

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00357141 1

CORPUS

193^m

(19)

SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

OPERA

EIUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI,
G. DINDORFII ALIORUMQUE PHILOLOGORUM
PARATA.

31889

PARS XX.

CANTACUZENUS.

VOLUMEN I.

vol 23.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXVIII.

IOANNIS
CANTACUZENI
EXIMPERATORIS
HISTORIARUM

LIBRI IV.

GRAECE ET LATINE.

CURA

LUDOVICI SCHOPENI.

VOLUMEN I.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXVIII.

FOR THE
CANTON
MUSEUM

VOLUME
OF THE

FEDERATION

VOLUME I

FOR THE
MUSEUM

P R A E M O N I T U M.

Hanc novam Ioannis Cantacuzeni editionem, cuius nunc primum volumen prodit, reliqua duo sequentur proxime, descriptam exhibemus ad exemplum editionis Parisinae, quae anno 1645. voll. 3. fol. typis regiis impressa est. Graeca primum ea editio vulgavit, eaque ex uno codice Parisino, uti haec verba, in titulo posita, testantur: *Graeca nunc primum prodeunt ex codice MS. Bibliothecae Viri Illustrissimi Petri Seguierii Franciae Cancellarii.* E regione textus graeci, sectis paginis, versionem latinam habet, quam Iacobus Pontanus, codice Bavarico usus, dudum ante edidit Ingolstadii anno 1603., annotationibus cum suis tum I. Gretseri auctam. Quis editionem Parisinam curaverit, neque titulus neque praefatio tradit; at hominem eum fuisse eruditum graeceque doctissimum, annotationes margini adscriptae probant, quibus tum locos non ita faciles intellectu ex interiore rerum cognitione explanat, tum codicis sui corruptelis felicissimam plerumque medici-

nam adhibet, ita ut maximam partem emendationum earum in textu reponere non dubitarim. Quo magis dolendum est, uberiores eius annotationes, ad quas lectorem p. 177. C. remittit, nunquam in lucem prodisse, neque omnino ab eo tantam in posterioribus Cantacuzeni libris curam positam esse, quanta in castigandis prioribus elaborasse censendus est. Quamquam vel in his ipsis plura inveni, quae cum manifesto depravata essent et corrigi poscerent, ille non animadvertit, aut animadversa ita tentavit, ut veritatem scriptorisque manum nondum assecutus videretur. Itaque ipse emendandi subinde periculum feci, et siquando meliora ac satis certa suppeterent, ea breviter indicavi. Codice usus sum nullo: eiusmodi praesidii loco versionem Pontani habui; inspexi etiam interdum, nec id sine operae fructu, editionem Venetam a. 1729. fol., quam ex Parisino exemplo transcriptam esse constat. Ea enim aliquot menda iam correcta exhibet, aliorum tamen passim obsita est turba foediore. Denique nonnullis in locis emendationibus, quas Vir Illustris, B. G. Niebuhrius, et, cuius nunc Bonna distracti iucundissimam memoriam hic recolere iuvat, Henr. Grauertus, margini editionis, qua utor, adscripserant, egregie adiutum me esse gratus profiteor.

Restat, ut iis, quae in praefatione Pontani de Cantacuzeno ipso eiusque in enarrandis rebus fide ac studio veri satis magnifice praedicantur, iudicium addam Ed. Gibboni, in primis intelligentis harum rerum existimatoris, quod adeo verum

reique consentaneum est, nihil ut praeclarius et ad usum huius scriptoris recte instituendum salubrius dici posse videatur. Verba autem eius, quae Hist. of the D. and F. of the R. E. c. LXIII. leguntur, haec sunt:

»The name and situation of the emperor John Cantacuzene might inspire the most lively curiosity. His memorials of forty years extend from the revolt of the younger Andronicus to his own abdication of the empire, and it is observed, that, like Moses and Caesar, he was the principal actor in the scenes which he describes. But in this eloquent work, we should vainly seek the sincerity of an hero or a penitent. Retired in a cloyster from the vices and passions of the world he presents not a confession, but an apology, of the life of an ambitious statesman. Instead of unfolding the true counsels and characters of men, he displays the smooth and specious surface of events, highly varnished with his own praises and those of his friends. Their motives are always pure; their ends always legitimate: they conspire and rebel without any views of interest; and the violence which they inflict or suffer is celebrated as the spontaneous effect of reason and virtue.«

Scr. Bonnae mens. Sept. a. 1828.

EDITIONIS PARISINAE PRAEFATIO.

L E C T O R I

C A N D I D O.

Secundus et quadragesimus annus hic agitur, postquam Iacobus Pontanus Societatis Iesu Ioannem Cantacuzenum Orientis Imperatorem e palliato togatum fecit: de Graeco, inquam, in Latinum eleganter convertit: togaeque eius notas pererudititas veluti purpuram intexuit, ne scilicet terrae Graeciae princeps in publicum sine purpura prodiret. Itaque longe optimum historicum et veteribus rerum scriptoribus sine dubio comparandum, qua docti, qua indocti manibus versabant. Hi propter rerum gestarum memoriam auctorem laudabant, et probabant: illi rerum divinarum atque humanarum scientiam in principe suspiciebant: civilem animum, prudentiam domi militiaeque, fortitudinem in rebus hostilibus: animi magnitudinem in perferendis iniuriis, quas intulerant modestiae nescii et pudoris ignari homines, quosque ex paene servis liberos fecerat, et ex infimis hominum, summos. Denique in imperatore clementiam erga hostes, dignos profecto qui hostilia paterentur, funditusque tollerentur; postremo abdicationem imperii, despectionemque summae rei demirabantur, cuius causa plerique iura divina humanaque violant, et secessum in monasterium, quo solitarius separatusque ex hominum frequentia puriorem et sanctiorem vitam viveret. Hi, inquam, id est, Graecae linguae nescii, non aliter quam Latine loquentem vellent: illi, id est, callentes utriusque linguae diutius ferre non poterant, ut Graecus auctor aliter, quam Graece loqueretur. Quod cum intelligeret Illustrissimus Vir

D. de Noyers regi ab intimis consiliis et secretis, cuius curae aedificia regia, artes, ipsaque typographia regia permissa sunt, pro singulari humanitate sua, proque innato non vulgari erga litteras affectu, quarum propagationem ad summam rempublicam pertinere probe scit, statim optimum factum videri sibi significavit, ut *δύλωτος* ederetur auctor luce dignissimus, quo utrosque voti compotes faceret: utque ipse Cantacuzenus cum tinea et blattis pugnare desineret, qui tot pugnas pugnasset, totque hominum strages, priusquam e vivorum numero eximeretur, edidisset: quo facto egregio nemo sane sapiens ibit inficias, illustrissimum virum optime de litteris esse promeritum, eoque nomine unicas ei gratias agendas. Quin imo, si quid manes sentiunt, id ipsi Cantacuzeno acceptissimum fore credibile est, quod Latinae linguae et Graecae quodam consortio quasi quodammodo inter veterem novamque Romam bene convenire videatur, quod ille vivus percuperat. Hoc igitur fruire, Lector, et beneficium agnosce viri, quo nemo ad bonas artes promovendas, et eximios ab arte viros iuvandos propensior existit, si non ingratus atque ab omni humanitate alienus es. Quod si te hic aequum praeberis, primo quoque tempore omnes historiae Byzantinae scriptores tam editos, quam manu exaratos typis regis edendos eiusdem illustrissimi viri ductu et Regis Christianissimi auspiciis prolaturi sumus: de cuius rei utilitate plerique omnes consentiunt. Vos qui litteras amatis, favete, et consilio iuvate. Fama, virtus, et recti amor eum deseruere, qui litteras non amat, aut eas incultas deserit: et penitus inglorius, vel iudicio suo nec memoria, neque litteris dignum quidquam gessit, sed quod aeterno silentio magis obruendum sit, quam litterarum monumentis mandandum. Vale.

IACOBI PONTANI PRAEFATIO.

Qui de Graecis in Latinum convertere aggrediuntur, et bonos scriptores veluti mortales peregrinos, atque ab exteris regionibus ad se ventitantes, hospitio humaniter ac benigne accipiunt, eosque patriae suae linguam, mores, et instituta docere conantur, quo (contra quam olim civili Romanorum iure mittebatur, per quod duarum civitatum civis esse nemo poterat) in posterum non minus inter Latinos, quam inter Graecos profiteri queant, nae illi munus sane pulcrum, utilitatis, iucunditatisque plenum: addo etiam, nisi in eo exercitationem iam ceperint, impeditum ac laboriosum aggrediuntur. Quid enim, amabo, cum universo genere litterarum, tum duabus hisce linguis, Graeca scilicet ac Latina, quibus divinae, humanaeque artes, et scientiae omnes continentur, praeclarius? quid elegantius? quarum in utraque versantur, qui de altera in alteram bona scripta transferre, et de doctrinarum candidatis, perque illos de hominum genere quam optime mereri (quod ipsum est inprimis laudabile) annuntur. Et cum etiamnum haud pauca in Graecis codicibus, per illustriores praepotentium ac principum virorum, et rerumpublicarum bibliothecas abdita et inclusa lateant, quibus in apertum proditis crescere, ac propagari possit in omnem partem nostra eruditio, eorum studia, qui id praestant, fructum ferre permagnum quis inficiabitur? Sed quamquam labor is adhuc tironibus, paucorumque stipendiorum militibus operosior accidit: propterea quod permulta vitia et peccata occurrunt, quae vitare difficile est (cuius rei non leve argumentum, quod cum interpretes paene innumerabiles,

excellentes tamen atque perfectos admodum raros nominare possumus) nihilo minus in ista quantacunque interpretandi defatigatione ac molestia, suavitate quadam perfunditur, expleturque animus, cum sibi in sinu quodammodo nasci thesaurum videt, unde bonarum litterarum ditior evadat: quaeque hactenus tot hominum, etiam eruditorum, millia ignorarunt, multoque diutius, ac perpetuo forsitan ignorassent, ea princeps cognoscit, et sollicitudines, operam atque conatus suos spe et fiducia gratae posteritatis consolatur.

Ceterum cum in hoc quoque tam praestanti munere elaborandi, et aliquod operae pretium faciendi voluntas non mediocris iam pridem mihi haud defuerit, nihilominus eius difficultates cogitatione complectentem, non quidem pudor subrusticus, sed metus quidam, ut arbitror, ingenuus semper absterruit. Et nescio quomodo haeret in medullis, nec oblivisci queo, quod apud scriptorem persapientem legere memini: praestare timere, quam audere in litteris. Accessit ad me retardandum, quod qui primorum primi, signiferique, atque adeo, qui interpretum familiam ducere existimantur, vel in uno libro convertendo creberrime hallucinati, atque a lineis, quod dicitur, excidisse, diligentiorum animadversione deprehensi sunt. Quenam ergo mihi semidocto fama speranda fuit? Verum enimvero, cunctantem ac trepidantem sapientium virorum auctoritas commovit, ipsaque ratio confirmavit, ut aliquando in isthanc palaestram descenderem: siquidem, iuxta vulgatum, nemo nascitur artifex: et ars nulla est, in qua non peccando discatur: quodque nobis pueris quondam praeceptores in ludo ingerebant, qui nunquam male, nunquam bene. Factum igitur, ut cum Serenissimus Boiorum princeps Maximilianus Societatis nostrae domesticis potestatem liberaliter atque ultro concessisset, e voluminibus Graecis calamo exaratis (quorum habet in bibliotheca sua nobilissima lectissimam copiam) depromendi, et ad communem usum emolumentumque, cuius incenso tenetur desiderio, interpretandi quae placuisset, ego in hunc non Christodulum utique, sed in ipsissimum Ioannem Cantacuzenum inciderim: quo ad gustum sententiamque meam nihil accommodatius, nihil ad prima militiae huius tentanda peri-

cula, propter facilitatem quandam eius in scribendo opportunius nancisci potuissem.

Sic omnino est, ut dixi, in Ioannem Cantacuzenum incidi: qui quidem quo commodius huius libri sui occasionem, caussasque asferret, et personam suam celaret (quod tamen haud satis caute fecit, ut mox docebo) fingit a quodam Nilo familiari se ad scriptionem per litteras sollicitari: ac sibi vocabulum Christoduli imponit. Idoneum profecto, nempe a statu et conditione vitae, quam haec scribens agebat: agebat autem monasticam: et Christo serviens, merito eius servum se appellavit. Occultare porro, et tegere personam suam ideo voluit, idque prudenter, quod de rebus cum alienis, tum suis historiam compositurus erat, et narraturus plurima, quibus audiendis aures quibusdam dolerent, ut antea videndis oculi doluerant. Est vero tam infrequens Graecis hoc nomen, Christodulus, ut vel hinc isto loco fictitium ac supposititium appareat. Cumque per id tempus in monasterio pro Ioanne etiam Ioasaphus mutato nomine diceretur, sicut non antiquum et proprium, ita nec novum istuc et assumptitium, Ioasaphus inquam, ad libri auctorem indicandum usurpare decuit: ne monachus inanem aucupari gloriam, et qui Deo militatum venerat, iterum se negotiis implicare saecularibus videretur. Atque ita codex Graecus ἀνεπίγραφος est, sine titulo prorsus. Deinde ex ipsa Nili epistola Cantacuzenum huius historiae parentem, et conditorem esse perspicuum fit. Illa enim verba, καὶ ὅτε γὰρ τὰ κοινὰ διετέλεις πράττων, σωτηρία τοῖς πράγμασιν ἦσθα· καὶ νῦν σπαντοῦ γεγονώς, ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης παράδειγμα τὸν βίον κατέστησας τὸν σπαντοῦ. *Tu enim et quamdiu gessisti rempublicam, salus imperii fuisti: et hodie, postquam defunctus honore, tui ipsius esse instituisti, vitam moresque tuos veritatis, ac iustitiae exemplar effecisti.* hae, inquam, voces non ad Iudicem, Consulem, Praefectum aliquem, sed ad magnum domesticum Ioannem Cantacuzenum, cuius post Andronicum minorem, quamdiu is vixit, suprema fuit potestas, et imperatoriae proxima in omnibus, et apud omnes auctoritas: imo vero ad ipsum munus imperatorium, quod idem citra nomen diu, postmodum et re et nomine multis annis administravit,

planissime pertinent: qui quo pacto σωτηρία τῶν πραγμάτων fuerit, legendo disces: et nihil verius dici potuisse constitues. Illa similiter in quem alium, quaeso, nisi in eundem quadrant, quibus eum Nilus ab exemplis nostratium, exterorumque scriptorum incitat, uti acta sua memoriae ipsemet prodatur? ἔστι δὲ καὶ εἰς παράδειγμα τὴν ἡμετέραν ἰκετείαν ἀνευχεῖν. ἂν τε γὰρ τοὺς ἔξωθεν, ἂν τε τοὺς ἡμετέρους ἡγεμόνας ἐνθυμηθῆς, οὐδαμῶς ἀτιμάσης τὴν ἱστορίαν. καὶ οὗτοι γὰρ, κάκεινοι ἐπὶ τὸ συγγράφειν καθῆκαν ἑαυτοὺς, οὐ μικρὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον ἐκ τοιούτων ὀνήσειν οἴομενοι. *Nec vero caret exemplo, quod abs te petimus. Etenim sive ad externos, sive ad nostrates belli duces respicias, non poteris hoc genus descriptionis contemnere. Quippe tum hi, tum illi huc pariter se demiserunt, non parum inde humano generi consultum iri arbitrantes.* Quid quod de sua cum Andronico coniunctissima, fidelissimaque amicitia (de qua eundem cogitans, simul de Davidis, et Ionathae devinctissima familiaritate cogito: de quibus scriptum legimus, *Anima Ionathae conglutinata est animae Davidis: et dilexit eum quasi animam suam*; rursum: *Doleo super te, frater mi Ionatha, decore nimis, et amabilis super amorem mulierum*) non nisi ipsemet ita συμπαθῶς et ἐναργῶς scribere potuit? quod quidem saepenumero facit. Sic solemus, frequenter, inquam, magnoque cum sensu de iis loqui, ac scribere, quae aut absentia valde in desideriiis, aut praesentia vehementer nobis in amoribus sunt. Nec alius tam diserte de recusato toties imperio, de libertate apud Andronicum sua, deque amplitudine potestatis quam obtinisset, praeter ipsummet narrare voluisset, etiamsi potuisset. Scripturae sanctae toties productae, et monastica disciplina non semel tam eximie praedicata, atque etiam per totam historiam sparsae tot pietatis notae, non alium quam monachum olent, qualis ille tum erat, cum haec chartis mandaret. Dicendi genus, quod in libris contra Mahometanos, et Iudaeos in defensione fidei Christianae adhibuit, ideo dissimile est, quia illis disputatio quaedam perpetua et dialectica potius; hic narratio diffusa et continuata suscipitur. Proinde ut alia ibi, alia hic sit facies, necesse est. Illa demum lib. 4. cap. 24. et 25. adversus

Nicephorum Gregoram multa cum acrimonia, et fusius posita (ne amplius verborum in re parum ambigua consumamus) manifeste nobis astipulantur. Ubi prae indignatione dissimulatae personae immemor, causam suam accuratius agit, quam alius pro eo egisset: tametsi id postmodum animadvertens, in viam redeat, rursusque qui sit, dissimulare studeat.

Sequitur ut de oeconomia breviter te moneamus. His quatuor libris res sub utroque Andronico, avo, et nepote, et sub Cantacuzeno filiorum nepotis tutore, atque imperatore gestae explanantur: sic, ut primus discordiam et bella inter Andronicos: alter imperium minoris: tertius bellum Cantacuzeni cum obtrectatoribus et inimicis: postremus eiusdem victoris ac triumphatoris tempora persequatur: in quo etiam subtexuntur, quae inter Ioannem Palaeologum legitimum heredem, et patris sui Andronici successorem, socerumque Cantacuzenum, et eiusdem filium Matthaeum (cum quibus amobus dissidium ei intercessit) contigerunt. Tametsi et in duobus prioribus tam multa de Cantacuzeno commemorata sunt, ut quod in epistola Nilus ait, eum *αὐτουργὸν*, hoc est, rebus ipsismet coram, ut actorem, affuisse, aequè de illis, ut de posterioribus intelligendum videatur.

Gesta sunt autem omnia ab anno post Christum natum millesimo trecentesimo vigesimo primo, ad annum plus minus quinquagesimum nonum, annis nimirum triginta novem, aut circiter. Sic enim rationem subducimus. Michael Palaeologus collega patris sui Andronici mortuus est millesimo trecentesimo vigesimo primo. Eodem ipso anno (si a Septembri ducas anni initium, ut Graeci ducunt) bellum inter avum, et nepotem exarsit, duravitque sexennium, et mensem unum, ut in calce libri primi relatum est. Victo avo, nepos solus praefuit imperio annis viginti, si verum scribit Gregoras. Quo e vivis sublato, pupillorum tutelam gessit Cantacuzenus, vix annum, ut colligere est: adversus quem deinde ut tyrannum nomine viduae imperatricis, et liberum eius bellum administratum est annis quinque. Eo finito Cantacuzenus, data Ioanni Palaeologo in matrimonium filia, decem annos ab eo paciscitur, quibus penes se imperii gubernatio cum nomine maneat: penes illum nomen dumtaxat et dignitas imperatoria, donec aetas

maturescat (agebat enim Ioannes annum non plus decimum quintum) postea se collegam patiatur. Huius spatii vix dimidium videtur explevisse, rerum huius mundi et adversae sortis renovatae quodam taedio. Quae ipso iam monacho inter Palaeologum et Matthaeum secuta sunt, forsitan unius, aut duorum annorum fuerunt: nam in his quod pro certo affirmem, non habeo. Hac ratione colliguntur anni historiae huius circiter triginta novem. Ex his patet, tempora Andronici iunioris, Cantacuzeni, et Ioannis Palaeologi non satis probe digessisse Onuphrium, et alios. Errarunt item cum Gregora, dum Andronicum iuniorem anno aetatis quadragesimo quinto extinctum tradiderunt. Nam si natus erat annos viginti septem antequam secundam uxorem duceret, ut noster libro primo narrat, et ea ducta adhuc aliquot annis cum avo bellum gessit: si eo victo annis viginti solus imperavit, sequitur quinquagenarium, aut eo maiorem obiisse.

Ostendemus nunc, quo loco inter Byzantinas historias haec nostra collocanda sit. Cantacuzenus Nicephoro Gregorae proxime succedit, eiusque narrationes continuat: quamquam non praecise ac simpliciter. Nam cum Gregoras in obitu Andronici iunioris desinat, noster inde non orditur: quin imo secundum historiae suae librum ad eiusdem Andronici mortem perducit. Verum quia Gregoras iste avo, in cuius aulam desertis studiis liberalibus se contulit, amicior, nepoti autem iniquior fuit: illumque plurimum, et saepe commendavit: hunc aperte, nec modice, et non raro insimulavit ac vituperavit: ad haec, quae inter illos acciderunt, partem maximam minime comperta habuit: quae autem comperit, ea confuse, imperfecte, quaedam quoque aliter aliquanto, quid aliquanto? multo aliter, quam evenerunt, et cum mendaciis exposuit: in ipsius quoque Cantacuzeni bello rebusque commemorandis (quae scripta vel interierunt; vel adhuc in aliqua bibliotheca latent) parum bona fide, malevoleque versatus est. Cantacuzenus haec vitia non ferens, longe sincerius, longeque copiosius, distinctius, integrius, certius omnia explicavit: quippe qui omnibus paene non interfuit solum, verum etiam praefuit: et quae ipse non vidit, aut egit (qui enim potuit omnia?) ea a testibus gravissimis accepit: quemadmodum in fine libri quarti testatur.

Sed iuvat ipsius Cantacuzeni verba proferre in medium, ex libri quarti capite vigesimo quarto, unde, quomodo se gesserit in historia scribenda Gregoras, liquido perspiciatur. *Imperatorem vero Cantacuzenum, postquam ipsum per se deprimere atque evertere non potuit, Palaeologorum imperatorum bellum mutuum pro argumento sumens: et partim ignorantia rerum gestarum, partim gratia corrupta veritate, ac totis viribus velut in fabula comminiscenda mentiens, deinde ordine ad bellum, quod nostra memoria contra Cantacuzenum excitatum est, progressus, tum alia complura crimini dat, servitutes, caedes, trucidationes, populationes, et quaecunque Romanis per id bellum luctuosa inciderunt, illi adscribens: tum ob amorem dominandi imperialisque fastigii cupidinem malorum illorum nullam duxisse rationem affirmat. Illud autem Cantacuzenum potissimum vellicat et cor eius urit, quod mentitur, eum, adhuc vivente Andronico, imperii Romani longe appetentissimum, cum id assequi non posset, ad monachos in monte Atho, qui viri sancti et a Deo afflati, futurorum praesensionem habere iudicabantur, profectum esse, de futuris, et an ad se Romanum imperium perventurum esset, percunctaturum etc.* Attamen fieri potest, ut Gregoras de moribus Andronici quaedam non prorsus falsa scribat, et ea noster aut tanti non aestimet eiusque iuventuti condonanda putet: aut dissimulet, et id amicitiae singulari fortasse tribuat, de quo in Notis suo loco videbimus.

Iam de excellentia, fructu, elegantia et ornamentis historiae huius quid ego satis dignum commemorem? Inter recentiores quidem rerum Graecarum, seu Byzantinarum scriptores, ut sunt Zonaras, Nicetas, Cedrenus, et alii, meo quidem et quorundam bene litteratorum iudicio hic primas tenet: videturque solus didicisse, quo pacto ad laudem accommodate contenda sit historia. Mira, nova, inaudita, inusitata, occultorum Dei iudiciorum plena, grandia, illustria multa hic recensentur. Et, si historia debet esse prudens, atque ornata rerum explicatio, neutra virtus in hac desideratur: quae mihi semper a viro nobilissimo, et ingenio excellentissimo suavissimoque visa est profluxisse. Prudentia militaris atque civilis tam eximia hic elucet, ut civitatum,

provinciarumque rectoribus ac belli ducibus maiorem in modum commodaturam putem. Cum autem virum politicum ad bene regendum aliis quoque virtutibus nihilo minus instructum esse oporteat, ne earum quidem exempla documentaque hic frustra requiras. In quibus qualis fuerit Cantacuzenus, infra ostendemus: in praesens aliquid de Andronico dicemus, quem, qui a Clemente V. pontifice maximo in extravag. communibus, ut haereticorum et schismatis antiqui fautorem excommunicatione percussum existimat, is tempora male componit, et ἀνισοροησίᾳ manifeste laborat. Qui enim tunc imperabat, et ultra adhuc annis quindecim post Clementis e vita discessum imperavit Andronicus senior, sacro illo fulmine tactus est. Ergo in Andronico iuniore Christiani imperatoris expressum, ac vivum quodammodo simulacrum hic proponitur. Est enim, ut paucis et summatim agamus, excelsi, nec minus modesti animi, beneficus, fortis et generosus, adversus bene merentes gratus, humanus, iniuriarum, laborumque tolerans, in ignoscendo mitis, misericors, pacis cupidus, in consultando cum amicis diligens (quod contra mentitur Gregoras, dum consilia nulla admisisse, et imperium neglexisse autumat) ab odio in quemquam suscipiendo alienus, pecuniae liberalis, aedificandi studiosus, erga Deum, caelites, sacerdotes, avum mire pius. Insunt in his libris insuper alia in aliis praeclarorum facinorum, et (quod dissimulandum non est) etiam insignium vitiorum exempla: quorum ut illa imitanda, sic ista evitanda nobis sunt. Notum est namque illud Romanae historiae principis. *Hoc illud est praecipue in cognitione rerum salubre ac frugiferum, omnis te exempli documenta in illustri posita monumento intueri, unde tibi, tuaeque reipublicae quod imitere capias: unde foedum inceptu, foedum exitu quod vitas.* Habet hic dux, habet miles, habet privatus civis, habet magistratus, habent sacri, habent profani, habent summi, habent infimi, habent viri, habent mulieres, quod vel fugiant vel sequantur. Insunt orationes creberrimae: quas cum hic auctor directas valde amet (sunt enim speciosiores et graviores) nos interdum brevitatis gratia, et ad vitandam ex similitudine satietatem, ad obliquas, more Caesariano redegimus. Nec possum de istis orationibus quidquam melius ac verius

dicere, quam si eas prudentes, copiosas, nervorumque ac sanguinis plenas, et omnino *ῥητορικωτέρας* dixero. Praeterea hic invenire est locos communes tractatos egregie, scite dicta, paroemias non vulgares, celebrium scriptorum (ut de sacris taceam) sententias, fabellas aliquot lepidas et ad rem demonstrandam appositas: quas, ut scis, Philosophorum illi antistites, Plato et Aristoteles, nequiquam contemnendas censuerunt. Capient te item, quas strictim attingit, Romanae historiae: capient varii ritus: capient quos miscet animorum motus, tum lenes ac sedati, quos *ἡθῆ* Graeci, tum graves illi et concitati, quos iidem *πάθη* vocant: capient descriptiones aliquot insignes: capient alia demum plurima. Quodsi rerum varietas delectat, de quo nemo dubitat, ea sane hic mirifica cernitur, ut singulorum librorum periochae, seu epitomae indicabunt. Episcopis debitus honos, et reverentia hic tribuitur. Catholica instituta, ceremoniaeque ita sunt per hosce libros luculenta, ut non optes magis. In primis vero Dei Mater summa in veneratione est: cui etiam urbs tota Constantinopolis a Constantino Magno commissa, ac dedicata legitur. Vita monastica est illi *πρᾶγμα καλὸν καὶ θεοφιλὲς, ἀπράγμων καὶ μεστὸς γαλήνης βίος, ἀκρότατος βίος, καὶ τελειωτάτη πολιτεία, θεῖόν τι χρῆμα καὶ ἱερόν, φιλοσοφία, καὶ περὶ οὐρανίων πραγμάτων γνῶσις, ἔργον ὑψηλὸν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπερβαῖνον δύναμιν, ἱερὰ ἡσυχία*. Id est, *res honesta, et Deo amabilis, vita negotiis vacua, et tranquillitatis plena, supremum ac perfectissimum vitae institutum, res sancta et divina, philosophia, et cognitio rerum coelestium, opus sublime, et humanis viribus maius, quies sancta*. Montem porro Atho, ad quem complura aedificata monasteria, in quibus ingens monachorum multitudo, *πόλιν οὐράνιον, coelestem civitatem* nominat. Fucos illos scholasticos, *καὶ τὰς ληκίδους*, et pigmenta Isocratea non habet haec historia: sed ornatum quemdam matronalem, virilemque ac robustam elegantiam. Schemata quaedam oratoria, et Atticismi non penitus absunt. Lingua purior est, quam pro illa aetate, non cum lacte nutricis hausta; sed ex libris percepta videlicet. Nam illo saeculo (sub Andronicis nimirum et antea) non mediocriter infuscatam, et mutationes

PRAEFATIO.

haud leves perpessam, eruditi non nesciunt. Addamus hoc pro corollario. Genuenses et Veneti multa hic ab aliis historicis suis praetermissa, aut nunquam cognita de maioribus suis, eorumque virtute et factis legere, et quaedam falso de iisdem hactenus scripta deprehendere poterunt.

Restat, ut quae nos vel praestitimus, vel praestare contendimus, indicemus. In interpretando eam speciem pro captu nostro consecrati sumus, quam ex eorum lectione, qui de optimo genere interpretandi praeceperunt, bonorumque interpretum observatione mente conceptam atque informatam tenebamus: quae cuiusmodi sit, ii potissimum intelligunt, quorum industria in eodem curriculo se aliquando explicavit. Codicem perquam mendosum, maleque interpunctum accepimus: ut divinare et coniecere frequenter oportuerit. Nomina locorum, quae nec diligentissimus Ortelius omnia collegit, et personarum, quae vel Graecia iam occidens et *βεβαρβαρωμένη*, vel librariorum oscitantia depravarat, alicubi de coniectura emendavimus, (nam qui omnium veram et germanam scripturam coniectando possit assequi, ego quidem futurum opinor neminem,) ommissa quaedam supplevimus: in singulos libros periochas seu epitomas conscripsimus, quas et lecturo ad *προ- παρασκευήν*, et ei qui iam legit, ad *ἀνακεφαλαίωσιν* utiles fore confidimus: relictis sectionibus (quas in plerisque codicibus sive scribas sive lectores; non ipsos auctores excogitasse et adhibuisse reor) quod modo nimis crebrae, modo nimis rariae, saepius argumentum vix ex triente comprehenderent, in capita, more Latinorum, totum corpus divisimus, ut quantum maxime possemus, lectori lumen praepanderemus. Locos aliquot parum sanos, praetextis in ipso contextu animadversionibus, perstrinximus; quas quidem rogatu nostro Iacobus Gretserus, Societatis nostrae Theologus, et in Academia Ingolstadiana professor ordinarius, conscripsit. Et haec fecimus, magis ut candorem nostrum bonis viris probaremus, quam quod illa, qualiacunque sunt, hoc quidem saeculo, et in his terris ad quemquam inficiendum depravandumque valitura formidaremus. Quis enim nescit, etiam qui litteras non didicit, non tum primum, propendente scilicet iam ad occasum imperio, sed multis ante annorum centuriis, paene post octingentesimum statim

ab ortu Christi, orientalem ecclesiam a Romana secessisse? Feruntur item historici non pauci, hoc nostro partim antiquiores, partim recentiores, quos cum ad unum vel in haereticis, vel in schismaticis iure numeremus, nullo tamen eorum sine aliquo, omnibus simul sine maximo detrimento ecclesia Romana carere non potest. Vin' tu audire qui sint? Sozomenus et Socrates Novati perfidiam sectati sunt. Quorum hic non oblata solum, sed interdum etiam quaesita occasione Novatianos libenter laudat, ipsis miracula tribuit, Romanorum pontificum potentiam exagitat: quae omnia Iacobus Billius eruditus Theologus observationum sacrarum libro primo capite vigesimo sexto luculenter demonstrat. De Nicephoro Callisto liquet ex Gennadii apologia pro Concilio Florentino, ubi eius non tam scripta, quam convicia contra Latinos refelluntur: ut de iis, quae sparsim in historiam suam sinistra inseruit, nihil dicam. Zonaram fuisse schismaticum, testari possunt eius poemata aculeatissima de processione sancti Spiritus, et alia adversus Latinos composita, quae Genebrardus dum converteret, se criminatio-nes illas omisisse narrat. De Pachymerio idem constare potest ex adiunctis ad Gregoram Latinum. Ea sunt capita, seu loci rerum memoria dignarum, e codice Augustano, carie confecto, et mutilo, per singulos libros excerpti: cuius animus in Romanam ecclesiam qualis fuerit, ex quinto, sexto, et octavo potissimum libris deprehenditur. Nicephorum Gregoram quoque, et Nicetam Choniatam eorum monumenta produunt. Adde huc Cedrenum, Glycam, Constantinum Manassem, Ioannem et Georgium Curopalatas et alios, si quaeramus. Nam per illa tempora tam non facile monachum, aut scriptorem a Romana ecclesia non alienissimum erat invenire in Graecia, quam hodie difficile est praeconem verbi Dei, aut professorem Catholicum invenire in Saxonia. Et qui tandem fieri potest, ut qui Patriarchas Constantinopolitanos schismaticos appellant sanctissimos, oecumenicos, et principes ecclesiae, ipsi eiusdem farinae non fuerint? Si ego quempiam Superintendentem sanctissimi vocabulo afficerem, credo, aliqui, imo plurimi, nec iniuria, me Lutheranum aut Calvinianum esse colligerent. Atque ut ab historicis abeamus, et ad alios scriptores

veniamus, Origenes et Tertullianus quales tandem fuerunt? Nonne eorum haereses extant? Feruntur demonstrationes evangelicae Eusebii Pamphili, in quibus aperte, et saepius ἀφανίζεις, quod doctissimus Billius observationum lib. 1. cap. 27. plane ac diserte ostendit. Quid demonstrationes evangelicae? Statim in ipso principio ecclesiasticae eius historiae (quo monumento nihil habemus in republica Christiana illustrius) Arianismos aliquot observat tomo tertio Annalium Zonaras. Sunt in manibus monumenta Photii, sunt Theodori Balsamonis, qui Latinos, ut pestilentissimus schismaticus, conviciis passim lacerat. Eisdem ob processionem sancti Spiritus exagitat etiam nobilis inter theologos patres Theophylactus Bulgariae episcopus, et, cuius similiter magnum inter sacros scriptores nomen est, Euthymius. Possum adhuc nominare homilias, et alia scripta huiusmodi hominum, quae in Latinum translata leguntur, et ab eruditis proferuntur. Si ergo nec superiorum historiae, nec istorum commentarii hactenus ecclesiae incommodarunt: quin potius (quod res clamat) mirum in modum vehementerque commodarunt, ne a Cantacuzeno quidem magis damnum ullum metuendum, quam fructus, isque non mediocris, ut ex antecedentibus patuit, exspectandus est. Rerum gestarum ac vetustiorum temporum utilem, necessariamque cognitionem persequimur et inquirimus: si quid interdum in iis minus commendabile aspergitur, id tota mente aversamur atque reiicimus: et calamo etiam, cum est occasio, notamus atque confodimus. Nec vero ab hoc auctore nostro ecclesiae Romanae, aut Romano pontifici contumeliae dicuntur, quem patrem, sanctissimum dominum, tua sanctitas, tua beatitudo vocat: et ut apud eum opinione mala ne sit, elaborat (propter barbaros, Turcas videlicet, in auxilium accersitos, vastatamque bello civili provinciam,) cum eo arma adversus infideles pro gloria crucis Christi coniungere cupit: eius laudationem sibi amplissimo honori ducit: legatos ipsius benigne excipit: cum eodem, Clemente nimirum VI., de synodo habenda, redintegrandaque ecclesiarum concordia sollicitate ac reverenter agit. Non, inquam, hic probra et maledicta iaciuntur: sed dissensio ac dissidium illud a nobis Latinis, iam lippis et tonsoribus

etiam notum, aliquoties se exerit atque a maiorum exemplo defensionem, quamquam iniustam, petit. Nam si maiores *magnopere a vero longeque errasse videntur*, ut ait Lucretius, non ideo minoribus pedes in illorum vestigiis ponendi sunt: nisi ipsi quoque cum iisdem in idem se barathrum praecipitare studeant.

IACOBI PONTANI
VITA IOANNIS CANTACUZENI,

EX EIUSDEM HISTORIA.

Ioannis, Manuelis et aliorum Cantacuzenorum, ut virorum illustrium et bellicosorum, meminit Nicetas. Quos hic noster Cantacuzenus in maioribus suis habet. Idem, Ioannem Manuelis imperatoris neptem, alium Ioannem Cantacuzenum Isaaci Angeli sororem in matrimonio habuisse. Natus est Byzantii. Patrem a natalibus modeste praedicat lib. 3. cum dicit, οὐ γὰρ τῶν πολλῶν εἷς, *non erat unus e multis, seu vulgaris*: et alicubi matrem suam Syrgiannis appellat *θείαν, materteram, seu amitam, seu demum cognatam suam* (liberius enim hac voce utitur, ut docebimus); quam quidem feminam ex libro primo, haud longe ab initio, scire licet ad imperatores genus retulisse. Puer adhuc patrem amisit: qui anno aetatis primo supra vicesimum, praefecturae suae Peloponnesiacae octavo, in eadem peninsula decessit. Mater dicta est Theodora: cuius avunculus magnus, id est, aviae maternae frater, Michael primus Palaeologus imperator. Itaque eadem Michaelis soror, et Cantacuzeni proavia. Fuit Theodora mulier prudentiae maioris, quam pro captu sexus, et tractationi rerum gravium atque magnarum idonea, quam Gregoras recte his verbis celebravit lib. 11. *Quam assestricem coniugi imperator reliquerat, senatoria matrona, et gravitate morum conspicua, et singulari prudentia ornata, ac in rebus dubiis praesenti consilio instructa*. Eius indignissima vexatio propter filium, et mors lacrymabilis lib. 3. cap. 22. 26. 36. exponitur. Nicephori Cantacuzeni, et Manuelis Tarchaniotae, illius patruelis, huius consobrini, aut ex sorore nepotis lib. 2. cap. 8. meminit. Ioannem Angelum *ἑξάδελφον*, et *ἀνεψιὸν* similiter appellat, et ex eadem radice prodiisse scribit. Mentio autem sororis est lib. 3. cap. 26.

Coniugem habuit Irenen, Andronici Asanis viri illustrissimi, magni ducis, et cum Andronico seniore cognatione coniuncti filiam. Fuit enim Asanes e sorore Andronici natus. Ex ea sustulit liberos sex, mares tres, feminas totidem. Illis nomina fuerunt, Matthaeus, Manuel, Andronicus. Atque hic postremus vix duodecimum attingens annum, cum avia paterna in custodiam datus, postmodum pestifera lue per id tempus grassante interiit: reliquorum opera domi bellicae multum usus est pater. Uterque ornatur laudibus lib. 3. cap. 28. Matthaeus Demetrii despotae, filii Andronici maioris natam Irenen uxorem duxit: quae filios ei peperit duos, Ioannem et Demetrium: filias ternas, quarum primogenitae inditum nomen Theodora. Matthaeum pater imperatorem renunciavit, deditque id precibus praesertim exercitus: quem tamen Ioannes Palaeologus heres legitimus imperio abire coegit. Manuelli filiam Syrgis (fuit hic Cypriorum rege procreatus) despondit. Sed id connubium Syrges ante nuptias rescidit. Post Liberus, Triballorum dynastarum potentissimus, filiam suam eidem Manuelli desponderi cupit, et despondetur, ut est libro 3. cap. 48. Hactenus de maribus. Puellarum trium nomina sunt Maria, Theodora, Helena. Primam Nicephoro Ducae, Ioannis Despotae filio, Acarnaniae principi, nondum septennium egresso pactus est. Alteram Orchani Persae, seu Turcae potius, Bithyniae domino tradidit: cuius opibus rem suam saepenumero sustentavit atque constabilivit. Postremam cum Ioanne Palaeologo imperatore, annorum quindecim adolescente, coniunxit, quem laudat lib. 4. cap. 1. Ex eo matrimonio Andronicus, Manuel, Ioannes, Demetrius filii, et Irene filia propagati sunt. Suam cuique trium filiarum peculiarem laudationem impertit, Theodora lib. 3. cap. 95., Helenae eodem libro cap. 34., Mariae, quae adversis casibus propter nequam maritum iactata, tandem eo occiso cum matre monacham Byzantii egit, lib. 4. cap. 43.

Principio Andronici avi cubiculi sacri praepositus fuit: deinde Andronici nepotis (cuius videtur coevus) magnus domesticus. Thraciam praefectus seu praetor gubernavit. Fuit item princeps militiae imperatoriae, sive copiarum dux summus. Auctoritas eius, potestas et existimatio incredibilis: ita,

ut eo inconsulto aut refragante nihil gereretur, ipseque administraret omnia: et esset non quidem vocabulo (nam id una cum habitu, licet non semel ab Andronico invitatus et enixe rogatus, constanter fugit) sed opere ipso imperator. Lege cap. 9. lib. 2. Quo defuncto, procerum ac militum votis Didymotichi obsecutus, itemque aliis de caussis (quas profert, dum affectatae tyrannidis suspicionem a se depellit: depellit autem saepissime ac disertissime, et tam verisimiliter, ut nihil desideres) purpuram et tiaram induit. Adrianopoli a Lazaro Hierosolymorum, rursus Byzantii ab Isidoro patriarchis coronam imperialem solenni ritu accepit. Quam beate vixerit, in quantis cuiusque modi opibus, in quanta hominum admiratione et gloria, ipse clarissimis verbis lib. 3. cap. 53. et 78. edocuit.

In militari disciplina, socio Syrgianne, magistro Angelo usum se narrat: in qua deinde per exercitationem lectionemque longe admodum processit, talisque prorsus extitit imperator, qualem M. Tullius in Pompeiana depinxit: siquidem in eo quoque illa quatuor, quae in summo imperatore inesse debent, enituerunt, scientia, virtus, felicitas, auctoritas. Talis item, qualem in Strategico gravissimus praeceptor militaris Onosander describit cap. 1., castus, temperans, sobrius, frugi, laboriosus, intelligens, minime avarus, nec iunior, nec senior, filiorum pater, dicendi peritus, gloria illustris. Qualem praeterea de bellico apparatu cap. 2. Leo imperator. Linguam Latinam calluisse inde coniecturam capio. Etenim res Romanorum imperatorum (ut nos Romanos imperatores appellamus, hoc est eorum, qui in Italia et Romae vixerunt) aliquoties in medium adducit, quas forsitan apud historiae Augustae scriptores legit. Et Arego monacho Sabauda quaedam Graece scripta non intelligenti, interpretatur lib. 3. cap. 84. Si quis auditione tantum Romanorum facta accepisse, et Graeca illa Italice monacho interpretatum esse credere malit, cum eo non contendam: et ita nomine Latinae linguae, cuius se scientem quodam loco affirmat, quaque praesidiarios Italos alloquitur Constantinopoli lib. 4. cap. 54., Italica intelligenda erit: sicut per Latinos Itali et alii non Graeci. Persice quoque, sive Turcice nosse se lib. 4. cap. 10. affirmat. Artem didicisse oratoriam, eloquentia ipsius omni praedicatione digna, et in

tam praeclaris orationibus totaque scriptione se exerens, demonstrat. Sane quod M. Tullius de Pompeio, idem ego verissime de hoc viro, paucis immutatis, usurpavero. *Quantum consilio, quantum dicendi gravitate, et copia valeat, in quo ipso inest quaedam dignitas imperatoria, vos ex hisce libris saepe cognoscetis.* Oppida complura, quae armis resistebant, oris sui facundia subegit: ut quod Cyneas legatus Pyrrho Epirotarum regi, hoc idem paene Andronico imperatori Cantacuzenus fuerit. Et cum oratoris sit historiam scribere, si qua alia, haec sine controversia oratorie, hoc est prudenter, disposite, diserte, nec invenuste scripta est. Poetas diligenter legisse, Homerum praecipue et Euripidem, crebrius ex iis prolati versus docent. Sacrarum litterarum scientia non parum imbutum, tot loci apposite inducti argumento sunt. Sed id ex libris aliis sole clarius est, quos nempe contra Mahometanos et Iudaeos edidit. Fertur insuper in quinque priores ethicorum Aristotelis Paraphrasin conscripsisse. Haec de studiis et litteris eius.

Quod ad mores et virtutes attinet, veritatem amavit, ut qui maxime, idque toties testatur ac profitetur. Eius prudentia e dictis, maximeque e consiliis egregia semper et memoranda perspicitur: digna profecto, cui vel maus committeretur imperium. Fortitudinis, magnanimitatis, ac patientiae est, quod nusquam ferme abest ab exercitu, manuque sua in hostem pugnat viriliter: nec voluptatibus indulget, et adversis casibus non frangitur: iniuriis (potissimum ab Apocaucho, cui tantopere benefecerat, illatis) non succumbit: et invidiam aequa mente sustinet. In bene de se merentes unus omnium gratissimus: quam virtutem in aliis etiam amat, et ideo nulla propemodum pagina gratiarum actionibus vacat. Ad moderationem, continentiamque pertinet, quod imperii communionem sibi ab Andronico etiam quartum delatam, recusat. In amicitia colenda constantissimus, Andronicum minorem praecipue, et Amurium Persam Ioniae Satrapam sive principem dilexit, fuitque vicissim ambobus supra quam dici potest charus et iucundus. Dilexit eum etiam vehementer e proceribus Tribalorum opulentissimus quidam Liberus, ut est lib. 3. cap. 42. Beneficentiam ac liberalitatem coluit mirabiliter, et in exerci-

tum de suo sumptum, imperatore vivo mortuoque, saepius fecit: castella et oppida sua pecunia refecit et instauravit, eisdemque imperatori funus amplissimum sua impensa curavit. Aurum quod habere gratis poterat contempsit. Pacis et concordiae quis illo cupidior? Quis barbaris et idololatriis inimicior? Non potest pro dignitate collaudari huius praestantissimi principis admiranda lenitas, et ad deponendam offensionem veniamque tribuendam suspicienda facilitas, beneficiorum altissima recordatio, et in gratiis agendis commemoranda sedulitas. Omnia his libris gratiarum actionibus referta sunt. Summa praeterea in negotiis procurandis diligentia, et vigilantia, animique religio. Monachismum quantis praeconiis, Deus bone, et quidem toties, cohonestat? ac tandem ipse in Manganense monasterium prope Constantinopolim se ultro ac libens includit, cum imperium retinere potuisset, ut videbis lib. 4. Tantum abest, ut eo ipsum Ioannes Palaeologus victor compulerit, quod quidam huius nostrae historiae funditus ignari nugantur. Coniux porro Irene in monasterio, a Martha Michaelis primi Palaeologi sorore constructo, monacham induit. *Ῥωμαίων* tu quidem, *ἀλλ' οὐ Ῥωμαϊκὸν βασιλέα*, laudas, inquis. Ego vero etiam Agesilaos, Alexandros, Iulios, et Pompeios, ethnicos et idololatrias, saepe laudavi: et virtutem vel in hoste amabilem, eiusque exempla a quocumque, et qualicumque sumenda nobis esse confirmo. Est enim eadem semper, nec eius splendor immortalis cuiusquam sordibus potest obsolescere.

Incredibile memoratu est, quantae eius copiae, facultates, quanti pecuniae thesauri fuerint, de quibus variis locis ipse confitetur, et ego virum gravem vanitatisque infensissimum, ad haec etiam religiosum, mentiri non puto. Insulas, oppida, castella in opibus suis recenset. Pecuniam sane, quam Byzantii, et in aliis urbibus per Thraciam apud amicos depositam habebat, nec ipsi, qui eandem diripuerunt, inimici, quam magna esset, pro certo novisse potuerunt. Tritici, hordei, frugum, fructuumque infinita illi copia, innumerabiles acervi. Boum pascualium numerat quinque millia, aratorum iuga mille, equas pascuales mille quingentas, camelos ducentos, mulos trecentos, asinos quingentos, porcorum quinquaginta,

ovium septuaginta millia. Ut iam non sit, cur greges et armenta illius Iob miremur. Verum ista apud urbes Thraciae non unam, sed plures possedit. Vide lib. 3. cap. 24. ubi ait, sibi toto imperio Romano sparsas, easque immensas copias atque opes. Et 31. et 36. E supellectili aurea et argentea supra ducenta vasa mutuo dat palatio, capite vigesimo quarto.

ELOGIA.

Lib. 1. cap. 58. Andronicus senior eius prudentiam in dando consilio admiratur, seque in illo avi materni imaginem intueri asseverat, qui tam celeriter arripuisse, tam apte explicasset, et promptissime transegisset, quae res postulasset, ut statuerit, si absque successore ex se nato moreretur, suadere proceribus, illum ante alios imperatorem eligendum. Animadvertis igitur, Cantacuzenum imperio dignum iudicatum, si avum eius iudicavit, cuius in ipso expressum se intueri simulacrum confessus est.

Gregoras libro nono de eodem. *Ceteri illa mutatione velut multo mero ebrii insolenter fortuna sunt abusi. Ille contra naturali prudentia et magno ingenio ornatus, se ad veterum praestantiorum virorum mores conformabat et magnificentia morum et animi liberalitate. Et cum tunc res ei feliciter successissent, fortunam non lacessivit, neque immodice supercilium arrexit: sed retenta animi gravitate, intra modestiae limites immotus mansit.*

Rursum lib. 10. *Hac oratione confirmati, omnes strenue ac fortiter hostes invaserunt. Inprimis vero magnus domesticus Cantacuzenus, qui multis ensibus, multis telis hostium petitus atque impulsus, ipse quidem plurimos hostes prostravit: sed neque clypeo, neque gladio amisso, incolumis e praelio evasit, velut agglutinatus atque infixus equo.*

Et libro undecimo. *Adeo magnorum operum ingeniosa effectrix magni domestici taciturnitas extitit. Nam aliorum quidem verba umbrae tantum sunt operum, simul atque e lingua prodierint, morientes: viri autem huius etiam silen-*

tium magnas res gerit. Nam ingenii magnitudine et solertia vir ille excellit, revera profundo mentis sulco fruens. Haec Gregoras de Cantacuzeno sive amicus adhuc, sive ab ipsamet veritate coactus: nam postea evasit inimicus, ut ex libro quarto constabit, et nos supra in praefatione ipsis Cantacuzeni verbis id docuimus.

Lib. 3. cap. 52. a Cabatze Triballo, viro principe, oculus Romanorum vocatur. Eundem magnifico praeconio extollit in epistolis ad papam Romanum, et Delfinum Viennensem Bartholomaeus legatus, libro quarto capite secundo.

IACOBI PONTANI

*dignitatum ac functionum palatii et ecclesiae
Constantinopolitanae, quarum historicus noster
meminit, ex Curopalata et eius scholiaste
potissimum explanatio.*

Δεσπότης, Dominus. Haec appellatio imperator, filiis eius, fratribus et generis tribuebatur generatim. Proprie ab imperatoria maiestate secundus sic dicebatur, quem recentiores etiam *σεβαστόν* vocarunt. Hoc enim semel notare convenit, imperatores illos Orientis multos titulos honorarios ad suos sibi devinciendo excogitasse. In Galliis olim proximus a rege maior domus nominabatur. Graecorum imperatorum exemplo se quoque despotas vicini principes dici voluerunt, praesertim Bulgari et Servii. Qui interdum in Graecorum historiis regio quoque titulo censentur, cum pro despotis Crales et uxores pro despoenis Crales appellentur; hoc quippe sonat nomen barbarum. Sic a Cantacuzeno Acarnaniae et Aetoliae principes despotae dicuntur. Verum noster historicus Constantinum Andronici filium despotam vocatum scribit, qui post Michaellem fratrem genitus, per cuncta secundas obtineret. Infantem vocant Hispani. Observanda igitur alia notio. Monebimus in Annotat.

Παρακοιμώμενος, subaudi τοῦ κοιτώνος, cubiculi, Accubitor cubiculi ad verbum, id est sacri cubiculi seu excubiarum sacri cubiculi praefectus, principi seu imperatori a cubiculis, aut praefectus excubitorum et custodum sacri cubiculi. Caput est puerorum, qui in coetone sunt, et cubiculariorum, habens etiam sibi subditum procubitorem sacri cubiculi. Ita Curopalata. Magnum cubicularium aliqui vocant. Leunclavius Pandecte historiae Turcicae seu ad Annales Turcicos: *παρακοιμώμενοι* sunt intimi cubicularii, qui augustalibus in cubiculis et ipsi propter imperatores dormiebant. Tale nunc officium est apud Turcarum Sultanum eius cubicularii, qui Thiodar aut Trohadar appellatur. Is enim et intra Sultani cubiculum noctu excubias agit et p'uviam Sultani vestem gestat, ut *παρακείμενος*, quae scaramangium vocatur. Ac norunt omnes, qui Portam viderunt Osmanicam, non Sultanum modo comitari cubicularium, qui sereno quoque caelo scaramangium eius gestat; sed omnes etiam quotidie Bassas et Begos, quotiescumque per urbem ad portam equi-

tant, habere pedisequum unum, qui vestem huiusmodi portat, ceteris superiniiciendam vestimentis, si aëre mutato forte pluat.

Μέγας δομέστικος, Magnus domesticus. Varia eius officia apud Curopalatam vide variis locis. Nomen domestici ad plures dignitates pertinebat, quae adiuncto discernebantur, ut cognosces, e quibus magni domestici praecipuum extitisse, nomen ipsum *magnus* significat.

Πρωτοστράτωρ, Protostrator. Absente magno domestico fert imperatoris spatham. Cum itaque imperator est conscensus equum, comite equorum imperatoris adducente et tenente equum, postquam ascendit imperator, protostrator prehensens freno deducit equum ad quartam aut quintam usque partem aulae palatii. Deinde recipiens eum magnus chartularius, deducit freno ad portam usque aulae. Similiter etiam facit, cum imperator pedibus iturus est, agens videlicet a porta equum ad eum usque locum, quem ante diximus: ex quo iterum recipit eum protostrator, agens ad eum usque locum, ubi imperator pedes esse solet. Quod si forte protostratorem abesse contigerit, hoc facit a principio usque ad finem magnus chartularius. Paulo post: Protostrator etiam est defensor cursorum. Cursores hoc loco sunt, quicumque nulli agmini aut signo militari adscripti sunt, sed ipsi castra prosequuntur ultro, expectantes dum accensi fiant. His enim neque ordinem retinentibus, neque flammeolum (signum militare est, Latina origine, a colore dictum) suum, sed inordinate quodammodo dissolutis, protostrator ipse subsequens, defendit ipsos, si forte bello opprimantur. Propterea enim protostrator etiam appellatur, quod toti ipsi *στρατῶν*, id est exercitui praeceat et consistat primus. A cursoribus autem omnes res varias, quae futilia nominantur, moris est protostratorem accipere. Nomine *φνυτλίων*, futiliium, (est enim Latinum vocabulum,) significantur quaecumque res, quae per se nihili sunt aut nihil ad rem militarem faciunt, denique impedimenta belli certissima, nisi avertantur. Nam haec cursores commodius comportant quam milites, quia non haerent signis: et audacius colligunt, quia se legibus non teneri putant. Quamobrem protostratori potestas data est futilia ista auferendi.

Μέγας κοντοσταῦλος, qui Gallice *Conestable*, Italice *Conestabile*, Latine *Comes stabuli*. Ubi si stabulum pro equili accipias, erit Comes stabuli, vel qui praest omnibus copiis equestribus: vel qui praest equitatu imperatoris aulico. Apud recentiores Graecos est dux copiarum auxiliarium, quae ex Gallia, Sicilia, Italia, facturae stipendia orientem petebant.

Μέγας λογοθέτης, Magnus Logotheta. Cancellarium Latinis vocari *λογοθέτην*, ait Nicetas lib. 7. Munus magni logothetae his verbis Curopalata describit. Disponit mandata et bullas aureas, quae ab imperatore mittuntur ad reges, Sultanos et To-

parchas. Atque hoc quidem proprium est magni logothetae ministerium. Quod autem ad rem domesticam, ipsius est efficere, quod imperator mandaverit. Addunt alii esse etiam libellorum magistrum, archivi praefectum, aut tale quippiam. *Λογοθέτης* exponitur a quibusdam magister rationum, qui expensas et redditus computat, oeconomus sive procurator, quod magnum erat officium et politicum.

Λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ, Logotheta castrensis, Zahlmaister, Pfennigmaister, Gallice Thresorier du camp.

Καβαλλάριος, Caballarius. Καβαλλάριον equestrem imperatoris comitatum nominat Curopalata. Ex Italico ducta vox, quae ipsa a Latina voce manavit. Huius ergo comitatus praefectus Caballarius dici videtur.

Μέγας παππίας, Magnus Pappias, id est, magnus paterculus, summus ille iudex, ad quem commentarienses de personis reorum et numero, de qualitate delictorum, de clausorum ordinibus referre debent. In hanc sententiam accipio nomen Papiæ apud Zonaram, ubi de eo agitur, qui Michaeli Balbo adiutor fuit, ut Leonem Armenum e medio tolleret imperioque potiretur.

Μέγας στρατοπεδάρχης, Magnus castrorum praefectus. Est curator earum rerum, quae exercitui sunt opus, videlicet alimentorum, instrumentorum et necessariorum omnium, Proviandmaister. Exponitur etiam, princeps exercitus, ut sit idem quod στρατιάρχης: nam στρατόπεδον aliquando pro στρατός ponitur.

Πρωταλογάτωρ, Summus equitum praefectus. Voce enim ἄλογον Graeci recentiores equum aut iumentum significant, facta ex ἀλόκον, a verbo halac, quod orientalibus erat, ire: quia maximus et praecipuus iumentorum usus ad commoditatem itinerum. Turcae etiam hodie nuntium seu viatorem appellant hulac. Ex ἀλόκον igitur ἄλογον, id est, brutum, κατ' ἐξοχήν iumentum aut equus, ut Itali dicunt, la bestia mia, pro equus meus. Ex ἀλόγον fit ἀλόγιον, equitatus seu equorum equitumve numerus. Praefectus ἀλογάτωρ: summus praefectus πρωταλογάτωρ.

Σεβαστοκράτωρ, Augustimperator. Tertia dignitas ab imperatore, Caesariana praestantior. Dum imperator βασιλεύς, σεβαστός, Καῖσαρ dictus est, uno eodemque omnes hos titulos obtinente, dignitates officiis ac non titulis aestimatae sunt. Postea vero imperatores luserunt titulis, et honoraria dignitatum nomina sine officiis impertiti sunt arbitrato suo, ut Curopalata his verbis declarat: Despota, Sebastocrator, Caesar ad nullum ministerium tenentur, nisi ad summum aliquem principatum instituantur, puta aut regendo imperio, aut gerendo bello: cuius rei exempla sunt apud Nicephorum Gregoram quam plurima.

Ac primum quidem Caesar fuit secundus ab imperatore (ut hodie rex Romanorum est in occidenti imperio) et obtinuit hoc ad Alexium Comnenum usque: postea Sebastocrator secundus est habitus, et Caesar tertius esse coepit, cum Alexius Comnenus Isaacium fratrem Sebastocratora diceret; auctor Zonaras. Postremo despotes sive dominus ab imperatore secundus est factus, nempe Alexius Palaeologus, cum idem Comnenus filiiis maribus carens, Irenem filiam suam primogenitam Alexio huic despondit eumque titulo despotae, id est, domini, ornavit, futurum nempe heredem imperii, nisi morte sublatus esset, teste Gregora lib. 3.

Πρωτοψάλτης, Princeps seu primus psallentium. Ecclesiasticum nomen est, de clero palatii. Forsitan magister chori aut simile quiddam.

Δομέστικοι, Domestici. In iure appellantur domestici omnes adiutores sive administri legitime instituti a iustis functionum principibus in palatio, aut in foro, aut in ecclesia. In palatio, ut magnus domesticus, domesticus mensae, domesticus scholarum, domesticus murorum, domesticus regionum etc. In foro, ut domestici iudicum, administri. In ecclesia, ut domesticus chori, domesticus ianuarnm etc., quorum omnium functio *δομεστίκειον* sive *δομεστίκιον*, id est, domesticatus, dicta est.

Ραιφερενδάριος, Referendarius. Ecclesiasticae dignitatis nomen, Latine Relator, qui allegatur ad imperatorem et sacerdotem maximum.

Πανυπερσέβαστος, Augustissimus omnium. Ab Alexio Comneno titulus inventus, ut Michaeli Taronitae gratificaretur, quod scribit Zonaras tomo 3. sub finem. Superior erat omnibus, etiam ipso protovestiario, magno duce, magno domestico etc.

Πρωτοβεστιάριος, Protovestiarius. Huius officium sic describitur. Ascendente igitur imperatore, ut declaratum est, ad oratorium, Protovestiarius, qui pilaticia, quae imperatoris prospectum obtegunt, aut scepra iudicialia tenet, ut in altum subvecta sunt, dextra manu sua educens ea, e prothyro ostendit populo, demonstrans hoc signo, ascendisse imperatorem in oratorium. Hic autem in oratorio, si imperator aut suum ipsius stemma aut aliquod aliud gestamen suum gestaturus est, Protovestiarius, inquam, sumit illud a ministris rucharii et imperatori tradit: neque id solum in tempore eiusmodi festorum dierum, verum etiam semper ita facit. Id vero etiam proprium et singulare habet, quod si quid alienum viderit, aut lutum, aut quid aliud ad imperatoris vestem, deponens ille umbellam aut tegmen capitis sui, extenta manu tollit, aut purgat illud non rogatus. Ex omnibus vero aliis principibus nemo auctoritatem habet faciendi istuc, sed ille solus. *Pilaticia* est opus e margaritis cum fimbria, in longitudinem minus spithama, in latitudinem autem palmo, quae rex Medorum gestabat similiterque

iudices, quemadmodum olim duces exercitus gestabant torques, honorem ipsorum demonstrantes. τὸ ῥοῦχον suprema vestis, species vestis e Germania apportata, unde Germanicum nomen retinuit, *Rock*. Hinc ῥουχαρεῖον vestiarius speciali nomine a Curopalata appellatur, quia latius patet nomen vestiarii apud recentiores Graecos. *Protovestiarius*, ut agamus dilucidius, regio vestitui praeerat, quod hodie cubiculariorum videtur munus. Saepe rebus maximi momenti adhibebantur, et res per eos non vulgares gerebantur, ut in Lecapeno et Leone Basili F. Credeni videre est. In Constantino Romano F. protovestiarii dignitas proxima a domestico scholarum et accubitore, biglae drungario, superior ostenditur. Inveni, qui scriberet, Protovestiarium fuisse thesaurarium seu thesauro praefectum, quia βεσιτάριον aerarium vocetur seu thesauri repositorium, ταμιεῖον. Quod ego quidem in aliquo vel auctore vel glossario nondum legi.

Δικαιοφύλαξ, ad verbum, *Custos legum et iuris*, de quo magistratu nihil habet Curopalata.

Λογαριάστης, *Logariastes*. A Curopalata additur, τῆς αὐλῆς, aulae seu palatii. Rationes init omnium stipendiatorum, qui in aula sunt, si quid deest ulli de stipendio eius, aut ad servitium eius, cuius caussa stipendia facit. Apud Nicetam et φροντιστῆς καὶ λογιστῆς. Valere putant idem, quod quaestor aut receptor generalis, aut quod Germanis est *Kammermaister*. Inde clarum quis μεγαλογαριάστης.

Ἀποκρισιάριος, *Apocrisarius*. Sic iurisconsulti Graeci eum nominant, qui legationibus audiendis referendisque ad imperatorem et responsis ab eo dandis constitutus est.

Χαρτοφύλαξ, *Praefectus Chartis*. Qui tabulas habet chartaceas, ad iura ecclesiae pertinentes, chartarum custos, qui privilegia et similia asservat, praefectus scriniorum, iudex idem causarum ecclesiasticarum et quaestionum matrimonialium, defensor in clericorum caussis, veluti manus summi sacerdotis dextra. Hinc μέγας χαρτοφύλαξ.

Δομέστικος τῆς τραπέζης, *Dapifer*, aut simile habens officium, ut suspicor.

Δρουγγάριος, *Drungarius*. Δρουγγᾶς seu δρουγγός orientale nomen, coetum hominum una commeantium significans, et coetus illius princeps vocatur Dargon vel Dorgon, ex quo Drungarius, facta epenthese τοῦ ν pro γ geminato. Quidam vocant tribunum militum. Drungus globum significat, ait Turnebus libro vigesimo quarto capite vigesimo quinto. Vopiscus in Probo: Triumphavit de Germanis et Bleemiis, omnium gentium drungos, usque ad quingenarios homines ante triumphum duxit. Vegetius libro tertio capite decimo sexto: Scire debet dux hostium, contra quos drungos (male scriptum drunos) hoc

est, globos hostium quos equites oporteat ponere. Hinc Drungarius biglae, Drungarius classis, qui praesunt globis vigillum et classiariorum. De hac voce Leunclavius in Pandecte ad annales Turcicos: Dico, Turcis Agelarios esse sua lingua, qui Graecis erant vel Drungarii, vel Druncarii potius. Eos Leo Sapiens Augustus in Libro suo de apparatus bellicis: capite 3. num. 42. 43. 45. olim dictos fuisse tradit Chiliarchos, quod militibus mille praeesent: et druncum chiliarchiam. Latini Chiliarchos vocabant tribunos, qui nunc colonelli sunt. Druncum (sic enim pronuntiabat Zygomalas, et Druncarium, non Drungum, vel Drungarium, quod vulgo fieri solet) sic appellatum arbitror a trunco sive baculo sive sceptro: quemadmodum hodieque regimentum vocamus tam ipsius tribuni baculum (vitem dixere, puto, Romani) quem ceu magistratus insigne gestat, quam illum signorum militumque numerum, qui ad constituendum regimentum requiritur. Ideoque truncus est regimentum militum, cuius caput est Druncarius, olim Tribunus, nunc Colonelus aut regimenti praefectus.

Μέγας ἑταιριάρχης, Magnus sodalitatís princeps. Antequam e cella sua imperator exeat, protovestiarites adest in triclinio cum magno hetaeriarcha et primicerio aulae. Postquam vero egressus est et constitit imperator, egrediens protovestiarites accersit honoratissimos principes ad circumstationem. Lege cetera. Et infra: Hic vero excipit etiam perfugas advenientes ex omni parte, ac propterea etiam hetaeriarches nominatur, velut *ἑταίρους* sive amicos excipiens.

Βάρανγοι, Barangi. In festo occursus (purificationis) discedit imperator in Blachernarum templum, Barangis quoque sequentibus. Atque hi quidem ubique imperatorem equitantem prosequuntur, ferentes humeris secures suas. Erant ergo custodes, satellites aut stipatores imperatoris bipenniferi: eorum praefectus ante illos imperatorem sequebatur et ideo *ἀκόλουθος* dicebatur.

Πυγέρνης, Pincerna, a poculis. Quod si imperatorem oportet bibere, pincerna ministrat illud: ac non diebus festis solum, verum etiam semper imperatore cibum sumente miscet, si praesens est. Ac vetere quidem more hic extra civitatem imperatorem sequens ferebat poculum castrense, catena vinctum: ut si eum opus esset bibere, ex fonte aut fluvio daret ac biberet. Hoc autem in praesentia non fit.

Ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης, Mensae praefectus. Serviēbat etiam imperatori ad mensam. Praebebatur missum magnus domesticus primus proxime imperatorem: post eum domesticus mensae; tunc praefectus mensae, et quae apud Curopalatam sequuntur.

Δομέστικος θεμάτων ἑσπερίων, Domesticus thematum occidentalium. Quae florente adhuc imperio Romano *τάγματα*

sive legiones dictae, postmodum imminuta Heraclii temporibus Romana potentia et truncato imperio, *Θεμάτων* nomen acceperunt, carentes iam veteri amplitudine sua. Vide libellum Constantini Porphyrogennetae de thematibus sive de agminibus militaribus per imperium orientale distributis. Hic praefectus huiuscemodi agminum per occidentis urbes distributorum intelligendus est.

Μέγας Διοικητής, Magnus administrator sive procurator. Nihil de hoc Curopalata.

Μέγας Δούξ, Magnus Dux. Quemadmodum magnus domesticus princeps et caput est ad universum fossatum, (quid sit *fossatum*, suo loco explicabitur,) sic etiam hic ad universum mare. Ac ceteri quidem principes aliis rebus instituti ut capita, praeferrunt consuetum imperatoris flammeum, aut exercitus flammeum cum ignitis telis. Magnus dux contum praefert imperatoris insidentis equo. Habet autem subiectos sibi magnum Drungarium classis, Ameralium etc. Vide Curopalatam et scholiasten.

Πρωτοσέβαστος, Primaugustus. Nullum ministerium habet, quia non functio est palatio militans, sed dignitas honoraria, quam non ministerii aut ordinis necessitas facit, sed imperatoris *εὐδοκία*.

Μέγας Χαρτουλάριος, Magnus chartularius. Equum imperatoris a protostratore susceptum, etc. Vide quae supra in protostratore dicta sunt. *Stallmaister* Germanis dici putat scholiasta. Zonaras in Leone Isauro, tomo tertio Annalium, posterioribus temporibus τὸν τῶν βασιλικῶν ἵπποκόμων ἐπιστατοῦντα appellatum tradit.

Πρωμικήριος ἀλλῆς, Aulae primicerius. Habet quidem in circumstatione administrationem, qualem ante diximus, ordine vero collocat etiam omnes, qui in aula sunt. Ut enim princeps quisque suum et constitutum locum ad circumstandum habet: sic etiam ordines, qui in aula sunt, singuli proprium suum locum obtinent.

Πρωτοκυνηγός, Venatorum princeps, Jägermaister. Imperatore conscendente equum, nemo alius praeter hunc stapiam tenet, cum praesens est. Praeest vero iis venatoribus, qui curatores canum appellantur. Quod si quando imperatoris, cum in venatione est, vestem aliquam sanguine aspergi contigerit, eam hic venator accipit ex beneficio.

Πραιάτωρ δήμου, Praetor populi. Nullam administrationem habet in aula palatina, sed in urbe, et urbanam solum.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΑ Δ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

ΙΟΑΝΝΙΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ

HISTORIARUM LIBER I.

PERIOCHA.

Michael senioris Andronici filius, iunioris pater, filiabus in matrimonio collocatis et filiis parenti ad educandum commissis, ex oriente Byzantium rediens, Adrianopolin, deinde Thessaloniam ab eodem transmittitur: ubi de morte filii Manuelis certior factus, prae luctu acerbissimo in morbum labitur, quo etiam hac vita decedit. Senex pater Andronicum adolescentem nepotem, Constantino despota filio suo, Michaelis germano fratre, in imperio surrogato, idque non tam ipsius Constantini, quam Michaelis pueri eidem Constantino ex pellice suscepti, causa abdicare constituit (Cap. 1). Post obitum Michaelis imperatoris provinciarum praesides et magistratus sacramentum novum postulantur, et iuvenis Andronici nomen in conceptione iuramenti praeteritur: solus Cantacuzenus, cubiculi sacri praefectus, ne se scelere contaminet, iurare detrectat: veteri formula iurare sinitur. Tacitus fert iniuriam nepos, quem Syrgiannes vir nobilissimus serio monet, ut sibi consulat; et in eam rem operam fidelem spondet. Ille rem cum Cantacuzeno, qui tum in Thracia praetor versabatur, ut cum amico omnium sincerissimo, prius communicandam censet (2). Dolet is ea necessitate, quam Syrgianni internuntio diserte explanat, calamitatemque in posterum praesentit, et iuvenem in tuto collocandum; aliud nihil, nisi cogantur, incipiendum suadet (3). Christopolis fugae, nepote approbante, deligitur. Cantacuzenus e Thracia Constantinopolin veniens, quid sibi cum Syrgianne convenerit, renuntiat: Apocau-chum hominem obscuri generis, sed prudentem inprimis, a quo postmodum diu vehementerque divexatus est, ut patebit lib. 3., Syrgianni gratificans, Andronico commendat (4). Causae dissidii inter avum et nepotem aliae antiquiores offeruntur, prolatisque exemplis, avus nimiae austeritatis et importunitatis insimulatur (5), quam illi per patriarcham Iosephum nepos exprobrat. Avus se excusat. Placatur nepos. Verum haec Michaele adhuc vivente. Quo fatis absunto, cum quoddam dictum redigeret ei in memoriam, quo honestius eum hereditaria successione multaret (6), ostendit nepos qua mente dixerit: veniam delictis suis petit; cui Cantacuzenus, ut iustam causam habenti, semet et omnia sua offert. Iterum per fugio

Christopolis destinatur (7). Callinicus ad Cralem Triballorum principem de societate legatur. Spondet. Denuo de loco, ad quem salutis tuendae confugiant, deliberatur, et Adrianopolis praefertur. In iuriarum avi in nepotem memorantur. Syrgiannes e Thracia revocatur. Adhuc de loco fugae, Adrianopolis iterum eligitur. Quaerunt, quomodo Constantinopoli impune exeant (8). Protostrator senem in custodiam tradendum, Syrgiannes omnino iugulandum decernit: utrique repugnans Cantacuzenus, in prima sententia, de simplici discessu, permanendum pronuntiat, Syrgianni contra nitenti sapienter occurrit, simulque protostratorem refellit (9). Nepos ab omni crudelitate in avum abhorrens, Cantacuzeno subscribit. Idem Syrgiannes et protostrator faciunt (10), imperatricem Cantacuzenus, qui et magnus domesticus, iunioris imperatoris coniugem Constantinopoli relinquendam sentit. Magnus contostaulus et magnus logotheta Metochites causam nepotis apud avum agunt (11). Ad iudicium arcessitur: protostrator eum comitatur: domesticus supervenit postea: in palatio de servando iuvene sermocinantur. Ternae triremes a Genuensibus amicis instruuntur (12). Nepos magnum domesticum offendens, se desertum conqueritur: quae maxime vult, audit. Citatur de integro ab avo ad iudicium: amicos ad fidelitatem sibi in periculo praestandam hortatur. Cantacuzenus et protostrator omnia pollicentur: ad palatium deducunt (13). Ibi coram episcopis ut superbus et rebellis a sene accusatur. Negat se talem: si facinorum istorum compertus fuerit, vel capitalem poenam libenter excepturum, et avum ut contumeliosum redarguit (14). Amici duo foris clamorem audientes, succurrere parant. Senex quiescit, et nepoti conditiones fert quatuor: ad singulas respondet (15), pedem eius pronus osculatur. Fingit ille se reconciliatum: inani gaudio exultatur. Iubetur in Peloponnesum praefectus abire magnus domesticus; quae iussio quoniam fraudem olebat, quid agat cum sociis consultat. Coniicitur mens senis haec, ut ipsis specie praefectarum distractis, nocere liberius ac facilius possit: non esse salutem negligendam (16). A iuniore ad senem pro impunitate sociorum legatio decernitur, quam Metochites certis de causis obire detrectat. Sequitur frivola domestici excusatio, cur a Peloponneso abhorreat. Obiurgatus ab imperatore, in Thessaliam iubetur proficisci; quam conditionem similiter subterfugere studens dissimulat, et extra urbem milites pecuniamque exspectat. Protostratori Prillapi praefectura mandatur (17). Scriptura ad lectulum inventa, nepos Byzantio decimo tertio Kalendas Maias, comitatus protostratore paucisque famulis, cum canibus et avibus venatoriis, ad fugam legendam scilicet, egreditur. Adrianopoli comiter accipitur. Hoc intellecto, imperator Tagarim magistrum militiae ad fugitivum reducendum mittere vult: a quo docetur, laborem inanem fore (18). Interdicitur omnibus, ne nepotem nomine imperatoris afficiant, declaraturque hostis, et cum factione sua a piorum communione secluditur. Ab eo deinde pacem senex petit. Legati in discrimen veniunt: et ibi alterius praesens atque inconcussus animus. Benigno cum responso dimituntur (19). Postridie in concilio pax recusatur, ni senior imperio cedat: datur tamen opera, ut is imminens periculum declinare possit. Exercitus mire avet Byzantium petere, nec ei persuaderi potest, ut libens in occidentem tendat (20). A Sphenthisthlabo Moesorum rege insidiae. Lente Constantinopolin pergit iunior, morbum praetexens; senem praemonet, ut sibi caveat. Magnus domesticus ab oppugnatione urbis dehortatur (21). Palaeo-

loga monacha super induciis rogatum accedit (22). Nepos respondens, se in avum officiosissimum demonstrat. Avus iusiurandum dat, et anathematismum rescindit: irascitur, hominem de infima plebe ad se iuramenti exigendi missum. Factum excusatur (23). Adrianopolin se recipit nepos, eo uxorem evocat. Syrgiannes ad senem deficit: obiectum perfidiae crimen negat (24). Iur infestis signis Byzantium: optimates et duces exercitus ad avum de pace scribunt (25). Xena mater Andronici minoris Thessalonicae a templo avulsa, pro captiva adducitur Constantinopolin (26). Pax petitur. Morbus iunioris, a quo stratopedarcha desciscit (27). Beneficentiae magni domestici, eiusque matris Theodoraе magnanimitas (28). Oppida Apri (29), Garella, Rhaedestum, Sergentium occupantur, Sacci ezuruntur. Stratopedarchae perfidia, Syrmpani pastoris fidelitas in dominum et caritas in inimicum admirabilis (30). Nepotis in hostem lenitas. Constantinus despota captivus in vincula coniicitur. Qui Xenae imperatrici manus violentas attulerant, puniuntur. Lemniorum ad nepotem defectio: quem formidantes Persae, deserto avo, cui auxilio veniebant, in orientem turpiter refugiant (31). Poscitur pacem, quam dare cogitat, ita ut ipse; exercitus, urbes, tota imperii administratio penes seniore[m] sint de cetero. Conciones imperatoris, et Cantacuzeni ad principes et duces exercitus (32). Responsum nepotis ad avum de pacis conditionibus (33). Actum gratias et pacem confirmatum Xena ad filium mittitur. Conditiones senex accipit, ad quem salutandum nepos Byzantium concedit: ille obviam se fert. Ibi consuetudo quaedam imperatoria declaratur. Una in urbem ingrediuntur. Die sequenti Deiparae de confecta pace nepos gratias agit. In palatio cum avo degit aliquamdiu: ad eum spectandum frequentes undique concursus fiunt. Didymotichum redit (34). Sphentisthlabus morbo interit, Tertere filio successore, a quo Philippopolis capitur. Nepos Moesiam incursans, praedas ingentes agit, et Byzantii Syrgiannem in senem coniurationis reum in carcere invenit: in quem, facta licet potestate, sententiam ferre abnuvit (35). Moritur Terteres. Complura Moesiae oppida Andronico minori se dedunt: reliqua Boesilas, defuncti regis patruus, sibi asserit. Avi commissu nepos Philippopolin, sed frustra, oppugnat. Machina, cuiusdam Germani opus, depingitur. De Boesilae socii et amici morte falsus rumor (36). Philippopolis fortuito recuperatur (37). Bellum in barbaros decernitur, incassum dissentientibus senioris consiliariis, a quo magnus domesticus commendatur (38). Pax et foedus inter imperatores, et Moesum, quicum iunioris nupta erat soror. Mos Romanorum imperatorum, quo sibi per matrimonia Scytharum satrapas devinciebant. De Scytharum binis in Thraciam irruptionibus, quorum partem Romani trucidant. Cum Scytharum quodam duce nepotis ex altera ripa colloquium (39). Irene coniux diem obit, Anna Sabaudiae comitis filia iuniori ad connubium petitur (40); ipse a patriarcha Isaia solenni ceremonia, quam auctor accurate explicat, coronatur (40). Annae e Sabaudia illustris adventus, quae, Byzantii splendide peractis nuptiis, ipsa quoque corona induitur. Nobiles Sabaudi complures quasi per successionem manent Constantino- poli, et imperatorem iuvenem ludicris artibus instituunt. Persae praedones caeduntur. Imperator pedem sagitta vulneratur. Magni domestici in pugna virtus. Michael Moesorum rex Zernae cum nepote dies aliquot hilares agit. Didymotichum reversus, de avo ab se sine causa alienato nuntium accipit (42). Panhypersebastus re-

gnum affectat, cui magni logothetae filii student: quorum litterae intercipiuntur, et eorum pater officii sui admonetur. Protovestarius logothetae extrema minitans, a nepote compescitur, et apud avum excusatur. Ambo ingrattissimi inveniuntur, eorumque instigatione bellum recrudescit (43). Nititur senex memoriam iunioris e sacris tollere, cuius patrocinium patriarcha suscipit (44). Avum placare Andronicus conatur, et a bello dehortans, se ad causam dicendam offert. Orat idem per litteras magnus domesticus et in extremis terret, si monita contempserit (45). Responso avi moestus iuvenis, patriarchae, et episcoporum fidem appellat, qui eum in avi gratiam conantur restituere. Mittuntur Rhegium ex tribus delecti ordinibus, qui crimina exponant, eius defensionem audiant, et iudicent (46). Ille avum in odium rapit, sibi benevolentiam iudicum colligit, et sigillatim obiectis respondet. Sequitur oratiuncula, qua suam innocentiam adversus criminationem de periurio in foedere violando tuetur (47). Avi et Cocalae litteras contra se profert, quibus ab ipsis foedus violatum convincere contendit (48). Cocalae impudentia. Episcopi damnare accusatum verentur. Respondens avo, de se, ut in eum officioso, praedicat, illum, ut sycophantis credulum, perstringit, pacem pro re publica orat, se subiicit, et ni bene monenti obscundet, minatur (49). Cocalas acta Rhegii renuntiat seni omnia: reliqui non audiuntur. Eum patriarcha castigans, a iunioribus se staturum profitetur. Cum episcopis idcirco habetur sub custodiis. Magnus domesticus et protostrator ad procedendum Constantinopolim nepotem incitant: cui spem reliquam pacis domesticus eripit (50). Rhegio Byzantium iter intendunt. Imperat ei avus, uti se ab urbe amoliat. Marci Caballarii convitium. Memorat, quo officio in avum fuerit, cuius pertinaciam accusat. Selybriae rem publicam ordinat. Rursum nepos Didymotichum rediit. Andronicus Tornices, et Manuel Lascaris pactionis cum satrapis Scytharum suspecti et Thracia exacti (51); quae protostratori cum parte copiarum committitur. In Macedoniam iunior contra hostes abit, Pheris eos provocat: Iis se excusantibus, quo minus postulata praestent, removetur inde exercitus (52). Thessalonicam vocatur: urbe dedita, arx oppugnatur, cui Pherenses eventu infelici subsidium mittunt. Miraculum sancti Demetrii martyris in imperatore. Arx traditur (53). Deliberatur, quo eundem. Probatur consilium magni domestici. Edessa et Berrhoea se dedunt. Ingens occidentis defectio. Duces senioris ad Triballum fugientes, a Pheraeis militibus capti ad nepotem adducuntur. Cum uxoribus eorum benigne agitur (54). Deditio Castoriae et Achridis. Protovestiarius cum sociis Triballum ad arma in imperatorem iuniorem sollicitat. Uxoribus eiusdem protovestiarii mendacium. Domestici in contemptu auri argentique apud protovestiarium reperti excelsus animus. Imperatoris beneficentia. Voluntaria agrestium Albanorum deditio, Triballorum procerum in dissuadendo bello aequitas. Viae ad fugitivos iuvandos complures (55). Casus eorumdem. Strombitza et Melenicus nolunt se dedere. Protostrator ad fluvium Nigrum seniore vinct: nec laetatur victoriae nuntio iunior. Foedus cum Moeso senex facit; ad urbem iunior accedit, pacem iterum iterumque petit. Duo plebei Constantinopolim produunt (56). Pulcrum exemplum Christianae mansuetudinis Andronicus minor. Proditoribus praemium condignum promittitur. Moesus ad confinia copias adducit. Nepos abire Logos decernit. Quaeritur cur tria millia equitum a Moesis Byzantium missa. Avus monitionem de periculo vilipendit (57). Interrogatur

Moesus, quid sibi velit cum exercitu. Post conterritus minis, iurat se foedus non rumpere, nec contra imperatorem venire: fidei pignus sacram crucem mittit. Ibanem, seu Ioannem, ducem cum equitibus ex urbe revocat. Scalae et alia ad eam capiendam parantur. Die pentecostes Logis progrediuntur: a domestico et imperatore agmen oppugnationi disponitur (58). Extremo capite, quomodo urbs capta sit, et humanitas nepotis erga avum, et patriarchae e monasterio liberatio describuntur (59). In hoc libro praecipua animadversione digna et tamquam potissima capita haec observanda: varii naturae motus in avo et nepote, ac memorabile exemplum illius in hunc odii, huius in illum observantiae; deliberationes et legationes multae, in quibus multa prudenter dicta; pacis mentio et desiderium frequens et incredibile; assentatorum et sycophantarum studium; ritus coronationis imperatorum; singularis eventus in capienda Constantinopoli; mira commutatio imperatoris senioris in privatum, contra iunioris, privati propemodum et exulis, in monarcham.

Nilus et Christodulus ficta nomina sunt; qualia apud veteres in dialogis et epistolis plurima. Christodulus mihi Cantacuzenus est, utpote qui curis illustribus defunctus, decursisque vitae palatinae malefidis honoribus, Christo sibi in posterum vacare statuens, nobilem illam servitutem amplexus est, quae mera viri sapientis libertas haberi debet. Nilus, a quo se ad scribendum impelli fingit, monachi nomen, ut cuius obvium est.

ΝΕΙΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΩ.

Ed. Par. 1

Ed. Ven. 1

Επειδή σε βούλεσθαι οἶδα μηδὲν τῶν ἡμετέρων ἀγνοεῖν, εἰ καὶ μηδὲν τι γενναῖον ἔχοιμεν λέγειν, ἃ γε ἔνεστι, σιωπᾶν οὐ θέμις. οἶσθα τοὺς περιπάτους οὓς ἐκάστοτε μετὰ τῶν φίλων ποιούμεθα, ἐν οἷς πολλὰ, τὰ μὲν σπουδῆ, τὰ δὲ παιδιᾷ προσή-
5 κοντα λέγεται. ἐν τούτοις τινῶν τὸν τῶν βασιλέων διεξιόντων **Β**
πόλεμον, ὅπως τε τὴν ἀρχὴν συνέστη καὶ ἤμασεν εἰς τοσοῦ-
τον, καὶ τί τὸ πείσαν τοὺς γενναίους ἀγνοῆσαι τὴν φύσιν, καὶ
πότερος αὐτῶν μάχης ἤρξατο, καὶ τίς πρὸς διαλλαγὰς ὄξύτε-

NILUS CHRISTODULO S.

Quoniam probe scio te res nostras omnes velle cognoscere, etsi egregii nihil sit, quod dicamus: ea quae habemus, nefas est tacere. Scis quotidie una cum familiaribus ambulationes a nobis institui: in quibus multi nobis sermones, partim serii, partim hilares ac iocosi incidere solent. Ibi cum nonnulli de bello imperatorum dissererent, quonam modo primitus conflatum ac tantis postea incrementis auctum, et quid tandem generosas illas animas ad naturam exuendam impulsisset, ab utro praeterea belli inferendi initium, et hic, an ille

ρος· οἱ μὲν τὸν πάππον, οἱ δὲ τὸν νεώτερον αἰτίαις ἐνέχεσθαι ἤξιόν. ἐγὼ δὲ ἀκούων ἐπλήγην τοῖς λόγοις, ῥαθυμίαν κατε-
 C γνωκῶς τῶν ἀνδρῶν, οἱ παρηκολουθηκότες τοῖς πράγμασιν ἐξ
 ἀρχῆς, οὐ κατέλιπον τῷ βίῳ τὴν τῶν πεπραγμένων διήγησιν.
 ἀλλ' ἔστι καὶ περὶ ἐκείνων διπλᾶ λογιζέσθαι, καθάπερ καὶ περὶ 5
 P. 2 τῶν Εὐκλείδου φασίν. ἀλλὰ σὺ δίκαιος ἂν εἴης ἀπαλλάττειν
 πραγμάτων ἡμᾶς, τὰ τε ἐπὶ τῶν βασιλέων τὰ τε ἐφ' ἡμῶν γε-
 γονότα διδάξας· τὸ δ' ἂν γένοιτο, ἐπιτομωτάτῃ χρησάμενος
 σ' δ' ᾧ τινι συγγραφῆς, δι' ἧς μόνῃς ἔξεστι τ' ἀληθὲς εὐρεῖν. καὶ
 ὅτε γὰρ τὰ κοινὰ διετέλεις πράττων, σωτηρία τοῖς πράγμασιν 10
 ἦσθα· καὶ νῦν σαντοῦ γεγονὸς, ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης παρὰ-
 B δειγμα τὸν βίον κατέστησας τὸν σαντοῦ. ὡς μὲν οὖν τῶν γε-
 γονότων καὶ νομιζόμενος καὶ ὢν αὐτοουργός, οὐκ ἀγνοήσεις δή-
 που τὰ σὰ ὡς δὲ μηδὲν τῆς ἀληθείας διὰ βίου πρότερον ἠγγ-
 σάμενος, τ' ἀληθὲς ἐρεῖς· ὡς δὲ ῥαθυμίαν ἐξορίσας παντάπασιν 15
 τῆς ψυχῆς, οὐ λογιῇ τὸν ἐπὶ τῷ πράγματι πόνον. ἔστι δὲ καὶ
 C εἷς παράδειγμα τὴν ἡμετέραν ἱκετείαν ἀνενεγκεῖν. ἂν τε γὰρ
 τοὺς ἐξωθεν, ἂν τε τοὺς ἡμετέρους ἡγεμόνας ἐνθυμηθῆς, οὐδα-
 μῶς ἀτιμάσεις τὴν ἱστορίαν. καὶ οὗτοι γὰρ κάκεῖνοι ἐπὶ τὸ
 συγγράφειν καθῆκαν ἑαυτοὺς, οὐ μικρὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον ἐκ 20
 τοιούτων ὄνησειν οἴομενοι. καὶ ἀπλῶς δὲ εἶπειν, οἱ μὲν ἡθικοὶ
 τῶν λόγων, ὅσοι ἢ ἀρετὴν ἐπῆνεσαν ἢ κακίαν διέβαλον, καλοί

6. Interpres corrigat ἀπαλλάττειν, sed nil mutandum. ED. P. Immo mutandum erat, quod antea legebatur, ἀπαλλάττων.

ad reconciliationem concordiae propensior fuisset, avum hi, nepotem illi in reprehensionem vocarunt. Qua ego disputatione commotus, eos desidiaē condemnavi, qui inde a primordio singula percepta cum haberent, nullam eorum memoriam posteritati reliquissent. Sed possunt etiam ea in utramque partem disputari, quod idem de placitis Euclidis aiunt. Tu vero idoneus sane es, qui nos hac molestia expedias, quaeque sub imperatoribus illis, quaeque nostro aevo contigerunt, exponens, et quidem summa usus brevitate scribendi, qua sola verum investigari potest. Tu enim et quamdiu publico functus es munere, salus imperii fuisti: et hodie posteaquam decursis honoribus tui ipsius esse coepisti, vitam et mores tuos veritatis ac iustitiae exemplar effecisti. Quando igitur rerum gestarum actor et iudicaris fuisse et vero fuisti, quae tibi acciderunt, ea profecto nescire non potes. Dein, quia in omni vita nihil duxisti veritate antiquius, nihil ab ea alienum memorabis. Ad extremum, quia omnem de mente socordiam fugasti, quid laboris sit ista litteris amplecti, non reputabis. Nec vero primus, nulloque exemplo facturus es, quod abs te contendimus. Etenim sive extraneos sive nostrates belli duces respicis, genus hoc scriptionis minime contemnes. Nam et hi, et illi non parum inde humanae societati consultum iri arbitantes, huc pariter se demiserunt. Atque ut simpliciter dicam

τέ εἰσι καὶ θανατούμενοι δίκαιοι· εἰ δὲ καὶ δυνατόν κατὰ τοῦ- D
 τους τοὺς ἀνθρώπους βιώνει, ἔνταῦθα δὴ πολὺς ὁ λόγος, τινῶν
 ἀξιούντων μὴ δύνασθαι τὰ πράγματα διὰ τέλους συμβαίνειν V. 2
 τοῖς λόγοις. οἷς δὲ ἐμέλησε πράξεις ἀνδρῶν ἀναγράφειν, ἐξ ὧν
 ἕαρετήν καὶ κακίαν, τὴν μὲν ἔστιν ἐλέσθαι, τὴν δὲ φυγεῖν, τοῖς
 τοιούτοις ἀντιλέγειν οὐ πάνυ τοι ῥάδιον, ὅτι μὴ λογισμοῖς, ἀλλὰ P. 3
 πράγμασι πείθουσιν, οἷς ἐρίζειν μανία σαφής. ὡς οὖν τὰ μέ-
 γιστα ὄνησον τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἂν μὴ κατ' ἐλπίδας τὰ
 παρόντα ἐκβῆ, ἐξ ὧν ἔστι τούς τε ἄλλους εὖ ποιεῖν καὶ τὸ
 10 σπουτοῦ διασώζειν ἡθός, ἐλοῦ.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΝΕΙΛΩ.

V. 3

Ἐπήνεσα σοῦ τὸν τρόπον, ὃ φίλε Νεῖλε, τὴν σὴν ἐπι- B
 στολὴν ἀναγνούς. τὸ γὰρ μαθεῖν ἐθέλειν ἅ τοῖς βασιλεῦσι Ῥω-
 μιῶν συνέβησαν ἐφ' ἡμῶν, τάληθές ἐστιν εἰδέναι ποθοῦντος.
 15 παράδοξα γὰρ τίνα καὶ ἀλλόκοτα συνέβησαν ἐπ' αὐτῶν καὶ
 οὐδαμῶς προσόμοια τοῖς ἐπὶ τῶν προτέρων βασιλέων, ἀλλὰ
 πολὺν τίνα τὸν παράλογόν ἐστιν εὔρειν ἐν αὐτοῖς, ἐν τε ταῖς C
 ἀγχιστρόφοις τῶν πραγμάτων μεταβολαῖς καὶ ἐν τοῖς τῶν ἀν-
 θρώπων ἡθεσι καὶ βίοις, τῶν μὲν εἰς τὸ πάντῃ εὐσταθές καὶ
 20 ἀκίνητον καὶ μηδαμῶς εἶκον ταῖς μεταβολαῖς τῶν πραγμάτων
 ἑαυτοὺς κάλλιστα ἀρμοσάντων, τῶν δὲ τοῦναντίον ἅπαν Εὐρί-

quod sentio, morales commentarii, quotquot aut virtutem efferunt,
 aut vitiositatem insectantur, egregii sane sunt et admiratione digni:
 verum, possintne homines ad illorum praecepta vitam exigere, de
 eo magna quaestio est; censentibus nonnullis, quae sub actionem cad-
 dant, philosophorum decretis usque ad ultimum non posse exaequari.
 At quibus cordi fuit res gestas et facta litteris persequi, unde quae
 honesta sunt ad imitandum eligas, quae turpia, vites, contra illos
 dicere difficile est; quod non ratiocinationibus, sed rebus ipsis per-
 suadent; quas impugnare, aperta insania est. Quare ut plurimum
 vitae humanae commodaturus, si praesentia spem fefellerint, tu ea
 tibi sumito, per quae et aliis benefacias, et animi ingenium conserves.

CHRISTODULUS NILO S.

Cum legissem litteras tuas, mi Nile, praeclaram indolem tuam
 amplexatus sum. Nam velle discere quae nostra aetate Romanorum
 imperatoribus acciderint, optantis est veri notitiam adipisci. Admi-
 rabilia siquidem et inaudita prorsus, superiorumque imperatorum
 casibus dissimillima eis evenerunt: in quibus praeter opinionem, cum
 in subitis rerum conversionibus, tum in hominum moribus plurima
 cernas, quando hi sese ad penitus inconcussam et immobilem ac nul-
 lis mutationibus expugnabilem constantiam pulcerrime composuerunt;

που δίην μεταφερομένων αἰ καὶ ἀστατούντων. οὐ μὴν ἀλλὰ
 D καὶ τῶν τοῦ Θεοῦ κριμάτων τὸ βάθος φανεῖται τῷ βουλομένῳ
 τοῖς πράγμασι προσέχειν ἐπιμελῶς. τούτου δὴ χάριν ὄκνον
 ἐπιπολὺ τῶν λόγων ἀφασθαι τουτωνι, τῆς διηγήσεως ἀναλο-
 γιζόμενος τὸ πολυειδὲς καὶ ποικίλον· ἐπεὶ δὲ φιλίας οὐδέν⁵
 ἰσχυρότερον οὐδὲ πιθανώτερον καὶ τοῖς ὑπὲρ δύναμιν ἐγχειρεῖν,
 P. 4 ταύτη βιασθεὶς καὶ γὰρ ἤδη ἄρχομαι λόγου. ὁ δὲ τῆς ἀληθείας
 Θεὸς μὴ περιέλοι λόγον ἀληθείας ἐκ στόματός μου· οὐ γὰρ
 ἀπεχθεῖα τινὴ ἢ φιλία, ἐξ ὧν τὸ ψεῦδος ἐπιπολὺ τίκτεται, πρὸς
 τούτους ὑπήχθη τὸς λόγους, ἀλλ' ἀληθείας ἔνεκα καὶ πρὸς
 ἀληθείας ἐραστὴν τούτους ποιῶμαι. ἔτι δὲ οὐδ' ἀκοῇ ταῦτα
 πρὸς τῶν παλαιότερων παρεληφῶς ἢ φήμαις προσέχων καὶ
 B μύθοις ὑγιᾶς οὐδὲν ἔχουσιν, ἐξ ὧν συμβέβηκε τοῖς πολλοῖς τῶν
 συγγραφέων ἀποπλανηθῆναι τῆς ἀληθείας, ἀλλ' αὐτὸς ἐφ' ἅπασι
 παρῶν καὶ ὡς ἔνεστι μάλιστα τάληθῃ περὶ πάντων εἶπερ τις
 εἰδῶς, οὕτω δὴ ποιήσομαι τὴν περὶ αὐτῶν διήγησιν, τὴν ἀλή-
 θειαν προστησάμενος καὶ πάσης ἄλλης αἰτίας αὐτὴν προτιμή-
 σας. εἰ δὴ σὺ μὲν ἀληθείας ἐραστὴς, ἐμὲ τε οὐδὲν ἐστι τὸ
 C πείσον ταύτης ἀποστῆναι διὰ πάσης τῆς διηγήσεως, ἔχεις ὅπερ
 ἐπόθει. ἄξιον δὲ μικρὸν ἄνωθεν ἀναλαβεῖν τὴν σειρὰν τοῦ γέ-²⁰
 νους τῶν βασιλέων, ὡς ἂν εἰδείημεν, τίς ἐκ τίνος ἔφν, τίνας τε
 αὐτὸς τετοκῶς τίνα προέστησε βασιλεύειν, τοὺς ἄλλους κατα-
 στήσας τελεῖν ὑπ' αὐτόν.

8. μὴ περιέλοι. Psalm. 118. ED. P.

alii plane secus continenter huc illuc Euripi instar fluitarunt. Quin
 etiam si quis diligenter his rebus attendere animum voluerit, divi-
 norum quoque iudiciorum profunda deprehendet. Quare cum propo-
 sitae narrationis multiplicem varietatem ob oculos ponerem, ecquid
 me ad scribendum darem, diu in incerto habui. Tamen quia nihil
 amicitia potentius, nec ad suscipienda vel maiora viribus onera quid-
 quam efficacius, ideo ego quoque ad scribendum accedo, Deum ver-
 itatis antea comprecatus, ne verbum veritatis auferat de ore meo.
 Non enim odio aut gratia, mendaciorum plerumque parentibus, ad-
 ductus: sed veritatis studio et veritatis amantibus scribere me pro-
 fiteor. Ad hoc non ista a maioribus natu didici, aut famae auscul-
 tans fabulisve ineptis, quibus decepti plerique scriptores a recto iti-
 nere aberrarunt: sed ipse ego praesens omnibus interfui, singulaque,
 si quisquam alius, perspectissima habens, ut potero, ea commemo-
 rabo: veritatemque, tamquam scopum intuens, quacunque alia causa
 potiolem ducam. Quamobrem si tu, Nile, veri pernoscendi es cu-
 pidus: nihil autem erit quod me per totam narrationem ab eo avo-
 cet: fiet profecto quod concupisti. Verum paulo supra genealogiam
 domus imperatoriae iuvat repetere, ut intelligamus, quis a quo pro-
 creatus, et quorum ex se ipso natorum quem imperio admoverit, re-
 liquis filiis huic parere iussis.

Ὁ βασιλεὺς τοίνυν Ἀλέξιος, ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Ἀγγελος, τῇ Θεοδώρῳ Λάσκαρι τὴν θυγατέρα κατεγγυήσας, τὴν βασιλείον D ἀρχὴν παρέπεμψε πρὸς αὐτόν. οὗτος δὲ αὐτὸν πάλιν ἄρξενος παιδὸς ἀπορῶν, Ἰωάννη τῷ Βατάτζῃ ἐξ ἀρχοντικῆς τάξεως ὄντι 5 Εἰρήνην τὴν θυγατέρα συνέλευξεν, ἀποδείξας καὶ βασιλέα τὸν κηδεστήν. αὐτῇ δὲ Θεόδωρος γεγέννηται παῖς, Ῥωμαίων καὶ αὐτὸς βασιλεύσας. ἐξ αὐτοῦ δὲ γεγέννηται Ἰωάννης, ἐφ' οὗ δὴ τῆς P. 5 βασιλικῆς τοῦ γένους διατηρηθείσης σειρᾶς, ἐπὶ Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον ἢ βασιλεία μετέβη ὅς δὴ παῖδας ἐγέννησεν ἄρξενος 10 τορεῖς, Ἀνδρόνικον, ὅς καὶ τῶν βασιλικῶν ἐπελάβετο σκήπτρων, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ἐν τῇ πορφύρᾳ τεχθέντα, καὶ τρίτον Θεόδωρον ἀλλὰ καὶ Θηλείας τσοαύτας, Εἰρήνην καὶ Εὐδοκίαν καὶ Ἄνναν. V. 4 οὗτος δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ τοῦ Μιχαὴλ βασιλέως παῖς, Β δυοὶ γάμοις προσομιλήσας, ἐκ μὲν Ἄννης τῆς θυγατρὸς τοῦ τῆς 15 Οὐγκρίας ῥηγὸς, παῖδας ἐγέννησεν ἄρξενος δύο, Μιχαὴλ τὸν βασιλεύσαντα σὺν αὐτῇ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον δεσπότην ὀνομασθέντα, ὡς καὶ μετὰ τὸν βασιλέα τεχθέντα καὶ τὰ δευτερεῖα φερόμενον ἐπὶ πᾶσιν. ἐκ δὲ τῆς πρὸς δεύτερον γάμον ὀμιλησάσης αὐτῇ Εἰρήνης, τῆς θυγατρὸς μαρκέση Μουμ- 20 φαρὰ ἄρχοντος Λουμπαρδίας, ἐγέννησεν υἱοὺς τρεῖς, Ἰωάννην, C Θεόδωρον καὶ Δημήτριον, καὶ θυγατέρα μίαν τὴν Σιμωνίδα. ὁ δὲ γε βασιλεὺς Μιχαὴλ, ὁ τοῦ προῤῥηθέντος Ἀνδρονίκου βασιλέως παῖς, εἰς γάμον ἑαυτῷ συναρμόσας τὴν θυγατέρα τοῦ τῆς Ἀρμενίας ῥηγὸς, παῖδας ἔσχεν ἐξ αὐτῆς τὸν τε βασιλέα 13. παῖς. Ad oram ms. ascriptum erat πατήρ, frustra. ED. P. 15. Zonaras et alii Οὐγγρίαν appellant. Idem.

Alexius igitur imperator cognomento Angelus, filia Theodoro Lascari thalamo sociata, summum quoque principatum ad eundem transmisit. Lascaris sobole virili carens, Ioanni Batatae, ex ordine procerum, Irenen ex se natam collocavit, generumque imperatorem nominavit. Ioannis satu Theodorus editur, qui et ipse Romanis imperitavit. Is Ioannem creat, in quo intercisa propagatione imperatoria, ad Michaellem Palaeologum regnum transiit. Hic liberos sustulit mares tres, Andronicum, qui etiam in imperium successit: Constantinum porphyrogenitum ac tertium Theodorum: filiasque totidem, Irenen, Eudociam et Annam. Andronico igitur Michaelis imperatoris filio duae deinceps uxores fuerunt, quarum prior Anna, Hungarorum regis filia, duos mares ei peperit, Michaellem, qui cum patre imperium tenuit, et Constantinum despotam cognominatum, ut qui post fratrem imperatorem generatus, per cuncta proinde secundas obtineret. Ex altera, nempe Irene, marchionis Montisferrati Lombardi principis filia, trium filiorum factus est parens, Ioannis, Theodori, Demetrii et unius puellae nomine Simonidis. Iam vero Michael imperator praedicti Andronici filius, ducta regis Armeniorum filia, Au-

- D' *Ἀνδρόνικον καὶ Μανουὴλ τὸν δεσπότην, καὶ Θυγατέρας, Ἄν-
ναν καὶ Θεοδώραν.* Ἄ μὲν οὖν συμβέβηκεν ἐπὶ τῶν ἀναγεγραμ-
μένων βασιλέων, ἀπὸ τῶν τοῦ Λάσκαρι χρόνων ἄχρι Μιχαὴλ
βασιλέως τοῦ τῶν Παλαιολόγων δευτέρου, πολλοῖς ἐγένετο
συγγράψασθαι σπούδασμα οὐ μικρόν· ἐξ ὧν αὐτός τε σύ καὶ 5
εἴ τις ἕτερος βούλοιο, δυνηθεῖν ἂν ἀκριβῶς μαθεῖν περὶ τῶν
P. 6 πεπραγμένων· εἴ γε μὴ κάκεῖνοι, ταῖς προρῶθηθεῖσαις ἐνσχέ-
θέντες αἰτίαις, τὸ μὲν ἀληθῆ λέγειν εἴασαν χαίρειν, αὐτοὶ δὲ
ὅπως ποτὲ ἐτυχόν διακείμενοι περὶ ὧν διελέγοντο, οὕτω δὴ
καὶ τὴν διήγησιν ἀπέδωκαν τῶν πραγμάτων, ἀρκεῖν αὐτοῖς 10
ἡγούμενοι πρὸς ἀντιμισθίαν τῶν πόρων, ἢ τὸν φιλούμενον ἐπαι-
νέσαι, ἢ τὸν μισούμενον καθυβρίσαι, τῆς δ' ἀληθείας μηδὲν
B φροντίσαντες. ἐξ ὅτου δ' ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ, τῶν Παλαιολό-
γων ὁ δεύτερος δηλαδὴ, τοῦ παρόντος ἀπέστη βίου, ἢ οὐδεὶς
συνεγράψατο τὰ τοῦν βασιλείου ἐξειργασμένα ἐν τε τοῖς εἰρήνης 15
καιροῖς καὶ ἐν οἷς περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους·
ἢ εἴγε καὶ συνεγράψατο, οὐκ ἂν οἶμαι καθαρῶς τῆς ἀληθείας
αὐτὸν ἐφάπτεσθαι, ἅτε δὴ τῶν πραγμάτων ἀκριβῆ γνῶσιν
οὐκ ἐσχηκότα, πολλῶν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ ποικίλων συνενε-
C χθέντων. διὸ σύ τε καλῶς ἐποίησας παρὰ τοῦ σαφῶς εἰδότητος 20
ἐθελήσας μαθεῖν, ἐγὼ τε μηδὲν μελλήσας, τὴν διήγησιν ἐκθή-
σομαι τῶν πραγμάτων, τῆς ἀληθείας προτιμήσας μηδέν.

dronicum imperatorem, et Manuelem despotam, muliebris autem se-
xus Annam et Theodoram ex ea suscepit. Quae autem temporibus
imperatorum, quos supra dixi, a Theodoro Lascari usque ad Michae-
lem ex Palaeologis secundum acta sunt, in iis describendis complu-
res diligentissime elaborarunt: unde et tu, et quibus libebit, accu-
ratam rerum cognitionem possitis parare, nisi forte etiam illi, prae-
dictorum rei criminum, veritatem valere iusserunt, et prout erga eos
erant animati, de quibus exponebant, ita rerum nobis memoriam tra-
diderunt, satis magnam suis laboribus mercedem statuentes vel immo-
dice commendare quos diligenter, vel despicabiles reddere quos odis-
sent, veritatis rationem habentes nullam. Ab excessu autem Michae-
lis Palaeologi secundi aut nemo quisquam quae ab utroque imperatore
et pacis temporibus et bello, in quo de imperio dimicarunt, gesta sunt,
conscripsit: aut si etiam, non eum arbitror incorruptam veritatem
attigisse: utpote accurata gestorum cognitione destitutum, quando-
quidem haud ita longo intervallo multa et varia contigerunt. Quo-
circa cum tu prudenter facis, ab eo accipere illa desiderans, qui ea
certissime novit: tum ego nihil procrastinans, eadem quam verissime
explanare occipiam.

ἄ. **Ο** τοίνυν βασιλεὺς οὗτος Ἰωάννης, συμβασιλεύων. 10
 Ἀνδρονίκῳ τῷ βασιλεῖ καὶ πατρὶ, καὶ παῖδας ἐσχηκώς, καθάπερ V. 9
 εἰπόντες ἔφθηνεν, ἄρρενας δύο καὶ θυγατέρας τσαύτας, τὴν
 μὲν ἑτέραν τῶν θυγατέρων τὴν Ἄνναν Θωμᾷ τῷ δεσπότη,
 5 τῷ τοῦ Νικηφόρου τοῦ δεσπότη παιδί, ἄρχοντι τῆς Ἀκαρνα-
 νίας πρὸς γάμον ἐξέδωκε· τὴν Θεοδώραν δὲ τῷ βασιλεῖ Μυσαῶν
 Σφεντισθλάβῳ· τοὺς υἱοὺς δὲ αὐτοῦ, τὸν βασιλέα Ἀνδρονίκον
 καὶ Μανουὴλ τὸν δεσπότην, παρὰ τῷ βασιλεῖ καὶ πάππῳ αὐ-
 τῶν ἀφείδ ἀνάγεσθαι βασιλικῶς, αὐτὸς ἐπεραιώθη πρὸς· ἔω,
 10 τοῖς ὑπηκόοις ἐκέισε τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων τὴν δυνατὴν εἰσοί-
 σων βοήθειαν, πάσχουσι κακῶς ὑπὸ τῶν Περσῶν. ὀλίγον δὲ P. 11
 τινα χρόνον ἐνδιατρίψας ἐκεῖ, καὶ πρὸς τὴν Κωνσταντίνου
 πόλιν ἐπανελθὼν, πέμπεται παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῷ καὶ βασι-
 λέως τῇ Ἀδριανοῦ πόλει ἐνδιατρίβειν. καὶ διέτριψεν ἐκεῖ χρό-
 15 νον τινα συχνόν· εἶτα τοῦ πατρὸς πάλιν προστεταχότος, πρὸς
 Θεσσαλονικήν ἀπῆρεν. ἐν τούτοις ὄντος αὐτοῦ, ἤκουσι κακῶν
 ἄγγελοι πρὸς αὐτὸν, τὴν τῷ δεσπότη συνοικοῦσαν Θωμᾷ θυ-
 γατέρα αὐτοῦ λέγοντες τεθνηκέαι· καὶ μετὰ μικρὸν ἕτεροι
 τῶν προτέρων βαρύτερας φέροντες ἀγγελίας τὸν υἱὸν αὐτοῦ
 20 Μανουὴλ δεσπότην ἔφασαν τεθνηκέαι. εἶτε δὲ καὶ νόσημά
 τι τῶν ὀξέων ἔνδον οἰκουροῦν ἔτι ἢ τῆς ἀθυμίας ὑπανῆψε φλόξ,
 εἶτε καὶ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἢ ἀμετρία τῆς λύπης ἤρκεσε πρὸς θά- B
 νατον αὐτῷ, μετὰ ὀγδόην ἡμέραν τῆς ἀγγελίας τῆς τελευταίας

13. αὐτῷ. αὐτοῦ et ita saepius infra. ED. P. καὶ post αὐτῷ Gr.

1. **M**ichael imperator, senioris Andronici et patris in imperio socius
 et collega, cum generasset, sicuti antea demonstravimus, filios duos,
 filias item duas, Annam quidem filiarum alteram Thomae despotae,
 Nicephori despotae filio, principi Acarnaniae, in coniugium tradidit,
 Theodoram autem Sphenthisthlabo Moesorum regi connubio iunxit:
 puerosque ambos Andronicum imperatorem et Manuelem despotam
 avo regali disciplina educandos concedens, ipse in orientem trans-
 misit, ut qui illic in Romanorum ditione erant et a Persis vexaban-
 tur, iis pro copia auxilium portaret. Ubi cum non ita diu commo-
 ratus esset, Constantinopolin revenit, et a patre Adrianopolin mis-
 sus, diutius ibidem aetatem habuit. Ab eodem denuo iussus, Thes-
 salonicam proficiscitur, quo illi tristes nuntii asseruntur, Annam filiam,
 cum Thoma despota coniunctam, lucis usuram reddidisse, parvo in-
 tervallo alii prioribus etiam tristiores, Manuelem despotam iuniorem
 filium vivere desiisse. Sive autem morbum quempiam intestinum et
 acutum dolor acceptus veluti flamma succensum exaggeravit, sive ipsa
 per se luctus immensitas tantum valuit: die post acceptum de filii morte

- A. C. 1320 τοῦ παιδὸς τελευτῆ καὶ αὐτὸς ἐν Θεσσαλονίῃ, τρίτον πρὸς
 τεσσαράκοντα χρόνον ἄγων τῆς ἡλικίας, ἔτους ἐννάτου πρὸς
 τοῖς εἴκοσι καὶ ὀκτακοσίοις καὶ ἑξακισχιλίοις, δωδεκάτῃ μηνὸς
 ὀκτωβρίου, ἡμέρᾳ πρώτῃ τῆς ἑβδομάδος. τούτων οὕτω συνε-
 νεχθέντων, ἀγγέλλεται τῇ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῃ τῇ τοῦ τετελευ-5
 τηκότος πατρὶ ἢ τοῦ βασιλέως καὶ υἱοῦ τελευτῆ, καὶ χρόνον
 μὲν τινα συχνὸν ἐπένησεν ἐπὶ τῇ βασιλεῖ καὶ παιδί· οὐ γὰρ
 ἄκρας ἔψαυσεν αὐτοῦ καρδίας ἢ τοῦ καλοῦ παιδὸς τελευτῆ· εἶτα
 δαίμονός τις τῶν ἐξητασμένων ἐπὶ φθορᾷ, βαρὺ καὶ ἄγριον
 C κατὰ τῆς Ῥωμαίων πνεύσαντος εὐτυχίας, ἢ τᾶληθέστερον μᾶλλον-10
 εἶπεῖν, αὐτοῦ τοῦ τὰ πάντα οἰκονομοῦντος Θεοῦ πρὸς ἔκτι-
 σιν τῶν ἐπὶ πλήθει καὶ μεγέθει τὸ μέτρον ὑπερβαινόντων ἡμε-
 τέρων σφαλμάτων τὰ τοιαῦτα παρὰ χωροῦντος, ἐπὶ νοῦν ἔρχε-
 ται τῇ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῃ, τὸν μὲν καθεστῶτα βασιλέα τὸν
 ἔργον αὐτοῦ τὸν νέον Ἀνδρόνικον ἀποστερηῆσαι τῆς βασιλείας 15
 καὶ εἰς ἰδιώτου μεταστῆσαι σχῆμα, τὸν υἱὸν δὲ αὐτοῦ τὸν Κων-
 σταντῖνον δεσπότην ὄντα τῇ διαδήματι τῆς βασιλείας κοσμησάι.
 οὐ μᾶλλον αὐτοῦ τούτου γε ἕνεκα διανοηθεῖς τοῦτο τοῦ Κων-
 D σταντῖνου, ἢ ὥστε τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα καὶ εἰς τὸν ἐκ
 παλλακῆς αὐτῇ δὴ τῇ Κωνσταντίνῃ προσόντα παῖδα μετα-20
 βῆναι τὸν Μιχαῆλ, ὡς πατρόθεν καὶ ἐξ ἀρμονίας αὐτῇ προσ-
 ῆκον, ὃς δὴ καὶ Καθαρός ὠνόμαστο, μητρόθεν λαχὼν τὴν
 κλησίν. οὗτος δὴ ὁ Μιχαῆλ εἶλκε μὲν καὶ τὰς τοῦ γένους πηγὰς
 ἐκ φαύλης καὶ ἀσήμου μητρὸς, ἣν δὲ καὶ τᾶλλα ἄξιος οὐδενός.
 V. 10 οὔτε γὰρ φύσεως ἔτυχεν εὐρώστου πρὸς τὸ φρονεῖν, οὔτ' ἐγ-25

1. A. C. 1321 in margine ed. P., male. 15. ἔργονον. Vulgo ἔργονον.

nuntium octavo ipse similiter apud Thessalonicam naturae concedit, annum agens tertium ultra quadragesimum, ab orbe condito sexies millesimo octingentesimo vicesimo nono, quarto Idus Octobres, primo die hebdomadis. Cum haec ad istunc modum evenissent, Andronicus senior de eius obitu certior factus, in diurno moerore iacuit; in pectus enim quam altissime tam boni filii occasus descenderat. Exin quopiam malo daemone de iis qui in exitio hominibus machinando sunt exercitati, adversus Romanorum felicia tempora dirum et immane spirante, quinimo, ut verius loquar, ipso universam naturam procurante Deo ad delictorum nostrorum, qua multitudine qua gravitate infinitorum, poenas expetendas permittente, Andronicus decretum iam imperatorem nepotem suum Andronicum iuniorum, imperio spoliatum, in ordinem privati hominis redigere, ac pro eo Constantinum filium despotam imperiali diademate exornare meditatur; neque id tam ipsius Constantini causa, quam ut amplitudo imperatoria etiam ad Michaelum puerum, ipsi Constantino ex Cathara pellice natum, a qua et Catharus cognomen invenit, tamquam debita a patre et per cognationis vinculum veniret. Hic igitur Michael generis sui

κνκλίον πείραν ἔσχε παιδείας, οὔτε πρὸς στρατείας ἤσκητο τὸ Α. C. 1320
παράπαν, οὔτε πρὸς τι τῶν ὅσα νέους κοσμεῖ εὐφυῶς εἶχε κἄν
ἐπ' ὀλίγον, ἀλλ' οὔτω παντάπασιν ὄντα πάντος ἐστερημένον κα-

λοῦ, δεινὸς ἔρωσ εἰσῆλθε τὸν βασιλέα, τῇ λαμπρᾷ ταύτῃ καὶ P. 12
βαθραείας δεομένη φρενὸς ἐπιστῆσαι βασιλείᾳ Ῥωμαίων. οὔτω δὴ
διανοηθεὶς καὶ ἔργου ἤπτετο ἤδη, καὶ τὸν Μιχαὴλ ἐκ τῆς παρὰ
μητρὶ διατριβῆς ἀφελὼν, σύννοικον ἀπέδειξεν ἑαυτῷ καὶ συν-
διατρίβοντα, αὐτῷ τε αἰεὶ παρακαθήμενον καὶ παριστάμενον,
καὶ τὰ πρῶτα τῶν γνησίων ἀποφερόμενον, ὅσα γε εἰς τιμὴν
10 ἔστι τε διὰ σπουδῆς ἐποιεῖτο πάσης, ἐν τε τοῖς πρὸς τοὺς ὄθεν-
δήποθεν πρέσβεις χρηματισμοῖς, κἄν ταῖς πρὸς ἀρχιερέας ἢ
τινας τῶν σοφῶν ὁμιλίαις, ἢ καὶ ἄλλοις τισὶ λόγοις τὸν ἀκροα-
τὴν δοκοῦσι συνετώτερον ποιεῖν ἑαυτοῦ, παρεῖναι καὶ ἀκροᾶ-
σθαι τὸν Μιχαὴλ· εἰ δέ ποτε συμβεβῆκει τὸν Μιχαὴλ μὴ παρεῖ- B

15 ναι ταῖς ἀγωνιστικαῖς ὁμιλίαις τοῦ βασιλέως, μετεκαλεῖτο τοῦ-
τον διὰ πολλῶν ὡς δὴ τι προὔργον ποιῶν. σκοπὸς δ' ἦν αὐτῷ,
τὸ ἐμφανὲς μὲν, ὡς ἂν αὐτῷ περιποιήσῃ τιμὴν καὶ Ῥωμαί-
ους πείσῃ ὡς ἐγγόνῳ βασιλέως αὐτῷ προσέχειν τῇ δ' ἀληθείᾳ,
πρὸς τὸ μελετώμενον αὐτὸν τῆς ἀρχῆς ἐξασκῆσαι ὕψος, καὶ
20 πρὸς πείραν ἀναγαγεῖν διοικήσεως πραγμάτων βασιλικῶν. καί-
τοι γε αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος μετὰ τὰς συμβάσεις, ἃς
ἐποίησατο πρὸς τὸν ἔγγονον καὶ βασιλέα τὸν νέον Ἀνδρόνικον, ἑαυ-
τὸν ἐξαιτιώμενος περὶ τούτου, οὐκ ἐκ περινοίας τινὸς ἢ κα-

21. καίτοι γε Gr. pro καίτοι τε.

fontem ex matre vili et ignobili traxit, fuitque cetera quoque nullius
pretii. Nam neque illi ingenium prudentia munitum erat, neque
liberalium disciplinarum peritiam ullam, neque militaris scien-
tiaē exercitationem vel mediocrem, neque demum quantamcunque
indolem ad ullum adolescentiæ decus et ornamentum prae se tulit.
Nihilō tamen secius vehemens libido Andronicum imperatorem in-
vasit, ut omnimodis ab omni laude inopem splendidissimo et altae
cuiusdam mentis indigo principatui Romano praeficiendum existima-
ret. Ergo ubi consilium expedivit, nihil morandum ratus, Michaelē
consuetudine, convictuque matris segregatum, domesticum suum et
contubernalem fecit; a latere suo nunquam discedere passus est,
et quaecumque legitime generatis honorifica tribuerentur, in his eum-
dem primas ferre voluit. Insuper enixe operam dedit, ut in re-
sponsis ad legationes undecunde missas, et in congressibus cum epi-
scopis aut cum viris sapientibus, aliisve in colloquiis, quae auscul-
tatorē semetipso prudentiorem effectura viderentur, coram Michaelē
adesset atque attenderet. Sin, imperatore disceptante cum quopiam,
forte fortuna abesset, pluribus continuo missis, ut magnum operae
pretium faciens, eum advocabat. At scopus quidem eius in speciem
erat, ut, his rationibus illi honorem auctoritatemque compararet Ro-
manisque velut nepotem imperatoris colendum observandumque per-

A.C. 1320 κούρογον σκέψεως ἔλεγε τὰ κατὰ τὸν Μιχαὴλ γεγενηῆσθαι, ἀλλ' Ἐπεριέργως οὕτω καὶ ἀπλῶς ἐκ τοῦ συντυχόντος. καὶ ἦν ἂν τοῖς τοιούτοις λόγοις ἰσχυρὰ πίστις τό τε τοῦ βασιλέως ἀξίωμα καὶ τὸ διὰ βίου παντὸς αὐτὸν τῇ ἀληθείᾳ προσέχειν, εἰ μὴ τὰ τῶν πραγμάτων τέλη τὰς ἀρχὰς ἀπέδειξαν ἑαυτῶν οὐχ ὡς ἔτυχεν, 5 αὐτὸν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος, ἀλλ' ἐκ περινοίας καὶ σκέψεως οὐ δικαίας γεγενημένης· σκεπτέον δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων.

D β'. Ἐθνος γὰρ ἐπικρατοῦντος παρὰ Ῥωμαίους, ἐπειδὴν ἀπολίπη τὸν βίον ὁ βασιλεὺς, τοὺς μὲν ἐπιτρόπους τῶν ἐπαρχιῶν ἀπαντας παραλύεσθαι τῆς ἀρχῆς, εἰς ἓν δὲ συνιόντας, 10 ὄρκοις βεβαιῶν τὴν πίστιν τῷ ὑπολειπομένῳ βασιλεῖ, εἴ γε εἰς ἔστιν ἢ καὶ δύο, εἴτ' αὐτίς, οἷς ἂν αὐτῶν δόξειε, τὰς ἀρχὰς ἐγχειρίζειν ὄριστο καὶ τότε παρὰ τοῦ βασιλέως, μετὰ τὴν

P. 13 τοῦ υἱοῦ καὶ βασιλέως τελευτήν Μιχαὴλ, τοὺς τε ἐν τέλει καὶ τοὺς ἐν ἀξιώμασι πάντας, μέλλοντας καθίστασθαι πρὸς ἀρχὰς, 15 ὄρκοις ἐμπεδοῦν τὴν πίστιν τοῖς βασιλεῦσιν. ἐτελοῦντο τοίνυν

V. 11 οἱ ὄρκοι οὐ κατὰ τὸν πρότερον συνήθη τύπον. ἔτι γὰρ καὶ Μιχαὴλ ἐν ζῶσιν ὄντος τοῦ βασιλέως, εἴπερ ἐδέησέ τινα ὄρκῳ δοῦναι πίστιν τοῖς βασιλεῦσι, προαπαριθμησάμενος τὰ ἅγια ἐν οἷς ὤμνηεν, εἶτα στέργειν ἔλεγε καὶ βασιλέας, πρῶτον μὲν 20 Ἀνδρόνικον τὸν καὶ πρεσβύτερον τῷ χρόνῳ καὶ πατέρα τῶν βασιλέων, καὶ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν, εἶτα μετ' ἐκείνον τὸν υἱὸν 20. βασιλέας. Vulgo βασιλέα.

snaderet; re autem vera, ut eum ad destinatum imperii fastigium praepararet et ad imperialium functionum experientiam eveheret. Quamquam ipsummet post pacificationem cum iuniore Andronico, quo a se culpam removeret, affirmare solitum ferunt, quae Michaeli facta essent, non aliqua vafricit aut dolo malo, sed incuriose, nullo furore et casu facta esse. Ac propter altitudinem quidem gradus, quem tenebat, amoremque veritatis, cui in omni anteacta vita studuerat, firmam fidem eius reperisset oratio, nisi rerum exitus postea declarasset, earum exordia non fortuito et inconsulto, sed ex callido commento potius et insidiosis cogitationibus exstitisse: id quod res ipsa demonstrabit.

2. Cum increbuisse apud Romanos consuetudo, ut mortuo imperatore provinciarum praesides omnes decederent, et in unum coeuntes, imperatori superstiti, si unus esset, aut etiam duobus, fidelitatis sacramentum dicerent; deinde, quos ille delegisset, iis praefecturas traderet: edixit etiam tum imperator, ut, extincto Michaeli filio collega, quicumque magistratus gererent et dignitates obtinerent, si cas sibi confirmari optarent, novo sacramento imperatoribus sese obstringerent. Ius iurandum dabatur illud quidem, neque tamen veteri ac solenni more. Nam vivo adhuc Michaeli, percensitis antea sanctis, quae testabantur, tum se agnoscere et amplecti profitebantur imperatores, primum quidem Andronicum, utpote annis grandiolem imperatorumque pa-

αὐτοῦ Μιχαὴλ ὁμοῦ τῇ συζύγῳ, καὶ τρίτον τὸν νέον Ἀνδρόνικον. Α. C. 1320
 κόν, υἷον μὲν ὄντα τοῦ Μιχαὴλ, υἷωνόν δὲ Ἀνδρονίκου τοῦ Β
 τοιούτου ἔθους ἀπὸ τῶν χρόνων ἀρξαμένον τοῦ πρώτου βεβα-
 σιλευκότος Παλαιολόγου τοῦ Μιχαὴλ· πρότερον γὰρ οὐκ ἐξ-
 5 ἦν τῷ παιδί τοῦ βασιλέως ὄρκους ὑποδιδόναι, ἀλλ' οὐδὲ παρα-
 σήμοις κεκοσμησθαι βασιλικαῖς, εἰ μὴ, τοῦ πατρὸς αὐτῆ μετα-
 στάντος τοῦ βίου, τὸ κράτος τῆς βασιλείας ἤδη καθαρῶς πρὸς
 αὐτὸν μεταβαίη. ὥσπερ ἔφημεν τοίνυν, ἔτι τοῦ Μιχαὴλ ζῶν-
 10 τος τέλουμένων τῶν ὄρκων, μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίην ὄριστο
 τοὺς ὀμνύοντας πρὸς μόνον τὸν πρεσβύτερον Ἀνδρόνικον ποιεῖ-
 σθαι τοὺς ὄρκους καὶ ὃν ἂν αὐτὸς βασιλεῦσσι Ῥωμαίων καταστή-
 σῃ, τὸ τοῦ νέου βασιλέως ὄνομα Ἀνδρονίκου παντάπασιν ἐκ-
 βαλόντας. τοῦτο πάντας μὲν ἠρίασε τοὺς συνετιωτέρους Ῥω- C
 μαίων, καταστοχαζομένους ἤδη τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι τῶν
 15 Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων φθορὰν ἐκ τῆς ἀναφρομένης μεταξὺ
 τῶν βασιλέων στάσεως καὶ διαφορᾶς· τῷ δέει μέντοι τοῦ κρα-
 τῶντος ἄκοντες πάντες ὠμνούν ὡς ἐκελεύοντο, πλὴν ἐνὸς μόνου
 τοῦ Καντακουζηνοῦ Ἀνδρονίκου, τῇ τοῦ παρακοιμωμένου τε-
 τιμημένον ἀξία· οὗτος γὰρ χρησάμενος παρῳησίᾳ κατὰ καιρὸν,
 20 ἀθέτησιν ἔλεγεν εἶναι τοῦ Θεοῦ φανεράν, εἰ μὴ καὶ τὸν νέον
 βασιλεῦσσι Ἀνδρόνικον συμπαραλάβοι τοῖς ὄρκοις· τοῦτον γὰρ
 τὸν τρόπον καὶ πρότερον ὁμωμοκέναι. διὸ καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ὄρκω- D
 μοσίας τεταγμένοι, συνιδόντες τὴν ἔνστασιν τοῦ ἀνδρὸς ὡς
 δικαίαν, ἄκοντες μὲν, ὅμως δ' οὖν συνεχώρησαν αὐτῷ τὸν

rentem, et imperatricem: deinde filium eius Michaellem item cum
 coniuge: tertio loco Andronicum Michaelle prognatum, Andronici ne-
 potem: hac consuetudine a temporibus Michaelis ex Palaeologis primi
 imperatoris introducta: ante illam siquidem aetatem imperatoris filio
 non iurabatur: neque eum insignibus imperatoriis cohonestare licebat,
 nisi, patre iam lumine casso, imperialis ad eum potentia citra con-
 troversiam devolveretur. Itaque iuramentis, eo modo quo diximus,
 Michaelle superante, conceptis, post eius e vita discessum lata lex
 est, ut Andronico seniori tantum, et quem is sibi consortem alegis-
 set, nomine Andronici iunioris penitus eiectione, iurato fides firmare-
 tur. Quae res prudentioribus Romanorum universis, pestem et exitum
 in Romanam rem publicam ex suboriente inter imperatores dis-
 sidio distractioneque incubiturum, suspicione praecipientibus, luctuosa
 accidit. Nihilominus dominantis timore subacti, omnes iuxta prae-
 ceptum iuramenti religione se devinxerunt, extra unum tantummodo
 Andronicum Cantacuzenum, honore praefecti sacri cubiculi insigni-
 tum. Is enim tempestiva loquendi libertate adhibita, Deum a se man-
 nifeste contemptum iri dixit, nisi item iunioris imperatoris Andro-
 nici iurando meminisset: ad eum quippe modum etiam prius iura-
 visse. Quamobrem qui adiurabant, seu qui iuramentum deferebant,

A.C. 1320 πρότερον τύπον ἐκθέσθαι τοῦ ὄρκου· τοῦτο δὴ παρ' αὐτῶν γνωρίσας ὁ πάππος καὶ βασιλεὺς, βαρέως μὲν ἤνεγκε τὴν τοῦ ἀνδρὸς παρῶρησίαν, τοῦ δὲ μὴ τινα ταραχὴν ποιῆσαι τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἔνστασιν, συνεχώρησε καὶ αὐτός. Ὁ μέντοι νέος Ἀνδρόνικος ταῦτα μαθὼν, ἐπλήγη μὲν σφοδρῶς τὴν ψυχὴν,⁵ τὴν ἀρχὴν τῶν τοιούτων πραγμάτων εἰς αὐτοῦ καταστροφὴν ἀποβλέπουσαν ἐννοῶν, ἔφερε δὲ τὸ ἄλγος σιγῆς, θυμὸν ἔδων, κατ' Ὅμηρον, καὶ οὐδὲ λόγῳ γοῦν ἐθέλων δοκεῖν ἀπανθαδιά-

P. 14 ζειν πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα. ἐκεῖνος μὲν οὖν οὕτω καθῆστο σιγῆ· εἰς δὲ τις τῶν ἐπ' εὐγενείᾳ λαμπρονομένων, καὶ¹⁰ τὰς σειρὰς ἐλκόντων τοῦ γένους μητρόθεν μὲν ἐξ αἱμάτων βασιλικῶν, πατρός δὲ ὧν παῖς τοῦ παρὰ τοῖς Κομάνοις εὐγενεστιάτου, οἱ προσεχώρησαν Βατάτζῃ τῷ βασιλεῖ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας ἐπειλημμένῳ, Συτζιγὰν βαρβαρικῶς καλουμένον, ἐκ δὲ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἁγίου φωτισματος αὐτὸν ἀναδεξαμένου Συρ-¹⁵γιάννη ἐπικληθέντος· τούτου δὴ τοῦ Συργιάννη παῖς Συργιάννης νυκτὸς τῷ νέῳ βασιλεῖ προσελθὼν, „πάντως ἤκουσταί σοι, βασιλεῦ” ἔφη „τὰ καινουργήματα ταυτὶ τὰ νέα, καὶ στο-
B χάζεσθαι τὸ τέλος τῶν πραγμάτων ἐκ τῆς ἀρχῆς ὄντι συνετιῶ σοι προσήκει. οὐ γὰρ ἔστιν εἰπεῖν, ὡς ὁ σὸς πάππος καὶ βασι-²⁰λεὺς ἐξ ἀνοίας ἢ ἀπειρίας τοιαῦτα προήχθη δρᾶν. ὁ παρελθὼν γὰρ χρόνος καὶ ἐμπειρίαν πολλὴν καὶ φρονήσεως αὐτῷ μέγεθος
2. ὁ πάππος addidit N. 8. Iliad. ζ. ED. P.

non iniuria virum acrius obniti ac repugnare cernentes, ut se ex antiqua formula sacramento constringeret, volentes nolentesque permiserunt. Id simul ex iis senior rescivit, hominis confidentiam inique passus, ne tamen si illum premeret urgeretque severius, turbarum aliquid efficeretur, connivendum et ipse censuit. Nepos comperto quid ageretur, illico animum graviter vulneratus, prooemiaque huiusmodi ad eversionem atque interitum suum spectare auguratus, dolorem silentio dissimulat, cor suum comedens, ut Homerus ait, ac ne verbis quidem tenus in avum contumax ac superbus videri studens. Atque ille quidem sic tacitus sedebat, cum quidam perillustri prosapia oriundus, cui maternum genus e sanguine imperatorio, pater autem apud Comanos, qui Ioanni Batatzae imperium capessenti se dederant, nobilissimus, barbare Sytzigan, nomine vero eius, qui ipsum e sacro fonte susceperat, Syrgiannes nuncupatus: huius itaque Syrgiannis filius patri cognominis, noctu imperatorem nepotem cum venisset, istiusmodi verbis eum affatus est: Credo equidem, imperator, novas hasce machinationes tibi plane auditas esse, te autem, ut minime stultum, quonam res tali exorsu evasura sit, coniectura providere decet. Illud profecto dici non potest, avum tuum dementia quadam aut imperitia rerum huc prorupisse, cum se prudentissimum experientissimumque multis antehac exemplis probaverit. Nam nisi prius constabilisset et communisset, quem splendida

μαρτυρεῖ· ἀλλ' εἰ μὴ πρότερον ὄν μέλλει τῷ τῆς ἀλουργίδος A.C. 132
 ἀνδρὶ κοσμήσειν, κατέστησεν ἐν βεβαίῳ, οὐκ ἂν ἀπεστέρει σὲ V. 12
 ταύτης ἀναφανδόν. τὸ γὰρ σὲ μὲν ἐκβαλεῖν τῶν ὄρκων, ἀν-
 τεισαγαγεῖν δὲ ὄν ἂν αὐτὸς καταστήσῃ, οὐδὲν ἄλλο δύνασθαι
 5μοι δοκεῖ. δεῖ δὴ σε βουλευσασθαι περὶ τοῦ πράγματος συνε-
 τῶς· οὐ γὰρ περὶ μικρῶν καὶ εὐκαταφρονήτων βουλεύσῃ, ἀλλ'
 ἢ καλῶς ζῆν, ἢ μὴ ἀτίμως ἀποθανεῖν· ἐγὼ δ' ἔμαντὸν παρέξω C
 σοι προθυμότερον πρὸς ἅπαν τὸ προσταττόμενον, ἐτοιμῶς
 ἔχοντα μὴ πράγματα μόνον καὶ κτήματα, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν
 10ζωὴν ὑπὲρ τῆς σῆς προέσθαι τιμῆς." Τούτων τῶν λόγων ἀκού-
 σας ὁ βασιλεὺς, „τῆς μὲν εἰς ἐμέ σου φιλίας ἔνεκα καὶ προθυ-
 μίας ὁμολογῶ σοι χάριν” ἔφη „πολλήν· ἐπεὶ δ' ὁ μέγας δο-
 μέστικος ὁ Καντακουζηνὸς Ἰωάννης καὶ σοὶ μὲν οἰκείως διά-
 κειται πάνν καὶ φιλικῶς, ἐμοὶ δὲ συνδέεται δεσμοῖς φιλίας
 15ἀρρήκτοις, ἐκ βρεφικῆς ἡλικίας ἄχρι καὶ δεῦρο συνηυξημένης
 ἡμῖν καὶ εἰς βάθος προκοψάσης τοσοῦτον, ὡς δοκεῖν τὴν μὲν D
 ἐμὴν ψυχὴν τὸ ἐκείνου σῶμα κινεῖν, τὴν δ' ἐκείνου ψυχὴν
 ἐν ἐμοὶ κινεῖσθαι καὶ ταῦτα καὶ λέγειν καὶ πράττειν ἄπερ
 ἂν ἐγὼ βούλωμαι, καὶ τρόπον τινὰ τὰς ἀμφοτέρων ψυχὰς
 20συντακείσας εἰς μίαν ἀμφοτέρα τὰ σώματα κινεῖν· ἐπεὶ τοίνυν
 συμφυῶς οὕτως ἔχομεν πρὸς ἀλλήλους, οὐκ ἀνεκτὸν ἡγοῦμαι
 μόνος τι βουλευσασθαι περὶ ἔμαντοῦ, κἂν ἐν ἐσχάτοις κινδύ-
 νοις συμβαίῃ περιπεσεῖν. ἀλλ' ἐπεὶ σὺ πρὸς Θρακίην ἀπέρ-
 χῃ τῆς ἐκείνου διάδοχος ἐσόμενος ἀρχῆς, γράμματα πρὸς αὐ-

purpura induturus est, non te eadem palam privatum iret. Etenim quid aliud sit, nomen tuum formula iurandi exclusisse, eius contra, quem ipse cooptaverit, inseruisse, ego non intelligo. Quoniam igitur non parvae et flocci faciendae res aguntur, sed quo pacto vel cum honestate vivas, vel citra dedecus ignominiamque pereas, tute tibi sapienter consulas atque prospicias necesse est. De me hoc tibi polliceor, ad omnia mandata tua conficienda, nec ad res ac facultates modo omnes, sed ad vitam quoque pro dignitate tua contemnendam paratissimum fore. His dictis, imperator: Quod me tantopere diligis, inquit, et in mea causa tantam alacritatem prae te fers, immortales tibi gratias ago. Ceterum quia Ioannes Cantacuzenus magnus domesticus et in intima familiaritate tua versatur et irruptis mecum amicitiae vinculis coniungitur, quae inde ab infantibus usque ad hanc diem nobiscum accrevit et eo aucta est, ut mea anima eius corpus videatur movere, anima autem eius in me habitare, eaque et dicere et agere, quae ego velim, atque quodammodo animae duae in unam conflatae amborum artus regere videantur: quia, inquam, nos duo animis usque adeo coaluimus, scelus consciscerem, si de rebus meis sine illo consultarem, etiamsi extrema in pericula inciderem. Sed cum tu in Thraciam pro illius successore abeas, manu mea scriptam

- Λ. C. 1320 τὸν λαβῶν τῆς ἐμῆς χειρὸς, ὡς ἂν πιστεύσῃ πρὸς λόγους σοι
 συνελθεῖν, ἄλλως γὰρ οὐ θαρσύνῃσιν ἂν, ταῦτ' ἐπίδος αὐτῷ·
- P. 15 καὶ συνελθόντων ὑμῶν εἰς ἓν καὶ βουλευσαμένων περὶ τῶν
 προκειμένων, ἄπερ ἂν ὑμῖν δόξῃ λυσιτελῆ καὶ ὠφέλιμα, ταῦτ'
 ἔσται συνδοκοῦντα καὶ μοί. πέπεισμαι γὰρ ἀκριβῶς, ὡς, εἰ μὴ
 θεὸς οἷς οἶδε τρόποις τὴν ὑμῶν σφήλειε γνῶσιν, οὐκ ἂν ἀμάρ-
 τοι τοῦ καλοῦ καὶ λυσιτελοῦντος καὶ ὠφελίμου, καὶ φρονή-
 σεως δ' ἐξείας ἔνεκα καὶ πείρας πραγμάτων πολιτικῶν καὶ τῆς
 περὶ ἐμὲ φιλίας ἄκρας καὶ συναφείας." τούτων οὕτω ῥηθέν-
 των, τὰ γράμματα λαβῶν ἐκ βασιλέως ὁ Συργιάννης ἐχώρει¹⁰
 πρὸς Θράκην· ἔνθα δὴ τῷ μεγάλῳ συγγενόμενος δομεστίκῳ,
 καὶ τὰ τε συμβάντα γνωρίσας αὐτῷ, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως
 Βγράμματα ἐγχειρίσας, ἐβουλευοντο περὶ τῶν παρόντων, καὶ
 δύο καὶ τρισὶν ἡμέραις. καὶ ποικίλης καὶ πολυειδοῦς
 τῆς βουλῆς γενομένης, ἐπεὶ περὶ τῶν μεγίστων ἦν ὁ ἀγὼν καὶ¹⁵
 πολλῶν ῥηθέντων παρ' ἀμφοτέρων, ἐπεὶ καὶ φρονήσεως ἔνεκα
 καὶ πείρας στρατηγικῆς τοῖς μάλιστα πρώτοις τῶν Ῥωμαίων
 συνημιλλῶντο· τέλος ὁ μέγας δομεστικός εἶπε τοιαύδε·
- C γ'. „Πολλῶν ἂν ἠλλαξάμην πραγμάτων, ὃ βέλτιστε φίλων,
 V. 13 ἢ μᾶλλον καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς οὐκ ὀλίγου μέρους τινός, μὴ τήν²⁰
 βουλὴν ἡμῖν περὶ πραγμάτων προκεῖσθαι τοιούτων, ὥστ' ἀμ-
 φοτέρωθεν ἔχειν τὸ ἐπικίνδυνον οὐκ ὀλίγον, ὅπως ἂν ἀποβαιή.
 ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων πραγμάτων βουλευομένοις ἔστι συνά-
 γειν ἐκ λογισμῶν, ὡς, ὡδὲ μὲν ἀπαντησάντων, σχήσει κα-

epistolam ei reddes, quo fide facta tecum congregiatur: alioqui enim fortasse non audebit. Quaecumque autem vobis super praesenti statu meo deliberantibus conducere et expedire videbuntur, ea mihi quoque placebunt. Prorsus enim ita sentio, nisi Deus, modo quo ipse novit, mentibus vestris caliginem offuderit, vos, ut intelligentia pollentes, rei publicae usu praeditos mihi que omnibus necessitudinibus coniunctissimos, ab eo quod honestum, frugiferum et conducibile est, nequaquam discessuros. His inter se dictis, Syrgiannes cum litteris in Thraciam discedens, eas Cantacuzeno reddit, et in colloquutione quae Constantinopoli acciderint enuntiat. Triduum deinceps in consultationem impendunt. Cum diversa et multifaria in medium allata essent; de negotio quippe in primis magno laborabatur; et uterque non pauca dixisset: prudentia enim civili, et experientia militari cum laudatissimis quibusque Romanorum certabant: tandem Cantacuzenus sic coepit.

3. Multas ego res, amicorum optime, vel potius ipsius vitae non exiguam partem praecoptarem amittere, quam ut esset ad nos delata huiusmodi consultatio, ubi, utrumvis evenerit, citra grande periculum evenire non potest. Qui de aliis rebus in consilium veniunt, iis ratiocinando licet concludere, tali modo rebus euntibus, bene; alio, male om-

λῶς, μὴ οὕτω δὲ, τοῦναντίον ἄπαν ἂν ἀποβαίῃ· ἐφ' οὗ δὲ νῦν A.C. 132
 βουλευόμεθα, εἰ μὲν νικήσει τὰ χεῖρω, τῆς ζωῆς ἐστιν ἐκπε- D
 σεῖν· εἰ δὲ τὰ δοκοῦντα βελτίω γένηται κρείττω, κακῶν ἐσμὸν
 προσδοκᾶν ἀνάγκη. τοῦ βασιλέως γὰρ ἡμῶν τοιαῦτα βουλευο-
 5 μένον περὶ τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως, εἰ μὲν εἰς πέρας ἔλθῃ
 τὰ μελετώμενα, οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἐλλείψει κακῶν. ἄνθρω-
 πον γὰρ πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων, φρονήσει μὲν τοῖς πρώτοις
 τῶν πρωτείων ἀμφισβητοῦντα, ἀνδριά δὲ ψυχῆς πολλῇ τῷ
 μέσῳ τοὺς ἄλλους ὑπερνικῶντα, ἐλευθερίᾳ δὲ γνώμης καὶ φύ-
 10 σεως ἐπιτηδειότητι τῷ τοσούτῳ μεγέθει προσήκοντα τῆς ἀρχῆς,
 φιλίας δὲ εἰδότα καὶ τηροῦντα θεσμούς, ὅλως δὲ κοινὸν ἄγαλ-
 μα τῆς φύσεως ὄντα, οὕτως ἐρήμην ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἀλώωναι P. 16
 συμβαίνει, καὶ ἡ ζῆν παντὸς θανάτου βαρυτέραν ζωὴν, (ὁ χθὲς
 καὶ πρόην ὡς βασιλεὺς καὶ προσκνυόμενος καὶ τιμώμενος,
 15 σήμερον καταφρονούμενος καὶ περιυβριζόμενος καὶ τῶν ἀγο-
 ραίων καὶ τοῦ δήμου νομιζόμενος εἶς,) ἢ τεθνάναι παντὸς ἕξω
 καὶ δικαίου καὶ λόγου. εἰ δὲ δυνηθεῖ τῷ τρόπῳ δὴ τινα τὸν κίν-
 δυνον ἐκφυγεῖν, τότε ἤδη τραγικοῦ τινος δεησόμεθα ποιητοῦ
 τὰς συμβησομένας παρ' ἀλλήλων Ῥωμαίοις ἐκτραγηθήσοντας
 20 συμφοράς. τίς γὰρ οὐκ ἐννοεῖ, κἂν ἀψύχων ἀναισθητότερος
 ᾗ, ὡς διαστάντων τῶν βασιλέων, ἀνάγκη συνδιαστήναι καὶ τὴν
 ἀρχὴν, καὶ μάχας συρῆσθαι παρ' ἀμφοτέρων μερῶν, καὶ B
 ὡσπερ ἐν νυκτομαχίᾳ συμπεσόντας ἀλλήλοις συγγενικῶν αἱμά-

5. Vulg. ἐκγόνου. 7. πολλῶν ἀντ. ἄλλων. Hom. Iliad. λ'. ED. P.

nino eventuras. In hac vero causa, si pars deterior vicerit, moriendum
 erit; sin, quae apparet melior, quas non calamitatum Iliadas subire oportebit?
 Etenim si exitum sortita fuerint, quae imperator noster adversus
 nepotem coquit, nullum malorum genus reliquum faciet. Hominem
 namque pluribus aequiparandum, prudentia cum prudentissimis de pal-
 ma contendentem, fortitudine animi post se alios longe relinquentem,
 ingenuitate et naturae habilitate ad tantam imperii molem sustinendam
 idoneum, amicitiae et scientem et conservantem leges, et, ut universe
 dicam, commune humani generis ornamentum, sic indicta causa gra-
 vissimorum criminum damnari, atque aut vitam omni morte acerbio-
 rem exigere (qui enim heri et nudius tertius ut imperator adorabatur
 et colebatur ab omnibus, hodie despicitur et iniuriose tractatur, at-
 que unus de circumforaneis seu ex infima plebe habetur) aut prae-
 ter ius rationemque ad mortem mitti continget. Quod si qua via dis-
 crimem capitis effugerit, tum iam poeta quopiam tragico indigebimus,
 qui clades et aerumnas a Romanis vicissim importandas miserabiliter
 decantet. Quis enim vel stipite stupidior non videt, inter imperatores
 flagrante discordia necessario seditionem in imperio orituram, arma
 armis concursura, ac velut inito per noctis tenebras proelio, multas
 cognatorum amicorumque caedes futuras esse? Mitto direptiones ac

- A.C. 1320 των ἐμπλησθῆναι καὶ φιλικῶν; καὶ ἔω λεηλασίας καὶ πραγμά-
των φθορᾶς, ἐν αἷς διαφθεροῦμεν τὴν οἰκείαν ὡς πολεμίαν.
τί οὖν ἂν τις βουλευέσαιο πρὸς τοσαύτην ἀνακύπτουσαν βλά-
στην κακῶν; τὸ μὲν γὰρ τὸν νέον βασιλέα περιῦδειν οὕτως ἔξ
οὐδεμιᾶς αἰτίας προπηλακισθέντα καὶ τὴν βασιλείαν ἀφαιρε-5
θέντα, ἴσως δὲ καὶ περὶ τὸ ζῆν κινδυνεύοντα, οὐδὲν ἔμοιγε
ἤτιον θανάτου· τὸ δ' αὖ πάλιν πρὸ τοῦ προσήκοντος χρόνου
πρὸς πόλεμον ἐτοίμους ὀφθῆναι, ὡς δοκεῖν καὶ τοῖς ἔξωθεν
C αὐτοὺς ἡμᾶς ἐξεπίτηδες τὸν βασιλέα παρορμῶν πρὸς ἀποστα-
σίαν τοῦ πάππου καὶ βασιλέως, ἀβουλίας εἶναι μοι δοκεῖ τῆς 10
ἑσχάτης. ἐγὼ γὰρ τοσούτου δέω πρὸς ἀποστασίαν τοῦ βασι-
λέως τὸν ἔγγονον αὐτοῦ καὶ βασιλέα παρακινεῖν, ὥστε, καί-
τοι τοῦτον πάνν φιλῶν καὶ, ὡς ὄρας, ἔτοιμος ὢν καὶ τὴν ψυ-
χὴν αὐτὴν ὑπὲρ αὐτοῦ προσέσθαι, εὖ ἴσθι σαφῶς, οὐκ ἂν αὐτῇ
συνέπραξα πρὸς οὐδέν, εἴγε τῆς ἀρχῆς αὐτὸν ἐώρων προθυ-15
μύμενον ἀποστερεῆσαι τὸν βασιλέα χρησάμενον πλεονεξία καὶ
ἀρπαγῇ. ἦν γὰρ ἂν ἐκεῖνος μὲν οὐδὲν διαφέρων Ἀβεσσαλῶμ,
D Ἀχιτόφελ δ' ἐγώ. τοιγαροῦν ἐπειδήπερ εἰς τοιαύτην συνηλάθη-
μεν ἀνάγκην πραγμάτων, δεῖν εἶναι νομίζω τὸ μέσον ἐλομένους,
ἐκατέρων ἀποσχέσθαι τῶν ἄκρων, καὶ μὴτ' ἀμελῶς πάνν καί 20
ῥαθύμως διάγειν, ὡς μηδενὸς προσδοκώμενου δεινοῦ, μὴτ'
V. 14 αὖ πάλιν ἀπερισκέπτως οὕτω καὶ θρασέως τὰ δοκοῦντα συμ-
φέροντα πράττειν. τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, εἴγε τὴν μὲν προσ-
17. Ἀβεσσαλῶμ. Reg. II. 15. sqq. ED P.

vastitates, quibus terram nostram perinde ut hostilem regionem de-
formabimus. Quid ergo adversus enascentem tam multorum incommodo-
rum propaginem remedii excogitabimus? Mihi sane iuniorem imperato-
rem nulla sua culpa tam ignominiose habitum, et cum imperio vitam
quoque ipsam fortasse amissurum negligere, mortis instar est. Rursum
ante tempus ad bellum comparatos apparere, ut ab exteris quoque de
compacto nepotem ad defectionem ab avo sollicitare existimemur, id
ego in summa temeritate numero, et ab ea mente tantum absum, ut
quamvis adolescentem valde amem et, ut vides, ipsum insuper corpus meum
eius causa proicere non recusem, tamen, mihi crede, non ei me uspiam
adiutorem ac socium praeberem, si ad avum principatu per avaritiam
et rapinas depellendum incumbere animadverterem. Sic enim ipse Ab-
salonem, ego Achitophelem induerem. Quoniam igitur in istam ne-
cessitatem devenimus, ad officium pertinere iudico, vitatis extremis
in medio consistere, et neque secure ac desidiose vitam transire, quasi
nihil grave formidandum sit, neque ita inconsiderate et audacter, quae
utilia videantur, persequi. Id consequemur, si imminenti tentatio-
num flammae consilii prudentia, quantum in nobis est, occurrerimus,
iunemque imperatorem in tuto portu constituerimus, ut licet vastis
undique fluctibus mare agitetur, omnis periculi timore vacet. Quod si

δοκωμένην φλόγα τῶν πειρασμῶν σβεννύομεν, ὅση δύναμις, A.C. 1320
 συνέσει χρώμενοι καὶ εὐβουλίᾳ· τὸν νέον δὲ βασιλέα καταστή- P. 17
 σομεν ἐν ἀσφαλείᾳ, ὡς μηδένα κίνδυνον ὑφορᾶσθαι, ἂν τῆς
 θαλάσσης ἐκταραχθείσης τὸ κλυδώνιον ὑπερζέσῃ. εἰ μὲν οὖν
 5 τὰς ἡμετέρας τε καὶ πάντων Ῥωμαίων ἀμαρτίας ὑπεριδὼν ὁ
 θεὸς ἄνωθεν κατασβέσει τὴν προσδοκωμένην φλόγα τῶν πει-
 ρασμῶν, τὴν καρδίαν τοῦ βασιλέως εὐθεῖαν ἀπεργασάμενος
 πρὸς βασιλέα τὸν νέον, συχνὰς αὐτῷ προσήκει χάριτας ὁμο-
 λογεῖν ἑυσαμένῳ τῶν συμφορῶν· εἰ δ' αὖ, ὃ μὴ γένοιτο, ἵνα
 10 πολλῶν κακῶν πείρασαν Ῥωμαῖοι λάβωσιν, ἢ ψυχὴ σκληρονθῆῃσα
 τοῦ βασιλέως ἀνῆκεστόν τι βουλευσεται περὶ τοῦ ἐγγόνου, τότε
 ἤδη τῇ προκατασκευασθείσῃ ἀσφαλείᾳ τὸν νέον θέμενοι βουσι-
 λέα, οὕτω χωρήσομεν πρὸς τὸ πράττειν, τὸν θεὸν προσηγά-
 μενοι μάρτυρα τῆς ἀδικίας καὶ τῶν πραττομένων ἐξεταστήν." B
 15 δ'. Οὕτω τοῦ μεγάλου δομestίκου διαλεχθέντος, πάντα μὲν
 ἔφησεν ὁ Συργιάννης πρὸς γνώμης αὐτῷ εἰρησθαι καὶ πᾶσιν C
 ὡς καλῶς ἔχουσι συμφωνεῖν, πλὴν ὀλίγου τινὸς ἐνδεῖν ἔτι τοῖς
 λόγοις ἐλθεῖν πρὸς πέρας· δεῖν γὰρ ἐξευρεῖν, ὅπως ποτὲ καὶ ἦτις
 ἔσται ἢ τοῦ βασιλέως ἀσφάλεια. κοινῇ δὲ συνδιασκευασμένοις
 20 περὶ τούτου, ἔδοξεν ἀμφοτέροις αἵρεσιν προθεῖναι τῷ νέῳ βα-
 σιλεῖ τῶν δύο τουτωῖ ἐτέρον, ἢ πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ μεταβῆ-
 ναι πόλιν, ἕτε μεγάλην οὖσαν καὶ πολυάνθρωπον καὶ στρα-
 τιὰν οὐκ εὐκαταφρόνητον ἔχουσαν ἰδρυμένην ἐν ἑαυτῇ, ἄλλως
 25 ὅτι καὶ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ πατρὸς αὐτῷ χρόνον ἐκεῖ D
 25 διατρέψαντος μάλα συχνόν, πολλοὶ προσεγένοντο αὐτῷ οἰκεῖοι

18. δεῖν N., δεῖ vulg. 24. αὐτῷ. Ita saepius pro αὐτοῦ, ut infra. ED.P.

Deus nostra Romanorumque omnium admissa despiciens, formidatum hoc malorum incendium caelitus compresserit, animumque senis erga nepotem rectum et sedatum praestiterit: crebras ei gratias pro calamitatum amolitione debebimus. Sin contra, quod idem Deus averuncet, ad Romanos multis malis atterendos animus regis obduruerit, et immanius in nepotem consuluerit, tum iam eo in parata loci securitate collocato, divinum numen iniuriae testem factorumque iudicem nobis proponentes, operi accingemur.

4. Postquam magnus domesticus ita disseruit, Syrgiannes omnia de sua ipsius sententia dicta esse significavit seque omnibus, ut probe dictis, astipulari. Sed adhuc paulum ad deliberationis finem desiderari; excogitandum esse, quomodo et ubi Andronicus iunior tuto se teneat. Super quo communiter inquiringibus, visum ambobus, alterius horum regi iuniori facere optionem, sive ut Adrianopoli, amplac urbi et frequenti, praeterea militare agmen haud modicum habenti, se crederet, praesertim cum et parens eius Michael imperator, illic diu degeus, plurimorum amicitiam familiaritatemque adeptus esset,

- A. C. 1320 καὶ φίλοι καὶ βουλησόμενοι μάλα προθύμως ὑπὲρ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ διακινδυνεύειν ἢ, εἰ μὴ τοῦτο βούλοιτο, δεδιὼς ὡς, εἰ μὴ πρὸς συμβάσεις ὁ βασιλεὺς καὶ πάππος αὐτῶ, ἀλλὰ πρὸς πόλεμον μᾶλλον ὑπὲρ τὸ δέον χωρήσει παροξυνθεὶς, θραδίως σχήσων στρατιᾶς συχνὰς ἐκπέμπειν πρὸς μάχην, οἷα δὴ πλη-5 σίον οὔσης τῆς Κωνσταντίνου, πρὸς τὸ τῆς Χριστοῦ πόλεως φρούριον ἀφικέσθαι, ἅμα μὲν ὡς ὄν καρτερόν ἐκ τε τῆς φύσεως τῆς κατασκευῆς, τοῦτό που καὶ τῶν τειχῶν, ἅμα δ' ὅτι καὶ ὡσπερεὶ τι κλειῖθρον κεῖται τῶν κλιμάτων ἐκατέρωθεν μέσον,
- P. 18 τὴν δυτικὴν στρατιὰν πολλὴν τινα οὔσαν καὶ πρὸς μάχας ἐξη-10 σκημένην τῆς ἐκ τῆς ἑω καὶ τῆς Θρακίας διεῖργον· καὶ τρίτον, ὅτι παράλιον ὄν καὶ τὴν ἐκ θαλάττης ὀθενδήποθεν εὐκαίρως ἂν παράσχοιτο συμμαχίαν. Τοῦτο πέρας ἐπιθέμενοι τῇ βουλῇ, ἀλλήλοις τε συνταξάμενοι, ὁ μὲν ἔμεινεν ἐν Θρακίᾳ, ταύτης ἐπι-
- V. 15 τροπεύων, Καντακουζηνὸς δ' ὁ μέγας δομέστικος τῆς πρὸς τὴν 15 Κωνσταντινοῦ φερούσης εἶχετο, τὴν σύνενοιον αὐτῶ καταλιπὼν ἐν τῇ Καλλίου πόλει ἐν ταύτῃ γὰρ διέτριβε τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου, τοῦτο μὲν ὡς ἐπικαίρως ἔχοντος τοῦ χωρίου πρὸς τὰς ἐφόδους ἀνθίστασθαι τῶν βαρβάρων, τοῦτο δ' ὅτι καὶ τοῦ ναυτικοῦ παντὸς ἐν ταύτῃ κατοικισμένου, πολλῶν ὄντων τριή-20
- B ρεων πληρωμάτων, τοὺς ἐγχωρίους συνέβαινεν ἀρπαγὰς ὑπομένειν καὶ βίας, τοῦ φοβοῦντος οὐκ ὄντος καὶ τὰς ὀρμὰς ἐπέχοντος· ναυτικὴ γὰρ ἀναρχία κρείσσειν, τίς ἔφη, πυρός. κατέλιπε δ' ἐκεῖ τὴν γυναῖκα, τῷ δοκεῖν μὲν, ὡς οὐ θραδίως ἔχων ἐπισύρρεσθαι τὴν γυναικωνῆτιν, τῇ δ' ἀληθείᾳ, ὅπως αὐτῶ πρόφρασιν
5. σχήσει coni. Gr. 9. ὡσπερεὶ τι emend. Gr. pro vulg. ὡσπερ εἴτι. 20. τριηρικῶν coni. N. 23. Eurip. Hec. ED. P.

qui pro eius filio summa voluntate dimicaturi viderentur: sive, si id minus probaret, metuens, ne, si avus spreta pietate exacerbatus bellum quam pacem mallet, validam manum ad se oppugnandum emitteret, quod propter Constantinopolis vicinitatem facile posset, Christopolim igitur se conferret, oppidum simul natura loci et muris firmum ac munitum, simul velut quoddam claustrum in medio utriusque climatis, occidentales copias ingentes et praeliis assuefactas, ab orientalibus ac Threiciis secludens, adhaec maritimum et ad auxilia undecumque e mari accipienda situ commodum. Sic demum finita deliberatione, valeque invicem dicto, Syrgiannes in Thracia, ut eam administraret, remansit, Cantacuzenus Constantinopolim iter intendit, uxore Callioli relicta, in qua urbe plurimum commorabatur, partim quod ea ad barbarorum irruptiones prohibendas idonea, partim quod cum tota classis ibidem staret essentque triremes et classarii multi, indigenae regionis expoliabantur ac premebantur, nemine eos terrente eorumque impetus cohibente. Nautica quippe licentia violentior est igne, ut dixit quispiam. Reliquit autem illic uxorem cum feminis hono-

εὐπρόσωπον ὑπολίπεται, εἰ δέοι τῇ Συργιάννῃ συγγενέσθαι πᾶ- A. C. 1320
 λιν καὶ εἰς λόγους ἐλθεῖν. ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Κωνσταντίνου καὶ τῇ
 νέῳ βασιλεῖ προσελθὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς ἀπαγγείλας, ἔτι δὲ καὶ
 τὸν Ἀποκαυχον, ἄνδρα γένους μὲν ἀφανοῦς ὄντα καὶ ταῖς τῶν
 5 δημοσίων πράξεσιν ἡσυχολημένον, (τῶν δημοσίων γὰρ ἀλῶν τότε
 τὴν διάθεσιν ἐποιεῖτο,) ἄλλως δὲ βαθείας ὄντα φρενὸς καὶ δυνά- C
 μενον καιροῦς καὶ πράγμασι χρῆσθαι, προσοικειώσας τῇ βασι-
 λεῖ, χάριν ἐν τούτῳ πλείστην τινὰ τῇ Συργιάννῃ κατατιθέμε-
 νος, (ἦν γὰρ αὐτὸς τὸν μέγαν δομέστικον περὶ τούτου πολλὰ
 10 παρακεκληγῶς,) ἐν πᾶσιν εἶχεν ἐπινεύοντα καὶ συνενδοκοῦντα
 τὸν βασιλέα· τοῖς βεβουλευμένοις δὲ καὶ τοῦτο προσέθηκεν ὁ
 βασιλεὺς, ὅτι „τὸ μὲν ἡμῖν αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν προετοιμά-
 σαι, ὥστ' ἔχειν ἀποφυγὴν τῶν δεινῶν ἐπιόντων, καὶ τῶν πάνυ
 συμφερόντων εἶναί μοι δοκεῖ καὶ τῶν ἀναγκαίων. διὸ καὶ τοῦτο
 15 χρὴ σπουδάσαι προὔργου παντὸς εἰς πέρας ἰδεῖν ἐλθόν· μεγα-
 λοψυχίας δὲ καὶ κρατερίας οὐδὲν ἐλλιπέσθαι, ἀλλ' ἄχρι καὶ D
 αὐτῆς διακατερεῖσθαι τῆς ἀκμῆς τῶν κινδύνων μένοντας ἐπὶ τῶν
 προτέρων. κἂν μὲν τινα σχῶμεν τῆς κρατερίας καρπὸν, τοῦ
 βασιλέως ἴσως μεταβαλόντος καὶ τῶν μελετωμένων καθ' ἡμῶν
 20 παυσασμένου, πάντοθεν ἂν ἔχοι καλῶς· εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τοῦτό
 γε ἡμῖν περιέσται πάντως, τὸ μὴ δοκεῖν ἀνθαδεία καὶ θρα-
 σύτητι τρόπων, μηδὲ πλεονεξία γνώμης καὶ φιλαρχία, τοῦ βασι-
 λέως καὶ πάμπαν κατεξανίστασθαι, ἀλλ' ἀδικουμένους καὶ τὰ

20. παυσασμένου ED. P. pro παυσασμένων.

rariis, non posse mulierum gregem secum trahere simulans. Verum id
 agebat, ut speciosam causam praetexere liceret, si Syrgianne iterum
 convento opus foret. Postquam autem Constantinopolin ingressus est,
 nepotem imperatorem adit consiliumque exponit, Apocauchum homi-
 nem generis quidem non illustris et urbanis functionibus occupatum
 (tum enim forte rei salariae praefecturam gerebat) alioqui reconditae
 prudentiae, scientem uti foro negotiaque gerere, regi commendat, ve-
 hementer in eo Syrgianni gratificans; sacpius enim ea de re magnum
 domesticum rogaverat. Nepos assensu confirmat omnia: iis autem
 quae prius fuerant deliberata, adiicit haec. De loco tuto, ad quem
 malis urgentibus perfugiant, provideri admodum utile ac necessa-
 rium esse. Idcirco dandam diligenter operam, ut id ante omnia per-
 fectum conspiciatur. A magnitudine animi et constantia non disce-
 dendum, sed usque ad ipsum articulum discriminis in incepto persi-
 stendum. Si patientiae suae fructum aliquem percipiant, sene forsi-
 tan consilia in melius mutante et a meditatibus in ipsos sceleribus
 desistente, nihil optatius posse fieri. Sin minus, hoc saltem omnino
 sibi restare, ut ne arrogantia et temeritate, neque avaritia et amore
 dominandi contra avum imperatorem insurrexisse videantur, sed iniu-

A. C. 1320 ἔσχατα ὑπομένοντας τὸν προὔπτον κίνδυνον ἀποδιδράσκειν.”
καὶ ταῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος.

- P. 19 **Ε**. Ὁ δέ γε πρεσβύτερος τῇ πρὸς τὸν ἔγγονον μίσει τὴν καρ-
δίαν μᾶλλον οἰδαίνων, ἀγγέλλει διὰ τινος αὐτῆ τῶν συγκλη-
τικῶν „οἶσθα πρὸ καιροῦ τινος αἰτησάμενός με τὸ βασιλικόν⁵
ἀποδέσθαι σχῆμα καὶ εἰς ἰδιώτου τάξιν τελεῖν. ἐγὼ δὲ τότε
μὲν ἀπεκρινάμην ὅσα προσῆκε, νῦν δ' ἐξετάσει τὸ πρᾶγμα δούς
καὶ καλῶς ἔχειν ἠγησάμενος ὑπερ αἰτεῖς, καὶ βούλομαι τοῦτο
καὶ σοὶ δῆλον ποιῶ. ὁ μέντοι τὴν βασιλείαν διαδεξόμενος ἐν
τῇ πρώτῃ σε τιμῇ καὶ ἀγάπῃ τηρήσει. καὶ οὐχ ὑπαναστήσεται¹⁰
μὲν, σοῦ προσιόντος, τοῦ θρόνου· οὐδὲ γὰρ ἔθος βασιλεῦσιν
B ἔξανίστασθαι ἰδιώταις· εὐρήσεις μέντοι προσιῶν ὄρθον ἐστη-
κότα, ὡς ἂν καὶ σοὶ τὸ τῆς τιμῆς κάκεινῳ τὸ τῆς βασιλείας δί-
καιον περισώζοιτο. ταῦτ' ἔδοξε καὶ ἔσο ταῦτα εἰδώς.” πρὸς
V. 16 ταῦτ' ἀπεκρίνατο μὲν ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἅ μετὰ μικρὸν ἔρου¹⁵
μεν· νυνὶ δὲ ἄξιον ἱστορῆσαι, ὅθεν κακ τίνος αἰτίας εἰς τού-
τους προήχθη τούς λόγους ὁ βασιλεὺς. Ὁ νέος Ἀνδρόνικος, ἐν
πῶν καὶ εἴκοσι γεγονώς ἔτη, περὶ τὸ Βυζάντιον αἰεὶ διέτριβε
μηδαμῇ συγχωρούμενος περαιτέρω προβαίνειν. οἷα δὲ σφριγῶν
νεότητι καὶ φύσεως ὀξύτητι τὸ ἀκάθεκτον ἔχων, ἐδυσχέραινε²⁰
μὲν εἰρηγόμενος μακροτέρας τὰς ἀποδημίας ποιεῖσθαι, καὶ οὐ-
C δὲν ἄμεινον διέκειτο τῶν κατακεκλεισμένων φρουρῶν· ἔστεργε
δὲ ὅμως, τοῖς τοῦ βασιλέως καὶ πάμπαν προστάγμασι πειθό-
μενος ἀναγκαίως. ὅμως δὲ αὐτῆ τινὰ παραμυθίαν ἐκ τῶν ἐνόν-

riis exagitati et extremis afflictati incommodis, praevium exitium effugere voluisse. Et hactenus quidem imperator nepos.

5. Ceterum senior odio in nepotem crudeliore concepto, per senatorem quemdam haec ei nuntiat: Meminisse ipsum, quomodo alias ab se contenderit, uti liceret posito ornatu imperatorio privatum vivere: ac tum quidem se, quae decuissent, respondisse: nunc autem petitione illa examinata aequam eam esse censere petitaque concedere idque in praesens ei significatum velle; nihilo minus successorem eius praecipuo ipsum honore et amore dignaturum. Solio quidem haud decessurum accedenti, quando id privatis praestare imperatores non soleant, quoties tamen accederet, stantem inventurum: qua ratione utrique dignitatem et ius suum conservatum iri. Hoc animo suo esse fixum idque velle sciret. Respondit Andronicus nepos ea, quae paulo infra adscribemus; nunc prius memorandum est, unde, quibusve momentis imperator ad huncce nuntium allegandum inductus sit. Nepos, primo anno supra vicesimum decurso, intra Byzantii fines omne tempus conterebat, nec quoquam ultra sinebatur progredi. Qui iuvenili inflatus spiritu, et naturae acrimonia effrenator, longioribus sibi peregrinationibus interdictum indigne ferebat: nec illi secus erat, quam si carcere clausus teneretur. Nihilo minus

των κατασκευάζων, κυνηγεσίαις ἐσχόλαζε καὶ ἵπποδρομίαις, A.C. 1320
 ὡς δοκεῖν μηδὲ ὕπνου μεταλαγχάνειν τῇ ἀσχολίᾳ τῇ περὶ ταῦτα
 ἐν οἷς ὑπεραχθόμενος ὁ πάππος καὶ βασιλεὺς τραγύτερον ἐπέ-
 πληττε τὸν νέον ὀνειδιστικοῖς τοῖς σκώμμασι βάλλον, οὐκ ἰδίᾳ
 5μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλῶν παρόντων καὶ τῶν τῆς συγκλήτου καὶ
 τῶν κατὰ γένος προσηκόντων αὐτῷ. πάντα μὲν οὖν ἐλύπει τὴν
 τοῦ νέου ψυχὴν οὕτως ὑπὸ τοῖς ἀπάντων ὀφθαλμοῖς δοκοῦντος D
 περιυβρίζεσθαι ὃ δὲ τῶν ἄλλων μᾶλλον ἡμία, τοῦτ' ἦν, ὅτι
 πρὸς τοὺς παρόντας μαρτυρούμενος τὸ τοῦ ἐγγόνου διάστροφον
 ὀδηθεὶν ὁ βασιλεὺς ἔλεγεν „εἰ πρὸς τι τῶν ἀναγκαίων χρήσι-
 μος οὗτος ἀποδειχθῆ, ζῶν μὲν ἄξιος βληθῆναι λίθοις ἐγὼ, ἀπο-
 10θανὼν δὲ ἀνορυχθῆναι καὶ παραδοθῆναι πυρί.” μεταξύ δὲ P. 20
 τῶν σκωμμάτων τούτων καὶ τι τοιοῦτον συνηνέχθη γενέσθαι.
 ἦλθε ποτε βασιλεὺς ὁ νέος τὴν συνήθη προσκύνησιν ἀποδώσων
 15τῷ πάππῳ· εἰσιὼν δὲ τοῦ οἰκίσκου τὴν θύραν, ἐν ᾗ καθῆστο
 συνήθως ὁ βασιλεὺς, ἐκ μαρμάρων οὖσαν τὴν φλοιὰν ἤρμο-
 σμένην, συμβέβηκε τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λίθον τῷ μαρμάρῳ
 προσαρῥάχθῆναι, ἐφ' ᾗ διαταραχθεὶς οὐκ ὀλίγον ὁ βασιλεὺς,
 καὶ σιγῇ μὴ δυνηθεὶς καρτεροῆσαι, „ὄρας”, εἶπε μεγάλη τῇ φω-
 20νῇ, „ὡς, ὅπερ ἐγὼ λέγω, καὶ θεὸς ἐπιμαρτυρούμενος ἄνωθεν
 ἀνάξιον κέκρικέ σε τῆς βασιλείας, καὶ διὰ τοῦτό σε τὸ σύμ-
 βολον αὐτῆς τῇ πέτρα προσαρῥάξει παρακεχώρηκε;” τοῦτο παν- B

13. Vulgo τούτων (καὶ τί τοιοῦτον συνηνέχθη γενέσθαι;) ἦλθε.
 Verum restituit Gr. 16. Nonne leg. φλοιάν?

necessitati se submittens avi imperata facessebat, intereaque, prout res ferebat, solatiola sibi quaerens, captandis per venatum feris et decursionibus equestribus ita vacabat, ut prae his studiis putaretur nec somnum posse capere. Hoc genus occupationes aegerrime ferens avus adolescentem asperius castigat et probris conscindit, non in secreto modo ac sine testibus, sed pluribus etiam proceribus et propinquis praesentibus. Adolescens vehementissimo dolore angi, qui videret, ante ora omnium sibi tantas imponi contumelias. Prae ceteris vero eum excruciat, quod audientibus aliis ingenium eius perversum his verbis testificaretur: Si hic ad ullam rem necessariam reperietur idoneus, ego me dignum deputo, qui vivens lapidibus obruar, mortuus refodiar et comburam. Media inter talia scommata tale quid forte accidit. Forte adest die quodam iuvenis, senem consueta adoratione impertiturus. Eo introeunte per humilem ianuam domunculae, ubi avus pro consuetudine considerabat, marmore incrustatos postes habentem, accidit, ut tiara gemmata, quam in capite ferebat, ad marmor allideretur. Quo casu mire conturbatus imperator, nec vocis iraeque temperans, sublato clamore, Iamne intelligis, inquit, Deum dictis meis de caelo prohibere testimonium, et te indignum iudicare imperio; ideoque, quod est imperii symbolum in marmor impingi sustinuisse? Hoc verbum intima iuvenis praecordia quovis telo dirius laesit, et consauciavit. Hinc se

A.C. 1320 τὸς βέλους πικρότερον ἐλυμήνατο καὶ κατέτρωσε τὰ σπλάγχνα τοῦ νέου, καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ ἀπελθὼν, ἔκειτο βαρῆα στενάχων, ψυχὴν ἐρενγόμενος, ποιητικῶς εἰπεῖν.

C 5. Ὅμως δ' ἑαυτὸν τῆς πολλῆς ἀθυμίας ἀναλαβὼν, ἔγνω δεῖν πρεσβεῖα χρῆσασθαι τινι πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα, ἅμα μὲν καὶ τὴν ὀργὴν ἐκμειλιζόμενος τὴν ἐκείνου καὶ προότερον καταστήσων, ἅμα δὲ καὶ τὴν αἰτίαν ἐθέλων μαθεῖν, δι' ἣν πρὸς

V. 17 αὐτὸν ὁ βασιλεὺς οὕτως ἐκπεπολέμεστο. πέμπει δὴ τινὰ τῶν ἐπ' ἀρετῇ καὶ φιλοσοφίᾳ γνωρίμων καὶ παρὰ τοῖς ἀπάντων στόμασι κείμενον Ἰωσήφ, ὃς ἐφιλονείκησε μὲν, τό γε εἰς αὐτὸν ἦγον, τὸν λύχρον ὑπὸ τὸν μύδιον κρύψαι, οὐκ ἠδυνήθη δὲ, τοῦ δεσποτικοῦ λόγου πάντως μὴ δυναμένου διαπεσεῖν, ἀλλ'

D εἰς τοσοῦτον ἤλθε περιφανείας, ὡς ψῆφῳ κοινῇ βασιλέως τε καὶ συνόδου τῆς ἱεράς, ἔτι δὲ καὶ συγκλήτου πάσης, τῶν ἐκκλησιαστικῶν θρόνων τῆς νέας ταυτησί 'Ρώμης ἄξιος ἀποδειχθῆναι, κἂν αὐτὸς τῷ λίαν ταπεινῷ καὶ μετρίῳ τοῦ ἡθους ἀπόστατο τὴν ἀξίαν, τὸ τῆς καθέδρας ὕψος καὶ τὸ μέγεθος εὐλαβηθεὶς τῆς ἀρχῆς. τούτῳ δὴ χρησάμενος πρεσβευτῇ, ἀναφέρει δι' αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ καὶ πάππῳ τοιαύδε· „Τῶν γεγεννηκότων πάντων πρὸς τοὺς ἕξ αὐτῶν φυσικῇ τινι κεκρατημένων στοργῇ, εἰκὸς ἔστι δήπου καὶ τὰ τῶν παίδων ἐλαττώματα συσκιάζειν

P. 21 ἐθέλειν. κἂν τις ὑπὲρ τοῦ παιδὸς πολλοὺς τινὰς διεξέλθῃ καὶ θανμασίους ἐπαίνους, ὑποψίαν οὐ μικρὰν τοῖς ἀκούουσι παρέχει ὡς οὐ τοῦ παιδὸς ὄντος τοιοῦτου, ἀλλὰ πολλῶ τῷ μέτρῳ λειπομένου τῶν ἐπαίνων, αὐτοῦ δὲ ἀπατωμένου διὰ τὴν σχέ-

3. βαρῆα. Hom. Iliad. 9. ED. P.

11. λύχρον. Matth. 5. ED. P.

domum conferens, lectulo recubebat, flebiles effundens gemitus, et animam ipsam eructans, ut poetice dicam.

6. Porro ut se ex ingenti aegritudine collegit, legationem ad avum decernit, cum ut furorem eius mitiget eumque ad lenitatem ac mansuetudinem traducat, tum ut causam cognoscat, quamobrem ille sibi tam infensus sit. Legat igitur Iosephum quendam, virtute et doctrina conspicuum, et per omnium ora volitantem. Qui quamquam lucernam sub modio abscondere pro virili niteretur, nihil tamen promovebat, quando effatum Domini non potest ullo modo intercidero, sed eo claritudinis pervenerat, ut communibus imperatoris, sacrae Synodi et universi senatus suffragationibus in pontificia huius novae Romae cathedra collocandus censeretur: etsi ipse ob modestiam animi moderationemque singularem fastigium et magnitudinem dignitatis religiose declinaret. Itaque hoc interprete usus, imperator avo haec nuntiavit: Quandoquidem parentibus omnibus praecipuum quemdam amorem erga liberos natura ingeneravit, rationi consentaneum est, ut ii errata etiam eorumdem obtgere velint. Quod si pater aliquis filium copiose atque

σιν τὴν πρὸς αὐτόν· ἂν δ' ὁ πατήρ τῷ παιδί τινὰ καὶ μικρὸν A.C. 1320
 προστρίψῃται ψόγον, πάλιν ἐκ διαμέτρου πολλαπλασίονα τὸν
 ψόγον ὑπονοοῦσι, τὴν ἴσῃν προστιθέντες αἰτίαν. σοῦ τοίνυν
 τοῦ πατρὸς κατ' ἐμοῦ τοῦ παιδὸς οὕτως ἐξωρισμένου, καὶ
 πολλὰς καὶ ποικίλας ὁσημέραι καταχέοντος τὰς λοιδορίας καὶ
 τὰ ὀνειδή, καὶ, τὸ πάντων ἐμοὶ βαρύτερον καὶ ὁ μὴτ' ἀκούειν
 μήτε λέγειν ἀνεκτὸν ἐμοὶ, κατὰ σεαυτοῦ πολλάκις τὰ δεινό- B
 τατα ἐπαρωμένον, εἶποτ' ἐγὼ πρὸς τι τῶν χρησίμων εὐφρῶς
 ἔχων φανεῖην· τὸ δ' ἔτι ὄν θανάτου πικρότερον, τὸ καὶ μι-
 κρὰ τινὰ συμβάματα, ὡς ἔτυχεν ἐκ τοῦ συμπεσόντος γεγενη-
 μένα, θεοσημείας καὶ θεοῦ βουλῆς ἀποκαλύψεις ἠγεῖσθαι, ἐμὲ
 τῆς βασιλείας οὐκ ἄξιον ἀποδεικνύοντος, τίς ἔσται Ῥωμαίων, ὃς
 ταῦτα ἀκούων, οὐ θαλάσσης ὄλας κακῶν ἐμοὶ συνειδέναί λο-
 γιεῖται τὸν πατέρα; καὶ διὰ τοῦτο καὶ μικρὰ τινὰ προχεῖσθαι C
 τοῖς ἔξω, δεῖγμα τοῦ κεκρυμμένου πλήθους τῶν ἀφορήτων κα-
 κῶν καὶ σοὶ τῷ πατρί· ὅπου γε καὶ θανμάζοντός σου καὶ πολ-
 λούς ἐπαίνους διεξιόντος καὶ πλέον σεμνύνοντος ἢ προσῆκε, τού-
 τους δὲ εἰκὸς ἦν τὸν ἐπαινον ὑποπτέυειν, τῇ πρὸς τὸν παῖδα
 διαθέσει τοῦτο λογιζομένους. ταῦτ' ἔστιν ἃ με λυπεῖ καὶ τὴν
 ὄζωῃν ἀηδεστέραν ποιεῖ θανάτου. ἁμαρτάνειν μὲν οὖν ὁμολογῶ
 καὶ πληγῶν ἄξια καὶ μαστίγων, καὶ ἦν ἂν ἐμοὶ τῶν εὐεργε-
 σιῶν ἡ μεγίστη, εἴ γε ἐν τῷ κεκρυμμένῳ παρὰ σοῦ τοῦ πατρὸς
 15. τούτους δὲ. Scrib. τούτους ἂν.

honorifice laudaverit, non effugiet, quin auditores filium non esse ta-
 lem, sed laudibus multo inferiorem, ipsumque ob naturalem propensio-
 nem deceptum magnopere suspicentur. Contra, si filium vel levi re-
 prehensione perstrinxerit, rursus ex diametro maiore eum reprehensionem
 dignum esse interpretantur, et adaeque arguunt. Igitur cum tu
 pater meus tam valde mihi irascaris, multaque et varia in me convitia
 et maledicta assiduo iactes; quodque omnium durissimum et a quo
 non solum lingua, sed etiam aures meae abhorrent, cum capiti tuo fre-
 quenter malam pestem imprecatus sis, si ego unquam ad ullum operae
 pretium faciendum habilis viderer: quodque vel ipsa morte amarius
 est, cum minuta quaedam et fortuita eventa caelestes significationes
 divinique consilii indicia existimes, quibus imperio indigno ostendar,
 quis, quaeso, Romanorum haec audiens, non te maria tota improbo-
 rum facinorum de me scire arbitrabitur? Ideo vel modica quaedam ad
 alios abs te profusa, argumento sint, quam multorum adhuc et into-
 lerabilium, etiam tibi patri, criminum meorum conscius sis, cum te
 etiam admirante nepotem et multis laudibus plus aequo efferente, illos
 praedicationem eam suspectam habere paternoque affectui tribuere veri-
 simile videatur. Haec sunt quae me torquent vitamque mihi morte
 ipsa insuaviorem reddunt. Peccasse me, et plagis ac flagris expianda
 commisisse non ibo inficias, summique beneficii loco numerarem, si in
 abdito tua manu, pater, poenas a me repeteres: verum usque eo laxare

- A.C. 1320 τῶν σφαλμάτων χάριν ἑμαστιγούμην· τὸ δ' εἰς τοσοῦτον ἐξ-
 ἄγεσθαι τὴν ὀργήν, ὡς καὶ πολλῶν παρόντων οὕτω προφηλα-
 κίεσθαι, πάντων ἀναρωτότερον. ἂν τοίνυν ἴλεων ἐπιβλέψας ὁ
 D Θεὸς ταῖς ἡμαῖς ἁμαρτίαις, ὀδηγήσει καὶ σὲ προάροτον μοι
 γενέσθαι καὶ συμπαθεῖν ὡς υἱῷ, τοῦτ' ἂν εἴη βέλτιστον· εἰ δ'
 ὁμοίως ὡσπερ νῦν, κὰν τοῖς ἐφεξῆς τελεῖσθαι μέλλει, ἕτερος
 προβληθῆτω σοι βασιλεὺς, ὃς ἂν σοι δόξη χρήσιμος καὶ καλός." Ταῦτα διαπρεσβευσασμένου Ἰωσήφ ἐξ Ἀνδρονίκου βασιλέως πρὸς
 τὸν πάππον καὶ βασιλέα, εἶτα καὶ παρ' ἑαυτοῦ συγχροῦς τινος
 ἐγκωμίων λόγους τοῦ νέου βασιλέως διεξελάθοντος καὶ πρῶτος
 V. 18 πως καθαυασμένου τοῦ βασιλέως, ὡς τραχύτερον ἢ προσήκει
 προσφερομένου τῷ νέῳ, ἀντεμήνυσσε καὶ αὐτὸς τοιαῦτα· „Τῶν
 ἄλλων πάντων πατέρων ἅμα τῇ τῶν παίδων γεννήσει τὸ πρὸς
 P. 22 αὐτοὺς φίλτρον κτωμένων καὶ συναυξανόντων αὐξανομένοις,
 αὐτὸς οὕτως ἐφίλησά σε καὶ πρὶν εἰς φῶς προσελθεῖν, ὡς καὶ
 πολλοὺς τῶν διαβεβοημένων ἐπ' ἀρετῇ καὶ θεῷ προσεγγίζοντα
 βίον ζῶντας μάρτυρας ἔχειν τοῦ φίλτρον. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ
 ἔστιν οὐδεὶς, ὃν οὐ πολλὰ πολλάκις ἐκέτευσσα, θερμοτέρας καὶ
 συχρὰς ὑπὲρ σοῦ θεῷ προσάγειν εὐχὰς, ὡς μὴ μόνον μηδὲν
 δυσχερὲς ἀπαντῆσαι τῇ σῇ γεννήσει, ἀλλὰ καὶ τεχθέντα, πάντα
 ἄριστον καὶ τῶν τοσοῦτων εὐχῶν ἄξιον ἀποδειχθῆναι. καὶ αὐ-
 τὸς δὲ ἐγὼ προπετῶς μὲν διὰ τὸ μὴ τὸ θαρρόειν ἔχειν ἐκ τῆς
 τοῦ βίου διαστροφῆς, ἔπραττον δ' οὐν ὅμως, πολλὰ πολλάκις ἐδά-

g. διαπρεσβευσασμένου correxit Gr. Vulgo διαπρεσβευσάμενος et post βασιλέα punctum.

habenas iracundiae, ut quamvis multi adsint, ita contumeliose me tractes, id est, quod moerorem mihi parit incredibilem. Si itaque Deus misericordibus oculis delicta mea respiciens, te quoque ad humanitatem et misericordiam mihi, utpote filio, impertiendam inflexerit, nihil acciderit mihi optabilius. At si in posterum nihilo minus tam aversa a me voluntate futurus es: quem probaveris, hunc imperatorem pro me designes licet. Haec Iosephus legatus nepotis apud avum exposuit. Postea cum sua sponte iuvenem affatim collaudasset, verbisque mitioribus senem molliter arguisset, qui iusto inclementius se in adolescentem gereret, ille vicissim talia referenda dedit: Cum patres reliqui omnes, quando coelo frui coeperunt liberi, tum primum eos amare incipient, quem amorem ipsis crescentibus adaugent, ego te adeo amavi, etiam antequam natus esses, ut non paucos spectata virtute ac vitae sanctimonia huius rei testes habeam. Non enim est, non est, inquam, illorum ullus, quem non saepe impense rogaverim, ardentem et crebras Deo preces fundere, non tantum, ut ne quid sinistri in ortum tuum incideret, verum etiam ut natus undequaque optimus votisque tam multis dignus redderere. Quin ego ipse, temere quidem, fateor, quando propter vitae perversitatem impetrandi fiducia carebam, tamen idem

κρυσσα προσευχόμενος τῷ Θεῷ, ὥστε σε καὶ γεννηθῆναι, καὶ γέν- A.C. 1326
 νηθέντα τῶν ἐμῶν εὐχῶν ἄξιον ἀποβῆναι. ὃν οὖν ἔτι τοῖς μητρι- B
 κοῦς θαλάμοις ἐνδιατρίβοντα οὕτως ἐφίλησα καὶ ὑπὲρ τὸ μέτρον,
 πῶς εἰς τοσοῦτον ἡλικίας προήκοντα νῦν μισεῖν εἶχον καὶ ἀπο-
 ὕσειέσθαι; οὐκ ἔστι σὺν λόγῳ φθέγγεσθαι ταῦτα. τὸ δέ με τρα-
 χυτέραις χρῆσθαι ταῖς διορθώσεσι καὶ δάκνουσι καθάπτεσθαι
 λόγοις, οὐ μίσους τεκμήριον χρὴ ποιεῖσθαι, ἄκρας δὲ μᾶλλον
 ἀγάπης καὶ κηδεμονίας πατρὶ προεπούσης, βουλομένη τὸν υἱὸν
 διὰ πάντων ἄριστον εἶναι, καὶ μάλιστα πρὸς ὄγκον τηλικαύτης
 οὐαρχῆς ἐπιβαίνοντα ἦδη. ἐν ἐκείνῳ γὰρ καὶ τὸ φανλότατον τῶν
 ἀμαρτημάτων παρ' εὐ φρονοῦσι μέγιστον ἂν κριθεῖη, ὡς μί- C
 μημα παντὸς καλοῦ πᾶσι κειμένη καὶ διὰ τοῦτο εἰς κάλλος
 ἀπεξέσθαι διὰ πάντων δικαίῳ ὄντι." Ταύταις ταῖς ἀποκρίσεσιν
 οὕτως ἡμέροις οὔσαις καὶ προσηγέσι καὶ ὁ νέος χαριεστέρας ἀν-
 ὕτεπεμπε τῷ βασιλεῖ τὰς εὐχαριστίας, καὶ δυσὶν ἔτεσιν ἐφεξῆς
 ἐλώφησε τὸ κακόν, τοῦ βασιλέως εὐμενέστερον ἐπιβλέποντος
 τῷ ἐγγόνῳ, εἰ δέ ποτε καὶ ἐπιπλήττειν ἔδει, συμμέτρως τοῦτο
 ποιοῦντος, ὡς καὶ τὸν νέον, οἷα δὴ νοθετούμενον, χάριν ἁμο-
 λογεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔτι περιόντος βασιλέως τοῦ Μιχαήλ
 20 ἐπεὶ δ' ἔτεθνήκει, τὰ τε ἄλλα ἐκπεπολέμωτο πρὸς τὸν ἐγγονον D
 ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ καὶ; ὁ μικροῦ πρόσθεν εἴρηται, μεμνημέ-
 νος, ὡς ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἀλγυνόμενος ταῖς πέρα τοῦ δέοντος
 ἐπιπλήξει μεμῆνυκε πρὸς αὐτὸν, ὡς „εἰ μὲν μεταβάλοις τῆς
 εἰς ἐμὲ πικρίας· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἕτερος ὢν ἂν ἐθέλης προβεβλή-

feci, nec raro lacrimans Deum oravi, ut et nascereris, et natus talis
 evaderes, qualem ego te ab ipso poposcissem. Quem ergo etiam tum
 in materni uteri penetralibus latitantem sic effuse dilexi, cum ad hunc
 aetatis florem propectum odisse et a me repellere, qui tandem potui?
 Haud istuc cum ratione dicitur. Quod autem in te emendando rigidior
 et in obiurgando aculeator fui, non id potius odii, quam perfectae
 caritatis et paternae sollicitudinis indicium putandum est, ut qui stu-
 duerim filium meum omnibus florere laudibus, praesertim iam ad
 tanti imperii culmen ascendentem, in quo vel minima labes sapien-
 tibus videri maxima queat: siquidem omnis honestatis exemplum uni-
 versis propositus, ad splendorem virtutum omnium merito expoliendus
 sit. Hac tam placida et benigna responsione delinitus adolescens, per
 certum hominem festive gratias egit. Ac toto biennio insequente a malo
 quies et respiratio fuit, avo nepotem amicicus intuente, et, si quando res
 tulisset, parcius increpante; ut et ipse nepos, quasi tantummodo commo-
 nefactus, id gratum sibi evenire confirmaret. Sed ita antea faciebat, vi-
 vente imperatore Michaele; verum eo mortuo, cum alias ob causas effera-
 tum gessit animum in iuvenem, tum quod dicti, cuius supra mentionem
 fecimus, memor esset. Scilicet ex iniquis eius increpationibus moestior:
 per internuntium ei dixerat: Utinam amaritudinem adversus me deponas:

A.C. 1320 σθω σοι βασιλεύς." ἀντεμήνυσεν αὐτῷ νῦν καὶ αὐτὸς, ὡς „ὅ
 πρόσθεν ἐζήτηις, γενήσεται νῦν, καὶ ἕτερος ἀπὶ σοῦ προβλη-
 θήσεται βασιλεύς, σοῦ τὰς πρώτας παρ' αὐτοῦ τιμὰς καρπου-
 μένου." πρὸς ταῦθ' ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἀπεκρίνατο τοιαῦτα

P. 23 ζ., Τοῖς ἐξ ὀργῆς ἢ λύπης ἢ τινος τῶν τοιούτων τεταραγμέ-5

V. 19 νοις τοὺς λογισμοὺς ἀκόλουθόν ἐστι, μὴθ' ὧν λέγουσι μὴθ' ὧν
 δρωσιν ἐν τοῖς τῆς ταραχῆς καιροῖς παρακατέχειν τὴν μνήμην.
 ὅπου γὰρ μὴθ' ὧν πράττουσιν αἰσθάνονται καὶ πρὸς βραχὺ,
 σχολῇ γ' ἂν μεμνήσονται λόγων παρερῶνηκότος χρόνου. οἱ δέ
 γε παρὰ τινοσὶ λόγοις ἢ πράγμασιν εὐεργετούμενοι, καὶ εἰς πόλ-10
 λοὺς ἐνιαυτοὺς τὴν μνήμην παρακατέχουσι τῶν εὐεργετημάτων.
 ἡμέρου γὰρ οὐσης τῆς ψυχῆς καὶ καθεστηκυίας καὶ ταῖς εὐ-
 εργεσίαις ἐνηδομένης, ὡς ἐν χαλκῷ συμβαίνει καὶ τῶν λόγων
 καὶ τῶν ἔργων ἐγκολάπτεσθαι τὰς μνήμας. καὶ αὐτὸς τοίνυν,
 Βῶ βασιλεῦ, ὧν μὲν ἐφθελγῆσάμην ἐν οἷς ἠγανάκτου, ἐπιλέλησμαι15
 παντελῶς ὧν δ' ἠηκόειν εὐεργετούμενος παρὰ σοῦ, οὕτως ἔχω
 τὴν μνήμην ἀνθοῦσαν καὶ νεαράν, ὡς δοκεῖν οὐπω χθὲς καὶ
 πρώην ἀκηκοῖναι. καὶ σὲ δὲ αὐτὸν ἐλογιζόμεν τὸν ἴσον ἐμοὶ
 διακεῖσθαι τρόπον, καὶ ὧν μὲν ὀργιζόμενος ἐφθελγῶ, τὴν τα-
 χίστην τὴν μνήμην ἀποβαλεῖν, ὧν δὲ εὐηργέτηκας, ἀσφαλῶς20
 παρακατέχειν. νῦν δὲ τοῦναντίον ἅπαν ὀρῶ συμβαῖνον. τοὺς
 γὰρ τῆς εἰρήνης λόγους βυθῷ Ἀθήνης φέρεσθαι παραδοὺς, τοὺς

5. Graeca, quae in ms. interpretis hic desiderabantur, integra nos-
 ter habebat. ED. P.

sin minus, alium pro arbitratu imperatorem creato. Itaque nunc renun-
 tiari eidem haec iussit: Quod aliquando desiderabas, eius nunc faxo
 compos fias: alius enim in locum tuum imperator asciscetur, qui te
 summis honestabit honoribus. Tunc quidem Andronicus hoc responsum
 dedit.

7. Qui ira, dolore, aut alio quopiam affectu concitantur, neque
 quid dixerint in illa perturbatione neque quid fecerint, meminisse so-
 lent. Cum enim non sentiant vel ad exiguum tempus, quid agant,
 multo minus verborum praeteritorum recordari queunt. In quos vero
 seu verbo seu re aliquid officii collatum est, illi vel in multos annos
 acceptorum memoriam custodiunt. Quia namque mitis eorum beneque
 compositus est animus et beneficio delectatur, fit, ut cum verba tum
 benefacta illi tamquam in aes insculpta haereant. Ac me sane eorum
 quae locutus sum, dum stomacho et indignationi serviebam, funditus
 cepit oblivio: quae autem abs te mihi benefaciente audivi, ita vigent
 in pectore meo, ut ea nec heri quidem ac nudius tertius, sed hodie
 primum his auribus hausisse me putem. Te vero perinde affectum re-
 bar; quaeque per iram exprompsisses, eorum citissime abiecissem memo-
 riam: quae autem beneficia in me collocasses, ea te etiam atque etiam
 recordari. Nunc omnia alia evenisse intelligo. Nam sermones meos

Ἐξ ἀμετρίας ἐξενηνεγμένους λύπης εἰς μέσον ἄγεις. ἐγὼ δ' ὅτι Δ. C. 1320
 μὲν εἰρήκειν, ἀνεμνήσθην ἀκηχώς· οὐ μὴν ὡς δὴ τι τῶν αἰσχί-
 στων τὴν βασιλείαν ἀποποιούμενος, τοιαῦτ' εἰρήκειν. ἦ γὰρ ἂν C
 ἦν παντάπασιν ἐστερημένος φρενῶν καὶ ἀχαριστίας ὑπερβο-
 5 λὴν καταλιπὼν οὐδεμίαν, εἰ ἂ θεὸς ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόν-
 των καὶ σὺ αὐτὸς ὁ κύριος καὶ πατὴρ πᾶσαν εὐεργεσίαν ὑπερ-
 βαίνοντα ἐχαρίσασθε, ταῦτ' αὐτὸς ἀνοήτῳ καὶ παραβόλῳ φρενὶ
 ὡς τι τῶν ἀχρήστων ἀπεβαλόμην. ἀλλ' ἐκ λίαν ἐνωδύνου καὶ
 τεταραγμένης ψυχῆς τοιοῦτους λόγους προήειν, λογιζό-
 10 μενος ὅτι τὸ λίαν ἐνωδύνου καὶ οἷον πικρίας γέμον τοῦ παι-
 δὸς φθῆγμα πρὸς συμπάθειαν κάμψει τὰ σπλάγχνα τὰ πατρικά·
 ὃ δὴ καὶ κατὰ γνώμην ἐμὴν ἀπέβη, καὶ πολλῆς ἀπέλαυσα μέχρι D
 δεῦρο τῆς εὐμενείας τῆς πατρικῆς. νῦν οὖν εἰ μὲν ἐστὶ τις ἐξε-
 λέγξων ἄξιά μὲ τινα εἰργασμένον θανάτου, οὐ παραιτήσομαι
 15 τὸ δικαίως ἀποθανεῖν. εἰ δ' ἄρα τοιαῦτ' ἐστὶ τὰ ἐγκλήματα ὡς P. 24
 παιδείας δεῖσθαι καὶ μάλιστα πατρικῆς, τὰ μὲν ἀφήσεις, ὡς
 καὶ αὐτὸς παρὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ θέσει πατρὸς τὴν
 τῶν πλημμελημάτων συγχώρησιν ἐξαιτούμενος ὁσημέραι ὑπὲρ
 δὲ τῶν ἐξεστί σοι δίκας λαμβάνειν τῶν πλημμελημάτων ἄξιας,
 20 τοιοῦτους ἐπαχθεῖς καὶ παντὸς βαρύτερους φορτίον μα-
 κρὰν ἡμῶν ἀπελαύνοντι λόγους." Τοιαῦτα καὶ Ἀνδρονίκου τοῦ
 νέου ἀποκριναμένου τῷ πάππῳ, αὐτὸς μὲν πρὸς τὴν ἀπολογίαν
 ἀντεῖπεν οὐδὲν, βαρεῖαν δ' ἦν τῇ συγῆ καὶ τοῖς ἡθεσι τὴν ὀργὴν

g. eis τοὺς conī. Ed. P., sed vid. infra p. 237, C.

de pace Lethacis aquis permittens, quae immodico dolore stimulatus effuderam, ea nunc in medium adducis. Quae ego audiens, dicere me memini: verumtamen non quod imperium ut quippiam turpitudinis plenum repudiarem, illa dixi. Profecto enim nullam partem mentis possiderem, nec esset quidquam me-ingratus, si, quae Deus rex regum et tu ipse dominus ac parens meus ultra omnem beneficentiae modum donavistis, ea insipienter ac temere tamquam inutilia reiicerem. Quid igitur? animi dolentis et conturbati confidentisque aegritudine et amaritiae refertam nati vocem paterna viscera ad sympathiam emollituram, illa iuit oratio: idque factum ut volui. Nam lucusque patria mihi abs te benevolentia tributa est. Nunc si quis est, qui me capitalia designasse convincet, merita mortis supplicium non deprecabor. Quod si talia sunt crimina mea, ut paterna dumtaxat castigatione verberibusque expianda videantur, eorum partim mihi gratiam facies, cum ipse quoque a magno imperatore, qui nos aequaliter omnes adoptavit, peccatorum tuorum veniam preceris quotidie. At cetera digna poena vindices licet, modo molestas hasce omnique onere intolerabiliore voces procul a me abstineas. Hac defensione explicata, avus eam nec verbo refellit: silentio vero ipso et gestibus contra nepotem ira aestuare visus est. Ceterum magnus domesticus e Thracia reversus, audi-

Cantacuzenus.

A.C. 1320 ἐνδεικνύμενος τῷ ἐγγόνῳ. ὁ μέντοι μέγας δομέστικος ἐκ Θεοῦ-
 V. 20 κης ἐλθὼν ἐπεὶ ἐπύθετο τὰ συμβάντα παρὰ βασιλέως τοῦ νέου,
 Βπολλὰ θανμάσας τῶν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως κατορχουμένων
 κακῶν, καὶ τὴν ἀδικίαν καταμεμψάμενος ὡς καὶ κατ' αὐτῆς
 τῆς φύσεως ὀπλίζουσας τοὺς ἀλόντας αὐτῇ καθάπαξ· „κράτιστε⁵
 βασιλεῦ” ἔφη „τὸ μὲν κακὸν κατάδηλον αὐτόθεν, ὡς ἐστι τῶν
 ἀνηκέστων· τὴν δὲ πρὸς σέ μου πίστιν καὶ δόλον παντὸς ἀμιγῆ
 φιλίαν, καὶ ὁ παρελθὼν μὲν χρόνος βεβαιώσασθαι ἱκανός, ἡλι-
 κιῶτιν καὶ τοῖς σώμασιν ἡμῖν συναυξανομένην ἀποδείξας τρό-
 πον τινά· διόπερ οὐδὲ λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς ἡγοῦ-10
 μαι, ἑαυτῷ τὸν ἕτερον ἑκατέρους οἰκειουμένους· καὶ ὁ μέλλων
 δὲ οὐκ ἔλαττον δείξει, φίλων πιστοτάτων δεησόμενος ὡς ὄρω.
 C εἰ μὲν οὖν ἐώρων σε κακοηθεῖα χρώμενον καὶ ἀνθαδεία πρὸς
 βασιλέα τὸν πάππον, τῆς ἀρχῆς ἐκεῖνον μὲν ἀποστερεῖν, σεαυ-
 τῷ δὲ μόνῳ περιποιεῖσθαι βούλεσθαι, εὐ ἴσθι, καίτοι λίαν¹⁵
 φιλῶν, οὐκ ἂν οὕτως ἀτόπου πράξεως εἰλόμην σοι κοινωνεῖν.
 ἐπεὶ δ' ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας τοιαῦθ' ὄρω φρόμενα κακὰ κατὰ
 σοῦ, ὥστ' εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν αὐτὰ διαλύσει, οὐδὲ πάνν πόρ-
 ρῶ προσδοκίας εἰς ὕψος ἀρθῆναι βαθὺ, ἐκὼν αὐτὸς ἐπιδί-
 δωμι τοῖς κινδύνοις τοῖς ὑπὲρ σοῦ οὐ χρήματα μόνον καί²⁰
 κτῆσιν καὶ οἰκέτας καὶ φίλους, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτὸν ἐμὲ, ὥστε
 ἔχειν ὅ,τι βουλήσῃ χρῆσθαι.” Ἐπὶ τούτοις τοῦ βασιλέως δομε-
 στικῷ τῷ μεγάλῳ πολλὴν χάριν ὁμολογήσαντος, καὶ προσθέν-
 Dτος, ὡς „ὁ πάντ' ἀμβλύνων χρόνος καὶ κατὰ μικρὸν ὑπορ-

tis ex iuniore imperatore quae contigerant, impendio miratus, humanam naturam tot tantisque subiectam miseriis, et de invidia conquestus, quae semel a se occupatos ipsi naturae bellum inferre cogit, Optime imperator, inquit, malum esse atrocissimum hinc satis liquet. Fidem autem erga te meam, et amorem sincerissimum etiam antegressa tempora satis firmarunt et amicitiam, quae inter nos aequales erat, ipsis corporibus quodammodo auctam esse abunde docuerunt. Itaque verbis inter nos opus esse non arbitror, quibus nostrum uterque alterum sibi conciliet. Ventura autem tempora, fidelissimorum amicorum opem imploratura, ut auguror, non minus qui sim erga te declarabunt. Si quidem igitur viderem, te, malignitate et arrogantia corruptum, avo imperium eripere velle et ad te solum transferre, persuadeas tibi velim, quamquam tui sum cupidissimus, nollem tamen in tam infando negotio ad tuas rationes me adiungere. At quia te imminente prorsus huiusmodi adversum te mala emergere cerno, ut, nisi Deus illa desuper discusserit, metuendum sit, ne in altitudinem quoque immensam excrecant, en ego ultro ac libens pro salute tua non pecunias tantum, fortunas, servos, amicos, sed me ipsum praeterea offero, ut quacumque in re et quomodocumque me uti possis. Cui gratias diserte cum egisset imperator, atque hoc insuper addidisset: Cum ipsa die veterascant paulatim-

ῥέειν ποιῶν, τῆς ἡμετέρας ἤττηται πρὸς ἀλλήλους φιλίας, ἐρ- A.C. 1320
 ῥωμενεστέρας αἰεὶ καὶ ἀκραιότερας προϊόντος φαινομένης” καὶ
 δένδρῳ προσεικάσαντος αἰεὶ βρίθοντι τοῖς καρποῖς καὶ τὸν
 παρεληλυθότα τῷ ἐνεστώτι νικῶντι χρόνῳ, ἐγράποντο πρὸς
 5τὸ βουλευέσθαι περὶ τῶν παρόντων. καὶ πρῶτον ἐδόκει πάν-
 των, ἐκλογὴν ποιήσασθαι τοῦ μέλλοντος αὐτοὺς ὑποδέξασθαι
 φεύγοντας φρουρίου, ἐπικαίρως κεισομένου καὶ πρὸς τὸ φυ-
 λάξαι διαδράντας καὶ πρὸς τὸ τοῖς μαχομένοις ἀντεπιχειρεῖν
 ῥαστώνην παρέχειν. ἐδόκει μὲν οὖν ἐλέσθαι τὴν ἐν Ὀδρῳ- P. 25
 10σοῖς ἐπόνημον Ἀδριανῶ πόλιν, πολλῶν ἔνεκα καὶ ἀναγκαιοτά-
 των αἰτιῶν. δεδιότες δὲ μὴ καταπόδας τῆς φυγῆς ἐπιστρατεύ-
 σαντος αὐτοῖς τοῦ βασιλέως, ἄτε καὶ στρατιὰν ἔχοντος ἕξ ἐτοί-
 μων, καὶ τῆς ὁδοῦ δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν ἔλαττον οὐσης, ἀλώ-
 σιν, ἀμύνασθαι μὴ δυνάμενοι τοὺς ἐπιόντας, ἔξεκρούοντο τῶν λο-
 15γισμῶν, συνετίθεντο δὲ μᾶλλον πρὸς τὴν ἐν Θράκῃ Χριστοῦ πό-
 λιν ἀπελθεῖν. οὕτω περὶ τῶν καθ’ ἑαυτοὺς βουλευομένων αὐτῶν,
 ἀφικνεῖται παρὰ τοῦ Τριβαλῶν ἄρχοντος Κράλῃ Στεφάνου πρὸς
 βασιλέα πρεσβεία, ὃς ἦν γεγαμηκῶς τὴν βασιλέως θυγατέρα B
 τὴν Σιμωνίδα. ἣ δὲ τῆς πρεσβείας πρόφασις ἦν, ὅτι ἐκ τῆς
 20αὐτοῦ στρατιᾶς Κομάνων ὀλίγων δέοντας δισχιλίων λαβῶν,
 οὐκ ἀπέδωκε τοὺς στρατιώτας, ἀλλὰ πείσας μένειν παρακατεῖ-
 χεν. ἐφ’ οἷς ὁ Κράλης παροξυνόμενος διεπρεσβεύετο πρὸς τὸν
 3.προσεικάσαντος. προσεικνύας conl. ED. P., male. 17. Aliis
 scriptoribus Τριβαλλῶν. ED. P. Κράλῃ. Haec vox regem
 significat (quod nec doctus interpretes ignoravit) sed esse ἐκ τῶν
 κυρίων negat Meursius in voce κράλης. ED. P.

que dilabantur omnia, instituta mihi tecum amicitia vetustatem vincit: quippe quae tempore procedente validior semper atque virentior apparet: atque eam cum arbore comparasset perpetua baccarum ubertate incurviscente, ac praesenti auctumno praeteritum superante: iam ad consultandum conversis, primum omnium complacitum est, deligendum esse, qui se fugientes reciperet, locum munitum, situque tum ad tuendos profugos, tum ad arcendos oppugnantes haud incommodum. Eligenda autem videbatur urbs in Odrysis ab Adriano nomen sortita Adrianopolis, idque multis et pernecessariis de causis. Sed cum illud eis timorem faceret, ne e vestigio insecutus senior, qui militum copias in promptu haberet quemque viae brevitatis, biduo aut triduo minor, adiuveret, fugientes opprimeret, quandoquidem instantes propulsare nequirent, in irritum cadente sententia, Christopolin Thraciae urbem petere constituerunt. Iis hoc modo inter se consiliantibus, a Crate Stephano, Triballorum principe, ad imperatorem avum, cuius filiam Simonidem habebat in matrimonio, advenit legatio hanc ob causam. Imperator de eius exercitu mutuatus circiter duo Comanorum millia, eos non restituerat, sed ad remanendum pellectos retinebat. Quare exacerbatus Crates ad socerum Callinicum monachum natione Triballum mittit. Qui

- A.C. 1320 κηδεστήν. ὁ πρεσβευτὴς δὲ μοναχὸς ἦν, Καλλίνικος κεκλημέ-
νος, τὸ γένος μὲν καὶ αὐτὸς Τριβαλὸς, εὖ δὲ εἰδὼς καιροῖς
καὶ πράγμασι πολιτικοῖς χρῆσθαι δι' ἐμπειρίαν. ὅς δὴ τὴν
μεταξὺ τῶν βασιλέων ἀναφρομένην στάσιν μὴ ἀγνοήσας, καὶ
συνιδῶν, ὡς ἡ τοιαυτὴ διχοστασία καιρὸν ἂν παρὰσχῃ τῷ ἰδίῳ⁵
C δεσπότῃ παρὰ βασιλέως ὧν ἠδίκητο περὶ τὴν στρατιὰν δίκας
λαβεῖν, ἐβούλετο κρούειν τῷ νέῳ βασιλεῖ συντυχεῖν.
- V. 21 ἦ. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ βασιλεὺς ὁ νέος σὺν δομεστικῷ τῷ μεγά-
λῳ λωσιτελεῖν αὐτοῖς ἠγησάμενοι πρὸς τὸν Κράλην διαπρε-
σβεύσασθαι περὶ συμμαχίας, τὸν Καλλίνικον μετακαλεσάμε-¹⁰
C νου καὶ περὶ τῆς τοῦ Κράλη συμμαχίας καὶ φιλίας διαλε-
χθέντες καὶ πείσαντες ἐκ τοῦ ῥήσπου διὰ τὸ καὶ αὐτὸν τὴν
πρεσβείαν ταύτην τῷ Κράλῃ νομίζειν λωσιτελεῖν, ἄλλως θ' ὅτι
καὶ πρὸς Συργιάννην αὐτῷ φιλίας ἐνέχυρα καὶ πρότερον ἦσαν,
ἔξαποστέλλουσιν. ὁ δὲ σπούδῃ καὶ προθυμίᾳ πολλῇ τὴν ὁδὸν¹⁵
τάχιστα διανύσας, τῷ Κράλῃ τε συγγενόμενος, καὶ τὴν τοῦ
νέου βασιλέως ἀπαγγέλλας πρεσβείαν, εὔρε καὶ αὐτὸν ὡσπερ
ἔρμαιον ἠγησάμενον τὸν καιρὸν, καὶ παντὶ σθένει συμμα-
P. 26 χήσειν ὑπισχνούμενον τῷ νέῳ βασιλεῖ, πρὸς τῷ καὶ χάριν
εἰδέναι, εἰ μόνον τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἀποστάς, πρὸς²⁰
τοῖς μέρεσι γένοιτο Μακεδονίας. ἤετο γὰρ τὴν πρὸς αὐτὸν
συμμαχίαν κάκωσιν εἶναι τῶν τοῦ κηδεστοῦ καὶ βασιλέως
πραγμάτων. λαβὼν τοίνυν ὁ Καλλίνικος τὰς ἐπαγγελίας, ἐπά-
νεισι πρὸς τὸ Βυζάντιον κατὰ τάχος καὶ χαίρων ὄφθεις τῷ
βασιλεῖ χαίροντι ἀπήγγελλέ τε τὰ τῆς πρεσβείας, καὶ τὴν συμ-

cum non male didicisset uti occasionibus, et in rebus civilibus tritus esset, exortam praeterea inter imperatores discordiam non ignoraret, atque etiam prospiceret, hanc dissensionem domino suo peropportunam fore ad animadvertendam in socero propter milites iniuriam, cum iunior imperatore clandestinum voluit inire colloquium.

8. Is et magnus domesticus e re sua futurum statuentes, si legationem de cocunda secum belli societate ad Cralem mitterent, Callinicum arcessentes, et cum eodem de amicitia et foedere cum Crale in eundo disserentes: facileque homini consuadentes, quod et ipse hoc Crale conducturum sentiret, tum etiam quod vetus ei cum Syrgianne necessitudo esset, legatum eum mittunt. Qui, festinatione et alacritate mira celerrime confecto itinere, cum Crale congressus, legationem iunioris imperatoris exponit. Ille similiter de oblata commoditate, tamquam de inexpectato lucro, gaudet, gratias insuper agit atque ad nepotem adiuvandum vires suas omnes spondet, dummodo ab avo remotus, iuxta Macedoniam consistat: sic enim expeditionem suam auxiliariam soceri rebus damnosam fore confidebat. Cum tali pollicitatione Callinicus magnis itineribus Byzantium se recipit, successumque legationis suae laeto imperatori lactus edisserit: certam esse Crale

μαχίαν αὐτῷ τοῦ Κράλη ἐν βεβαίῳ κείσθαι διύσχυρίζετο, ἣν A.C. 1320
μόνον πρὸς τοῖς μέρεσι γένηται Μακεδονίας. οὕτω μὲν καὶ
περὶ τῆς τοῦ Κράλη συμμαχίας ὁ νέος Ἀνδρόνικος κατεπράξατο.
τὸν μέντοι βασιλέα καὶ πάππον ὄρων τοῖς ἡθεσι καὶ τοῖς λό-
5γοῖς τῆς προτέρας δυσμενείας οὐχ ὑφιέμενον, τὰ πρὸς τὴν B
ἰδίαν φυλακὴν ἐξηρτύετο καὶ αὐτὸς, τοῦτο διανοούμενος, ὡς
εἰ μὲν τρόπον δὴ τινι διαλυθείη τὰ δυσχερῆ, ὑπὸ τῷ βασιλεῖ
καὶ πάππῳ τελέσων ἄχρις ἂν ἀποστῆ τοῦ ζῆν· εἰ δ' ἐπὶ τὰ
πρόσω προῖοι καὶ ἤδη πρὸς τέλος ἐγγίξοι κακὸν, τότε ἤδη τῆς
10 βασιλίδος τῶν πόλεων ἀποστὰς, ἐαυτὸν τε διασώξοι καὶ τοὺς
συνόντας. ἐν τοῖς τοιοῦτοις δὴ τριβομένῳ τοῦ χρόνου, καὶ ὁ
Συναδηνὸς Θεόδωρος ὁ καὶ πρωτοστράτωρ ἦκεν εἰς Βυζάν-
τιον ἐκ τῆς ἐσπέρας παραλυθεὶς τῆς ἀρχῆς· ἐπετρόπευε δὲ
15 Πριλλάπον καὶ τῶν περὶ αὐτὸν χωρῶν τε καὶ πολιχνίων κατω-
5τέρῳ Μακεδονίας. ἦν δ' ὁ Συναδηνὸς οὗτος ἐξ εὐπατριδῶν C
καὶ τὸ γένος περιφανές· μητρόθεν μὲν γὰρ εἰς βασιλέας ἀνή-
γε τὰς τοῦ γένους σειρὰς, ἐξ ἀδελφοῦ τοῦ πρώτου τῶν Παλαια-
λόγων βασιλευσάντος Μιχαὴλ τῆς μητρὸς αὐτῷ γεννηθείσης·
ὁ δὲ γε πατὴρ τοῦ πρὸς ἐσπέραν κατὰ τὴν Δαλματίαν λεγο-
20 μένου Πολόγου τοπάρχης ἦν· ἦν δὲ τοπαρχίαν σὺν ἑαυτῷ τῷ
πρώτῳ τῶν βασιλέων προσαγαγὼν Παλαιολόγῳ τῷ Μιχαὴλ καὶ
ὑποχείριον ἀποδείξας αὐτῷ, τιμῶν τε ἡξιώθη μεγάλων παρὰ
Ῥωμαίοις καὶ γάμου κοινωνίας ἐπιφανοῦς, τῇ βασιλέως ἀνεψιᾷ
συναφθεὶς· οὗτος τοίνυν ὁ πρωτοστράτωρ ἐκ τῆς ἐσπέρας, ὡς-
25 περ ἔφημεν, εἰς Βυζάντιον ἀφικόμενος, καὶ ὅσα πρὸς βασι- D

societatem asseverat: tantum propter Macedoniam se collocet. De
Crale quidem ad suas partes adiungendo Andronicus minor hoc fecit.
Animadvertens autem avum de pristina malevolentia nec moribus, nec
verbis remittere, securitati suae prospiciebat, proponens apud animum,
si quo modo tam turbida tempestas sedaretur, in avi arbitrio manere,
quamdiu illi vita suppeditaret: sin ulterius progrediretur furorque ad
summum perveniret, imperatricem urbium deserere, et se cum suis
conservatum ire. Dum in his tempus ponitur, Theodorus Synadenus
protostrator vacatione accepta ab occidente Byzantium venit: Prillapum
siquidem, finitimaque loca, et inferiora Macedoniae oppidula procura-
verat, vir domo nobilis et amplissimo genere natus. Nam qua de ma-
tre, imperatores attingebat, quod ea fratre Michaelis primi imperato-
ris Palaeologi procreata esset; pater in occidente apud Dalmatas Polo-
gum toparchiam obtinebat. Quam quia una secum Michaeli iam dicto
obtulerat, eiusque ditioni subiecerat, eximios apud Romanos honores
adeptus et consobrinate imperatoris copulatus, superboque coniugio
dignatus fuerat. Hic ut Byzantium intravit, seniorisque ad iuniorum
pessummandum et evertendum dicta facta omnia percepit, cum dete-
statione tantae iniquitatis incredibilem animo dolorem persensit. Quam

- A.C. 1320 λέως εἴρηται' τε καὶ πέπρακται ἐπὶ τῇ καταλύσει τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως ἀκηκοῶς, ἡγανάκει τε οὐκ ἀνεκτῶς καὶ πολ-
- V. 22 λὴν κατεγίνωσκε τοῦ πράγματος ἀγνωμοσύνην. διὸ δὴ καὶ θαρ-
 ῤήσαντες ὁ νέος βασιλεὺς σὺν δομεστικῷ τῷ μεγάλῳ, ἄλλως
 θ' ὅτι καὶ φιλίως πρὸς αὐτοὺς διέκειτο καὶ πρότερον ὁ πρω-5
 τοστράτωρ, τῷ μεγάλῳ δὲ μάλιστα δομεστικῷ ἐκ τῆς πρὸς
 Ἀδριανοῦ πόλιν παρὰ τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ διατριβῆς, χρόνῳ
 πολλῷ τῆς φιλίας αὐτοῖς ἰσχυρῶς γενομένης, δεῖν ᾤθησαν
 κοινωνὸν καὶ αὐτὸν τῶν πραττομένων παραλαβεῖν φιλίας τε
 τῆς πρὸς αὐτοὺς ἕνεκα καὶ ἀνδρίας καὶ πολεμικῆς ἐμπειρίας καὶ 10
- P. 27 φρονήσεως, ἧς αἱ τοιαῦται μάλιστα τῶν πράξεων δέονται ἀνα-
 καλύπτουσιν αὐτῷ τοιγαροῦν ὅσα τε ὁ βασιλεὺς μηνύσειε τῷ
 ἐγγόνῳ, ὁποίων τε τύχοι τῶν ἀποκρίσεων, εἴτε τε ὅσα καὶ αὐτοὶ
 περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς βουλευσαιντο πραγμάτων. ἂ δὴ πάντα
 καλῶς ἔχειν ἐπιψηφισάμενος καὶ αὐτὸς, κοινωνεῖν αὐτοῖς εἴλετο 15
 καὶ τῶν βουλευμάτων καὶ τῶν κινδύνων μέχρι παντός. ἐδέ-
 δοκτο δὲ τούτοις ἅμα τῷ βασιλεῖ, πρὸς μηδένα μηδαμῶς ἔτε-
 ρον τῶν Ῥωμαίων ἐκφανῆ γενέσθαι τὰ βουλευόμενα, ὅτι μὴ
 τουτοῖσι τοῖς τρισὶ, δομεστικῷ δηλαδὴ τῷ μεγάλῳ καὶ τῷ Συ-
 ναδηνῷ πρωτοστράτορι καὶ Συργιάννῃ, καὶ Γεννοῦίταις Λατί-20
 Βνοις ἑτέροις τρισὶ, φίλοις μὲν οὖσι δεδοκιμασμένοις τῷ βασιλεῖ,
 δυναμένοις δὲ μεγάλα πρὸς τὴν εἰς Χριστοῦ πόλιν ἐκ Βυζαντίου
 συγκαταπράξασθαι φηγὴν αὐτοῖς. ἐπηγγείλαντο γὰρ αὐτοῖς, τρεῖς
 μὲν τριήρεις οἰκείους ἀναλώμασι πληρώσειν, ἑπτὰ δ' ἑτέρας ἐκ
 βασιλέως λαβόντες χρήματα, ὡς δέκα τὰς συμπάσας γενομέ-25
 νάς, καὶ πρὸς τὴν ἀπόδρασιν, εἰ δεήσει, συνάρασθαι τῷ βα-

ob rem iuvenis et magnus domesticus maiorem in se concipientes au-
 daciam, praesertim quod et antea protostratorem bene sibi cupientem
 habuissent, plus tamen magnus domesticus, ex eo, quod Adriano-
 poli cum Michaelae imperatore ambo vixerant, temporis longinquitate
 amicitiam confirmante, faciundum sibi existimarunt, ut cum eo rem
 communicarent: non solum quod amicus, sed etiam quod vir fortis,
 belli gerendi peritus et consideratus erat: quae virtutes talibus in
 negotiis maximopere expetuntur. Igitur quae imperator nepoti de-
 nuntiasset, quid responsi redditum esset, quatenam ipsi adhuc deli-
 berassent, illi aperiunt. Ea protostrator omnia comprobans, se per-
 petua communitate qua consiliorum, qua periculorum cum eis de-
 vinxit. Convenit etiam illis cum nepote, nemini Romanorum ullo
 pacto consilia detegenda, praeterquam tribus hisce, nempe magno do-
 mestico, Synadeno protostratori, Syrgianni: adhaec Latinis Genuen-
 sibus tribus, quorum erat imperatori perspecta fides, quique illis ad
 fugam Byzantio Chrystopolin magno possent esse adiumento: ternas
 quippe triremes suo, septenas imperatoris sumptu armatus promiscue-

σιλεῖ, καὶ πρὸς τῇ Χριστοῦ πόλει συμμαχοῦσας καρτερῆσαι, A.C. 1320
 ἄχρις ἂν ὁ βασιλεὺς εὖ διάθοιτο τὰ κατ' αὐτόν· ὀνόματα δ'
 αὐτοῖς, ἀπὸ μὲν τοῦ τῶν Ὀρίων γένους, Ῥάφων τε Ὀρια, ἀπὸ
 δὲ τοῦ Σπινουλῶν, Φρερίγω Σπίνουλα, ἐκ δὲ τῶν Ντεμάρ,
 5 Ῥάφων Ντεμάρ. αὐθις δ' ἅμα τοῖς δυοῖ βουλευομένῳ τῇ βα-
 σιλεῖ περὶ τοῦ, ποτέραν χρῆ τῶν πόλεων ἀποδιδράσκοντας ἐλέ- C
 σθαι, ὡς ἂν καὶ ὁ πρωτοστράτωρ τὴν δοκοῦσαν αὐτῷ τὸ νικᾶν
 ἔχειν εἰσενέγκῃ ψῆφον, καὶ τὴν μὲν Χριστοῦ πόλιν τῇ παρὰ τοῦ
 Κραῖλη συμμαχία παραῖεγγνύοντος, τῇ Ἀδριανοῦ δὲ τὴν πολυ-
 10 ἀνθρωπίαν καὶ τὴν ἐγκαθιδρυμένην ἐκεῖ στρατιάν, καὶ τὸ πλεί-
 στους εἶναι τῶν οἰκόντων ἐκεῖ τὰ τοῦ νέου βασιλέως ἤρημέ-
 νους· ὁ πρωτοστράτωρ μὲν τὴν εἰς Ἀδριανοῦ πόλιν ἤρξειτο, οὕτω
 δὲ πέρας τῆς βουλῆς λαβούσης, ἀνέστησαν. εἴτ' αὐθις ἅμα
 15 δομestικῇ τῇ μεγάλῳ μόνῳ καὶ βασιλεῖ περὶ τῶν αὐτῶν τού- D
 τῶν βουλευομένων καὶ συνιδόντων, ὡς Συργιάνῃ μὲν καὶ τῷ
 μεγάλῳ δομestικῷ, τῇ Θεράκῃ τῶν γαμετῶν ἐνδιατριβουσῶν,
 ῥᾶδιόν ἐστιν ὅποι βούλονται ταύτας ἀπαγαγεῖν, πρωτοστράτορι
 δὲ τῆς γαμετῆς ἅμα δυοῖ θυγατριδίῳ τῇ Ἀδριανοῦ πόλει
 20 ἐγκαθιδρυμένης, πολὺ τὸ δύσκολον μετακινεῖσθαι· εἴτα καὶ
 τοῦτο προσηπινοῦμένων, ὡς καὶ τὸ τοσαύτην ἀνάγκην τῇ πρω-
 τοστράτορι ἐπαγαγεῖν, ἀγνωμοσύνης ἂν εἴη πολλῆς, καὶ τὸ δυσ-
 κόλως ἔχοντα πρὸς ταῦτα τῆς κοινωνίας ἀποθεῖσθαι, καὶ ἀβου-
 λίας ἅμα καὶ ἀδικίας· τοῦτο μὲν, εἰ πρὸς πάντα βέλτιστον

3. ντε Ὀρια scripsi pro vulg. τε Ὀρια.
 elisum pro Φρεδερίκῳ. ED. P.

4. Φρερίγω ex Italo

rant: ut numerus earum denarius et ad fugam, si fugiendum, ei sub-
 serviret; et apud Christopolin simul bellum toleraret, quoad res suas
 ordinasset. Nomina eorum fuerunt, e gente quidem Oriarum, Raphon
 de Oria; e Spinularum, Fredericus Spinula; ex Demarensium, Raphon
 Demar. Denuo cum illis duobus consultante imperatore, utram ur-
 bium confugio constituere oporteret, quo et protostrator, quam pro
 meliore duceret, sententiam proferret, et cum Christopoli quidem au-
 xilia a Crale exspectanda, cum Adrianopoli vero populi frequentiam,
 ibidemque locatam militarem copiam, ac civium denique multitudi-
 nem sibi faventium coniungente, et protostratore Adrianopolin praep-
 optante, antequam certum quid decernerent, surrexerunt. Post ite-
 rum domestico et imperatore solis super eadem quaestione inter se
 agentibus, nec ignorantibus, Syrgianni et domestico facile factu esse,
 uxores in Thracia manentes, quo placeret abducere, protostratori con-
 tra, Adrianopoli coniugem cum duabus filiulis habenti, sedem mutare
 perdifficile fore: deinde et hoc secum volventibus, nec tantam neces-
 sitatem, nisi admodum iniuste illi imponi posse: et reluctantem a com-
 munione repellere, non iniustum modo, verum etiam stolidum videri:
 illud quidem, quia virum omnimodis optimum adeo levi de causa ex-

- A. C. 1320 ἄνδρα μικρᾶς ἀπόσαιτο αἰτίας ἕνεκα ἀδικίας δ', οτι αὐτοὶ προσκαλεσάμενοι καὶ προσεταιρισάμενοι, καὶ σπουδὴν πολλὴν καὶ προ-
- P. 23 θνυμίαν πρὸς τὸ σὺν αὐτοῖς κινδυνεῖειν εἰσενεγκόντα νῦν ἀποθούνηται, ἔδοξε θεῷ θαρῶρήσαντας, καὶ ὑποψίαν κινδύνου μικρὰν τοῦ εἰαίρου χάριν ἀναδεξαμένους τὴν εἰς Ἀδριανοῦ πόλιν⁵ μᾶλλον ἐπισηφίσασθαι. οὕτω πέρας ἐπιθέντες τῇ περὶ τοῦτου
- V. 23 βουλῇ, καὶ τῷ πρωτοστράτορι δῆλα καταστήσαντες τὰ τῆς γνώμης, ἀνεπτέρωσάν τε πρὸς τὸ πράττειν, καὶ προθυμότερον ἀπέδειξαν ἑαυτοῦ. Ἀλλὰ τὰ μὲν κατ' αὐτοὺς τοιαῦτα, βασιλεὺς δ' ὁ πρεσβύτερος τῇ πρὸς τὸν ἕγγονον ὀργῇ λίαν παρωξυ-¹⁰μένος, οὔτε προσίοντα καθήμεραν προσηγόρευε τὸν ἕγγονον, οὔτε μὴν πρὸς τὴν οἰκίαν ἀπίοντα πάλιν προσήρσεως ἡξίου τινός· ἀλλ' οὐδὲ βελτίονος ἢ φαύλου λόγου ἐπὶ τέσσαρσιν ὅλοις μηνσὶ
- B μετέδωκε, πλὴν ὅτι τοῦ νέου βασιλέως ἐξεπίτηδες ὀσημέραι τοῖς βασιλείοις καὶ ὑπὲρ τὸ δέον προσκαρτεροῦντος, ὀρῶν ὁ¹⁵ βασιλεὺς τῆς προσεδρείας τὴν ἀκαιρίαν, ὥσπερ ὑπ' ἀνάγκης συνωθούμενος, „ἀπελθε λοιπὸν πρὸς τὴν σὴν οἰκίαν” ἔλεγε τῷ ἕγγονῳ, μηδέν τι τοῦτου προστιθεὶς πλέον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ἐν ἀξιώμασι τοῦ νέου βασιλέως τῷ πάππῳ παρισταμένου, οὐδέποτε ἐπέτρεψε καθεσθῆναι,²⁰ πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους τῆς ἐπιτροπῆς γινομένης, ἐξ ἀνάγκης ἐκαθέζετο καὶ αὐτὸς, πάντων πρὸς αὐτὸν ὀρώτων καὶ τοῖς νεύμασι δηλούντων, ὡς οὐδ' ἂν αὐτοὶ καθεσθῆεν ἐστηκότος αὐτοῦ· ὃ δὴ καὶ μᾶλλον τὸν νέον ἔδακνε βασιλέα, ὡς καὶ πρὸς
- C οὗς εἶχε θαρῶρεῖν λέγειν, ὡς βούλοιο τοῦ κυρίου καὶ βασιλέως²⁵

25. Vulg. male inverso ordine λέγειν θαρῶρεῖν.

cluderent: hoc vero, quia eum nunc removerent, quem prius invitasent, et ad numerum suum allegissent, quique ad discrimina communiter adeunda promptam et alacrem animi voluntatem attulisset: haec igitur reputantibus placuit, divina bonitate confisos, cum nonnulla suspicione periculi, ob maius bonum, Adrianopolim potius decernere. Finita deliberatione sensum suum protostratori indicant, qui ad rem aggrendendam mirabiliter excitatus, semetipso evadit erectior. Et horum quidem eiusmodi conditio fuit. Senior autem imperator iracundia percitus in nepotem, neque in dies singulos ad se ventitantem, recedentemve salutatione, neque totis quatuor mensibus ullo vel dextro, vel sinistro sermone dignari: nisi quod eo de industria citra decorum quotidie palatium obeunte, importunam assiduitatem intuens, veluti vi adactus in hanc vocem aliquando erupit, nullo praeterea verbo addito: Mane de cetero domi tuae. Enim vero nec cum senatoribus suis et magistratibus sibi assistentem unquam sedere iussit; sed aliis eius iussu consistentibus, ipse quoque necessario consistebat, omnibus ad illum respicientibus, quassatoque capite significantibus, se stante

(τοῦτον γὰρ αἰεὶ τὸν τρόπον τὸ τοῦ βασιλέως καὶ πάππου προέ- A.C. 1320
 φερειν ὄνομα,) τοῖς ἄλλοις ἐπιτρέποντος τὴν ἀνάκλιον, αὐτῷ
 δὲ μὴ, ἐστάναι ἐπιπολύ· ἐπιτρεπομένων δ' αὐτῶν, „ἀλλ' ὑμῖν
 μὲν” εἰπεῖν „πρὸς τοῦ κυρίου καὶ βασιλέως τὴν καθέδραν
 5 ἐπιτετραφῆναι, ἐμοὶ δὲ μὴ· διόπερ ὑμᾶς μὲν καθεσθῆναι προσ-
 ἕκει, τὸ προσταττόμενον ἐκπληροῦντας, ἐμὲ δ' ἐστηκέναι ἄ-
 χρις οὗ τὸ ἐπίταγμα φθάσῃ καὶ πρὸς ἐμέ.” τοιαῦτ' ἔλεγε πρὸς
 οὓς ἐθάρρει, τὸ τῆς ψυχῆς ἄλγος ἀνακαλύπτων. ἐφ' οἷς αὐτὸν
 ὁ μέγας δομῆστικός παραμυθούμενος, ἄλλα τε κατεπῆδε τῆς D
 10 λούπης, καὶ τὸ Σολομώντειον ἔλεγε δεῖν ἐκπληροῦν, ὑπομονὴν
 ἐνδεικνύμενον καὶ καρτερίαν κατὰ καιρὸν. τὸ δ' ἔξῃς ὁ νέος
 βασιλεὺς καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν διὰ τινος τῶν οἰκείων μηνύουσι
 Συργιάννη πρὸς τὴν Κωνσταντίνου ταχέως ἐπανελθεῖν, εὐπρόσ-
 ωπὸν τινα πλασάμενον αἰτίαν τῆς ἐπανόδου. τὰ γὰρ κατ'
 15 αὐτοὺς πράγματα πῆ μὲν ἐπὶ τὸ βέλτιον, πῆ δ' ἐπὶ τὸ χεῖρον
 χωρεῖν. ὁ δὲ σὺν σπουδῇ πολλῇ κατὰ τάχος ἐπανελθὼν καὶ
 συγγενόμενος βασιλεῖ καὶ τοῖς ἐταίροις, καὶ τὸ μὲν ἐπὶ τὸ
 βέλτιον προκεχωρηκέναι σφίσι τὰ πράγματα, τοῦ πρωτοστρά-
 20 τος Συναδηνοῦ χάριν εἰρησθαι μαθὼν, τὸ δ' εἰς τὸ χεῖ-
 ρον, διὰ τὸ μᾶλλον ἐκπεπολεμῶσθαι τῷ ἐγγόνῳ τὸν βασιλέα,
 καὶ τᾶλλα ἐκδιδαχθεῖς, ὅσα δὴ συμβεβήκει μετὰ τὸ εἰς Θράç-P. 29
 κην αὐτὸν ἀπαῖραι, περὶ τοῦ, τί χρὴ πράττειν, ἐβουλευόντο κατὰ

3. ἐπιτρεπομένων. Interpres corrigit προτρεπομένων. ED. P. 10.
 Locus est non Salomonis, sed Ecclesiastici c. 1. v. 29. Graeci
 autem, ut in opere Conciliorum saepius observare est, utrumque
 confundunt. ED. P.

ipso non sessurus; quod adolescentem mordebat acrius, ut quibus
 fidebat, diceret, velle se domino et imperatore (hoc etenim modo
 avum semper nominabat) ceteris sessionem mandante, sibi autem mi-
 nime, stare diutius. Hortantibus autem ad sedendum, respondit:
 Vobis, non mihi, facultas ab imperatore domino data est. Quapro-
 pter vos iussa implentes, sedere convenit, me autem stare, donec si-
 militer sedere iubeat. His apud eos, quibus audebat fidere, dolorem
 suum testabatur. Itaque magnus domesticus eum consolans, cum alia
 tamquam carmina ad leniendam aegritoniam accinebat, tum illi Salo-
 monis obtemperandum aiebat, praecipientis, patientiam et tolerantiam
 ostendendam in tempore. Secundum haec iunior imperator et amici
 per familiarem quemdam Syrgiannem certiores faciunt, cupere se, ut
 Constantinopolin, reversionis suae honestam aliquam causam commen-
 tus, advolet: res enim hac melius, illac deterius ire. Qui multo cum
 studio celeriter adest, et cum imperatore, ac sociis collocutus, intel-
 ligit, quod dictum fuerat, res melius procedere, ad protostratorem:
 alterum, res deterius ire, ad imperatorem avum pertinere, qui nepo-
 tem odisset implacabilius. Edocetur alia, quae post eius in Thraciam
 discessum evenerant. Tum quid res tempusque postulet, et quinam

A.C. 1320 σφᾶς, καὶ ὅπως ἂν αὐτοὺς γένοιτο τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων ἀκινδύνως ὑπεξελεθεῖν. πρῶτος τοίνυν εἶπεν ὁ πρωτοστράτωρ Συναδηρός.

V. 24 Σ'. „Ἐμοὶ πολὺν τινα καὶ προφανῆ τὸν κίνδυνον ἐκ τῶν πραγμάτων ἐστὶ συνορᾶν. εἰ γὰρ ἡμῶν ὅπως ποτὲ ταυτησί τῆς πόλεως ὑπεξελεθόντων ἐπιστρατεύσει καταπόδας ὁ βασιλεὺς, τίς μηχανὴ μὴ οὐχὶ τὸ παραντίκα πρὸς ἔσχατον ἔλθεῖν κινδύνου; ἔστι δὲ ἀνθρώπων, οἶμαι, σωφρονούτων καὶ βουλομένων σώζεσθαι, μὴ τοὺς προδῆλους ἀνθαιεῖσθαι κινδύνους τῆς ἐν βεβαίῳ κεισομένης σωτηρίας. τοῦ τοίνυν τῆς πόλεως ὑπεξελεθεῖν, 10 δυνατώτατον ἀνταγωνιστὴν ὀπίσω καταλιπόντας τὸν βασιλέα, οὕτως ὑποψίαν δεινὴν παρέχοντος, μακρὰν ἀφεστηκέναι πάντος κακοῦ καὶ πολλὴν τὴν ἀσφάλειαν ἡμῖν παρέχειν τὸ τοῦτον C κατασχόντας, ὃ δυνήσεται δοκῶ ῥαδίως, κατακλείσαι φρουρᾶ. οὕτω γὰρ οὐδενὸς ἀνταγωνιζομένον, ῥᾶστα κρατήσομεν 15 ἀπάντων.” Συργιάννης δὲ μετ’ ἐκεῖνον εὐθύς· „καὶ τοῦθ’ ὕπερ εἴρηκας” ἔφη „πολλοὺς ἔχον ἔξετάζοντι φανεῖται τοὺς κινδύνους. πρῶτον μὲν γὰρ οὐ μικρὸν ἔργον τὸ κατασχεῖν, πολλῶν περὶ αὐτὸν εὐνοϊκῶς διακειμένων καὶ τῶν τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ἐν τέλει, καὶ μισθοφόρων αἰεὶ πολλῶν διατριβόντων ἐν 20 βασιλείῳ· ἔπειθ’ ὅτι καὶ τοῦτ’ εἰ μετὰ πολλῶν τῶν κινδύνων κατορθωθείη, τότε ἤδη χαλεπωτέροις περιπεσούμεθα κινδύνοις,

12. Interpres legit οὐ μακρὰν, frustra; quippe aliter vertere debuit. ED, P.

ex regina urbium se queant subducere, disquirunt. Primus itaque protostrator in haec verba disserit:

9. Magnum ego, et manifestum periculum huic negotio inesse animadverto. Si enim nos quomodocumque clam hac urbe egressos, imperator senex armis continuo fuerit persecutus, quibus tandem machinis praesentissimo discrimini elabemur? Est autem, uti reor, virorum prudentium et incolumitatis suae amantium, certa pericula saluti suae non antepone. Cum igitur ex urbe clam exire, imperatore potentissimo adversario a tergo relicto, gravem suspicionem commoveat, longe ab extrema pernicie abesse iudico et securitatem multam adepturos, si comprehensum, quod facile poterimus, custodiae mandemus: sic enim nemine adversante, nullo plane negotio rerum summa potiemur. Tum Syrgiannes excipiens, et hoc quod dixisti, inquit, si quis cogitatione perlustrarit, multis obnoxium periculis inveniet. Primum enim arduum est illum comprehendere, quando et ex proceribus, et ex magistratibus multi ipsi bene cupiunt, et meritorii milites frequentes in palatio semper visuntur. Deinde ut hoc fauste transigamus (quamvis non sine pluribus periculis) in discrimen saevius incidemus, cum e custodibus plures suspectos habere, et rerum vicissitudinem metuere cogemur. Quoniam igitur utrimque male metucendum

πολλὰς ὑποπτεύοντες ἐκ τῶν φυλάκων καὶ τῶν πραγμάτων τὰς Α. C. 1320 μεταβολάς. ὅτε τοίνυν καὶ ἀμφοτέρωθεν ὑποψία δεινὴ, βέλ- D
 τιον βραχεῖα καιροῦ ῥοπῆ τῆς ζωῆς ἀποστερήσαντας βεβαίως ἄρχειν, αὐτοῦ τε οὐκ ἀμνησμένου καὶ τῶν ἄλλων οὐδενὸς
 5 διακινδυνεύειν ὑπὲρ αὐτοῦ κειμένον βουλησομένον." Τὴν δὲ
 τοιαύτην βουλήν ἐξήνεγκε μὲν κατὰ βασιλέως ὁ Συργιάννης
 ἐξ ἑαυτοῦ μὲν, ἐνήγε δ' εἰς αὐτὴν μάλιστα καὶ Ἀπόκανχος,
 ἐκσπόνδως πρὸς βασιλέα ἐξ αἰτιῶν διακείμενος παραλόγων,
 μὴ δι' αὐτοῦ δὲ δυνάμενος εἰσάγειν τὴν γνώμην, (οὕτω γὰρ P. 30
 10 ἠρκείωτο βασιλεῖ τοσοῦτον ὡς καὶ μετέχειν βουλῆς,) φίλῳ ὄντι
 τῷ Συργιάννῃ τὰς βουλὰς ὑπετίθει ὡς αὐτῷ παρῆρησιὰ βουλευ-
 σομένου. πρὸς ταῦθ' ὁ μέγας δομέστικος· „ἐμοὶ τὸ πρῶτον" ἔφη
 „τῶν βουλευμάτων τῶν ἀπανθρώπων κρίνονται, τὸ δεύτερον
 οὐδ' ὠμότης καὶ ἀπανθρωπίας ὑπερβολὴν ἔλλείπειν οὐδεμίαν
 15 φαίνεται. διὸ συμφέρειν ἡγοῦμαι τούτων ἀποστάντας ἀπάν-
 των, τῶν προτέρων ἔχουσθαι βουλευμάτων, καὶ σκοπεῖν οὐχ
 ὅπως βασιλεῖ κακῶν ἀνηκέστων αἴτιοι φανῶμεν, ἀλλ' ὅπως
 ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπαθεῖς διατηρήσωμεν κακῶν. εἰς τοῦτο γὰρ
 καὶ συνελήλυθειμεν, ὅπως τῷ μὲν τῶν βασιλέων ἀδικουμένῳ,
 20 θεοῦ συναιρομένῳ, καὶ τὴν ζωὴν διατηρήσωμεν καὶ τὴν τιμὴν,
 τῷ δὲ, μηδεμιᾶς ἀκολουθοῦσης ἀνάγκης, μηδ' εἰς τὴν τιμὴν B
 παρενοχλῆσαι, μήτοιγε τὴν ζωὴν." Τούτων οὕτως ἀλλήλοις
 ἐναντία βουλευομένων, ὁ μὲν βασιλεὺς καθῆστο σιγῆ, τῶν
 λεγομένων ἐπακροώμενος, ὁ Συργιάννης δὲ τὸν λόγον ἀναλα- V. 25

est, praestat brevi discriminis momento senem occidere, atque ita certum imperium adipisci: quandoquidem nec ipse se ulciscetur, et qui pro mortuo aliquid periculosi inceptet, nullus existet. Tale consilium Syrgiannes contra avum ex se quidem dabat; sed in primis Apocaucho sollicitante, qui ob causas quasdam non legitimas ab imperatore seniore alienior, quia ore suo sententiam dicere non poterat, quod in iunioris familiaritatem necdum adeo penetraverat, ut etiam in consilium adhiberetur, et Syrgiannem diligebat, eidem istud, ut liberrime consulturo, suggererat. Contra haec sic ingressus est magnus domesticus: Et prima sententia mihi inhumana, et altera saevitiae atque immanitatis modum omnem exsuperare videtur. Quamobrem spectata utilitate, ab hisce consiliis recedendum, ac prioribus adhaerendum constituo: providendumque, non quonam pacto imperatorem atrocissime multemus, sed qua ratione a nostris ipsorum cervicibus exitium prohibeamus; huius enim ergo convenimus, ut alterius quidem iniuria laesi vitam honoremque, Deo nos bene adiuvante, tucamur: alterius autem, nulla impellente necessitudine, ne honori quidem, quid dicam vitae? incommodemus. Illis isto modo disceptantibus, imperator sedens, tacitus quae dicebantur auscultabat. Tum Syrgiannes magno domestico sic occurrit: Cum ingenii humani imbecillitas perfectam rerum cogni-

A.C. 1320 βῶν, ἐκ τῶν ἐναντίων ἀντιλέγων πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον ἔφη· „τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ ἐνδεὲς ἐχούσης καὶ τῆς τελείας τῶν ὄντων γνώσεως ἀπολειπομένης, οὐδένα δεῖν οἶμαι τοῖς ἀπ' ἀρχῆς δεδομένοις ἐμμένειν, ἀν μετὰ ταῦτα βελτίω τὰναντία φαίνεται· ἢ εἰ τοῦτο κρατήσῃ, οὐκ ἂν φθάνοι πάντ' ὕψω καὶ κάτω γενόμενα. ἀν γὰρ μὴτ' ἔμπορος, μὴθ' ὁ γεωργός, μὴθ' ὁ κυβερνήτης πρὸς τὰ δοκοῦντα λυσιτελῆ μεταρμόζηται, ἄλλ' ἀναγκαίως ἐμμένῃ τοῖς ἀπ' ἀρχῆς δεδομένοις, ταχέως δὲ μὲν κυβερνήτης ἐαυτῷ συγκαταδύσῃ τὴν ναῦν ἐναντίων κινήθόντων πνευμάτων· ὁ δ' ἔμπορος ἐπανήξει κενὸς χρημάτων, ὁ γεωργὸς δὲ πρὸς τῇ τῶν πόνων ἀποστερήσει καὶ βαθὺν ὀφλήσει γέλωτα. προσθήσομεν δέ τι καὶ τῶν οἰκείων παραδειγμάτων. οὐκ ἂν οὐδὲ στρατηγὸς τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἐμμένων βεβουλευμένοις τρόπαιον ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀναστήσει, ἀλλ' αἰσχροῶς καὶ ἀγεννῶς ἠττηθεὶς, συγκινδυνεύσει τοῖς στρατιώταις· ἀν γὰρ συμβῇ τυχὸν τὴν μὲν ἑαυτοῦ στρατιὰν πολλαπλασίονα τῶν πολεμίων

D καὶ πρὸς τὰ πολεμικὰ μᾶλλον ἡσχημένην ἡγεῖσθαι καὶ διὰ τοῦτο δεῖν βουλεύσθαι μάχην συνάπτειν, εἴτ' ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἐλθὼν, τὴν τῶν ἐναντίων ἰδῆ καὶ τῷ πλήθει καὶ τῇ ἀσκήσει καὶ τοῖς ὅπλοις ὑπερέχουσαν πολλῶ τῷ μέτρῳ· διὰ δὲ τὸ μὴ20 λῦσαι τὰ δεδομένα, ἀλογίστως συμπλέκῃται καὶ παραβόλως, οὐκ ἂν ἐγγὺς τοῦ μαίνεσθαι φαίημεν τὸν στρατηγὸν ἐκεῖνον; παντί που δῆλον. διὸ μοι καὶ σὲ νῦν ἔπεισι θανατᾶζειν, οὕτως ἀποφηνάμενον ὡς χρῆ τοῖς ἐξ ἀρχῆς δεδομένοις ἐμμένειν, ἐκ πρώτης ἡλικίας ἐς τὸδε χρόνον στρατείας καὶ τοῖς ἐκ στρατείας25

tionem simul assequi nequeat, nemini in his, quae ab initio ei visa sunt, conquiescendum puto, si postmodum contraria meliora apparuerint: alioqui aliud alio ferri, ac perturbari omnia necesse est. Si enim nec mercator, nec agricola, nec gubernator perspectae commoditati se accomodaverit, verum in suscepto semel proposito perseveraverit, hic ventis adversis surgentibus cito navim secum summerget: negotiator crumena vacua redibit: arator praeter laboris frustrationem publica etiam irrisione ludetur. Quinetiam exempla e re nostra adiciamus. Nullus dux placitorum priorum tenax, de hostibus trophaeum eriget; immo turpiter et effeminate victus, seque militemque perditum ibit. Nam si copias suas adversariis longe maiores, et bello exercitiores censens, idcirco proelio dimicandum decreverit, deinde in conspectum hostium veniens, eos et numero, et usu, et armorum apparatu multis partibus superiores viderit, et quia anticipatam opinionem deserere non vult, inconsiderate ac temere signis illatis conflixerit, ecquid talem ducem insano parum interesse negabimus? Certe neutiquam. Itaque et tu mihi in praesens admirationem commoves, homo a pueritia usque ad hoc aetatis in militia et militaribus versatus laboribus, dum affirmas, quae a principio statuerit quispiam, iis

ἐνδιατρίψαντα πόνοις, τοῦτο δὲ ἡγνοηκότα, ὡς μία καιροῦ A.C. 1320
 ῥοπή πολλῶν ποιήσει πραγμάτων μεταβολάς.” Ἐπὶ τούτοις ὁ P. 31
 μέγας δομέστικος εἶπε τοιάδε· „οὐδένα νομίζω τῶν καὶ ὁπωσ-
 οῦν μετείληχότων φρενῶν, οὕτως ἑαυτὸν οἷς ἐξ ἀρχῆς ἐβου-
 5 λεύσατο πεπεικέναι βεβαίως ἐμμένειν, ὥστε μὴ μεταβάλλειν,
 ἑτέρων ἐν ὑστέρω φαινομένων βελτιόνων. καὶ σὲ δὲ αὐτὸν,
 οὐκ ἂν εὐπορήσειν ἐπ’ ἐμοὶ λοιδορίας ὑπερβολῆς, ἢ οὕτω περὶ
 τῶν πραγμάτων λέγειν ἔχειν, ἐν διαφορᾷ καταστάντα. ἐγὼ δὲ
 τοσοῦτου δέω ὁποῖον εἶναί φαστε, ὥστε καὶ τοῖς δημοσίοις,
 10 καὶ τοῖς ἰδίοις, ψῆφον ὡς καλῶς ἔχουσιν καὶ τοῦ λυσιτελοῦν-
 τος τὸ δοκεῖν ἐς τὰ μάλιστα ἐφικνουμένην περὶ τινος πολλά-
 κισ ἐξενεγκῶν, ἤδη δὲ καὶ πρὸς τὸ πράττειν χωρῶν, ἔπειτ’ B
 ἢ ἑτέρω τὸ ἦσσαν ἔχειν ἐπὶ τῷ φρονεῖν δοκοῦντι, ἢ αὐτὸς
 ἐμαυτῷ τὴν ἐναντίαν πεισθεῖς εἰλόμην. ἐφ’ οἷς δὲ νυνὶ σχο-
 15 ποῦμεν, μάλιστα μὲν ὧν ὑμεῖς βουλευέσθε, ἀποσχέσθαι, ὧν
 δ’ ἐμοὶ δοκεῖ, δεῖν ἔχεσθαι νομίζω πολλῶν ἕνεκεν αἰτιῶν.
 πρῶτον μὲν γὰρ τὸ χεῖρα κινῆσαι κατὰ βασιλέως καὶ τῷ θεῷ
 κεχρισμένον, καὶ σωτηρίαν ἀποστρεφῆσαι ψυχῆς, οὐ μόνον
 πάσης ἐν ἀνθρώποις ἀπεστέρηται συγγνώμης, ἀλλὰ καὶ παρὰ
 20 θεῷ τὰς ἐσχάτας τῶν τοιούτων ἔργων πεπεισμέθα κείσθαι τὰς
 ἀντιδόσεις. ἔπειτα δὲ, οὐδὲ τοῦτο ἐξ ἀρχῆς ὑπεθέμεθα, ὥστε
 τὸν μὲν ἀνελεῖν, τὸν δ’ ἐγκαθιδρῦσαι τοῖς θρόνοις τῶν βασι- C
 λέων· ἀλλὰ πολὺν τινα τὸν δικαίου ποιούμενοι λόγον, ἀμύνειν

3. ὁπωσοῦν. Lege ὁποσονοῦν.

affixum esse oportere: nec scis vel uno temporis puncto rerum pluri-
 marum commutationes solere fieri. Adhaec magnus domesticus: Ego
 vero mortalium adhuc nullum, saltem paululum mente valentem, ita
 perpetuam in prima aliqua voluntate permansionem sibimet indixisse
 credo, ut eam postea, tametsi meliora se offerrent, immutare detre-
 ctaverit. Te quoque ipsum arbitror non potuisse tam immodice mihi
 convitiari, aut de rebus adeo commode ac vere loqui, nisi pariter
 mecum sentiret. Tantum autem ab illo disto, quem tu me describis,
 ut tam in publicis, quam privatis deliberationibus, cum sententiam
 probabilem, et rei propositae utilitatem opinione mea maxime attin-
 gentem saepenumero protulissem, deinde ubi ad facta ventum fuerit,
 aut ab alio, quem minus prudentem iudicarem, aut a memet per-
 suasus, in alia omnia discesserim. In hoc autem negotio, de quo
 nunc disceptamus, non quae vobis, sed quae mihi videntur, proban-
 da existimo, idque pluribus de causis. Primum enim manus in
 imperatorem et unctum Domini iniicere, eique animam extinguere,
 non apud homines solum universos venia caret, sed, uti credimus,
 etiam a Deo huiusmodi facinora acerbissima mercede pensantur. De-
 inde non istuc nobis a principio proposuimus, ut alterum imperato-
 rem neci daremus, alterum in solio collocarem: sed sollicito ad iu-

- A.C. 1320 τῷ νέῳ προῦθυμῆθημεν βασιλεῖ, ἀδικουμένῳ τε περὶ τὴν ἀρχὴν καὶ δεδοικότι περὶ τὸ ζῆν. ἄτοπὸν οὖν, τῷ μὲν σὺν τῷ
- V. ἀδικαίῳ τὴν ἀρχὴν κατακτᾶσθαι, τὸν δ' ἀδίκως ἀφαιρεῖσθαι καὶ τὴν ζοὴν· καὶ ἅ περὶ τὸν ἕνα πραττόντων ἑτέρων, τῶν ἀτοπωτάτων ἐδόκει, τούτων χαλεπώτερα περὶ τὸν ἕτερον ἐξειρ-5 γασμένους αὐτοὺς ὄφθῆναι, καὶ ὡσπερ ἐν ζυγοῖς τῶν πραγμά-
- Dτων ἐφ' ἑτέρῳ μέρει βαρυνομένων, ἐπὶ τὴν ἴσην ἀμετρίαν πρὸς τοῦναντίον αὐτοὺς καταπίεσαι, δεόν ἐπὶ τὸ ἴσον ἀναγαγεῖν. οὐ μὴν οὐδὲ τὸ δῆσαντας φρουρεῖν, τοῦ ἅπας ἡμερώτερον ἀποκτεῖναι. τοῖς γὰρ ἐν ἔθει τοῦ θεραπεύεσθαι καὶ δορυφορεῖ-10 σθαι, φοβερώτερον τοῦ ἀποθανεῖν, τὸ παρ' ἀξίαν κακοπραγεῖν. διὸ καὶ πολλοὶ τῶν ὑμνουμένων παρὰ Ῥωμαίοις αὐτοκρατόρων, μᾶλλον εἴλοντο ἀποθανεῖν, ἢ ζῶντες αἰσχροῦς δουλεύειν ἀτυ- χήσαντες περὶ τὰς μάχας· καὶ χωρὶς δὲ τούτων, τὸ παρὰ τῶν φυλάκων ὡς δεσμώτῃ προσεχόντων περιυβριζέσθαι καὶ λοιδο-15
- P. 32 ρεῖσθαι, παντὸς ἂν εἴῃ πικρότερον ὕδατος Στυγός. ἔτι δ' οὐδ' ἀσφάλειαν ἡμῖν παρέχει τὸ δῆσαντας φρουρεῖν. ἂν γὰρ ὅτῳ δῆτιμι τρόπῳ δυνηθεῖη τὰ δεσμὰ διαφυγεῖν, ὅπερ ἡμῖν πρόσ- εστι νῦν, τὸ δοκοῦντας ἀδικεῖσθαι καρποῦσθαι τὴν ἀπάντων εὐνοίαν, ἐκείνῳ περιστήσεται, καὶ σφοδρότερον πολεμήσει, συμ-20 μάχοις προθύμοις καὶ τοῖς περιόικοις βαρβάροις καὶ Ῥωμαίοις χρώμενος. ὅτε τοίνυν τὸ μὲν ἀποκτεῖναι ἀλαστόρων καὶ ἀνδροφόνων ἐπιτιμίαν οὐ μόνον ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ παισὶν ἡμετέροις

stitiam respectu, studiosius ad opitulandum ei incubuimus, qui et de imperio et de vita laboraret. Absurdum est igitur, huic iuste imperium vindicare, illi iniuste etiam vitam eripere, et quae, si in alium designarentur ab aliis, crudelissima duceremus, iis multo crudeliora nos ipsos in imperatorem machinatos videri: et velut in trutina, rebus in una lance devertentibus, ad similem inaequalitatem ex contraria parte alteram lancem deprimere, cum ambas potius ad aequilibrium componere debeamus. Nec vero mitius cum habebimus si vinctum in custodiam tradamus, quam si semel iugulaverimus. Qui enim tam officiose coli, satellitioque semper stipari consueverunt, iis dignitate sua orbari atque ad miseriam detrudi, morte ipsa horribilius est. Hinc plures Romanorum imperatores, quorum celebris est apud posteros memoria, praeliis usi adversis, mori, quam vivi indigne servire maluerunt. Praeterea a custodibus, ut ad vinctum attentis, probra et contumelias perpeti, quavis aqua Stygia cruciat amarius. Huc accedit, quod neque securiores erimus, si eum carceri mandaverimus. Quippe si arte aliqua inde elapsus fuerit, quod hodie abunde datur nobis, ut, cum inique nobiscum videatur actum, omnium favore ac benevolentia perfruamur, tunc illi dabitur, et vicinis barbaris Romanisque impigre adiuvantibus, infestiore in nos Marte pugnabit. Quia igitur e medio tollere imperatorem nobis liberisque nostris nefariorum atque

ἔπειτα προσάπτει, τὸ δ' εἶρξαντας φρουρεῖν μετὰ τοῦ αἰ-
 σχροῦ καὶ τοὺς ἐσχάτους ὑποπεύει κινδύνους, καὶ λυσιτελὲς
 ἅμα καὶ δίκαιον εἶναι νομίζω, τῶν προτέρων ἐχομένους λο-
 γισμῶν, τὸν ἡμέτερον βασιλέα διασώζειν ἀμνημένους ἂν τις B
 5 ἐπίη. ἀλλ' ἔρεῖς; Τί οὖν; ἂν ἐπιστρατεύῃ βασιλεὺς ἡμῖν, οὐ
 μαχοῦμεθα αὐτῷ, οὐδ' ἀποκτενοῦμεν, ἂν οὕτω συμβαίῃ; Μά-
 λιστα μὲν οὖν ἀμνηνοῦμεθα πάσῃ δυνάμει, ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν
 ἔχει τό, τε κατάρχειν καὶ τὸ ἀμύνασθαί τινα, λόγον. τῷ μὲν
 γὰρ πρὸς τῷ αἰσχροῦ πρόσσεσι καὶ τὸ ἀδικεῖν, τὸ δ' ἀμύνασθαι
 10 πρὸς τῷ δικαίῳ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων εὐκλειαν ἔχει. ἂν γὰρ
 συμβῇ τὸν προκατάρχοντα παθεῖν κακῶς, οὐ τῷ ἀμνημένῳ
 τὴν ἀπόβασιν ἀλλὰ τῷ ἐπίοντι λογιζέσθαι τῶν ἔργων δίκαιον.
 ἡμῖν μὲν οὖν ἐπ' ἀμφοτέρα γυμνάζουσι τὸν λόγον ἑκατέρως
 εἴρηται πολλά. βασιλεῖ δὲ πάντων ἀκροωμένη ἐξέσται τὸν τῶν
 15 ἀλιέων τρόπον τῆς σαγήνης πολλά περισχύουσης τὰ χρήσιμα ἐκ-
 λεξαμένῳ, τῶν ἀχρήστων ἀποσχέσθαι." ἐπὶ τοῖτοις καὶ τῶν
 ἄλλων συνθεμένων καὶ τὴν διάκρισιν τῶν λόγων ἀναθεμένων
 τῷ βασιλεῖ, εἶπε καὶ αὐτὸς τοιαῦτα·

ἰ. „Τοῖς περὶ μεγάλων πραγμάτων βουλευομένοις ἀναγκαῖον V. 27
 20 εἶναι νομίζω καὶ πολλοῖς εἶναι τὸν ἀριθμὸν. διὸ καὶ Ῥωμαῖοι D
 καὶ Ἕλληνες τὸ παλαιὸν, καὶ δημοκρατούμενοι καὶ τῶν ἀρί-
 στων ἀρχόντων, ἐκ πλειόνων τὰς βουλὰς συνεκρότον, τοῦ κα-

1. προσάψει. ED. P. 15. Matth. c. 13. ED. P.

homicidarum notam inuret; in carcerem autem compingere, praeter
 facti infamiam etiam summorum malorum suspicionis plenum est,
 aequum et utile censeo, in pristino consilio permanere, et imperato-
 rem nostrum iuniorem, si qua vis extiterit, tutum praestare. Hic
 tu obiicies, Quid? si senior arma nobis intulerit, non contra pu-
 gnabimus? non eum, si sors ita ferat, trucidabimus? Maxime immo
 pugnabimus, et quidem nervis omnibus: verum aliud est praecoc-
 care et aliud resistere. Illud enim praeterquam quod turpe, etiam
 iniustum; hoc et gloriosum et iustum numeratur. Quod si damnum
 acceperit qui antevertit, rerum exitum non defensori, sed invasori de-
 cebit adscribere. Ab utroque igitur nostrum in utramque partem ve-
 lut exercitationis causa satis dictum est. Restat ut imperator auditis
 omnibus, more piscatorum, quasi e sagena multos pisces concludente,
 utilia deligat, inutilia reiiciat. Hoc ipsum ubi et reliqui duo assensu
 firmarunt, et diiudicationem controversiae eidem detulerunt, sic pro-
 fatus est:

10. Qui de rebus gravioribus deliberant, eos etiam numerum confice-
 re oportere autumato. Unde olim Romani et Graeci, quique sub populari
 quique sub optimatum imperio debebant, concilia e pluribus congrega-
 bant, recte sentientes, hoc modo ab honesto et conducibili haud facile de-
 flexum iri. Quin et de veteribus quidam, et e nostro ovili sapiens, salutem

A.C. 1320 **λοῦ** καὶ συμφέροντος οὕτως οὐκ ἂν οἰόμενοι ῥαδίως ἁμαρτεῖν, ὁρθῶς φρονοῦντες. καὶ τῶν παλαιῶν δέ τις σοφὸς τῆς ἡμετέρας
P. 33 ἀλλῆς ἐν πολλῇ βουλῇ τὴν σωτηρίαν εἶρηκεν εἶναι, καὶ πολέ-
 μιον ἑαυτῷ τὸν ἀσύμβουλον ἀπεφῆνατο. καὶ ὑμῶν τοίνυν καὶ
 πολλῶν καὶ περὶ ταῦτα ἀρίστων ὄντων καὶ λόγοις οὐκ ὀλίγοις
 περὶ τοῦ πράγματος χρησαμένων, ἐξέσται κάμοι ὃν εἰρήκατε
 τῶν ἀλιέων τρόπον, πολλὰ τῆς σαγήνης καταγαγούσης, τὰ χρη-
 σιμα ἐκλεξαμένῃ ἀπορῥίψαι τὰ μὴ τοιαῦτα. ἐρῶ τοίνυν καὶ αὐ-
 τὸς ἅ μοι δοκεῖ βέλτιστα εἶναι, ὑμῖν δ' ἐξέσται ἐκάστῳ ἅ δο-
 κεῖ συμφέροντα ἐλέσθαι. οὐ πᾶσιν ἀνθρώποις τὰ αὐτὰ αἰρετά
 10 καὶ φευκτά, καὶ ἡδέα καὶ μὴ τοιαῦτα δοκεῖ, ἀλλ' ὅπως ποτὲ
 ἔχουσι περὶ αὐτὰ, τοιαύτας καὶ περὶ αὐτῶν ἐξάγουσι τὰς κρί-
 σεις. ὡς ἔχω τοίνυν καὶ αὐτὸς περὶ τῶν προκειμένων ἐρῶ. το-
 15 **B** σοῦτον δέω τοῦ τι τῶν ἀνηκέστων καὶ ζῶης ἕνεκα καὶ τιμῆς
 περὶ τὸν ἐμὸν κύριον καὶ βασιλέα γενέσθαι βούλεσθαι, ὥστ' εἰ
 συμβέβηκε τὸν αὐτὸν ζῆφος ὡς ἀποκτενοῦντά με σπασάμενον
 ἐπιέναι, φηγῆ μὲν ἂν ἐπραγματευσάμην τὴν σωτηρίαν· εἰ δὲ
 κώλυμά τι μετὰξὺν φεύγοντι συμβέβηκε τῆς φηγῆς, τοσοῦτον
 ἀπέχω τοῦ συστραφεῖς ἀμύνεσθαι βούλεσθαι, ὥστ' ἐγκαλυψά-
 20 μενος ἐδεχόμεν ἂν σιγῇ τὰς πληγὰς, δείσας μὴ πρὸς ἐκείνον
 ὄροῶν καὶ οἶον τῷ πάθει τῶν φρενῶν ἐκκρουσθεῖς, πρὸς τὸ λα-
 βεῖν ἐξ αὐτοῦ κινηθῶ καὶ μακρὰν ἀπορῥίψαι τὸ ζῆφος, ἐπειδὴ
 καὶ τοῦτο τῶν ἀνοσιῶν κρίνω, καθ' ὄντινα τρόπον χεῖρας ἀνα-
 25 **C** σχεῖν τῷ πατρὶ. τοιαύτην ἔχειν γνώμην περὶ τῆς εἰς τὸν πάπ-
 2. Proverb. 11. *ED. P.*

esse dicit, ubi multa consilia, sibimet autem inimicum pronuntiat hominem inconsultum. Cum itaque vos et plures sitis, et in dando consilio excellatis, deque praesenti negotio multa disserueritis, licitum erit et mihi, quemadmodum piscatoribus, ut dixistis, e plena sagena delectis melioribus, cetera foras mittere. Proferam ergo ipse quoque meo iudicio optima: vestrum unicuique integrum erit, quae probaverit amplecti. De rebus expetendis ac fugiendis, iucundis et iniucundis nequaquam idem est hominum sensus, sed ut quisque iis afficitur, ita de illis iudicat. Fas sit igitur mihi quoque nunc in consultatione ita proloqui, ut affectus sum. Usque eo nihil dirum et immane vel vitae, vel dignitatis meae gratia in dominum meum et imperatorem perpetrari velim, ut si forte districto ense in me iugulabundus irrueret, pedibus salutem meam expedire contenderem. Sin quippiam fugienti obstaret, adeo me non delectaret ad defensionem converti, ut velata facie, cum silentio plagam mallet accipere; metuens ne aspectu illius vehementius turbatus, ac velut de statu mentis dimotus insilerem, ferrumque ei extortum longius proicerem: cum hoc ipsum sceleresti facinoris loco ducam, quoquo modo contra parentem manus tol-
 30 lere. Sic me de avi honore sentire, Deum omnia perspicientem testor.

πον τιμῆς τὸν πάντα ἐφορῶντα μαρτύρομαι ὀφθαλμὸν τοῦ Θεοῦ. A. C. 1320
 διὸ δὴ καὶ ὑμᾶς βούλομαι οὕτως ἔχειν σαφῶς πεισθέντας, μη-
 δένα περὶ τούτου λόγον κινεῖν, μηδὲ μεταπεῖθειν ἐπιχειρεῖν·
 ἔσεσθε γὰρ ἡννικότες πλέον οὐδέν. εἰ μὲν οὖν ἐθελήσετε τῶν
 5ἔξ ἀρχῆς ἐχόμενοι λογισμῶν, τὴν σωτηρίαν ἑαυτοῖς πορίζομέ-
 νοις φυγῆ τὸν ὑφορώμενον κίνδυνον διαδιδράσκειν, εὖ ἂν ἔχοι,
 καὶ τὴν κοινωνίαν αὐτὸς ἀσπάζομαι τὴν ὑμετέραν, καὶ συγκιν-
 δυνεύειν ὑμῖν αἰροῦμαι· εἰ δὲ τῆς προτέρας ἀτολμίαν καὶ ἀναν-
 δρίαν καταγρόντες βουλήσ, ἐμμένειν ἀσφαλῶς κεκρίκατε τοῖς D
 10δευτέροις, μὴ πειθομένου δ' ἐμοῦ, οὐδ' αὐτοὶ λυσιτελεῖν ἑαυ-
 τοῖς ἄπερ ἐγὼ βούλομαι ἡγεῖσθε, ἐγὼ μὲν τῶν τοιούτων ἔρ-
 γων κοινωνεῖν ὑμῖν οὐκ ἂν ἐλοίμην ποτὲ, ὑμᾶς δὲ τὸ οἰκεῖον
 ἀσφαλὲς ἔξεστι περισώζοντας, ἃ συμφέρειν ὑμῖν οἴεσθε ἐλέσθαι.
 χάριν δὲ πολλὴν ὁμολογῶ τῷ Θεῷ, ὅτι τῆς εἰς ἐμὲ εὐνοίας οὐ-
 15δὲν οὐδέ πω καὶ νῦν ὑμῖν ἀπήντηκε τῶν δυσχερῶν, οὐδὲ περὶ V. 28
 ὧν ἐβουλευσάμεθα κατάδηλον οὐδὲν γέγονεν οὐδενὶ πλὴν ὑμῶν.
 ἐγὼ δὲ ὡς ἂν οἶός τε ὦ, καὶ ὡς ἂν ὁ Θεὸς διδῶ, τὸν ὑπὲρ
 ἑμαυτοῦ κίνδυνον διακυβερονήσω. οἶδα μὲν οὖν ὡς, ἂν συμβῆ
 μαχόμενόν με πεσεῖν, πολλὰ μὲν ἐπιθρηνήσετε κειμένῳ, πολλὰ P. 34
 20δὲ πολλάκις ἀνακλαύσεσθε τὸν φίλον, εἰ δὴ τι καὶ μνήμης
 ἄξιον ἐνεδειξάμεθα φιλίας εἰς ὑμᾶς. εἰ δ' ἔτι περιόντι πάλιν
 ἐθελήσετε προσελθεῖν, μηδαμῶς ὑμῖν ἐμπόδιον τὸ νῦν ἡμᾶς
 χωρίζεσθαι καταστήτω· εὐρήσετε γὰρ αἰεὶ τὸν αὐτὸν ὄντα καὶ
 φιλικῶς ὥσπερ καὶ νῦν διακείμενον πρὸς ὑμᾶς. μὴ νομίσητε

Eodem animo vos esse desidero, certos plane, ne mutire quidem super
 hac re amplius, neque conari me in diversum trahere: nec enim hi-
 lum proficietis. Si ergo priora consulta vestra sequentes, instantia
 pericula fugiendo declinare vultis, bene est, et ego ad numerum ve-
 strum me aggrego, nec discriminum communionem recuso. Sin autem
 illa, ut ex timiditate et ignavia profecta, improbantur, in secundis
 cogitatis indubitanter consistere decrevistis, me quidem in alia omnia
 discedente, neque vobis quae mihi placent profutura ducitis, ego sane
 huiusmodi factorum consortium nunquam cupiverim: vos quae secu-
 ritati vestrae conducere creditis, quoniam potestas est, amplectimini.
 Deo singulares ago gratias, cum usque ad hanc diem nulli vestrum
 sua in me inclinatio voluntatis quidquam creavit incommodi: neque
 extra vos ulli mortalium nostrarum consultationum arcana patefacta sunt.
 Quod ad me attinet, ut potero et ut Deus annuerit, in periculo meo
 me tractabo. Equidem non ignoro, si in pugna occubuero, vos morti
 meae illacrimaturos affatim, frequentique ac longo fletu amicis pro-
 secuturos, si modo aliquod amicitiae meritum memoria haud indignum
 in vos collocavi. Quod si ad superstitem denuo vos adiungere volue-
 ritis, non erit ullo impedimento ista quae nunc fit inter nos dissocia-
 tio: eundem quippe me semper, atque ut nunc, vestri amantem inve-

A. C. 1320 δὲ ἐμὲ μῆτε ἀλύπως ἐπὶ τῷ χωρισμῷ ὑμῶν διακεῖσθαι, μὴ θ' ὡς τοῦ μηδενοῦ ἀξιόους ὑμᾶς οὕτως ἐκ τοῦ παραντίκα ἀπωθεῖσθαι. ἔξ ὅτου γὰρ περὶ τῶν τοιούτων ἠρξάμην λέγειν, πολλῶν τὴν διάστασιν ὑμῶν ἐννοῶν αἰσθάνομαι τῶν ἀλγηδόνων οἶδα δ' ἐν τῷ μετὰ ταῦτα καὶ πλείονων αἰσθησόμενος καὶ σφοδρο-5
 Βτέρων φέρειν δὲ ἀνάγκη, τῶν πραγμάτων ἀσυμβάτως ἐχόντων εἰ μὲν οὖν, ὥσπερ εἶπον, ἐθελήσετε τῶν προτέρων ἐχομένους λογισμῶν, ὑπὲρ μὲν τῆς ἡμετέρας σωτηρίας φροντίσαι, μηδὲν δὲ κατὰ βασιλέως βουλευσασθαι τῶν ἀπεικόντων, καὶ ἐμὲ κοινω-
 νὸν ἔξετε τῶν πρῆξιμένων· εἰ δ' ἑτέρως ὑμῖν δοκεῖ, οὐδὲν 10
 ἄλλο λοιπὸν, ἢ πολλὰ τῆς εἰς ἐμὲ φιλίας ἐπευξάμενον ἀγαθὰ, καθ' ἑαυτὸν ἃ μοι δοκῶ συμφέροντα πράττειν." Τοιαῦτα καὶ τοῦ βασιλέως εἰπόντος, ἐπὶ πολὺ μὲν πρὸς ἀλλήλους ἐώρων, τὸ τῆς γνώμης θανμάζοντες ἐπὶ τὰ καλὰ βεβηκός, ὡς μηδὲν
 C τῆς πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἀπάππον αἰδοῦς ὑφείναι, καίτοι πολ-15
 λοῖς αὐτὸν τοῖς λυποῦσιν ἀμειβομένου. εἶθ' ὁ πρωτοστράτωρ ἀπεκρίνατο τοιαῦτα „ἡμῖν, ὦ βασιλεῦ, τὸ συμφέρον σοί τε καὶ ἡμῖν αὐτοῖς σκοποῦσιν, ἃ λυσιτελεῖν ἔδοκοῦμεν, ἐφθραγξάμεθα. ἃ δὲ περὶ βασιλέως ἐφθραγξάμεθα, οὐκ αὐτὸ τοῦτο μό-
 νον ὅπως κακὸν τι πάθοι σκοποῦντες ἐβουλευσάμεθα, ἀλλ' ὅπως 20
 μὴ μετὰ τὸ φανερῶς εἰς τὸν πόλεμον καταστῆναι, τίς ὑπολεί-
 πεται μετὰ σοῦ προσδοκία δεινοῦ· τοῦτο γὰρ ἡμῖν περὶ πλεί-
 στον σκοπεῖται. ἐπεὶ δ' ὡς ἠκούσαμεν τῆς εἰς τὸν βασιλέα

18. Ita ED. P. pro ἐφθραγξάμεθα ἔδοκοῦμεν.

nietis. Ne vero arbitremini, aut hanc separationem mihi non molestam accidere, aut vos, ceu homines nauci a me reici in praesentia. Ex quo enim hunc sermonem orsus sum, ex cogitatione distractionis nostrae doloribus multis cumulatus est mihi animus, et me in posterum plura, et vehementius doliturum scio, sed quoniam res aliter fieri non potuit, ferendum erat: ergo si, ut dicebam, antegressis cogitationibus insistentes, saluti nostrae prospicere, et adversus avum nihil inconveniens meditari institueritis, rebus agundis comitem me profitebor: sin alia vobis mens, hoc unum relinquitur, ut multa bona ob vestram in me benevolentiam vobis a Deo precatus, ipse mihi ad utilitatem meam promus condus fiam. His auditis illi diu inter se adspicere, et admirari ingenium iuvenis, adeo ad honestatem grassantis, ut de pudore et reverentia erga avum nihil diminueret: quamvis ille tristitia multa remetiretur. Dein protostrator sic incipit: Nos, imperator, de tuis atque nostris commodis solliciti, quae eo facere putabamus, edisseruimus. Quod autem de avo consulimus, in eo non hoc unum spectavimus, ut malo multaretur: verum ut ne ad bellum apertum veniretur, tuoque capiti casus aliquis gravior impenderet: id enim est, quod omnium minime velimus. Et cum securitatem honoremque avi tuae saluti incolumitatisque praeferas, quod in-

καὶ πάμπαν ἀσφαλείας τε καὶ τιμῆς τὴν οἰκείαν σωτηρίαν καὶ Α. C. 1326
 ἀσφάλειαν ἐν δευτέρῳ λογιζῆ, θανατάζειν μὲν ἔπεισι τῆς με- D
 γαλοψυχίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, πείθεσθαι δὲ οἷς ἂν ἐθέλῃς, καὶ
 ταῦτα νομίζειν καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα, ἅπερ ἂν καὶ σοὶ
 5 συνοδοκῆ. εἰ δὲ τι καὶ πρότερον διηρέχθημεν περὶ τοὺς λόγους,
 οὐκ ἀλλήλοις ἐναντία βουλευόμενοι, ἀλλ' ὅπως μηδὲν τῶν δεόν-
 των ἀνεξέταστον διαφύγη. τοιγαροῦν ἐπεὶ τῆς ἀμφιβολίας παυ-
 σαμένης εἰς ἓν συνήλθομεν ταῖς γνώμας, οὐδὲν ἄλλο λείπεται
 ἢ τοὺς λόγους καταλιπόντας, χωρεῖν ἐπὶ τὸ πράττειν τὰ δε-
 10 οδογόμενα." Καὶ Συργιάννη κατὰ γνώμην αὐτῆ εἰπόντος εἰρη-
 σθαι καὶ τοῦτο προσθέντος, ὡς „τῆς εἰς τὸν βασιλέα καὶ πάμπ- P. 35
 πον αἰδοῦς καὶ κηδεμονίας, ὃ βασιλεῦ, πολλαὶ σοι παρὰ τῆ
 μεγάλῃ καὶ οὐρανίῳ βασιλεῖ κείσονται χάριτες, καὶ ἡ μεταβα-
 λεῖ τὰς γνώμας τῶν ἐπιβουλευόντων, ἢ, κακοῦν ὄρμημένῳν, ἀ-
 15 ἵτος ὑπὲρ ἡμῶν πολεμήσει," τοῦ τε βασιλέως τῆς εἰς αὐτὸν εὐ-
 νοίας καὶ εὐπειθείας πολλὴν ὁμολογήσαντος χάριν αὐτοῖς, εἰ
 φευκτέα ἢ μὴ, ἐσκόπων. ὄρωντες δὲ αἰετὴν ἐπιούσαν μελζόν
 τι φύουσαν κακὸν, καὶ τοὺς κατὰ βασιλέως τοῦ πάμπου καὶ
 βασιλέως θυμοὺς ἐπὶ μᾶλλον ἀξιομένους, ἐκ τοῦ μηδαμοῦ τε- V. 29
 20 κμαιρόμενοι μηδὲ λόγου τινὸς ψιλοῦ τούτῳ μεταδιδόναι καὶ
 δεδοκότες μὴ τινος τῶν ἀδοκῆτων ἐκ τοῦ αἰφνιδίου συμβάντος,
 οὐδ' αὐτὸ τοῦτο διαδραῖναι δυνηθεῖεν, ἐδόκει νῦν ὡς καιρὸν B
 ἔχουσι καὶ ἀδείας εὐποροῦσιν, ἀφίστασθαι τοῦ Βυζαντίου.
 βασιλεὺς δὲ αὐτοὺς ταῦτα μὲν ἢ ἔχουσιν εἰρηκέναι καὶ κα-

telleximus, subito nos huius magnanimitatis et iustitiae admiratio,
 et quae voles praestabimus, iustaque et utilia tuo iudicio metiemur.
 Quod vero antea oratione discrepuimus, non id studio dissentienti
 factum est; sed ut ne quid eorum, quae tempus postularet, nos in-
 discussum praeteriret. Proinde cum omni ambiguitate sublata senten-
 tiis congruamus, hoc solum restat, ut omissis sermonibus, ad id quod
 datur, aggrediamur. Postquam Syrgiannes deinde ex sua item mente
 locutum protostratorem pronuntiavit, et hoc ad commendationem ne-
 potis adiecit, Ob hanc reverentiam atque curam avi multa illum apud
 magnum caelestemque imperatorem manere praemia, qui aut malevo-
 lorum consilia mutaturus, aut ad nocendum prorumpentibus pro defen-
 sore obviam iturus esset: ubi nepos quoque de benevolentia et ob-
 sequio sibi praestitis gratias amplas egit, fugiendum esset nec ne, quae-
 siverunt. Et quia semper diem supervenientem malum aliquod maius
 parere videbant, et iram avi magis magis corroborari, ex eo ducta con-
 iectura videlicet, quod nunquam vel verbo appellare nepotem digna-
 retur: et quia in timore erant, ne si quid inopinatum derepente ex-
 titisset, id ipsum effugere nequirent, dum tempus ad eam rem sine-
 ret et libertas suppeditaret, Byzantio excedendum statuerunt. Im-
 perator quamquam eos id quod res esset, dixisse et scopum tetigisse

A. C. 1320 λῶς στοχάσασθαι ἔφη, ἔτι μέντοι γε καρτερίας καὶ μεγαλο-
 ψυχίας προσδεῖν, ἄχρι καὶ αὐτῆς τῶν κινδύνων τῆς ἀκμῆς.
 ἤλπιζε γὰρ αἰεὶ μεταβαλεῖν καὶ τῶν μελετωμένων ἀποστήσεσθαι
 τὸν βασιλέα. „τὸ δὲ νῦν ἔχον, περὶ τῆς βασιλίδος” ἔφη „τῆς
 ἔμοι συνοίκου σκεπτέον, εἰ χορὴ καὶ ταύτην φείγουσιν ἡμῖν συν-5
 ἔπεσθαι.” ἦν δ’ ἐκ Γερμανῶν αὐτῆ θρυγάτηρ δουκὸς ντὶ Μπρου-
 ζουήκ τοῦ παρ’ αὐτοῖς ἐπιφανεστάτου καὶ λαμπρότητι πάντας
 C τοὺς ὁμοφύλους ὑπερβάλλοντος τοῦ γένους. τοῖς μὲν οὖν δυσὶ
 τῶν ἀναγκαιῶν ἐδόκει καὶ τὴν τοῦ βασιλέως γαμετὴν συμπαρα-
 λαβεῖν, διὰ τὸ καὶ αὐτοὺς τὰς γυναικίας ἔχειν μεθ’ ἑαυτῶν, 10
 καὶ διὰ τοῦτο δέον εἶναι πάσῃ μηχανῇ χρῆσασθαι, ὥστε καὶ
 τὴν βασιλίδα συνεῖναι τῷ βασιλεῖ.

D *ιά.* Καντακουζηνὸς δ’ ὁ μέγας δομῆστικὸς τάναντία φρο-
 νῶν ἦν, καὶ τὰς αἰτίας προσετίθει „πρῶτον μὲν γὰρ” ἔφασκε
 „τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν λαθραίας γινομένης καὶ κατεσπουδα-15
 σμένης, ἐπικινδυνότατον γυναιξὶ πρὸς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων
 ἀσθενῶς ἐχούσαις καὶ ἀφρῶς· καὶ ἡμῖν δὲ αὐτοῖς οὐ μικρὸς
 ὁ κίνδυνος ὑποπιέυεται, ἐπ’ αὐτῶν τῶν ἔργων καταφόροις γι-
 νομένοις· ἔπειτα εἴτε καὶ τύχῃ χρῆσαμένοις τοῦτο πρὸς τὸ ῥά-
 διον ἀποβαίῃ, ἀλλ’ οὐχ ὁμοίως ἀπαντήσῃ καὶ τὰ μετὰ ταῦτα. 20

6. Ita scripsi ex coniectura ED. P., qui ad h. l. ita: In Graeco
 δουκὸς ντιμ προζουήκ, ubi nil omnino corruptum est, quod
 ait interpres, sed ita scribendum: δουκὸς ντι Μπρουζουήκ, id
 est, Italice, *duca di Brunzuik*; nam eius linguae magnus usus
 Constantinopoli, ut coniciere est ex locorum appellationibus, ut
 Φράντζα et Σαβωία etc. Litterae autem νι valent δ apud Grae-
 cos inferiores, ut infra patebit saepius; μπ valent β, ut μπ-
 λότα pro *balota*, et Μπαῖουλος, *Bailus*, nomen Venetum.

fateretur, tamen excelso et patienti animo usque ad ipsum discrimi-
 nis articulum exspectandum esse monuit, cum senem aliam mentem
 induturum et a conceptis maleficiis destitutum consideret. Nunc au-
 tem de coniuge mea decernendum est, inquit, utrum eam fugientibus
 nobis pone sequi oporteat. Haec e Germanis erat principis Brunsui-
 censis, apud suos eminentissimi et splendore generis inter omnes sui
 ordinis facile praecipui filia. Protostratori igitur et Syrgianni facien-
 dum videbatur, uti imperatoris coniugem assumerent, quando et ipsi
 suas secum haberent: quin omnem lapidem movendum, ut et impe-
 ratrix cum imperatore esset.

11. At enim Cantacuzenus magnus domesticus seorsum ab iis
 sentiens, opinionis suae momenta his verbis explicavit: Primum dis-
 cussio nostra clandestine et anxie nobis satagentibus futura est: id
 feminis ad huiusmodi laborem infirmis et natura nequaquam idoneis,
 summum periculum consilabit: et nos ipsi non mediocre habemus
 formidare discrimen, si in facto ipso deprehensi fuerimus. Adhaec
 etiamsi fortuna favente hoc operis bene processerit, tamen posteriora
 non perinde evenient. Nam si ab avo manus ad nos insequendos

εἰ γὰρ πρὸς βασιλέως στρατιὰ πρὸς δίωξιν ἡμῶν ἀποσταλῆ, A. C. 1320
 δυοῖν ἀνάγκη θάτερον ἐλέσθαι, ἢ τὰς γυναῖκας καταλιπόντας P. 36
 χρῆσασθαι φυγῆ, ὃ δειλίας καὶ ἀνανδρίας, ἔτι τε ἀνοίας καὶ
 ἀβουλίας ἡμῶν ἐγκλημα περιάψει, πρὸς τῷ καὶ ἀδοξίας αἰτίους
 5 τῆ βασιλίδι γεγονέναι δίκην ἀγομένη δοριαλώτου, ἢ ταύτης
 ἕνεκα πολλαπλασίοις ὀλίγους συμπλεκόμενους ἀποθνήσκειν, ὧν
 οὐδέτερον ἐλέσθαι προσήκει σωφρονοῦντας. πρὸς δὲ τούτοις,
 οὐδὲ πρὸς οὓς ἀπερχόμεθα βέβαια τὰ τῆς πίστεως ἡμῶν, καὶ
 διὰ τοῦτο οὐ μέλλειν οὐδὲ κατατρίβειν τὸν καιρὸν ὁμαλῶς βαδί-
 10 ζοντας καὶ ἀνειμένως, ἀλλὰ κατεσπουδασμένως καὶ σὺν τάχει
 πολλῷ χρῆ, ἵνα μὴ πρὸ τοῦ ἡμᾶς ἀφικέσθαι, τὴν ἄφιξιν ἡμῶν
 πυθόμενοι, βουλευσῶνται κατὰ σφᾶς, μὴ εἰσδέξασθαι ἡμᾶς τῆ B
 πόλει, καὶ γέρονται παράδειγμα καὶ ταῖς ἄλλαις τὰ ἴσα δρᾶν,
 ἀλλ' αὐτοὺς ἡμᾶς ἀγγέλλειν τε τὴν ἄφιξιν ἡμῶν καὶ κατέχειν
 15 τὴν πόλιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ κατὰ γαστροῦς ἔχειν τὴν βασι-
 λίδα οὐ μικρὸν κώλυμα πρὸς τὸ ἀνδράσι φεύγουσιν ἀκολου-
 θεῖν. δι' ἃ δὴ πάντα προσήκειν ἠγοῦμαι, ταύτην μὲν ἔᾶν καθ' V. 30
 ἡσυχίαν μένειν, ἡμᾶς δὲ διακινδυνεύειν· καὶ μὲν ἡμῶν τὰ
 πράγματα χωρήσῃ κατὰ νοῦν, Θεοῦ βουλομένου, τότε ἤδη καὶ
 20 τὴν βασιλίδα μετακαλεῖσθαι ὅπουπερ ἂν ἢ βασιλεὺς, εἰ δ'
 ἐναντίως ἢ ἐλπίζομεν ἀποβαιή, αὐτὴν γοῦν ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι."
 Τούτοις τοῖς λόγοις ὡς καλῶς ἔχουσιν ἐπιψηφισάμενος ὁ βασι- C
 λεὺς σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐσκέποντο περὶ τοῦ πότε καὶ ὅπως τὴν
 ἀναχώρησιν χρῆ ποιεῖσθαι. ὁρῶντες δὲ καὶ τοὺς ἐπιλοίπους

mittatur, alterum e duobus cogemur; aut uxoribus relictis porro fu-
 gere, quod nos timiditatis, ignaviae, dementiae, temeritatis crimini-
 bus maculabit, ut omittam, quod imperatrici dedecoris auctores erim-
 mus, quae pro captiva abducetur; aut imperatricis causa pauci cum
 multo pluribus pedem conferentes interfici: quorum utrumvis eligere,
 a prudentia abhorret plurimum. Praeterea neque ad quos profici-
 scimur, constantem erga nos fidem gerunt. Quod cum ita sit, non
 cunctandum, neque acquabili et lento passu bonum tempus conte-
 rendum: sed enixe et accelerato gradu ambulandum est, ne, ante-
 quam perveniamus, incolae adventu nostro praecepto, unanimi con-
 sensu urbe nos arceant reliquisque urbibus ad similem audaciam
 exemplo suo praeceat: sed ut ipsimet nuntium adventus nostri ap-
 portemus urbemque occupemus. Illud insuper imperatrici ad co-
 mitandam virorum fugam non levi impedimento est, quod uterum
 fert. Ob haec omnia aequum iudico, ut illa se non moveat: nos
 autem fortunam subeamus: et, si quidem res, Deo bene iuvante,
 ad voluntatem fluxerit, tum iam ipsa quoque eo accersatur, ubi con-
 iux fuerit; sin secus, ipsa saltem secura degat. His ut praeclare
 dictis, imperator et reliqui suffragantes, quando quove pacto se-
 cederent, circumspiciebant. Ceterum cum perspicerent, etiam reli-

- A. C. 1320τῆς συγκλήτου καὶ τοὺς ἐν τέλει ἐν δεινῇ τιθεμένους τὴν τῶν βασιλέων διαφορὰν καὶ κακῶν νιφάδας τῇ κοινῇ τῶν Ῥωμαίων οὐ μετρίως προσδοκῶντας καὶ περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους ἀεὶ διαλεγόμενους, καὶ προσδοκίμους ὄντας καὶ βασιλεῖ διαλέξασθαι περὶ τοῦ μὴ δεῖν νεωτερίζειν, ἀλλ' ἔαν τὸν ἔγγονον ἐπὶ σχή-5 ματος εἶναι, ὡς μεγάλων κακῶν αἰτίας ἐσομένης καὶ ταραχῆς
- D τῆς τοιαύτης ἐπιχειρήσεως, ἐπεὶ ἔδοξε καρτερεῖν τὸ μέλλον ἀποβήσεσθαι σκοποῦντας, ἔξαποσιέλλουσι πρὸς Θράκην τὸν Συργιάννην τῆς ἀρχῆς ἐπιμελησόμενον, αὐτοὶ δὲ προσεκατέρουν τῇ Κωνσταντίνου. ἐν τούτοις δὲ τῶν πραγμάτων ὄντων, ὁ 10 μέγας κονοσταῦλος Μιχαὴλ ὁ Τορνίκης, μητρόθεν μὲν κατὰ γένος προσήκων τῇ πρεσβυτέρῳ τῶν βασιλέων, καὶ πολλῆς εὐμενείας ἀπολαύων παρ' αὐτῷ καὶ τιμῆς οὐ μόνον διὰ τὴν συγγένειαν, ἀλλ' ὅτι καὶ φρενὸς ἦν βαθείας καὶ τοὺς τρόπους ἀγαθὸς καὶ πρὸς τὰς ἐπαρχίας ὧν ἤρξε, βασιλέως διδόντος, εὐνο-15
- P. 37 μώτατος καὶ σπουδαιότατος ἐφάνη, οὗτος δὲ τῇ πρὸς αὐτὸν εὐμενείᾳ τοῦ βασιλέως θαυρῶσας, προσῆλθέ τε καὶ διελέχθη κρύφα περὶ βασιλέως τοῦ νέου, τὸ ἄτοπον ὡς εἰκὸς τῶν μελετωμένων ὑποδεικνύς, καὶ ὡς πολλῶν ἔσοιτο συμφορῶν αἴτιον τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων, ἃν τε κατορθωθῇ τὸ μελετώμενον, ἄν 20 τε μὴ. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ Μετοχίτης λογοθέτης ὁ μέγας, ὃς μεσιτεύων μὲν τότε τῇ διοικήσει τῶν βασιλικῶν πραγμάτων

11. κονοσταῦλος ex nostrate vocabulo *conestable*; al. dicitur *κοντοσταῦλος*. *ED. P.*

quos tum proceres, tum magistratus dissidio imperatorum graviter offendi, calamitatumque densissimos imbres communi Romanorum inde metuere, et eas crebris usurpare sermonibus, exspectarique, ut iidem cum imperatore agerent, ne quid novi et inusitati inceptaret: sed nepoti ornamenta imperatoria permitteret; quod aliqui molitio senis ingentium incommodorum ac motuum futura esset materia, durandum et quo res evaderet observandum esse censuerunt. Itaque Syrgianne in Thraciam ad praefecturae suae mulus dimisso, ceteri Constantinopoli haerere perseverant. In hoc rerum statu magnus constotaulus Michael Tornices (qui materno genere imperatorem seniore attingebat, nec postremum gratiae et auctoritatis locum apud eum tenebat, non tantum quia cognatus, sed quia non vulgari prudentia, et morum probitate egregius, atque a provinciis, quas imperatoris concessu administrarat, aequitatis et integritatis laudem maximam reportaverat) hic igitur fretus ea gratia, qua valebat, clam aliis ad imperatorem accessit, et cum eo super nepote colloctus, quam aliena a ratione tentaret, non immerito ostendit, quamque varias in imperium Romanum calamitates inveheret, sive meditata feliciter, sive contra irent, demonstravit. Id ipsum et magnus logotheta Metochites praestitit, qui tum domum imperatoriam, sive aulam regebat, vir alioqui solers, et non Christianis modo, sed

ἦν, ἄλλως δὲ ἀγχίνους, καὶ οὐ μόνον τῆς καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ A. C. 1320
καὶ τῆς ἔξω σοφίας εἰς ἄκρον ἑλληκῶς τὴν γὰρ ἀστρονομίαν
ἀπὸ τινος Βρυεννίου φαύλας τινὰς καὶ οὐκ ἀκριβεῖς πάνυ πα-
ραλαβὼν ἀρχάς, αὐτὸς ἰδίῳις πόνοις ἐξηκριβώσατο, ὡς καὶ B
5 μετὰ ταῦτα πολλοὺς ἐν ἐπιστήμῃ τοῦ μαθήματος σὺν ἀκρι-
βεῖα γενέσθαι παρ' αὐτοῦ διδαχθέντας· ὁ καὶ θαυμάζοντος
βασιλέως, καὶ πρὸς τινὰ τῶν ἐκείνῳ φοιτησάντων ἐρομένον, ὁ
Γρηγοῶς οὗτος ἦν, πῶς ὁ Μετοχίτης ἐκ φαύλων τῶν ἀρχῶν
ὠρμημένος, οὕτως ἠδύνῃθη πρὸς τελείαν ἐξεύρεσιν τοῦ μαθή-
10 ματος ἐλθεῖν, „οὐ θαυμαστὸν“ φάναι „βασιλεῦ“ τὸν ἐρωτηθέντα,
„ἐκ λαμπάδος μικρᾶς πυρρὸν ἀναφθῆναι μέγαν,“ ἐπαινεῖσαι τε
τοῦτον τῆς ἀγχινοίας τὸν βασιλέα, καὶ τὸ οἰκεῖον τῆς εἰκόνας
θαυμάσαι. οὗτος δὲ οὖν ὁ μέγας λογοθέτης διὰ τε τὴν σύνεσιν
καὶ τὴν σοφίαν, καὶ τὴν ἣν εἶχεν ἐπιτηδειότητα πρὸς τὴν διοί-
15 κησιν τῶν πραγμάτων πολλῆς ἀπολαύων παρὰ βασιλέως οἰ-
κειότητος καὶ εὐμενείας, ἐθάροσσε καὶ αὐτὸς τῷ βασιλεῖ προσ-
ελθὼν περὶ τοῦ ἐγγόνου διαλεχθῆναι, πείθειν ἐπιχειρῶν, ὡς
οὐ δεῖ τὰ καθεστῶτα κινεῖν, οὐδὲ τὸν ἕγγονον τῆς βασιλείας
ἀποστεροῦντα, ἑτέρῳ μηδαμῶς προσήκοντι παρέχειν, εἰ μὴ
20 τι ἄλλο, τὰς ἀπὸ τούτου ταραχὰς συμβησομένας εὐλαβούμε-
νον. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τοιαῦτα καὶ ἕτερό' ἅττα διελέχθησαν βα- V. 31
σιλεῖ· ἐδόκουν δὲ λίθους ἔπειν. ὁ γὰρ βασιλεὺς ἀνεπιστροφῶς
εἶχετο τῶν ἀπ' ἀρχῆς δεδογμένων καὶ τὴν πρὸς τὸν ἕγγονον

22. λίθους ἔπειν. Est proverbium Graecum pro nihil aut in-
cassum agere. In textu haud quidquam mutandum. ED. P.

externis etiam litteris politissimus. Etenim cum astronomiae princi-
pia a quodam Bryennio minuta et imperfecta accepisset, ipse in eo
studio accuratissima diligentia sua tantos processus effecit, ut de-
inde quoque permulti in eadem scientia ipso praeceptore progressus
eximios adepti sint. Quod cum imperator admirans, Gregoram eius
auditorem percunctaretur, qui tandem Metochites a tam tenuibus
profectus initis, ad plenam huius disciplinae cognitionem aspirare
potuisset: audivit ab eo, nihil esse mirum, ex parva lampade lucu-
lentam facem accendi: laudavit respondentis acumen imperator, et
immagine obvia ac familiari naturam rei ante oculos ponente dele-
ctatus est. Ergo hic magnus logotheta cum propter intelligentiam at-
que doctrinam liberalem, et in negotiis obeundis dexteritatem ab
imperatore familiariter admodum diligeretur, ausus est et ipse de
nepote illum admonere, suadereque, ne semel fixa et rata convul-
leret neve imperium eidem ablatum, alteri, cui minime deberetur,
traditum vellet: si non ob aliud, at certe ne tanti tumultus inde
cierentur. Haec et similia imperatori occinentes illi duo, lapides vide-
bantur coquere: nam quod a primordio decreverat, ab eo deduci nullis
machinis poterat suamque malignitatem in nepotem rebus ipsis ex-

A. C. 1320 δυσμένειαν αὐτοῖς πράγμασιν ἐπεδείκνυ. λέγεται δ' ἐν τούτοις
 πτοῖς καιροῖς καὶ βασιλεὺς εἰς ἑαυτὸν συννευκῶς καὶ περὶ τινος
 δοκῶν φροντίζειν, πρὸς μηδένα δὲ διαλεγόμενος, αὐτὸς πρὸς
 ἑαυτὸν πολλάκις εἰπεῖν ὡσπερ ἐπερωτῶν· „καὶ τῆς φύσεως
 ἐπικρατεστέρα φανεῖται ἢ ἔχθρα ἄρα;” εἴτε δὲ πρὸς τι τῶν⁵
 μελετωμένων ἄλλο ὁ λόγος ἀπετείνετο, εἴτε περὶ τῆς εἰς ἔγγο-
 νον ἔχθρας ἦν, οὐδεὶς σαφῶς ἠδυνήθη μαθεῖν· πάντες μέντοι
 πρὸς τοῦτο τὸν λόγον ἐξέλαβον, καὶ τεκμήριον ἐποιούντο τῶν
 μελλόντων κακῶν. ἐν τούτοις μὲν οὖν ὁ χειμῶν ἐτελεῦτα.

A. C. 1321 β'. Ἄρτι δ' ἔαρος ἀρχομένου, Ἀπριλλίου μηνὸς πέμπτη¹⁰
 P. 38 ἴσταμένου, τῇ πρὸ τῶν βαίων κυριακῇ, ὁ βασιλεὺς τῷ βασι-
 λεῖ καὶ ἐγγόνῳ μηνύει ἐτέρωθι μηδάμοῦ πορευθῆναι, πρὸς
 Βαυτὸν δὲ ἀφικέσθαι καὶ τὸ νῦν εἶναι· ὁ δὲ τί ποτ' ἂν εἴη τὸ
 λεχθὲν ἐν νῶ στροφῶν καὶ περιεργαζόμενος, καὶ μηδαμοῦ τὴν
 αἰτίαν συμβαλεῖν ἔχων, ἤρετο τὸν μηνύσαντα, καὶ ἀξίωσιν προσ-¹⁵
 θεῖς, εἴ τι σύνοιδεν, ἀπαγγέλλειν· ὁ δ' ἔλεγε, βέβαιον μὲν οὐ-
 δὲν εἰπεῖν ἔχειν, στοχάζεσθαι δὲ, τὸν πάμπαν βούλεσθαι καὶ
 βασιλέα τοῦ πατριάρχου καὶ ἀρχιερέων παρόντων λόγους τι-
 νὰς πρὸς ἑ διελθεῖν· οἵτινες δὲ οἱ λόγοι καὶ πρὸς τί φέρουσι,
 σαφῶς εἰδέναι μηδαμῶς. εἶτα μικρὸν ἐπισχὼν, „ὡσπερ μὲν²⁰
 ἔφην, ἀκριβῶς οὐκ οἶδα” εἶπε „περὶ ὧν οἱ λόγοι, εἰκάζειν
 μέντοι μὴ προσηνεῖς τινὰς ἔσεσθαι καὶ ἡμέρους, ἀλλ' ὡς ἐπὶ
 δίκῃ καλεῖσθαι· ἐδεῖτό τε μικρὸν ἀναμείναντα καὶ μελέτη μι-

19. πρὸς ἔ. Ita correxi; antea πρὸς σε legebatur.

serebat. Aiunt, hoc tempore in se ipsum descendisse, et quasi cura
 altiore defixum, neminem quidem allocutum, sibimet autem frequen-
 ter interrogantem dixisse: Ergone natura ipsa potentius erit istuc
 odium? Quod verbum aliorsumne, an ad nepotem pertineret, scire
 pro certo nemo potuit: omnes tamen in hanc partem potius, quam
 in aliam interpretati sunt, et pro argumento futurarum miseriarum
 habuerunt. In his hiems desiit.

12. Vere novo, Nonis Aprilibus, dominica ante diem Palmarum,
 avus nepoti per ministerium mandat, ne quoquam concedat, sed ad
 se confestim accedat. Qui secum animo versans, et curiosius inda-
 gans, quidnam ista denuntiatio sibi vellet, cum causam accitus nul-
 lam posset conicere, interrogabat et precibus orabat nuntium, ut
 si quid nosset, ne celaret. Tum ille nihil se exploratum habere,
 quod affirmaret; in suspicionem autem delabi, avum patriarcha et
 episcopis praesentibus eum constituisse alloqui. Verum quidnam et
 quo fine dicturus sit, sibi neutiquam liquido constare; et parumper
 conticescens, Sicut narravi, inquit, satis perspectum non habeo,
 quid verborum sit facturum: auguror tamen, molle ac mansuetum
 nihil locuturum: sed te velut in iudicium arcessi. Quare aliquam-
 diu praemediteris licet, ut rationem reposedendus, paratus ad respon-

κρη̄ προσασχοληθέντα, ὡς εὐθύνας ὑφ' ἑξόντα, πρὸς ἀπολογίαν Α. C. 1321
 ἔτοιμον ἦκειν." ὁ βασιλεὺς δὲ χάριν αὐτῇ τῆς καλοκαγαθίας C
 ὁμολογήσας καὶ ἀγαθῶν ἀμοιβὴν προσεπευξάμενος παρὰ Θεοῦ,
 εἶτα καὶ τοῦτο εἰπὼν, ὡς κατὰ γνώμην αὐτῇ γένοιτ' ἂν τὸ
 5 πολλῶν παρόντων δικαζόμενον ἀπολύσασθαι τὰ ἐγκλήματα,
 ἀπαγγέλλειν ἐκέλευε τῇ πάμπῃ καὶ βασιλεῖ, ὡς ἀφίξεται ὅσον
 οὔπω. ἐκεῖνος μὲν οὖν τὴν παρὰ Θεοῦ βοήθειαν ἐπευξάμενος
 ἐν τοῖς παροῦσι τῇ βασιλεῖ, καὶ προσκνήσας ἀπῆλθε. βασιλεὺς
 δ' εὐθὺς τοὺς ἐταίρους μετεκαλεῖτο· ἀλλ' ὁ μὲν μέγας δομέ-
 10 στικός, θεῖον αὐτῇ τοῦ Ταρχανειώτου, ἀδελφῆς τοῦ πρώτου
 βασιλέως Μιχαὴλ υἱοῦ τεθνηκότος, παρῆν ἐκεῖ πενθήσων ἐπὶ D
 κειμένῳ τῇ συγγενεῖ. ὁ πρωτοστράτωρ δὲ διατριβῶν οἴκοι,
 ἀφίκετό τε πρὸς βασιλέα εὐθὺς καὶ τὴν αἰτίαν τῆς κλήσεως
 ἠρώτα μαθεῖν. βασιλεὺς δὲ τὰ τε παρὰ βασιλέως μηνυθέντα,
 15 καὶ ὅτι δίκης ἐνεκα καλοῖτο γνωρίζει, καὶ ὡς ἦξιεν ἐπηγγέλιτο
 κατὰ τάχος, προσθεῖς καὶ τοῦτο, ὡς κατὰ γνώμην ἂν αὐτῇ
 γένοιτο δικασθῆναι, δυνασομένῳ ῥαδίως αὐτὸν μὲν οὐδεὶ τῶν
 ἐγκαλουμένων ἐνεχόμενον ἀποδείξει, τὸν δὲ κύριον καὶ βασιλέα
 ψυχῆς ἰδίας θέλησιν ἐδικουῖντα. ὁ πρωτοστράτωρ δὲ „πάννυ. 32
 20 μοι δοκεῖς ἀμαρτάνειν" ἔφη „τοῦ ὄντος, ὃ βασιλεῦ, καί, ὡς
 εἰκεν, ὧν πρὸς σε περὶ τῆς τοιαύτης κρίσεως ὁ μέγας δομέ-
 στικός εἴρηκεν ἐπελάθου, ἃ δῆπου καὶ σοὶ εἰρησθαι τότε καὶ P. 39
 ἡμῖν ὀρθῶς ἐδόκει. σοῦ γὰρ εἰρηκότος, ὡς „βουλοίμην ἂν ἐπὶ
 τοῦ βασιλέως καὶ πάμπου δίκης τυχῶν, ἢ τὰ ἐγκλήματα ἀπο-
 25 λύσασθαι, ἢ τοῦτο μὴ δυναθεῖς, μὴ τὴν βασιλείαν μόνον

dendum venias. Nepos ut bono viro gratias agens, et praemium a
 Deo comprecans, atque hoc insuper addens, Sibi optatum fore, co-
 ram multis iudicio contendentem crimina obiecta refellere, renunti-
 are avo iubet, mox se affuturum. Apparitor divinam ei opem tali
 statu precatus, et ut imperatorem veneratus, recedit. Extemplo so-
 cios convocat. Porro magnus domesticus, Tarchaniota sororis primi
 Michaelis imperatoris et maioris materterae suae filio rebus humanis
 erepto, ad exanime corpus luctus causa abierat: protostrator domi
 manens illico adest, cur vocatus sit quaerit. Nepos et quid sibi
 ab avo mandatum, et se reum citari, ac sine mora se stitutum refert.
 Addit etiam, se iudicium ex animo subiturum, cum nihil negotii
 sit ostendere, tum se vacare omni crimine, tum dominum et impe-
 ratorem semet de maligna voluntate sua ulcisci. Subiecit proto-
 strator: Longe mihi a vero lapsus videris, imperator, atque ut veri-
 simile sit, quae de tali iudicio a magno domestico audivisti, quae-
 que tum et a te, et a nobis, ut recte dicta accipiebantur, eorum te oc-
 cupavit oblivio. Nam cum tu ita praedicasses, velle te, si apud a-
 vum causam diceres, aut obiecta diluere, aut, si id minus posses,

A.C. 1321 ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀφαιρεθῆναι ζώην" ὃδ' ἠϋξάτο, μὴ ζῶν ἰδεῖν
 τοιαύτην ἡμέραν, ἐν ἧ γενήσεταιί σοι τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ πάππῳ
 δικαζόμενον ἰδεῖν· οὐ γὰρ δίκης, καταδίκης δὲ μᾶλλον ἔστιν
 ἀληθὲς τὴν ἡμέραν προσειπεῖν ἐκείνην. ἐνὸς γὰρ ὄντος τοῦ
 δικάζοντος καὶ τοῦ κατηγοροῦντος, οὐδὲν ἄλλο λείπεται συν-5
 ἄγειν. ἄλλως τ' οὐδὲ τῶν ἀνοήτων ὁ βασιλεὺς, ὡσθ' οὕτως
 ἀπερισκέπτως ὀρμηθῆναι πρὸς τὴν δίκην, ὡς καὶ καιρὸν ἀπο-
 Βλογίας σοι παρασχεῖν, καὶ ἢ τὰ ἐγκλήματα ἀπολύσασθαι, ἢ
 καὶ ἀδικούμενον ἐάντὸν ἀποδείξαι· ἀλλὰ βαθείας ὦν καὶ συν-
 ετῆς, ὡς ἴσμεν, φρενὸς, καὶ δεινὸς πράγμασι χρῆσθαι, τότ' 10
 ἐπὶ τῆς δίκης σε καταστήσει, ὅτε πρὸς τὸ αὐτῷ δοκοῦν πάντα
 προκατασκευασάμενος, οὐδενὸς ἄλλου λείποιο, ἢ τὴν ἀπόφα-
 σιν ἐξενεγκεῖν κατὰ σοῦ· καὶ τοῦτο, ἵνα καὶ τοῖς ἔξω δίκαια
 δοκοίῃ ποιεῖν, ὡς ἐπὶ τοῖς ἀνοσιωτάτοις σοῦ φανερώς ἐαλωκό-
 τος καὶ διὰ τοῦτο δικαίως πάσχοντος ὀτιοῦν." Τοιαῦτα πρὸς 15
 ἀλλήλους ὁμιλούντων, ἀδίδις ἦκε μηνυτῆς ἕτερος ἐκ βασιλείως,
 ἐπισπεύδων τὴν ἐν βασιλείοις ἄφιξιν τῷ ἐγγόνῳ· ὁ δ', (οὐ γὰρ
 C ἐξῆν ἑτέρως δρᾶν,) ἀφικνεῖται πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον,
 λύπη πολλῇ τηκόμενος τὴν ψυχὴν, διὰ τὸ τὸν μέγαν ἀπόντα
 δομέστικον μὴ περὶ τῶν παρόντων ἐσχηκέναι συνδιασκέψα-20
 σθαι. εὐθύς δὲ μετὰ μικρὸν καὶ ὁ μέγας δομέστικος ἦκεν ἐν
 βασιλείοις, καὶ τὸν μὲν βασιλέα παρὰ τῷ βασιλεῖ καὶ πάππῳ
 ἔνδον εὐρίσκειν ὄντα, τὸν πρωτοστράτορα δ' ἔξω καθήμενον,
 καὶ τῇ ὄψει τὴν ἔνδον ταραχὴν τῆς καρδίας καὶ τὴν φροντίδα

non imperio tantum, verum etiam vita carere, ille emori optabat potius, quam videre diem illum, quo tu iudicio cum avo contenderes: non enim iudicii, sed condemnationis diem revera appellare convenit. Cum enim idem sit futurus iudex, qui accusator, aliud ratiocinando colligi nihil potest. Praeterea non ita est insipiens, ut tam inconsiderate ad iudicium feratur, tibi que tempus etiam defendendi concedat, quo aut innocentem aut etiam iniuria affectum te ostendas, sed cum sit, quod scimus, praestanti prudentia et rerum gerendarum callidus, tum demum in iudicium te adducet, quando eius arbitrato praestructis omnibus, unum hoc restabit, ut sententia de te, tamquam de sceleratissimorum facinorum manifesto, et ob id quibusvis suppliciiis excarnificando, ut sic apud externos etiam iustitiae opinionem auferat, pronuntietur. Haec illis in colloquio agitantibus, ecce alius ab imperatore apparitor, qui nepotem urgeret ad regiam. Quia ergo aliter nequibat, quo vocabatur ivit, multa plenus moestitudine propter magni domestici absentiam, quicum consilia sua conferre potuisset. Haud multo post domesticus quoque palatium ingreditur, iunioremque imperatorem apud avum intus, protostratorem foris sedentem invenit, ipso vultu perturbationem ac sollicitudinem intimam ostentantem. Tum sic eum compellat: Aspectus tuus me-

ὑποδεικνύντα· εἶπέ τε πρὸς αὐτόν· „δοκεῖς μοι περὶ τινος σκέ- A.C. 1321
 πτεσθαι τῶν μεγάλων τῇ ἔξωθεν ὄψει καὶ τῇ συννοίᾳ” ὁ δ' ἔφη
 καὶ σκέπτεσθαι, καὶ περιστάσεσι προσομιλεῖν ταῖς ἐσχάταις
 τοῦ δ' ὄτου χάριν, ἀντερομένον, „ὁ βασιλεὺς” ἔφη „παρὰ βα-

D
 5σιλέως τοῦ πάππου κληθεῖς ἐπὶ δίκην, σοὶ μὲν συντυχεῖν πολλὰ
 ζητήσας, οὐκ ἠδυνήθη· τοῦ καιροῦ δὲ οὐκ ἐπιτρέποντος δια-
 μέλλειν, αὐτὸς μὲν εἰσῆλθε πρὸς βασιλέα, ἐμοὶ δὲ φόβον οὐ
 μικρὸν ἐνέθηκε περὶ αὐτοῦ, μάλιστα τῶν σῶν λόγων ἐνθυμον-

10δ' αὐθις ἐπανερομένου „τί δ' ἡμῖν ἄχρι νῦν ἀρμόζον τῷ καιρῷ
 καὶ τοῖς πράγμασιν εἴργασται;” „οὐδὲν” εἶπεν ὁ πρωτοστράτωρ
 „βραχυτάτου γὰρ ὄντος τοῦ μεταξύ τῶν ἀγγελιῶν χρόνου, καὶ P. 40
 τὴν ὡς βασιλέα ἄφιξιν κατεπείγοντος, οὐδὲν ἐπράξαμεν τῶν
 δεόντων.” „πῶς δ' οὐ πάρεσιν ἐνταῦθα τοῦ βασιλέως οἰκετῶν

15η καὶ τῶν σῶν τινες;” ἐρομένου, „παρησαν μὲν” εἶπεν ὁ πρω-
 τοστράτωρ „δείσας δ' ἐγὼ μὴ παρόντας ὄρωντων καὶ ἄλλων
 ἄλλα λογιζομένων, ἐκ τούτου συμβῆ τις ὑποψία καὶ βλάβη,
 ἐκέλευσα ἀπιέναι.” ὁ δὲ πολλὰ καταμεμψάμενος τῆς ἀβουλίας,
 καὶ μηδένα καιρὸν ἄλλον εὐρήσειν ἐπικινδυνότερον ἢ βιαιότε-
 20ρονον εἰπὼν, ὥστε τὴν ἄδολον αὐτῶν εὐνοίαν καὶ ἀγάπην ἐνδει-
 κνυμένους πρὸς βασιλέα τῶν περισχόντων ἀπαλλάττειν κινδύ-
 νων, „σὺ μὲν” ἔφη „τῶν σῶν οἰκετῶν ὀπόσους ἂν ἐξῆ καὶ τῶν V. 33
 φίλων συναγαγῶν, ἐνταῦθα κέλευσον μένειν· ἐγὼ δ' ἐξελθὼν B

ditabundo similis te in re quapiam magni ponderis cogitationem de-
 fixisse significat. Hic protostrator, Maxime, inquit, et cogitatione
 defixus, et gravissimo casu afflictus sum. Quam ob causam tandem?
 Quod, inquit, Andronicus ab avo in iudicium vocatus, cum vehe-
 menter cuperet prius tecum colloqui, ea facultate exclusus est. Et
 quoniam moras interponere non licebat, ipse ad imperatorem in-
 troivit, me timore non levi de se suspensum reliquit: cum praeser-
 tim recogito, quid tu nobis de istoc iudicio dixeris. Rursum quae-
 rente magno domestico, quid interea loci rationibus suis appositum
 et tempori accommodatum praestitissent: Nihil, ait protostrator,
 nam quia inter binos vocatus intervallum permodicum intercessit,
 et ad imperatorem festinato abeundum fuit, haud quidquam quod in
 rem esset effecimus. Quid? de famulitio tuo aut nepotis cur hic
 nemo visitur? Visebantur vero, inquit, at ego formidans, ne eorum
 praesentia aliis secus ratiocinantibus aliquid suspicionis et damni
 afferret, eos domum remisi. Hanc imprudentiam magno opere incu-
 sans domesticus, quod nullum tempus periculosius, et ad vim faci-
 endam opportunius existere posset, quo velut ansam haberent, mi-
 nime fucata benevolentiam amoremque erga iuniorum imperato-
 rem declarandi, et ipsam quibus cingeretur discriminibus eripien-
 di, Age, inquit, tu coactis de ministris et amicis tuis quotquot

A. C. 1321 αὐθις τοὺς βασιλέως συναθροίσω καὶ τοὺς ἑμούς· εἰς ἕν δὲ
 συνελθόντες, καὶ τὸν νέον βασιλέα παραλαβόντες, ὅπερ οἶμαι
 δυνησέσθαι, πρὸς τὸν τῆς Σοφίας ἀπελευσόμεθα τοῦ θεοῦ λό-
 γου θεῖον νεὸν, τὴν σωτηρίαν διὰ τῆς ἀσυλίας τῆς ἐκείνου
 πραγματευσόμενοι, εἶτα διαπρεσβευσάμενοι πρὸς βασιλέα,⁵
 ἀμνηστίαν αἰτήσομεν τῶν τολμηθέντων· τὸν δὲ, δείσαντα τὴν
 σιτίασιν, ὡσπερ εἰκὸς, ὄρκω καὶ βασιλεῖ καὶ ἡμῖν καὶ τὴν ἀσφά-
 λειαν πιστώσασθαι καὶ τὴν ἀμνηστίαν τῶν εἰργασμένων. τοῦ
 νέου δὲ βασιλέως ἀπαλλαγέντος τοῦ περισχόντος νῦν ἑξαπί-
 Cνης κινδύνου, τότε ἤδη βουλευσαμένοις ὅπερ ἂν δοκῆ βέλτιον,¹⁰
 ἔξεσται πράττειν κατ' ἑξουσίαν. ἡ γὰρ ἐκ τῆς ἠπίρου μίαν
 τῶν τῆς πόλεως πυλῶν διατεμόντες ἐκπεσοῦμεθα νυκτὸς, ἢ
 τῶν ἐκ Γεννοίας τοῦ βασιλέως φίλων τριήρη μίαν ἢ καὶ δύο
 πληρωσάντων ἐπιβησόμεθα, καὶ πρὸς τὰς παραλίους τῆς Θρά-
 κης πόλεις (αὗται δ' εἰσὶν ἡμέτεραι διὰ τὸ τὸν Συρογιάννην¹⁵
 αὐτῶν ἐπιτροπεύειν,) διασωθυσόμεθα καὶ οὕτω μακρὰν γενό-
 μενοι τῶν κινδύνων, ἃ δοκεῖ συμφέρειν ἐν ὑστέρω πράξομεν.
 τὸ δὲ νῦν ἔχον, πάση δεῖ χρῆσασθαι καὶ ἀνδριά καὶ προθυμίᾳ,
 D καὶ αὐτὴν, εἰ δέοι, τὴν ζωὴν προθύμως προϊέμενος, ὥστε
 τῶν περισχόντων ἑξαρπάσαι κινδύνων τὸν βασιλέα, καὶ μὴ²⁰
 περιῦδειν αὐτὸν ἅμα τῇ δικαίῃ διαφθαρέντα· καὶ ἰατροῶν γὰρ
 τοὺς ἐμπειροτέρους ὀρώμεν καὶ στρατηγῶν πρὸς τὰ κατεπεί-
 γοντα μᾶλλον ἰσταμένους τῶν νοσημάτων καὶ τῶν πολέμων.”
 Ταύτης τῆς βουλῆς καὶ πρωτοστράτορι βελτίστης εἶναι κριθεῖ-

poteris, hic praestolari iube: ego hinc digressus, nepotis meosque congregabo. In unam deinde multitudinem conglobati, adiuncto item imperatore, quod opinor nos posse, ad Sophiae Dei Verbi sacrosanctam aedem nos recipiemus: ibi denique ut in asylo, salutem nostrae incumbemus. Postmodum missis ad avum oratoribus, ut ausus in se nostros oblivione sempiterna deleat, rogabimus. Et quia seditionem, quod credibile est, timeat, ut iureiurando nepoti nobisque tum securitatem, tum commissorum illam oblivionem promittat. Postquam ex hoc tam subito periculo evaserit, tum deinde ubi consuluerimus, quod praestare videbitur, eius agendi libera potestas erit. Aut enim a continente una urbis porta effracta, noctuabundi erumpemus: aut Genuates, nepotis amicos, triremem unam binasve instructas auxilio poscemus, et ad maritimas Thraciae civitates, quae, quoniam a Syrgianne reguntur, a nobis sunt, incolumes profugiemus. Atque ita procul periculis, quae in rem nostram existimaverimus, de cetero exsequemur. Nunc animis opus et peccatore firmo: nunc, si res flagitabit, ipsa quoque anima intrepide impendenda, quo imperatorem iuniorem e medio discrimine extrahamus, nec cum in causa iusta rapi ad interitum patiamur: siquidem et medicos et belli duces experientiores, morbis ac pugnis in-

σης, ἐδέδοκτο πρὸς τέλος ἐξάγειν καὶ πρωτοστράτωρ μὲν εὐ- A. C. 1321
 θὺς πέμψας, μετεκαλέσατο τῶν οἰκετῶν καὶ τῶν φίλων ὅσους
 ἐνῆν· οἱ δὲ παρῆσαν σὺν τάχει. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀπελ-
 θὼν, ὅσους ἐνῆν τῶν βασιλικῶν καὶ τῶν ἰδίων συναγαγὼν,
 5 τοὺς δὲ διεσκευασμένους ὅταν ἐπανήξωσι παραγγείλας ἰέναι P. 41
 πρὸς τὰ βασίλεια, ἐπανῆλθε σὺν τάχει. τούτων δ' οὕτω σὺν
 σπουδῇ πραττομένων, ἐπεὶ κυριακὴ ἦν, ἔθος δ' ἐπεκράτησεν
 ἐκ πολλοῦ ἐν τῇ πρώτῃ ταύτῃ τῆς ἐβδομάδος ἡμέρα Γεννουί-
 τας τε καὶ τοὺς ἐκ Βενετίας Λατίνους ἀφικνουμένους εἰς τὰ
 10 βασίλεια τιμῆς τε ἕνεκα καὶ ὁμολογίας τοῦ ὑπὸ βασιλεῖ τῶν
 Ῥωμαίων τετάχθαι, ἄλλο μὲν οὐδὲν, μόνην δὲ προσκύνησιν
 ἀπονέμοντας, πάλιν οἴκαδε ἀπιέναι. ἦγον καὶ τότε οἱ ἐκ Γεν-
 νουίας πράζοντες τὰ εἰωθότα, ἐν οἷς ὁ μέγας δομέστικος τοὺς
 δύο τῶν εἰρημένων τοῦ βασιλέως φίλων εὐρῶν, καὶ τῶν τε ὑπο-
 15 σχέσεων ἀναμνήσας, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀναγκαιοτάτην τῆς βοη-
 θείας χρειαν ἀναδιδάξας, ἐξαπέστειλε τὰς τριήρεις ἐφοπλί- B
 ζειν. οἱ δ' ἀπελθόντες καὶ σπουδῇ χρησάμενοι τῇ καιρῷ προση-
 κούσῃ, ἐντὸς ὥρων εἴκοσι τρεῖς πληροῦσι τριήρεις. ταῦτα
 καὶ πρωτοστράτωρ ὄρων, καὶ ἐν ἐλπίσιν ἤδη χρηστῆς γενό-
 20 μενος, ὑπερήδειτό τε καὶ ὄρμῃς ἐπληροῦτο, πολλοὺς περὶ
 αὐτοὺς τῶν τε βασιλικῶν καὶ τῶν ἰδίων ἀθροιζομένους ὄρων.
 οὐδεὶς μέντοι τῶν συναθροιζομένων τὴν αἰτίαν τῆς συνόδου
 συνηῆδει πλὴν Ἀποκαύχου· ἐκείνῳ γὰρ μόνῳ τὴν αἰτίαν ἐκινῶ-

gravescentibus acrius instare videmus. Hoc consilium ubi et protostrator pro optimo amplexus est, visum ad effectum perducendum. Et ille quidem protinus famulos et amicos quotquot potuit coëgit, qui celeriter advenerunt. Idem magnus domesticus, contractis, quantum licuit, cum regis tum suis, absentibusque, cum primum domum revertissent, ad palatium occurrere iussis, brevi eodem rediit. His studiose ac sedulo peractis, quia dominica agebatur, et mos longinquitate invaluerat, principe hebdomadis die Genuenses ac Venetos Latinos, honoris et subiectionis profitendae in regiam ventitare, adoratoque imperatore domum regredi: venerunt et tum Genuenses, solenne officium persoluturi. Inter hos magnus domesticus duobus ex illis tribus, quorum supra mentionem faciebamus, nepotis fautoribus repertis, promissa eis redegit in memoriam, atque insuper de summa auxilii necessitate edoctos ad tiremes instruendas dimisit. Illi abeuntes et pro tempore diligentiam adhibentes, intra horas viginti ternas ornant. Quae intuens protostrator, multosque tam de nepotis, quam de suis domesticis circumstantes conspiciens, spe bona confirmatus mirifice laetabatur, et anore pugnandi exardescibat. Verumtamen praeter Apocauchum nemo causam evocationis noverat: illi enim soli quod agebatur patefecerant: alii ob aliquid singulare convenisse suspicabantur, eo argu-

- A. C. 1321σαντο τῶν πραττομένων· οἱ δ' ἄλλοι τινὸς μὲν ἕνεκα μεγάλου τὴν μετάκλησιν ὑπενόουν εἶναι, καὶ τεκμήριον ἐποιοῦντο τὸ
- V. 34 τοὺς ἵππους ἔχοντας ἵνα πρὸς τὰ βασιλεία κελουσθῆναι, εἰ-
 Cχον δὲ εἶδέναι σαφὲς οὐδὲν, πλὴν τὰ περὶ τοῦ Καθαροῦ τῆς
 φήμης διαθρολλούσης, (διεδέδοτο γὰρ ἤδη πρὸς πάντας,) ἰδεῖν⁵
 τι καὶ ἀκούσαι καινότερον ἤλπίζον. οἱ μὲν ἐν τούτοις ἦσαν.
- D ἰγ'. Βασιλεὺς δ' ὁ νέος νύξιν ὑποκριθεὶς τῆς γαστροῦ καὶ
 πρὸς τοὺς ἑξωτερῶ τῶν βασιλείων ἔξελθὼν οἴκους, τὸν μέγαν
 δομέστικον ἀνεξήτει εὐρῶν δὲ, σὺν ἄλγει καὶ ἀθυμίᾳ ψυχῆς
 „σὺ δ', ὦ γαθε” ἤρετο „ἔπου μέχρι νῦν ἦς;” ὁ δὲ περιπαθέ-¹⁰
 στερον ἀπεκρίνατο: „ἔπου μὲν οὐκ ἠβουλόμην, ἣ δ' ἀνάγκη τῶν
 πραγμάτων συνῶθει.” εἰτ' ἐξαγγείλας ὅσα τε ἐβουλευσαντο καὶ
 ὅσα ἐπραῖξαν ἄχρι τότε, τῆς μὲν βουλῆς αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς καὶ
 τῶν πραττομένων χάριτας ὡμολόγει ἐρωτηθεὶς δ' ὁ, τι δέοι¹⁵
 πράττειν αὐτούς, τὴν μὲν δίκην ἔφησε γενήσεσθαι μέλλειν¹⁵
 ἀναμφιβόλως· μέχρι δὲ νῦν μηδὲν εἰρησθαι πρὸς μηδένα τῶν
- P. 42 ἀφικνουμένων τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ. „ἐνδέχεσθαι γε μὴν καὶ
 νῦν ὑπερθέσθαι τὸν βασιλέα τὰ μελετώμενα, τῇ παρουσίᾳ τῇ
 ἐμῇ διασκεδασθέντα, ὥσπερ δὴ καὶ πρότερον ὀλίγαις ἡμέραις
 συμβέβηκεν, ὅτ' ἔθος ἡμῖν τὴν τοῦ μεγάλου κανόνος ψάλλεσθαι²⁰
 ἀκολουθίαν.” ἄξιον δὲ διηγῆσασθαι καὶ τὸ τότε συμβάν. τοῦ
 μεγάλου λογοθέτου τοῦ Μετοχίτου ἐν ὄρᾳ μάλιστα χειμῶνος,
 διὰ τὴν σμικρότητα τῆς ἡμέρας, οὐ δις τῆς ἡμέρας, ἀλλ' ἅπαξ

1. μεγάλου ED. P. pro μεγάλην.

20. De huius canonis au-
 ctore et materia Gretserus ad Codinum. ED. P.

mento, quod qui equos haberent, eos ad palatium mittere iussi essent; nisi quod quae de Michaelē Catharo fama iactabat, quae iam omnium aures compleverat, ea se ut novum quiddam et audituros et visuros etiam sperabant. Et illi quidem in his erant.

13. Imperator minor ad exteriora palatii, simulato alvi dolore, egressus magnum domesticum vestigabat. Quo invento, dolens ac moestus, Tu vero, bone vir, inquit, ubi hactenus fuisti? Ille contra magno cum affectu, Quo me nolentem rei necessitudo compulit. Deinde narrat quaeque statuerint hactenus quaeque egerint. Ne-
 pos gratias agit, et interrogatus quid ipsis porro faciendum sit, de iudicio futuro ait nullum relinquī dubium: hucusque autem avum nihil cuiquam ex iis qui affuissent verborum fecisse, posseque nihi-
 lo minus adhuc fieri, ut meditata, suo adventu videlicet dissipata, etiam nunc differat: quomodo nimirum paucis ante diebus usuve-
 nerit, cum vetere instituto magni canonis officium canebatur: quem eventum non erit alienum exponere. Cum magnus logotheta Metochites hibernis mensibus potissimum, propter dierum brevitatem, non bis, sed semel dumtaxat ad palatium accedere ibique lucem

εἰωθότος τοῖς βασιλείοις ἐπιδημεῖν καὶ διημερεῦειν, καὶ αὐτὴν A. C. 1321
 τὴν τοῦ μεγάλου κανόνος ἡμέραν διημερεῦσαντος τοῖς βασιλεί-
 οῖς, καὶ ἤδη νυκτὸς ἐπελθούσης οἴκαδε ἀπελθόντος, ὁ βασιλεὺς
 κατὰ τάχος μετεκαλέσατο παρὰ τὸ πρότερον εἰωθός. τοῦτο δὲ οἱ
 5 τοῦ μεγάλου λογοθέτου παῖδες, Δημήτριος καὶ Νικηφόρος, ἰδόν- B
 τες καὶ περὶ τινων καινοτέρων τὴν τοῦ πατρὸς ἀήθη μετάκλη-
 σιν, ὡς εἰκός, ὑπολογισάμενοι, (οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτοὶ τῶν με-
 λετωμένων κατὰ τοῦ νέου βασιλέως ἀνήκοοι ἦσαν,) ἤκουσι πρὸς
 βασιλέα τὸν νέον καὶ τὸ συμβὰν ἀπαγγείλαντες, ἃ δέοντα ἂν
 10 νομοῖζοι περὶ ἑαυτοῦ ἐδέοντο δοῦν. ὁ βασιλεὺς δὲ τούτους μὲν
 ἀπέπεμψεν ἐπαινέσας, μετὰ δὲ τῶν φίλων διασκεψάμενος, ἐδό-
 κει δεῖν, ἐπεὶ καὶ μετ' οὐ πολὺ τῆς ἑορτῆς χάριν καιρὸς ἀφι-
 κέσθαι πρὸς τὰ βασιλεια, (ἄλλως γὰρ εἶχεν ἂν ὑποψίαν ἢ ἄφι-
 ξις,) ἐλθεῖν καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ. „κὰν μὲν περὶ τινων ἄλλων ἢ
 15 διὰ σκοπεῖς ἦ, τῆς ἑορτῆς χάριν δόξομεν ἀφικέσθαι· ἂν δὲ περὶ C
 ἡμῶν, παυθήσεσθαι τὴν βουλήν, ἡμῶν παρόντων.” ὁ δὲ καὶ
 συμβέβηκε. τοῦ πρεσβυτέρου γὰρ βασιλέως πρὸς τὸν μέγαν λο-
 γοθέτην περὶ ᾧ ἐδεῖτο διαλεγόμενον καὶ τοῦτο μόνον εἰπόντος,
 περὶ μὲν τοῦ τίνα χρὴ τρόπον γενέσθαι βουλήν ζητεῖν, περὶ δὲ
 20 τοῦ γενέσθαι ἢ μὴ, οὐ ζητεῖν, (ὡς ὕστερον ἐκ τῶν ἐκεῖ παρόν-
 των πρὸς ὑπηρεσίαν τῷ βασιλεῖ μαθεῖν ἀκριβῶς ἔξεγένετο,) καὶ
 ὁ νέος παρῆν βασιλεὺς, καὶ ἡ βουλή διελέλυτο· εἴτε περὶ τῶν
 προκειμένων ἢ τινων ἄλλων ἦν, οὐδαμῶς φανεροῦ γεγενημένου.
 τούτου δὲ τότε καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς μνήμην ἐλθὼν, ἔλεγε πρὸς
 20. οὐ em. ED. P. pro μὲν.

totam transigere consuesset, et magni canonis diem ipsum ibi con-
 sumsisset, iamque noctu se domum recepisset, imperator senior prae-
 ter consuetudinem repentino eum vocat: cuius filii Demetrius et
 Nicephorus insolito huic accersitui quippiam novum subesse verisi-
 millimum cogitantes (nec enim ipsos quoque latebant quae adversus
 iuniorum imperatorem pararentur) eundem iuniorum aduent, quod-
 que acciderat exponunt: orantes, ut quae necessaria factu pro se
 ipso censuerit, ea ne praetermittat. Ille laudibus affectos dimittit,
 reque cum amicis communicata, placuit, quandoquidem paulo post
 festi diei causa palatium ingrediendum esset (alioqui enim suspi-
 cionem moveret eius eodem adventus), tempus antecapere. Et si
 quidem aliis de rebus consulere, diei festi gratia venisse videbimur, in-
 quit: sin de nobis, nostra praesentia consultationem disturbabit: quod
 etiam evenit. Etenim cum imperator senior cum magno logotheta
 locutus esset, et hoc tantum adiecisset, Quo pacto consultaretur, quaer-
 endum: an consultaretur, non quaerendum (id quod postea ex appari-
 tibus probe cognitum est), et iunior imperator aderat, et consilium ad ni-
 hilum recidit, sive id de re praesenti sive de quibusdam aliis esset; id enim
 haud rescitum est. Huius itaque eventus memor tunc imperator dicebat

- A. C. 1321 τοὺς ἑταίρους, ὡς ἴσως ὥσπερ τότε τὰ τῆς βουλῆς, οὕτω δὴ
 D καὶ νῦν τὰ τῆς δίκης ὁ βασιλεὺς ὑπερθήσεται. τὸ δ' οὐκ εἶχεν
 οὕτως· ἀλλ' ἀναμφιβόλως ἠτοίμαστο τὰ τῆς δίκης. ἔτι γὰρ δο-
- V. 35 μεστίκῳ τῷ μεγάλῳ διαλεγομένου βασιλέως καὶ τὸν ἀριθμὸν
 ζητοῦντος μαθεῖν τῶν συνηγμένων ἀνδρῶν, καὶ τούτου πρὸς 5
 αὐτὸν ἀποκριναμένου, ὡς „νῦν μὲν εἰσιν ἑκατὸν, μικρᾶς δὲ
 παρελθούσης ὥρας συνελέουσονται καὶ μέχρι τριακοσίων, πάντες
 ἀνδρεῖοι καὶ μάχεσθαι ἤσκημένοι· εἰ δεήσει δὲ ἀπέρχεσθαι,
 καὶ ἄλλοι πλείονες συνδραμοῦνται καὶ οὓς οὐκ ἴσμεν” περὶ
- P. 43 τούτων δὴ διαλεγομένων καὶ Θεοῦ δεομένων τὴν τῆς δίκης ὥραν 10
 παραταθῆναι, ὥστε συναθροισθῆναι τοὺς ἐλπιζομένους ὑπὲρ
 αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἤκεν ἐκ βασιλέως τοῦ προεσβυτέρου πρὸς τὸν
 νέον ἀπεσταλμένος ὁ Καλλικροηνίτης Μιχαὴλ ἐκτομίας· καὶ πρὶν
 φθέγγασθαι τοῖς δάκρυσι καὶ τοῖς στεναγμοῖς κακῶν ἄγγελος
 ἤκειν σημαίων, πρότερον δ' ἑαυτῷ τὴν γῆν χανεῖν μᾶλλον καὶ 15
 τῆς ἡδίστης ἀπεστερηθῆσαι ζωῆς ἀνεκτότερον εἶναι, ἢ τοιούτων
 κακῶν ἄγγελος ἤκειν εἰπών· „ὁ κύριος” ἔφη „καὶ βασιλεὺς
 ὁ σὸς πάππος, ὃ βασιλεῦ, ἐπὶ δίκην καλεῖ.” τοῦ βασιλέως δ'
 ἐπὶ τούτοις εἰπόντος, ὡς „τῆς μὲν εἰς ἐμέ σου εὐνοίας ἀξιό-
 χρεως τὰ δάκρυα μάρτυς· ἀνθ' ὅτου δ' οὕτω θρηνεῖς, ἐν ἀδῆ- 20
 B λῳ κειμένης τῆς δίκης; ἐνδέχεται γὰρ με καὶ τὴν νικῶσαν ἐνεγ-
 κάμενον ἀπελθεῖν” ὁ Καλλικροηνίτης „αὐτὰ τὰ πράγματα θρη-
 νεῖν πείθουσιν” εἶπεν „ὃ βασιλεῦ· τοῦ γὰρ βασιλέως καὶ πάπ-
 που τοῦ σοῦ ἐπὶ θρόνον καθεσθέντος, ὡς ἔθος, καὶ τοῦ πα-
 ceteris, fortasse quomodo tum consultationem, sic nunc iudicium avum
 esse dilaturum. Sed aliter fuit: nam iudicium certo certius consti-
 tutum ac paratum erat. Adhuc enim eo cum magno domestico sermocin-
 nante numerumque congregatorum exquirente, illoque respondente,
 nunc quidem esse centum, brevi ad trecentos fore, ad unum viros fortes
 et ad proeliandum exercitatos; si abeundum sit, etiam plures et igno-
 tos accursuros: de his, inquam, illis sermonem miscentibus, deumque
 precantibus, iudicium ampliaret, quoad coiissent, qui pro ipsis decerta-
 turi sperabantur, missu avi adest eunuchus Michael Callicrenites: et pri-
 usquam vocem edat, lacrimis gemitibusque infaustum se apportare
 nuntium ostendit. Deinde praefatus, maluisse se tellure ima sibi
 dehiscente ad Manes descendere et hac iucundissima luce privari,
 quam adeo mala nuntiare: Dominus, inquit, et imperator avus tuus
 te ad causam dicendam vocat. Tum ille: Haud aspernandum tuae
 in me propensionis testimonium, quas fundis lacrimas: tamen, quid
 ita fles, cum necdum eventus pateat? Fieri siquidem potest, ut cum
 albo calculo discedam. Ipsa res, suscipit Callicrenites, me in fletum
 solvit. Etenim avus pro more in throno, patriarcha ad latus in sella,
 arbitri dextra sinistra sedent, tibi soli scamillum e regione, et remo-
 tius mandatu imperatoris positum est. Quo viso, condemnationis

τριάρχου παρ' αὐτῷ ἐπὶ δίσκον, τῶν δ' ἀκροῦσόμενων τὴν Ἀ. C. 1321
 δίκην ἐξ ἑκατέρων μερῶν, σοὶ μόνῳ, τοῦ βασιλέως προστετα-
 χότος, σκίμπους ἐτέθη κατὰ πρόσωπον βασιλέως, καὶ οὗτος
 ἀπωτέρω. ὅπερ ἰδὼν ἠΰξάμην, ὅπερ εἶπον, σήμερον τὴν γῆν
 5 χυανεῖν μοι, καταδίκης τόπον τὴν καθέδραν λογισαμένῳ. ἀλλ' ὁ
 Δανιὴλ τὸν αὐτοῦ προφήτην ἐκ τοῦ λάκκου τῶν λεόντων ἀβλα-
 βῆ διασώσας, καὶ τῆς Βαβυλωνίας καμίνου τοὺς τρεῖς παῖδας
 κρείττονας ἀποδείξας θεός, καὶ Σωσάνναν τῶν ἀδίκων κριτῶν C
 τὴν συνοκρατίαν ἐλέγξας, αὐτὸς τῆς ἐφεστώσης ἀνάγκης κρεί-
 10 τοτα καὶ σὲ νῦν ἀποδείξαι, καὶ ἀποστείλαι τὸν ἄγγελον αὐτοῦ
 προπορεύεσθαί σου, καὶ σοφίαν παράσχοι καὶ σύνεσιν, ὥστε
 τὰ προβαλλόμενα λύειν εὐκόλως ὡς ἀράχνης ἰστούς." Οὕτως
 εὐξασμένον τοῦ ἐκτομίον, ὁ βασιλεὺς „τὸ τοῦ Χριστοῦ θέλη-
 μα γενέσθω" εἰπὼν, καὶ τῷ πάππῳ μηνύσας, ὡς ἔτοιμός ἐστι
 15 τὸ προσταττόμενον ἐκπληροῦν, πρὸς τοὺς φίλους ἐπιστραφεὶς,
 „νῦν καιρὸς" ἔφη „ἀνδρίαν ἄμα καὶ σπονδὴν καὶ σύνεσιν καὶ
 καρτερίαν ἐν τοῖς δεινοῖς ἐπιδείξασθαι ἡμῶς. καίτοι γε πολλοὶ
 20 πολλάκις καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐλάσσους, καὶ τᾶλλα ἡμῶν ἠττώμε- D
 νοι, ὁμόνοιαν κτησάμενοι, θανατάσι τε καὶ ἀκοὴν ἐκλήττον-
 25 οτα κατώρθωσάν τινα ἡμῶς δὲ τοσούτους ὄντας καὶ τοιούτους
 πολὺν δῆπου δικαιοτέρον ἀξίους ἑαυτῶν καπὶ τῶν ἔργων φα-
 νῆναι, ἐγκωμίων ἀξία δράσαντάς τινα καὶ γενναῖα, ὡς ἡ
 καλῶς ζῆν ἢ ἀποθανεῖν εὐκλεῶς· καὶ ταύτην μόνην ἠγγῆσα-
 σθαι διάνοιαν ἀξίαν ἑαυτῶν. ἐγὼ μὲν οὖν ἤδη πρὸς τὴν δίκην

17. Interpres legit ὑμᾶς, et ὑμῶν infra. ED. P.

tuac locum illam sedeculam interpretans, optavi, ut dicebam, hodie
 mihi terram dehiscere. Verum Deus, qui prophetam suum Danielelem
 de lacu leonum liberavit, et tres pueros a Babylonia fornace intactos
 praestitit, collatasque in Susannam scelestorum iudicum calumnias
 detexit, idem te nunc, qua premeris, necessitate superiorem reddat;
 angelum suum mittens, qui te antecedit, et sapientiam tibi atque
 intelligentiam largiatur, qua obiecta facile ceu telas arancarum dis-
 solvas. Haec ubi precatus est eunuchus, Dei voluntas fiat, ait impe-
 rator; iubetque avo renuntiari, se imperata facturum; et conversus
 ad amicos, sic eos compellat. Si unquam alias, nunc tempus venit,
 quo virtutem, diligentiam, prudentiam, tolerantiamque nostram tam
 formidoloso tempore declaremus. Enimvero cum multi saepe et nu-
 mero et aliis rebus nobis impares, animorum facta conspiratione ad-
 mirabilia et obstupescenda prospere gesserint, nos ita frequentes ac
 tales longe utique iustius est praeclaris et laudabilibus facinoribus
 efficiendis nobismet ipsis dignos apparere, et aut vitam honestam vi-
 vere, aut gloriosam mortem oppetere, hanc solam mentem nos decere
 arbitantes. Ego ad tribunal vado: quod si divino munere rursus
 coniungemur, interque nos amabiliter iterum intuebimur, erit cur

- A.C. 1321 χωρῶν· ἀλλ' εἰ μὲν καὶ αὐθις γένοιτο, Θεοῦ διδόντος, ἀλλήλοις τε συγγενέσθαι καὶ τὴν ποθεινὴν ἀλλήλων ὄψιν ἰδεῖν, αὐτῷ χάρις· εἰ δ' ἕτερόν τι δέδοκται περὶ ἡμῶν, ἐγὼ μὲν ὑσπάζομαι ὑμᾶς τὰ
- P. 44 τελευταῖα δὴ ταῦτα ὑμεῖς δ' ἄξιοι φάνητε καὶ τῆς εὐγενείας καὶ τῆς ἀνδρίας." Ἐπὶ τούτοις ἀμφοτέρων ἀποκρίνασθαι ὠρμημέ-5
νων, τοῦ πρωτοστράτορος ἐπισχόντος, ὁ μέγας δομέστικος ἔφη· „τῶν λογικῶν ἀνθρώπων κατὰ τοῦτο τῶν ἀλόγων ὑπερ-
χόντων, ὅτι λόγῳ χρώμενοι τὰ δέοντα αἰροῦνται, οὐδὲν ἀναγ-
καίστερον οὐδὲ ὠφελιμώτερον τοῦ φιλίαν αἰρεῖσθαι ἡγοῦμαι.
- V. 36 τοίνυν καὶ αὐτὸς, ὃ βασιλεῦ, τὴν σὴν φιλίαν ἐκ παιδὸς ἤρη-10
μένος, καὶ εἰς τόδε χρόνου διατηρήσας ἀξανανομένην, καὶ μέ-
χρι ζωῆς ὄρων ἀκραιφνῆ καὶ καθαρὰν ἐλπίζω φυλάξειν. Θάρ-
σει τοιγαροῦν, ὃ βασιλεῦ, ὡς οὐ πρότερόν σοι τῶν ἀβουλή-
των τι συναντήσει, πρὶν ἐμὲ πεσεῖν τῶν ἰδίων αἱμάτων ἐμ-
B πεπλησμένον· σὺ μὲν οὖν ἔχου τῆς προκειμένης ὁδοῦ τῇ πα-15
ρὰ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης βοηθείᾳ, ἔτι
δὲ καὶ ταῖς εὐχαῖς τοῦ πρὸ μικροῦ παρὰ βασιλέως ἀπεσταλ-
μένου τετειχισμένος· ἡμεῖς δ' ἐν τῷ ἔξωτέρῳ τοῦ, ἐν ᾧ ἡ δίκη
γεννήσεται, μενοῦμεν οἴκῳ, τὰς ψυχὰς ὑπὲρ τῆς σῆς ὠφελείας
ὄντες ἔτοιμοι προέσθαι, βίας ἐπαγομένης." τοῖς αὐτοῖς δὲ τού-20
τοις καὶ ὁ πρωτοστράτωρ εἰπὼν ἀρκεῖσθαι, ἀλλήλοις συνταξα-
μενοι, καὶ ὡς περ περιπτυσάμενοι τελευταῖον, τῷ σταυρῷ τε
C καθοπλίσαντες ἑαντούς, ἐχώρουν ἐπὶ τὴν δίκην ἀτρέπτῳ καὶ
βεβηκότι καὶ σχήματι καὶ φρονήματι.

gratias numini persolvamus. Sin quid aliud illi de nobis complacitum est: ego his verbis postremum vos salutatos volo: vos autem nobilitati virtutique vestrae paretote. Ad ista cum uterque dicere aliquid percuperet, protostratore cunctante, magnus domesticus vocem in haec verba resolvit: Cum homines intelligentiae consiliique participes hoc brutis animantibus antecellant, quod ope et impulsu rationis comoda et necessaria sibi eligunt, nihil ego commodius magisque necessarium opinor, quam eligere, quem diligas et a quo vicissim diligare. Proinde et ipse amicitiam tuam, imperator, in quam teneris adhuc annis intravi, et cum aetate auctam hucusque conservavi, etiam ad exitum vitae inoffensam sanctamque custodiam. Habe igitur bonum animum: non enim prius tibi quidquam secus ac velimus continget, quam ego meo purpuratus sanguine occubuero: et proposita perge via, servatoris Christi eiusque genitricis auxilio subnixus; nec non eius votis communitus, quem paulo ante avus misit. Nos te ad iudicii locum comitantes, foris manebimus, parati, si qua vis oriatur, vitam certae morti pro tua salute opponere. In his iisdem se acquiescere cum confirmasset protostrator, velut ultimum inter se complexi, crucisque divinae signo obarmati, iunctim ad iudicium constanti et immutabili oris habitu et cum animi altitudine gressus tendunt.

ιδ'. Οἱ μὲν οὖν ἑταῖροί τοῦ βασιλέως ἔμειναν ἔξω αὐτὸς A. C. 1321
 δ' εἰσελθὼν τὸν οἶκον τῆς δίκης, τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἐπὶ
 τοῦ θρόνου καθήμενον, αὐτὸς ἐπὶ τοῦ προειρημένου σκίμ-
 ποδος ἐκαθέσθη. καὶ οἱ προσκληθέντες δὲ τῆς δίκης ἀκροαταί, D
 5 ἐφ' ᾗ προσῆκεν ἕκαστος ἐκαθέσθησαν. ἦσαν δ' οὗτοι· Γεράσι-
 μὸς τε ὁ πατριάρχης, χαρίτων μὲν θείων πεπληρωμένος καὶ
 τῆς μοναδικῆς πολιτείας εἰς ἄκρον ἐληλακῶς, πολιτικῶν δὲ
 πραγμάτων καὶ δημοσιῶν παντάπασιν ἀπείρωτος ἔχων· καὶ ὁ
 10 μὲν εἰς ἄκρον ἀρετῆς ἦκων, καὶ πολιτείας ἀκριβειαν μοναδι-
 κῆς οὐ μόνον κατορθωκῶς, ἀλλὰ καὶ ἐτέρους ἰκανῶς ἔχων
 διδάξαι· ἔτι δὲ καὶ φρονήσεως εὖ ἔχων, καὶ παιδείας τῆς ἔξω-
 θεν οὐκ ὀλίγον μεταλαβὼν. ἀπὸ δὲ τῶν τῆς συγκλήτου παρῆ-
 σαν ὁ, τε μέγας λογοθέτης ὁ Μετοχίτης, ὃν ἐδήλωσε φθάσας P. 45
 15 ὁ λόγος, καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ Κανικλείου Νικηφόρος ὁ Χοῦμνος, σο-
 φὸς ἀνὴρ καὶ θαυμάσιος ἐν φρονήσει, πολλῆς τε ἀπολαύων
 πρὸς βασιλέως εὐνοίας τε καὶ τιμῆς· δι' ἣν καὶ τὴν αὐτοῦ
 θυγατέρα Εἰρήνην τῷ υἱῷ αὐτοῦ τῷ δεσπότη Ἰωάννῃ πρὸς γά-
 μον κοινωνίαν ἤγαγεν ὁ βασιλεύς. ὅς δὴ πρότερον μὲν ἦν
 20 μεσάζων καὶ αὐτὸς πρὸς τὰ πράγματα βασιλεῖ, τότε δὲ ὑπὸ
 νόσου, (ποδαλγία δὲ ἦν,) τῆς μὲν ὑπηρεσίας ἐπέπαντο, τιμῆς
 δ' ἀπέλαυε τῆς παρὰ βασιλέως πολλῆς. πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ

15. Interpres legit *ὀχούμενος*, male: nam est ὁ Χοῦμνος. Eius nominis chartularius apud Nicetam reperitur; et infra aliquis etiam occurret. ED. P.

14. Amicis ergo extra remanentibus, ipse locum iudicii introgressus, et avum in solio, arbitros autem sive assessores pro sua quemque dignitate considentes leperiens, in scamno humili, de quo dicebamus, consedit. Porro arbitri illi erant Gerasimus patriarcha, divinis cumulatus muneribus; et ut in vita solitaria ipsum fastigium perfectionis attigerat, sic civilium publicarumque rerum longe ignorantissimus erat. Deinde insignis Philadelphiae episcopus Theoleptus, qui et ipse ad culmen virtutis ascenderat: nec solum omnes vitae anachoreticae numeros adeptus erat, sed aliis quoque ad eandem disciplinam idoneum se magistrum praebere poterat. Adde quod vir prudens et in externis doctrinarum studiis versatus non mediocriter. De senatu palatino praesentes aderant magnus logotheta Metochites, cuius antea meminimus, et Nicephorus Chumnus, qui Canicleo praecerat, admirabili sapientia consilioque praeditus, et ab imperatore benevolentia honoreque singulari dignatus, ita, ut etiam Irenen filiam eius Ioanni despotae filio suo nuptiis coniungeret. Hic Nicephorus prius imperatoris domestica administrabat: tum autem podagra conflictatus, functione illa abierat. Nihilominus summo eum honore imperator prosequabatur. Praeter hos autem aderat

- A. C. 1321δ Ἀκροπολίτης ἦν Κωνσταντῖνος, μέγας λογοθέτης ὢν καὶ αὐ-
 Β τός. ἐπ' ὀλίγον δὲ σιγῆς γενομένης, ὁ τῶν Ἀνδρονίκων πρε-
 σβύτερος λόγου ἤπιετο βασιλεὺς τοιοῦτον· „δέσποτα πατριάρχα
 καὶ ὑμεῖς οἱ παρόντες, ὁ ἄνθρωπος οὗτος (περὶ τοῦ ἐγγόνου
 δηλῶν,) ἔστι μὲν σκληρὸς καὶ τοὺς τρόπους αὐθάδης· ἐτι δὲ 5
 καὶ παρήκοος, καὶ οὐδαμῶς ὑπείκων ἐμοὶ, ἀλλ' ἂ βούλοιο
 πράττων, τοῦ ἡμετέρου λόγον θελήματος ποιούμενος οὐδ' ὀλί-
 γον. διὰ τοῦτο” — μέχρι μὲν οὖν τούτου σιωπῶν βασιλεὺς ὁ νέος
 V. 37 καθῆστο τὸ „διὰ τοῦτο” δὲ ἀρχὴν ἀποφάσεως εἶναι νομίσας,
 „δέδομαί σου, θειότατέ μοι καὶ κύριε βασιλεῦ” εἶπε „μικρὸν 10
 ἐπισχόντα, λόγου χρόνον ὀλίγον ἐμοὶ χαρίσασθαι· ἂ δὲ βού-
 λομαι διεξελεθῶντι ὡς ἐν βραχεῖ, τοῦ λόγου τὸ λοιπὸν αὐτός
 C περανεῖς.” τοῦ δ' ἐπιτρέψαντος ἂ βούλοιο λέγειν, „τὸν θεόν,”
 ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἔφη, „τῶν παρόντων λόγων μάρτυρα προ-
 καλοῦμαι, ὡς οὐδὲν ὢν ἐγκαλοῦμαι ἐμαντῶ σύνοιδα εἰργασμέ- 15
 νη. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρότερον ἐδήλωσα τῇ σῇ κράτει, τῇ θαυ-
 μασίῃ Ἰωσήφ χρησάμενος πρεσβευτῆ. τοῦτο δὴ καὶ νῦν αὐθις
 διῶσχυρίζομαι, καὶ ὄρκοις πιστούμενος τοὺς λόγους, ὡς οὔτε
 νῦν οὔτε τότε τῶν ἐγκαλουμένων ἐμαντῶ τι σύνοιδα εἰργασμένη.
 ἔξαμαρτάνειν μέντοι γε καὶ πάννυ πείθομαι τοιαῦτα, οἷον, εἶγε 20
 D θον· εἰ ἐπὶ πλείονα χρόνον ἐχρησάμην ἵππῳ, σοὶ τούτου ἴσως
 οὐ καλῶς ἔχειν δοκοῦντος· ἢ εἰ δὴ τι τοιοῦτον ἕτερον· καὶ τοῦ-

12. Scribendum fortasse διεξελεθόντος.

et Constantinus Acropolita, ipse quoque magni logothetae dignitate ornatus. Facto igitur paulisper silentio, Andronicus maior infit: Domine patriarcha, qui que coram adestis, hic homo (nepotem designans) est moribus intractabilis et arrogans atque inobediens, nequam mihi cedit; sed pro libidine agit omnia, nostrae voluntatis ne parvam quidem rationem ducens. Propterea — Hactenus iunior tacitus sedebat. Illud autem verbum, Propterea, initium ferendae adversum se sententiae ratus, Obscuro te, exclamat, sacratissime domine imperator, paucillum subsiste, mihi que medium spatium ad loquendum ne denega; et ubi summam, quae voluntas fert, explicavero, reliquum orationis tuae absolvito. Sinente sene, ut diceret, quae vellet, hunc in modum disseruit: Deum testem invoco, me quorum accusor criminum, nullius mihi conscium esse. Quod ipsum et alias maiestati tuae per virum excellentem Iosephum legatum meum indicavi, et nunc rursus assero: et ut verbis meis apud te fides sit, iusiurandum interpono, conscientiam meam nec hodie impediri atque convinci, nec tum impeditam atque convictam fuisse ullius horum scelerum, quorum nunc reus peragor. Verumtamen peccasse me talia quaedam peccata libenter crediderim, ut si te invito venatum icrim; si diutius, quam tu forsitan velles, equestribus ludis indul-

το δὲ οὐ προσταττόμενος παρὰ σοῦ, ἔπειτ' εἰς οὐδὲν τὸ ἐπίτα- A.C. 1321
 γμα τιθέμενος ἐποίουν· ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἐποίουν μηδὲν εἰδώς· σοὶ δ'
 ἴσως ἂν ἐμὲ ἁμαρτάνειν ἐδόκει. ἧ δὲ καὶ πείθων ἔμαντὸν ἀδι-
 κεῖν μηδὲν, κατὰ γνώμην, ἔλεγον, ἐμοὶ γένοιτ' ἂν ἐπὶ τοῦ
 5 κυρίου καὶ βασιλέως δίκης τυχεῖν, πρὸς οὓς ἐποιούμην τοὺς
 λόγους· εἰ γὰρ τοῦτο γένοιτο, πρὸς οὐδὲν μὲν τῶν ἐγκαλουμέ-
 νων ἐλεγχόμενος αὐτὸς φανεῖσθαι τὸν βασιλέα δὲ τὴν περὶ
 τοῦ ἁμαρτάνειν ἐμὲ ὑπόνοιαν ἀποθέμενον, τῆς ὀργῆς ἂν ὑφεῖ-
 ναι. οἶσθα γὰρ αὐτὸς, ὃ βασιλεῦ, ὅτι μετὰ τὴν τοῦ ἐμοῦ βα- P. 46
 10 σιλέως καὶ πατρὸς τελευταίην ἄχρι καὶ νῦν τοσαύτη χρώμενος
 ἐφαίνου τῇ μήνιδι κατ' ἐμοῦ, ὡς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον οὐδὲ λό-
 γου γοῦν ἀξιῶσαί τινος· ὃ καὶ θανάτου βαρύτερον ἐμοὶ λογι-
 ζομένῳ, τοιαῦτ' ἐπῆει λέγειν, οἰομένῳ καιροῦ τινος πρὸς ἀπο-
 λογίαν τυχεῖν κατὰ τὸν ἐπικρατοῦντα νόμον ταῖς δίκαις. καί-
 15 τοι γ' ἔφρασκον ἐμὲ, πρὸς οὓς διελεγόμην, παντάπασιν ἁμαρτά-
 νειν περὶ τῶν πραγμάτων γνώμης ὀρθῆς, εἰ τοῦ αὐτοῦ δικά-
 ζοντος ὄντος καὶ ἐγκαλοῦντος, ἐρήμην οὐκ οἶομαι ἁλώσεσθαι,
 ἀλλ' ἐλέγχων δεήσεσθαι καὶ ἀποδείξεων πρὸς τὴν καταδίκην.
 ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπειθόμην. νυνὶ δ' ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ὥσπερ ἔλε- B
 20 γον, συμβαῖνον ὄρων, (πρὶν γὰρ εἰς λόγους ἦκειν, παρὰ σοὶ
 κριτῇ ταῖς ἀπίσταις ἐάλων, καὶ τεκμήριον ἀψευδές, εἰς ἣν κα-
 τεδικάσθην καθέδραν,) νοῦν μὲν ἔσχον μόλις συνετωτέρους ἐ-
 κείνους ἔμαντοῦ κρίνειν· βέλτιον δ' ἦν, ὥσπερ ἔπειθον ἔμαν-
 τὸν ἐγὼ, οὕτω καὶ τὴν ἀπόβασιν ὀφθῆναι γενομένην τῶν πρα-

serim: aut si quid aliud huiusmodi iniussu tuo perpetrarim, et post-
 ea mandatum quoque tuum pro nihilo putans, nihilo minus facere
 perrexerim. Atqui ego in his peccare me nesciebam, tibi autem delin-
 quere forsitan videbar. Sic mihi persuadens, nihil me indignum ad-
 mittere, dicebam iis, quibuscum mihi sermo, velle magnopere apud
 dominum et imperatorem causam dicere: ita namque nullius, quo-
 rum arguerer, convictum iri; et ipsum imperatorem flagitiorum me-
 orum abiecta suspicione iram remissurum. Negare non potes, te
 ab obitu parentis mei imperatoris usque hodie tam implacabilem
 adversus me iracundiam aluisse, ut tanto intervallo non verbo sal-
 tem uno dignatus sis: quod cum considero, morte ipsa dirius vide-
 tur. Talia occurrebant quae dicerem, sperabamque tempus aliquod
 defensionis nacturum ex lege, quae iudiciis ipsis dominatur. Ate-
 nim desipere me aiebant quibuscum agebam, si putarem eodem ac-
 cusatore et iudice non potius indicta causa me damnatum, quam
 probationes et argumenta mea, quamobrem damnandus non sim, re-
 quisitum iri. Quorum orationi fidem non habebam; quam nunc re
 ipsa comprobata videns (antequam enim verbum emisi, apud te
 iudicem omnibus calculis condemnatus sum: cuius rei evidens in-
 dicium sedes humilis, in quam damnatus sum) vix tandem intelligo,

- A. C. 1321 γυάτων· ἔω γὰρ εἰπεῖν δίκαιον. ἐπεὶ δ' αἱ δυσπραγίαι τοσοῦτον ἔπνευσαν βαρὺ κατ' ἔμοῦ, ὥστε μοι καὶ τὰ πατρὸς σπλάγχνα τοσοῦτον ἐκπεπολεμῶσθαι, ὡς μηδὲ τῆς ὀτωῦν προσηκούσης ἐλευθερίας τυγχάνειν ἐπὶ τὸ τὰ ἐγκλήματα ἀπολύσασθαι, δέομαι τοῦ σοῦ κράτους, ὦ βασιλεῦ, μὴ πρότερον ψῆφον ἐξ-5
 C ενεγκεῖν, πρὶν ἂν τὰ ἐγκλήματα, ἅπερ ἔμοῦ κατηγορήσῃς, βασάνῳ δοκιμασθῇ. κὰν μὲν τι φαίνωμαι τούτων ἐξεργασμένος, τὴν ἐσχάτην δοῦναι δίκην ἀποθανόντα· ἂν δ' ἐλεύθερος ἐκ πάντων τούτων ἀποδειχθῶ, ὅπερ οἶμαι καὶ σὲ βούλεσθαι καὶ δι' εὐχῆς ποιῆσθαι, τότε ἔξέσται πάλιν πατρί γε ὄντι σοὶ καὶ κυ-10
 ρίῳ πράττειν τὰ κατὰ γνώμην." Τούτοις τοῖς λόγοις εἰς ὄργην ἐξαφθεῖς ἐπιπλέον ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς, τραχυτέρα τοῦ
 V. 38 δέοντος χρησάμενος τῇ φωνῇ, μὴ οἶεσθαι αὐτὸν ἔλεγε τῶν καλουμένων ἀπὸ Χριστοῦ. ὁ νέος δὲ Ἀνδρόνικος εὐθύς πρὸς τὸν τοιοῦτον ὑπαντῶν λόγον, „κράτιστε βασιλεῦ" ἔφη „τῶν ἔμοι νῦν 15
 D ἐπενεχθέντων ἐγκλημάτων πολλῶν ὄντων καὶ χαλεπῶν, ἔτι καὶ πλείω καὶ χαλεπώτερα σοῦ προτάζαντος ἤνεγκα ἂν σιγῇ. ὁ δὲ νῦν ἔφη, μὴ οἶεσθαι με Χριστιανὸν, τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ σιγῇ φέρειν ἢ πρὸς ἐμὲ εἰρησθαι νομίζειν, ὥστ' ἐμπίδος ἢ τινος τῶν φανλοτέρων τὴν φωνὴν ταύτην νομίζω. ἀλλ' εἰ καὶ 20
 αὐτός, φημι, οὐχ ἡγῆ με Χριστιανὸν, ἀλλ' ὅγε τὸ σεβάσμιον αὐτοῦ αἷμα ὑπὲρ ἔμοῦ φιλανθρώπως ἐκχέας Χριστός, ὑπὲρ οὗ καὶ αὐτὸς ἔτοιμος εἶναι τὸ ἴδιον ἀποδοῦναι, καιροῦ καλοῦντος, θαρρόσιντως φημι, ἑαυτοῦ καὶ οἰεταί με καὶ ὀνομάζει. καὶ
 16. ἐπανεχθέντων antea. 20. Ita corr. pro νομίζων, ED. P. νομίζειν.

illos quam me iudicasse prudentius. Mihi vero melius (mitto dicere iustus) persuadebam fore, eo modo rerum eventum videre. Quoniam autem adversa sors ita me horribiliter afflavit, ut nullo modo mihi debitam libertatem ad respondendum criminibus obtineam, oro maiestatem tuam, imperator, uti prius sententiam ne feras, quam quae obiecisti, explorata et probata fuerint: ut si quid eorum admisisse deprehendar, capite poenas exsolvam: sin autem per omnia liber et innocens inveniar (quod te quoque desiderare et votis optare existimo) ut tibi rursum patri ac domino meo quod libuerit facere liceat. His verbis maiore inflammatus ira senior asperiore voce quam fas erat exclamans, arbitrari se illum non esse Christianum dixit. Cui verbo iunior statim sic occurrit: Cum multa et gravia de me crimina praedicaris, imperator optime, si plura adhuc et graviora praedicasses, silentio sustinuissem: sed quia nunc me Christianorum numero eximis, tantum abest, ut hoc tacitus feram aut in me convenire ducam, ut culicis, aut si quid est eo contemptius, hanc vocem dicere non verear. Sed ut tu me pro Christiano non habeas, at certe Christus, qui pretiosum sanguinem suum pro me he-

τις χρεία τοιούτων λόγων; εἰ μὲν δικάζεις, δικάζει κατὰ νό- A. C. 1321
 μους, εἰ δὲ πρὶν δικάσαι καταψηφίζῃ, οὐδὲν ἢ δίκας λοιπὸν P. 47
 λαμβάνειν. πράττει τοιγαροῦν ἅ σοι κεχαρισμένα· χάριτας δὲ
 σοι τὰς μεγίστας ὁμολογῶ τῇ καὶ λέγειν καὶ πράττειν ἐπὶ τῶν
 5 παρόντων τουτωνί, ἃ δὴ καὶ λέγεις καὶ πράττεις. ἐμοὶ γὰρ ἄν
 τι καὶ τῶν ἀδοκῆτων ἀπὸ γε τοῦ νῦν ἐπὶ, οὐ σφόδρα λυπή-
 σει, πολλοὺς ἔχοντι μάρτυρας τῆς ἀδικίας.

ἰε. Ἐνδον μὲν οὖν τοιαῦτα παρ' ἀμφοῖν τοῖν βασιλέοιιν B
 ἐλέχθη. ὁ μέγας δὲ δομέστικος καὶ ὁ πρωτοστράτωρ ἐν τῇ
 10 ἑξωτέρῳ, καθάπερ ἔφθηνεν εἰπόντες, διατρίβοντες οἴκῳ, καὶ
 τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως τραχύτερον ἀκούσαντες φθειγξαμέ-
 νου, ἐπὶ κακῇ τε τοῦ νέου βασιλέως τὴν τραχύτητα τῆς φω-
 νῆς οἰηθέντες εἶναι, ἐκινήθησαν μὲν ὅθεν ἐκάθηντο, καὶ προ-
 ἦλθον ἐπὶ μικρὸν ἀμύνειν ὠρμημένοι τῷ νέῳ βασιλεῖ. τῆς
 15 σταραχῆς δὲ πεπανμένης, αὐθις ἤσυχασαν καὶ αὐτοί. τρεῖς
 δ' αὐτοῖς ἐκεῖ συμπρόντες τῶν οἰκειοτάτων τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν
 βασιλέων, ὃ, τε Μελιτηνιώτης Ἰωάννης, Ἀνδρόνικός τε ὁ Ἐξώτρο-
 χος καὶ τρίτος ὁ Βάρδας, καὶ τὴν ὄρμην αὐτῶν ὑποπτεύσαντες
 ὡς ὑπὲρ Ἀνδρονίκου τοῦ νέου γεγεννημένην, λέγουσιν αὐτοῖς
 20 προσελθόντες, ὡς „τῶν βασιλέων πρὸς ἀλλήλους περὶ τινων ἀδή-
 λων διαλεγομένων, δέον ὑμᾶς ἀποστάντας τῶν ὧδε, πρὸς τὴν ἐν
 βασιλείοις αὐτῶν χωρεῖν.” τῶν δ' αὐτοῖς δριμύτερον ἐνιδόντων,
 καὶ τὸ θυμοῦσθαι καὶ ὀφθαλμοῖς καὶ λόγοις ἐνδεικνυμένων,
 ἕξιστασθαί τε καὶ μὴ παρενοχλεῖν κελευσάντων, οἱ δύο μὲν

nigne effudit, pro quo vicissim meum, causa postulante, effusurum
 fidenter aio, pro suo habet suumque nominat. Verum quid ista
 verborum velitatione opus est? Si iudicas, secundum leges iudica:
 si autem ante condemnas, quam iudicas, restat, uti supplicium quo-
 que de me sumas. Proinde fac delicias animo tuo. Gratias autem
 tibi maximas ago, quod his praesentibus ista et dicis et facis. Nam
 si quippiam etiam improvisum ex hoc die me incursaverit, non ve-
 hementer contristabit, quando plures iniustitiae tuae testes habeo.

15. Intus haec ab imperatoribus dicebantur. Magnus porro do-
 mesticus et protostrator foris expectantes, ut docuimus, et senem
 tumultuosius clamantem audientes, eamque rem malo esse nepoti o-
 pinantes, loco se repente movent, et ad ferendum auxilium concita-
 ti aliquantum procedunt. Sed strepitu illo conquiescente, etiam
 ipsi quiescunt. Aderant illis tres, avo imperatori familiarissimi, Io-
 annes Melitenensis, Andronicus Exotrochus et Bardas, qui huius-
 cemodi impetum pro Andronico iunioris susceptum coniectantes, sic
 eos aggressi sunt, ut dicerent, imperatoribus sermonem arcanum
 conferentibus, decere eos inde se removentes in atrium palatii se-
 cedere. Quibus torvo lumine intuentibus, conceptamque in prae-
 cordiis iram non vultu modo, sed voce quoque prodentibus, eosque

- A. C. 1321 πάλιν ἠσύχασαν καθεσθέντες, ὁ Μελιτηνιώτης δὲ ἔνδον πρὸς τὸν πρεσβύτερον τῶν βασιλέων ἐλθὼν· „σκεπτόν σοι” πρὸς οὓς Δεῖπεν „ὄ, τι μέλλεις δοῦν, ὦ βασιλεῦ. πρὸς γὰρ θύραις ταῖς σαῖς ἐφροστήκασι τῶν τῆς συγκλήτου τινές, πάντα δοῦν ὑπὲρ τοῦ νέου βασιλέως ἔτοιμοι καὶ πάσχειν ὄντες.” τούτων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἀνέστη τε αὐτίκα τοῦ θρόνου, καὶ πρὸς τὸν ἐνδότερον οἰκίσκον ἐχώρει, τὸν νέον βασιλέα τοῖς ἀκροωμένοις ἅμα παρὰ τὸν ἔξω καταλιπὼν. τὸν μέγαν δὲ μετακαλεσάμενος
- V. 39 λογοθέτην τὸν Μετοχίτην, καὶ ὅσα ἦν αὐτῷ βουλομένη διαλεχθεῖς, εἶτα δι’ αὐτοῦ μηνύει τῇ ἐγγόνῃ καὶ βασιλεῖ· „σὺ μὲν 10 οἷσπερ εἶπον καὶ πλείοσιν ἐνέχη κακοῖς· ἐγὼ δ’ ἅπαντα παριδὼν, ἀξιώσω συγγνώμης, ἂν ἃ λέγω ποιήσης αὐτός. ταῦτα δ’ ἐστί· πρῶτον μὲν ὄρκῳ πιστώσασθαι τὴν πίστιν κατα-
- P. 48 ρὰν τῷ Χριστῷ τηρεῖν· ἔπειτα μετὰ τοῦτο, μηδὲ περὶ ἐμὲ κακὸν ὀφθήσεσθαι γεγεννημένον· τρίτον μετὰ τοῦτο, καταδή- 15 λους ἐμοὶ ποιῆσαι τοὺς σοὶ συμπράττειν καὶ προσκείσθαι προσηρημένους· τέταρτον δὲ, ὄρκῳ πιστώσασθαι δρασμῶ χρήσεσθαι μηδαμῶς.” πρὸς ταῦτα βασιλεὺς ὁ νέος ἀπεκρίνατο τοιαῦτα· „χράτιστε βασιλεῦ, τὸ τὴν πίστιν ὄρκοις ἀπαιτεῖν βεβαιοῦν, πρὸς τῷ σκληρὸν ἐμοὶ φαίνεσθαι καὶ τὴν ψυχὴν δε- 20 νῶς ἐκταράττειν, ἔτι καὶ ἑαυτῷ περιπίπτει. εἰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἱεροῖς τὸν ὄρκον εὐαγγελίοις καὶ ταῖς σεβασμίαις εἰκόσι κελεύεις πιστὸν ποιεῖν, αὐτῷ τούτῳ περὶ τὸν θεὸν πιστὸν, καὶ τὸν Χριστὸν ἀποδεικνύεις ἐνδεδυμένον ἐμέ. εἰ δ’ ἄλλῳ
- facessere iubentibus, duo quidem conticuerunt ac resederunt; Melitenensis autem ad imperatorem adiens in aurem illi insurravit: Videret, quid ageret; ad fores conclavis quosdam astare de viris principibus, pro iuniorē imperatore paratos facere et pati omnia. Hoc nuntio commotus, e solio nil cunctatus surgit et in domunculam interiorem se recipiens, foris nepotem cum assessoribus relinquit: advocatoque magno logotheta Metochite, et cum eo, quae volebat, collocutus, adolescenti per eum haec significat. Esse quidem illum iis, quae audisset, et pluribus sceleribus obstrictum: se tamen omnia in minimis numeraturum, et veniam reo impertiturum, si quae postularet, efficere in animum inducat, nempe haec: primum, ut sacramento firmet se Christo fidem puram et sanctam servare; tum, nihil mali in avum moliturum; adhaec, eorum nomina, qui se ipsi satellites ac ministros facinorum volentes libentesque praebuerint, ad ipsum delaturum; postremo, non se ullo modo fugiturum. Ad ista iunior hoc responsum dedit: Quod de fide in Christum confirmanda sacramenti a me religionem exigis, imperator optime, praeterquam quod durum videtur mentemque meam maiorem in modum percellit, etiam non cohaeret et in se ipsum corrui. Si enim me per sacra evangelia et venerandas sanctorum imagines fideliter iurare iubes, hoc ipso utique Deo fidelem

τινὶ σεβιάσματι προσέχειν ἐμὲ νομίζεις, τῶν ἀνονήτων καὶ πε- A.C. 1321
 ριπτῶν, ὧν ἠθέτησα τὴν πίστιν, ταυτ' εἰς ὄρκον ἐμοὶ προ- B
 βάλλειν· ῥηδίως γὰρ ἂν καταψεύσομαι τῶν μὴ τιμωμένων.
 διὸ δὴ σου δέομαι, βασιλεῦ, μὴ περὶ τῶν τοιούτων λόγους
 5 κινεῖν· χάριτι γὰρ Χριστοῦ καὶ Χριστιανός εἰμι καὶ τῶν ὀρ-
 θοδόξων. κατὰ σοῦ δὲ μήτε δράσαι μήτε βουλευσασθαί τι
 κακὸν, καὶ νῦν μὲν ὄμνυμι τὸν οὐρανοῦ καὶ γῆς ποιητὴν, ὡς
 οὔτε πρότερον εἰς λογισμοὺς ὑπήχθην τοιούτους, οὔτ' ἐν τῇ
 μέλλοντι κακὸς ὀφθῆναι βούλομαι περὶ σέ· σὺν δ' ἐπίταγμα
 10 ἐκκληρωῶν, καὶ αὐθις ὁμοῦμαι. περὶ δὲ τοῦ καταδήλους
 τοὺς ἐμοὶ συνόντας καὶ ταυτὰ βουλομένους σοὶ θέσθαι, ἐκεῖνο C
 λέγω, ὡς αὐτὸς ἂν εἰδείης μᾶλλον ἐμοῦ, ὁποῖους τινὰς εἰκὸς
 εἶναι τοὺς προσκειμένους ἐμοί. ὅπου γὰρ χρημάτων μὲν μοι
 πόρος οὐδεὶς, οἷς ἂν ἴσως πείσαιμι τῶν ἄξιόν μοι λόγου τινὰς
 15 προσέχειν, παρῶσηςίαις τε πρὸς σέ μέτεστιν οὐδεμιᾶς, δι' ἧς εὐ-
 εργετῶν ἐμαντιῶ κτήσομαι φίλους τινὰς τῶν δεομένων ὠφελείας,
 συνορᾶν ἔστιν ἐν τῶν πραγμάτων τῷ βουλομένῳ παντὶ τοὺς
 ἠθροισμένους περὶ ἐμέ. εἰ δ' ἄρα καὶ τινες εἶεν εὐνοϊκῶς
 ἐμοὶ διακειμένοι, οὐκ ὀφείλοντες τὴν εὐνοίαν, ἀλλὰ μᾶλλον
 20 χάριτος κατάρχοντές εἰσιν· ὧν οὕτω βελτίστων περὶ ἐμὲ προῦ- D
 κα γεγενημένων, οὐκ ἂν ἐλλίπη μοχθηρίας ὑπερβολὴν τὸ κάκι-
 στον αὐτὸν καὶ προδότην ὀφθῆναι περὶ αὐτούς. καίτοι γε καὶ
 αὐτοὶ οὐδὲν ἄλλο μοι προσιόντες πείθειν ἐπιχειροῦσιν, ἢ σοί,

me et Christum induisse ostendis. Sin aliud pro numine adorare
 me credis, inutile et supervacaneum est, quorum fidem irritam
 feci, per ea iusiurandum a me exigi: facile siquidem contra illa
 mentiar, quae colere desii. Quocirca te rogatum volo, imperator,
 ne quid super hoc negotio verborum facias; gratia enim Christi et
 Christianus et orthodoxus sum. Adversus te autem nihil mali vel
 designavi vel cogitavi: et nunc caeli terraeque conditorem ultro
 testor: me neque antehac istiusmodi consilia coxisse, neque de
 cetero improbi aliquid in te machinaturum; tuis vero iussis pa-
 rens denuo iurabo. Iam quod vis, ut adiutores et socios tibi meos
 indicem, illud dico, te potius, quam me scire posse, quales consen-
 taneum sit esse, qui me sequuntur. Cum enim pecuniae faciendae
 ratio nulla suppeditet, qua forsitan quosdam non infimae conditio-
 nis ad meas partes allicerem, libertate autem apud te nulla uti li-
 ceat, quo ope aliena indigentibus benefaciens, amicos comparem,
 discere hinc quisvis potest, si vult, quales se ad societatem meam
 aggregaverint. Quod si forte nonnulli me non oderunt, at in eo
 non illi debitum pro gratia praestant, sed gratia me antevertunt:
 qui cum nulla exspectata mercede mei sint quam studiosissimi, nihil
 posset fieri scelestius, si ego in illos contra ingrattissimus ac pro-
 ditor existerem. Quamquam et ipsi me adeuntes, non aliud mihi
 persuadere nituntur, quam ut tibi, imperatori ac parenti meo, dicta

- A.C. 1321 τῆ βασιλεῖ καὶ πατρὶ, ὑπέχειν ἑμαυτὸν καὶ καταδουλοῦν καὶ μὴ παρέχειν αἰτίας, ὥστ' ἑμαυτῷ τὴν σὴν γαληρότητα ἔξοργίζειν. ἐμοῦ δ' ἰσχυρίζομένου τοιοῦτον ἑμαυτῷ συνειδέναί μηδὲν καὶ πολλοὺς εἰς ἀπολογίαὶν συνείροντος λόγους, οὐδὲν αὐτοῖς εἰς πειθῶ νομίζεται ἀξιόχρεων, ὅπερ, ἐστὶν εἰκὸς λογιζομέ-5
- P. 49 ροις, ὡς οὐκ ἂν οὕτως ἢ φύσις πρὸς ἑαυτὴν ἐκπολεμωθείη, μὴ τῶν αἰτίων ὄντων ὑπερφυῶν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τῶν θηρίων τὰ χαλεπώτατα τοῖς τέκνοις ἐπεβούλευσάν ποτε τοῖς ἰδίους. εἰ δὲ τινες ἐν αὐτοῖς εἶεν καὶ μὴ τοιοῦτοι, οὕτω δοκεῖς ἐμὲ κακὸν καὶ ἀγνώμονα εἶναι περὶ τοὺς φίλους, ὥστε τῆς εἰς ἐμὲ φιλίας¹⁰ προδοσίαν παρασχεῖν ἀντιμισθίαν; οὐκ ἔστιν οὐδαμῶς. ῥᾶον γὰρ ἂν αὐτὸς οὐχ ὑπὲρ πάντων ὁμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐνὸς αὐτῶν
- V. 40 τὴν ἐμὴν προήσομαι σωτηρίαν, ἢ ταύτην περιποιούμενος ἐκείνους ἐθειλήσω καὶ μικροῖς τισὶ προσομιλήσαι κακοῖς. ἔτι πρὸς τούτοις καὶ ὄρκους ἐπέταξας τὸ μὴ δρασμῶν χρῆσασθαι ἀσφα-¹⁵ λίσασθαι. ὅμνυμι δὴ σοὶ τὸν ἀπάντων κύριον καὶ βασιλέα
- B θεὸν, ὡς ἂν τι φωράσω περὶ ἐμὲ βουλευόμενον κίνδυνον ἀπειλοῦν, πάσῃ δυνάμει καὶ ὄλῳ ποδὶ χρῆσομαι πρὸς φυγὴν.”
- ἰς. Ταῦτα τοῦ νέου βασιλέως διεξιόντος, ὁ πρεσβύτερος ὑπὸ τὰς θύρας ἰστάμενος τοῦ οἰκίσκου, πάντων ἐπηκροῦτο,²⁰ καὶ τᾶλλα μὲν ἤνεγκε σιωπῶν, τὴν φυγὴν δὲ ἀκούσας „σὺ δ’,
- C ἔφη „φεύξῃ γε σὶ; ἀλλ’ ὅσον οὕτω σὺ μὲν συλληφθεὶς ἀπαχθήσῃ δεσμώτης καὶ πρὸς δοριμώτου καταστάς τύχην. ἐγὼ δ’

sim audiens, tibi que serviam, occasiones fugiam, quibus serenitas tua adversum me turbari et irritari queat. Dum autem constanter affirmo, nihil huiusmodi conscire mihi, verbaque ad defensionem acervo, haud illis quidquam ad fidem satis videtur: probabiliter ratiocinantibus, non potuisse naturam tantam in semetipsam hostilitatem inducere, nisi causae fuissent, et quidem tales, quae ipsa naturae metas excederent: quando neque truculentissimae ferarum in catulos suos unquam sese insidiosas ac malignas praebuerunt. Et ut aliqui inter eos tam solliciti non sint, an me adeo nequam in amicos et officii immemorem putas, ut eorum caritatem proditione remunerare velim? Oh neutiquam: citius, non pro omnibus modo simul, sed pro singulis etiam caput meum devovere non dubitabo, quam ut eius servandi vel leve eos patiar subire incommodum. Praeterea de fuga non suscipienda iurisiurandi testificationem mihi imperasti: per universorum igitur dominum et principem Deum iuro tibi, si te quidquam inimicus contra me molientem cognovero, nervis omnibus et toto, quod aiunt, pede fugiam.

16. Haec iuniore disserente, sub ianua domunculae consistens senior auscultabat omnia. Et ad cetera quidem mutus, ubi fugae illata est mentio, Tu, inquit, tunc ut fugias? Atqui iam iam comprehensus et vinculis constrictus abducere, et ad captivi fortunam

οὐδὲ τριῶν ὀβολῶν ἐθελήσω λύσασθαι τῆς δουλίας· εἶτα μὴ- A.C. 1321
 κρὸν προβάς, „ὄρατε” ἔφη πρὸς τοὺς παρόντας „ὅπως τοῖς
 ἐμοῖς λόγοις οὗτος συμμαρτυρεῖ, σκληρὸς ὢν καὶ ἀνθάδης
 καὶ πέρα τοῦ δέοντος ἀλαζών; ἤδη καὶ ὑμῖν ἐστι σαφῶς ἐκ
 5 τῶν πραγμάτων καταμαθεῖν.” ὁ νέος δ’ Ἀνδρόνικος, „ἐπ’
 ἀληθείας” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, οὔτε σκληρὸς εἰμί τις, οὔτε ἀν-
 θάδης, ἀλλὰ τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν ὁ σωρὸς τοιοῦτον εἶναι φαί-
 νεσθαί σοι ποιεῖ· ἐγὼ δ’ ἐπὶ μάρτυρι λέγω τῷ εἰδότε πάντα D
 θεῷ, ὡς οὐδὲν τοιοῦτον ἐμαντῷ σύννοϊδα εἰργασμένῳ ὡς ἄξιον
 10 εἶναι τῆς τοσαύτης ὀργῆς. διὸ δὴ καὶ δέομαι τοῦ σοῦ κράτους
 συγγνώμης κἄν τε ἥμαρτον τυχεῖν, κἄν τε μή. πρὸς τοὺς πό-
 δας γὰρ ἐφίεμαι τοὺς σοὺς ἀποθανεῖν,” αἰνιττόμενος, ὡς οὐκ
 ἂν αὐτοῦ βουλήσοιτο ἀποστήναι χωρὶς ἀνάγκης. ἅμα δὲ τού-
 τοις τοῖς λόγοις καὶ πρὸς γῆν κατεκλίνετο ἀσπασόμενος τὸν
 15 πόδα τοῦ βασιλέως. ὁ δ’ ἀνείχε λαβόμενος τοῦ ὤμου, ἅμα καὶ
 λόγοις τὸ ἔργον ἀπαγορεύων ὡς δ’ ἑώρα βιαζόμενον, ἀφεί-
 δων ἑαυτοῦ, δείσας ὁ πάππος, μὴ τῇ βίᾳ τῆς κεφαλῆς διαστῶ- P. 50
 σιν αἱ τρίχες, ἐνέδωκε τὴν κατάκλισιν· ὁ δὲ κατακλιθεὶς ἤ-
 20 σπάσαιτο τὸν πόδα τοῦ βασιλέως. εἶτ’ ἀναστάντος τῆς κεφαλῆς
 λαβόμενος ὁ βασιλεὺς, κατεφίλει τὰς ὄψεις. τοῦτο δὴ ὁ πατρι-
 ἀρχης καὶ οἱ τῆς συγκλήτου παρόντες ἰδόντες καὶ διαλλαγῆς
 ἀπόδειξιν νομίσαντες ἤδη βεβαίως τῶν βασιλέων, πολλὰς ἀφῆκαν

redigere. Ego vero nec tribus obolis, si possim, te e servitute exem-
 erim. Dehinc paululum progressus, Cernitis, inquit ad praesen-
 tes, quemadmodum iste verbis meis fidem conciliet, contumax vide-
 licet, se magnifice circumspiciens, et immodice arrogans? Quod ex
 te ipsa vobis licet discere. Subiicit iunior: Equidem neque con-
 tumax sum, neque mihimet tantopere plaudo, sed multitudini pec-
 catorum meorum acceptum refero, quod talis tibi videar. Testor
 Deum, quem nihil latet, haud me ullam culpam ira tua tam atroci
 dignam commeruisse. Quapropter potentiam tuam obsecro, seu no-
 xius seu innoxius sum, mihi ignoscas: ad tuos enim pedes mori
 cupio (significans, non nisi coactum ab eo recessurum). Et simul
 cum hoc dicto ad terram procumbebat, avi pedem osculaturus; quem
 ille humeris eius obnitens abstinebat, ac voce item prohibebat, tan-
 demque amplius luctantem capillis retinebat. Cum etiam sic sibi-
 met non parcens, vi summa pergeret, metuens avus, ne illa violen-
 tia crines a vertice abstraherentur, terram petere et pedi osculum
 figere permisit, surgentemque capite apprehendens, oculos eius de-
 osculatus est. Quo conspecto, patriarcha quique aderant proceres
 hoc minime dubium redintegratae inter imperatores amicitiae argu-
 mentum rati, ingeminatis vocibus Deo pacis largitori gratias agere.
 Quin et iunior imperator cum magno domestico et protostratore se-

A.C. 1321 φωνὰς εὐχαριστοῦντες θεῷ τῷ χορηγῷ τῆς εἰρήνης. καὶ αὐτὸς δὲ βασιλεὺς ὁ νέος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν διηλλάχθαι νομίσαντες τῷ ἔγγονῳ τὸν βασιλέα, ἔχαιρόν τε αὐτοὶ, καὶ εὐτυχίᾳ ἄκρας ἠγοῦντο τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ἐκ τῶν βασιλείων οἶκαδε B ὁ νέος βασιλεὺς ἀπελθὼν, διηγεῖτό τε τοῖς φίλοις τοὺς κατὰ 5 τὴν δίκην λόγους, συνεόρταζόν τε καὶ συνέχαιρον ἀλλήλοις. μηνύουσι δὴ καὶ Συργιάννῃ τὰ γεγονότα, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς συγχαίρη τοῖς φίλοις χairoυσι καὶ μηδεμίαν ἔχη φροντίδα τήκουσαν τὴν ψυχὴν, ὡς τῶν προτέρων ἤδη βουλευμάτων διαλυθέντων καὶ βεβαίας εἰρήνης γεγενημένης τοῖς βασιλεῦσι 10 καὶ κατ' εὐχὴν αὐτοῖς τῶν πραγμάτων κευρωρηκότων. τοῦτο V. 4 γὰρ ἠϋχοντο, τὸν μὲν βασιλέα τῆς εἰς τὸν ἔγγονον ἀπεχθείας μεταβαλεῖν, αὐτοὺς δὲ κινδύνων ἔξω καταστάντας ἡσυχίαν ἄγειν. οὕτω μὲν οὖν αὐτοῖς ἔχειν ἐδόκει τὰ γεγενημένα· τὰ δ' ἦσαν ἕτερον τρόπον, ὡς ἐδόξε τοῖς πολλοῖς ἐκ τῶν μετὰ 15 C ταῦτα. ἐκρίθη γὰρ διανοία γεγενησθαι τοιαύτη. ἔθος ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς βασιλεῦσι Ῥωμαίων, ἐπειδάν τις τῶν καθ' αἷμα προσηκόντων ἢ καὶ ἄλλως τῶν ἐν τέλει, προσκυνήσας ἀσπάζεται τὸν πόδα τοῦ βασιλέως, ἀντασπάζεσθαι καὶ αὐτὸν [αὐτὸν] εἰς τὴν ὄψιν. καὶ τότε δὴ τοῦ νέου βασιλέως ἀσπα- 20 σαμένου πρὸς τὸν πόδα τὸν πάππον, ἵνα μὴ εἰς ἄκρον ἀπεχθείας ἐληλακέναι δοκῇ, οὐδὲ τῶν ιδιώταις προσηκόντων ἀξιῶν τὸν ἔγγονον καὶ βασιλέα, ἀντεφίλησεν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ D αὐτός. ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς πρὸς ἀλλήλους διαλέξεως τῶν βασι- 20. Unci vulgo desunt.

norem placatum arbitrati, laetitia exsultare diemque illum candidissimum iudicare. Et rediens domum, nepos inquam, sermones in iudicio habitos necessariis suis memorabat; qui omnes una diem festum communibus gaudiis exigebant: Syrgianni insuper acta perscribentes, ut et ipse gauderet cum amicis gaudentibus, neque se ulla in posterum cura maceraret; utpote abiectis iam prioribus consiliis, et stabili inter imperatores concordia revocata et confectis omnibus ex sententia. Hoc enim erat, quod votis saepenumero petiverant: ut avus odium contra nepotem deponeret, ipsique periculorum metu soluti ac liberi, vitam placidam ac quietam degerent. Quae igitur gesta fuerant, hunc in modum habere se illis videbantur: aliter tamen habuisse, multi ex iis, quae postea consecuta sunt, intelligebant. Hac enim mente gesta fuisse, iudicabatur. More Romanis imperatoribus receptum erat, cum consanguineorum aut magistratum aliquis secundum adorationem pedem imperatoris osculo contigisset, ut imperator vicissim eius faciem deoscularetur. Cum itaque tum nepos avi pedem osculatus fuisset, ille, ne inexpiabili odio flagrare crederetur, si ne iis quidem nepotem et imperatorem diguaretur, quae privatis tribuereutur, faciem eius contra et ipse osculo

λέων ἐπὶ τῆς δίκης ἐνταῦθα ἐτελεύτησε· δυοὶ δὲ ὕστερον ἡμέ- A.C. 1321
 ραις μετὰ τοῦτο ὁ πρεσβύτερος τῶν βασιλέων τῷ μεγάλῳ
 διὰ τινοσ δηλοῖ δομειστικῶ πρὸς Πελοπόννησον ἀπελθεῖν, ἐκεί-
 νης ἐπιτροπεύσοντα. τὸ δ' εὐθύς ἐδόκει μὲν εἶναι τῶν ἀριστε-
 ρῶν οἰωνῶν· ὅπως δ' ἀνακωχὴ γένηται, καὶ βασιλεῖ τῷ νέῳ τὰ
 τῆς ἀγγελίας δῆλα γενέσθαι, ἀντεμήνυσε καὶ αὐτὸς τοιαῦτα·
 „τῆς εἰς ἐμὲ εὐμενείας καὶ προμηθείας, ᾧ βασιλεῦ, πολλὰς
 μὲν καὶ ἄλλας ἔχω τὰς ἀποδείξεις, μάλιστα δὲ τὸ ἐξ ἡλικίας,
 ὡς εἰπεῖν, πρώτης εἰς ἀρχὰς ἐκλέγεσθαι καὶ διοικήσεις ἐπιτρέ-
 10 ποειν πόλεων τε καὶ στρατιῶν, οἴκοθεν ὠρμημένον· καὶ τὸ νῦν P. 51
 δὲ τοῦτο πολλὰς τῷ σῶ κράτει πεῖθει χάριτας ὁμολογεῖν, βα-
 σιλεῦ. δέομαι δὴ καὶ ταύτην ἐπιθεῖναι τὴν χάριν, τὴν παροῦ-
 σαν ἐπιτρέψαι πρὸς διάσκέψιν ἡμέραν, ὡς ἐς τὴν ὕστεραιάν
 ἐπιτέταγμαί τὴν ἀπολογία ἀποδώσονται.” πρὸς μὲν δὴ τὸν πρε-
 15 σβύτερον τῶν βασιλέων ἀπεκρίνατο τοιαῦτα· ἧ δὲ τάχους, ἀπελ-
 θὼν πρὸς τὸν νέον, τὸ τοῦ βασιλέως ἐπίταγμα ἀναγγέλλει,
 καὶ Συναδηνοῦ παρόντος τοῦ πρωτοστράτορος. τοῖς δ' ἐδόκει
 βουλευτέα πάλιν ἐξ ἀρχῆς εἶναι περὶ τῶν ὄλων πραγμάτων·
 οὐδὲ γὰρ πρὸς ἓνα φέρειν τὸν κίνδυνον, πρὸς πάντας δέ.
 20 ἦρχε δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς βουλῆς οὕτω διαλεχθεῖς· „αὐτοὶ μάρ- B
 τυρες ἡμεῖς καθεστήκαμεν ἑαυτοῖς, ἔχοντες καὶ θεόν, ἐφ' οἷς
 βεβουλεύμεθα, συνειδότε, ὡς οὐθ' ἠττηθέντες λύπη, οὐτ' εἴ-
 ξαντες ἀκαίρῳ θράσει καὶ παραβόλῳ, οὐτ' ἐπράξαμεν οὐτ' ἐβου-
 14. Lege ὦν ἐπιτέταγμαί, ut sensus loco constet. 15. τάχους
 correxi, cum vulgo esset τάχος.

libavit. Ac imperatorum quidem lis et controversia in iudicio hunc finem tulit. Tertio post die senior magno domestico per certum hominem mandat, ut in Peloponnesum, ei praefuturus, discedat: id quod statim pro sinistro augurio fuit. Sed quo res tantisper extraheretur, dum super hoc mandato nepos certior fieret, haec illi per internuntium respondit: eius erga se benevolentiae curaeque cum alia non levia argumenta proferre posse, tum illud imprimis, quod ultro et sua sponte sibi paene adhuc puero magistratus dedisset, civitates et exercitus regendos commisisset. Et hoc ipsum, quod modo imperaret, ad singulares ipsius maiestati gratias agendas stimulum sibi addere. Rogare autem, hanc unam gratiam adiceret, praesentem diem ad deliberandum sibi concederet: crastina luce de mandatis responsurum. Haec ad avum. Ad nepotem vero sine mora abiens, praesente etiam protostratore, quid in mandatis acceperit, narrat. Tum rem a capite arcessendam, et de integro consultandum videri: neque enim ad unum, sed ad omnes communiter periculum pertinere. Initium fecit iunior imperator, loquens verba huiusmodi. Testes ipsi nobis sumus et deum habemus conscium eorum, quae in consiliis agitavimus: quodque nec moestitudini succumbentes, nec intempestivae et inconsideratae audaciae cedentes, quidquam iniustum

- A. C. 1321 *λενσάμεθά τι τῶν μὴ δεόντων. ἀλλὰ τοσαύτην ἐνεδειξάμεθα μεγαλοψυχίαν καὶ καρτερίαν πρὸς τὸ μὴδ' ἤντινοῦν αἰτίαν ἐφ' οἷς ὁ βασιλεὺς βεβούληται καθ' ἡμῶν αὐτοὶ παρῶσαι, ὥστ' εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν ὑπερέσχε χεῖρα, οὐδὲ πάνυ πόρρω τῶν θανάτου κατηντήκαμεν πυλῶν. ἄχρι μὲν οὖν δεῦρο τὸ τοῖς δεινοῖς ἐγκαρτερεῖν αὐτὸς τε ἐπήρουν καὶ συνεβούλευον ὑμῖν: ἔτι γὰρ ὄντων ἐν ἀδύλῳ τῶν καθ' ἡμᾶς, πρὸς ἐμὲ μόνον ἦτο τὴν διαφορὰν ἔχειν ὁ βασιλεὺς, καὶ μαλακώτερον ἤπτετο τῶν Cπραγμαμάτων, εὐχερῶς νομίζων, ὅταν ἐθελήσῃ πρὸς πέρας ἀγαγεῖν ἢ προήρητο, δρᾶν· νυνὶ δὲ φανεροῦ γεγνημένου τοῦ τινος 10 εἶναι τοὺς συναιρομένους ἐμοί, οὐκέτι τῶν ὁμοίων ἔξεται λογισμῶν, ἀλλὰ πρότερον ὑμᾶς ἐν ἀρχῶν προσχῆματι διαστήσας ἐμοῦ, καὶ τῆς παρ' ἀλλήλων ἡμᾶς ἐπικουρίας ἀποστερήσας, πᾶσι διὰ τὴν μόνωσιν οὖσιν ἀσθενεστάτοις, ἣν ἂν βούλοιο, δίκην ἐπιθήσει. νῦν μὲν οὖν σοὶ τὴν πρὸς Πελοπόννησον ἐπέ-15*
- V. 42 *τάξεν ἀπιέναι· εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ πρωτοστράτορι ἑτέραν δῆθεν ἀρχὴν τινα πρὸς ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς Ῥωμαίων γῆς ἐγ- Dχειρίσει καὶ καταναγκάσει πρὸς τάχος γε ἀπιέναι· ὑμᾶς δ' ἐκποδῶν ποιήσας τοὺς περιφανεστέρους, τότε ἤδη καὶ περὶ ἑτέρων εἰπὲρ εἰσιν ἀνερευνήσει. πάντα δ' ὡς ἂν αὐτῷ καλῶς 20 ἔχοι πρότερον διαθέμενος, ὡς ἤδη πρὸς καταστροφὴν ἐνεπιχείρητον ὑστερον χωρήσει καὶ πρὸς ἐμέ. ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις, ὡς, εἴγε κατὰ λόγον τὸν σὸν σὲ τῆς ἀπὸ τούτων ἐπικουρίας ἀποστερηῆσαι βουλόμενος ἀρχὰς αὐτοῖς ἐγχειρίσει τὰς ἐν ἐσχατιαῖς τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ὅσων ἦν δήπον καὶ λυσιτελέστε-25*

vel egimus, vel consulimus: sed ideo tantam animorum altitudinem ac tolerantiam prae nobis tulimus, ne imperatori in nos secus statuendi minimam causam daremus. Quod nisi deus desuper manum suam extendisset; haud longe admodum a porta mortis abfuissemus. Hucusque igitur in rebus afflictis perdurare ego et laudavi, et vobis, ut id faceretis, auctor fui. Quippe nondum patente conspiratione nostra, mecum solo putabat imperator sibi esse negotium; et segnius agebat, confisus, parvo labore, cum libuisset, meditata opera perfecturum. Nunc, quoniam constat, esse qui me adiudent, aliter sentiet: et postquam vos praetextu praefectarum a me divellerit, mutisque nos auxiliis spoliaverit, omnibus propter disiunctionem solitudinemque iam imbecillimis poenam pro arbitrato irrogabit. Hodie tibi, domestice, imperavit Peloponnesum capessere: cras protostratorem ad aliam quandam provinciam in ultimis Romani imperii finibus amandabit celeriterque proficisci compellet. Ubi vos illustriores et ipsa capita e medio removerit, tum iam et reliquos, si qui sunt, investigabit, totaque re antea ex sua sententia bene constituta, tandem pro catastrophe ad me quoque, ut superatu facilem, se convertet. Dicit quispiam: si, ut ais, te horum virorum praesi-

ρον πολὺ συλλαβόντα καὶ κατακλείσαντα φρονιᾷ τῆς ἀπὸ τοῦ—A.C. 1321
των ἀπηλλάχθαι φροντίδος· τί γὰρ ἔσται τὸ κωλύσον τοῦ
ταῦτα καταπράξασθαι τὸν βασιλέα; — καὶ νοῦν ἔχοντα λόγον
ἔρει, τὸ κωλύσον μὲν οὖν οὐδέν· συνετὸν δὲ ὄντα καὶ πολλῶν P. 52
5πραγμάτων ἔμπειρον τὸν βασιλέα τοῦτο λέληθεν οὐδαμῶς ὡς
ἀλυσιτελές, πρὶν ἀκριβῶς ἐκμαθεῖν ὅπόσοι τινὲς καὶ οἴοι τὴν
πρὸς ἐμὲ προείλοντο κοινωνίαν, ὁμοίε πρὸς τὸ πολεμεῖν. δέος
γὰρ μὴ πολλῶν τινων καὶ δυνατωτάτων ὄντων ἓνα μὲν ἢ καὶ
10δύο καθείρξῃ, τῶν δὲ λοιπῶν ἤδη πρὸς ἀνάγκην συνισταμέ-
νων, οὐ κατὰ νοῦν χωρήσῃ τὰ πράγματα αὐτῷ. εἰκὸς δὲ αὐτὸν
καὶ πολλοὺς τινὰς καὶ δυνατοὺς τοὺς τὰ ἡμέτερα εἶναι οἶεσθαι
προηρημένους· τὸ γὰρ ἐν τῇ δίκῃ πρὸ τῆς χθρὸς ἐμὲ μόνον
ἐναπειλημμένον μὴ καταπεσεῖν μηδὲ δειλίᾳ συσχεθῆναί τι,
ἀλλ' ἀτρέπτῳ καὶ φρονίματι καὶ ἦθει μετὰ ἀσφαλείας ἀντι-
15λέγειν πολλῆς, τὸ καὶ τὸν Μελιτηνιώτην ἔξωθεν εἰσάναί τινὰς B
τῶν δυνατῶν ἀπαγγεῖλαι ὑπὲρ ἐμοῦ πάντα πράττειν προσγενο-
μενον προθυμουμένους, οὐκ ἐπὶ μικρὸν κατέσεισε τοὺς λογισμοὺς
τοὺς βασιλικούς. διὸ τότε μὲν εὐθὺς ὅπερ ἀσφάλειαν ἐδύκει
παρέχειν ἔπραττε, τῶν θρόνων ἔξαναστάς. νυνὶ δὲ καλῶς ἔχειν
20ἔδοξεν αὐτῷ τοὺς καταδήλους γενομένους ἡμᾶς ἐν εὐεργεσίας
προσχῆματι ἀποστῆσαι, καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν, αὐτῶν διδασκόν-
των τῶν πραγμάτων, οἷς οἰήσεται λυσιτελήσειν ἐπιχειρήσει. τού-
των ἕνεκα πάντων οὐκέτι διαμέλλειν οἴομαι δεῖν, οὐδὲ πρὸς
7. Post polemein excidit lenai vel simile quid.

dio nudare volens, provincias in remotissimis Romani imperii oris
illis describit, expeditus erat sine dubio multoque utilius, si iis
apprehensis et custodia clausis, curis se hisce exuisset: quid enim
est, quod istuc facere prohibeat imperatorem?—Recte, quod illum
prohibeat, nihil est: sed callidum usuque rerum doctum imperato-
rem nequaquam fallit, haud conducere, priusquam exquisite norit,
quot et quales sint, qui mecum societatem coierint, ad pugnandum
cominus aggredi. Timendum enim, ne si multi sint ac potentissimi,
unum quidem alterumve in vincula tradere queat; ceteris autem
iam necessario coniurantibus, cogitata perficere non possit. Probabile
porro est, eum existimare multos et opulentos nostrarum esse parti-
tium. Nam quod in iudicio nudiustertius ego solus interceptus non
concedi, neque timiditate aliqua concussus, multa cum fiducia con-
stantique animo contradixi; quodque accessit, ut Melitenensis ve-
niens nuntiaret, foris stare quosdam potentes, mea causa paratos ad
omnia, non parum eius consilia turbavit: unde statim throno exi-
liens, securitati suae consuluit. Nunc sibi conducere censuit, vos
delatos, per speciem beneficentiae a me distrahere. Postea iterum
nobis ipsis docentibus, quibus se operae pretium facturum putabit,
nos aggredietur. His omnibus de causis non amplius tergiversandum,
nec, quasi prae malorum magnitudine de potestate exissemus, salu-

A. C. 1321 προὔπτον κίνδυνον αὐτοὺς ἀμελεῖν, ὡσπερ ὑπὸ μεγέθους τῶν δεινῶν ἐκστάντας τῶν λογισμῶν, ἀλλ' αὐτοὺς διασώζειν, ὡς ἂν Κοῖοί τε ὄμεν. ἔτι γε μὴν καὶ γνώμην ἑτέραν περὶ τῶν προκειμένων, εἶγε καὶ ὑμῖν συνδοκεῖ, βούλομαι ἐξενεγκεῖν. ποίαν δὴ ταύτην; ὁ βασιλεὺς καὶ πάππος ὁ ἐμὸς, καθάπερ ἴστε δὴ καὶ αὐτοὶ, καταδήλους τοὺς ἐμοὶ συνόντας ἐζήτησεν αὐτῷ ποιῆσαι. τότε μὲν οὖν ἀρμόζοντας ἀπεκρινάμην τῷ καιρῷ λόγους, μὴτ' εἶναι εἰπὼν τοὺς συνόντας ἐμοὶ τινας, μὴτ' εἶπερ εἰσὶ, καταδήλους αὐτοὺς ποιήσειν· νῦν δέ μοι δοκεῖ λυσιτελεῖν πρεσβείᾳ χρῆσάμενον πρὸς αὐτὸν, ὅτι τέ εἰσιν ὁμο-10 λογησαὶ καὶ ὄρκους αὐτὸν ἀπαιτῆσαι πιστώσασθαι, μὴ μνησικακήσειν αὐτοῖς μηδ' ἀμυνεῖσθαι τῆς εὐνοίας τῆς εἰς ἐμέ. εἰ μὲν οὖν ἡμέρωσ καὶ προσηγῶσ τοὺς παρ' ἐμοῦ δεξάμενος λόγους ὄρκους πιστώσεται τὴν ἀπάθειαν τοῖς ἐμοῖς φίλοις, ἐναργῆς ἂν εἴη τεκμήριον, ὡς αὐτὸς τε καθαρῶσ διήλλακται πρὸς 15 ἐμέ, καὶ τὸ ὑμᾶσ εἰς ἀρχὰσ ἐκπέμπειν οὐ περιέργωσ οὐδ' ἐπιβούλωσ, ἀλλ' ἀπλῶσ αὐτῷ οὕτωσ ἐπινενόηται· εἰ δ' ἀγανακτήσει καὶ ἀποσεισεται τὴν πρεσβείαν, μηδεμίαν ἄλλην ἀποδείξειν ἐναργεστέραν ζητεῖν τοῦ πάντα συσκευάζεσθαι καθ' ἡμῶν. χρῆσομαι δὲ πρεσβευτῇ τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ τῷ Μετοχίτῃ, ἅτε 20 δὴ καὶ τότε μεσιτεύσαντι πρὸς τὰσ ἀγγελίασ ἐμοὶ καὶ τῷ βασιλεῖ, καὶ παρῴησιαν ἔχοντι πρὸς αὐτὸν, ὡσπερ θαυρῶσαι περὶ τοιούτων πρεσβεύειν.

P. 53 ιζ. Τοιαῦτα τοῦ νέου βασιλέωσ βουλευσαμένου, καὶ τοῦ V. 13 μεγάλου δομestίκου καὶ πρωποστράτοροσ ὡσ καλῶσ ἔχει συν-25 επιψηφισαμένων, αὐτοὶ μὲν ἕκαστοσ οἴκαδε ἀπεχώρουσ· βασι-
 tem nostram usque ad ipsum periculi nobis praevisi punctum negligendam: sed eam pro viribus conservandam opinor. Volo tamen, si vobis placet, super eo, de quo agimus, et aliam sententiam proponere. Quam illam? Avus socios meos qui essent, scire studuit; ego pro tempore tum respondi, neque socios mihi esse ullos, neque si essent, me ipsos nominaturum. Atqui modo profuturum sentio, legatione missa confiteri, habere me socios, et poscere ab eo iuramentum, mea causa non fore iniuriae memorem, neque malum ipsis daturum. Si pacate et mansuete petitionem excipiens, impunitatem illis sacramento promiserit, evidens erit indicium, et mecum citra fucum in gratiam rediisse et vos sine astu et insidiis candideque in provincias mittere cogitasse. Si indignatus legationem reiiciet, nulla erit hac ipsa firmiter probatio, omnia haec subdole contra nos instituta et comparata esse. Legatum magnum logothetam Metochitem adhibebo, qui tum quoque meus et avi interpres fuit, quique ea est apud illum auctoritate, ut obire hoc munus non reformidet.
 17. Hoc consilio a iunioro Andronico explanato, a magno autem domestico et protostratore approbato, singuli domum concesse-

λεὺς δ' ὁ νέος τὸν μέγαν μετακαλεσάμενος λογοθέτην, οὕτω A. C. 1321
 διεπρεσβεύετο πρὸς τὸν πάππον „Ἡ εἰς ἐμὲ πρὸ τῆς χθρὸς γε- B
 γενημένη παρὰ τῆς σῆς γαληνότητος, ὃ βασιλεῦ, εὐεργεσία
 πολλὰς καὶ δικαίας ὁμολογεῖν χάριτας τῷ σῷ πειθεὶ κράτει.
 5 καὶ γὰρ ἀπὸ ταραχῆς καὶ ὀργῆς ἤρξαν οἱ λόγοι, ἀλλ' εἰς τέλος
 ἡμερον καὶ συμπαθείας γέμον ἀποκαταστάντες, μᾶλλον εὐφρα-
 ναν, ἢ καθ' ὅσον πρότερον ἐλύπονν. διὸ δὴ καὶ τῶν μὲν προ-
 τέρων, ὡς πατρικῆς ὄντων καὶ παιδείας καὶ κηδεμονίας, οὐδ'
 ἀναμιμνήσκουσαι ἀξιῶ· ἃ δ' ἐν ὑστερῷ πέπρακται, ὡς ἄξια
 10 καὶ μεγαλοψυχίας καὶ εὐμενείας καὶ πατρικῆς καὶ βασιλικῆς,
 ἀνεξάλειπτα δεῖν ἔγνων φυλάττειν ἐν τῇ ψυχῇ. ἐπεὶ δ' ἐν τι
 τῶν τότε ῥηθέντων ἐμὲ τε δεινῶς ἐκταράττει καὶ φροντίδας C
 οὐ παρέχεται μικρὰς, καὶ ἑτέροις ἐνέσεισεν οὐ τὸν τυχόντα
 φόβον, δέομαι τῆς σῆς γαληνότητος ἰάσασθαι καὶ ταύτην τὴν
 15 ἀληθδόνα. ἔστι δ' ὃ λέγω τοιοῦτον· σοῦ, βασιλεῦ, ἐμοὶ διὰ
 τοῦ μέγαλον λογοθέτου προστάξαντος τουτουὶ, καταδήλους σοι
 θέσθαι τοὺς συνόντας καὶ συναιρομένους ἐμοὶ, τότε μὲν παν-
 τάπασι μὴ εἶναι οὐκ ἠρηνησάμην, πλὴν ἀπὸ λογισμῶν εἰκότων
 ἐπεχειρῶν, ὡς οὐκ ἂν εἶεν, ἀποδεικνύναι. οἷδ' ἦσαν τὸ μῆ-
 20 τε πόρον ἔχειν ἐμὲ χρημάτων, οἷς ἂν ἴσως πείσαιμί τινας προσ-
 ἔχειν ἐμοὶ, μὴτ' ἔξουσίας ἀπολαύειν παρὰ σοὶ καὶ παρῳθῆσίας,
 βασιλέως παιδὶ προπεούσης, δι' ἣν ἂν καὶ θεραπευθεῖην παρὰ D
 τῶν τῆς ἐμῆς ὠφελείας δεησομένων. νυνὶ δὲ αὐτό τε τὸ πρᾶ-

ad avum illum mittere instituebat: „Quo beneficio ante hesternum
 diem serenitas tua me ornavit, id me ad amplas meritasque gratias
 agendas impellit. Quamquam enim sermo a perturbatione et ira
 principium caperet, tamen in finem suavem affectionisque plenum
 desinens, delectationis copia antecedentem molestiam obruit. Quare
 priorum, ut a paterna castigatione ac sollicitudine profectorum, me-
 minisse nolo; quae autem posterius abs te facta sunt, ut digna ma-
 gnanimitate imperatoria paternaque caritate, ea mihi in medullis in-
 fixa semper manebunt. Ceterum quia tum quiddam prolatum gravi-
 ter me angit, et cura non levi sollicitat, nec aliis quoque exiguum
 timorem inculcit, oratam volo serenitatem tuam, ut huic etiam do-
 lori medeatur. Quod dico, tale est. Cum mihi per magnum logo-
 thetam praeciperis, ut administros atque socios meos tibi indicarem,
 tunc ego quidem non omnino et absolute eos habere me negavi: ver-
 rumtamen rationibus verisimilibus demonstrare contendi, eos esse
 nullos posse. Quae erant: quod nec viam et modum adipiscendae pec-
 uniae nossem, qua fortasse quosdam ad obsequiam meam inducere-
 rem: nec possem apud te frui eo iure eaque licentia, quae impera-
 toris filio deberetur; propter quam etiam colerer ab iis, qui opem
 meam desideraturi essent. Nunc res ipsa consortes meos qui sint
 aperuit, et ego de iis confiteor. Attamen, quod et tum dicebam,

A.C. 1321 γὰρ φανεροῦς ἤνάγκασε γενέσθαι τοὺς προσκειμένους ἐμοί, καὶ αὐτὸς δὲ ἐγὼ εἶναι ὁμολογῶ· πλήν, ὅπερ καὶ τότε ἔφην, οὐκ ὀφείλοντες χάριν, ἀλλὰ προκατάρχοντες μᾶλλον χάριτός εἰσιν. διὸ δὴ καὶ ἀντιβολῶ τὴν σὴν ἡμερότητα, βασιλεῦ, ὄρκοις ἐμοί τε καὶ αὐτοῖς πιστώσασθαι τὸ ἀπαθεῖς κακῶν μέχρ' ἵπαντὸς διατηρηθῆναι. οὕτω γὰρ ἐμοί τε καὶ αὐτοῖς θαυδῆσαι ἀφόβως τε βιοῦν καὶ τῷ σῷ κράτει χάριτας ὁμολογεῖν

P. 54 πολλὰς περιέσται.' Τοιαῦτα μὲν ὁ νέος βασιλεὺς πρὸς λογοθέτην διεξῆλθε τὸν μέγαν, ὡς ἀπαγγελοῦντα τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ, συνάρισθαι καὶ αὐτὸν ἀξιῶσας πρὸς τοῦτο, καὶ τήνιο τῶν ὄρκων ἐκπλήρωσιν ὑποθέσθαι τῷ βασιλεῖ, ὡς πολλῶν ἀγαθῶν ἐκ τούτου συμβησομένων. ὁ δ' εὐθύς „ἐγωγε” εἶπεν „ἤρθη, ὦ βασιλεῦ, τὴν ἐμὴν παρὰ σοῦ κλήσιν πρὸς τι φέρειν τῶν ἀγαθῶν. ἐνόμιζον γὰρ, ὡς ὑποπεπτωκότας τινὰς καὶ θεραπευτικοὺς λόγους δι' ἐμοῦ μνηύσεις τῷ βασιλεῖ, ἐξ ὧν 15

V. 44 ἡμερωτέραν ἀπεργάσῃ καὶ πραεῖαν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν. τὸ δ' ἐναντίως ἔχει μᾶλλον ἢ αὐτὸς προσεδόκων. ὅθεν οὐδ' αὐτὸς ἄγγελος εἶναι βουλήσομαι τοιούτων, οὐδ' εἰς ὄργην ἐξάψαι Β μᾶλλον διὰ τούτων τοὺς τῶν βασιλέως θυμούς. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἀκοῆ παρειλήφαμεν ἄχρι καὶ νῦν τοὺς δεσπότης ἡμῶν τοῖς 20 δουλοῖς, τοῦναντίον δὲ μᾶλλον ἢ εἰ τοῦτο γένοιτο, καὶ ὁ δεσπότης ὀφλήσει τοῖς ὑπηκόοις, ὅπερ ὀφλουσιν αὐτοῖς τοῖς δεσπότης, ὅπερ ἀτοπίας οὐκ ἂν εἶη μακράν. ἐγὼ δὲ καὶ ἀπορία δεινῆ συνέχομαι, ἂν ὁ βασιλεὺς ἔρηται, ὅτον χάριν πρὸς σε ἀφῆμαι, τίνα ἂν ἀπολογίαν εὐπρόσωπον ἀποδοίην. πρὸς ἐκεῖ-25

non mihi gratiam referunt; sed potius gratia me antevertunt. Quocirca tuae mansuetudini supplex fio, nobis iurciurando fidem facias, non id illis unquam fraudi futurum. Sic namque mihi iisdemque fidentibus, metus expertes vivere, tuaeque maiestati amplissimas agere gratias licebit.” Haec ad magnum logothetam nepos, ut avo imperatori ea expositurum, et sibi quoque in ea re operam daturum, quod cupiebat, eumque de iuramento concipiendo, ut pluribus inde commoditatibus promanaturis, admoniturum videlicet. Logotheta continuo: „Ego me boni alicuius ergo ad te vocatum interpretabar, nempe ut avo subiectionem tuam plenamque obsequii voluntatem tuo nomine indicarem: quo pacto eum placidiorem tibi mitioremque efficeres. Atqui me fefellit augurium, et contrarium evenit. Quapropter nec nuntiare haec, nec eius animum talibus verbis exacerbare volo; quando usque hodie inauditum est, dominos iurare servis. Quod si fiat, domini condemnabuntur servis, quemadmodum illi dominis; quod insolens et absurdum est. Ego vero anceps haereo dubitoque vehementer, si quaesierit imperator, cur ad te ierim, quid honeste respondeam. Sed causam aliquam profectionis ad te meae comminiscar:

νον μὲν οὖν αἰτίαν τινὰ πλάσσομαι τῆς ἀφίξεως, σοὶ δὲ πα-Α. C. 1321
 ραινῶ καὶ προσέτι καὶ ἱκετεύω, μηκέτι μηδαμῶς περὶ τοιούτων
 λόγον κινεῖν. συνορῶ γὰρ αὐτὸς, ὡς εἰς κακὸν ἀνήκεστον τε-
 λευτήσῃ, ἂν εἰς ἀκοὴν ἔλθῃ τῷ βασιλεῖ.” „ἐμοὶ δὲ τοῦναντίον
 5 ἄπαν ἔπεισι καὶ νοεῖν καὶ λέγειν” ὁ νέος εἴρηκε βασιλεὺς „οὐ
 γὰρ κακῶν αἰτίους τουτουσὶ τοὺς λόγους, ἀλλὰ μυρίων ἀγαθῶν, C
 ἂν περ ὡς αὐτὸς ἀξιῶ γένηται, νομίζω. ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
 προτέρων βασιλέων γεγένηται τοιαῦτά τινα, ἐγγύθεν παρά-
 σχομαι τὴν ἀπόδειξιν. ὁ γὰρ ἐμὸς πρόγονος, ὁ βασιλεὺς Mi-
 10 χαῆλ, ἔτι τὴν ἰδιωτικὴν στέργων τύχην καὶ ὑπὸ χεῖρα τελῶν
 Ἰωάννη Βατάτζη τῷ βασιλεῖ, κίνδυνόν τινα ὑπονοήσας ἐς
 αὐτὸν ἤξειν ἐκ βασιλείας, ἠυτομόλησε πρὸς τὸν τῶν Περσῶν
 ἡγεμόνα Σουλτάν· εἰτ' ἐκεῖθεν πρὸς τὸν βασιλέα πέμψας πρε-
 σβείαν, ὄρκους ἀπήτει τὸν βασιλέα, ὡς τοῦ τε δρασμοῦ συγγνώ-
 15 σεται καὶ εἰς τοῦτιόν οὐδὲν κατ' αὐτοῦ βουλευσεται δυσχερές.
 ὁ βασιλεὺς δὲ ἄσμενός τε προσεδέξατο τὴν πρεσβείαν καὶ
 τοὺς ὄρκους ἐδίδου, δεσπότης ὢν, ὡς περ ὁ ὑπὸ χεῖρα τελῶν D
 ἤξιόν. οὐκ αὐτὸς δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τούτου πολλοὶ ὠφε-
 λείας ἔνεκά τινος ἠμωμόκεισαν τοῖς ὑπηκόοις. πρὸς αὐτῆς δὲ
 20 τῆς ἀληθείας, εἶγε καὶ νῦν αὐτοὶ οὗτοι, περὶ ὧν ἐγὼ τοὺς ὄρ-
 κους ἀπαιτῶ, θέσαντες τὸν κίνδυνόν τινι προσχωρήσωσι τῶν
 παρακειμένων ἡμᾶς βαρβάρων, εἰτ' ἐκεῖθεν πέμψαντες ὄρκους
 ἀπαιτῶσι τὸν βασιλέα, ὥστε μὴ κακῶς παθεῖν αὐθις ἐπανελ-
 θόντες, οὐκ ἂν οἶσι βουλήσεσθαι παρασχεῖν; ἐμοὶ μὲν δοκεῖ.

te autem hortor et obsecro, ut de reliquo taceas de his penitus:
 prospicio enim, horribili exitu conclusum iri, si ad aures avi per-
 venerint.” „At mihi plane contra sentire dicereque in mentem venit,”
 excipit nepos, „non enim mala, sed innumerabilia bona hanc oratio-
 nem, si ita ut cupio habeatur, parituram nobis confido. Porro quae-
 dam istius generis etiam sub antecessis imperatoribus usu venerunt.
 Non longe abiero; meus proavus Michael imperator, adhuc privatus
 et Ioanni Batatae imperatori subiectus, quod ab eo atrocius quid-
 dam sibi paratum suspicaretur, ad Persarum principem Sultanum con-
 fugit. Inde per legatum iuramentum eum poposcit, quo testaretur,
 et fugam se condonare et nihil in posterum gravius velle in ipsum
 statuere. Imperator legatum libenter audiit et quamquam esset do-
 minus, iuramento, quod subditus petebat, se obstrinxit. Nec solus
 ille, verum ante illum complures alicuius emolumenti spe subiectis
 iuraverunt. Dic amabo per ipsam veritatem, si vel hoc tempore illi
 ipsi, quorum causa ego istud iuramentum exposco, timore periculi
 ad aliquem finitimorum barbarorum se conferrent, post mitterent
 et adiurare imperatorem postularent, reversis nihil inflicturum mali,
 numquid recusaturum censes? Equidem non censeo. Ergo quod te
 iudice alias necessitas exprimeret, id in praesens multorum commo-

- A.C. 1321 ὁ τοίνυν ἐν ἑτέρῳ χρόνῳ γενήσεται, φαίης ἂν, δι' ἀνάγκην, γενέσθω κἂν τῷ παρόντι διὰ τὰ συμβησόμενα ἐκ τούτου πολ-
P. 55 λὰ ἀγαθὰ." ἐπὶ τούτοις λογοθέτης ὁ μέγας τοὺς τε προτέρους λόγους ἀναλαβὼν καὶ πλείονας ἑτέρους συνείρας, καὶ πανταχόθεν ἀλυσιτελῆ καὶ ἀδύνατον τὴν αἴτησιν ἀποδείξας, καὶ ὅ πρός τὸ γενέσθαι τοιούτων ἄγγελος παντελῶς ἀνανεύσας, ἀπῆλθεν. ἔφασκε δ' ἐν ὑστέροις χρόνοις, εἰρήνης γενομένης, ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς, ὡς, εἰ περὶ τῶν ὄρκων αὐτῷ ἀπηγγέλθη, ὁμομόκει τε ἂν καὶ οὐδὲν ἐτολμήθη τῶν τετολμημένων· διὸ καὶ τὴν αἰτίαν ἅπασαν τοῦ πολέμου εἰς λογοθέτην ἀντίθει τόνιο μέγαν. τοῖς φίλοις δ' εὐθύς αὐτῷ παραγενομένοις ἅ τε εἴρηκε καὶ ὧν ἔτυχεν ἀποκρίσεων διηγησάμενος ὁ νέος βασιλεὺς
B καὶ τέλος τοῦτο ἐπιφθεγξάμενος, „θεοῦ δὲ τίς ἔγνω βουλήν τε νόον τε;" ἔτι μέχρι τινὸς ἐκέλευε τῇ μεγαλοψυχίᾳ προσκαρτερεῖν „ἢ σήμερον γὰρ ἐκδιδάξει τι τῶν ἀγνοουμένων. προ-15
θεομῖα γὰρ οὐσα τῆς πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ μεγάλου δομestικου ἀπολογίας, δι' αὐτῆς τῆς ἀπολογίας πρὸς τὸ τί χρῆ βουλεύεσθαι καὶ δοῦν ὁδηγήσει." Οὗτοι μὲν οὖν τοιαῦτα βουλευσάμενοι διελέλυντο. πρὸς δὲ τὸν μέγαν δομestικον ὁ χθὲς ἄγγελος ἀφικνεῖται πρὸς βασιλέως, ἀπαιτῶν τὴν ἀπολογία.20
ἐποίησατο δὲ τοιαύτην „ἐμοὶ, κράτιστε βασιλεῦ, τῆς εὐμενείας τῆς σῆς πολλὰς ἔχοντι τὰς ἀποδείξεις, ὥσπερ ἔφη, V. 45 ἔτι καὶ τὸ νῦν τοῦτο πλείους καὶ μεῖζους πείθει τὰς χάριτας C ὁμολογεῖν ἐπὶ πάσαις δὴ ταύταις καὶ ταύτης αἰτῶν τυχῆν τῆς

dorum exspectatio impetret." Ubi nepos conticuit, magnus logotheta dicta sua iterans aliaque multa accumulans, omnique ratione postulatam inutile, nec fieri posse demonstrans: praeterea se in ista re nuntium interponere prorsus abnuens, discessit. Pace postmodum constituta, imperatorem avum autumasse ferunt, si de iuramento intellexisset aliquid, iuraturum fuisse, et ita tam audacibus facinoribus supersederi potuisse; hinc et totam belli culpam in magnum logothetam coniciebat. Mox iunior amicis supervenientibus, quae ipse dixerit, quae logotheta responderit, cum memorasset et ad extremum adiecisset: „Dei mentem consiliumque quis cognovit?" uti adhuc paulisper tolerando viros se praestarent, eos est cohortatus: hodie-num quippe diem docturum, quod hucusque fuisset ignoratum. Nam cum magnus domesticus ad respondendum praestitutus sit, eum ipsa responsione et consilii et actionis ducem fore. Atque hi quidem, hoc deliberato, digressi sunt. Ad magnum vero domesticum hesternus nuntius revertens, responsum ad imperatoris iussa exegit. Respondit in haec verba: Cum propensi eius in se animi documenta complura habeat, ut ante fassus sit, insuper ista provinciae delatione ad gratias uberiores agendas se compelli. Orare tamen, post omnia etiam

εὐεργεσίας, ἐλάττονος οὐδαμῶς ἐμοὶ τῶν ἄλλων νομιζομένης, A.C. 1321
 τὸ μὴ πρὸς Πελοπόννησον ἀπελθεῖν· οὐκ ὄκνη εἰκων, ἢ τὴν
 ἀρχὴν ἦττω τῆς ἐμῆς ἀξίας νομίζων, ἀλλ' ὡς ἐκεῖ τοῦ ἐμοῦ
 πατρὸς τετελευτηκότος, οὐκ ἂν οἴσων τοῖς χωρίοις ἐκείνοις ἐν-
 5 διατρίβειν. οἶοθα γὰρ αὐτὸς ἐμοῦ βέλτιον, ὡ βασιλεῦ, ὡς ἔτος
 ἐν ἐπὶ τοῖς εἴκοσι γεγενημένος τῆς ἡλικίας οὐμὸς πατῆρ, ὅτε
 παρὰ σοῦ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐξεπέμφθη Πελοποννήσον, ὅκτω
 τοὺς ἐφεξῆς ἐπὶ τούτοις ἐνδιατρίψας, τὸν βίον ἐτελεύτησεν ἐκεῖ-
 οῦ δὴ χάριν καὶ πρὸς τὴν μνήμην μόνην ἀηδῶς διάκειμαι Πε-
 10 λλοποννήσον, πολλὰ καὶ τῆς μητρὸς πολλάκις πρὸς ἐμὲ διει-
 λεγμένης, ὡς οὐκ ἂν αὐτῇ γένοιτο καθ' ἡδονὴν ἐμὲ τῆς χώρας
 ἐκείνης, ἢ τοιούτου πατρὸς ἀπέδειξεν ὄρφανόν, ἄρξαι. διὰ
 ταῦτα συγγνώμης αἰτῶ τυχεῖν, ἐκεῖ μὴ βουλόμενος ἀπελθεῖν."
 τοῦτο δ' ἦν σκῆψις, οὐκ ἀληθῆς αἰτία τοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς
 15 Πέλοπος διωθεῖσθαι. τούτων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ πρῶως
 εἰς αὐτὸν ἀποσκώψας, ὡς οὐκ ἀνδρὸς συννετοῦ κεχορημένον
 λόγοις, οὐδ' ἀνδράσι πρέποντα φόβον πεφοβημένον, διὰ τὴν
 τοῦ πατρὸς τελευτὴν τὸ χωρίον ὀρῶδουντα, διὰ τοῦ αὐτοῦ
 πάλιν ἀντιμηνύει, ὡς, „ἦν μὲν ἂν βέλτιον μηδὲν ἀντιλέγοντα, P. 56
 20 τὸ προσταττόμενον εὐθὺς ἐκπληροῦν. ἐπεὶ δ' ἔστι σοί τις
 πρόφρασις ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, οὐκ ἀναγκαία μὲν, ἔστι δ'
 οὐδ' ὅμως, ἐκείνης μὲν ἀφείθης τῆς λειτουργίας, πρὸς Θεσσα-
 λίαν δὲ ἀπελθεῖν ἐπιτάττω καὶ ταύτης ἐπιτροπεῦσαι, τῶν προσ-
 οίκων Κατελάνων ἐπικειμένων αὐτῇ καὶ δεινῶς πιεζόντων,
 7. Pro dicto tuis lego dicitur χρόνους.

istud sinceret impetrari ab se beneficium, quod reliquis neququam in-
 ferius duceret, ut ne in Peloponnesum mitteretur: non quod ignaviae
 succumberet, aut praefecturam hanc dignitati suae impari ceuseret:
 sed quod illis in locis versari nequeat, ubi patrem amiserit. Scire
 enim melius ipso, quo pacto parens eius, unum et viginti natus
 annos, ab eo Peloponneso praefectus, octo continuis ibidem consump-
 ptis, vitam reliquerit. Quo factum deinde, ut Peloponnesi memoriam
 nunquam sine dolore usurpet. Quin et matrem saepe ac multum
 sibi dixisse, permolesto laturam, si ei regioni praecesset, quae ipsum
 tali patre orbasset. Huic igitur detrectationi suae veniam daret. Sed
 enim hoc velamentum quoddam erat, non vera causa repudiandae
 provinciae. His intellectis, imperator molliter hominem castigat, qui
 imprudenter locutus esset, quique timorem viro minime decorum con-
 cepisset, dum propter patris mortem illic obitam a regione abhor-
 reret; perque eundem nuntium ei significat, consultius facturum
 fuisse, si non repugnante mandatis statim paruisset. Quia vero ex-
 cusionem de Peloponneso non quidem necessariam praetexeret, sed
 tamen praetexeret, se illum eo munere liberatum velle: in Thessa-
 liam autem iubere proficisci, quae vicinorum Catelanorum incursio-

A. C. 1321 καὶ διὰ τοῦτο δεομένην ἐπικουρίας καὶ δεινοῦ καὶ σώφρονος στρατηγοῦ." ἐπὶ τούτοις ὁ μέγας δομεστικός οὐδὲν ἀντιλέγειν ἔχων, ὑπεδέξατο μὲν δῆθεν τὴν ἐγχειριζομένην ἀρχήν· πλὴν ὡς ἐρμαιῖον τινὸς λαβόμενος τοῦ λόγου τοῦ βασιλέως, ὅτι δὴ παρὰ Κατελάνων ἢ Θετταλῶν πιέζοιτο, καὶ διὰ τοῦτο συχνῆς 5
 Ἐπὶ ἐπικουρίαν δεῖται χειρὸς, πάλιν ἀντεμήνησεν, ὡς πρὸς Θετταλίαν μὲν ἀπελεύσεται καθὰ προσετάχθη, δέον δὲ σκεψάμενον ἅ λυσιτελεῖν νομίζοι καὶ πρὸς ἄμυναν τῶν πολεμίων καὶ πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἀρχῆς, ταῦτ' αἰτήσαντα παρὰ βασιλέως λαβεῖν τοῦτο θέμενος ἐπὶ νοῦν, ὡς ἢ πρὸς τὴν δυσχε- 10
 ρειαν τῶν ζητημάτων ἰλιγγιάσας ὁ βασιλεὺς ἀφέξεται τοῦ πέμπειν ἐκεῖσε, ἢ, τό γε δεύτερον, πολλοῦ πρὸς τὴν παρασκευὴν τριβομένου χρόνου, ἔξέσται καὶ βασιλεῖ συντυχεῖν τῷ νέῳ, καὶ περὶ τοῦ τί χρὴ πράττειν συνδιασκέπασθαι, οὕτως εἰς στενὸν κομιδῇ τῶν πραγμάτων συνωθούντων. τοῦ πρεσβυ- 15
 Κτέρου δὲ βασιλέως ἅ βούλοιο αἰτεῖν κελεύσαντος, καὶ τοῦ μεγάλου δομεστικοῦ διὰ γραμμάτων ὧν δέοιτο δηλώσαντος βασιλεῖ, (ταῦτα δ' ἦν ἀξιόμαχος τε στρατιὰ καὶ χρήματα εἰς τροφήν ἀρκέσοντα τοῖς στρατιώταις,) πρὸς οὐδὲ ἓν τῶν ζητημάτων ἀνένευεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ἐδῆς ἐκέλευε πάντα πρὸς 20
 πέρας ἀγαγεῖν. ἐπιταχύνοντος δὲ τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ τὴν ἔξοδον βασιλέως καὶ οὐδ' ἀναπνεῖν ἀνιέντος, ὁ μὲν μετὰ πέμπτην ἡμέραν ὑπέσχετο ἐξελθεῖν (ἦν δ' αὕτη δευτέρα τῆς παρ' ἡμῶν μεγάλης ἑβδομάδος ὀνομασμένης) βασιλεὺς δὲ ἡσύχασεν
 Δάρκεσθεις. τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ πρὸς πρωτοστράτορα παρὰ 25

nibus afflictata, exercitati ac prudentis alicuius ducis auxilio indigeat. Suscepit magnus domesticus provinciam, cum quod opponeret, non haberet. Ceterum ut inopinatum aliquod lucrum imperatoris verba arripiciens, dicentis Catelanos incursare Thessaliam, ideo se egere non parva copia vicissim significat, si eo, quemadmodum imperetur, discedendum sit. Oportere autem, quae sibi consideranti tum ad hostes propulsandos, tum ad munus suum tuto fungendum requisita viderentur rogantem, ab imperatore consequi: sic secum ratiocinans, eum aut propter difficultatem petitionis deficiente consilio, missionem istanc missam facturum: aut, quod proximum esset, dum tempus longius in apparatu consumitur, interea iunioris imperatoris conveniendi, et rebus nimiopere fessis, quid agendum sit, cum eo deliberandi facultatem fore. Iussus petere, quae animus hortaretur, per litteras exercitum iustum ac valentem, et pecuniae in alimenta militum quod satis sit, petit. Utrique annuit imperator, et ut quamprimum omnia conficiantur, mandat. Cumque illum ad profectionem urgeret adeo, ut respirare non sineret, magnus domesticus post diem quintum se profecturum recepit: qui dies erat secundus maguae, quae

βασιλέως ἀφίκτο πρόσταγμα πρὸς τὴν ἐπαρχίαν Πριλλάπου, A.C. 1321
 ἧς καὶ πρότερον ἦρχε, πάλιν ἐπιτροπεύονται ἀπελθεῖν. ὁ δὲ,
 τὸ ἐπίταγμα τοῦ βασιλέως ἐπαγγειλάμενος ἐκπληρώσειν, καὶ V. 46
 προθεσμίαν αἰτηθεὶς τῆς ἐξόδου, τῆς αὐτῆς μεγάλης ἑβδομά-
 5δος ἐπηγγείλατο τὴν ἕκτην. πρὸς μὲν δὴ τὸν πρεσβύτερον τῶν
 βασιλέων τοιαῦτα εἶπόν τε καὶ ἐπηγγείλαντο.

17. Εἰς ταυτὸν δὲ συνελθόντες τῷ νέῳ, καὶ πάντα διη-P. 57
 γησάμενοι τὰ συμπεσόντα, οὐκέτι μένειν ἐδόκει, ἀλλὰ πα-
 ρασκευασαμένους ἐξελθεῖν Βυζαντίου. γράφουσι δὴ καὶ Συρ-
 10γιάννη, παρασκευασάμενον ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν στρατιᾷ τῇ
 ἑορτῇ τοῦ πάσχα ἐγγὺς εὐρεθῆναι διατρίβοντα Βυζαντίου
 τότε γὰρ καὶ αὐτοῖς ἐδόδοκτο ἐξελθεῖν. οὗτοι μὲν οὖν παρε-
 σκευάζοντο πρὸς τὴν ἐξοδον. τῆς μεγάλης δὲ καταλαβούσης B
 δευτέρας, καθ' ἣν ὁ μέγας δομέστικος τῆς πόλεως ἐπηγγεί-
 15λατο ἐξελθεῖν, ἠναγκάζετο μὲν παρὰ τῶν εἰς τοῦτο τεταγμέ-
 νων τὴν ὑπόσχεσιν ἐκπληροῦν· ὁ δ' αἰτίας τινὰς πλασάμενος,
 τὴν ἐξοδον ἀνεβάλλετο. τῇ δ' ἐπιούσῃ μὴνύεται παρὰ βασι-
 λέως ὡς τάχιστα ἐξελθεῖν· ὁ δ' ἀπεκρίνατο μὴ πρότερον δύ-
 νασθαι, πρὶν ἂν τὰ χρήματα δοθῇ πρὸς αὐτὸν, οἷς ἂν πρὸς
 20τε τὸ μισθοφορικὸν χρήσῃται τῆς στρατιᾶς καὶ πρὸς τὰς
 τῶν πολικῶν τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ φρουράς. εἰ γὰρ τοῦτο γέ-
 νοιτο, μηδεμίαν ἀναβολὴν ἔτ' εἶναι πρὸς τὸ τειχῶν ἔξω τῶν
 Βυζαντιῶν εἰς τὴν ἐπιούσαν ὀφθῆναι. τὰ μὲν οὖν χρήματα, C
 βασιλέως προστάξαντος, αὐθιμερὸν παρέσχον οἱ τῶν βασιλι-
 13. Post μεγάλης δὲ ED. P. addi vult ἑβδομάδος.

dicitur, hebdomadis: eo imperator contentus siluit. Eadem luce pro-
 tostrator quoque Prillapum ire, et praefecturam iterum capessere iu-
 betur. Qui obtemperatum se pollicitus, et quo die proficisci cogi-
 raret interrogatus, sextum eius hebdomadis nominavit. Ac cum seniore
 quidem imperatore sic egerunt.

18. Cum iuniore autem verba miscentes, quaeque accidissent
 commemorantes, comparatis necessariis, Byzantio excedere decreve-
 runt. Monent item per litteras Syrgiannem, uti cum suo agmine die
 paschae, quo die egredi pepigerant, paratus prope Byzantium adsit.
 Ad egrediendum igitur sese instruebant. Postquam alter dies magna
 hebdomadis illuxit, quo magnus domesticus exiturum sese spon-
 derat, acrius promissa reposcunt, quos huic curae imperator praepo-
 snerat. Ille commentitiis quibusdam causis exitum differt. Sequenti
 luce, uti moras tollat et exeat, imperatur. Respondet, non ante id
 posse, quam pecunia sibi in stipendia mercenariorum ac praesidiario-
 rum per oppida Thessaliae praestetur. Id si fiat, citra tergiversatio-
 nem postridie extra moenia se appariturum. Pecuniam eo ipso die
 iussu imperatoris, quinquaginta nummum aurorum millia, quaestores
 numerant. Quam summam accipientes magni domestici quaestores,

- A.C. βασιλικῶν χρημάτων ταμίαι, μυριάδας ὄντα χρυσοῦν πέντε ἅ καὶ παραλαβόντες οἱ τοῦ μεγάλου δομεστικοῦ ταμίαι, πάλιν εἶασαν πρὸς τῷ βασιλικῷ ταμείῳ φρουρεῖσθαι, οὕτω προστεταγμένον αὐτοῖς παρὰ τοῦ δεσπότη, προσθέντες αἰτίαν τῆς καταλείψεως, ὡς ἐν τῶν ξυστρατεύειν τάγμα τῷ μεγάλῳ προσ-5 τεταγμένων δομεστικῷ, ἐκ στρατείας ἐτέρας ἐπανῆκον ἄρτι καὶ δεόμενον μικρὰ ταῖς οἰκίαις προσδιατρίψαι, ἐπεὶ πολλὰ καταναγκάσας ὁ στρατηγὸς οὐκ ἠδυνήθη τῶν οἰκιῶν ἐξελεύσασθαι
- D ἄλλον ἄλλοσε διαδιδράσκοντας, συνεχώρησε καὶ ἄκων τὴν τοῦ πάσχα ἑορτὴν οἴκοι διατρίψαντας, μετ' αὐτὴν εὐθὺς ἔχουσθαι 10 τῆς ὁδοῦ· οὓς δεῖ καὶ τὰ χρήματα μεθ' ἑαυτῶν ἔχοντας πρὸς τὸν στρατηγὸν ἀφικέσθαι. τὸ δ' ἦν πρόφασις πεπλασμένη κατελέλειπτο δὲ τὰ χρήματα, ἅμα μὲν ὅπως εἴη πρόφασις εὐπρεπῆς τοῦ περὶ τὸ Βυζάντιον διατρίβειν, (διέτριψε γὰρ μετὰ τὴν ἔξοδον ἡμέρας πέντε περὶ αὐτὸ, τὴν τοῦ νέου βα- 15 σιλέως ἀφίξιν ἐκδεχόμενος,) ἅμα δὲ καὶ ἀγεννὲς καὶ μηδαμῶς αὐτῷ προσῆκον χρημάτων ἡσσησθαι δοκεῖν νομίζων, ὡς
- P. 58 ἀπάτη καὶ κλοπῇ σχεδὸν ἀφαιρούμενος βασιλέως· ὃ μάλιστα αὐτῷ πρὸς τὴν εὐκλειαν καὶ τὴν εὐδοξίαν τὸν εἰσέπειτα χρόνον πάντα οὐκ ὀλίγα λυμανεῖσθαι ἔφετο. ὃ δὲ καὶ πολλοῖς τῶν 20 περὶ χρήματα ἠττημένων ἔδοξεν ὑπερφυεῖς, τὸ τοσοῦτων χρημάτων, καὶ οὕτως ἐν ἐπικαίρῳ τῆς χρείας, ῥαδίως ὡς οὐδενῶν καταφρονῆσαι, ἔξον, εἴπερ ἔβούλετο, σὺν ῥαστώνῃ πάσῃ λαβεῖν. ὃ μὲν οὖν μέγας δομεστικός τῇ τετάρτῃ τῆς μεγάλης 6. στρατιᾶς vulgo.

rursum aerario imperatoris asservendam, domino ita praecipiente, relinquunt, rationem facti hanc afferentes, unam earum cohortium, quae cum magno domestico militatum abire deberent, ex alia expeditione recens reversam orasse, ut sibi paucillum temporis domi haerere concedatur. Eam, quamvis duce impensius urgente, non potuisse domiciliis suis, aliis alias latebras quaerentibus et se occultantibus, expelli. Unde invitum etiam eis dedisse, ut diem paschae domi consumentes, postero lumine confestim egrederentur, et in viam se darent; quos necesse esset cum pecunia ad ducem pervenire. Sed istud merum commentum erat. Ideo namque pecuniam reliquerat, ut et apud Byzantium temporis ducendi honesta esset occasio, (trivit autem illic dies quinos post egressum, imperatorem iuniorum praestolans;) et quia haud liberale sibi penitus indecorum existimabat, videri captum pecunia, quam ab imperatore sine fallacia et furto propemodum averteret, quod gloriae celebritatique suae foedam ac sempiternam labem aspergeret. Id multis quoque pecuniae servientibus supra modum admirabile fuit, tam ingentem eius vim et ad usum praesentem adeo opportunam, quam si voluisset habere, facillime poterat, perinde ac si nulla esset, contemnere. Magnus itaque domesticus

ἑβδομάδος ἐξῆλθε τῆς Κωνσταντίνου καὶ διέτριβε περὶ αὐτὴν, A.C. 1321
 τοὺς στρατιώτας ἐκδεχόμενος καὶ τὰ χρήματα δῆθεν. κατὰ V. 47
 δὲ τὴν ἕκτην τῆς αὐτῆς καὶ ὁ πρωτοστράτωρ ἠνάγκαστο ἐξέλ-
 ναι οὐ μὴν ἐξῆλθεν, ἀλλὰ τό, τε ἀπαράσκευον αἰτιώμενος καὶ
 5 ἄλλας τινὰς αἰτίας συνείρων, ἐπηγγεῖλατο μετὰ τρίτην ἡμέραν
 καὶ αὐτὸς ἐξελεῖν. τῇ δ' αὐτῇ τῆς μεγάλης ἑβδομάδος ἕκτη εὐ-
 ρητο πρὸς τῇ κλίνῃ βασιλέως τοῦ νέου βιβλίον, τὰδε ἔχον γε-
 γραμμένα· ὡς, „ὁ μὲν γράψας ὁποῖος ἂν εἴη τις ἢ ὁ, τι ὀνομά-
 ζοιτο, οὐκ ἂν μάθοις ἐν τῷ παρόντι· λέγω μέντοι πρὸς ἀλήθειαν
 10 ὡς σήμερον ἐκπληροῦται τὸ εἰρημένον τό· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα
 σκορπισθῆτε ἕκαστος καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· συντεὸς δ' ὧν, οὐκ
 ἀγνοήσεις τὰ λεγόμενα δῆπου.” ὁ μὲν οὖν ἐνόει τὸ γράμμα,
 τοῦτ' ἦν, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἐστοχάζετο βασιλεὺς, ὡς ὁ τῶν περὶ αὐ-
 τὸν διασκεδασμὸς οὐδενὸς ἐτέρου χάριν, ἢ ὅπως αὐτὸς γένη-
 15 ται εὐεπιχείρητος, εἶη. τὸν μέντοι γεγραφότα καὶ ὕστερον ἐν
 τοῖς τῆς εἰρήνης καιροῖς πολλὰ ζητήσας ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἔ-
 σχεν εὐρεῖν· ἐνομίσθη δ' ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἀποθανεῖν.
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὧδέ πη ἔσχεν. τοῦ δ' αὐτοῦ ἤρος, ἐννάτην
 ἄγοντος Ἀπριλλίου πρὸς ταῖς δέκα, ἰνδίκτου τετάρτης τοῦ
 20 ἐννάτου καὶ εἰκοστοῦ πρὸς τοῖς ὀκτακοσίοις καὶ ἑξακισχιλίοις
 ἔτους, μετὰ μέσας νύκτας, τοῦ πρὸς τὴν δευτέραν τῆς νέας
 ἑβδομάδος ἀνίσχοντος ἡλίου, τὰς πρὸς τὴν Γυρολίμνην λεγο-

8. Vulgo γεγραμμένα· Ὡς μὲν γρ. ὅπ. ἂν εἴη τις, ἢ. 10. τὰ
 εἰρημένον. Ioann. 16. ED. P. 20. A. C. 1322 male legitur in
 mg. ed. P. 22. λεγομένας pro vulg. λεγομένην ED. P.

quarto die magnae hebdomadis Constantinopoli excedens, ad urbem
 mansit, milites videlicet et pecuniam exspectans. Die sexto, seu
 parasceves, etiam protostrator exire compellebatur: quamquam non
 exivit: sed tum imparatum se, tum alia quaedam impedimenta cau-
 satus, se item post diem tertium exiturum confirmavit. Ceterum
 die illo sexto propter lectum iunioris imperatoris libellus inven-
 tus est, conscriptus his verbis: „Qui sim aut quis vocer, qui hoc
 exaravi, non cognosces modo. Dico autem vere, hodie impleri illud:
Venit hora, ut dispergamini unusquisque, et me solum relinquantis;
 Nihil stultus sis, assequeris utique quid dicatur.” Eius scripti senten-
 tia haec erat, quam et nepos ipse coniciebat: amicorum suorum
 dispersionem non alius gratia fieri, quam ut ipse commodius invadi
 opprimique posset. Auctorem scripturae huius postmodum in pace
 quoque diu indagatum non invenit: interea mortem obiisse credi-
 tus est. Et haec quidem eiusmodi fuerunt. Eodem vere XIII. Ka-
 lendas Maias indictione quarta anni sexies millesimi octingentesimi
 vicesimi noni, post noctis medium, sole iam ad apportandum diem
 novae hebdomadis secundum surgere parante, porta, quae ad Gy-
 rolimnem appellatur, reserata, tamquam ad venatum iunior impe-

- A.C. 1321 μένας ὑπανοίξας πύλας, ὡς πρὸς Θήραν δῆθεν ὁ νέος ἔξῃλθε βασιλεὺς, ὀλίγους τινὰς τῶν οἰκετῶν ἐπαγόμενος, κύνας τε καὶ ὄρνεις ἡσκημένους θηροῦν. ἦν δ' ἔξ ἔθους αὐτῇ τοῦτο ποιεῖν ὅτε βούλοιο, καὶ διὰ τοῦτ' αἰσθησιν οὐδεμίαν οὐδὲ ταραχὴν
- D ὁ δρασμὸς παρεῖχε. τοὺς δέ γε πλείους τῶν οἰκετῶν καὶ τῶν φίλων αὐταῖς σκευαῖς τῇ πρὸ τῆς δευτέρας διεσκεδασμένους κατὰ πάσας τὰς τῆς πόλεως πύλας ἐκέλευσεν ἔξελθόντας, ἐν ὠρισμένῳ τινὶ χωρίῳ συναθροίζομένους περιμένειν. οὗ δὲ καὶ γενόμενος καὶ τοῖς οἰκείοις συμμίξας, τῆς εἰς τὴν Ἀδριανοῦ πόλιν φερούσης εἶχετο, συνόντος καὶ πρωτοστράτορος. γενόμε-10
νος δὲ πρὸς τὸν Μέλανα καλούμενον ποταμὸν καὶ ἵππων πολλῶν ἀγέλας παρ' αὐτῇ νεμομένας εὐρών· (ἦσαν δ' ἵπποι τῆς ἰδρυμένης ἐν Βυζαντίῳ στρατιᾶς καὶ τῶν ἄλλων συγκλητικῶν καὶ πολιτικῶν) οὐδὲν ἠθέλησεν ἀδικῆσαι, ἀλλὰ τοῖς τε συνεπο-
- P. 59 μένοις ἀπεῖπε νεωτερίζειν μηδὲν, καὶ τοῖς ἵπποφορβοῖς ἐκέ-15
λευσε τοὺς ἵππους λαβόντας πρὸς τὴν πόλιν χωρεῖν, μὴ ταραχῆς τινος γενομένης διαρπασθῶσιν. ἐφεξῆς δὲ συνελθὼν καὶ τῷ μεγάλῳ δομestίῳ καὶ Συργιάννῃ, ὡς εἶχον ἦννον τὴν ὁδὸν καὶ μετὰ μέσσην τῆς μετὰ τὴν δευτέραν ἡμέρας, εἰς τὴν Ἀδριανοῦ φθάσαντες εἰσεληλύθασιν, ἡδέως ὑποδεξαμένων τῶν20
οἰκούντων τὴν πόλιν, καὶ τῶν κρειττόνων τινὸς τὴν βασιλέως οἰηθέντων ἐπιδημίαν. ὁ μέντοι πρεσβύτερος βασιλεὺς τὸν τοῦ ἐγγόνου δρασμὸν γνωρίσας, διασέσειστο μὲν ἐπ' ὀλίγον τοὺς λογισμοὺς, εἴτ' ἀναλαβὼν ἑαυτὸν, καὶ οὐ μέγα ἔργον ἡγησά-
μενος τὸ τὸν ἐγγονον χειρώσασθαι, ἅτε καὶ στρατιᾶς καὶ τῆς25

rator excessit, paucis quibusdam famulis, canibus item et avibus venatricibus comitatus. Quod quia factitabat, quoties placuisset, nemó eius fugam sensit, nec quidquam tumultus inde natum est. Maiorem porro ministrorum amicorumque partem cum impedimentis pridie per omnes portas urbis sparsim exire et in loco a se definito collectam exspectare iussit. Quo cum venisset, iuncti omnes, protostratore etiam praesente, viam Adrianopolin carpebant. Ad Melanem, quod vocatur, flumen appropinquans, iuxtaque magnos equorum greges late campum tondentes reperiens, (si erant partim militum Constantinopoli degentium, partim optimatum ac magistratum,) nihil iniuriarum inferre voluit, vetuitque comites novum aliquid moliri, et pastores hortatus est, equos in urbem agerent, ne forte a tumultuantibus diriperentur. Deinde magno domestico et Syrgianne quoque conventis, quantum poterant, iter pergere maturabant: ac secundum meridiem diei sequentis Adrianopolin intrantes, ab incolis, adventum hunc velut dei cuiuspiam faustum sibi interpretantibus, iucunde accepti sunt. Avus nepotis fuga audita consternatus aliquamdiu, ut primum lux menti reddita est, parvique rem negoti

ἀρχῆς ἀπάσης ὑφ' αὐτῶ οὔσης, ἓνα τῶν συγκλητικῶν Μα-Α. C. 1321
 νουήλ Τάγαριν τὸν μέγαν στρατοπεδάρχην, γένους μὲν ὠρ-Β
 μημένον ἐκ φαύλου καὶ ἀφανοῦς, ἀνδρία δὲ καὶ τόλμη τῇ
 περὶ τὰς μάχας ἐπὶ πλεῖστον δόξης αὐτὸν ἀφ' ἑαυτοῦ προελ-
 5 θόντα, (ἐν γὰρ Φιλαδελφείᾳ τῇ κατὰ Ἀσδῖαν πολλὰ καὶ χει-
 ρὸς καὶ τόλμης καὶ στρατηγικῆς ἐμπειρίας κατὰ Περσῶν ἐνε-
 δεῖξάτο ἔργα, ὡς ἐκ τούτων θαυμασθέντα καὶ γάμου τυχεῖν
 ἐπιφανοῦς· τῇ γὰρ ἀνεπιᾷ συνέζευκτο βασιλέως Θεοδώρου τῇ
 Ἀσανίνῃ·) τοῦτον δὲ μετακαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς, „ὁ ἐμὸς V. 48
 10 ἔγγονος” ἔφη „νυκτὸς ὄχετο ἀποδρᾶς τῆς πόλεως ταυτησίην.
 ὅπου μὲν οὖν ἂν διατρίβῃ, οὐκ ἔστιν εἰδέναι σαφῶς· τοῦτο
 δὲ πέπεισμαι ἀκριβῶς, ὡς ὀλίγων ἀχθῆσεται δεσμώτης ἡμε-
 ρῶν εἶσω. τὸ δὲ νῦν ἔχον αὐτὸς ἀναλαβὼν στρατιὰν ὄσσην C
 οἶει πρὸς τὸ ἔργον ἀρκέσειν, ἐπιστράτευσον αὐτοῖς καταπό-
 15 δας· καὶ μόνον ἐγγένηται συντυχεῖν, οὐδὲν λοιπὸν ἢ δορια-
 λώτους ὑποστρέψαι λαβόντα πάντας· ἐκείνοις γὰρ οὐχ ὅτι
 ἀμύνασθαι, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι ἂν ποτε παρασταίῃ.” ὁ Τά-
 γαρις μέντοι, συνετὸς ὢν καὶ πρὸς μάχας ἐξησχημένος, „σοὶ
 μὲν, ὦ κράτιστε βασιλεῦ,” ἔφη „τῶν ὀλίγου πόνου δεομένων
 20 ἔργων εἶναι δοκεῖ τὸ τὸν σὸν ἔγγονον ἀχθῆναι συλληφθέντα
 δεσμώτην, ἐμοὶ δὲ τοῦναντίον ἅπαν. βούλομαι δὲ ἐμὲ ψεύ-

5. Φιλαδελφεία. Eam obsederat Orchanes II. Turcorum imperator, cui postea Cantacuzenus filiam suam in coniugem dedit. Egregiam ibi operam navarunt Catelani et Theoleptus episcopus. Meminit Gregoras lib. 7. et Chalcocondylas lib. 1. Multis autem post annis capta est a Baiazete, Orchanis nepote, V. imperatore. *ED. P.*

iudicavit, eum captivum ducere, quandoquidem totum sub se imperium et exercitum haberet, quendam de proceribus suis Manuelem Tagarin magnum stratopedarcham, vili et obscuro genere ortum, sed strenuitate et audacia militari a semetipso ad summam gloriam provectum (nam Philadelpheiae Lydorum contra Persas multa praeclara virtutis et imperatoriae cuiusdam peritiae facinora ediderat, et ob admirationem inde partam uxorem illustri loco progenitam, Theodoram Asaninen, imperatoris consobrinam acceperat) hunc, inquam, Manuelem accersens, „Meus nepos, ait, praeterita nocte aufugit. Ubi moretur, pro certo haud scio. Hoc quidem mihi exploratissimum est, intra paucos dies in vinculis ad me adductum iri. Nunc adiunctis tibi militibus, quot sufficere putabis, fugitores per vestigia insequare. In quos simul incideris, nihil erit quod agas amplius, quam ut captis omnibus domum revertare: quippe quibus non solum se defendere, sed vos contra aspicere nunquam in mentem veniet.” At enim Tagaris, homo prudens et bellator minime rudis: „Tibi quidem, imperator optime, inquit, minime negotiosum videtur, nepotem comprehendere vinctumque adducere; ego vero diversum plane sen-

A.C. 1321 *σασθαι, καὶ μὴ σὲ τῆς ἐλπίδος, ᾧ βασιλεῦ. τοῦτο μὲν οὖν*
*D*όποιον ἂν ποτε ἀποβαίῃ, αὐτό, φασι, δείξει. ἐπεὶ δ' ἐπέταξας
 στρατιὰν ἀναλαβόντα καταδιώκειν αὐτούς, ὡς, ἂν ἐγγένηται
 συντυχεῖν, οὐ μόνον οὐκ ἀμννουμένων, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι
 τολμησόντων ὡς ἔχω καὶ περὶ τούτων γνώμης, ἐρωῶ. τὸν ἀρι-5
 θμὸν τῆς παρούσης ἐνταυθοῖ στρατιᾶς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν
 ἐμπειρίαν καὶ τόλμαν ὃ σὸς ἔγγονος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν σαφῶς
 εἰδότες, οὐκ ἂν ἐτόλμησαν τραπέσθαι πρὸς τὴν φυγὴν, εἰ μὴ
 πρότερον ἐπ' ἄκροις δόρασιν ἐξαρτήσαντες τὴν ζωὴν, οὕτω
 παρέθηξαν ἑαυτούς, ὡς πᾶσιν, οἳ ἂν ἐπίωσιν, ἀμννούμενοι10
 P. 60 *μέχρι τοῦ πεσεῖν. ἴσασι γὰρ σαφῶς ὡς, ἂν ἰλώσιν, ἥμισυ*
τοῦ ἀποθανεῖν πείσονται μετριώτερα. διόπερ ὡς τεθνηζόμε-
νοι μαχοῦνται καὶ ὑπὲρ δύναμιν, ἀφειδοῦντες ἑαυτῶν. θανα-
τῶσιν οὖν ἀνθρώποις ἕξ ἴσου τοῦ ἀριθμοῦ συμπλέκεσθαι τινα,
οὐδὲ πόρρω μανίας δόξειεν ἂν. ἐπὶ γὰρ τῶν τοιοῦτων τοῦς15
ἀντιτεταγμένους καὶ τῇ πλήθει πολλῇ τῇ μέτρῳ χρεῶν ὑπερ-
έχειν, καὶ ταῖς προθυμίαις ἴσους εἶναι ἃ δὴ καὶ ἀμφοτέρα
ἡμῖν ἐν ἀμφιβόλῳ κεῖται. τῶν τε γὰρ συνόντων αὐτοῖς οὐκ
ἴσμεν τὸ πλήθος, καὶ τῶν ὑφ' ἡμῖν τεταγμένων, ὁποτέροις
πρόσκεινται τὰς γνώμας, ἀγνοοῦμεν. ἄλλως τε καὶ περὶ μέσας20
νύκτας αὐτῶν ἐξεληθόντων, ὡς παρὰ τῶν φυλάκων τῶν πυλῶν
*B*ἔξεγένετο μαθεῖν, ἡμῶν δ' οὐ μέχρι βαθείας ἰσπέρας δυνη-
 σομένων ἂν πρὸς τὴν δίωξιν καταστῆναι, ἐκείνοις μὲν τὸ ἐν
 ἀσφαλείᾳ περιστήσεται εἶναι, ἡμῖν δὲ τὸ ἀνεφίτοις ἐπιχει-

tio: tametsi cupio sane, me opinione potius aberrare, quam spem
 tuam decipi. Sed huius consilii eventum res ipsa docebit. Quo-
 niam autem mandasti, ut delecta manu eos persequerer: nam si
 eos assequar, nec resistere, nec nos aspicere ausuros; etiam in hoc,
 quid mei iudicii sit, eloquar. Quantaë hic nobis copiae, quam ex-
 ercitatae et animosae sint, nepos tuus et amici eius luculenter sci-
 entes, non se in fugam tradidissent, ni prius vita in hastarum mu-
 cronibus suspensa, adeo semetipsos exacuissent, ut adversus quo-
 rumlibet impressionem usque ad mortem proeliaturi sint. Norunt
 enim perbene, si in potestatem venerint, nihilo se mitiora ipsa
 morte perpersuros. Quamobrem animarum suarum prodigi et tam-
 quam morituri, supra vires etiam pugnabunt. Cum hominibus igitur
 vitae aleam subeuntibus aequa manu pugnam conserere, parum
 distat ab insania: multo siquidem maiore numero parique alacritate
 in eos pugnandum est: quae ambo nobis in incerto sunt. Nam quanta
 se ad illos multitudo aggregaverit, ignoramus: et nostrorum militum
 animi in te, an in illum propendeant, incompertum habemus. Prae-
 terea cum illi sub gallicinium sese extulerint (id quod portarum custo-
 des retulerunt) nos autem insequendo usque ad conticinium insistere

ρειν καὶ δυοῖν ἕτερον συμβήσεται, ἢ ὑστερήσαντας ἀπράκτους A. C. 1321
ἐπιανελεῖν, ὃ καὶ αὐτὸ σημεῖον ἂν ἦτης εἶη, ἢ καταλαβόν-
τας, ἠττηθέντας πεσεῖν. τούτων δὲ ἕνεκα οὐ καταδιώκειν ἐξ
ἐφόδου, ἀλλ' ἕτερόν τινα τρόπον πρὸς αὐτοὺς πολεμητέον εἴ-
5 ναί μοι δοκεῖ."

19. Τούτοις τοῖς λόγοις καὶ τῶν παρόντων συνειπόντων C
συγκλητικῶν, ὃ βασιλεὺς τῆς μὲν πρὸς τὴν δίωξιν βουλῆς ἀ-
πέστη, ὁμνῦναι δ' ἐκέλευσε πάντας τοὺς ὑπ' αὐτὸν, ὡς οὐ-
δεῖς ἂν ἔλοιτο τὰ Παλαιολόγου τοῦ Ἀνδρονίκου, (οὗτω γὰρ
10 προσετέτακτο μηκέτι βασιλέα κατονομάζειν,) ἀλλὰ πολέμιον
ἡγεῖσθαι ὡς τοῦ βασιλέως ἀφρασητότα. οἱ ὄρκοι μὲν οὖν ἔτε-
λοῦντο, ἦνον δὲ πλεον οὐδέν. οὐ μόνον γὰρ ἐκ Βυζαντίου V. 49
καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς στρατιᾶς ὁσμέραι πολλοὶ πρὸς
τὸν νέον Ἀνδρονίκον ἤντομόλου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων D
15 ἑπαρχιῶν τε καὶ πόλεων τῶν ὑπηκόων Ῥωμαίοις συνέρχον
κατὰ συστάσεις, ὡς ἐν ὀλίγῳ περὶ αὐτὸν στρατιάν ἀξιόμαχον
ἀθροισθῆναι. ἐγένοντο μέντοι πρὸς τὸν νεωτερισμὸν ἀρπαγαὶ
καὶ φθοραὶ πρηνιμάτων οὐχὶ συχναί. τοὺς τε γὰρ πράττοντας
20 τοὺς δημοσίους φόρους ἀπεστέρησαν τῶν ὄντων οἱ προστυ-
χόντες, εἰ μὴ που καὶ αὐτοὶ προσισθόμενοι κατέκρουσαν ἐν
ἀσφαλεῖ· καὶ αὐτοὶ δὲ πολλὰ ἑαυτοῖς περιεποιήσαντο ἀποστε-
ρήσαντες βασιλέα, ὡς δῆθεν ἀφηρημένοι παρὰ τῶν προσ-
τυχόντων· καὶ εἴ τις πρὸς τινα τῶν τῆ προεσβυτέρῳ βασιλεῖ

22. βασιλέα corr. ED. P. pro vulg. βασιλέως.

non possumus, ipsis securis, nos captabimus, quae capere nequibimus:
et horum alterum continget, ut aut eos non assecuti domum frustra
redeamus, quod ipsum nos inferiores arguet, aut si eos adepti ad-
riamur, certamine victi concidamus. His ego de causis non in itinere per-
sequendos, sed alio quodam modo bellum cum iis gerendum existimo."

19. Cum his etiam assentirentur, qui de primoribus palatinis
praesentes aderant, imperator fugitivos persequendi voluntatem abiecit:
subditos autem omnes sacramentum poposcit, non se ab Andronico
Palaeologo iuniore facturos (quo ipso edicebatur, ne quis post-
hac imperatorem nominaret) sed hostis loco haberet, quandoquidem
ab imperatore avo descivisset. Ergo iurabatur quidem, sed actum
agebatur: quippe non solum Byzantio e senatu et militibus quoti-
die complures ad nepotem transibant: verum ex aliis aequae pro-
vinciis et civitatibus Romani imperii turmatim confluebant, ut brevi
spatio circum se iustum teneret exercitum. Nec tamen studio no-
varum rerum direptiones et vastitates crebrae inferebantur. Tribu-
torum coactores ab occurrentibus despoliabantur, nisi ipsi praesent-
ientes pecuniam tutis locis absconderant: ipsique insuper defraudato
imperatore non parum sibi, quasi ab obviis spoliati, retinebant: ac

Α. C. 1321 προσκειμένων διαφορὰν ἔχων ἰδίων ἕνεκα ἐγκλημάτων, ἡμύ-
 P. 61 νατο, τοῦ καιροῦ συμμαχοῦντος, εἰς ἄρπαγὴν καρπῶν καὶ
 βοῶν καὶ προβάτων περιστήσαντες τὴν ζημίαν. ὁ δὲ πρεσβύ-
 τερος βασιλεὺς, ὡς ἐναντίως ἢ αὐτὸς προσεδόκα τὰ πρά-
 γματα ἐχώρει, συναγαγὼν τοὺς ἐν τῇ Κωνσταντίνου τότε δια-5
 τρίβοντας ἀρχιερέας, (ὁ πατριάρχης γὰρ Γεράσιμος ἐφθασε
 τελευτήσας ἐν ἧ νυκτὶ καὶ ὁ νέος βασιλεὺς ἐξῆλθε τοῦ Βυ-
 ζαντίου,) καὶ διαλεχθεὶς αὐτοῖς ἃ ἐδόκει δίκαια εἶναι, πείθει
 χωρισμὸν ἀπὸ θεοῦ ἐκφωνῆσαι κατὰ παντὸς ἀνθρώπου τοῦ τε
 νῦν τῷ ἐγγόνῳ συνόντος τοῦ τ' ἐσομένου. ὡς δὲ μηδὲ τοῦτ' 10
 ἐπισχεῖν ἠδυνήθη τὰς τῶν ἀφισταμένων ὁρμὰς, δεισας ὁ πρε-
 Βσβύτερος βασιλεὺς, μὴ καὶ εἰς πέρας ἀφίκηται τὰ πράγματα κα-
 κὸν, οὕτως ἐναντίως ἢ αὐτὸς προσεδόκησε χωροῦντα, τὸν
 Φιλαδελφείας Θεόληπτον καὶ τὸν τοῦ κοιτῶνος προκαθήμενον,
 Καλλιχρονήτην, πρέσβεις πρὸς τὸν ἕγγονον ἀποστείλας, πρὸς 15
 ζυμβάσεις ἐχώρει, ἐπαγγειλάμενος, ὡς ὅπερ ἂν ὁ ἕγγονος ἐθέ-
 λτοι γράμμασι δηλώσας, αὐτὸς ἂν εἰς πέρας ἀγάγοι. οἱ μὲν
 οὖν πρέσβεις εἰς Ἀδριανοῦ πόλιν ἐλθόντες, ἐπεὶ καὶ βασιλεὺς
 ὁ νέος ἔτυχε πρὸ τῆς πόλεως ἐπισκεπτόμενος τὴν στρατιάν,
 προσῆσαν ὡς προσκνήσοντες καὶ τα τῆς πρεσβείας ἀπαγ-20
 γελοῦντες. τὸ δὲ πλῆθος περιστάντες αὐτοὺς γυμνοῖς τοῖς ξίφε-
 Cσιν, ὡς ἐπύθοντο ὑπὲρ εἰρήνης ἀφιγμένους, ἐκέλευον ἀλλήλοις
 ἀποκτινῆναι. ὁ μὲν οὖν Καλλιχρονήτης τῷ δέει κατασεισθεὶς
 τὴν ψυχὴν, τοῦ ἵππου τε ἀπεπήδησε, καὶ ἀμφοτέραις περι-

si quis cum quopiam seniori studentium privatas exerceret contro-
 versias, sequē data opportunitate ulcisceretur, fructus, boves et
 oves pro poena adversario auferebat. Senior postquam rem secus
 ire vidit atque speraverat, coactis qui per id tempus Constantinopoli
 visebantur episcopis, (patriarcha enim Gerasimus morti concesserat
 ea ipsa nocte, qua nepos urbem deseruerat) expromptisque apud
 eos, quae iure expromenda ducebat, persuadet, ut anathema con-
 torqueant in omnes, quique nunc a nepote sint, quique postea fu-
 turi sint. Sed cum ne sic quidem deficientium impetus coerceretur,
 timens, ne, quoniam res tam contra expectatum procederent, exte-
 rema pernicies sequeretur, Philadelpheiae episcopum Theoleptum
 et Callicreniten, sacri cubiculi procubitorem, legatos ad nepotem mitti,
 pacificationem offert, facturumque se, quod is litteris scriptis a se
 optaret, pollicetur. Igitur legati Adrianopolin veniunt: iuniorē
 imperatorem ante urbem copias recensentem offendunt: eum adora-
 turi et legationem exposituri adeunt. Tum milites magna eos fre-
 quentia districtis ensibus circumfundunt, atque ut de pace adven-
 tasse audiunt, ad illos contrucidandos inter se hortantur. Itaque
 Callicrenites ex equo desiliens tremulus, et imperatoris genua com-

σχῶν τὸν βασιλέως πόδα, ἴστατο περιδεής, ὅσον οὐπω νομί- A C. 1321
 ζων ἀποθανεῖσθαι ὁ Φιλαδελφείας δὲ, ὥσπερ δι' ἀνύχων τινῶν
 παριῶν καὶ ψόφων κενῶν ἀκούων, ἀκατάπληκτος ἦν πρὸς
 πᾶν ὄτιοῦν. ἰδὼν δὲ τὸν Καλλικρανήτην ὥσπερ ἀποτεθνηκότα
 5 τῷ δέει, „οὐ δέον” εἶπεν „ὦ θαυμάσιε σὺ, οὕτω κατάκρας πρὸς
 τὸν θάνατον κατεπτηχέναι, μέλλοντας, εἰ μὴ νῦν, ἀλλ' οὐν
 ἕστερόν ποτε ἀποθανεῖσθαι. εἰ οὐν τοῦτο πᾶσα ἀνάγκη, βέλ- D
 τιον, ὅτε καὶ πρόφασίς τιςος κέρδους, ἢ ὅτε μὴ. τούτου δ' οὐ-
 τως ἔχοντας, ποία πρόφασις εὐλογωτέρα, ἢ ὑπὲρ εἰρήνης προ-
 10 σβεβύοντας τελευτῆσαι;” εἰτ' ἐπιστραφεὶς πρὸς τὸν μέγαν δομέ-
 στικὸν καὶ Συργιάννην καὶ πρωτοστράτορα, (οὗτοι γὰρ αὐτὸν
 περιέστησαν, ὅπως μὴ τι περὶ αὐτὸν τολμηθῆ,) „εἰ μὲν ἔξεστιν
 ὑμῖν” ἔφη „τοὺς ἀνόητους τουτουσὶ καὶ θρασεῖς καταστέλλειν,
 πράττετε ἂ προσήκει εἰ δ' οὐν, ἀλλ' οὗτοί γε δρώντων ἂ προ-
 15 θυμοῦνται. πάντως οὐδὲν ἂν εἴη τῶν ἀβουλήτων θεῶν.” ἐπὶ
 τούτοις ὁ ἀνὴρ ἐθαυμάζετο τῆς μεγαλοψυχίας ἔνεκα, καὶ καρ-
 τερίας πρὸς τὰ δεινὰ. μέχρι μὲν οὐν τιςος βοή τις θορυβώδης
 ἔξηχεῖτο διὰ τοῦ πλήθους· εἶτα κατεσταλμένης, ὁ βασιλεὺς P. 62
 τοὺς πρέσβεις ἰδίᾳ παραλαβὼν, καὶ περὶ ὧν ἤκουσιν ἔκμα-
 20 θῶν, ἀντεμήνησε δι' αὐτῶν τῷ βασιλεῖ καὶ πάμπῳ τοιάδε V. 50
 „τὸ καταπίπτειν ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἀγεννῆ τινα καὶ πράττειν
 καὶ φθέγγεσθαι, φαύλων τινῶν καὶ μικροψύχων καὶ αὐτὸς

6. σὲ et μέλλοντα coni. ED. P. Scilicet legebat ὦ θαυμάσιε,
 σὺ οὕτω, quod vitium sanavi.

plexus, magno cum timore adstat, iamiam se interfectum iri arbi-
 tratus. At Philadelphensis, ut si per inanima transiret et vanos
 quosdam strepitus exaudiret, et ad omnia imperterritus manet, et
 Callicreniten metu prope exanimatum cernens: „Heus tu, inquit, non
 horrore mortis tantopere perfundi decet, cum, si non modo, aliquando
 quidem certe, morituri simus. Si ergo mors est inevitabilis, praestat
 utique mori, cum se commodi alicuius ostendit occasio. Quod cum
 ita sit, quae tandem convenientior occasio, quam pro pace legationem
 obeuntes mori?” Dehinc ad magnum domesticum, Syrgiannem et
 protostratorem conversus, (hi enim proxime circumstabant, ne quid
 ei noceretur,) „Si potestis, inquit, stolidos istos ac temerarios re-
 primere, vestri officii munus implete: sin minus, faciant quod facere
 gestiunt: invito deo nihil fiet.” Tam sublimis et ad quaeque gravia
 toleranda promptus viri animus admirationem habuit. Aliquamdiu
 igitur multitudo clamore fremebat: quo sedato, legatos seducens im-
 perator, cuius ergo venissent cognoscit, et per eosdem avo in hanc
 sententiam respondet: Adversis casibus cedere et illiberale quippiam
 aut agere aut eloqui, minorum angustorumque quorundam hominum:
 secunda fortuna intumescere et nimium sapere, imperitorum et auda-
 cium: aequabilem vero in prosperis et adversis servare constantiam,

A. C. 1321 εἶναι κρίνων, τὸ δ' ἐν ταῖς εὐτυχίαις φουσῶσθαι καὶ μείζον ἢ προσήκει φρονεῖν, ἀμαθῶν καὶ θρασέων, ὁμοίους δὲ ἐν τε τοῖς δεινοῖς εἶναι καὶ τοῖς ἐναντίοις, ἀνδρείων καὶ νοῦν ἐχόντων, οὐθ' ὅτ' ἐδικαζόμεν παρὰ σοὶ κριτῆ, βασιλεῦ, δειλία τινὲ ληφθεὶς ἔλεγον ἄπερ εἶπον, ὑποκρινόμενος τὴν ἀλήθειαν, οὔτε5 νῦν, ὅτ' ἐν τῷ ἀσφαλεῖ δοκῶ καθεστάναι, ἕτερα φθέγγομαι τῶν προτέρων, ἀλλ' ἐπὶ μάρτυρι πάλιν φθέγγομαι τῷ θεῷ, ὡς B οὐδὲν ἔμαυτῷ σύννοια τῶν ἐγκαλουμένων, οὐδέ τι τοιοῦτον ἡμαρτηκότι, ὡστ' εἰς τοσαύτην ὑπερβολὴν ὀργῆς τὴν σὴν γαληνότητα ἐρεθίσαι. τὸ μὲν οὖν εἰς διαλλαγὰς χωρῆσαι καὶ τὴν10 πατρικὴν εὐμένειαν αὐτῶν ἀνακαλέσασθαι, εὐχῆς ἔργον ἐμοί. νῦν δὲ ἀδυνάτου φαινομένου τοῦ εἰπεῖν τι καίριον ἢ καταπράξασθαι διὰ τὴν ἀταξίαν τῆς στρατιᾶς πολλὴν τινα γεγενημένην, ὡς ἀπὸ τῶν πρέσβεων μαθήσῃ, κατ' ἔμαυτὸν διασκεψάμενος, ἐπεὶ καὶ τὴν σὴν βούλησιν ἐπυθόμην, ταῦτα κατα-15 πράξομαι, ἄπερ ἂν ἤδιστα καὶ αὐτῷ σοὶ φανεῖη." τοῖς μὲν δὴ πρέσβεσι τοιαῦτα διαλεχθεὶς ὁ βασιλεὺς, καὶ χρησταῖς ἐλπίσι μετεωρίσας, ἐς Βυζάντιον ἐκέλευεν ἀναστρέφειν. οἱ δὲ καὶ C ἀφικόμενοι πρὸς βασιλέα, καὶ τὴν τε τῆς στρατιᾶς ὑπὲρ τοῦ νέου βασιλέως σπουδὴν τε καὶ προθυμίαν, καὶ τὴν κατ' αὐτῶν20 ὀργὴν καὶ μανίαν ἀπηγγελκότες, οὐκ ὀλίγην ἐνεποίησαν ταραχὴν εἰτ' αὐτῶν καὶ τοῖς τοῦ νέου βασιλέως χρησάμενοι λόγοις, παρεσκεύασαν χρηστότερα ἐλπίζειν. ἔνδον μέντοι καὶ αὐτοῦ Βυζαντίου τὰ μὲν τοῦ νέου βασιλέως ἠΰξανε σφόδρα καὶ

1. κρίνω male conii. ED. P., cum sola interpunctione locus laboraret, quae olim post θρασέων et ἐχόντων plena erat.

fortium atque prudentium sibi videri. Itaque se neque cum apud ipsum causam diceret, timore aliquo affectum, simulata veritate, dixisse quae dixerit: neque nunc, quando se tutum existimet, priorum aliena dicturum; sed rursus deum testem appellare, nullius conscium esse quae sibi obiecta sint criminum: neque tam immane ullum facinus admisisse, ut ira tam insanabili eius serenitatem exasperare potuerit. Quare concordiam resarciri paternamque benevolentiam restitui, optatum sibi et carum accidere. Verum quia in praesens adeo tumultuante milite, opportunum dici aut agi nihil queat, ut ipsimet legati testaturi sint, se eius voluntate iam perspecta et animo suo in consilium adhibito, ea facturum, quae ipsum quoque avum summa iucunditate compleant. His dictis, legatos spe bona erectos Byzantium remittit. Qui ut seni exercitus universi alacritatem et studium erga iuniorum, in ipsos vero incitatum furorem narraverunt, vehementer illum conturbaverunt, moxque responso nepotis explicato, ad meliora speranda permoverunt. Porro in ipsa quoque urbe Byzantio partes iunioris et augebantur mirifice et corroborabantur eximie: senioris

ἰσχὸν προσελάμβανεν οὗτοι μετρίαν· τὰ δὲ τοῦ πρεσβυτέρου A.C. 1321
 ὑπέρβει τε κατὰ μικρὸν καὶ ἀσθενέστερα ἀπεδείκνυτο. ἀλλὰ D
 τὰ μὲν κατὰ Βυζάντιον τοιαῦτα.

κ'. Ὁ νέος δὲ βασιλεὺς εἰς τὴν ὑστεραίαν τοὺς ἐν τέ-
 5 λει πάντας καὶ τοὺς τῶν ταγμάτων ἡγεμόνας συγκαλεσάμενος,
 ἔτι δὲ καὶ τὴν στρατιὰν καὶ τὴν χθρὸς ἀταξίαν καταμεμψάμενος
 ὡς οὐ καλῶς οὐδὲ προσηκόντως γεγενημένην, (μηδὲ γὰρ ἐκ φανύ-
 λου ἀγαθόν τι δύνασθαι ἐκβῆναι,) εἶτα ἐπειπὼν, ὡς νῦν μὲν
 ἂν συγγνοίῃ τοῖς αἰτίοις τῆς ταραχῆς ὡς οὐκ εἰδῶσιν αὐτὸν P. 63
 10 ἀηδῶς ἔχοντα πρὸς τὰ τοιαῦτα, ἂν δ' αὖθις παραπλήσια
 τολμῶσι, δίκην ἐπιθήσει πρέπουσαν τοῖς ἀτακτοῦσιν εἰς μέ-
 σους παρέθηκε τὴν βουλὴν, φήσας, ὡς „οἱ μὲν παρὰ βασι-
 λέως τοῦμοῦ πάππου λόγοι καὶ ἡ ἀξίωσις, ὡς αὐτὸς τε
 ἀσπάζοιτό, εἰσι, τὴν εἰρήνην, καὶ ἡμᾶς βούλοιτο· καὶ τούτου
 15 χάριν ἡμᾶς μὲν ἂ βουλοίμεθα αἰτεῖν, ἐκεῖνον δὲ ἡδέως ἔχειν
 εἰς πέρας ἄγειν. λοιπὸν τοίνυν ὑμᾶς ἕκαστον ἂ ἂν οἴηται συν-
 οίσειν λέγειν.” Πρὸς ταῦθ' ἅπαντες ὥσπερ ἀπὸ συνθήκης
 μία γενόμενοι γλώσσα, μὴ δέχεσθαι ἔφασαν τὴν εἰρήνην, μηδὲ
 βούλεσθαι ὅλως βουλευέσθαι περὶ τούτου. „ἰδοὺ γὰρ, ὡς
 20 ἀκούομεν, βασιλεῦ, εἰς ἔσχατον ἀφιγμένος κινδύνου, καὶ μό- B
 γις θεοῦ συναιρομένου τὸ ἀποθανεῖν διαφυγῶν, τοῖς αὐτοῖς V. 51

14. εἰσι. Haec vox suo loco, ut videtur, mota est, subiicien-
 daque est post ἡ ἀξίωσις, et ita totus locus legendus: ἀσπά-
 ζοιτο τὴν εἰρήνην. καὶ τούτου χάριν ἡμᾶς μὲν ἂ βουλοίμεθα
 αἰτεῖν etc. repudiato illo: καὶ ἡμᾶς βούλοιτο, quod per osci-
 tantiam forsitan irrepsit. ED. P. Prior coniectura vera, altera
 non item, ut opinor. In verbis καὶ ἡμᾶς βούλοιτο, quae prae-
 cedenti αὐτὸς τε respondent, supplendum est ἀσπάζεσθαι τὴν
 εἰρήνην.

contra sensim minuebantur et debilitabantur. Byzantii status rerum
 erat huiusmodi.

20. Postera luce iunior imperator primoribus universis et ordi-
 num ducibus convocatis, ubi de exercitu et hesternis turbis, ut de
 re parum laudabili et decora querelam habuit, (neque enim e malo
 boni quippiam existere posse,) et se nunc quidem turbarum illarum
 auctoribus ignoscere, tamquam nesciis, sibi talia displicere: si quid
 in posterum simile attentaverint, pro dignitate in eos animadversu-
 rum professus est, quo de consultandum esset, exposuit. Avus
 noster, inquit, pacem se amplexurum declaravit, pollicitus se, quod
 voluerimus, libenter praestitutum. Restat ut quisque vestrum dicat,
 quod futurum e re publica senserit. Hic omnes velut ex composito,
 uno ore clamare, neque accipere se pacem, neque super hoc ne-
 gotio consuli velle. Ecce enim tu, imperator, in extremum, ut fama
 est, devolutus discrimen, et vix morti, Deo opitulante, elapsus, in

A. C. 1321 ἢ καὶ χεῖροσι κακοῖς περιπεσεῖν φιλονεικεῖς. δεόμεθα δὴ σου τοῦ τοιαῦτα λογίζεσθαι ἀποτρέπεσθαι ὁμῶς ἐπέπειρο, ὡς σὺ φῆς, ὁ σὸς πάππος εἴρηκε καὶ βασιλεὺς, ὡς ὅπερ ἂν αὐτὸς ἐθέλης αἰτεῖν, ἐκεῖνον ἐκπληροῦν παρεσκευάσθαι, τῆς βασιλείας λέγομεν ἀποστάντα καθ' ἑαυτὸν ὅποι βούλοιο διάγειν, 5 σὲ δὲ εἶν τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἰθύειν ἂν δὲ μὴ βούλοιο, πρὸς Βυζάντιον ἰτέον ἐπ' αὐτόν. οἴομεθα γὰρ οὐδὲ μέχρι τειχῶν περιμενεῖν ἡμᾶς τοὺς Βυζαντίους, ἀλλ' ἔτι πορρωτέρω C ὄντων, εἰς ὑπάντησίν τε σὴν ἐξελθεῖν καὶ τὴν πόλιν ἂν παραδοῦναι. εἰ μὲν οὖν οἷσπερ βουλευόμεθα πείθῃ καὶ αὐτὸς, 10 ὃ βασιλεῦ, μηκέτι μέλλωμεν, ἀλλ' ἔργον ἐχώμεθα ἤδη. εἰ δ' ἄλλως αὐτὸς βεβούλευσαι, ἀλλ' ἡμῖν γε φανερῶς φράσον, ὅπως ἕκαστος, ὡς ἂν οἷός τε ἦ, διασώζῃ ἑαυτόν." Τούτων οὕτως ἀπὸ πάντων ὥσπερ ἀπὸ μιᾶς εἰρημένων γλώττης, πολλὴν ὄρων ἀκαιρίαν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ μεταπεῖθειν ἐπιχειρεῖν, 15 (ἦ τε γὰρ στρατιὰ ἀκάθεκτοι ταῖς ὄρμαῖς ἦσαν, καὶ μάλιστα οἱ ἐκ Γερμανῶν μισθοφόροι Λατῖνοι, ἐν οἷς ἦσαν καὶ τινες τῶν εὐπατριδῶν παρ' αὐτοῖς, αὐτὸς τε ἀήθως ἔτι εἶχε πρὸς Ἕπαντας, πλὴν ὀλίγων τινῶν, καὶ οὐκ ἦν ἐκ τοῦ θᾶστον πρὸς D ἄγνώστας διαλέγεσθαι, ὥσπερ ἦν χρήσιμον τῷ καιρῷ,) πολλὰς 20 τῆς εἰς αὐτόν εὐνοίας αὐτοῖς χάριτας ὁμολογήσας, καὶ δεῖν εἶναι εἰπὼν πλείονι διασκέψει δοῦναι τὸ πρᾶγμα, καὶ μὴ ἐφ' οὕτω μεγάλῃν πρᾶξιν ἀπερισκέπτως χωρεῖν, „οὐ γὰρ περὶ μικρῶν τινῶν βουλευόμεθα, ἀλλὰ περὶ τοῦ σύμπαντος σχεδόν"

eadem et deteriora mala te praecipitare contendis. Quare rogamus, uti cogitationem istam a tua mente repudies. Verumtamen quoniam avus, ut autumas, praestare paratus est quod tibi petere placuerit, censemus, uti se abdicet, et ubi locorum voluerit, sibi vivat: tu Romanum imperium capessas. Si detrectaverit, Byzantium adversus illum infestis signis procedendum. Et arbitramur, Byzantinos usque ad muros adventum nostrum haud exspectaturos: sed procul adhuc distantibus occursuros urbemque dedituros. Si itaque nostro consilio flecteris, ne differamus: sed ad opus iam aggrediamur. Sin alia tibi mens, aperte enuntia, ut quisque nostrum quomodo poterit salutem suam provideat. His ita ab omnibus tamquam una lingua dictis, perspicienti imperator, valde intempestivum esse, aliorum eos conari deducere, (cohiberi enim militum furor non poterat, praecipue conductitiorum Latinorum e Germania, in quibus erant quidam domi nobiles: et ipse, paucis exceptis, omnium adhuc erat insolens, nec dabatur, quemadmodum tempus postulabat, Graecae linguae ignaros alloqui,) amplius de benevola erga se eorum voluntate gratiis actis, et rem accuratius considerandam, nec ad tanti momenti negotium inconsulto accedendum, siquidem non de nugis, sed de summa rerum

διέλυσε τὸν σύλλογον, εἰς τὴν ὑστεραίαν τὸ πέρασ τῆς βου- A.C. 1321
 λῆς ἔξαρθήσας. τούτων δὲ διαλυθέντων, ἅμα τοῖς τρισὶ πάλιν
 ὁ βασιλεὺς ἐβουλευέτο περὶ τῶν προκειμένων, ἃ συμφέρειν
 ἕκαστος οἶεται κελύσας εἰπεῖν. εἶπεν οὖν πρῶτος ὁ Συργιάν-
 5ης „ἡμεῖς ἂ καὶ πρότερον ἐβουλευσάμεθα, βασιλεῦ, ὄντες
 ἐν Βυζαντίῳ, οὐκ ἰδίᾳ τι ἐχθραίνοντες ἐφθραξάμεθα τῷ σῶ
 πάπῳ καὶ βασιλεῖ, οὐδὲ περὶ πλείστον τὸ κακῶς αὐτὸν ποιού-
 10μενοι παθεῖν, ἀλλὰ τῆς σῆς κηδύμενοι σωτηρίας, ἀναγκαίως
 ἐφερόμεθα πρὸς τοῦτο· ἢ γὰρ τοῦ ἐνός εὐδοκίμησις τοῦ ἐτέ- P. 64
 10ρου εἶναι φαίνεται καταστροφή· ὃ δὴ καὶ νυνὶ συμβαίνει. τῆς
 γὰρ στρατιᾶς ἀπάσης ἐπ' αὐτὸν ἵναί προθυμουμένης, (ἔχονται
 δὲ ὀρθῶν λογισμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν οὐδένα νοῦν ἔχοντα ἀν-
 15τειπεῖν,) εἴ τι καὶ περὶ ἐκεῖνον συμβαίῃ τῶν δυσχερῶν, οὐχ
 ἡμῶν τῶν ἠναγκασμένων, ἀλλ' ἐκείνων ἂν εἴῃ τῶν εἰς τὴν
 15ἀνάγκην συνελασάντων. τοιγαροῦν ἐπεὶ κοινῇ πᾶσι τὰ αὐτὰ
 ἔδοξε λυσιτελεῖν, ἡμεῖς τε οὐδεμίαν τοῖς βεβουλευμένοις μέμ-
 ψιν ἔχομεν ἐπιφέρειν, τὰ κοινῇ δοκοῦντα πράττειν ἀνάγκη.”
 Τούτοις συνεῖπε καὶ ὁ πρωτοστράτωρ· τοῦ μεγάλου τε δομε-
 20στικου μὴ συννετώτερον ἑαυτὸν εἶναι νομίζειν τῶν ἄλλων B
 20ἀπάντων εἰπόντος, ὥστε τοῖς κοινῇ δοκοῦσιν αὐτὸν μόνον
 ἐναντία λέγειν, ἀνέστησαν. βαθείας δὲ νυκτὸς τὸν μέγαν δομέ-
 στικὸν ὁ βασιλεὺς μόνον παραλαβάν, καὶ ἄθις ἐβουλευόντο
 περὶ τῶν αὐτῶν· ἐδόκει δὲ καὶ αὐτοῖς ὀρθῶν μὲν ἔχεσθαι τὴν

22. ἐβουλευέτο male coni. ED. P.

propemodum agatur, praefatus, in diem alterum reiecta sententia,
 concilium dimisit. Quo dimisso, cum tribus illis rursus consilii capi-
 endi deliberat: et praecipit, ut quod expedire videatur, ne taceant.
 Primus Syrgiannes sic incepit: Quae iam ante Byzantii in congressu
 diximus, non privato aliquo in avum tuum odio, neque quod in ma-
 ximo lucro eius calamitatem poneremus, locuti sumus: sed quia de
 salute et incolumitate tua solliciti eramus, eo necessario devenieba-
 mus: unius enim claritas et illustratio, alterius videtur eversio: quod
 et nunc usuvenit. Quod enim exercitus universus eius oppugnandi
 desiderio fervet, aequum desiderat, nec cum quisquam prudens re-
 prehendet: et si quid odiosum atque grave illi contigerit, non id
 nostra, qui cogimur, sed illorum, qui cogunt, culpa contigerit: Pro-
 inde, quia communiter omnibus ea visa sunt conducere, et nos
 eorum consilium vituperare nullo modo possumus; quae universis
 probantur, ad rem conferenda sunt. In hanc sententiam pedibus ivit
 etiam protostrator. Cumque addidisset magnus domesticus, non se
 intelligentia omnes vincere, ut ipse solus communi iudicio adversa-
 retur, surrexerunt. Ubi plerumque noctis processit, imperator cum
 magno domestico solo iisdem de rebus deliberationem habet. Sta-
 tuunt ambo, non male cogitare milites. Quod enim molitio novi-

A. C. 1321 στρατιὰν λογισμῶν. τοῦ νεωτερισμοῦ γὰρ ἤδη λαμπρῶς ἔξαφθέντος, πάντες ἦσαν μετέωροι πρὸς τὰς φήμας, καὶ μεταβολῆς ἀτόπως ἦρων. κίνδυνον μέντοι τὸν ἔσχατον τὴν εἰς Βυζάντιον αὐτῶν ἄφιξιν φέρειν τῷ βασιλεῖ, ὡς πάντων εὐθύς τῇ γέφ προσθησομένων. ὃ δὴ καὶ σκοποῦμενοις αὐτοῖς, ὅπως ἂν μὴ γένηται, καὶ πολλὰς ἐλίξεις λογισμῶν διελθοῦσιν, ἐδόκει Ἐβέλτιστον εἶναι πρὸς Θεσσαλονίκην μᾶλλον ἐλθεῖν, ὡς ἂν ἐν V. 52 τῷ μεταξὺ χρόνῳ τὰ κατ' αὐτὸν κατὰ σχολὴν εὖ διαθέμενος ὁ βασιλεὺς, πρὸς τὸν πόλεμον ἀντίσχη, καὶ μὴ ἀπόληται ἐπιχειρούμενος ἐκ τοῦ αἰφνιδίου. ταύτην δὴ κινῶσαντες τὴν βουλὴν, ἐτράποντο εἰς ὕπνον. τῆς δὲ ἐπιγενομένης ἡμέρας, τῶν τε ἐν τέλει πάντων καὶ τῶν τῆς συγκλήτου συνελθόντων, παρόντων καὶ τῶν εἰρημένων Λατίνων, εἴ τι καινότερον τῶν χθὲς βεβουλευμένων ἐξεύρηται τι, ὁ βασιλεὺς ἐπνυθάνετο κοινῇ „ἀτελοῦς γὰρ τοῦ βουλευματος καταλειφθέντος, καὶ ὕμῶν πάντων περὶ αὐτὸ ἡσχολημένων, εἰκὸς τινα καὶ προσπειθροῦσαι τι πλεόν” Παλαιολόγου δὲ τοῦ μεγάλου στρατοπεδάρχου μὴτ' αὐτὸν τι προσεπινενοχέται πλεόν, μὴτ' ἄλλου ἀκηκοέναι φασμένον, καὶ καβαλλαρίου φραμπέρην-τεμπινιόλ, ὡς ἐκ

19. καβαλλαρίου φραμπέρην τεμπινιόλ i. e. equite fratre Petro de Pignolo. nam ista vox καβαλλάριος, ut in C. Florentino observavi, significat equitem honorarii aut pii ordinis. Graeca autem sic divido; φρά, id est Italice, frater, (dicunt et frate.) Μπέρην, id est Petrus; nam Graeci inferiores μ litteram plerumque in propriis praeponunt litterae π, quod viris doctis Meursio et Gretsero observatum. Istud autem Μπέρην a Perrino defluxit, quo et familiae aliquot honoratiores Galliae nostrae usae sunt. γτὲ id est de, nam γτ litterae valent δ, ut in γτάμα, pro δάμα. Πινιόλ, Piniolo; familiam quaerant quaeis otium est. Haec nobis monuisse sufficit. ED. P.

tatis iam quasi magnum incendium clare luceret, omnes a fama suspensi, mutationem domini vehementer appetebant. Verumtamen expeditionem hanc avo perniciem allaturam, quando ad nepotem omnes statim se applicaturi sint. Quod qua ratione impediretur, illis circumspectantibus et multa secum varie agitantibus, Thessalonicam potius eundum est visum, ut intermisso tempore senex paulatim firmatis opibus, adversariis obsistere posset, nec de improviso oppressus interiret. Hac sententia comprobata, quieti corpora mandaverunt. Die sequenti nobilebus ducibusque omnibus congregatis, praesentibus item Latinis, quorum ante mentionem fecimus, quaesitum est ab imperatore, ecquid praeter ea, quae heri voluissent, novi quippiam aliquis commentatus fuisset. Nam cum decretum nihil fuerit, et omnes eadem cogitatio occupatos tenuerit, verisimile fieri, meditando praeterea quempiam aliquid invenisse. Magno autem stratopedarcha Palaeologo dicente, nec sibi reputanti aliud occurrisset, nec ab alio novum aliquid audivisset, et caballario tamquam

προσώπου τῶν Λατίνων μηδαμῶς εἶναι τῶν χθὲς εἰρημένων A.C. 1321
 μήτ' ἀληθέστερα μήτ' ἀναγκαιότερα εἰπόντος, καὶ τῶν ἄλλων
 ἐξῆς ἀπάντων τοῖς εἰρημένοις ἐπιψηφισαμένων, καὶ τὴν εἰς Βυ-
 ζάντιον ἄφιξιν ἐπισπευδόντων, ὡς ἅμα τῷ φανῆναι προσχωρή-
 5σον, καὶ τέλος εἰς ἰκετεῖαν ὑπὲρ τοῦ ταῦτα πράττειν καταλη-
 ξάντων, ὃ βασιλεὺς, μικρὸν ἐπισχών „ἀλλ' ἔμοιγε" εἶπε „τὸ
 Σολομώντειον καλῶς εἰρῆσθαι δοκοῦν, τὸ, εἶναι σωτηρίαν ἐν
 πολλῇ βουλῇ· καὶ πολλὰ πολλάκις περὶ τῶν αὐτῶν βουλευσα-
 μένω, ἐξεύρηται τι καὶ τῶν εἰρημένων πλέον, ὃ δὴ καὶ δεῖν P. 65
 10εἶδοξεν εἰς μέσον θεῖναι, ὡς ἂν, εἰ καλῶς ἔχει, δοκιμασθῆ.
 ἔμοι πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ τήνδε πόλιν ἄφιγμένω, αὐτοί τε πολ-
 λὴν ἐπεδείξαντο τὴν εὐνοίαν κοινῇ πάντες περὶ ἐμὲ, καὶ αἱ ἄλ-
 λαι πᾶσαι κατὰ τὴν Θράκην ἄχρι Χριστουπόλεως προσεχώρη-
 σαν πόλεις· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅσον ἦν στρατιωτικὸν ἐν ταῖς
 15Θρακικαῖς κόμαις καθιδρυμένον, οἷς καὶ πολλὴν ὀφείλειν τὴν
 χάριν ὁμολογῶ ὡς ἀγαθοῖς περὶ ἐμὲ προῖκα γεγενημένοις. αἱ
 μέντοι κατωτέρω Χριστουπόλεως πολλαὶ καὶ περιφανεῖς οὐ-
 σαι πόλεις ἄχρι καὶ Ἀκαρνανίας καὶ Δαλματίας ὑπήκοοι Ῥω- B
 μιαῖσι, καὶ στρατιὰν οὐκ εὐκαταφρόνητον ἔχουσαι καὶ στρα-
 20τηγούς πολλούς τε καὶ ἀγαθούς, οὐδεμία προσεχώρησεν ἡμῖν.
 ὅπερ ἐμὲ ταραχῆς ἐνέπλησεν οὐκ ἀπαντῆσαν κατὰ γνώμην.
 οὐδ' εἶναι νομίζω λυσitelὲς ὡς οὐδενῶν καταφρονησῆαι, ἀλλὰ

7. Proverb. 11. ED. P.

ex persona Latinorum affirmante, die hesterno dictis nihil esse ne-
 que verum magis, neque magis necessarium, ceterisque ordine omni-
 bus eadem asseverantibus, et expeditionem in Byzantium festinan-
 tibus, quod, simul apparuissent, deditum iri aiebant: et postremo
 in preces, ut eo sibi liceret ire, desinentibus, imperator paulum
 moratus, At mihi, inquit, Salomonis illud praeclare scriptum vi-
 detur, salutem esse, ubi multa sunt consilia. Et cum saepius ac
 multum super iisdem rebus consultaverim, aliquid praeter hactenus
 dicta amplius inveni, quod in medium afferendum existimavi, ut a
 vobis quantum valeat, ponderetur. Postquam Adrianopolin veni,
 et cives cuncti benevole me acceperunt, et reliqua Thraciae oppida
 universa usque Christopolin in fidem auctoritatemque nostram
 sese contulerunt: quod et manipuli militares in vicis habitantes
 fecerunt, quibus gratuito mihi commodantibus, magnum a me be-
 neficium deberi confiteor. Sed quae infra Christopolin usque ad
 Acarnaniam et Dalmatiam sunt urbes complures et florentes
 Romanis subiectae, in quibus cohortes minime aspernandae, cum
 multis strenuisque ducibus, earum nulla hactenus deditionem no-
 bis fecit. Quod quia secus accidit, quam cupiebam, mihi magno-
 7pere molestum est. Nec fructuosum fore credo, illas ut nullius
 momenti despiciere, sed societatem et communionem illarum aesti-

A.C. 1321 *περὶ πλείστου ποιήσασθαι καὶ τὴν ἐκείνων συμμαχίαν καὶ κοινω-
νίαν. τούτου χάριν ἀναγκαῖον εἶναι μοι δοκεῖ τὴν πρὸς ἐκεῖ-
να φέρουσαν πρῶτον ἐλέσθαι. προσχωρησάντων δὲ ἐκείνων,
πρὸς τὴν Κωνσταντίνου βαδιούμεθα θαρξήσονται, οὐτ' ὀπίσω
πολεμίους καταλιπόντες, καὶ διπλασίω τὴν δύναμιν προσκτη-5
C σάμενοι." βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε, τὴν πρὸς τὴν ἐσπέ-
ραν ἐλέσθαι πείθειν ἐπιχειρῶν· οἱ δ' αὖθις τῶν προτέρων
ἐχόμενοι λογισμῶν, πρὸς Βυζάντιον ἔλεγον ἀπιέναι δεῖν καὶ
ἄλλοσε μηδαμῆ, ὡς οὐδὲν ὄν ἔργον αὐτὸ κατασχεῖν, καὶ μὴ
παρατείνειν τὸν πόλεμον, ἀλλὰ συναιρεῖν.* 10

D *κά. Ἐν τούτοις τοῦ μεγάλου δημοσίου φθεγγόμενον*
V. 53 *μηδὲν „σὺ δ' ἔφασαν „ἀνθ' ὅτου μὴ καὶ αὐτὸς περὶ τῶν πα-
ρόντων γνώμην εἰσάγεις, ἀλλ' οὕτως ὡς καινοῦ μηδενὸς γινο-
μένου σιωπὴν ἀσκεῖς;” „ὅτι γε” εἶπεν „οὐ βουλευομένους, ἀλλὰ
τὴν βουλήν ἐπικυροῦντας ὄρω. εἰ γὰρ ἐβουλευέσθε, τάχ' ἂν τι 15
καὶ αὐτὸς εἶπον τῶν συμφερόντων. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειπερ ἐπύθε-
σθε, ἃ νομίζω συμφέροντα ἔρω. καὶ πρῶτον μὲν ἔπεισί μοι θαν-
μάζειν, ὅθεν οὕτω πεπείκατε ἑαυτοὺς, σὺν οὐδενὶ πόνῳ καταλή-
P. 66 ψεσθαι τὴν Κωνσταντίνου μόνον ὀφθέντες. εἰ μὲν γὰρ τι πλέον
ἴστε ἢ ἐπύθεσθε ὧν καὶ αὐτὸς ἐπίσταμαι, ὅ, τι ποτ' ἂν εἶη μα-20
θεῖν ἐβουλόμην· εἰ δ' οὐδὲν, τᾶναντία παντάπασιν ἔμοι φρονεῖ-
τε. ἐγὼ γὰρ πόλιν οὕτω μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον, καὶ χρήμα-
σι καὶ ὄπλοις καὶ στρατιώταις δυνατωτάτην, καὶ βασιλέα ἔχου-*

mandum maximi. Quare meo iudicio ante omnia iter eo intenda-
mus necesse est. Ubi se illae nobiscum coniunxerint, tum denique
neque hoste iam a tergo relicto, et viribus altero tanto auctis, ad
Constantinopolin oppugnandam fidenter accedemus. Hactenus impe-
rator, professionem illis in occidentem persuadere laborans videlicet.
At illi in sententia pristina perseverantes, Byzantium, alio nus-
quam iter conferendum dicere, quod eo potiri nihil sit negotii,
bellumque contrahere potius, quam ducere oportere.

21. Inter haec tacente magno domestico, Quid tu, inquit,
cur non etiam profers, de proposita re quid sentias? cur, quasi
nihil agatur novi, ita siles? Quod vos, occurrit ille, non consilia
agitantis, sed consulta iam rata facientes video. Etenim si consul-
taretis, forsitan ego quoque utile quiddam in medium protulisset.
Nihilo minus quia sciscitamini, non celabo, quae conductura de-
cerno. Principio miror, unde in eam opinionem veneritis, labore
nullo, sed conspectu solo Constantinopolin esse capturos. Nam si
vos amplius aliquid nostis auditioneve accepistis, quam ego scio,
quid illud tandem sit, nosse velim; sin minus, tum vos longissime
ab opinione mea disceditis. Ego siquidem civitatem adeo amplam
et frequentem, pecuniis, armis, militibus potentissimam, imperato-

σαν ἐγκαθεστῶτα, οὕτω μὲν συνετὸν, ἐπὶ τοσούτοις δ' ἄρξαντα. C. 1321
 χρόνοις καὶ πολλὸν ἔχοντα περὶ αὐτὸν εὐνοϊκῶς διακειμένων,
 καὶ χρήμασιν ἐρῶμενον, οἷς αὐτῷ πείσει προσέχειν τὴν στρα-
 τιάν, οὐ τῶν ῥῆστων, ἀλλὰ τῶν δυσκολωτάτων εἶναι νομίζω κα-
 5 τιασεῖν. καὶ χωρὶς δὲ τούτων τῶν παλαιῶν τις Ἑλλήνων σοφὸς
 μὴ τὰ τοιαῦτα ῥαδίως ἐλπίζειν πείθει, πολλὰ τὰ μεταξὺ χελέ- B
 ων καὶ κύλικος εἶναι εἰπών. ἔστι δέ τις καὶ στρατηγὸς νόμος,
 ἐπίσης ταῖς εὐτυχίαις καὶ τὰς δυσπραγίαις μετρέειν, καὶ οὗτος
 ἄριστος στρατηγῶν, ὅστις ἢ ἐπιτυγχάνων νικᾷ, ἢ ἀποτυγχάνων
 10 οὐκ ἀποβάλλει τὰ ὄντα. σκέψασθε δὴ, εἴγε νῦν ἐπιστρατεύσαντες
 τῇ Κωνσταντίνου, οὐχ οἶδί τε γενόμεθα ἐλεῖν, ὅποσα συμβή-
 σεται τὰ δυσχερῆ. εὐθὺς μὲν γὰρ ἀνάγκη τοὺς τῷ πρεσβυτέ-
 ρῳ βασιλεῖ προσκειμένους, ἡμῶν ἀπράκτων ἐπανελθόντων,
 ἀναθαρσῆσαι τε καὶ εἰς ἐλπίδα τοῦ νικήσειν γενομένους προθυ-
 15 μότερον ἢ ἡμῖν ἐπελθεῖν, οὐπερ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἡμεῖς ἂν φα- C
 νείημεν αἰτιώτατοι βουλευσάμενοι κακῶς. ἔχοντες δὲ ἐκατέρω-
 ρθεν τοὺς πολεμίους, (ἐκ τε γὰρ τῶν κατὰ τὴν ἕω τοῖς Ῥωμαίοις
 ὑπηκόων πόλεων καὶ αὐτοῦ Βυζαντίου δυνατὸν ἀξιόμαχον ἡμῖν
 20 ἀθροισθῆναι στρατιάν, καὶ ἐκ τῆς ἐσπέρας ἑτέραν ὁμοίαν,) ἀν-
 20 τοὶ ἐναπειλημμένοι μέσοι, ἢ διαφθαρσόμεθα, μὴ δυνάμενοι ἀν-
 τέχειν πρὸς ἀμφίβολον τὸν πόλεμον, ἢ κακῶς ἀπαλλάξομεν, τῶν
 μὲν πολεμιῶν ἐκατέρωθεν ἐπικειμένων, τῶν προσχωρησάντων δὲ
 ἀφισταμένων, διὰ τὸ ἐν ἐλπίσιν ἡμᾶς εἶναι διαφθαρῆσεσθαι. καὶ
 πρὸς ἔτι τούτοις ὅπλων δεησόμεθα καὶ χρημάτων, τοῖς μὲν ἤδη

rem sinu suo continentem, eumque tam prudentem, tot annis im-
 peritantem, multorum benevolentia septum, pecunia abundantem,
 qua exercitum sibi obligabit, occupare, multo difficillimum esse
 constituo. Praeterea e veteribus Graecis vir sapiens monet, ne hu-
 iusmodi temere speremus; ait enim, multa cadere inter calicem
 supremaque labra. Est autem et ducum lex, commoda paribus ex-
 aequare incommodis: illeque habendus optimus, qui aut voti com-
 pos vincit, aut voto frustratus, quae tenet, non amittit. Animad-
 vertite igitur, si Constantinopolin moverimus eaque potiri nequiver-
 rimus, in quot nos difficultates induemus. Illico enim oportebit
 slantes a seniore imperatore, nobis obsidionem solventibus, spiritus
 sumere et spe victoriae elatos, recedentes cupidius invadere, cum
 ipsi nosmet de consilio male capto accusabimus. Habentes autem
 utrimque hostem, (ex urbibus quippe Romanis in oriente, et ex ipso
 Byzantio comparari exercitus nostro nihilo inferior potest, et ex
 occidente alius aequae similis,) nos in medio conclusi aut interibimus
 ex utraque parte non valentes resistere, aut hostibus hinc et inde
 incumbentibus, sociis autem metu interitus nostri deficientibus,
 turpiter evademus. Adde quod armis et sumptu egebimus: ut et

- Λ. C. 1321 ἀφεστῶσι πολεμουῦντες, τοῖς δ' ἔτι μένουσι φρουρὰς ἐγκαθίσταντες, ὅπως μὴ ἀποστῶσιν· ἃ ἔς ὅσας ἀνάγκας ἡμᾶς καταστήσει, συνορᾶν χρή. ἔτι δὲ κακίῳ ἐνεθυμήθην, ὡς ὁ, τε τῶν Τριβαλῶν ἡγεμῶν καὶ ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Σφεντισθλάβος, κηδεσταὶ βασιλέως ὄντες, νῦν μὲν διαφέρονται πρὸς 5 αὐτὸν ἰδίων τινῶν ἕνεκα αἰτιῶν· ἂν δὲ διὰ τὸν πρὸς ἡμᾶς
- V. 54 πόλεμον διαλύσῃται πρὸς αὐτούς, καὶ κελύσῃ βοηθεῖν, πολεμίοις αὐτοῖς χρησόμεθα φοβερωτάτοις. τοιαῦτα μὲν καὶ ἕτερα δυσχερέστερα ἀναφνήσεται ἡμῖν κακὰ, ἂν μὴ αὐτοβοεῖ τὴν πόλιν ἔλωμεν, καθάπερ αὐτοὶ φατε· ἂν δὲ τραπώμεθα 10 πρὸς τὴν ἐσπέραν, πρῶτον μὲν τὸ κωλύσον οὐδὲν, ἅπασαν ὑφ'
- P. 67 ἑαυτοὺς ποιήσασθαι ἐν βραχεῖ· οἱ τε γὰρ ἐσπέριοι, αὐθόρμητοι πρὸς τὰς ἀποστάσις, καὶ προσχωρήσουσι ῥαδίως τῷ νέῳ βασιλεῖ, χαίροντες πρὸς τοὺς νεωτερισμοὺς, οἱ τ' ἐφεστηκότες ταῖς πόλεσιν ἡγεμόνες, ὑπὸ τε τῶν ἰδίων ἕκαστος πολιτῶν ἐκ- 15 βιαζόμενος καὶ τὴν ἀθλιάν δεδοικότες τῆς τύχης, οὐκ εἰδότες πρὸς ὁπότερον τῶν βασιλέων τὸ κράτος χωρήσει, τῷ δυνατωτέρῳ τὸ νῦν ἔχον φαινομένῳ καὶ αὐτοῖς ἐπικειμένῳ παραδώσουσι τὰς πόλεις. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βασιλεὺς καὶ χρήμασι καὶ τιμαῖς καὶ δωρεαῖς ἄλλαις ἀμειβόμενος τοὺς προσσιόντας 20 πρὸς ἑαυτὸν, καὶ τοὺς μὴ βουλομένους πρότερον ἂν ἐφελκύσῃται· ἔπειτα δὲ καὶ οὓς εἶπομεν ἡγεμόνας τῶν ὁμόρων ἡμῖν ἔθνῶν ἀποκνήσουσιν ἡμῖν ὡς δυνατοὺς ἀντικαθίστασθαι πρὸς πόλεμον, ἢ συμμαχήσουσι. τὸ γὰρ δυνατόν εἰς ἀντίδοσιν ποιεῖ

desertores oppugnemus, et iis, qui in fide manserunt, ne ipsi quoque desciscant, praesidia imponamus. Haec in quantas angustias nos coniectura sint, intelligendum est. Illud insuper mecum revolve, et Triballorum principem et Moesorum regem Sphenthisthlabum, imperatoris avi cognatos, privatas cum eo similtates modo exercere. Quodsi, propter bellum istud composita lite, ad se adiuvandum illos invitaverit, hostes eos imprimis formidabiles patiemur. Ista et alia intolerabiliora mala nobis exorientur, nisi quemadmodum vos futurum dicitis, urbem primo statim impetu capiamus. At vero si ad occidentem nos convertamus, primum nihil vetabit, quo minus brevi totum in potestatem redigamus: occidentales enim suoapte ingenio ad defectionem propendent, et ut rebus novis gaudentes, non difficulter iuniori imperatori sese tradent. Urbium vero praefecti, unusquisque a civibus suis coacti, incertosque casus metuentes, nec liquido scientes, utrius futurum sit imperium, qui in praesens potentior videbitur, et ipsis institerit, ei urbes addicent. Neque hic consistetur: sed imperator praeterea partim argento, partim honoribus, partim aliis congiariis ad se transeuntes remunerans, etiam prius a se alienos alluciet. Deinde quoque finitimarum gentium principes, quos diximus, aut prae ignavia resistere nobis, ut

τοὺς βαρβάρους μᾶλλον πρὸς φιλίαν τρέπεσθαι. ποιησάμενοι A. C. 1321
 δὲ ὑφ' ἑαυτοὺς τὴν ἐσπέραν ἀντιρρόπον οὖσαν ἡμῖν, καὶ δι-
 πλασιάσαντες τὴν δύναμιν, ἀσφαλῶς ἤδη πρὸς Βυζάντιον βα-
 διούμεθα. κὰν μὲν προσχωροίη, εὖ ἂν ἔχοι· εἰ δὲ μὴ, περι-
 5 καθεσθέντες ἐκπολιορκήσομεν τῷ χρόνῳ, οὐδενὸς ὄντος τοῦ
 ἀπανίστασθαι καταναγκάσοντος. τούτων δὲ ἕνεκα τὴν βασι-
 λέως γνώμην λυσιτελεῖν οἴομενος ἐς τὰ μάλιστα, αὐτῇ συνεῖ-
 πον· καὶ πλείω δ' ἕτερα τούτων ἔχων, παρήμιι εἰπεῖν ἐκῶν. C
 εἰ μὲν γὰρ οἰοί' τέ ἐστε τὴν βουλήν μεταβαλεῖν, ἀρκέσει καὶ
 10 ταῦτα· εἰ δ' οὐχ οἰοί' τε, εἰκῆ κἀκεῖνα λέγοιτο ἄν." Τοιαῦτα
 μὲν καὶ βασιλεὺς ὁ νέος καὶ δομέστικος ὁ μέγας μετ' αὐτὸν
 διειλέχθησαν πρὸς τὴν στρατιάν, οὐχ οὕτω καὶ λυσιτελεῖν φρο-
 νοῦντες. ἤδεσαν γὰρ ἀκριβῶς ἐκ τε τῶν αὐτομόλων καὶ ἐκ τῶν
 ἐκ Βυζαντίου πρὸς αὐτοὺς κρύφα διαλεγόμενων, ὡς ἅμα τῷ
 15 φραγγῆναι αὐτοὺς εἰσδέξονται Βυζάντιοι διάραντες τὰς πύλας,
 ἅμα μὲν ἐκπεπληγμένοι τὸν νέον βασιλέα, ὡς ἐν ὀλίγῳ καὶ
 τῆς ἄνω Θράκης καὶ τῆς παραλίου μέχρι καὶ αὐτοῦ Βυζαν-
 τίου κύριον γεγενημένον, καὶ πολλὴν ἐπαγόμενον στρατιάν·
 ἅμα δὲ καὶ εὐνοϊκῶς διακείμενοι πρὸς αὐτόν. δεδοικότες δὲ μὴ D
 20 ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς εἰς κίνδυνον καταστῆ ἀλούσης τῆς Κων-
 σταντινον, ἐπλάττοντο τὴν πρὸς ἐσπέραν ἐκστρατείαν λυσιτελε-
 στέραν οἰεσθαι. φανερῶς γὰρ εἰπεῖν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὐ βού-
 λονται ἄρτι ἐπιστρατεύειν αὐτῷ, οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι ἐδόκει διὰ

bello potentibus, non audebunt, aut nobis opitulabuntur. Sic enim
 barbarorum est ingenium, quo adversarium ad se ulciscendum prae-
 valentiorum vident, eo magis se illi amicos esse student. Subacto
 autem occidente, qui nobis pro oriente erit, exercituque duplicato,
 tum secure Byzantium movebimus. Et siquidem se dediderit, bene:
 sin secus, circumsessum ipsa diuturnitate expugnabimus, cum, quod
 nos depellat, nihil erit. His de causis imperatoris sententiam ut
 utilissimam probo· eique subscribo: et cum plura habeam dicere,
 libens omitto. Nam si consilium mutare potestis, etiam ista suffi-
 cient: si non potestis, in ventum et illa loqueremur. Hunc in mo-
 dum et imperator nepos, et magnus domesticus, contra quam expe-
 dire arbitrabantur, cum militibus agebant: optime enim cum ex
 transfugis, tum ex occultis Byzantium colloquis didicerant, simul
 atque coepti essent conspici, populum portas ad eos intromittendos
 patefacturum: partim quod iuniori vellent, partim quod eum obstupesce-
 rent, qui brevi tempore et superiorem et maritimam Thraciam sibi sub-
 didisset, tamque ingentes copias adduceret. Verumenimvero cum time-
 rent, ne capta urbe in senem imperatorem inhumanius aliquid designare-
 tur, expeditionem occidentalem sibi fructuosiorum videri comminisci vo-
 luerunt. Nam sine integumento causam edere, ob quam per id tempus
 Constantinopolin adoriri nollent, parum fore tutum credebant: quando

- A.C. 1321 τὸ τὴν στρατιάν ἔτι πρὸς βασιλέα τὸν νέον ἀβέβαιον εἶναι, καὶ διαλυθησομένην, εἴ τι πύθοντο τοιοῦτον. πρὸς ταῦτα οἱ τε λογάδες καὶ σύμπασα στρατιὰ „εὖ μὲν εἰρησθαι πάντα καὶ στρατηγικῆς ἐμπειρίας ἀξίως, οὐδ' αὐτοὶ ἀρνηθεῖμεν ἂν” εἶπον „ὦ βασιλεῦ· ἢ τε γὰρ ἐσπέρα πολλὴ καὶ πόλεις ἔχουσαῖς πολλὰς καὶ περιφανεῖς, καὶ στρατιάν ἅμα στρατηγοῖς βελτί-
- P. 68 στοις οὐκ εὐκαταφρόνητον, καὶ ῥαδίως προσχωρήσει, καθάπερ ἔφητε καὶ αὐτοί. ἐκεῖνο μέντοι θαυμάζειν ἡμῖν ἐπῆλθε τοῦ μεγάλου δομestίου, ὅπως τὸ μὲν τὴν ἐσπέραν ὅφ' ἑαυτοὺς ποιήσασθαι τῶν πάνν ῥαδίων ἀπέφηνεν εἶναι, τὸ δ' εἰσελθεῖν¹⁰ δύσκολον ἐλθόντας εἰς τὴν Κωνσταντίνου. ἐκείνου γὰρ ὄντος ῥαδίου, ἧ δὴ καὶ αὐτὸς ἔφη, τοῦτο πολλῶ τῷ μέτρῳ τῇ ῥα-
- V. 55 σιῶνῃ διαφέρειν αὐτοὶ οἰόμεθα. ἐπεὶ δ' ἀπάσαις ταῖς ψήφοις το πρὸς τὴν ἐσπέραν ἐκστρατεύειν παρὰ σοί, βασιλεῦ, κεκρατηκὸς ὄρωμεν, συστρατεύσουσι μὲν καὶ ἡμῶν, ἐπίταγμα σὸν¹⁵ ἐκκληροῦντες, ὅσοι δὴ καὶ βουλήσονται· πλὴν οὐ μετὰ τῆς Β' ἰσῆς προθυμίας, ἠναγκασμένως δέ. ἂν δ' ὥσπερ ἀξιούμεν αὐτοί, τὴν ἐς Βυζάντιον ἴωμεν, πάντες τε ἅμα ἐψόμεθα καὶ προθυμίᾳ σὺν πολλῇ. διὸ δὴ σου δεόμεθα, πρὸς τὴν ἀξίωσιν ἡμῶν ὑπεῖξαι, δικαίαν τε οὖσαν καὶ ἐς τὰ παρόντα λυσιτελεστάτην.” Τοιαῦτα²⁰ μὲν καὶ οἱ τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνες εἶπον. ὄρων δέ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον αὐτοῖς ὁρμὴν οὐκ ἀμβλυνομένην, βιάζεσθαι τε οὐκ ἔχων, τῆς εὐνοίας ἅμα καὶ τῆς εὐπειθείας ἐπαινέσας αὐτοὺς, ὅτι καὶ ἂ μὴ βούλοιντο διὰ τὴν εἰς αὐτὸν εὐπειθείαν συνέ-

fides exercitus erga imperatorem iuniorē adhuc nutaret, et si quid tale audiret, dilaberetur. Ad haec nobiles universusque exercitus responderunt, non se negare, convenienter et ex usu artis imperatoriae dicta esse omnia: late enim patere occidentem orbem, multas et inclitas sustinere urbes, copias habere haud aspernabiles, cum ductoribus fortissimis, levique momento, ut ambo affirmassent, se dediturum. Mirari tamen, quomodo magnus domesticus occidentem sub ditionem subiici facile admodum posse, Constantinopolin autem intrare cum exercitu esse difficile asseveraverit. Cum enim illud prius, ex eius quoque sententia, difficile non sit, hoc suo iudicio multis partibus tamen esse facilius. Et quoniam occidentalem expeditionem apud animum imperatoris velut omnibus suffragiis obtinuisse cernerent, ituros secundum mandata quotquot velint; non tamen aequae alacriter, sed ingratis. Si, quod cuperent, Byzantium peteretur, mira voluptate neminem non secuturum. Quare se illum orare maiorem in modum, iustae ipsorum praesentique statui opportunissimae postulationi obsequeretur. Idem duces aiebant. Imperator videns eorum Constantinopolis invadendae libidinem nihil prorsus languescere, cum cogere non posset, de benevolentia obedientiaque commendatos, qui etiam a quibus abhorrent, studio sibi ob-

Φενο δρᾶν, τὴν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐφῆκε πορείαν. A. C. 1321
 οἱ δὲ ἄσμενοι δεξάμενοι τὸν λόγον, καὶ μονονουχὶ Βυζαντίου
 δόξαντες κεκρατηκέναι, παρεσκευάζοντο πρὸς τὴν πορείαν. ἐπεὶ C
 δὲ οὐκ ἠδυνήθησαν τὴν πρὸς Θεσσαλονίκην ἐλθεῖν πείσαι
 5 τὴν στρατιάν, συνεώρων τε ἤδη τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ ἐς
 κίνδυνον τὰ πράγματα χωρήσοντα, ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστί-
 κῳ ὁ βασιλεὺς ἐβουλεύσαντο τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ διὰ γραμ-
 μάτων κρύφα τὴν ἔφοδον αὐτῶν δηλώσαι. ὅπερ εἰ κατάδηλον
 συνηρέχθη γενέσθαι τῇ στρατιᾷ, τάραχον ἂν ἐποίησεν οὐκ
 10 ὀλίγον, ὡς ὑπὸ τῶν σφετέρων ἀρχόντων καταπροδιδομένοις.
 γράφει δὲ βασιλεὺς ὁ νέος, τοῦ μεγάλου δομεστίκου τὰ γραμ-
 ματα ἐγχαράττοντος, τῷ πάππῳ τοιαῦτα· „ὦ θειότατε βασιλεῦ,
 ὡσπερ πολλάκις, καὶ νῦν θεὸν ἐπιμαρτύρομαι τοῖς λεγομένοις,
 ὡς οὐτ' αὐτόθι παρῶν ἐμαντῷ τι σύννοϊδα πρὸς σὴν ἔχθραν D
 15 ἔξαιρεσθαι, οὐτ' ἐπὶ τούτοις ἀπέστην ὡς τρόπῳ παντὶ κα-
 κώσων τὰ σά· ἀλλ' ἵνα μόνον τὸν ἐπηρτημένον ἐμοὶ κίνδυνον
 δυνηθῶ διαφυγεῖν. νυνὶ δὲ τοῦτο μὲν ἐμοὶ περιέστιν ἐν τῷ
 ἀσφαλεῖ ὄντι, σὲ δ' ἐκ τοῦ ἐναντίου παρὰ πᾶσαν ἐμὴν βού-
 λησιν ὁ κίνδυνος περιέστηκεν. ἰδοὺ γὰρ, πάσῃ χρησάμενος μη-
 20 χανῇ ὥστε τὴν στρατιάν πρὸς τὴν ἐσπέραν τραπέσθαι πείσαι,
 ἀδυνάτως ἔσχον. ἀνάγκη δὲ πᾶσα ὑμῖν ἐπέλθειν. ἐγὼ μὲν
 οὖν σχολαίτερον βαδιοῦμαι νοσεῖν πλαττόμενος· εἰσβαλὼν δὲ
 πειράσομαι τὴν ταχίστην ἀναχωρεῖν. σοὶ δ' ἐν τοσοῦτῳ φρου-

10. καταπροδιδομένη coni. ED. P., sed nihil mutandum.

temperandi facere annuissent, Constantinopolin ire permisit. Vocem
 eius milites gratulabundi excipiunt, et Byzantium tantum non in
 manibus iam se habere opinantes, iter parant. Ergo quoniam ab
 exercitu impetrare nequivissent, ut Thessalonicam duci mallet, in-
 telligebantque seniore imperatorem venire in periculum, ipse et
 magnus domesticus clam illum per epistolam de hoc adventu admo-
 nere decernunt. Id si miles comperisset, tamquam a principibus
 suis proditus, quas non turbas excitasset? Eam epistolam dictante
 imperatore iunior domesticus exarat in haec verba: Ut antehac sae-
 pius, sic nunc Deum dictorum testem appello, sacratissime impera-
 tor, neque cum illic degerem, facinoris conscium fuisse, tui odio
 admissi, neque ideo inde abiisse, ut omni ratione detrimenta tibi
 incherem: sed ob id solum, ut impendens cervicibus meis discrimen
 effugerem; quod quidem loco securo constitutus effugi; te contra,
 me quamvis penitus nolente, discrimen involvit. Ecce enim, cum
 nihil non tentarim, ut exercitui in occidentem transitum persuade-
 rem, nihil egi. Nos igitur contra te venire necesse est omnino. At
 ego morbum simulans, lentius castrametabor, et post primum incur-
 sum dabo operam, ut citissime recedam. Tibi interea palatium prae-
 sidio firmare licebit, portisque urbis quos habes tui studiosissimos

- A.C. 1321 ῥᾷ τε ἐξέσται ἀσφαλίσασθαι τὰ βασίλεια, καὶ ταῖς τοῦ Βυ-
 P. 69 ζαντίου πύλαις τοὺς μάλιστα εὐνουστάτους σοι ἐπιστῆσαι μι-
 σθοφόρους, ἔχοντας ὀπλίτας ἱκανοὺς ταῖς τῶν ἐπιβουλεπόντων
 ὄρμαϊς ἀντιστῆναι. κἄν τι μόνον πρὸς τὸ εἰσδέξασθαι ἡμᾶς
 κώλυμα εὐρεθῆ, ὡς πρὸς ἀδύνατον τὴν ἐπιχείρησιν ἀπάξω
 τὴν στρατιάν. δέομαι δὴ μὴ τοὺς λόγους ὑποπεύσαντα ὡς
 ἐμοῦ διαφερομένον, ἀπορῥαθυμῆσαι πρὸς τὸ τὴν ἀσφάλειαν
 ἐξαφύσασθαι. πέπεισμαι γὰρ αὐτὸς ἀκριβῶς ἐκ τῶν αὐτόθι,
 ὡς ἅμα τῷ φανῆναι εἰσδέξονται ἡμᾶς." Τοιαῦτα μὲν ὁ νέος
 βασιλεὺς ἐπέστελλε τῷ πάππῳ, τῶν πιστοτάτων οἰκετῶν τινι
 Β τοῦ μεγάλου δομεστικού χρησάμενος διακομιστῆ. αὐτὸς δὲ
 ἄρας ἐξ Ὀδρουσῶν ἅμα πεντακισμυρίοις ἰππεῦσιν ἢ ὀλίγον δέου-
 σιν, ὡς εἰκάζετο, (οὐ γὰρ ἐξῆν ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸν εἰδέναι,
 οἷα δὴ πολλῶν καὶ τῶν μὴ πρὸς στρατιάν τεταγμένων συστρα-
 τευομένων πρὸς χάριν τῷ βασιλεῖ,) ἦει τὴν ἐς Βυζάντιον, πν-15
 κνάς καὶ συνεχεῖς τὰς στρατοπεδείας ποιούμενος οἷα δὴ νοσῶν.
 C κβ'. Ἐν τούτοις δὲ ἀφικνεῖται πρὸς αὐτὸν καὶ παρὰ
 V. 56 Σφεντισθλάβου τοῦ Μυσῶν βασιλέως, ὃς ἦν αὐτῷ κηδεστὴς
 ἐπὶ Θεοδώρᾳ τῇ ἀδελφῇ, πρόςβις Μαρτῖνος, τριακοσίους ἄγων
 ἰπέας καταφράκτους Μυσσοὺς, πρόφασιν μὲν ὡς συμμαχῆ-20
 σοντας αὐτῷ ἐπικουρίας δεομένῳ διὰ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς τὸν
 πάππον· ἐπηγγέλλοντό τε, ὡς εἰ δέοιτο καὶ πλείονος στρατιᾶς,

3. Interpres legit *ἐπιβαλόντων*, quamquam nil mutandum; in-
 telligi enim potest de iis, qui intra urbem quid molirentur.
 ED. P. 12. Forte legendum *πεντακισχιλίοις*. ED. P. ὀλί-
 γῳ legebatur antea.

praeficere; attributis cuique tot mercenariis militibus bene armatis,
 quot ad retundendam irruentium vim requirentur. Modo ingressui
 nostro obstet aliquid, continuo exercitum, ut ab urbe inexpugnabili
 revocabo. Itaque rogo te, ne verba mea, velut abs te alieni suspec-
 tans, in tutela apparanda segnior sis. Nam quo animo cives tuos
 esse audio, simulatque nos oculis usurparint, plane intromissuros
 credo. Haec nepos avo, quendam de famulis magni domesticici fide-
 lissimum adhibens tabellarium. Dehinc ex Odrysis excedens, cum
 quinquaginta equitum millibus, aut aliquanto paucioribus, ut conii-
 cere licebat, (nec enim ad unguem iniri numerus poterat, quod multi
 non conscripti, imperatori gratificantes, una militabant,) Byzantium
 castris quam creberrimis, ac si male valeret, procedere porrexit.

22. Inter haec a Sphenthisthlabo Moesorum rege affine suo (prop-
 ter Theodoram sororem cum eo nuptam) legatus venit Martinus,
 cum Moesis equitibus cataphractis trecentis, in speciem quidem, ut
 auxilium adversus avum, si indigeret, laturus: et promittebat, si
 maioribus copiis opus haberet, regem libenter missurum: sed revera,
 ut si eum paucitate laborantem inveniret, iniectis manibus ad regem

ετοιμῶς παρέξοντος τοῦ κηδεστοῦ· τῇ δ' ἀληθείᾳ, ὡς, ἂν ἴδω· A. C. 1321
 σι τὸν βασιλέα στρατιᾶς ἀποροῦντα, συλλαβόντας πρὸς αὐτὸν
 ἀπαγαγεῖν. δῆλον δὲ γέγονεν ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα. ἰδὼν γὰρ ὁ
 Μαρτίνος τὴν ἐπομένην τῇ βασιλεῖ στρατιάν, ἀνεχώρησεν εὐ-
 5 θυῶς ἐπ' οἶκον. ὁ βασιλεὺς δὲ τὴν ὁδὸν διανύων κατὰ μικρὸν, D
 τῇ πρὸ τῆς πεντηκοστῆς ἐστρατοπέδευσε παρὰ τὸν Μέλανα πο-
 ταμόν. ἐνταῦθα δὴ ἀφικνεῖται πρὸς τὸν νέον βασιλέα Εὐγενία
 μοναχῇ Παλαιολογίνα, ἣ βασιλέως ἀδελφῆς Μιχαὴλ, τοῦ πρώ-
 του τῶν Παλαιολόγων, παῖς, μεγάλη δομestίκισσα. διεπρεσβεύ-
 10 ετο δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως τοιαῦτα· „περὶ μὲν τῶν προγεγε-
 νημένων πρὸς ἡμᾶς διαφορῶν ἐκ τίνων ἤρξαντο λέγειν αἰτιῶν,
 οὐ τοῦ παρόντος εἶναι καιροῦ νομίζω· ἐφ' οἷς δὲ πρότερον
 ἐπέσταλκας πολλὴν χάριν ὁμολογῶν, καὶ τῆς εἰς ἐμὲ κηδεμονίας
 καὶ ἀγαθῆς προαιρέσεως ἐπαινῶν, ἔτι μίαν παρὰ σοῦ ταύτην
 15 ἀπαιτῶ χάριν, τὴν στρατιάν ἀντόθι μένουσαν κατασχεῖν,
 ἄχρῃς ἂν εἰς ἓν τῶν φροντιστηρίων, ὅπου περ ἂν ἐθέλης αὐτὸς, P. 70
 καταδύς τὸν κίνδυνον διαφύγω· ἂν γὰρ ἔτι σε μετὰ τοῦ στρα-
 τοπέδου ἀπάραντα πρὸς ἡμᾶς βαδίζειν ἀγγελθῆ, οὐδεμία πρὸς
 τὸ μὴ διαφθαρήσεσθαι ἡμᾶς ἐλπίς. καίτοι γε οὐδὲν αὐτὸς
 20 ἀπέλιπον ὧν ὑπέθου τὸ μὴ οὐ καταπράξασθαι· ἐλέγχονται δ'
 ἅπαντα σπονδαζόμενα εἰκῆ. ἐμοῦ δ', ὥσπερ ἔφην, ἐν ἀσφα-
 λείᾳ γενομένον τοῦ μὴ ἀποθανεῖν, αὐτὸς ἐλευσῆ παραληψόμε-
 νος τὴν πόλιν. ποία γὰρ τις ὄνησις ἐκ τοῦ ἐμὲ ἀποθανεῖν;”
 Τούτοις τοῖς λόγοις ἐπὶ μᾶλλον ὁ νέος ἐπικαμφθεὶς βασιλεὺς,
 25 καίτοι καὶ πρότερον πάντα καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὑπὲρ τοῦ

captivum perduceret. Quod ex eo mox claruit, quia Martinus exer-
 citu imperatorem sequente conspecto, unde venerat, subito se recepit.
 Parvis itineribus progrediens imperator pridie pentecostes supra Melanem
 flumen castra posuit. Hic eum Eugenia Palaeologina monacha, e so-
 rore Michaelis primi Palaeologi imperatoris progenita, magna dome-
 stica, convenit. Legatio haec complectebatur: De prioribus contro-
 versis inter eos, e quibus causis natae sint, dicere, nihil ad prae-
 sens tempus pertinere. Quae nuper scripserit, ob ea avum illi ma-
 gnas agere gratias, et sollicitudinem istam, ac bonam voluntatem lau-
 dare. Unam insuper gratiam cupere, ut nimirum tam diu militem
 ibi detineat, quoad in unum aliquod monasterium a nepote nomina-
 tum, periculi declinandi se abdiderit. Nam si e castris eum porro
 ad urbem viam moliri nuntietur, actum esse de vita sua: tametsi ni-
 hil eorum praetermiserit, quae nepos suggesserit: sed ea omnia inani
 studio comparata fuisse deprehensum iri. Ubi vitam suam loco tuto
 mandaverit, ipse urbem possessurus ingrediatur. Quid enim ex mor-
 te sua emolumentum caperet? Hac oratione magis emollitus iunior,
 cum antea sponte sua dicere, et facere quidvis cupiisset, ne quid seni

A. C. 1321 μὴ τὸν βασιλέα καὶ πάππον κακῶς παθεῖν οἴκοθεν ὠρμημένους, Β πρὸς μὲν τὴν πρεσβείαν ποιουμένην μηδενὶ καταδήλους ἐκέλευε ποιεῖν τοὺς παρὰ βασιλέως λόγους, ὅτι μὴ μόνῳ τῷ μεγάλῳ δομestικῷ, αὐτὸς δ' ὡς ἂν οἴηται συμφέρειν οἰκονομήσει τοὺς λόγους. ἐκκλησίαν δὲ κελεύσας γενέσθαι, καὶ τῶν ἐν τέλει 5 πάντων καὶ τῶν λογάδων τῆς στρατιᾶς εἰς ἐν γενομένων, παρελθὼν εἰς μέσους, ἔλεξε τοιάδε· „οὐδένα ὑμῶν οἴομαι ἄγνοεῖν ὡς, διαφορᾶς ἔμοι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον γεγεννημένης, πολλὰ τὰ μὲν ἐπράχθη, τὰ δὲ καὶ ἐν μελέτῃ 10 ἔτι ἦσαν, ἐμὲ πρὸς ἔσχατον κινδύνου καθιστῶντα. δι' ἅπερ αὐτὸς τε ἀπέστην οὐ μᾶλλον τοῦ βασιλέως ἢ τοῦ κινδύνου, καὶ ὑμεῖς πάρεστε βοηθήσοντες ἀδικουμένῳ. νυνὶ δὲ C ἐμοὶ τε παρόντος ὃ προὔθεμην ἐξ ἀρχῆς καὶ ὑμῖν, τῆς βο- θείας ὁποίας ἔχρηθ' ὑμῶν γεγεννημένης, ἂν τι περαιτέρω τούτων ζητῶμεν, ἐμοὶ μὲν τὸ ἀδικεῖν, τὸ ἀδικοῦντι δὲ συμπράττειν ὑμῖν 15 ἂν περισταίῃ· προὔθεμην δὲ ἐξ ἀρχῆς, οὗτ' ἐν πολεμίῳ μοίρα τὸν πατέρα κατασφάττειν, ἂν περ ἐξῆ, οὕτε τὴν ἀρχὴν ἀφαιρεῖσθαι, ἀλλ' ἔμμαντὸν διασώζοντα τοῦ κινδύνου, μηδὲν ἐκεῖνον V.57 τῆς ἀρχῆς ἔνεκα παρενοχλεῖν. τὸ μὲν οὖν τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν θεὸς αὐτὸς συναράμενος παρέσχε, τὴν δ' εἰς τὸ ἐξῆς 20 ἀσφάλειαν καὶ εἰρήνην, βασιλέως παρεχομένου, ἀπεωσάμεθα αὐτοὶ κακῶς. μέμνησθε γὰρ δήπου ὡς ἐν Ἀδριανοῦ τοὺς D ἔλθοντας ἐκ βασιλέως ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ πρέσβεις, στασιάσαντες

4. Malim οἰκονομήσειν.

13. παρόντες P. et post ὑμῖν nulla

interpunctio.

noceretur, legato praecepit, ne cum quoquam, magno dumtaxat domestico excepto, legationem communicaret: se in ea curanda utilitatis rationem habiturum. Edicto igitur conventu, iamque in coetum coactis et primoribus et flore exercitus, in medium progressus, talibus eos dictis affari exorsus est: „Neminem vestrum nescire opinor, quo pacto, inter me avumque meum nato dissidio, multa partim foris committerentur, partim adhuc animo inclusa agitentur, quae me in extremam miseriam praecipitent. Quocirca non magis ab avo, quam a praesentibus me periculis seiunxi; et vos confluxistis, ut iniuriosius tractato opitulemini. Modo autem, quandoquidem et ego assecutus sum, quod ab initio constitui, et vos, cum auxilium, quali opus erat, tuleritis: si quid ultra desideramus, id erit, ut ego reponam iniurias, vos reponentem adiuvetis. Sed constitui inde a principio avum nec vita exuere, etiamsi liceret, nec imperio multare: verum memet conservare ipsique de principatu nullum negotium facessere. Periculum, Deo bene propitio, evasi: securitatem autem et pacem in futurum, ab imperatore oblatam, male repulimus. Tenetis enim memoria, quomodo Adrianopoli legatos ab eo de compositione missos, seditione concitata, rebus imperfectis, ne-

ἀπεπέμψατε ἀπρόκτους καὶ τὸν περὶ τοῦ ζῆν κίνδυνον ἐπικρε- A.C. 1321
 μάσαντες αὐτοῖς· ὃ ἔμοι εὐθύς τε ἐδόκει τῶν δεινοτάτων, καὶ
 ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐν ἐκκλησίᾳ γενομένῳ λόγος ἐγένετο πολὺς
 τὴν τε ἀταξίαν καὶ ἀναρχίαν ὡς κακῶν αἰτίαν αἰτιωμένῳ, καὶ
 5 περὶ τοῦ μηκέτι τολμῶν τοιαῦτα παραγγέλλοντι πολλὰ. αὐθις
 δὲ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τὴν ἔμην νῦν πέμψαντος θεῖαν, συγγνώμην
 τε ἐφ' οἷς ἡμάρτομεν παρεχομένου καὶ διαλλαγῆς αἰτοῦντος,
 οὐθ' ὅσιον οὐτ' ἀνθρώπων ἐχόντων νοῦν τὴν εἰρήνην ἀπωθεῖ-
 σθαι. τριῶν γὰρ ὄντων, ἃ πᾶσι πολέμοις πέρας ἐπάγει, τοῦ
 10 ἵοτε τὰ οἰκεῖα ἐν ἀσφαλείᾳ θεῖσθαι τινὰ, καὶ τοῦ τὴν τῶν πολε-
 μούντων ἀρχὴν ὑφ' ἑαυτὸν ποιήσασθαι, καὶ τρίτου, τοῦ αὐ- P.71
 τοὺς τοὺς πολεμοῦντας ἀποκτεῖναι, τὰ δύο μὲν ἡμῖν πάρεστι
 μετὰ εὐκλείας, τοῦ τρίτου δὲ μήτε τυχεῖν γένοιτο, μήτ' ἐπι-
 θυμῆσαι ποτε. τὸ μὲν γὰρ ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι ὁ θεὸς τε πα-
 15 ἵρσεσχετο καὶ αὐτὸς ὄρκοις πιστώσεται βασιλεύς· ὅπερ εἰ καὶ
 πρότερον ἡμῖν ἐξῆν, οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν ὄπλα ἐκινουῦμεν. τὴν
 Ῥωμαίων δὲ ἡγεμονίαν καὶ ἅμα μὲν τῷ προελθεῖν εἰς φῶς ὁ
 πατὴρ παρέσχετο καὶ βασιλεύς, βασιλέα χειροτονήσας· καὶ νῦν
 δὲ ἀσφαλῶς ἔστιν ἔχειν, πρὸς οὐδένα ἕτερον, ἢ ἐμὲ ἐκ διαδο-
 20 χῆς πάντως ἔλευσομένην. πολέμιον δὲ οὐθ' ἡγήμαί ποτε τὸν
 ἐμὸν πάππον καὶ βασιλέα, μήθ' οὕτω μανείην ὥστε ἢ νομίσαι
 ἢ βουλευσασθαί τι τῶν ἀνηκέστων κατ' αὐτοῦ. οὐ μὴν ἀλλ' B
 οὐδὲ ὑμᾶς οἶομαι φιλοῦντας τοιαύτη συμφορᾷ περιῦδειν ἂν
 ἧ. & πᾶσι corr. ED. P. pro ἅπασι.

cem illis intentantes remisistis. Quod cum illico facinus teterrimum iudicassem, altera luce in concione multa verba feci, confusionemque et effrenatam licentiam vestram, ut malorum istorum causas castigavi: et ne quid amplius eiuscemodi auderetis, severe imperavi. Nunc cum super eodem cognatam meam legaverit, delicti gratiam fecerit, reintegrari concordiam petiverit, neque iustorum, neque prudentium est, pacem aspernari. Tria enim cum sint, quae bellis omnibus finem imponunt: sua in tuto statuisset: hostium opes sibi subiecisset: hostes ipsos perdidisset, duo horum non sine gloria nobis contigerunt: tertium absit, ut unquam nobis adipisci, aut etiam optare contingat. Otium et securitatem Deus concessit, et imperator iureiurando eam confirmabit; quae si prius data fuisset, armis prorsus abstinuissemus. Romanum principatum simul ac in lucem susceptus sum, imperator parens meus mihi, imperatore me creato, destinavit; quem nunc tuto habere licet, hereditaria successione ad alium omnino neminem praeter me perventurum. In hostibus autem neque duxi unquam avum meum: neque adeo insaniverim, ut quippiam in eundem nefandi vel cogitem vel deliberem. Sed neque vos amicos meos aequo animo laturos opinor, tanta cum calamitate circumveniri, ut ego ab omnibus, quos sol videt mortali-

A. C. 1321 ἡδέως περιπεσόντα, ὥστ' ἀλάστορος καὶ πατροφόνου δίκας πᾶσι τοῖς ὑφ' ἡλίον ὀφείλειν. ὅτε τοίνυν τῶν καταλυόντων τοὺς πολέμους τὰ μὲν ἡμῖν περίεστι, τὸ δ' ἐν εὐτυχίας μεγίστῃ μέρει μὴ παρεῖναι καὶ προσέτι πρόσεστιν εὐκλεία τοῖς πραττομένοις, καταθέσθαι τὸν πόλεμον προσήκει. ἔτι δὲ οὐδ' ἂν εὐφρονούντων ἀνθρώπων ἔργον πράξομεν μὴ βουλόμενοι τὸν πόλεμον καταλύειν. εἰ μὲν γὰρ νῦν ἐπελθόντες παραληφόμεθα τὴν πόλιν, πλέον μὲν οὐδὲν ὢν νῦν ἔχομεν ἔχειν ἐξέσται· ἃ δ' ἔχομεν μετ' εὐκλείας ἅμα καὶ δικαιοσύνης καὶ πατρικῆς εὐχῆς, ἀρπάζειν καὶ ἀδικεῖν καὶ μονονουχί πατροκτονεῖν ἔχοντας δοκεῖν, ὃ παραφρονούντων ἢ φρονούντων ἂν εἴη. εἴπερ δὲ οὐ δυνασόμεθα παραλαβεῖν, πρὸς τῇ πᾶσιν ἀνθρώποις μισεῖσθαι τε καὶ διαβάλλεσθαι δικαίως, ὅτι πρὸς εἰρήνην προκαλούμενοι, ἀδικία καὶ πλεονεξία γνώμης οὐχ ὑπηκούσαμεν· καὶ πρὸς κινδύνους ἀνονήτους ἑαυτοὺς ὑποβαλοῦμεν, καὶ πολλὰς πόλεις καὶ χώραις αἴτιοι καταστησόμεθα κακῶν ἀνηκέστων. τούτων ἕνεκα αὐτὸς τε ἀσπάζομαι τὴν πρὸς βασιλέα εἰρήνην, καὶ ὑμῖν λυσitelεῖν νομίζων συμβεβούλευκα. ἔσεσθε γὰρ ἀπειληφότες δόξαν ἀνδρίας ἅμα καὶ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης, ὅπλοις μὲν κρατήσαντες τῶν ἀντιτεταγμένων καὶ τὰς γνώμας παραστησάμενοι, ἀμνόμενοί τε ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ οὐκ αὐτοὶ ἀδικοῦντες, καὶ τῇ μὴ ὑπὲρ τὰ μέτρια φρονεῖν μηδὲ ταῖς εὐτυχίαις φροῦσθαι τὴν σωφροσύνην ἐπιδεικνύμενοι." Τοιαῦτα τοῦ νέου βασιλέως

11. ἴσως· ἔλωσ ἀφρονούντων, vel potius ante ἢ potuit esse vobis μάλλον. ED. P.

bus, pro conscelerato et parricida condemner. Quando igitur eorum, quae bello sopiendo faciunt, partim quidem penes nos sunt, ad summum autem felicitatis gradum non pervenisse etiam insuper laudem factis affert, ab armis recedere nos convenit. Quod si noluerimus, imprudenter ac stulte facimus. Si enim nunc urbem adoriamur et occupemus, nihilo plus habebimus, quam nunc habemus. Quae autem gloriose, iuste, cum paternis votis habemus, ea per rapinas, iniurias et tantum non per parricidium habere existimari velle, hoc vero desipere ac delirare est. Si occupare non poterimus, praeterquam quod in omnium odia calumniasque incurremus, quia ad pacem invitati, improbitate et cupidine irretiti recusaverimus, etiam in discrimina sine ullo fructu nos coniciemus, multisque urbibus et regionibus cladem pestemque creabimus. His rationibus ego impulsus, pacem cum avo complector, eamque vobis tamquam utilem suadeo: nam a fortitudine, iustitia et moderatione commendabimini, si, cum adversarios armis subegeritis, nunc ipsi animos vestros subigatis, et pro iure propugnetis, non ipsi iniuriam inferatis: vestroque vos pede metientes, nec successibus intumescetes, modeste ac summis vos geratis. Ubi haec pro pace disputavit imperator, ex-

ὑπὲρ τῆς εἰς βασιλέα εἰρήνης διαλεχθέντος, ὃ μέγας δομέστι- A.C. 1341
 κος μετ' αὐτὸν „καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα” εἶπε „καὶ πολ-
 λῆς αἰτία δόξης ἐσόμενα ἡμῖν εἶρηκας, ὃ βασιλεῦ. διὸ οὐδὲ V. 58
 ἀντιλέγειν οὐδένα τῶν πάντων, ὡς οὐχ ἢ προσῆκεν εἶρηται,
 5 δυνήσεσθαι νομίζω. ἐγὼ γὰρ αὐτὸς εἴ τι συνεώρων εἰρημέ-
 νον τῶν μὴ δεόντων, ἀντεῖπον ἄν. ἐπεὶ δ' ἅπαντα εἶρηται κα- P. 72
 λῶς καὶ δικαιοσύνης ἐχόμενα καὶ ἐμπειρίας στρατηγικῆς,
 οὐδὲν ἔτι τὸ λεῖπον, ἢ εἰς πέρας ἄγειν τὰ βεβουλευμένα.”
 ἐπὶ τούτοις τῶν ἐν τέλει τινὲς καὶ τῆς στρατιᾶς ἐπ' αὐ-
 10 τὸ τοῦτο πρότερον ὑπὸ τε βασιλέως καὶ τοῦ μεγάλου παρε-
 σκευασμένοι δομεστίκου ὥστε συνειπεῖν τοῖς εἰρησομένοις, τὴν
 βουλὴν τε ἐπήγεσαν, καὶ τὴν εἰρήνην ὡς αἰτίαν ἐσομένην πολ-
 λῶν ἀγαθῶν ἔφρασαν δεῖν αἰρεῖσθαι. καὶ Συργιάννου δ' εὐθὺς
 καὶ πρωτοστράτορος τοῖς λεγομένοις προσθεμένων, καὶ τὸ πλή-
 15 θος ἅπαν ἐπηκολούθησε, καὶ ἐκεκύρωτο ἡ εἰρήνη. εἰ γὰρ καὶ
 τινες ἦσαν ὑπὲρ τοῦ τὸν πρεσβύτερον βασιλέα διαφθαρεῖναι
 τὸν πόλεμον αἰροῦμενοι, ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ ζεύματος καὶ αὐτοῖς B
 συναπήχθησαν τοῦ πλήθους.

κγ'. Τούτων οὕτω γεγενημένων, τὴν πρὸς τὴν πρεσβείαν
 20 ἀπεσταλμένην θεῖαν αὐτοῦ πρὸς Βυζάντιον ἐξέπεμψε βασι-
 λεύς, μνηύσας τῇ βασιλεῖ καὶ πάμπῃ τοιαῦτα. „ἔδει μὲν, ὃ C
 κράτιστε βασιλεῦ, μηδὲν τῶν γεγενημένων μηδὲ τὴν ἀρχὴν
 κινήσῃναι. ἐγὼ γὰρ, ὅπερ πολλάκις εἶπον, τὸν πάντ' ἐφορῶν-
 τα μαρτύρομαι ὀφθαλμῶν, ὡς οὐδὲν ἐμαντῶ σύνοιδα, πλὴν εἰ

cipiens magnus domesticus, Et aequa, inquit, et conducibilia, et
 gloriam non mediocrem nobis conciliatura dixisti, imperator. Quare
 te ita locutum ut decuit, haud quemquam inficiaturum opinor. Equi-
 dem ipse ego, si quid aliter dictum sentirem, id refellerem. Sed
 quoniam bene, iuste ac pro scientia imperatoria prolata sunt omnia,
 superest hoc unum, ut quae mentibus probata sunt, opere ipso ad-
 ministrentur. Posthaec nonnulli de proceribus ex exercitu, ad hoc
 ipsum prius ab imperatore et magno domestico subornati instructi-
 que, ut assensu firmarent audita, consilium verbis extulerunt pacem-
 que, ut multarum commoditatum conciliatricem, suscipiendam prae-
 dicarunt. Mox Syrgianne et protostratore sententiassuas eodem aggre-
 gantibus, tota agmina secuta sunt, et pax constabilita est. Etsi enim
 non deessent, qui ad exitium senioris imperatoris militare elegissent,
 tamen cum multitudine velut impetu quodam fluminis abripiebantur.

23. His ita gestis, consobrinam suam legatione perfunctam Con-
 stantinopolin dimisit. Quae autem avo renuntianda dedit, haec fue-
 runt: Oportebat, imperator optime, nihil prorsus eorum incipere
 quae incepta sunt. Ego siquidem, quod saepe iam dixi, testem facio
 illum oculum intuentem omnia, me nullius sceleris, sed leviam

- A. C. 1321 μὴ μικρά τινα καὶ παιδίοις πρόποντα ἡμαρτηρότι. ἐπεὶ δ' οὕτω
 συνεχώρησεν ὁ θεὸς τῶν ἐμῶν ἕνεκα πάντως ἀπείρων ἁμαρτη-
 μάτων, πάλιν αὐτῷ χάριτας ὁμολογῶ πολλάς, ὅτι μὴ πρότερον
 κατέλυσα τὴν ζωὴν, πρὶν ἐπιτηδείου καιροῦ τυχεῖν οὕτως,
 ὥστε δυνηθῆναι καὶ τὸ ἄδολον τῆς γνώμης καὶ τὴν εἰς σὲ εὐπεί-5
 D θειαν καὶ δουλότητα φανεράν καταστῆσαι. σὺ μὲν οὖν, ὦ
 βασιλεῦ, τῆς σῆς μὲν ἀνεψιᾶς, ἑμῆς δὲ θείας, διαπροσβενο-
 μένης, ἤτησας ὅσα οἶδας. ἐγὼ δ' ἐν ἰκεσίας μέρει παρὰ τοῦ
 μεγάλου βασιλέως αἰτῶ καὶ θεοῦ, σὲ μὲν ἐπὶ πολλοῖς ἔτεσιν
 ἐν ζῶσιν εἶναι, καὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἰθύνειν, ἐμὲ δὲ οἶα 10
 δοῦλον σὸν καὶ υἱόν, ἧ κελεύεις αὐτὸς, τὸ προσταττόμενον ἐκ-
 πληροῦν· τοῦ χρόνου δὴ προϊόντος, ἃ φίλον ἐστὶ θεῷ, τοι-
 αὐτ' οἰκονομηθῆναι περὶ ἡμᾶς. εἰ μὲν οὖν πρότερος αὐτὸς
 ἀποστῶ τοῦ ζῆν, ἐπὶ σοὶ τὴν ἀρχὴν κείσθαι πᾶσαν, ὥσθ' ἃ σοι
 δοκεῖ συμφέρειν ποιεῖν· εἰ δ' ἄρα σύ γε πρὸς τὰς αἰωνίους 15
 μετακληθήσῃ μονὰς, ἐμοὶ πάλιν τὴν ἡγεμονίαν Ῥωμαίων κα-
 P. 73ταλειφθῆναι. ταῦτα μὲν οὖν ὅποι τῷ θεῷ φίλον ἀγέσθω· νυ-
 νὶ δὲ ἀνάγκης τε καὶ αἰδοῦς μεριζομένης, ἴσχυσεν ἡ ἀνάγκη,
 καὶ τι τῶν μὴ προσηκόντων καὶ ἀπαιδευτῶν καὶ λέγειν καὶ
 πράττειν βιαζομένη. δεόν γὰρ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ πόλεις 20
 καὶ χρήματα καὶ ὁμοῦ πάντα σοι ἐγχειρίζειν, δεῖν ἕνεκα αἰ-
 τιῶν ἑτέρως ἠραγκάσμεθα ποιεῖν. ἐν μὲν, ὅτι τὴν μὲν ἐμὴν
 εἰς τὸ τὰ σοι φίλα πράττειν προαίρεσιν καὶ τὴν περὶ σε τιμὴν
 V. 59τε καὶ αἰδῶ θεός τε οἶδεν ὁ τὰ κεκρυμμένα εἰδῶς, καὶ αὐτὸς,

dumtaxat pueriliumque delictorum mihi esse conscium. Quia vero propter innumerabilia peccata mea Deus hoc permisit, rursum ei etiam atque etiam gratias ago, quod non ante vitam finivi, quam tempus idoneum nanciscerer, quo et candorem animi mei, et obediendi studium, ac subiectionem meam tibi declarare possem. Tu igitur, legata ad me amitina tua eademque cognata mea, petivisti quae nosti. Atqui ego a magno imperatore Deo suppliciter contendo, ut in longos annos vitam extendas, imperium Romanum gubernes, et ego instar servi et filii imperata tua exsequar: procedente autem tempore, quae illi placuerint, de nobis constituat: et, si prius obeam, ut in te totum recumbat imperium; quo, quae factu utilia censueris, ea praestes: sin tu ad mansiones illas sempiternas fueris evocatus, ut mihi denuo principatus Romanus relinquatur. Sed ista quidem, ut Deo placitum erit, ita se habeant. Nunc necessitate reverentiaque dissidentibus, necessitas vicit et indecore imperiteque dicere facereque compulit. Cum namque et nos ipsos, et civitates, et pecunias et simul omnia in manus tuas tradere decuisset, duabus de causis secus agere coacti sumus. Una, quod meam tibi gratificandi voluntatem, observantiam, pudorem erga te Deus novit, cui occulta patent, et ipse quoties occasio tulit, evidentibus argumentis haec ostendi.

τῶν πραγμάτων παρασχόντων, ἐναργῆ τὴν ἀπόδειξιν ἐποίησεν. A.C. 1321
 σάμην. πέποιθα μὲν οὖν, ὡς καὶ αὐτὸς διατεθήσῃ τὸν ἴσον
 τρόπον περὶ ἐμὲ, καὶ τὴν πατρικὴν εὐμένειαν καὶ τὴν φυσικὴν
 κτὴν στοργὴν ἄδολον ἐμοὶ τηρήσεις καὶ καθαρὰν. οὐπω δὲ τὴν
 5 ἀπόδειξιν βεβαίαν τῶν πραγμάτων παρασχομένων, οὐδεὶς ἂν
 καταμέμφαιτο δειλίᾳ κατεχόμενον. δεύτερον δ', ὃ καὶ ἰσχυρό-
 τερον τοῦ προτέρου, ἐπειδὴ τοὺς σὺν ἐμοὶ πάντας, τοὺς μὲν
 ὑπὸ δειλίας, τοὺς δ' ὑπὸ κακοβουλίας, ἔστι δ' οὗς καὶ διὰ τὸ
 τοῖς κακοῖς χαίρειν, ἐώρων τὸν πόλεμον αἰρουμένους, εἰρήνης
 10 δὲ μὴ μέχρως ἄκρων ὧτων ἀνεχομένους, ἠναγκάσθην τι μικρὸν
 καὶ τοῦ ὄντος καλοῦ καὶ δικαίου παραλιπεῖν, ὡς ἂν ποιήσω
 πᾶσιν ἀνεκτὴν τὴν εἰρήνην. ἔστι δὲ τοῦτο, τὸ, ἐμὲ μὲν ἐκ
 Σηλυβρίας ἄχρι καὶ Χριστουπόλεως τῶν μεταξὺ χωρῶν τε καὶ
 15 πόλεων καὶ στρατιᾶς, ἔτι δὲ καὶ δημοσίων φόρων τὴν διοί-
 κησιν ἔχειν. σὲ δὲ, βασιλεῦ, αὐτῆς τε τῆς Κωνσταντίνου μέ-
 χρι Σηλυβρίας καὶ τῶν κατὰ τὴν ἕω τοῖς Ῥωμαίοις ὑπηκόων
 πόλεων, ἔτι δὲ καὶ νήσων πασῶν καὶ τῶν ἀπὸ Χριστουπόλεως
 Μακεδονικῶν τε καὶ ἐσπεριῶν ἐπαρχιῶν ἄχρως Ἐπιδάμνου καὶ
 20 Δαλματίας, τῶν ἄκρων ὄρων τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας. ἐλπίζω
 δὲ τοῦ χρόνου προϊόντος ἐμὲ τε αὐτὸν καὶ ἂν δοκῶ νυνὶ σφε-
 τερίζεσθαι ὑπὸ τὴν σὴν ἐξουσίαν παραδώσειν ἀγαθῶν, ἐπει-
 δὴ καὶ νῦν οὐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ἀνάγκη συνωθούμενος,
 προῆγμαί ποιεῖν." Τοιαῦτα πρὸς τὸν βασιλέα βασιλεὺς ὁ νέ-
 25 ος μηνίσας, ἀπέστειλε καὶ ὄρκους ἐν δυσὶ βιβλίοις ἐγγεγραμ-

Confisus quidem sum, te pari in me animo fore, paternamque pro-
 pensionem et naturalem illam caritatem erga me sinceram incor-
 ruptamque servaturum. Sed cum rerum conditio istaec constanter
 demonstrandi facultatem tibi nondum obtulerit, nolim idcirco ali-
 cuius diffidentiae a quoquam reprehendi. Altera, in qua plus mo-
 menti est ac ponderis; postquam de exercitu meo alios timore quo-
 dam, alios perversitate, alios, quod alienis incommodis gaudeant,
 bello se credere animadverti, pacis vero mentionem auribus aversari,
 ut omnibus eam facerem tolerabilem, ab iusto et honesto paululum
 declinare necesse habui. Est autem hoc, ut ego a Selybria usque
 Christopolin locorum interiacentium, oppidorum, militarium copiarum,
 vectigalium administrationem obtineam: tu a Constantinopoli omnia
 usque Selybriam, et urbes orientis, quae quidem Romanis parent,
 praeterea insulas omnes, et a Christopoli Macedonicas atque occi-
 dentales provincias usque Epidamnum et Dalmatiam, quae sunt Ro-
 mani imperii metae ultimae, possideas. In spe sum, me aliquando
 et memet ipsum et quae nunc mihi vindicare videor, in arbitrium
 potestatemque tuam traditurum: quandoquidem et istud non sponte,
 sed necessitati cedens facio. Huiusmodi responsum iunior seniori
 imperatori misit, simulque libellos duos, in quibus inscripta iura-

Δ. C. 1321 μένους, ἕξ ἑκατέρου πρὸς τὸν ἕτερον βασιλέα τὸν μερισμὸν περιέχοντας ὧν ἄρξουσι πόλεων, καὶ τοῖς ὁμοιοσημένοις ἐμμενεῖν ἑκάτερον ἰσχυριζομένους, ὡς ἂν, εἰ ἄρξασθαι δοκοῖη ταῦτα κάκεινω, τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις τοὺς ὄρκους πιστοὺς ποιήσας καὶ ὑπογραφαῖς τῆς οἰκείας χειρὸς ἐρυθραῖς, πέμψη πρὸς 5 αὐτὸν, αὐθις τὰ ἴσα κάκεινου δράσοντος. ἐπεὶ δὲ ἔδει καὶ τῶν ἐκ τοῦ νέου βασιλέως τινὰ παρεῖναι, τοὺς ἐγγράφους ὄρκους ἀποκομίσοντα, ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκαυχος ἀποστέλλεται παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου, τοῦ Συργιάννου πρὸς

P. 74 τοῦτο πείσαντος. τῆς μέντοι βασιλέως ἀνεπιᾶς πρὸς βασιλέα 10 εἰς Βυζάντιον ἀφιγμένης, καὶ τοὺς τε λόγους τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως, ἔτι δὲ καὶ τὴν εἰρήνην καὶ ἐφ' οἷς ἐγένετο ἀπαγγελίασης, πρῶτα μὲν ἐκπληξίς εἶχε τὸν βασιλέα, καὶ σχεδὸν ἠπίσται τοῖς λεγομένοις. ἐπεὶ δὲ ἐπέιθετο ἀληθῆ εἶναι, ἠδέως τε ἐδέξατο τὴν εἰρήνην, καὶ τῷ ἐγγόνῳ χάριτας ὡμο- 15 λόγει πολλὰς· συναγαγὼν δ' ἐν βασιλείοις εὐθύς τοὺς ἐν τῇ Κωνσταντινίου εὐρεθέντας ἀρχιερέας, τοὺς τε ὄρκους ἐπέτελει; καὶ τὸν πρότερον ἐκφωνηθέντα κατὰ τοῦ νέου βασιλέως καὶ τῶν συνόντων διέλυεν ἀφορισμὸν, βασιλέα πάλιν τὸν ἐγγονον κελεύσας καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι. μέλλων δ' αὐθις 20 τὴν αὐτὴν ἀνεπιᾶν αὐτοῦ πρὸς βασιλέα τὸν νέον πέμπειν ὡς

B τοὺς παρ' ἐκείνου ληφομένην ὄρκους, ἀνιώμενος ὅτι μὴ τῶν εὖ γεγονότων τις, ἀλλ' Ἀπόκαυχος ἐπὶ τὸ τοὺς ὄρκους παραλαβεῖν ἀπέσταλτο, ἔφη πρὸς αὐτήν· „Τῆς μὲν εἰς ἐμὲ αἰδοῦς

12. εἰρήνην καὶ ἐφ' οἷς scripsi pro εἰρ. τὴν ἐφ' οἷς.

menta, et urbes, quas alter alteri per partitionem attribueret, continentia, et utrumque iurata praestitutum affirmantia: ut si eadem illi probarentur, adhibitis sacris evangeliiis et miniata manus suae subscriptione fide sacramento conciliata, sibi eosdem idem facturo remitteret. Ceterum quia de amicis iunioris imperatoris oportebat esse, qui conscripta iuramenta deportaret, suasu Syrgiannis a magno domestico cubiculi sacri praepositus Apocauchus deligitur. Ubi Byzantium reversa Palaeologina imperatori dicta nepotis et pacem cum conditionibus admissam exposuit, ille primum sic obstupuit, ut quae dicebantur vix crederet. Tamen ut fidem adiunxit, libenter pacem accepit et nepoti gratias non vulgares habuit, statimque episcopis, qui Constantinopoli tum inveniabantur, in palatium accitis, iusiurandum dedit; et nuper in nepotem eiusque factionem pronuntiatam devotionis sententiam retractans, rursus imperatorem et esse et nominari iussit. Eandem porro amittam iterum ad illum eius adiurandi missurus, dolens non aliquem honestiore loco natum, sed Apocauchum ad iuramentum deferendum venisse, sic eam compellat: Quod nepos meus adeo me veneratur et colit, meaque causa

καὶ προμηθείας τε καὶ τιμῆς, πολλῶν ἀμοιβὰς ἀγαθῶν εὐχο- A.C. 1321
 μαι τῷ βασιλεῖ καὶ ἐμῷ ἐγγόνῳ παρὰ Θεοῦ, οὐ μόνον κατὰ
 τὸν τῆδε βίον, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν ἀτελεύτητον. ἔτι δὲ
 μοι καὶ θαυμάζειν ἔπεισι τό, τε μέτριον αὐτῷ τοῦ ἡθους καὶ
 5 τὴν εὐθύτητα τοῦ τρόπου καὶ τὸ πρὸς τὰ καλὰ βεβηκός, ὅτι
 νέος ὢν καὶ βασιλεὺς καὶ παρὰ πολὺ τῶν ἀντιπάλων κεκρα- V. 60
 τηκώς, ἐξ ὧν εἰκός ἦν πρὸς φιλοτιμίαν ἐπαρθῆναι καὶ φυση-
 θῆναι καὶ ἢ ἀγνωμονῆσαι περὶ ἡμᾶς, ἢ, τό γε δεύτερον C
 ἄπερ ἡτούμεθα αὐτοὶ ποιήσαντα φανερὰ, εἶτα ἄπερ ἡθέλεν
 10 αὐτὸς χαρίσασθαι, ἵνα θαυμάζοιτο παρὰ πάντων ὁ δ' ἐποί-
 ησε τοιοῦτον οὐδὲν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐμοὺς λόγους διειρήρησεν
 ἐν ἀδήλῳ, οὐδενὸς ἐγνωκότος ἐτέρου πλὴν τοῦ μεγάλου δομε-
 στίκου μόνου· αὐτὸς δὲ τοὺς λόγους συνετῶς ἄγαν καὶ κο-
 σμίως οἰκονομήσας, διπλὴν ἡμῖν κατέθετο τὴν χάριν, οὐ
 15 μόνον τὸ, τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας πάσης ἤδη πρὸς αὐτὸν κλι-
 νούσης, μέρος μὲν τι παρακατασχεῖν, τῆς λοιπῆς δ' ἀπάσης
 ἡμῖν παραχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ τῷ μηδ' οὕτως εἰς στενὸν κομι-
 δῆ τὰ ἡμέτερα ἐλληλακτότα ἐκπομπεῦσαι θελῆσαι. ἐξ ὧν ἐμὲ D
 πεπεισθαι σαφῶς συμβαίνει, ὡς οὐδ' ἔχνος καταφρονήσεως
 20 ἐπὶ νοῦν ἤλθεν αὐτῷ ἐνδείξασθαι εἰς ἐμὲ, ἀλλὰ τὴν προτέραν
 αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν ἀποσώζει. ἐκεῖνο δὲ οὐχ ἥκιστα λυπεῖ,
 ὅτι μὴ πρὸς τὴν παράληψιν τῶν ὄρκων, πολλῶν τε καὶ ἀγα-
 θῶν καὶ τῶν καθ' αἷμα προσηκόντων αὐτῷ συνόντων, τούτων
 μὲν ἀπέσταλκεν οὐδένα, τὸν δὲ Ἀπόκαυχον, ἄσημον μὲν ὄντα
 25 καὶ ἐξ ἀσήμων, καὶ οὐπω χθρὲς καὶ πρώην τοῖς τῶν δημοσίων

tam est sollicitus, multa ei vicissim bona non in hac tantum, ve-
 rum etiam in illa immortalī vita a Deo comprecor. Adhaec moderatum
 eius ingenium probosque mores atque in omni honestate progressus
 admiror; quod iuvenis et imperator multoque adversariis superior,
 unde probabile fiebat, arrogautia elatum tumidumque, aut ingratum
 in nos futurum, aut certe quae nos petebamus evulgatis, de-
 inde quae ipsi collibuisse largiturum, ut sibi plauderetur ab omni-
 bus: nihil horum perpetravit; sed petitionem meam uni magno do-
 mestico aperiens, prudenterque ac modeste admodum respondens,
 duplicem nobis gratiam persolvit; non solum quod Romano imperio
 iam toto in eum inclinante, partem retinet, reliquum omne nobis
 cedit; verum etiam, quod rebus nostris tam vehementer laborantibus,
 nullo fastu insolescit. Ex quo penitus ita sentio, nunquam ei venisse
 in mentem, vel particulam despicientiae nostri prae se ferre: sed
 reverentiam ac pietatem antiquam erga nos custodire. Illud tamen
 maxime cruciat animum, quod cum apud se cludes et probos et san-
 guinis necessitudine coniunctos haberet, per quos iuramentum a
 nobis reciperet, horum nullum, sed Apocauchum, obscurum ex ob-
 securis natum misit, qui nuperrime exactionum coactoribus scriptum

A. C. 1321 φόρων πράκταις υπογραμματεύοντα. καίτοι τὸ δεινότερον ἀφείλον, ὡς δὴ τι θαναμαστόν λέγων. ὁ γὰρ αὐτὸς ἐμὲ πολλαῖς ὑποσχέσεσιν ἐξαπατήσας, τῶν δημοσίων ἄλῶν ἔφορος ἀπεδείχθη. εἴτα τῶν μὲν ὑποσχέσεων ἐκπεπλήρωκεν οὐδέν

P. 75 ὁμοῦ δὲ πᾶσαν τὴν ἐκ τῶν ἄλῶν πρόσδοτον καταφαγὼν, καὶ 5 διὰ τοῦτ' ἐκ πολλῶν ὀλίγα ζητοῦντος ἐμοῦ λαβεῖν, τῷ καιρῷ χρησάμενος, πρὸς τὸν ἐμὸν ἔγγονον ὄχρετο ἀποδράς. τίς οὖν τοῦτον ἰδὼν οὕτω τιμώμενον παρ' αὐτῷ, ὥστε καὶ ἐπὶ τοῖς τοῖς εὐγενεστάτοις προσήκουσιν ἔργοις αὐτῷ χρῆσθαι, οὐκ ἂν ἔξεπίτηδες νομίσαι εἰς ἀνίαν ἐμοὶ παρὰ βασιλέως τοῦ ἐγγόνου 10 συνεσκενάσθαι; εἰ γὰρ καὶ τῷ ὄντι μὴ παρ' ἐκείνου τοιαύτη πέπρακται γνώμη, ἀλλ' οἱ πολλοὶ οὕτω γε νομοῦσιν." Ἀποκριναμένης δὲ καὶ αὐτῆς, οὐδ' ἂν αὐτῇ δοκεῖν καταφρονητικῶς παρὰ βασιλέως τοῦ νέου τὸν Ἀπόκαυχον ἀπεστάλθαι

„πολλὰς τῆς εἰς σέ, βασιλεῦ, αἰδοῦς τε καὶ εὐλαβείας δεδω- 15 Β κότος τὰς ἀποδείξεις," ὁ βασιλεὺς τὸν τε πρωτασηκρητῆ Βαρδαλὴν καὶ τὸν Καλλικρηνίτην ἅμα σὺν αὐτῇ πρὸς τὸν ἔγγονον ἀποστέλλει. ἀφικομένων δὲ πρὸς αὐτὸν, πρὸς μὲν τοὺς περὶ τοῦ Ἀποκαύχου λόγους ὡς ἐπύθετο τοῦ βασιλέως, „μὴ οὕτω μανείην" ὁ νέος εἶρηκε βασιλεὺς „ὡς ἢ μικρὸν ἢ μέγα ἐπί 20 λύπῃ ἢ καταφρονήσει τοῦ ἐμοῦ ποιῆσαι κυρίου καὶ βασιλέως. τὸ γὰρ ὅλως πρὸς αὐτὸν ἀμαρτεῖν ἐκόντα, τῆς ἴσης ἄξιόν ἐστιν αἰτίας παρ' ἐμοὶ κριτῆ, ἂν τε μείζον ἂν τ' ἔλαττον ἀμάρτημα ἦ. Ἀπόκαυχος δὲ οὐχ ὡς πρέσβις, οὐδὲ τῆς εἰρήνης βεβαιωτής, (ταῦτα γὰρ τῇ ἐμῇ θείᾳ προσῆκεν,) ἀλλ' ὡς γραμ- 25

faciebat. Quamquam quasi quiddam singulare dicerem, quod absurdius est omisi. Idem enim Apocauchus cum multis me promissis circumduxisset, mea auctoritate rei salariae praefectus est. Deinde promissa posthabens, cum simul omnes e sale reditus devorasset, et ego idcirco de multis pauca requirerem, occasione usus, ad nepotem meum profugit. Quis igitur hunc hominem tantopere ab illo honoratum ceruens, ut in negotiis nobilissimis hominibus deferendis eius opera utatur, non id de industria a nepote ad dolorem mihi inuendum esse comparatum existimet? Et ut istuc hac mente non fecerit, vulgus tamen id arbitrabitur. Respondente Palaeologina, non sibi videri Apocauchum a nepote contemptum gratia legatum: quandoquidem eius tot erga ipsum antea reverentiae et ingenui timoris documenta exstent; imperator protosecretarium Bardalen et Callicreniten cum ea ad nepotem mittit. Qui ubi senis super Apocauchos sermonem audivit, Procul a me sit ista insania, inquit, ut vel parvum vel magnum quippiam ad molestiam contemptumve domini mei et imperatoris designem: in quem scientem peccare, magna omnino culpa tenetur, me iudice, etiamsi peccatum non magna fuerit. Apocauchus non ut legatus, neque ut pacis confirmator, (haec enim

ματοκομιστῆς ἀπεστάλη μόνον. ἴσμεν δ', ὅτι καὶ μεγάλων ἔνε- A. C. 1321
κα καὶ ἀναγκαιοτάτων πέμποντές τινι γράμματα, καὶ τοῖς C
φραυλοτάτοις τῶν οἰκειῶν χρώμεθα πρὸς μετακομιδὴν. ὅμως εἰ
καὶ τινα ἔχει μέμψιν, παρὰ τοῦ μεγάλου δομestίκου τὰς
5 εὐθύνας ἀπαιτεῖν, οὐ παρ' ἐμοῦ, προσήκει τὸν βασιλέα· παρ'
αὐτοῦ γὰρ ἀπέσταλτο." τοὺς ὅρκους δὲ βεβαιώσας καὶ τοῖς
πρέσβεσιν ἐγχειρίσας, χαίροντας ἐξαπέστειλεν.

κδ'. Αὐτὸς δὲ μετὰ τὴν πεντηκοστὴν, Ἰουνίου μηνὸς ἴστα- V. 61
μένου, ἀνέβη εἰς Ἀδριανούπολιν· πέμπας δὲ εἰς τὴν Κων- D
10 σταντίνου, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Εἰρήνην ἤγαγε πρὸς ἑαν-
τόν· ἧς καὶ μετὰ τὴν πρὸς βασιλέα ἀφίξιν παιδίον ἄρξεν
τεκούσης, μετὰ μῆνας ὀκτὼ τὸ παιδίον ἐτεθνήκει. ὁ βασιλεὺς
δὲ τὰς ὑπ' αὐτὸν πόλεις περιῶν, καὶ τῶν αὐτῶ συνόντων
15 πόλεων ἐπιτροπαῖς, τοὺς δ' ἄλλους χρήμασι καὶ ἐτησίοις θε-
ραπεύσας προσόδοις, διέτριψε τὸ θέρος. ἤδη δὲ τοῦ θέρους
τελευτῶντος, κατὰ τὰς ἀρχὰς μάλιστα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, P. 76
οἱ πρὸς τῇ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως φίλοι δηλοῦσι διὰ
γραμμάτων αὐτῷ, ὡς „ὁ Συργιάννης συμβάσεις πρὸς τὸν σὸν
20 πάππον θέμενος, ἀφίξεται πρὸς αὐτὸν ὅσον οὕπω." βασιλεὺς
δ' ἅμα καὶ μεγάλῳ δομestίκῳ τὰ γράμματα ἀνάγνωσιν ἐδό-
κει λυσιτελεῖν πρὸς μὲν τὸ παρὸν ἐν ἀπορῥήτῳ τὰ μηνυθέντα
τηρεῖν· πέμπαντας δὲ πυνθάνεσθαι παρὰ τῶν φίλων, εἰ ὅλως
ἀληθῆ τὰ περὶ Συργιάννη μηνυθέντα. σχέτλιον γὰρ ᾤετο καὶ
25 βαρὺ πρὶν ἀκριβῶς τάληθές ἐκμαθεῖν προῦσαι· τι τῶν οὐ δεόν-

cognatae meae officia erant,) sed tantummodo ut tabellarius venit. Et constat, nos etiam de magnis rebus maximeque necessariis ad alios scribentes, tabellariis uti solere famulorum abiectissimis. Nihilominus si quid reprehensionis res habet, non a me, sed a magno domestico par est ut imperator rationem exigat; ab eo quippe missus fuerat. Post iuramento confirmato et legis tradito, laetos dimisit.

24. Secundum pentecosten, ineunte Iunio, cum exercitu Adrianopolin regressus, Irenen uxorem Constantinopoli adducendam ad se curat. Illa post adventum suum prolem masculam parit, quae post octo menses obiit. Imperator urbes suas invisens, et suorum nobiliores honoribus, muneribus, provinciarum oppidorumque praefecturis, alios pecuniis et annuis pensionibus sibi demerens, in his aetatem consumit: qua praecipiti, initio Augusti mensis, qui erant Constantinopoli amici, per litteras cum docent, Syrgianem avo foederatum, brevi ad illum profecturum. Epistola perfecta, imperatori et magno domestico visum est faciendum, ut perscripta silentio in praesens tegerent: mitterent autem amicos illos percunctatum, verane essent, quae de Syrgianne significassent. Veritate enim nondum ex-

A. C. 1321 των ἢ φθέγγασθαι. πέμψας οὖν εὐθύς ἐπυνθάνετο. οἱ δ' ἔφρασαν
 Βπάνν τε ἐξητακέναι καὶ σὺν ἀκριβείᾳ μαθεῖν, ὡς μεγάλη βα-
 σιλεύς τε καὶ Συργιάννης ἀλλήλοις ἐπαγγελάμενοι ἐποίησαντο
 τὰς συνθήκας· διὸ καὶ σφόδρα περιαλγήσαντες μεμηνηκέναι
 „σοὶ δὲ μελήσει τὰ λυσιτελοῦντα καὶ βουλευέσθαι καὶ πράττειν⁵
 σαντῶ.” τοιαῦτα περὶ Συργιάννη πνθόμενος ὁ βασιλεύς, καὶ
 ἰδίαν μόνον παραλαβὼν „ἠκηκόειν” ἔφη πρὸς αὐτὸν „περὶ
 σοῦ, ὡς συμβάσεις θέμενος πρὸς τὸν ἐμὸν πάππον καὶ βασιλέα,
 μέλλεις μεδίστωσθαι πρὸς αὐτόν. εἴτε δὲ αὐτὸς τοὺς λόγους
 ἐποιήσω πρῶτος, ἐλπίσας τι πλεῖον εὐρήσειν, εἴτ' ἐκεῖθεν¹⁰
 πολλαῖς ὑποσχέσεσιν ἀπατηθεὶς ἐπέισθης, εἰδέναι σαφῶς οὐκ
 ἔχω. εἰ μὲν οὖν οὐκ ἄληθῆ τὰ εἰρημένα, αὐτοὶ τε οἱ εἰπόντες
 δίκαιοι κατηγορεῖσθαι, ἐγὼ τε ἄξιος οὐκ ἐπαίνοιο τοῖς συκο-
 φάνταις πιστεύσας. εἰ δ', ὅπερ ἔφην, ἢ αὐτὸς τι πλεονεκθήσειν
 C ἐλπίσας, ἢ ἐκεῖθεν πεισθεὶς ὑπήχθης πρὸς τοῦτο, εἰ μὲν ἐθε-¹⁵
 λήσεις τῶν τοιούτων ἀποστῆναι λογισμῶν, ἐμοὶ βουλευομένῳ
 πεισθεὶς, καὶ τὴν εἰς ἐμὲ πίστιν καὶ φιλίαν ὡσπερ καὶ πρότε-
 ρον ἄδολον καὶ καθαρὰν τηρεῖν, τῆς αὐτῆς ἥσπερ καὶ πρότε-
 ρον ἀπολαύσεις παρ' ἐμοὶ καὶ φιλίας καὶ εὐμενείας, οὐδὲν
 τῶν τοιούτων ὑπολογιζομένῳ ὡσπερ οὐδ' ἂν εἰ μὴ τὴν ἀρχὴν²⁰
 ἐγεγόνει, ἐπεὶ οὐδ' ἑτέρῳ τινὶ πλὴν ἐμοὶ καὶ τῷ μεγάλῳ δο-
 μεστικῷ μόνῳ τὰ τοιαῦτα ἤλθεν εἰς ἀκοάς. εἰ δ' ὡς ἀγνώ-
 μονά τινα καὶ πονηρὸν ἐμὲ ἀποτρέπη, καὶ τὸ συνεῖναι καὶ

8. συμβιβάσεις conī, ED. P., frustra.

plorare cognita, agere aut loqui quod minus conveniret, grave et inhumanum iudicabant. Illi responderunt, diligenter se inquisivisse, liquidoque didicisse, imperatorem avam et Syrgiannem mira mutuum pollicitos, foedus pepigisse. Id se ex animo dolentes, significatum voluisse: videret quo pacto semet consilio et opera iuaret. His de Syrgianne intellectis, solum in secretum abducens nepos, sic ait: Renuntiatum est mihi, te societate pacta cum avo meo, ad ipsum transiturum. Tunc prior te in eandem insinuaris, sperans maius aliquid inventurum, an ab eo multis pollicitationibus in fraudem illectus sis, haud satis scio. Si vana sunt quae audivi, et qui nuntiarunt merito accusari debent, et ego minime laudandus sum, qui sycophantis fidem commodaverim. Si, ut dicebam, aut plus te consecuturum arbitratus, aut indidem persuasus huc devenisti, et his cogitationibus monitu meo excussis, fidem mihi amoremque pristinum sinceriter ac puriter praestare volueris, aeque ut ante benevolam me et amicum tibi faxo experiare: nec praeterita, perinde ac si nulla fuissent, reputabo; quandoquidem praeter meas magnique domestici, nullius aures tetigerunt. Si vero ut iniquum et nequam me fugis, mecumque vivere ac versari intulerandum putas; sed ab avo divina quaedam bona te adepturum credens, ad illum

συνδιατρίβειν οὐκ ἀνεκτὸν ἦγῃ, ἀλλ' ὑπερφυῖ τινα καὶ μεγάλα A.C. 1321
 παρὰ τοῦ ἔμοῦ πάππου καὶ βασιλέως οἰόμενος εὐρήσειν, ὅλη D
 προθέσει προσχωρῆσαι αὐτῷ προεῖλον, ἀνιωμαι μὲν ἐπὶ τῇ
 διαστάσει τῇ σῆ, φίλου καὶ συνήθους ἀποστερούμενος· βίαν
 5 δὲ οὐκ ἐπάξω, οὐδ' ἄκοντα κατασχεῖν ἐθέλησω, ἐπεὶ οὐδὲ τὴν
 ἀρχὴν οὔτε πολέμου νόμον, οὔτ' ἄλλη τινὶ βία πρὸς τὸ ἔμοι
 δουλεύειν ὑπηγαγόμεν, ἀλλ' ἔκοντὶ προσεχώρησας αὐτὸς, ἐλό-V. 6a
 μενος ἔμοι συνεῖναι καὶ συγκινδυνεύειν, καὶ πᾶν ὄτιοῦν ὑπὲρ
 ἔμοῦ καὶ ὑφίστασθαι καὶ πράττειν ἐπαγγειλάμενος. ὃ δὲ καὶ
 10 καλῶς ποιῶν, ἀληθὲς ἀπέφηνας ἐπὶ τῶν ἔργων. οὐ μὴν οὐδ'
 αὐτὸς ἀχάριστος οὐδ' ἀμνήμων ἐφάνη τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ
 θεοῦ τῇ περὶ τοὺς φίλους προθυμίᾳ καὶ δύναμιν παρασχομέ-
 νου, τοὺς τε ἄλλους καὶ σὲ, ὥσπερ ἔδει, τιμαῖς τε καὶ δωρε-
 αῖς ἀξίαις τῶν πόνων ἡμειψάμην καὶ τῆς προθυμίας τῆς εἰς P. 77
 15 ἐμέ. ἐπεὶ οὖν ἔκοντὶ προσῆλθες, οὐκ ἀγαθὸν λαθραίως ἀνα-
 χωρεῖν, ἀλλ' εἰς φανερόν συνταξάμενον ἀπιέναι. οἶομαι μὲν
 οὖν οὐδὲ τὸν ἔμὸν πάππον καὶ βασιλέα πρὸς πόλεμον ἐτοιμα-
 ζόμενον, ἐπὶ κακώσει τῶν ἐμῶν πραγμάτων σε προσλαμβά-
 νεσθαι βούλεσθαι, ἀλλὰ τὴν μὲν εἰς ἐμὲ εἰρήνην καὶ τὰς
 20 σπονδὰς ὑγαινούσας τηρεῖν ἐφίεσθαι δ' ἄπλῶς οὕτω καὶ σὲ
 τελεῖν ὑπ' αὐτόν. καίτοι μοι καὶ τοῦτο λίαν ἔπεισι θανατῶζειν,
 ὅπως, αὐτῶν τῶν πραγμάτων τῆς εἰς αὐτόν εὐνοίας ἔμοῦ καὶ
 εὐπειθείας ἐναργεῖς παρασχομένων τὰς ἀποδείξεις, ὅδε, ὅπερ
 οὐκ ἄν ποτε ἤλπισα, οὐ φιλοῦντος ἔργον οὐδὲν ἐνδείκνυται εἰς
 25 ἐμέ. εἰ δ' ἄρα καὶ πολεμεῖν ἔμοι προήρηται, θεῶ μὲν μελή-

te adiungere deliberatissimum habes, doleo ista discessione tua, cum
 me amico et familiari privatum videam; vim tamen non intentabo,
 neque invitum retinebo, quando neque a principio vel lege bellica, vel
 alia quadam violentia, ut mihi servires, te compulsi: verum ultro me
 secutus, mihi adhaerescere, mecum caput obiectare periculis, meaque
 causa quidvis facturum passurumque promisisti, idque re ipsa etiam
 praeclare demonstrasti. Verumtamen nec ego ingratus meritorumque
 inmemor fui. Nam cum Deus ardenti voluntati meae in amicos etiam
 facultatem tribuisset, cum alios, tum te quoque, ut decebat, donis
 honoribusque ob laborem ac studium erga me tuum remuneratus sum.
 Et quoniam volens ac libens mecum te coniunxisti, turpe est clan-
 culum, ac non potius aperte vale dicentem recedere. Neque tamen
 avum meum bello accinctum, te ad vexandas fortunas meas asciscere;
 sed pacem ac foedus inviolatum servare et te subesse sibi sine
 dolo malo velle opinor. Quamquam et hoc mirari satis nequeo,
 cum factis ipsis benevolae mentis et obedientiae significationes ita
 luculentas dederim, qui tandem ille, quod nunquam speravi fore,
 nullo indicio mihi se amicum ostendat. Quod si forte etiam armis

A.C. 1321 σει περὶ ἡμῶν. ἀναμιμνήσκω δέ σε καὶ ὧν αὐτὸς ἐφθέγγω
 Βλόγων, ἡμῶν περὶ τοῦ τί δεῖ πράττειν ἐν Βυζαντίῳ βουλευο-
 μένων. σοῦ γὰρ καὶ πρωτοστράτορος περὶ τοῦ βασιλέως ὅσα
 καὶ αὐτὸς οἶσθα εἰπόντων, ἐμοῦ δὲ τὰναντία βουλευσάμενον,
 θανμάσας αὐτὸς „πέποιθα σαφῶς” ἔφη „ἐπὶ θεῷ, ὡς σοῦ τοῦ-5
 τον τὸν τρόπον περὶ τὸν πάππον καὶ βασιλέα διακειμένον, αὐτὸς
 ὁ θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμᾶς δὲ ἀμερίμους ποιήσει.”
 σκέψαι τοίνυν ὃ μέλλεις δοῦναι σοὶ γὰρ ὁ λόγος εἴρηται οὐ-
 τοσί.” Τοιαῦτα τοῦ βασιλέως εἰπόντος, ἐνίστατο μὲν ὁ Συρ-
 γιάννης σεσυκοφαντῆσθαι φάσκων, καὶ ὧν κατηγορεῖται μηδένιο
 ἀληθὲς εἶναι τῷ δὲ μὴ βεβαίως παρέχεσθαι μηδ’ ἐναργεῖς
 C τὰς ἀποδείξεις ὑπὲρ ὧν κατηγορεῖτο, ὑποψίαν οὐ μικρὰν τῷ
 στοχάζεσθαι τὰ πράγματα παρείχετο δυναμένῳ ἐκ τῶν λόγων,
 ὡς ἰσχυρὰ σύννοιδεν ἑαυτῷ. τοῦ μέντοι βασιλέως τοὺς αὐτοὺς
 λόγους πάλιν ἀναλαβόντος, καὶ θάρσους ἐμπλήσαντος, ὡς οὐ-15
 δὲν ἦττον ἢ πρότερον εὐμενῶς διακίσειται πρὸς αὐτὸν, ἀπῆλ-
 θεν. ἐκ μέντοι Βυζαντίου παρὰ τῶν τοῦ νέου βασιλέως ἀγ-
 γελίαι ὁσημέραι ἀφικνοῦντο φίλων, τὰ τε περὶ Συργιάννην
 πείθουσαι ὡς εἴη ἀληθῆ, καὶ ὅτι βασιλεὺς ὁ πρεσβύτερος τὰ
 πρὸς τὸν πόλεμον ἐξαρτῦεται πάντα, ὡς ἅμα τῷ Συργιάννην20
 ἀφικέσθαι ἀναρῶσαί τινος. ἄρτι δὲ τοῦ χειμῶνος ἀρχομέ-
 D νου, Ὀκτωβρίου μηνὸς πέμπτη ἰσταμένου, πάλιν ὁ βασιλεὺς
 ἰδιαζόντως ἔφη πρὸς Συργιάννην „οὐκ οἶομαί σε ὧν πρὸ
 χρόνου μικροῦ πρὸς σε διειλέχθην ἐπιλελλῆσθαι. ἐκ τότε δ’

mecum decertare apud animum proposuit, nos Deo cordi erimus.
 Recordare verborum tuorum, cum Byzantii de statu rerum consulta-
 remus. Cum enim tu et protostrator super avo quae meministi
 elocuti essetis, me longe aliud sentiente, tu hunc animum meum
 suspiciens, fidere Deo te dicebas, qui, me tam clementer in avum
 affecto, pro nobis pugnaturus nosque omni cura et sollicitudine li-
 beraturus esset. Quare quid agas dispice; tua quippe causa haec
 dicta sunt. Simul finem loquendi dedit imperator, Syrgiannes ad-
 versari ac se per calumniam delatum totamque accusationem esse
 commentitiam affirmare. Attamen quod asseverationis huius neque
 solidas, neque claras probationes adducebat, eum conscientiae labem
 in animo habere bonus rerum aestimator non leviter suspicari pote-
 rat. At Imperatore eadem iterante, ac spem maximam inicien-
 te, non minus quam antehac sibi carum fore, e conspectu abiit.
 Byzantio autem quotidiani ab amicis veniebant nuntii, Syrgiannem
 proditorem esse, et quamprimum ille affuisset, avum in bellum,
 quod omnimodis iam parasset, erupturum. Hieme appetente, ante
 diem tertium Nonas Octobres Syrgiannem iunior imperator separatim
 denuo sic est affatus: In memoria tibi esse autumo, quae nuper
 tecum egi. Ex eo usque hodie in dies singulos mihi nuntiatur, te

ἄχρη καὶ νῦν ὁσημέραι μοι ἀγγέλλεται περὶ σοῦ, ὡς ἀποστῆ- A. C. 1321
 ναι πρὸς τὸν ἐμὸν πάππον παρασκευάζη· οὐ μὴν ἀλλ' ὅτι καὶ
 αὐτὸς τὰ πρὸς πόλεμον ἐξαρτύεται, ὡς ἅμα τῷ σὲ παραγενέ-
 σθαι πρὸς ἐμὲ πολεμήσων. ὅσοι δ' ἐπιτηδεῖως ἔχουσιν ἐμοί,
 5 καὶ εἰρξάί σε παραινοῦσιν, ὡς ἅμα τῷ σὲ εἰρχθῆναι καὶ τοῦ
 πολέμου πανσομένου. ἐγὼ δ' ἂ πρότερον εἰρήκειν καὶ αὐτίς
 ἐρῶ· ὡς εἰ μὲν τοῖς ἐμοῖς λόγοις πεισθεῖς, τοῦ τοιαῦτα καὶ
 βουλευέσθαι καὶ δρᾶν ἀποστῆς, καλῶς ἂν ἔχοι· εἰ δ' ἀδυνα-
 τως ἔχεις μεταβουλεύσασθαι, ἂ βούλει πρᾶττε. ἐγὼ γὰρ οὐ
 10 μόνον οὐχ εἰρξάί σε προθυμοῦμαι, καίτοι πάνν ὁράδιως ἔχων,
 ὡς καὶ αὐτὸς φαίης ἂν, ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἀρχῆς παραλίσω. P. 78
 τούτου δ' ἕνεκά σοι ταῦτα προλέγω, ὡς ἂν εἰδείης ἀπελθὼν,
 ὡς οὐ λαθὼν, ἀλλὰ φωραθεῖς ἂ προείλου παρῶφθης δρᾶν.”
 ἐπὶ τούτοις ὁ Συγιάνης συκοφαντεῖσθαι πάλιν ἰσχυρισάμε-
 15 νος, καὶ μηδὲν τοιοῦτον ἐαντῷ συνειδέναι, τοῦ βασιλέως ἐπι-
 τρέψαντος, πρὸς ἃς ἐπετρόπευε τῆς Θράκης πόλεις ἀπῆλθε.
 δύο δ' ἐξ αὐτῶν, τὸν Ἄπρων καὶ τὴν Γαρέλλαν, φρουραῖς κα- V. 63
 τασχῶν, καὶ τᾶλλα ἀσφαλισάμενος ὥστ' ἔχειν πρὸς πολιορ-
 κίαν ἀντέχειν, ἀπέστη πρὸς τὸν πρεσβύτερον βασιλέα Νοεμ-
 20 βρίου μηνός. ἅμα δὲ τῷ τοῦτον ἐπιβῆναι Βυζαντίου, καὶ ὁ
 τῶν βασιλέων πόλεμος φανερῶς αὐτίς ἀνεῤῃπιζετο. ὁ νέος
 γὰρ βασιλεὺς τὴν ὑποτεταγμένην αὐτῷ στρατιὰν ἅπασαν ἐν
 βραχεῖ συναθροίσας, τοιοῦδε πρὸς αὐτοὺς ἐχρήσατο λόγοις· B
 „τὸ τῆς εἰρήνης καλὸν καὶ λυσιτελὲς οὐ μόνον τοῖς ἀρχομέ-

defectionem ad avum parturire: nec id tantum, sed ipsum praeter-
 ea bellum instruere, quo me, simul ac tu veneris, lacessat. Quot-
 quot vero mihi bene cupiunt, ut te coercerem hortantur: sic enim
 bellum quieturum; at tu quae antea ex me audivisti, iterum audies.
 Si, inquam, monitis meis obtemperans, ab his meditandis et agen-
 dis abstinueris, bene certe: sin aliam mentem induere non est ut
 possis, fac quae libido fert: ego enim non modo coercere te non
 aveau, tametsi parvo id negotio queam, ut tute confitebere: sed ne
 praefecturam quidem tibi adimo; ut intelligas non me inscio, sed
 potius negligente, ea te egisse, quae tibi ante deliberata sunt. Hic
 Syrgiannes rursum, falso in se tantum crimen conferri, ac nullius
 esse sibi conscium affirmans, libente imperatore, ad urbes Thraciae,
 quarum praefectum agebat, discessit, ac duas, Apros videlicet et
 Garellam, praesidiis impositis, ceteroque apparatu ita communiens,
 ut obsidionem tolerare valerent, mense Novembri Byzantium venit,
 moxque bellum inter imperatores de integro et manifesto ardere coe-
 pit. Junior enim brevi copiis suis in unum coactis, sic ad eas con-
 cionatus est: Pacis honestas et utilitas non iis tantum, qui reguntur,
 sed rectoribus etiam ipsis; sicuti et belli calamitates vobis quoque

A.C. 1321 νοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀρχουσίν, ὥσπερ αὖ πάλιν τὰ ἐκ τοῦ πολέμου κακὰ καὶ ὑμῖν μὲν πᾶσι καθέστηκε φανερά· ἐγὼ δὲ τῶν ἐμοὶ προσόντων ἰδίᾳ πάντων ἐτιμησάμην ἄν ὥστε μὴ λυθῆναι τὴν εἰρήνην· ἐπεὶ δ' ὁ ἐμὸς πάππος καὶ βασιλεὺς, ὅπερ οὐδ' ἄν ποτε ἐπελόθην πρὶν γενέσθαι, λύσας τὰς πρὸς ἡμᾶς σπονδὰς, πρὸς πόλεμον ἐχώρησε φανερώς, οὐδεμίαν αἰτίαν ἢ λαβὴν ἡμῶν πρὸς τὸ λῦσαι ταύτας παρασχομένων, ἀλλὰ καὶ ἀκόντων νῦν ὑπ' ἀνάγκης πρὸς τὸν πόλεμον χωροῦντων, καὶ ταῖς ψήφοις ἀπάσαις τὴν εἰρήνην αἰρουμένων, οὐδὲν **C**εῖναι μοι τὸ λείπον δοκεῖ, ἢ θεὸν τὸν ἐν ταῖς σπονδαῖς ὄρκιον **10** ἐπικαλεσαμένους κατὰ τῶν ἀδικούντων χωρεῖν, οὐ μᾶλλον τοῦ αὐτοῦ κακοῦν, ἢ τοῦ μὴ αὐτοῖ κακῶς παθεῖν πρόνοιαν ποιουμένους. τὸ γὰρ εἰς τὴν ἡμετέραν περιμένειν ἀμνημονεύοντες ἐπιόντας, οὐκ ἀνανδρίας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσυνεσίας οὐ πάνυ πόρρω δόξειεν ἄν. ἐλπίζω δὲ οὐδὲ θεὸν αὐτὸν, ὃν ἡμεῖς εὐ- **15** ορκοῦμεν, ἡμᾶς ἐγκαταλιπεῖν ἄν, ἀλλὰ συμπαρέσεσθαι τε καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ἀμνεῖσθαι." Τούτων οὕτως ὑπὸ βασιλέως εἰρημένων, ἢ στρατιὰ πάντες ὥσπερ ἀπὸ γλώττης μιᾶς „χάριτας" ἔφησαν „ὁμολογοῦμεν τῷ θεῷ πάντων καὶ βασιλεῖ, **D**ὄτι οὐκ ἀδίκῳ τινὶ καὶ πλεονεκτικῷ τὸν τρόπον ἐπόμεθα δε- **20** σπότη, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἂ πάντες ἄν αὐτῷ συμφαῖεν εἶναι δίκαια ὑπὲρ τῆς πρὸς ὁμοφύλους εἰρήνης προἰεμένην. δίκαιος δ' ὢν ὁ θεὸς καὶ δικαιοσύνας ἠγαπηκῶς, ἢ φησιν ὁ προσφῆτης, οὔτε σὲ πρὸς τὴν ἀδικίαν ἀντικαθιστάμενον, οὔθ' ἡμᾶς ὑπὲρ τοῦ

23. Psal. 10.

omnibus notae sunt. Ego vero quae privatim possideo, eorum omnium iacturam pacis retinendae gratia haud recusem. Postquam autem avus meus, quod nunquam credidisset, spreto foedere, nullam nobis huius perfidiae causam sive ansam praebentibus ad apertum bellum prosiluit, et nos inviti necessitateque adacti ad arma imus, et omnibus potius suffragiis pacem eligimus, nihil restat aliud, quam ut Deo teste iurisiurandi invocato, periueros invadamus, provideamusque, quomodo non magis ipsis malum demus, quam ut ne ipsi malum aliquod accipiamus. Nam eo usque procrastinare, dum in loca nostra irruant, quasi tum demum vim propulsaturi, id parum abesse non dico ab ignavia, sed etiam ab insipientia videatur. Spe bona sum, Deum ipsum, per quem conceptum sacramentum sancte colimus, affuturum ac pro nobis depugnaturum. Dixit; et velut uno ore totus exercitus, Gratias agimus, exclamat, Deo universorum imperatori, cum non iniusto et avaro militamus domino: sed ei, qui quae omnes iure illum tenere fateantur, propter pacem civilem pro nihilo putet. Cum autem Deus iustus sit et, ut Vates ait, iustitias dilexit, neque te iniustitiae obsistentem, neque nos pro iustitia bellantes despiciet.

δικαίου περιόψεται στρατενομένους. ἡμῶν τοίνυν ἀπάντων A.C. 1321
 ὑπὲρ σοῦ κἂν ἐξῆ πολλάκις ἀποθανεῖν ἐτοιμῶν ὄντων, μηκέτι
 μέλλωμεν μηδ' ἀναβαλλόμεθα τὸν καιρὸν, ἀλλ' ἐχώμεθα ἔρ-
 γου θεῶ θαρῆοῦντες." ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς τῆς εὐνοίας
 5 ἕνεκα καὶ τῆς προθυμίας τῆς εἰς αὐτὸν τὰ εἰκότα εὐχαριστή-
 σας, τὸν μὲν κοινὸν διέλυσε σύλλογον, ἰδίᾳ δ' ἅμα δομεστικῶ
 τῷ μεγάλῳ καὶ πρωτοστράτορι βουλευσάμενοι περὶ τῶν αὐτῶν,
 ἐπεὶ καὶ αὐτοῖς ἐδόκει καλῶς ἔχειν τὰ εἰρημένα καὶ οὐδενὸς
 ἐνδεῖν ἔτι, ἐπειρηθίσαντο καὶ αὐτοί. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ P. 79
 10 μὲν πρωτοστράτωρ πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ πόλιν ἐχώρει, Ἀν-
 ναν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα τῷ Ἀσάνῃ Μανουῆλ τῆς τοῦ μεγά-
 λου δομεστικῶ γαμετῆς ἀδελφῷ πρὸς γάμον συνάψων.

κέ. Βασιλεὺς δὲ πρὸς τὴν ἐκστρατείαν παρασκευάζεσθαι
 παραγγείλας τὴν στρατιάν, ἤτοιμάζετο καὶ αὐτός. τὰ τε ἄλλα
 15 δὲ εὖ θέμενος καὶ ἐν τῷ Διδυμοτείχῳ τὴν τε γαμετὴν αὐτοῦ
 καὶ τὴν Παλαιολογίαν Θεοδώραν, τὴν αὐτοῦ μὲν θείαν, μη- B
 τέρα δὲ τοῦ μεγάλου δομεστικῶ, ἀντὶ φρουρᾶς ἀπάσης κατα-
 λιπὼν, (ἦν γὰρ δὴ καὶ πρὸς διοίκησιν ἔμπειρος πολιτικῶν πρα-
 γμάτων, καὶ φρονήσεως ἐρῶμενεστέρας ἢ κατὰ φύσιν γυναι-
 20 κείαν τυχοῦσα,) καὶ πᾶσι τοῖς πόλεων ἄρχουσι καὶ διοικηταῖς
 τῶν πραγμάτων αὐτῇ πείθεσθαι πᾶν ὅτι ἂν κελεύη προστά- V. 64
 ξας καὶ τῶν περὶ αὐτῶν φροντίδων ἀπολύσας ἑαυτὸν, ἐπεὶ
 καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέραις ὀκτὼ παρεσκευάστο ὧν ἐδεῖτο, ἄρας
 ἐκεῖθεν, ἤλθεν ἄχρι Τζουρουλόης. στρατοπεδευσάμενος δ' ἐκεῖ

24. Zonarae, Nicetae, ut al. Τζουρουλὸς dicitur. ED. P.

Itaque nobis omnibus pro te, si fieri possit, etiam saepius mori non
 recusaturis, ne cunctemur diutius, neu tempus teramus, sed Deo nixi,
 rem aggrediamur. Imperator de tam benevolis animis et incitatis
 studiis, ut decebat, gratias egit concionemque dimisit: ac seorsum
 cum magno domestico et protostratore collata sententia, cum et ipsis
 oratio militum placuisset nihilque desiderari videretur, eam con-
 firmarunt. Die sequenti protostrator Adrianopolin petiit, Annam fi-
 liam cum Manuele Asane, fratre uxoris magni domestici, nuptiis con-
 iuncturus.

25. Imperator, iussis militibus ad expeditionem se parare, semet
 quoque ad eam comparabat, tum reliquis recte compositis, tum in
 oppido Didymoticho coniuge sua et Theodora Palaeologina, sua qui-
 dem cognata, magni autem domestici matre, loco omnis praesidii
 ac tutelae relictis. Erat siquidem perita Palaeologina gubernandae
 reipublicae et solidiore prudentia, quam cadat in naturam mulie-
 brem. Eius mandatis omnibus, et urbium magistratus omnes, et re-
 rum administratores parerent cum edixisset, et se curis exonerasset,
 praeterea que exercitus per octiduum rebus necessariis se instruxit-

A.C. 1321 ἔμεινεν ἡμέρας τινάς, τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ χειμῶν ἐξαίσιος ἐπέ-
γένετο, ἐπεὶ καὶ χειμῶνος ἦν ὥρα, (κατὰ μῆνα γὰρ ἑστρατο-
C πεδεύοντο Δεκέμβριον,) τοῦτο δ', ἵνα καὶ τὸ λείπον τῆς στρα-
τιᾶς ἀθροισθῆ· τὸ δ' ἔτι τούτων αἰτιώτερον, ὅτι τῆς κατὰ
Θοράκην Ἡρακλείας τοῦ νέου βασιλέως πρὸς τὸν πρεσβύτερον⁵
ἀποστάσης, ὃ Συργιάννης τὴν Βυζαντιήθεν στρατιὰν παραλα-
βὼν, ἐνήδρευεν ἐν αὐτῇ. ἔδοξεν οὖν αὐτῆς πρῶτον ἀποπειρά-
σαι. χρόνον δὲ αὐτοῦ τίνος τριβομένον, ἔδοξε τοῖς ἐν τέλει πᾶσι
καὶ τοῖς ἡγεμόσι τῆς στρατιᾶς συνελθούσι, πρεσβεῖαν ὡς βα-
σιλέα τὸν πρεσβύτερον ἀποστεῖλαι ἐξαίτησουςαν εἰρήνην· ὃ καὶ¹⁰
τοῦ νέου βασιλέως πυθόμενον, ἐπεὶ κατὰ γνώμην αὐτῆ ἦν,
πέμπουσί τινα τῶν τῆς στρατιᾶς Καλοχαιρέτην ὠνομασμένον,
D τὰ γράμματα ἐγχειρίσαντες· ἐπεὶ διὰ γραμμάτων ἦν ἡ πρε-
σβεῖα, αὐτὸς δὲ μόνον διακομιστοῦ τάξιν ἐπέδχεν. ἐδήλου δὲ
τὰ γράμματα τοιαῦτα· „Κράτιστε βασιλεῦ, ἡμεῖς ἄνωθεν ἐκ¹⁵
προγόνων ὄντες Ῥωμαῖοι, καὶ τὴν εὐπραγίαν τῶν Ῥωμαίων
οἰκείαν νομίζομεν εὐδαιμονίαν, καὶ τὴν κακοπραγίαν ὡσαύτως
ἐν ἰδίᾳ τιθέμεθα δυστυχία. οὗ δὴ ἕνεκα καὶ τοὺς βασιλέας
ἡμῶν ὑμᾶς εὖνοεῖν ἀλλήλοις, ἀλλὰ μὴ πολεμίους εἶναι, ποιού-
μεθα περὶ πλείστου, ὅπερ ἐστὶν ἀληθὲς ἐννοοῦντες, ὡς ὑμῶν²⁰
μὲν φιλίως πρὸς ἀλλήλους διακειμένων, καὶ τὰ τῆς ἀρχῆς
αὐξάνειν, ἢ, τό γε δεύτερον, μὴ ἐλασσοῦσθαι εἰκός· πολεμίῳ
δὲ ἀλλήλοις ὄντων, οὐ μόνον ὑπὸ τῶν προσοίκων βαρβάρων,
ἀλλὰ καὶ ὑφ' ὑμῶν αὐτῶν τὴν ὑμετέραν ἡγεμονίαν καταλυθῆ-

set, Tzurulum inde profectus, castra fecit et dies aliquot ibi man-
sit: simul propter frigorum acerbitem, (hiems enim erat, et mens-
sis Decemder,) simul ut et cetera pars exercitus interea conveniret;
quodque maioris utique momenti erat, ut quia Heraclea Thraciae
civitas fide rupta ad seniore defecisset et Syrgiannes cum copiis
Byzantio acceptis eam insideret, eius recuperandae periculum prius
fieret. Nonnullo tempore illic consumpto, optimates ac duces omnes
coëuntes, legationem ad seniore de pace decreverunt. Re cognita,
cum et nepos eo propenderet, gregarium quendam, Calochaereten
nomine, cum litteris mittunt: per litteras enim legatio conficiebatur;
ipse tabellarii tantummodo locum tenebat. Earum litterarum haec
fuit sententia: Nos, imperator optime, inde usque a maioribus Ro-
mani, et felicitatem Romanorum beatitatem nostram et miseriam
eorundem infortunium nostrum esse opinamur. Quamobrem vos im-
peratores nostros non ut hostes discordare, sed ut amicos concor-
dare maximopere cupimus: vere cogitantes, concordiam vestram im-
perii incrementum, aut certe, ut verisimile est, nullum eiusdem de-
trimentum esse: contra inimicitiiis vestris non modo a barbaris fini-
timis, verum etiam a vobis ipsis principatum vestrum destructum at-
que eversum iri. Aliquanto igitur antehac suborta dissensione, et

σεσθαι. πρὸ χρόνου μὲν οὖν τινος τῆς διαφορᾶς κινήσεως, A. C. 1321
καὶ τοῦ νέου βασιλέως ἐπιστρατεύσαντός σοι, ἅμα τε ἐμνήσθης P. 80
εἰρήνης, καὶ ὁ σὸς ἕγγονος, ὥσπερ ἂν αὐτὸς ὢν ὁ αἰτῶν, καί-
τοι δοκῶν ἐν τῷ πολέμῳ πλεονεκτεῖν, προσεδέξατο ἀσμένως, καὶ
5 διελέλυτο εὐθύς, ὥσπερ ἂν εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος συν-
έστη. ὃ δὴ ἡμῖν τε καὶ τῷ ὑμῶν ὑπηκόῳ παντὶ ἡδονῆς αἴτιον
καὶ εὐθυμίας κατέστη, εὐτυχίας τοῖς Ῥωμαίοις ἀρχὴν τὴν
ἡμέραν ἐκείνην λογισαμένοις. νυνὶ δὲ ὀρῶντές σε τὸν μᾶλλον
ὄντα δίκαιον, εἴ τι καὶ προπετώσ παρὰ τοῦ ἕγγονου τοῦ σοῦ
10 ἐπράττετο οἷα νέου, τὸν πόλεμον καταστέλλειν, ἔξ οὐδεμιᾶς
αἰτίας προφανοῦς τὰς τε σπονδὰς λελυκότα καὶ πολεμοῦντα
φανερώς, ἀθυμοῦμέν τε, ὡς εἰκὸς, καὶ συμφορῶν ἀρχὴν ἡγοῦ-
μεθα τὴν λύσιν τῶν σπονδῶν. οὗ δὴ ἕνεκα καὶ δεόμεθά σου,
βασιλεῦ, πρὸς αὐτοῦ τοῦ τῶν ὄρκων ἐφόρου θεοῦ, τοῦ καὶ ὄν-
15 τος εἰρήνης καὶ καλουμένου, τὸν πόλεμον καταθεῖναι, καὶ μὴ
περιίδειν τὸ ὑπήκοον διὰ τὴν ὑμετέραν φιλονεικίαν ἀνηκέστοις
κακοῖς περιπεσόν. εἰ μὲν οὖν πεισθεῖς τοῖς ἡμετέροις λόγοις
τὴν εἰρήνην ἀντὶ τοῦ πολέμου μᾶλλον ἀσπίαση καὶ τὴν πρὸς
τὸν ἕγγονον τὸν σὸν ὁμόνοιαν καὶ κοινωσίαν, καὶ αὐτοὶ προθύ-
20 μους παρέξομεν ἑαυτοὺς καὶ τὰς ψυχὰς αὐτὰς, εἰ οἷόν τε,
ὑπὲρ τῶν σοί τε καὶ τῷ ἕγγόνῳ τῷ σῷ ὀνυμφερόντων ἡραδίως
προϊεμένοις. ἂν δ', ὃ μὴ γένοιτο, πονηροῦ τινος βασιλῆαντος
δαίμονος, τὴν ἡμετέραν μὲν ἀπώση πρεσβείαν, τοῖς δ' ἐνά-

6. Pro ἡμῖν legebatur ὑμῖν et 14. οὗ pro τοῦ ante καὶ.

nepote in te arma moliente, cum primum pacis mentionem fecisti, illico is, non secus quam si ipse pacem peteret, quamvis armorum potentia antecelleret, petitioni libenter locum dedit, reconciliatus est statim ac si bellum conflatum prorsus nunquam fuisset: id quod nobis vestroque imperio contentis omnibus, diem illum Romanae felicitati auspiciatissimum reputantibus, singulari laetitiae fuit. At nunc, cum videamus te, quem aequum erat, si quid etiam temere atque inconsiderate a nepote ob fervorem aetatis gereretur, bellum sedare, nulla de causa manifesta fracto foedere, bellum propalam inferre, animo, ut par est, concidimus, et violationem istam foederis calamitatum exordium fore arbitramur. Quae cum ita sint, te, imperator, per illum ipsum iuramentorum praesidem, qui est et dicitur Deus pacis, obsecramus, uti arma deponas; neve subiectos populos propter discordiam vestram malis teterrimis affligi patiare. Si tu nobis obsecundans, bello repudiato, pacem et cum nepote concordiam communionemque iniveris, vicissim pro utroque vestrum, si occasio fuerit, impigre nos ipsos trademus, et animas nostras haud gravate letho offeremus. Sin, quod Deus averruncet, malo daemone invidente, quae petimus aspernatus, improbis impellentibus et in af-

- A.C. 1321 γουσι πονηροῖς καὶ χαιρουσι τοῖς κακοῖς πρὸς τὸν πόλεμον πεισθῆς, τὸν πάντ' ἐφορῶντα θεὸν καὶ τοῖς πραττομένοις πᾶσιν ἐπάγοντα δίκην ὀμνυμέν σοι, ὡς ἢ πεσοῦμεθα μαχόμενοι πάντες, ἢ ποιήσομεν καταφανές ἔργοις αὐτοῖς, ὡς δίκαιοι ἤμεν
- V. 65 περὶ εἰρήνης πρεσβεύοντες εἰσακούεσθαι. τότε γὰρ αὐτὸς πρεσβεύσεις πρὸς ἡμᾶς, ὅτε εἰ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐκίσεις πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον βέλτιον κρινεῖς. ἔτι δὲ μὴν μὴτ' οἰκοθεν αὐτὸς, D μῖτε παρ' ἐτέρων ἀκούων πεισθῆς, ὡς ἢ δώροις καὶ ὑποσχέσεσιν ἢ ἐκπλήξει τε καὶ δειλία ἢ ἐτέρῳ τινὶ τρόπῳ ἢ περινοία τινὰς ἡμῶν παρασπάσαι καὶ τοῦ νέου βασιλέως ἀποστῆ-10 σαι δυνήσῃ. αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς ἀρὰς ἠρασάμεθα καθ' ἐαυτῶν τὰς παλαμναιοτάτας, ἢ μὴν ἐμμενεῖν τοῖς ὁμομοσμένοις ἄχρι θανάτου καὶ μὴ ἀποστήσεσθαι τοῦ νέου βασιλέως, ἢ τὸν τοῦτο δράσοντα ἐνέχεσθαι ταῖς ἀρᾶς. ὡς οὖν οὕτω γνώμης ἡμῶν ἐχόντων, καὶ αὐτὸν σε καὶ βούλεσθαι καὶ πράττειν τὰ15 δέοντα παρακαλοῦμεν καὶ μὴ ταῖς μὴ οὔσαις ὑπονοίαις ἐξαπατηθέντα προῦξαι τι τῶν ἐν ὑστέρῳ μετὰμελον παρασχησόντων." Τοιαῦτα πρὸς βασιλέα τὸν πρεσβύτερον οἱ τῆς συγ-
- P. 81 κλήτου πάντες καὶ οἱ τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνες ἐγγράφως διαπρεσβενσάμενοι, εἶτα καὶ ὑπογραφαῖς οἰκείαις ἐν' ἢ πιστὸν20 ἐπιβεβαιώσαντες τὸ γράμμα, καὶ ἐγχειρίσαντες τῷ εἰρημένῳ Καλοχαιρέτῃ, πέμπουσιν εἰς Βυζάντιον πρὸς βασιλέα. ἀφικομένον πρὸς τὰ βασιλεία δ' αὐτοῦ, θροῦς ἤρθη παρὰ πάντων καὶ βοή συμμιγῆς, ὡς Παλαιολόγος ὁ τοῦ βασιλέως ἐγγονος
- ficta aliorum fortuna exsultantibus aurem commodans, ad arma descenderis, per omnia contemplantem et actiones hominum diiudicantem Deum iuratum esto, nos aut in proelio omnes pugnando occubituros, aut factis ipsis declaraturos, dignos fuisse, qui pacem rogitantes exaudiremur. Tum tu ipse ad nos legatos mites, quando praestitisse iudicabis, si bello a principio abstinuisses. At hoc neque per te ipse, neque aliis narrantibus animum inducas credere, aut donis ac promissis, aut terrore ac timore, aut callida fraude, aut alia quadam via quosdam de nobis posse te a nepote tuo ad tuas partes pellicere. Malam enim pestem capitibus nostris imprecati sumus, nisi, quae iuravimus, usque ad extremum spiritum servemus, et ab iunioris imperatore stemus, ac ut qui secus aget imprecationibus obligatus teneatur. Itaque cum hi sint nostri sensus, precamur, ut ipse quoque tum consulendo, tum faciendo praestes, quae officio tuo respondent: et ne inani suspicione delusus committas, cuius te in futurum poeniteat. Haec per epistolam a seniore imperatore procerum senatus omnis et duces petiverunt; quoque maior fides fieret, manu sua quisque subscripserunt, eamque Calochae-rectae, quem diximus, Byzantium ferendam tradiderunt. Eo aulam introgresso, tumultus et dissonus clamor existere ab aulicis omnibus:

(οὐ γὰρ ἤξιον αὐτῶν βασιλέα καλεῖν,) πρὸς βασιλέα A.C. 1321
πέμψας πρεσβείαν, συγγνώμης δεῖται τυχεῖν, ἀλλ' οὐκ ἂν τύ-
χοι, εἰ μὴ αὐτὸς ἐαντὸν ἀποδείξας δεσμώτην, πρὸς τοὺς πό-
δας ῥίψειε βασιλέως· οὕτω γὰρ ἂν μόλις τυχεῖν. ὁ βασιλεὺς δ'
5 ἦτις ἦν ἡ αἰτία πνθόμενος τοῦ θορύβου, τοῖς μὲν ἀτάκτοις καὶ B
κεκραγούσιν ἐπέτατε σιγᾶν, τῷ δὲ Καλοχαιρέτῃ μηνύει, ὡς
ἀναγκαίων τινῶν περὶ ἀσχολουμένῳ, ἐπεὶ μὴ καιρὸν εἶναι συν-
τυχεῖν αὐτῷ, τὰ τοῦ ἐγγόνου γράμματα ἀποστεῖλαι. ὁ δ'
ἀπεκρίνατο, ἑτέρῳ μηδενὶ ἂν τὰ γράμματα ἐγχειρίσαι εἰ μὴ
10 αὐτῷ βασιλεῖ· οὕτω γὰρ εἶναι προστεταγμένον αὐτῷ.

κς'. Ἡσχολεῖτο δ' ὁ βασιλεὺς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, ὅπως
τὸν μὲν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον τὸν δεσπότην τριήρεσι
μακρᾶς πρὸς ἐσπέραν ἐκπέμψη, Θεσσαλονίκης καὶ τῶν ἄλλων C
ἐσπερίων πόλεων ἐπιτροπεύσοντα, βασιλίδα δὲ τὴν Μιχαήλ
15 μὲν τοῦ βασιλέως γαμετὴν, Ἀνδρονίκου δὲ τοῦ νέου μητέρα,
ἐκεῖθεν εἰς Βυζάντιον ἀναγάγῃ. ὁ δὲ καὶ γεγονὸς κατὰ τὸ
ἐπίταγμα βασιλέως, ἐλύπησεν οὐ μετρίως τὸν υἱὸν αὐτῆς
Ἀνδρόνικον τὸν βασιλέα, βία τὴν μητέρα ἐκκυσθεῖσαν ἀκη-
κούτα. ὡς γὰρ ἡ βασιλὶς τὴν αἰτίαν ἐπύθετο, δι' ἣν ὁ δεσπό-
20 τῆς ἀφῆκτο, καὶ ἡ κυρία παρῆν, ἐν ἣ πρὸς τὸν πλοῦν ἔδει κα-
λεῖσθαι, εἰσελθοῦσα τὸν ἱερόν καὶ τῇ τῆς Θεομήτορος εἰκόνι
προσφῦσα, οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο μεθήσειν ἔφασκεν. ὁ δε-
σπότης δὲ ἐλθὼν, πρῶτα μὲν λόγοις ἐπεχειρεῖ πείθειν· ὡς D

Palaeologum nepotem (iterum enim dedignabantur imperatorem nomi-
nare) per legatum ab avo veniam petere, quam non sit consecuturus,
nisi semet vinctum sistens, ad pedes se imperatoris proiciat: quin-
etiam hoc modo vix consecuturum. Imperator, causa strepitus percep-
pta, turbantibus et clamantibus silentium indicit. Tum mittit, qui
Calochaeretæ significet, quoniam sibi necessariis negotiis impedito
otium ad colloquutionem non suppeditet, velle nepotis litteras videre.
Ille nulli mortalium eas praeterquam ipsi imperatori, quemadmo-
dum in mandatis haberet, in manus redditurum refert.

26. Per id tempus imperator in eam curam et cogitationem in-
cumbebat, ut filium Constantinum despotam navibus longis in occi-
dentem mitteret, praetorem Thessalonicae reliquarumque urbium;
et ut is imperatricem, Michaelis imperatoris coniugem, minoris An-
dronici matrem, Thessalonica Constantinopolin reducendam curaret.
Qua re pro desiderio senis administrata, Andronicus mirifice indoluit:
quippe qui parentem suam fuisse vi abstractam audierat. Nam
perspecto quo gratia despota venisset, et praesente iam praestituto
die, quo navim conscendere deberet, ad templum confugiens, et
Deiparae simulacro affusa, etiamsi quid se fieret, non id dimissuram
asserebat. At despota accedens, primum bonis verbis ut discedat effi-
cere nititur: ubi frustra fuit, manus in eam violentas iniicit. Cum

- Λ. C. 1321 δ' οὐκ ἔπειθεν, ἐβιάζετο καὶ χερσίν. ὡς δ' ἦννε καὶ οὕτως οὐδὲν, τῷ μεγάλῳ παπία Παλαιολόγῳ καὶ τῷ πρωταλλαγάτορι Σενναχηρείμ καὶ Ἰωάννῃ Ζαρίδῃ τὸν ἔλκυσμόν ἐπέτρεπε τῆς βασιλίδος. οἱ δὲ καὶ βία τῆς εἰκόνας ἀποσπάσαντες εἰς Θάλασσάν τε καταγαγόντες, ἐπέτρεψαν τοῖς τριηράρχαις ἄχθησομένην ὡς βασιλέα. ἐδόκει μὲν οὖν τῷ τῆς βασιλίδος
- V. 66 νιῷ βασιλεῖ τῷ νέῳ καὶ τοῦτο δεινόν, τὸ καὶ αὐτὸν δεσπότην χεῖρα βιαίαν ἐπενεγκεῖν τῇ μητρὶ. εἰ γὰρ καὶ ἀδελφοῦ γαμετῆ, ἀλλὰ τῷ βασιλικῷ νόμῳ καὶ δεσπότης ἦν αὐτοῦ· τὸ δὲ καὶ ἑτέροις ἐπιτρέψαι τὸ ἔργον οὐδενὸς ἐνομίσθη δευτέρου εἰς ὕβρεως ὑπερβολήν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον. βασιλεὺς δ'
- P. 82 ὁ πρεσβύτερος ὡς ἀπηλλάγη τῶν περὶ τῆς ἐσπέρας φροντίδων, τὸν Καλοχαιρέτην μεταπεμψάμενος, ἐζήτει τε τὰ γράμματα τοῦ ἐγγόνου καὶ εἴ τι διὰ στόματος ἔχει λέγειν, ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν. ὁ δ' ἔλεγε μήτε γράμματα μήτε λόγους τοῦ νέου εἰς βασιλέως κομίζειν, ἀλλὰ τῶν αὐτῷ συνόντων συγκλητικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων τῆς στρατιᾶς· ἐπεδίδου δὲ ἅμα καὶ τὸ βιβλίον. διελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ ἐγγεγραμμένα, καὶ ἅμα καὶ τὰς ὑπογραφὰς ἰδὼν, „ἐκεῖνοι μὲν” εἶπεν „ἀπειλοῦσιν ἐμοὶ ὅσα δὲ βούλονται, ἐγὼ δ' ἀνθ' ὧν τολμῶσι δίκας τίσουσίν οἱ φημι τὰς ἐσχάτας.” „οὐκ ἀπειλοῦσιν,” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ,”
- B ὁ Καλοχαιρέτης „ἀλλὰ δέονται πρῶτον ἂν δ' ἐφ' οἷς ἴκετεύουσι μὴ εἰσακούωνται, τὰ μέλλοντα συμβήσεσθαι ἀπαγγέλλου-

2. Al. παπίας dicitur. ED. P. MS. interpr. πρωταλογάτωρ, qui erat praefectus alogii, sed hic noster constanter ubique habet πρωταλλαγάτωρ; qui nullus alius est, quam is quem hodie vocamus *General des postes*. ED. P. 3. Ita MS. pro Σενναχηρείμ. ED. P.

sic quoque actum ageret, magno papiae Palaeologo, protallagatori Senacherim et Ioanni Zaridae negotium dat. Illi per vim abstractam ad littus deducunt, trierarchis ad imperatorem deportandam credunt. Visum hoc etiam iuniori imperatori immane facinus, despotam ipsum manus attulisse matri suae, eidemque uxori fratris eius, et imperiali lege etiam dominae ipsius. Quod autem aliis insuper avellendam commisisset, id vero longe contumeliosissime factum censuit. Sed haec postea evenerunt. Perfunctus sollicitudine de occidente senior, Calochaereten accersit; nepotis litteras requirit; si quid coram velit, loquendi copiam dat. Ille se nec litteras, nec verba nepotis afferre; sed qui cum eo essent, nobilium ac ducum exercitus. Quo dicto libellum porrexit. Eo perlecto visisque subscriptionibus: Isti, inquit, minas mihi proponunt pro arbitratu: at ego ipsos, si quid tentaverint, poenas acerbissimas persoluturos aio. Immo, occurrat Calochaeretes, minas non proponunt; sed primum rogant: si precibus nihil obtinuerint, consecutura denuntiant. Quod ad me at-

σι. καὶ ἐγὼ δὲ αὐτὸς καὶ δέομαί σου καὶ συμβουλεύω, κράτι- A.C. 1321.
 στε βασιλεῦ, μὴ περιιδεῖν αὐτῶν τὴν ἰκετείαν· ἀλλ' ἀσπύσα-
 σθαι τὴν εἰρήνην, οὐ μόνον τῷ ὑπηκόῳ λυσιτελοῦσαν, ἀλλὰ
 καὶ σοί, καὶ μὴ παρὰ πάντων κακῶς ἀκούειν τὰ μέγιστα συν-
 ψαιρομένην. ὅτε γὰρ ὁ σὸς ἕγγονος βασιλεὺς ὁ νέος σου τὸ πρῶ-
 τον ἀποστάς εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφῆκτο, οἱ μὲν αὐτῷ τὰς
 αἰτίας ἀνεντίθεσαν τῆς ἀποστασίας, ἕτεροι δὲ σοί· καὶ ἦν τοῖς
 ἀνθρώποις ἀμφίβηλος ἢ περὶ τούτων γνώσις. ὡς δ' ἐπίστρα-
 τεύσαντος ἐκείνου, σύ τε ἐμνήσθης εἰρήνης, ἐκεῖνός τε ἄσμε-
 10νος προσεδέχετο μηδὲν μελλήσας, καὶ ἐγεγέννητο αἰ σπονδαί,
 πάντες μὲν ἐπήνεσαν ὑμᾶς τῆς τε εὐβουλίας καὶ τῆς πρὸς
 τὰ βελτίω μεταβολῆς· ἐορτῆς δὲ ἡμέραν ἦγον τὴν ἡμέραν ἐκεί-
 νην, τῶν ἐκ τοῦ ἐμφυλίου κακῶν πόλεμον νομίσαντες ἀπὸ ἀπ- C
 χθαι. νῦν δ' ὅτε βασιλεὺς ὁ σὸς ἕγγονος τὴν ἀποτεταγμένην
 15αὐτῷ τῆς ἀρχῆς μοῖραν περιῶν, τὴν τε στρατιὰν ἤξιώσε προ-
 νοίας οὐ τῆς τυχοῦσης, καὶ τὰ πεπονηκότα τῷ χρόνῳ τείχη
 τῶν πόλεων ἐπέταξεν ἀνακτιῶσθαι, καὶ τῆς πολιτικῆς εὐνομίας
 καὶ τῆς ὅλης τῶν πραγμάτων ἐπιδόσεως, ὅσον ἔξῃν, ἐπεμε-
 λήθη, αὐτίς ἐξαίφνης ὁ πόλεμος ἀνεξήραγῃ, μηδεμίαν μὴτ'
 20ἐκείνου μὴτε τῶν συνόντων αἰτίαν παρασχομένων. ὥστ' ἐκεί-
 νῳ μὲν συμβήσεται καὶ ἐπὶ τοῖς προτέροις αἰτίας πάσης ἀπο-
 λελεύσθαι, καὶ τῶν νῦν ἔνεκα ἐπαινείσθαι ὡς ἀμνημονῶ καὶ D
 οὐ κατάρχοντι πόλεμον, καὶ τὴν παρὰ πάντων εὐνοίαν καρ-

unct, ego quoque hortari te obtestarique non dubito, imperator optime, uti eorum supplicationem ne despicias, pacemque non populi modo tuis, verum tibi met nihil minus profuturam, et nomen tuum apud omnes a dedecore et infamia plurimum defensuram amplectaris. Etenim ubi nepos te deserto Adrianopolin venit, pars huius defectionis causas in illum, pars in te conferebant: nec certa cognitione res tenebatur. Post cum arma contra te sumpsisset, tuque pacem obtulisses, et ille citra cunctationem accepisset, foedusque sancitum esset, omnes consilii vestri prudentiam et conversas ad meliora voluntates collaudantes, diem illum festum exegerunt, sese malis omnibus ex civili bello emergentibus levatos existimantes. Nunc vero, quando nepos imperii sui partem lustravit, exercitui perdiligenter providit, moenia oppidorum vetustate laborantia ac fatiscentia refici et instaurari iussit, ad firmandam rei publicae disciplinam, ad universam eius amplificationem atque incrementum, quantum in se fuit, operae contulit, rursus et repente bellum, nulla, vel ipsius, vel ipsi studentium, culpa exsuscitatum est. Quare is qua superiora, omni crimine absolvetur: qua recentiora, laudem adipiscetur, ut qui bellum non prior inferat, sed illatum repellat; omniumque sibi animos conciliabit, qui cum iniuriose tractato una dolebunt: tu contra universorum sententiis ut et antea, sic nunc pro iniurioso

- A. C. 1321 ποῦσθαι ὡς ἀδικουμένων συναλγούντων· σὲ δ' ἀπάσαις ψήφοις καὶ νῦν καὶ πρότερον ἀλίσκεσθαι ἀδικοῦντα. ἐνόησον οὖν ἡλικίᾳ τῶν συμβησομένων κακῶν καὶ πρὸς Θεοῦ τίσις καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἔφεται μέμφεις. διὸ δὴ καὶ ἀθίς σου δέομαι, βασιλεῦ, καὶ τῶν ὑπηκόων ἔλεον σχόντα καὶ τοῦ βασιλέως τε⁵ καὶ παιδὸς καὶ αὐτοῦ δὲ σοῦ, οὕτω παρὰ Ῥωμαίοις πᾶσιν ἐπαινουμένον καὶ ὡς τινος τῶν κρειττόνων θαυμαζομένον, τὸν πόλεμον καταλῦσαι, προσδεξάμενον τὴν εἰρήνην· καὶ μὴ πε-
- P. 83 ριῖδεῖν τὸ μὲν ὑπήκοον ὑπὸ τοῦ πολέμου διαφθαρῆν, τὸν δὲ σὸν ἔργον καὶ βασιλέα ἢ νικήσαντα πάσης ἥτις αἰσχίω¹⁰ νικῆσαι νίκην, (πατέρα γὰρ νικήσει,) ἢ ἥττηθέντα ἀδίκως τε ὁμοῦ καὶ παρὰ πατρὸς ἀποθανεῖν, τό, τε σὸν ὄνομα τὸ παρὰ πάντων ἀδόμενον σὺν εὐφημίᾳ, διαβαλλόμενον ἔξ ἀντιστρόφου." Τοιαῦτα εἰπὼν ὁ Καλοχαιρέτης, καὶ πρὸς τὰς ἐκ βασιλέως καὶ τῶν παρόντων πένσεις καὶ ἀντιθέσεις συνετώ¹⁵ ἄγαν τὰς ἀποκρίσεις ἀνθυπενεγκῶν, τελευταῖον ἐαιτὸν πρὸς
- V. 67 τοὺς βασιλέως κατακλίνας πόδας, ἐδεῖτο μεθ' ὅσης σπουδῆς μὴ ἀπόσασθαι τὴν εἰρήνην, μηδὲ τὸν ἔξ ἀρχῆς ἀνθρωποκόρον καὶ φθονερόν, ἀλλὰ τὸν εἰρηνοποιὸν Χριστόν, τὸν τὰ διεστῶτα συνάψαντα, σχεῖν τὸ πλεόν. ἀναστήσας δὲ αὐτὸν ὁ²⁰
- B βασιλεὺς καὶ εὐχαριστεῖν εἰπὼν, „ὅτι ἐλθὼν ἐδίδαξας ἡμᾶς ἀρκούντως", τοῖς ἀπεσταλκόσιν ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν, ὡς ἀσύνητα διαπρεσβευομένοις οὐδ' αὐτὸς ἂν ἀπόκρισιν δοίη· ἀποκρινεῖται δ' ἀθίς, ἂν καὶ αὐτοὶ πρεσβεύωνται συνετώ⁵.

18. Ioann. 8. ED. P. 19. Ephes. 2. Idem.

condemnabere. Tecum igitur expende, quanta te propter exorituras calamitates et apud Deum poena et apud homines insectatio maneat. Quocirca iterum oro, imperator, miserere subiectorum: miserere filii tui, ac denique tui ipsius, cuius apud Romanos tanta est laus, quemque ut aliquem de coelo delapsum intuentur: et pacem complexus, bello nuntium remitte; neve populos tuos inde manaturis cladibus ad exitium vocari, neve nepotem tuum aut victorem turpius vincere, quam si victus esset (patrem enim suum vincet) aut victum iniuste simul et a patre interfici, tuumque nomen passim cum faustis acclamationibus decantatum, ex adverso in invidiam adduci sinas. Haec cum disseruisset Calochaeretes, et ad imperatoris atque astantium interrogata obiectionesque sapienter respondisset, tandem pedibus imperatoris provolutus, omni contentione rogare coepit, ne pacem reiiceret, neu illum ab initio homicidam et invidum illum, sed Christum pacificatorem, qui fecit utraque unum, potiores ferre vellet. Hominem levat imperator, et gratias agit, quod eos satis de officio docuisset, iubetque iis, quorum missu advenerat, renuntiare, quia stulta legatione usi essent, non se responsum dare: daturum, si prudenti uterentur. Sic Calochaeretes fru-

οὕτω μὲν ὁ Καλοχαιρέτης ἄπρακτος ἀπῆλθεν ἐκ Βυζαντίου. A.C. 1321
 ὁ δὲ γε βασιλεὺς ὁ νέος ἄρας ἐκ Τζουρουλόης εἰς Ἡράκλειαν,
 ἀφίκετο τὴν τῆς Θράκης, καὶ Συργιάννην ἐκεῖ κατακλείσας
 ἅμα τῷ ἐκ Βυζαντίου στρατῷ, ἐπολιόρκησεν ἐφ' ἡμέρα μισ-
 5 κὰκεῖθεν αὖθις ἀπαναστάς, ἐστρατοπέδευσε περὶ Δάνειον, ἐς
 τὴν ὑστεραίαν δ' εἶχετο τῆς φερούσης πρὸς τὸ Βυζάντιον.
 καὶ γενομένη κατὰ τὸ Ῥήγιον ὁ Καλοχαιρέτης ἐνέτυχεν ἀπαγ-
 γέλλων ὡς ἄπρακτος ἐπανήκει.

κζ. Στρατοπεδευσαμένῳ δὲ αὐτοῦ ἔδοξε δέον εἶναι καὶ
 10 αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον ἀποστεῖλαι πρεσβείαν περὶ
 εἰρήνης. πέμπει δὴ τὸν μέγαν κονοσταῦλον Ἰωάννην Παλαιο-
 λόγον, τὸν πρωτοστράτορος ἀδελφὸν, καὶ Ἰωάννην τὸν Ἀπλη-
 σφόρην, γράψας τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ τοιαῦτα „τῶν ἐμοὶ
 15 συνόντων συγκλητικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων τῆς στρατιᾶς D
 15 κὰμοῦ συνειδότης, πρὸς σε περὶ εἰρήνης διαπρεσβευσαμένων
 καὶ μὴ τυχόντων, νυνὶ καὶ αὐτὸς σὺν αὐτοῖς αὖθις περὶ τῶν αὐ-
 τῶν πρεσβεύομεν, ὃ βασιλεῦ, καὶ δεόμεθά σου πάντες κοινῇ μὴ
 ὡς τι τῶν ἀτίμων ἀπορῥιφῆναι, ἀλλ' εὐμενείας καὶ συγγνώμης
 20 τοῦ σοῦ κράτους τυχεῖν, ἐφιεμένους πάνυ σοῦ καὶ εἶναι δου-
 20 λους καὶ ὀνομάζεσθαι, καὶ τὴν εἰρήνην ἀντὶ πολλῶν ἀγαθῶν
 ἄλλων ἐν εὐεργεσίας αἰτουμένους μέρει.” τούτους μὲν οὖν
 ἀπέστειλεν ὡς βασιλέα, ἐν ἡμέραις ὀκτὼ κελεύσας ἐπανελθεῖν,
 ἀρκεῖν πρὸς τὸ βασιλέα βουλευσασθαι περὶ τῆς εἰρήνης τὸ διά-
 στημα νομίσας τοῦ χρόνου· αὐτὸς δ' ἔμεινεν ἐν Ῥηγίῳ· δύο P. 84

5. Al. Δαόνιον; ita Nicetas. Thraciae urbs est. ED. P.

stra discessit. Iunior imperator Zurulo motis castris, Heracleam Thraciae processit, ubi Syrgiannem cum praesidio Byzantino concludens, diem unum in obsidione posuit. Inde recedens, prope Danium castrametatus est, et sequenti luce Constantinopolim tendere perrexit. Rhegii Calochaeretes ei obvius nihil se effecisse narrat.

27. Castris ibi locatis, subit animum nepotis, suarum quoque partium esse, legationem ad avum mittere. Deligit itaque Ioannem Palaeologum magnum constaulum, protostratoris fratrem, et Ioannem Aplespharen, quibus epistolam committit haec continentem: Quandoquidem quos mecum habeo nobiles atque illustres et duces ordinum, me conscio, de pace ad te miserunt, nec impetrarunt, ego ipse nunc, illis pariter volentibus, rursus eandem peto; et te oramus communiter, ne nos ut despicabiles refutes: verum maiestatis tuae gratia et venia impertias: cuius servi plane et esse, et nominari optamus, pacem prae multis aliis bonis in beneficii loco abs te flagitantes. Ergo hos ad imperatorem legavit, diebus octo redire iussus: tantum intervallum avo ad capiendum de pace consilium ratus sufficere: ipse interea Rhegii exspectabat. Duode-

- A. G. 1321 δὲ ἡμερῶν παρεληλυθειῶν πρὸς ταῖς δέκα, ὡς οἱ πρέσβεις οὐκ ἐπανῆκον, ἄρας ἐκ Ῥηγίου, ἦλθεν ἐγγὺς τῶν Βυζαντίου τειχῶν ὅσον μὴ βάλλεσθαι τοξείαις τοὺς στρατιώτας. πέμψας δ' ἐγγὺς τῶν ἐπομένων τινὰς, λέγειν ἐκέλευε τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους ἀπαγγέλλειν τῇ βασιλεῖ, ὡς „ὁ σὸς ἕγγονος, ἐπεὶ κατὰ τὴν προθεσμίαν οὐχ ἦκον οἱ πρέσβεις, ἐλθὼν αὐτὸς συγγνώμης δεῖται τυχεῖν.” οἱ δὲ μὴδ' ἄκροις ὡσὶ παραδεξάμενοι τοὺς λόγους, βάλλοντες ἀπὸ τοῦ τείχους ἠνάγκασαν φυγεῖν. βασιλεὺς δ' ὁ νέος αὐτόθι διακαρτερήσας μέχρι κλινοῦσης ἡμέρας, ὀλίγον ἀναξεύξας ἐστρατοπέδευσεν ἐγγὺς Κοσμιδίου ἐν τοῖς 10
 Λυμπιδαρίον, καὶ τρεῖς μὲν ἔμεινεν ἡμέρας ἐκεῖ. χειμῶνων
 B δ' ἔξαισίῳν καὶ ὕμβρων ἐπιγενομένων, ὡς καὶ δύο τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ ψύχους ἀποθανεῖν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἐπεὶ περὶ τε εἰρήνης ἠλπίζετο μηδὲν ἔτι, ὃ, τε χειμῶν ἐπέκειτο σφοδρῶς, καὶ ἡ στρατιὰ τῶν πρὸς τὴν χρεῖαν ἠπόρει, οὐκ ἐπιτρε- 15
 πόμενοι πρὸς τοῦ νέου βασιλέως τὴν χώραν κακοῦν, (ἦσαν δὲ τάγματα τεσσαράκοντα,) ἀναστρέψας ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον, καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν. ἔτι δὲ ἐστρατοπεδευμένον πρὸς
 V. 68 Βυζαντίῳ, Βοησίλας ὁ τοῦ Μυσῶν βασιλέως ἀδελφός, τοῦ νέου βασιλέως ἀποστάς, πρὸς τὸν πρεσβύτερον ἠυτομόλησεν. 20
 ὁ νέος δὲ βασιλεὺς μετὰ τὴν εἰς Διδυμότειχον ἄφριξιν ἐνόσησε ἕλκος καθημερινὸν ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα ἐφεξῆς· τούτου δὲ
 C πεπανμένου, αἵματος ἄπιστόν τι χρῆμα διὰ τῶν μυκτῆρων ἐρξύνῃ ἐν ἡμέραις δυοκαίδεκα συνεχῶς. λωφῆσαντος δὲ καὶ

10. Alii vocant Κοσμήδιον. ED. P. Vid. Ducangii CP. Christ. L. IV. p. 182.

cum diebus elapsis, legatis minime redeuntibus, Rhegio prope Byzantii muros, ut fere intra teli iactum esset, accessit. Deinde aliquot de suis mittit, qui de muro propugnaturis dicerent, nuntiatum irent imperatori, nepotem eius, quoniam ad diem praefixam legati non rediissent, adesse ipsum veniam rogitantem. Qui ne suminis quidem auribus eorum verba excipientes, tela superne dciciunt, et eos fugere cogunt. Iunior imperator cum ibidem constitisset, quoad dies iam occumberet, paulum retrocedens, iuxta Cosmidium in Lympidario castra fecit, ac triduum illic haesit. Immodicis porro imbribus cum intolerando frigore supervenientibus, adeo ut duo milites algore obrigescerent, cum spes pacis evanesceret, et hiems se vehementer intenderet, exercitusque populatione prohibitus commeatu egeret, (et censebatur cohortibus quadraginta,) converso itinere Didymotichum veniens, militem dimisit. Adhuc prope Byzantium erat, cum Boesilas Moesorum regis frater ab ipso ad avum transfugit. Didymotichi quotidiana febris diebus quadragenis iactatus est. Qua depulsa, diebus duodecim continuis incredibilis copia sanguinis de naribus profluxit. Eo affectu profligato, quartana eum mensibus

τούτου τοῦ κακοῦ, αὐθις ἐξῆρίγωσε τεταρτατον ἐν ἐνὶ καὶ A.C. 1321
 δέκα μηνίν. ἀπὸ δὲ τοῦ τοιούτου κακοῦ τὰ τε σπλάγγνα καὶ
 ὁ σπλὴν κακῶς διατεθέντα, ἄχρι καὶ τελευτῆς αὐτοῦ τῆς
 κακώσεως οὐκ ἴσχυσαν ἀπαλλαγῆναι· ἀλλὰ πόνοις καὶ καθη-
 5μερινοῖς γυμνασίοις μεθώδευε τὸ κακὸν ὅπως ἀναπνεῖν ἐόη.
 ὁ δὲ γε πρεσβύτερος βασιλεὺς, καίτοι θαυμαζόμενος ἐπὶ συ-
 νέσει, καὶ δεινὸς δοκῶν ἐκ τῶν πραγμάτων συνεῖναι τὸ δέον,
 ὄρων τὸν ἔγγονον πληθεῖ τε στρατιᾶς καὶ προθυμίᾳ καὶ ἀν-
 10δριά τῇ πρὸς τὰς μάχας ὑπερέχοντα πολλῶ τῶν αὐτοῦ, καὶ D
 τοῦ σχήματος ἐγίνετο, δεομένων ἐκείνων ὁ δὲ, ἐπιπολὺ μὲν
 ἠξίωσεν ἀποκρίσεως οὐδεμιᾶς τοὺς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἀφιγμένους
 πρέσβεις, χρόνου δὲ παρωχηκότος πολλοῦ, ἀπέπεμψεν ἀπρά-
 κτους. ἐνῆγε δὲ αὐτὸν πρὸς τὸ μᾶλλον τὸν πόλεμον αἰρεῖσθαι
 15μάλιστα μὲν καὶ ἡ τοῦ Συργιάννη ἀφιξίς πρὸς αὐτὸν, μέγα
 τι καὶ ἀξιόλογον ὄντος προσδοκίμου πράττειν· οὐχ ἡκιστα δὲ
 καὶ τὰ νεωτερισθέντα ἐν τῇ Ῥοδόπῃ. ὁ γὰρ Παλαιολόγος
 Ἄνδρόνικος ὁ μέγας στρατοπεδάρχης παρὰ βασιλέως τοῦ νέου
 τῶν κατὰ τὴν Ῥοδόπην ἐπαρχιῶν Στενιμάχου καὶ Τζεπαίνης
 20πόλεων καὶ τῶν ἄλλων φρουρίων οὐκ ὀλίγων ὄντων, καὶ τῆς
 ἐν αὐτοῖς στρατιᾶς πολλῆς τε καὶ μαχιμωτάτης οὔσης ἡγεμῶν
 ἀποσταλείς, τοὺς μὲν δώροις καὶ ὑποσχέσεσι πείσας, ἔστι δ'
 οὐς καὶ βιασάμενος, τῷ πρεσβυτέρῳ προσεποίησε βασιλεῖ. ὁ P. 85
 δὴ οὐ φάυλας ἐνεποίησεν αὐτῷ ἐλπίδας τοῦ περιγενήσεσθαι
 25ἐν τῷ πολέμῳ. ἐν ᾧδε ὁ νέος βασιλεὺς ἐν τῷ Διδυμοτείχῳ

11. δεομένου ἐκείνου male conī. ED. P.

undecim divexavit. Post istuc malum ex intestinis et splene, quo-
 ad vixit, laboravit. Verumtamen aliquid operis faciendo, et assi-
 duis exercitationibus consequabatur, ut spiritum ducere posset. At
 enim senior imperator, quamquam excellenti prudentia ornatus, et
 quid tali tempore agendum esset, scire posse videretur, cum nepo-
 tem numero copiarum, alacritate, virtuteque multum superare cer-
 neret, ac proinde pacem accipere merito debuisset (idque bono co-
 lore, quia rogatus esset videlicet,) diu legatos nullo responso di-
 gnatus, tandem re infecta ab se dimisit. Bellandi autem cupidita-
 tem Syrgiannis accessio augebat, a quo singularia quaedam et
 memorabilia exspectabat: potissimum vero quae in Rhodopes pro-
 vinciiis novabantur. Etenim Andronicus Palaeologus magnus strato-
 pedarcha a iunior imperatore missus, ut Stenimachi et Zepaenes
 urbium et castellorum non paucorum, quique in iis erant multorum
 fortissimorumque militum praesidem ac ducem ageret, alios donis
 ac promissis permulso, alios vi et minis coactos, ad senioris au-
 ctoritatem fidemque traduxerat. Quod illi spem victoriae non exi-

- A. C. 1321 διήγῃς, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος ὁ Συργιάννης ἐξ Ἡρακλείας εἰς Βυζάντιον ἐλθὼν, καὶ τὴν στρατιὰν πᾶσαν παραλαβὼν, εἰς τὰς ἐπὶ Θράκης ὑπηκόους τῷ νέῳ βασιλεῖ πόλεις ἐξῆλθε. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Ἄπρω καὶ τὴν Γαρέλλαν, μὴ ἀποσιῶσι δεδοικὸς πρὸς βασιλέα τὸν νέον, φρουρὰν ἀπέστειλε πεζὴν ἅμα⁵ καὶ ἰππικὴν, ὡς ἂν ἀντέχοιεν πρὸς τὰς ἐκ Διδυμοτείχου ἐφόδους. ἔπειτα εἰς Ῥαιδεστόν ἐλθὼν, κατέσχευεν αὐτὴν πείσας τοὺς φρουροὺς· ἦν γὰρ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινός. ἐκεῖθεν δὲ Βυζύην καταδραμὼν καὶ ληϊσάμενος τὰ περὶ αὐτὴν, ἦλθεν εἰς Σεργέντζιον, καὶ κατέσχευε καὶ αὐτὸ προσχωρήσαν. εἴτα εἰς¹⁰ Βυζάντιον ἐλθὼν καὶ διατρέψας ἡμέρας τινὰς, ἐξελθὼν αὐθις ἅμα τῇ στρατιᾷ, ἀπῆλθεν εἰς Σηλυβρίαν. μὴ προσδεξαμένων δὲ τῶν Σηλυβριανῶν, φρούριόν τι Σηλυβρίας ἐγγὺς, Σάκκους ὀνομαζόμενον, τῶν κατοικούντων γεωργῶν παραδόντων, κατέσχευε στρατιὰν δὲ ἐκεῖσε καταλιπὼν ὥστε τὰ Σηλυβριανῶν¹⁵ ἐπεκδρομαῖς κακοῦν, εἰς Βυζάντιον ἐπανῆλθεν. ἐκάκωσε δὲ Σηλυβριανούς ὁ ἐκ τῶν Σάκκων πόλεμος ἐς τὰ μάλιστα λαθραῖαις τε καὶ φανεραῖς ἐφόδοις. καὶ ὁ χειμὼν ἐν τούτοις²⁰ ἐτελεύτα πέμπτης ἰνδικτιῶνος. ἄρτι δ' ἔαρος ἀρχομένον, Cπερὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου μηνός, γράμματα παρὰ τοῦ νέου²⁰ πέμπονται βασιλέως πρὸς τὰς ὑπ' αὐτὸν ἐπαρχίας, κελεύοντα τὴν στρατιὰν εἰς Διδυμοτείχον ἄχρι πεντεκαίδεκάτης αὐτοῦ παρῆναι. καὶ πάντες ἐν ἧ παρῆσαν ἐπετάχθησαν ἡμέρα. κή. Ἀπορῶν δὲ χρημάτων, οἷς ἂν θεραπεύσειε τὸ μισο-

quam iniecit. Nepos Didymotichi in hibernis erat, cum Syrgiannes Heraclea Byzantium excurrens et quidquid ibi inveniret militum assumens, Thraciae oppida, quae se iuniori subdiderant, invasit. Ac primum quidem Apros et Garellam (veritus ne illius amicitiam sequerentur) equitatum peditatumque misit, qui excursionibus e Didymoticho resisterent. Postea Rhaedestum adortus, corrupto praesidio (ut erat harum artium callidus) eam occupavit. Hinc Bizyensem agrum depopulatus, Sergentium contendit, oppidumque per deditionem recepit. Post Byzantium abiit: ubi diebus aliquot exactis, Selybriam infestum agmen duxit. Selybrianis portas claudentibus, vicinum urbi oppidum, Saccos appellatum et ab aratoribus habitatum, ipsis deditibus accepit: relictaque ibi manu, quae Selybrianos incursando premeret, quod illi maxime, tam occulte quam aperte, fecerunt, Byzantium rediit. Interim hiems exivit, Indictione quinta. Vere iam incipiente, principio Martii a iuniorum imperatore per ditionis eius provincias litterae mittuntur, quibus milites ad diem decimum quintum Didymotichum evocantur. Omnes die praefinita affuere.

28. Cum deficeretur argento imperator, quo conductitium mili-

φορικὸν ὁ βασιλεὺς· (τὰ γὰρ δημόσια οὐκ ἐπράχθησαν, ἅμα A.C. 1322
 μὲν διὰ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου ταραχὴν, ἅμα δ' ὅτι καὶ οἱ γεωρ-V. 69
 γοὶ, ἐξ ὧν μάλιστα οἱ φόροι πράττονται, τῶν ἰδίων ἀνάστη- D
 σαν κομῶν, τῶν τε παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως στρατιω-
 5 τῶν ληϊζομένων, καὶ τῶν παρὰ τοῦ νέου πρὸς φυλακὴν ἐκ-
 πεμπομένων ἀγόντων τὰ αὐτῶν καὶ φερόντων πλεονεξία στρα-
 τιωτικῇ, καὶ οὐδὲν ἄμεινον διατιθέντων τῶν πολεμίων,) ἠνιάτο
 καὶ κατετριβετο φροντίσιν, ὅθεν ἂν εὐπορήσειε χρημάτων σκο-
 πῶν. ὄρων δὲ αὐτὸν ὁ μέγας δομέστικος σύννον, τὴν δὲ αἰτί-
 10 αὺν ἀγνοῶν, ἤρετο ἀνθ' ὅτου φροντίζει. τοῦ δὲ τὴν ἀπορίαν
 τῶν χρημάτων εἰπόντος διὰ τὸ μὴ τὰ δημόσια εἰσπεπράχθαι,
 καὶ τὴν εἰς τὴν στρατιὰν ἀπαραίτητον τῶν ἀναλωμάτων χρεΐ-
 αν „ἀλλ' ἔγωγε” ὁ μέγας δομέστικος εἶπε” τὴν τοιαύτην ἀπο- P. 86
 15 ρίαν τῶν χρημάτων σαφῶς εἰδὼς, ἅμα τῷ σὲ τὰ γράμματα ἐκ-
 15 πεπομφέναι ἀθροίζεσθαι κελεύοντα τὴν στρατιὰν, καὶ χρήμα-
 τα ἐκ τῶν ἰδίων συνεπορισάμην ἀρκέσοντα πρὸς τὴν χρεΐαν·
 καὶ οὐδὲν ἐστιν ἐνδέον ἔτι, ἢ τῶν στρατιωτῶν ἕκαστον τὸν
 ἀποτεταγμένον ἀριθμὸν τῆς μισθοφορᾶς ἐρχόμενον λαμβάνειν.
 ὃ δὴ καὶ γενήσεται εἰς δευτέραν ἢ καὶ τρίτην ἡμέραν, καὶ
 20 τοῦτου γε ἔνεκα φρόντιζε μηδέν.” ὁ βασιλεὺς δὲ „τῆς μὲν εἰς
 ἐμέ σου” εἶρηκεν „ἀγάπης ἔνεκα οὐδὲν χρεὶ λέγειν, ὅσα τις ἂν
 εἴποι πάντων ἐλαττόνων ἐσομένων. δυσχεραίνω δ' οὐ μετρίως
 καὶ πρὸς τοῦτο, ὅσα τε τῶν ἰδίων ἐξ ὅτου πρὸς Ἀδριανούπολιν
 ἤλθομεν, εἰς τὰς κοινὰς χρεΐας ἐξαναλώσας σκοπῶν, καὶ ἂ νῦν

tem demereretur: (pensiones enim publicae exactae non erant, partim propter tumultus bellicos, partim quia et agrestium, qui plurimum pendere consueverunt, alii suis sedibus pulsī, alii a militibus senioris direpti erant: et quos iunior ad custodiam miserat, militari avaritia res eorum ferebant agebantque, a quibus nihilo mitius, quam ab hostibus tractabantur,) moerorem capiebat, et sollicitudine exedebatur, circumspiciens, unde sumptum nancisceretur. Meditabundum ac tristem intuens magnus domesticus et causae nescius, quid eum angat sciscitatur. Inopia pecuniae, inquit, propterea quod vectigalia coacta non sunt, et quam deprecari non licet, stipendiorum persolvendorum necessitas. Atqui ego, excipit magnus domesticus, huius inopiae probe conscius, simul ac litteras ad evocandum exercitum misisti, pecuniam necessariam de meis comparavi, et amplius nihil opus est, quam ut miles unusquisque veniat, destinataque mercedem tollat: id quod vel cras, vel perendie fieri poterit. Quare hac de causa ne te exrucies. Tum imperator: Quid tandem satis de tuo in me amore dici potest? Aegre autem mihi est valde ob hoc quoque, quod quantum de facultatibus tuis inde ab adventu nostro Adrianopolin ad communem usum impenderis, et quas nunc impendes multas aureorum myriadas, considero. Idcirco non secus

A.C. 1322 ἐξαναλώσεις οὐκ ὀλίγας ἐσόμενα χρυσίου μυριάδας, ὡς καὶ Βαυτὸς οἶδα σαφῶς. διὸ καὶ τῆς ἀπορίας οὐχ ἤσσαν τῶν χρημάτων τὸ ἐν τοσοῦτοις σε χρήμασι ζημιουῖσθαι καθικνεῖταιί μου τῆς ψυχῆς.” παροῦσα δὲ αὐτοῖς διαλεγόμενοις καὶ ἡ τοῦ μεγάλου δομεστίκου μήτηρ ἡ Παλαιολογίνα Θεοδώρα·5 „ἀλλ’ ἔγωγε” εἶπεν „οὐ ζημίαν ἤγημαι τὸ ἀναλίσκειν ἐν τοῖς τοιοῦτοις, ἀλλὰ πάντων κερδῶν λυσιτελέστατον τε ἅμα καὶ σωφρονέστατον. εἰ γὰρ λύτρον ψυχῆς ἀνδρὸς ὁ ἴδιος πλοῦτος, ἂν θ’ ὑπὲρ τῶν ἰδίων τις ἁμαρτημάτων, ἂν θ’ ὑπὲρ τοῦ ζῆν ἀναλώση, οὐ ζημίαν τὴν δαπάνην, ἀλλὰ κέρδος ἡγεῖσθαι χρή·10 ἄλλως τε καὶ τῶν ἱερῶν διδασκόντων λογίων, ὡς, ὅπου ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν, παρὰ σοί, βασιλεῦ, ἐπειδὴ σὺ θησαυρὸς αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδιά τοῦ μεγάλου δομεστίκου ἔσται. τούτου δὲ ὄντιος ἀληθοῦς, τῶν ἄλλων πάντων χρημάτων ὡς οὐδενῶν καταφρονήσει. καὶ χωρὶς δὲ τουτω·15 νί, ἂν φειδόμενοι τῶν χρημάτων κινδυνεύσητε περὶ τὸ ζῆν, οὐκ εὐδελον, ὅτι, θανόντων ὑμῶν ἀτίμως, παρ’ ἄλλοις ἔσται τὰ χρήματα, ἴσως δὲ καὶ πολεμιωτάτοις; φείδεσθε τοιγαροῦν μῆτε σωμάτων μῆτε χρημάτων, ἄχρισ ἂν τὸν κινηθέντα πόλεμον ἢ λυσιτελεῖ διάθρησθε ὑμῖν.

D καθ’. Ἐπὶ τούτοις αὐτῇ χάριτας ὁμολογήσας ὁ βασιλεὺς, V. 70 ἐξελεθῶν ἐβουλευέτο μετὰ τῶν ἐν τέλει, εἰ χρὴ πρότερον ἐπὶ Ἐφρω καὶ Γαρέλλαν, ἢ ἐπὶ τὰς ἀφροστεικνίας πορρωτέρω τῶν

11. Matth. 6. ED. P.

quam ipsa pecuniae difficultas, pungit ac vellicat animum meum, te tantum rei nummariae dispendium mea causa perpeti. Huic colloquio Theodora Palaeologina, magni domestici mater, praesens intererat, quae sic orsa est: Equidem ego talibus in rebus sumptum impendere nullum dispendium, immo vero omnium quaestuum quaestuosissimum atque prudentissimum iudico. Si enim pretionis animae hominis sunt ipsius divitiae, sive quis pro peccatis suis, sive pro vita sua quippiam erogaverit, haud in damnis illa erogatio, sed in lucris deputanda est. Adhoc, cum divinae scripturae doceant, ubi thesaurus vester sit, ibi cor vestrum esse, apud te imperator, quoniam tu thesaurus magni domestici es, etiam cor eius erit. Quod cum ita sit, ceteram pecuniam ut rem nihili contemnet. Sed haec mittamus. Si nummis parcentes, in vitae discrimen incidatis, an non clarum est, vobis cum dedecore mortuis, vestras ad alios et forsitan ad inimicissimos translatum iri pecunias? Proinde ne vel corporibus, vel pecuniae parcitote, quoad bellum hoc ad emolumentum vestrum accommodaveritis.

29. Gratiis matronae actis, egreditur imperator, et cum primoribus in consilium venit, priusne Apros et Garellam, an exercitum ad ultiores civitates desertrices adducat: quod hae minus nocerent,

πόλεων ἐλθεῖν ὡς τῶν μὲν ἀπωτέρω τὴν μὲν βλάβην ἤσσανα πα- A.C. 1322
 ρεχομένων, εὐάλωτοτέρων δὲ τῶν δὲ μετὰ τοῦ μᾶλλον βλάπτειν
 καὶ καρτερωτάτων ἀπὸ τε τῆς τῶν τειχῶν κατασκευῆς καὶ τῆς
 ἐγκαθιδρυμένης δυνάμεως οὐσῶν. ἐδόκει δὴ ἐπὶ Ἄφρω ἐλθεῖν
 5 πρῶτον. καὶ ἄραντες ἐκ Διδυμοτείχου, ἐπεὶ πάντα παρεσκευ-
 αστο, καὶ πρὸς τὸ μισθοφορικὸν τὸ χρυσίον διενεμήθη, ἦλθον P. 87
 ἐπὶ Ἄφρω. στρατοπεδευσασμένων δὲ ἐκεῖ, πέμψας ὁ βασιλεὺς
 ἠσπάζετο τοὺς ἐπὶ τῶν τειχῶν, καὶ πρὸς τὸ μάχης χωρὶς αὐ-
 τῷ ἐπεχείρει παραδίδοναι τὸ πόλισμα πείθειν, οὔτε ἡμαρτη-
 10 κέναι φάσκων αὐτοὺς οὐδὲν, οὔτε αὐτὸν ὀργίζεσθαι πρὸς αὐ-
 τοὺς, ἀλλὰ τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστασίας ἐπὶ τὸν βία κατασχόν-
 τα, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς εἶναι τοὺς ἠναγκασμένους. διόπερ καὶ εἰ
 προσχωρήσαιεν ἀμαχεῖ, πολλαῖς εὐεργεσίαις ἀμείβεσθαι εἶναι
 δίκαιος. οἱ δ' ἐπὶ τοῦ τείχους εὐθύς οὐδ' ὄλους ἀναμείναντες
 15 ἀκούσασαι τοὺς παρὰ βασιλέως λόγους, κακῶς τε ἔφασκον ἦκειν
 αὐτὸν, καὶ τοὺς ἀπάτης γέμοντας τουτουσι λόγους οὐκ ἐκεί-
 νοις, οὔτε δεδοικόσιν οὔτε πρὸς ἀπάτην οὔσιν εὐκόλοις, ἀλλ' B
 ἑτέροις μᾶλλον προσήκειν λέγειν· αὐτοὶ δὲ τῷ τε πεπιστευκότι
 τὴν πίστιν τηρήσειν, καὶ τὸ φρούριον φυλάξειν ἀσφαλῶς. ὁ
 20 βασιλεὺς δ' αὐθις πέμψας ἑτέρους, μὴ τὸ κακῶς παθεῖν συν-
 εβούλευεν ἐλέσθαι μᾶλλον ἔξ ἀβουλίας, ἐνὸν ἔξω τε κινδύνιον
 εἶναι καὶ παθεῖν εὖ. τῶν δὲ ὑβριστικῶς ἀποκριναμένων, καὶ
 λίθοις καὶ βέλεσι τοὺς ἀπεσταλμένους βαλόντων, ἑτερόν τε μη-
 25 δένα πρὸς αὐτοὺς ἦκειν παραγγειλάντων, ὡς αὐτὸν ἀποκτε-
 νούσων, ἐπεὶ μὴ λόγοις ἑώρα πείθειν δυνατὸς ὢν ὁ βασιλεὺς,

et capi facilius possent, illae et plus nocerent, et cum structura
 moenium, tum militari intus praesidio essent validissimae. Stetit
 sententia, prius Apros aggrediendos. Paratis omnibus et pecunia in
 stipendia numerata, Didymoticho illuc movent: ubi castris commu-
 nitis, caduceatorem mittit imperator, qui pro muris stantes salutet,
 et ad urbem sine dimicatione dedendam impellat, dicatque, non eos
 deliquisse quidquam, nec imperatorem ipsis irasci: sed culpam de-
 fectionis penes eum esse, qui deficere coëgisset, non penes illos, qui
 coacti fuissent. Quamobrem si, positis armis, ad fidem officiumque
 redirent, multa beneficia promerituros. At enim qui in muris erant,
 ne totum quidem, quod dicebatur, audire sustinentes, maligne ipsum
 venire succlamabant, et cantilenam istanc non sibi, qui omni essent
 expertes metu nec dolis deludi facile possent, sed aliis potius debere
 occinere: se creditori suo fidem et oppidum tuto servaturos. Iterato
 mittuntur alii, qui suadeant, ne consilio malo pravoque maleficia
 quam beneficia, cum possint, experiri malint. Quibus contumeliose
 respondentibus, lapidibusque et iaculis caduceatores appetentibus, ac
 de cetero quemquam ad se mitti vetantibus, nisi eum occisum vel-

- A.C. 1322 κλίμακας ἐκέλευσεν ἐτοιμασθῆναι, ἐς τὴν ὑστεραίαν ἔσομένης
 C τειχομαχίας. ὄρῳντες δὲ οἱ ἀπὸ τοῦ τείχους τὰς κλίμακας κα-
 τασκευαζομένας, ὡς ἀνὴρτοῖς ἐπιχειροῦντων κατεγέλων, οὐ
 μόνον τῇ ἀσφαλείᾳ τῶν τειχῶν, ἀλλὰ καὶ τῷ πλήθει τῶν στρα-
 τιωτῶν οἰόμενοι περιγενήσεσθαι τοῦ πολέμου. ἦσαν γὰρ οἱ τε⁵
 ἐκ Βυζαντίου κατὰ συμμαχίαν ἀφιγμένοι, ἵππεῖς μὲν εἴκοσι
 καὶ διακόσιοι, καὶ πεζοὶ τοξόται τούτων εἴκοσιν ἐλάσσους ἀγα-
 θοὶ τοξεύειν, ὀπλίται τε οἱ ἐκ μηχανῶν ἀφιέντες βέλη τριά-
 κοντα, ἐξ ὧν εἷς ἐπὶ τῷ εὐστόχως τῶν ἄλλων μᾶλλον διαβεβό-
 ητο βάλλειν· ἐγγώριοι τε ἵππεῖς ἑκατὸν ὀπλισμένοι, τοξόται¹⁰
 D τε οὐκ ὀλίγοι καὶ σφενδονῆται, οὐ μόνον ἐγγώριοι, ἀλλὰ καὶ
 τῶν περιοίκων πλεῖστοι διὰ τὸν πόλεμον συνελθόντες· καὶ γυ-
 μνητεία πολλή. οἷς ἐθάρξουν, εἰ μήτι ἄλλο, τὸ γοῦν ἁλῶναι
 φραδίως διαφυγεῖν. ἅμα δὲ πρῶτ' εἰς τὴν ὑστεραίαν οἱ τε ἔσω-
 θεν καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τειχῶν παρετάττοντο πρὸς μάχην. καὶ γε¹⁵
 νομένης καρτερωτάτης τειχομαχίας, μέχρι μὲν ἐβδόμης ὥρας
 ἀντέσχον οἱ ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀμυνόμενοι προθύμως· ἔπειτα οἱ
 τοῦ νέου βασιλέως ἀνδρία τε καὶ τόλμη τῶν ἀντιτεταγμένων
 ὑπερσχόντες καὶ τὰς κλίμακας τοῖς τείχεσι προσερείσαντες,
 τὸ πόλισμα εἶλον καὶ διήρπασαν αὐτό. δεῖσας δὲ ὁ βασιλεὺς,²⁰
 V. 71 μὴ, πάντων χρημάτων διαφθαρέντων, ἀνάστατος γένηται ὁ
 Ἄπρος, ἐκέλευσε τοὺς καρπούς μὴ διαφθεῖρειν, ὅπως ἔχον-
 τες ἀφορμὰς οἱ Ἄπριοι τοῦ ζῆν, μὴ ἐκλίπωσι τὸ ἄστυ. ἀπέ-
 θανον μέντοι ἐν τῇ τειχομαχίᾳ πλὴν ἐνὸς ὀπλίτου τῶν ἐκ Βυ-

lent; quia se verbis nihil proficere videbat imperator, scalas ad moenia postridie conscendenda parari iussit. Quod cum cernerent, qui in moenibus stabant, hostium conatum ut inanem irridebant, murorum excelsitate ac firmitate propugnatorumque multitudine se inexpugnabiles fore confidentes. Nam auxiliares Byzantio equites erant duceni et viceni, pedites sagittarii duceni iique peritissimi: gravis armaturae, qui e machinis tela torquebant triginta: e quibus unus a dexteritate destinata ferendi prae aliis celebrabatur. Equites indigenae cataphracti centum, sagittarii non pauci, et funditores non indigenae modo, sed etiam e finitimis locis quamplurimi, quos bellum exciverat, et levis armaturae multi, quibus omnibus, si nihil aliud, certe ne caperentur se facile consecuturos sperabant. Postridie albente coelo quique foris quique intus in moenibus erant, ad pugnam instruebantur. Et cum usque ad horam septimam acerrima fieret oppugnatio, oppidani se strenue tuebantur. Ad extremum imperatorii fortitudine et audacia adversariis superiores, scalis applicitis oppidulum capiunt ac diripiunt. Ibi timens imperator, ne rebus omnibus disperditis, Aprus ad solitudinem redigeretur, frugibus cavit: ut habentes vitae subsidium Aprii ne diffugerent. In ea oppugnatione ex neutra acie quisquam praeter unum Byzantinum

ζαντίου ἕξ ἑκατέρων μερῶν οὐδεὶς, καὶ τούτου μετὰ τὴν μά- A.C. 1321
 χην ὑπὸ Λατίνου τινὸς ἀποκτανθέντος, ὅτι αὐτὸς τε καὶ πλεί- P. 88
 οὺς ἕτεροι ἐτραυματίσθησαν ὑπ' αὐτοῦ· τραυματῖαι δ' ἐγέ-
 νοντο καὶ ἑκατέρωθεν οὐκ ὀλίγοι. τοὺς τε ἐκ Βυζαντίου ἰπ-
 5 πλέας τε καὶ πεζοὺς δῆσαντες οἱ στρατιῶται εἶχον· εἰς τρίτην
 δὲ ἡμέραν τοὺς αἰχμαλώτους στρατιώτας ὁ βασιλεὺς κελεύσας
 αὐτῷ παραστήναι, διείλεκται οὕτως· „οὔτε συνετώς οὔτε συμ-
 φερόντως πεπράχατε ὑμῖν αὐτοῖς ὑφ' ἡμῶν προσαγορευόμενοι
 φιλίως, εἰς λοιδορίας αὐτοῖ τραπόμενοι καὶ ὕβρεις. τὸ μὲν
 10 γὰρ μὴ καταπλήττεσθαι τοὺς ἐπιόντας ἀλλ' ἐγκατερεῖν ἀμυ-
 νομένους, ἀνδρίας ἂν τις τιθείη· τὸ δὲ ὕβριζειν τε καὶ κομ- B
 πάζειν ἀπὸ τῶν τειχῶν, καὶ θράσους καὶ παρανοίας. διὸ καὶ
 συμβουλευσαίμι ἂν ὑμῖν, εἴγε πείθῃσθε, ἀνδρία μὲν καὶ τόλμη
 καὶ χειρὸς ἔργοις ἀντίστασθαι τοῖς πολεμοῦσι, λόγοις δὲ σω-
 15 φρονεῖν. οὐ γὰρ ἢ ἀπὸ τῶν λόγων ἀκολασία, ἢ διὰ τῶν ἔργων
 δὲ ἐμπειρία καταπλήττει τοὺς ἐπιόντας. δοριαλώτους μὲν οὖν
 γενομένους ὑμᾶς, ἢ βουλοίμεθα ἔξεσθαι χρῆσθαι νόμῳ πολέ-
 μου· ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπὶ κακῶ τῶν Ῥωμαίων στρατεύων, ἀφίημι
 20 ἐλευθέρους. εἰ μὲν οὖν ὑπ' ἐμοὶ στρατεύεσθαι βούλεσθε, προ-
 νοίας τε ἀξιώσω τῆς προσηκούσης, καὶ τοῖς οἰκειοτάτοις ἐντά-
 ξω· εἰ δ' οἴκαδε ἀπελθεῖν, καὶ οὕτως εἴ ποιήσας ἀποπέμψω.”
 Προσκυνήσαντες δὲ οἱ στρατιῶται καὶ τῆς εὐεργεσίας χάριν C
 εὐφημήσαντες πολλὰ, καιρὸν ἐξῆτησαν εἰς διάσκεψιν. διασκε-
 ψάμενοι δὲ, τῶν ἰππέων μὲν ἔμειναν ὀλίγοι, τῶν πλειόνων

armaturae gravis desideratus est, et eum a Latino quodam secundum
 pugnam interemptum, quippe a quo ipse cum aliis multis esset vul-
 neratus; utrimque tamen vulnerati non pauci. Victores Byzantinis
 equitibus iuxta ac peditibus vincula iniecerunt. Tertio die captivis
 militibus in medium produci iussis, imperator ad eos huiusmodi
 verba locutus est: Neque prudenter, neque e re vestra factum, quod
 a nobis amice appellati, convitia et iniurias reposuistis. Nam hoste
 instante non percelli, sed constanti animo se defendere, hoc vir-
 tuti: alios autem maledictis incessere et crepare magniloqua de
 mœnibus, confidentiae et amentiae adscribitur. Quare si me audi-
 atis, fortiter audendo et manu prompta hostem reprimetis, verbis
 moderabimini: quando non verborum petulantia, sed ipse factorum
 sensus invadentem terrificat. Iam in vos captivos statuere lege bel-
 lica licet. Verum ego, qui meis armis officere Romanis minime
 quaero, vos libertate dono. Si sub signis meis militare vultis, mi-
 hi, ut decet, curae eritis, et vos inter familiarissimos recipiam:
 sin domum redire, etiam sic benigne dimittam. Milites imperatorem
 venerati eiusque meritum multis laudibus prosecuti, spatium ad
 deliberandum petiverunt. Re deliberata, pauci equites manserunt:
 pedites ferme omnes sub eo incredere instituerunt: quos annuo de-

A.C. 1322 ἀπελθόντων· οἱ πεζοὶ δὲ πλὴν ὀλίγων ἅπαντες ἐλλοντο δουλεύειν τῷ βασιλεῖ. οἷς καὶ μισθὸν ἐτήσιον τάξας, ἐνέγραψε τοῖς οἰκέταις· τοὺς δ' ἀπελθόντας ἐφωδίασε χρυσίῳ. ὄρων δὲ τὸν ἄλλον ὄμιλον τῶν Ἀπριῶν, ἄνδρας ὁμοῦ καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας γυμνοὺς καὶ ἀπόρους περιϊόντας καὶ ὀλοφυρομένους⁵ τὴν ἀποστέρησιν τῶν ὄντων, τοὺς λογάδας τῆς στρατιᾶς πάντας καὶ τοὺς ἐν τέλει συναγαγὼν, „δίκαιόν ἐστιν” ἔφη „πολλοῖς καὶ μεγάλοις σήμερον εὐηγορηκίτος ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτοὺς ἀξιόους τῆς εὐεργεσίας φανῆναι. τὸ γὰρ μῆτε τὴν ἐγκαθεστῶσαν πολλὴν τε καὶ ἀξιόμαχον οὖσαν στρατιάν, μῆτε¹⁰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὸ ὕψος τῶν τειχῶν, μῆτ' ἄλλο μηδὲν ἐμπόδιον ἡμῖν γενέσθαι πρὸς τὸ μὴ τοὺς ἀθθάδεις τουτουσί τιμωρήσασθαι καὶ ὑβριστάς, οὐκ ἄλλο τινὸς ἢ τῆς τοῦ κρείττονος εὐεργεσίας ἂν τις λογίζοιτο δικαίως· τὸ δ' αὖθις ἐν οὕτω καρτερᾷ τειχομαχίᾳ καὶ ἀλώσει πόλεως μῆτε ἡμῶν τινὰς,¹⁵ ὕπερ ἦν εἰκὸς, ἀποθανεῖν, μῆτε τῶν ἐυλωκίτων ἀποκτείναντας ὁμοφύλους αἵμασι χρανθῆναι, τῆς πολλῆς περὶ ἡμᾶς προνοίας καὶ κηδεμονίας τοῦ Θεοῦ. χρὴ τοιγαροῦν καὶ ἡμᾶς νικήσαντας ἐπικαμφθῆναι ταῖς συμφοραῖς τῶν ἀτυχησάντων, (πρὸς μὲν γὰρ τοὺς βαρβάρους ἔχει παντὸς πολεμεῖν δεῖ πρὸς δὲ²⁰ τοὺς ὁμοφύλους ἄχρι τοῦ κρείττονος,) καὶ μεταδοῦναι ἕκαστον ἐκ τῶν λαφύρων καθ' ὅσον ἂν αἰροῖτο τοῖς αἰχμαλώτοις. τρία γὰρ τὰ μέγιστα κερδανεῖτε· Θεὸν τε ἴλεων ἑαυτοῖς προπαρασκευασάμενοι, τὸν εἰς τοὺς ἀτυχοῦντας ἔλεον οἰκείουμενον καὶ

creto stipendio, in album suorum retulit, et discedentibus aliis aurum in viaticum contulit. Cum autem conspiceret Apriorum turbam viros simul ac mulieres, item pueros paene nudos, omnium egenos ambulantes, seque bonis suis despoliatos lamentantes, ducibus et nobilibus advocatis: Iustum est, inquit, cum hodierno die tot et tam insignibus a Deo beneficiis ornati simus, ut iisdem digni videamur. Etenim quod neque tam magna et nostro Marti conferenda manus intus, neque tam alta ac tuta moenia, neque aliud quidquam impedimento nobis fuit, quo minus arrogantes istos et protervos ulcisceremur, nullius nisi divini numinis liberalitati iure tribuendum est. Rursus in tam infesta oppugnatione et urbis occupatione nostrum neque quemquam, ut consentaneum erat, cecidisse, neque per caedem ullius captivorum civili sanguine pollutum esse, egregiam erga nos Dei providentiam curamque significat. Itaque et nos victores miserorum calamitatibus ad misericordiam inflecti oportet, (contra barbaros sane bello internecino pugnandum: contra populares autem usque dum vincas,) et pars de praeda captivis a quolibet, quantam voluerit, restituenda est. Tria enim bona maxima hinc vobis lucro apponentur; Deum propitium habebitis, qui in afflictos navatam misericordiam, tamquam sibi praestitam, repu-

τῆ δὲ τε πολλαπλασίους καὶ ἀπαλλάξαντας τοῦ βίου ἐπαγγελό- A. C. 1322
 μενον ἀμείβεσθαι καὶ τὴν ἡμετέραν εὐμένειαν προσκτώμενοι,
 περὶ πλείστου ποιουμένου τὴν εὐεργεσίαν τῶν αἰχμαλώτων V. 72
 καὶ τρίτον ὑμῖν ἑαυτοῖς ἀνδρίας ἅμα καὶ μεγαλοψυχίας δόξαν
 5 περιποιούμενοι, ἀνδρία νικήσαντες τοὺς ἀντιτεταγμένους, ἔλευ- B
 θερία δὲ γνώμης καὶ μεγαλοψυχία οὐχ ὡς πολεμίους, ἀλλ' ὡς
 ὁμοφύλοις καὶ ἀτυχοῦσι τὴν δυνατὴν πρόνοιαν εἰσενεγκόντες."
 τοιαῦτα παραινέσαντος τοῦ βασιλέως, οὕτω διετέθησαν ἡ
 στρατιὰ, ὡς πάντας μὲν ἐκ τῶν λαφύρων μεταδοῦναι τοῖς
 10 Ἀπρίοις· ὅσοι δὲ καὶ πρὸς τὸ ἀγαθοεργεῖν ἐφιλοτιμοῦντο, τοὺς
 δεσπότης ἀνερρηνήσαντες τῶν παρ' αὐτοῖς λαφύρων, ἀπέδωσαν
 πάντα, μηδενὸς ἀπόστερήσαντες.

λ'. Ἐξ δὲ ἡμέραις μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐστρατοπεδεύ- C
 σάμενοι Ἀπριῶ, τῆ ἑβδόμῃ ἄραντες ἐστρατοπέδευσαν ἐν Γα-
 15 ῥέλλῃ. οἱ ταύτην δὲ οἰκοῦντες, εἴτε καὶ εὐνοϊκῶς διακείμενοι
 πρὸς τὸν νέον βασιλέα, εἴτε καὶ παρὰ τῶν Ἀπρίων διδα-
 χθέντες σωφρονεῖν, ἅμα τῷ προσκληθῆναι προσεχώρησαν τῷ
 νέῳ βασιλεῖ καὶ παρέδωσαν ἑαυτοὺς ἀμαχεί. πολλαῖς δὲ
 ἀμειψάμενος αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς εὐεργεσίαις, ἄρας ἐκεῖθεν,
 20 ἦλθεν εἰς Ραιδεστόν. προσχωρησάντων δὲ καὶ Ῥαιδεστη- D
 νῶν, ἐπεὶ καὶ πρὸς αὐτοὺς τὴν εἰς τὸ εὐποιεῖν ἐπεδείξαστο
 φιλοτιμίαν, ἦλθεν εἰς Σεργέντζιον· προσχωρήσαντος δὲ καὶ
 αὐτοῦ, τὴν πρὸς Σηλυβρίαν ἦει, Σηλυβριανούς ὧν ἕνεκα τῆς
 εἰς αὐτὸν εὐνοίας παρὰ τῆς ἐκ Βυζαντίου στρατιᾶς ἐζημί-
 25 ωνται τοῦ χειμῶνος τὴν χώραν κατατροχόντων, εὐεργεσίαις

tat atque in hac vita longe pluribus et post obitum remunerari promittit; deinde nostram quoque amicitiam assequimini, quibus nihil est antiquius, quam de captivis bene mereri; postremo fortitudinis et magnanimitatis gloriam vobis ipsi parietis: illius, quoniam hostes debellastis: huius, quoniam ingenua et excelsa mente non ut hostes male multastis; sed tamquam civibus et cognatis, quam licuit, curam adhibuistis. Hac cohortatione adeo permotus est miles, ut nemo non aliquid de praeda redderet. Qui vero benefacere gloriosum sibi ducebant, inquisitis dominis quidquid adepti fuissent spoliiorum, nihil sibi retinentes, fideliter restituebant.

30. Diebus omnino sex ab oppido Apri commoratus, septimo ad Garellam castra posuit. Cives sive quod ceteroqui imperatorem diligenter, sive quod Apriorum malo docti saperent, simul atque invitati sunt, in eius fidem pacifice transierunt. Quibus ample gratis relatis, Rhaedestum perrexit. Dedentibus se perinde Rhaedestenis, declarato illis quoque ardenti beneficiendi studio, Sergentium progressus est. Quo etiam se tradente, iter Selybriam convertit, Selybrianis propter fidem erga se a militibus Byzantinis, per hiemem fines eorum incursantibus, detrimentis affectis, gratias

- A.C. 1322 καὶ εὐχαριστίαις ἀμειψόμενος. ἐγγὺς δὲ Σηλυβρίας γενομένοις ἔδοξε καταβάνας τῶν ἵππων διαναπαύσασθαι μικρόν. στρατοπεδεύονται δὴ παρὰ τῇ φρουρίῳ Σάκκων, πολεμίῳ μὲν ὄντι διὰ τὸ Συργιάνη μὲν προσχωρήσαι, καὶ τοὺς ἐκ Βυζαντίου στρατιώτας ἐπὶ τῇ Σηλυβριανούς ὑπερδέχεσθαι κατατρέχειν·⁵
- P. 90 καταφρονοῦμένη δὲ ἄλλως διὰ τε τὴν ὀλιγότητα καὶ ἀπειρίαν τῶν ἐνοικούντων, (ἀγρόται γὰρ ἦσαν πάντες γηπόνοι,) καὶ τὴν φανυλότητα τῶν τειχῶν. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ φρουρίῳ ἐγκεκλεισμένοι, ὥσπερ ἀγνοήσαντες ἑαυτοὺς καὶ τῶν περικειμένων ὡς οὐδενῶν καταφρονοῦντες, ὑβρίζον τε ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ πολ-¹⁰ λὰς κατέχεον λουδορίας καὶ βασιλέως καὶ τῶν συνόντων. γελάσας δὲ ἔφ' οἷς ὑβρίζετο ὁ βασιλεὺς, εἰ οἶνος εἴη πολὺς παρ' αὐτοῖς, ἐπνυθάνετο τῶν παρόντων· τῶν δὲ οὐδ' ἀρκούντως εὐπορεῖν ὕδατος ἀποκριναμένων, „οὐκοῦν” ἔφη „τῶν μελαγχο-¹⁵ Βλῆν ποιουσῶν ἐνεπλήσθησαν βοτανῶν.” κελύσας δὲ αὐτοῖς τινα παραινέσαι καὶ σωφρονεῖν καὶ σιγᾶν, αὐτὸς ἅμα τοῖς ἄρχουσι πρὸς ἐπίσκεψιν ἐξήσασαν τῶν σκοπῶν. οἱ δὲ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι Σάκκιοι οὐδὲν μᾶλλον ὑφίεσαν τῶν ὑβρεων καὶ τῶν φωνῶν, ἀλλ' ἐχρῶντο πάσῃ δυνάμει. τὸ δὲ τῶν στρατιωτῶν οἰκετικὸν πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῶν ὑβρεων ἀχθεσθέντες, αὐτοῖς ἠξίου-²⁰ τοὺς δεσπότης ἐπιτρέψαι τὸ ἔργον. ἐπιτρεψάντων δὲ αὐτῶν, ἐπιδραμόντες εἶλον αὐτοβοεῖ, πανταχόθεν ὑπερβάντες τὸ τείχος, (ἦν γὰρ εὐάλωτον,) τοῖς προστυχοῦσι χρησάμενοι ξύλοις

acturus et beneficia remensurus. Urbi appropinquantibus, placuit ab equis descendere, et super herba viridi paululum requiescere. Iuxta castellum igitur Saccos castrametantur, hostile quidem, (nam a Syrgianne stabat, Byzantinumque militem ad Selybrianos per eruptionem vexandos susceperat,) cetera contemnendum, quod ipsum per se exiguum: quod incolae rudes ac imperiti, (omnes siquidem erant rustici,) quod muri humiles ac demissi. Qui igitur intus se incluserant, uti semet ignorantes quique sibi immincebant contemnentes ut nullius pretii, de muro cum insolentia voces contumeliosas identidem contra imperatorem eiusque copias effundebant. Qui renidens ad convitia, ab astantibus quaerebat, multumne apud eos vini esset; illis respondentibus, ne aquae quidem satis: Itaque, subiecit, herbis insaniam generantibus se ingurgitarunt. Tum eos admoneri iubet, uti se modestè gerant et linguas contineant; et cum principibus exercitus ad metas speculandas digeditur. At infelices illi Saccii nihilo magis de protervitate et maledictis remittere: sed omnem in iis facultatem experiri. Iniuriarum magnitudine offensa gravius militum servitia dominos rogant, uti ipsis negotium vindicandi committant. Impetrant, et primo impetu, truncis ac trabibus obviis loco scalarum usi, muros, quod facile fuit, occupant et ad diripiendos indigenas discurrunt. Forte in casa quadam ignis

ἀντὶ κλιμάκων, καὶ πρὸς διαρπαγὴν ἐτράποντο τῶν ἔνδον. A. C. 1322
 εἶσω δὲ μιᾶς οἰκίας ἀνημμένον πυρὸς, ἀνελθόντων ἐπ' αὐτὴν V. 73
 πολλῶν, κατέπεσε τὸ τέγος ἐπὶ τοῦ πυρὸς· ἐκ χόρτων δὲ ξηρῶν
 οὔσης ἐστεγασμένης, φλόξ ἀνήφθη παραχρῆμα λαμπρὰ, εὐ-
 5 θύς δὲ προσεπελάβετο καὶ τῶν ἄλλων· ἦσαν γὰρ ὁμοίως αὐτῇ
 κατεσκευασμένα. πύλης δὲ οὔσης τῷ φρουρίῳ μιᾶς, ἐπεὶ καὶ
 αὐτὴ διὰ τὸν φόβον παρὰ τῶν ἐνοικούντων ἀπρωκοδομήθη, ἄλ-
 λως θ' ὅτι καὶ ἡ πρώτως ἀναφθεῖσα οἰκία παρ' αὐτῇ ἦν, οἱ
 μὲν τῶν εἰσελθόντων, ἅμα δὲ καὶ τῶν ἐποίκων τοῦ χωρίου ὡς
 10 εἶχον ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνελθόντες, ἐξέπιπτον ῥίπτοντες ἑαυτοὺς
 ἡμιπλεγεῖς· οἱ δὲ ἅμα τοῖς κατοικοῦσι τὸ χωρίον ἀνθρώποις
 τε καὶ κτήρεσιν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐναπειλημμένοι, οὐκ ἔχοντες ὅ, D
 τι χρῆσονται, πρὸς ὀλοφρομὸς ἐτράποντο καὶ οἰμωγὰς. καὶ
 ἦν δακρύων ἄξιον τὸ γινόμενον, ἀνθρώπων ὁμοῦ καὶ βοσκήμα-
 15 των ἐπὶ τῇ καύσει βοῶντων τε καὶ ὀλοφρομένων. ἡ στρατιὰ
 δὲ πᾶσα καὶ βασιλεὺς αὐτὸς ἅμα τοῖς ἐν τέλει τῶν ἄλλων ἀμε-
 λήσαντες, περιέστησαν τὸ φρούριον προθυμούμενοι βοηθεῖν,
 μὴ δυνάμενοι δὲ, (πάντων γὰρ ἤδη ἐπελάβετο τὸ πῦρ,) εἰς θρή-
 νους ὑπὸ συμπαθείας ἐτράπησαν καὶ αὐτοί. ἀνάωνται δὲ ὑπὸ
 20 τοῦ πυρὸς ἀπὸ μὲν τῶν ἐξωθεν εἰσελθόντων ἐξ· γυναῖκες δὲ καὶ
 παῖδες καὶ οἱ ἐξωροὶ τῶν τὸ χωρίον κατοικούντων τρεῖς καὶ
 εἴκοσι καὶ ἑκατόν· καὶ βοσκήματα καὶ ἡ ἄλλη περιουσία ὅσα P. 91
 ἦν. ἐλύπησε μὲν οὖν οὐ μετρίως τὸ τοιοῦτον πάθημα τὸν βα-
 σιλέα· ἀναστὰς δὲ ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Σηλυβρίαν καὶ ὧν ἕνεκα

Iuculentus ardebat: quam cum multi conscendissent, tectum ex ce-
 spite arefacto contextum in focum decidit: quo casu de subito ex-
 superantibus flammis, ad contiguas aedes similem in modum aedi-
 ficatas incendium pervasit. Unica erat oppidulo porta, qua propter
 metum obstructa, et quia domus primo incensa prope erat, non-
 nulli, qui irruperant, et quidam de colonis ipsis, cum murum quam
 celerrime poterant, ascendissent, inde se semiustulati praecipites
 foras dabant. Alii simul cum incolis et iumentis ab ignibus inter-
 cepti, nescientes quo se converterent, in gemitus et lamentabiles
 voces prorumpebant. Et erat profecto res digna lacrimis, acerbitate
 ustionis hominibus et pecudibus confuse vociferantibus. Totus ex-
 ercitus ipseque imperator cum ducibus, ceteris posthabitis, oppidu-
 lum circumstebant, ad succurrendum parati. Quod cum nequirent,
 (iam siquidem ignis omnia aedificia depascebatur,) ipsi quoque prae-
 commiseratione sletum non tenebant. Flammis absumpti sunt de
 iis, qui deforis per murum se ingesserant, sex: ex habitatoribus
 autem feminae, pueri et grandiores natu tres et viginti supra cen-
 tum: insuper animantes et reliqua res familiaris quantacumque. Non
 mediocriter hoc alieno infortunio moestus imperator, Selybriam
 ire institit, ubi transactis quorum causa venerat, Chariopolin remea-

A.C. 1322 ἤλθε διαπραξάμενος ἐκεῖ, ἐπανέζευξεν εἰς Χαριούπολιν, καὶ διέλυσε τὴν στρατιὰν πλὴν χιλίων, οὓς ἐπέταξεν αὐτῷ συνέναι, ἐν ἡμέραις ῥηταῖς κελεύσας πάλιν ἀκλήτους πρὸς αὐτὸν ἐπανελθεῖν. ὁ μόντοι τῶν κατὰ τὴν Ῥοδόπην ἐπαρχιῶν στρατηγὸς Παλαιολόγος ὁ μέγας στρατοπεδάρχης τὰς ὑπ' αὐτὸν πύσας πόλεις καὶ τὴν στρατιὰν, ὡσπερ ἔφημεν, ἀπὸ τοῦ νέου βασιλέως πρὸς τὸν πρεσβύτερον ἀποστήσας, πάντων μὲν ἴσχυσε καὶ τὰς γνώμας παραστήσασθαι καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ πείσαι προσέχειν· ἓνα δὲ τῶν ἀπὸ τοῦ Δακικοῦ γένους νομάδα Συρμπάνον ὀνομασμένον τῶν ὄντων ἀποστερήσας, ὅτι τῷ νέῳ προσέκειτο βασιλεῖ, πολλαῖς τε αἰκίαις ὑποβαλὼν, δύο τε τῶν ὀδόντων ἐκρίζώσας καὶ τὴν παρειὰν κατακαύσας σιδήρῳ, ὡς οὐκ ἴσχυσεν ἀποστῆσαι τοῦ νέου βασιλέως, καθείρξας εἶχεν ὑπὸ κλοιοῖς. οὗτος δὴ τοῦ δεσποτηρίου τότε διαδράς, καὶ πολλοὺς ἐτέρους προσεταιρισάμενος νομάδας ψιλοὺς, καὶ τῇ παρὰ τοῦ νέου βασιλέως ἐνταυθοῖ πεμφθεῖσῃ τῷ Παλαιολόγῳ πολεμεῖν συμμίζας στρατιᾶ, ἐπέθετο τοῖς ἐν τῇ Ῥοδόπῃ. ὁρῶντες δὲ οἱ ἐν ταῖς πόλεσι τοὺς τε ἀγρότας ἐκπολεμωθέντας αὐτοῖς ὁμοῦ πάντα καὶ τὴν στρατιὰν ἐπικειμένην, καὶ δεῖσαντες μὴ καὶ τῶν ἐνδον ἀπόλωνται στασιασάντων, μεταβαλόντες προσέθεντο τῷ νέῳ βασιλεῖ. καὶ δῆσαντες τὸν στρατηγὸν εἶχον ἐν φρουρᾷ, ἄχρῃς ἂν ὁ βασιλεὺς πύθόμενος περὶ αὐτοῦ ψῆφον ἐνέγκῃ. αὐτοὶ δ' ἅμα Συρμπάνῳ ἤκον ὡς βασιλέα, οἱ μὲν ἀποληφόμενοι γέγρα τῆς εἰς αὐτὸν ἐννοίας· ὅσοι

vit missionemque dedit exercitui, mille apud se retentis: mandans uti praefinitis diebus, quamquam non arcessiti, rursus adessent. Verum magnus stratopedarcha Palaeologus, Rhodopes praefecturae dux, creditas sibi urbes omnes exercitumque, ut supra demonstravimus, a iuniore ad seniore imperatorem avertere et ad huius obsequium inclinare potuit: unum autem quendam genere Dacum, pecuarium, Syrmpanum nomine, fortunis exutum, quod nepoti faveret, postquam saepe illum fustuario multavit, duos etiam dentes radicatus excussit maxillamque ferro candenti inurendam curavit, nec cum tamen a fide transversum agere valuit, cum manicis in custodiam dedit. Inde cum aliquando effugisset aliosque pastores, armis militaribus nudos, magno sibi numero ascivisset, et copiis ad Palaeologum coercendum eo missis se immiscuisset, in Rhodopeios ferebatur. Qui erant in oppidis, cernentes agrestes universos contra se conspiratos et instantem imperatoris exercitum, timentesque ne instans seditione excitata pessum irent, commutata sententia ad eum se contulerunt vinctumque ducem in custodia tamdiu habuerunt, quoad, re intellecta, imperator de eo certum statueret: ipsi cum Syrmpano ad illum profecti sunt; pars ut praestitae benevolentiae praemium adipisceretur: quotquot autem a seniore prius fecerant, ut

δ' ἦσαν πρότερον τῶν πρεσβυτέρων προστεθειμένοι βασιλεῖ, ἔξαι- A. C. 1322
 τήσονται συγγνώμην. ὁ βασιλεὺς δὲ τῶν μὲν ἀφεστηκότων κα-
 θαράμενος μετρίως ὡς ἀγνωμόνων περὶ αὐτὸν εὖ δράσαντα
 φανέντων, παραγγείλας τε μὴ εὐχερεῖς ἔτι πρὸς τὰς ἀποστα- D
 5σίας καὶ τὰς παραβάσεις τῶν ὄρκων εἶναι, αὐτὸς τε ἀμνη-
 στήσιν ὧν αὐτοῖς ἡμάρτηται εἰπὼν, ἠξίωσε συγγνώμης· μετὰ V. 74
 μικρὸν δὲ καὶ εὖ ποιήσας, οἴκαδε ἐπέταξεν ἀπιέναι. τοὺς
 δὲ τῆ εἰς αὐτὸν ἐμμείναντας πίστει ἐπαινέσας τε ἅμα καὶ
 δωρεαῖς ἀμειψάμενος ἀξίως, ἔξαπέστειλε μὲν αὐτούς, στρα-
 10τηγὸν αὐτοῖς ἐπιστήσας τὸν Ταρχανειώτην δομῆστικον, ᾧ ἐπε-
 τέτραπτο τὸν μέγαν στρατοπεδάρχην δεσμώτην ὡς βασιλέα
 ἀποστεῖλαι. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ Συρμπάνος ἐπὶ τοῦ βα-
 σιλέως ἐστηκώς, ἐδόκει βούλεσθαι τι πρὸς βασιλέα εἰπεῖν.
 συνεῖς δὲ ὁ βασιλεὺς, εἴ τι βούλοιο ἐκέλευε λέγειν. ὁ δ'
 15ἅμα τῷ προσταθῆναι πρὸς τοῦδαφος ἑαυτὸν καταβαλὼν,
 συγγνώμης ἦτι τυχεῖν, εἰ συνώτης ὧν καὶ βάρβαρος καὶ P. 92
 ἀγροῖκος, ἐτόλμησε φθέγγασθαι τι πρὸς βασιλέα. τοῦ βασι-
 λέως δὲ προστάξαντος λέγειν δεδοικῶτα μηδὲν, ὑπὲρ τοῦ με-
 γάλου ἐδεῖτο στρατοπεδάρχου, ὥστε καὶ αὐτὸν ἐφ' οἷς εἰς
 20βασιλέα ἤμαρτε, τοὺς κατὰ τὴν Ῥοδόπην ἀποστήσας, τυχεῖν
 συγγνώμης. τοῦ βασιλέως δὲ ἐρομένον, εἰ πρὸς εἰρωνείαν ἢ
 πρὸς ἀλήθειαν τυχεῖν δεῖται ὁ δ' ἔφασκε, πρὸς ἀλήθειαν,
 καὶ ὄρκον προσετίθει πίστεως χάριν δέον δ' εἶναι, εἴ τι καὶ
 ἤμαρτε, προσήκοντα πρὸς γένους ἀξιώσαι συγγνώμης. „ἐπι-
 25λέλλησαι δ'” εἶρηκεν αὐτῷς ὁ βασιλεὺς „ὅσα σε εἰργασται κα- B

delicti gratiam impetrarent. Quos imperator, ut adversus se bene
 meritum ingratos verbis mollibus castigavit: et praecipiens, ne de
 cetero ad defectionem et sacramentum violandum faciles essent, of-
 fensionumque oblivionem promittens, venia est impertitus et pau-
 lo post humaniter domum abire iussit. Qui autem in fide perstitis-
 sent, eos quoque pro dignitate collaudatos et donis donatos dimisit,
 duce illis praefecto Tarchaniota domestico, cui mandatum erat, uti
 magnum stratopedarcham imperatori vinctum mitteret; coram quo
 altero die astans Syrmpanus quippiam illum velle videbatur. Quo
 animadverso, Dic, ait, si quid habes. Syrmpanus statim se humi
 abiiciens petere, ut sibi ignosceretur, si subulcus et barbarus et
 rusticus imperatorem verbo appellare auderet. Iussus ut omni timore
 deposito loqueretur, pro magno stratopedarcha orare occoept, ut ei
 ipsi, quod Rhodopeios a fide in dominum suum abduxisset, igno-
 sceretur. Percunctante imperatore, simulatene, an vere et ex animo
 ita rogaret, Vere, inquit; et ad confirmationem iuramentum adie-
 cit, addiditque, ex officio esse, quamquam peccasset, tamen ut co-
 gnato veniam non negare. Rursum imperator: An tu oblitus es, qui-
 bus et quot malis ille te mactaverit? Bona tibi, liberos et uxorem

Δ. C. 1322 καὶ, ἀποστερήσας μὲν τῶν ὄντων καὶ παιδῶν καὶ γυναικός,
 ἔτι δὲ καὶ ὀδόντων αὐτῶν, πολλαῖς τε αἰκίαις κατὰξάνας τὸ
 σῶμα, καὶ τέλος ὡσπερ τινὰ τῶν ἐπὶ δεινотάτοις ἐαλωκότων
 τὴν παρειὰν κατακαύσας σιδήρῳ ὡς μηδὲ τὰς οὐλὰς ἐξάλει-
 φθῆναι δύνασθαι; ὅλως δὲ τί σε τὸ πείσῶν ἐστὶν ὑπὲρ ἐκεί-5
 νου δεῖσθαι;” „τί δ’ ἂν εἴη μείζον” ἔφρασκεν „ὦ βασιλεῦ, ἢ
 τὸν οὐπω χθὲς καὶ πρώην ἐν τοῖς δουλεύουσιν ἐκείνῳ τετα-
 γμένον, νῦν εἰς τοσοῦτον ἤκειν περιφανείας, θεοῦ καὶ σοῦ,
 βασιλεῦ, εὐηγοητότος, ὡς καὶ τοὺς βασιλεῖ προσήκοντας
 C κατὰ γένος ἐξαιτεῖσθαι δύνασθαι, καὶ τῶν προσδοκωμένων 10
 ἀπαλλάττειν κακῶν;” θαναμάσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐπὶ τοῖς
 κακοῖς ἀμνηστίαν τοῦ βαρβάρου, „εἰ σύγε” ἔφη „τοσαῦτα ὑπ’
 αὐτοῦ ἀδικηθεῖς καὶ κακῶς παθῶν, βάρβαρος ὢν καὶ φραῦλος
 τὴν τύχην, τοῖς ἐναντίοις ἀμείβῃ ὅσον ἔξεστι ποιῶν εὖ, οὐδ’
 ἐμὲ δίκαιον μετριώτερα ἀδικηθέντα, βασιλέα τε ὄντα, ἀπα-15
 ραίτητον ὄφθῆναι πρὸς ὄργην. τοίνυν καὶ τῆς σῆς ἰκετείας
 ἔνεκα τὰ ἡμαρτημένα παρορῶν, ἀξιῶ συγγνώμης.” εὐχαριστή-
 σας δὲ ὁ βάρβαρος ἐπὶ τούτοις, καὶ πολλάκις ἐπευφημήσας
 τὸν βασιλέα, καὶ δευτέραν δέησιν προσετίθει, τὸ τὸν αὐτὸν
 μήτε τῆς ἀξίας ἀποστερηθῆναι μήτε τῶν προσόδων καὶ τῶν 20
 D δωρεῶν τῶν βασιλικῶν. ἔτι δὲ μᾶλλον τὴν ὑπὲρ τοῦ ἡδικη-
 κότος σπουδὴν θαναμάσας ὁ βασιλεὺς, καὶ ταύτην τὴν δέησιν
 ἐπλήρου. ἔτι δὲ αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας βασιλέως κειμένου,
 τὰ τῆς συγγνώμης γράμματα διαχαραχθέντα καὶ τῇ βα-
 σιλικῇ πιστωθέντα χεῖρὶ ἐπεδόθησαν αὐτῷ· ὁ δὲ λαβὼν 25

eripuit, dentes excussit, plagis multis corpus tuum dilaceravit, ad
 extremum maxillam ferro, ut atrocissimorum scelerum damnato, ustula-
 vit, ac perpetua cicatrice deformem reliquit. In summa, cedo,
 quid te movit, ut eius causam ageres? Quid vero maius, inquit,
 quam qui paulo ante in servis illius censebatur, eum nunc Dei con-
 cesso ac tuo munere in tantam claritatem venire, ut deprecatione
 sua etiam cognatos imperatoris formidato supplicio eximat? Admirans
 imperator, sic eum delesse iniuriarum memoriam, Si tu, ait, tam
 iniuqua et infanda ab illo passus, homo barbarus, sorte infimus, ni-
 hilo minus quantum in te est, mala bonis compensas, me minora
 passum et imperatorem, inexorabilem iram fovere non decet. Igitur
 vel te deprecatore in me commissa negligens, ecce veniam illi tribuo.
 Actis gratiis et iterum iterumque dictis imperatori laudibus, bar-
 barus denuo petit: nempe ut idem stratopedarcha nec honore, nec
 redivitibus, nec bonis imperatoriis excidat. Tantum studium erga
 noxium amplius suspiciens imperator, etiam hoc annuit; et ad-
 huc ad pedes eius iacenti testimonium datae veniae in pittacio
 exaratum, et, ut mos est, fidei ergo imperatoris manu addita,

καὶ τὴν γῆν κατασπασάμενος, ἐφ' ἧς ὁ βασιλεὺς εἰστήκει, Α. C. 1322
χαίρων ἀπῆλθε.

λά. Τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας ἐκ Θεσσαλονίκης ἄγγελος ἐλ- P. 93
θὼν ἀπήγγειλε βασιλεῖ, ὡς στάσεως ἐν αὐτῇ γενομένης, οἱ V. 75
5 τῶ νέῳ βασιλεῖ προσκείμενοι ὑπερσχόντες, Θεσσαλονίκην πε-
ριεποίησαν αὐτῷ· τὸν δεσπότην δὲ Κωνσταντῖνον εἰς τὸ περὶ Β
αὐτὴν φροντιστήριον τὸ Χορταῖτον διαδράντα, κατασχόντες
ἔχουσιν ἐν φρουρᾷ. ὁ βασιλεὺς δὲ εὐθύς τοὺς ἄξοντας αὐτὸν
ἐπεμψεν εἰς Θεσσαλονίκην, ὄρκους πρότερον αὐτοὺς κατασχών,
10 ὡς οὐτ' αὐτοὶ ἐκόντες, οὐθ' ἑτέροις παραχωρήσουσι τὸν δε-
σπότην ἀποκτεῖναι. οἱ καὶ ἀπελθόντες ἤγαγον αὐτὸν εἰς Δι-
δυμότειχον μοναχῶν ἡμφιεσμένον σχῆμα· περιεβάλετο δὲ αὐ-
τὸ καὶ πρὶν αὐτοὺς εἰς Θεσσαλονίκην ἐλθεῖν δέει τοῦ μὴ ἀπο-
θανεῖν. συνῆλθον δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸν νέον βασιλέα τῶν Θεσ-
15 σαλονικέων καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς στρατιᾶς πολλοὶ, καὶ
ὁ τῆς κατ' αὐτὴν ἐκκλησίας πρόεδρος Ἰερεμίας, καὶ Γεράσι- C
μος ὁ τῆς κατὰ τὸ ἱερόν ὄρος τὸν Ἄθω ἐξηγούμενος λαύρας.
ἡ μέντοι περὶ τὸν νέον ἡθροισμένη βασιλέα στρατιὰ, ἀταξία
στρατιωτικῇ χρησάμενοι, ὀλίγον δεῖν κατέκοψαν ἂν τὸν δε-
20 σπότην, εἰ μὴ αὐτὸς ἐβρόύσατο παρῶν ὁ βασιλεὺς· ἐκέλευσε
δὲ εἰρχθῆναι. τισὶ δὲ ὕστερον ἡμέραις ὁ δεσπότης διὰ τινος
ἐδεῖτο τοῦ νέου βασιλέως, ἅμα καὶ πολλὰς χάριτας ὁμολο-
γῶν, ὅτι δι' αὐτὸν οὐκ ἐτεθνήκει, ὡς ἐπεὶ καθ' ὅποιονδήποτε
τρόπον τὸ τῶν μοναστῶν περιεβάλετο σχῆμα, καὶ τὰ νενομι-

præbetur: quo accepto, vestigia imperatoris exosculatus, cum
laetitia recessit.

31. Eodem die Thessalonica veniunt nuntii, factionibus ibidem
natis, ab eo stantes vicisse urbemque illi subiecisse: Constantinum
despotam in monasterium Chortaetum, civitati vicinum, confugisse:
comprehensum custodia detineri. Imperator confestim Thessaloni-
cam mittit, qui hominem adducant; prius iureiurando adstrictos,
neque se despotam occisuros, neque aliis occidendum permissuros.
Profecti, in schemate monastico, quo se mortis metu velaverat,
antequam illi Thessalonicam aspirarent, Didymotichum perducunt.
Prosequebantur eum Thessalonicensium et de senatu et de militibus
complures, atque etiam ecclesiae illius antistes Ieremias: item Ge-
rasimus, laurae, quae est in Atho sancto monte, praefectus. Parum
vero abfuit, quin stipatores imperatoris audacia militari despotam in
frusta concidissent, nisi illum praesentia sua imperator conservasset.
Praecepit autem in carcerem tradi. Praeteritis diebus aliquot, des-
pota hominem certum ad imperatorem allegans, gratias agit, quod
se e faucibus fati eripuerit: et simul rogat, quoniam modo quodam
monachi habitum cepisset, etiam legitima monastices instituta sibi
exsequi liceret, ne coactus, sed libens eum cepisse videretur. Impe-

- A. C. 1322 σμέννα ἐπ' αὐτῷ τελεσθῆναι πάντα, ὡς ἂν μὴ δοκοῖη βία, ἀλλ' ἐκὼν περιβεβλήσθαι. ὁ βασιλεὺς δὲ ὑποπεύσας μὴ βίον μεταβολῆς ἐπιθυμία, ἀλλ' ὅπως ἀπολυθείη μὴ εἰργεσθαι, τοιαῦτα αἰτεῖν, τὸν Θεσσαλονίκης πέμψας μητροπολίτην καὶ τὸν τῆς λαύρας ἐξηγούμενον Γεράσιμον, οὐχ ἀρμόζοντα αἰ-5 τεῖν αὐτὸν μεμήνυκεν ἐν τῷ παρόντι· τὸ μὲν γὰρ μὴ κακῶς ὑπὸ τῶν φρουρούντων πάσχειν, ἀλλ' ἀναπαύλης ἀπολαύειν, ἐξέσται, τὸ δὲ ἀπολυθῆναι τῆς εἰρκτῆς, ἀδύνατον τὸ νῦν εἶναι· διὸ μηδὲ τοιαῦτα δεῖσθαι. ὁ δ' ἔτι μᾶλλον ἐδεῖτο περὶ τῶν αὐτῶν, τῶν ἱερῶν ἐκείνων ἐπιλαβόμενος ἀνδρῶν, ὡς οὐδ' 10 πρὸς ὑπόκρισιν, οὐδὲ πρὸς ἀνάγκην, ἀλλ' ἀληθείᾳ μᾶλλον τὴν πρὸς τὸν τοιοῦτον βίον αἰρούμενος μεταβολήν. ἃ δὴ καὶ πυθόμενος παρ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, ἐπέτρεψε νῆ βούλοιο ποιεῖν περὶ αὐτοῦ. ἤχθησαν δὲ ἐπὶ τῶν αὐτῶν καιρῶν ἐκ
- P. 94 Θεσσαλονίκης πρὸς βασιλέα δεσμῶται καὶ οἱ τὴν βασιλίδαι 15 Ἐέννη τὴν τούτου μητέρα, ὅπερ ἔφθμεν εἰπόντες, ἐλκύσαντες βία, ὃ, τε Παλαιολόγος Κωνσταντῖνος καὶ Ἰωάννης ὁ Ζαριίδης καὶ ὁ πρωταλλαγᾶτωρ Σεναχηρεῖμ. ὦν τοὺς μὲν δύο, βασιλέως προστεταχότος, ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐθελήσασαν ἀγο- 20 ρᾶς ἀφρημένους τὸ γένειον καὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς· τὸν Παλαιολόγον δὲ ὁ πρωτοστράτωρ ἐξητήσατο, ἀνεψιὸν αὐτοῦ ὑπάρχοντα, μὴ ταῦτὸν παθεῖν· εἰς δεσμοτήριον δὲ ἐνεβλήθη. ὀλίγῳ δὲ ὕστερον αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἄλλους ὁ βα- Βσιλεὺς ἤξιωσε συγγνώμης. ἐν ταῖς αὐτοῖς δὲ καιροῖς καὶ οἱ Λήμνιοι τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ἀποστάντες, ἦγον ἐπὶ 25

rator suspicione tactus, non desiderio vitae commutandae, sed carceris evadendi hoc ab se peti, metropolitanum et laurae praefectum Gerasimum mittit, qui dicant, illum in praesens haud convenientia petere. Nam, ne a custodibus habeatur male, sed quiete potiat, hoc illi concessum iri: dimitti nunc e carcere nequiquam posse: proinde id rogare parcat. At despota viros illos sacratos prehensans, idem enixius orare, ut qui non ex hypocrisi aut necessitate, sed sincero potius animo hoc vitae genus delegisset. Quae cum ad imperatorem referrent, quid eo fieri vellet edixit. Eodem tempore Thessalonica adducti sunt in vinculis, qui Xenam imperatoris matrem, ut supra diximus, per vim a Deiparae statua abstraxerant; Constantinus Palaeologus, Ioannes Zaridas et Senacherim protallagator: quorum duo, imperatoris mandatu, abrassa barba et capillis, publice in foro ad spectandum omnibus ignominiae causa sunt propositi; Palaeologum protostrator ut consobrinum precibus suis dedecore prohibuit: sed in carcerem datus est; cui post breve tempus, ut duobus aliis, imperator ignovit. Paulo post et Lemnii ad iuniorum descendentibus venerunt: simul ut eam rem illi nuntiarent;

τὸν νέον, ἅμα τε τὴν ἀποστασίαν αὐτῶν ἀπαγγελοῦντες καὶ A.C. 1322
τὸν ἄρξοντα αἰτήσαντες τῆς Λήμνου. εὐεργετηθέντες δὲ παρὰ V. 76
βασιλέως καὶ ἡγεμόνα λαβόντες ὥσπερ ἤτοῦντο, οἴκαδε ἐπα-
νῆλθον. τούτων γινομένων, ἐκ Σηλυβρίας ἡγγέλθη τῷ βα-
50σιλεῖ, ὡς Περσικὴ στρατιὰ κατὰ συμμαχίαν τοῦ πάππου
καὶ βασιλέως ἐκ τῆς ἑω διαβάσα, ἅμα τῇ ἐκ Βυζαντίου
στρατιᾷ ὅσον οὐπω ἐλεύσονται κατ' αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπύθετο,
τὴν μὲν κατὰ τῶν ὁμοφύλων τῶν Περσῶν ἐπαγωγὴν ἐθαύ-
μισε τῶν ἀντιτεταγμένων, αὐτὸς δὲ ὄρημν τιμὴν ἀσχέτω κατὰ C
10τάχος ἄρας ἐκ Διδυμοτείχων, εὐθὺ τῆς ἐπερχομένης ἦει στρα-
τιᾶς, ὡς μαχοῦμενος ἢ ἂν συντύχοι. εἰς τρίτην δὲ ἡμέραν
ἢ τε ἐκ Βυζαντίου στρατιὰ ἅμα τοῖς Πέρσαις καὶ βασιλεὺς
ὁ νέος μεταξὺ Τζουρουλόης καὶ Σηλυβρίας συνῆλθον. συν-
ιδόντες δὲ οἱ Πέρσαι καὶ οἱ ἐκ Βυζαντίου Ῥωμαῖοι ὡς οὐδὲ
15ἀντιβλέψαι δυνήσονται πρὸς τὴν μετὰ βασιλέως στρατιάν,
οὐδὲ παρατάξασθαι ὑπομείναντες οὐδὲ πλησίον ἐλθεῖν, ἀλλ'
ἔτι ποθέωτερόν ὄντες, μεταστραφέντες ἔφρευγον κατὰ κράτος,
ιδίᾳ μὲν οἱ Πέρσαι, ιδίᾳ δὲ οἱ Ῥωμαῖοι. ὁ βασιλεὺς δὲ φεύ-
γοντας ἰδὼν, καὶ αὐτὸς εἰς δύο τὸ στράτευμα διελὼν, ἐκέ-
20λευε διώκειν. ἐπιπολὺ δὲ τῆς διώξεως γενομένης, ὡς ἦννον οἱ
διώκοντες οὐδὲν, (ἦσαν γὰρ οἱ φεύγοντες οὐκ ἐν ἐφικτῷ,) οἱ D
μὲν τρεῖς τῶν Περσῶν ζωορήσαντες, οἱ δ' ἕτεροι πέντε Ῥω-
μαίων, ἐπανέστρεψαν, τῶν ἄλλων διασωθέντων ἵππων δὲ τῶν
μὴ δυνηθέντων ἐπεσθαι τῇ στρατιᾷ καὶ σκευῶν στρατιωτι-
25κῶν καὶ οἰκετῶν ἐκράτησαν πολλῶν. ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς
ἐστρατοπέδευσε ἐγγὺς Σηλυβρίας. οἱ μέντοι διασωθέντες τῇ

simul ut insulae praefectum ab eo poscerent: qui benefice tractati
et praesidem, uti rogaverant, adepti, domum reverterunt. Dum
haec aguntur, Selybria nuntiatur, Persas ex oriente ad avum adiu-
vandum traiecisse et cum Byzantinis coniunctos, mox contra iunio-
rem venturos. Audito, Persas, aliqui inimicos, ad subsidium ad-
versus homophylos a sene ascitos, incitatissimo impetu et celeriter
Didymoticho movens, adventantibus recta obviam procedit, manus
conserturus, ubicunque occurrissent. Tertio die Byzantini cum Per-
sis Zurulum inter et Selybriam in eum incidunt. Cum scirent autem
se ne intueri quidem imperatoris exercitum ausuros, nec aciem con-
tra instituere, nec propius ferre gradum sustinuerunt: sed procul
adhuc distantes, totis viribus in pedes hac Persae, illac Romani se
conicerunt. Conspecta fuga, imperator ipse quoque divisis copiis
fugientibus instare iussit. Quod cum diu esset factum et nihil
tamen effectum, (fugitores enim illi alas in pedibus habebant,) hi
cum tribus Persis, illi cum quinque Romanis, quos vivos ceperant,
regrediebantur. Equis vectariis, qui agmen fugiens sequi non po-

- A. C. 1322 φρυγῆ Ῥωμαῖοι καὶ Πέρσαι, εἰς Βυζάντιον πρὸς τὸν πρεσβύτερον βασιλέα ἐλθόντες, ἀπήγγελλον τὴν ἤτταν. ἅμα δὲ καὶ ναῦς οἱ Πέρσαι πρὸς τὴν διάβασιν ἤτοῦντο. βασιλεὺς δὲ ἐπεχείρει πείθειν αὐτοὺς μένειν ἐν Βυζαντίῳ· ὡς δὲ οὐκ ἐπέειδοτο, αὐτοὶ τε φάσκοντες κατατριβήσεσθαι μάτην, καὶ βασιλεὶ μηδὲν λυσιτελήσειν ἅμα τοῖς ἄλλοις πολιορκούμενοι Βυζαντίοις·
- P. 95 μηδὲ γὰρ ἂν ἔξω τειχῶν μὴ ὅτι γε αὐτοὺς ἀλλ' οὐδ' αὐτὸν ἂν τὸν ἀρχισατράπην αὐτῶν ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν πάσῃ δυνάμει πρὸς τὸν νέον ἀντιτάξασθαι δυνήσεσθαι βασιλέα. καὶ τῶν παράτυχόντων ὡς ἀληθῆ λέγουσιν ἅμα συνείπόντων Ῥωμαίων, ναῦς λαβόντες, ἐπεραιωθήσαν πρὸς τὴν ἔω.
- B λβ'. Ὡς δ' ἦ τε ἐκ τῆς Περσικῆς συμμαχίας τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως περιηρέθη ἐλπίς, τὰ τε κατὰ τὰς νήσους πονήρως εἶχε, τῆς μὲν Ἀθήνων ἤδη καὶ φανερῶς ἀφροστηκίας, τῶν ἄλλων δὲ κλονουμένων καὶ ὅσον οὐπω τὴν ἀποστασίαν· καὶ αὐτῶν ἀπειλουσῶν, καὶ αἱ κατὰ τὴν ἠπειρον πρὶν ὑπήκοοι τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ, πλείους τῶν πόλεων ἤδη συναπέστησαν πρὸς τὸν νέον· ἀπορία πάντοθεν περισχεθεῖς, πρεσβείαν δεῖν ἔγνω πρὸς βασιλέα αὐθις τὸν ἔγγονον πέμπειν.
- C πέμπει δὲ τὸν κατὰ τὸν Ἄθω τοῦ ἱεροῦ ὄρους πρῶτον τὸν Ἰσαάκ, καὶ ἄλλως μὲν ὄντα συνετόν, οὐχ ἥμιστά δὲ ἀντιποούμενον καὶ ἀρετῆς· τοιαῦτα πρὸς βασιλέα τὸν ἔγγονον πρεσβεύόμενος δι' αὐτοῦ· „εἰ μὲν ἦ κατ' ἀρχὰς ἀκίνητοι πρὸς τὸ
- V. 77 κακὸν οἱ ἄνθρωποι ἐδημιουργοῦντο παρὰ θεοῦ, ἢ ὥσπερ ἦν

terant, impedimentis atque etiam servis militum magno numero potiti sunt. Progressus imperator, prope Selybriam tentoria fixit. Persae et Romani fugae beneficio servati, Byzantium cum venissent, seni imperatori sese victos narrabant; ac Persae naves simul ad traiciendum petebant: quos ille ut Byzantii manerent, flectere non poterat, opponentibus, se frustra contritum iri et cum alijs Byzantijs obsessos, nihil ei profuturos: nam extra moenia non sese tantum, verum nec ipsum eorum archisatrapam cum toto exercitu suo in acie adversus iuniorum imperatorem consistere posse. Romanis, qui aderant, vera eos dicere attestantibus; conscensis navibus, in orientem transmiserunt.

32. Postquam Persici auxilii spes decollavit, et insularum auditi motus, Lemno iam aperte alium dominum colente, reliquis in fide labascentibus et propediem defectionem minitantibus; urbibus item continentis pluribus simul ad iunioris imperium aggregatis: omni ex parte anxius animi senior, rursus legationem mittendam iudicavit. Huic muneri Isaacium sacri montis Atho praepositum, virum alioquin intelligentem et virtutis multo studiosissimum deligit, illique in legatione dicenda haec iniunxit: Si homines aut ab initio ad malum inflexibiles a Deo fabricati essent, aut, cum voluntate libera fabricati,

δέον, ἀντεξούσιοι γεγονότες ἔμειναν ἐν τῇ ἀγαθῇ, οὐδέν ἂν τῶν A. C. 1322
 μετὰ ταῦτα παραβαθέντων ἐτολήθη. ἐπεὶ δὲ διὰ τὴν παρά-
 βασιν εὐόλισθος πρὸς τὸ χεῖρον ἢ τῶν ἀνθρώπων γεγένηται
 φύσις, ἔξ ἐκείνου μέχρι καὶ νῦν πάντ' ἄνω καὶ κάτω καὶ τοῦ
 5 ἐξ ἀρχῆς ἀντικειμένου γίνεται συνεργοῦντος, ὅποιον δὴ τι
 νῦν συμβέβηκε καὶ ἡμῖν. δέον γὰρ ἐμὲ τὴν πρὸς ἐμέ σου εὐ-
 νοϊαν καὶ πρὸς πατέρα παιδὶ πρόπευσαν αἰδῶ τε καὶ τιμῆν D
 αὐτοῖς ἔργοις καταμαθόντα, τοὺς σε διαβάλλειν ἐπιχειροῦν-
 τας ὡς κατ' ἐμοῦ συσκευαζόμενον δούλους, ὡς ἐχθραίνοντας
 10 ἀποδείξασθαι, ἐγὼ δὲ ἀπατηθεὶς, ταῖς μὲν διὰ τῶν σῶν ἔργων
 ἀποδείξειςιν οὐ προσέσχον, λόγοις δὲ πεπλασμένοις παρὰ τῶν
 συκοφαντῶν πεισθεὶς, ἤγειρα πόλεμον, οὕσης εἰρήνης. νυνὶ δὲ
 αὐτοῖς ἔργοις τὴν ἀβουλίαν καταμαθὼν, ἔμαυτὸν μὲν, ὥσπερ
 δίκαιον, καταμέμφομαι· σοὶ δὲ τοὺς τε τρόπους ἀγαθῶ ὄντι,
 15 καὶ τὴν εἰς ἐμὲ αἰδῶ καὶ εὐνοϊαν ἴσην διατηροῦντι, ὅπως εἰς
 εἰρήνην ἐκ πολέμου πάλιν τὰ πράγματα ἡμῖν ἦξει, μελήσει."
 Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος „χάριτας" εἶπεν
 „ὁμολογῶ πολλὰς τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων θεῶ, ὅτι τῇ P. 96
 αὐτοῦ χρηστότητι χρησάμενος καὶ περὶ ἐμὲ, οὐτ' αὐτὸν τι
 20 κατὰ τοῦ ἐμοῦ κυρίου καὶ βασιλέως ἢ βουλεύσασθαι συνεχώ-
 ρησεν ἢ προᾶξαι, οὔτε τοὺς συκοφάντας ἀνελέγκτους ἄχρι τέ-
 λους διατελεῖν, ἀλλ' αὐτὸν βασιλέα μάρτυρα ἔχειν παρέσχεν,
 ὡς οὐτ' αὐτὸς ἀδικῶ, οὐδ' οἱ συκοφαντοῦντες ἀδικίας ἐνέλι-
 πον οὐδεμίαν ὑπερβολήν. εἰ δ' ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ὑπὸ διε-

in innocentia, quemadmodum oportebat, perseverassent, nulla fuissent, quae postea plurima in vita hominum perperam commissa sunt. Quia vero propter primam transgressionem natura humana in deterioribus labilis evasit, ex eo usque ad hoc momentum temporis, illo, qui fuit ab orbis primordio noster adversarius, adnitente, omnia sursum ac deorsum feruntur permisceturque: quale quiddam nunc et in nobis experimur. Cum enim debuissim tuum in me propensum animum quaeque filium decet erga patrem reverentiam ac venerationem ex ipsis factis tuis didicisse, calumniatores apud me tuos, quasi adversum me dolos machinarere, ut inimicos repellere; ego circumscriptus, quemadmodum rebus ipsis te mihi probare conarere, non attendi: sed fictis eorum sermonibus praeoccupatus, in pace bellum excitavi. Iam rerum experientia temeritatem et dementiae meam cognoscens, memet iure incuso. Tibi ut bene morato, meique ut antea cupido et observanti, quinam ab armis ad otium redeamus, curae erit. Hactenus senior. At nepos in hunc modum: Gratias ingentes ago regum regi Deo, quod bonitate sua etiam in me usus, neque sivit, ut ipse quippiam contra dominum meum et imperatorem vel cogitatione vel actione molirer; neque obtractatores meos non tandem redarguit: quando ipsam imperatorem mihi testem apposuit,

A.C. 1322 φθαρμένων ἀνθρώπων ἀπατηθεῖς, εἰργασταὶ ἂ μὴ δεόν, ἀλλ' ἡμεῖς γε γονέας τε εἰδότες τιμᾶν καὶ ἄν τι καὶ ἀδικώμεθα Β ἀνέχεσθαι, ὅσον ἂν παράσχοι θεός, βουλευσάμενοι δράσομεν περὶ τῶν προκειμένων." ὁ μὲν οὖν πρέσβις τοιαύτης ἀποκρίσεως παρὰ βασιλέως τυχῶν, ἀπῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον ὡς ἐκεῖ περιμενῶν, ἄχρις ἂν ὁ βασιλεὺς βουλευσάμενος ἀποκρίνηται περὶ τῆς εἰρήνης. ὁ βασιλεὺς δ' ἅμα τῇ μεγάλῃ δομestίῳ, ὃ, τι χρῆ ἐβουλευόντο πράττειν περὶ τῶν προκειμένων, ὅπως ἢ εἰρήνη γένοιτο τοιαύτη σκοποῦντες, ὡς μηδεμίαν πρόφασιν ἔχειν τοὺς συκοφάντας πρὸς ἀλλήλους διαβάλλειν 10 τοὺς βασιλέας καὶ πόλεμον ἐπὶ λύμῃ τῶν κοινῶν πραγμάτων κινεῖν. ἐδόκει δὴ λυσιτελεῖν αὐτοῖς τε ὁμοῦ καὶ τὴν στρατιὰν C καὶ πόλεις πάσας καὶ τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν πραγμάτων τῷ βασιλεῖ ἐπιτρέψαντας, αὐτοὺς ὑπ' ἐκεῖνον ἄγεσθαι, καὶ εἰς ὑπηκόους τελεῖν τὰ προσταττόμενα ἐκπληροῦντας· οὕτω 15 γὰρ τοὺς διαβάλλοντας χώραν οὐδεμίαν ἂν σχεῖν, πάντων ὁμοῦ χρημάτων ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως διοικουμένων. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ νέος βασιλεὺς τοὺς ἐν τέλει πάντας καὶ ἡγεμόνας καὶ τοὺς λογάδας τῆς στρατιᾶς εἰς ἐκκλησίαν συναγαγῶν, εἶπε τοιαύδε· „τὰ ἐκ τοῦ πολέμου φνύμενα κακὰ 20 καὶ μάλιστα τοῦ ἐμφυλίου, καὶ πολλαχόθεν μὲν ἄλλοθεν ἔξεστι καταμαθεῖν, μάλιστα δ' ἂν τις αὐτὰ κατίδοι καὶ ἀπὸ τοῦ νυνὶ ἐμοῦ τε μεταξὺ καὶ βασιλέως κινήθέντος πολέμου. ἐν γὰρ ὀλίγῳ χρόνῳ τοσοῦτον αὐτοὶ ὑφ' ἐαυτῶν διεφθείρα-

nec me ullam illi irrogasse iniuriam, et criminatores ad me iniuriis oneranda nihil fecisse reliqui. Et quamvis ille a perditis hominibus deceptus, ab officio discessit, tamen nos, qui parentes honorare et, licet ab iis etiam indigne habeamur, sufferre ac perpeti novimus, rem perpendemus et, quantum Deus concesserit, faciemus. Legatus, adepto hoc responso, in castra abiit, expectaturus ibi, dum post consultationem certi aliquid acciperet. Imperator cum magno domestico, quid in re praesenti agere conveniat exquirat et considerat, quam ratione eiusmodi pax constituitur, qua imperatoribus de altero apud alterum detrahendi bellumque cum pernicie rei publicae commovendi sycophantis omnis occasio praecidatur. Statutum, concludere, si simul seipsos, exercitum, urbes universas, totius imperii gubernacula, seni committant, a quo pro subiectis regantur et cuius iussa factitent. Sic illo solo rerum domino, materiam obtrectandi nullam fore. Die postero imperator coactis in concionem optimatibus ac ducibus universis cum flore exercitus, hoc maxime modo disseruit: Quae incommoda bello, ac praesertim civili, importentur, cum aliunde multis exemplis, tum praesertim ex eo perspicere datur, quod nunc inter me avumque meum flagrat. Brevi enim tempore tantum ipsi potentiam nostram attrivimus, quantum nec

μεν τῆς δυνάμεως ἡμῶν, ὅσον οὐδ' ὁμοῦ πάντες οἱ πρόσοικοι A. C. 1222
 ἡμῖν βάρβαροι ἐπιστρατεύσαντες ὁμοουῶσι κατεργάσασθαι D
 ἴσχυσαν ἄν. ὃ δὴ καὶ αὐτοὶ καλῶς συνιδόντες, ἐν ἀρχαῖς
 μάλιστα τοῦδε τοῦ πολέμου πρεσβείαν ἀποστείλαντες πρὸς
 5 βασιλέα, περὶ εἰρήνης ἐδεῖσθε κάμου συνειδότος· ὡς δ' ἡνύετε
 ἡμεῖς οὐδὲν, ἐπρεσβευόμην καὶ αὐτὸς περὶ τῶν ἴσων, πολλὰ
 δεόμενος βασιλέως μὴ περιῦδειν ἡμᾶς αὐτοὺς ὑφ' ἑαυτῶν ἐν
 τῷ πρὸς τοὺς ὁμοφύλους πολέμῳ διαφθαρέντας, καὶ τὴν εἰ-
 ρήνην ὥσπερ τι μέγιστον τῶν εὐεργετημάτων ἦτουν. τότε μὲν
 10 οὖν ἡμῶν δεομένων, ἐκεῖνος οὐ προσεδέξατο τοὺς περὶ τῆς εἰρή- V. 78
 νης λόγους· νυνὶ δὲ εἰς τοῦτο θεὸς περιέστῃσε τὰ πράγματα, ὥστ'
 αὐτοὺς τοὺς μὴ προσδεχομένους τότε τὴν εἰρήνην ἔκειν παρ'
 ἡμᾶς δεομένους περὶ τῶν ὁμοίων. οὐ δὴ ἔνεκα πρῶτον μὲν ἡ-
 γοῦμαι προσήκειν ἡμᾶς πολλὰς τῆς εὐεργεσίας χάριτας ὁμολογεῖν
 15 θεῷ, κρεῖττους ἂν τῶν ἀντιτεταγμένων ἀποδεικνύντι· ἔπειτα δὲ P. 97
 ἀσμένως προσδέχεσθαι καὶ τὴν εἰρήνην, καὶ μὴ διὰ τὴν μικρὰν
 ταύτην εὐτυχίαν ἀθάδεις φαίνεσθαι καὶ θρασεῖς· ἀλλ' ἐκεῖνον
 εἶναι νομίζοντας τὸν καιρὸν, ἥνικα βουλευομένοις ἡμῖν ἀναγκαῖα
 ἐδόκει ἢ εἰρήνη, οὕτω πάλιν καὶ βουλεύεσθαι καὶ ψηφίζεσθαι
 20 περὶ αὐτῆς." Οὕτω τοῦ βασιλέως εἰρηκότος, ὁ μέγας δομέστικος
 ἐφεξῆς „οὐδὲν ἐνέλιπεν ὁ βασιλεὺς" ἔφη „τοῦ μὴ διδάξαι τῶν
 δεόντων ἡμᾶς, ὥσθ' ἕτερόν τινα ἔχειν τοῖς εἰρημένοις προσ-
 θεῖναι. τό, τε γὰρ ἐν ταῖς εὐτυχίαις μὴ φουσᾶσθαι, σωφρό-
 νων καὶ ἀνδρείων ἀπέδειξεν ὃν ἀνδρῶν, καὶ τὸ τοὺς γεγεννηκό- B

18. βουλευομένοις scripsi pro βουλομένοις.

omnes simul circumfusi barbari, nobis concordibus atterere et im-
 minuere potuissent. Quod cum vos haud fugeret, exordio statim
 belli huius legatione ad imperatorem, me non inscio, missa, pacem
 petivistis. Quia vos nihil impetrabatis, ego legationem iteravi, im-
 pense avum orans, ne nos eiusdem gentis homines mutuis armis de-
 leri pateretur, et pacem pro munere summo exposcens. Tum igitur
 nos rogantes ille audire noluit: nunc divino nutu, qui pacem
 tum repudiabant, eandem a nobis impetrare satagunt. Quare
 primum par esse duco, nos de tanto beneficio grates Deo
 persolvere, qui hactenus semper inimicis nos superiores red-
 didit, deinde etiam non invitos pacem admittere, nec propter hoc
 nescio quid felicitatis in superbiam et confidentiam delabi: sed exi-
 stimare, nunc illud esse tempus, quo consultantibus nobis pax ne-
 cessaria apparebat; proindeque similiter in praesentia de ea delibe-
 rare atque statuere. Mox ut finem loquendi fecit imperator, magnus
 domesticus his verbis secutus est: Quid officium a nobis postularet,
 imperator perfecte docuit: nec est quod quisquam addere dictis pos-
 sit. Nam rebus prosperis non efferri modestorum ac fortium viro-
 rum: et parentes revereri ac honorare, iustum pariter ac necessarium

A. C. 1322 τας αιδεῖσθαι τε καὶ τιμῶν καὶ δίκαιον ἅμα καὶ ἀναγκαῖον· καὶ τὸ τῶν ὁμοφύλων κήδεσθαι καὶ περὶ πλείστον τὴν σωτηρίαν αὐτῶν ποιεῖσθαι, καὶ μὴ διὰ φιλονεικίαν φθειρομένους περιορᾶν, ἀλλ' εἰ δεῖ τι καὶ τῶν οἰκείων προῖεσθαι τοῦ σώζεσθαι ἕνεκα αὐτοῦς, οὐ μόνον ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ συνέσει κε-5
 χρημέτων ἀνθρώπων εἶναι. οἷς γὰρ ἂν τις τοὺς οἰκείους καὶ ὁμοφύλους φθειρομένους περιορᾷ, τοῖς αὐτοῖς τούτοις αὐτὸν ἐστὶ φθεῖρεσθαι ἀγνοοῦντα· καὶ μόνην τὴν κατὰ τῶν ὁμοφύλων νίκην ἤτταν αἰσχίστην, ἀλλ' οὐ νίκην νομιζεῖν χρή· κε-
 C φάλοιον δὲ ἐπὶ τούτοις, ὡς ὁ πάντα ἐφορῶν θεὸς τῇ παρουσίᾳ 10
 εὐτυχία ὀρθῶς καὶ ὡς προσῆκε καὶ μετὰ ἀτυφίας ὀρῶν χρωμένους ἡμᾶς, καὶ μὴ ὠμούς τινας καὶ ἀπανθρώπους γεγενημένους καὶ τὴν φύσιν ἀγνοήσαντας, ἑτέρων πολλῶν τοιούτων ἢ καὶ πλείονων καὶ θαναμασιωτέρων εὐεργετημάτων ἀξιώσειεν ἴν. εἰ οὖν δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ ἀναγκαῖα τὰ βεβουλευμένα καὶ 15
 πρὸς τὸ εὐδοξεῖν καὶ τὸ σώζεσθαι λυσιτελοῦντα, οὐδὲν ἔτι λείπον ἢ ἐπιψηφίζεσθαι καὶ ὑμᾶς. αὐτὸς γὰρ ὀρθῶς τε οἰόμενος ἔχειν τὰ εἰρημένα καὶ ὁμοίως περὶ τῶν αὐτῶν φρονῶν, γνώμην δίδωμι δέχεσθαι τὴν εἰρήνην, καὶ τὸ ἐμὸν μέρος ἐπικυρῶ." Τοιαῦτα καὶ τοῦ μεγάλου δομεστίκου εἰρηκότος, ὃ, τε πρωτοστρά-20
 D τωρ ἐπεψηφίζετο δέχεσθαι τὴν εἰρήνην, ὀρθῶς τὸν τε βασιλέα εἰρηκέναι τὸν τε μέγαν δομεστίκον συνειπεῖν αὐτῷ εἰπὼν· καὶ οἱ λοιποὶ πάντες εὐθύς ἀκόντες μὲν, ἐπεψηφίζοντο δ' οὖν ὁμῶς. πάντων δὲ ἐπιψηφισαμένων τὴν εἰρήνην, ἐπνυθάνετο

esse ostendit. Praeterea eiusdem gentis societate nobis devictorum curam gerendam, eorumque salutem inprimis diligendam, ut ea non solum propter aemulationem non contemnatur: sed eius tuendae causa, si ita necesse sit, etiam de propriis aliquid libenter amittatur, idque bonorum ac prudentium munus videri. Quibus enim incommodis quispiam necessarios suos et homophylos conflictari patitur, iisdem ipse nescius conflictatur: et solum cives suos vicisse, turpissime victum esse, non vicisse, arbitremur licet. Caput ac summa horum est, Deum universorum inspectorem, quia nos oblata prosperitate probe atque ut convenit ac sine fastu uti, nec inde saevos et immanes evasisse videt, multis huiuscemodi ac maioribus etiam beneficiis prosecuturum. Si igitur iusta et necessaria, si cum salute et gloria vestra consociata sunt quae consuluntur, hoc unum superest, ut vos quoque assentiamini. Ego ipse quae dicta sunt approbo idemque sentio: pacem accipiendam pronuntio et pro mea parte ratam habeo. Haec illo prolocuto, protostrator censuit, quod imperator de pace accipienda verba fecisset et magnus domesticus ei suffragatus esset, recte factum, et ceteri omnes, ingratis quidem, statim tamen manus dederunt. Pace omnium sententiis decreta, rursum quaesivit imperator, ecquid pacem componi talem oporteret, quae

αὐθις ὁ βασιλεὺς, εἰ τοιαύτην δεῖ τὴν εἰρήνην γενέσθαι ὥστε A. C. 1322
 βεβαίαν εἶναι αἰεὶ, καὶ μηδεμίαν ὑποσίαν ὕστερον ἢ πρόφα-
 σίν τινα πολέμου ἔχειν. ὁ δὲ γε μέγας δομέστικος, οἷα δὴ
 πρότερον ἅμα βασιλεῖ ὁποῖαν τινὰ δεῖ εἰρήνην γενέσθαι βεβου-
 5 λευμένος, τοιοῦτους ἐποιεῖτο τοὺς λόγους, ὡς δοκεῖν οὐκ ἔξε-
 πίτηδες, ἀλλ' ἀνάγκη τινὶ πρὸς τὰς ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις ὁμολο-
 γίας συνωθεῖσθαι. „δέον γάρ” ἔλεγεν „εἶναι, ὃ βασιλεῦ, μὴ P. 98
 πάλιν ἡμῖν τὰς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ συμβάσεις τοιαύτας γενέσθαι,
 ὥστε τοὺς ὄνκοφάντας ἐγχωρεῖν προφάσεων εὐπρόσωπων εὐ-
 10 ποροῦντας ὑμᾶς τοὺς βασιλέας πρὸς ἀλλήλους διαβάλλειν καὶ
 τὸν πόλεμον κινεῖν, οὐ μόνον ὑμῖν ἀδοξίαν ἅμα καὶ εἰς τὰ
 καιριώτατα ζημίαν, ἀλλὰ καὶ τῷ ὑπηκόῳ παντὶ παντοίων προ-
 ξενούντα φορὰν κακῶν. παραπλήσιον γὰρ συμβαίνει καὶ ἐφ' V. 79
 ἡμῖν, ὅποσον ἂν καὶ ἐπὶ δυοῖ τῶν ἐπὶ εὐώμῃ καὶ μεγέθει θαν-
 15 μαζομένων συμβαλῆ ζώων· ἐκείνων τε γὰρ ἀλλήλοις ἀντεπιόν-
 των καὶ συρῶγγυμένων, τὰ ἐν ποσὶ πάντα συντριβεσθαι καὶ B
 διαφθεῖρεσθαι εἰκὸς, ἀδικούντα μηδέν· καὶ ὑμῶν ἀπόλλυσθαι
 τοὺς ὑπηκόους μαχομένων. οὐ δὴ ἔνεκα οὐ μόνον ὅτι εἰρήνην
 γενέσθαι δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅπως καὶ βεβαία καὶ ἀκατάλυτος
 20 μενεῖ· ὡς εἶγε μέλλοιμεν, ὥσπερ καὶ πρότερον, οὐκ εἰρήνην
 βεβαίαν, ἀλλ' ὥσπερ ἀνακωχὰς τοῦ πολέμου ποιεῖν, βέλτιον
 μηδὲ γενέσθαι τὴν ἀρχήν. οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἢ ἐπιτορκίας ἐγ-
 κλήμασι τοὺς προτέρους παρασπονδήσαντας ἐνέχεσθαι περιέ-
 σται.” Τῶν τοιοῦτων δὲ λόγων οἱ τε τῆς συγκλήτου καὶ τῆς

firma ac certa semper maneret et posthac suspicione praetextuque belli careret omnimodis. Tum magnus domesticus, ut qui antea cum eo commentatus esset de genere pacis, talia dixit, e quibus non de industria venire, sed necessitate quadam ad pacta et condiciones pacis causa subeundas compelli videretur. Sic ergo fatus est: Pacificatio, imperator, non amplius eiusmodi suscipienda est, ut calumniatoribus speciosis occasionibus facultas suppetat, vestrum utrumvis apud alterum insimulandi et bellum incendendi: quod non solum vobis cum ignominia vestra maximas opportunitates corrumpat; sed etiam universis, qui in ditione vestra sunt, genus omne malorum inferat. Quod enim duabus animantibus robore et magnitudine corporum insignibus acciderit, hoc vobis usuvenit. Nam quomodo, illis in se mutuo irruentibus ac proeliantibus, quae intra pedes sunt omnia conteri ac disperdi consentaneum est, cum tamen illa nihil quemquam laeserint: sic, vobis invicem bellantibus, subiecti innocentes pereant oportet. Quocirca non modo uti pax componatur; sed ut composita ne vacillet ac dissolvatur, videndum est. Etenim si, quemadmodum antehac, non pacem stabilem, sed tamquam inducias facturi sumus, omnino nullam fieri satius est. Quidnam aliud expectandum, quam ut qui foedus priores ruperunt, perfidiae scelere

- A. C. 1322 στρατιᾶς ἀκούσαντες, ὅτι μὲν κατασκευάζων τοιαῦτα ὁ μέγας
 C δομέστικος ἐδημηγόρει, ἤσθοντο οὐδ' ἐπὶ μικρόν. νομίσαντες
 δὲ οὐκ ἄλλοθὲν ποθεῖν αὐτὸν αἰνίττεσθαι βεβαίαν ἔσεσθαι τὴν
 εἰρήνην, ἢ ἀπὸ τοῦ βασιλέα τὸν νέον ἦν τε κατεῖχε πρότερον
 μοῖραν τῆς ἀρχῆς καὶ ὧν προσεῖληφεν ἐν τῷ νῦν πολέμῳ τὰς
 πλείω κατασχόντα ἐς τὰ μάλιστα γενέσθαι δυνατὸν, τὸν δὲ
 πρεσβύτερον ἡσθενηκότα διὰ τὸ τῆς ἀρχῆς ἀφρηῆσθαι πολλὰ
 ἀτολμότερον πρὸς τὸ νεωτερίζειν ἂν γενέσθαι, καὶ δίκαια καὶ
 συμφέροντα πάντες εἶπον τὸν μέγαν δομέστικον εἰρηκέναι, καὶ
 τοιαύτην δεῖν ἐθορύβησαν τὴν εἰρήνην εἶναι. ὁ βασιλεὺς δὲ 10
 ἤδη τοῖς οἰκείοις λόγοις πάντας προκατειλημμένους συνορῶν,
 D „κάμοι τὰ ἴσα” εἶπε „συνδοκεῖ τό, τε γὰρ πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς
 πολεμεῖν, καὶ αὐτοῖς ἡμῖν καὶ τοῖς ὑπηκόοις ἀλυσιτελέες· καὶ τὸ
 παράδειγμα οἰκεῖον μάλιστα, ᾧ προσεῖκασεν ὁ μέγας δομέστικος
 τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἡμῶν. ἀνάγκη γὰρ ὑμᾶς τε τοὺς ὑπ' 15
 ἀμφοτέροις στρατενομένους ἐν ταῖς μάχαις ὑπ' ἀλλήλων ἀπο-
 θνήσκειν, καὶ τὰς κτήσεις, ἔξ ὧν αἱ τε ἰδιωτικαὶ καὶ αἱ δημό-
 σιοι διαφθείρεσθαι πρόσοδοι. καὶ τὸ μὴ βεβαίαν αὐθις, ἀλλ'
 ὑφ' ὄτουσιν διαλυθῆσεσθαι προσδοκωμένην γενέσθαι τὴν εἰ-
 ρήνην, μάλιστα ἀσύμφορον ἡμῖν. διὸ δεῖ σκεψαμένους αὐτούς, 20
 P. 99 πᾶσαν πρότερον πολέμου πρόφασιν περιελεῖν· πολέμου δὲ πρό-
 φασις πᾶσιν ἀνθρώποις ἢ οἰόμενον ἀδικεῖσθαι ἀμύνεσθαι
 ἐθέλειν, ἢ πολέμου ἄρχειν αἰρούμενον ἀδικεῖν· ἐὰν δέ τις ἄγα-

se obstringant? Haec ubi principes ac milites auribus hauserunt, ta-
 lia cum moliri prorsus non senserunt. Cumque opinarentur, ver-
 borum quodam involucro indicare voluisse, plane non aliter pacem
 perpetuam constare posse, quam si iunior, retenta quam obtinebat
 parte imperii, illis, quae hoc bello acquisierat, adiunctis, possessio-
 nem amplificaret atque ita potentia summa polleret, senior contra,
 imperio suo magnopere diminuto, enervatus, res novas minus aude-
 ret; cum ita, inquam, cogitarent, iustam et utilem domestici ora-
 tionem fuisse omnes autumarunt et istiusmodi pacem ineundam suc-
 clamarent. Imperator familiari oratione iam praeoccupatos omnium
 animos intelligens, Et mihi eadem sententia est, inquit, quae magno
 domestico. Nam belligerare me cum avo, ipsis nobis populisque
 nostris incommodat; et parabola, qua ille bellum nostrum expressit,
 rem maxime ante oculos ponit. Necesse est siquidem et vos, alte-
 rutri militantes, in pugna interfici, et agros ac praedia, unde pub-
 lica privataque vectigalia, devastari. Pacem rursus nec constantem
 et validam, sed qualibet occasione frangendam inire, nobis prorsus
 inutile. Idcirco rem nos discutere ac prius omnem belli materiam
 amputare fas est. Materiam porro et causas belli hasce omnes
 mortales habent, vel cum se laesos putant, ut iniurias ulciscantur,
 vel, ut quibus iniurias inferre constituerunt, eosdem armis priores

γὼν ἑαυτὸν ἐγχειρίσῃ τῷ πολεμοῦντι, πᾶσαν πρόφασιν πολέ- A. C. 1322
 μου περιεῖλεν. εἴτε γὰρ ᾤετο ἀδικεῖσθαι, τὸν ἀδικοῦντα ἔχων
 ἡσυχάσει, εἴτε προὔθυμεῖτο πλεονεκτεῖν, πλέον ἔχων οὐ προσ-
 εδόκησε, καὶ οὕτω παύσεται τοῦ πολεμεῖν. διὸ δεῖ καὶ ἡμᾶς
 5 βεβαίας εἰρήνης ἐπιθυμοῦντας, θεῶν τε θαυροῦσάντων καὶ τῇ
 σφετέρῃ αὐτῶν πράξει ὡς ἀγαθῇ, πᾶσαν τὴν ἀρχὴν ἡμῶν τε
 αὐτῶν καὶ πόλεων καὶ προσόδων ἐγχειρίσαι τῷ βασιλεῖ. οὐ-
 τω δὲ πράξαντες, πᾶσαν πρόφασιν τῶν συκοφαντῶν διαβολῆς B
 περιελοῦμεν. ἐκείνων δὲ πεπανμένων κακουργεῖν, οὐδὲν ἔτι
 10 ἐμποδῶν ἔσται βαθείας ἀπολαύειν πάντας εἰρήνης. εἰ δ' αὖ-
 θις χωρήσομεν εἰς μερισμοὺς, πρῶτον μὲν αὐτὸ τοῦτο, τὸ δυ-
 σὶν ἔτεσι καὶ ἐξήκοντα ὁμοῦ πάντων ἄρχοντα αὐτὸν, νῦν τῆς
 κατὰ πάντων ἔξουσίας ἀποστερεῖσθαι, ἱκανὸν πρὸς ταραχὴν
 καὶ δυνατὸν τοῖς συκοφάνταις πείσαι προσέχειν ὡς ἐπιβουλεύ-
 15 εται παρ' ἡμῶν καταψευδομένοις. ἔπειτα δὲ καὶ τούτοις αὐ-
 τοῖς, ὥστ' ἔχειν ῥάπτειν τὰς διαβολὰς, ὕλην ἂν παράσχοιμεν V. 80
 πολλήν. ἐχόντων δὲ ἐκείνων δύναμιν κακουργεῖν, οὐκ ἐν πολ- C
 λῷ χρόνῳ ἀναγκασθησόμεθα αὖθις πολεμεῖν. οὐκ ἡρεμήσουσι
 γὰρ, ἄχρις ἂν ποικίλαις καὶ πολλαῖς διαβολαῖς ἔξορμήσωσι
 20 πρὸς πόλεμον τὸν βασιλέα. μὴ θανατώσητε δὲ, εἰ παρὰ τῶν
 νεωτεροποιῶν τούτων καὶ φθόρων ἔξαπατήσεσθαι τὸν βασιλέα
 λέγων, ἔμαυτὸν ἐξαίρω τοῦ λόγου ὡς μὴ τὰ ἴσα δυνάμενον
 παθεῖν, (καίτοι γε οὕτως ἔχω παρσκευῆς καὶ γνώμης, ὡς οὐδ'

Iacessant. Quod si quis bellum moventi se ultro tradiderit, iam bellum omne sustulerit. Sive enim ille se laedi arbitratur, laedentem habens in potestate, quiescit; sive rei augendae studebat, plus adeptus quam sperabat, etiam sic arma deponet. Quare et nos opus est, qui pacem inconcussam expetimus, Deo et aequitati causae innitentes, omne imperium et in nos ipsos et in urbes et in vectigalia avo transcribere. Si ita fecerimus, criminatōribus os obturabitur; quibus malitia supersedentibus, nihil impedit, quin omnes firmissima pace perfruamur. Sin rursus ad partiendum imperium aggrediemur, primum istuc ipsum, totis duobus et sexaginta annis cum imperitasse omnibus, et nunc imperii huius imminutionem pati, ad tumultum sufficit et avum, ut obtrectatoribus nos sibi insidias struere mentientibus credat, impellere potest. Deinde his ipsis hominibus ad consuendas sycophantias ansam multam praebēbimus: qui si nequitiae exercendae facultatem nacti fuerint, non multum intercedet temporis, cum arma repetere cogemur: nullam quippe partem quietis capient, donec pluribus et variis criminationibus imperatori bellum persuaserint. Ne autem miremini, si cum ab istis rerum novarum cupidis ac pestiferis hominibus avum in fraudem inductum iri dicam, me hinc eximo, quasi non idem mihi queat contingere, (tametsi ita paratus et animatus sum, ut si quid eveniat, ne vere

- A. C. 1322 ἂν εἴ τι γένοιτο, μήτοι γε ἐκ διαβολῆς, ἀλλ' οὐδ' εἰ ἀληθῆ τὰ λεγόμενα εἴη, πρὸς πόλεμον πρότερός αὐτὸς ἐξορηγῶν, πρὶν ἂν αὐτοῖς ἔργοις ἀναγκασθῶ ὡς ἐπιόντα ὑπωσόμενος τὸν πόλεμον, τὰ ὄπλα ἀναλαμβάνειν,) ἀλλ' ὡς ἐνέχυρά ἱκανὰ πρὸς ἐκεῖνον τῆς διαβολῆς ἔχουσης. ὁ γὰρ ἄρχων μὴ τὴν ἄρχὴν⁵
- D ἀφαιρεθεῖν δεδοικώς, κἂν ἐπιβουλευέσθαι πεισθεῖη· ὁ δουλεύων δὲ οὐκ ἂν πείθοιτο ῥαδίως. τούτων δὴ ἕνεκα ὧν εἶπον, μὴ πάλιν πρὸς μερισμοὺς τῆς ἀρχῆς ἐπιπολὺ σκεψαμένῳ ἔδοξε δεῖν χωρεῖν, ἀλλ' ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ πάντα χρήματα ἀγαγόντας, ἐγχειρίσαι βασιλεῖ. οὕτω γὰρ ἦν ποθοῦμεν εἰρήνην¹⁰ βεβαία περιέσται." Τοιαῦτα περὶ τῆς εἰρήνης διειλεγμένον τοῦ βασιλέως, ἐπιπολὺ μὲν τὸ βουλευτήριον σιωπῇ κατέσχε βαθεῖα, πάντων πρὸς τοὺς λόγους ἐκπεπληγμένον. οὐ γὰρ ἂν ἐπὶ τοιοῦτοις ᾤήθησάν ποτέ γενέσθαι τὴν εἰρήνην. ἀποκριναμένων δὲ οὐδέν, ἐπιστραφεὶς ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν μέγαν¹⁵
- P. 100 δομέστικον „οὐ σιωπᾶν" ἔφη „χρεῶν, ἀλλ' αὐτὸν τε ὡς ἔχεις περὶ τῶν εἰρημένων καὶ τοὺς ἄλλους λέγειν. ἐπὶ τούτοις ὁ μέγας δομέστικος εἶπε τοιάδε· „εἰ μὲν πρὸς βαρβάρους, ὃ βασιλεῦ, τοὺς φύσει πολεμίους ὁ πόλεμος ἡμῖν ἦν, οὐδέν ἕτερον ἔδει σκοπεῖν, ἢ ὅπως, ἦν μὲν περιγενώμεθα τῷ πολέμῳ, ἐπεξί-²⁰ εἶναι καὶ διαφθεῖρειν, ἄχρις ἂν ἡ ἐκτρίψαντες ποιήσωμεν ἐκποδῶν, ἢ, τὸ γε δεύτερον, δουλωσάμενοι ποιήσωμεν ὑποφόρους· εἰ δὲ ἰσόρῳπα ἡμῖν τὰ πράγματα ἦν, πρὸς τὴν αὐτῶν χρεῖαν

quidem relata, nedum calumniose, ad bellum ante incipiendum me permoveant, quam re ipsa cogar arma capessere bellumque mihi illatum defendere,) ideo hoc a me dicitur, quod obtrectatio multa velut pignora apud eum habet. Qui enim imperat, cum imperii amittendi metum conceperit, huic etiam, sibi insidias tendi, fides fieri poterit: qui vero paret, ei istuc persuaderi non facile poterit. Ob haec ipsa igitur quae commemoravi, mihi diu multumque cogitanti, non iterum ad divisionem imperii veniendum, sed nobis ipsis cum rebus omnibus in imperatoris auctoritatem imperiumque concedendum visum est: sic enim duraturam, quam expetivimus, pacem prorsus adipisci licebit. His a iuniorē imperatore super pace disputatis, diu altum fuit in concilio silentium, cunctis ea oratione attonitis: nunquam enim in mentem illis venisset, tali modo pacem compositum iri. Cum nihil responderetur, conversus ad magnum domesticum, Non iam silendi tempus, inquit; tibi ipsi et aliis ad verba mea respondendum est. Tum ille sic infit: Siquidem, imperator, contra barbaros natura hostes bellum nobis susceptum esset, nihil erat considerandum aliud, nisi quomodo victores loca omnia populabundi percursarem, usque dum omnes caedibus e medio tolleremus aut saltem in servitutem redactos tributarios nostros faceremus; sin aequo Marte paria rerum momenta essent, quomodo

μεταρροῦσθαι καὶ αὐτούς. Ἐπειδὴ δὲ ἔστιν οὔτε πρὸς φύσει A. C. 1322
πολεμίους βαρβάρους, οὔτε πρὸς τὴν αὐτὴν μὲν ἡρημένους
θρησκείαν ἡμῖν, ἄλλως δὲ πολεμίους καὶ ὑπὸ ἰδίαν τεταγμέ- B
νους ἡγεμονίαν, οὓς ἂν τις ἴσως καὶ βιάζεσθαι συγχωρήσειε
5 δυνάμενοι· ἀλλὰ πρὸς ὁμοφύλους καὶ οἰκειοτάτους, τίς ἂν
νοῦν ἔχων καὶ μικρὰν τινα ποιούμενος φροντίδα τοῖς ἐν ἄδον
καταδίκαις μὴ συνεῖναι, μᾶλλον ἂν ἀνθέλοιτο τὸν πόλεμον τῆς
εἰρήνης; καίτοι γε οὐδ' οὔτω συμμεμέρισται ὑμῖν τοῖς βασι-
λεῦσι τὰ τῆς ἀρχῆς, ὡς τὸν μὲν τῆς ἐκ τῆς ἑω στρατιᾶς, τῆς
10 ἰοῦσπερίου δὲ τὸν ἕτερον στρατηγεῖν· ἦν γὰρ οὔτω τι μετριώ-
τερον, Ῥωμαίους μὲν καὶ οὔτω Ῥωμαίων συμπιπτόντων καὶ
κτεινομένων, ὅμως δ' οὖν τινα παραμυθίαν τὸ μὴ προσήκειν
αὐτοῖς καθ' αἷμα τοὺς ἀποσφαττομένους οἰομένων. νυνὶ δ' C
οὔτως ἢ κοινῇ τῶν Ῥωμαίων συνεσκεύασε δυστυχία, ὡς αὐτὰς
15 τὰς οἰκίας πρὸς ἀλλήλας μερισθείσας, μήτοι γε πόλεις, καὶ
ἀδελφούς ἀλλήλοις, καὶ παῖδας πατράσι, καὶ φίλους γνησιω-
τάτοις φίλοις οὐ τῷ σφετέρῳ αὐτῶν, ἀλλὰ τῷ τῶν βασιλέων
ἔχθει πολεμεῖν. εἶκος δὲ καὶ παρ' αὐτὰς τὰς μάχας τὸν πατέ-
ρα τὸν οἰκεῖον ἢ τὸν ἀδελφὸν ἀποκτείναντά τινα ἢ τὸν φί-
20 λον, ἐν τῷ σκυλεύειν τὴν δυστυχιστάτην ἐπιγνώσθαι νίκην, οὐ
τί σχετικώτερον γένοιτ' ἂν; ὧν δὴ ἔνεκα αὐτός τε ἡγοῦμαι V. 81
τὴν εἰρήνην λυσιτελεῖν, καὶ οἱ ἄλλοι συνεπιψηφίζονται πάν-
τες. ἐπειδὴ δὲ νῦν καὶ ἐφ' ὁποίοις δὴ τισι τὴν εἰρήνην γενέ-
σθαι δεῖ πρόκειται σκοπεῖν ὥστε μένειν βεβαίαν καὶ μὴ πᾶ- D

18. τῶν πατέρα male ed. P.

ad eorum usum ipsi quoque nos accommodaremus. Quoniam vero
neque adversum tales pugnamus, neque adversum eos, qui sacrorum
socii, cetera hostes, suis legibus vivunt, quos fortasse potentioribus
opprimendos condones: sed contra homophylos et coniunctissimos,
quis prudens, obsecro, et vel tantillum sollicitus, ne apud inferos
inter damnatos referatur, bellum hoc paci anteponat? Atqui ne sic
quidem vobis imperatoribus distributum est imperium, ut alter ve-
strum exercitu ex oriente, alter ex occidente collecto milites: esset
enim id tolerabilius. Quamquam enim Romani vel sic concurrerent
cum Romanis seque mutuo interficerent, tamen illa consolatione mul-
cerentur, quod premissi nulla se cognatione attingerent. Nunc in
communi Romanorum calamitate ita se res habet, ut ipsae domus,
nedum urbes in se divisae sint, et fratres cum fratribus, et filii cum
parentibus, et amici cum amicis germanissimis, non suo ipsorum, sed
imperatorum inter se odio deproelientur. Verisimile porro est, quos-
dam interfectorum a se patrum suorum, aut fratrum, aut amicorum
spolia legentes, infelicissimam victoriam agnituros: quo quid tandem
miserabilius? Ob has res ego ceterique omnes omnino pacem con-
ducere sentimus. Quia ergo nunc certas ob causas eam constituere

- A.C. 1322 λιν προφάσεων πρὸς πόλεμον εὐπορεῖν, εἰ μὲν ἕτερόν αὐτα ἢ αὐτὸς εἰρηκας, ὃ βασιλεῦ, λυσιτελεῖν ἐλογιζόμεν, εἶπον ἂν ἐνδοιάσας μηδέν· ἐπειδὴ δὲ ἅμα τε δίκαια καὶ τῷ κοινῷ συμφέροντα Ῥωμαίων καὶ πρὸς εὐδοξίαν οὐδενὸς δεύτερα σαυτῷ τε εἰρηκας καὶ ἡμῖν, θεῶ τῷ τῶν ἀγαθῶν θαρσύναντες ἐφόρω, εἰς ἔργα προάξωμεν τοὺς λόγους.” Τοιαῦτα μὲν καὶ ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν· ἐπιτραπεῖς δὲ καὶ ὁ πρωτο-
- P. 101 στρατῶρ ἃ δοκεῖ συμφέροντα εἶπεν, „τὴν μὲν εἰρήνην ὡς ἀγαθὸν καὶ λυσιτελεῖς ἡμῖν τε καὶ τῷ κοινῷ Ῥωμαίων παντὶ, οὐδ’ ἂν αὐτὸς ἀρνηθεῖν, μὴ καὶ οἴεσθαι καὶ πεπεῖσθαι”¹⁰ εἶπε „παρ’ ὑμῶν. τοιαύτην μέντοι οἶαν αὐτὸς εἰρηκας γενέσθαι, βασιλεῦ, οὐδὲ ὑπονοῆσαι ποτε ὁμολογῶ. ἐλογιζόμεν γὰρ ὅτι πρὸς οἷς κατείχομεν πρότερον καὶ ἐκ τῶν νῦν προσχωρησάντων οὐκ ὀλίγα κατασχόντες, τὰς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ποιήσομεν σπονδάς. διὸ καὶ προθυμίᾳ σὺν πολλῇ τῶν περὶ τῆς εἰρήνης¹⁵ εἰχόμεν λόγων· ἐπειδὴ δὲ σοὶ οὕτω βέλτιον δοκεῖ, κάμοι πᾶ-
- Bσα συνδοκεῖν ἀνάγκη. ἔξ ὅτου γάρ σοι φέρων ὑπέταξα ἐμαντόν, οὕτω πέπεισμαι ὡς ἅμα σοὶ καὶ ἀποθανούμενος καὶ βιώσων. διόπερ εἰ καὶ αὐτὸς ἑτέρως ἐλογιζόμεν ἔσεσθαι τὴν εἰρήνην, ἀλλ’ ἐπειδὴ νυνὶ σοὶ τοῦτον τὸν τρόπον δοκεῖ, ὡς ἂν²⁰ αὐτὸς βέλτιον ἢ ἡ τελεῖσθω.” τοιαῦτα καὶ πρωτοστράτορος εἰπόντος, εὐχαριστήσας ὁ βασιλεὺς ἐπνυθάνετο τῶν ἄλλων. ἐπισχόντες δὲ μικρὸν, „παρὰ σοὶ τὴν ἔξουσίαν, ἔφασαν, εἶναι τοῦ πράττειν· δεσπότης δὲ ὢν, ἃ βούλει πράττε.” τὴν τοι-

oportet, dispiciendum, quo pacto inviolabilis permaneat: ne rursum occasiones armorum renovandorum exoriantur. Si aliud quam abs te dictum est, utile arbitrarer, non dubitassem id in medium afferre. Sed quoniam et iusta, et Romanorum communi frugifera, et tibi nobisque gloriosissima disseruisti, Deo bonorum praeside freti, ad opus verba conferemus. Haec magnus domesticus: secundum quem et protostrator, quod putaret fore e re publica eloquendi copia facta: Pacem, inquit, nobis totique imperio Romano bonam ac salutarem me iudicare et ita a vobis persuasum esse, haud inficiabor: talem autem conficiendam esse, qualem tu imperator descripsisti, nunquam me suspicatum confiteor. Mecum enim cogitabam, nos ad ea, quae prius tenebamus, recenti accessione facta, pacis foedus icturos. Unde aliis de ea disserentibus cupidissime auscultabam. Ceterum quia haec via tibi magis probatur, mihi quoque ut probetur, prorsus necesse est. Ex quo namque ad auctoritatem tuam me contuli, sic me institui, ut tecum vivere iuxta ac mori non recusem. Quare etsi aliter pacem confectum iri ratiocinabar, nihilo minus cum haec tua mens sit hodie, quod quod rectius censes, id fiat sane. Imperator protostratori haec prolocuto gratias egit et alios interrogavit. Qui post aliquam moram responderunt, cum dominus sit, in manu eius esse facere

αὐτὴν δὲ ἀπολογίαὶν οὐ πεισθέντες τοῖς εἰρημένοις, ἀλλ' ἀ- A. C. 1322
 δῶς μᾶλλον εἶπον διατεθέντες. ὁ μέντοι βασιλεὺς τὴν ἀπολο-
 γίαν ὅ, τι νοεῖ ὑποκρινάμενος ἀγνοεῖν, εὐχαριστήσας καὶ αὐ- C
 τοῖς, διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν. ἔξ ἐκείνης δὲ καὶ εἰς ἑβδόμην
 5 ἡμέραν ὁ βασιλεὺς τῷ μεγάλῳ δομωστικῷ ἅμα καὶ πρωτοστρά-
 τορι τοὺς τε ἐν τέλει καὶ τοὺς λογάδας πείθοντας τῆς στρα-
 τιᾶς, καὶ δι' αὐτῶν ἅπαν τὸ πλῆθος, ἴσχυσαν μόλις εὐπαρά-
 δεκτον πᾶσι τὴν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις εἰρήνην καταστῆσαι. ἔξῃ
 μὲν οὖν καὶ βασιλεῖ σὺν ὀλίγοις τῶν ἐπιφανῶν τισι τὴν εἰρή-
 10 ἰοιαν κερουῶν, ἐδόκει δὲ βέλτιον γενέσθαι ψήφῳ κοινῇ. καὶ διὰ
 τοῦτο τὰ τοιαῦτα ὠκονομεῖτο.

λγ'. Ἐπεὶ δ' ἐκεκέρωτο παρὰ πάντων, τὸν τοῦ ἁγίου D
 ὄρους πρῶτον, ὅστις καὶ ἐπρέσβευε τότε, μετακαλεσάμενος
 ὁ βασιλεὺς, „τὴν μὲν πρὸς τὴν εἰρήνην ἔνστασιν” εἶπε „τῆς
 15 Ἰστρατιᾶς, τὴν τε ἡμετέραν πρὸς τοῦτο σπουδῆν καὶ τοὺς τρό- V. 82
 πους καὶ τὰς περивоίας, δι' ὧν αὐτὴν εὐπαράδεκτον πᾶσι πε-
 πείκαμεν γενέσθαι, αὐτὸς ἰδὼν ἀπαγγελεῖς τῷ ἐμῷ κυρίῳ καὶ
 βασιλεῖ· ἔξ ἐμοῦ δὲ πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα ἑρεῖς, ὡς, μάρτυρα
 τῶν ἐμῶν ποιοῦμαι λόγων τὸν πάντ' ἐφορῶντα ὀφθαλμὸν
 20 τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐκ τοῦ συνειδότος ἀδέκαστον κρίσιν, ὡς P. 102
 οὔτε πρότερον οὔτε νῦν ἐμῶν τι σύνοιδα εἰργασμένῳ οἶον
 ἄξιον εἶναι σε τὸν ἐμὸν κύριον καὶ πατέρα οὕτως ἐκπολεμω-
 θῆναι ποιῆσαι πρὸς ἐμέ· διόπερ πρότερόν τε ἅμα τε ἐμνή-
 σθης εἰρήνης, καὶ αὐτὸς μηδὲν ἀντειπὼν μηδὲ πολυπραγμο-

quae vellet. Responsum hocce tristi animo reddiderunt: non enim illos orationes commoverant. Nihilo minus imperator quod sciebat nescire simulans, eis similiter gratias egit conventumque solvit. Inde usque ad diem septimum ipse, magnus domesticus et protostator optimates ac selectos perque illos totam multitudinem ut pacem propter rationes ante dictas amplecti vellent, aegre induxerunt. Et imperatori quidem cum paucis quibusdam de nobilibus pacem ratam facere licebat; verum id communi suffragio fieri consultius visum est: quae causa fuit, ut res ad hunc modum administraretur.

33. Pace omnium consensu accepta, praefecto Sacri Montis, qui tum apud se legati munereungebatur, accersito, imperator, Quantopere exercitus paci repugnaverit, inquit, quantumque studium, quos modos et commenta nos adhibuerimus, quibus omnes ad eam complectendam adduceremus, ut tute coram vidisti, domum meo et imperatori renuntia. Ex me vero hoc illi dicit, me deum omnia videntem incorruptumque conscientiae meae iudicium testari, neque alias, neque modo quidquam tale designasse, quod dominum ac parentem meum tam hostili in me odio imbuere merito debuerit. Quamobrem et antea ut primum pacis meminere, me nihil

- A. C. 1322 νήσας, ἀλλὰ καὶ νομιζῶν εὐεργετεῖσθαι, τὸ ἐπίταγμα ἐπλή-
ρονν τὸ σόν· καὶ νῦν, καίτοι γε τῆς στρατιᾶς πολλὰ δυσχε-
ραινόντων, ἐφ' οἷς ἐπεχείρουν πείθειν, ὡς ἀκριβῶς παρὰ τοῦ
πρέσβεως μαθήσῃ, ὃ προστέταχας, καὶ θεοῦ συναιρομένον,
ἤγαγον πρὸς πέρας. ἐν μὲν οὖν ταῖς ἐπὶ τῇ τοῦ προτέρου5
B πολέμου καταθέσει σπονδαῖς τὸ ἀπὸ Χριστουπόλεως ἄχρι
Σηλυβρίας εἰς ἰδίαν ἀρχὴν περιεποιησάμην, οὐ δεόμενος αὐ-
τὸς, ἀλλὰ δι' ἃς εἶπον αἰτίας τότε οὕσας ἀναγκαίας. νυνὶ δὲ
συνιδῶν, ὡς ἢ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις εἰρήνη ἀρχὴ κατέστη δευτέ-
ρον πολέμου· (οἱ γὰρ συκοφάνται καὶ κοινοὶ πολέμοι καὶ τῆς10
Ῥωμαίων τύχης ἀφανεῖς λυμεῶνες ὕλης εὐπορήσαντες καὶ
πολλὰς αἰτίας πλασάμενοι καὶ διαβολὰς, ἐξώρμησαν κατ' ἐμοῦ
καὶ πρὸς πόλεμον ἐξώρμησαν ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας ἐμφανοῦς,)
δείσας μὴ καὶ αὐθις τὴν προτέραν μοῖραν τῆς ἀρχῆς ἢ καὶ
πλείον τι ἰδιοποιησάμενος, ἀφορμὰς πάλιν τοῖς συκοφαν-15
C τεῖν ἐθέλονσι παράσχω, καὶ πλασάμενοι διαβολὰς, πρὸς τὸν
κατ' ἐμοῦ πόλεμόν σε ἐρεθίσωσιν αὐθις, ὅπερ ἐπαχθέστερον
ἐμοὶ θανάτου· φέρων ὑπὸ τὴν σὴν ἐξουσίαν παραδίδωμι
πάντα, οὐ πόλεις μόνον καὶ χώραν καὶ δημοσίους φόρους,
ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐμὲ μετὰ πάντων ὧν ἄγω, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε20
σοὶ περὶ τῆς διοικήσεως πάντων μελήσει ἕκαστα σκεψαμένῳ.
τοῦ μέντοι μισθοφορικοῦ τῆς στρατιᾶς τὸν μισθὸν αὐξήσας,
παρέσχον καὶ γῆς ἐκάστῳ πλέθρα χρυσίων δέκα. περὶ μὲν

contradicentem, neque curiosius perscrutantem, sed beneficium id existimantem, eius iussa peregrisse; et nunc quoque quamvis exercitu multum aversante consilium, quod tu illi accurate declarabis, quae voluerit, Deo bene iuvante, exitum esse consecuta. In foedere itaque propter bellum, quod antecessit, omittendum, quod inter Christopholin et Selybriam terrarum interiacet, non quia egerem, sed ob rationes necessarias, quas aperui, mihi in principatum asserui. Hoc autem tempore, dum perspicio pacem illis conditionibus conciliatam, bello novo dedisse initium, (calumniatores enim et communes inimici occultaque Romanae fortunae pestes occasionem nacti, multis criminibus confictis, illum contra me inflammaverunt, et ad arma citra ullam causam manifestam instigarunt,) timere me, ne si iterum pristinam partem imperii, aut ea plus etiam mihi ut propriam vindicarem, rursus dem sermonem criminari volentibus: et illi mendaciis suis ad bellum in nos de integro ipsum proritent; quod quidem morte ipsa amarius foret: ideo sub eius potestate subiicere me omnia; non urbes dumtaxat et regionem et vectigalia, sed me ipsum insuper cum toto, quem duco, exercitu: et ex hoc tempore illi singulis exploratis, universorum administrationem curae futuram. Verumtamen stipendia mercenariorum militum auxisse me et assignasse cuilibet agri modum, unde aurei capiantur decem.

οὐδὲν τῆς ἀξίσεως τοῦ μισθοῦ αὐτὸς ἂν εἰδείης ἢ χρῆ γενέ- A.C. 1322
 σθαι· τῆς μέντοι γῆς τοὺς στρατιώτας δέομαι μὴ ἀφαιρεθῆ-
 ναι, τοῦτο μὲν, ὅτι στέρησις οὐδεμίᾳ ταῖς δημοσίαις προσό-
 δοις ἀπὸ τῆς διανομῆς γεγένηται ταύτης, τοῦτο δ', ὅτι καὶ διὰ D
 5 τὴν ὀλιγότητα οὐδεμίαν ἀσχολίαν παρέχουσα τοῖς στρατιώ-
 ταις πρὸς τὸ εἰς τὰς ἐκστρατείας εὐκόλους εἶναι ὠφέλειαν
 τινα δοκεῖ παρέχειν. πρὸς τούτοις καὶ τὸ ἀποτεταγμένον εἰς
 τὴν αὐτῶν μισθοφορὰν χρυσῖον πρὸς ἑμὲ πρότερον ἀποκαθι-
 στάμενον, παρ' ἐμοῦ διανέμεσθαι τοῖς στρατιώταις· οὕτω
 10 γὰρ ἐπηγγειλάμην αὐτοῖς, ὅτε τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς αὐ-
 τοὺς ἐποιούμην λόγους οὐ ῥαδίως πειθομένοις. περὶ γε μὴν
 τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς ὅπως διοικηθήσεται, ὡς ἂν αὐτὸς κρίναις
 εὖ ἔχειν, ἐμοὶ πεῖθεσθαι ἀνάγκη. ὁ δέ γε θεῖος ὁ ἐμὸς ὁ δε-
 σπότης νῦν μὲν οὐκ ἀπολυθήσεται τῆς εἰρηκτῆς, οὕτως ἐμοῦ
 15 λυσιτελεῖν δι' αἰτίας οἰόμενον τινάς· μετὰ δὲ χρόνον τινὰ P. 103
 μικρὸν ἀπολυθήσεται· τε καὶ σὺν ἐμοὶ διάξει θεραπευόμενος.
 διὸ καὶ δέομαι τούτου χάριν τυχεῖν συγγνώμης." Τοιαῦτα
 πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον ὁ νέος βασιλεὺς τὸν πρεσβεύον-
 τα πρῶτον Ἰσαὰκ κελεύσας εἶπεῖν, ἀπέστειλεν εἰς Βυζάντιον.
 20 ἔπει δὲ ἀφῆκτο, τὴν τε εἰρήνην ὅτι κεκύρωτο καὶ ἐφ' ὁποίοις
 τισὶν ἀπήγγειλε, τὴν τε ἔνστασιν ἐν τοῖς τριούτοις τῆς στρα-
 τίας καὶ τὴν τοῦ νέου βασιλέως σπουδὴν καὶ τὴν οἰκονομίαν V. 83
 οἷς ἴσχυσε πάντας πείσαι τὴν εἰρήνην ἐπιψηφίσασθαι. ἀκούων
 δὲ ὁ βασιλεὺς, πρῶτον μὲν ἐξεπέπληκτο καὶ ἠπίστει διὰ τὸ B
 25 μέγεθος τοῖς ἀπαγγελλομένοις. μὴ γὰρ ὅτι τῆς ἀπάσης ἀρ-
 χῆς τὸν νέον ᾤετο αὐτῷ ἐκστήσεσθαι βασιλέα, ἀλλ' εἶγε καὶ

Verum de aucto stipendio quid fieri debeat, ipsum sciturum: agri
 ut sine iniuria militibus conserventur, me orare: tum quia pensio-
 nes publicas ista distributione non minuerim, tum quia propter rur-
 ris angustiam unius scilicet iugeri, milites parum occupatos habens,
 hac ratione ad expeditiones faciles illos expeditosque reddiderim.
 Ad haec, aurum in eorum stipendia sepositum, mihi prius restitu-
 tum, cupere a me illis numerari: quemadmodum cum de pace ad
 eos concionans et difficulter inflectens, me facturum receperim. Do-
 mus vero mea, ut ad illius arbitrium procuretur, mihi ferendum
 necessario. Patruus despota ut quibusdam de causis diutius in
 custodia retineatur, utile videri; brevi tamen emissum iri et cum di-
 gnitate ac honore mecum victurum: et hanc veniam me ab eo petere.
 Haec legatum Isaacium referre ad avum Constantinopolin voluit: quo
 cum venisset, de pace confirmata eiusque conditionibus, de exercitus
 pertinacia, de iunioris imperatoris diligentia et invento, quo ad pacem
 comprobendam omnes adduxisset, narravit. Quae audiens senex im-
 perator primum admiratione obstupefactus, fidem dictis adiungere

A.C. 1322 ἐκ Βερόβοιᾶς ἢ καὶ ποδῶτερόω ἄχρῳ Σηλυβρίας αὐτῆς κατα-
 σχῶν, παρεχώρησεν αὐτῷ τῶν ἄλλων, ἠγάπησεν ἄν' καὶ αὐτὸ
 δὲ ὅλωσ τὸ παραδέξασθαι τὴν εἰρήνην, οὐ τῆ τοῦ πράγματος
 φύσει, ἀλλὰ τοῖς ἀγαθοῖς τρόποις τοῦ βασιλέως καὶ ἐγγόνου
 θαρῶν, διεπρεσβεύετο πρὸς αὐτόν· ἀγαπητὸν ἠγούμενος ἀνδ⁵
 ὅπως ποτὲ πεισθεῖν μόνον τὸν πόλεμον καταθέσθαι. ἔπειτα
 δὲ ἡδονῆς ἦν καὶ θυμηδίας μεστὸς αὐτός τε καὶ οἱ προσέχον-
 Cτες αὐτῷ τῶν ἐπιφανῶν, καὶ οἱ ἄλλοι Ῥωμαῖοι ἐορτὴν ἤγον
 τὴν χαριεστάτην πασῶν.

λδ'. Εἰς τάχος τε ἐκέλευε τριήρεις δύο πληροῦν· ἐπει¹⁰
 δὲ ἐπεπλήρωντο, σὺν τάχει καὶ προθυμίᾳ πολλῇ τὴν βασιλίδα
 Ξένην τὴν Ἀνδρονίκου μητέρα τοῦ νέου πέμπει πρὸς τὸν υἱόν·
 ἅμα μὲν τῆς εἰς αὐτὸν καλοκάγαθίας καὶ τῆς τιμῆς καὶ εὐ-
 D πειθείας προπούσας ἀποδώσουσαν εὐχαριστίας, ἅμα δὲ καὶ τὴν
 κυρωθεῖσαν εἰρήνην ἐγγράφοις βεβαιώσουσαν ὄρκους. ἔλθοῦσαν¹⁵
 δὲ εἰς τὸ περὶ Σηλυβρίαν Ἐπιβάτας προσαγορευόμενον χωρίον
 ἔτι τότε ἀτείχιστον ὄν, βασιλεὺς ὁ υἱὸς αὐτῆς ἐλθὼν προσε-
 κύνησέ τε ὁμοῦ τὴν μητέρα· καὶ ἐθρήνησαν ἐφ' ἱκανόν, ἣ μὲν
 τὴν χηρείαν, ὁ δὲ τὴν ὄρφανίαν ὀδυρόμενος τοῦ πατρός· οὐπω
 γὰρ ἄχρῳ τότε μετὰ τὴν βασιλέως τελευτὴν εἰς ἓν βασιλεὺς ὁ²⁰
 νέος τῆ μητρὶ καὶ βασιλίδι συνῆλθεν· ἔπειτα ἡ βασιλὶς τῷ
 βασιλεῖ καὶ υἱῷ τὰς τε τοῦ βασιλέως καὶ πάμπαν ἀπαγγέ-
 λασα εὐχαριστίας, καὶ ἕτερό' ἅττα ὁμιλήσασα ὅσα ἦν αὐτῇ
 βουλομένη, τὰ ὁμωμοσμένα παρὰ βασιλέως τοῦ υἱοῦ ἐγγρά-

1. Scr. αὐτὸς ex Intpr.

ob rei magnitudinem non potuit. Non enim nepotem totum impe-
 rium sibi cessurum opinabatur; sed si vel a Berrhoea aut ultra us-
 que Selybriam ipse retineret omnia, cetera sibi relinqueret, conten-
 tus erat. Et sane hoc ipsum, quod de pace legationem misit, non
 id fecit, quod bonitati suae causae, sed quod probitati nepotis con-
 sideret: satis habiturus, si quoquo modo, ut bello parceret, eum
 commovisset. Deinde ipse cum proceribus et aliis Romanis exsultare
 laetitia diemque festum agere omnium iucundissimum.

34. Porro senior imperator quamprimum, triremes binas ornari
 praecipiens, magna cum libentia imperatricem Xenam, iunioris An-
 dronici matrem, ad filium mittere properat; primum ut ei de ista
 integritate deque honore et prompta obedientia sibi exhibitis de-
 bitas gratias agat; deinde, ut pacem iam ratam scripto iuramento con-
 stabiliendam curet. Progressam ad oppidum, cui Epibatae vocabu-
 lum est, non longe a Selybria dissitum, quodque tum muris adhuc
 carebat, filius occurrens, proclinato corpore veneratus est: fluxerunt-
 que ambobus diu lacrimae, illa viduitatem, hoc orbitatem suam de-
 flentibus: nam ab obitu Michaelis imperatoris nondum convenerant.
 Postquam verbis avi filio gratias egit, et alia quae libuit cum eo col-

φως παραλαβοῦσα, ἐπανῆκεν αὐθις ὡς βασιλέα τὸν κηδεστήν. A.C. 1322
 ὁμωμοκότες δὲ καὶ αὐτοῦ τὴν εἰρήνην ἀκατάλυτον καὶ βε- P. 104
 βαίαν τηρήσειν ἐπὶ τούτοις γεγενημένην, ὥστε τὴν μὲν ἀρχὴν
 πᾶσαν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων αὐτῷ προσήκειν,
 5 πρὸς δὲ βασιλέα τὸν ἕγγονον τὴν μισθοφορὰν τῆς στρατιᾶς
 δίδοσθαι μόνον, ὥσπερ ἦν αὐτοῖς ἐν ταῖς συνθήκαις γεγραμ-
 μένον, ὡς ἂν παρ' αὐτοῦ χορηγοῖτο τοῖς στρατιώταις· ἔτι δὲ
 καὶ περὶ τῆς διανεμηθείσης γῆς τοῖς αὐτοῖς τούτοις μισθοφό-
 ροις παρὰ τῶν τὰ δημόσια διοικούντων ἐνοχλεῖσθαι μηδὲν,
 10 ἀλλ' αὐτοῖς ἀνεπρέαστον διατηρεῖσθαι· καὶ τῆς ἰδίας οἰκίας
 ἔνεκα καὶ βασιλίδος τῆς αὐτοῦ γυναικὸς παρὰ τοῦ βασιλικοῦ
 ταμείου ἑξακισχιλίου ἐπὶ τρισμυρίοις χορηγεῖσθαι χρυσοῦς.
 καὶ τῶν τοιούτων ἐγγράφων ὄρκων πρὸς βασιλέα τὸν νέον B
 ἀπεσταλμένων, ἄρας ἕξ οὐπερ ἐστρατοπεδεύετο τόπου, εἰς Βυ-
 15 ζάντιον ἦκε τὸν βασιλέα προσκνήσων. ἔξῃλθε δὲ καὶ ὁ βασι-
 λεὺς εἰς ὑπάντησιν τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως. πλησίον δὲ
 ἀλλήλων γενομένων, βασιλεὺς ὁ νέος ἀπεπήδησε τοῦ ἵππου,
 ὡς ἀπὸ γῆς οἷα δοῦλος τὸν βασιλέα προσαγορεύσων. ὁ δὲ γε
 πρεσβύτερος τὰς ἡνίας ἀναστρέψας, ἤλανεν ὀπίσω· ἐβούλετο V. 84
 20 δὲ αὐτῷ τὸ τοιοῦτο, μὴ πεζῇ τὸν βασιλέα, ἀλλ' ἔφιππον εἶ-
 ναι δίκαιον τὴν προσαγόρευσιν ποιεῖσθαι. ἔθος γὰρ ἐπεκράτη-
 σεν ἀρχαῖον παρὰ τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσιν, ὅταν μέλλωσιν
 ἀλλήλοις συντυγχάνειν, τοὺς μὲν ἐπομένους ἑκατέρους τῶν C
 ἵππων καταβάνας ἐπεσθαι πεζῇ, αὐτοὺς δὲ συμμίζαντας
 25 ἐφίππους, τὸν μὲν νεώτερον κύψαντα τοῦ πρεσβυτέρου βασι-

locuta est, sacramentumque scripto comprehensum accepit, ad socerum rediit. Qui ut vicissim iuravit, se pacem insolubilem constanter servaturum in has condiciones factam, uti omne imperium et gubernatio universa ad se pertineret, nepoti stipendiorum dumtaxat solutio daretur, prout in pactis scriptum esset: et uti iisdem mercenariis militibus propter agros distributos a magistratibus nihil molestiarum exhiberetur, sed intacti illis servarentur: item uti pro familia eius et coniuge triginta sex aureorum millia ex aerario imperatoris praebentur. Cum iurasset haec, inquam, scripto mandata ad nepotem misit. Is motis castris Byzantium viam tenuit, ut avum saluaret; qui se quoque obviam ei tulit. Cum mutuo appropinquassent, nepos ab equo desiluit, ut humi stans, tamquam servus imperatorem saluaret. Ille conversis habenis retrocedere. Qua ambage insinuat, decere imperatorem, uti nepos erat, non humi stantem, sed in equo sublimem salutatione fungī. Vetus enim consuetudo apud Romanos imperatores vigeat, ut cum alter alteri obviam fieret, qui utrumque sequerentur, a iumentis descendentes, pedibus ambularent, ipsi in equis manentes congrederentur; et iunior aperto prius capite

A. C. 1322 λέως περιπτύσσεσθαι τὴν χεῖρα, τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πρότερον περιελόμενον πῖλον ἀνακύναντα δὲ ἐκείθεν, εἰς τὸ πρόσωπον αὐτὸν τὸν πατέρα ἀντιφιλεῖν. τότε δὲ οὐκ ἀγνοῶν τὸ ἔθος ὁ νέος βασιλεὺς κατέβη τοῦ ἵππου, ἀλλ' ὡς ἂν μάλιστα καὶ πλέω τοῦ δικαίου καὶ συνήθους αἰδῶ καὶ εὐπείθειαν τῷ 5 πάππῳ ὑποδῶ. ἐπομένον δὲ αὐτοῦ πεζῇ καὶ μὴ ἐνδιδόντος, ἀναγκασθεὶς περιέμεινεν ὁ βασιλεὺς· πλησίον δὲ γενόμενος ὁ νέος, περιεπτύξατο τὸν πόδα τοῦ βασιλέως πάντων ὄρωντων. τούτου δὲ γενομένου, Θρηῆος ἐφ' ἱκανὸν ὁμαλῶς ἤρετο

D διὰ πάσης τῆς στρατιᾶς, ἅμα καὶ χαρὰ, ὅπερ ἐπὶ ταῖς παρ' 10 ἑλπίδα μεγίσταις εὐτυχίαις γίνεσθαι φιλεῖ· ἢ καὶ τὸ ἄτυφον καὶ μέτριον τοῦ νέου βασιλέως ὄρωντες, ἐπεκάμποντο πρὸς οἰμωγὰς. ἔπειτα ἐφίππου καὶ τοῦ νέου βασιλέως γενομένου ἦλθον ἄχρι πυλῶν. ἀναστρέφειν δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ἐπιτρέποντος τῷ νέῳ, οὐκ εἶξεν, ἀλλὰ 15 τοῖς ἄλλοις ἔξω τειχῶν περιμένειν σημήνας τῇ χειρὶ, αὐτὸς ἅμα τισὶ τῶν εὐπατριδῶν ἐντὸς γενόμενος τῶν τειχῶν, καὶ συνοδεύσας τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ μέχρι μέσης ὁδοῦ, συνταξάμενος ἐπανῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον· εἰς τὴν ὕστεραιάν δὲ εἰσελθὼν, πρῶτα μὲν εἰς τὸ τῆς θεομήτορος τέ- 20 μενος τῆς Ὀδηγητριας ἐλθὼν, εὐχαριστίας ἀπεδίδου πολλὰς τῷ χορηγῷ τῆς εἰρήνης θεῷ καὶ τῇ αὐτοῦ πανάγνῳ

P. 105 μητρὶ. ἐκείθεν δὲ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ συνδιῆγε τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ. ἐκ μέντοι τῶν πέριξ χωρῶν τε καὶ πόλεων καὶ αὐτοῦ Βυζαντίου εἰς τὰ βασίλεια ἐφοίτων παν- 25

eoque inclinato, senioris dexteram cum osculo arriperet, indeque suspicientem pater vicissim oscularetur. Tum itaque non inscitia moris huius, sed ut avo maximum et plus quam debitum consuetumque obsequium ac reverentiam tribueret, nepos imperator ab equo descendit. Cumque pedibus obfirmatus sequeretur, senior coactus substitit, et prope accedens iunior, pedem illius in omnium conspectu complexus osculo contingit. Quo facto gaudium, et ex gaudio lacrymae, ut in summa et inexpectata felicitate, aequaliter per exercitum ciebantur; aut etiam tam ab omni fastu alienum modestumque iuvenem imperatorem aspicientes, ad hunc fletum movebantur. Igitur equo denuo conscenso, ad urbis portas pervenerunt. Ibi permittente seniore, uti ad castra rediret, iunior recusavit, et sequentibus suis manu innuens, ut extra muros manerent, ipse cum aliquot nobilibus civitatem ingressus, et usque ad medium viae in palatium avum comitatus, valedixit: deinde ad exercitum se recepit. Altero die primum ingressus Deiparae Hodegetriae templum, amplissimas Deo pacis auctori et castissimae eius matri gratias egit. Hinc palatium petens, cum avo versabatur. Ex locis autem et oppidiis cir-

δημῆι, ἅμα μὲν συνεορτάζουσιν καὶ αὐτοὶ τὴν εἰρήνην, ἅμα A.C. 1322
 δὲ ὀφόμενοι καὶ βασιλέα τὸν νέον, ὃς αἰτιώτατος ἐδόκει τῆς
 ἐν τῇ παρόντι εὐτυχίας εἶναι. Θαναμάζοντες δὲ αὐτοῦ τὴν τε
 εὐπειθειαν πρὸς βασιλέα καὶ τὸ τοῦ φρονήματος μέτρον καὶ
 5κατεσταλμένον, οἴκαδε χαίροντες ἐπανήσαν. βασιλεὺς δὲ ὁ
 νέος ἅμα τῇ πρεσβυτέρῳ πέντε πρὸς ταῖς δέκα τῷ Βυζαντίῳ
 ἐνδιατρούσας ἡμέρας, καὶ τὰς ὑπ' αὐτῷ τελούσας ἐπαρχίας τῷ B
 πάπῳ καὶ βασιλεῖ παραδεδωκώς, αὐτὸς, ἐπιτρέψαντος βασι-
 λέως, εἰς Αἰδινότημον ἐπανῆλθεν, ἔνθα καὶ ἡ σύνευνος αὐτῷ
 10βασιλῆς ἦν, Αὐγούστου μηνὸς ἰσταμένου τῆς αὐτῆς πέμπτης
 ἰνδικτιῶνος.

λέ. Βασιλεὺς δὲ ὁ πρεσβύτερος πᾶσαν τὴν ἡγεμονίαν C
 Ῥωμαίων ποιησάμενος ὑφ' ἑαυτῷ, τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως
 παρακεχωρηκός, ἐπιτρόπους τε ἀπέστειλε κατὰ πᾶσαν ἐπαρ-
 15χίαν ὡς ἂν αὐτῷ ἐδόκει βέλτιστα ἔχειν· καὶ ταῖς τῶν δημο-
 σίων προσόδων πράξεις τοὺς ἐπιμελησομένους ἐφίστη· καὶ
 ἀπογραφῆας δὲ ἀποστείλας, τὸ στρατιωτικὸν ἅπαν ὅσον ἦν ἐκ V. 85
 χωρίων ἀποτεταγμένον τὰς προσόδους ἔχειν, ἔτι δὲ καὶ τοὺς
 συγκλητικὸς ἐξίσταζε καὶ διῶκει δι' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν. ὑπὸ
 20δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Σφεντισθλάβος ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς,
 ὃς ἦν τὴν βασιλέως τοῦ νέου ἀδελφὴν γεγαμηκώς, ἐτεθνήκει
 νοσήσας· διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Μυσῶν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Γεώργ- D
 γιος ὁ Τερτερῆς. ἔτι δὲ τοῦ πρὸς ἀλλήλους τῶν βασιλέων συν-
 εστῶτος πολέμου, ὅτε καὶ Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος τῶν κατὰ

19. Interpres legit ἐξιχνίαζε: istud autem ἐξιστάζειν fortean
 spectat eos, quos Latini peraequatores dicunt. ED. P.

cumiacentibus atque ex ipsa Constantinopoli ingenti frequentia populi
 in aulam, communem de pace laetitiam demonstraturi iuvenemque im-
 peratorem visuri ventitabant, quem istam praesentem felicitatem
 sibi unum peperisse iudicabant: et promptam ad avi iussa voluntatem
 moderatumque et frenis parentem eius animum admirantes, domos
 laeti revertebantur. Dies quindenos apud avum commoratus, traditis,
 quas obtinebat, provinciis, eius bona venia Didymotichum rediit, ubi et
 coniux erat, mense Augusto incunte, ipsa Indictione quinta videlicet.

35. Imperator senior concessu iunioris totius Romani imperii
 dominus, in omnes provincias, ut maxime opportunum censebat,
 praetores mittere, quaestores diligentes constituere, et notarios legare,
 qui in indices referrent, quantum militum indigenarum ad reditus
 capiundos destinatum esset: insuper et consiliarios indagare, quo-
 rum opera in principatu administrando uteretur. Sub idem tempus
 Sphentisthlabus Moesorum rex, quicum nupta erat Andronici minoris
 soror, morbo interiit; quem filius eius Georgius Terteres excepit.
 Etiamnum bello inter imperatores durante, cum Andronicus Palaeo-

A. C. 1322 τὴν Ῥοδόπην τοῖς Ῥωμαίοις ὑπηκόων ἄρχων ἐπαρχιῶν, ἀπέ-
 στησε τοῦ νέου πρὸς τὸν πρεσβύτερον βασιλέα, ὁ Τερτερῆς
 ταῖς πόλεσιν ἐκείναις ἐπιστρατεύσας, τὰς μὲν ἄλλας ἐδήωσε,
 Φιλιππούπολιν δὲ εἶλε, μεγάλην τε καὶ πολυάνθρωπον οὔσαν,
 καὶ πεζῶ καὶ ἰππικῶ στρατεύματι ἐρῶσμένην, καὶ ἐν ἐπικαί-5
 ρῳ μάλιστα χωρίου κειμένην, ὡς αὐτάρχη εἶναι καὶ πρὸς πό-
 λεμον καὶ εἰρήνῃ τῶν ἄλλων μάλιστα ἠπειρωτιδῶν. εἶλε δὲ
 τρόπον τοιῷδε. παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ τινὸς αὐτῷ τῶν ἐπιτη-
 δεῖων ἔχθει τῷ πρὸς βασιλέα τὸν νέον κρύφα ἐμνήσθη, ὡς τῶν
 Φιλίππου πολιτῶν τῷ νέῳ βασιλεῖ συστρατενομένων, τῶν τει10
 ἄλλων ἐγχωρίων περὶ τὴν τοῦ σίτου συγκομιδὴν ἀσχολουμένων,
 P. 106 ἐπελθῶν ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ὄϊον ἂν κρατήσειεν ὀλιγανδρούσης.
 κατὰ δὴ τὴν τοιαύτην ὑφήγησιν ἐπελθῶν, ἀπορία τῶν ἀμνο-
 μένων παρεστήσατο ὁραδίως. ἀφικομένοι δὲ μετὰ τὴν εἰρήνην
 εἰς Διδυμότειχον τοῦ νέου βασιλέως, ὁ Τερτερῆς ἀποστείλας15
 στρατιάν, τὰ περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν κατέδραμε πολίχνια καὶ
 ἐλήϊσατο· ἐπιδιώξας δὲ ὁ βασιλεὺς κατέλαβεν ἐν τοῖς ὄρεισι
 τῆς Μυσίας, καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐμπεσὼν, τοὺς μὲν διέφθειρεν
 αὐτῶν, τοὺς δὲ εἶλε ζῶντας, πλὴν ὀλίγων, ὅσοι διεσώθησαν
 ἐπιγενομένης νυκτός· καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν διήρπασαν20
 Βοὶ στρατιῶται, καὶ τὴν λείαν ἐπανήγαγον. μετὰ δὲ ταύτην τὴν
 μάχην ἐγὼ δεῖν ὁ βασιλεὺς μὴ ἀμύνεσθαι μόνον ἐπερχομέ-
 νους τοὺς Μυσσοὺς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν. καὶ
 συναγαγὼν ἀξιόμαχον στρατιάν, μετὰ τριακοστὴν ἡμέραν ἐπέ-

logus, provinciarum Rhodopes Romanis subditarum praefectus, a nepote ad avum descivisset, Terteres urbes illas invadens, alias ferro ignique vastarat, Philippopolin amplam et populosam, equite pediteque munitam, idoneo regionis loco sitam, et seu paci seu bello inter omnes continentis urbes appositam ceperat. Cepit vero isto modo. A quodam studiosorum sui, quos habebat Byzantii, ex odio in imperatorem iuniorem occulte certior erat factus, Philippopolitanis quibusdam illi militantibus, aliis in frugibus colligendis occupatis, si ex inopinato superveniat, facile in tanta virorum paucitate urbem subacturum. Hac suggestione allectus, improvisus advenit, et ob solitudinem a defensoribus nullo eam negotio subegit. Profecto post pacem factam Didymotichum iuniore imperatore, Terteres oppidulis circa Adrianopolin depopulationem intulit. Persecutus depopulatores imperator et in finibus Moesiae assecutus, insperato irruit, aliisque trucidatis, alios vivos comprehendit: paucis fugientibus nox saluti fuit: castra quoque miles diripuit et praedam reduxit. Post hanc pugnam imperator Moesos non incursantes modo repellendos, sed etiam armis ultro appetendos existimavit. Quare iusto exercitu conscripto, secundum diem tricesimum in Moesiam incubuit, et plurima loca depraedatus, captivum nullum fecit, (uec

βαλεν εἰς τὴν Μυσίαν καὶ ἐδήωσε τὰ πολλὰ αὐτῆς, ἠνδραπό- A. C. 1322
 δίστατο δὲ οὐδένα· οὐδὲ γὰρ ἔθος οὔτε Μυσοῖς οὔτε Ῥωμαίοις
 ἐν ταῖς καταδρομαῖς ἀνδραποδίζεσθαι ἀλλήλους· βοσκήματα
 δὲ καὶ ἄλλην ἀποσκευὴν εἶλον αἰχμάλωτον πολλήν. ἐκεῖθεν δὲ
 5 εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε τῷ βασιλεῖ καὶ πάμπῃ συνησθησόμενος
 ἐπὶ τῇ νίκῃ· ταύτην γὰρ ἐποίησατο πρώτην εἰσβολὴν βαρβά-
 ροις ἐπιστρατεύσας. εὗρε δὲ ἐλθὼν ὑπὸ τοῦ πρεσβύτερου βα- C
 σιλέως τὸν Συργιάννην εἰς δεσμοτήριον ἐμβληθέντα. ὕστερον
 δὲ ὀλίγαις ἡμέραις ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς δικαστήριον καθί-
 10 σασ, συνδικάζοντας αὐτῷ καὶ τοῦ νέου βασιλέως καὶ τῶν ἐν
 τέλει πάντων Ῥωμαίων παρόντων, ἐκέλευσε τὸν Συργιάννην
 εἰς μέσους ἐλθεῖν, ὡς ὧν κατηγορεῖτο τὰς αἰτίας ἀπολυσόμε-
 νον. κατηγορεῖτο δὲ αὐτοῦ, ὡς εἴη συνωμοσίας ἅμα Ῥωμαίων
 οὐ πολλοῖς πεποιημένος ἐπὶ τῷ τὸν πρεσβύτερον βασιλέα ἀπο-
 15 κτείναντας, αὐτὸν ἀποδειχθῆναι βασιλεύοντα Ῥωμαίων. οἱ μὲν
 οὖν διώκοντες ἐπέκειντο σφοδρῶς ἀληθῆ ἢ αὐτοῦ κατηγοροῦντο
 διίσχυριζόμενοι εἶναι. ἔλεγχον μέντοι ἐναργῆ τῶν κατηγορου-
 μένων οὐκ ἠδύνατο παρέχειν· αὐτός τε ἐκ τοῦ ὁμοίου, ἢ μὲν D
 κατηγορεῖτο συκοφαντίας διετείνετο εἶναι, οὐ μέντοι καὶ ἀπο-
 20 δεῖξαις παρεῖχεν ἰσχυρὰς, ἐξ ὧν ἂν τὴν δίκην διαφύγοι. ἐπὶ
 πολὺ δὲ αὐτοῦ τε καὶ τῶν διωκόντων πρὸς ἀλλήλους ἀντικαθι-
 σταμένων, ὡς ἰσοπαλεῖς ἦσαν αἱ δίκαι, ὁ πρεσβύτερος βασι-
 λεὺς ἐπέτρεπε τῷ νέῳ ψῆφον ἐπὶ τοῖς λεγομένοις ἐξενεγκεῖν. τοῦ
 δὲ ἀπαγορευσάντος δέει τοῦ μὴ διὰ τὴν ἀποστασίαν καιροῦ
 25 παρασχόντος δοκεῖν ἀμύνεσθαι αὐτὸν, ὁ πρεσβύτερος βασι- V. 86
 λεὺς πολλὰ αὐτοῦ κατηγορήσας, καὶ τοὺς διώκοντας ἀποφηνά-

enim vel Moesis, vel Romanis in more fuit, incursionibus mutuum capere,) pecora aliamque praedam multam abstulit. Inde Byzantium victoriam avo gratulaturus revenit: hanc enim, in barbaros ducens, primam impressionem fecerat. Syrgiannem autem ab eo in carcerem coniectum invenit, paucisque diebus interiectis, iudicio instituto, et una secum pro tribunali sedente nepote, in praesentia omnium procerum Romanorum, illum ad criminibus respondendum prodire iussit. Accusabatur, quod cum aliquot Romanis coniurationem fecisset, ut, imperatore interfécto, ipse imperator Romanus crearetur. Accusatores premebant vehementer, vera se obicere asseverantes, nec tamen evidentibus argumentis id probare poterant. Similiter ipse accusationem meras esse calumnias contendebat: quamquam firmam probationem, qua poenas effugeret, non afferret. Post longam partium altercationem, quod paria causarum momenta erant, senior iuniori ferendae sententiae arbitrium detulit. Quo recusante, ne propter defectionem hominis ulcisci se videretur, senior in Syrgiannem asperius invehens et accusatores vera dicere pronuntians,

A.C. 1322 μέγος ἀληθεύειν, τὸ δεσποτῆριον κατέκρινεν οἰκεῖν ὑπὸ κλοι-
οῖς ἐνὶ κανόνι συνηρησομένοις φρουρεῖσθαι κελεύσας. ἐλέγετο
μέντοι ὡς ἐπὶ ταῖς τοῦ νέου βασιλείως πρὸς τὸν αὐτοῦ συμβά-
σει πάππον καὶ τοῦτο εἶη συντεθειμένον, τὸ ἐκ παντὸς τρό-
που τὸν Συργιάννην εἰρχθῆναι τοῦ νέου βασιλείως ἡτηκότος·⁵
ἦν δὴ σαφῆς καὶ ἀναντίρρητος συκοφαντία.

P.107 λς'. Ἐτι δὲ βασιλείως τοῦ νέου διατρίβοντος ἐν Βυζαν-
τίῳ, Τεττερῆς ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς ἐτελεύτησε τὸν βίον.
Βτελεντήσαντος δὲ αὐτοῦ, αἱ ἀπὸ Μεσημβρίας ἄχρι Στίλβνου
τοῖς Μυσοῖς ὑπήκοοι πόλεις ἔκοντι τοῖς Ῥωμαίων προσεχώ-¹⁰
ρησαν βασιλεῦσι. καὶ ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς ταῖς προσχω-
ρησάσαις πόλεσιν ἀπέστειλεν ἐπιτρόπους, οὓς ἔκρινεν αὐτός.
Βοησίλας δὲ ὁ τοῦ προβεβασιλευκότος Μυσῶν ἀδελφὸς ἀν-
τόμολος ὢν ἐν Ῥωμαίοις τότε, ὡς ἐπέθετο τὴν τελευταίην
τοῦ βασιλείως Μυσῶν, ἀπελθὼν καὶ αὐτὸς προσεποίησατο¹⁵
ἑαυτῷ τὰς ἀπὸ Στίλβνου μέχρι Κόψεως ἐπιλοίπους τῆς Μυ-
σίας πόλεις προσχωρησάσας ἀμαχεῖ διὰ τὴν οἰκειότητα τοῦ
γένους. πέμψας δὲ ὡς βασιλέα καὶ ἐπαγγειλάμενος ὑπ' αὐ-
τὸν τελεῖν αὐτὸν τε καὶ πόλεις καὶ τὴν συνεπομένην στρα-
τιαν, δεσπότης Μυσίας ὑπὸ βασιλείως ἐπιτέτραπται ὀνομά-²⁰
ζεσθαι. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος, ἅμα καὶ τοῦ πάππου καὶ βασι-
λέως ἐπιτετραφότος, τὴν ἐκ Βυζαντίου καὶ τὴν Θρακίαν στρα-
τιαν ἀφροίσας, εἰς Φιλιππούπολιν ὡς ἐκπολιορκήσων ἦλθε.
γενομένην δὲ ἐκεῖ ὁ Βοησίλας ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν στρατιᾷ
τοῦ πολέμου συνεφαπόμενος συνῆλθε· καὶ περιστρατοπεδευ-²⁵

2. Interpres legit *ζιονι*. ED. P. 13. Inpr. legisse videtur
πατρᾷδελφος; vertit enim *patruus*.

carcere damnatum vinculisque ad columnam aptatis constrictum cus-
todiri mandat. Rumor fuit, propter pacificationem cum avo rogasse
nepotem, ut quam arctissime in custodia haberetur, et ex composito
ita factum: sed erat manifesta et refutatione indigna calumnia.

36. Adhuc Byzantii morabatur iunior imperator, cum Terteres
Moesorum rex supremum diem vidit. Quo extincto, urbes Moesorum
a Mesembria Stilbnum usque ad Romanos imperatores sponte acces-
serunt; quibus senior delectos a se praefectos designavit. Boesilas
demortui regis frater, qui tum ad Romanos transfugerat, audito
regis obitu, reliqua Moesiae oppida a Stilbno ad Copsin citra pu-
gnam propter generis propinquitatem se deditia recepit, mittensque
ad imperatorem, ac se cum oppidis et exercitu in eius arbitrio fore
pollicens, despotam Moesiae se appellandi auctoritatem accepit. Ne-
pos avi commissu, Byzantio et e Thracia contractis copiis, ad Phi-
lipopolin obsidione premendam abiit. Eodem cum suo milite Boe-
silas operam Romanis navaturus se contulit. Cincta et obsessa

σάμενοι ἐπολιόρχουν οὐσης δὲ ἐντὸς ἀξιωμαχοῦ στρατιᾶς, A.C. 1322
 ἦνον οὐδὲν, ἀλλὰ ἐκακοπάθουν. ὁ γὰρ Τερτερῆς ἅμα τῷ
 τὴν Φιλίππου πόλιν κατασχεῖν, δείσας μὴ αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι
 ἐπέλθόντες, διὰ τὴν ὀλιγανδρίαν, ὡσπερ καὶ αὐτὸς, ἔλωσιν D
 ἑαυτὴν, ἅμα δ' ὅτι καὶ ἐν ὁρίοις ἦν τῆς ἐκείνου καὶ Ῥω-
 μαίων ἡγεμονίας, χιλίους μὲν ἰππέας λογάδας ἕξ Ἀλανῶν
 καὶ Μυσῶν, καὶ δις τοσοῦτους πεζοὺς πελταστάς, οἳ δοκοῦσι
 μαχιμώτατοι εἶναι παρ' αὐτοῖς, τὴν πόλιν ἔπεμψε φρουρεῖν.
 ἄρχοντες δὲ ἦσαν αὐτῶν ὁ, τε Ἰτίλης καὶ ὁ Τεμήρης, τὸ
 10 γένος Ἀλανοὶ, καὶ Ἰνάς ὁ ἕξ Οὐγκρων· στρατηγὸς δὲ ἐπὶ
 πᾶσιν Ἰβάνης ὁ Ῥῶς κατὰ τε χεῖρα γενναῖος καὶ ἐμπειρότα-
 τος στρατηγεῖν· οἳ καὶ τετελετηκότος τοῦ βασιλέως αὐτῶν,
 οὐ κατέλιπον τὴν πόλιν, ἀλλ' ἐφρούρουν μένοντες. τότε δὲ
 πολιορκούμενοι ὑπὸ βασιλέως, ἕξω μὲν πύλων ὡς ἐς μάχην
 15 παραταξόμενοι προήεσαν οὐδαμῶς· τὰς πύλας δὲ ἀποικοδομή-
 σαντες, ἀπὸ τῶν τειχῶν ἠμύνοντο καρτερῶς καὶ ἐκάκουν
 πολλὰ τὴν βασιλέως στρατιάν. ἐπολιόρχησε μὲν οὖν αὐτοὺς
 ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τέσσαρσι μησὶ συνεχῶς ὁσημέραι τειχομαχῶν.
 ἀπαγορευόντος δὲ τὴν παραύληψιν ἤδη, ἐκ Γερμανῶν τις P. 108
 20 περὶ τειχομαχικὰς μηχανὰς ἐξησκημένος, ὡς ἐν ῥαδίῳ τῆς
 ἐπιχειρήσεως ἐδόκει ἢ πόλις κείσθαι, ἐλπίδας τῆς ἀλώσεως
 οὐ φάυλας ὑπετίθει τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐδημιούργει τὸ μηχανά-
 νημα, προστάξαντος βασιλέως. ἦν δὲ τοιόνδε· ἐπὶ τροχοῖς ἐκ- V. 87

11. *Ibanes* nomen Scythicum pro *Ioannes*; *Blachi* autem Ἰβαγ-
 ζὸν dicebant, ut auctor *Nicetas*. ED. P. Vid. *Ducang. Gloss.*
 Gr. s. γ.

iam urbe, non solum nihil efficiebant, sed male multabantur etiam, quod multi erant intus et pari virtute milites. Terteres namque simul ac Philippopoli potitus est, timens, ne vicissim inopinato adorientes Romani, ob penuriam propugnatorum eam occuparent, quemadmodum ipse occuparat: et quia in confiniis erat sui Romanorumque imperii, selectos ex Alanis et Moesis equites mille et duo peditum cetratorum millia, qui apud ipsos habentur bellicosissimi, praesidii causa eo miserat. Eorum duces Itiles et Temeres ex Alanis oriundi, et Inas ex Hungaris; summus imperator Ibanes Rhossus, manu promptus et artis imperatoriae scientissimus. Hi post fata regis nihilo minus urbem tuebantur. Ceterum tunc circumsessi, instructis velut ad proelium ordinibus nequaquam egrediebantur: obstructis autem portis, de moenibus se fortiter defendebant, nec parum obsessores vexabant. Obsedit eos imperator mensibus continuis quatuor, quotidie muris oppugnationem admovens. Sed cum expugnationem desperaret, Germanus quidam machinarum muralium egregius artifex, quia urbs ad aggressionem commode sita videbatur, spe magna illum complevit; cuius iussu machinationem

A. C. 1322 καίδεκα οἰκίαν κατεσκεύασε ξυλίην δυναμένην ὑποδέξασθαι ἄνδρας ἑκατὸν, οἳ ἔμελλον τὴν μηχανὴν κινεῖν ἐνδοθεν ὠθοῦντες ὑπεράνω δὲ τοῦ οἰκήματος ξύλινον πύργον καταστρώματα ἔχοντα πέντε, ὡς ἐν ἐκάστῳ δὴ καταστρώματι τῶν ἐκ Βτόξων Λατινικῶν τῶν λεγομένων τζαγγρῶν ἀφιέντων βέλη⁵ ἔσομένων ὀκτώ, οἳ ἔμελλον τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους βάλλοντες ἀπώσεσθαι. τελεσθεΐσης δὲ ἤδη τῆς μηχανῆς, καὶ τῶν τε ὀπλιτῶν καὶ τῶν ἐπὶ τῷ κινεῖν τὸν πύργον τεταγμένων, ἧ μὲν ἄλλη πῦσα στρατιὰ τῶν σημαίων ἀρθέντων καὶ τῆς σάλπιγγος σημηνάσης, εἰτειχομάχουν· ὁ πύργος δὲ ὑπὸ τῶν ἐνδοθεν ὠθούντων κινούμενος, ἦει βάδην, ὡς δοκεῖν αὐτὸν ἐμπνέοντα κινεῖσθαι. οὐδὲ γὰρ ἐωρᾶτό τις τῶν ἐνδοθεν οὐδαμόθεν, διὸ οὐδὲ βάλλεσθαι δυνατὸς ἦν. ὡς δὲ ἐν ἐφικτῷ ἐγένοντο τοῦ τοξεύειν, οἳ μὲν ἀπὸ τοῦ ξυλίνου πύργου ἔβαλλον τοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν· αὐτοὶ δὲ μήτε τι ἀντιδρᾶν ἔχοντες,¹⁵ C καὶ τῶν ἀπὸ τῶν τζαγγρῶν ἀφιεμένων βελῶν διὰ κραταιότητα καὶ ῥύμην διὰ παντὸς ὄπλου χοροῦντων καὶ διαδυομένων, τραυματιζόμενοι ὑπ' αὐτῶν, οἳ δὲ καὶ ἀποθνήσκοντες, μικρὸν μὲν ἑκαρτέρησαν, ἔπειτα ἀπέστησαν, τὸ τεῖχος ἔρημον καταλιπόντες. μέλλοντος δὲ ὅσον οὐπω τοῦ ξυλίνου πύργου²⁰ τοῖς τείχεσι τῆς πόλεως συμμίγνυσθαι, τοιοῦτόν τι συνέβη. πρὸ τῶν τῆς πόλεως τειχῶν ἦν ἐκ παλαιοῦ κατεσκευασμένη στοὰ πρὸς ὑποδοχὴν ὕδατος· ξύλοις δὲ καὶ σανίσι στεγα-

5. Inde tjangratores, qui arcubalistarii fuerunt, quorum usus in bellis tunc temporis plurimus. ED. P.

fabricatus est, domum ligneam, suppositis rotis sedecim, capacem hominum centum, qui intus eam propellerent. Supra domum turrim ligneam addidit habentem tabulata quinque: in quorum singulis octo starent, qui e Latinis arcubus (tzangra vocant) sagittis iaciendis propugnatores a muro fugarent. Qua absoluta, et sagittariis quique ad eam protrudendam delecti erant, ingressis; sublati signis et clangente tuba, totus exercitus moenia oppugnabat: turris sensim et instar animalis cuiusdam procedebat; nemo enim intus delitentium ulla ex parte apparebat: ita nec tangi de loco superiore poterant. Ut intra teli iactum venit, qui in turri erant, oppidanos sagittis appetere. Ii nescientes quid contra inciperent, ac tot tela propter summam vim atque impetum arma quaevis penetrantia, in mediumque corpus subeuntia excipientes, partim moribundi concidere, partim vulnerati restare. Nec diu restantes stationibus decedere ac moenia deserere; quibus cum turris iamiam admovenda esset, res miranda contigit. Ante urbem antiquitus cisterna aquae recipiendae condita et lignis tabulisque cooperta paulatim, eo terra accumulata, apparere desierat; et iam pridem incolarum nemo eius ullam notitiam habebat. Asseres illi currus et quidquid onerum

σθεισα, επιτεθείσης ἄνωθεν καὶ γῆς, ἦν ἐν τῇ ἀφανεί, καὶ Δ. C. 1322
οὐδείς οὐδὲ τῶν ἐγχωρίων ἐκ χρόνων ἤδει παλαιῶν κατακε-
κρουμένην. ἀμάξας μὲν οὖν καὶ ὅσα δι' αὐτῆς διήρχετο βάρη,
ἔστεγον τὰ ξύλα. ὡς δὲ ὁ πύργος ἐγένετο κατ' αὐτῆς, δια-
5 θραυσθέντων τῷ βάρει, κατεχώσθη ἐν τῇ στοᾷ. τῶν μὲν οὖν D
ἔνδον ὄντων ἀπέθανεν οὐδείς, ἀλλὰ διεσώθησαν πάντες· ἡ
μέντοι Φιλιππούπολις παρὰ τοσοῦτον ἐλθούσα διέφυγεν ἀλώ-
ναι. οἱ γὰρ ἔνδον ἀναθαρσήσαντες, ἀναβάντες ἡμύνοντο ἐπὶ
τὸ τεῖχος, καὶ ἡ λοιπὴ στρατιὰ ἐπαύσαντο τειχομαχοῦντες.
10 ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς οἱ τῶν Μυσῶν δυνατοὶ, τοῦ
βασιλεύσαντος αὐτῶν Τερτερῆ ἀδιαδόχου ἀποθανόντος, τὸν
τῆς Βιδύνης ἄρχοντα Μιχαῆλ τοῦ παρ' αὐτοῖς δεσπότου τοῦ
Στραεαντζιμήρου υἱὸν ἐκ Μυσῶν καὶ Κομάνων τὰς τοῦ γέ-
15 νους ἔλκοντα σειρὰς προσκαλεσάμενοι ἀπέδειξαν βασιλέα ἐαν-
15 τῶν, καὶ τὸν Τίρνοβον, ἐν ᾧ καὶ τὰ βασίλεια αὐτῶν ἐστί,
παρέδωσαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρχήν. ὁ δὲ τὴν τε ἰδίαν στρατιὰν
συναγαγὼν καὶ ἐξ Οὐγκροβλάχων κατὰ συμμαχίαν οὐκ ὀλίγην,
ἔτι δὲ καὶ Σκυθικὴν παραλαβὼν, βασιλεῖ μὲν τῷ Ῥωμαίων p. 109
Φιλιππούπολιν πολιορκοῦντι ἐπιέναι οὐκ ἔγνω δεῖν· ἤδει γὰρ
20 ἀξιομαχος οὐκ ὢν. κατὰ δὲ τῶν μετὰ τὴν Τερτερῆ τελευταίων
τοῖς Ῥωμαίοις προσθεμένων πόλεων ἐχώρει ἐν τοῖς ὄρειοις
κειμένων ἀσφάλειαν παρέχουσι τοῖς συστρατευομένοις αὐτῶ
Σκύθαις καὶ τοῖς ἄλλοις συμμαχοῖς οὗσι τοξόταις, καὶ κα-
θήμενος ἐδήου τὴν γῆν καὶ τὰς πόλεις ἐπολιόρκει. ὡς δὲ

2. οὔτε legebatur. 13. Male Intpr. Romanis; fuerunt autem origi-
ne Scythae ad Istri ostia. Gregoras lib. 2. ED. P. 15. Intpr. Tri-
nobo. In Conciliis Graecis Tornobos, al. Tornabum et apud Chal-
cocondylam Trinabum. ED. P. 17. Ita pro Οὐγκροβλάχων corr. N.

transportaretur, sustentabant. At vero turris cum desuper impelle-
retur, confractis tabulis in cisternam decidens, pene obruta est;
eorum tamen, qui intus erant, nemo periit. Ac Philippopolis quidem,
quamquam huc redacta, nihilo minus servata est. Praesidarii nam-
que, redeunte virtute in praecordia, rursus muros ascendere ac prop-
ugnare, et hostili oppugnationem intermittere. Sub idem tempus
Moesorum principes, rege Tertere sine herede mortuo, Michaelem
Streantzimeri apud eos dynastae cuiusdam filium, Bidynae praefec-
tum, e Moesis et Comanis trahentem genus, advocant regemque
suum declarant, Tirnobo sede regia cum reliquo principatu ei
tradito. Hic copiis suis in auxilium conductis, cum non spernendis
Ungroblachorum Scytharumque auxiliis Romanum imperatorem Philip-
popolin obsidentem lacessendum, quod se illi imparem sciebat, non pu-
tavit. Urbes autem, quae post obitum Tertere se Romanis dedide-
rant, in montanis sitas, quae loca Scythas aliosque socios sagittarios
tuebantur, obsidebat et earum agros devastabat. Quae cum imperatori

Α. C. 1322 ἡγγέλθη ταῦτα τῷ βασιλεῖ, μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλευσαμένων
 ἐδόκει τὴν μὲν πολιορκίαν Φιλιππουπόλεως καταλιπεῖν, κατὰ
 Β δὲ Μιχαὴλ ὡς αὐτῷ μαχεσομένους χωρεῖν. οὕτω δὲ βουλευ-
 σαμένοις, τὸν μὲν τῶν Μυσῶν δεσπότην Βοησίλαν οἴκαδε
 ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς ἀπελθόντα, ἐπεὶ πλησίον ἦν, καὶ αὐτὸν
 καὶ τὴν ὑπ' αὐτὸν στρατιάν ὧν ἂν δέοιτο πρὸς τὴν μάχην
 παρασκευασάμενον, εἰς τρίτην ἡμέραν εἰς Ποτουῦκαν ἐλθεῖν,
 ὃ πόλισμα ἦν κατεσκαμμένον ἕκ τινος ὡς ἔοικε πολέμου, (ἀ-
 πείχε δὲ τοῦ τόπου, οὗ ἐστρατοπεδεύετο Μιχαὴλ, μιᾶς ἡμέ-
 V. 88 ρας ὁδόν,) ὡς ἐκεῖ τοῦ βασιλέως αὐτὸν περιμενοῦντος. ὁ μὲν
 οὖν οἴκαδε εἰς Κόψιν ἀπῆλθεν ἐξαρτυσόμενος τὰ πρὸς μά-
 χην· βασιλεὺς δὲ Στενιμάχου καὶ Τζεπαίνης Βρυέννιον τὸν
 Γεώργιον στρατηγὸν καταστήσας, στρατιάν τε ἀρκοῦσαν πρὸς
 C φυλακὴν καταλιπὼν ὥστε μὴ κακῶς ὑπὸ τῶν Φιλιππουπολι-
 τῶν ὑπεκθεόντων τὴν χώραν πάσχειν, αὐτὸς ἄρας παρὶ τῆ
 15 στρατεύματι, ἦλθεν εἰς Ποτουῦκαν, ὡς ἐκεῖ τὸν Βοησίλαν
 κατὰ τὸ σύνθημα περιμενῶν. στρατοπεδευομένῳ δὲ ἐκεῖ ἀπήγ-
 γειλέ τις ἐλθὼν, ὡς ἐτεθνήκει Βοησίλας ἑξαπίνης· τότε μὲν
 οὖν ἐδόκει ψεῦδεσθαι ὁ ἄνθρωπος καὶ οὐδὲν λέγειν ὑγιές·
 μετὰ μικρὸν δὲ καὶ δεύτερός ἐλθὼν ἀπήγγειλε τὰ ἴσα, καὶ
 20 οὐδ' αὐτὸς ἀξιόχρεως εἰς πίστιν ἐδόκει· τρίτος δὲ μετ' ἐκεί-
 νους ἐλθὼν, ὅτι τε ἐτεθνήκει ἔλεγεν ὄντως καὶ ὡς αὐτὸς αὐ-
 τὸν ἴδοι ἀπὸ τοῦ κρημοῦ εἰς Κόψιν ἀναγόμενον ἐπὶ κλίνης
 τεθνηκότα ἐπὶ τῷ τυχεῖν ὀσίας· καὶ ἐπεπίστευτο οὗτος ὅτι τε
 Ῥωμαῖος ἦν καὶ ἀπόδειξιν ἐναργῆ παρείχετο τὴν ὄψιν. ἐδό- 25

3. Scr. βουλευσάμενος.

nuntiarentur, adhibitis in consilium optimatibus, obsidionem solven-
 dam et Michaeli occurrendum constituit. Deinde Boësilaes Moesorum de-
 spotae cum manu, quam ducebat, domum abire (haud enim procul di-
 stabat) comparatisque ad pugnam necessariis, tertio die ad Potucam
 adessee mandavit, (id erat oppidulum bello, ut apparebat, eversum,
 et a castris Michaelis unius diei itinere distabat;) se enim illic eum
 exspectaturum. Boësilaes ita facturus domum, Copsin videlicet, dis-
 ccessit. Imperator Georgio Bryennio Stenimachi et Zepaenes urbium
 duce instituto, et quod satis esset militum ad praesidium relicto, ne
 a Philippopolitanis furtim excurrentibus regio infesta haberetur, ipse
 cum toto exercitu Potucam Boësilam ibi ex conducto exspectaturus,
 proficiscitur. Castris ibidem locatis, Boësilam repentino mortuum in-
 telligit. Visus mentiri nuntius ac nihil pro sano dicere. Paulo post
 alter advolat. Sed neque hic fide dignus existimatus. Accessit ter-
 tius, qui et revera mortuum et se e praerupto loco corpus exanime
 Copsin ad exequiarum honores reportari conspexisse affirmavit. Hic,
 quia Romanus et suos ipse oculos testes adhibebat, fidem meruit.

κει δὴ οὖν διὰ ταῦτα τῷ βασιλεῖ οὐ μαχητέα εἶναι πρὸς Μι-
 χαήλ. οὐ γὰρ ἦν ἀξιόμαχος τοῖς πολεμίοις τότε ἢ τῶν Ῥω-
 μαίων στρατιᾷ, ἅμα μὲν διὰ τὸ τοῖς ὄρεινοις ἐνστρατοπε-
 δεύειν αὐτοὺς καὶ φάραγγας βαθείας περιβεβλησθαι, τοξείαν
 5 ἔχοντας πολλὴν μέγιστα βλάπτειν ἐν ταῖς δυσχωρίαις δυνα-
 μένην ἅμα δ' ὅτι καὶ τῆς παρεῖναι πρὸς τὴν μάχην στρατιᾶς
 Ῥωμαίων ὀφειλούσης ἀπελείπετο οὐκ ὀλίγη. οἳ τε γὰρ ὑπὸ
 Βοησίλαν τεταγμένοι περὶ τρισχιλίους ὄντες, διὰ τὴν Βοησίλα
 τελευτὴν οὐκ ἦσαν προσδόκιμοι παραγενήσεσθαι, καὶ ἐν ταῖς
 10 κατὰ τὴν Φιλιππούπολιν τειχομαχίαις πολλοὶ γενόμενοι τραυ-
 ματίαι, (ἀπέθανον γὰρ οὐ πλείους τῶν τριῶν,) οἵκαδε ἕκα-
 στος ἀπῆλθον θεραπευθῆσόμενοι καὶ παρὰ Βρυεννίῳ διὰ τὴν
 Στενιμάχου καὶ τῶν ἄλλων πόλεων φυλακὴν κατελείποντο ἰκα-
 15 νοί. δι' ἃ δὴ πάντα λυσιτελεῖν μᾶλλον ἐδόκει τῷ βασιλεῖ μὴ
 ἵμαχεσάμενον ἀναστρέφειν ἐπανῆκεν οὖν εἰς Ἀδριανούπολιν
 βαρέως ἐνεγκῶν, ὅτι οὐκ ἔξεγένετο αὐτῷ τιμωρῆσασθαι τοὺς
 πολεμίους. μετὰ δὲ ὀγδόην ἡμέραν ἀφίκετο πρὸς βασιλέα
 γράμματα Βοησίλα λέγοντα ὅτι ζῆ' μύκτης δὲ φαγῶν, τῶν
 περὶ τὴν καρδίαν μυρίων νεκρωθέντων, κάρῳ κατασχεθῆναι
 20 καὶ ἀναισθησίᾳ βαθείᾳ ἐφ' ἡμέραις τρισὶν, ὡς δοκεῖν ἤδη
 ἀπηλλάχθαι τοῦ ζῆν, μετὰ δὲ ταύτας τῶν περὶ αὐτὸν θη-
 ριακῆ καὶ τοῖς παρὰ τῶν ἰατρῶν λεγομένοις ἀντιδότοις χρη-
 σαμένων, μόλις εἰς αἴσθησιν ἐπαναγαγεῖν.

λζ'. Τοιαῦτα μὲν ἐγένετο κωλύματα τῷ νέῳ βασιλεῖ τοῦ

18. Legebatur μήκτης.

Placuit igitur conflictu cum Michaele abstinendum; nam tunc hosti-
 bus impares erant, quia illi montuosis locis tendebant, altis cincti
 vallibus, cum sagittariorum magna vi, quae in locorum difficul-
 tatibus nocere plurimum posset; praeterea non parvum agmen Ro-
 mani exercitus ad pugnam decrat. Nam qui sub Boësila mere-
 bant circiter tria millia, propter eius mortem redituri desperaban-
 tur: et in oppugnatione Philippopolitana vulnerati multi, (amplius
 enim tres non occubuerunt,) domum quisque suam ad curationem
 petiverant: et apud Bryennium ad Stenimachi aliorumque oppidorum
 praesidium non pauci relictis erant. His omnibus de causis proelio
 temperare ac reverti imperator conducibilis iudicavit. Reversus est
 itaque Adrianopolin, aegre ferens, quod sibi hostes ulcisci non licuis-
 set. Post diem octavum litterae ad eum perferuntur, in quibus scri-
 ptum erat, Boësilam vivere. Fungos comederat: exinde praecordiis fri-
 gore nimio obstupefactis, veternus eum sensibus oppressis adeo occu-
 parat toto triduo, ut pro mortuo duceretur. Tandem, amicis theriacam
 et quae medicis antidota dicuntur exhibentibus, sensum recepit.

37. Atque haec iuniorem imperatorem impediverunt, ut dixi,
 Cantacuzenus.

- A. C. 1322 μὴ πρὸς Μιχαὴλ τὸν Μυσῶν βασιλέα διαγωνίσασθαι καὶ τοὺς
 Κομμαχούς. αὐτὸς δὲ Μιχαὴλ τὰς μὲν πολιορκουμένας πόλεις
 παρεστήσατο ὁμολογίᾳ τὴν ἐκ βασιλείως Ῥωμαίων ἀπηγορευ-
 κείας ἐπικουρίαν πρὸς δὲ τὴν Φιλιππούπολιν στρατιάν τε
 V. 89 ἀκμάζουσαν ἐτέραν ὥστε φρουρεῖν αὐτὴν ἀπέστειλε καὶ στρα-5
 τηγόν· τὸν δὲ Ἰβάνην καὶ τοὺς πολιορκηθέντας στρατιώτας ἅμα
 τοῖς σφετέροις στρατηγοῖς μετεκαλεῖτο ὡς ἀμειψόμενος τῶν πό-
 νων ἕνεκα καὶ τῆς ἀνδρίας, ἣν ἐν τῷ πολιορκεῖσθαι ἐπεδεί-
 ξαντο. ὁ δὲ τῆς πεμφθείσης στρατιᾶς στρατηγὸς ἐπειδὴ ἐγγὺς
 Φιλιππουπόλεως ἦν, πέμψας πρὸς Ἰβάνην, τὴν τε ἄφιξιν αὐ-10
 Διτῶν καὶ ἐφ' ὅ,τι ἤκοιεν ἐδήλου. Ἰβάνης δὲ ἅμα τοῖς ὑπ' αὐ-
 τὸν ἄρχουσι τῆς στρατιᾶς, καὶ τοὺς φρουροὺς ὅσοι ἦσαν πα-
 ραλαβῶν, εἰς ὑπάντησιν ἐξῆλθε τῶν ἐρχομένων, καὶ διενυκτέ-
 ρευσεν ἔξω μετ' αὐτῶν ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν αὐτοῖς τὴν πό-
 λιν παραδώσων. ὑπὸ δὲ τὴν αὐτὴν νύκτα καὶ ὁ Βρυέννιος εἰς15
 Φιλιππούπολιν ἐνήδρευσε ἐλθὼν, ὡς ἅμα ἐπὶ τὰ τῆς πόλεως
 βοσκήματα διαρπάσων. πυθόμενος δὲ, ὡς ὁ Ἰβάνης καὶ ἡ
 φρουροῦσα στρατιὰ ἅμα τοῖς σφετέροις στρατηγοῖς εἰς ὑπάν-
 τησιν ἐξῆσαν τῶν διαδεχομένων, ἀναστὰς ἦλθεν ἐγγὺς τειχῶν.
 οἱ δὲ κατοικοῦντες τὴν πόλιν νομίσαντες καιρὸν εἶναι τῶν Μυ-20
 σῶν ἑαυτοὺς ἐλευθεροῦν, ἀνοίξαντες τὰς πύλας, τὸν Βρυέν-
 νιον ἅμα τῇ Ῥωμαίων εἰσεδέξαντο στρατιᾶ. καὶ ὁ βασιλεὺς διὰ
 τῆς χρονίου πολιορκίας καὶ τῶν πολλῶν καὶ συνεχῶν οὐκ ἠδύ-
 νηθη καταπράξασθαι τειχομαχιῶν, τοῦτο Βρυέννιος, Θεοῦ συν-
 P. 111 αιρομένου, κατώρθωσεν ἀπόνως, καὶ τὴν Φιλιππούπολιν ἀνε-25

quo minus cum Michaele et auxiliariis eius congregeretur. Ipse autem Michael quas obsidebat urbes, subsidia Romanorum desperantes, ad deditionem adigebat, et Philippopolin praesidium recens cum novo duce transmittens, Ibanem ceterosque duces ac milites ad praemia pro laboribus in obsidione toleratis et virtute ostentata revocabat. Dux novi praesidii iam urbi vicinus ad Ibanem super adventu suo mittit, et cur veniat adiungit. Ibanes cum ducibus sibi subservientibus militibusque universis venientibus obviam foras prodit et una pernoctat, postridie urbem illis traditurus. Sub eandem noctem etiam Bryennius Philippopolin veniens, in insidiis subsedit, die nimirum illucescente praedam pecoris abacturus. Is ut Ibanem cum ducibus et praesidio ad successores excipiendos oppido egressum inaudivit, ad moenia accedit. Urbani tempus venisse rati, quo Moesorum iugum excuterent, portis reclusis, illum cum Romanis introducunt. Sic quod imperator diuturna obsidione multisque et assiduis oppugnationibus non potuit, id Bryennius, Deo opitulante, citra laborem transactum reddidit ac Philippopolin Romanis restituit. Ibanes diluculo urbem captam cognoscens, cum reliquis

σώσατο Ῥωμαίοις. ὁ δὲ Ἰβάνης ἅμα ἐπὶ τὴν ἄλωσιν τῆς πό- A.C. 1322
 λεως πυθόμενος καὶ οἱ ἄλλοι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον. μετὰ δὲ
 τοῦτο Μιχαὴλ ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς τῷ Βοησίλῳ τῆς τε Κό-
 ψεως καὶ ἐτέρων τεττάρων κρατοῦντι φρουρίων ἐπέκειτο σφο-
 5δροῶς, καὶ ἐπολιόρκει πέμπτων στρατιάν. μέχρι μὲν οὖν ἐνιαυτοῦ
 καὶ περαιτέρω ὁ Βοησίλας πρὸς τὸν πόλεμον ἀντεῖχεν ἰσχυ-
 ρῶς, καὶ τοῦ βασιλέως βοηθοῦντος καὶ χρήμασι καὶ ἵππῳ καὶ
 πεζῇ στρατιᾷ. μετὰ δὲ τοῦτο διὰ τὰς συνεχεῖς ἐφόδους καὶ τὸ Β
 πανταχόθεν ἀποκεκλεισθαι τὰς πρὸς τὸ ζῆν ἀφορμὰς τοὺς ὑπ'
 10αὐτὸν ὄρων τῷ Μιχαὴλ ταῖς γνώμαις προστιθεμένους, κατα-
 λιπὼν αὐτοὺς, ἀφίκετο πρὸς βασιλέα. οἱ δὲ ἑαυτοὺς τε καὶ τὰ
 φρούρια παρέδωκαν Μιχαὴλ. μετὰ δὲ τὸ ταύτην κατασχεῖν
 πανστρατιᾷ εἰσέβαλεν ἐς τὴν Ῥωμαίων, καὶ τὰ ἀνωτερικὰ μέ-
 15ρη τῆς Θράκης ἐλήϊσατο πάντα ἄχρι Βήρας ἐπελθὼν, ἐν ἡμέ-
 15ραις μάλιστα δυοκαίδεκα. ἐκράτησε δὲ λείας οὐ πολλῆς διὰ
 τὸ τοὺς γεωργοὺς ἐκ προνοίας τοῖς φρουρίοις καὶ ταῖς πόλεσιν
 ἐγκατακλεισθῆναι. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐν Διδυμοτείχῳ διατρι-
 βων, οὐκ ἀντεπέζηλθε Μυσοῖς διὰ τὸ μὴ στρατιάν ἠθροισμένην
 ἀξιόμαχον ἔχειν. λύπη δὲ συνείχετο χαλεπῇ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι C
 20ἀμύνασθαι τοὺς πολεμίους. σφαδάζων δὲ καὶ ἐκκαίόμενος τῷ
 θυμῷ, ἐπανιώντι μηνύει τῷ Μιχαὴλ, ὡς, „σὺ μὲν ἐκ παρασκευ-
 ῆς τὴν ὑπὸ σε ἀθροίσας στρατιάν, εἰσέβαλες εἰς τὴν ἡμετέραν
 καὶ ἐκάκωσας ὅσον ἐξῆν. ἐμοὶ δὲ τὸ νῦν ἔχον ἀδυνάτως ἔχοντι
 25σασθαι πρὸς μόνον.” αὐτὸς δὲ ἀπεκρίνατο μήτε ἐγκέφαλον ἂν

suis domum repedavit. Postea Michael Boësilam, Copsin et alia qua-
 tuor oppidula possidentem, vehementer ursit missoque milite obsedit,
 qui plus annum, imperatore et pecunia et equitibus ac peditibus
 ferente suppetias, viriliter restitit. Tandem cum suos propter assiduos
 impetus et undique praeclusa vitae subsidia in Michaellem animis
 propendere cerneret, iis relictis, ad imperatorem perfugit: tum
 oppidula illa se statim Michaeli dederunt. Qua regiuncula auctus,
 toto cum exercitu in provinciam Romanam incubuit, superioremque
 Thraciam ad Beram usque universam diebus duodenis depopulatus est:
 tametsi praedas ita opimas non egit, quod agricolae id praesentientes,
 in urbes et castella se receperant. Imperator Didymotichi se
 tenens, propter copias non sufficientes exire contra Moesos non audebat:
 dolensque vehementius, quod hostibus paria reponere non posset,
 et pede terram feriens atque ira succensus, Michaeli revertenti
 significat, ipsum quidem, dedita opera coactis copiis, in Romanorum
 provinciam irrupisse, eique incommodasse quantum potuerit: sibi
 vero periucundum fore, quando aequo campo adversa acie nequeat,
 singulari certamine cum eo depugnare. Respondit Moesus, cerebro

- A. C. 1322 *σχεῖν χαλκία, εἰ ἐνὸν τοῦ πεπυρακτωμένου τῆ πυράγρα ἀπτε-*
σθαι σιδήρου, ὃ δ' ἀντὶ ταύτης τῆ χειρὶ χρῶτο· αὐτόν τε
γέλωτα πολὺν ὀφλήσειν, εἰ μὴ τῆ στρατιᾷ πολλῇ τε καὶ ἀγα-
 D 37 *θῆ οὔσῃ, ἀλλὰ τῷ ἰδίῳ σώματι διακινδυνεύοι διὸ οὐδὲ πρά-*
ξιν ἃ προκαλεῖται παρ' αὐτοῦ. αὐτόν δὲ τῷ ὑπερβάλλοντι πρὸς 5
τοιαῦτα ἐξάγεσθαι τοῦ θυμοῦσθαι μετὰ μικρὸν δὲ φιλίας αὐ-
τοῖς γενησομένης ἰσχυρᾶς, ἅμα ἀλλήλοις ἑτέροις μαχοῦνται
πολεμίσις. τοιαῦτα ἀποκρινάμενος ὁ Μιχαὴλ, ἐπανεξέστυξεν
εἰς Μυσίαν. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐκ Διδυμοτείχου εἰς Βυζάν-
τιον ἐλθὼν, λύπης ἀνάπλεως ὢν διὰ τὴν εἰσβολὴν, „οὐ δίκαιόν 10
 V. 90 *ἔστιν” ἔλεγε πρὸς τὸν πάππον „πολλὴν τε καὶ ἀγαθὴν ἔχοντι*
στρατιάν, καὶ δυναμένους καὶ αὐτοὺς εἰς τὴν τῶν πολεμίῶν
ἐσβαλόντας ἐκ τοῦ ὁμοίου τὴν ἐκείνων κακοῦν, ἢ ἀργοὺς καὶ
ἀπράκτους καθῆσθαι παντελῶς, ἢ πρὸς σπονδὰς χωρεῖν πέμ-
 15 *ψαντας πρέσβεις, αὐτοῖς ἔργοις ὁμολογοῦντας, ὡς πάσχειν μό-*
νον ἐπιτήδειοι κακῶς, οὐκέτι δὲ καὶ ἀντιδρῶν ἔσμεν τοὺς πο-
 P. 112 *λεμίους δυνατοί. οὗ δὲ ἕνεκα δέομαι σου, βασιλεῦ, τὴν ἐπ'*
ἐκείνοις καὶ ἡμῶν ἐκστρατείαν ἐπιτρέψαι· τιμωρησαμένοις δὲ
τοὺς πολεμίους τῆς ἀδικίας τῆς εἰς ἡμᾶς, τότ' ἤδη, εἶγε φαί-
 20 *νοιτο λυσιτελεῖν, τὰς πρὸς αὐτοὺς ποιήσομεν σπονδὰς, ἐγνω-*
κότας ἀκριβῶς ὡς ἀλυσιτελεῖς αὐτοῖς τὸ προεπιχειρεῖν ἡμῶν.”
τοιαῦτα μὲν ὁ νέος εἶρηκε βασιλεὺς, τὸν πρεσβύτερον πρὸς
τὸν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον ἐξορμῶν. παρῶν δὲ καὶ ὁ
μέγας δομέστικος αὐτοῖς διαλεγόμενος „τὸ ἀδικεῖσθαι” εἶπε

carere fabrum, qui, cum ferrum ignitum forcipe fas sit contingere, ipse id nuda manu contrectet. Similiter se ludos ac iocum futurum, si non per exercitum, et praesertim genere ac numero tam firmum, sed per suum ipsius corpus periculum subierit. Quare nec se facturum, quo ab illo provocetur, et illum huc immoderata ira provehi: brevi arcta consociatos amicitia, iunctim cum hostibus procliatoros. Hoc responso dato, Michael in Moesiam perrexit. Imperator Didymoticho Byzantium veniens, propter eam incursionem moeroris plenus, sic avum compellavit, ut diceret, iniquum esse, cum in promptu haberent copias non modicas et virtute egregias, possintque hostium fines aequè incursare cum maleficio, aut desides et otiosos prorsus sedere, aut missu legatorum foedera petere: atque ita re ipsa confiteri, ad iniurias tantummodo accipiendas idoneos, ad remediendas autem debiles et impotentes esse. Rogare igitur avum, uti expeditionem sibi in illos committeret: de quibus ubi ob illata detrimenta poenas sumpsisset, tum denique, si fructuosum videatur, foedus posse cum illis percuti: edoctis iam satis, non sibi expedire, Romanos invadendo antevertere. His verbis iunior seniore ad bellum barbaris faciendum stimulabat: quorum sermoni praesens magnus domesticus, Iniurias, inquit, accipere et incommoda iniuste

„καὶ κακῶς πάσχειν ὑφ' ὄτουσῶν ἐν πᾶσιν ἴσον ὄν, μείζω ἢ A.C. 132
 ἐλάσσω τὴν ὀδύνην παρὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἀδικούντων φέροι.
 διὸ καὶ πάντες ἄνθρωποι τοῖς κρείττοσι μὲν δουλεύουσιν ἀνε- B
 παχθῶς, ἀμύνεσθαι δὲ ἀξιοῦσι τοὺς ἴσους, ἂν ἀδικῶνται· καὶ
 5 μαῶλλον τοι αἰροῦνται τὸν κίνδυνον ὑπὲρ τοῦ μὴ δουλεύειν
 καὶ τῆς εὐκλείας, ἢ τὴν ἐν τῇ αὐτίκα ἔραστῶν ἴσῳ τοῦ
 μὴ φοβερῶτερα παθεῖν. οἱ νυνὶ δὲ πολεμοῦντες ἡμῶν Μυσοὶ
 οὐχ ὅπως μείζους, ἀλλὰ καὶ ἐλάσσους ἡμῶν εἰσι πολλῶ τῷ μέ-
 τρω. οἱ τε γὰρ βασιλεύοντες ἡμῶν ὑμεῖς τῶν ἐκείνων βασιλέων
 10 καὶ φρονήσει καὶ ἀνδρίᾳ καὶ ἐμπειρίᾳ τῇ πρὸς τοὺς πολέμους
 ὑπερέχετε πολλῶ, καὶ στρατηγοῖς ἔχετε χρῆσθαι καὶ πλείοσι
 καὶ βελτίοσι ἐκείνων· χώρας τε ἄρχετε κατὰ πάντα ὑπερεχού-
 σης καὶ πλήθει στρατιᾶς καὶ μεγέθει πόλεων καὶ ἀριθμῶ καὶ
 προσόδοις ἐτησίοις καὶ τῇ ἄλλῃ πάσῃ κατασκευῇ. ἄτοπον οὖν C
 15 ἐκείνους μὲν ἐκ τοῦ ἐλάττονος ὁρμωμένους ἡμᾶς κακοῦν, ὑμᾶς
 δὲ μὴ χρῆσθαι τῇ σφετέρᾳ αὐτῶν δυνάμει, ἀλλ' ἔξ᾿ αὐτοὺς
 ἀτιμωρήτους. τοῦτο μὲν οὖν ὑμῖν προσήκειν ἡγοῦμαι τοῖς βα-
 σιλεῦσιν. ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλως μὲν πρόθυμος πρὸς τὸ τοῖς προσ-
 τάγμασιν ὑμῶν ἐξυπηρετεῖν δίκαιος εἶναι ὁμολογῶ· πρὸς δὲ
 20 τὸν ἐνεστῶτα νυνὶ πόλεμον τουτονὶ οὐκ αὐτοχειρία μόνον, ἀλ-
 λά καὶ χρήμασιν ἰδίῳις καὶ οἰκέταις ὑπὲρ τε τῆς τῶν ὁμοφύ-
 λων ὠφελείας καὶ τῆς εὐδοξίας τῶν βασιλέων ὑμῶν, τὴν δυνα-
 τὴν ἐτοιμὸς εἰμι εἰσφέρειν καὶ σπουδὴν καὶ προθυμίαν. οἴο-
 μαι δὲ οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ὁμοίως ἐμοὶ D

perpeti a quocunque, cum aeque malum sit in omnibus, pro laeden-
 tis persona tamen plus minusve cruciat. Hinc est quod mortales
 praestantioribus haud gravate serviunt: de paribus autem si nocu-
 erint, vindicare se postulant, maluntque etiam discrimen gloriae in-
 currere, ne serviant, quam in praesentia florentem statum, dum hor-
 ribiliora pertimescunt. Iam qui nos lacescunt Moesi non solum
 non maiores, sed multis etiam partibus inferiores nobis sunt. Nam
 et vos principes nostri illorum reges prudentia, virtute, bellicis ar-
 tibus longe antecellit, melioresque ac plures, quam illi, duces ha-
 betis; et ei regioni imperatis, quae et frequentia copiarum et ampli-
 tudine ac numero civitatum et annuis vectigalibus et omni genere
 apparatus illorum regionem longo intervallo superat. Nefas est igitur,
 eos, quamquam infirmiores, nobis nocere; vos autem potentia vestra
 uti nolle, sed impune eos vagari sinere. Hoc ergo, imperatores,
 munus vestrum esse arbitror, eos compescere. Quod ad me
 attinet, fateor alioqui non invitum, et merito, voluntati vestrae in-
 servire: ad hoc autem bellum, quod instat, non solum manus, sed
 etiam impensam et servos et quantum maximum quoco studium ala-
 critatemque pro tuendis civium commodis et pro gloria nominis
 vestri conferre paratus sum. Quem animum item reliquis genere

A.C. 1322 τῶν ἐπιφανεστέρων διαχειῖσθαι. εἰ δ' ὑμῖν δοκεῖ καὶ προστά-
τετε τοῦτο, καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἡμεῖς, οἱ τῆς συγκλήτου, ποιή-
σαντες ἐκκλησίαν ὅ, τι χρῆ πράττειν βουλευσόμεθα περὶ τοῦδε
τοῦ πολέμου."

P. 113 λή. Ἐπαινέσαντος δὲ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως καὶ ἐπι-5
V. 9¹ τρέψαντος τὴν βουλὴν, οἳ τε μετὰ τοῦ νέου βασιλέως ἐλθόντες
καὶ οἱ τῷ πρεσβυτέρῳ συνόντες ἐν Βυζαντίῳ τῶν ἐπιφανῶν,
Βπροσπεταχότων τῶν βασιλέων, ἐν μέσαις ταῖς βασιλείαις ἐκα-
θέσθησαν ἀυλαῖς, βουλευσόμενοι περὶ τοῦ πολέμου. σιγῆς δὲ
γενομένης ἐπὶ μικρὸν, οἱ ἐν Βυζαντίῳ τοὺς μετὰ τοῦ νέου προδ-10
καλοῦντο βασιλέως ἐλθόντας, ἐφ' οἷς συνήγαγον τὴν ἐκκλησίαν
λέγειν, ὡς αὐτῶν ἅττα ἂν λέγωσιν ἀκουσομένων. ἐκείνων δὲ
τὸν μέγαν δομέστικον προτρεπομένων λέγειν ὡς καὶ αὐτῶν τὰ
ἴσα καὶ βουλομένων καὶ φρονούντων, ὁ μέγας δομέστικος εἶπε
τοιάδε· „ἄνδρες συστρατιῶται, ἐν ἴσῳ πάντες ἄνθρωποι δι-15
καιοῦσι τῷ τε τῆς ὑπαρχούσης δόξης ὑφιεμένῳ μέμφεσθαι διὰ
Cμαλακίαν, καὶ τὸν τῆς μὴ προσηκούσης θρασύτητι ἐφιέμενον
μισεῖν. διὸ καὶ αὐτὸς οὐ τῆς μὴ προσηκούσης ἡμῖν δόξης ἀν-
τέχεσθαι παρελήλυθα συμβουλεύσων, ἀλλὰ τὴν ὑπὸ τῶν προ-
γόνων εἰς ἡμᾶς ἀγῶσι καὶ πόνοις διασθεῖσαν ἀτολίμῃ τῆ20
πρὸς τὰ δεινὰ ἐλάσσω μὴ ποιεῖν. μὴ θανμάσητε δὲ, εἰ, βασι-
λεῦσι περὶ τῶν τοιούτων βουλευέσθαι προσῆκον, αὐτὸς ὑμῖν
προὔθηκα τὴν βουλὴν. ἡγοῦμαι γὰρ καὶ πόλιν αὐτονομουμένην

2. ἡμεῖς, quod pro ὑμεῖς restitui, Intpr. quoque in suo cod. legit.

Illustrioribus inesse mihi persuadeo. Ac si vobis videtur, iubeatis licet, et nos, qui de consilio sumus, conventum agentes, inter nos de isto bello deliberationem habebimus.

38. Laudata viri sententia, senior imperator habendi senatus dat negotium. Tum et qui cum nepote advenerant, et qui penes avum Byzantii erant homines nobiles iussu imperatorum in aulae medio ad consultandum considunt; silentioque paulisper facto, Byzantii hortabantur iunioris comites, ut de iis, quorum causa convenissent, dicerent; se quaecunque dixerint audituros. Cum illi has partes ad magnum domesticum deferrent, quicum eadem vellent ac sentirent, exorsus est ille hunc in modum: Omnes homines, viri commilitones, adaeque iustum rentur, et de praesenti gloria sua propter infractionem animi decedentem reprehendere, et laudem sibi minime congruam confidenter appetentem aversari. Quocirca non ego in medium prodeō, ut vobis gloriae non debitae asserendae auctor sim; sed ut eius, quam maiores vestri magnis contentionibus laboribusque partam ad vos transmiserunt, per ignaviam ad res duras non obscurandae consilium impertiam. Ne vero mirum accidat, si, cum talis deliberatio imperatores deceat, ego eam vobis proponam. Sic enim statuo, et civitatem liberam et regnum plus privatis com-

καὶ βασιλείαν πλείω τοὺς ἰδιώτας ὠφελεῖν σύμπασαν ὀρθονμέ- A.C. 1322
 νην, ἢ κακῶς πάσχουσιν ἀθρόαν, καθ' ἕκαστον δὲ εὐπραγοῦ-
 σαν τῶν πολιτῶν. δυστυχῶν μὲν γὰρ ἐν εὐπραγοῦσῃ τῇ πατρίδι
 μάλιστ' ἂν τις διασώζοιτο· εὖ δὲ φερόμενος ἐν ἀτυχούσῃ οὐ-
 5 δὲν ἦτον συναπόλλυται. ὁπότε οὖν καὶ πόλις καὶ βασιλεία D
 πρὸς μὲν τὰς ἰδίας συμφορὰς οἷα τε ἀντέχειν, εἷς δὲ ἕκαστος
 ἀδύνατος πρὸς τὰς ἐκείνης, πῶς οὐ χρηὴ παντὶ τρόπῳ πάντα
 ἀμύνειν αὐτῇ; ἃ μὲν οὖν εἰς ἡμᾶς ὁ τῶν Μυσῶν ἐξύβρισε
 βασιλεὺς, πάντες ἀκηκόατε καὶ αὐτοί. τῶν ἄλλων γὰρ ληστείας
 10 χρωμένων, ἢ, εἴποτε καὶ ἐσβάλλοιεν στρατιᾷ, ἄχρι τῆς ἕκρας
 ἀφικνουμένων καὶ ἅμα τῷ αἰσθησιν παρασχεῖν ἀποδιδρασκόν-
 των εἰς τὴν ἰδίαν, αὐτὸς ὥσπερ οὐκ εἰς πολεμίαν, ἀλλ' εἰς τὴν
 ἰδίαν ποιούμενος τὰς στρατοπεδείας, ἀσφαλῶς καθήμενος ἐδήου
 τὴν γῆν ἡμῶν ἐπὶ δυοκαίδεκα ἡμέραις· καὶ προῆλθέ γε ἄχρη
 15 Βήρας καὶ Τραιανουπόλεως, τέμνων αὐτήν. εἴ τι δὲ δοκεῖ P. 114
 διὰ τὸ ἐκ προνοίας ἐν ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς φρουρίοις τὰ τε
 βοσκήματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐγκατακλεισθέντας ἐλάσσω, ἢ
 ἐχοῆν γενέσθαι, τὴν ζημίαν ἀνεκτὸν εἶναι, ἴστω ἑξαπατιῶν ἑαυ-
 τόν. ἐὰν γὰρ μὴ νῦν τιμωρησώμεθα αὐτοὺς ἀξίως, καὶ δευτέ-
 20 ραν ἐσβολὴν ποιήσονται καὶ τρίτην· καὶ οὐ μόνον τοὺς τῶν
 πόλεων δήμους ἀπ' ἐλασσόνων ὀρρωμένους ἀποστερηήσουσι καὶ
 τούτων, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς τοὺς δυνατοὺς, πολλὰ καλὰ κτήματα V. 92
 ἔχοντας κατὰ τὴν χώραν, ζημιώσουσι πολλὰ. διὸ δὴ καὶ πα-

modaturum, si universum felix sit ac beatum, quam si, civibus sin-
 gulis felicibus, ipsum totum simul affligatur. Nam infortunatus quis-
 piam in patria fortunata servari facillime queat: fortunato autem in
 patria misera nihilo minus cum aliis pereundum est. Quando igitur
 civitas aut regnum privatas calamitates prohibere potest, singuli
 autem per se publicas non possunt, qui tandem ei non omni ratione
 ab omnibus succurrendum est? Iam quae Moesorum rex insolenter
 in nos admiserit, nec vos utique latent. Nam cum praedones alii
 quamvis nonnunquam etiam turmatim irruperint, simul ad fines per-
 venerunt, et adesse animadversi sunt, in sedes suas refugere solent:
 iste perinde, quasi non in hostium, sed in suis terris haberet sub
 signis exercitum, nullo metu fines nostros insedit, diebus duodecim
 agris usque Beram et Traianopolin depopulationem hostiliter intulit.
 Quod si quis putat, quia re provisa agrestes se cum pecoribus castel-
 lis atque urbibus incluserint, minus detrimenti acceptum esse, quam
 potuisset, et idcirco tolerabile videri, nae ille vehementer errat.
 Nisi nunc eos pro eo ac merentur puniverimus, iterum ac tertium
 irrumpent: neque solum tenuiores cives suis facultatibus spoliabunt,
 sed nos quoque opulentos, qui multas ac nobiles tota regione pos-
 sessiones habemus, damnis afficient. Quamobrem hortor vos, ut
 non modo qua altitudine animi, verum etiam qua illorum despicien-

A.C. 1322 ραινω̄ ὑμῖν, ὁμοσε χωρεῖν τοῖς πολεμίοις, μὴ φρονήματι μόνον τῶν προγόνων, ἀλλὰ καὶ καταφρονήματι χρωμένους. ἐκεῖνοί τε Βγὰρ ἐκ τοῦ ἀεὶ νικᾶν τοὺς Μυσοὺς ἐχρωτέραν ἔχοντες τὴν τόλμαν, καταφρονητικῶς ἐπήεσαν αὐτοῖς, καὶ ἡμῖν, ἐὰν τῆς ἐκεῖνων ἀρετῆς καὶ προθυμίας φανῶμεν ζηλωταί, τὸ αὐτὸ ἐξέ-5 σται. ἔχομεν δὲ καὶ πολλὰ ἐνέχυρα ἀσφαλῆ τοῦ περιγενέσθαι ἂν αὐτῶν ἐν τῇ πολέμῳ. ἢ τε γὰρ ἡμετέρα στρατιὰ πλείων καὶ τὰ πολέμια κραταιότερα, ὑμῶν τε τῆς συγκλήτου πολλοὶ τῶν ἐκεῖνων βασιλέων οὐ φρονήσει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνδρία καὶ πεί-10 ρα τῇ πρὸς στρατηγίας ὑπερέχετε πολὺ· χρήμασί τε οὐκ ἐκ τῶν κοινῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων ἐρῶμεθα μᾶλλον ἐκεῖνων. οἷς εἰ μὴ χρῆσάμεθα νῦν, ὅποτε ἂν ἀπολαύσαιμεν Cτῆς ἐξ αὐτῶν ὄφελείας ἀπορῶ. ὡς οὖν ἐν πᾶσιν ὑπερέχοντες αὐτῶν, διδάξωμεν αὐτοὺς οὐ τὸ ἐς τὴν ἡμετέραν εἰσβάλλειν ὄν λυσιτελεῖς, ἀλλὰ τὸ τὴν ἰδίαν ἀσινῆ καρποῦσθαι ἀγαπη-15 τόν καὶ προθύμως συναγωνισώμεθα κατὰ τόνδε τὸν πόλε- μον τοῖς ἡμετέροις βασιλεῦσι καὶ χρήμασι καὶ οἰκέταις καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς, τῇ τε τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας τιμῇ ἀπὸ τοῦ μὴ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταφρονεῖσθαι, ἣ ἀγαλλό- μεθα πάντες, βοηθῶμεν καὶ μὴ φεύγωμεν τοὺς πονους. ἂ20 μὲν οὖν εἶπον, προθύμως ἀπτεσθαι τοῦ πολέμου παραινῶν ὑμῖν, οὐδὲ αὐτοὺς ἂν λογισαμένους ὡς οὐ καλῶς ἔχουσιν, Dἀντειπεῖν δοκῶ. ὅτι δὲ πρὸς τὴν ἴσῃν παρεσκευάσμαι καὶ αὐ- τὸς καὶ σπουδῆν καὶ προθυμίαν, ἐξ αὐτῶν ἔσται τῶν ἔργων

24. Ad oram MS. ἐξέσται. ED. P.

tia maiores vestri consueverunt, in hostes feramini. Nam illi, quod Moesos semper vincerent, tutius audentes, contemptim in eos invadabant: et nobis, si eorum virtutem alacritatemque aemulabimur, idem licebit. Multa porro ac non dubia victoriae pignora suppeditant. Primum enim copiae nostrae maiores sunt: deinde apparatus bellicus validior; multique de hoc consessu nostro regibus ipsorum et prudentia et fortitudine et rei militaris usu praestant. Adde quod pecunia, qua publica, qua privata, plus illis possumus: ea si hoc tempore non utimur, num quando cum emolumento nostro usuri simus, equidem dubito. Quoniam ergo rebus omnibus antesumus, doceamus illos, non in alienam provinciam irruere fructuosum, sed sua secure perfrui iucundum esse: et in hoc bello imperatores nostros et sumptu et servis et corpore ipso adiuvemus, et decus Romani principatus, quo gaudemus, a contemptu barbarorum, nullum laborem detrectantes, conservemus. Quae igitur de bello impigre capessenda dixi, ea vos quoque approbaturus puto. Me vero eodem ardore alacriter adiuvandi incensum esse, facta ipsa documento erunt. Fortitudine enim, intelligentia et bellandi scientia plerosque vestrum priores ferre,

την ἀπόδειξιν παραλαβεῖν. ἀνδρία μὲν γὰρ καὶ συνέσει καὶ A.C. 1322
 ἐμπειρία τῇ πρὸς τοὺς πολέμους πολλοῖς ἂν ὑμῶν συγχωρή-
 σαιμι τὸ πλεόν ἔχειν τῇ προθυμίᾳ δὲ τῇ κατὰ τὰ ἔργα καὶ τῷ
 ὑπὲρ τῆς τῶν ὁμοφύλων ὠφελείας καὶ τῆς βασιλέων τῶν ἡμε-
 5τέρων τιμῆς καὶ ἡμῶν αὐτῶν εὐδοξίας καὶ χρήματα καὶ οἰκέ-
 τας καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα ἐπιδοῦναι, οὐδενὸς εἶναι δεύτερος ἀξιώ.
 ὡς οὖν οὐχ ὑπὲρ εὐδοξίας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰσέπειτα ἀσφα-
 λείας βουλευόμενοι, οὕτω καὶ ψηφισώμεθα καὶ ἀψώμεθα τοῦ
 πολέμου· καὶ μὴ χεῖρους φαινώμεθα τῶν προγόνων, οἳ μετὰ P. 115
 10 πόνων καὶ κινδύνων τὸ μὴ ὑπὸ τῶν τοιούτων περιφρονεῖσθαι
 παρέδοσαν ἡμῖν· ἀλλὰ πολὺ φοβερώτερον νομίζωμεν τὴν οὖσαν
 εὐδοξίαν ἀπραγμοσύνην ἂν ἀφαιρεθῆναι, ἣ κτώμενοι ἀτυχή-
 σαι.” Τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν. ὁ πρωτοστρά-
 15 τωρ δὲ μετ’ αὐτὸν „μὴ νομίζετε” εἶπεν „ὦ παρόντες, τὸν
 μέγαν δομέστικον μόνον τοιαῦτα καὶ βουλευέσθαι καὶ προ-
 θυμεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἅπασι ταῦτα συνδοκεῖν· καὶ μὴ
 ἂν τὰ ἡμέτερα ὀρθωθῆναι, εἰ μὴ καὶ σπουδὴν καὶ τόλμαν
 ἀξίαν καὶ τῆς τῶν προγόνων καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἀναλάβωμεν
 εὐδοξίας.” τὰ ἴσα δὲ καὶ οἱ τῷ νέῳ βασιλεῖ συνόντες συν- B
 20 επεψηφίσαντο πάντες. τοῖς δ’ ἐν Βυζαντίῳ τῷ πρεσβυτέρῳ
 συνοῦσι βασιλεῖ ἀναγκαῖα μὲν οὐκ ἔδωκεν τὰ εἰρημένα· οὐ
 μέντοι καὶ ὡς ἀλυσιτελῆ ἐτόλμησαν φανερῶς ἀντειπεῖν, ἀλλὰ
 πολλὰ ἐφεξῆς συνείραντες, ἐξ ὧν κατεσκεύαζον ἀδήλως, ὡς
 δεῖ τὴν ἀπραγμοσύνην μᾶλλον αἰρεῖσθαι, ἀνέστησαν ἀσύμ-

hand aegre concesserim: verum alacri ad opus voluntate et confe-
 rendis insuper ad utilitatem civium, ad imperatorum dignitatem, ad
 nostram ipsorum celebritatem sumptibus et servis domesticis et hoc
 ipso corpore meo nemini me secundum numerari volo. Ergo quasi
 non de gloria solum, verum etiam de futura securitate consultemus,
 ita sententias dicamus et ad bellum accingamur: neve a maioribus
 nostris degeneremus, quorum opera periculisque effectum est, ne ab
 istis contemni possemus: sed multo formidabilius arbitremur, partam
 claritudinem per desidiam posse amittere, quam in ea retinenda casus
 adversos experiri. Hactenus magnus domesticus, quem excipiens
 protostrator, Nolim cogitetis, inquit, vos, qui praesentes estis, haec
 tantummodo magnum domesticum consulere et ad ea promptum afferre
 studium: nobis quoque universis idem videri scitote: nec unquam
 res nostras feliciter ituras, ni diligentiam et animos maioribus nostris
 nostroque ipsorum nomine dignos susceperimus. His iunioris impe-
 ratoris comitatus ad unum assensit. At senioris optimates non duxe-
 runt pro necessariis quae dicebantur, tametsi ea palam ut inutilia
 coarguere non auderent: sed multa deinceps acervantes, quibus
 otium potius eligendum astruerent, discordes surrexerunt; quasi in
 tam perplexo negotio certum consilium reperire nequirent; revera,

A. C. 1322 φωνοὶ ταῖς γνώμαις, τὸ μὲν δοκεῖν, ἕξ ἀποριῶν τινῶν εἰς
 V. 93 ἀμηχανίαν καθιστάμενοι, τὸ δ' ἄληθές, οὐχ ἂ τῷ κοινῷ λυ-
 σιτελεῖ, ἀλλ' ἂ αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφέρει σκοποῦντες. ἐπηκροῶντο
 δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς ἔνδοθεν τῶν λεγομένων, ὄντες οὐ μα-
 κράν. βασιλεὺς μὲν οὖν ὁ νέος ἐφθέγγατο οὐδέν· ὁ δὲ γὰρ 5
 C. πρᾶξιον τῶν μὲν αὐτῷ συνόντων ἀνανδρίαν τε πολλὴν
 κατεγίνωσκε καὶ ἀβουλίαν, τοὺς δὲ τῷ ἐγγόνῳ συνόντας ἐθαύ-
 μαζε τῆς εὐβουλίας, καὶ τῆς ὑπὲρ τοῦ κοινῆ συμφέροντος
 σπουδῆς ἐπήνει· μάλιστα δὲ τὸν μέγαν δομῆστικὸν συνετώσ
 ἄγαν καὶ καιρῶς βεβουλευμένον, καὶ ἀκριβεῖς ἔλεγεν αὐτῷ 10
 τοῦ πρὸς μητρὸς πάππου χαρικτῆρας ἐνοροῦν, ὃς οὕτως ἦν
 τά τε δέοντα συνεῖναι ὀξὺς καὶ ἐρμηνεῦσαι ταῦτα ἱκανὸς
 καὶ καταπράξασθαι δραστηριώτατος· „ὡς παρ' ἐμοὶ κριτῆ,
 εἶγε ἐτελεύτων ἕξ ὄσφύος οὐκ ἔχων διάδοχον τῆς βασιλείας
 καταλιπεῖν, ἐκείνον ἂν συνεβούλευσα Ῥωμαίους προστήσασθαι 15
 D. δ' αὐτῶν.” οὕτω μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν κατέγνω, τοὺς ἐτέ-
 ρους δὲ ἠξίωσεν ἐπαίνων. αὐτὸς δ' ὅ, τι χρὴ πράττειν ἅμα
 τῷ νέῳ βασιλεῖ περὶ τοῦ προκειμένου ἐβουλευόντο πολέμου.
 ἔξετάζοντες δὲ τὸν λόγον, ὃν πρὸς βασιλέα τὸν νέον ὁ βασι-
 λεὺς Μυσῶν μεμήνηκε Μιχαῆλ, (ὡς εἶσω ὀλίγον χρόνον διὰ 20
 τὴν ἐσομένην αὐτοῖς φιλίαν συστρατευόμενοι πρὸς τοὺς ἐτέ-
 ρωθί που μαχοῦνται πολεμίους,) καὶ μηδὲν ἕτερον στοχάζε-
 σθαι δυνάμενοι, ἢ ὅτι Μιχαῆλ τὴν βασιλέως ἀδελφὴν, ἢ τῷ
 προβεβασιλευκῷ Μυσῶν συνώκει, βούλεται γυναικὰ ἀγαγέ-
 σθαι, ἐπεψηφίζοντο τὸν μὲν βασιλέα τὸν νέον ἐξελεθῶντα Bv-25

quod, communi posthabito, sua ipsorum compendia sectarentur. Non procul inde ex occulto imperatores hos sermones auscultabant, tacenteque iuniore, senior suos valde effeminatos atque inconsultos iudicabat: nepotis contra ut consilio bonos publicorumque commodorum cupidos suspiciebat atque commendabat. Inprimis vero magnum domesticum prudenter admodum et ad tempus accommodate consuluisse pronuntiabat: et se in illo avi materni expressam intueri imaginem, quā tam celeriter arripuisset, et tam idonee explicasset, et promptissime confecisset, quae res postulasset: ut decreverit, si absque successore ex se nato de vita exiret, Romanis suadere, illum potissimum sibi imperatorem praeficerent. Hunc in modum senior illos damnabat, hos laudibus extollebat, et cum nepote de bello suscipiendo cogitationes suas communicabat. Cum autem verba perpenderent, quae Michael Moesorum rex imperatori iuniori renuntiari iusserat, (propter futuram inter eos amicitiam sociatis armis alicubi cum hostibus belligeratos,) quoniam aliud divinare nihil poterant, quam eundem Michaelē Andronici minoris germanam sororem Theodoram, Sphēntisthlabo regi defuncto antea nuptam, statuisse uxorem du-

ζαντίου, στρατιὰν συναθροίζειν ὡς ἐς τὴν Μυσίαν ἔσβαλοῦν- A.C. 1322
 τα. εἰ μὲν οὖν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς παρασκευῆς ὁ τῶν Μυ- P. 116
 σῶν πρεσβείαν πέμψας βασιλεὺς χωροίη πρὸς σπονδὰς ἐπὶ
 τῷ τὴν βασιλέως γῆμαι ἀδελφῆν, τὴν στρατιὰν πάλιν κατὰ
 ὁπόλεις διαλυθῆναι· εἰ δὲ μὴ επικηρουκεύοιτο, εἰς τὴν Μυσίαν
 ἔσβαλεῖν. ἐπὶ τούτοις μὲν οὖν ὁ νέος βασιλεὺς ἐξῆλθε τοῦ
 Βυζαντίου καὶ συνήθροισε τὴν στρατιάν.

39. Μεταξὺ δὲ συναθροιζομένου, ἐκ Μυσῶν βασιλέως B
 ἀφίκοντο πρὸς βασιλέα τὸν νέον πρέσβεις, ὁ Γρίδος καὶ ὁ
 Πάντζος, λέγοντες ὡς ὁ βασιλεὺς αὐτῶν βασιλεῦσι Ῥωμαίων
 ἐθέλων εἶναι φίλος, τὴν βασιλέως ἔγχευεν ἀδελφῆν, ἣ τῷ πρὸ
 αὐτοῦ βεβασιλευκότι Μυσῶν συνῶκει, καὶ τὰ νενομισμένα
 ἐτελέσθησαν ἐπὶ τοῖς γάμοις. προσήκειν οὖν τὰς μὲν διαφο-
 ρὰς ἀπάσας καὶ προσφάσεις τοῦ πολέμου ἐκποδᾶν γενέσθαι·
 15 αὐτούς δὲ εἰρηκὰς θεμένους σπονδὰς, τὸν ἐς αἰὲ χρόνον
 ἀναμίγνυσθαι Ῥωμαίους Μυσοῖς καὶ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν, C
 ἀλλ' ὡσπερ ὑπὸ μίαν ἡγεμονίαν πάντα τελεῖν. ἀσμένως δὲ
 αὐτούς δεξάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ δῶροις ἀμειψάμενος βασι-
 λικῶς, καὶ τὴν γεγενημένην ἐπιγαμίαν κατὰ γνώμην αὐτῷ γε-
 20 γογενῆσθαι εἰπὼν, εἶτα καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν Μυσῶν βασιλέα
 καὶ κηδεστὴν τὸν Παλαιολόγον Ἀνδρόνικον τὸν μέγαν στρα-
 τοπεδάρχη καὶ Ἰωάννην τὸν Ἀπλησφάρη πρέσβεις ἅμα συν-
 ἐξέπεμψεν αὐτοῖς βεβαιώσοντας τὴν εἰρήνην. καὶ διῆγον ἐν- V. 94
 σπονδοὶ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Μυσοὶ μέχρι πολλοῦ. τὴν τε στρα-
 25 τιάν ἐκέλευσεν ἐπ' οἴκον ἕκαστον διαλυθῆναι, καὶ τῷ πάππῳ

cere, convenit, uti iunior extra Byzantium copias colligeret, in Moesiam irrupturus. Si interea dum id molirentur, Moesus per legatos ob sororem eius ducendam ad foedus se offerret; milites oppidatim dimitterentur: si id non faceret, in incepto pergeretur. Post haec iunior imperator Byzantio exiens militem cogebat.

39. Dum exercitus conquiritur, adsunt oratores e Moesia Gridus et Pantzus, quorum oratio haec continebat: Regem ipsorum expetentem imperatorum Romanorum amicitiam, sororem imperatoris in matrimonium accepisse solenniaque nuptiarum consummata esse. Decere igitur discordias omnes et belli praetextus tolli e medio, Romanosque Moesis, percusso pacis foedere, in perpetuum coniungi et mutuum temperare ab omni iniuria et omnes velut sub uno principatu censi. Excepit eos libenter imperator donavitque regaliter, et affinitatem istam sibi optabilem accidisse testificatus est. Deinde ad eundem regem, iam sororis maritum, cum iisdem oratoribus Andronicum Palaeologum magnum stratopedarcham et Ioannem Aple-spharem ad pacem sancendam misit; perstiteruntque Romani et Moesi in foederis communionem diu. Militibus item domum redire

Α.Σ. 1322 καὶ βασιλεῖ διὰ γραμμάτων τὰ γεγενημένα ἐδήλον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοῦτον συνηρέχθη τὸν τρόπον. τὸ δὲ ἐξ Ἑπερβορέων Σκυθικὸν πλήθει τε ἀναρίθμητον σχεδὸν ὄν καὶ δυνατώτατον τῶν ἑασταχοῦ ἐθνῶν, ἐν μὲν τοῖς παλαιότεροις χρόνοις ἐτησίως εἰς τὴν Ῥωμαίων εἰσβάλλον, τὰ μέγιστα ἐκάκου, τὸ προστυχὸν ἐξανδραποδιζόμενον ἅπαν. συνιδόντες δὲ οἱ βασιλεῖς Ῥωμαίων, ὡς μάχη πρὸς αὐτοὺς διαγωνίζεσθαι ἀδύνατοι εἶεν, δόροις καὶ φιλοφροσύναις τοὺς αὐτῶν θεραπεύοντες σατράπας, τὸ μὴ ὑπ' αὐτῶν διαφθείρεσθαι ἐκαρποῦντο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐξημέρου καὶ φιλίως διειπίθει πρὸς Ῥωμαίους τὸ ἐκ τῶν βασιλικῶν οἴκων γυναικας ἄγεσθαι ἑαυτοῖς·

P. 117 περιμάχτην γὰρ αὐτοῖς τὸ τοιοῦτο διὰ τὸ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνου καὶ Περσῶν βασιλέως οἰεσθαι διάδοχον εἶναι. ὃ δὴ καὶ οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς εἰδότες, παρθένους τὴν ὄψιν διαπρεπεῖς, οὐκ εὖ γεγωνίας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀσήμεων γενῶν ἐν τοῖς βασιλείοις ἐκτρέφοντες, ὡς θυγατέρας ἑαυτῶν, ὁπότε θεοί, τοῖς Σκυθῶν σατράπαις κατηγύων. καὶ διὰ τοιούτων ἐπινοιῶν καὶ τρόπων θεραπευόμενοι ἐπὶ πολλοῖς ἔτεσιν οὐκ ἐσέβαλον εἰς τὴν Ῥωμαίων. τοῦ δὲ ἔτους, οὗ Μιχαὴλ ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς τῶν Παλαιολόγων δευτέρου ἐτεθνήκει, τὴν Μυσίαν Σκυθικὴν καταδραμόντες στρατιὰ, μέρος τι αὐτῆς καὶ τὴν Ὀδρουσῶν ἄχρι Ἀδριανουπό-

Β λεως ἐπῆλθε καὶ ἐξημίωσεν οὐ πολὺ, ἅτε καὶ τῆς στρατιᾶς εὐαριθμήτου οὐσης. τοῦ δὲ ἐπιόντος ἔτους, τοῦ νέου βασιλέως διὰ τὸν πρὸς τὸν πάππον πόλεμον περὶ Βυζάντιον ἐστρα-

inssis, de tota re ad avum perscripsit. Et haec quidem isto modo evenerunt. Scythae autem ad montes Hyperboreos incolentes, infinita propemodum gens et omnium ubique gentium potentissima, prisca memoria anniversarie fines Romanorum incursantes, plurimam cladem dabant, quidquid occurrisset in servitutum abripientes. Imperatores Romani ad certamina cum illis miscenda parum se posse animadvertentes, muneribus et humanitate quadam eorum satrapas demulcendo vastitatem ab iis redimebant: quos praecipue emolliebat et Romanis conciliabat, quod ex imperatoria familia uxores nanciscerentur: hoc enim decertatione dignum ducunt; propterea quod imperatorem Romanum Alexandri Macedonum et Persarum regis successorem esse arbitrantur. Scientes id Romani imperatores, eximia pulcritudine virgines, non generosas tantum, sed plebeias quoque in palatio alebant, et Scytharum satrapis, si quando peterent, collocabant: qui huiusmodi commento et tali ratione deliniti, per diu quieverunt. Sed quo anno Michael imperator Palaeologorum secundus a rebus humanis excessit, partem Moesiae et Odrysos usque Adrianopolin incursarunt, haud magna cum pernicio, quod numero pauci erant. Anno sequenti, iunior imperatore causa belli adversus avum iuxta Con-

τοπεδευμένον, Σκυθική στρατιὰ οὐκ ὀλίγη ἐς τὴν Ῥωμαίων A.C. 1322
 ἐσβαλοῦσα, πᾶσαν μὲν ἐπέδραμε τὴν Θράκην, ἐξημίωσε δὲ
 οὐ πολλά διὰ τὸ τοὺς ἄρχοντας τῶν κατὰ Θράκην πόλεων
 τὴν ἐφοδὸν προγνόντας, τοὺς κατὰ τὴν χώραν ἐσκεδασμένους
 5 ἄνθρώπους συστεῖλαι εἰς τὰς πόλεις. ἐβδόμης δὲ ἰνδικτιῶνος A.C. 1323
 ἰσταμένης, ἐκ τῶν Σκυθῶν δυοκαίδεκα μυριάδες ἐσέβαλλον εἰς
 τὴν Ῥωμαίων. ἐστρατήγουν δὲ αὐτῶν μυρίαρχοί τε καὶ χι-
 λίαρχοι κατὰ τὸν ἀριθμὸν, καὶ αὐτοκράτορες στρατηγοὶ δύο,
 Ταϊτᾶχ καὶ Τογλοῦ Τοργάν. ἐχρόνισαν μὲν οὖν οἱ Σκύθαι C
 10 μάλιστα ἐν τῇ ἐσβολῇ ταύτῃ· τεσσαρακοστῇ γὰρ ἡμέρᾳ μετ'
 αὐτὴν ἐν μέσῃ καθήμενοι τῇ Θράκῃ, αὐτὴν ἐδήουν· καὶ πλη-
 θὸς τε ἀνδραπόδων εἶλον καὶ λείαν ἑτέραν οὐκ ἀριθμητὴν,
 καὶ τὰ μέγιστα ἐκάκωσαν τὴν βασιλείωσ γῆν. βασιλεὺς δὲ ὁ
 νέος τὴν μὲν ὑπὸ Ῥωμαίους ἄπασαν οὐκ ἠδυνήθη συναθροῖ-
 15 σαι στρατιάν, (διεσκεδασμένοι γὰρ κατὰ πόλεις ἐφύλαττον
 ἕκαστος τὴν αὐτῶν,) ὅσους δὲ ἐνῆν μάλιστα συναθροίσας, ἀνι-
 χνεύων περιήει, εἶπον μέρει τινὶ τῆς Σκυθικῆς στρατιᾶς ἐν-
 τυχῶν, ὅσον ἂν ἐξῆ ἁμύναιτο αὐτούς. ἐπὶ πεντεκαίδεκα μὲν
 οὖν ἡμέραις τὸ αὐτὸ ἐποίει συνεχῶς· μηδὲν δὲ ὧν ἠβούλετο
 20 ἀνύων, εἰς Ἀδριανούπολιν ἔλθων, τὸ μὲν πολὺ κατέλιπεν ἐκεῖ D
 τῆς στρατιᾶς διὰ τὸ τῶν ἐπιτηδείων τὴν πόλιν εὐπορεῖν, αὐτὸς
 δὲ τῆς στρατιᾶς ὀλίγους, ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ παραλα-
 βῶν, τὴν ἐς Διδυμότειχον ἦει. μεταξὺ δὲ τῆς τε Ἀδριανοῦ
 καὶ αὐτοῦ, ἐν χωρίῳ τινὶ Προμουσούλου προσαγορευομένῳ,

5. A. C. 1324 ed. P. margo; sed in hunc annum initium certe
 indictionis septimae non incidit.

stantinopolin consistente, ingens eorum multitudo Thraciam popu-
 labunda pervasit. Sed ideo parum nocuit, quod praefecti rem
 subodorati, per agros sparsim habitantes in oppida coegerant. Septima
 autem indictione inchoata, centum viginti millia se intulerunt cum
 myriarchis et chiliarchis suis; Taetach et Toglu Torgan summi erant
 eorum imperatores. Et hanc depopulationem, castris in media
 Thracia positis, diu, nempe ad quadraginta dies, exercuerunt: mul-
 tisque mortalibus servitute multatis et immani praeda capta, eam
 quammaxime attriverunt. Imperator nepos universum exercitum con-
 gregare non potuit, quod eius bona pars in urbibus praesidarios
 agebat: congregato autem quantum licuit, operam dedit, ut mani-
 pulos hostium circumeundo iniurias pro viribus persequeretur. Quod
 cum diebus quinque denis continenter frustra fecisset, Adrianopolin
 concessit; ubi, quoniam ea urbs commeatu abundabat, maximam
 copiarum partem reliquit, paucisque et magno domestico assum-
 ptis, Didymotichum se convertit. Inter quam urbem et Adrianopo-
 lin apud Promusuli castellum in Scytharum globum, cum captis
 mancipiis et ingenti praeda venientem, inciderunt; quos pro natura

- A.C. 1323 στρατιῆ περιένυχον Σκυθικῆ, ἀνδράποδά τε καὶ λοιπὴν λείαν ἀγούσῃ πολλήν. οὕτω δὲ τοῦ τόπου παρασχόντος, τοῖς μὲν Ῥωμαίοις ἢ τῶν Σκυθῶν στρατιὰ ἦν καταφανής, οὐκ ἔτι δὲ καὶ ἡ Ῥωμαίων αὐτοῖς. βουλευσαμένῳ δὲ τῷ βασιλεῖ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ, ἐδόκει ἐπιχειρεῖν αὐτοῖς, εἰ καὶ τρι-5 πλασίους ἢ καὶ πλείους τῶν σφετέρων ἐνομιζόντο στρατιωτῶν
- V. 95 ἦσαν δὲ οὐ τρεῖς, ἀλλὰ καὶ δεκάκις τόσοι. ἦσαν γὰρ ἐγγὺς αὐτῶν καὶ ἕτεροι ἐστρατοπεδευμένοι, οὓς ἀφανεῖς ὁ Ἐβρος ἐποίει κειμένους παρ' αὐτῷ, οἱ προσεβοήθουν, γενομένης τῆς συμ-
- P. 118 βολῆς. οὕτω δὲ δόξαν, καὶ τοῖς στρατιώταις τὴν γνώμην ἐκοι-10 νοῦντο. ὡς δὲ καὶ αὐτοῖς ἐδόκει μαχητέα εἶναι, καὶ μᾶλλον ἦσαν προθυμότεροι τοῦ βασιλέως, τῶν ἵππων ἀποβάντες καὶ θεὸν ἐπικαλεσάμενοι, τοὺς μὲν ἀδίκως ἐπιστρατεύσαντας κολάσασθαι τῆς ἀδικίας, αὐτοῖς δὲ τιμωρῆσαι δικαίως ἀμυνο-15 μένοις, σταυρῶ τε καθοπλίσαντες ἑαυτούς, ἔφιπποι γενόμενοι, ἐπῆρσαν τοῖς βαρβάροις ἀτρέπτῳ καὶ παραβόλῳ φρονήματι. καὶ οἱ Σκύθαι ἰδόντες ἀντεπῆρσαν καὶ αὐτοί· προσεβοήθουν δὲ καὶ οἱ ἐγγὺς ἐστρατοπεδευμένοι. καὶ γενομένης μάχης καρτερᾶς, θεοῦ συμμαχοῦντος τοῖς Ῥωμαίοις, ἐτρέψαντό τε τοὺς βαρ-20 βάρους καὶ ἐνίκησαν κατὰ κράτος· καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέπνιξαν εἰς τὸν Ἐβρον ἐμβαλόντες. διεσώθησαν δὲ οὐ πλείους ὀκτώ καὶ εἴκοσι αὐτῶν, οἵτινες ἴσχυσαν διανῆξασθαι τὸν ποταμόν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς τε νεκροὺς σκυλεύσαντες τῶν πολεμίων, καὶ τὴν ἄλλην διαρπάσαντες ἀποσκευὴν, καὶ τὴν λείαν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους λαβόντες,25 ἤκον εἰς Διδυμότειχον ἅμα τῷ βασιλεῖ. τῶν δὲ διασωθέντων

loci videbant ipsi quidem, sed ab illis minime videbantur. Consulto prius magno domestico, visum in eos impetum dare, tametsi amplius triplo plures apparebant: erant autem plures decies. Nam et alii iuxta tendebant, qui prope Hebrum latitabant et, pugna coepta, eos adiuvabant. Consilio militibus patefacto, cum congrueret illorum voluntas et sententia, seque imperatore ipso pugnandi cupidiore ostenderent, de equis descenderunt, Deum suppliciter orantes, ut tam iniquos praedatores punire et iniurias iuste se defendentium ulcisci vellet. Tum signo crucis communiti, rursus equos ascenderunt, constantique ac fidenti animo in barbaros se incitarunt. Scythae cum his, qui haud procul considebant, viso Romano, contra gradum inferebant. Pugna atrox conscritur; Romani, Deo auxiliante, victores evadunt, partimque hostium mactant, partim in fugam vertunt, partim in flumen Hebrum compellunt ac summergunt: quorum octo et viginti tantum tranando vitam retinuerunt. Romani cadaveribus spoliatis vasisque et sarcinis direptis, cum praeda et captivis, duce imperatore, Didymotichum ingressi sunt.

βαρβάρων εἰς τὸ μέγα στρατόπεδον ἐλθόντων, ὡς τοῖς στρα- A.C. 1323
 τηγοῖς ἠγγέλθη τὸ συμβᾶν, στρατιὰν ἐκ τῶν ἀρίστων οὐκ ὀλί-
 γην ἐπιλεξάμενοι, ἀπέστειλαν καθ' ὃν ἡ μάχη τόπον ἐγεγόνει,
 ὡς ἂν εἰ μὲν ἐντύχοιεν τοῖς νικήσασι Ῥωμαίων, ἀναμαχέ-
 5 σονται τὴν ἦτταν· εἰ δ' οὐκ, ἀλλὰ τοὺς τε σφετέρους θάψωσι C
 νεκροὺς, καὶ εἴ τινες ἐν αὐτοῖς εὐρεθῶσιν ἐμπνέοντες τραυ-
 ματίαι, ἀνελόμενοι ἀξιόσωσιν ἐπιμελείας. ἐλθόντες δὲ καὶ
 ταφῆς ἡξιωκότες τοὺς νεκροὺς, (ζῶντα γὰρ οὐδένα εὔρον,)
 πρὸς μὲν τὸ στρατόπεδον ὑπέστρεψαν οὐκέτι, τὴν δὲ πρὸς τὰ
 10 οἰκεῖα φέρουσαν ἦννον ὁδόν. ὡς δὲ ἠγγέλθη βασιλεῖ περὶ Μόρ-
 ραν εἶναι Σκυθικὴν στρατιάν, Διδυμοτείχου ἐξελθὼν, ἤλαν-
 νεν ὡς εἶχε τάχους ἐπ' αὐτούς. διαβάντων δὲ αὐτῶν τὸν
 Ἐβρον κατὰ τὴν Τζερνομιάνου λεγομένην πόλιν, ἐπεὶ καὶ ὁ
 15 βασιλεὺς κατὰ τὸν αὐτὸν διεβίβασε πόρον ἣν ἦγε στρατιάν,
 15 ἣ κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν καταλειφθεῖσα παρὰ βασιλέως
 στρατιὰ ἅμα τοῖς σφετέροις ἄρχουσιν ἐνταῦθα προσέμιξαν D
 τῷ βασιλεῖ, συγχαίροντες μὲν αὐτῷ τῆς κατὰ τῶν βαρβάρων
 νίκης, ἀνιῶμενοι δ', ὅτι καὶ αὐτοὶ μὴ παρῆσαν, ἀλλ' ὑστέρη-
 σαν τῆς μάχης, καὶ ἐπεδίωκον ἐνωθέντες. γενόμενοι δὲ κατὰ
 20 τὸν Τουντζαν λεγόμενον ποταμὸν, τὴν μὲν Σκυθικὴν ἄρτι
 διαβῦσαν εὔρον στρατιάν. ὥσπερ δὲ καὶ πρότερον, τοῦ τό-
 που παρασχόντος, αὐτοῖς μὲν ἢ τῶν Σκυθῶν ἐωρᾶτο πᾶσα
 στρατιὰ, αὐτοὶ δὲ ἀθέατοι ἦσαν, πλὴν ὀλίγων ἐλασσόνων
 τῶν προτάκτων ἑκατὸν, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς ἦν βασιλεὺς.

Barbari superstites ad exercitum reversi, infortunium suum ducibus
 narrarunt. Ii fortissimorum delectam manum in eundem locum,
 ubi proelium erat factum, miserunt: ut si Romanos reperirent,
 pugnam instaurarent victoresque vincerent: sin minus, certe cor-
 pora suorum exanimata tumultis mandarent; et si quos inter eos
 adhuc spirantes offenderent, relevatos cura diligenti tractarent. Illi;
 sociis sepultura donatis, (vivum enim nullum invenerunt,) ad exerci-
 tum non redierunt, domum suam quisque abeuntes. Imperator, ut
 Scytharum copias iuxta Morrham consistere didicit, Didymoticho quam
 potuit festinato in eos duxit. Qui cum Hebrum prope urbem Tzerno-
 mianum transiecissent, et imperator suos eodem loco transiiceret, re-
 licti ab eo Adrianopoli una cum ducibus suis hic se cum illo coniun-
 xerunt, reportatam de barbaris victoriam gratulantes: verumtamen
 dolentes, non se in tempore pugnae huic affuisse, cum commilitonibus
 fugientes persecuti sunt. Ubi ad Tuntzam fluvium pervenerunt, Scy-
 thas modo transiisse significatum est. Ibi ob situm loci idem quod
 ante contigit. Quippe cum ipsi totum agmen Scythicum intueren-
 tur, ab illis tamen, exceptis paulo minus centum primanis, in
 quibus ipse imperator, non conspiciebantur. Visis Romanis, etiam

- A.C. 1323 οὓς ἰδόντες οἱ Σκύθαι, τῆς πορείας μὲν ἔστησαν καὶ αὐτοὶ, οὐ μέντοι καὶ ἐχώρησαν πρὸς μάχην, τοῦτο μὲν, ὅτι
- A. C. 1324 καὶ ὁ ποταμὸς πλημμυρῶν ἦν ἤδη ἕαρος ἀρχομένου· τοῦτο
- P. 119 δ', ὅτι καὶ τῶν πολεμίων ἀφανῶν ὄντων ἐδεδόκεισαν τὴν συμπλοκὴν, μὴ οὐκ ἀπαλλάξουσι καλῶς πλειόνων ἢ κατὰ σφῶς ὄντων. τοῖς Ῥωμαίοις τε ὁμοίως ἀλυσιτελὲς τὸ κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐφαίνετο χωρεῖν, οὐ δεκάκις ἀλλὰ περαιτέρω ὑπερέχοντας αὐτῶν τῆ ἀριθμῶ. ὁμως δὲ βασιλεὺς ἅμα τοῖς φαινόμενοις Ῥωμαίων καὶ Τασπουγᾶς, εἰς τῶν παρὰ Σκύθαις στρατηγούντων, καὶ αὐτὸς ἅμα τοσοῦτοις βαρβάροις, ἐν ἑκατέροις μέρεσι γενόμενοι τοῦ ποταμοῦ, διάλογόν τινα ἐποίησαντο βραχύν. ἐρομέ-
- V. 96 νου γὰρ αὐτοὺς οἵτινες εἶεν τοῦ βαρβάρου, διὰ τινος ἀπεκρίνατο τῶν διγλώσσων ὁ βασιλεὺς, ἄνθρωποι εἶναι καὶ αὐτοὶ Θηβρεῦσαι τι ζητοῦντες, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ ποιοῦσιν. οὐ καλῶς δὲ ἔφασκεν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ ἀνδρείων, ἀλλὰ ληστῶν ἕργον ποιεῖν, ἀκήρυκτοὶ τε ἐπερχόμενοι καὶ γεωργοὺς ἔξανδραποδιζόμενοι, ἀνθρώπους οὐκ εἰδότας πολεμεῖν. ἔδει γὰρ αὐτοὺς μᾶλλον τὴν ἔφοδον αὐτῶν προκαταγγέλλοντας, στρατιώταις ἐντυγχάνειν εἰδισμένοις πολεμεῖν· κἂν αὐτῶν ἦτε κρείττους, οὐδὲν ἦν θανμαστόν, εἰ καὶ τούτους τοὺς ἀπολέμους ἔξηνδραποδιζέσθε ἄθλον τῆς ἀρειῆς. Τασπουγᾶς δὲ οὐδὲν ἔφασκε τούτων εἶναι πρὸς αὐτούς· ὑπ' ἔξουσίαν γὰρ ὄντες, προστατόμενοι ἐπέρχεσθαι καὶ ἀπιέναι ἢ μένειν. ἠρώτα δὲ, εἰ αὐτοὶ
- σεῖεν οἱ χθῆς καὶ πρώην τῆς Σκυθικῆς στρατιᾶς μάχην κρατή-

ipsi pedem represserunt; sed ad certamen non processerunt, tum quod fluvius, vere iam procedente, redundaret, tum quod, hostibus nondum omnibus inspectis, metuerent, ne, si numero superati essent, parum honeste proelio defungerentur. Romani similiter cladem timebant, si plures decem partibus et amplius aggredenterentur. Ceterum imperator cum primis illis Romanis et Taspugas unus e Scytharum ducibus cum totidem barbaris ex altera ripa fluminis brevem quendam dialogum habuerunt. Interrogante Scytha, quinam mortales essent, imperator per quendam Graecae et Scythicae linguae guarum respondit, homines esse, qui quaerent, quemadmodum et ipsi, quod caperent. Eos autem non recte, neque viriliter facere: sed latrones imitari, qui, adventu suo celato, hostilem in modum grassarentur, et agricolis belli insuetis servitutem imponerent. Oportuisse impressionem suam denuntiari et cum militibus pugnare, assuetis pedem conferre: quos si vincerent, tum mirum non esse, si et hos imbelles praemium virtutis abducerent. Tum Taspugas, nihil hoc ad ipsos, qui sub aliena essent potestate; ut prouide iussi vel incursarent, vel abirent, vel manerent etiam. Percunctabatur deinde, ipsine nuperrime Scythicam manum congressi devicissent ac

σαντες και ἀνελόντες. ὁ βασιλεὺς δὲ μήτ' αὐτοὶ εἶναι, μήτ' A.C. 1324
 ἀκηκοέναι ἔφρασκε περὶ τούτων ἐνδέχεσθαι γε μὴν, ὡσπερ νῦν
 αὐτοῖς ἂν, εἰ μὴ κώλυμα ἦν ὁ ποταμὸς, συνέβη, ἐτέροις περι-
 τυχόντας τοὺς κρατηθέντας μάχῃ διαφραρῆναι. οὕτως, εἶρηκεν
 5 ὁ βάρβαρος, εἰκός· ἀδικίαν μέντοι τοὺς στρατιώτας ἐκείνους
 οὐδενὸς φεισαμένους εἰργάσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀποπνίξαντας
 ἐν τῷ ρεῖθρῳ, τοὺς δὲ κατακοντίσαντας ἀφειδῶς. τοιαῦτα δια-
 λεχθεὶς ἀπῆλθεν, ὅτι Ῥωμαίων εἶη βασιλεὺς ὁ διαλεγόμενος
 αὐτοῖς ἡγνοηκώς. τὸ δὲ πολὺ τῆς στρατιᾶς ἔτι τῆ Ῥωμαίων
 10 οἰκανὰς ἐνδιατρίψαντες ἡμέρας, ἐπανέβησαν καὶ αὐτοί. φήμη
 μέντοι τις ἤρето διὰ πάντων ὁμαλῶς, ὡς πρότερόν τε βασιλεὺς D
 ὁ πρεσβύτερος ἔχθει τῷ πρὸς τὸν ἔγγονον Σκύθας ἐπάξει Ῥω-
 μαίοις, καὶ νῦν οὐδὲν ἦττον, κρύφα διαπροσβευσάμενος πρὸς
 αὐτούς, βουλόμενος ἀναστῆσαι Θρακίην, ὅτι προσέκειτο τῷ νέῳ
 15 βασιλεῖ. εἶχε δὲ ὑγιᾶς οὐδὲν, ἀλλὰ καίτοι ὑπὸ πολλῶν φημι-
 σθεῖσα, τὸ ψεῦδος ἄκρατον εἶχεν. οὔτε γὰρ πρότερον οὐδ'
 ὕστερον τῆς Σκυθικῆς αἰτίας ἐφόδου ἐγεγόνει.

μ'. Ὁ βασιλεὺς δὲ ὁ νέος κατὰ τὸ Διδυμότειχον καὶ P. 120
 τὴν Ἀδριανοῦ διέτριβε πόλιν· περὶ δὲ τὴν τοῦ σίτου μάλιστα
 20 συγκαμοιδὴν ἢ αὐτοῦ γαμετὴ νόσῳ κατεσχέθη. διανοούμενος
 δὲ καὶ αὐτὸς εἰς Βυζάντιον ἀπελθεῖν, προέπεμψεν αὐτὴν, ἅμα
 καὶ διὰ τὴν νόσον· γενομένη δὲ ἐν Ῥαιδεστῷ, ἐπεὶ μὴ ἐδύ-
 νατο ἀντέχειν, ἐτεθνήκει ἐκκαιδεκάτῃ κατὰ Ἀύγουστον μῆνα B
 25 μὲν οὖν νεκρὸν αὐτῆς κομίσαντες εἰς Βυζάντιον, ἐν τῇ τοῦ

delevissent. Ad haec imperator, Neque ipsos esse, neque hac de
 re quidquam audivisse: fieri tamen potuisse, quod idem nunc ipsi
 paterentur, nisi fluvius in medio vetaret, ut in alios incidentes, pugna
 victi perierint. Assensit barbarus ut verisimili: crudeles nihilo mi-
 nus fuisse, qui neminis miserati, alios undis praefocarint, alios iacu-
 lis nullo discrimine confixerint. Haec locutus abscessit, nescius Ro-
 manum imperatorem verba secum fecisse. Pars autem magna Scy-
 tharum multis insuper diebus Thraciae immorata, tandem suis sedibus
 se reddidit. Fama communis percrebuit, seniore[m] imperatorem prius
 quoque illos contra iuniorem in provinciam induxisse, et nunc occulta
 legatione idem asum, quo Thraciam, utpote illius studiosam, vastita-
 ti subiiceret. Sed ea fama nihil probabile continebat, et quamvis
 a multis iactata, merum mendacium erat; nec antea enim, nec postea
 in causa fuit, ut Scythae irrumperent.

40. Imperator nepos Didymotichi et Adrianopoli agebat, cum
 sub messem eius coniugem morbus invasit: quam, quod et ipse By-
 zantium cogitaret, etiam ob invaletudinem, praemisit. Cum Rhaede-
 stum venisset, defecta viribus, XVI. Kalendas Septembris, Indictione
 septima, nulla relicta sobole, in fata concessit. Corpus Byzantium

A. C. 1324 Λιβὸς ἔθασαν μονῆ μεγαλοπρεπῶς καὶ βασιλικῶς. βασιλεὺς δὲ ὁ ταύτης ἀνὴρ τὴν ἐς Βυζάντιον βαδίζων, ἐνόσησε καὶ αὐτὸς κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, γενόμενος ἐν Βιζύῃ, καὶ προσέμεινεν ἡμέρας τινὰς ἐκεῖ διὰ τὴν νόσον. ἐπεὶ δὲ ἐρῆαίσειν, εἶχετο τῆς ὁδοῦ, καὶ γεγονῶς κατὰ τὴν Ἡράκλειαν τῆς Θρά-5 κης, συμβὰν οὕτω, τὴν τῆς βασιλίδος ἐπύθετο τελευταίην, καὶ ἐπένησεν ἐκεῖ ἐπὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραις. ἔπειτα ἦκεν εἰς τὴν Κωνσταντίνου, καὶ συνδιῆγεν αὐτόθι τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ C ἄρχι Νοεμβρίου τῆς ὀγδόης ἰνδικτιῶνος. τῷ δὲ πρεσβυτέρῳ V. 97 βασιλεῖ ἐδόκει δεῖν εἶναι γυναικα μνηστεύσασθαι τῷ ἐγγόνῳ, 10 τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ κατ' αὐτὸ τὸ τῆς ἡλικίας ἀκμαιότατον ἦν, (ἐπτα γὰρ ἐπὶ τοῖς εἴκοσι μέχρι τότε γέγονεν εἶη), ἄλλως θ', ὅτι οὐδὲ παιδὸς ἦν πατῆρ, ὃ τοῖς βασιλεῦσι τῶν ἀναγκαιοτάτων ἐπὶ τῷ διάδοχον τῆς ἀρχῆς ἔχειν δοκεῖ. ἐκοινοῦτο δὴ καὶ τῷ νέῳ βασιλεῖ τὴν γνώμην καὶ ἐπεχειρεῖ πείθειν, ἅμα 15 μὲν τὴν ἐπὶ τῇ τετελευτηκυῖα λύπην ὑφαίρων, ἅμα δὲ καὶ τὰς αἰτίας ὡς ἀναγκαίας τοῦ δευτέρου γάμου προστιθεῖς. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐπὶ πᾶσιν ἐπέτρπε τὴν κρίσιν τῷ πάππῳ, D ὡς ἐφ' οἷς ἂν αὐτῷ δόξη λυσιτελεῖν αὐτοῦ πεισοδησομένου πάντως. σκοπομένοις δὲ αὐτοῖς, ὅθεν ἂν ἀγάγοιντο τὴν βασι- 20 λίδα, ἐπύθοντο ὡς τοῦ τῆς Σαβωῖας ἄρχοντος, ὃν κόντον ἢ Λατίνων γλῶττα καλεῖ, ἐπὶ νύφ' τελευτήσαντος καὶ θυγατρῶ,

9. A. C. 1325 margo ed. P. ad h. l. perperam. 21. κόντον et in Graeco legitur et in C. Florentino animadverti; quippe sic Graeci plerumque nomina *μειασχρημαίζουσιν* et pro suo iure faciunt; sed mirum, unde Meursius, Gretserus et Pontanus acceperint, comitem dici Conto apud Italos. ED. P. Vid. Ducang. Gloss. Gr. s. γ.

deportatum, in Libis monasterio magnifice et regia pompa funeratum est. Maritus in itinere per eosdem dies Bizyae minus belle habuit, ut ea propter aliquamdiu ibi subsisteret. Refectus, in viam se rursus dedit, et Heracleae praeter opinionem de obitu uxoris certior factus, ad dies quindecim illic luctui vacavit. Post Constantinopoli cum avo ad Novembrem usque Indictionis octavae mansit: qui secundam uxorem ei committendam censuit; et quia ipsum aetatis ver agitabat, septimum supra vicesimum natus annum, et praesertim quia liberos adhuc nullos susceperat: id quod imperatoribus propter successionem continuandam etiam atque etiam necessarium videri solet. Aperiebat igitur illi quod mente volutabat, et cum rationibus probabilibus moerorem ob defunctam uxorem ei detrahere, tum necessariis alterum matrimonium persuadere conabatur. Nepos totam rem eius iudicio permittebat, obtemperaturus per omnia, quae ille profutura statuisset. Circumspicientes, unde imperatricem sortirentur, comperiunt, principem Sabaudiae, quem Latinorum lingua conton, hoc est, comitem vocat, filio filiaque superstitibus, e vita migrasse: et filium

ὁ μὲν υἱὸς αὐτῷ τὴν ἀρχὴν διεδέξατο τοῦ πατρὸς, ἣ θρυγάτηρ A.C. 1324
 δὲ ἀμνήστευτος ἔτι θαλαμεύεται παρὰ τῷ ἀδελφῷ. αὐτίκα
 γοῦν ἐπιλεξάμενοι πρέσβεις, τὸν τε παρακοιμώμενον Ἀνδρό-
 νικον τὸν Τορνίκην καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ στρατοῦ Τζουιάν ντὲ Τζε-
 5 πλὲτ, Κύπριον μὲν ὄντα τὸ γένος καὶ καθ' αἷμα προσήκοντα
 τῷ ταύτης ὄρηγι. ὑποτεταγμένον δὲ αὐτοῖς ἀπέστειλαν εἰς Σα-
 βωϊαν, εἰ μὴ τιμὴν ἑτέρω ἐμνηστέυτο ἢ κόρη, εἶγε καὶ τῷ
 ἀδελφῷ κατὰ γνώμην εἶη, ἄξοντες συνοικήσουσαν τῷ νέῳ βα-
 10 σιλεῖ. ἀφικόμενοι δὲ οἱ πρέσβεις ἐκεῖ, ἔτι μὲν ἀμνήστευτον P. 121
 10 εὐρον περὶ ἧς ἦκον ἕκ μέντοι Φράντζας καὶ ἕτεροι μικρὸν
 πρὸ αὐτῶν τῆς αὐτῆς ἕνεκα ἦκον πρεσβείας ὡς τῷ σφετέρῳ
 μνηστευόμενοι ὄρηγι. ὁ δὲ τῆς μνηστευομένης ἀδελφὸς Σαβωϊ-
 15 ας κόντος μᾶλλον εἶλετο τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων κατεγγυῆσαι τὴν
 ἀδελφὴν, καὶ μετὰ φιλοφροσύνης πολλῆς καὶ τιμῆς προσδε-
 15 ξάμενος τοὺς πρέσβεις Ῥωμαίων, συνέθετο τὴν ἀδελφὴν ὡς
 βασιλέα πέμπειν. ἅμα δὲ τῷ βασιλίδᾳ Ῥωμαίων αὐτὴν ὀνομα-
 σθῆναι, τὴν τε δίαιταν αὐτῆς πᾶσαν πρὸς τὸ μεγαλοπρεπέ-
 20 στερον ἐνήλλαξεν ὁ ἀδελφὸς, καὶ αὐτὸς οὐχ ἦ καὶ πρότερον B
 αὐτῇ προσεφέροτο ὁμοίως. πρότερον γὰρ τῇ τε ἡλικίᾳ προέ-
 20 χων καὶ τῷ ἄρχων αὐτὸς εἶναι, καὶ τῆς ἀδελφῆς διὰ ταῦτα
 ὤετο δεῖν κρατεῖν ἐπεὶ δὲ κατηγγύηται τῷ βασιλεῖ, κυρίαν
 ἑαυτοῦ τὴν ἀδελφὴν καὶ ὤετο καὶ ὠνόμαζε, καὶ πρὸς τοὺς
 Ῥωμαίων πρέσβεις τοιαῦτα φιλοτιμούμενος διεξῆει, ὡς αὐτῷ
 μὲν καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρχὴν προσῆκε τῶν

4. Ντζουιάν coni. ED. P. Idem observat, nomen Ziblet legi etiam apud scriptores Italos. ντὲ correxi pro τὲ.

quidem parenti in principatu successisse, filiam autem a viro integram domi adhuc apud fratrem diversari. Mox lecti legati, Andronicus Tornices magnus cubicularius, et dux militaris Ioannes de Zeplet Cypriota, qui regio sanguine oriundus, tum imperatoribus in obsequio erat, in Sabaudiam mittuntur, qui puellam, nisi alteri pacta sit, et si frater approbet, iuniori imperatori nupturam adducant. Nulli etiamnum promissam inveniunt. Ac tametsi paulo ante alii e Francia legati venerant, qui eam regi suo in connubium poscerent, nihilo minus Sabaudiae comes sororem imperatori despondere maluit. Quare humanissime et honorificentissime acceptis legatis, eam se missurum pollicetur: simulque cum nomine, imperatrix Romanorum, quo illam indigitat, totam vitae rationem ad illustriorem ei magnificentiam instituit: nec de cetero ut antea se erga ipsam gerit. Etenim ante id tempus, quod aetate antecederet essetque princeps ipse, credebat etiam sorori suae his de causis imperare debere. Verum ubi eam imperatori despondit, tum dominam suam et agnoscere et appellare coepit; legatisque gloriabundus dixit, et aetatis et principatus praerogativa spectata, decere quidem ipsum pri-

- A. C. 1324 πρωτείων ἀντιποιεῖσθαι ἐπεὶ δὲ, βουλομένον Θεοῦ, καὶ μείζωνος δόξης καὶ ἀρχῆς ἐπελάβετο ἡ ἀδελφὴ, δέον εἶναι καὶ αὐτὸν στέργειν τὰ ἐψηφισμένα παρὰ Θεοῦ, καὶ κυρίαν ἑαυτοῦ τὴν βασιλίδα Ῥωμαίων ἡγεῖσθαι. καὶ γὰρ οὐ βάρβαροι μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἴταλοι καὶ ὅσοι ἄλλοι ἄρχουσί τινων, τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν καὶ ἑαυτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος καὶ μείζονα καὶ περιφανεστέραν οἴονται.
- A. C. 1325 μά. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, δευτέρᾳ ἰσταμένου Φεβρουαρίου τῆς αὐτῆς ὀγδόης Ἰνδικτιῶνος, ὁ νέος βασιλεὺς παρὰ τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἐν τῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας Δεστέφθῃ ναῶ, Ἡσαΐον πατριαρχοῦντος. ἡ τοιαύτη δὲ βασιλικὴ τελετὴ τοῦτον γίνεται τὸν τρόπον. τῆς προθεσμίας ἐνστάσης, V. 98 καθ' ἣν ἡδὴ τέτακται τῷ Θεῷ μύρω χρίειν τὸν βασιλέα, τοὺς ἐν ἀξιώμασι πάντας καὶ τοὺς ἐν τέλει καὶ τὴν στρατιάν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας τῆς νέας ταντησιῶν Ῥώμης οἰάκων ἐπειλημμένον, ἔτι δὲ καὶ πανδημεὶ τὴν πόλιν τοῖς βασιλείοις ἅμα ἕω πάντας παρεῖναι δεῖ. περὶ δὲ δευτέραν ὥραν μάλιστα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τοῦ μέλλοντος χραισθήσεσθαι βασιλέως ἐπὶ ἀσπίδος καθεσθέντος, ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ τοῦ ἀναγορευομένου, εἶγε περιέστι, καὶ ὁ πατριάρχης τῶν ἐμπροσθίων μερῶν ἐπιλαμβανόμενοι τῆς ἀσπίδος, τῶν δ' ἐπιλοίπων οἱ ἐν ἀξιώμασιν ὑπερέχοντες δεσπότηαι τε καὶ σεβαστοκράτορες, εἶπερ εἰσὶν, ἢ οἱ ἐπιφανέστατοι μάλιστα τῶν συγκλητικῶν, καὶ μετεωρίσαντες ὡς ἐν μάλιστα αὐτὸν ἅμα τῇ ἀσπίδι,

8. Totum hoc caput de coronationis ritu ad verbum fere in librum suum de officiis transtulit Georgius Codinus. ED. P.
9. Antea Φεβρουάριον, quod ED. P. ex Italo fluxisse putat.

mas vindicare, quia tamen soror Dei nutu et decus et imperium maius adepta sit, in divina voluntate conquiescendum Romanorumque imperatricem dominam suam ducendam. Sane non barbari tantum, sed Itali quoque et alii, quibus imperia sunt, Romanorum regnum et suis et aliorum imperiis maius longeque clarius existimant.

41. Per idem tempus, eadem indictione octava, quarto Nonas Februarias, nepos imperator ab avo in aede Sophiae, Esaia patriarchatum obtinente, coronatus est: quae quidem imperatoria initiatio tali modo peragitur. Instante die praefinita, qua constitutum est sacramento imperatorem inungere, omnes, qui aliqua dignitate funguntur, et proceres et milites, quin etiam ad sacra ecclesiae huius novae Romae gubernacula sedentem, populum insuper universum oriente luce ad palatium convenire oportet. Sub horam dici maxime secundam, imperatore inungendo super scutum elevato, imperator parens renuntiat imperatoris, si superest, et patriarcha anteriora scuti apprehendentes, latera autem et posteriora qui

τοὺς πλήθεσιν ἐπιδεικνύουσι τὸν βασιλέα πάντοθεν περιῖστα-A.C. 1325
 μένοις. ἐπευφημησάντων δὲ αὐτῶν, καταθέντες ἄγουσιν εἰς
 τὸν ναόν, ἔνθα δεῖ τὴν τελετὴν γενέσθαι. οἰκίσκου δ' ἐν αὐτῷ
 ξυλίνου τῆς τοιαύτης ἔνεκα χρείας προκατεσκευασμένου, τὸν
 5νέον εἰσάγουσι βασιλέα, καὶ τὴν πορφύραν καὶ τὸ διάδημα
 ἐνδιδύσκουσι, πρότερον τῶν ἀρχιερέων εὐλογούντων αὐτά.
 ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς οὐ νενομισμένον περιτίθεται τι, ἀλλ' ἢ
 στέφανος, ἢ ὅ,τι ἂν ἄλλο δοκῇ. τούτων δὲ γινομένων, ἡ θεία B
 τελεῖται μυσταγωγία. ἐχόμενα δὲ τοῦ εἰρημένου οἰκίσκου καὶ
 10ἀναβάθρα ἐκ ξύλων προκατασκευάζεται καὶ αὐτὴ, καὶ περιει-
 λοῦσιν αὐτὴν πάντοθεν πέπλοις Σηρικοῦς ἐρυθροῦς· ὑπεράνω
 δὲ αὐτῆς κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν βασιλέων τίθενται θρόνοι
 χρυσοῦ οὐ κατὰ τοὺς εἰωθότας, ἀλλ' ἐπηρμένοι μάλιστα τῷ
 ὕψει, τέτταρας ἢ καὶ πέντε ἔχοντες ἀναβασμούς, ἐφ' οὓς, ἐξι-
 155όντες τοῦ οἰκίσκου, ἀναβαίοντες καθίζουσιν οἱ βασιλεῖς, ἦν
 γε μὴ εἷς, ἀλλὰ πλείους ὄσι. συναναβαίνουσαι δὲ αὐτοῖς καὶ
 αἱ βασιλίδες, καθίζουσιν ἐπὶ θρόνων, αἱ μὲν προεστεμμένοι τὰ
 στέμματα περικείμεναι, ἡ μέλλουσα δὲ στεφανηφοροῦσα. πρὸ C
 δὲ τῆς τοῦ τρισαγίου θείας ὑμνολογίας ἄνεισιν ἐπὶ τὸν ἄμ-
 20βωνα ὁ πατριάρχης τῶν ἀδύτων ἑξιών. συνανέρονται δὲ αὐτῷ
 καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων οἱ ἐπιφανέστεροι, τὰς ἱεράς
 καὶ αὐτοὶ ἐνδεδυμένοι στολὰς· οὓς ἀποστέλλων προσκαλεῖται
 τοὺς βασιλέας. οἱ δ' εὐθύς ἐξανιστάμενοι τῶν θρόνων, ἐπὶ

dignitate antistant despotae et Sebastocratores, si sunt, alioqui prin-
 cipum nobilissimi, ipsumque cum scuto in altum quantum possunt
 tollentes, undique circumfuso populo ostentant. Post faustam accla-
 mationem eum deponunt, atque in templum, in quo solenni ritu
 coronandus est, deducunt. Ubi parvula domus, ad hunc usum e li-
 guo praeparata, in quam introducitur novus imperator: ibi eum
 purpura et diademate prius per episcopos consecratis induunt. Ca-
 piti non certum quid ac definitum imponitur, sed vel sertum vel
 aliud, quod videtur. Dum haec fiunt, sancta missa habetur. Proxime
 domunculam iam dictam pulpitem aequae e ligno paratum est, quod
 undique velis sericis rubris circumdatur. Super illo throni collo-
 cantur aurei pro imperatorum numero: non quales alii eorum throni
 sunt, sed excelsi admodum cum quatuor aut quinque gradibus,
 quos domicilio egressi imperatores, si plures fuerint, conscendunt
 et in iis considunt. Ascendunt tabulatum simul imperatrices et suos
 item thronos occupant: quae prius coronatae fuerant, coronam; co-
 ronanda autem sertum in capite ferens. Iam vero antequam divinus
 trisagii hymnus decantetur, ex adytis egrediens patriarcha, ambo-
 nem sive sacrum suggestum ascendit, cum illustrioribus ecclesiae
 principibus, qui et ipsi sacris stolis cooperti sunt, quos ad imperato-
 res accersendos mittit. Illi confestim e solis surgentes, ad ambo-

- A. C. 1325 τὸν ἄμβωνα χωροῦσι. σιωπὴ δὲ βαθεῖα καὶ ἀταραξία τὸ πλήθος κατέχει πᾶν. ὁ δὲ πατριάρχης τὰς ἐπὶ χροίσει τῶν βασιλέων συντεθειμένας δίεισιν εὐχὰς, τὰς μὲν ἡσυχῇ καθ' ἑαυτὸν, ἔστι δ' ἄς καὶ εἰς ἐπήκοον πάντων, καὶ τῷ χραιοθρησομένῳ ἐξιλάσκειται τὸ θεῖον. μετὰ τοῦτο δὲ ὁ μέλλον χραιοθρησεσθαι βασιλεὺς τὸ ἐπικείμενον, ὅ,τι ἂν ᾖ, τῇ κεφαλῇ ἀφαιρεῖ. νενομισται δ' αὐτίκα πάντας, ὅσοι πάρεσιν ἐντὸς τοῦ ναοῦ, γυμναῖς καὶ αὐτοὺς ἐστάναι κεφαλαῖς. ὁ πατριάρχης δὲ τῷ θεῖῳ μύρω σταυροειδῶς χροίει τὴν βασιλέως κεφαλὴν, ἐπιλέγων μεγάλη φωνῇ· ἅγιος. διαδεχόμενοι δὲ οἱ ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος ἰστάμενοι τὴν φωνήν, ἕκ τρίτου καὶ αὐτοὶ λέγουσιν· ἅγιος. ἐφεξῆς δὲ καὶ πᾶν τὸ πλήθος τὸ αὐτὸ ἐπιφωνοῦσι τσοσαντάκις. μετὰ τοῦτο τῶν ἀδύτων ἐντὸς παρὰ διακόνων τὰς ἱεράς ἐνδεδυμένων στολὰς κατεχόμενον τὸ στέμμα, (οὐ γὰρ ἐπὶ τῆς ἱεράς, ὡς τινὲς φασι, τραπέζης κεῖται,) ἄγουσιν ἐπὶ τὸν ἄμβωνα. καὶ εἶγε πάρεστι προεστεμμένος βασιλεὺς, ἅμα τῷ πατριάρχῃ τὸ στέμμα λαβόντες, ἐπιτιθέασι τῇ κεφαλῇ τοῦ νέου βασιλέως, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ πατριάρχης· ἅγιος. διαδεχόμενοι
- V. 99 δὲ οἱ ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος, ἕκ τρίτου λέγουσιν αὐτοὶ τε καὶ πᾶν τὸ πλήθος ὃν τρόπον ἐπὶ τοῦ μύρου. εἶτα ἐπιλέγει πάλιν ὁ πατριάρχης εὐχὰς, καὶ κατέρχεται τοῦ ἄμβωνος ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἔξ οὐπερ ἀνῆλθε μέρους, ἀλλ' ἐκ τοῦ πρὸς τὸν σωλέαν τετραμμένου. εἰ μὲν οὖν συμβῆ μὴ καθ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἔχειν γυναιῖκα τὸν βασιλέα, εὐθὺς ἐπὶ τὴν ἀναβάθραν ἀνιῶν,

22. ὁ σωλέας pars templi. De hac voce Gretserus ad Codinum. ED. P. Add. Ducang. CP. Christ. L. III. p. 64., qui soleam docet pavementum fuisse eminentius ante sacrarium, ubi erat altare.

nem vadunt: populus universus altum quietissime silet. Patriarcha preces ad imperatorum unctionem compositas, alias summissa, alias clara voce, omnibus audientibus, ordine recitat, ac Deum ei, qui ungendus est, propitiat. Tum novus imperator tegmen capitis quodcumque fuerit, deponit, et quotquot in templo adsunt solenni more, nudatis verticibus, astant. Patriarcha in formam crucis verticem imperatoris sacro unguento perlinit, et elata voce addit: sanctus, quam excipientes qui in ambone stant, ter pronuntiant: quod deinde populus similiter facit. Postea coronam, quam in adytis Diaconi sacras stolas ferentes tenent, (nec enim, ut quidam aiunt, super mensam sacram reponitur,) ad ambonem portant. Quod si adest imperator antea coronatus, cum patriarcha novo imperatori coronam imponit, et exclamat patriarcha: dignus. Idem tertium exclamant qui in ambone sunt, et post eos populus: perinde, ut post unctionem fiebat. Tum rursus patriarcha preces recitat, descenditque ex ambone imperator, non qua parte ascenderat, sed versus soleam. Si forte

ἐπὶ τοῦ θρόνου καθίζει πάλιν· εἰ δ' ἔχει, τότε καὶ αὐτὴν ἀνάγ- A.C. 1345
 κη στεφθῆναι πᾶσα. διὸ καὶ ἐξαισιταμένην τοῦ θρόνου, δύο
 τῶν γνησιωτάτων ἐκατέρωθεν λαβόμενοι συγγενῶν, ἢ εἰ μὴ B
 γνησίους ἔχοι, ἐκτομίαι τοσοῦτοι τῆς ἀναβάθρας τε κατὰ γουσι
 5 καὶ φέροντες ἰστάσι πρὸ τοῦ σωλέου. κατέρχόμενος δὲ ὁ βασι-
 λεὺς, τὸ δὲ αὐτὴν ἠὺτρεπισμένον στέμμα λαμβάνων ὑπὸ γνη-
 σίων τινῶν ἢ ἐκτομιῶν κατεχόμενον, καὶ αὐτὸ ἐπιτίθησι τῇ
 κεφαλῇ τῆς γυναικός· ἢ δὲ τὸν ἄνδρα καὶ βασιλέα προσκνυεῖ,
 δουλείαν ὁμολογοῦσα. ὁ πατριάρχης δὲ παρὰ τὸν σωλέαν ἰστά-
 10 μενος καὶ αὐτὸς, ἐπιλέγει εὐχὴν ὑπὲρ τε τοῦ βασιλέως καὶ
 βασιλίδος καὶ τοῦ ὑπηκόου παντός. οὕτω μὲν οὖν καὶ ὁ βασι-
 λεὺς τὴν ἰδίαν γυναῖκα στέφει. εἰ δὲ συμβῇ προεστεμμένον
 εἶναι τὸν βασιλέα, ἐπὶ τῆς τῶν γάμων τελετῆς ὁ βασιλεὺς τὴν C
 ἰδίαν ὠσαύτως στέφει γυναῖκα. αὐτῆς δὲ ἀμφοτέροι ἐπὶ τὴν
 15 ἀναβάθραν ἀνερχόμενοι, κάθηνται ἐπὶ τῶν θρόνων, τῆς ἄλλης
 μυσταγωγίας τελουμένης. ἄδομένου μέντοι τοῦ τρισαγίου ἢ
 τῶν ἀποστολικῶν γραφῶν ἢ τῶν θείων λογίων ἀναγινωσκομέ-
 νων, ἀνίστανται καὶ αὐτοί. ἐξ ἐκατέρων δὲ τῶν τοῦ ναοῦ με-
 20 ρῶν ἐπὶ ξυλίων ἀναβαθρῶν εἰς αὐτὸ τοῦτο πεποιημένων οἱ
 τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἄδειν εἰδότες, οὓς ἐπὶ τῆς τοιαύτης
 τελετῆς κράκτας ἔθος ὀνομάζειν ἐστὶ, μέλη τινὰ ἄδουσιν
 ἕξεπίτηδες συντεθειμένα ἀρμόζοντα τῇ ἑορτῇ. τῆς μεγάλης δὲ

20. Dicebantur illi *domestici cantorum*. ED. P.

illo tempore caruerit uxore, recta conscenso throno, iterum sedet:
 si habet, omnino et illam corona insigniri necesse est. E throno
 itaque surgentem duo e propinquissimis dextra laevaue eam pren-
 santes, aut, si illi desint, eunuchi de anabathra deducunt, et ante
 soleam constituunt. Tum descendit de ambone imperator, et para-
 tam illi coronam a propinquis aut eunuchis, eam similiter tenentibus,
 accipiens, uxoris capiti imponit: quae maritum imperatorem adorans
 ita se illi subiectam profitetur. Patriarcha vero ad soleam consistens pro
 imperatore, imperatrice et eorum populis preces pronuntiat. Hoc igitur
 modo imperator coniugem suam coronat. Si antea corona ipse indutus
 fuit, inter sacra nuptiarum id facit. Coronati ambo qua dictum est ce-
 rimoniam, denuo anabathram ascendentem, in thronis resident. Dum re-
 liquum missae absolvitur et trisagion cantatur, aut de apostolicis litteris
 sacrisve scripturis aliquid recitatur, et ipsi assurgunt. Ex utraque vero
 templi parte super ligneis anabathris, ad hoc ipsum comparatis, stantes
 protopsaltae, qui domestici vocantur, et ceteri ordinis ecclesiastici,
 qui cantare norunt, quos in talibus sacris clamatores appellari mos
 est, cantica quaedam de industria ad huius diei festi celebritatem
 confecta modulantur. Quando autem in sacra mystagogia iam tem-
 pus est, ut instituat processio, quae *μεγάλη εἰσοδος* appella-

- A. C. 1325 εισόδου ἐπὶ τῆς ἱερᾶς μυσταγωγίας λεγομένης ἤδη ἀρχομένης, Δοὶ τῆς ἐκκλησίας ἐπιφανέστεροι τῶν διακόνων ἐρχόμενοι προσκαλοῦνται τὸν βασιλέα· ὁ δὲ εἰς τὴν λεγομένην πρόθεσιν, ἔνθα τὰ ἅγια κεῖται, ἔρχεται μετ' αὐτῶν. ἔξω δὲ ἰστάμενος τῆς προθέσεως, περιβάλλεται μανδύαν χρυσοῦν ἐπὶ τὸ διάδημα⁵ καὶ τὴν πορφύραν. καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ χειρὶ κατέχει σταυρὸν, ὃν ἔθος κατέχειν ὅσον ἂν χρόνον τὸ στέμμα φορῆ, τῇ δὲ λαίᾳ νάρθηκα φέροντες ἐχειρίζουσιν, ὥστε τάξιν ἐκκλησιαστικὴν τὴν τοῦ δεποτάτου λεγομένου ἐπέχειν ἅ ἀμφοτέροις ἔχων, τῆς εισόδου πάσης ἡγεῖται τῆς ἱερᾶς. ἔξ ἑκατέρων δὲ αὐτοῦ¹⁰ μερῶν κατὰ τὰ πλάγια οἱ τε τοὺς πελέκεις ἔχοντες Βάραγγοι
- P. 124 προσαγορευόμενοι, καὶ νέοι τῶν εὐπατριδῶν περὶ ἑκατὸν ὀπλισμένοι διαπρεπῶς παρέπονται ἢ καὶ ἀνοπλοὶ κατ' εὐθεΐαν δὲ μετ' αὐτὸν οἱ τε διάκονοι ἐφεξῆς ἔπονται καὶ οἱ ἱερεῖς, ἐπιπλά¹⁵ τε καὶ σκεύη τῶν ἱερῶν καὶ αὐτὰ τὰ ἁγιώτατα ἐπιφερόμενοι.
- τὸν δὲ ναὸν περιελθόντες κατὰ τὸ ἔθος, ἐπειδὴν γένοιτο ἐν τῷ σωλέῳ, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐστάσιν ἐκτός, αὐτὸς δὲ μόνος εἰσερχόμενος τὸν σωλέαν, τὸν πατριάρχην ἐπὶ ταῖς ἱεραῖς κυκλίσιν ἐστηκότα εὐρίσκει. προσαγορεύσαντες δὲ ἀλλήλους, ὁ πατριάρχης μὲν ἐσωτέρω, ἔξω δ' ὁ βασιλεὺς περιμένουσιν²⁰ ἐστῶτες· εὐθὺς δὲ ὁ μετὰ τὸν βασιλέα τῶν ἄλλων ἡγούμενος
- B διακόνων, τῇ δεξιᾷ μὲν κατέχων θυμιατὸν, τῇ δ' ἑτέρα τὸ

9. Al. διποτάτου et δαιποτάτου. ED. P. Vid. Ducang. Glossar. Graec. p. 208. 11. Barangi milites praetoriani ex Anglia, ut patet ex libro de aulae CP. officiis. ED. P. Vid. Reiskius ad Constant. Porph. p. 149. sq. 19. κυκλίσιν em. ED. P. pro πυγκλίσιν. Ducang. CP. Christ. L. III. p. 62.

tur, qua panis et vinum consecranda ad altare deferuntur, honoratiores ecclesiae diaconi accedentes, imperatorem vocant, et is cum illis ad locum, quae prothesis dicitur, ubi res ad sacra facienda necessariae sunt positae, accedit. Stans autem adhuc foris, pallium circulis aureis depictum supra diadema et purpuram induit: ac dextra quidem gestat crucem, quam gestare solet quamdiu coronam gestat; sinistrae ferulam tradunt, ut munere fungatur ecclesiastico eius, qui deputatus appellatur. Haec manibus tenens, tota pompa praecedit. Ad utrumque latus Barangi cum securibus, et claro sanguine iuvenes armati aut etiam inermes circiter centum composite sequuntur, rectaque post ipsum linea diaconi et sacerdotis ordine incedunt, sacra vasa et instrumenta cum reliquiis et ipsam eucharistiam ferentes. Templo de more circuito, ubi ad soleam veniunt, alii quidem omnes foris manent, imperator solus ingressus, patriarcham ad sanctas fores stantem invenit. Postquam consalutarunt, patriarcha iutus, imperator foris stantes, exspectant. Protinus qui pone imperatorem alios diaconos antecedit, dextra tenens thu-

τοῦ πατριάρχου λεγόμενον μαφόριον, τὸν βασιλέα παριῶν θυ- A. C. 1325
 μιᾷ κλίναντος δὲ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, ὁ διάκονος εἰς ἐπήκοον
 πάντων „μνησθεὶς κύριος ὁ θεός” λέγει „τοῦ κράτους τῆς
 βασιλείας ὑμῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ
 5 καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων,” ἐπιλέγων καὶ τὸ ἀμὴν. V. 100
 ἐφεξῆς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ διάκονοι παριόντες καὶ ἱερεῖς λέγουσι
 τὸ αὐτό. τούτου δὲ τελεσθέντος, ὁ βασιλεὺς τὸν πατριάρχην
 προσαγορεύσας, ἀποδύεται τὸν μανδύαν. καὶ τὸν μὲν ὁ τῆς
 ἐκκλησίας ραιφερενδάριος ἀποφέρεται, (οὕτω γὰρ ἔθος) ὁ βα- C
 10 σιλεὺς δ' ἐπὶ τὴν ἀναβάθραν ἀνερχόμενος, ἐπὶ τοῦ θρόνου
 κάθηται πάλιν, τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως τῆς τε προσευχῆς
 τοῦ πάτερ ἡμῶν λεγομένων, καὶ τῆς ὑψώσεως γινομένης τοῦ
 δεσποτικοῦ καὶ ἁγίου σώματος, ἀνιστάμενος. τῆς ὑψώσεως δὲ
 15 τελεσθείσης, εἰ μὲν ἀνεπιτηδείως πρὸς τὴν τῶν ἁγιασμάτων
 κοινωνίαν ὁ βασιλεὺς ἔχει, μέχρι συμπληρώσεως τῆς θείας
 μυσταγωγίας κάθηται ἐπὶ τοῦ θρόνου· εἰ δὲ παρεσκευάσται
 πρὸς τοῦτο, πάλιν αὐτὸν οἱ διάκονοι ἐρχόμενοι προσκαλοῦν-
 20 ται. καὶ μετ' αὐτῶν εὐθὺς εἰσεῖσιν εἰς τὰ ἄδυτα, καὶ θυμια-
 τοῦ αὐτῷ δίδομένου, τὴν ἱεράν τράπεζαν. πρῶτα μὲν κατὰ
 ἀνατολὰς θυμιᾷ, εἶτα πρὸς ἄρκτον καὶ μετὰ τοῦτο πρὸς ἐσπέ-
 25 ραν καὶ τέταρτον πρὸς μεσημβρίαν βλέπων· πάλιν δὲ πρὸς
 ἀνατολὰς θυμιάσας, θυμιᾷ καὶ τὸν πατριάρχην προσαγορεύ-
 σας δὲ αὐτὸν ὁ πατριάρχης καὶ τῆς χειρὸς αὐτοῦ λαβὼν τὸν

1. ὠμοφόριον conl. Inlpr., sed ED. P. recte nihil mutandum
 dicit. Vid. Ducang. ad Alexiadem p. 329. 3. λέγει scripsi
 πρό λέγειν.

ribulum, sinistra humerale patriarchae quod dicitur, accedens impe-
 ratorem thure vaporat. Quo caput inclinante, diaconus sublata voce
 inquit, Memor sit dominus Deus potentiae imperii vestri in regno
 suo ubique, nunc et semper et in saecula saeculorum; addens: Amen.
 Deinceps et reliqui diaconi ac sacerdotes adeuntes, idem compre-
 cantur. Hoc perfecto, imperator rursus salutato patriarcha, penulam
 deponit, quam pro consuetudine ecclesiae referendarius aufert; de-
 nuoque anabathram ascendens, in throno considit, sub symbolo fi-
 dei, oratione dominica et elevatione dominici et sacri corporis ex-
 surgens. Facta elevatione, imperator si ad sacram communionem
 paratus non est, usque ad finem sacrae mystagogiae in throno sedet;
 si paratus, venientes diaconi eum rursus accersunt: quibuscum sta-
 tim in adyta ingreditur, traditoque sibi thuribulo, sacrae mensae
 suffitum facit, primum quidem ad orientem, tum ad septemtrionem,
 post ad occidentem, et tandem ad meridiem respiciens. Dumque
 iterum ad orientem thuris fumum spargit, in ipsum quoque patriar-
 cham id facit; qui imperatorem salutans deque eius manu thuribu-
 lum capiens, illum vicissim suffitu honorat. Post haec coronam de

- A. C. 1325 Θυμιατὸν, ἀντιθυμιᾶ καὶ αὐτὸν αὐτός. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ στέμμα τῆς κεφαλῆς περιελόμενος ὁ βασιλεὺς, ἐγχειρίζει τοῖς διακόνοις. ὁ δὲ πατριάρχης εἰς τὰς χεῖρας αὐτῷ τοῦ δεσποτικοῦ σώματος ἐπιδίδωσι μερίδα· μετασχὼν δὲ αὐτῆς, καὶ τοῦ ζωοποιῦ αἵματος κοινωνεῖ, οὐ λαβίδι, καθάπερ οἱ πολλοὶ, ἀλλ' αὐτῷ κρατῆρι τὸν τῶν ἱερομένων τρόπον. τὸ, τε στέμμα περιθέμενος αὐθις, ἔξεισι τῶν ἀδύτων. τελεσθείσης δὲ τῆς μυσταγωγίας, τοῦ διαδιδόμενου τοῖς πλήθεσιν ἀγιάσματος αὐθις μετασχὼν, καὶ παρὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν παρόντων ἄρχιερέων εὐλογηθεὶς, καὶ περιπτνυξάμενος αὐτῶν τὰς χεῖρας, ἀνεισιν εἰς τὰ λεγόμενα κατηχούμενα, ὡς ἂν ἔξ ἀπόπικου παρὰ πάντων ὀρώμενος εὐφημηθεῖη. τελεσθέντος δὲ καὶ τούτου, κατελθὼν ἐκεῖθεν αὐτὸς καὶ ἡ βασιλὶς μόνοι, τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐπομένων πεζῇ, ἔφιπποι χωροῦσι πρὸς τὰ βασιλειαῖα τραπέζης δὲ ἡτοιμασμένης ἐκεῖ στεφηφοροῦντες καθήμενοι εὐωχοῦνται διακονεῖται δὲ αὐτοῖς ὁ μέγας δομέστικος τὰ πρὸς χρεῖαν, ἂν δὲ μὴ ἦ μέγας δομέστικος, ὁ δεσπότης. τὰς δ' ἐφεξῆς ἡμέρας δέκα πλείους ἢ ἐλάττους, (οὐ γὰρ ἀριθμὸς νενομισταὶ τῶν τῆς ἑορτῆς ἡμερῶν, ἀλλ' ὅπως ἂν βασιλεῖ δοκῆ,) τὸ μὲν διάδημα καὶ τὸ στέμμα καὶ τὴν πορφύραν ἐν τοῖς βασιλικῶν ἀποτίθενται ταμειοῖς, ἑορτάσας δὲ ἐτέρας περιβεβλημένοι λαμπρὰς καὶ βασιλικὰς, ἑορτάζουσι λαμπρῶς ἀρίστον τε παρρασκευαζομένων πολυτελῶν, οἱ συγκλητικοὶ πάντες καθήμενοι ἀριστῶσιν, ὀρώντων τῶν βασιλέων καὶ εὐωχομένων καὶ αὐτῶν ἐν ἰδίᾳ τραπέζῃ. διακονεῖται δὲ αὐτοῖς ὁ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς

capite suo auferens imperator, diaconis tradit: cui patriarcha in manum dat partem corporis dominici; factusque eius particeps, etiam de sanguine vivifico communicat, non quomodo vulgus e cochleario, sed ipso calice sacerdotum more. Corona in caput reposita, ex adytis progreditur. Mystagogia finita, distributae populo sanctificationis rursum particeps effectus, et a patriarcha praesentibusque episcopis benedictione impertitus, et dextras eorum apprehensas osculatus, in locum, qui Catechumena vocatur, ascendit, ut ab omnibus e longinquo conspectus, faustis acclamationibus excipiatur. Hoc etiam consummato, descendit, ipseque et Augusta soli equis insidentes, ceteri omnibus pone ambulantes, in palatium portantur. Ibi instructa mensa, magno domestico, aut si ille non est, despota ministrante, coronati epulantur. Per dies item consequentes, plus minus decem (neque enim numerus dierum festorum lege praescribitur, sed in arbitrio imperatoris est) diademate, corona et purpura in regio vestiario depositis, pretioso nihilo minus et regali cultu splendide ferias agunt. Prandiis sumptuose apparatus, proceres omnes coram imperatoribus convivantur, ipsis quoque separatim,

τεταγμένος τραπέζης· ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἐν τῷ προσή- A.C. 1325
 κοντι τόπῳ τοῖς ἄλλοις συνανακέκλιται συγκλητικοῖς. ἄξιον δὲ
 καὶ ὁ παρελίπομεν τῆς τελετῆς ταύτης ἐπιμνησθῆναι. τῇ γὰρ
 ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς χρυσθεὶς ἕξεισι τοῦ ναοῦ, παρά C
 5τινος τῶν συγκλητικῶν, ὃν ἂν ὁ βασιλεὺς ἐθέλῃ, εἰς τὸν δῆ-
 μον ῥίπτονται ἃ λέγουσιν ἐπικόμβια. δύναται δὲ τοῦτο ἀπο-
 δέσμονας τινὰς εἶναι ἐν ὀθονίων τμημάσι δεδεμένους, ἔνδον
 ἔχοντας νομίσματα χρυσᾶ τῶν βασιλικῶν τρία καὶ ἕξ ἀργύ-
 ρου τοσαῦτα ἢ καὶ πλείω, καὶ ὀβολοὺς ἀπὸ χαλκοῦ τοσού-
 10του. ῥίπτονται δὲ ἀπόδεσμοι τοιοῦτοι χιλιάδων ἔλαττον ἢ
 πλείον δέκα ἐν τοῖς προαυλίοις μάλιστα τοῦ ναοῦ. ὑπὸ δὲ
 τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐν τοῖς βασιλείοις τοῦ δήμου συνηθροι-
 σμένου παντός, παρά τοῦ αὐτοῦ πάλιν συγκλητικοῦ τῶν προ- V. 101
 15τέρων ἴσοι ἢ καὶ πλείους ῥίπτονται ἀπόδεσμοι. εἰς τὴν ὕστε-
 ραιάν δὲ τῶν δημοτικῶν μὲν πάρεσιν οὐδένας· τοῦ στρατιω-
 τικοῦ δὲ καὶ τοῦ περὶ τὴν βασιλικὴν ὑπηρεσίαν τεταγμένου D
 παρόντος παντός, ἐν ταῖς τῶν βασιλείων αὐλαῖς ἕξερχόμενος
 ὁ βασιλεὺς, τοῦ τῶν βασιλικῶν ταμίου παρεστῶτος, χρημά-
 των καὶ τὴν ἄκραν τῆς ἐσθῆτος πλήρη φέροντος νομισμάτων
 20χρυσῶν ἕκ τῶν βασιλικῶν, δραττόμενος ὁ βασιλεὺς κύκλῳ δια-
 σκεδάζει. κενωθέντων δὲ, ὁ ταμίαις αὐθις τὴν ἐσθῆτα ἀνα-
 πληροῦ· καὶ τοῦτο γίνεται οὐ τρεῖς καὶ τετράκις μόνον, ἀλλὰ
 καὶ πλεονάκις. αἴτιον δὲ τῆς τοιαύτης διαδόσεως τοῦ χρυσοῦ
 τὸ πάντα βούλεσθαι τὸν βασιλέα ἕκ τῶν αὐτοῦ δαπανῶντας
 25αὐτῷ συνενφραίνεσθαι καὶ συμπανηγυρίζειν. τοιαύτη μὲν ἢ

praefecto regiae mensae ministrante, accumbentibus. Magnus domest-
 icus locum sibi convenientem tenens, cum iisdem in epulas. Sed
 memorabile est in hac cerimonia quod omisimus. Die, quo imperator
 unctus e templo exit, ab aliquo eius optimatum, quem ad hoc
 delegerit, in populum iaciuntur quae vocant epicombia. Sunt autem
 fasciculi, segmentis linteis illigata habentes numismata aurea im-
 peratoria tria, totidem argentea aut plura, et obolos aereos totidem.
 Sparguntur huiusmodi fasciculi circiter decies mille, in vestibulo
 templi praecipue. Sub ipsum vero diem in palatio populo toto con-
 gregato, ab eodem ex optimatibus tot pluresve iaciuntur fasciculi.
 Postero die de populo adest nemo, adest autem quidquid est mili-
 tum et ministrorum aulicorum. Tum in atrium palatii descendens,
 astante quaestore suo gerenteque laciniam vestis plenam imperatoria
 pecunia eaque aurea, manu plena sumens, in orbem dispergit. Qua
 tota dispersa, quaestor laciniam iterum et tertium et quartum et saepe
 implet. Causa huius distributionis auri haec est, quod imperator
 de suo sumptum faciens, omnes secum lactari unaque festum
 diem celebrare cupit. Ritus igitur in coronatione imperatorum ser-

A.C. 1325 ἐπὶ τοῖς βασιλεῦσι στεφομένοις γινομένη τελετῇ ἡ δὴ γέγονεν ὁμοία καὶ ἐπ' Ἀνδρονίκῳ τῷ νέῳ βασιλεῖ, Φεβρουαρίου ἰσταμένου τῆς ὀγδόης ἰνδικτιῶνος.

A. C. 1326 μβ. Τοῦ δὲ ἐπιόντος ἔτους κατὰ μῆνα Φεβρουάριον ἐν P. 126 νάτης ἰνδικτιῶνος, ἐκ τῆς Σαβωΐας εἰς Βυζάντιον ἦκεν Ἄννα ἡ βασιλῆς, πολλὴν ἐπαγομένη καὶ βασιλικὴν θεραπείαν ἐκ τε Βάνδρων ὁμοίως καὶ γυναικῶν. ἐκ τε γὰρ τῶν παρὰ Λατίνοις καβαλλαρίων καὶ σκουερίων λεγομένων ἤγε πολλοὺς καὶ τῶν ἄλλως παρ' αὐτοῖς εὐπατριδῶν καὶ τὰς ἐν ἑτέροις χρόνοις εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐξ ἀλλοδαπῶν ἀφικνουμένας βασιλίδας 10 ὑπερεῖχε πολυτελείᾳ. προσεδέχθη τε ὁμοίως παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ κηδεστοῦ βασιλικῶς τε καὶ μεγαλοπρεπῶς καὶ ὡσπερ ἦν εἰκὸς τὴν βασιλέως καὶ υἱοῦ γαμετῆν. συμβέβηκε δὲ καὶ βασιλέα τὸν νέον τῷ Βυζαντίῳ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐνδιατρίβειν. ἡ δὲ βασιλῆς Ἄννα τῇ τε κατὰ τὸν πλοῦν ταλαιπω-15 C ρία καὶ τῇ τῶν ἀέρων ἐναλλαγῇ τὸ σῶμα πεπονηκυῖα, ἐνόσησεν ὀλίγαις ἡμέραις ὕστερον τῆς ἀφίξεως αὐτῆς. ὃ, τε νέος Ἀνδρόνικος τοῦτο μὲν καὶ διὰ τὴν τῆς βασιλίδος νόσον, τοῦτο δ', ὅτι καὶ χρεῖα τις ἀπαραιτήτος ἐκάλει, πρὸς τὰς ἐπὶ Θράκης ἔξῃει πόλεις, καὶ διέτριψεν ἄχρι φθινοπώρου ἐν ἐκείναις. 20 Ὀκτωβρίου δὲ ἰσταμένου τῆς δεκάτης ἰνδικτιῶνος, εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε. καὶ ἡ γαμήλιος ἐτελεῖτο ἑορτῇ λαμπρᾷ καὶ περιφανῆς ὡσπερ δὲ ἔθος τοῖς βασιλεῦσι, μετὰ τὸ ἐπὶ τοῖς

8. In Graeco σκουερίων, et ita etiam legebatur in codice Interpr. Corrigit autem σκουαρίων, sed nihil opus, cum potuerit elidi ex *scudiere* Itolorum aut *escuyer* Gallorum; nam utrique, ut etiam Alamani, Latini promiscue dicuntur apud Graecos inferiores. ED. P.

vari solitus talis est: et servatus est etiam in Andronico iuniorē imperatore, Indictione octava, ineunte mense Februario.

42. Anni sequentis mense Februario, Indictione nona, e Sabaudia Byzantium venit Anna imperatrix frequenti et regio viro- rum feminarumque comitatu. Nam et ex caballariis et scutariis, ut apud Latinos dicuntur, multi sequebantur aliique domi suae nobiles: luxuque et magnificentia alias e locis externis in Romanum solum adductas nuptum imperatoribus reginas superabat. A socero imperatore perinde, et ut imperatoris ac filii sponsam conveniebat, regali apparatu accepta est. Belle autem cecidit, ut is eodem tempore Byzantii moraretur. Anna ex insolentia navigationis et coeli mutatione afflictata, paucis ab adventu diebus aegrotavit. Iunior Andronicus partim propter eius morbum, partim propter quoddam negotium prorsus necessarium ad urbes Thraciae excurrit, in quibus usque ad autumnum haesit, et initio Octobris, Indictione decima, Byzantium revertit. Nuptiis singulari et illustri apparatu peractis,

γάμοις τὰ νενομισμένα τελεσθῆναι, καὶ Ἄνναν τὴν βασιλίδαν A.C. 1326
 βασιλεὺς ἔστειπεν ὁ ταύτης ἀνὴρ. μετὰ δὲ τὸ τὴν τῶν γαμη-
 λίων ἑορτὴν παραδραμεῖν τῶν μετὰ τῆς βασιλίδος ἐκ Σαβωΐας
 ἐλθόντων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν οἱ πολλοὶ μὲν εἰς τὴν οἰ-
 κείαν ἐπανῆλθον ἔμεινάν δὲ μετ' αὐτῆς ὀλίγον τινὲς καὶ Ζαμ- D
 πέα μία τῶν γυναικῶν ἅμα τοῖς νιῆσι, φρονήσει τε ὑπερέχου-
 σα τὰς ἄλλας, καὶ βασιλικοῖς οἴκοις διὰ τε παιδείαν καὶ τὴν
 ἄλλην ἐπιτηδειότητα πρότερον ἐνδιατρούβειν. ἐκ μέντοι Σα-
 βωΐας οὐκ ὀλίγοι τῶν εὐπατριδῶν εἰς τὴν Ῥωμαίων ἀφικνού-
 10 μνοι, ἔφ' ὅσον ἐβούλοντο συνῆσαν τῷ βασιλεῖ, πολλῆς ἀξιού-
 μενοι φιλοφροσύνης. ἦσαν γὰρ δὴ οὐκ ἀνδρεῖοι μόνον καὶ V. 102
 τολμηταὶ κατὰ τὰς μάχας, ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἐν ταῖς παιδιαῖς
 εὐφρεῖς συνεῖναι. κνηγεσίων καὶ γὰρ συμμετεῖχον τῷ βασι-
 λεῖ, καὶ τὴν λεγομένην τζουστρίαν καὶ τὰ τερνεμένα αὐτοῖ
 15 πρῶτοι ἐδίδαξαν Ῥωμαίους οὐπω πρότερον περὶ τῶν τοιού-
 των εἰδότας οὐδέν. αὐτῶν δὲ ἀπερχομένων εἰς τὴν οἰκείαν
 ἕτεροι ὡσπερ ἐκ διαδοχῆς ἐφαίτων ὡς βασιλεῖα καὶ σχεδὸν ἐκ
 Σαβωΐας ἀεὶ τῷ νέῳ βασιλεῖ συνῆσαν τινες. οὕτω δὲ ὑπὸ φι- P. 127
 λотиμίας περὶ τὰ τοιαῦτα ἐξησκήθησαν οὐκ ὀλίγοι Ῥωμαῖον,
 20 μάλιστα δὲ πάντων ὁ βασιλεὺς, ὃς καὶ τοὺς διδάξαντας ὑπερ-
 ἔσχεν, ὡς μὴ τοὺς ἐκ Σαβωΐας μόνον τὴν ἦταν ὁμολογεῖν,
 ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ Φράντζας καὶ Ἀλαμανίας καὶ Μπουργου-
 νίας, ἐν οἷς μάλιστα σπουδάζεται τὰ τοιαῦτα, τὴν τε τοῦ
 βασιλέως θαυμάζειν εὐφροσύνην καὶ τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα παρ'

20. Ante καὶ addidi ὅς, a praecedenti syllaba absorptum.

Annam coniux eius ex more coronavit. Post ferias nuptiales maxi-
 ma pars eorum, qui cum illa e Sabaudia venerant utriusque sexus,
 in patriam redierunt, paucis remanentibus, in quibus Zampea cum
 filiis, femina omnium prudentissima et ob eruditionem liberalem ce-
 teramque habilitatem imperatorum idonea contubernio. Ex nobilitate
 Sabaudica complures quamdiu voluerunt apud imperatorem vi-
 xerunt, ab eoque perhumaniter habiti sunt. Erant quippe non so-
 lum viri fortes et bello intrepidi, sed praeterea ad iucunde collu-
 dendum natura accommodati. Proinde et cum imperatore venationes
 celebrabant, et hastiludium singulare et ludos equestres Romanos,
 ante id temporis penitus ignaros, primi docuerunt. Iis domum re-
 vertentibus, alii veluti successores indidem adveniebant, ac fere semper
 Sabaudi aliqui apud imperatorem erant. Sic porro honoris quodam
 desiderio plurimi Romanorum in his ludis excellere laborarunt, supra-
 que omnes imperator, qui et magistris palmam praeripiebat, ut non
 Sabaudi modo, sed et Franci, Alamani, Burgundi, apud quas gentes
 potissimum harum rerum studia vigent, hi, inquam, omnes, qui tum
 debebant Constantinopoli, victos sese faterentur, imperatoremque,

A.C. 1326 αὐτοῖς εὐδοκιοῦντων κρείττω ὁμολογεῖν. μετὰ μέντοι τοὺς γάμους ὀλίγον τινα χρόνον τῇ Κωνσταντίνου ἐνδιατρίψας ὁ Βνέος βασιλεὺς, τῷ βασιλεῖ συνταξάμενος καὶ πάμπω, ἅμα τῇ βασιλίδι ἐξῆει Βυζαντίου, ὡς εἰς Διδυμότειχον ἀφιζόμενος. γενομένην δὲ ἐν χωρίῳ Μεγάλῃν προσαγορευομένην Καρούαν, 5 κατὰ τὸ τοῦ Λίπηκος λεγόμενον ὄρος, Πέρσας ἠγγέλθη πεζοὺς τὰ ἐκεῖ κατατρέχοντας χωρία δηρῶν. οἱ μὲν οὖν τῷ βασιλεῖ συνόντες στρατιῶται ἅμα ἐφ' τῆς ὁδοῦ ἐχόμενοι, ὡς εἶχον, ἦννον αὐτήν· βασιλεὺς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestikῷ καὶ τισιν εὐαριθμητοῖς ἐτέροις ὑπελίπετο κατόπιν, θηρέων ἅμα 10 μεταξὺ τῆς ὁδοιορίας. ὡς δὲ ἡ ἔφοδος ἠγγέλθη τῶν βαρβάρων, πρὸς μὲν τοὺς στρατιώτας ἔπεμψε τὸν ἐροῦντα ἀναστρέψαι ὡς μαχουμένους τοῖς βαρβάροις. αὐτὸς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestikῷ δεῖν ἔγνωσαν μετὰ τῶν συνόντων ἐν οἷς ἐπίθοντο τοὺς Πέρσας εἶναι χωρίοις γενέσθαι, ἐκατέρωθεν λογι- 15 σάμενοι ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἔσεσθαι, ἐὰν αὐτοὺς συμβῇ τοῖς βαρβάροις συντυχεῖν. ἐὰν τε γὰρ εὐεπιχείρητοι φανῶσι, ἔξον ἂν κατεργάσεσθαι τὸ ἔργον, ἐὰν τε ὑπερέχοντες φαίνωνται πολὺ αὐτῶν ὡς μὴ ἀσφαλές εἶναι καθίστασθαι εἰς μάχην, μετὰ ἀδείας ἀπαλλάξεσθαι αὐτῶν ἔφιπποι ὄντες πεζῶν. προπέμ- 20 ψαντες δὲ αὐτῶν τινὰς ὥστε τὰ ἔμπροσθεν σκοπεῖν, ἐβάδιζον αὐτοὶ κατόπιν ὀπλισμένοι. οἱ βάρβαροι δὲ τὰς μὲν τετριμμένας παντάπασι ἐξέκλιναν ὁδοὺς· δι' ἀβάτων δὲ χωρίων ἰόντες ὡς ἐπιθησόμενοί τισι τῶν αὐτόθι κατοικούντων, τοὺς μὲν σκο- 25 D πούς ἔλαθον παρελθόντας, ἐξαίφνης δὲ μῆτ' αὐτοὶ προῖδόν-

agnatam quandam in iis dexteritatem eius admirati, apud suos vel laudatissimis superiorem evasisse non negarent. Ceterum non multo post nuptias valedicens avo, cum Augusta Didymotichum profectus est. Cum venisset ad locum Magna Carya dictum, ad montem Lippecis appellatum, didicit, Persas pedites vicinitatem hostiliter diripere. Milites igitur imperatorem sequentes, prima luce viam capessendo, ut poterant, pergebant, eo, quoniam cum magno domestico paucisque aliis ad feras simul ex itinere captandas declinaverat, a tergo relicto. Verum ubi de irruptione cognovit, ad pugnam cum barbaris ineundam eos revocavit, statueruntque ipse et magnus domesticus, oportere cum globo, quem haberent, eo, ubi Persas esse audiebant, occurrere; rati, utrovis modo se tutos fore. Sive namque in vasu faciles reperirentur, opus nullo labore confectum iri: sive Romanis multo numerosiores viderentur, ut ad manus cum iis venire haud tutum esset, ipsos in equis impune Persis peditibus elabi posse. Itaque praemissis speculatoribus, armati sequebantur. At enim barbari trita itinera omnimodis fugientes per inviaque gradientes, ut in illorum locorum incolas involarent, et ab exploratoribus praeteriti,

τες συνέμιξαν βασιλεῖ. γενομένης δὲ μάχης καρτεροῦς, οἱ μὲν A.C. 1326
 βάρβαροι μαχόμενοι παραβύλως, ἔπεσον πάντες, οἱ βασιλικοὶ
 δὲ αὐτοὶ καὶ οἱ ἵπποι πλὴν ὀλίγων ἐτραυματίσθησαν πάντες,
 ἀπέθανε δὲ οὐδείς· ἵππους δὲ ἀπέβαλον πολλούς. ἐτρώθη δὲ
 5 καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν πόδα οἴστῳ, ὃ, τε ἵππος αὐτοῦ πληγείς
 ἐπτάκις, μετὰ μικρὸν ἀπέθανε τῆς μάχης. ὁ δὲ μέγας δομέ-
 στικός ὀλίγον ἐδέησε μαχόμενος πεσεῖν. περισχόντες γὰρ αὐ-
 τὸν πολλοὶ τῶν βαρβάρων, τὸν μὲν ἵππον κατετραυματίσαν
 ἐπὶ τοσοῦτον, ὥς μηκέτι δύνασθαι κινεῖσθαι αὐτὸν δὲ οἴ-
 10 στοῖς τε καὶ κοντοῖς καὶ λίθοις ἔπληξαν πολλάκις. οὐδὲν δὲ
 αὐτῶν ἠδυνήθη καθικέσθαι, τῶν ὅπλων ἀντισχόντων, καί-
 τοι γε τῶν μηρῶν καὶ βραχιόνων ὄντων γυμνῶν· τὸν τε πα- P. 128
 ρὰ τὴν ζώνην ἀκινάκην ἤρπασαν αὐτοῦ, καὶ τὰ τῶν ἱματίων
 ἄκρα διέθρύψαν τοῖς ἔλκυσμοῖς, αὐτὸς δὲ παραδόξως ἀμυννό-
 15 μενος διεσώθη, μηδὲ τραυματισθεῖς. μετὰ τε τὴν νίκην πολ-
 λὸς ἔλεγεν ἀγῶνας καὶ μεγάλους ἐκ παιδικῆς ἡλικίας διηνη-
 κέναι, οὐδὲ ἀπαξ δὲ ἐν χρῆ κινδύνου παρὰ τοσοῦτον γεγενῆ-V. 103
 σθαι. οὕτω μὲν οὖν οἱ βάρβαροι πάντες ἔπεσον παρὰ τὴν μά-
 χην. ὁ βασιλεὺς δὲ εἰς Λιδυμότειχον ἔλθων, πονήρως ἀπὸ τοῦ
 20 τραύματος ἐπὶ πολὺν διετέθη χρόνον. περὶ δὲ συγκομιδὴν τοῦ B
 σίτου μάλιστα τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Μι-
 χαὴλ τῷ νέῳ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ ἠθέλησε συγγενέσθαι. τῷ δὲ
 τοῦτο μὲν οὐκ ἦν καθ' ἡδονὴν διὰ τὸ τὸν πόδα ἔτι ἀπὸ τοῦ
 τραύματος ἀλγεῖν, ὅμως μέντοι τῷ βασιλεῖ καὶ πάμπῳ τὰ τοῦ
 7. Legebatur ὀλίγον.

subito ac praeter opinionem suam in imperatorem incidunt. Pugna-
 tur summa vi: barbari temere et confuse dimicantes, ad unum omnes
 cadunt, imperatorii ipsique et equi, paucis demptis, vulnerantur
 omnes, nullus occumbit, equos multos amittunt. Imperator quoque
 in pede sagitta igitur, cuius equus septenis confossus vulneribus
 secundum pugnam interiit. Magnus domesticus parum abfuit, quin
 eodem proelio oppeteret. Barbari enim cum frequentes eum circum-
 dedissent, sic eius equum consauciarant, ut movere se amplius ne-
 quiret: sessorem vero telis, contis et lapidibus crebris feriebant: sed
 armis omnia sustentibus, nihil eorum quamvis et femora et bra-
 chia nudum laesit: acinacem modo a cingulo pendentem ei abstu-
 lerunt, vestiumque oras huc illuc raptando dilacerarunt: ipse dum
 se strenue defendit, absque ullo vulnere admirabiliter servatus est.
 Parta victoria, multis et magnis ab adolescentulo certaminibus se
 perfunctum narravit, sed nunquam tam prope ab exitu abfuisse.
 Sic barbari omnes periere. Imperator Didymotichi ex vulnere diu
 laboravit. Eodem anno, frugum condendarum tempore, Michael
 Moesorum rex Andronicum iuniorum visere voluit, cui adhuc pedem
 propter vulnere dolenti id parum amicum accidit: et avum super ea

A.C. 1326 πράγματος ἀναθεῖς, ἐπεὶ ἐπέτρεπεν ἐκεῖνος, εἰς Τζερνομιάνους ἅμα γυναικί ἐλθόντι τῷ Μιχαῆλ, συνεγένετό τε καὶ συνδιέτριψεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς ἐφ' ἡμέραις ὅκτω· συνησθέντες δὲ ἀλλήλοις οἱ βασιλεῖς, μετὰ τοῦτο διελύθησαν ἐκάτερος ἐπ' οἶκον. εἰς Διδυμότειχον δὲ Ἀνδρόνικος ὁ βασιλεὺς ἐλθὼν,⁵
C παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ φίλων εὗρεν ἄγγελον ἀφιγμένον, ὅτι βασιλεὺς ὁ πρεσβύτερος ἀπὸ τινων τεκμηρίων καὶ λόγων εὐδηλός ἐστι πολεμησεῖον, ἀπαγγέλλοντα πρὸς αὐτόν. ὅπερ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ἐξεπέληκτο μὲν εὐθύς τὴν ἀτοπίαν τῆς ἀγγελίας, ἠπίστησε δὲ ὅμως. τοῖς δὲ φίλοις ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν, ὡς αὐτὸς μὲν πολλὴν ἂν αὐτοῖς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας εἰδείη χάριν, διὰ δὲ τὸ σφόδρα μὴ βούλεσθαι τὰ τοιαῦτα τοῖς λεγομένοις ἀπιστεῖν· δέον δὲ αὐτοὺς πάνυ φιλοῦντας ἀκριβεστάτη βασιάνῃ τὸ πρᾶγμα δοῦναι, καὶ ὅ, τι ἂν φανῇ σαφές ἀπαγγέλλειν. τοῖς μὲν οὖν ἐν Βυζαντίῳ φίλοις ὁ βασιλεὺς ἐπέ-¹⁵
Dσκηπτε τοιαῦτα. ἅμα δὲ δομestikῶ τῷ μεγάλῳ καὶ πρωτοστράτορι συνελθόντες, ἀνηρένων, εἴ τι συνειδείεν ἑαυτοῖς ἄξιον πολέμου εἰργασμένοις, ὃ καὶ τὸν βασιλέα τὴν εἰρήνην ἂν πείσεις καταλῦσαι· πολλά τε καὶ πολλὰκις τὸν ἄχρι τότε χρόνον ἐξετάσαντες ἀπὸ τῶν σπονδῶν, τῷ βασιλεῖ μὴ οὐτ' ἐκ προ-²⁰
Pφανοῦς, οὐτ' ἐξ ἀδήλου προφάσεως εὗρισκον προσκεκρουκέναι. φήθησαν δὲ ὅμως ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας ἐνδέχεσθαι πρόφασιν τὸν πόλεμον ἂν σχεῖν.

P. 129 μγ'. Τῷ πρώτῳ βεβασιλενκότῳ Ῥωμαίων Παλαιολόγῳ τῷ Μιχαῆλ ἄρῶρες τρεῖς γεγέννηται παῖδες, οὗτός τε ὁ μετ' αὐ-²⁵

re certiozem fecit. Avus id ad eius arbitrium reiecit. Michael cum coniuge Tzernomianum venit: ibi dies octo cum ipsis imperator versatus est. Inde post mutuam hilaritatem laetitiamque digressis, imperator Didymotichi nuntium ab amicis Byzantiis missum invenit, avum, quod e quibusdam indicibus et sermonibus eius liceret colligere, bellum ei moturum. Qua rei novitate statim obstupefactus, credere distulit amicisque renuntiari iussit, se illis de benevolentia magnas habere gratias; dictis ideo fidem non tribuere, quod ea, quae dicerentur, vehementer nollet. Decere ipsos, ut amicissimos, rem accuratissime indagare quodque haud dubie verum comperissent, super eo monere. Haec ille amicis Byzantiis. Congressi deinde ipsi, magnus domesticus et protostrator, scrutabantur, si culpam commuissent aliquam, quae avum, rupta pace, ad bellum iure provocaret. Post longam et crebram inquisitionem usque a foedere composito ad illum diem nec aperta, nec occulta occasione se eius iram meruisse inveniebant. Existimabant nihilo minus a tali causa bellum nasci posse.

43. Michaeli primo Romanorum imperatori Palaeologo fuerunt filii nati tres, Andronicus iste, qui post parentem imperavit, Con-

τὸν βεβασιλευκῶς Ἀνδρόνικος καὶ Κωνσταντῖνος ὁ ἐν τῇ πορ- A.C. 1326
 φύρα τεχθεὶς καὶ Θεόδωρος τρίτος, καὶ θυγατέρες τοσαῦται.
 τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ἄλλοι γεγέννηται παῖδες, καθάπερ ἐν ἀρ-
 χῇ τῆς ἱστορίας ἐδήλωσε φθάσας ὁ λόγος, τῇ πορφυρογεννήτῃ
 5 δὲ Κωνσταντίνῃ ὁ Παλαιολόγος Ἰωάννης μονογενῆς γεγέννηται
 παῖς· ὃ Μετοχίτης ὁ μέγας λογοθέτης ἐξέδωκε τὴν θυγατέ-
 ρα Εἰρήνην πρὸς γάμον, τῇ τοῦ πανυπερσεβάστου πρὸς τοῦ
 10 θείου καὶ βασιλέως ἀξία τετιμημένῃ. οὗτος δὲ ὁ πανυπερσέ-
 βαστος οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρίς Θεσσαλονίκης τε καὶ
 15 ἰοτιῶν ἄλλων ἐσπερίων πόλεων ἐπιτροπέυσας, τὰ τε ἄλλα διώκει B
 ἢ αὐτῷ ἐδόκει ἄριστα εἶναι, καὶ τῇ τῶν Τριβαλῶν ἄρχοντι V. 104
 Στεπᾶνῳ τῷ Κράλῃ Μαρίαν τὴν αὐτοῦ κατηγγύησε θυγατέρα.
 οὗ δὲ γενομένου, νοῦν ἔσχε τῷ τῶν Τριβαλῶν ἄρχοντι προσ-
 χωρῆσαι ὄντι κηδεστῇ, ὡς ἂν τῇ ἐκείνου δυνάμει χρώμενος
 15 συμμαχοῦντος, ὧν ἐπετρόπευε πόλεων ὅσας ἂν οἷόν τε ἦ
 φρουραῖς κατασχὼν καὶ ἰδιοποιησάμενος, ἰδίαν ἑαυτῷ κατα-
 στήσῃ δυναστείαν, ἀποστήσας βασιλέως. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτά
 τε διενεοῖτο καὶ εἰς ἔργον ἐξῆγε, καὶ πανοικεσία μὲν ἐχώρησε
 πρὸς Τριβαλοῦς, καταπράξασθαι δὲ ἴσχυσεν ὧν ἤλπισεν οὐ-
 20 δέν. αἱ γὰρ ὑπ' αὐτὸν πᾶσαι πόλεις τὴν ἀποστασίαν συνεῖσαι, C
 οἷα δὲ ἐχρῶντο πολεμίῳ. ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ αἰτίας ταραχῆς
 οὐ φαύλης τινὸς αἱ κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐνεπλήσθησαν πόλεις.
 ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τῶν τοῦ μεγάλου λογοθέτου
 25 υἱῶν Δημήτριος μὲν ὁ Ἄγγελος Στρομβίτζης ἐπίτροπος ἦν,

3. Hinc patet, historiae huius primum caput assignari debuisse ad haec verba epistolae Chrioduli p. 4. Ὁ βασιλεὺς τοῖνον Ἀλέξι-
 ος, ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Ἄγγελος etc. ED. P. 12. Ita apud Tribal-
 los dicebatur Στέφανος. ED. P.

stantinus Porphyrogenitus et Theodorus, ac filiae item tres. Aliis igitur alii fuere liberi, id quod in vestibulo huius historiae demonstratum est. Porphyrogenitus Ioannem habuit unigenam, cui Metochites magnus logotheta Irenen filiam matrimonio coniunxit: eundem imperator patruus panhypersebasti dignitate coonestaverat. Hic panhypersebastus etiam tertium Thessalonicae aliarumque urbium occidentalium praefecturam gerens, tum alia constituit, ut unumquodque rectissimum censuit, tum Stephano Cralae Triballorum principi Mariam filiam uxorem dedit. Quo facto ad generum se adiungere decrevit, cuius viribus adiutus, quotquot posset urbibus ad suam praefecturam pertinentibus praesidia imponeret: et illis sub postestatem subiectis, ab imperatore desciscens, peculiarem sibi dominatum compararet. Talia meditabatur et iam ad rem conferre occipiebat: cum tota quippe domo ad Triballos transierat; sed eventus spem destituit. Nam omnes urbes, quibus praecerat, defectione eius intellecta, hostis eum loco habuerunt. Ex huiuscemodi igitur causa

- A. C. 1326 *Μιχαὴλ δὲ ὁ Λάσκαρις, Μελενίκου, πόλεων Μακεδονικῶν· οἱ δὲ γυναικῶς ἀδελφοὶ ὄντες τοῦ πανυπερσεβάστου, γράμματα πέμπουσι πρὸς τε ἐκεῖνον καὶ τὴν ἀδελφὴν, προφανῶς μὲν αὐτῶν ἀποστασίαν οὐ κατηγοροῦντα, πρόφασιν μέντοι οὐκ ἀγεννῆ τινα παρεχόμενα ὑποψίας. λέξεων τε γὰρ εὐποροῦν ἀμ-5 φιβόλων, καὶ φιλίας ἀνεμίμησκον ἀρχαίας καὶ συνδιατρι- D βῆς, καὶ τοῦ δεῖν ἀλλήλοις εὐνοεῖν ἄλλων τε ἕνεκα πλειόνων καὶ μάλιστα τῶν ἐκ τῆς συγγενείας ἐνεχύρων. τοὺς τὰ τοιαῦ-*
- P. 130 τα τοίνυν γράμματα κομίζοντας στρατιῶται συλλαβόντες κα- τὰ τὴν ὁδόν, οἳ ἦσαν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο τεταγμένοι φυλάττεινιο τὰς ὁδοὺς τοῦ πρὸς τὸν πανυπερσεβάστον ἕνεκα πολέμου, καὶ τὰ γράμματα ἀφελόμενοι, πρὸς μὲν Βυζάντιον ὡς βασι- λέα τὸν πρεσβύτερον τὰ γράμματα κομίσαι οὐκ ἔγνωσαν δεῖν, τὸν μέγαν λογοθέτην τὰ μέγιστα παρὰ βασιλεῖ δυνάμενον δε- δοικότες, εἰς Διδυμότειχον δὲ ἦλθον φέροντες τῷ νέῳ βασιλεῖ. 15 ἐπαίνεσας δὲ αὐτοὺς τῆς συνέσεως καὶ εὐβουλίας, ἀπέλυσεν εὖ ποιήσας ὁ βασιλεὺς. τὰ μέντοι γράμματα εἰς Βυζάντιον τῷ μεγάλῳ πέμψας λογοθέτῃ, παρήγει τε καὶ συνεβουλεύετο B αὐτὰ φιλικῶς, ὡς τὰ μὲν γράμματα ταυτὶ τῷ κηδεστῇ πέμ- ψειαν οἱ υἱοὶ γέμοντα πολλῆς ὑποψίας, αὐτὸν δὲ ἐκείνων τε 20 ὄντα πατέρα καὶ τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ τὴν δυνατὴν ὠφέλειαν ὀφείλοντα εἰσφέρειν, οἷα τῶν κατ' αὐτὴν πραγμάτων δι' αὐτοῦ διοικουμένων, χρεῶν ἐκείνους τε ἀπαθεῖς κακῶν τηρεῖν καὶ τὴν προσδοκωμένην ἀπ' αὐτῶν προαναστέλλειν βλάβην. τοῦτο

occidentis oppida non mediocriter perturbata sunt. Sub idem tempus e filiis magni logothetae Demetrius, cognomento Angelus, Strumbitzae, Michael vero Lascaris Melenico Macedoniae civitatibus praesidebant. Hi fratres uxoris panhypersebasti litteras ad eum sororemque mittunt, quibus illorum defectio non quidem aperte arguebatur, occasio tamen suspicandi non levis praebebatur. Erant siquidem refertae verbis ambiguis, veterisque amicitiae et consuetudinis memoriam refricabant; ac de mutua benevolentia praestanda admonebant, cum aliis pluribus de causis, tum ob vinculum affinitatis videlicet. Milites propter bellum cum panhypersebasto viis custodiendis praepositi, tabellarios intercipiunt, litteras auferunt, nec tamen ad imperatorem senem perferre audent, quod a magno logotheta, qui apud eum plurimum valebat, metuerent. Ergo Didymotichi iuniori eas reddunt: quos ille, ut debuit, tamquam prudentes et consultos laudavit ac dimisit. Epistolam vero Byzantium ad magnum logothetam transmittens, amice monuit ac suasit, ut quoniam filii eius has litteras suspiciosissimas ad affinem portandas dedissent, ipse tamquam eorum parens, omniaque summa officia rei publicae Romanae debens, (quando per eum eius res administrarentur,) et illis a malo caveret, et imminenti huic detrimento mature obviam iret. Id effici posse,

δὲ γένοιτ' ἂν, εἰ αὐτοὺς μὲν τοῦ τῶν πόλεων ἐκείνων ἄρχειν A.C. 1326
ἀποστήσας, ἑτέροισι ἀνυπόπτους ἐπιστήσει, αὐτοῖς δὲ ἑτέρας
ἀρχὰς ἢ ἂν αὐτῷ δοκῆ λυσιτελεῖν ἐγχειρήσει. „ἔμοι μὲν οὖν οὐκ
ἀγαθὸν ἔδοξεν” εἶπε „τῷ βασιλεῖ τὰ τοιαῦτα γράμματα ποιῆσαι
5 δῆλα, ἀλλὰ μόνῳ σοὶ, ὡς ἂν, συνετὸς ὢν, τὰ τε δέοντα ὑπὲρ τῶν
κοινῶν οἰκονομῆσης πραγμάτων καὶ τοῖς παισὶ τὰ λυσιτελοῦν-
τα.” βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα τῷ μεγάλῳ συνεβούλευε λογο- C
θέτη· ὁ δὲ, πείθεσθαι τε δέον καὶ χάριτας τῆς τῶν νικῶν κη-
δεμονίας ὁμολογεῖν, τοῦναντίον ἐποίει πᾶν. τραχέως γὰρ ἀπο-
10 κρινάμενος καὶ σκληρῶς, ἐπὶ τέλει προσέθηκε καὶ τοῦτο, ὡς
καὶ τοῖς ὄνοις ἢ παροιμίᾳ δίδωσι τὸν ζέοντα ἀντιξέειν. ταύτην
μὲν οὖν ἑαυτοὺς ἀνερευνῶντες ὑπενόουν αἰτίαν εἰς τὸ πολε-
μεῖσθαι παρεσχημένους, τὸν μέγαν ὑπολογιζόμενοι παροξύν-
θέντα διὰ ταῦτα λογοθέτην εἰς τὸ πολεμεῖν παρακαλέσαι τὸν
15 βασιλέα· σαφὲς μὲντοι εἶχον οὐδὲν εἰδέναί. ἄξιον δὲ καὶ
οἷας εὐεργεσίας πρὸς τε λογοθέτην τὸν μέγαν καὶ πρὸς τὸν D
πρωτοβεστιάριον Ἀνδρόνικον τὸν Παλαιολόγον, τοὺς τοῦ τρί- V. 105
του τουτουὶ πολέμου μάλιστα αἰτιωτάτους γεγενημένους, βα-
σιλεὺς ὁ νέος ὑπῆρξε, διηγῆσασθαι διὰ βραχέων, ὡς ἂν πρὸς
20 οἶον ἠγνωμόνον εἰδείημεν εὐεργέτην. ὁ γὰρ πρωτοβεστιά-
ριος οὗτος Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος, τῆς τοῦ πρεσβυτέρου
βασιλείας Ἀνδρονίκου παῖς ὢν ἀδελφῆς τῆς Ἄννης, ἣ συνή-
κει Μιχαῆλ τῷ δουκὶ τῶν Πάτρας ἀρχόντων ἐνὶ καὶ τῆς
25 λογοθέτην ἀπεχθῶς διατεθεῖς, πρὸς τὸν νέον βασιλέα ἐλ-

si iis, ab earum urbium procuracione avocatis, alias praefecturas
ut expedire videbitur committat, et nunc alios non suspectos surro-
get. Sibi visum, has litteras imperatori exhiberi non expedire: sed
ipsi patri duntaxat, ut cum prudentia praestet, quae rei publicae
rationes postulent, ea provideat atque administret, et filiorum salutem
det operam. Istae imperator junior magno logothetae suasit; quem
cum auscultare ac pro filiorum sollicitudine gratias agere oportuisset,
omnino secus egit: asper enim et acerbe respondens, in extremo adiecit
etiam hoc: Iuxta proverbium licere et asellis mutuum scabere. Hanc
itaque, in semet inquirentes, causam bello renovando se attulisse
suspiciabantur; repulantes, hinc irritatum magnum logothetam, im-
peratorem ad arma sollicitasse: nihil tamen certum scire poterant.
Operae pretium est porro paucis attingere, quae beneficia junior im-
perator in Andronicum Palaeologum protovestiarius et in magnum
logothetam longe praecipuos huius tertii belli auctores ultro contulerit:
ut in qualem quantumque bene merentem ingrati exstiterint, cog-
noscere possimus. Protovestiarius matrem habuit Annam sororem
Andronici senioris, quae Michaeli duci, uni ex principibus Patrae
et Thessaliae circumiectae, nupsit; qui nescio ob quam controversiam

- A.C. 1326 θῶν πολλά τε καὶ ἄκοσμα διεξήει κατ' αὐτοῦ, καὶ τελευ-
 ταῖον προσετίθει, ὡς ἤδη πρὸς τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπέχθειαν ἀπει-
 ρηκῶς, βούλοιντ' ἂν αὐτὸν συγκόπτειν πολλαῖς ταῖς πληγαῖς,
 P. 131 καὶν δέη διὰ τοῦτο καὶ ἀποθνήσκειν δι' ὃ καὶ ἀμύνειν αὐτῇ,
 εἴ τι μετὰ ταῦτα διὰ τὸ τόλμημα ἐπίοι δεινὸν, ἐδεῖτο. ἀκού-5
 σας δὲ ὁ βασιλεὺς, λόγοις τε πολλοῖς καὶ παραινέσεσι τὸν
 πρωτοβεστιάριον ἀπάγειν τοῦ τολμήματος ἐπεχείρει. ὡς δὲ
 οὐκ ἔπειθε, καὶ διαθήσειν ἠπειλήσε τὰ χαλεπώτατα, εἰ μὴ
 παύσοιτο τοιοῦτοις ἐπιχειρῶν. ἔφη γὰρ, εἰ μὲν πρῶν μηδὲν
 πρὸς αὐτὸν τοιοῦτον εἰπεῖν τι εἰργάζετο τῶν ἀτόπων, δεινὸν10
 μὲν ἂν ἦν, οὐδὲν δὲ αὐτῇ διαφέρειν ἐπειδὴ δὲ αὐτῇ φανε-
 ρὰν κατέστησε τὴν γνώμην, ἀδύνατον εἰς ἔργον τὴν βουλήν
 Bπροαγαγεῖν. τὴν γὰρ εἰς τὸν μέγαν λογοθέτην παροιμίαν, διοι-
 κητὴν τῶν βασιλέως ὄντα πραγμάτων, εἰς ἐκεῖνον ἄγειν τὴν
 ὕβριν, ἢ μὴ δέον αὐτὸν συγχωρεῖν. τούτοις μὲν οὖν ὁ πρω-15
 τοβεστιάριος ἐπέιθετο δείσας, καὶ ἀπέσχετο τοῦ τὸν μέγαν λο-
 γοθέτην τὰ εἰσχίστα διαθεῖναι. ὀλίγαις δὲ ὕστερον ἡμέραις
 βασιλεὺς ὁ πρεσβύτερος, εἴτ' ἐκ διαβολῆς εἴτε καὶ ἄλλως,
 τοσοῦτον ἐξώργιστο κατὰ πρωτοβεστιάριον, ὡς καὶ εἰρξαι θε-
 λῆσαι. πέμψας τοιγαροῦν πρὸς βασιλέα τὸν νέον τὸν μέγαν20
 λογοθέτην, ἄλλα τε πολλά τοῦ πρωτοβεστιαρίου κατηγορεῖ,
 καὶ ὅτι λοιδορούμενος αὐτὸν οὐ παύεται καὶ διασύρων, δι' ἃ
 Cδὴ καὶ μόνα δίκαιος εἶναι τὴν ἐσχάτην δοῦναι δίκην οὐ
 ταῦτα δὲ μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀποστασίαν ἂν αὐτῶν ἔννοεῖ.

magnum logothetam exosus, apud imperatorem iuniorem multa ad-
 versus illum confusius effudit cum hac clausula, se iam eius odio
 fessum, velle hominem plagis multis concidere, etiamsi propterea
 sibi moriendum sit. Quare eum rogabat, ut si propter tam audax
 facinus quippiam gravius sibi impenderet, opem afferret. Imperator
 longo sermone admonitum a tam praecipiti consilio abducere nite-
 batur. Cum surdo loqueretur, inclementissime illum se accepturum
 minatus est, nisi tali conatu desisteret. Et addebat: Si me celasses
 et interim vetitum aliquid in ipsum designasses, grave id quid-
 dem fuisset, mea autem nihil retulisset: at iam quia mentem tuam
 mihi aperuisti, quae vis opere compleri neutiquam possunt. Quod
 enim in magnum logothetam imperatoris avi vicarium petulantius
 committetur, id illum contumelia afficit, quod quidem mihi patium-
 dum non est. His commotus protovestiarus, timuit et in magnum
 logothetam exemplum pessimum moliri cessavit. Paucis diebus in-
 termisissis, senior imperator an calumnia, an alia ratione inductus,
 sic in protovestiarium exarsit, ut eum in carcerem compingere cogita-
 ret. Mittit igitur magnum logothetam ad nepotem, et hominem cum
 de aliis criminibus multis accusat, tum quod sibi maledica lingua
 obtrectare non desinat: ob quae sola extremum supplicium merea-

τούτων οὖν ἕνεκα πάντων εἰς δεσμοτήριον αὐτὸν ἐμβαλεῖν A.C. 1326
 δεῖον εἶναι οἰηθεῖς, καὶ αὐτῷ τὴν γνώμην δηλοῦν, ὡς ἂν εἰ-
 δεῖγῃ τε καὶ αὐτὸς ἅμα καὶ συνεπιλαμβάνοιτο πρὸς τὸ ἔργον.
 πρὸς ταῦθ' ὁ νέος ἀπεκρίνατο βασιλεὺς τοιαῦτα „θειότατε
 βασιλεῦ, τὸ μὲν πρωτοβεστιάριον τὸν ἐμὸν θεῖον ἀκόλαστόν
 τε εἶναι περὶ τὴν γλῶτταν καὶ πρὸς λοιδορίας εὐχερῆ, καὶ
 αὐτὸς συνομολογήσαιμι ἂν· διὸ καὶ αὐτὸς συνεπιψηφίζομαι
 τιμωρίας ἄξιον εἶναι τῆς προσηκούσης. τοὺς γὰρ ἐπιφανεστέ-
 ρους μᾶλλον τῶν ἀνδρῶν καὶ προσήκοντας βασιλεῦσι τά τε D
 10 ἄλλα συνετοὺς καὶ κοσμίους εἶναι δεῖ καὶ πρὸς πᾶσαν ἀρε-
 τῆς ἰδέαν ἐπιτηδείους, καὶ τὴν γλῶτταν πρό γε τῶν ἄλλων
 εὐφήμεους, οἷα δὴ τοῖς ὑποδεεστέροις ὡς τινα παραδείγματα
 κοινὰ καὶ τύπους κειμένους, πρὸς οὓς ὁρῶντες οἱ πολλοὶ, ὄν-
 θμιζοιεντ' ἂν πρὸς τὸ βέλτιον. ἀποστασίαν μέντοι οὐτ' αὐτὸς
 15 κατέγγων αὐτοῦ ποτε, οὔτε παρ' ἄλλον σαφῶς ἀκήκοα εἰδότες·
 οὐδὲ δὴ δίκαιον λόγους ἀμαρτόντα ἔργῳ τὴν κόλασιν ὑποσχεῖν,
 ἀλλὰ μᾶλλον ἐφ' οἷς ἡμαρτε τυχόντα συγγνώμης, λόγοις σω-
 φρονίζειν τοῦ λοιποῦ καὶ ἀπειλεῖν, εἰ μὴ παύοιτο τοιαῦτα
 ἀμαρτάνων, ὡς καὶ ὧν ἀφίεται νῦν ὁμοῦ πάντων ἐν τῇ τότε
 20 ὑπέξοντα τὰς δίκας.” οὕτω γὰρ πρωτοβεστιάριόν τε ἂν σω-P.132
 φρονέστερον γενέσθαι, αὐτὸν τε οὐ ζημιώσεσθαι ἀνδρα τῶν
 ἐπιφανῶν καὶ καθ' αἷμα προσηκόντων. τοιαῦτα συμβουλευῶν
 ἐδεῖτο πείθεσθαι καὶ τὴν ὀργὴν πρωτοβεστιαρίῳ ὑφεῖναι. εἰ

tur; praeterea quod ab ipsis deficere, meditetur. Ob haec existimare se, illum coniciendum in custodiam: et hanc sententiam suam ipsi indicare voluisse, ut pariter sciret seque ad eum comprimendum adiuveret. Nepos ita respondit, se quoque protovestiarium magnae amitae suae filium intemperanti lingua et ad convitia facilem esse, libenter confiteri: quocirca et suo iudicio poenae commeritae subiciendum. Etenim ceteris illustriores et imperatoribus cognatione devinctos, inquit, etiam prudentes ac modestos et ad omne genus virtutis habiles et lingua prae aliis bene ominata esse condecet, inferioribus velut communia quaedam exemplaria formasque propositos, in quas plebeii intuentes, vitam ac mores suos quasi ad certos numeros component. Verumtamen illum agitare animo, neque ego unquam iudicavi, neque ab alio, cui id constaret, audivi. Non itaque iustum est, qui verbis duntaxat peccavit, eum rebus poenam luere: immo potius erratorum veniam dare et verbis in viam reducere eum oportere. Minae quoque intentandae, nisi talibus modum fecerit, simul omnium, etiam quae nunc illi dimittuntur, in futuro supplicia subiturum. Sic protovestiarium probiorem fore, et virum nobilitate conspicuum ac sanguine imperatori coniunctum haud male multatum iri. Hoc consilium nepos dabat, et ut audiretur iraque poneretur rogabat. Sin ad veniam in-

Δ. C. 1326 δ' ἄρα ἀνευδότης ἔχει καὶ μὴ βούλοιτο συγγνώμης ἀξιοῦν,
 V. 106 κύριον ὄντα πάντων ὃ, τι ἂν ἐθέλη ἐξεῖναι ἔλεγε ποιεῖν. συν-
 ἤρατο δ' ἂν καὶ αὐτὸς πρὸς τὸ τιμωρησασθαι τὸν ὑβριστήν,
 εἶγε ἐνδεῶ τῆς δυνάμεως ἐώρα τὴν βούλησιν κεκτημένον· ἐπεὶ
 δὲ ὅσα ἂν ἢ βουλομένη καὶ δυνατὸς ἐστι καταπραΰνασθαι, 5
 Βπειραινέτω τὴν βουλὴν. Ταῦτα τοῦ μεγάλου λογοθέτου πρὸς
 βασιλέα τὸν πρεσβύτερον ἀπαγγέλλαντος, εἴτε τοῖς βεβουλευ-
 μένοις ὡς λυσιτελέσιν ὁ βασιλεὺς πεισθεῖς, εἴτε τὴν τοῦ νέου
 καλοκάγαθίαν αἰδεσθεῖς, τοῦ κακῶς ποιεῖν τὸν πρωτοβεστιά-
 ριον ἀπέστη. οὕτω μὲν ἀμφοτέροις ὁ νέος βασιλεὺς, τῷ μὲν 10
 τοῦ μὴ πληγαῖς πρὸς τῷ ἀτιμασθῆναι συγκοπῆναι, τῷ δὲ τοῦ
 μὴ διὰ βίου δεσμοκτήριον οἰκεῖν, αἰτιώτατος ἐγεγόνει. αὐτοὶ
 δὲ μετὰ μικρὸν ἐκ τοῦ ἄκρως ἐκπεπολεμῶσθαι εἰς φιλίαν συν-
 ελθόντες καὶ ὄρκους ἐμπεδώσαντες ἀλλήλους ἢ μὴν φρονήσειν
 ταῦτα, πρὸς τὸν κατὰ τοῦ νέου βασιλέως πόλεμον αὐτοὶ τε 15
 C ἐξηρτύνοντο καὶ τὸν βασιλέα παρεκάλουν, ἀπάταις χρώμενοι
 καὶ διαβολαῖς· καὶ τῆς εὐεργεσίας ἀπεδίδοσαν χάριν τὸ μέχρι
 θανάτου πολεμεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν οὕτω· βασιλεὺς δὲ ὁ πρε-
 σβύτερος τὸν πρωτοβεστιάριον ἄρχοντα καταστήσας Βαλαγρα-
 δων, προσηνώς τε καὶ ἡμέρωσ ὀμιλήσας καὶ πολλὰ ἐπαγγει- 20
 λάμενος εὖ ποιήσειν, ἐξέπεμψεν, ὅσων ἂν δεοί πρὸς τὸν πό-
 λεμον εἶναι παρεσκευασμένον παραγγείλας, ὡς ἅμα τῷ δέξα-
 σθαι γράμματα παρ' αὐτοῦ βασιλεῖ τῷ νέῳ τὴν ἐκ τῆς ἐσπέ-

4. Sic scripsi ex coniectura Intpr., cum antea esset ἐνδεῶ τῆς
 βουλήσεως ἐώρα τὴν δυναμιν κεκτημένον.

exorabilis maneret, ipsi ut rerum omnium domino licere facere quod
 liberet. Se quoque ad iniuriosum illum puniendum adiutorem esse
 voluisse, si videret deesse facultatem ei, cui voluntas non deesset.
 Nunc quia quaecumque vellet, praestare posset, faceret quod vellet.
 Haec postquam magnus logotheta seni renuntiavit, ille sive eo con-
 silio tamquam utili persuasus, sive nepotis probitatem reveritus, in
 protovestiarium animadvertere supersedit. Ita iunior imperator uni
 maxime profuit, ne cum infamia verberibus contunderetur, alteri, ne
 aeternis vinculis mandaretur: qui non diu post ex infestissimis odiis
 in gratiam redierunt. Cumque ad idem sentiendum iusurandum con-
 firmationis ergo adhibuissent, ipsi bellum instruxerunt dolisque et ca-
 lumniis senem incenderunt, et beneficia bene meritum usque ad mor-
 tem oppugnando pensaverunt. Atque hi quidem ita se gesserunt. Im-
 perator avus protovestiarium Balagradorum praesidem creavit, beni-
 gue tractatum cum multorum beneficiorum pollicitatione emisit: cum
 praecepisset, ut quibuscumque ad bellum opus esset parata habe-
 ret, quo statim atque a se litteras accepisset, ex occidente copias
 in nepotem duceret. Cui scriptum est ab amicis Byzantio, avum
 propalam bellum adornare. Quamobrem ei et magno domestico, nec

ρας ἐπάξων στρατιάν. ἀπὸ δὲ Βυζαντίου πρὸς τὸν νέον Ἄν- A.C. 1326
 δρόνικον ἤκον γράμματα παρὰ τῶν φίλων, σαφῶς ἀπαγγέλλον-
 τα, τὸν πρεσβύτερον βασιλέα πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευάζε- D
 σθαι. διὸ καὶ ἐδόκει δεῖν αὐτῷ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestίῳ καὶ
 5 πρωτοστράτορι βουλευτέα εἶναι περὶ τοῦ πολέμου. βουλευσα-
 μένοις δὲ μεγαλοψυχία ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν προτέρων πολέμων
 ἐδόκει χρῆσθαι καὶ μὴ προεξανίστασθαι, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ τῶν
 πραγμάτων ἔλεγχον περιμένειν, ἅμα καὶ ἐλπίζοντες περιγενήσε-
 σθαι τοῦ πολέμου, ἀμύνοντος αὐτοῖς καὶ τοῦ Θεοῦ παρασπον-
 10 οδουμένοις· αὐτοὶ γὰρ οὔτε λόγῳ αἰτίαν παρασχεῖν τοῦ λελύ-
 σθαι τὰς σπονδάς. πείρας δὲ χάριν ἐδόκει πρὸς Βυζάντιον
 ἀπελθεῖν ὡς; ἢ φανεροῦ γενησομένου ἅμα τῷ αὐτοὺς ἀφικέ-
 σθαι τοῦ πολέμου ἢ διαλυθησομένου, τῶν κινούντων καταπλη-
 ξάντων. βασιλεῖ πᾶν οὖν τῷ νέῳ καὶ τοῖς φίλοις οὕτως ἐδόκει.
 15 μδ'. Καὶ ὕστερον οὐ πολλαῖς ἡμέραις κατὰ τὰς ἀρχὰς P. 133
 Ὀκτωβρίου τῆς ἐνδεκάτης ἰνδικτιῶνος ἐκ Αἰδουμοτείχου ἦλθον A.C. 1327
 εἰς Σηλυβρίαν, στρατιάν μὲν οὐκ ἐπαγόμενοι τοῦ μὴ δοκεῖν
 ἐξεπίτηδες πρὸς πόλεμον χωρεῖν, ἅμα δὲ οἰκέταις καὶ τῶν
 φίλων οὐκ ὀλίγοις. ὡς δὲ ἐπύθετο ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς,
 20 τὸν τε δικαιοφύλακα Γρηγόριον τὸν Κλειδᾶν καὶ Νίφωνά
 τὸν ἐπίσκοπον Μογλαίνων πρὸς τὸν ἔγγονον ἀπέστειλεν εἰς V. 107
 Σηλυβρίαν, εἰς Βυζάντιον κελεύων μὴ ἐλθεῖν· οὐδὲ γὰρ ἂν
 αὐτῷ τὴν εἴσοδον παραχωρήσειν, ὅτι τὰς πρὸς αὐτὸν σπον-
 δὰς παραλύσεις καὶ τοὺς ὅρκους· κἄν τι περὶ αὐτὸν συμβῆ B

16. Pro δεκάτης scripsi ἐνδεκάτης, certissima emendatione. Nam cum ex iis, quae noster supra c. 42. narravit, tum ex Nicephoro L. VIII. c. 15. 4. patet, non annum 1326, sed sequentem iam agi. Error librarii est, non Cantacuzeni.

non protostratori de bello in consilium ire placuit, visumque adhibendam, ut prioribus bellis, animi magnitudinem, nec prius insurgendum, sed quid tempus moneat, exspectandum. Spes etiam victoriae praeclara illos sustentabat, quod Deum sibi fracto foedere laesis succursurum confiderent; ad quod frangendum ipsi nec re, nec verbo in causa ullo modo fuissent: experiundi tamen gratia Constantinopolin procedendum, quod belli molitio, simul ac eo accessissent, clare apparitura, aut perterrefactis, qui illud suscitarent, in nihilum recasura esset. Haec consiliantium sententia fuit.

44. Dies pauci intercesserunt, cum ineunte Octobri, Indictione undecima, Didymoticho Selybriam sine exercitu, ne dedita opera in bellum viderentur proficisci, servorum amicorumque stipati catervis venerunt. Quod ut comperit senior, Gregorium Clidam diacophylacem et Niphonem Moglaenorum episcopum Selybriam mittit suis verbis nepoti mandatum, ne Byzantium adeat: non enim ingredi permissurum, quandoquidem foedus in postremis habuisset. Proinde

A.C. 1327 τῶν ἀβουλήτων, οὐκ ἐκείνη, ἀλλ' ἐαυτῇ τὴν αἰτίαν λογίζεσθαι παρεσπονδηκῶτι. τούτων ἀκούσας ὁ νέος βασιλεὺς, ἤλγησε μὲν οὐχ ἥκιστα ἐπὶ ταῖς ἀγγελίαις· μικρὸν δὲ ἐπισχὼν, „ἐβουλόμην” εἶπε „μὴ τοσοῦτον ἀμνήμονα τὸν ἐμὸν κύριον καὶ βασιλέα ἢς ἔργοις αὐτοῖς εὐπειθείας καὶ δουλείας πρὸς αὐτὸν ἐνεδειξάμην ὄφθῆναι νῦν· ἐπεὶ δ' ἡ τῶν ἐμῶν ἀμαρτημάτων πληθὺς ἐπίορκον καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν συμβάσεων ἀθετητὴν καὶ οἴεσθαι ἀνέπεισε καὶ λέγειν, δέον εὐγνώμονα καὶ φιλοπάτορα καὶ αὐτῷ

C ὑπέκοντα λογίζεσθαι πάντα, πρῶτον μὲν ἐν καιρῷ οἴομαι τὴν πρὸς ἐμὲ ὑμῶν ἄφιξιν γεγενῆσθαι, συνετιῶν ὄντων καὶ δυνα-10 μένων μάλιστα ἀπὸ τῶν λεγομένων τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ δέοντα συνεῖναι. ἔπειτα ἐρωτῶ, εἰ καὶ παρὰ τοῦ ἐμοῦ κυρίου καὶ βασιλέως ἐπιτετραπται ὑμῖν, ἅ τε ἡδίκηκα ἐγκαλεῖν καὶ τούτων τὴν ἀπολογίαν δέχεσθαι διεξιόντος. ἐλπίζω γὰρ ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος ἀπολύσασθαι τὰ ἐγκλήματα.” τῶν δὲ εἰπόντων μη-15 δὲν πλέον ἐπιτετραφῆναι ἢ ὅσον μὴ εἰς Βυζάντιον ἀπαγγείλαντας ἦκειν, αὐθις ἀναστρέφειν, „ἀπαγγείλατε τοίνυν” ἔφη „τῷ ἐμῷ κυρίῳ καὶ βασιλεῖ, ὅτι τὸν ἔφορον τῆς ἀληθείας ἐπιμαρτύρομαι θεὸν καὶ αὐτὸν ἀλήθειαν καλούμενον καὶ ὄντα, ὡς οὔτε πρό-20 τερον, οὔτ' ἐν τῷ νῦν ἀδίκως κατ' ἐμοῦ κινουμένῳ πολέμῳ, οὔτ' ἔργοις οὔτε μὴν ἐν ῥήμασιν ἐμαντῷ τι σύνοιδα πεπραγμένον κατὰ σοῦ, διὸ καὶ ἰκέτης γίνομαι σου πρὸς αὐτοῦ τοῦ θεοῦ τὸ

P. 134 ὀργίζεσθαι ἀποθήμενον, συμπαθεία χρήσασθαι καὶ πραότητι, καὶ τοῦ δικαίου καὶ λυσιτελοῦντος ἔξω ποιεῖν μηδέν. εἰ δ' ἄρα

5. αὐτὸς legebatur pro αὐτοῖς et 15. ἀποδύσασθαι.

si quid ei obveniret mali, non illi, sed sibi culpam adscriberet, qui foedus violasset. Doluit valde hoc nuntio nepos, paulumque cunctatus, Voluissem, inquit, dominum meum et imperatorem subiectionis meae, quam erga eum factis ostendi, non adeo deposuisse memoriam. Sed quia peccatis meis factum est, ut huc prolaberetur, meque periurum et pactorum contemptorem iudicaret ac diceret, cum probum, patris amantem sibi que subiectum reputare debuisset, primum quidem opportune vos huc venisse arbitror, viros prudentes quique facillime ex oratione mea veritatem et officium intellecturi sint. Deinde interrogo, ecquid ab avo meo in mandatis acceperitis, ut de iniuriis illi a me illatis mecum expostuletis meamque contra defensionem audiat. Etenim ad obiecta depellenda quod dicam superfuturum, nedum defuturum spero. Respondentibus, non plus sibi praeceptum, quam ut ei denuntiarent, ne Byzantium ingrederetur, statimque reverterentur: Renuntiate igitur, ait, domino meo et imperatori, me Deum veritatis vindicem atque adeo ipsam veritatem, (ipse enim et est et nominatur veritas,) testari, me neque antea, neque modo bello tam inique appetitum, mihi alicuius in ipsum criminis, seu re seu verbo admitti, conscium esse aut fuisse. Quare illum per Deum

τοῦ δαίμονος ἢ δυσμένεια, δι' ἣν πολλάκις ἐν κακοῖς τεταλαι- A. C. 1327
 πάσθηκα, τῆς μὲν δουλείας καὶ εὐπειθείας, ἣν ἔργοις αὐτοῖς
 ἐπεδειξάμην ἐν παντὶ τῷ παρασχόντι, παρεσκεύασεν ἐπιλελῆ-
 σθαι, τοῖς διαβάλλουσι δὲ καὶ συκοφαντοῦσιν ἀνέπεισε προσ-
 5έχειν καὶ τὸν κατ' ἐμοῦ πόλεμον κινεῖν, δέομαι αὐτοῖς μὴ ἐρή-
 μῃ οὕτω καταψηφίσασθαι, ἀλλὰ τὰ τε ἐγκλήματα δηλῶσαι
 καὶ τόπον ἀπολογίας παρασχεῖν. εἰ μὲν οὖν διαφύγω τὴν δί- B
 κην, τὰ ἐγκλήματα ἀπολυσάμενος, εὖ ἂν ἔχοι ἂν δ' ἐπιου-
 κῶν ἀλῶ καὶ παρασπονδῶν, οὐδεμιᾶς ἀξιώ τυχεῖν συγγνώμης,
 10 ἀλλὰ πᾶν ὅτι οὖν πάσχειν αὐτὸς τιμῶμαι." βασιλεὺς μὲν οὖν ὁ
 νέος τοῖς πρέσβεσι τῷ πάππῳ τοιαῦτα ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν οἱ
 δ' ἐπυνθάνοντο αὐτοῖς, εἰ μηδὲν ἑαυτῷ σύννοιδε τοὺς πρὸς βα-
 σιλέα τὸν πάππον γεγενημένους ὄρκους παραβεβηκῶς, οἴομενοι
 πεῖσαι ἂν βασιλέα ῥαδίως διαλύσασθαι πρὸς τὸν ἔγγονον, εἰ
 15 μηδὲν ἐπιουκῶντα πύθοιτο αὐτόν. τοῦ δὲ ἰσχυρισμένου ἄχρι
 τότε παρεσπονδηκέναι μηδαμῶς, χαίροντες εἰς Βυζάντιον ἔπα- C
 νῆκον, ἐλπίζοντες τὸν πόλεμον τῶν βασιλέων καταλύσειν τὸ
 δ' ἐναντίως ἢ ἀπέβη προσεδόκων. ἀπαγγειλάντων γὰρ ὅσα βα-
 σιλεὺς ὁ νέος πρὸς τὸ μὴ παρεσπονδηκέναι παραιτεῖται, οὐ-
 20 δὲν μᾶλλον ὁ πρεσβύτερος ὑφῆκε τῆς ὁργῆς, ἀλλ' ἐκείνοις μὲν
 ἀπεκρίνατο οὐδέν· τῷ πατριάρχῃ δὲ Ἡσαΐα τὸ μνημονεύειν
 ἐν ταῖς ἱεροτελεστίαις τοῦ ἐγγόνου μήτ' ἐν τῷ τῆς τοῦ Θεοῦ
 Σοφίας νεῖθ, μήτ' ἐν τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς ἐκέλευε συγχωρεῖν
 καὶ αὐτῶν γὰρ τῶν ἐν βασιλείοις ἱερῶν ἀπεληλακέναι τὴν V. 108

immortalē obsecro, ut iuxta mecum miseriam meam sentiat, seque
 ad lenitatem det, ac ne quid praeter aequum et bonum attentet.
 Quod si cacodaemonis malignitas, propter quam multas toties ae-
 rumnas pertuli, paratam ad eius nutum voluntatem meam, quam,
 quotiescunque occasio fuit, prae me tuli, ex animo illi excussit,
 obtrectatoribus autem et sycophantis aures dare et armis me perse-
 qui persuasit, iterum oro, ne indicta causa me condemnent, sed cri-
 mina proferat, defendendi locum relinquat. Si, refutatis illis, da-
 mnationem effugero, bene habet: sin perfidus et foedifragus inventus
 fuero, ne veniam consequar, et vel me iudice, quantumvis magno
 supplicio multer. Haec nepos avo. Quaerentibus adhuc legatis, ec-
 quid iuramentum, quod avo iuravit, nullam partem violarit, (rati,
 non difficile reconciliatum iri senem, si iurisiurandi tenacem esse
 audierit,) confirmanteque illo, se ad id tempus usque nihil foederi
 contrarium egisse, lactantes ac bene sperantes, bellum sopitum iri,
 Byzantium repetivere. Verum aliter accidit, quam sperabant: ex-
 positus namque quibus iunior rupti foederis culpam ab se amolitus
 esset, nihilo magis senior iram posuit. Et legatis quidem nihil re-
 spondit: patriarchae vero Esaiac praecipit, ut inter sacrorum solen-
 nia neque in Sophiae, neque in aliis templis eius nouicu edi sine-

- A. C. 1327 τούτου μνήμην. ὁ πατριάρχης δὲ τὴν αἰτίαν ἤρωτα, δι' ἣν ἂν ἐκβάλλοιτο τῶν ἱερῶν ἢ μνήμη τοῦ βασιλέως· εἰ μὲν γὰρ εἰς
- Δ**τι τῶν ἀλλοτριῶν τῆς ἐκκλησίας ἐξώκειλε δόγμα, οὐδ' οὕτω πρὸ πάσης παραινήσεως καὶ πείρας τῶν ἱερῶν ἐκβάλλειν χρῆ, ἀλλ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας προστάτην⁵ ἀποδειχθέντα δογμάτων καὶ κηδεμόνα ψυχῶν, οὐκ ἄχοι Ῥηγίου μόνον, ὅπου βασιλεὺς ὁ νέος διατρίβει, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔσχατιὰς γῆς ὑπὲρ ψυχῆς κινδυνευούσης ὀφείλειν τε καὶ προθυμεῖσθαι βαδίζειν. διὰ τοῦτο δεόν ἐἶναι πρῶτον πρὸς αὐτὸν ἀπελθεῖν· κὰν μὲν, Θεοῦ συναιρομένου, πολλὰ διδαχθεῖς καὶ ἰο-
νουθετηθεῖς τὴν κακοδοξίαν ἀπόθηται, τὴν ἀλήθειαν ἀσπασά-
μενος καὶ τὸ ὑγιαῖνον τῶν δογμάτων ἐπεγνωκῶς, πανταχόθεν ἂν ἔχοι καλῶς, τῇ τε ἐκκλησίᾳ, τοῦ κατὰ πνεῦμα, καὶ σοί, τοῦ σωματικοῦ παιδός, τοῖς τε Ῥωμαίοις, τοῦ βασιλέως σεσωσμένου.
- P.135** ἂν δ' ἐθελοκακῶν φανῆ καὶ πρὸς τὰς ἀγὰς τῆς ἀληθείας καμ-¹⁵
μύων ἔκοντι τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ οὐδὲ μικρὰν τινα παρέχων ἔλπιδα τοῦ ἰατρειθῆναι ἂν ποτε, οὐ τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἱερῶν μόνον αὐτοῦ τὴν μνήμην ἐκβαλῶ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὁποῖδήποτε γῆς Χριστιανοῖς ἐκκήρυκτον αὐτὸν ποιήσω." ἀποκριναμένου δὲ τοῦ βασιλέως, οὐ διαστροφὴν τῆς πίστεως τῷ ἐγγόνῳ ἐγκα-²⁰
λεῖν, ἀλλὰ τῶν εἰς αὐτὸν ὄρκων ἀθέτησιν καὶ τῶν συνθηκῶν,
- Β**ἔτι τε ἀσθάδειαν καὶ ἀπειθειαν, καὶ διὰ τοῦτο νουθεσίας καὶ παιδείας χάριν τὸ τοιοῦτον ἐπινενοηκέναι, πάλιν δὲ αὐτοῦ τὴν διόρθωσιν ἀξίαν ἐπιδειξαμένου τῶν ἡμαρτημένων, αὐτὸν τὰ δεόντα ποιήσιν· „οὐκοῦν" εἶπεν ὁ πατριάρχης „δέομαί σου,²⁵
κράτιστε βασιλεῦ, μίαν ἐμοὶ χάριν ταύτην καταθεῖναι μεγί-

ret : nam et in palatio eius memoriam e sacris eiectam esse. Patriarcha huius rei causam sciscitari : nam si vel in dogma aliquod ab ecclesiae placitis diversum praecipitasset, ne sic quidem citra admonitionem et conatum eius sanandi e sacris eiectum illius nomen oportuisse. Quin se ipsum, a Deo sacrorum ecclesiae dogmatum autistitem animarumque procuratorem institutum, non Rhegium modo, ubi iunior esset, sed ad ultimas terras etiam pro anima in salutis periculo versante et debere et velle alacriter proficisci. Quare faciendum, ut primum adeatur; et siquidem, Deo favente, longa disputatione ac monitis victus, dogmatum nostrorum sinceritate perspecta, pravam opinionem deseruerit veritatemque amplexatus fuerit, quid melius optari posse? cum et ecclesia secundum spiritum, et is secundum carnem filium, et Romani imperatorem suum recuperaverint. Sin se in improbitate confirmaverit atque ad radios veritatis oculos clauscrit, nec qualemquam spem futurae sanitatis fecerit, non solum e sacris Byzantinis eius nomen expuncturum, sed Christianis per orbem universis etiam ut pium communiione seclusum promulgaturum. Tum imperator, non se pra-

στην, τὸ πρὸς αὐτὸν ἐπιτρέψαι ἀπελθεῖν" ἐλπίζειν γὰρ βα- A. C. 1327
 σιλέα τὸν νέον πείσειν, εἴ τί τε ἡμάρτηται πρότερον, ἐπα-
 νορθώσασθαι καὶ ἀσφαλῶς εἰς τὸ ἕξῃς τὰ δέοντα ποιεῖν, τὰ
 τε μεταξὺ προσκόμματα καὶ τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου ποιήσειν
 5 ἐκποδῶν. ἀηδῶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις διατεθεὶς,
 „ἐχοῖν" εἶπε „τοῖς ἐμοῖς ἀπολυπραγμόνως πείθεσθαι λόγοις,
 καὶ τὸ κελευόμενον ἀντιλέγοντα μηδὲν ποιεῖν· ἐπεὶ δ' οὐκ C
 οἶδ' ὅστιν χρώμενος λογισμῶ τάναντία καὶ λέγειν καὶ πράτ-
 τειν προήρησαι, ἐμοὶ δέον συνεργεῖν, αὐτὸς ἂν εἰδείης ἃ δέον
 10 ποιεῖν." οὕτω μὲν οὖν βασιλεὺς τε καὶ πατριάρχης ἀσύμφω-
 νοι ταῖς γνώμαις ἦσαν. διὸ καὶ ἐν μὲν βασιλείοις τὴν τοῦ νέου
 βασιλέως ἀπειρήτο ποιεῖσθαι μνήμην· ἐν δὲ τοῖς κατὰ Βυζάν-
 τιον λοιποῖς ἱεροῖς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ τεμέ-
 νει τῷ ἱερῷ, ὡς ἔθος ἦν, ἡ μνήμη τῶν βασιλέων ἐτελεῖτο. D
 15 μέ. Βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐν τῷ περὶ τὸ Ῥήγιον Ἐννακό-
 σια προσαγορευομένῳ χωρίῳ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μάλιστα Ὀκτω-
 βρίου ἄχρι καὶ Δεκεμβρίου διατριβὸν μηνός, ἐδεῖτο τοῦ πρε- V. 109
 σβυτέρου βασιλέως, μὴ αὐτίς τὰ Ῥωμαίων πράγματα εἰς φθο-
 ρὰν καὶ ταραχὴν ἐμβαλεῖν, ἀλλ' ἔλεον τῶν ὑπηκόων σχόν-
 20 τα, μὴ ἐπὶ πλέον τὸν πόλεμον ἐξάγειν. ὡς ἂν δὲ αὐτὸν τὴν
 εἰρήνην πείσῃ μᾶλλον ἐλέσθαι, καὶ τοιοῦσδε πρὸς αὐτὸν διὰ P. 136
 πρέσβεων ἐχοῖτο λόγοις· „τῆς ἐμῆς, ὦ βασιλεῦ, σπουδῆς τε

vitatem in fidei capitibus nepoti obiicere, sed iurisiurandi foederum-
 que contemptum, superbiam insuper et contumaciam. Atque idcirco
 illius commonefaciendi et castigandi causa istuc excogitasse. Si
 rursus emendationem pro portione peccatorum ostenderit, se, quod
 sui muneris sit, non neglecturum. Ergo, subiicit patriarcha, oro te,
 imperator optime, uti hoc maximum apud me beneficium ponas
 meque ad illum abire sinas. Etenim effecturum me divinat animus,
 et ut nepos, si quid antehac peccavit, id corrigat atque in poste-
 rum quod suarum est partium fideliter praestet, et offendicula bel-
 lique irritamenta e medio auferantur. Hic sermo imperatorem pu-
 pugit: Atqui oportebat, inquit, omissa hac supervacanea in negotio
 alieno sollicitudine verbis meis obtemperare et iussa non repugnanter
 exsequi. Sed quoniam nescio quomodo ratiocinatus, contra et dicere
 et facere maluisti, cum mecum facere deberes, ipse noveris quid con-
 veniat. Hoc itaque modo imperator et patriarcha sententiis disside-
 bant: unde in palatio quidem interdicta erat nepotis mentio; in reli-
 quis autem per urbem Byzantinam sacris, etiam in ipsa aede Sophi-
 ae, sacrorum tempore solenni more uterque imperator nominabatur.

45. Iunior imperator in castello Eunnosia, non procul Rhegio
 a principio Octobris usque ad Decembrem sedens, avum precaba-
 tur, ne rem Romanam rursus in tumultum perniciemque coniceret,
 sed misericordia suorum civium motus, bellum inhiheret. Quo autem
 illum ad pacem flecteret, sic per legatos egit: Sedulitatis et volunta-

A. C. 1327 καὶ προθυμίας ὑπὲρ τῶν κοινῆ τῆ Ῥωμαίων ἡγεμονία συμ-
 φερόντων οὐχ ἑτερόν τινα ἀξιώχρεων ἢ σὲ μάρτυρα ἔξεισι
 παρασχεῖν. οἶσθα γάρ, ὅπως, Προουσηγῶν ὑπὸ Περσῶν πολιορ-
 κουμένων καὶ ὅσον οὐπω ἀλώσεσθαι προσδοκωμένων διὰ τὸ
 τὸν σίτον παντάπασιν ἐπιλελοιπένας, πυθόμενος αὐτὸς αὐτό-5
 κλητος εἰς Βυζάντιον ἦκον, δεόμενός τε ἅμα καὶ συμβουλευ-
 ῶν, τοῖς πολιορκουμένοις τὴν δυνατὴν πρόνοιαν εἰσενεγκεῖν.
 αὕτη δ' ἦν τὸ ἐμὲ ἅμα τῆ στρατιᾷ ναυσὶ πρὸς τὴν Τρίγλει-
 Βαν περαιωθέντα, ἐπεὶ οὐ πολὺ Πρόουσης διέχει, τοῖς τε βαρ-
 βάροις, ἣν δύνωμαι, ἐπιθέσθαι καὶ Προουσηγοῖς τὰ ἐπιτήδεια 10
 ἔσχομισαί. τούτου δὲ γενομένου, ἐλπίς αὐτοῦς χρόνον πολὺν
 πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀντισχῆσειν· τᾶλλα γὰρ ἢ πόλις ἅπαντα
 κατεσκευάσται καρτερώς. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτω προθυμίας εἶχον
 πρὸς τὸ Προουσηγοῖς βοηθεῖν αὐτοῦς διακινδυνεύων, σοῦ δὲ μὴ
 ἐφιέντος, ἄκων κατεσχέθην· ὃ καὶ μάλιστα αἴτιον ἔδοξε γε- 15
 γενῆσθαι τοῦ Προῦσαν ὑπὸ τοῖς πολιορκουσί βαρβάροις γε-
 Cγενῆσθαι. ταῦτα δὲ διήλθον, οὐχ ἔν' ἀπλῶς οὕτω φιλοτιμή-
 σωμαί, ἀλλ' ἔν' ἐπιδείξαιμι ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος, ὅτι εἰ
 μιᾶς ἕνεκα πόλεως κινδυνευούσης οὕτω περιεκαίωμην καὶ δεῖν
 ἐνόμιζον ἢ βοηθεῖν αὐτῇ ἢ καὶ αὐτὸς συγκινδυνεύειν, πολὺ 20
 μᾶλλον ἂν ἀλγοίην νῦν, ὁμοῦ Ῥωμαίων σύμπασαν τὴν ἡγεμο-
 νίαν κινδυνεύουσαν ὄρων. τὸ γὰρ ἡμᾶς, τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς πρὸς
 τοὺς ἔξω πολεμίους πολεμεῖν δικαίους ὄντας, συρῆσθαι
 ἀλλήλοισι οὐκ ἄλλο τι ἢ καταστροφὴν αὐτῆς τελεωτάτην οἶε-

tis meae, imperator, ad providenda ac tuenda Romani imperii com-
 moda praeter te idoneum testem laudare alium non queo. Manet enim
 in memoria tibi, quo pacto, cum Pruseni a Persis obsidione valla-
 rentur, et iam inibi esset, ut penitus defecti cibariis, in hostium
 manus venirent, ego, re comperta, Byzantium non vocatus advolarim,
 teque rogando et hortando impulerim, ut qua posset providentia
 victus importaretur. Poterat autem sic, ut ego cum militibus Tri-
 gliam Prusae vicinam traicerem, barbaros, si liceret, invaderem, et
 Prusenis alimenta inferrem. Quo quidem modo obsidionem diu to-
 leraturam sperabatur, quando undiquaque firmiter communita est.
 Cum igitur ego Prusenis quamvis cum capitis mei discrimine succur-
 rendi desiderio arderem, tu me invitum cohibuisti: id quod potis-
 simum videtur in causa fuisse, cur Prusenorum barbari potirentur.
 Haec narraui, non ut gloriarer tantummodo, sed ut ex ea, quae mihi
 suppeditat copia, quod volo uno argumento demonstrarem. Si enim
 propter unicum urbem tantum cruciabar eique aut ferendum auxi-
 lium, aut cum ea omnes casus mihi subeundos existimabam, quanto
 magis nunc cruciarer, si universum imperium Romanum simul in dis-
 crimine vocatum aspicerem? Nam quod nos, qui pro eo adversum
 externos propugnare summo iure debebamus, bello concurrimus, hoc

σθαι χρή. διὸ δὴ καὶ σφόδρα σου δέομαι, βασιλεῦ, εἰ μὲν A. C. 1327
οἶόν τε, καταλῦσαι τὴν ἔχθραν καὶ τὴν εἰρήνην μᾶλλον ἢ
τὸν πόλεμον ἐλέσθαι. εἰ δ' ἐπὶ τοσοῦτον οἱ τῶν σνκοφαντῶν
ἴσχυσαν λόγοι, ὥστ' ἐμὲ πολλὰ περὶ εἰρήνης δεόμενον ἀνύειν
5 μηδὲν, τό γε δεύτερον ἵκετεύω, ἐπὶ σοῦ ἅμα δύο ἢ καὶ τρισίνD
ἐλθόντα δικασθῆναι. κὰν μὲν ἀπολύσωμαι τὰς αἰτίας, καλῶς
ἂν ἔχοι· ἂν δ' ἀδικῶν ἄλῶ καὶ ἐπιροχῶν, τῶν μακρῶν ἀπαλ-
λαγήσῃ πόνων, ἔχων ἐν χερσὶ τὸν ἀδικοῦντα, καὶ μὴ φείσῃ,
πρὸς αὐτοῦ θεοῦ, ἀλλὰ κόλασον ἀξίως τῶν ἁμαρτημάτων. εἰ
10 δὲ μὴ τοῦτό σοι ἀρεστόν, τὸ αὐτὸν ἐμὲ ἐπὶ σοῦ ἐλθόντα δι-
κασθῆναι, ἀλλ' ὁ μέγας δομέστικος γούν ἐλθὼν δικαζέσθω
ὑπὲρ ἐμοῦ. κὰν καὶ αὐτὸς ἄλῶ, τὰ ἔσχατα ὑπομενέτω· πάν-
τως δὲ οὐδὲν ἤτιον ἀλγήσω, ἢ εἰ αὐτὸς ἐν τῷ σώματι ὑφι-
στάμην τὰ δεινά." Τοιαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος ἐπέστειλε
15 πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα· καὶ ὁ μέγας δὲ δομέστικος
τοιαῦτα ἔγραψε, δεόμενος περὶ τῶν αὐτῶν· „κράτιστε βασι-P. 137
λεῦ, ἀμφοτέρᾳ σε οἶομαι σαφῶς πεπεῖσθαι περὶ ἐμοῦ, ὅτι τε
εὐνοϊκῶς διάκειμαι καὶ φιλιῶς περὶ σε καὶ οὐδενός σοι δου-
λεύειν ἤτιον αἰροῦμαι, τούτων ἀποδείξεις σαφῶς τῶν προ-
20 γυμάτων ἐν πολλοῖς παρασχομένων, καὶ ὅτι τὴν κοινὴν τῶν
Ῥωμαίων εὐδαιμονίαν οὐ τῶν ὄντων μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς
ζωῆς προθύμως ἀλλαξαίμην ἂν. νυνὶ δὲ σε ὄρων ἕξ οὐδεμιᾶςB
αἰτίας λύοντα μὲν τὰς σπονδὰς, ὠρμημένον δὲ πολεμεῖν, σφό-
δρα μὲν ἀλγῶ καὶ παραπλήσιον θανάτου, τὰς συμφροδὰς, αἱ

profecto non aliud, quam ultimum illius exitium par est arbitrari.
Quare te magnopere quaeso, imperator, si potes, inimicitias deponere,
et pacem bello antepone. Sin calumniatorum vocolae apud te tan-
tum valuerunt, ut quam saepius petivi pacem, nondum obtinuerim,
saltem hoc mihi largire, precor, ut duobus aut tribus comitatus,
apud te causam dicam. Si crimina refellero, bene habebit: si peri-
urii iniustitiaeque damnatus fuero, tu diuturna molestia liberaberis,
reum manibus tenens: cui ut ne parcas, sed pro eo ac scelera
eius merentur illum punias, per Deum te oro. Sin autem non placet,
ut ipse praesens abs te praesente iudicet, at magno domestico
sit fas se loco meo sistere. Qui si et ipse damnabitur, atrocissimam
poenam exsolvat: qua plane non minus dolebo, quam si corpore meo
illam excepissem. Haec imperator iunior ad avum scripsit: quibus
germana etiam magnus domesticus his verbis: Utrumque tibi, im-
perator optime, persuasissimum credo, et benevolo atque amico esse
me erga te animo, ad obsequia tua paratissimum, quod rebus saepe-
numero clare demonstravi, et pro communi Romanorum felicitate non
facultates duntaxat meas, verum et ipsam animam perlibenter im-
pensurum. Nunc quia cerno, te sine causa foedus solvere et ad arma
prorumpere, incredibilis me dolor propemodum exanimat, conside-

A. C. 1327 περιστήσονται Ῥωμαίους ἐκ τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἐννοῶν πολέ-
 V. 110 μου· δέομαι δέ σου μὴ τοιοῦτοις κακοῖς τοὺς ὑπηκόους περι-
 πεσόντας περιιδεῖν, ἀλλὰ στήσαι τὴν συμφορὰν, βασιλεῖ τῷ
 ἐγγόνῳ διαλλαγέντα, οὐδὲν, ὅσα γε ἐμὲ εἰδέναί, οὔτε ἐν πρά-
 γμασιν οὔτε ἐν λόγοις, οὔτε πρότερον προσκεκρουκότε οὔτε νῦν,⁵
 (οἶοθα δὲ σαφῶς, ὡς οὐδὲν οὔτε φθέγγεται οὔτε πράττει, μὴ
 C συνειδότης ἐμοῦ·) μὴ δὴ τὰς συκοφαντίας τῶν ἐπ' ὀλέθρῳ ἡδο-
 μένων τῷ κοινῷ τῆς κοινῆς προθεῖναι σωτηρίας, μηδ' αὐτοῖς
 πεισθῆναι πρὸς τὸ πολεμεῖν ἐνάγουσιν, ἐξ αὐτῆς τῆς πείρας
 ἀκριβῶς δεδιδαγμένος, ὡς ἀδυνάτοις ἐπιχειροῦσι καὶ ἄχθος¹⁰
 ἄραι τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐθέλουσιν ὑπερβαῖνον. καταλύων μὲν
 οὖν τὸν πόλεμον, τὰ δέοντα βουλευσῆ καὶ σαυτῷ καὶ ἡμῖν·
 τούναντίον δὲ ποιῶν, οὐκ οἶδα ὁποτέρους μᾶλλον ἀλυσιτελέ-
 στερον βουλευσῆ. βασιλεὺς μὲν οὖν ὁ σὸς ἐγγονος δίκη δια-
 λύεσθαι τὰ ἐγκλήματα προκαλεῖται, καὶ παρὰ σοὶ δικαστῆ,¹⁵
 ὃ πάντες ἂν αὐτῷ συμφαῖεν, ὡς δικαία ἢ ἀξίωσις· ἢ, τό γε
 δεύτερον, εἰ μὴ αὐτόν σοι κατὰ γνώμην πρὸς τὴν δίκην ἀπαν-
 D τῆσαι, ἀλλ' αὐτόν ἐμὲ ὑπὲρ τῶν αὐτῷ διαφερόντων τὰς εὐθύ-
 νας παρασχεῖν. εἰ μὲν οὖν αὐτόν ἐλθεῖν κελεύσεις, πέπεισμαι
 σαφῶς, ὡς ὄφθεις μόνον ἀραχνίων ἰστῶν ἀδρανεστερας ἀπο-²⁰
 δειξεί τὰς συκοφαντίας· εἰ δὲ, τό γε δεύτερον, ἐμὲ, ἐλπίζω
 καὶ αὐτὸς οὐ μόνον οὐδὲν ἡδίκηκότα, ἀλλὰ καὶ φιλοπάτορα
 καὶ τὴν προσήκουσαν αἰδῶ καὶ εὐπειθειαν μέχρι παντὸς ἐπι-
 δεδειγμένον ἀποδειξείν. εἰ δ' ἀμφοτέρων τούτων καταφρονή-
 σεις, πεισθεῖς τοῖς συκοφαντοῦσιν, ἡμᾶς μὲν ὁ θεὸς οὐ περιό-²⁵

rantem calamitates, quae Romanos propter bellum vestrum oppressurae sunt. Ego vero te obsecro, ne populos tuos tantis cladibus mactari sinas, malumque imminens reprimas, cum nepote redactus in concordiam: qui, quantum mihi constat, nec facto, nec verbo neque pridem, neque recens te offendit. Neque enim ignoras, eum me inscio nihil vel dicere solere vel facere. Noli igitur obtrectatorum in communi peste exsultantium sermunculos communi salutis anteferre: noli ad arma incitantibus illis aures accommodare: siquidem experiundo probe didicisti, eos conari quae fieri nequeunt, et onus tollere, quod eorum humeri sustinere haud possunt. Itaque si bellum valere iusseris, tibi nobisque consulueris. Si secus faxis, de te an de nobis peius mereare, equidem nescio. Nepos igitur tuus ad iudicium provocat tuumque tribunal appellat: cuius petitionem esse iustam nemo negabit: et si ipsum in iudicium venire non vis, ut a me rationes illius reposcas, rogat. Si eum per se sisti volueris, solo aspectu calumnias araneorum telis invalidiores ostensurum nihil penitus dubito: sin, quod huic proximum optat, me, spero non solum nihil eum sceleris fecisse, sed etiam tui ut parentis semper amantem fuisse, debitamque tibi reverentiam praestitisse in omnibus, me pa-

ψεται ἀδικουμένους· ὑμῖν δὲ ὅποι τὰ πράγματα τελευτήσῃ, A.C. 1327
 ἐμοῖ μὲν ἄμεινον σιωπῶν, ἢ πείρα δὲ διδάξει σαφῶς. πλὴν τὰ
 παρόντα μοι γράμματα τηρεῖσθαι δέομαι ἐν ἀσφαλεῖ, ὅπως
 ἐκ τῶν ἀποβησομένων εἰ ἀγαθὸς σύμβουλος ἐγὼ φανῆ.”

5 μς. Οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα τῷ πρεσβυτέρῳ ἐπέστελλον βα-P 138
 σιλεῖ· ὁ δὲ τὰ γράμματα ἀναγνούς, οὐδὲν ἀπεκρίνατο πλεόν,
 ἢ ὡς οὐ ρῆδιον ἐπὶ δίκῃ οὔτε τὸν ἔγγονον, οὔτε τὸν Καντα-
 κουζηνὸν ἐν Βυζαντίῳ δέχεσθαι. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἀκούσας
 τὴν βασιλέως ἀπόκρισιν, ἤλγησε μὲν σφοδρῶς ἐφ’ οἷς οὕτω
 10 παρὰ πάντα δικαίον λόγον καὶ αὐτῆς εἶργετο ἀπολογίας·
 ἀπαγορεύσας δὲ τὸ βασιλέα πείθειν ἐπιχειρεῖν, τῷ πατριάρχῃ
 γράφει τοιαῦτα „δέσποτα πατριάρχα καὶ ἡ περὶ αὐτὸν θεία
 σύνοδος καὶ ἱερά, ἵστε σαφῶς ὅσα βασιλέως μεταξὺ καὶ ἐμοῦ B
 πρὸ χρόνου συμβέβηκέ τινος, διὰ τὰς ἁμαρτίας φαίην ἂν
 15 ἔγωγε τὰς ἐμάς. ταῦτα μὲν οὖν ὁ πάντα σοφῶς οἰκονομῶν
 θεὸς διέλυσέ τε ρῆδίως καὶ βαθεῖαν ἐχορήγησεν εἰρήνην· ὅτε
 δὲ πάντα τὰ ἐν μέσῳ σκῶλα καὶ προσκόμματα περιηρέθη,
 καὶ βαθείας ἀπελαύομεν γαλήνης, οὐδ’ ἄχρι λογισμοῦ ἐμφυ-
 λίου πέρι μηδὲν πολέμον ἐννοοῦντες, αἰφνίδιον ἀνεξήραγη κλύ-V. 111
 20 δων βαρὺς καὶ χαλεπὴ τρικυμία τὴν Ῥωμαίων αὐτάνδρον
 ἡγεμονίαν ἀπειλοῦσα καταδύειν, καὶ συμβέβηκέ τι παραπλή-
 σιον ἡμῖν ὥσπερ καὶ τοῖς νοσοῦσιν. ἐκεῖνοί τε γὰρ κατὰ μὲν
 τὴν πρώτην μάλιστα τῆς νόσου προσβολὴν, καὶ σφοδρὰ τύχη C
 οὕσα χαλεπὴ, ἀντέχουσιν ἰσχυρῶς· ἂν δὲ ραΐσασι δεύτερον

tefacturum. Si tu utramque conditionem, a criminatoribus praeoccu-
 patus videlicet, contemnis, Deus nos certe indigne habitos non con-
 temnet: res autem vestra quo evasura sit, silere praestat; experien-
 tia manifeste docebit. Ceterum has litteras meas tuto asservari rogo,
 donec ex eventis constiterit, ecquid bonus consiliarius fuerim.

46. Haec ambo ad imperatorem seniore scripserunt: quibus
 ille perlectis, aliud non respondit, quam, difficile esse vel nepotem
 vel Cantacuzenum ad causam dicendam Constantinopolin admittere.
 Ex quo responso iunior magnum dolorem accepit, cum se praeter
 omne ius fasque defensione excludi cerneret: fessusque conatibus ad
 persuadendum irritis, patriarchae scribit hoc exemplo: Non sunt
 inaudita vobis, domine patriarcha et qui cum eo estis sacrosancti
 episcopi, quaecunque inter me avumque meum haud ita pridem,
 peccatis meis fortasse id exigentibus, contigerunt. Quae omnium
 rerum sapiens moderator Deus facile dissipavit concordiamque sum-
 mam largitus est. Cum iam remotis e medio obstaculis impedimen-
 tisque omnibus, tranquillissima quiete frueremur, belli civilis obli-
 titi funditus, derepente vastus quidam fluctus et turbulenta tempe-
 stas exstitit, quae Romanum imperium velut navim cum ipsis vecto-
 ribus summersuram se minaretur. Ac nobis idem, quod aegrotis

- A. C. 1327 αὐθις ἢ καὶ τρίτον ἐπίθῃται εἰ τύχοι, ἀσθενεστέροις περιτυ-
 χούσα, κατεργάζεται θανάτως τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ἡμῖν τὸ
 αὐτὸ συμβέβηκε νῦν. ὑπὸ τε γὰρ τῶν πρότερον ἐμφυλίων γε-
 γενημένων πολέμων καὶ τῶν ἔξωθεν ἡμῖν ὑπὸ τῶν βαρβάρων
 ἐπενεχθέντων τῷ πλείονι κατειργασμένοι μέρει, οὐδὲ ἂν τις
 βλέψαι δυνησόμεθα πρὸς τὰ ἀναφύομενα κακὰ, ἀλλὰ δια-
 φθαρησόμεθα αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν. ἄπερ ἅπαντα συνορῶν καὶ
 αὐτὸς, καὶ τὸν κίνδυνον οὐκ ἴδιον, (ἦν γὰρ ἂν ἀνεκτὸν,) ἀλ-
 λά κοινὸν τῶν Ῥωμαίων ἁπάντων ὄντα σαφῶς ὁρῶν, ἐν ἐξή-
 κοντα ἡμέραις ἤδη μάλιστα περὶ Ῥήγιον κάθημαι, καθάπερ 10
- Dίστε καὶ αὐτοί, βασιλέως δεόμενος ὁσημέραι μετὰ τῆς προσ-
 ηκούσης αἰδοῦς ἐμοὶ καὶ μετριότητος καὶ δουλείας, συγγνώ-
 μης τυχεῖν, καίτοι γε μηδὲν ἑαυτῷ συνειδῶς ὀργῆς ἄξιον
 πεπραγμένῳ. ὡς δὲ πολλὰ μοχθήσας, εὕρισκον οὐδεμίαν ὄνη-
 σιν ἀπὸ τῶν πόνων, ἐτραπόμην εἰέραν, μετὰ κομιδῇ τινων 15
- P. 139 εὐαριθμῶν ἐπὶ τοῦ βασιλέως ἐλθεῖν αἰτῶν, καὶ ὑπὲρ ὧν
 ἐγκαλοῦμαι εὐθύνας ταύτη παρασχεῖν· ἢ εἰ μηδὲ τοῦτο κατὰ
 γνώμην εἴη βασιλεῖ, τὸν μέγαν δομέστικον ἐλθόντα ὑπὲρ ἐμοῦ
 ἀπολογεῖσθαι. καὶ ἐπ' οὐδεμιᾷ προκλήσει εἰσηκοσθήν, ἀλλ'
 οὕτως ἐρήμην παρὰ πάντα τοῦ δικαίου νόμον καταδικάζομαι. 20
 ἐγὼ δὲ, εἴγε βασιλεὺς αὐτὸς ὄητήν τινα δίκην ὁποῖαν ἂν αὐ-
 τῷ ἐδόκει ἐκέλευεν ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦμαι δοῦναι, ἠγάπησα ἂν,
 καὶ σὺν προθυμίᾳ πολλῇ παρέσχον· νυνὶ δὲ ὁρῶν τὴν εἰς ἐμὲ
 ὀργὴν κατὰ πάντων Ῥωμαίων ἐξάγουσαν τὴν βλάβην, οὐκ

usuvenit. Illi namque in primo morbi accessu quantumvis rapido, potenter resistunt: sin recreatos iterum forte ac tertium occupavit, viribus iam debilitatos inveniens, cito interficit. Sic nos superioribus bellis civilibus et externis, quae barbari intulerunt, propemodum confecti, adversus surgentia mala ne oculos quidem tollere poterimus, sed mutuis caedibus peribimus. Quae omnia cum et ipse animadvertam et periculum non privatum, (esset enim id ferendum,) verum publicum considerem, iam sexagesimum omnino diem, ut nostis, prope Rhegium sedeo, quotidianis precibus, quae par est reverentia, modestia et subiectione veniam ab imperatore flagitans; tametsi nihil mali facinoris in me reperio, quod eius ira dignum sit. Postquam vero multum laborem frustra consumpsi, alia expertus sum via, rogans, ut mihi cum paucissimis in eius conspectum venire ibidemque criminibus respondere liceret: aut si id non placeret, magnus domesticus meo nomine idem facturus veniret. Reiecta utraque conditio, atque ita contra omnium legum iura, indicta causa, damnationem subeo. Atqui si avus poenas certas pro arbitrato suo pendere me iussisset, pro iis, quae mihi obiectantur, non aequo tantum, sed etiam promptissimo animo pependissem. Nunc cum eius in me furorem Romanis universis pestiferum fore praevi-

ἀνεκτῶς ἀλλῶ· διὰ τοῦτο καὶ δεόμενος τῆς ὑμῶν ἀγιότητος A.C. 1327
 γράψω, εἶγε τοῦ θεοῦ ἔστε ὑμεῖς, σπουδάσαι ὑπὲρ τῆς εἰρή- B
 νης καὶ μὴ περιιδεῖν ἡμᾶς τοῖς ὁμοφύλοις αἵμασι καταχραν-
 θέντας, ἀλλ' ἢ πείσαι βασιλέα πρὸς ὑμᾶς ἐμὲ γενόμενον ὑπὲρ
 5 ὧν ἐγκαλοῦμαι λόγον ὑποσχεῖν, ἢ ἐνταῦθα γενομένων ὑμῶν,
 ὑπὲρ τῶν ἴσων τὴν ἀπολογίαν θέσθαι." Τοσαῦτα μὲν βασι-
 λεὺς ὁ νέος πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων δεόμενος ἀρχιερέων
 ἔγραψεν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἃ καὶ φέρων ὁ διανομιστῆς ἐνεχεί-
 ρισε τῇ πατριάρχει. καὶ τῶν ἀρχιερέων συνεδριαζόντων, ἀνα-
 10 γνωσθέντων δὲ τῶν γραμμῶν, ὡς ἐδόκει ἢ ἀξίωσις δικαία
 τοῦ νέου βασιλέως, πάντες εὐθύς πρὸς βασιλέα τὸν πρεσβύτε- C
 ρον ἐλθόντες, τά τε γράμματα ἐδείκνυσαν τοῦ ἐγγόνου καὶ
 συνηγόρου αὐτῆ ὡς δίκαια ἀξιούντι. καὶ αὐτὸ γὰρ ἔφασαν τὸ
 περὶ πλείστον ποιεῖσθαι ἢ αὐτὸν ἐνταῦθα ἐλθόντα ὑπὲρ ὧν
 15 ἐγκαλεῖται παρέχειν ἐθέλειν εὐθύνας, ἢ τοῦ πατριάρχου ἐκεῖ
 γενομένου τὸ αὐτὸ ποιεῖν, τεκμήριον ἂν εἴη μέγιστον ἢ τοῦ
 μηδὲν ἡμαρτηκέαι, ἢ εἰ καὶ ἡμαρτε, τοῦ βούλεσθαι ἂν διορ-
 θωθῆναι. τούτου δὲ οὕτως ἔξ αὐτῶν πραγμάτων ἀποδεικνυ-
 μένου, δίκαιον ἂν εἴη καὶ ἅμα λυσιτελὲς καὶ ἀναγκαῖον, ἐκ
 20 δύο τῶν ζητουμένων γενέσθαι θάτερον. ὄρων οὖν καὶ ὁ βα-
 σιλεὺς τό, τε ἀναντίρρητον τῆς ἀξιώσεως καὶ τὴν τοῦ πατρι-
 ἀρχου καὶ τῶν ἀρχιερέων πρὸς τοῦτο σπουδῆν, τὸ μὲν τὸν D
 νέον βασιλέα πρὸς ἐκεῖνον ἦκειν ἀπηγόρευεν, ὥσπερ καὶ τὸ
 τὸν πατριάρχην ἐκεῖ γενέσθαι, οὐδὲν εἶναι προὔργου φάμενος
 25 ἐκάτερον· ἐπένευσε δὲ τῶν τε ἀρχιερέων καὶ τῶν τῆς συγκλή-

4. ὑπὲρ corr. pro ὑπὸ.

deam, angor vehementissime. Quocirca ad sanctitatem vestram scribo
 rogoque, si ex Deo estis, ut paci redintegrandae navetis operam.
 Ne permittite nos cognatorum sanguine maculari; sed imperatorem
 eo permovete, ut aut me illuc ad vos proficisci et pro me causam
 orare, aut, vobis huc profectis, id ipsum hic facere concedatur. Sic
 patriarcham et pontifices per epistolam de pace obtestatus est iu-
 nior imperator. Qua a tabellario patriarchae in manus reddita et
 in consessu episcoporum recitata, ut visa est aequa petito, omnes
 protinus ad seniores adeunt, eam monstrant et ut iusta cupienti
 suffragantur. Nam hoc ipsum aiebant firmissimum argumentum, aut
 nihil eum deliquisse, aut, si quid deliquerit, id velle corrigere,
 quod in beneficio numeraret, si aut hic aut ibi, patriarcha prae-
 sente, posset intentata sibi scelera depellere. Quoniam igitur res
 ipsa clamaret, iustum pariter et utile ac necessarium sibi videri, ex
 duobus, quae desiderarentur, alterum concedi. Imperator postulati
 necessitatem et patriarchae episcoporumque in eo urgendo studium
 perspiciens, nepotem quidem ad se venire aut patriarcham ad illum
 abire vetuit: neutrum enim esse operae pretium, sed ut ex episcopis et

- A. C. 1327 του τινὰς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων καὶ
 V. 112 τῶν ἀρχιμανδριτῶν, πρὸς τὸν ἔγγονον παραγενομένους, τὰ τε
 ἐγκλήματα κομίζειν καὶ ἀπολογία ζητεῖν ὑπὲρ αὐτῶν. πέμ-
 πονται τοίνυν ἀπὸ μὲν τῶν ἀρχιερέων ἕξ, καὶ τοσοῦτοι συγ-
 κλητικοί, ἕκ τε τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων καὶ τῶν ἀρχι-5
 μανδριτῶν λεγομένων ἀνδρῶν εὐλαβῶν ἴσοι τὸν ἀριθμὸν ἕξ
 ἑκατέρων. σὺν τούτοις καὶ οἱ παρὰ βασιλέως πρότερον ἀπο-
 σταλέντες, ὅ, τε τῶν Μογλαίνων ἐπίσκοπος Νίφων καὶ Κλει-
 δᾶς ὁ δικαιοφύλαξ, οἷς δὴ καὶ τὰ κατὰ τοῦ νέου βασιλέως ἐγ-
 P. 140 κλήματα ὁ πρεσβύτερος ἐνεχείρισε βασιλεύς. ἐπὶ τούτοις πᾶσι 10
 καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας Γρηγόριος, ἀνὴρ σοφός τε
 εἰς λόγους καὶ θαυμάσιος ἐν συνέσει καὶ τῆς ὄντως σοφίας
 ἄκρως ἐπειλημμένος, καὶ σὺν αὐτῷ Θεόδωρος ὁ Ξανθόπουλος,
 καὶ αὐτὸς ἀρετῇ τε καὶ συνέσει καὶ παιδείᾳ κεκοσμημένος.
 οὔτοι μὲν οὖν εἰς Ἐρήγιον πάντες ἦλθον τὰς τοῦ βασιλείου 15
 ἐξετάσοντες διαφορὰς. ἰδὼν δὲ αὐτοὺς βασιλεὺς ὁ νέος, εὐ-
 θὺς μὲν ἠδονῆς ἀνάπλεως καὶ θυμηδίας ἦν, ἅτε δὴ μέλλον
 ὑπὲρ ὧν κατηγορεῖτο διδύναι λόγον· προσαγορευσας δὲ αὐτούς,
 B ἐκέλευεν ἀναπαύλης ἀπολαύειν, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα
 πρῶτ' τοῦ συλλόγου γενησομένου. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἐποίουν· 20
 βασιλεὺς δὲ ἅμα ἔφ' τῶν τε ἰδίων τοὺς ἐπιφανεστέρους καὶ
 τοὺς ἐκ βασιλέως ἀφιγμένους εἰς τὸν σύλλογον ἐκάλει. ὡς δὲ
 πάντες παρῆσαν, πτωπὴ μὲν τὸ θέατρον κατέσχευεν ἐπὶ μικρὸν,
 καὶ πάντες ὡς ἐπὶ καινοῖς τισι παρεῖχον μετεώρους τὰς ἀκο-
 25 ἀς. ἤρξατο δ' ἀρχιεπίσκοπος οὕτως εἰπὼν· „κράτιστε βασιλεῦ,

proceribus, item ex ecclesiae principibus et archimandritis religiosis, ut ferebatur, hominibus irent aliquot, qui accusationem illi proponerent ab eoque responsionem requirerent, id annuit. Mittuntur itaque seni de singulis, quos nominavi, ordinibus, omnes simul quatuor et viginti. Adduntur quos imperator ante legaverat, Niphon Moglaenorum antistes, et Clidas dicaeophylax, quibus accusationis capita traduntur. Post hos omnes Gregorius Bulgariae archiepiscopus, vir et disciplinis eruditus et admirabili prudentia praeditus et in sapientia divina plane perfectus; cumque eo Theodorus Xanthopulus, ipse quoque virtute, intelligentia et doctrina ornatissimus. Hi omnes Rhegium controversias imperatorum disceptaturi venerunt: quorum e conspectu magnam laetitiae voluptatem persensit, quod esset tandem ad obiecta responsurus. Salutatos igitur quietem capere iussit, et in diem posterum usque a matutino conventum indixit. Illi ita fecerunt. Initio lucis nobiliores de suis et eos, qui avi missu advenerant, in coetum cogit. Ubi omnes affuerunt, conticuerunt paulisper et singuli, ut novi quippiam audituri, aures arreperunt. Archiepiscopus his vocibus usus est: Propter natum inter te avumque dis-

τῶν μεταξύ τῶν βασιλέων ὑμῶν κεινημένων νῦν ἔνεκα δια- A.C. 1327
 φορῶν αὐτὸς μὲν ἤτησας, εἰς Βυζάντιον ἐλθὼν ἐπὶ τοῦ βασι-
 λέως τὰς εὐθύνas παρέχειν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, τοῦ πατριάρχου C
 ἐνταυθοῦ γενομένου, δίχῃ διαλύεσθαι τὰ ἐγκλήματα. τούτων
 5 μὲν οὖν ἑκάτερον οὐ ῥάδιον ἦν ἢ αὐτὸς ἡξιώσας γενέσθαι·
 προστάξαντος δὲ βασιλέως καὶ πατριάρχου, ἤκομεν ἡμεῖς ὑπὲρ
 ὧν ἐγκαλῆ τὰς ἀπολογίας ἀκουσόμενοι. σὺ τε δίκαιος ἂν εἴης,
 εἴ τι περὶ αὐτῶν ἔχεις λέγειν, διεξιέναι." εἶπεν οὖν ὁ βασιλεύς·
 μῦ. „Καὶ βουλομένῳ μοι πάνν ἢ πρὸς ἐμὲ ἄφριξίς γε- D
 10 γένηται ὑμῶν, καὶ εὐχῆς ἔργον ἡγοῦμαι τὸ καὶ ὀπωσοῦν ὑπὲρ
 ὧν κατηγοροῦμαι καιρὸν τινα εὐρήσειν ἀπολογίας. οὐ δίκαιον
 δὲ ἡγοῦμαι, οὔτε μὴν τινα λόγον σῶζον, ἐμὲ μὲν πολλὰκις
 τῆς εἰς τὸν βασιλέα αἰδοῦς καὶ εὐπειθείας αὐτοῖς ἔργοις ἐν-
 αργεῖς παρέχεσθαι τὰς ἀποδείξεις, τῆς ἴσης δὲ εὐνοίας οὐδὲ
 15 λόγοις γοῦν φιλοῖς ἀξιοῦσθαι παρ' αὐτοῦ. καίτοι γε ἐχορῆν V. 113
 πρὸς τὰς πράξεις τὰς ἐμὰς τοὺς τῶν συκοφαντῶν παραβάλ-
 λοντα λόγους, ἢ κολάζειν αὐτοὺς ἀξίως τῆς κακουργίας ἐαντῶν,
 ὡς ἂν αὐτοὶ τε παύοιντο συκοφαντοῦντες καὶ τοῖς ἄλλοις εἰ-
 20 δεν παράδειγμα σωφροσύνης, ἢ, τό γε δεύτερον, αὐτοῖς μὲν σφο-
 20 δορῶς ἐπιπλήττειν καὶ ἐπιτιμᾶν τοῦ τοιαῦτα ἔνεκα τολμᾶν βε- P. 141
 βαίαν δὲ καὶ ἡδρασμένην τὴν εἰς ἐμὲ εὐνοίαν τηρεῖν, ὑπερ ἔφην,
 ἐκ τῶν ἔργων σαφεῖς ἔχοντα τὰς ἀποδείξεις, ὡς εὐνούστατος
 ἐγὼ περὶ αὐτὸν καὶ τὴν παιδί πρόεπουσαν ἀγαθῶ πρὸς πατέ-
 ρα αἰδῶ τε καὶ εὐπειθείαν καὶ δουλείαν ὑποσώζων. ἔπει δὲ

sidium, imperator optime, rogasti, ut tibi Byzantium pateret ingres-
 sus, quo illic apud eum causam tuam ageres; aut saltem, ut patri-
 archa ad te mitteretur, quo iudice id ipsum praestares. Neutrum
 erat concessu facile. Auctoritate tamen imperatoris et patriarchae
 nos advenimus, defensionem tuam auditori. Te aequum est afferre,
 si quid habes dicere ad ea, quae tibi obiectantur. Tum imperator:

47. Et summa voluntate mea advenistis, et perquam optabile
 est, ut ego sentio, quomocumque tandem mei adversus crimina-
 tiones defendendi tempus adipisci. At iniustum et a ratione ab-
 horrens duco, cum factis ipsis multa frequenter et minime dubia
 observationis et obedientiae erga avum documenta dederim, me
 pari benevolentia nec verbis quidem tenuis ab ipso dignatum. Opor-
 tebat autem facta mea cum obtrectatorum sermonibus comparantem,
 aut eorum improbitatem condignis vindicare suppliciis, ut ne quid
 et ipsi tale posthac, et alii ex eorum eventu modestiam discerent,
 aut certe, quod alterum est, iisdem de audacia severe obiurgatis ac
 reprehensis, firmam constantemque erga me benevolentiam conser-
 vare; ut qui evidentibus exemplis docere possim, me in ipsum ef-
 fusum esse suavissime, et quemadmodum bono filio pulcrum est, er-
 ga patrem reverentiam, obedientiam subiectionemque retinere. Sed

A.C. 1327 τοῦτο μὲν τὴν ἐναντίαν ἢ προσῆκεν εἶληχε τάξιν, καὶ τὰ μὲν
 ἡμέτερα ἔργα τῆς βασιλείως ἐξεθύηκε μνήμης παντελῶς· οἷς
 δὲ ἔργον ἐπιμελές, ἡμᾶς ἀλλήλοις διαβάλλοντας, τῇ κοινῇ λυ-
 Βμαίνεσθαι Ῥωμαίων εὐδαιμονία, τοῖς λόγοις κατάκρας ἰάλω,
 τί λοιπὸν ἢ σφόδρα μὲν ἀλγῆσαι ἐφ' οἷς παρ' ἀξίαν ἀτυχῶ, 5
 συγγνώμην δὲ πρὸς πατρὸς καὶ τῶν διαβολῶν ἔνεκα αἰτεῖν,
 ἢ, τό γε δεύτερον, βάσανον καὶ δίκην ἐφ' οἷς ἀδίκως ἐγκαλοῦ-
 μαι; ὃ δὴ καὶ διετέλεσα ποιῶν, εἰς ἐξηκοστὴν τήνδε ἡμέραν
 ἢ καὶ μᾶλλον ὑπαίθριος ταλαιπωρῶν μετὰ τουτωνὶ πάντων
 ὧν ἄγω, ἐν ὧρα μάλιστα χειμῶνος, καθάπερ δὴ ἴστε καὶ ἀ- 10
 τοί. ἦν μὲν οὖν κράτιστον, ἐπὶ βασιλείῳ αὐτοῦ, παρόντος καὶ
 πατριάρχου καὶ τοῦ κοινοῦ τῶν Ῥωμαίων παντός, ποιεῖσθαι
 C τὰς ἀπολογίας, ἐν' ἣ διαφυγῶν τὰς αἰτίας, πᾶσι καταστήσω
 ἐμφανές, ὡς βιαιότατα καὶ ἄδικα ὑπὸ τῶν συκοφαντούντων
 ὑπομένω, ἢ ἄλους ταῖς ἀπάντων ψήφοις ἀδικῶν, μηκέτι δὲ- 15
 νομαι πρὸς ἀναβολὰς χωρεῖν μηδ' ἔφεσιν ζητεῖν, ὡς ἢ πρὸς
 χάριν ἢ πρὸς φιλονεικίαν ὑπὸ τῶν δικασάντων καταψηφι-
 σθεῖς, ἀλλὰ τὴν ἀξίαν δίκην δῶ. ἐπειδὴ δὲ οὕτω δεῖν εἶναι
 κέκρικεν ὁ βασιλεὺς, χάριτας μὲν πολλὰς ὁμολογῶ τῇ πάντων
 βασιλεύοντι θεῷ, ὅτι καιρὸν παρέσχευ ἀπολογίας, οὐχ ἥττον 20
 δὲ βασιλεῖ τε καὶ πατριάρχῃ, τῷ μὲν πείσαντι τὴν ἐξέτασιν,
 τῷ δὲ πεισθέντι· καὶ ὑμῖν τοῖς ἀφιγμένοις ἔνεκα τῶν πό-
 D των. δέομαι δὲ ὑμῶν, μὴ ὡς βασιλεῖ μοι προσέχειν ἐπὶ τῆς

quia haec secus, quam dignum fuit, evererunt, quaeque fecimus ex animo avi penitus effluerunt; quorum autem industria in eo consumitur, ut alterum nostrum apud alterum in invidiam vocando communi Romanorum felicitati perniciem struant, eorum mendacii prorsus irretitus est; quid relinquatur, nisi ut vel angori me dederem, in miseriam immerito meo praecipitatus, veniamque a patre, quamquam meris calumniis oppugnatus, peterem? aut certe propter ea, quae mihi falso affinguntur, examen ac iudicium? Quod etiam feci, iam plus sexagesimum diem sub dio cum his omnibus, quos duco, hibernis mensibus incommoda perferens, quod nec vos nescitis. Fuisset optimum, imperatore, patriarcha totoque Romano populo praesentibus, defensionem peragere, ut vel absolutus declararem omnibus, me ab istis sycophantis indignissime violari; vel sceleris omnium calculis condemnatus, non ultra ampliacionem quaererem neque provocarem, quasi a iudicibus aut ad gratiam aut ex aemulatione damnatus, sed quas commeruissem poenas sustinerem. Sed quia sic placitum imperatori, magnas universorum imperatori Deo, qui defensionem meae hanc opportunitatem obtulit, nec minus ipsi avo et patriarchae gratias ago: huic, quod auctor fuit, ut res in inquisitione poneretur; illi, quod sibi id passus est persuaderi: vobis item, qui huc iter suscepistis, de labore vestro. Velim autem rogatos, ne in hoc iudicio mihi

δίκης ταυτησί, μηδέ τι ὦν ἂν καταγνώσησθε διὰ τὸ ἀξίωμα A. C. 1327
 συγχωρεῖν, ἀλλ' ἀπαραιτήτως ἐφ' οἷς ἂν οἴσησθε καταψηφί-
 ζεσθαι ἀδικεῖν. ἂν μέντοι μεταξὺ ἀπολογούμενος ἀνάγκη γε
 (οὐ γὰρ ἔκοντι πρὸς τοιοῦτους ἂν ποτε ἦλθον λόγους) τὸν
 5 βασιλέα καὶ πάππον τὸν ἐμὸν ἀποφαίνω ἀδικοῦντα καὶ ἐπι-
 ορχοῦντα, μήτ' ἐμοὶ λογιζέσθαι ἀλλ' αὐτῇ τῇ τοῦ πράγματος
 δέομαι φύσει τοὺς λόγους μήτ' αὐτοὺς ψῆφον ἐξάγειν, ἀλλ'
 ἐμοὶ μὲν κριτὰς καθῆσθαι, ἐκείνῳ δὲ ἀκροατὰς καὶ μόνον.
 ἐπεὶ δέ με ἐκέλευσατε ἀπολογεῖσθαι, ἀναγκαῖον τοὺς κατηγο-
 10 ροῦντας πρῶτον τὰ ἐγκλήματα εἰς μέσον ἄγειν, ὡς ἂν ἐφε- P. 142
 ξῆς αὐτὸς ποιῶμαι τὰς ἀπολογίας." Βασιλεὺς μὲν οὖν τοι-
 αῦτα εἶπεν· οἱ δικασταὶ δὲ ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους, τὰ ἐγ-
 κλήματα ἐκέλευον τοὺς ἐπιτετραμμένους εἰς μέσον ἄγειν. καὶ
 παρελθόντες εἰς μέσους ὅ, τε δικαιοφύλαξ καὶ ὁ τῶν Μο-
 15 υλαίων ἐπίσκοπος, διεξήεσαν πάντα καθ' ἑν. ἀπολογούμενον
 δὲ βασιλέως, βέβαιον μὲν οὐδὲν ἐδόκουν ἔχειν, οὐδ' ἀπόδει- V. 114
 ξιν ἐναργῆ οὐτ' ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, οὔτε μὴν ἐκ μαρ-
 τυρίας τινός· ἐδόκουν δὲ ἐξ ὑποψίας μᾶλλον ἢ ἀληθείας συνει- B
 λέχθαι. τελευταῖον δὲ τότε εἶπον· „ἐν τοῖς ὅρκοις τοῖς ἐπὶ τῇ
 20 ζοιρήνῃ γεγραμμένοις γέγραπται καὶ τοῦτο, τὸ τὸν μὲν βασιλέα
 τὸν πάππον τὸν σὸν τὴν διοίκησιν πᾶσαν ἔχειν καὶ ἡγεμονίαν
 τῆς ἀρχῆς, σὲ δὲ ὑπ' αὐτὸν τελεῖν καὶ τὰ προσταττόμενα ἐκ-
 πληροῦν· τὸν δὲ παρὰ ταῦτα ποιοῦντα, ἐπίορχον καὶ ἄδικον
 εἶναι. σὺ δὲ, μήτ' ἐπιτρέψαντος μήτε μὴν εἰδότης βασιλέως,

tamquam imperatori assentiamini, neve aliquid eorum, quae da-
 muanda senseritis, propter dignitatis amplitudinem condonetis, sed
 ad ignoscendum inexorabiles sitis. Si tamen interim dum me de-
 fendo, avum meum iniquum et perium ostendero, quod nonnisi
 necessario faciam, (nunquam enim volens aliquid tale dicerem,) ne
 eam orationem mihi, sed conditioni huius negotii adtribuendam pu-
 tetis, neve ex illa decernatis, verum mihi iudices, illi tantummodo
 auditores sedeat. Et quia me respondere iussistis, res postulat,
 ut accusatores crimina prius in medium adducant, quo ad singula
 ordine respondeam. Hactenus imperator. Iudices dicta probaverunt,
 mandaveruntque Niphoni et Clidae, accusationis capita sibi a se-
 niore tradita depromerent. Illi prodeuntes in medium sigillatim
 omnia percensuerunt. Ad quae cum respondisset imperator, infirma,
 incerta, non ex rebus ipsis deducta, nullo teste nitentia, sed ex
 inani potius suspicione, quam ex vero collecta, apparuerunt omnia.
 Ad extremum hoc allatum est, in iureiurando, quo pax sancita
 sit, hoc etiam scriptum fuisse, penes avum imperatorem esse
 debere totum imperium et rectionem eius, ipsum ei subici et eius
 iussa facessere oportere: qui contra fecerit, perium ac iniustum
 fore. Tu autem, inquit, neque id tibi committente neque sciente

A.C. 1327 ἀπὸ τῶν τοὺς δημοσίους πραττόντων φόρους ἀφείλου βία χιλιάδας τέτταρας χρυσίου." „ὅτι μὲν τὰ χρήματα ἀφειλό-
 Cμην, οὐδ' αὐτὸς ἂν ἀρνηθεῖν" εἶπεν ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐπιωρ-
 κημένοι δὲ, οὐδ' ἀναίσχυντος καὶ καταφρονητῆς διὰ τοῦτο
 δίκαιος κρίνεσθαι βασιλέως. „αἰνίγματι λέγεις ὅμοιον" οἱ δι-5
 κάζοντες εἶπον „εἰ μηδὲν πράττειν ἐπὶ τῶν ὄρκων παρὰ γνώ-
 μην βασιλέως γεγραμμένου, αὐτὸς τὰ χρήματα βασιλέως ἄκον-
 τος λαβὼν, μηδὲ τοὺς ὄρκους παραβεβηκέναι φαίης. ἢ γὰρ
 οὐ γέγραπται, τὴν διοίκησιν πᾶσαν τῶν πραγμάτων βασιλέα
 ἔχειν, σέ τε μηδὲν παρὰ γνώμην ποιεῖν ἐκείνου, ἢ, τούτου δο-10
 θέντος, οὐκ ἂν διαφύγοις τὸ ἐπισηκεῖν, ἄκοντος βασιλέως τὰ
 χρήματα εἰληφέναι ὁμολογῶν." Ξανθόπουλος δὲ τῶν ἐκ Βυζαν-
 τίου ἀφιγμένων εἰς „οὐ δίκαιον" εἶπε „καταψηφίζεσθαι, πρὶν
 ἂν ὁ βασιλεὺς περὶ τῶν κατηγορουμένων λόγον δῶ· τότε γὰρ, εἰ
 Dδικαιοῦν ἢ καταψηφίζεσθαι ἐκ τῶν λεγομένων δέοι, γνοίμεν ἂν.15
 συνθεμένων δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ὁ βασιλεὺς ἀπελογεῖτο τοιαῦτα
 μή. „Καὶ δίκαιον εἶναι νομίζω καὶ κατὰ γνώμην ἦν ἂν
 ἐμοί, εἰ τὰ πρατιόμενα βασιλεὺς μετὰ τῆς προσηκούσης ἐξή-
 ταζεν ἀκριβείας· ἢ γὰρ ἂν οὐκ ἂν ἐμὲ νῦν ἀναιδείας καὶ
 P. 143 ἀφοβίας καὶ, τὸ μέγιστον, ἐδίωκεν ἐπισηκίας. τὸ μὲν γὰρ μὴ 20
 προκατελιῆφθαι τὸν δικαστὴν τὴν γνώμην, ἐξάγειν μάλιστα
 ὀρθὰς ποιεῖ τὰς κρίσεις· ὁ δὲ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον, σφάλ-
 λεσθαι ὡς τὰ πολλὰ ἀνάγκη. εἰν γὰρ τὰς τε κατὰ τοὺς προτέ-
 15. γνοίη μὲν ἂν legebatur.

avo, a quaestoribus per vim abstulisti quatuor aureorum millia. Ad hoc ille: Abstulisse me pecuniam confitebor; at idcirco me vere a-
 finem esse periurii aut impudentiae, aut avum despexisse, id per-
 nego. Rursum iudices: Quasi aenigmata loqueris, si, cum scriptum
 sit, ne tu quid praeter voluntatem avi perpetres, ipse eo invito pe-
 cuniam avertas, et nihilo minus te iusiurandum haud transgres-
 sum praedices. Aut enim scriptum non est, ut avus plenam rerum
 omnium administrationem habeat, et tu nihil eo nolente audeas: aut,
 hoc dato, nondum periurii crimen effugisti, cum avo ignorante pe-
 cuniam te intervertisse confiteare. Hic Xanthopulus, qui cum ce-
 teris Byzantio venerat, sibi haud aequum videri reum damnare, an-
 tequam ad accusationem respondisset: tunc enim cognosci posse,
 albo an atro lapillo dignus esset. Reliquis assentientibus, impera-
 tor nepos apologiae suae hoc habuit exordium:

48. Si imperator avus, quod iustitia requirit et ego maxime
 vellem, convenienti accusatione acta examinaret, non me nunc
 impudentiae et audaciae, quodque minime tolerandum, periurii reum
 faceret. Nam iudex tum demum vere et incorrupte iudicat, cum
 eius mentem non obsidet anticipata opinio: alioqui plurimum falli
 necesse est. Itaque si causas foederis prioribus bellis componendi

ρους πολέμους αἰτίας γεγενημένας, δι' ἃς αἶ τε ξυνθῆκαι προῦ—A.C. 1327
 χώρησαν καὶ οἱ ὄρκοι, ὄθεν τε καὶ τίνος συνεώρα, καὶ τὴν
 ἐμὴν πρὸς τὴν τοῦ πολέμου κατὰ λυσιν ἐπιμέλειαν καὶ σπου-
 δὴν καὶ προθυμίαν, ἔτι τε ἦν ἐνεδειξάμην ἐν τῷ παρασχόντι
 5παντὶ κηδεμονίαν καὶ εὐπείθειαν καὶ στοργὴν πρὸς αὐτόν, οὐκ Β
 ἂν νῦν τοιαῦτα ἔφευγον ἐγώ, ἀλλὰ τῶν τε παρόντων ἂν αὐτὸς
 ἐγὼ καὶ τῶν προσδοκωμένων οἱ Ῥωμαῖοι κακῶν ἤμην ἀπηλ-
 λαγμένοι, βασιλεύς τε αὐτὸς Θουρύβου τε παντὸς ἔξω καὶ τῆς
 ἀπὸ τοῦ ἔκοντι Ῥωμαίοις ἐπὶ φθορᾷ δοκεῖν τὸν πόλεμον ἐπά-
 10γειν δυσκλείας γινομένης. νυνὶ δὲ, ὡς ἔοικεν, ἐκείνων ἀπάν-
 των ἐπιλελησμένος, ἃ ὑμεῖς πάντες ἀκηκόατε κατηγορήκέ μου V. 115
 πολλὰ καὶ δεινὰ. ἐγὼ δὲ, καιτοὶ δεινῶν ὄντων τῶν ἄλλων ἀπάν-
 των, ἤνεσχόμην ἂν συγῆ αἰδοῦ τε τῇ πρὸς βασιλέα καὶ τῷ, μὴ
 τῆς ἀπολογίας ἔνεκα τῶν μέμψιν τινὰ αὐτῷ οἰσόντων εἰπεῖν
 15εἰς ἀνάγκην τι ἔλθειν τὸ δὲ ἐπιτοχίαν ἐμαντῷ προστρίψασθαι, C
 ἐνὸν ἀσφαλῶς καὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος τὴν δίκην δια-
 φνεῖν, οὐθ' ὅσιον ἤγηναι οὐτ' ἀνεκτόν, διὸ καὶ πειράσομαι
 ἐμαντὸν ὡς οἶόν τε τὰς τε σπονδὰς καὶ τοὺς ὄρκους ἀκεραί-
 20οις ἄχρι νῦν μάλιστα διατετηρηκότα ἀποδεῖξαι. ἂν δ' ἐκείνον
 25καὶ βασιλεύς, καὶ τὴν αὐτὴν ἀνάγκην ἑκατέροις ἀπαραβα-
 13. τῷ corr. pro τοῦ.

iureiurandoque stabiliendi considerasset, unde et a quo ortae sint,
 et meam in bello tollendo sedulitatem, contentionem, alacritatemque
 perpendisset; praeterea quam antehac semper ostendi erga eum solli-
 citudinem, obsequelam et amorem respexisset, non ego talium crimi-
 num modo accusarer, essemque ipse praesentibus, Romani futuris
 aerumnis liberi, imperator extra omnem tumultum viveret, nec infam-
 ia conflagraret, cum bellum ad perniciem Romanorum sciens vo-
 lensque introducere videatur. Nunc horum oblitus omnium, com-
 plurium nec levium me arcessit, ut ipsimet audistis. Ego vero quam-
 vis gravia sint omnia, tamen continerem me, tum ob reverentiam
 erga regem, tum ne in defensione mea edere cogerer aliquid, quod
 ei vituperationem asferret. At periurii notam mihimet inurere tacen-
 do, cum abunde possim absolvi, nec fas, nec tolerabile duco. Quod
 si dum me insontem doceo, ipsum contra egisse probavero, ne id
 temeritati, neve linguae incontinentiae, sed rei ipsius necessitati ut
 adscribatis, a vobis peto. Hoc itaque primum dico, non me solum,
 sed illum quoque in foedus iuravisse, eandemque ambobus eius
 sancte servandi necessitatem impositam: et alterum, si in foedifra-

- Α. C. 1327 τους τηρεῖν εἶναι ἂν δὲ ἕξ ἑνὸς παραβαθῶσι, μηκέτι τὸν ἑτε-
 D ρον, ἂν ἀμύνηται, ἐνέχεσθαι ταῖς αἰτίαις. ὃ δὴ καὶ βασιλεὺς
 αὐτὸς ἐδίκασε καλῶς φθάσας. λευκότος γὰρ ἐμοῦ τοὺς ὄρ-
 κους καὶ τὰς σπονδὰς, οὐδεμιᾶ φησιν αὐτὸς ἐνέχεσθαι αἰτία,
 ἂν τι βλάβη ἀμυνόμενος. καὶ ὑμεῖς δὲ, ὑπολαμβάνω, τὸ αὐ-5
 τὸ συμφαίητε ὁρθῶς ἂν ἔγωγε εἴποιμι καὶ δικαίως. πάνν δὲ
 ἡδέως ἐδεξάμην, ὅτι καὶ Κωκαλᾶς ὁ μέγας λογαριαστὴς συμ-
 πάρεστιν ὑμῖν. συμβαλεῖται γὰρ ἐμοὶ πρὸς τὴν ἀπολογίαν οὐ
 μικρὰ τινα ἐπὶ μαρτυρίαν, ἀχθησόμενος ὧν μέλλω λέγειν.
 καίτοι γε αὐτὸς κηδεστὴς ὧν πρωτοβεστιαρίου τοῦ Θείου τοῦ 10
 ἐμοῦ, ὅ,τι τε κατηγοροῦμαι καὶ ὁποίας ποιήσομαι τὰς ἀπο-
 λογίας παρεγένετο ἀκοῦσαι, ὡς ἂν εἰδέναι ἔχη πρὸς τὸν κη-
 δεστὴν γράφων ἀπαγγέλλειν τᾶληθές. ἐγὼ δὲ τὸ καὶ αὐτὸν
 P. 144 παρῆναι μάλιστα ἀπεδεξάμην. σκέψασθε τοίνυν ὁπότερος πρό-
 τερος παραβέβηκε τοὺς ὄρκους. παρῆξομαι δὲ οὐ λόγους εὐ-15
 πρεπεῖς πρὸς τὴν ἀπολογίαν, οὐδὲ μάρτυρας ἀνθρώπους διε-
 φθαμένους, οἷς ἂν τι καὶ ἀπιστεῖν καὶ παραγράφεσθαι ἔξεῖ-
 ναι, ἀλλ' αὐτὰ τὰ βασιλέως γράμματα μαρτυρήσειεν ἐκ πολ-
 λοῦ καὶ μετ' ἐπιμελείας καὶ φροντίδος τὸν πρὸς ἐμὲ πόλεμον
 κεινηκώς. καὶ πρῶτον ἀναγνωσθήτω ἡμῖν τὸ τοῦ βασιλέως 20
 πρόσταγμα, ὃ πρωτοβεστιαρίῳ ἀπέστειλε τῷ ἐμῷ Θεῷ, Ἰου-
 λίῳ μηνὶ τῆς δεκάτης ἰνδικτιῶνος, ἔχον ἐπὶ λέξεως οὕτως·
 B „περιπόθητε ἀνεπιὲ τῆς βασιλείας μου πρωτοβεστιάριε κύριε
 Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε. ἡ ἀναφορὰ, ἣν ἀνέφερες τῇ βασιλείᾳ

8. ὑμῖν corr. ex Intpr. pro ἡμῖν. 9. Lege μικρὰν τινα ἐπιμαρτ.
 20. κεινηκῶτα coni. ED. P. ὑμῖν ms. Intpr. recita patribus.

gum vindicavit, nullo scelere astringi: id quod etiam ipsemet impe-
 rator pro bono approbavit. Etenim si ego foedus violassem, et is
 de me perfidiae poenas sumeret, nulli ob id culpa obnoxius haberi
 voluit. Et idem mihi nunc contendenti recte ac merito vos quoque,
 ut arbitror, assentiimini. Periuendum porro mihi accidit, una vo-
 biscum et Cocalam magnum logariasten venisse: qui tametsi proto-
 vestiarium proamitini mei socer sit, non parvam defensionem meae fidem
 conciliabit, cum moleste feret quae sum dicturus. Et quia accusa-
 tionem responsionique meae interest, poterit genero quod res est in-
 tegre perscribere. Quod utinam protovestiarium quoque ipse afforet.
 Dispiciate igitur, uter nostrum prius religionem foederis exuerit. Utar
 autem non fucata oratione ad me tuendum, nec testes producam
 corruptos, quibus fidem negare et quos summovere fas sit, sed
 ipsas avi litteras, quae luculento erunt testimonio, illum iampridem
 bellum contra me studiose diligenterque meditatum esse. Primum
 recitetur a nobis ad verbum, quod mense Iulio, Indictione decima,
 mandatum ad protovestiarium misit: Desideratissime nostrae maie-
 stati, mi nepos, domine Andronice Palaeologe protovestiarie; quam

μου, ἀπεσώθη καὶ ἔξ αὐτῆς ἐγνώρισα ὅσον ἔγραψες καὶ ἀνέ- A.C. 1327
 φερες. ἀπεδεξάμην γοῦν πολλὰ τὴν σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν
 καὶ τὸν εἰς τοῦτο ἀγῶνά σου· καὶ πάλιν εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἐπι-
 μελήθητι ἵνα τελεσθῇ. καλὰ γὰρ γινώσκεις, ὅτι οὐ δι' ἄλλο τι
 5 ἀπεστάλης εἰς τὸ αὐτόθι κεφαλατίκιον παρ' ὃ διὰ τὴν δου-
 λείαν αὐτὴν. ἐπεὶ γοῦν καὶ πρὸ τῆς σῆς ἀναφορᾶς ἀπέστει-
 λε καὶ ὁ Κράλης ἀποκρισιάριον αὐτοῦ ἐναυῦθα, καὶ ἐδήλωσε
 πρὸς τὴν βασιλείαν μου, ὅπως ἤδη κατεστάθη μετὰ σοῦ, καὶ
 εὐρίσκειται ἐτοιμος, ἵνα κατὰ πᾶσαν τὴν αὐτοῦ δύναμιν βοή- C
 10 θῆσῃ ἡμῖν, μὴ μόνον μετὰ τοῦ φωσάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐ-
 τὸς παρῶν, πάλιν ἐπιστώθη τοῦτο ἡ βασιλεία μου ἔτι πλεον
 ἀπὸ τῆς σῆς ἀναφορᾶς. ποίει γοῦν τὴν δουλείαν σου μετὰ
 πολλῆς συντομίας, ὅτι καὶ ἡ βασιλεία μου ἐπιμελῶς πράττει,
 καὶ πρόσεξαι μὴ πως προλάβωμεν ἡμεῖς ὑμᾶς." τοῦτο μὲν δὴ
 15 τοιοῦτον. ἐγὼ δὲ καὶ δευτέραν παρέξομαι μαρτυρίαν, πρὸς τὸν
 αὐτὸν πρόσταγμα βασιλέως, Σεπτεμβρίῳ γραφὴν ἐνδεκάτης Ἰν-
 δικτιῶνος· „περιπόθητε ἀνεπιὲ τῆς βασιλείας μου πρωτοβε-
 στιάριε κύριε Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε· οἶδας ὅσον διωρίσατο
 πρὸς σε ἡ βασιλεία μου περὶ τῶν δουλειῶν ὧν ἀνετέθης, καὶ V. 116
 20 ὅτι δέον σε σπουδάσαι, μὴ πως προλάβῃ ὑμᾶς ἡ βασιλεία D
 μου· καὶ ἰδοῦ, ὡς βλέπω, οὕτω μέλλει γίνεσθαι. ἐγὼ γὰρ ἄλ-
 λο οὐδὲν ἐκδέχομαι ἢ ἀπὸ τῶν αὐτόθι μήνυμα. ποῦ γοῦν
 ἔστιν ἡ ἐπιμελεία σου; ποῦ ἔστιν ἡ σὴ ὑπόσχεσις; ἀπὸ γὰρ
 τοῦ Ἰουλίου μηνὸς οὐδὲν ἐγνώρισά τι ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν αὐ-

ad nos misisti relationem, tuto pervenit: ex qua quae voluisti, co-
 gnovimus omnia, tuumque in hoc studium, diligentiam contentionem-
 que vehementer probavimus. Rursum cura sedulo, ut perficiatur.
 Probe enim intelligis, non alia de causa illuc ad gerendam praefec-
 turam te missum esse, quam ut huic rei inservires. Quoniam igitur
 et ante relationem tuam Crales legatum suum huc misit, no-
 straeque maiestati significavit, quo sitis iam inter vos animo, et ad
 nos omni qua valet potentia adiuvandos paratus est, non fossato
 tantum, sed sua quoque praesentia, ex relatione tua denuo maior
 rei fides nobis facta est. Praesta igitur officium tuum quam citissi-
 me: nam nec nos operae parcemus: et cave, ne forte a nobis an-
 tevertamini. Et hoc quidem huiusmodi. Exhibebo et alterum man-
 datum loco testimonii, scriptum ad eundem mense Septembri, Indi-
 ctione undecima: Desideratissime maiestati nostrae cognate, mi An-
 dronice Palaeologe protovestiarie; meministi, quid ad te scribentes
 statuerimus de negotio administrando, et quomodo monuerimus, da-
 res operam sedulo, ne posses a nobis anteverti. Et ecce ita futu-
 rum est, ut video. Ego enim aliud non exspecto, quam ab iis, qui
 illic sunt, signum aliquod. Ubi diligentia tua? ubi promissa? A
 mense enim Iulio nihil expressse cognovimus ab iis, qui ibi versan-

A. C. 1327 τόθι, ἀλλ' ἢ μόνον ἀπὸ τῆς φήμης, καὶ ἄς γνωρίσω κατὰ πᾶσαν συντομίαν, ὅτι, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, οὐδὲν ἄλλο ἐκδεχόμεθα, ἢ τὸ μήνυμα ὑμῶν." καὶ Κοκαλαῶς δὲ οὕτως πρῶτοβεστιαρίῳ τῷ γαμβρῷ γράφων, ἀμέλειαν αὐτοῦ πολλὴν καὶ ῥαθυμίαν καταγινώσκει, καὶ ὡς μὴ τὰς ἐπαγγελίας ἐκπλη-5 ροῦντι ἐπιπλήττει, ὡς λυπουμένου μὲν βασιλέως διὰ ταῦτα, αἰσχνομένου δὲ αὐτοῦ, ὃς ἐπηγγεῖλατο μετὰ πάσης ἐπιμελείας αὐτὸν καὶ ταχυτήτος πληρώσειν τὰ ἐπηγγελμένα. ἵνα δὲ

P. 145 διὰ τὸ μὴ καθαρῶς τὰ ἀναγνωσθέντα προστάγματα γράφειν περὶ ἐμοῦ, περὶ τινῶν ἄλλων τισὶ δόξωσι γεγράφθαι, ἕτερον 10 παρῆξομαι, τὰ τε πρότερα ὡς περὶ ἐμοῦ εἶσαν γεγραμμένα βεβαιοῦν, καὶ τὸν πρὸς ἐμὲ πόλεμον κηρύττον ἐμφανῶς, γραφὴν Ὀκτωβρίῳ τῆς ἐνδεκάτης Ἰνδικτιῶνος· „περιπόθητε ἀνεψιῆ τῆς βασιλείας μου πρῶτοβεστιαρίε κύριε Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε· αἱ ἀναφοραὶ ὑμῶν πάντων διεκομίσθησαν εἰς τὴν 15 βασιλείαν μου καὶ ὑπανεγνώσθησαν, καὶ ὑπεραπεδέξάμην πάντας ὑμᾶς περὶ πάντων ὧν ἀναφέρετε. ἀπελογήσατο καὶ διωρίσατο καὶ ἡ βασιλεία μου κατὰ μέρος πρὸς πάντας ὑμᾶς Βμετὰ τοῦ κατέρου, μᾶλλον δὲ μετὰ τοῦ περιποθήτου ἀνεψιοῦ τῆς βασιλείας μου τοῦ Ἀσάνη κυρίου Μιχαὴλ τοῦ ἕξα-20 δελφοῦ σου· καὶ ἔξ ἐκείνου μέλλετε γνωρίσειν εἰς ἕκαστος ἀφ'

1. Quamquam istud ἄς sit Graecum, si modo integer Hesychius, sitque haec particula in Graeco vulgari; nil tamen integri sensus facit. Interpres autem legisse videtur καὶ σοὶ γνωρίσω κατὰ πᾶσαν etc. ED. P. 9. Ante διὰ excidit μὴ. 19. Intr. Calergum; Calergorum familia Cretensis fuit. ED. P. Unice verum est, quod praebet ms. P. κατέρου, sed ita accipiendum, ut triremis (v. Ducang. Gloss. Gr. s. v.) hoc nomine significetur, non legatus, quod perperam ED. P. existimavit. μᾶλλον δὲ legebatur.

tur, nisi e fama tantum. Et tibi quam brevissime indicamus, nos, ut supra diximus, non aliud, quam signum a vobis exspectare. Et Cocalas hic protovestiario genero suo scribens, cum de magna negligentia et inertia accusat, deque promissis non servatis reprehendit; aitque imperatorem ex eo tristitiam cepisse, et se erubescere, quia pollicitus sit, ipsum quam studiosissime celerrimeque promissa confecturum. Ne autem quae recitatae sunt litterae, quia obscuriores sunt, ad alios quosdam pertinere videantur, alias afferam, unde et superiores illas de me conscriptas, et bellum contra me promulgatum fuisse constabit. Datae sunt mense Octobri, Indictione undecima: Desideratissime maiestati nostrae, mi nepos, domine Andronice Palaeolog protovestiarie; relationes omnium vestrum ad nos perlatae sunt ac perlectae, gratissimumque nobis factum est a singulis secundum omnia, quae retulistis. Responsa et mandata nostra separatim omnibus perferet triremis, seu potius amantissimus cognatus noster dominus Michael Asanes, consobrinius tuus. Ex eo quis-

ὑμῶν πλατυκώτερον τὸν ὄρισμόν τῆς βασιλείας μου. μήπως A.C. 1327
 δὲ, γενομένης τινὸς ἀργίας παρὰ τῆς θαλάσσης εἰς τὸ κάτερον,
 ἀγροῆτε τὸν καθόλου ὄρισμόν τῆς βασιλείας μου, ἰδοὺ καὶ
 διὰ ξηραῶς διορίζεται καὶ δηλοποιεῖ ὑμῖν ἡ βασιλεία μου, ὅτι
 5 τῶσσι καὶ τοιοῦτοι εὐρίσκεσθε ἀντόθι, ὅτι εἶπερ εἷς καὶ μόνος
 ὑμῶν ἦν εἰς τὰ αὐτόθι μέσση, ἀρκετὸς ἔμελλεν εἶναι εἰς τὴν
 τοῦ ἐγγόνου μου μάχην· πόσω μᾶλλον ὅτι εὐρίσκεσθε τοσοῦ-
 10 τοι καὶ τοιοῦτοι, οἳ εὐρίσκεσθε; λόγος οὐδεὶς. καὶ ἀπὸ τοῦ C
 νῦν λῶν τὸν πάρδον μου τὸν δεδεμένον, καὶ ποιεῖτε ἢ ἂν ὑμῖν
 ἡ σύνεσις ὑφηγηται, ὅτι καὶ ἐγὼ ἤδη ὄρμω.” τοιαῦτα μὲν
 βασιλεὺς ἐπέταττε τῷ ἀνεψιῷ οὐδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν ἐμοί, ἀλλ’
 αὐτὸς πρῶτος λύων τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς ὄρκους. ἵνα δὲ εἰ-
 15 δῆτε, ὅτι καὶ πολλοῖς ἐχρηῖτο συνεργοῖς πρὸς τὸν πόλεμον τὸν
 κατ’ ἐμοῦ καὶ ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου παρεσκευάζετο πρὸς αὐ-
 τόν, καὶ ἐτέραν παρεξομαι γραφὴν τοῦ Κωκαλαῖ τουτουὶ πρὸς
 τὸν γαμβρὸν πρωτοβεστιάριον ἀπεσταλμένην ἔχουσαν οὕτως·
 „πρῶτον μὲν ἐβαρύνετο καθ’ ὑμῶν ὁ αὐθέντης ἡμῶν ὁ βασι-
 20 λεύς, μᾶλλον δὲ κατὰ σοῦ, πῶς οὐδὲν γράφετε καὶ ἀναφέρετε
 τί ποιεῖτε καὶ πῶς πράττετε· τὰ νῦν δὲ ἀπεδέξατο μὲν ὅτι D
 ἐγράφατε, ἐμέμψατο δὲ ὑμῖν ὅπως οὕτως ἀπερισκέπτως ἐπέμ-
 ψατε τὰς ἀναφορὰς ὑμῶν, καὶ εἶπερ συνέβαιεν ἐμπεσεῖν εἰς
 τὰς χεῖρας τοῦ ἐγγόνου τοῦ βασιλέως, ὁμολογουμένως γνωσθῆ-
 ναι ἔμελλεν, ὅτι πρὸ καιροῦ καὶ μετὰ μεμεριμνημένου σκοποῦ

2. Locus intricatior et, ut videtur, corruptus. ED. P. Immo sana
 et perspicua sunt omnia, dum de navi intelligas, quam mala
 tempestas moratur.

que vestrum latius cognoscet, quid maiestas nostra statuerit. Ne
 autem, si forte navigatio mala tempestate impedita esset, ignoretis
 quid generatim censuerimus, en pedestri quoque nuntio significamus,
 tot et tales vestrarum partium hic inveniri, ut si vel unus dumtaxat
 vestrum ibidem viseretur, sufficere posset ad proelium cum ne-
 pote nostro ineundum: quanto magis, cum tam multi, tam pugnaces
 inveniamini; nihili prorsus res est momenti. Et nunc pardum no-
 strum e catenis emittimus. Vos quod prudentia hortabitur facitote:
 nos iam erumpimus. Haec mandavit avus sororis suae filio, nihil
 habens, in quo me accusaret: sed prior ipse a sacramento foederis
 desciscens. Ut porro videatis, eum administris usum pluribus ad
 bellum adversum me adornandum, et iampridem se ad idem com-
 parasse, alia proferetur adhuc epistola, nempe Coccalae huius ad pro-
 tovestiarium generum data: Primum iratus erat vobis dominus no-
 ster imperator, vel potius tibi, quod nihil litterarum mittitis, nec
 refertis, quid agatis et quo in statu versemini. Nunc quoniam scrip-
 sistis, laudat factum: reprehendit tamen, quod ita improvide rela-
 tiones vestras miseritis. Nam si eae in manus nepotis forte inci-

- A.C. 1327 ἐκινήθη ἡ παροῦσα μάχη. ὅπερ οὐ γέγονε καλῶς· ἀλλὰ ὡσπερ κατὰ τὸ παρὸν ἡμεῖς τὸ πρόσταγμα καὶ τὴν παροῦσαν γραφὴν ἐβάλομεν ἐντὸς πούκλου, (καὶ τίς δύναται ἐνθυμηθῆναι, ὅτι ἐστὶ τι ἐντὸς τοῦ πούκλου;) οὕτως ποιεῖτε καὶ ὑμεῖς· καὶ ἀπὸ
- V. 117 τοῦ νῦν ἄρξασθε, ὅτι, καθὼς καὶ ἀπὸ τοῦ προστάγματος μέλ-5 λεις μαθεῖν, ἰδοὺ καὶ ὁ βασιλεὺς ἄρχεται. ὅμως δοκεῖ μοι, ὅτι
- P. 146 πρὸ τοῦ ἀκοῦσαι τὴν ἀρχὴν μέλλετε ἰδεῖν τὸ τέλος. πάντες γὰρ οἱ μετὰ τοῦ ἐγγόνου τοῦ βασιλέως εὐρισκόμενοι ἄρχοντες καὶ τὰ ἀρχοντόπουλα, κατεστάθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τὰς αὐτοῦ εὐεργεσίας ἔχουσι διὰ τε οἰκονομιῶν διὰ τε χρυσοβούλ-10 λων· καὶ πάντες εἰσὶν ἑτοιμοὶ καὶ ἐκδέχονται ὄρισμὸν τοῦ αὐθέντου ἡμῶν τοῦ βασιλέως τοῦ ἀγίου, ἵνα ἐάνπερ ὄρισῃ αὐτοῖς, φέρωσι τὸν ἕγγονον αὐτοῦ δεδεμένον εἰς τὰς χεῖρας· καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ νῦν ἐπιμελήθητι καὶ σὺ, ἵνα δεῖξῃς ἔργον τῆς γνώσεως καὶ τῆς πείρας, ἧς ἔχεις πρὸς τὸ πράττειν.” ἐκ τού-15 των μὲν οὖν ἀπάντων, ὁπότερος λέλυκε τοὺς ὄρκους αὐτοὶ κρινεῖτε. ὥστ’ εἰ καὶ αὐτὸς μετὰ τὴν οὕτω περιφανῆ παρὰ-
- B βασιν τῶν ὁμοιοσημένων ἔξω τι εἰργασμαὶ τῶν συνθηκῶν, οὐ δίκαιον οὐδὲ λόγον ἔχον ἐπιιορκίαν ἐγκαλεῖν. ὥστε εἰ καὶ χρήματα εἴληφα, ὡς αὐτοὶ φασι, παρὰ τὰς συνθήκας, οὐκ ὀφεί-20 λειν δίκην λελυμένων τῶν συνθηκῶν. ἐγὼ δὲ καὶ τούτων χωρὶς εὐορκεῖν ἀποδείξω ἑμαυτὸν τὰ χρήματα εἰληφώς. ἐν τοῖς

3. Intrpr. conī. κούκλου, Ducangius in Gloss. Gr. s. v. πούκλου mavult βάκλου, ut epistola in cavo baculo latuerit. 12. αὐτοῖς em. ED. P. pro αὐτοῦς.

dissent, in confesso est, cognosci potuisse, multo ante et sollicita cura hoc bellum inchoatum fuisse. Haud recte vos quidem: sed quemadmodum in praesenti nos mandatum, et epistolam in puclum coniecimus, in quo inesse quippiam quis cogitaret? sic vos facite, et iam nunc incipite. Nam ecce et imperator, id quod ex mandato discetis, opus aggreditur. Quamquam, ut mihi videtur, vos prius finem videbitis, quam de principio audietis. Omnes enim qui cum nepote sunt duces et praefecti ab imperatore stant eiusque beneficiis fruuntur partim in administrationibus, partim in bullis aureis: paratique sunt, et quid dominus noster sanctus imperator decernat exspectant, ut quando illi placuerit, nepotem vinctum in manus ei tradant. Tu quoque hinc satage, cognitionisque et experientiae, quam in agendo habes, exemplum aliquid prode. Ex his ergo omnibus, uter foedus transgressus sit, vos eritis iudices. Quod si ipse post iusiurandum adeo palam violatum quippiam contra foedus paravi, non potest merito et cum ratione in periurio numerari. Quare etiamsi pecuniam contra foedus accepi, ut ipsi dictitant, non idcirco poenam rupti foederis debeo. Ego vero et aliter, quamvis pecuniam acceperim, me nihilo minus secundum iusiurandum pactis stare con-

ὄρκους γὰρ γέγραπται, ὡς ἂν ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων τῶν A.C. 1327
 τε τῆς ἐμῆς οἰκίας ἔνεκα ἀναλωμάτων καὶ βασιλίδος τῆς ἐμῆς
 γυναικὸς, ἔτι δὲ καὶ τῆς μισθοφόρου στρατιᾶς χρήματα ἐμοὶ
 χορηγεῖσθαι ὅσα γέγραπται ἐν ταῖς συνθήκαις· καὶ τοῦτο οὐχ
 βᾶπλωσ, ἀλλὰ δι' ὄρκων ἐγγράφων, ὡς πάρεστιν ὄρᾳ ἐκ χρυ-
 σοβούλλου βασιλέως τοῦ πρὸς ἐμέ. ἐκ τοίνυν τῶν καιρῶν C
 ἐκείνων ὅτε ἐγεγένητο οἱ ὄρκοι ἄχρι καὶ νῦν τέτταρες ἐπ'
 ἔτεσι τέτταρσι παρῆλθον μῆνες, ἐν οἷς ἐκ τῶν γεγραμμένων
 ὀφείλονταί μοι λογιζομένῳ πέντε καὶ τριάκοντα χρυσίου μυ-
 10 ριάδες. καὶ τοῦτο ἔξεστιν ἀποδεικνύειν ἑναργῶς ἐκ τῶν γραμ-
 ματείων τῶν εἰς ἀπόδειξιν γινομένων παρὰ τῶν τὰ χρήματα
 εἰσκομιζόντων, προστάττοντος βασιλέως. τί τοίνυν ἀδικῶ, εἰ
 τοσοῦτων ἐμοὶ χρημάτων ὀφειλομένων, ὀλίγα ἄττα εἴληφα ἐκ
 15 πολλῶν; ἢ πον δίκαιον, βασιλέα μὲν ἐμὲ τοσοῦτων ἀποστε-
 15 ροῦντα, μὴτ' ἀδικεῖν οἴεσθαι, μῆτε μὴν ἐπιρκεῖν, ἐμὲ δὲ εἴ
 τι τῶν ὀφειλομένων πολλοστὸν ἀπέληφα μέρος, εἰς δικαστή-
 ρια ἔλκεσθαι καὶ ἐπιρκαίαν ἐγκαλεῖσθαι καὶ ἀπελαίνεσθαι καὶ D
 τὰ ἔσχατα ὑπομένειν; καίτοι, εἴγε τῶν τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς
 ἔνεκα μόνον ἀποτεταγμένων ἀπεστερούμην, δίκαιον μὲν οὐκ
 20 ἂν ἦν, ἐγὼ δὲ ἤνεγκα ἂν σιγῇ, αἰδοῖ τε τῇ πρὸς βασιλέα καὶ
 τῇ νομίζειν τὰ παρὰ πατρὸς ἐπαγόμενα ἀλγεῖνᾶ, ὅποι' ἄττα
 ἂν ἦ, δίκαιον εἶναι τὸν παῖδα φέρειν καὶ μῆτε ἐγκαλεῖν, μῆτε
 θορυβεῖσθαι, ἀλλὰ δεῖσθαι μόνον ἡπιώτερον ἐμοὶ καὶ ἡμερον
 ἐπιβλέψαι τὸν πατέρα καὶ τὰ λυποῦντα λῦσαι δεινά. νυνὶ δὲ

vincam. Perscriptum quippe exstat in iuramento, ut mihi de pu-
 blico pecunia in sumptum domus ac familiae et uxoris meae, item ad
 stipendia militum erogetur quanta ibidem exprimitur: id quod ex
 aurea bulla avi ad me missa perspicui potest. Iam ex quo concepta
 sunt iuramenta, ad hunc diem quatuor anni cum mensibus totidem
 interfluxerunt, quibus mihi, ut rationem subduco, trecenta et quin-
 quaginta aureorum millia debentur. Et hoc perspicuum fit ex tabel-
 lis, quas ad testificandum vectigalium exactores conficiunt. Quod
 igitur nefas admisi, si cum tam multa mihi debeantur, de multis
 pauca sumpsi? An vero iustum et aequum est, avum, qui me tanta
 summa privavit, neque iniustitiae, neque periurii insimulari; me,
 quia ex mihi debitis quotamcunque partem decerpsi, ad tribunalia
 raptari, ut periurum accusari, in exilium pelli et in extremas mise-
 rias devolvi? Atqui si ea tantum pensione fraudatus essem, quae
 domui meae erat constituta, parum iuste fuisset actum mecum; silu-
 issem tamen, cum imperatorem reveritus, tum quia existimassem,
 qualescunque tandem a patre crearentur molestiae, filio aequa mente
 sufferendas, neque accusandum, neque turbas illi ciendas, sed ro-
 gandum duntaxat, ut placide filium dignaretur aspicere mala-
 que moestifica tollere. Nunc ablati simul iis, quae in annua mi-

- A. C. 1327 καὶ τῆς στρατιᾶς ἀπεστερημένων τῆς ἐτησίου μισθοφορᾶς, ἣν μόνην ἔχουσι τοῦ βίου ἀφορμὴν, οὐκ ἀνεκτὸν ἠγγασάμην με-
- P. 147 γαλοψύχως τὰς ἀλλοτριᾶς φέρειν συμφορᾶς. καίτοι σκέψασθε ὡς ἀδικοῦνται. πρῶτον μὲν γὰρ οὐτ' ἐμπορίαις οὔτε γεωργίαις οὔθ' ἑτέροις ἐπιτηδεύμασί τισιν, ἔξ ὧν ἂν πορίζοντο τὰ ἐπι-5 τήδεια, παρ' ἡμῶν συγχαροῦνται χρῆσθαι ἕνεκα τοῦ πρὸς τὰς ἐκστρατείας ἀεὶ ἔτοιμοι εἶναι καὶ μὴ κωλύματά τινα ἔχειν ὥστε ἀναγκάζεσθαι οἴκοι μένειν. ἔπειτα δὲ παρὰ βασιλέως καὶ αὐτοῦ τοῦ τεταγμένου ἀπεστερηθῆναι μισθοῦ, ὃν οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ' ὄρκοις ἐπηγγείλατο ἀποδιδόναι ἐτησίως, καὶ τρί-10
- V. 118 τον, ἡμέληται παρ' ἐμοῦ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἕνεκα τοῦ μὴ βασιλεῖ δοκεῖν φορτικὸς καὶ ἐπαχθής. καίτοι γε ἐχοῦν ἐμὲ B πρὸς μὲν τὰ οἰκεῖα φαίνεσθαι μεγαλόφρονα καὶ καταφρονητὴν χρημάτων καὶ πάντα τῇ τοῦ πατρὸς ἐξακολουθοῦντα γνώμῃ, πρὸς δὲ τὰ τούτων κηδεμονικὸν καὶ ἀπαραίτητον, καὶ πάντα 15 καὶ ἐπινοοῦντα καὶ πράττοντα, ὥστε μὴ ἀποστερεῖσθαι τοῦ μισθοῦ αὐτοῦς, μηδὲ εὐγνωμοσύνη τῇ πρὸς τὸν βασιλέα κακοῖς τοῖς ἐσχάτοις περιβάλλειν· οὐ γὰρ εὐγνωμοσύνη τοῦτό γε, ἀλλ' ὁμότης καὶ ἀπανθρωπία ἐσχάτη, τὸ, ἑτέρων ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κινδυνευόντων ἀπολεῖσθαι, μεγαλοψυχεῖν αὐτόν. οὐδ' 20 μὴν παρέλιπον τὸ μὴ βασιλέως δεῖσθαι ἀεὶ τῇ στρατιᾷ χορηγεῖσθαι τὸν μισθόν. ἐς τοσοῦτον γὰρ ἀπορίας ἤλασαν πολ- C λοὶ αὐτῶν, ὡς ἀποκαρτερῆσαι τὰς γυναῖκας αὐτῶν, νυκτὸς

litum stipendia erant conferenda, et ex quibus solis vitam sustentare habebant, improbum duxi alienas calamitates excelso animo velle intueri. Perpendite paulum, quanta illis fiat iniuria. Primum siquidem neque mercatura, neque agricultura, neque aliarum rerum studiis, de quibus sibi victum pararent, a nobis sinuntur occupari: propterea quod ad expeditiones semper parati esse coguntur, neque ulla impedimenta praetexere, ob quae domi maneant. Deinde ab imperatore destinata mercede fraudati sunt, quam ille non simpliciter, sed interposito sacramento in annos singulos se persoluturum spondit. Accedit tertium: neglecti sunt a me tamdiu, ne avo onerosus ac molestus viderer; quamquam in causa domestica magnum et pecuniae contemptorem animum gerere omninoque ad paternam voluntatem me conformare debui: horum autem in egestate procurationem suscipere, nec eam cuiusquam precibus deserere, sed cogitare tentareque omnia, ne stipendia sua amitterent, neque dum in avum me pium praestare nitor, teterrimis eos calamitatibus involvi sinerem. Non enim est ista aequanimitas, sed inhumanissima crudelitas, aliis ob extremam inediam tantum non animam agentibus, ipsam interea in magnis spiritibus acquiescere. Non tamen destiti imperatorem orare assiduo, ut militibus nomina persolverentur. Sic enim ad incitas plerique redacti erant, ut, ne fame morerentur, mulieres

ἐπιγενομένης, ὡς ἂν μὴ κατάδηλοι ὦσι τοῖς γνωρίμοις, τὰς A.C. 1327
 ἑτέρων οἰκίας περιϊούσας ἑαυταῖς καὶ ἀνδράσι τροφῆς τινος
 αἰτούσας γλίσχρως ἐκπορίζειν. οἷς ἐπικλασθεῖς καὶ αὐτὸς τὴν
 ψυχὴν, τὰ χρήματα ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦμαι ἀφελόμενος, μι-
 5 κρὰν τινα παρέσχον παραψυχὴν. εἰ τοίνυν διὰ τοῦτο ἐπίορ-
 κος ἐγὼ καὶ ἄδικος καὶ τοῦ πατρὸς καταφρονητῆς, κρίνατε
 ἡμεῖς. πρῶτον μὲν οὖν ἀπέδειξα ἑμαυτὸν μηδὲν μηδαμῶς πα-
 ραβεβηκότα τὰς συνθήκας, ἀλλὰ καὶ φανερῶς παρασπονδη-
 10 θείς· καὶ τὰς ἀποδείξεις τοῦ λελυκέναι βασιλέα πρῶτον τοὺς D
 ἰοῦρκους ἔχων παρ' ἑμαυτῶ, καθάπερ εἶδετε, αὐτὸς μένω τὴν
 εἰρήνην ἀσπαζόμενος καὶ δεόμενος ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον βασι-
 λέως, μὴ τὸν πόλεμον κινεῖν. εἰ δέ τις ἔχει με ἀποδεικνύειν
 παραβεβηκότα πρότερον τοὺς ὄρκους, παρίτω καὶ δεικνύτω.
 ἔπειτα καὶ περὶ τῶν χρημάτων, εἰ ἐκ πέντε καὶ τριάκοντα
 15 μνηριάδων τῶν ὑφειλομένων τσαῦτα λαβῶν ἀδικῶ, καταψη-
 φίζεσθε ἡμεῖς.”

μθ'. Τσαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος ἀπολογούμενος εἶπε· P. 148

Κωκαλαῖς δὲ μεταξὺ βασιλέως ἀπολογουμένου, πρὶν μὲν τὰ B
 πρὸς τὸν πρωτοβεστιάριον γράμματα ἀναγνωσθῆναι, πολὺς
 20 ὦν ἐγκείμενος αὐτῷ, αὐτὸν τοῦ πολέμου φάσκων αἴτιον εἶναι,
 ἀνθρώποις πειθόμενον συγκοφάνταις, τὸν τε βασιλέα διαβάλ-
 λουσι πρὸς αὐτὸν καὶ πρωτοβεστιάριον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς
 ἐν τέλει ὡς βεβουλευμένους πόλεμον κινεῖν. ἐπεὶ δὲ τὰ τε
 γράμματα ἀνεγνώσθη, καὶ ἀπεδείχθη καὶ αὐτὸς τῶν ἄλλων
 25 οὐχ ἦττον τὴν εἰρήνην καταλύων, αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἔχων ἀν-

23. βεβουλευμένους ED. P. pro βεβουλομένους.

suas noctu, ne a notis agnoscerentur, circum domos ad pauxillum
 escarum precario conquiendum mitterent. Quos, dolore et commi-
 seratione fractus, subducta de qua nunc accusor pecunia, qualicun-
 que solatio delinivi. Nunc, an ideo periurus, improbus, patris
 contemptor fuerim, iudicate. Primum itaque docui, me foedus neu-
 tiquam violasse: sed cum ille aperte id mihi fecerit, et probationes
 ipsas eius periurii apud me habeam, sicut vidistis, nihilo minus
 pacem retineo, et tam diuturnis precibus illum fatigo, uti bellum ne
 moveat. Si quis autem me iuramento priorem defecisse potest
 ostendere, age, procedat et ostendat. Tum deinde vos, si de tre-
 centis quinquaginta nummum aureorum millibus, quae mihi debentur,
 tantillum accipiens, peculatus me alligavi, peculatorem damnatote.

49. Hactenus causam pro se dixit iunior imperator. Cui Cocalas,
 antequam eius ad protovestiarium epistola recitaretur, importune in-
 stabat affirmabatque, ab ipso belli profectum initium, qui sycophan-
 tis avum, protovestiarium ceterosque principes de agitato inter se
 belli consilio apud se criminantibus credidisset. Ubi vero litteris
 palam lectis patuit, non minus ipsum, quam ceteros pacem labefa-

A.C. 1327 τειπεῖν, οὕτως ἐξεληλεγμένος φανερώς, καθῆστο σιωπῶν. βασι-
 λεὺς δὲ ἐπιστραφεὶς πρὸς αὐτὸν, „ὦ μέγα λογαριαστὰ” εἶπε
 C „τὸ μὲν ἁμαρτάνειν τινὰ καὶ τὸν πλησίον ἀδικεῖν καὶ πλεο-
 V. 119 νεκτεῖν, θανμαστὸν οὐδέν· ἄνθρωποι γὰρ ἅπαντες τοῖς ὁμοίοις
 ὑποκείμεθα πάθει καὶ πρὸς κακίαν πρόχειροι μᾶλλον ἢ πρὸς
 ἀρετήν· ἔσμεν τὸ δ’ ἀδικοῦντα καὶ ἐπιποροῦντα καὶ ψευδομέ-
 νον, ἔπειτα δόλους ῥάπτειν καὶ συκοφαντίας καὶ παντὶ σθέ-
 νει πειρᾶσθαι τὰς αἰτίας εἰς τοὺς ἀθώους περιτρέπειν, ὡς ἂν
 πρὸς τῷ ἀποκτεῖναι καὶ δίκαια δοκῆ ποιεῖν, οὐκ ἀνθρώπου
 πάντως, ἀλλὰ τοῦ ἐξ ἀρχῆς ἔργον ἀνθρωποκτόνον.” παρῶν 10
 δὲ καὶ ὁ λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ Θεόδωρος ὁ Καβασίλας,
 συννετὸς μὲν ὢν καὶ σοφὸς καὶ παρὰ τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ
 πολλῆς ἀπολαύων εὐμενείας καὶ οἰκειότητος, οὐδὲν δὲ ἤττον
 D καὶ παρὰ τῷ νέῳ, ἐκ τῶν ἀπεσταλμένων παρὰ βασιλέως ὢν,
 καὶ φίλος ἐς τὰ μάλιστα Κωκαλαῖ, τὸν νέον βασιλέα ἰδὼν 15
 πρὸς τοὺς διαβάλλοντας διαταραχθέντα καὶ βουληθεὶς εὐτρα-
 πελίᾳ λόγων τὸ βασιλέως ἦθος εἰς ἡμερότητα μεταβαλεῖν,
 „οὐ θανμάζειν” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, χρεῶν τοιαῦτα γὰρ τὰ
 τοῦ πλάνου ἔνεδρα καὶ σκάμματα.” ἦν γὰρ δὴ ὁ Κωκαλαῖς
 ἐν ταῖς παιδιαῖς ὑπὸ τῶν ἡλικιωτῶν πλάνος ὠνομασμένος. 20
 καὶ ἔδοξε καιρίως εἰρησθαι· μετέβαλε γὰρ τὸ τοῦ βασιλέως
 ἦθος ἐκ τοῦ ἐμβριθοῦς πρὸς μειδίαμα σεμνόν. ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν εἰς τοσοῦτον. τοῖς δ’ ἀρχιερεῦσιν ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς, εἰ
 ἀδικῶν αὐτὸς καὶ ἐπιπορῶν φαίνοιτο, καταψηφίζεσθαι. οἱ

6. ἐπαρκοῦντα legebatur.

clare, cum tam evidenter convictus, contra afferre nihil posset, rese-
 dit et obmutuit. Ad quem conversus imperator, Nihil mirum, magne
 logariastes, inquit, peccare quemquam, et alium laedere potioraque
 affectare; homines enim iisdem perturbationibus subiecti, ad vitia
 quam ad virtutem omnes propensiores sumus: sed iniuriam inferre,
 peicare, mentiri, ac deinde dolos consuere et sycophantias commi-
 nisci, conarique remis et velis culpam in innocentes derivare, ut
 praeterquam quod perniciem iis paras, etiam iuste videaris agere, id
 non hominis, sed eius est, qui fuit homicida ab initio. Aderat in
 consessu iudicum Theodorus Cabasilas logotheta militaris, vir cor-
 datus et sapiens, seniori imperatori inprimis carus ac familiaris, nec
 minus nepoti, et praeterea Cocalae amicissimus. Is cum imperato-
 rem iuniorem ob calumnias commotiorem cerneret velletque urba-
 nitatis quodam sale eum mitigare, Noli mirari, inquit, imperator:
 haec enim sunt impostoris huius insidiae atque fossae. Nam inter
 ludicra puerilia Cocalas a coaevis impostor appellabatur. Visum tem-
 pestive dictum: nam imperator, nonnihil remissa gravitate, modeste
 risit. Sed de his satis. Deinde hortatus est episcopus, si iniustus
 ac perfidiosus apparet, uti sententiam ferrent. Illi responderunt,

δ' ἔφασαν, ἔχειν μὲν αὐτοῦ καταψηφίζεσθαι μηδὲν, δεῖσθαι A.C. 1327
 δὲ μόνον αὐτοῦ, τρόπους τινὰς καὶ ἐπινοίας, ὥσπερ καὶ πρό-P. 149
 τερον, ἔξευρεῖν, ἔξ ὧν ἂν τὰ προσδοκώμενα κακὰ διαλυθῆιη.
 „καὶ σφόδρα γε” εἶπεν ὁ βασιλεὺς „μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἔβου-
 5λόμην τὸν πόλεμον κεινηῖσθαι, ἢ κινηθέντα τάχιστα κατα-
 λυθῆναι. ὅτι δὲ οὐχ ὑπόκρισις οὐδ' εἰρωνεία τὰ τοιαῦτα, ἔξ
 αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐναργῆ πάρεστι τὴν ἀπόδειξιν λαβεῖν·
 τρίτον γὰρ ἤδη μῆνα κάθημαι ἐνταῦθα δεόμενος βασιλέως,
 τὸν πόλεμον καταθέσθαι καὶ μὴ διὰ φιλονεικίαν τὴν Ῥω-
 10μαίων ἡγεμονίαν περιῦδειν ἀνηκέστοις κακοῖς περιπεσοῦσαν·
 ἀλλ' οὐδεὶς ὁ εἰσακούων καὶ ταῦτα πεπεισμένος φανερώς, ὡς
 ἐπιβουλεύομαι, μηδὲν ἀδικῶν. οὐ γὰρ πάνν ἄγνοῶ, ὅτι μὴ B
 ταῦτα μόνον, ἀπερ ἀκηκόατε, γράμματα ἐπέμφθησαν κατ'
 ἔμοῦ, ἀλλ' ἐκ πολλῶν τῶν διασωθέντων ἐάλωσαν ὀλίγα. τῷ
 15σφόδρα δὲ βούλεσθαι τὴν εἰρήνην, τὴν τε ἔμαυτοῦ καὶ τῶν
 συνόντων ἀσφάλειαν τιθέμενος ἐν δευτέρῳ, θεῶ δὲ μόνῳ τὰς
 ἐλπίδας ἀναθεῖς, ὃν εὐορκῶ, κατὰ τὸ ἐνὸν ἐμοὶ τὰ προσδο-
 κώμενα κακὰ ἐκ μέσου ποιεῖν πειροῶμαι. ἡγοῦμαι δὲ, ἂν καὶ
 βασιλεὺς ἐθελήσῃ τῶν ὀφειλομένων χρημάτων τὰ ἡμίση ἀπο-
 20δοῦναι τῇ στρατιᾷ, ἐκείνους τε μηδὲν πλέον πολυπραγμονή-
 σειν ἀγαπήσαντας, καὶ ἡμᾶς τῶν ἐκ τοῦ πολέμου προσδοκω-
 μένων ἀπαλλάξεσθαι κακῶν.” εἰπόντων δὲ τῶν ἀρχιερέων, C
 ὡς νῦν μὲν οὐκ ἂν εἴη ῥάδιον ἀπορία χρημάτων τσοαῦτα
 ὄντα ἀποδοθῆναι, ὅσα δ' ἂν ἐξῆ λαβόντας νῦν, τὰ λειπόμενα

21. ὕμᾶς conī. ED. P. idemque legit Intpr.

non habere se, cur eum condemnarent: solum rogare, ut, quem-
 admodum antehac, modos et vias inveniret, quibus imminētia
 mala in irritum caderent. Adhaec imperator: Vellem ego omnino
 hoc bellum non esse natum: aut certo priusquam convalesceret, re-
 stinctum fuisse. Hoc me nulla simulatione aut dissimulatione dicere,
 ipsae res evidenti argumento sunt: tertium siquidem mensem hic
 desideo, neque avum pacem poscendi finem facio, ne ob nostram
 discordiam Romanum imperium incommodis longe gravissimis concu-
 tiatur. Sed surdo fabulam, ut aiunt. Certus interim sum, eius insi-
 diis me peti, quamquam in eum nil molitus sim. Nec enim ignoro,
 non has modo, quas audistis, sed plures insuper contra me missitasse
 litteras, e quibus hae perpaucae interceptae sunt. Quia tamen pacis
 sum cupidissimus, meam meorumque securitatem in posterioribus
 ducens, solique Deo spes meas committens, quem sancte iuravi,
 quantum in me est, ingruentes clades avertere annitor. Opinor au-
 tem, si et avus dimidium debitae pecuniae militibus numerare velit,
 boni consulentes, nihil deinceps molestiarum exhibituros, et vos
 casibus, quos e bello metuitis, ereptum iri. Occurrentibus episcopis,
 difficile futurum hoc tempore, exhausto aerario, tantum aes dis-

- A.C. 1327 κομίσασθαι χρόνῳ ῥητῶ „οὐκοῦν” ὁ βασιλεὺς ἔφη „εἰ τοῦτο δυσχερὲς δοκεῖ, καὶ τὰ ἡμίση καταλιπόντες τούτων, τῷ τετάρτῳ μορίῳ τοῦ ὅλου ἀρκεσθυσόμεθα τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμονοίας χάριν.” οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐπήνεσάν τε ὡς κρείττω χρημάτων τὸν βασιλέα, καὶ ἀναμφιβόλως ἔφασκον ἀποδοθῆ-5 σεσθαι τὰ εἰρημένα. ὡς δὲ εἶδεν ἐπὶ τούτοις συνθεμένους, βουλόμενος ὁ βασιλεὺς, ὡς καὶ τῶν πᾶσι δοκούντων μετρίω-
 Dτάτων διὰ τὸ τὸν πόλεμον καταλυθῆναι ἐξίσταται ἐκὼν, ποιῆσαι φανερόν, „δέον” ἔφη „καὶ ὑμῖν, κατὰ τε τὴν ὁδὸν πεπο-
 V. 120 νηκόσι καὶ αἰσιτία προσταλαιπωρήσασιν ὅλην τὴν ἡμέραν, χά-10 ριν καταθεῖναι τίνα. οὐκοῦν καὶ τὸ τέταρτον τῶν ὀφειλομένων χρημάτων ἀφήμι ὑμῶν χάριν, καὶ οὐδὲν παρὰ βασιλέως ἀπαιτῶ πλὴν ὅσα οἱ τὰ δημόσια διοικοῦντες αἰτίας τινὰς πλασάμενοι ψευδεῖς, ἀποστερήσαντες βασιλέως ἔχουσιν αὐτοί, ἀποδείξεως γενομένης ἐναργούς, ταῦτα λαβόντα διανεῖμαι τῆ15 στρατιᾷ μικρᾶς ἕνεκά τινος παραμυθίας. μὴ θανμίᾳσθε δὲ, εἰ περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπὶ ταῖς ἐτέρον κακοπραγίαις ἕτερον μεγα-
 P. 150 λουψυχεῖν καὶ φιλοτιμεῖσθαι πολλὰ πρότερον εἰπὼν, νῦν οὕτω ῥαδίως τὰ τοῖς στρατιώταις ὀφειλόμενα χρήματα πρόειμαι. εἰάν γὰρ εἰς τὸν ἐφεξῆς χρόνον κατὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συν-20 θήκας ἢ τεταγμένη μισθοφορὰ παρέχηται αὐτοῖς, τὰ ὀφειλόμενα ἐπὶ τῷ προτοῦ πάνν φιλοῦντες ἐμοὶ χαριοῦνται χρόνῳ. ἄλλως τε ἔδδισα μὴ τις καὶ διὰ ταῦτα γένηται ἀναβολὴ πρὸς τὴν εἰρήνην, καὶ δόξωμεν μᾶλλον ἐξεπίτηδες τὸν πόλεμον αἰ-

solvere : proinde pro copia nunc acciperent, reliquum ad diem prae-
 finitam accepturi. Si hoc difficile putatis, excipit imperator, etiam
 dimidio remisso, quarta parte pacis et concordiae causa contenti
 erimus. Quo audito, episcopi eum ut a pecunia invictum commenda-
 rant, sponponderuntque, citra controversiam partem dictam solum
 iri. Imperator ut in hoc secum facientes viderit, volens constare omni-
 bus, se libenter belli tollendi causa de iure suo etiam in iis, quae
 essent omnium confessione moderatissima, decedere, Oportet, inquit,
 et vobis de via fessis et totius diei inedia vexatis, gratiam aliquam
 rependere. Itaque et quartam partem debita pecuniae in gratiam
 vestram remitto: et ab avo nihil exigo, nisi quod quaestores, con-
 fictis quibusdam causis imperatore defraudato, sibi retinent, id quod
 probari perspicue potest, ut hanc summam ad quaecunque solatium
 in militem dispertiam. Ne tamen vos admiratio capiat, quomodo,
 cum ante affirmarim, non oportere in alienis miseriis magnanimitatem
 ostentare, nunc adeo non repugnanter debita militibus stipendia con-
 donem. Si namque de cetero ex foedere constituta stipendia per-
 solventur, quae ex antegresso tempore illis debentur, pro eximio
 amore, quo me diligunt, mihi remittent. Praeterea timeo, ne pro-
 pter haec pax differatur videamurque consulto bellum trahere. Quarē

ορεῖσθαι. καὶ διὰ τοῦτο δεῖν ᾤθηται πᾶν ζήτημα καὶ ἀμφιβο- A. C. 1327
 λίαν ποιῆσαι ἐκποδῶν, καὶ μᾶλλον τοῖς ἡμετέροις φανῆναι
 φορτικός καὶ ἐπαχθής, ἢ πρὸς τὸν πόλεμον αἰτίαν παρασχεῖν.”
 τοιαῦτα βασιλέως εἰπόντος τοῦ νέου, οἱ παρὰ τοῦ πρεσβυτέ-
 5ρου ἀπεσταλμένοι ἀρχιερεῖς καὶ συγκλητικοὶ θανατάσαντες B
 τῆς μεγαλοψυχίας τὸν βασιλέα καὶ τοῦ σφόδρα οὕτω τὴν εἰρή-
 νην αἰρεῖσθαι, χάριν ὁμολογήσαντες πολλήν, χαίροντες ἤτοῦντο
 τὴν ἐπάνοδον ἐπιτραπῆναι, νομίζοντες, ὡς ἅμα τῷ τὰ πεπρα-
 γμμένα ἀπαγγεῖλαι βασιλεῖ κώλυμα οὐδὲν ἔσται τῇ εἰρήνῃ ὥστε
 10 εἶναι. ἐκείνοις μὲν οὖν ὥσπερ ἤτοῦντο ἐπέτρεπεν ἐπανελεθεῖν.
 δι’ αὐτῶν δὲ πρὸς βασιλέα τὸν πάππον ἐπρεσβεύετο τοιαύδε
 „τὴν μὲν ἐμὴν πρὸς τὸ σὲ τὴν Ῥωμαίων ἔχειν ἡγεμονίαν
 σπουδῆν τε καὶ προθυμίαν θεός τε οἶδε καλῶς ὁ πάντα εἰδώς,
 καὶ αὐτὸς ἂν ἐπιμαρτυρήσῃς. ἐνὸν γὰρ, εἶγε ἐβουλόμην, σὲ
 15 λυπεῖν καὶ κατὰ τοὺς προτέρους πολέμους ἢ συμπάσης ἢ τῆς C
 πλείονος ἀρχῆς κρατεῖν, οὐκ ἠθέλησα ἐκὼν, ἀλλὰ σοὶ νομί-
 ζων εἶναι δίκαιον ἐξίστασθαι ταύτης ὄντι πατρὶ, ἕως ἂν πε-
 ριῆς, δυνάμενος κατασχεῖν, παρεχώρησα ἐκὼν εἶναι καὶ τοῦ-
 τό γε οὐκ ἄνευ πόνων καὶ κινδύνων. τῶν γὰρ σὺν ἐμοὶ πολε-
 20 μουμένων πάντων τοὺς μὲν πόνους καὶ τοὺς κινδύνους ἐν τῷ
 πολεμεῖν ὑφισταμένων, τῶν ἄθλων δὲ καὶ τῶν γερωῶν ἀπο-
 στερουμένων, διὰ τὸ ἐμὲ, σοῦ προστατόντος, εὐθύς ἄσμενον
 χωρεῖν πρὸς τὴν εἰρήνην καὶ πάντων σοι παραχωρεῖν, ὧν
 ἐκτήσαντο αὐτοὶ κρατοῦντες ἐν τῷ πολέμῳ, ἀμφοτέρωθεν ἐμοὶ
 25 συνέβαινε τὸ θορυβεῖσθαι. τό, τε γὰρ πείθειν καταθέσθαι τὸν

etiam idcirco quaestionem et ambiguitatem omnem rescindendam
 putavi, potiusque meis gravis et incommodus videri, quam bello
 ansam dare volui. His dictis, missi a seniore episcopi ac proceres
 tantam animi altitudinem admirati, et ob tam praeclarum pacis desi-
 derium gratiis actis singularibus, hilares domum redeundi veniam
 petiverunt, rati, simul acta avo renuntiassent, pacem nihil remora-
 turum. Ergo reditionem illis permittit, et ad avum haec ferenda
 committit: Quam studiose atque impigre elaborem, ut tu principa-
 tum Romanum teneas, Deus novit, quem nihil latet, et tu ipse, si
 voles, testabere. Nam cum potuissem, si libuisset, bellis superio-
 ribus aut toto imperio aut maiore illius parte potiundo, tibi moero-
 rem dare, nolui iustumque existimavi, tibi eo ut parenti, quamdiu
 in vita maneres, cedere. Neque vero sine laboribus periculisque
 cessi. Cum enim commilitones mei omnes belli aleam ac labores
 subiissent, praemiis autem et honoribus carerent, quod ego tua iussa
 secutus, pacem libens complecterer tibi relinquerem omnia, quae
 ipsi armis acquisierant, utrimque conturbabar. Nam adducere illos
 ad arma deponenda difficile erat, cum se iusta praedicare assevera-
 rent, et in hostem ire lege bellica semper postularent. In vitis autem

- A.C. 1327 πόλεμον, ἐπίπονον ἦν, αὐτῶν δίκαια λέγειν ἰσχυριζομένων
 D καὶ μέχρῃ παντὸς ἐπεξιέναι τοὺς πολεμοῦντας ἀξιούτων πο-
 λέμου νόμῳ, τὸ, τε ἀκόντων αὐτῶν τι ποιεῖν, οὐκ ἀδεές. φι-
 λία γὰρ ἕστρατευόντων τῶν πλειόνων καὶ ἐλπίδι τοῦ ἄρξαν-
 τα ἀντενποιήσειν, εἰ μὴ γνώμῃ αὐτῶν ἐπράττετο τὰ τῆς εἰ-5
 ρήνης, εἰκὸς ἦν αὐτοὺς περικακήσαντας χωρεῖν πρὸς τοὺς
 ἐναντίους, ὅπερ ἀκινδύνως οὐκ ἂν ἐπράττετο ἐμοί. ἐγὼ δὲ τοῦ
 τὰ φίλα ἕνεκα πράττειν σοὶ τοὺς τε πόνοους ὑφιστάμην ἐν τῷ
 πείθειν, ἐνός τινος ἢ καὶ δύο συναιρομένων, καὶ τῶν ὑφορω-
 μένων κινδύνων κατεφρόνονν, νομίζων, ἂν αὐτοῖς ἔργοις ἀπο-10
 δειχθῶ εὖνους ἐς τὰ μάλιστα σοὶ καὶ ἐν τοῖς κατελείγουσι
 καιροῖς οὐ πολεμίως, ἀλλὰ φιλίως διακειμένος, θαρσύνῃσαι ἂν
 P. 151 ἐμοὶ καὶ τὴν ἔχθραν καταλῦσαι. τὸ δ' ἐναντίως ἔχον νῦν
 ἢ προσεδόκων αὐτὸς ὄραται. πάντα γὰρ ἐκεῖνα καὶ, τὸ μέ-
 γιστον, αὐτὴν ἀλήθειαν θέμενος ἐν οὐδενί, ἀνθρώποις δὲ 15
 διεφθοροῖσι καὶ ψευδομένοις καὶ μηδὲν ἔξ ὧν ἂν τὰ κοινὰ βέλ-
 V. 121 τιον σχοίῃ, ἀλλ' ἔξ ὧν ἂν ἰδίᾳ τι ὠφεληθεῖεν αὐτοί, σκο-
 ποῦσι πεισθεῖς, εἴλου μᾶλλον πολεμεῖν ἐμοί. ἐγὼ δὲ καίτοι
 δίκαιος ὢν οἷα προεπιβουλευόμενος καὶ παρασπονδούμενος,
 ἐτοιμότερον πρὸς τὸν πόλεμον χωρεῖν, αἰδοῖ τε τῇ περὶ σε καί 20
 πόθῳ ἀσχέτῳ τῷ πρὸς τὴν εἰρήνην τρίτον ἤδη μῆνα κάθημαι
 ἐνταῦθ' ἱκετεύων καὶ παραιτούμενος τὴν σὴν ὀργήν. νυνὶ δὲ
 τῶν ὑπὸ σου ἀρχιερέων καὶ τῶν ἄλλων συγκλητικῶν ἀπεσταλ-
 B μένων ἐπὶ τὸ τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐμὰ ἐξετάσαι ἠκόντων, αὐτὸς
 μὲν πολλῆς ἐνεπλήσθην ἡδονῆς, ὡς καιρὸν ἀπολογίας εἶρη-25

illis quippiam facere metu non vacabat. Ex amicitia etenim pluri-
 bus mihi militantibus et spe, principem beneficio resposurum, si,
 quemadmodum ipsi volebant, pax facta non esset, consentaneum erat,
 eos malis cedentes ad adversarios pro sociis accessuros: quae res dis-
 crimem mihi periculumque attulisset. Ego vero ut tibi gratificarer,
 persuadere illis enisus sum, uno aut duobus adiuvantibus, et quae
 timebam contempsi; arbitratus, si factis tibi me benevolentissimum
 perturbatissimisque temporibus non hostilem, sed amicum in te ani-
 mum ostendissem, confidere posse, etiam odium in me tuum sanan-
 turum. Quod nunc secus, quam rebar, video evenisse. Omnia siqui-
 dem illa, quodque summum est, veritatem ipsam pro nihilo ducens,
 hominibus autem perversis et mendaciloquis, non reipublicae emo-
 lumenta, sed sua ipsorum compendia sectantibus fidem habens, bello
 me tentare voluisti. At ego, quamvis iure optimo, tamquam prior in-
 sidii appetitus temeratoque foedere violatus, promptius ac prius
 arma capessere poteram, tamen pudore erga te et pacis desiderio
 incredibili tertium iam mensem hic contero, supplicans et iram tuam
 deprecans. Nunc cum venissent, quos ad exercendam de me quae-
 stionem misisti, gaudio exsilui, quod tempus mei defendendi nactus

κώς ἐκκλησίας δὲ γενομένης, τὴν ἀπολογίαν ἐφ' οἷς ἐνεκαλού- A. C. 1327
 μιν ἀληθῆ καὶ δικαίαν ἐποιησάμην. ἃ μὲν οὖν εἶπον πρὸς τὰ
 ἐγκλήματα, αὐτοὶ ἐλθόντες ἀπαγγελοῦσιν· ἐγὼ δ' αὐθις σου
 δέομαι, βασιλεῦ, μὴδ' ἡμᾶς μῆτε τοὺς ἄλλους περιῦδειν Ῥω-
 5 μαιόους διὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν πόλεμον φθειρομένους,
 ἀλλ' ἐν ἡμέραις ὀκτὼ τὰ τε δέοντα σκέψασθαι καὶ ἡμῖν ὡς
 ἔχεις γνώμης δηλῶσαι. ἂν μὲν οὖν, καὶ θεοῦ τοῦ χορηγοῦ τῆς
 εἰρήνης συννευδοκοῦντος, προότερον ἡμῖν διατεθῆς καὶ μᾶλ-
 λον ἔλοιο τὴν εἰρήνην, πανταχόθεν ἂν ἔχοι καλῶς· ἂν δ' ἡ C
 10 τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων πληθὺς καὶ τὸ μάλιστα βούλε-
 σθαι διαφθαρέντας ἡμᾶς ἰδεῖν πρὸς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον παρα-
 σκευάσωσιν ὀρμηῆσαι, καὶ οὕτως ἐγὼ σοι τρόπον ὑφηγήσομαι
 ἰσχυρότατον τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου, ὡς ἂν τάχιτά τε καὶ
 15 χωρὶς κινδύνων πραγμάτων ἀπαλλαγῆς. θεὸς ὁ χορηγὸς πάν-
 τῶν ἀγαθῶν, ὁ πατὴρ πάντων καὶ κύριος τῶν βασιλέων,
 ἅμαχόν τινα καὶ θανμασίαν παρέσχετο δυνάμιν σοι, πρὸς ἣν
 οὐχ ὅτι γε ἀντιστῆναι, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι δυνατὸς εἶναι
 ὁμολογῶ. ἔστι δ' αὕτη τις, τὸ σὲ μὲν εἶναι κύριον καὶ πατέρα,
 20 ἐμὲ δὲ υἱὸν καὶ δοῦλον ἀκριβῶς. ταύτη δὴ χρησάμενος τῆ δν-D
 νόμει, ἐν ὀλίγῳ πᾶν, ὃ βούλει, ῥαδίως ἔση κατορθωκῶς. εἰάν
 γὰρ κελεύσης ὡς πατήρ, κλοιὰ περιθέμενον αὐτόθι δεσμοτή-
 ριον οἰκεῖν ἐλθόντα, ἐτοιμότατα τὸ κελευόμενον ποιήσω. καὶ
 τί λέγω δεσμοτήριον καὶ κλοιὰ; καὶ εἴ τι βούλει τῶν αἰσχρο-
 τάτων ἕτερον, προθύμως σοῦ κελεύοντός ὑπομενῶ· ἂν δὲ ταύ-
 25 τῃν ἀφείς τὴν δύναμιν, ἐπὶ τὴν ἑτέραν, ἣν ἐκ πολλοῦ λανθά-

essem. In conventu autem ad capita accusationis vere ac iuste respon-
 di: de quo ipsi apud te memorabunt. Rursum te oro, imperator, ut
 neve nos, neve Romanos alios, nostri causa acerba perpeti ac perdi-
 sinas, sed diebus octo quid opus sit consideres, tuamque nobis sen-
 tentiam declares. Si, Deo pacis auctore approbante, placidam in
 nos mentem indueris pacemque susceperis, bene facies modis omni-
 bus. Sin peccatorum nostrorum multitudo et incensa videndi interit-
 us nostri cupiditas potius in bellum te praecipitem agent, etiam sic
 modum te docebo validissimum me armis oppugnandi, ut citissime
 citraque periculum molestiis absolvare. Deus bonorum omnium sup-
 peditator, pater et dominus regum omnium, admirabilem tibi et in-
 expugnabilem potentiam dedit: cui non solum resistere, sed contra
 quam ne intueri quidem me posse fateor. Est autem haec, quod tu
 dominus et pater, ego filius et servus omnino. Hac usus potentia,
 brevi quae volueris omnia feliciter efficies. Si enim iusseris, ut
 pater, me, collaria in collum iniecta, venire et illic carcerem habitare,
 imperata promptissime exsequar. Quid autem dico de carcere? si vel
 ignominiosissimum mandaveris, perferam hilariter. Si hac potentia
 ommissa, ad alteram te convertes, quam pridem tibi, credens te latere

- A.C. 1327 γενιν ολόμενος παρεσκευάσας σεαυτῷ, τραπῆς, ἐλπίζων ἐμὲ κα-
 τεργάσασθαι πολέμῳ, ὀκνῶ μὲν εἰπεῖν, εἰρήσεται δὲ ὁμως,
 δέδοικα μὴ, ὡσπερ καὶ πρότερον, ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν ἀλλυ-
 σιτελῶς σεαυτῷ βεβουλευμένος φανῆς. τότε μὲν οὖν θεοῦ τε
 συναιρομένου καὶ τῶν ἐμὲ πάνυ φιλοῦντων τουτῶνι συμπρατ-5
 P.152 τόντων, ἰδρῶσι πολλοῖς καὶ πόνοις οὐχ ὅπερ αὐτὸς ἔργον εὐ-
 χῆς ἡγοῦ τελεσθῆναι, ἀλλ' ὅπερ σὺ μὲν οὐδὲ ἐνεθνημήθης, ἐμοὶ
 δὲ ἦν διὰ σπουδῆς, κατορθώθη· νῦν δὲ δέδοικα, ἂν τὰ πρά-
 γματα ἑτέρως ἢ αὐτὸς ἐλπίζης ἀποβῆ, μὴ καὶ αὕτη ἡ ἐλπίς
 περαιοθεῆ. διὸ καὶ δέομαι αὐθις καὶ συμβουλεύω, ἢ τὴν εἰ-10
 ρήνην ἐλέσθαι, ἢ εἶγε πάντως ὄρημασι πρὸς τὸ πολεμεῖν, τῇ
 μεγάλῃ χρῆσασθαι ἰσχυρί, ἣν ἔχεις ὡς πατήρ, δι' ἧς ῥαδίως
 ἄπαν ἂν σοι τὸ βουλούμενον κατορθωθεῖ, (ἴστω δὲ θεὸς ὡς
 ἀληθῆ λέγω,) καὶ μὴ τῇ συκίῃ θαρσύνειν ἐπικουρίᾳ, τοῖς ἐκ-
 B πεμφθεῖσιν ἐπὶ τὴν ἐσπέραν ἄρχουσιν ἐπὶ τὸ τὸν κατ' ἐμοῦ 15
 πόλεμον ἐξαρτύσασθαι. πολλῶν γὰρ ὄντων, ὡς αὐτὸς οἶει,
 καὶ θανμασιῶν στρατηγῶν, πολλῶ τῷ μέτρῳ διαφέροντας ἴσθι
 ἐμὲ καὶ τοὺς μετ' ἐμοῦ. ἂν μὲν οὖν ἐμοὶ πεισθεῖς, ἐπιψηφί-
 ση τὴν εἰρήνην, θεὸν τε εὐφρανεῖς καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἀγγέλους
 αὐτοῦ, καὶ ἡμᾶς πολέμων καὶ κινδύνων ἀπαλλάξεις. ἂν δ' 20
 V. 122 ἑτέρως βουλευσῆ, ἐγὼ μὲν ἐπιμαρτύρομαι τὸν πάντα ἐφορῶντα
 ὀφθαλμὸν καὶ τὰς διοικούσας τὰ ἡμέτερα πράγματα δυνάμεις
 οὐρανίους, ὡς καὶ ἀδικούμενος καὶ παρασπονδούμενος, ὁμως
 C ἀσπάζομαι τὴν εἰρήνην· αὐτὸς δ' ἂν εἰδείης ὅ,τι καὶ σεαυτῷ

et sperans, bello me confecturum, paravisti, vereor dicere, sed dicam tamen, vereor, ne ut alias, sic modo male tibi consuluisse ipso eventu deprehendere. Ac tunc quidem et Deo inprimis et his amicissimis meis adiuvantibus, multis sudoribus ac laboribus, non quod tibi in votis erat, sed quod ne in cogitationem quidem tuam unquam ceciderat, mihi autem in desideriis erat, prospere perfectum est. Nunc metuo, si aliter, quam confidis, res ceciderint, ne spes tuas fallaces fuisse appareat. Quocirca iterum te hortor atque rogo, pacem ne aspernere: aut si belli cupidine adeo ferves, utare magnis illis viribus, quibus vales ut pater, et quae tibi totum hoc, quod cupis, facili felicitate successu praestabunt, (Deum testor, vera me proloqui,) et ne ficulneo nitare auxilio, nempe ducibus illis, quos in occidentem ad bellum contra me apparandum emisisti. Multis enim illis et insignibus, ut quidem tu opinaris, longo intervallo scias velim me quique mecum sunt antecellere. Quare si monitis meis locum relinquens, pacem decreveris, Deum ipsum et bonos angelos eius exhilarabis, nosque a bellicis istis incommodis tutos conciliabis. Si in diversum abis, Deum, cuius oculus intuetur omnia, et coelestes illas virtutes, rerum nostrarum administratrices, invoco testes, me quamquam affectum iniuria et perfidiose violatum, nihilo minus pa-

συμφέρον καὶ τοῖς ἄλλοις Ῥωμαίοις καὶ βουλευέσασθαι καὶ A.C. 1327
 πρᾶξαι." Τοιαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος διεπρεσβεύσατο πρὸς
 βασιλέα τὸν πάππον.

ν'. Εἰς Βυζάντιον δὲ τῶν πρέσβειων ἀφικομένων, πρό- D
 5τερος ἔλθων ὁ Κοκαλαῶς, πάντα κατὰ μέρος διεξήκει πρὸς βα-
 σιλέα, ὅσα τε αὐτοὶ ἐγκαλοῦντες εἶποιεν τῇ νέῃ βασιλεῖ, καὶ
 οἷαις αὐτὸς πρὸς ἕκαστα χρῆσαιτο ταῖς ἀπολογίαις, καὶ τε-
 λευταῖον ὅσα διαπρεσβεύσαιτο πρὸς αὐτόν. καὶ ἔδοξεν οὐ κατὰ
 καιρὸν τὴν ἐκεῖσε τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἄλλων ἀφίξιν γεγε-
 10νησθαι, ὡς ἀνάγκης ἤδη οὔσης ἢ πρὸς τὴν εἰρήνην χωρεῖν,
 ἢ ὠρμημένους πολεμεῖν προδήλως ἤδη πᾶσιν ἀδικεῖν δοκεῖν.
 μετὰ μικρὸν δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ἔλθόντες καὶ προσκνήσαντες τὸν
 βασιλέα, οὐδὲν ἐπετράπησαν εἰπεῖν τῶν κατὰ τὴν πρεσβείαν, P. 153
 ἀλλ' ἕκαστον οἴκαδε ἀπελθόντας ἤρμεῖν, ἄχρις ἂν βασιλέως
 15προστάξαντος ἀπαγγείλωσι τὰ τῆς πρεσβείας. τοῦτο δὲ ἦν
 σκῆψις εὐπρεπής. ἔδοξε γὰρ βασιλεῖ μᾶλλον λυσιτελεῖν σιω-
 πῇ τὸ πρᾶγμα παρελθεῖν, δεδοικότι μὴ, δημοσίᾳ ἀπαγγελλο-
 μένης τῆς πρεσβείας, ἢ ἀναγκάζοιτο παρὰ πάντων εἰρηνεύειν
 πεπεισμένων ἤδη, τὸν νέον βασιλέα καὶ δίκαια καὶ συμφέρον-
 20τα ἀξιοῦν, ἢ εἰ μὴ πείθοιτο, δοκοίη φανερῶς ἀδικεῖν. ἔξ μὲν
 οὖν ἡμέραι παρήλθον, καὶ τῆς πρεσβείας λόγος ἦν οὐδεὶς.
 ἀχθόμενος δὲ ὁ πατριάρχης ἐπὶ τῇ τοῦ χρόνου παρατάσει, με-
 μήνυκε πρὸς βασιλέα, ὡς „ἔξ ἡμερῶν παρελθουσῶν, οὐδὲν B
 παρὰ τῶν πρὸς βασιλέα τὸν ἔγγονον τὸν σὸν ἀπεσταλμένων

cem servare; quam tu quoque servares, si et cogitare et facere nos-
 ses quod ad tuam Romanorumque utilitatem pertinet. Haec iunior
 ad seniore per legatos.

50. Iis Byzantium reversis, antevertens alios Coccalas, omnia par-
 ticulatim imperatori edisserit, quaecumque nimirum nepoti obie-
 cissent, et quomodo ille singulis occurrisset; et tandem quae avo
 renuntianda promississet: visumque, haud utiliter episcopos cete-
 rosque illuc profectos fuisse, quandoquidem necesse iam sit, aut pa-
 cem admittere aut ad arma prosiliendo palam malefaciendi voluntatem
 prodere. Paulo post accedentes reliqui imperatoremque adorantes, de
 legatione, quam haberent a nepote, tacere, domum quisque suam re-
 dire et quiescere iussi sunt, donec illius mandatu eam exponerent. Hoc
 nihil aliud, quam honestum quoddam velamentum erat. Commodius
 enim statuebat, rem silentio dissimulare, cum timeret, ne si publice
 narrarent quae debebant, aut cogeretur ab omnibus pacem accipere,
 utpote iam persuasus, nepotem imperatorem iusta et utilia petere:
 aut si recusaret, aperte contra aequum et bonum agere censeretur. Iam
 dies seni effluerant, nulla interim legationis mentione facta, cum
 patriarcha diem proferri aegre ferens, admonet, diem sextum iam
 praeteriisse, nec adhuc quidquam ab episcopis ad nepotem missis

A.C. 1327 ἀρχιερέων ἐπύθον· δέον οὖν, ἐπεὶ καὶ ὁ χρόνος πρὸς διασκευ-
 ψιν ἱκανός, πυθέσθαι αὐτῶν ὅτι λέγουσιν.” ὁ δὲ ἐπηγγείλα-
 το ποιήσιν. ὡς δ’ ἕτεροι τοσαῦται διεληλύθασιν ἡμέραι καὶ
 λόγος οὐδεὶς ἐγένετο αὐτῶν, πάλιν πέμψας ὁ πατριάρχης,
 εἶδετο τοῦ βασιλέως μὴ οὕτω τρίβεσθαι τὸν καιρὸν, ἀλλὰ τόν5
 τε ἀρχιεπίσκοπον μετακαλεσάμενον καὶ τοὺς ἄλλους ἀρχιε-
 ρεῖς, ὅ,τι τε ὁ ἕγγονος ἀπολογεῖται ἀκοῦσαι καὶ αὐτὸν σκεψάμε-
 νον ἕξ αὐτῶν τὰ λυσιτελοῦντα Ῥωμαίοις ποιεῖν. ὁ βασιλεὺς
 C δὲ ἀπεκρίνατο, μηδενὶ αὐτὸν ἐξεῖναι ἀνερευνᾶν, ὅπως τὰ κατ’
 οἶκον πράγματα διεξάγει· αὐτῷ γὰρ μελήσειν ὅποτε καὶ ὅπως 10
 αὐτὰ δέοι οἰκονομεῖν· αὐτὸν δὲ, πατριάρχην ὄντα, τῶν ἐκ-
 κλησιαστικῶν ἐκέλευεν ἔχεσθαι φροντίδων, τῶν κοινῶν δὲ
 καὶ τῶν βασιλικῶν ἀπέχεσθαι πραγμάτων. τοιαῦτα μὲν ὁ βα-
 σιλεὺς εἶρηκεν, οἰόμενος τὸν πατριάρχην καταπτήξαντα τοὺς
 V. 123 λόγους, μᾶλλον ἢ ἀσπάσασθαι τὴν σιωπὴν. ὁ δὲ εἰς τὴν 15
 ὑστεραίαν τοιαῦτα καὶ αὐτὸς μεμήνηκε πρὸς βασιλέα· „κρά-
 τιστε βασιλεῦ, τὸ τὰ δέοντα παραινεῖν καὶ συμβουλευεῖν καὶ
 D εἶ προσαναγκάζειν πράττειν, οὗθ’ ἐκὼν προήσομαι αὐτὸς,
 οὗτ’ ἄκων δέει ληφθεῖς. εἰ δ’ αὐτὸς τοιαύτη συζῆν ἐμὲ
 ἀπραγμοσύνη ἀξιότις, ὥστε μὴ φθέγγεσθαι μήτ’ ἀκούειν μήτε 20
 ὄραν, ἔχρη ἄν πρὶν τῆς ἐκκλησίας προστάτην προβαλέσθαι εἰ-
 πεῖν. κὰν μὲν καὶ αὐτῷ μοι καὶ δίκαια ταῦτά καὶ λυσιτε-
 λοῦντα ἐδόκει, στέργειν ἦν ἀνάγκη νῦν· ἂν δ’ ἕτερα ἐνόμιζον

9. Intpr. leg. αὐτῶν.

eum audivisse: oportere igitur, quando satis diu deliberasset, audire quid dicerent. Facturum se promittit. Totidem diebus elapsis, rursus mittit patriarcha, rogans, ne ita tempus tereret: sed archiepiscopo et episcopis accersitis, quo pacto se nepos defendisset, cognosceret indeque videret, quid in rem Romanam esset. Respondet, nulli eorum licere inquirere, quonam modo ipse res domesticas moderetur: sibi enim curae fore, quando quave ratione illas administret: ipsum, ut patriarcham, ecclesiasticas curas versare, et a politicis imperatorumque negotiis abstinere debere. Talia denuntiavit imperator, quod patriarcham ea denuntiatione terrefactum, libentius taciturnum consideret: qui sequenti luce per internuntium sic respondit: Ego, imperator optime, hortari, suadere et cogere insuper ad officium neque volens, neque invitus, ob timorem nimirum, praetermittam. Quod si tu in tali otio mihi degendum opinare, ut nec lingua utar, nec auribus, nec oculis, id mihi antequam ecclesiae huius antistes legerer, significare debuisti. Si tum ego quoque id pro aequo et bono probavisset, nunc necesse haberem boni consulere: sin aliud patriarcham decere iudicasset, alteri, cui talis vita proposita fuisset, thronum cedissem. Quoniam autem divino munere non solum germanam ecclesiae doctrinam defendo,

προσήκειν πατριάρχῃ, παρεχώρουν ἂν ἑτέρω τῶν θρόνων A.C. 1327
οὕτω ζῆν προηρημένω. ἐπεὶ δὲ θεοῦ χάριτι οὐ τῶν ὀρθῶν
τῆς ἐκκλησίας δογματῶν προβέβληται μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν
ἀδικουμένων προύστασθαι καὶ ὑπερμαχεῖν ἀνάγκη ἔχω, τοῖς
5 ἀδικεῖν ἐθέλουσι καὶ πλεονεκτεῖν οὐ παύσομαι διαφερόμενος
καὶ ἀντιλέγων, ἂν τε τῶν φανλοτάτων τινὲς ὦσιν, ἂν τε τῶν P. 154
ὑπερλάμπρων καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἀκρότατον ἀφιγμένων τῆς εὐ-
τυχίας· καὶ μᾶλλον πρὸς ἐκείνους, ὅσω καὶ τὰ ἀδικήματα
μείζω καὶ πρὸς πλείονας ἐξάγοντα τὴν βλάβην. εἰ γὰρ μέλ-
10 λοιμεν τοῖς μὲν μικροῖς μικρὰ τινὰ ἀδικουσι μόνον ἐγκαλεῖν
καὶ τὴν ἀδικίαν ὀνειδίξειν, πρὸς δὲ τοὺς μεγίστους καὶ τὰ
μέγιστα βλάπτοντας ἐκόντες ὄντες διὰ τὸ ἄξιώμα σιωπᾶν καὶ
μηδὲ γρύζειν τολμᾶν, οὐδὲν διοίσομεν ἰατρῶν τῶν περὶ τρί-
15 ἐπιδεικνυμένων, εἰάν τις νόσημα παρεμπέσῃ τῷ ζῳῷ λυμαι- B
νόμενον ὄλω, τούτου δὲ μηδεμίαν πρόνοιαν ποιουμένων, ἀλλ'
ἡγουμένων ἀρκεῖν, εἶγε καὶ αὐτοὶ καθήμενοι μετὰ τῶν ἄλλων,
ἀπολλύμενον ὀρῶεν. ἐγὼ δὲ καὶ πάνυ θαυμάζω μεμνημένος,
ὡς ἐκέλευσας ἐμὲ μὲν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράττειν καὶ περὶ
20 αὐτὰ ἡσχολῆσθαι μόνον, σὲ δὲ εἴαν ὅπως ἂν δοκῇ τὰ τῆς βα-
σιλείας διοικεῖν. παραπλήσιον γάρ ἐστιν ὥσπερ ἂν πρὸς τὴν
ψυχὴν εἴποι τὸ σῶμα· οὐδέομαι τῆς κοινωνίας καὶ τῆς συν-
αφείας τῆς σῆς, οὐδὲ συνεργὸν πρὸς τὰ πραττόμενα βούλο-
μαι ἔχειν, ἀλλ' ἐγὼ μὲν ὡς οἶόν τε ἦ καὶ βούλωμαι, διοική-
25 σω τὰμὰ, σὺ δὲ φρόντιζε περὶ τῶν ἰδίων. πᾶσι μὲν οὖν
ἁμαρτάνουσι ὥσπερ τι κοινὸν φάρμακον τὸ μετανοεῖν ἐπι

sed etiam iniuriam passis patrocinari eorumque tutelam gerere debeo, adversari et contradicere his non cessabo, qui, deserta aequitate, plus nimio sibi arrogant, sive illi infimi, sive summi ordinis et beatissimi fuerint. Atque istis quidem vehementius, quando videlicet eorum iniuriae maiores et pluribus detrimentosae sunt. Si enim obscuros tantummodo et modice iniuriosos in ius vocabimus et iniustitiam illis exprobrabimus, adversum summos autem summe nocentes, eorum splendorem dignitatemque reveriti, mutire non audebimus, nihil a medicis differemus, qui in capillis et unguibus occupati, suam ibi scientiam ostentant: sin morbus arripuerit, qui totum animal perdat, ei depellendo nihil faciunt, sed si una cum aliis sedentes, eius interitum aspiciant, sufficere arbitrantur. Nec mediocriter miror, dum recordor, iussisse te, ut res ecclesiae curem illisque solis vacem; te pro libidine imperium regere sinam. Simile enim est, ut si corpus animae diceret: Communionem et coniunctionem tua non indigeo, neque in rebus agendis administram sustineo: verum per me, ut potero et voluero, negotia mea procurabo: tu tibi

- A.C. 1327** τοῖς πεπλημμελημένοις ἐδόθη, ἄν τε πρὸς Θεὸν, ἄν τε πρὸς
 Ἐάνθρωπους ἢ πλημμέλεια ἦ. οὐκ ἄν δὲ μεταγνοίη τις, ἄν μὴ
 πρότερον ὑπεύθυνον νομίσας ἑαυτὸν, μετριοτέρος τε γένηται
 ἑαυτοῦ καὶ φέρων ἑαυτὸν τῷ παρ' αὐτοῦ δοκοῦντι ἰδικῆσθαι,
 ὑποχείριον ποιήσῃ. τοῦτο τοίνυν βασιλεὺς ὁ σὸς ἔγγονος πρό-5
 τερόν τε φαίνεται ποιήσας, καὶ μᾶλλον ἢ προσῆκε καὶ νῦν
 οὐκ ἦκιστα. καὶ γὰρ τότε δυνάμενος, εἴπερ ἠβούλετο, τῆς Ῥω-
 μαίων ἡγεμονίας οὐκ ἔλαττον μέρος παρασπάσας ἔχειν, οὐκ
 ἠθέλησεν, ἀλλὰ φέρων ἑαυτὸν ὑπέταξέ σοι, καὶ ταῦτα μηδε-
 μίαν αἰτίαν πρὸς τὸν πόλεμον ἐκείνον παρασχών· καὶ τὸ μέ-10
D γιστον, ὅτι, τῆς εἰρήνης γενομένης, πρὸς σε ἐλθὼν, οὐκ ἠθέ-
 λησεν ἔφιππός σοι προσελθεῖν, ὥσπερ νόμος τοῖς βασιλεῦσιν,
 ἀλλὰ πεζῇ τε προσεκύνησε καὶ ἠσπάσατό σου τὸν πόδα, ὅπερ
 δουλείας ἀκριβοῦς τεκμήριον ἦν. καὶ νῦν τοῦ πολέμου κινου-
 μένου τουτουῖ, τοσοῦτον χρόνον καθήμενος, δεῖται σοι μὴ τὴν 15
 εἰρήνην καταλῦσαι. ἐλθόντων δὲ καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ συγ-
 κλητικῶν, οὓς ἐπεμψας πρὸς αὐτὸν, πρῶτον μὲν ἀπέδειξεν ἑαυ-
 τὸν μηδὲν ἀδικοῦντα μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος, ἀλλ' ἀδι-
 κούμενον καὶ συκοφαντούμενον· ἔπειτα δὲ καὶ τοῦ μὴ λυθῆ-
V. 124 ναι τὴν εἰρήνην εἶπέ τε πολλὰ καὶ ἔπραξεν ἄξια λόγου, καὶ 20
 πρὸς σὲ μεμήνηκε πολλὰ, ἄπερ αὐτός τε ἀκούσας Θεῷ τε εὐ-
P. 155 χαρίστησα τῷ τοιαύτην αὐτῷ σύνεσιν χαρισαμένῳ καὶ ἐκεῖ-
 νον ἐπήνεσα τῆς καλοκάγαθίας, καὶ σὲ ἐλογιζόμεν ταῦτα πν-
 θόμενον, Θεῷ τε χάριν ὁμολογήσαι καὶ τὸν υἱὸν πέμψαντα
 9. ἐπέταξε *legebatur.*

tua curato. Omnibus itaque peccantibus commune remedium dolor de peccatis praescribitur, sive in Deum, sive in homines offensum sit. Atqui nemo respiciet, ni prius, culpa agnita, se ipso moderatior evaserit, illi se submittens, qui se ab ipso laesum putat. Hoc est, quod nepotem tuum et prius plus aequo, et nunc cumulatissime fecisse constat. Nam cum potuisset tunc parem principatus Romani partem tibi ablatam possidere, tamen noluit; sed tibi se subiecit, idque cum bello ulciscendum nihil peccavisset: quodque caput est, pace conciliata, ad te veniens, in equo propius adequitare pepercit: sed pedester te adoravit tuumque pedem osculatus est. Et nunc post bellum hoc excitatum tamdiu sedet, suppliciter orans, ne pacem velis irritam. Episcopis et primoribus abs te missis, primum quidem copiose ostendit, nihil se iniuriarum intulisse, quin potius accepisse et obrectationibus exagitatam fuisse. Deinde pacis conservandae multa dixit fecitque memorabilia, et multa ad te perferenda commisit; quibus auditis, et Deo gratias egi, qui tali eum prudentia ornasset, et de probitate eundem commendavi, ac te, iisdem auditis, Deo gratias egisse opinabar, missisque certis hominibus, filium ad te quamprimum adducendum curavisse, mala imminencia profligasse, omnes

διὰ τάχους ἀγαγεῖν πρὸς σεαυτὸν, καὶ τὰ προσδοκώμενα δυσ- A.C. 1327
 χερῇ λύσαι καὶ εὐφροσύνης ἅπαντας καὶ θνηθείας ἐμπλή-
 σαι τῆς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ τῶν βασιλέων ἡμῶν γενησομένης. σὺ
 δ' οὐ μόνον οὐκ ἐποίησας τοιοῦτον οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ τὰ
 5 δέοντα συμβουλευόντα ἀπώσω, καὶ σιωπῶν ἐκέλευσας καὶ μὴ
 περιεργάζεσθαι τὰ μὴ προσήκοντα. ἐμοὶ δὲ ἀνάγκη ἔχοντι
 τῶν ἀδικουμένων προῖστασθαι καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς ὅση δύνα-
 μεις, καὶ ὑπὲρ βασιλέως τὸ αὐτὸ ποιήσω, καὶ μᾶλλον ὑπὲρ B
 τούτου, ὅσω καὶ τὰ μέγιστα ἀδικεῖται καὶ οὐκ εἰς αὐτὸν μό-
 10 νον, ἀλλ' εἰς πάντας Ῥωμαίους τῆς εἰς αὐτὸν ἀδικίας δια-
 βαινούσης· ὃ δὲ με τῶν ἄλλων μᾶλλον οὐκ ἔῃ σιωπῶν, ὅτι,
 σοῦ προστάξαντος, ὀλίγῳ πρότερον αὐτὸς αὐτὸν ἔχρισα βασι-
 λέα. τὸν οὖν οὕτω νομίμως καὶ δικαίως καὶ κατὰ γνώμην σὴν
 γεγενημένον βασιλέα, νῦν ἀπελαύνεσθαι, καὶ ταῦτα ἐπ' οὐδε-
 15 μῆ προφάσει, ποῦ δίκαιον; ἢ πῶς οὐκ ἂν νομισθεῖν ἄξιον
 πολλῶν κεραυνῶν, ἐπὶ τοιαύτῃ παρανομίᾳ σιωπῶν αὐτὸς; διὰ
 τοῦτό σου καὶ ἄλλοις δέομαι πρὸς τῆς ἀληθείας αὐτῆς, εἴ
 τι καὶ παρεσύρης πεισθεῖς ἀνθρώποις διεφθοροσί, ταχεῖαν
 ποιήσασθαι τὴν διόρθωσιν καὶ μὴ τῷ ψεύδει κατὰ τῆς ἀλη- C
 20 θείας ἰσχύσαι δοῦναι ῥοπήν." Τοιαῦτα μὲν ὁ πατριάρχης με-
 μήνηκε πρὸς βασιλέα, μηνυταῖς χρησάμενος τῷ τε χαροτοφύ-
 λακι Γρηγορίῳ τῷ Κουτάλῃ καὶ τῷ τῶν μοναστηρίων ἄρχον-
 τι τῷ Κυβεριωτῇ. ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς, θυμῷ τε ἐλήφθη
 οὐκέτι ἀνασχετῶς καὶ προσέταξεν εὐθύς, τοὺς μὲν μηνύσαντας
 25 τοὺς λόγους εἰς δεσμοτήριον ἐμβληθῆναι, Μακάριον δὲ τὸν
 μητροπολίτην Σερόων ἐν τοῖς βασιλείοις καὶ αὐτὸν ὑπὸ φρου-

laetitia et iucunditate propter futuram inter vos concordiam com-
 plevisse. At tu non modo horum nihil praestitisti: sed insuper fru-
 gifera me consulentem repulisti, et tacere alienisque negotiis non
 immiscere iussisti. Cum autem muneris ac officii mei sit, oppressos
 tueri atque adiuvare quantum queam, id ipsum pro nepote tuo im-
 peratore praestabo, tantoque magis praestabo, quanto abs te ini-
 quius tractatus est: quam iniquitatem non ille modo, sed Romano-
 rum universitas sentit. Quem ego (minus istuc, quam cetera silere
 possum,) tuo mandato paulo ante meis manibus imperatorem adeo
 legitime et iuste, te libentissimo, unxi et consecravi, eum nunc
 abs te sic nulla sua culpa expelli, quomodo iustum est? aut quo-
 modo non multis perdendus essem fulminibus, si in tanto scelere
 linguam oclusam gererem? Quare denuo te per ipsam veritatem
 obsecro, ut in viam, unde perversorum mortalium opera detortus
 es, cito redeas, neve mendacium veritati praeponderare sinas. Haec
 patriarcha imperatori, internuntiis Gregorio Cutala chartophylace
 et monasteriorum praeside Cyberiota. Quae cum audisset, intole-

- A.C. 1327 ῥᾶ εἶναι τὸν μέντοι πατριάρχην τοῦ πατριαρχείου ἐκβληθέν-
 τα, ἐν τῇ μονῇ τῶν Μαγκάνων ἀπρόϊτον μένειν· τοὺς δὲ πρὸς
 D τὸν νέον βασιλέα παραγενομένους ἀρχιερέας μὴτ' αὐτοὺς προ-
 ἰέναι τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, μὴθ' ἑτέρους παρ' αὐτοὺς φοιτᾶν.
 ταῦτα μὲν οὖν ἧ προσέταξεν ἐγένετο ὁ βασιλεὺς. μετὰ δὲ τὴν⁵
 ἐκ τοῦ νέου βασιλέως τῶν πρέσβειων ἀναχώρησιν πέντε πρὸς
 τῶν δέκα ἡμερῶν διηνησμένων, ἐπεὶ μὴτε παρὰ βασιλέως τοῦ
 πρεσβυτέρου, μῆτε τοῦ πατριάρχου ἀπολογία τις ἀφίκετο πρὸς
 αὐτὸν, οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τεκμαιρόμενος εἶναι τὴν οἰγὴν, ἅμα
 τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ καὶ πρωτοστράτορι ἐβουλευόντο τί δέοιο¹⁰
 ποιεῖν. εἶπεν οὖν ὁ μέγας δομestικός· „οὐκέτι δέον, ὃ βασι-
 λεῦ, ἀπράκτους καθῆσθαι, ἀλλ' ἔργου ἔχασθαι. οὐδὲ γὰρ ἔτι
 τινὸς ἐνδεῖν, ὃ πράξαντας ἐλπίς τὸν πόλεμον καταλῦσαι. ὃ, τε
 γὰρ χρόνος, ὃν ἐνταῦθα καθήμενοι δεόμεθα βασιλέως, τοσοῦ-
 τον ὑπερήλασε καὶ τὸ δέον, ὥστ' ἤδη οὐ μεγαλοφυχία καὶ¹⁵
- P. 156 καρτερία ἢ ἐπὶ πλέον παρᾶταισις, ἀλλ' ἐκπληξίς πρὸς τὰ δεινὰ
 καὶ ἀτολμία δόξαι ἂν τισι δικαίως· πρὸς τε βασιλέα οὐδὲν
 ὅ,τι παραλέλοιπας τῶν δεόντων, ἀλλὰ πρότερόν τε πολλάκις
 ἐπρεσβεύσω πρὸς αὐτὸν δεόμενος μὴ καταλῦσαι τὴν εἰρήνην,
 καὶ νῦν πρὸς τοὺς ἐκεῖθεν ἀφιγμένους πρέσβεις ὅσα ἦν ἐπι-²⁰
 θυμοῦντος τὴν εἰρήνην, ἐνταῦθά τε εἶπας καὶ πρὸς ἐκεῖνον
 διεπρεσβεύσω. ὃ,τε παρελθὼν χρόνος μετὰ τὸ τοὺς πρέσβεις

2. Palatium et monasterium huius nominis aliis scriptoribus
Μάγγανα; promiscue, ut Φράγγος et Φράγκος. *ED. P.* Inter-
 pres ἀπρόϊτον: et ad eum neminem prorsus admitti; sed hic
 et apud Gregoram est ἀπρόϊτον. *ED. P.*

rabili ira efferbuit praecepitque, illos in carcerem statim abduci,
 Macarium Serrarum metropolitam in palatio sub custodia teneri, pa-
 triarcham patriarchio eiectionem, in Manganensi monasterio manere nec
 foras progredi, profectos vero ad nepotem episcopos neque ipsos
 aedibus suis pedem efferre, neque ad illos quemquam ventitare.
 Facta ad eius arbitrium omnia. Diebus quindecim a recessu lega-
 torum transactis, cum neque ab avo, neque a patriarcha responsum
 afferretur, nihil boni ex hoc silentio conliciens iunior, cum magno
 domestico et protostratore quid agendum esset, deliberationem in-
 stituit. Ibi magnus domesticus, Non ultra sedendum, sed manus
 operi admolendas: nihil enim restare amplius, quo ab ipsis praes-
 tito, bellum quieturum spes sit. Nam et tempus, quo hic moraren-
 tur, imperatorem avum rogitantes, usque eo terminum excessisse,
 ut iam longior expectatio non magnanimitati ac tolerantiae, sed
 consternationi in rebus arduis et ignaviae merito tribuenda videatur:
 et omnes officii partes erga illum expletas esse, cum et antea toties
 per legatos, ut pactis conventis staret, ab eo petiverit, et nunc cum
 iis qui illinc venerant legatis, quaecumque potuit quispiam pacis

ἐντεῦθεν ἀπελθεῖν ἰκανὸς καὶ περὶ τοῦ πράγματος βασιλέα Δ. C. 1327
 διασκέψασθαι καὶ ἀπολογίαν δοῦναι, εἴ τι μετριώτερον διε-
 νοεῖτο. τὸ δ' ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ παρὰ βασιλέως τινὰ ἀπολο-
 γίαν μὴ ἔλθειν, τεκμήριον ἐναργὲς τοῦ μὴ προσδέξασθαι τὴν Β
 5 εἰρήνην, ἀλλὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἤδη φανερωῶς χωρεῖν· καὶ V. 125
 τοῦτο ἂν τις καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος στοχάσασαιτο ἀσφα-
 λῶς. ὁ γὰρ ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐξαργυ-
 ρόμενος καὶ τοσοῦτους ἐς αὐτὸ τοῦτο πρὸς τὴν ἐσπέραν ἐκπέμ-
 ψας, ὡς ἂν ἔχη χρῆσθαι μεγάλῃ παρασκευῇ πρὸς αὐτὸν κα-
 10 τιοταστὰς, οὐκ ἂν ῥαδίως τὰς ἐκεῖθεν προήται ἐλπίδας. διὸ οὐ-
 δὲ ἡμᾶς ἀπράκτους δεῖ καθῆσθαι, ἀλλὰ πανταχόθεν, ἀπεγνω-
 κότας τὴν εἰρήνην, πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι παρασκευάζεσθαι τοὺς
 ἐπιόντας." Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομestίκου εἰπόντος, καὶ ὁ
 πρωτοστράτωρ ἔργου ἄπτεσθαι παρήγει. „εἰ μὲν γὰρ ἡγνοῦσ- C
 15 μεν" εἶπεν „ὅτι βασιλεὺς ἐκ πολλοῦ κεκίνηται πρὸς τὸ πολε-
 μεῖν ἡμῖν καὶ πανταχόθεν ἑαυτῷ δύναμιν συναθροῖζει καθ'
 ἡμῶν, ἐχρῆν διασκέπτεσθαι ἐπιπολὴ, μὴ, αὐτοῦ τῆς εἰρήνης
 ἐχομένου, ἡμεῖς δόξωμεν ἐξ ἀβουλίας πόλεμον ἤρχθαι. ἐπεὶ
 δὲ τοῦτο ἐκ πολλῶν ἡμῖν γεγένηται καταφανές, καὶ οὐδ' αὐ-
 20 τὸς ἂν ἀρνήσασθαι βασιλεὺς, μὴ οὐκ αὐτὸς αἴτιος γεγενῆσθαι
 τοῦ νυνὶ πολέμου, ἀναγκαῖον καὶ ἡμᾶς ὅθεν ἂν τις ὠφέλεια
 ἦξει πράττειν." Βάσιλεῦ δὲ καὶ αὐτῷ μὲν οὐκ ἐπιπλέον ἔτι
 ἐδόκει μέλλειν, ἀλλ' ἀπελθόντας παρασκευάζεσθαι πρὸς τὸν
 πόλεμον, παρήγει δὲ μηδὲ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα τῆς εἰρήνης

cupidus, et hic coram locutus sit et per eosdem cum ipso egerit.
 Tempus elapsum post illorum discessum ad capiendum in hoc nego-
 tio consilium dandamque responsionem, si quid moderatum cogita-
 ret, sufficere potuisse. Sed tanto intervallo tacere argumento esse
 manifesto, pacem repudiari, bellum apertum cogitari: id quod etiam
 ex re ipsa non dubia coniectura quispiam assequatur. Qui enim
 tantum temporis in apparatu militari consumpserit, tam multos ea
 gratia in occidentem emisserit, ut cum venisset, omnia affatim sup-
 peditarent, spes sibi inde iniectas haud facile proiecturum. Quare
 nec ipsis tempus terendum, sed, pace iam desperata, ad propulsan-
 dam adversariorum vim undique subsidia comparanda. Excipiens
 magnum domesticum protostrator, eadem hortatus est. Si, inquit,
 imperatorem contra nos bellum pridem machinatum et undique co-
 pias in illud contrahere ignoraremus, circumspiciendum fuisset dili-
 genter, ne, ipso pacem capessente, nos stulte bellum inceptaremus.
 Sed quoniam multa nobis liquidum faciunt, nec ipsemet inficiari
 possit, se armis istis causam et caput esse, nos quoque, undecun-
 que utilitas aliqua affulserit, ea uti convenit. Ipsi quoque impera-
 tori iuniori de cetero non cunctandum, sed e loco abeundum vide-
 batur belloque insistendum. Admonebat tamen, spem pacis non

A.C. 1327 ἀπολιπεῖν, ἀλλ' αὐτοὺς πρὸς Βυζάντιον ἐλθόντας, δι' ἑαυτῶν
 τὴν εἰρήνην αἰτεῖν. κὰν μὲν αἰδεσθέντες καταλύσωσι τὸν πό-
 λεμον, τὸ ζητούμενον ἠνῦσθαι· ἐὰν δὲ μὴ, θεὸν ἐπιμαρτυρα-
 μένους καὶ αὐτοὺς Βυζαντίους, ὡς παντὶ τρόπῳ τὴν εἰρήνην αἰ-
 τοῦντες ἀπωθοῦνται ὑπ' αὐτῶν, ἀναχωρεῖν. ὁ μέντοι μέγας δο-5
 μέστικος „πρὸς μὲν Βυζάντιον” εἶπεν „ἐλευσόμεθα, καθάπερ ἐκέ-
 λευσας, βασιλεῦ· πάνυ δὲ θαυμάζω, ὅτι τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα
 πρὸς τὸ μὴ καταλυθῆναι τὴν εἰρήνην πραγματευσαμένων ἡμῶν
 καὶ πλέον ἠνυκότων μηδὲν, τὴν αἰδῶ ἤλπισας μόνην τοῦτο ἄν
 ποτε δυνηθῆναι. συγγνώμη δ' ὅμως τοῦ λόγου, τοῖς ὑπὸ πυ-10

P. 157 ρετοῦ λαύρου κατεχομένοις πάσχοντι ταυτὸν. ἐκεῖνοί τε γὰρ
 αἰεὶ κρήνας διΐασι καὶ ποταμοὺς τῷ νῶ καὶ πάντα χρήματα
 ἕδωρ ἀναβλύζειν αὐτοῖς ἄξιουσιν καὶ δυσχεραίνουσι τούτου μὴ
 γινομένου, καίτοι γε εἰδότες σαφῶς, ὡς ἀδύνατα ἄξιουσιν καὶ
 σοὶ τῆς εἰρήνης σφόδρα περικαῶς ἔχομένῳ, οὐδὲν θαυμαστόν 15
 καὶ τὰ πάντα ἀνέφικτα ἡγεῖσθαι δυνατὰ, καὶ ἔξ ἀπόρων, τὸ
 λεγόμενον, πόρους ἐπινοεῖν. ἐγὼ δὲ ἄλλοις τε πολλοῖς ἀπηγό-
 ρευκα τὴν εἰρήνην καὶ τῷ ἐπὶ τοσαύταις ἡμέραις μηδὲν τὸν
 πατριάρχην σοὶ μεμνηκέναι. ἔστι μὲν γὰρ ὑπονοεῖν διὰ τὸ τὰς
 Βτῆς πόλεως πύλας ἀσφαλῶς φρουρεῖσθαι, μηδ' αὐτῷ ἐξείναι 20
 τίνα πέμψαι πρὸς ἡμᾶς· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ οὐ διὰ τοῦτο μάλλον
 ἢ διὰ τὸ μὴ κακῶν ἄγγελος γενέσθαι ἀσπάσασθαι τὴν σιω-
 πὴν.” οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους βουλευόμενοι εἶπον.

10. Excidit, ni fallor, σοὶ post λόγον.

funditus abiiciendam, sed ipsi Byzantium profecti, eam peterent. Ac siquidem eos reveriti adversarii ab armis discederent, inventum esse quod quaerebatur: sin minus, testati Deum ipsosque Byzantios, se enixe pacem poscentes, ab ipsis repulsam tulisse, recederent. Hic magnus domesticus: Byzantium quidem, imperator, ibimus, ut iubes: miror autem summopere, cum tot et tanta pacis tuendae conati simus nihilque promoverimus, quid ita tu pudorem et reverentiam solam hoc tibi conjecturam speres. Ignosco huic sermoni tuo, quando idem tibi accidit, quod ardentissima febris correptis solet. Illi enim perpetuo fontes et flumina somniantes, vellent omnia sibi aquas scaturire; et hoc non fieri, moleste patiuntur, tametsi certo norint, cupere se quae fieri nequeant. Sic tibi tam valde desperateque cum pace conflictanti, nihil mirum, si, ad quae pertingi prorsus nequit, ad ea perveniri posse existimas, et viam per invia, quod dicitur, excogitas. Equidem cum ob alias causas pacem in perditis habeo, tum quod spatio tot dierum nihil tibi a patriarcha significatum video. Suspiciari quidem licet, quoniam portae urbis sedulo custodiuntur, nec ipsi concessum, quenquam foras ad nos transmittere; verumtamen arbitror, eum non magis ob hoc silere, quam ne malorum nuntius fiat. Sermones consultantium hi erant.

νά. Ὡς δὲ ἐδόκει πρῶτον εἰς Βυζάντιον ἐλθεῖν, ἄραν-Α. C. 1327
 τες ἐκ Ῥηγίου ἅμα τριακοσίοις καὶ χιλίοις λογάσιν, οὓς ἤγον, C
 τὴν ἐς Βυζάντιον ἐπορεύοντο. μετὰ δὲ τὸ τὴν αὐτόθι γέφυ- V. 126
 ραν διελθεῖν, παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ βασιλέως φίλων ἤκε
 5 γράμματα πρὸς βασιλέα, πάντα κατὰ μέρος διεξιόντα, ὅπως
 τε οἱ ἀφιγμένοι πρέσβεις οὐδ' ἐρωτήσεως πρὸς βασιλέως
 ἀξιοῦσθαι τοῦ πρεσβυτέρου, ὅσα τε δυσχεράνας ὁ πατριάρ-
 χης τούτου ἕνεκα εἶποι πρὸς βασιλέα καὶ ὧν τύχοι τῶν ἀπο-
 κρίσεων, καὶ τελευταῖον, ὡς αὐτός τε καὶ οἱ συμμετασχόντες
 10 αὐτῇ τῆς πρὸς βασιλέα ἀπολογίας εἰρχθεῖεν. τῷ μὲν οὖν πέμ- D
 ψαντι τὰ γράμματα βασιλεὺς διὰ τοῦ κεκομικότος τῆς εἰς
 αὐτὸν εὐνοίας ἀντέπεμπε χάριτας πολλὰς, τοῖς δὲ ἅμφ' αὐτὸν
 ἐκέλευε τὰ ὄπλα περιθέσθαι, νομίζων, οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι
 οὐδ' ἐμπειρίας στρατιωτικῆς διὰ πολεμίας ἰόντας ἀφράκτους
 15 χωρεῖν. καὶ ὠπλιζόντο πάντες ἢ προσετάχθησαν. ὡς δὲ πλη-
 σίον ἐγένοντο τῶν Βυζαντίου τειχῶν, τὴν στρατιὰν μὲν ἔστη-
 σε βασιλεὺς ἀπωτέρω· αὐτὸς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestικῷ
 καὶ πρωτοστράτορι καὶ στρατιάτας ἑτέρους τριάκοντα παρα-
 λαβὼν, ἦλθεν ἐγγὺς τειχῶν παρὰ τὴν τῆς Γυρολίμνης προσ-
 20 αγορευομένην πύλην. ἐφ' ὧν ἄλλοι τε ἦσαν ὠπλισμένοι πολ-
 λοὶ καὶ ἄρχων αὐτῶν ὁ τῆς βασιλικῆς θραπέξης δομestικός
 Φωκῆς ὁ Μαρούλης, ὃν αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ προσηγόρευεν ὁ
 βασιλεὺς. ὁ δ' ἀπεκρίνατο μὲν οὐδὲν, προσεκύνει δὲ μόνον P. 158
 σιγῇ. τό, τε γὰρ ὡς βασιλέα καὶ δεσπότην ἑαυτοῦ δέος οὐ
 25 μικρὸν ἐνεποίει προσαγορευῆσαι, τὴν ἐκ βασιλέως τοῦ πρεσβυ-

51. Ut primum statuerunt Byzantium petere, motis Rhegio castris, eo intenderunt cum mille trecentis, quos ducebant, selectis militibus. Ponte transito, ab amicis ex urbe veniunt litterae, speciatim omnia recensentes, quomodo avus legatos reversos ne interrogare quidem dignatus fuisset; et quaenam patriarcha ob id succensens ei dixerit; quid responsum sit; ac postremo, ut ipse et socii respondere imperatori iuniori prohibiti sint. Ei igitur, a quo litteras acceperat, per illum ipsum, qui attulerat, de benevolentia declarata gratias ingentes egit: suos arma induere iussit, ratus, nec tutum, nec usui militari consentaneum, per hostilia loca inermes incedere. Ut muri Byzantii in conspectu fuerunt, exercitum imperator ultra procedere vetuit: ipse, magno domestico et protostratore comitibus, praeterea triginta militibus, quamproxime iuxta portam Gyrolimniam accessit. In muris cum alii multi conspiciebantur, tum dux eorum Phocas Marules, mensae imperatoriae domesticus, quem ore suo salutavit imperator. Ille nihil respondens, capite tantummodo inclinato honorem habuit. Etenim ut imperatorem ac dominum suum salutare, ne seniori poenas daret, admodum reformidabat: et gerere

- A. C. 1327 τέρου βλάβην ὑφωρωμένῳ, καὶ τὸ ὡς ἰδιώτῃ προσερχθῆναι, οὐ μόνον ἰταμὸν δεινῶς, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ μηδαμῶς προσῆκον, ἅτε πεπαιδευμένῳ περὶ τὰ τοιαῦτα ἱκανῶς. βασιλεὺς δὲ ἐκέλευεν αὐτὸν πρὸς βασιλέα τὸν πάππον ἐλθόντα ἀπαγγεῖλαι, ὡς „δεῖταί σου βασιλεὺς ὁ σὸς ἔγγονος ἢ αὐτὸν κελευσάις πρὸς σε ἐλθεῖν, ἢ εἰ τοῦτο δυσχερὲς, ἀλλὰ, τὸ γε δεύτερον, Βὲν εὐεργεσίας μεγάλῳ μέρει ταύτην αὐτῷ χάριν καταθεῖναι, τὸ, ἐλθόντα αὐτὸν ἐπὶ τοῦ πύργου τουτουῖ, μικρὰ ἅπτα διαλεχθῆναι πρὸς σέ, ἢ εἰ μηδὲ τοῦτο δυνατὸν, τὸ γε τρίτον, τὸν θεῖον αὐτῷ Μαρκέσην πρὸς αὐτὸν ἀποστεῖλαι ἀρτίως ἦκοντα 10 ἐκ Λουμπαρδίας, ἅμα μὲν ἐπιθυμίαν ἔχοντα αὐτῷ συγγενέσθαι χρόνον ἤδη συχνὸν ἀποδημοῦντι, ἅμα δ' ἵνα χρησῆται αὐτῷ καὶ πρεσβευτῇ πρὸς αὐτόν.” ὁ μὲν οὖν Μαρούλης εἰπὼν, ὡς ποιήσει τὸ κελευσθῆν, ἀπήλθεν. ὁ μὲντοι Μαρκέσης Θεόδωρος υἱὸς βασιλέως ἦν τοῦ πρεσβυτέρου ἐκ βασιλι-15 δος Εἰρήνης τῆς θυγατρὸς Μαρκέση Μούντης Φαράντες τοῦ Λουμπαρδίας ἀρχοντος μέρους γεγεννημένος· κατὰ δὲ μητροῦν
- V. 127 κληρὸν εἰς Λουμπαρδίαν ἀπελθὼν, ἤρχεν ἐκεῖ τὴν μητροῦν αὐτῷ προσήκουσαν ἀρχήν. τότε δὲ εἰς Βυζάντιον ἔτυχεν ἐλ- C θῶν, ἅμα μὲν ὑπόμμενος τοὺς συγγενεῖς, ἅμα δ', ἵνα καί 20 παρὰ βασιλέως τοῦ πατρὸς εὐεργετηθῇ· τοῦτο δ' ἦν αὐτῷ ποιεῖν ἐξ ἔθους κατὰ τινὰς περιόδους ἐτῶν. ὁ δὲ Μαρούλης μετὰ μικρὸν ἐκ βασιλέως ἐλθὼν, ἀπήγγειλε τῷ νέῳ βασιλεῖ

5. Intrp. βασιλεῦ. 10. αὐτοῦ ut supra pro αὐτῷ. ED. P. 16 Superius vocaverat Μουμφραρά, Nicetas autem μαρκέσιον Μούντης Φεράντις. ED. P.

se velut erga privatum, non solum impudens factum erat, sed etiam ut in huiusmodi morum civilitate egregie instituto, nequaquam conveniebat. Iubet igitur nepos, ad avum abiens, ei suis verbis haec dicat: Orat te nepos tuus, imperator, ut aut ipsum ad te accersas, aut si hoc difficile, ipse progressus, de turri hac paucis te alloquentem audias: et hoc beneficium, quod illi pro magno erit, ne deneges. Quod si neque hoc fieri potest, saltem patruum eius Marchionem, recens ex Lombardia praesentem, ad eum mittas, quicum post longam absentiam sermonem conferre desiderat, et quo etiam legato ad te utatur. Marules se rem curaturum recipiens, abiit. Marchio hic Theodorus senioris imperatoris filius, ex Irene marchionis Montisferrati, qui partem Lombardiae tenebat, filia procreatus. Qui in Lombardiam profectus, illic materna sorte ad se devolutum principatum regebat. Per id vero tempus, uti post aliquot annorum curriculum semper solebat, Byzantium venerat: simul ut consanguineos viseret, simul ut a patre munus beneficiumque acciperet. Paulo post Marules ab imperatore regressus nuntiat, avum mandare, inde abscedat: neque nitatur eius urbem sibi asse-

ὡς εἴη μεμηνυκὸς αὐτῷ βασιλεὺς ὁ πάππος τῶν ἐνθένδε ἀνα- A.C. 1327
χωρεῖν, μηδ' ἰστάμενον αὐτοῦ, τὴν αὐτοῦ πόλιν περιποιεῖν
ἐαυτῷ ἔξαπατῶντα καὶ παραπείθοντα τὸν προστυχόντα. οὔτε
γὰρ αὐτὸν δυνατὸν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἔλθειν, οὔτ' αὐτῷ τὴν εἰσο-
5δον συγχωρῆσαι, ἀλλ' οὐδὲ μὴν τὸν θεῖον αὐτῷ τὸν Μαρκέσην
ἀποστελεῖ πρὸς αὐτόν. πλησίον δὲ αὐτοῦ Μαρούλη καὶ Μάρ-
κος τις Καβαλλάριος ὠνομασμένος ὁ Καβαλλαρίου τοῦ Βάρδα
ἑστώς, ἐκ τῶν οἰκειῶν τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ὧν, σκαιῶς D
καὶ ἀπαιδευτῶς πρὸς βασιλέα τὸν νέον εἶπεν, ἀποχωρεῖν τῶν
1 οὐθένδε πρὶν κατεδηδοκεῖν τὴν κεφαλὴν τὴν ἑαυτοῦ. ἡδὺ δὲ
γελάσας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῇ λόγῳ, „ἀλλ' οὐκ ἂν εἴη δυνατὸν”
εἶπεν „ὦ Μάρκε, τοῦτο. ζῶν τε γὰρ οὐκ ἂν καταφάγοιμι τὴν
ἰδίαν κεφαλὴν, καὶ ἀποθανόντα ὁμοίως ἀδυνατώτερον τοῦτο
πράττειν, ὥστε σε συμβαίνειν καὶ ἀμφοτέρωθεν ἐψεῦσθαι.”
15 πρὸς μὲν οὖν Μάρκον τοιαῦτα παίζων εἶρηκεν ὁ βασιλεὺς, τὸν
Μαρούλην δὲ ἐκέλευεν ὡς ἐξ αὐτοῦ τοιαῦτα ἀπαγγέλλειν βα-
σιλεῖ, ὡς „αὐτὸς ἂν εἰδείη θεὸς, οἶδα δὲ καὶ αὐτὸς, καὶ αὐτῶν
ἐμοὶ συνεπιμαρτυρούντων τῶν πραγμάτων, ὡς οὐδὲν ἐνέλιπον
προθυμίας οὐδὲ σπουδῆς εἰς τὸ πράττειν ἃ τε προσέταττες καὶ
20 ἦν σοι κατὰ γνώμην· ἐλογιζόμην δ', ὅτι γαί σὺ μᾶλλον ἂν εἰ- P. 159
δείης αὐτὰ τῶν ἄλλων· ἐχρῆν γὰρ. ἐπεὶ δ' οὕτω τὰ πράγματα
φθονερός τις συνεσκεύασε δαίμων, καὶ ὧν μὲν ἐν τοῖς παρα-
σχῶσι καιροῖς εὐνοίας ἅμα καὶ εὐπειθείας τῆς πρὸς σὲ ἐπιδέ-
δειγμαι ἔργῳ ἐπελάθου, ἀνθρώποις δὲ συκοφάνταις καὶ φθό-
25 ροῖς πεισθεῖς, κεκίνηκας αὖθις τὸν πόλεμον τὸν πρὸς ἐμὲ, πολ-
λὰ πρότερον καὶ βουλευσάμενος καὶ συσκευάσας κατ' ἐμοῦ, ὡς

rere, dum obvium quemque decipiat et fallaci persuasione deludat.
Neque enim fieri posse, ut ipse in moenia procedat, neque ut in-
gressum illi concedat, sed neque patrum missurum. Stabat propter
Marulem Marcus quidam, cognomento Caballarius, Bardae Caballarii
filius, unus de imperatoris domesticis, qui stolide et imperite impe-
ratori iuniori, Recederet, priusquam suum ipse caput devoraret. Ad
hoc verbum subridens ille, Atqui, Marce, inquit, non est, ut hoc
possit. Nam vivus meum ipsius caput devorare nequeo, et mortuus
multo minus quivero; ut te utrinque mentitum appareat. Ac Marco
quidem ludens talia respondit: Marulae autem suo nomine avo haec
referenda dedit: Scire Deum ipsum, scire etiam se, quod res ipsae
testentur, nihil se studii alacritatisque ad ea, quae ille mandasset
sibi placere ostendisset, exsequenda praetermississe. Existimasse
porro, eum quoque haec prae aliis scire, ut oportebat: sed quo-
niam daemonis alicuius invidia ita comparatum sit, ut amoris atque
obedientiae antea suae erga ipsum argumenta ventis tradiderit,
sycophantisque ac perditis hominibus auscultans, multa prius adver-

A. C. 1327 ἐγένετο καταφανὲς ἔμοι ἐκ τῶν ἐυλωκότων γραμμιάτων, ἃ καὶ μετὰ τῶν πρὸς ἐμὲ ἐλθόντων ἀρχιερέων ἐπεμψά σοι καὶ πολ-
 Βλὰ πολλάκις ἐμοῦ δεηθέντος, οὐ προσεδέξω τὴν εἰρήνην, καὶ τῶν ἐλθόντος ἐνταυθοῖ καὶ ἀπτομένου σου τῶν γονάτων καὶ πάντα πράττοντος ὥστε τὴν εἰρήνην εἶναι, οὐδὲν μᾶλλον ὑφῆκας⁵ τῆς ὀργῆς, ἀλλ' ἄπρακτον ἀπεπέμψω, ὥσπερ τι σκεῦος ἄχρηστον ἀπορρίψας ἤλπικας δ' ἐπὶ τὴν δεδεμένην πάρδαλιν, ἣν ἔλυσας κατ' ἐμοῦ. Ἰδοὺ τὴν μὲν εἰρήνην καὶ τοὺς δι' αὐτὴν γεγενημένους ὄρκους παραδίδωμι θεῷ, ὃν αὐτὸς εὐορκῶ· πάντα δὲ τῇ πάντα δικαίως κρίνονται ἀναθεῖς τὰ κατ' ἐμὲ,¹⁰ ἀναγκαιῶς ἤδη πρὸς τὸν πόλεμον χωρῶ. πέποιθα δὲ ὡς, ὄλιγου παρελθόντος χρόνου, οὐδ' αὐτὸς ἀγνοήσεις τὴν ἀβουλίαν τὴν νυνὶ, ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν μαθήσῃ σαφῶς, ὡς ὢν μὲν ἀποσχέσθαι ἔδει, ταῦτα προεἶλον, ἃ δὲ
 C ἔκρινας καταλιπεῖν, τούτων ἦν βέλτιον ἔχεσθαι παντὶ σθένει." ¹⁵ τοιαῦτα βασιλεὺς ὁ νέος εἰπὼν, καταβὰς τοῦ ἵππου, προσεκύνη καὶ ἀπόντα τὸν πάππον καὶ βασιλέα. καὶ ὁ Μαρούλης δὲ ὁμοίως ὥσπερ καὶ πρότερον ἀπὸ τοῦ τείχους σιγῇ τὴν προσκύνησιν παρεῖχε τῷ νέῳ βασιλεῖ. εἶτα καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους ἀσπασάμενος ὁ βασιλεὺς, ἀνεχώ-²⁰ ρησεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς Σηλυβριάν. καὶ διοικήσας τὰ ἐκεῖ ἢ αὐτῷ ἐδόκει ἀρίστα ἔχειν, καὶ ἄρχοντα ἐπιστήσας Σηλυβριανοῖς, ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον, καταλιπὼν ἐν Σηλυβριᾷ παρακοιμώμενον τὸν Ἀπόκανχον, ὡς ἂν εἴ τι ἀσφαλείας ἐνέ-

16. τοῦ ἵππου recte ED. P. pro τῶν ἵππων.

sum se meditata insidiosaque molitus, ut pateat ex interceptis literis, quas per episcopos revertentes illi miserit, bellum renovarit; et cum saepe multumque rogans, uti pacem acciperet, non impetrarit, et nunc cum huc veniens, genua eius amplexus sit, et ut pax constitueretur nihil non tentarit, ipse tamen se nondum fregerit; sed supplicem, re infecta, dimiserit et tamquam vas inutile abiecerit, spemque suam in pardali collocarit, quam solutam contra se immiserit; ideo pacem et dicta propter illam sacramenta Deo se committere, per quem iurata religiose adhuc servet, et omnes res suas in iustum omnium iudicem referre; iamque necessitate constrictum, bello manum implicare. Confidere se, ipsum quoque amentiam suam brevi cognituram et ex eventis perspecturam, ea elegisse, quae vitare inprimis, ea reliquisset, quae toto pectore complecti debuisset. Haec fatus, de equo descendit et quamvis absentem avum ritu consueto veneratus est: ac Marules perinde ut prius, cum silentio de moenibus caput ei summisit. Aliis deinde in muro stantibus salutatis, discessit; veniensque Selybriam, rem publicam suo iudicio formavit, et praefecto ibidem declarato, Didymotichum abiit, relicto Selybriae Apocaucho magno cubiculario, ut si quid opus esset securitatis causa

δει Σηλυβρίας ἔνεκα καταστησάμενος, ἀφίκηται πάλιν πρὸς Α. C. 1327
 αὐτόν ὃ καὶ ἐποίησεν ὀλίγων ἡμερῶν εἴσω. βασιλεὺς δ' ἐν D
 Διδυμοτείχῳ προσέταξεν ἀθροίζεσθαι τὴν στρατιάν. καὶ οὐ
 πολλαῖς ὕστερον ἡμέραις οἱ κατὰ Θράκην συνῆλθον πάντες V. 128
 5 πλὴν τῶν Κομάνων, οὓς ὀλίγῳ ἐλάσσους ὄντας δισχιλίους τὸν
 ἀριθμὸν, (ἦσαν δ' οὗτοι οἱ ἐκ Δαλματίας τῷ βασιλεῖ προσελ-
 θόντες Μιχαὴλ τῷ δευτέρῳ,) προστάξαντος τοῦ πρεσβυτέρου
 βασιλέως, ὁ Τορνίκης Ἀνδρόνικος καὶ ὁ Λάσκαρις Μανουὴλ
 ἀνέστησάν τε ἀπὸ Θράκης καὶ ταῖς νήσοις Λήμνῳ καὶ Θάσῳ
 10 οὐγκατώκισαν καὶ τῇ Λέσβῳ. αἰτία δὲ ἦν τῆς ἀναστάσεως αὐ-
 τῶν εὐδηλος μὲν οὐδεμία, ἐλέγετο δὲ ὡς βασιλεὺς πύθοιτο περὶ
 αὐτῶν, ὡς κρύφα διαλεχθεῖεν πρὸς τοὺς σατράπας τῶν Σκυ-
 θῶν, ἵνα στρατιάν πέμψαντες, ἐκεῖθεν μετὰ τῆς ἄλλης λείας
 ἀπαγάγωσι καὶ αὐτοὺς πρὸς τὴν Σκυθικὴν προσχωρήσαντας P. 160
 15 ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις. ἀπόδειξις δὲ ἦν τῆς αἰτίας ταύτης
 οὐδεμία· διὸ καὶ βασιλεὺς ὁ νέος ἐδυσχέraitεν οὐ μετρίως
 αὐτῶν ἀνισταμένων, ἦνεγκε δὲ σιγῇ τῷ μὴ δοκεῖν ἐναντία
 βούλεσθαι τῇ βασιλείῳ γνώμῃ.

ιβ'. Ἐπεὶ δὲ συνήθροιστο ἡ στρατιὰ, τὸν μὲν πρωτοστρά- B
 20 τορα βασιλεὺς τῆς Θράκης ἀπέδειξεν ἐπίτροπον πάσης, κατα-
 λιπὼν αὐτῷ καὶ μέρος τῆς στρατιᾶς, ὥστε δύνασθαι πρὸς τοὺς
 ἐκ Βυζαντίου ἀντέχειν· αὐτὸς δὲ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομωστικῷ
 τὴν ἐπιλοιπον παραλαβὼν, πρὸς Μακεδονίαν ἐχώρει, ὡς ἐκεῖ
 μαχοῦμενος τοῖς ἐκ τῆς ἐσπέρας τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως
 25 στρατηγῶς. ἐπύθετο γάρ, αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐσπερίων πόλεων

id constitueret et ad se veniret; quod cis paucos dies factum est.
 Exercitus ad Didymotichum congregari iussus. Non ita multis inter-
 iectis diebus, qui erant in Thracia affuerunt omnes extra Comano-
 rum paulo minus duo millia, qui e Dalmatia Michaelis secundi castra
 secuti fuerant. Eos secundum edictum imperatoris senioris e Thracia
 summos Andronicos Tornices et Manuel Lascaris in insulis Lemno,
 Thaso et Lesbo collocaverant. Cuius rei causa manifesta non exstabat.
 Ferebatur, eos cum Scytharum satrapis clandestina habuisse colloquia,
 uti in Thraciam copias mitterent, unaque cum cetera praeda ipsos
 cum coniugibus atque liberis se illis dedentes secum abducerent.
 Sed nulla huius criminis erat probatio. Quare iunior imperator eos
 sedem mutasse non parum indignabatur: ferebat tamen tacitus, ne
 quid ab avi sententia discrepare videretur.

52. Exercitu iam congregato, imperator protostratorem univer-
 sac Thraciae praeficit: partem copiarum ad Byzantinis erumpentibus
 resistendum ei attribuit: cum altera parte et magno domestico in
 Macedoniam tendit, ibi cum ducibus senioris ex occidente signa col-
 laturus, quos, ex urbibus occidentalibus non contemnendo collecto

- A. C. 1327 στρατιῶν οὐκ εὐκαταφρόνητον συνηθροικότητας, ἅμα δὲ καὶ Τριβαλῶν οὐκ ὀλίγην συμμαχίαν ἐπαγομένους, χωρεῖν κατ' αὐτοῦ. βασιλίδα δὲ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἐν Διδυμοτείχῳ καταλέλοιπεν ἅμα τῇ αὐτοῦ θείᾳ Θεοδώρα τῇ Καντακουζηνῇ τῇ τοῦ μεγάλου δημοστίκου μητρὶ. γενόμενος δὲ ἐν Γρατζιά-5 νου πόλει περὶ ἐκβολὰς τῆς Θράκης κειμένη, Ξένην αὐτοῦ μητέρα τὴν βασιλίδα τὴν ἐκ Βυζαντίου ἐπάνοδον αὐτοῦ περιμένουσαν εὔρεν. αὕτη γὰρ ἔτι τῶν πρὸς ἀλλήλους τοῖς βασιλεῦσι σπονδῶν οὐσῶν, πρὸς βασιλέως ἠτήσατο τοῦ κηδεστοῦ πρὸς Θεσσαλονίκην ἐν ᾧ φροντιστηρίῳ τὸ μοναχικὸν ἡμφιά-10 σατο σχῆμα πάλιν ἐπανελθεῖν· καὶ ἐπετράπη. ὡς δὲ μετὰ τὴν ὁδοῦ ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν βασιλέων πόλεμος ἀνεῖρηπίσθη, ἔμεινεν ἐν Γρατζιάνου, δεισασα τὴν ἀταξίαν τῶν ἐσπερίων. ὡς γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς, ὅτι διελέλυτο αἱ σπονδαί, τοὺς τῷ νέῳ βασιλεῖ προσκειμένους εἰρξάν τε πάντας καὶ εἶχον ἐν φρουρᾷ. 15 ἡμέρας δὲ ὀλίγας ἅμα τῇ μητρὶ διατρίψας αὐτοῦ, ἐπεὶ ἢ ἐκ τῆς ἐσπέρας στρατιὰ ἠγγέλθη περὶ Δράμην καὶ τὴν Φιλίππου, πόλεις Μακεδονικὰς, ἐστρατοπεδευκέναι, θεῶ καὶ τῇ πανάγῳ αὐτοῦ μητρὶ εὐξάμενος καὶ θυσίαν αἰνέσεως αὐτοῖς θύσας, τοὺς ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς γεγενημένους τοῦ πρεσβυτέρου βασι-20
- V. 129 λέως ὄρκους, οὓς αὐτὸς ᾤετο εὐορκεῖν, ἐκέλευσεν ἐπὶ τῆς σημαίας ἀναθέντας, εὐθὺ χωρεῖν τῶν πολεμίων. ἐστρατήγουν δὲ αὐτῶν ὁ, τε τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ἀνεψιὸς Ἀσάνης Μι-
- P. 161 χαῖλ καὶ ὁ ὑπαρχος Μονομάχος καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Πα-

agmine, et cum Tribalorum non modicis auxiliis se oppugnatum venire intellexerat. Uxorem Augustam cum consobrina Theodora Cantacuzena, magni domestici matre, Didymotichi relinquit. Postquam Gratianopolin in sinibus Thraciae positam attigit, Xenam matrem imperatricem, suum Byzantio reditum praestolantem, invenit. Nam etiamnum durante foedere, a prosocero imperatore contenderat, ut sibi ad monasterium Thessalonicae, in quo monasticum induisset habitum, redire fas esset: quo voto potita est. Dum autem proficiscitur, bello inter imperatores concitato, Gratianopoli, occidentalium tumultum et insolentiam metuens, substitit. Statim enim atque nuntiatum est, foedus periisse, quotquot rebus iunioris bene cupiebant in custodiam dati sunt. Paucis porro diebus cum matre consumptis, ubi nuntius allatus est, exercitum occidentalem circa Dramam et Philippos, Macedoniae oppida, castrametari, Deum eiusque parentem castissimam comprecatus et sacrificium laudis iisdem sacrificans, iussit iusiurandum, quod avus in foedere sanciendo iurarat et servare se putabat, in vexillo suspendi, et recta in hostes procedere, quorum duces imperatoris senioris ex sorore filius Michael Asanes, et Monomachus praefectus, et Andronicus Palaeologus protovestiarius, ac post eas Demetrius despota, imperatoris filius; Tribalorum duode-

λαιολόγος Ἀνδρόνικος, καὶ ἐπὶ τούτοις Δημήτριος ὁ δεσπότης A.C. 1327
 ὁ τοῦ βασιλέως υἱός. τοῦ δὲ ἐκ τῶν Τριβαλῶν συμμαχικοῦ,
 δυοκαίδεκα ταγματίων ὄντων, ὁ Χρέλης ἐστρατήγει, τῶν τε
 παρὰ Τριβαλοῖς εὐπατριδῶν καὶ ἀνδρίας καὶ ἐμπειρίας στρα-
 5 τηγικῆς τὰ πρῶτα φέρων παρ' αὐτοῖς. ἅμα δὲ τῷ ἄψοσθαι
 τῆς ἐπ' ἐκείνους ὁδοῦ ὁ βασιλεὺς πρόσταγμα πέπομφε πρὸς
 αὐτούς, περιέχον τοιαῦτα· „θεῖέ μου δεσπότη καὶ ὑμεῖς
 θεῖοί μου καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς. ὁποῖαν τινὰ
 εὐπέθειαν καὶ αἰδῶ καὶ φιλίαν πρὸς τὸν ἐμὸν πάππον καὶ
 10 βασιλέα ἐν παντὶ τῷ παρασχόντι ἐπεδεικνύμην, ὅπως τε οὐδε- B
 μίαν αὐτῷ παρέσχον ἀφορμὴν πολέμου, ἀλλὰ μᾶλλον πᾶσαν
 ἐπίνοιαν ἐκίνησα καὶ μηχανήν, ὥστε μηδὲ τὴν ἀρχὴν κινή-
 θῆναι τὸν πόλεμον τουτονί, θεός τε οἶδεν ὁ πάντα εἰδῶς καὶ
 αὐτὸς σύννοϊδα ἐμαντιῶ. βασιλέα μὲν οὖν πείσαι ταῖς συνθή-
 15 καις ἐμμένειν οὐκ ἠδυνήθην, πολλὰ δεηθεῖς, ταῖς ἐπαγγελίαις
 πεποιθότα, ἅς αὐτῷ ἐπηγγείλασθε ὑμεῖς κατ' ἐμοῦ. πυθόμε-
 νος δὲ, καὶ ὑμᾶς τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν ὡς ἂν ὑμῖν ἄριστα
 εἶχεν οἰκονομησαμένους, νῦν ἤκειν ἄχρι Δράμας καὶ τῆς Φι-
 20 λίππου, ὅπερ ἔστιν ὑπενόησα, ἐμὲ ζητοῦντας ἄχρι τούτου
 ἐλθεῖν. ἐπεὶ δὲ νεώτερος ὑμῶν ἐγὼ τὴν ἡλικίαν οὐ δέον ἔλο-
 γισάμην αἴτιος ὑμῖν πλειόνων γενέσθαι πόνων, ἐπὶ τῆς Θρά- C
 κης μένων, ἐπὶ τῆς σημαίας τῆς ἐμῆς τοὺς τοῦ βασιλέως
 ὄρκους ἀναθεῖς, οὓς ἐπὶ ταῖς συνθήκαις ὁμώμοκεν ἐμοί, τῆς
 πρὸς ὑμᾶς φερούσης ἠψάμην, ὡς ὅπου περ ἂν ἐντύχω μαχού-
 25 μενος ὑμῖν ὁ δὴ καὶ ὑμεῖς εἰδότες ἤδη, παρουσκενάσασθε
 πρὸς μάχην.” τοιαῦτα μὲν ἐδήλον τὰ γράμματα· οἱ δ' ἐπεὶ

cim cohortibus Chreles praeerat, qui inter nobiles suae nationis for-
 titudine et bellicis laudibus antecellebat omnibus. Simul autem viam
 ingressus est imperator iunior, huiusmodi mandatum ad eos mittit:
 Mi patre despotae et vos cognati mei reliquique principes exercitus:
 quantam venerationem, obedientiam et amorem a meo hactenus
 impenderim, et quomodo bellum a me nequaquam ortum sit, sed
 omnem potius in eo cogitationem locarim omnemque machinam mo-
 verim, ut id omnino nullum esset, Deus, quem nihil fugit, novit,
 et egomet mihi sum conscius. Imperatorem quidem ad foedus ser-
 vandum quamquam crebris obsecrationibus flectere non potui, fre-
 tum promissis, quae vos ei in caput meum dedistis. Audito autem,
 et vos, rebus occidentalibus pro commoditate vestra ordinatis, nunc
 usque Dramam et Philippos venire, suspicatus sum, id quod est, huc
 me quaesitum adventare. Quia vero actate sum inferior, haud fas
 iudicavi, in Thracia manendo plures labores vobis creare: sed ve-
 xillo meo imperatoris sacramentum, quo in foedere mihi se obliga-
 vit, suspendens, viam ad vos ducentem capessivi, manum, ubi occur-

- A.C. 1327 ἔγνωσαν ἀδύνατοι εἶναι ἀντιπαρατάξασθαι πρὸς μάχην, ἐπό-
 θοντο δὲ, μέχρι Ξανθείας βασιλέα ἐφθαλέναι, οὐκ ἐδόκει λυ-
 σιτελεῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς μένειν στρατοπεδείας, ἀλλ' ἄραντες
 ἐκεῖθεν, ἦλθον εἰς Φεράς, ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ τὴν πόλιν
 ὄχυράν εἶναι καρτερωτάτων τειχῶν περιβολαῖς καὶ ἀφθονίαν⁵
 D τῶν ἐπιτηδείων δυναμένην χορηγεῖν τῇ στρατιᾷ τοσαύτη οὐση,
 ἅμα δὲ ἐλπίσαντες, καὶ βασιλέα, ἂν αὐτοὺς πύθεται ὡσερ
 στρατοπέδῳ τῇ Φεραίων χρωμένους καὶ ἀφθονίαν ἔχοντας
 σίτου, ὡσερ ἀποδειλιάσαντα τὸ ἐξ ὄχυροῦ αὐτοὺς ὀρμῶ-
 σθαι στρατοπέδου, πρὸς Χριστοῦπόλιν μενεῖν. βασιλεὺς δὲ ἰο
 ὡς ἐγένετο ἐν Χριστοῦπόλει, ἐπεὶ ἐπύθετο αὐτοὺς ἀφιγμέ-
 νους εἰς Φεράς, ἦει καὶ αὐτὸς αὐτῶν κατόπιν καὶ ἐστρατο-
 πέδευσεν ἐν πολιχνίῳ τινὶ Ζίχνα προσαγορευομένῳ, ἐγγὺς Φε-
 ρῶν. οἱ δὲ Ζίχνιοι καὶ πρότερον μὲν ἀφροσθηκότες ἤδη ταῖς
 γνώμαις πρὸς βασιλέα τὸν νέον, Ἀλεξίου Τζαμπλάκωνος τοῦ¹⁵
 μεγάλου παπίου ἐνάγοντος πρὸς τοῦτο, ἐκ Χριστοῦπόλεως
 κρούφα πρὸς αὐτὸν διαλεγόμενου, τότε δὲ οὐκ ἐν ἐλπίσιν, ἀλλ'
 ἐν βεβαίῳ ἤδη τὴν βοήθειαν ὀρῶντες, ἀπέστησαν ἀναφαν-
 P. 162 δὸν, καὶ βασιλεὶ προσεχώρησαν τῷ νέῳ καὶ τὸ πόλισμα ἐνε-
 χείρισαν. στρατοπεδέυσας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν Ζίχνα ἡμέρας²⁰
 δύο, ὡς ἂν ἐκ τε τῶν τῆς ὀδοιπορίας πόνων καὶ τῶν ὑετῶν
 καὶ τῶν χειμῶνων ἢ στρατιὰ ἀνακηθήσεται ἐαυτήν. (ἦν γὰρ
 A.C. 1328 δὴ κατὰ μῆνα Ἰανουάριον ἢ τοῦ χειμῶνος ὥρα.) τῇ τρίτῃ

17. Lege ex Intrp. αὐτοῦς.

rissen, conserturus. Id cum sciatis modo, ad pugnam vos expedite. Ista in litteris imperator. Illi se infirmiores iudicantes, quam ut acie decertarent, audientesque, imperatorem Xanthiam accessisse, consultum fore decreverunt, motis castris, alio se transferre. Igitur Pheras petunt, et quod urbs ea firmissimis septa moenibus esset tantoque exercitui commeatum suppeditare largiter posset, et quia sperabant, imperatorem, ubi intellexisset, eos urbem illam pro castris habere, annonaque et reliquo commeatu affluere, metuentem, ne a castris adeo munitis erumperent, Christopoli mansurum. Qui ut Christopolin venit et eos Pheris se credidisse accepit, persequi instituit et ad oppidum Zichna appellatum, prope Pheras, exercitum adduxit. Zichnii iam ante, impulsore Alexio Zamplacone magno pappia, qui e Christopoli occulte cum ipsis egerat, animis ad iuniorum imperatorem defecerant. Et quia tum non spe, sed oculis ipsis certum videbant auxilium, propalam ad eum, dedita urbe, transierunt. Transacto ibi biduo ad reficiendum recreandumque ex itineris labore ex pluviarum et frigoris iniuria militem, quippe mense Ianuario, die tertio bene mane signum ad arma capienda dari iussit. Tum instructis velut ad pugnam ordinibus, composite et cum silentio incedentes, non procul Pheris, fluviolo Libobisto transmissio, in procinctu, tam-

ἅμα ἔω ὀπλίξασθαι τὴν στρατιὰν τῇ σάλπιγγι ἐκέλευσε ση- A.C. 1328
 μῆναι. ἐπεὶ δὲ περιέθεντο τὰ ὄπλα, ταξάμενοι ὡς ἐς μάχην,
 ἤσαν εὐκόσμως ἅμα καὶ μετὰ σιγῆς. ὡς δὲ ἐγένοντο ἐγγὺς
 Φερῶν, διαβάντες ποτάμιόν τι λεγόμενον Λιβοβιστόν, ἔστη-
 5σαν παρατεταγμένοι ὡς τοῖς ἐναντίοις συμβαλοῦντες. καὶ V. 130
 διημερεύσαντες ἐκεῖ, ἐπεὶ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπεξῆλθεν, ἔστρα- B
 τοπεδεύσαντό τε καὶ διενυκτέρευσαν ἐκεῖ. οἱ δὲ τῆς ἑσπερίου
 στρατιᾶς ἡγεμόνες ἐκκλησιάσαντες τῆς αὐτῆς νυκτὸς ἅμα
 Χρόλην, τῷ τῶν συμμάχων Τριβαλῶν στρατηγῷ, ἐβουλεύ-
 10οοντο, εἰ δεοὶ μάχεσθαι βασιλεῖ· καὶ ἔδοξεν ἄλυσιτελεῶς καὶ
 Ῥωμαίοις καὶ τοῖς συμμάχοις. ἡ γὰρ εὐταξία καὶ ἡ σιωπὴ
 καὶ ἡ καρτερία τῆς βασιλέως στρατιᾶς δέος αὐτοῖς οὐ μετρί-
 ως ἐνεποιεῖ, ὡς οὐκ ἂν αὐτοῖς οὕτως ὄρμη παρεῖστη δαιμο-
 νία πλείοσί τε μάχεσθαι ἑαυτῶν καὶ παρὰ πόλει τῇ σφε-
 15τέρα στρατοπεδευομένοις, εἰ μὴ πρότερον οὕτω παρεσκευά-
 σαν ἑαυτούς, ὡς ἡ νικήσοιτες μαχόμενοι ἢ πεσούμενοι παρὰ
 τὴν μάχην. ἔδοξε δὲ αὐτοῖς λυσιτελεῖν, τειχίῃρη κατέχοντες C
 τὴν στρατιὰν, φρουρεῖν τὴν πόλιν καὶ ὑπομένειν τὴν πολι-
 ορκίαν, ὡς τοῦ βασιλέως οὐ περιμενοῦντος ἐντανθοῦ, ἀλλ'
 20ἐπαναστρέφοντος ταχέως. ἅμα δὲ ἔω εἰς τὴν ὑστεραίαν ὁ βα-
 σιλεὺς τὴν στρατιὰν ὀπλισμένην παρατάξας ὡς ἐς μάχην,
 ἄχρι μεσεμβρίας ἔμεινε πρὸ τῶν τειχῶν, ἐλπίζων ἐς μάχην
 προκαλέσασθαι τοὺς ἔνδον. ὡς δὲ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπεξίει,
 τὸν Λουκιῶν Γεώργιον πέπομφε πρὸς αὐτούς ὁ βασιλεὺς, ἐκ
 25τῶν οἰκειῶν μὲν ὄντα τῶν αὐτοῦ, συνειτὸν δὲ ἄλλως καὶ
 πρὸς πρεσβείας ἔχοντα ἐπιτηδείως. ὃν γενόμενον πρὸς ταῖς

4. MS. Intpr. Λιβοβιστόν. ED. P.

quam cum hoste iam iam dimicaturi, per diem constiterunt. Ut
 nemo contra exiit, castris ibidem positis, noctem duxerunt. Qua ipsa
 nocte copiarum occidentalium duces, adiuncto etiam Chrele Triba-
 lorum ductore, de pugna committenda disceptant. Decretum, id
 neque Romanis, neque sociis bene casurum: Etenim tam ratus ordo,
 silentium et tolerantia adversariorum non parvum eis timorem in-
 cutiebat arbitrantibus, non eos tam mirifico impetu ad pugnandum
 cum pluribus et suam ipsorum urbem insidentibus ferri potuisse,
 ni prius secum plane constituissent in proelio aut vincere aut oc-
 cumbere. Placuit igitur, intra muros se continere, urbem custodire,
 et obsidionem tolerare: ac si imperator diu illic haesurus non esset.
 Postridie, exorta luce, imperator, armato et disposito quasi ad pugnam
 milite, ad meridiem usque spe hostis eliciendi ante muros perse-
 verat. Nullo prodeunte, Lucam Georgium de familiaribus ministris,
 virum catum et legationibus obeundis idoneum ad eos mittit. Ad
 portam ut accessit, pars intromittendum dicere, pars negare. Tamen

A.C. 1328 πύλαις οἱ μὲν δεῖν ἔφασαν δέχεσθαι εἰς τὴν πόλιν, οἱ δὲ ἀντέ-
 D ληγον. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ τῶν Τριβαλῶν στρατηγὸς ὁ Χορέλης τῶν
 ἀξιούτων ἦν δέχεσθαι τὸν βασιλέως πρεσβευτὴν, εἰσεδέξαντο
 αὐτὸν, τοῦ μὴ δοκεῖν ἐξεπίτηδες τὸν σύμμαχον ἀνῆλθῆναι. γενό-
 5 μενος δὲ πρὸς αὐτοὺς ὁ Λουκάς, πάντας προσηγόρευεν ἐκ
 βασιλέως ἔλεγέ τε πρὸς αὐτοὺς, ὡς „βασιλεὺς ὁ ἐμὸς δεσπό-
 10 τῆς πολλὴν ὑμῶν ἀναληγσίαν κατεγνωκώς, ὅτι χειμῶνος ὥρα
 ἐν ἡμέραις ἤδη δυοὶ πρὸς ταῖς πύλαις ἐστηκώς ὑμῶν, καὶ πολ-
 λὴν, ὡς εἶκός ἐν ὥρᾳ τοιαύτῃ, ταλαιπορίαν ὑπὸ κρούους ὑπομέ-
 15 νων, οὐδεμιᾶς ἡξιώσεται προνοίας παρ' ὑμῶν, ἐπεμψεν ἐμὲ τῆντι
 μικρολογίαν ὑμῶν ὀνειδιούντα καὶ ἅμα ἀξιόσοντα, ἢ βασιλέα τὸν
 ἐμὸν δεσπότην ἐντὸς τειχῶν αὐτοὺς φιλοφροσύνης ἕνεκα κα-
 20 λεῖν, ἢ αὐτοὺς ἔξω πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν τῆς αὐτῆς ἕνεκα αἰτίας.
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐμοὶ παίζοντι μᾶλλον, ἔφη, λέλεκται ἡρασιώτης
 P. 163 χάριν. βασιλεὺς δὲ ὑμῶν μηνύει, ὡς, ὁ ἐμὸς πάππος καὶ βα-15
 σιλεὺς ὑπὸ τῶν ἐμῶν πρὸς αὐτὸν διαβαλλόντων ἐναχθεῖς, τὰς
 μὲν συνθήκας, ἃς πρὸς ἀλλήλους τῆς εἰρήνης ἕνεκα ἐθέμεθα,
 διαλύσας, τὸν πόλεμον τουτονὶ κείνηκε κατ' ἐμοῦ μηδὲν μῆτε
 20 ἀδικήσαντος, μῆτε παραβεβηκότος τὰς συνθήκας. καὶ πολλὰ
 πολλὰκις ἐμοῦ δεηθέντος καὶ πάντα κάλων κινήσαντος ὥστε
 μὴ λυθῆναι τὴν εἰρήνην, οὐκ ἠνέσχετο αὐτὸς, ἐμοὶ δοκεῖν,
 ἀποβλέπων πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐλπίζων, ἡραδίως ἴδον ἐμὲ κατεργάσε-
 25 σθαι ἐν τῷ πολέμῳ δι' ὑμῶν. ἐπεὶ δὲ, ὡς ὄρατε, οὐχ ἦ αὐτὸς
 Β πρόσεδόκα τὰ πράγματα ἀπέβη, ἀλλὰ καὶ ἦν εἶχε πρὸς ὑμᾶς
 ἤδη βεβαίως περιήρηται ἐλπίς, δέομαι ὑμῶν, τοῦ κοινού παν-25

11. ἀξιόσοντα ED. P. pro ἀξιόσαντα.

auctoritate Chrelae moti, ne socium de industria contristare videren-
 tur, Lucam intromiserunt. Ille omnes imperatoris nomine salute im-
 pertit: narrat, dominum suum eorum stuporem admirari, quod cum
 hiberno tempore ad portas urbis biduo steterit multamque, ut tali
 tempestate, molestiam frigoris pertulerit, nulla ab eis cura dignatus
 sit. Ideo se nunc ad sordes istas et inhumanitatem illis exprobrandam
 missum esse et simul rogatum, ut aut imperatorem humaniter intra
 moenia vocarent, aut ipsi ad illum eadem de causa exirent. Sed haec,
 inquit, ioco potius ad animum relaxandum dixerim; imperator haec
 vobis significat: avum suum ab obtrectatoribus ad pacis foedera dis-
 suenda inductum, hoc bellum contra se immerentem nec foedus vio-
 lantem suscepisse. Crebro atque omnibus precibus orasse et ruden-
 tem omnem movisse, ut ne faceret, nihil profecisse; quia is, ut
 apparet, ad vos respectum habens, illum non difficulter armis vestris
 vita et fortunis exuturum sese confidat. Quoniam autem conspice-
 rent, rem contra atque is opinaretur, evenisse et quam de ipsis spem
 firmam concepisset, nunc periisse, obsecrare, ut miserati Romanam

τὸς τῶν Ῥωμαίων ἔλεον λαβόντας, οὕτω δεινῶς ὑπ' ἀλλήλων A.C. 1328
φθειρομένων διὰ τὸν πόλεμον ἡμῶν τὸν πρὸς ἀλλήλους, πέμ-
ψαι πρὸς βασιλέα τινὰ διδάξοντα περὶ τῶν ἐνταῦθα πραγμά-
των τάληθές. οἶομαι γάρ, ἂν πύθῃται τὰ ἐνταῦθα πράγματα
50ῖ κεχώρηκε, μᾶλλον ὑψήσῃ τῆς πρὸς ἐμὲ ὀργῆς καὶ τὸν
πόλεμον ἐθελήσῃ καταθέσθαι, οὐκέθ' ὁμοίως ὥσπερ καὶ πρό-
τερον τὰς πρὸς τὸν πόλεμον ἐλπίδας ἔχων. ἐγὼ δὲ πρῶτον
μὲν ἄπρακτος καθεδούμαι, μηδὲν κινῶν ὅσον ἂν συμβῶμεν χρό-
νον, ἕως ἂν ὁ πεμφθεὶς πρὸς βασιλέα ἐπανήξῃ. κἂν μὲν αὐ-
10θις ὁ βασιλεὺς μὴ προσδέξῃται τὴν εἰρήνην, ἕπτεσθαι τοῦ C
πολέμου· ἂν δὲ, θεοῦ συννευδοκοῦντος, τὸν πόλεμον ἐθελήσῃ
καταθέσθαι, παρέξομαι ὑμῖν ἐγὼ πίστις ἰσχυρὰς δι' ὄρκον V. 131
τοῦ μηδενὶ μνησικακήσειν, εἴ τις καὶ τοῦ παρόντος ἔδοξεν αἰ-
τιώτατος γενέσθαι πόλεμον, ἀλλὰ πᾶσιν εὖμενῶς διατεθεὶς,
15ἀσφάλειαν καὶ ἀμνηστίαν παρέξειν τῶν κακῶν." Τοιαῦτα μὲν
πρὸς αὐτοὺς ὁ Λουκᾶς ἐκ βασιλέως εἶπε τοῦ νέου. οἱ δὲ με-
ταστήσαντες αὐτὸν ἐπὶ μικρὸν, ὥστε βουλευσασθαι ἐφ' ἐαν-
τῶν, πάλιν μετακαλεσάμενοι, μὴ δύνασθαι μηδὲν εἶπον ὧν
βασιλεὺς προκαλεῖται προᾶξαι. τό, τε γὰρ ἐκεῖνον εἰς τὴν πό- D
20λιν δέξασθαι παντελῶς ἔξω καιροῦ· αὐτοὶ τε οὐκ ἐξελεύσον-
ται μάχῃ διακριθῆναι πρὸς αὐτόν. εἰ γὰρ ἔμελλον, τῇ προ-
τεραίᾳ ἂν ἅμα τῷ αὐτὸν ἐλθεῖν ἢ μάχῃ συνήφθῃ· ἂν δέ τις
αὐτοῖς ἐπὶ, ἀμνηοῦνται ἀναγκαίως ἀπὸ τῶν τειχῶν. τό γε
μὴ εἰς Βυζάντιον πρὸς βασιλέα ἀποστεῖλαι τὸν ἀπαγγελοῦντα

a. ἡμῶν scripsi pro ὑμῶν, idemque legit Intpr.

rem publicam, quae propter mutuum avi et nepotis bellum sic a se-
met ipsa dilaceretur, aliquem mittant, senem vere edocturum, quo
pacto se res hic habeant. Sperare enim, si cognoverit, quo infeli-
citatibus illae devenerint, parcius irasciturum, amissaque praeterita
fiducia, bellum valere iussurum: se interim, quamdiu sibi cum illis
convenerit, donec nimirum nuntius redierit, nihil incepturum. Si
imperator pacem non admiserit, Martem invadendum: si, divino ap-
probante numine, bello abstinere voluerit, se fidem illis iureiurando
obstricturum, in neminem, tametsi armorum istorum auctorem maxi-
mum, offensum iniuriarumque memorem animum gesturum: sed iis
oblivione sepultis, universis securitatem donaturum. Haec Lucas:
quem duces paulisper submotum, ut sententias conferrent, revocant:
aiunt, Nihil penitus horum, ad quae imperator hortetur ac provo-
cet, praestare posse. Nam ipsum intra moenia recipere haud tem-
pestivum esse, ad pugnam vero cum illo miscendam non exituros:
quod si libuisset, heri statim ac venisset facturos fuisse: si oppu-
gnetur, de moenibus necessario se defensuros. Legare autem quem-
piam Byzantium, qui de his rebus imperatorem doceat, indecens
videri. Nam cum subditi sint, et nunc quae ille imperaverit sese

A.C. 1328 περί τῶν ἐνταυθοῦ πραγμάτων οὐ προσήκειν αὐτοῖς. ὑπο-
 χεῖριοι γὰρ ὄντες βασιλέως, νῦν τε ἅ προσετάχθησαν ποιεῖν
 καὶ εἰς τοῦπιόν ἅττα ἂν τὰ πράγματα καὶ ὁ καιρὸς ὑψηγέ-
 ται πράξειν· αὐτῷ δὲ ἐξεῖναι ἅ βούλοιο καὶ νομίμοι λυσι-
 τελοῦντα ἑαυτῷ ταῦτα καὶ ποιεῖν. τοιαῦτα μὲν οἱ τοῦ προ-5
 σβυτέρου βασιλέως ἀπεκρίναντο στρατηγοί. ἐπεὶ δὲ ὁ Λου-
 κᾶς ἐλθὼν ἀπήγγειλε ταῦτα τῷ νέῳ βασιλεῖ, συναγαγὼν τοὺς
 P.164 ἐν τέλει πάντας, ἐβουλεύετο ὃ, τι δεοὶ ποιεῖν αὐτούς. συνε-
 βούλευε δὲ ὁ μέγας δομέστικος ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ πονεῖν εἰ-
 κῆ καὶ μάτην, τῶν δεόντων πράττοντας οὐδέν. οὔτε γὰρ αὐ-10
 τοὺς Φεράς δυνατὸν παραστήσασθαι τειχομαχίᾳ· ἢ τε ἔνδον
 ἅμα στρατηγοῖς πολιορκουμένη στρατιὰ οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀρη-
 θεῖεν τὸ μὴ οὐκ ἐκ παρατάξεως τολμῆσαι ἂν ποτε εἰς χεῖρας
 αὐτοῖς ἵεναι. καίτοι γε εἴποι τις ἂν, ὡς οὐ χρὴ πιστεῦειν
 τοῖς τῶν πολεμίων λόγοις αἰὲ τὰναντία λεγόντων ὧν διανο-15
 οῦνται πράττειν· ἐγὼ δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν, ἀλλ' οὐκ
 ἐξ ὧν ἐκεῖνοι λέγουσι, στοχάζομαι πολιορκεῖσθαι μᾶλλον ἢ
 Βμάχεσθαι ἡμῖν αἰρουμένους. ὅτε τοίνυν οὔτε βία ἔλειν αὐ-
 τοὺς ἐγχωρεῖ τειχῆρεις ὄντας, οὔτε μηχανῆ τινι καὶ στρατη-
 γίᾳ τῶν τειχῶν ἀποστήσαντας ἀναγκάσαι μάχεσθαι ἡμῖν, οὐκ20
 ἀναγκαῖον ἐνταῦθα τὸν τε χρόνον παραναλίσκειν ἐν ᾧ τῶν
 δεόντων ἐξέσται τι πράξαι, καὶ τὴν στρατιὰν ἀνονήτοις κατα-
 τείνειν πόνοις. ἀλλ' ἀπαγαγόντας ἐντεῦθεν, ὅπου τῶν ἐπιτη-
 δειῶν τὴν ἀποκομιδὴν ἐξουσι ῥαδίαν στρατοπεδεῦσαι· εἰδ'
 ἐξῆς ἅ δοκεῖ λυσιτελεῖν ἐκ τῶν παρόντων πράττειν. τοιαῦτα25
 τοῦ μεγάλου δομεστίκου βουλευσαμένον, ὃ, τε βασιλεὺς τὴν
 4. δὲ correxi pro τε.

exsequi: et in posterum quaecunque res tempusque suaserint trans-
 acturos. Licitum esse ipsi facere quae velit quaeque sibi fructuosa
 putaverit. Haec duces imperatoris senioris responderunt. Quibus e
 Luca perceptis, iunior procures suos coëgit omnes, et quid agendum
 in consultatione posuit. Magni domestici consilium fuit, receden-
 dum et cum nullum operae pretium consequerentur, non esse teme-
 re frustra laborandum: neque enim Pheras expugnatos, et ob-
 sessos milites cum ducibus nec ipsos inficiatos, nunquam se directa
 acie nobiscum ausuros congredi. At enim, obiiciet quispiam, non
 est habenda fides verbis hostium, qui semper iis contraria loquun-
 tur, quae facere machinantur. Ego vero ex re ipsa, non ex verbis
 eorum coniecturam capio, illos obsideri malle, quam aequo se campo
 credere. Igitur quando neque vi capi possunt, intra muros deliten-
 tes, neque ulla machina aut strategemate ab iis divelli et ad proe-
 lium cogi, nihil necesse est, tempus bonis rebus efficiendis commo-
 dum hic male perdere exercitumque infrugiferis defatigare molestiis:

βουλὴν ἐπήνει καὶ οἱ ἐν τέλει συνεπεψηφίζοντο πάντες. καὶ Α. C. 1328
ἀναστρέψαντες ἐκεῖθεν, ἑστρατοπεδεύσαντο πάλιν ἐν Ζίχνα C
ἐν ἡμέραις δυσίν.

γ'. Ἐν τούτοις δὲ τῶν πραγμάτων ὄντων, ἦκεν ἐκ Θεσ-
5σαλονίκης ὡς βασιλέα ὁ Φιλομμάτης ὑπὸ τῶν ἐκεῖ τὰ βασιλέ-
ως τοῦ νέου πραττόντων πεμφθεὶς, τὰ τε ἄλλα ἀπαγγέλλων
ὡς ἔχει καλῶς, καὶ ὡς, εἰ νῦν ἀφίκοιτο, σὺν οὐδενὶ παραλη-V. 132
ψόμενος πόνῳ τὴν πόλιν. ἐπεὶ δὲ ἐπύθετο ὁ βασιλεὺς, τὰ τε D
ἀγχοφόρα τῶν ζώων καὶ τὰς ἀποσκευὰς καὶ στρατιωτῶν ὅσοι
10 μὴ εὐπόρουσιν ἵππων εὐρώστων καὶ τὰ πολέμια ἀγαθῶν κα-
ταλέλοιπεν ἀπολεξάμενος ἐν Ζίχνα ἅμα Τζαμπλάκωνι τῷ
μεγάλῳ παπῖα καὶ τισιν ἐτέροις ὀλίγοις. αὐτὸς δ' ἅμα δο-
μεστικῶ τῷ μεγάλῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἡγεμόσι τὴν ἀπολεχθεῖ-
σαν στρατιὰν παραλαβὼν, ἔδοξεν ἐπὶ Δράμαν ὡς πολιορκή-
15 σων ἀπιέναι. ἐπεὶ δὲ ἐπεγένετο ἡ νύξ, ἀναστρέψας ἀφ' ἧς
ἐπορεύετο ὁδοῦ, ἤλυνεν ἐπὶ Θεσσαλονίκην διὰ Στρυμόνος.
καὶ διαβὰς τὸν ποταμὸν, κατὰ τὸ Μαρμάριον προσαγορευόμε-
νον Μικρὸν ἐκέλευσε τὴν στρατιὰν τυχεῖν ἀναπαύλης καταβάν-
τας ἀπὸ τῶν ἵππων. ἀναπανθασάμενοι δὲ εἶχοντο πάλιν τῆς
20 αὐτῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν τε ἐπιούσαν καὶ τὴν νύκτα τὴν μετ' P. 165
αὐτὴν ὀδεύσαντες, ἅμα ἔω κατὰ τὴν τρίτην ἦσαν ἐν Χορταί-
του. τῇ προτεραίᾳ δὲ αὐτῆς φήμη τις διὰ Θεσσαλονίκης δι-
ήκει, ὡς βασιλεὺς ὁ νέος τότε Ζίχνα εἴλε προσχωρήσαν, καὶ
εἰς Φεράς ἐλθὼν, τὴν ἐκ τῆς ἑσπέρας στρατιὰν ἅμα Τριβα-
24. ἑσπέρας ED. P. pro ἑσπέραν.

sed hinc eo abducere, ubi victus commoditas: tum deinde, quae pro
tempore utilia videbuntur, ea conficere. Laudat consilium imperator
et nobilitas consentit. Inde Zichnam duobus diebus redeunt.

53. In hoc statu res erant, cum Thessalonica adest Philomma-
tes, allegatu eorum, qui illic partes imperatoris tuebantur. Is et
alia bono esse loco et, si modo veniret, urbem nullo labore occu-
patorum nuntiabat. Itaque dossuaria iumenta et impedimenta cum
militibus, quibus non essent equi valentes et bellatores, secernit et
Zichnae cum Zamplacone magno pappia aliisque praeterea paucis re-
linquit; ipse cum magno domestico et ducibus reliquis selectoque
milite Dramam eius obsidendae visus est proficisci. Sed nocte ipsa
viam relegens, per Strymonem Thessalonicam petiit, transitoque flu-
mine, iuxta Marmarium (oppidi nomen est) exercitui ab equis descen-
dere paulumque requiescere praecepit. Ubi requieverunt, rursum
coepto instantes itineri, sequentique die ac nocte pergentes, tertia
luce diluculo Chortaeti fuerunt. Pridie autem rumor per Thessalo-
nicam distulerat, imperatorem iuniorem et Zichnam se dedentem re-
cepisse, et Pheras cum adventasset, occidentales copias, cum Tri-

A. C. 1328 τοῖς τοῖς συμμάχοις ἐγκατέκλεισεν ἐντὸς τειχῶν, μηδὲ ἀντοφθαλμῆσαι δυνηθέντας· ἀναζεύξας δὲ πάλιν εἰς Ζίχνα, τὸν τε παρακοιμώμενον Ἀπόκαυχον καὶ Ἀλέξιον τὸν Παλαιολόγον πέπομφεν ἐνταῦθα, πρόφασιν μὲν, ὡς πρὸς τὸν ἐπιτρο-
 Βπεύοντα Θεσσαλονίκης μέγαν στρατοπεδάρχην τὸν Χοῦμνονδ καὶ τὸν μητροπολίτην διαπρεσβευσομένους· τῇ δ' ἄληθεία, τοῖς τὰ αὐτῶν πράττουσι κρύφα διαλεξομένους καὶ ἅμα κατασκοπεύοντας, εἰ Θεσσαλονικὴν ὑπαγαγέσθαι δυνατόν. παρὰ μὲν οὖν τῆς φήμης τοιαῦτα διεθρολλεῖτο· πολλὰ δὲ ἀνερευ-
 νήσας ὁ Χοῦμνος ὥστε τὸν ἀπαγγεῖλαντα τὰ τοιαῦτα ἔξευ-
 ρεῖν, οὐκ ἠδυνήθη. ὅμως δὲ ἐδόκει λυσিতেλεῖν αὐτῷ τε καὶ μητροπολίτῃ, εἰς τὴν ὑστεραίαν εἰς Χορταίτου τὸν μητροπολίτην ἐλθόντα, τὸν τε Παλαιολόγον Ἀλέξιον καὶ τὸν παρακοιμώμενον τὸν Ἀπόκαυχον, εἶγε ἀληθῆ τὰ περὶ αὐτῶν δια-
 Cθρολληθέντα εἶη, ὡς βασιλέα ἀναστρέφειν κελεύειν, ὡς οὐδ' 15 συγχωρηθησομένης αὐτοῖς τῆς εἰς Θεσσαλονικὴν εἰσόδου. εἰ δ' ἀπειθοῖεν καὶ βιάζοιντο τὴν ἀφίξιν, προαναφρονεῖν αὐτοῖς, ὡς εἰρχθήσονται ἐπιβουλεύοντες αὐτοῖς καὶ βουλόμενοι Θεσσαλονικὴν ἀποστῆσαι βασιλέως. τοιαῦτα οἱ μὲν περὶ τῶν ἀκουσθέντων ἐβουλεύσαντο πράττειν. ἅμα δὲ ἔφ' εἰς τὴν 20 ἐπιούσαν ὁ μητροπολίτης μὲν κατὰ τὸ σύνθημα τὴν εἰς Χορταίτου ἦει· ὁ δὲ γε Χοῦμνος ἅμα τοῖς ἄμφ' αὐτὸν τῆς προσ-
 αγορευομένης τῶν Ἀσωμάτων πύλης ἔξελθὼν, ὃ, τι ἂν ἀποβαίῃ ἴστατο ἀποσκοπῶν, καὶ ἡ πόλις πᾶσα μετέωρος πρὸς
 Dτὰς φήμας ἦν. τοῖς μέντοι δοκοῦσι τὰ βασιλέως τοῦ νέου 25

balorum subsidio intra muros conclusisse, quae ne aspectum quidem eius sustinissent; reversum Zichnam, Apocauchum a cubiculis et Alexium Palaeologum eo misisse, in speciem quidem, ut ad praefectum Thessalonicae Chumnum magnum stratopedarcham et metropolitanum legatos; re ipsa, ut cum suarum partium studiosis clandestinum sererent colloquium simulque specularentur, possetne sub ditionem subiungi civitas. Haec quidem fama disseminabatur; cuius auctorem Chumnus, tametsi multa inquisitione adhibitia, invenire non potuit. Nihilominus ex re sua et metropolitani futurum censuit, si ille postero die Chortactum profectus, Alexium Palaeologum et Apocauchum, si verus esset dissipatus rumor, ad imperatorem retrocedere hortaretur: non enim Thessalonicam admissum iri. Si refragantes eo summa vi contenderent, praediceret, tamquam insidiatores et urbem ab imperatore avertere studentes, in carcerem tradendos. Haec illi super auditis facere in animum induxerunt. Die altero, sole recenti, metropolitanus ex conducto viam Chortactum versus arripuit; Chumnus cum comitatu suo porta, quae Asomaton vocatur, egressus, rerum eventum observabat. Ac tota urbs a fama pendebat. Ceterum iis, qui ab imperatore videbantur esse, indictum

πράττειν προεϊρητο μήτε ὄπλοις μήτε ἵπποις χρῆσθαι, ἀλλ' A.C. 1328
 ἢ οἴκοι διατρίβειν, ἢ πεζῇ καὶ ὄπλων προϊέναι χωρίς. τότε
 δὲ καὶ αὐτοὶ, ἐπεὶ πανταχόθεν τὰ βασιλέως διεθρυλλεῖτο,
 ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς αὐτῆς πύλης ἀνελθόντες ἄνοπλοι τὴν ἔκ-
 5 βρασιν περιέμενον τῶν πραγμάτων. ὁ μέντοι μητροπολίτης
 ἐπεὶ ἐγγὺς ἐγένετο Χορταίτου, ἀπροσοκίτως ἐντυχὼν τῷ
 νέῳ βασιλεῖ, ἐξεπέληκτό τε καὶ τῆς ἀφίξεως κατεμέμεφετο
 τὴν ἀκαιρίαν. προσαγορεύοντος δὲ αὐτὸν βασιλέως, αὐτὸς
 πρὸς τὸν ἐκ τοῦ αἰφνιδίου κίνδυνον θορυβηθεὶς, μηδὲ ἀντι-
 10 προσειπὼν, ἤλανεν ὡς εἶχε τάχους πρὸς τὴν πόλιν, τὴν
 ἔφοδον μηνύσων βασιλέως. εἶπετο δ' αὐτῷ καὶ ὁ βασιλεὺς P. 166
 συντονώτερον βαδίζων. οἱ δὲ τὰ αὐτοῦ πράττοντες τοῖς
 τείχεσιν ἐφροστώτες, ἐπεὶ ἀπὸ τῶν σημαιῶν ἔγνωσαν βασιλέα V. 133
 προσελαύνειν, ἀναθαρσῆσαντες ἐπιτίθενται τοῖς ἔξω τῶν πυ-
 15 λῶν, λίθοις βάλλοντες ἀπὸ τῶν τειχῶν. οἱ δὲ, τῶν τε πο-
 λεμίῳν ἔξωθεν ἐπιόντων, τῶν τε ἔνδοθεν φανερωῶς ἐκπολεμω-
 θέντων, οὐκ ἔχοντες ὅτι χρήσονται, ἔνδον μὲν εἰσῆλθον τῶν
 τειχῶν καὶ ἀπέκλεισαν τὰς πύλας. μὴ δυνάμενοι δὲ ἀντέχειν
 πρὸς τοὺς βάλλοντας ἀπὸ τοῦ τείχους, ἐγράφησαν εἰς φυγὴν
 20 καὶ τὴν ἀκρόπολιν κατέσχον ἐλθόντες ὡς ἀμυνόμενοι ἐκεῖθεν.
 ἦρχε δὲ αὐτῆς Λυζικός Γεώργιος ἐκ Βεθρόϊας. οἱ δὲ ἀπὸ B
 τοῦ τείχους κατελθόντες καὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, εἰσεδέ-
 ξαντο βασιλέα. ἅμα δὲ καὶ ἡ πόλις πᾶσα προσετίθετο τῷ νέῳ
 βασιλεῖ, καὶ ἠσπάζοντο ἐλθόντες πανδημεῖ. βασιλεὺς δὲ μὴ
 25 ἀπὸ Φερῶν εἰς τὴν ἀκρόπολιν στρατεύμα ἐλθὼν δυσάλωτον

erat, neve armis, neve equis uterentur, sed aut intra parietes se
 continerent, aut sine equis ac sine armis in publicum prodirent.
 Qui et ipsi, quandoquidem adventus imperatoris omnium sermoni-
 bus celebrabatur, muris portae iam dictae consensu, rerum exitum
 inermes exspectabant. Metropolitae ut Chortaeto propinquavit, im-
 proviso in imperatorem incidens, obstupuit et intempestivam profe-
 ctionem suam incusavit. Salutatus ab imperatore, ipse repentino
 periculo exterritus nihilque respondens, quam celeriter potuit, se
 proripuit, eius ad urbem accessum nuntiaturus. Sequebatur con-
 tentiore gressu imperator: cuius fautores in muris astantes, post-
 quam e vexillis ipsum aequitare didicerunt, sumpta audacia, in
 eos, qui extra portam erant, lapidationem faciebant. Ii hostibus foris
 ingruentibus, et qui intus erant aperte infestis, nescientes quid age-
 rent, intro se recipiunt, portas ocludunt. Et quia de muro saxa
 iacentibus resistere nequibant, in fugam conversi, arcem, ut inde
 se defensuri, occupant. Arci Georgius Lyzicus praerat. Qui in
 moenibus stabant descendere, portas recludere, imperatorem reci-
 pere, et urbs simul universa in eius potestatem abire, populus tur-
 matim ad eum salutandum accurrere. Ille veritus, ne Pheris sum-

A.C. 1328 ἀπεργάσθηται δείσας, στρατιῶν ἀπολεξάμενος ὄσσην ᾤετο ἀρκέσειν πρὸς τὸ ἔργον, τὴν ἀκρόπολιν προσέταξεν ἕξωθεν φρουρεῖν, ὅπως μηδεὶς εἰσέλθοι εἰς αὐτήν. οἱ δὲ ἐν Φεραῖς ὅτι εἰς Θεσσαλονίκην ἔρχεται πνυθόμενοι ὁ βασιλεὺς, δεισάντες, ὅπερ ἐγένετο, μὴ αὐτῷ προσχωρήσῃ, τριακοσίους ἐπέμψαν λο-5
 C γάδας, ὥστε τὴν τε ἀκρόπολιν κατασχεῖν καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θάρσος παρασχεῖν ἀντιστῆναι βασιλεῖ. συμβαλόντες δὲ αὐτοῖς οἱ παρὰ βασιλέως προστεταγμένοι τὴν ἀκρόπολιν φρουρεῖν, ἐτρέψαντο κατὰ κράτος, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ εἶλον ζῶντας. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰ πρὸς φυλακῆνιο τῆς ἀκροπόλεως ἐξηρτύσατο, ἤκεν εἰς τὴν ἁγίαν σορὸν Δημητρίου τοῦ μάρτυρος καὶ μυροβλύτου, ἅμα μὲν προσκυνήσων αὐτὸν, (ἦν γὰρ ἕξ ἡλικίας πρώτης τιμὴν αὐτῷ καὶ πίστιν πλείω ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους μάρτυρας παρέχων καὶ ὥσπερ ἔρα-15
 D στῆς αὐτοῦ ὦν,) ἅμα δὲ καὶ τῆς παρουσίας ἕνεκα εὐτυχίας 15
 ἀμειψόμενος εὐχαριστίαις. προσκυνήσας δὲ καὶ εὐχαριστήσας, ἐπεὶ καὶ τὸν πόδα ἐκ τῆς πρὸς Πέρσας μάχης τραυματισθεὶς, (ἐν τέσσαρσι καὶ δέκα μῆσι θεραπευθῆναι οὐκ ἠδυνήθη, πολλὰ τῶν ἰατρῶν πραγματευσαμένων, ἀλλὰ σφακελλίζων ἀεὶ οὐ φορητὰς παρεῖχε τὰς ὀδύνας,) τὸ ὑπόδημα λύ-20
 σας, τῷ μύρῳ χρίειν ἔμελλε τοῦ ἁγίου, ἐνθνηθηθεὶς, ὡς ἂ μὴ δύναιτο ἀνθρωπίνῃ τέχνῃ καὶ σπουδῇ, ταῦτα θεὸς τοῖς ἁγίοις μάρτυσι δύνασθαι παρέσχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν τε πόδα

19. σφακελλίζων ED. P. pro σφακελλίζων.

missa, in arcem manus eius expugnationem remoraretur, copiam quantam sufficere arbitrabatur delegit eamque foris, ne cui introitus daretur, custodiri mandavit. Qui Pheris manebant, cognito, imperatorem Thessalonicam pergere, timentes, id quod accidit, ne se illi dederet, trecentorum virum delecta corpora mittunt, qui et arcem teneant et civibus in urbe ad resistendum imperatori animos faciant. Quos qui ad arcis aditus servandos selecti erant, collato pede, vi et virtute in fugam compulerunt; et alios quidem occiderunt, alios vivos ceperunt. Constitutis quae ad arcis custodiam pertinebant, imperator ad sanctum Demetrii martyris et myroblytae, id est, unguentum scaturientis, conditorium processit, simul ut precibus eum veneretur, quippe quem a puero prae aliis martyribus honorabat, et plus in eo spei reponebat, quam in ceteris, impenseque illum diligebat; simul ut eidem gratias de oblata felicitate rependeret. Peracto utroque, quoniam etiam pedem in conflictu cum Persis vulneratus, quatuordecim mensibus curari non poterat, multa medicis auxilia frustra experientibus, sed eo paulatim tabescente, doloribus intolerandis cruciabatur; soluto calceo, sancti unguento illum parabat perlinere, ita secum volvens, quae ars humana et studium nequirit, ea Deum sanctis martyribus posse concedere. Ablatis fasciis

ἀπεγύμνον καὶ τὰς ὀθόνας, αἷς ἐδεσμεῖτο, περιήρει, ὃ τῆς A.C. 1328
πολλῆς τοῦ Θεοῦ περὶ τοὺς μάρτυρας φιλοτιμίας! ὁ μὲν μο-
τὸς ἔξω εὗρητο ἐρῶμιμένος, ὕγιης δὲ ὁ πούς ἐς τοσοῦτον, P. 167
ὡς μηδὲ ἵχνος οὐλλῆς ἢ τραύματος ὑποφαίνειν, ἀλλ' ἀγνο-
5εῖσθαι εἴ ποτε καὶ ἐτρόωθη. ὅπερ ἰδὼν ὁ βασιλεὺς μᾶλλον τε
ἤσθη διὰ τοῦτο, ἢ ὅτι Θεσσαλονικὴν ὑπεποιήσατο ἑαυτῷ,
καὶ θερμότερας τούτου ἔνεκα καὶ πλείους τὰς εὐχαριστίας
ἀπεδίδου. καὶ ἡ πόλις δὲ πᾶσα τὴν εἰς τὸν βασιλέα πυθόμε-
νοι θαυματουργίαν, πολλοὺς ὕμνους εἰς τε Θεὸν ἡδὸν καὶ
10 Διμήτριον τὸν ἐκείνου Θεραπευτήν. ἐκεῖθεν δὲ ἐξελθὼν ὁ βα-
σιλεὺς, κλινούσης ἤδη τῆς ἡμέρας, εἰς τὰ βασιλεία ἠύλισατο
τὴν νύκτα ἐλθὼν. ἅμα δὲ ἔω εἰς τὴν ὕστεραιαν αὐτὸς τε
ὀπλισάμενος καὶ ἡ στρατιὰ, καὶ τοῦ Θεσσαλονικέων δήμου B
προθύμως συστρατενομένου, ἤσαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς,
15 εἰ μὴ προσχωροῖεν ἔκοντι οἱ κατασχόντες, βιάσαιντο τοῖς
ὄπλοις. πρῶτα μὲν οὖν πέμψας ὁ βασιλεὺς, προσηγόρευέ τε
τοῖς ἔνδον καὶ προδικαλεῖτο αὐτοὺς ἀμαχεῖ τὴν ἀκρόπολιν V. 134
παραδιδόναι, ἀμνησίαν τε παρέχων καὶ ἐπαγγελλλόμενος ποι-
ήσειν εὖ. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, ἀλλὰ ἐσκληρύνοντο, καταστάν-
20 τες εἰτειχομάχουν. καὶ μέχρι μὲν τριῶν ἢ τεττάρων ὡρῶν
καὶ αὐτοὶ ἠμύνοντο καρτερῶς ἀπὸ τῶν τειχῶν· ἔπειτα οἱ τε
τὴν ἀκρόπολιν κατοικοῦντες καὶ ὅσοι τῶν Θεσσαλονικέων ἤσαν
μὴ πάνυ προσκείμενοι τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ, διεστασίασαν C
τε ταῖς γνώμαις πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ ἀνακωχὴν αἰτήσαν-

3. ἐρῶμιμένος correxi, cum antea ἐρῶμιμένος legeretur.

nudatoque pede, linamentum illud carptum, quod vulneribus indi-
tur (o magnam Dei ad martyres suos honorandos curam et providen-
tiam!) extra vulnus apparuit: pes autem adeo sanus, ut nec vulne-
ris, nec cicatricis ullum restaret vestigium, et vulneratusne aliquando
fuisset ignoraretur. Hoc viso miraculo, magis quam de acquisita
Thessalonica exsultavit imperator, ferventioresque et maiores ob hoc
beneficium gratias egit; ac tota civitas, in intellectu in eum edito tam
admirabili opere, multas Deo et Demetrio, a quo curatus fuerat, lau-
des decantavit. Inde egressus, inclinante iam in noctem die, in re-
gia somno se dedit. Ubi diluxit, ipse et milites armis induti, comi-
tante etiam alacriter in armis Thessalonicensi populo, ad arcem
prodierunt; ut, nisi sponte eam traderent qui retinebant, vi eo adi-
gerentur. Primum igitur imperator eos salutatum et ad arcem sine
caede et sanguine dedendam invitatum mittit, oblivionem offensi-
onum et beneficentiam pollicitus. Ubi obdurantes oratorem dimi-
serunt, quibus datum negotium, ad horas tres aut quatuor muros,
adversariis intus viriliter se defendentibus, oppugnantur. Post tum
arcis ipsius incolae, tum quotquot e Thessalonicensibus seniori im-

- A. C. 1328τες πρὸς βασιλέως τοῦ πολέμου, εἰς λόγους κατέστησαν τοῖς συμπολιορκομένοις. καὶ Λυζικῶ μὲν τῷ τῆς ἀκροπόλεως ἄρχοντι οὐκ ἔφασαν περὶ τῆς σφετέρας πατρίδος βουλευεῖν συγχωρήσειν, ἑτέρας ὄντα πόλεως πολίτην, ὃν, βασιλεῖ προσχωρησάσης Βεῤῥοίας, οἱ συγγενεῖς, ἂν τί καὶ προσκρούση, 5 ἔξαιτήσονται τοῖς δ' ἄλλοις οὐ δίκαιον εἶναι ἔλεγον οὐδὲ λυσιτέλες, τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως προσχωρησάσης βασιλεῖ, αὐτοὺς ἀντίστασθαι καὶ πολεμεῖν. οὔτε γὰρ δυνήσονται ἐαν-
- D τούς τε καὶ τὴν ἄκραν περισῶσαι μόνοι ἐναπειλημμένοι, τῶν τε ἐκ Φερῶν κατὰ συμμαχίαν ἀφιγμένων ἠττημένων, 10 καὶ οὐκ ἂν ἑτέρων τολμησόντων ἐλθεῖν. „ἢ τε βασιλέως στρατιὰ πολλή τε καὶ ἀξιόμαχος, καὶ προσέτι πᾶσα ἡ πόλις πανδημεῖ προσκαθήμενοι ἐκπολιορκήσουσιν ἡμᾶς. εἰ δὲ καὶ ἀντισχεῖν δυνησόμεθα πρὸς ὀλίγον, ἀμφοτέρωθεν ζημιωσόμεθα. ἂν τε γὰρ νικῶμεν, φίλους καὶ τοὺς οἰκειοτάτους ἀπο- 15 κτενοῦμεν, ἂν τε ἠττώμεθα, ἀνάγκη ἀποθνήσκειν. ἂ δὲ ἅπαντα οὐ πρὸς ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν καὶ ὑμῖν ταῦτα συνδοκεῖ· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἡμεῖς γε ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὴν ἀκρόπολιν ἐγχειρίσομεν βασιλεῖ.” οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπον Λυζικὸς δὲ καὶ ὅσοι ἦσαν
- P. 168 τῷ πρεσβυτέρῳ προσκείμενοι βασιλεῖ, οὐκ ἔχοντες ὅ,τι δράσαι- 20 εν, ἅμα τοῖς ἄλλοις ἀμνηστίαν αἰτήσαντες εἴ τι προσκεκρούκασι πρὸς βασιλέα, καὶ τυχόντες, παρέδωσαν τὴν ἀκρόπολιν.
- B νδ'. Καὶ παρελθὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν τὰ

peratori parum bene volebant, sententiis et animis ab aliis per seditionem discrepantes et inducias a iuniore imperatore poscentes, illos alios una secum obsessos allocuti sunt. Et Lyzico quidem arcis praefecto, ut de patria ipsorum statueret, non se permissuros aiebant, cum esset civis alterius civitatis, Berrhoeae nimirum, qua ad imperatorem adiuncta, putabant, si quid ille offendisset, cognatos eius poenam deprecaturus. Alteri factioni dicebant, nec iustum esse, nec utile, cum reliqua urbs omnis in fidem imperatoris concessisset, ipsos obniti et belligerare. Non enim cum simus interclusi, soli et nos et arcem servare possumus; et qui Pheris auxilio venerunt victi sunt, et alii venire non audebunt. Copiae imperatoris magnae et bellicosae, praeterea totus populus assidebunt et expugnabunt nos. Atque ut aliquamdiu resistamus, utrinque tamen plectemur. Sive enim vincamus, amicos et propinquissimos interimemus, sive vincamur, moriendum erit necessario; quae omnia a nobis aliena sunt. Si itaque et vobis probatur, ita faciamus; sin minus, at certe nos cum arce nosmet in manus imperatoris dedemus. Hactenus illi. Lyzicus autem et qui a seniore faciebant, consilii inopes, una cum aliis impunitate petita, si quid imperatorem offendissent, et ea adepta, arcem tradiderunt.

54. Ingressus imperator, adscriptisque ad suos quotquot avo

τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως πραττόντων παραλαβῶν, ἔξῃλθεν Δ. C. 1328
 εὐθύς. καὶ εἰς βασιλεία ἐλθῶν, ἐβουλευέτο μετὰ τῶν ἐν τέλει,
 τῶν τε ἀφιγμένων σὺν αὐτῷ καὶ οἱ ἦσαν ἐν Θεσσαλονίῃ,
 ὅποι χρὴ τραπέσθαι, ἐπειδὴ τὰ πράγματα ἠνάγκαζον μὴ ἤρε-
 5 μείν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες εἰς Βεῤῥόδιαν ἐβουλευόντο ἐλ-
 θεῖν, ὁ μέγας δὲ δομέστικος Βεῤῥόδιαν μὲν ἔλεγεν εἶν, εἰς
 Ἐδεσσαν δὲ ἐλθεῖν, κἀκεῖθεν εἰς Καστορίαν. προσετίθει δὲ καὶ
 τὰς αἰτίας, λέγων, ὡς „ὁ, τε δεσπότης Δημήτριος καὶ ἔπαρ-
 10 παῖδας ἔχοντες ἐν Ἐδεσσηνοῖς, εἰκὸς πάσῃ σπουδῇ χρῆσασθαι C
 καὶ μηχανῇ ὥστε κατασχεῖν αὐτὰ, ἅμα μὲν καὶ τῶν γυναικῶν V. 135
 ἕνεκα καὶ τέκνων, ἅμα δ', ὅτι μικρόν τε ὄν τὸ πόλισμα καὶ
 καρτερόν ἀπὸ τε τειχῶν καὶ τῆς τοῦ τόπου κατασκευῆς, ῥάδι-
 ὄν ἐστὶν εἰς φυλακὴν. κἀν φθάσωσιν αὐτὸ προκατασχεῖν, δια-
 15 φεύξεται μὲν οὐδ' οὕτω τὸ μὴ ἀλῶναι παρ' ἡμῶν, παρεῖξει δὲ
 πολλὴν τὴν δυσχέρειαν καὶ τὴν τριβὴν καὶ τὸν πόνον ἐν τῷ
 πολιορκεῖσθαι. εἰάν δὲ νῦν παραγενώμεθα ἡμεῖς, οἱ αὐτόθι
 δυνατώτατοι καὶ τοὺς ἄλλους ἄγοντες καὶ φέροντες οἳ ἂν βού-
 λωνται, ἐκ πολλοῦ προσκείμενοι ἐμοί, ῥᾶστα παραδώσουσι
 20 τὸ πόλισμα ἡμῖν· μᾶλλον δὲ καὶ πρὶν ἡμᾶς ἦκειν ἐκεῖ, ἂν βα- D
 σιλέως τε προστάγματα καὶ γράμματα ἐμὰ πρὸς αὐτοὺς ἦξει,
 ἐκ παντὸς τρόπου σπουδάσουσι τὰ κελευόμενα ποιεῖν. κἀν τις
 καὶ τῶν εἰρημένων ἀφίκηται πρὸς αὐτοὺς, οὐκ ἂν εἰσδέξων-
 ται. Καστορίας δὲ καὶ αὐτῆς ὀχυρωτάτης οὔσης διὰ τὸ παντα-

1. πραττόντων egregie supplevit ED.P., quod excidisse apparet
 ob similitudinem vicini vocabuli.

cupiebant, mox abiit et in palatio cum primoribus, quos secum adduxe-
 rat quique Thessalonicae erant, quo potissimum iret consultavit, quan-
 do res cogeret non quiescere. Omnes Berrhoeam eundum suadebant.
 Magnus domesticus Berrhoeam omittendam, Edessam et inde Casto-
 riam iter dirigendum censebat, causis adiunctis, nempe, Demetrium
 despotam et Monomachum praefectum et Raulem Isaacium habere
 Edessae uxores suas cum liberis, esseque consentaneum, ut omni studio
 conatuque adhibito et horum causa eam subigerent; et quia cum sit
 parvum oppidum, natura et operibus firmum, facile contra hostem de-
 fendi posse. Et quamvis eam illi praecooccuparint, ne sic quidem effu-
 gituram, quin ab ipsis recipiatur: multas tamen in eius obsidione
 difficultates ac labores et diu subeundos fore. Si vero nunc adve-
 nerimus, inquit, qui illic sunt, auctoritate principes plebeiosque ac
 tenuiores versant quo lubet, cum iam pridem sint in amicis meis,
 promptissime oppidulum tradent. Immo vero etiam antequam eo vene-
 rimus, si imperatoris mandata cum litteris meis acceperint, omni
 ratione iis parere enitentur: et si quis de praedictis ducibus ad eos
 accesserit, eum haud intromittent. Castoriam autem et ipsam, propter

- A. C. 1328 γόθεν περικλύζεσθαι τῇ λίμνῃ, ὁ τοῦ πρωτοβεστιαρίου γαμε-
βρὸς δ' Ἄγγελος ἄρχει, ὃς ἐμοί τε ἔγγιστα προσήκει κατὰ
γένος καὶ πολλὴν ἐμοί τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν εὐπείθειαν ὀφεί-
λει, ἐκθρεψαμένῳ τε αὐτὸν καὶ τὰ πολέμια διδάξαντι· καὶ
διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ φιλίαν ῥᾶστα πρωτοβεστιάριον ἂν πρόηταις
τὸν κηδεστήν, καὶ ἡμῖν τὴν πόλιν παραδοίῃ. ταῦτα δὲ ἡμῖν κα-
τασχοῦσιν, αὐτόκλητοι προσχωρήσουσιν οἱ Βεῤῥοιωταὶ δοκῶ
P. 169 μοι δὲ, αὐτοὺς καὶ πρὶν ταῦτα εἰς πέρας ἦκειν εἰς τὴν ὕστε-
ραίαν ἢ καὶ τρίτην ἡμέραν ἂν ἐλθεῖν παραδώσουσας τὴν πό-
λιν." τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομεστίκου βουλευσαμένου, ὃ, τειο
βασιλεὺς συνέθετο εὐθύς, καὶ οἱ ἄλλοι συνεπεψηφίζοντο ἐπαι-
νέσαντες τὴν βουλήν, καὶ ἐκεκύρωτο τὴν ἐπὶ Ἐδεσσαν ἱεναί.
αὐτίκα τε προστάγματα βασιλέως καὶ τοῦ μεγάλου δομεστίκου
γράμματα διὰ ταχυδρομῶν ἰππέων πρὸς τε Ἐδεσσαν ἐπέμ-
φθησαν καὶ Καστορίαν. καὶ Ἄγγελος μὲν ὁ Καστορίας ἐπίτρο-15
πος εὐθύς τὴν πόλιν εἶχε διὰ φρουρᾶς, ὡς βασιλεῖ τῷ νέῳ,
B ὅταν ἀφίκηται, παραδώσων. οἱ δ' ἐν Ἐδέσῃ δυνατοὶ, οἱ τε
Ἄγγελοι Ραδίποροι ἐπικεκλημένοι, τρεῖς ὄντες ἀδελφοί, καὶ
ὁ Λάσκαρις, ἐπεὶ τὰ προστάγματα ἐδέξαντο βασιλέως, μηδε-
μίαν ποιησάμενοι ἀναβολὴν, ἐπεὶ καὶ ὁ δῆμος Ἐδεσσηνῶν τῆς20
αὐτῶν ἐξήρητο γνώμης, τὴν τε βασιλίσσαν τὴν Δημητρίου
τοῦ δεσπότητος γαμετὴν καὶ τὴν ἐπάρχον τοῦ Μονομάχου καὶ
τὴν Ραοὺλ περιώρισαν ἐν οἰκίαις, καὶ ἐφύλαττον περιστήσαν-
τες φρουράν. μετὰ μικρὸν δὲ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ἐλθόντες, ἐπεὶ
εὗρισκον Ἐδεσσηνούς τε αὐτῶν ἀφεστηκότας καὶ εἰρχθείσας25

25. εἰρχθείσας corr. N. pro ἡχθείσας idemque legit Intpr.

lacum, quo cingitur, munitissimam, Angelus protovestiarii gener procurat; qui mihi et cognatione propinquissimus est, et ut educatori ac magistro suo in re bellica gratiam obedientiamque non vulgarem debet: ac propter necessitudinem mutuam protovestiarium quamvis socerum facillime deserens, nobis oppidum dedet. Cum ista obtinuerimus, Berrhoëitae ultro se dedit: quos etiam, priusquam haec peragantur, cras aut perendie urbem suam traditum venturos existimo. Huic consilio subscripsit statim imperator, alique id ipsum laudantes approbarunt. Iamque fixum ac ratum erat Edessam petere, et illico tam ipsius imperatoris mandata, quam magni domestici litterae per citatissimos equites eo et simul Castoriam mittebantur. Atque Angelus quidem Castoriae praefectus mox urbi custodes adhibuit: utpote imperatori adventanti deditionem facturus. Qui Edessae potentia eminebant, Angeli Rhadipori cognominati, fratres trigemini, et Lascaris, acceptis mandatis, citra procrastinationem, quod et populus Edessenus ab eorum nutu auctoritateque pendeat, uxores trium eorum, quos supra nominavimus, ipsarum aedibus circumscriperunt

τὰς γυναῖκας, τραπόμενοι ἔφευγον πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν *Τρι* A. C. 1328
βαλῶν. ὡς γὰρ ἐπύθοντο ἔτι ἐν Φεραῖς ὄντες, ὡς βασιλευς
τὴν πρὸς Θεσσαλονικίην φέρουσαν ἐτράπη, ἤλπισαν μὲν οὐδ' C
ἐπὶ μικρὸν αὐτῇ τὴν πόλιν προσχωρήσειν, ἀσφαλείας δὲ ἐνε-
5κα τοὺς τριακοσίους ἐπεμψαν ὡς τὴν ἀκρόπολιν καθέξοντας
ἐπεὶ ἐ ἐπύθοντο ὡς ἢ τε Θεσσαλονικίη προσεχώρησε βασιλεῖ,
καὶ οἱ τριακοῖοι, οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δ' ἐξωγρήθησαν ὑπὸ
τῶν βασιλικῶν, πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας ἤδη περιαιρεθέντες,
πρὶν ἔκπυστα τοῖς πᾶσι γενέσθαι τὰ συμβάντα, τὴν στρατιαν
10ύση ἦν ἀναλαβόντες, προσχήματι μὲν ἦσαν ὡς ἐπὶ Θεσσαλο-
νικίην, ὡς οὐπω ἑλωκυῖαν περιποιήσοντες, ἵνα μὴ δοκοῖεν
ἐκλιπόντες Φεραῖς καὶ τὰς ἄλλας τῆς Μακεδονίας πόλεις φεύ-
γειν τῇ δ' ἀληθείᾳ, ὡς ἕκαστος χωρήσοντες οἷ ἂν αἶ τε γυ- D
ναῖκες καὶ τὰ τέκνα ἦ. ἐπεὶ δὲ ἐξελθόντες ἀπὸ Φεραῶν εἶχοντο
15όδοῦ ὅσοι τε ἐκ Θεσσαλονικίης συνεστρατεύοντο αὐτοῖς, ἐπεὶ
ἐπύθοντο ἑλωκυῖαν, ἀποστάντες αὐτῶν, ἐχώρησαν πρὸς βασι-
λέα καὶ οἱ Βεῤῥοῖῶται τὰ ἐν Βοδηνοῖς πυθόμενοι συμβάντα,
ταῦτά τοῖς ἐκ Θεσσαλονικίης ἐποιοῦν τό, τε συστρατευόμενον V. 136
αὐτοῖς ὑπήκουον Ῥωμαίοις στρατεύμα Μυσῶν ἤδη καὶ ἐνεω-
20τέρισε φανερώς. ἐντυχόντες γὰρ τοῦ πρωτοβεστιαρίου βοσκή-
μασι πολλοῖς, διήρπασαν αὐτά, αὐτοῦ παρόντος καὶ προσεποίη-
σαν ἑαυτοῖς. ἐπιχειροῦντι δὲ ἀνασῶζειν τὰ διαρπασθέντα,

17. ἐν Βοδηνοῖς Intpr. vertit *Edessae*, quippe urbs ista hoc etiam
nomen sortita est; unde et in Graecia Sophiani dicitur *Vodena*,
et in tabulis Georgii Chrysococcae *Bódēna*. ED. P. Vid. Meletii
Geograph. II. p. 472.

et excubiis circumdederunt, Paulo post advenientes mariti, cum Edes-
senos in se insurrexisset suasque mulieres conculcas invenissent,
fugam ad Tribalorum principem fecerunt. Nam cum adhuc Pheris
audissent, imperatorem Thessalonicam iter suscepisse, ne minimum
quidem in timorem venerant, urbem se illi permissuram: ad arcem
tamen tutius retinendam trecentos illos submiserunt. Deinde ubi
Thessalonicam se sub imperatoris potestatem subiecisset et illos tre-
centos partim occisos, partim captos intellexerunt, omni iam spe
salutis deplorata, priusquam evulgarentur quae omnibus contigissent,
copiis quantae erant assumptis, simularunt quidem, se Thessalonicam
ire, quasi nondum captam asserturi, ne, Pheris ceterisque Macedo-
niac urbibus relictis, fugam inire putarentur, sed revera quisque
ubi uxor et liberi erant abituri. Posteaquam Pheris egressi, viam
invaserunt, quotquot Thessalonicenses sub iis militabant, urbem
occupatam resciscentes, ab eis ad imperatorem transierunt; idemque
Berrhoeitae, cognitis quae Edessae contigerant, facere non dubita-
runt: et qui sub illis mercabant Moesi Romanis subiecti, iam libere
novas res audebant. Nam cum in magnos protovestiarii greges inci-
dissent, ipso inspectante, ad usum suum eos abigebant. Qui cum

A.C. 1328 οὐ μόνον οὐκ ἐπέβησαν, ἀλλὰ καὶ τῶν σκευοφόρων αὐτοῦ
 τινα ἀφείλοντο τὸν ἵππον, ἔργῳ διδάσκοντες ὡς εἰ μὴ ἀγα-
 πῆ, χωρήσοντες καὶ κατ' αὐτοῦ. ἢ τε λοιπὴ ἅπανα στρα-
 P. 170 τιά καὶ οἱ ἐκ τῶν ἐσπερίων πόλεων παρόντες δυνατοὶ, τῶν
 βασιλέως πραγμάτων ἤδη φανερῶν γεγενημένων, ἐκλιπόν-5
 τες τοὺς στρατηγούς, πάντες ἦλθον ὡς αὐτόν. δείσας δὲ ὁ
 πρωτοβεστιάριος εἰς Ἀχρίδα ἐλθεῖν, (ἐκεῖ γὰρ ἦν καταθέ-
 μενος τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα,) ὅτε κατὰ βασιλέως ἅμα
 τῷ στρατεύματι ἐχώρει, ἅμα δεσπότη καὶ τοῖς λοιποῖς, εἰς
 πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὄντες, ἐχώρησαν πρὸς Κράλην τὸν 10
 ἄρχοντα τῶν Τριβαλῶν. Φεραῖοι δὲ, ὅσοι ἦσαν ἐκ Βυζαν-
 τίου δεσπότη καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπόμενοι στρατηγοῖς, ἐπεὶ ἐλεί-
 B. 170 ποντο ἐκεῖ ἀναχωροῦντων, πάντα συσχόντες, τὰ ὄντα μὲν δι-
 ἤρπασαν αὐτοῖς, αὐτοὺς δὲ ὑπὸ δεσμοῖς ἤγαγον ὡς βασιλέα.
 βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐδέδοκτο τὴν ἐπὶ Ἐδεσσαν ἵεναι, ἔξελ-15
 θὼν Θεσσαλονίκης, δευτεραῖος ἦλθεν εἰς αὐτά. οἱ Ἐδεσσηοὶ
 δὲ ἔξελθόντες πανδημεῖ, προσεκύνθησάν τε βασιλέα καὶ τὸ πό-
 λισμα παρέδωσαν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἢ αὐτῷ ἐδόκει διῆκει ὁ
 βασιλεὺς· ὅσα δὲ ἦν αὐτόθι χρήματα δεσπότη καὶ τοῖς ἄλ-
 λοις στρατηγοῖς, ἃ μὲν ἂν ἢ ἴδια ταῖς γυναῖξιν, ταῦτ' ἔχει 20
 προσέταξεν αὐτὰς, καὶ μηδένα ἀδικεῖν, ἃ δ' ἂν ἢ τῶν ἀν-
 δρῶν, αὐτῷ μνησθῆναι, ὡς ἂν αὐτὸς διαγνῶ περὶ αὐτῶν. αἱ
 μὲν οὖν ἄλλαι τὰ ἴδια μεμνηύκεσαν καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν, βα-
 C. 170 σίλισσα δὲ ἢ τοῦ δεσπότου γαμετή, δείσασα μὴ τὰ χρήματα
 ἀφαιρεθεῖν, ὀλίγα μὲν ἐκ τῶν ἐνότων ἐποίησε φανερά, τὰ 25

rapta recuperare contenderet, non modo non cesserunt, sed cuidam prae-
 terea eius caloni equum sarcinarium abstulerunt; facto monentes, ni
 boni consuleret, se illum quoque invasuros. Reliqua insuper copia,
 quique ex occidentalibus oppidis opulenti et illustres aderant, fortuna
 imperatoris iam conspicua, universi, desertis ducibus, ad eius ratio-
 nes se adiungebant. Protovestiarius formidans Achridem ire, ubi
 uxorem cum prolibus deposuerat, quando exercitum adversus impe-
 ratorem ducebat, item despota ceterique ad Cralem Tribalorum prin-
 cipem discesserunt, numero quinquaginta supra centum. Pheraci
 autem quicumque Byzantio despotam aliosque duces secuti fuerant,
 cum ab aliis ibi abeuntibus desererentur, comprehensis omnibus
 ac despoliatis, ad imperatorem eos in vinculis adduxerunt; qui The-
 salonica egressus, postridie, ut decreverat, Edessam venit; cui extra
 portam obviam procedentes incolae eumque adorantes, urbem dedi-
 derunt. Ac cetera quidem qua illi ratione collibitum est, instituit:
 de rebus autem despotae et ducum ceterorum, quae essent uxorum
 propriae, eas illis citra iniuriam dimitti iussit: quae autem virorum,
 ad se referri, ut de iis ipse decerneret. Aliae igitur omnia, regina
 despotae coniux verita, ne privaretur, pauca de summa indicavit,

πλείω δὲ μοναχῶ τινι παρακατέθετο φυλάττειν. καὶ διέλα- A. C. 1328
 θύον γε ἄχρι καιροῦ· ἔπειτα φωραθέντος τοῦ μοναχοῦ μετὰ
 χρόνον τινὰ ὑπὸ τῶν ἐπιτροπενόντων ἐν ἐκείνοις τοῖς χωρί-
 οῖς, ἄλλοτε ἄλλα διηρπάσθη. ἐπεὶ δὲ ἀνηρέχθη τῷ βασιλεῖ
 5 περὶ τῶν χρημάτων, τὰ τε ἴδια καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν προσέ-
 τάζεν ὁ βασιλεὺς ἔχειν τὰς γυναῖκας, ὡς ἂν ἔχοιεν καὶ τοῖς
 ἀνδράσι χορηγεῖν ἐπὶ τῆς ξένης· αὐτὰς δὲ ἐκ Βοδηνηῶν ἀχθῆ-
 ναι εἰς Θεσσαλονίκην, κακέϊθεν εἰς Διδυμότειχον, ἵν' ἐκεῖ D
 συνδιάγοιεν τῇ βασιλίδι. καὶ ἐπληροῦτο τὰ κεκελευσμένα.
 10 νέ. Εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἀπάρας ἔξ' Ἐδέσσης, ἦλθεν
 εἰς Καστορίαν· καὶ εἰσεδέξατο αὐτὸν ὁ ταύτης ἐπιτροπεύων
 Ἄγγελος χαίρων, καὶ παρέδωκε τὴν πόλιν. ἦν γὰρ δὴ καὶ P. 171
 πρότερον τὴν ἄφιξιν προσδεχόμενος αὐτοῦ, ἔξ' οὗτου πρὸς αὐ- V. 137
 τὸν ἐκ Θεσσαλονίκης προστάγματά τε ἐκείνου καὶ τοῦ μεγά-
 15 λου δομestikῶν γράμματα ἐπέμφθη, καὶ τὴν πόλιν εἶχεν ἐν
 φυλακῇ ἕνεκα αὐτοῦ. μεταξὺ δὲ τὴν πρὸς Καστορίαν ὁδεύων
 ὁδόν, τὸν τε Βοησίλαν τῶν Μυσῶν δεσπότην καὶ Βρυέννιον
 τὸν μέγαν δρογγάριον καὶ Ἐξώτροχον τὸν μέγαν ἐταιρειάρ-
 20 χην ἅμα δισχιλίους ἵππεῦσι στρατιώταις ἀπολεξάμενος, τὴν
 πρὸς Ἀχρίδα ἐκέλευσεν ἵεναι, εἴ πως δυνηθεῖεν τὸν πρωτοβε-
 στιάριον φθάσαντες παρελθεῖν εἰς αὐτήν. καὶ βαδίσαντας
 συντόνωσ, ἐπεὶ προτεραίᾳ ἦλθον, εἰσεδέξαντο αὐτοὺς οἱ Ἀχρι- B
 δηνοὶ ἀνοίξαντες τὰς πύλας· ἤδη γὰρ ἅπαντα ἀφίσταντο πρὸς
 βασιλέα τὸν νέον, καὶ ἀναγκάζοντος μηδενός· πρωτοβεστιά-
 25 ριος δὲ ἐπεὶ ὑστέρησε, πυθόμενος ἐαλωκυῖαν τὴν Ἀχρίδα,

4. ἄλλοσε Inpr. legisse videtur: alio.

maiore parte apud monachum quendam deposita. Et latuerunt sanè ad tempus; deinde monacho ab illorum locorum praefectis deprehenso, alio alia direpta sunt. Ubi vero de rebus illorum imperatori significatum est, et suas et maritorum res ipsas feminas sibi habere iussit, ut in viros, locis exteris viventes, quod erogarent ne deesset; ipsas autem Edessa Thessalonicam, inde Didymotichum abduci, illic cum imperatrice victuras. Quod quidem ita factum est.

55. Postera luce Edessa excedens, Castoriam inivit, cuius praefectus Angelus cum laetitia illum excipit et urbem tradit. Nam ex quo Thessalonica eius mandatum cum magni domestici litteris acceperat, adventum opperiebatur oppidumque ea gratia custodiebat. Castoriam iter agens, Boësilam Moesorum despotam et Bryennium magnum drungarium et Exotrochum magnum hetaeriarcham cum duobus selectorum equitum millibus Achridem mittit, si qua possent protovestiarium antevertentes, eam ingredi. Qui continenter equitantes, quia priores venerant, ab Achrideno populo, portis apertis, intromissi sunt; iam enim omnes, quamquam nullius coactu, ad iuniorum im-

A.C. 1328 τὰς σωζούσας ἐλπίδας ἀπογνοῦς, ἠτομόλησε μετα τῶν ἄλλων εἰς Κράλην. καὶ ἐπεχείρουν πείθειν αὐτὸν, πόλεμον ἄρασθαι πρὸς βασιλέα, εἴ πως δι' αὐτοῦ δυναθεῖεν ἀναμαχέσασθαι τὴν ἧτιαν. καὶ πεισθεῖς αὐτοῖς, ἦλθεν ἄχρι μεθορίου τῆς αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων γῆς, στρατὸν ἐπαγόμενος πολὺν. βασι-5
 λεὺς δὲ ἡμέραν μίαν ἀλλισάμενος ἐν Καστοριά, ἄρας ἐκεῖ-
 θεν, ἦλθεν εἰς Ἀχρίδα. καὶ ἐκέλευσε τὴν πρωτοβεστιαρίον
 Ουγαμετὴν ὅσα ἔχει χρήματα λαβοῦσαν, εἰς Θεσσαλονίκην ἐλ-
 θεῖν, ὡς ἅμα ταῖς ἄλλαις ἀφιζομένην εἰς Διδυμότειχον. ἡ
 δὲ ὑποπεύσασα, μὴ οὐκ ἀληθῆ τὰ λεγόμενα ἦ, καὶ δέισασα 10
 περὶ τοῖς χρήμασι, τοῖς φίλοις παρακατέθετο φυλάττειν· αὐ-
 τῇ δὲ ἰσχυρίζετο μηδὲν ἔχειν. ἐκείνη μὲν οὖν ὡς εἶχεν ἅμα
 καὶ ἑτέραις γυναιξίν ἤχθη εἰς Θεσσαλονίκην. καὶ μετὰ μι-
 κρὸν εὗρηται αὐτῆς παρά τινι κεκρυμμένα κόσμοι τε γυναι-
 κεῖοι καὶ ἕτερά ἄττα, χρυσίων δισμυρίων ἄξια τιμῆς· ὀλίγαις 15
 δὲ ὕστερον ἡμέραις προσελθὼν τις τῆ μεγάλῃ δομεστικῇ καὶ
 Δανάμνης παλαιᾶς τινος εὐεργεσίας, ἦν ὑπ' αὐτοῦ ἦν πε-
 πονθῶς, ἔλεγε δίκαιον εἶναι καὶ αὐτὸν ὅ, τι ἂν δύναιτο ἀν-
 τευποιεῖν, καὶ ἐμήνυεν αὐτῇ, ὡς εἰδείη τοῦ πρωτοβεστιαρίου
 χρήματα ὅπου κρύπτοιο πολλά. πέμψας δὲ ὁ μέγας δομεστι- 20
 κος τῶν πιστοτάτων οἰκετῶν τινα, ὑφηγουμένον τοῦ μεμνηκό-
 τος, τὰ χρήματα ἤχθη πρὸς αὐτὸν ἐν δυοῖ κιβωτίοις, ἐν οἷς
 ἦν ἀγγεῖόν τι ἐκ χαλκοῦ πεποιημένον, δισχιλίους καὶ μυρίους
 ἔχον χρυσοῦς, καὶ ζῶναι καὶ ἐκπώματα ἐκ χρυσοῦ πεποιημέ-

2. Scripsit, ni fallor, ὡς Κράλην. 3. Pro ἀναμαχέσασθαι le-
 gebatur ἀνακαλέσασθαι.

peratorem desciverant. Protovestiaris serius adveniens oppidumque receptum audiens, spe, qua sustentabatur, abiecta, cum reliquis ad Cralem profugit: cui bellum contra imperatorem persuadere instituit, si forte per ipsum sua damna reparare posset. Crales eorum verbis impulsus, ad confinia sua Romanorumque ingentem exercitum adducit. Imperator unum diem Castoriae commoratus, Achridem venit uxoremque protovestiaris cum omni re sua Thessalonicam ire, inde cum ceteris feminis Didymotichum profecturam iussit. Illa suspicata, sibi verba dari, et gazae suae metuens, amicis asservendam concredidit affirmavitque, nullam se habere: atque ita Thessalonicam deducta est. Haud diu post eius mundus et alia nonnulla, vicenis aureorum millibus aestimata, apud nescio quem reperta sunt. Pauci dies abierant, cum quidam ad magnum domesticum adiens, veteris cuiusdam meriti, quod ille in se collocasset, memoriam ei renovavit dixitque aequum videri, ut bene merito beneficium redderet pro viribus: se nosse, ubi protovestiaris magna vis pecuniae lateret. Misso de famulis uno et fidelissimo, indice illo praemonstrante, allatae sunt arculae duae, in quibus vas aeneum et in eo

να καὶ ἄργυρος ἄσημος καὶ γυναικεῖοι κόσμοι καὶ ἕτεροῦ ἅττα A.C. 1326
 τετρακισμυρῶν ἄξια χρυσίων. τῷ μὲν οὖν τὰ χρήματα με-
 μηνυκῶτι λόγοις τε ὁ μέγας δομέστικος ὡμολόγει χάριτας καὶ
 ἔργοις ἐποίει εὖ. βασιλεὺς δὲ προσελθὼν, τὰ τε χρήματα ἐμή-
 5 νυνεν ὡς εὖρηται, καὶ ἐδήλου καὶ τὸν ἀριθμὸν. βασιλεὺς δὲ
 „οὐκοῦν” εἰπόντος „σὲ τὸν εὖρηκῶτα δίκαιον ἔχειν” „ἀλλ’ οὐ- P.172
 τε πρότερον” εἶπεν αὐτὸς „ἐν τοῖς τοῦ πολέμου καιροῖς οὔτε
 πλείω οὔτ’ ἐλάττω χρήματα ἀφειλόμην τινός, ὥσπερ οἶσθα
 καὶ αὐτός. οὔτε τούτων ἂν ὀφθεῖν ἤττων νῦν.” „ἀλλ’ οὐ-
 10 δὲν” ἔφη „θαυμαστὸν” ὁ βασιλεὺς „εἰ πολλὰ ἔπ’ αὐτῶν ἀφη-
 ρημένος καὶ μάλιστα πρωτοβεστιαρίου τουτουῖ, ὀλίγα ἅττα ἐκ
 τῶν αὐτοῦ ὠφελήθησθαι.” „αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτο μᾶλλον” εἶπε
 „θαυμαστὸν, εἰ πολλὰ ὑπ’ αὐτῶν καὶ μάλιστα κατὰ τὸν δεύ-
 15 τερον πόλεμον ζημιωθείς, καιροῦ παρασχόντος, οὐκ ἠθέλησα
 ἀμύνασθαι τοῖς ἴσοις, νυνὶ δὲ ὀλίγων ἔνεκα χρημάτων τό, τε B
 ἐξ ἀρχῆς ἦθος διαφθερῶ καὶ ἤττων ἀδίκου λήμματος καὶ κέρ-
 δους ἂν φανῶ. ἀλλὰ μᾶλλον αὐτὰ στρατιώταις καὶ ἄλλοις
 οἷς ἂν ἐθέλης κέλευσον διανεμηθῆναι.” βασιλεὺς μὲν οὖν ἐπέ-
 20 τη στρατιᾷ. ὅσα δὲ ἦν ἐπιπλα καὶ τινα ἐκ τῶν σκευῶν τῶν
 εὐπατριδῶν διεδόθη τισὶ, καὶ τὰ λειπόμενα τῷ βασιλικῷ προσ-
 ἤχθη ταμειῷ. ὁκτώ δὲ ἡμέραις τῇ Ἀχρίδι ἐνδιατρίψαντα
 βασιλέα οἱ τε τὰς Λεαβόλεις νεμόμενοι Ἀλβανοὶ νομάδες καὶ
 22. Ἀχρίδι recte ED. P. pro Ἀχρίδα.

aureorum nummum duodena millia et zonae et pocula aurea: ar-
 gentum praeterea non signatum et ornamenta muliebria et alia quae-
 dam, quorum omnium pretium ad quadraginta millia ascende-
 bat. Indici igitur magnus domesticus et verbis gratias egit et rebus bene-
 fecit. Convento imperatore, de pecunia, quomodo inventa et quam
 grandis esset, narravit. Tum imperator, ergo tu inventor ista tibi
 habeas, ut iustum est. Atqui, inquit domesticus, nec antea belli
 tempore vel multam vel modicam cuiusquam tuli pecuniam, quem-
 admodum tute nosti: nec ab ista modo vinci velim. Haud mirum
 ac novum, subiicit imperator, cum multa alii tibi abstulerint, prae-
 cipue protovestiaris, si vicissim pauca quaedam ex eius rebus ad
 tuam utilitatem redeant. Rursum domesticus: Hoc vero mirum fore,
 si tot praesertim altero bello detrimentis ab illis affectus, quamvis
 oblata occasione, par referre nolisset, nunc pecuniolae causa anti-
 quos mores suos in peius immutaret et iniquo munere ac lucro mi-
 nor appareret; immo enimvero potius militibus et aliis, quibus pla-
 ceret, iuberet distribui. Morem gessit imperator et nummum aureo-
 rum quantum esset in militem dispertiri mandavit: supellex et vasa
 aliquot nobilibus quibusdam donata, reliqua in fiscum imperatoris
 illata sunt. Quem post octiduum Achridem adoratum venerunt agre-

A. C. 1328 οἱ τὰς Κολωνείας, ἔτι δὲ καὶ οἱ Ἀχρίδος ἑγγὺς, προσεκύνησαν ἐλθόντες καὶ δουλεύειν ἐπηγγείλαντο προθύμως. τοὺς C δὲ πόρῳ κατωκισμένους πρὸς ἑσχατιαῖς τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας γράμματα ἐκάλει βασιλικά πρὸς Θεσσαλονίκην ἐλθεῖν, ὡς προσκυνήσοντας ἐκεῖ· καὶ οὐ πολλῶ ὕστερον ἦλθον. ὁ μὲν-5 τοι Κράλης ἅμα στρατῶ παντὶ τῷ ὑπ' αὐτὸν ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων ἡγεμονίας ὄν, ὑπὸ μὲν τῶν φυγάδων Ῥωμαίων ὁσημέραι παρεκαλεῖτο κατὰ βασιλέως ἐλθεῖν καὶ μάχην συνάπτειν, ὑπήκουε δὲ οὐδαμῶς, δεδιὼς μὴ οὐ κατὰ γνώμην αὐτῷ τὰ πράγματα χωρήσῃ. περιέμενε δὲ τὸν Χρέ-10 λην, ὃς ἦν ἐν Φεραῖς, Ῥωμαίους κατὰ τοῦ νέου βασιλέως Δοσυμαχῶν, (ἔτι γὰρ ἀπῆν,) παρ' αὐτοῦ περὶ βασιλέως καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν στρατιᾶς βουλόμενος πνθέσθαι, εἰ ἐπιχειρητέα εἶη ἢ μὴ. ἐπεὶ δὲ ἀφῆκτο, ἐπνυθάνετο αὐτοῦ ὁ Κράλης, εἰ πρὸς βασιλέα πολεμητέον εἶη· ὁ δὲ συνεβούλευεν, εἰρήνην μᾶλλον 15 ἄγειν καὶ μὴ τὸν οὐκ ὄντα πόλεμον ἑαυτῷ καὶ ὑπηκόοις ἐπάγειν. βασιλέα γὰρ αὐτὸς ἔλεγεν ἐν Φεραῖς ἕωρικένας ἄγοντα μὲν στρατὸν οὐ πάνυ πολλὸν, τοσοῦτον δὲ τὰ πολέμια ἐξησκημένον καὶ ἵπποις τε καὶ ὄπλοις διακεκοσμημένον ἐκπρεπῶς, ὡς ἔκπληξεν καὶ ἀπὸ μόνης ὄψεως παρέχειν· οὕτω δὲ ἀθρούβωσ20 καὶ εὐτάκτως ἐπόμενον τοῖς ἡγεμόσιν, ὡς δοκεῖν οὐ πολλόν, ἀλλ' ἓνα ὄντα τῶν τε παραγγελμάτων ἀκούειν καὶ σπουδῆ τὰ κελευόμενα ποιεῖν. „ἀνδρίας δὲ τοσοῦτον αὐτοῖς περιέστι καὶ τόλμης, ὡς, καίτοι τῶν ἀντιτεταγμένων ὄντες ἐλάσσους πολλῶ, P. 173 καὶ ἐπιόντες αὐτοῖς παρὰ πόλιν οἰκείαν στρατοπεδευόμενοι, 25

stes Albani, quique Deaboles quique Colonias et qui iuxta Achridem habitant, se prompte ei parituros promittentes. Longius autem in ultimis videlicet Romanorum finibus incolentes, litterae imperatoriae Thessalonicam, ibi obsequia sua honorifice delaturos, accersiverunt: qui brevi adfuerunt. Iam vero Crales cum toto agmine suo in confiniis consistens, a fugitivis Romanis quotidie ad proelium cum imperatore committendum sollicitabatur; qui infaustum formidans exitum, nequaquam eos audiebat; Chreles illi in exspectatione erat, qui Pheris adversum imperatorem iuniorem Romanis auxilium ferens, nondum redierat. Ex eo de imperatore eiusque exercitu, invadendus esset necne, intelligere cupiebat. Praesentem iam percucatur, ecquid conflegendum putet. Ille pacem potius agitantem, nec bellum, quod adhuc nullum sit, sibi suisque accersendum hortatur: imperatorem ipsum Pheris se vidisse, ducentem copias exiguas, verum in arte militari tantopere exercitatas, equisque et arnis tam eximie instructas, ut solo aspectu terrorem incuterent. Ad hoc tam sedate et ordinate duces suos sequentes, ut non multos, sed unum dumtaxat esse credas, qui praecepta et audiat et ce-

οὔτε ἔδεισαν οὔτε ἐθορυβήθησαν οὐδαμῶς· ἀλλὰ ἔγγυς γενόμενοι Φερῶν ὅσον συναναμίνυσθαι αὐτοῖς, ἔστησαν ἀνά-
 πλεω ὁρμῆς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας προκαλούμενοι ἐς μάχην.
 ἐπεὶ δὲ οὐδείς αὐτοῖς ἀντεπεξῆει, μικρὸν ἐκκλίναντες, ἠντί-
 5σαντο τὴν νύκτα, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν πάλιν φραξάμενοι
 ἅμα ἔω, ὡς ἐς μάχην ἔστησαν παρατεταγμένοι, καὶ πέμψαν-
 τες ἡμᾶς προὔκαλοῦντο ἐς τὴν μάχην· ἡμῶν δὲ οὐδὲ ἀντι-
 βλέπειν ὑπομενόντων καὶ φανερῶς τὴν συμπλοκὴν ἀπειπαμέ-
 νων, ἀναστρέψαντες μεθ' ὅσης ἂν εἴποις τῆς εὐταξίας, ἔστρα-
 10τοπεδεύσαντο ἐν Ζίχνα. τῇ δὲ οὕτω πανταχόθεν συγκερο-
 τημένη στρατιᾷ, καὶ ὑπὸ στρατηγοῖς ἀγομένη πολλοῖς τε καὶ
 ἀγαθοῖς, ἀνάγκης χωρὶς οὐκ ἂν συγχωρήσαιμι συμπλέκεσθαι
 ἐγώ. νυνὶ δὲ καὶ τῆς ἐσπερίου στρατιᾶς ἀπάσης, πολλῆς τε
 καὶ αὐτῆς καὶ ἀγαθῆς οὔσης, προσκεχωρηκνίας βασιλεῖ, ἔτι
 15μᾶλλον ἀπορώτερα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον αὐτῶν καθέστηκε.”

Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Χρόλη, ὃ, τε Κρόλης ἐπειθετο καὶ οἱ
 ἄλλοι ἠγεμόνες τῆς στρατιᾶς, καὶ ἤδη ἀπέσχοντο ταῖς γνώ-
 μαις τοῦ πρὸς βασιλέα πολεμεῖν· ἔμενον δὲ ὁμῶς ἐπὶ τῆς
 αὐτῆς στρατοπεδείας. βασιλεὺς δὲ ἐκ τῆς Ἀχρίδος μετὰ ὀγδό-
 20ην ἡμέραν ἄρας, ἦλθεν εἰς Πελαγονίαν, τὴν εἰς Καστορίαν
 ἐκλιπὼν ὁδὸν, ἅμα μὲν, ἵνα καὶ τὰ ἐκεῖ περιποιήσῃται πολί-
 χνια καὶ τὴν ἄλλην χώραν, ἅμα δ', ἐπεὶ καὶ τὸν Κρόλην ἐν
 ὄρειοις πύθοιτο τῆς σφετέρας ἀρχῆς εἶναι, ἵνα μὴ δοκοίη φό-

Iteriter conficiat: tantum autem fortitudine et audacia excellere, ut
 quamvis numero adversariis multo inferiores, eos ad urbem ipso-
 rum nulla penitus consternatione aut formidine sequerentur, et
 prope Pheras, quo acie cum illis dimicarent, diem totum sub signis
 starent, pleni Martio spiritu hostem ad certamen provocantes. Quos
 contra cum efferre pedem auderet nemo, declinasse paululum et in
 campis pernoctasse. Postridie, orto sole, rursum armatos et dispo-
 sitos, ad congregiendum hostes per internuntium elicere voluisse.
 Qui cum eorum ne vultum quidem ferrent pugnamque praecise de-
 tractarent, quanto dici potest ordine et modestia Zichnam repetivisse.
 Itaque cum exercitu sic omnimodis instructo ac duces habente com-
 plures atque egregios, sine necessitate, ut depugnetur, nunquam se
 auctorem futurum. Adde, quod occidentales copiae ipsae quoque
 nec parvae et non instrenuae, cum imperatoris agmen adauxerint, ut
 ipsi ab hoc bello abhorrere ac refugere magis debeant, effecerint.
 Haec oratio Crali ceterisque ducibus fidem fecit. Et quamquam belli
 gerendi voluntatem deponerent, in iisdem castris nihilo minus per-
 manebant. Imperator Achride post diem octavum discedens, relicta
 Castoria, in Pelagoniam venit: et ut oppida illa ceteramque regionem
 reciperet, et ut ne, quia Cralem in sinibus imperii sui castrame-
 tari acceperat, eius timore iter illud devitasse videretur. Romani

A.C. 1328βῳ τῇ πρὸς αὐτὸν ἀποσχέσθαι τῆς ὁδοῦ. οἱ μέντοι Ῥωμαί-
 V. 139ων φυγάδες ὡς ἐπύθοντο διὰ Πελαγονίας ἵνα βασιλέα, τῷ
 Κράλῃ προσιόντες, ἠνάγκαζον συμπλέεσθαι βασιλεῖ, ἤδη οὐ
 πολὺ ἀπέχοντι αὐτῶν. ὁ Κράλης δὲ ἀπεκρίνατο, μήτε νῦν μή-
 τε εἰσαυθίς ἐκὼν πολεμήσειν βασιλεῖ, ἐὰν μὴ αὐτὸς ἐπίη· αὐ-
 5 **Π**τοῖς δὲ τὴν δυνατὴν βοήθειαν εἰσηνέχθαι, δυοκαίδεκα τά-
 γματα ἅμα στρατηγὸς παρασχόμενος ἐν Φεραῖς αὐτοῖς ἐπι-
 κουρεῖν. νυνὶ δὲ αὐτῷ καὶ τούτου ἔνεκα μεταμέλειν, ὅτι
 πρὸς οὐδὲν ἡδίκητότα πόλεμον ἤρατο ἐξ αἰτίας οὐδεμιᾶς. βα-
 σιλέας δὲ Ῥωμαίων πρὸς ἀλλήλους διαφερομένους, αὐτοὺς ἀνι-
 10 εἰδέναι, ὅπως τε πολεμήσουσιν ἀλλήλοις καὶ καθότι ξυμβή-
 σονται, ἐμὲ δὲ μηδὲν ὑπ' οὐδενὸς ἡδικημένον, οὐδ' αὐτὸν
 πολεμήσειν οὐδενί, ἕως ἂν μὴ ἀδικῶμαι. οἱ μὲν οὖν τοιαύ-
 τῃς τυχόντες τῆς ἀπολογίας, καὶ τῆς μόνῃς ὑπολειπομένης ἐλ-
 πίδος σβεννυμένης, ἐθορυβοῦντο σφοδρῶς. οὐ μὴν ἀπέσχοντο
 15 τοῦ μὴ σφόδρα μετὰ σπουδῆς πολλῆς πρὸς τὸν κατὰ βασι-
 λέως πόλεμον τὸν Κράλῃν ἐξορμαῖν. πείθειν δὲ ἐπιχειροῦσι
P. 174 καὶ δεομένοις μὴ εἶν αὐτοὺς ἀτιμωρήτους, ἐπεὶ καὶ τῶν
 Τριβαλῶν παρήσαν οἱ ἐν τέλει, „οὐ δέον,” εἶπον „ὧ οὔτοι,
 αὐτοὺς τε εἰκῆ καὶ μάτην κατατρίβεσθαι ἐπιχειροῦντας
 20 ἀνηντίοις, καὶ ἡμᾶς ἀποκναίειν ἢ μὴ προσήκει δεομένους.
 πρότερον γὰρ ἔχοῃν, τοῦ πρὸς βασιλέας τοὺς ὑμῶν δεσπό-
 τας πολέμου κινουμένου, αὐτοὺς πᾶσαν πρόφασιν σκανδάλου
 περιαιρεῖν καὶ τὴν εἰρήνην ἐκ παντὸς τρόπου ἑαυτοῖς τε καὶ
 τοῖς ἄλλοις ἐκπορίζειν, εἰδότας, ὡς τοῦτο αὐτὸ βασιλεῦ-25

fugitivi, ut imperatorem Pelagoniam pergere compererunt, Crale con-
 vento, eum ad conflictum cum illo iam vicino acuebant. Respondit
 Crales, nisi ille se adoriatur, neque nunc, neque posthac cum eo
 depugnaturum. Ipsis quanta potuerit auxilia, duodecim cohortes
 cum tribunis Pheras misisse. Nunc se id etiam idcirco factum nolle,
 quod eum armis offendendum susceperit, a quo ipse nullam senserit
 iniuriam. Romanorum imperatores inter se discordes, scituros utique
 per se, quomodo bellum mutuo gerant et quatenus consentiant; se a
 neutro laesum, donec iniuste laedatur, neutrum armis persecuturum.
 Romani hoc responso spe, quae sola supererat, cadente, valde qui-
 dem perturbari, nec tamen desinere, multa et acri contentione urgere
 atque impellere principem obstetarique, ne inulti relinquerentur.
 Quibus Tribali proceres tum praesentes: Heus, inquit, quid opus
 est et vos frustra ac temere defatigari, quae fieri nequeunt attentantes,
 et nos obtundere, quae praestari fas non est, obsecrantes? Bello
 inter imperatores, dominos vestros, excitato, vos omnem offensionis
 occasionem tollere pacemque vobis et aliis omni ratione conciliare
 oportebat, scientes, id ipsum et imperatoribus et vobis et communi

σί τε καὶ ὑμῖν καὶ τῇ κοινῇ λυσιτελεῖ Ῥωμαίων. ὑμεῖς A. C. 1328
 δὲ τοῦναντιον ἄπαν αὐτοῖ τε ἐφαίνεσθε ποιοῦντες καὶ τοῖς
 ἄλλοις παραινοῦντες. τὰς γὰρ πόλεις ἀπάσας περιούντες, τοὺς
 μὲν τῇ προεσβυτέρῳ βασιλεῖ τὸν πρὸς βασιλέα τὸν νέον πό- B
 5λεμον συναιρομένους ἐπηνεῖτέ τε καὶ ἐπηγγέλλεσθε θανμάσι
 ἄττα, τοὺς δὲ τὴν εἰρήνην ἄγειν αἰρουμένους καὶ τοὺς ἄλλους
 πείθοντας, ὡς τὰ τοῦ νέου βασιλέως πράττοντας ἐπίσης ἐχοῖ-
 σθε πολεμίοις, καὶ τὸν πόλεμον ἐγείρειν ἐσπουδάξετε τρόπον
 παντί. ἂ οὖν ἐσπουδάξετε τότε, στέρογοι' ἂν παρόντα νῦν δι-
 10καίως. ἡμεῖς δὲ Κράλη τῇ ἡμετέρῳ παραγγέλλομεν δεσπότη,
 μὴ πρὸς βασιλέα πόλεμον κινεῖν, μηδὲ ἀδικεῖν ἐθέλειν προ-
 επιχειροῦντα, λογιζόμενον, ὡς καὶ παρὰ θεῶ τίσις ἐστὶ τοῖς
 ἀδίκωςπραττομένοις τοῖς ἀνθρώποις. ἐὰν δὲ αὐτὸς ἐπιή,
 ἀμύνεσθαι παντὶ σθένει. εἰ μὲν οὖν πείθοιτο ἡμῖν βουλευο- C
 15μένοις, καλῶς ἂν ἔχοι· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' αὐτὸς ἀπελθὼν δια-
 φερέτω τὸν πόλεμον μόνος, συμπαραλαβὼν ὑμᾶς· ἡμῶν γὰρ
 ἀφίξεται οὐδεὶς." Τοιαῦτα εἰπόντων τῶν Τριβαλῶν, ὁ Κρά-
 λης τε ἐπειθέτο καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους φυγάδας εἶπε, „τὴν
 μὲν διάνοιαν τῶν παρ' ἐμοὶ δυνατῶν ὄρατε οἷαν ἔχουσι περὶ
 20τοῦ πολέμου. ἐγὼ δὲ καὶ εἰ διὰ σπουδῆς τὸν πόλεμον ἤγον ἰδίῳν
 τινῶν ἔνεκα πρὸς βασιλέα διαφορῶν, ἀπεσχόμεν ἂν, ὄρῶν
 αὐτοὺς οὕτως, ὥσπερ νῦν, διακειμένους· νυνὶ δὲ καὶ αὐτὸς οὐ-
 δὲν ἤττον αὐτῶν τὴν ἴσην ἔχω γνώμην περὶ τῶν πραγμάτων.
 διὸ οὐδὲ ἐλοιμην ἂν, ἔξόν ἔξω τε κινδύνων εἶναι καὶ βεβαίως D
 25ἄρχειν τῆς σφετέρας, ἀδικεῖν τε δοκεῖν καὶ ἐν ἀδήλῳ καθί-

Romanorum conducturum. Atqui contrarium prorsus et ipsi designa-
 batis et alios hortabamini. Omnes siquidem civitates obeundo, arma
 cum seniore imperatore adversus iuniorem coniungentes cum miri-
 ficis quibusdam promissionibus laudabatis: eos autem, qui pacem
 praeferrent et alios ad eam allicerent, velut a iuniore stantes, ae-
 que in hostibus ducebatis, ac bellum per fas et nefas accendere
 conabamini. Ut igitur tunc studiose sementem fecistis, ita nunc
 messem gravidam metite. Nos Crali despotae nostro denuntiamus,
 ut imperatorem bello prior ne offendant secumque reputet, homini-
 bus iniustus etiam apud Deum paratum esse supplicium. Si ab
 illo vis inferatur, tum se quantum potest defendat. His monitis
 nostris si obsecundarit, recte faciet: sin minus; eat, bellum, vobis
 assumptis, toleret: de nobis quidem nullus eum sequetur. Motus
 Crales, fugitivos in hunc modum compellat: Quae sit dynastarum
 meorum mens et sententia de bello, ipsi videtis. Equidem etiamsi
 propter privatas quasdam controversias imperatori arma molirer,
 tamen eos ita ut nunc affectos cernens, coepto desisterem. Nunc
 autem idem mihi, qui illis, super hoc negotio sensus: nec, cum

- A. C. 1328 στασθαι κινδύνῳ, ἄλλως τε οὐδὲ τοῦ στρατεύματος ἔμοι πάν-
 τὸς συνηθροισμένου. ὑμῖν δὲ πρὸς τὴν σωτηρίαν βοήθειαν
 εἰσενέχοιμι ἂν ὄση, δυνατὴ, καί, εἴγε βούλεσθε, πρὸς βασι-
 λέα προσειβίαν πέμπω, παραιτήσομαι ὑπὲρ ὑμῶν αὐτοῦ τὴν
 ὄργην ἐγώ. πρῶτος δὲ ὢν, ὡς ἀκούω, καὶ τοῖς προσκεχρονκό-5
 σιν ἔτοιμος πρὸς διαλλαγὰς, συγγνώμην τε ἂν παράσχοι καὶ
 τὰς συμφορὰς οὐ μετρίως κουφιεῖ. εἰ δὲ τοῦτο ὑμῖν οὐκ ἀνε-
 κτὸν, ἀλλ' ἐγὼ πρὸς Μιχαὴλ τὸν βασιλέα Μυσῶν κηδεστὴν
 V. 140 ὄντα ἔμὸν ὑμᾶς πέμπω, ὡς ἂν δι' αὐτοῦ πρὸς Βυζάντιον
 διασωθῆτε. καὶ τούτου δὲ ὑμῖν οὐ κατὰ γνώμην ὄντος, καὶ 10
 P. 175 ἑτέραν ἔξεστι τραπέσθαι. εἰς Βενετίαν γὰρ ἀφιγμένοις, ῥα-
 δίως ἔξεσται τριήρεσιν ἢ ὀλκάσιν ἐπανόδου πρὸς Βυζάντιον
 τυχεῖν. καὶ ἑτέραν δὲ ἐπὶ τούτοις ὑποθήσομαι ὑμῖν ἐλπίδα
 σωτηρίας. ἐπεὶ γὰρ Πρόσεκόν τε καὶ Πρίλλαπον καὶ Στρίμ-
 βιζαν κατέχετε φρουραῖς, διανεμιάμενοι τὰς πόλεις ταύτας, 15
 δυσαιώτους οὖσας διὰ καρτερότητα τειχῶν, καρτερεῖτε ἐν
 αὐταῖς, ἄχρῃς ἂν ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν βασιλέων εἰς τι πέρας
 πόλεμος ἀφίκηται." ἐπὶ τούτοις ἀμχανία τε εἶχε τοὺς φυγά-
 δας, καὶ ἀπαλλαγὴ κακῶν ἐφαίνετο ἐκ τῶν πραγμάτων οὐδε-
 μία. ὅμως δὲ σκεψάμενοι ἐκ τῶν παρόντων εἴλοντο μᾶλλον 20
 Βταῖς προειρημέναις ἐγκυκατακλεισθῆναι πόλεσι καὶ τὴν πολιορ-

14. Apud Gregoram legitur *Prosiacum*, Nicetas habet *Prosacum*; mire in his locorum appellationibus variant inferiores Graeci. ED. P. *Στρούμβιζαν* legendum aut, ut habet Cedrenus, *Στρούμπιζαν*. ED P. Infra L. IV. p. 791. C. legitur *Στρούμβιζαν*. Vid. Ducang. ad Alexiadem p. 382.

abesse a periculo provinciamque meam tuto possidere liceat, malim iniustus videri et in anceps me discrimen offerre, cum praesertim copias meas coniunctas non habeam. Interea ad salutem vestram tuendam, quantum in me est, auxilium vobis non negabo: et, si placet, missa ad imperatorem iuniorem legatione, eius iram a vobis deprecabor; qui cum sit miti clementique natura praeditus et reconciliatu facilis, ut perhibent, veniam dabit et onus miseriarum vestrarum magnam partem allevabit. Si hoc displicet, ad Michaelem Moesorum regem affinem meum vos mittam, cuius ope Byzantium incolumes perducamini. Si nec istuc arridet, adhuc alia gradiemur via. Nam Venetias profectis, non difficile erit triremibus aut onerariis Byzantium revenire. Quin et aliam vobis spem salutis suggeram. Cum Prosacum, Prillapum et Strumbitzam praesidiis tenentis, distributis inter vos hisce oppidis propter murorum soliditatem vix expugnabilibus, in iisdem perdurate, quoad bello inter imperatores finis aliquis imponatur. Fugitivi quid super his consilii caperent, in incerto habebant: et malorum nusquam se ostendebat exitus. Tamen circumspectis rebus praesentibus, praedictis oppidis

κίαν ὑπομένειν. καὶ πρωτοβεστιάριος μὲν ἄμα τισὶ τὸν Πρίλλ- A.C. 1328
λαπον κατέσχε, τὸν δὲ Πρόσεκον Ἀσάνης ὁ Μιχαήλ, οἱ δὲ λοι-
ποὶ Στριμβίτζης ἐκράτουν. καὶ Βασιλικὸς ὁ Νικηφόρος Μελε-
νίκου ἐπιτροπεύων, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἑαυτῷ περιε-
5 ποίησεν εἰς ἀρχήν, φάσκων, οὐδενὶ προσθήσεσθαι τῶν βασι- C
λέων, ἄχρῃς ἂν ὁ πόλεμος καταλυθῆ.

10 νς. Πρωτοβεστιάριος μὲν οὖν τῷ ἀδοκίτῳ πληγεῖς, ὡς
ἐλέγετο, τῆς συμφορᾶς, καὶ μὴ φέρων τὴν κακοπραγίαν, ἐτε-
λεύτησε μετὰ μικρόν. καὶ ἀποθανόντος αὐτοῦ, οἱ περιλει-
15 10 φθέντες ἑαυτούς τε καὶ Πρίλλαπον ἐνεχείρισαν βασιλεῖ Ἀσά-
νῃν δὲ τὸν Πρόσεκον ἀφείλοντο οἱ Τριβαλοὶ κλοπῆ. βασιλεὺς
δὲ ἐκεῖθεν εἰς Θεσσαλονίκην ἐλθὼν, καὶ ἀναγκαιῶν τινῶν πέρι D
ἡμέρας τινὰς αὐτῇ ἐνδιατρίψας, ὡς ἐδόκει ἀναγκαῖον εἶναι
πρὸς Στριμβίτζαν ἐλθεῖν, ἐξεστράτευσε πάλιν. καὶ γενόμενος
15 15 ἐν αὐτῇ, τοὺς κατασχόντας ἐπεχίρει πείθειν, (βιάζεσθαι γάρ
οὐκ ἦν πολέμῳ διὰ καρτερότητα τειχῶν,) ἑαυτοὺς παραδιδό-
ναι καὶ τὴν πόλιν. μὴ πειθομένων δὲ, ἀλλ' ἰσχυριζομένων
τὴν πόλιν αὐτοὶ καθέξειν, ἄχρῃς ἂν ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν
βασιλέων πόλεμος διαλυθῆ. ἐπεὶ οὐ προσεχώρει, ἄρας ἐκεῖ-
20 20 θεν, ἦλθεν εἰς Μελένικον. τὰ ἴσα δὲ καὶ Νικηφόρου ἀπο-
κριναμένον τοῦ Βασιλικοῦ, ἐπεὶ πρὸς πολιορκίαν τρέπεσθαι
ἀδύνατος ἦν, ἄλλων ἀναγκαιοτέρων ἐπειγόντων, ἐπανέστρεψεν
εἰς Θεσσαλονίκην. γενομένη δὲ ἐκεῖ ἡγγέλθη ἐκ πρωτοστρά- P. 176
τορος ἐπιτροπεύοντος τῆς Θράκης, ὡς βασιλεὺς ὁ πρεσβύτε-

includi et obsidionem perferre praeoptarunt. Protovestiario cum nonnullis Prillapus cessit, Prosacum Michael Asanes obtinuit, reliqui Strumbitzam iverunt. Sub idem tempus Nicephorus Basilicus, qui Melenici praefecturam tenebat, eam urbem sibi propriam asseruit; cum neutro imperatore se facturum profitens, donec bellum ad finem perductum esset.

56. Protovestiarius igitur inopinata quadam, ut ferebatur, calamitate oppressus nec miseriam sufferre potis, paucis post diebus e vita migravit. Quo extincto, comites ac socii semet cum Prillapo imperatori permiserunt. Asanem Tribali Prosaco per dolum exue- runt. Imperator e Pelagonia Thessalonicam profectus, ob gravia negotia diebus aliquot ibi positus, militem rursus in necessariam, ut visum est, expeditionem ad Strumbitzam eduxit. Cumque civibus deditionem suaderet, (cogere enim armis ob murorum firmitudinem non poterat,) et illi non flecterentur affirmarentque, se oppidum retenturos, quoad bellum inter imperatores sedaretur, inde se Me- lenicum transtulit: ubi Nicephoro Basilio eadem respondente, quia, rebus maioris momenti urgentibus, obsidere eam non dabatur, Thes- salonicam se recepit. Eo a protostratore Thraciae praetore affertur,

- A. C. 1328 ἦν τε εἶχε στρατιὰν ἐν Βυζαντίῳ καὶ ἑτέραν οὐκ ὀλίγην προσεκπορισάμενος, ἐπέμψεε κατ' αὐτοῦ, ὑπὸ στρατηγῶ Ἀσάνῃ τῷ Κωνσταντίνῳ, παρὰ τὸν Μέλανα ποταμὸν στρατοπεδευομένου. γενομένης δὲ ἐκεῖ τῆς συμβολῆς καὶ τῆς μάχης ἀγχωμάλου ἐπιπολῆ διαμεινιάσης, οἱ τοῦ νέου βασιλέως ὅμως ὑπερσχόντες, ἐτρέψαντό τε τοὺς ἀντιτεταγμένους καὶ
- V. 141 τὴν διώξιν ἐποίησαντο ἄχρι Βυζαντίου. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ καὶ εἶλον ζῶντας πλην ὀλίγων ὅσοι Β διεσώθησαν εἰς τὴν πόλιν· ἑάλω δὲ καὶ ὁ στρατηγός. καὶ νικήσαντες περιφανῶς, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. τούτων δὲ ἀγ-10 γελθέντων, τῆς μὲν νίκης ἕνεκα ὁ βασιλεὺς εὐχαριστήριους εὐχὰς ἀπεδίδου Θεῷ· ἐπιστραφεῖς δὲ πρὸς τοὺς παρόντας, (πολλοὶ δὲ ἦσαν,) οὐ μᾶλλον ἠδεσθαι ἔφη κρατησάντων τῶν σφετέρων, ἢ ὅσον ἀνιάται ἐπὶ τῇ τῶν ἀντιτεταγμένων ἥσση. „οὐ γὰρ μόνον ὅτι Ῥωμαῖοι οἱ πεσόντες, οὓς ἐχρῆν οὐ πρὸς 15 ἀλλήλους, ἀλλ' ὑπὲρ ἀλλήλων βαρβάρους μαχομένους ἀποθνήσκειν, δίκαιον ἀλγεῖν, ἀλλ' ὅτι δέος, μὴ καὶ τῶν οἰκειοτάτων τινὲς ἢ τῶν φίλων ἦσαν οἱ ἀποθανόντες· καὶ τρίτον, ὅτι οὐχ ὑπὸ βαρβάρων τῶν φύσει πολεμίων, ἀλλ' ὑφ' ἡμῶν ἀνάλων- C ται τῶν πάνυ φιλοῦντων. καὶ εἰκέναι ἡμᾶς νομίζω τοῖς ὑπὸ 20 μανίας τῶν ἰδίων σαρκῶν ἐμφοροῦμενοις, οἱ οὐκ ἐπαινεῖσθαι, ἀλλ' ἐλεεῖσθαι δίκαιοι τῆς ἀτόπου τροφῆς. καὶ, τὸ δὴ μεῖζον, ὅτι οὐχ ὑπὸ Ἑλλήνων μόνον καὶ βαρβάρων τῶν ἀκουόντων δι-

22. Malim τὸ δὲ μεῖζον et infra γενομένων.

imperatorem avum, quam habuisset Byzantii manum et aliam non spernendam aliunde collectam, duce Constantino Asano, contra ipsum, iuxta flumen Melanem castra habentem, misisse. Pugnatum esse diu ancipiti victoria: tandem iunioris imperatoris militem superiorem evasisse hostesque terga dantes, usque Byzantium insecutum, alios interfecisse, alios cum ipso duce cepisse, paucos in urbem salvos penetrasse: victores cum triumpho certissimo domum rediisse. Ob hunc nuntium imperator Deo gratias egit: conversusque ad astantium frequentiam, non magis se victoria suorum exsultare confessus est, quam constristari, adversarios superatos esse. Non enim ob hoc tantummodo iusto dolore tangi, quod qui cecidissent, Romani fuissent, quos non inter se, sed pro se mutuo adversum barbaros decertando occumbere oportuisset; sed quod timendum, ne quidam in eorum numero aut amici, aut necessitudine coniunctissima fuerint: deinde, quod non a barbaris natura hostibus, sed ab amicissimis deleti sint. Et opinor, inquit, nos eorum similes, qui insaniam ac furore perciti, suas ipsorum carnes commanducant: quos ob alimoniam teterrimam non laudare, sed miserari aequum est. Et quod maius profecto, quia non Graecorum solum et barbarorum,

καιοι μισεῖσθαι τῆς εἰς ἀλλήλους παρανομίας, ἀλλ' ἄδηλον, εἴ A. C. 1328
 τι καὶ τῶν γινομένων ἀρέσκει θεῶν, καὶ μὴ ἐπίσης οἱ τε ἀμν-
 νόμενοι καὶ οἱ ἐπιόντες ἄξιοι τιμωριῶν παρ' αὐτῶν κριτῆ. ἐβου-
 λόμην μὲν οὖν μὴ ἀπὸ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἀπὸ βαρβάρων ἐστη-
 5 κέναι τὸ τρόπαιον τοῖς ἡμετέροις, ἵνα εἶχον τῆς νίκης καθα-
 ρὰν τὴν ἡδονήν. ἐπειδὴ δὲ οὕτω τὰ ἡμέτερα ὑπὸ φθονεροῦ D
 τινος δαίμονος συνεσκευάσθη, ὡς καὶ τὴν νίκην ἀλγηδόνος
 αἰτίαν φαίνεσθαι ἡμῖν, χάριτας ὁμολογῶ τῷ κρείττονι πολλὰς,
 οὐ μόνον ὅτι τοῖς ἑμοῖς συνήρατο πρὸς τὴν νίκην, ἀλλ' ὅτι
 10 καὶ μηδεμίαν αἰτίαν αὐτὸς ἐν τῷ νυκτὶ πολέμῳ οὐ μόνον πα-
 ρεσχόμεν, ἀλλὰ καὶ κινουμένον τὴν ἀρχὴν, πολλὰ καὶ ἔπραξα
 ἄξια καὶ εἶπον λόγου, δεόμενος τὸν πόλεμον καταθέσθαι τοὺς
 κινουῦντας, εἰ καὶ καθ' ὑδάτων, τὸ τῆς παροιμίας, ἐδόκον
 γράφειν." Οἱ μὲν οὖν ἀκούσαντες, οὐ μόνον τῆς ἀγχινοίας
 15 ἐθαύμασαν τὸν βασιλέα, ἀλλὰ καὶ τοῦ μὴ φυσαῖσθαι μηδ'
 ἐπαίρεσθαι ἐν ταῖς εὐτυχίαις, ἀλλ' ἐν ταῖς τῶν πραγμάτων
 μεταβολαῖς ἴσον καὶ ὅμοιον παρέχειν ἑαυτόν. βασιλεὺς δὲ τὸν P. 177
 τε πρωτοστράτορα γράμμασιν ἡμείβετο εὐχαριστηρίοις, καὶ
 τοὺς συνόντας αὐτῷ τῶν συγκλητικῶν τιμαῖς τε καὶ ἄλλαις
 20 εὐεργεσίαις, καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς μὲν ἐπιδόσει τῆς μισθο-
 φορᾶς, τῶν ἐτησίων δὲ προσόδων τοὺς λοιποὺς μᾶλλον ἐπέβ-
 ῆσε καὶ προθυμότερους πρὸς τὸ πολεμεῖν εἰργάσατο ὑπὲρ
 αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπογραφέας καταστήσας, δι'
 αὐτῶν διώκει καὶ ἐξίσταζε τὴν ἐσπέραν, καὶ καταλόγους ἔτασ-

24. Inpr. perperam leg. καταλόγους: alios insuper centuriabat.

ad quos rei fama pervaserit, odio propter mutuum scelus digni eri-
 mus, sed dubitari potest, an quidquam horum Deo placeat; et non
 aeque se tuentes, ut invadentes, apud ipsum iudicem poenas com-
 meruisse videantur. Nostros igitur non de Romanis, sed de barbaris
 trophaeum erexisse vellem, ut e victoria sua liquidum sincerum-
 que gaudium perciperent. Sed quoniam daemonis alicuius invidentia
 factum est, ut ipsa etiam victoria dolendi materiam nobis porrige-
 ret, numini gratias magnas ago, non modo quod meis ad vincendum
 praesto fuit; verum etiam, quod bello huic auctor nulla ex parte
 exstiterim. Exstiterim autem? immo et eo a principio conflato, multa
 memoratu digna et dixi et feci, auctores eius obsecrans, ut eo tem-
 perarent: tametsi in aqua, quod dicitur, videbar scribere. Qui
 haec audiebant, imperatorem non de solertia solum, sed de moderati-
 one quoque, quod prosperis eventis non inflaretur neque efferretur, sed
 in ipsa rerum commutatione eandem et aequabilem servaret animi
 constantiam, admirabantur. Imperator litteris protostratori gratias
 egit, et qui cum eo erant de nobilitate, honoribus eos ac donis
 remuneratus est: militesque alios aucto stipendio, alios annuorum

A. C. 1328 σεν ἑτέροους πρὸς τοῖς οὖσιν, ὅπως πλείων γίγνοιτο ἡ στρα-
 τιά. ἐν τούτοις δὲ αὐτοῦ ἀσχολουμένον, πάλιν ἤκε γράμματα
 B ἐκ πρωτοστράτορος μηνύοντα, ὡς ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς τῆ
 τῶν Μυσῶν βασιλεῖ Μιχαὴλ διάφορος πρότερον ὄν, νῦν πρὸς
 αὐτὸν τίθεται εἰρηνικὰς σπονδὰς καὶ συμμαχίαν ἀγνοεῖν μὲν-5
 τοι τὰς ξυμβάσεις ἐφ' οἷς γίνονται αὐτοῖς, καὶ διὰ τοῦτο δέον
 ἐγνωσκέαι τὴν μήνυσιν αὐτῷ ποιήσασθαι τῶν πραττομένων.
 βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐπύθετο, συνῆκε μὲν τοῦ πρὸς αὐτὸν ἕνεκα
 πολέμου τὴν συμμαχίαν τῷ πάππῳ γεγενῆσθαι πρὸς Μυσοὺς,
 ἔγνω δὲ μὴ ἐκ πρώτης ἀκοῆς ἐκ τῆς ἐσπέρας ἀπανίστασθαι, 10
 ἀλλὰ μένειν τε ἔτι καὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς στρατιᾶς πρό-
 νοιαν ποιεῖσθαι, ἄχρῃς ἂν τι βεβαιοτέρον διδαχθῆ. ἡμέραις
 C δὲ ὕστερον ὀλίγαις πάλιν ἐκ πρωτοστράτορος ἀφικνεῖται γράμ-
 V. 142 ματα πρὸς βασιλέα μηνύοντα, ὡς αἱ πρὸς Μυσοὺς βασιλέως
 σπονδαὶ καὶ ἡ συμμαχία πέρας ἤδη ἔσχον, καὶ οἱ πράξαντες 15
 τὴν συμμαχίαν ἐκ τῶν πρὸς Μυσοὺς αὐτομόλων Ῥωμαῖοι ἐν
 Βυζαντίῳ εἰσὶν ἔτι. βουλευσαμένῳ δὲ μετὰ τῶν ἐν τέλει τῷ
 βασιλεῖ οὐκέτι διαμέλλειν ἐδόκει ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἀλλὰ τάχιστα
 εἰς Βυζάντιον ἀπιέναι, πρὶν τι νεωτερισθῆ. καὶ τῆς ἐσπέρας
 στρατηγὸν Συργῆν ντὲ Λεξιάνο τὸν Κύπριον, ὃς ὕστερον ὤῃξ20

20. Ex Graeco Συργηντελεξιάνο satis infeliciter eduxit suum Syrgentianum Interpres. Restituo fidenter Σύρ Γυὶ ντὲ Λεξιάνο, id est Sire Guy de Lezignem. Cetera dicam in notis. ED.P. Quod ego sine ulla fere litterarum mutatione dedi, Cantacuzeni auctoritate nititur. Is enim Libr. III. Guidonem istum Cyprium, quem hic delitescere acute sensit vir doctus, Συργῆν constanter appellat. Scilicet vox Σύρ, ut in nomine quoque Syrgiannis nostri factum est, coaluit cum ipso hominis nomine, a Graccis ex Gallico Gui corrupto. Nicephorus L. XII. c. 15. 1. eundem Guidonem simpliciter Γῆμ vocat.

censuum incremento ad bellum pro se confirmavit animosioresque reddidit. Ipse vero Thessalonicae ratiocinatores et scribas instituit, per quos occidentem digerebat et adaequabat: item praeter eos, qui erant, alios catalogos confici iussit, ut cresceret exercitus. Eo in his versante, rursus a protostratore litterae, indicantes, seniore imperatorem, a Michaelē Moesorum rege prius dissidentem, nunc cum eo pacis foedus et belli societatem coivisse: nesciri tamen, ob quem finem: et idcirco hoc ad eum perscribendum censuisse. Ne-
 pos avum cum Moeso propter bellum adversus se societatem istam pepigisse animadvertit: statuit autem, non subito ad primam auditionem abducendum ex occidente exercitum, sed haerendum adhuc illique et rebus aliis providendum, donec certiora nuntiarentur. Diebus aliquot praeteritis, scripsit protostrator, foedus imperatoris et societatem cum Moesis iam constitutam, eiusque conciliatores, Romanos ex transfugis ad Moesos adhuc Byzantii degere. Impera-

Ἀρμενίας ἐγεγόνει, ἑξάδελφον αὐτῷ ὄντα μητροῦθεν, καταστη- A. C. 1328
 σάμενος, ἄρας ἐκ Θεσσαλονίκης αὐτὸς ἅμα τῇ στρατιᾷ, ἦλθεν
 εἰς Διδυμότειχον. ὀλίγας δὲ αὐτῷ ἐνδιατρούσας ἡμέρας, ἐξελ-
 θὼν ἐκεῖθεν, ἦκεν εἰς Βυζάντιον. γενόμενος δὲ πρὸς τὰς πύ- D
 5λας τῆς προσαγορευομένης Γυρολίμνης, καὶ Πεπανόν τινα τῶν
 ἐν Βλαχέρναις προκαθήμενον βασιλείων, τῶν τῆδε τειχῶν τὴν
 φυλακὴν πεπιστευμένον εὐρῶν, ἐπεὶ διὰ τὴν ἐκείνου ἔφοδον
 ἐν φυλακῇ εἶχεν ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς τὰ Βυζαντίου τείχη,
 ἐκέλευεν ὡς βασιλέα τὸν πάμπαν ἐλθόντα ἀπαγγέλλειν, ὅτι τε
 10γένοιτο ἐγγὺς τειχῶν καὶ δέοιτο συγγνώμης τυχεῖν τῆς παρ'
 αὐτῷ. μὴ δὴ διὰ τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν συμβάντα ἀθεράπευτα
 λογιζέσθαι εἶναι τὰ κακά. ἔξῃστι γὰρ, εἶπερ καὶ νῦν ἐθελή-
 σεις, τὸν τε πόλεμον καταθέσθαι καὶ ὃ, τι βούλει χρήσασθαι
 αὐτῷ. πάντως δὲ οὐκ ἐπιλελῆσθαι, ὀλίγου τοῦ παρωχηκότος
 15ἔσθαι χρόνον, ὅσα ἐλθὼν ἐδεῖτο περὶ τῆς εἰρήνης, ταύτην ἀν-
 τὶ τοῦ πολέμου μᾶλλον ἐλέσθαι συμβουλευόν, καὶ μὴ τοῖς P. 178
 ἐνάγουσι πείθεσθαι πολεμεῖν, ὡς οὐδὲν ὀνήσουσιν ἐπὶ τῶν
 ἔργων, ὧν αὐτὸς μὲν οὐκ ἐβούλετο προφήτης εὐρεθῆναι. ὁμοίως
 δὲ ἐξέβη ἢ προεῖρήται αὐτῷ. εἰάν δὲ νῦν καταθέσθαι τὸν πό-
 20λεμον πάλιν ἐθελήσης, ἐκεῖνά τε ὡς μηδὲ τὴν ἀρχὴν γεγενη-
 μένα λογιεῖται καὶ γνώμης οὕτως ἔχει καὶ παρασκευῆς, ὡς
 πάντα πράξων, ἅττα ἂν αὐτὸς κελεύης. Ὁ μὲν Πεπανὸς τῷ

8. Legebatur Βυζαντίων.

tori, consilio cum primoribus habito, visum non diutius Thessa-
 lonicae cunctandum, sed antequam novaretur quippiam, Byzantium
 prouiderandum. Itaque Syрге de Lesiano, Cyprio, qui postea
 rex Armeniae factus est, consobrino suo, duce occidentis creato,
 Thessalonica cum copiis proficiscens, Didymotichum venit; inde
 post paucos dies Byzantium. Cum ad portam Gyrolimnae esset
 et Pepanum quendam, ante palatium in Blachernis sedentem,
 reperisset, qui illic custodem murorum ageret, (siquidem ob
 hostilem nepotis adventum imperator moenia Byzantina servabat,)
 iussit eum ire nuntiatum, se prope muros esse ipsumque veniam ac
 pacem poscere. Propter ea, quae in occidente contigissent, non
 esse malorum desperandum remedium: nam et nunc, si mitigaretur,
 bellum licere omittere et secum agere pro arbitrio. Plane autem
 tenere et illum memoria, quantopere nuper ipse eodem veniens
 pacem flagitasset eamque bello anteferendam admonuisset, nec
 obsequendum ad arma exstimulantibus; quando nihil utilitatis alla-
 turi sint in rebus, quarum ipse vates inveniri noluisset: nihilo mi-
 nus evenisse, ut praedixerit. Nunc si bona voluntate arma missa
 fecerit, quae facta sint pro non factis reputatum iri et se ita com-
 paratum, ut quae ipse iusserit exsecuturus sit omnia. Pepanus com-

Α. C. 1328 *προεσβυτέρῳ βασιλεῖ ἀπήγγελλεν ἐλθῶν ὅσα ἦν παρὰ τοῦ νέου
 προστεταγμένος βασιλέως. ὀλίγη δὲ ὕστερον ἐπανελθὼν, ἀπήγ-
 γελλε τῷ νέῳ βασιλεῖ, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τῶν τῆδε ὅποι βού-
 λοιτο ἀποχωρεῖν καὶ μὴ κατατρίβειν τὸν καιρὸν εἰκῆ καὶ
 Βμάτην, μέλλοντα οὐδὲν ἀνύειν ὧν διανοεῖται. ἐρομένου δὲ τοῦ
 νέου βασιλέως, εἰ μηδὲν αὐτῷ πλέον προστάξειε βασιλεὺς,
 „οὐδὲν” εἶπεν ὁ Πεπανός. „οὐκοῦν” ἔφη „τὸ βασιλέως πρόσ-
 ταγμα πληρῶν, ὅποι ἂν ὁ θεὸς ἤγοιτο βαδιοῦμαι.” καὶ ἀνα-
 ζεύξας ἐκεῖθεν, ἐν τοῖς λειμῶσι τοῖς παρὰ τὴν γέφυραν τῆς
 Καμήλου ἠύλισατο τὴν νύκτα, καὶ ἐς τὴν ὕστεραίαν πάλιν
 10 παρὰ τὰς αὐτὰς πύλας ἐλθὼν, ἐδεῖτο βασιλέως προσδέξασθαι
 τὴν εἰρήνην καὶ τὸν πόλεμον καταλύσαι. ὡς δ’ ἐσήκουεν οὐ-
 δεῖς, ἀναστρέψας ἤλαυνε πρὸς τὸν Μέλανα ποταμὸν, ἔνθα πρω-
 τοστράτωρ ἦν μετὰ τῆς ὑπολοίπου στρατιᾶς ἐστρατοπεδευμένος.
 C βασιλεὺς μὲν οὖν ἦε ἡγούμενος τῆς στρατιᾶς, ὁ μέγας δὲ ὑπε-
 15 λείπετο δομέστικος χρεῖας τινὸς ἕνεκα ὀπίσω. προσελθὼν δὲ
 αὐτῷ τις ἐν ἐνδύμασι διεῖξέωγόςιν οἶα τὰ τῶν πενήτων, κρύ-
 φη τι ἔλεγεν ἔχειν αὐτῷ διαλεχθῆναι. προσελθὼν δὲ ἐφ’ ἰκα-
 νὸν ὅσον μὴ ὀρᾶσθαι ἀπὸ τῶν τειχῶν, ἐκέλευεν ὅ,τι ἂν βού-
 λοιτο φράζειν. ὁ δὲ καὶ ἕτερόν τινα προσκαλεσάμενος τὸν κοι-
 20 νωνοῦντα αὐτῷ τῶν βουλευμάτων, οὐδενὸς αὐτοῖς ἑτέρου
 συμπαρόντος, φίλοι μὲν ἔφασαν αὐτοῖς ἐς τὰ μάλιστα ἀλλήλοις
 εἶναι ἐκ παλαιοῦ καὶ τὰς οἰκήσεις ἔχειν γειτονούσας. ὀρῶντες
 δὲ ὅσα ἀδικεῖται καὶ ἀπελαύνεται ὁ νέος βασιλεὺς ἐπὶ προφά-
 D σει οὐδεμιᾶ, ἀλγεῖν τε οὐκέτι ἀνεκτῶς καὶ προθνυεῖσθαι, ἀν25*

*missa nuntiatum vadit parvoque intervallo reversus, refert, mandare
 avum, uti hinc quo lubeat se auferat, neve incassum ac frustra tem-
 pus terat, cum nihil eorum, quae somniet, consecuturus sit. Rogante
 illo, Numquid aliud? Nihil, ait Pepanus. Ergo imperatoris iussi-
 bus parebo, ait, et quo me duxerit Deus ibo. Inde regressus, in
 pratis iuxta pontem Cameli pernoctavit. Postridie ad easdem portas
 rediens, orat, uti pace bellum mutaretur. Non exauditus, ad Me-
 lanem flumen retrocedit, ubi protostrator cum cetera parte exercitus
 castra fixerat. Ibat igitur imperator ducens militem. Domesticus
 nescio quo negotio praepeditus, sequebatur. Ad quem accedens ho-
 mo veste lacera, ut pauper, habere se ait quod clam diceret. Pro-
 gressus igitur a moenibus tanto spatio, quantum oculi amplius non
 ferrent, edicere mysterium iussit. Ille alium quendam consilii par-
 ticipem advocat. Tum insuper nemine praesente, incipiunt, Se iam
 olim inter se amare, ut qui maxime, et contiguis habitare in aedi-
 bus. Cernentes autem, quam iniique immerito suo haberetur pelle-
 returque iunior imperator, dolere incredibiliter et ad opem sic afflic-
 to pro viribus ferendam si liceat, paratos esse: potissimum, ex*

ἐξῆ, ἀμύνειν τὰ δυνατὰ ἀδικουμένῳ, καὶ μάλιστα ἐξ ὅτου κα- A. C. 1328
 τὰ τε Ῥήγιον ἀπολογούμενος ὁ βασιλεὺς πάσης ἀπέλυσε αἰτίας
 ἑαυτὸν, (παρεῖναι γὰρ τότε καὶ αὐτούς,) καὶ ἐνταῦθα ἀφικό- V. 143
 μενος πολλαῖς ἐχρήσατο δεήσεσι καὶ ἰκεσίαις πρὸς τὸν πάπ-
 5πον, μὴ τὸν πόλεμον κινεῖν. γνώμης μὲν οὖν οὕτως ἔφρασαν
 ἔχειν καὶ παρασκευῆς· ἐνδεεστέρας δὲ οὔσης τῆς δυνάμεως
 αὐτῶν ἢ κατὰ τὴν προθυμίαν, καιρὸν ζητεῖν, καθ' ὃν ἂν αὐ-
 τοῖς ἐγγένοιτο καὶ ἔργῳ ἃ προεῖλοντο δοῦν· ὃν δὲ καλῶς ποι-
 οῦντα ἤκειν. μετὰ γὰρ τὸ βασιλέα τὸν νέον πρὸς τὴν ἐσπέραν
 10 ἐκστρατεῦσαι, τοὺς τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως ἐπιτετραμμένους,
 οὕτω τοῦ θεοῦ πόρρωθεν τὰ λυσιτελοῦντα προκατασκευαζομέ-
 νου, τοῖς ἐπὶ ταῖς πύλαις τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ καλουμέναις
 τείχεσιν ἐπιστῆσαι, ὥστε νύκτωρ ἔχειν ἀγρυπνοῦντας φυλα- P. 179
 κὴν ἅμα καὶ ἑτέροις ὀκτῶ ἐκ διαδοχῆς. αὐτοῖς μὲν οὖν εὐθύς,
 15 τούτου γενομένου, ἔννοιαν εἰσελθεῖν τοῦ δυνήσεσθαι ἂν ποτε
 βασιλεῖ χρησίμους εἶναι. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐπύθοντο ὅσον οὐδέπω
 εἰς Βυζάντιον ἀφίξεσθαι αὐτὸν, τοῖς ἐταίροις, ὃ φασι, κύ-
 βον ῥίψαντες, διειλέχθαι περὶ τοῦ βασιλεῖ τῷ νέῳ τὴν πόλιν
 προδιδόναι, πεπεικέναι τε δίκαιά τε ἅμα δόξαντας λέγειν καὶ
 20 συμφέροντα πᾶσι Ῥωμαίοις· καὶ νῦν εἶναι ἐν ἐτοίμῳ, κλίμα-
 ξι τὸν βασιλέα ἀνάγειν εἰς τὸ τεῖχος, νύκτα φυλάξαντας καθ'
 ἣν αὐτοῖς ἢ διαδοχῇ ἐστὶ τῆς φυλακῆς. οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα
 εἶπον· ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὸν μὲν ἀπαγγελοῦντα βασιλεῖ B
 περιμένειν ἐπεμψεν εὐθύς, τοὺς δὲ διειλεγμένους ὅ,τι τε κα-
 25 λοῦντο ἠρώτα καὶ εἴ τι παρὰ βασιλέως αἰτοῖεν, ὡς δίκαιοι ὄν-

13. Post ἐπιστῆσαι deest αὐτούς. 14. αὐταῖς et 15. ἔννοια
 legebantur vitiose.

quo apud Rhegium de obiectis se purgarit, (nam et se tunc adfuisse,) et huc profectus, multis precibus obtestationibusque avum oneravit, ne bellum ordiretur. Animo igitur et consilio ita se paratos esse aiebant. Sed quia alacritati par facultas deesset, opportunitatem quaerere, qua quae certo statuissent facto praestarent, quae nunc praeclara se offerret. Nam postquam imperator iunior in occidentem movisset, praefectos vigilum, ita Deo quae conducerent multo ante praestruente, murorum supra portam sancti Romani custodiam sibi ad agendas cum aliis ex successione per noctem excubias commendasse. Ex quo statim cogitarint, posse se aliquando imperatori utilem navare operam. Ubi vero didicerint mox Byzantii affuturum: et iacta alca, quod aiunt, cum sociis de urbe ei prodenda egissè, et visos aequa Romanisque omnibus profutura loqui, persuasisse: iamque promptum esse, imperatorem in murum subducere, observata nocte, qua ipsorum forent vigiliae. Haec illi. Magnus domesticus extemplo mittit qui imperatorem moneat, uti subsistat. Eos

- A.C. 1328 *τες εὖ παθεῖν τῆς εἰς βασιλέα ἕνεκα εὐνοίας. οἱ δ' ἔφασαν, Κάμαρις μὲν καλεῖσθαι καὶ Καστελιάνος, μηδὲν δὲ αἰτεῖν, ἀλλὰ προῦκα τοῦ καλοῦ ἕνεκα καὶ τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος τὴν ἐπιχειρήσιν ὑπελθεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ αὐθις ἐπιτρέψαντος ὁ βούλοιντο αἰτεῖν, ἰσχυρίζαντο αἰτεῖν μηδὲν, παραλαβὼν αὐτοὺς ἤγεν ὡς βασιλέα. συμμίζας δὲ αὐτῇ, „ὁ θεὸς” εἶπεν „ἢ σὺ πρὸ μικροῦ παρέσχηκας ἢ εἴχες, ἢ βούλεται νῦν αὐτὸς εὐεργετῆ.” ἀνεμί-*
- C *μνησκε δὲ αὐτὸν ἔργον τινός, ὃ ἦν εἰργασμένος πρὸ μικροῦ.*
- νζ. *Ἐτι γὰρ ἐνδιατρίβοντος Θεσσαλονίκη, τῶν ἐν Βυζαντίῳ βασιλεῖ τῷ πρεσβυτέρῳ συνόντων συγκλητικῶν ἐξ* 10 *συμφωνήσαντες ταῖς γνώμαις, πέμψαντες εἰς Θεσσαλονίκην, D διειλέγοντο κρύφα τῷ βασιλεῖ, ὡς, εἰ βούλοιο Βυζάντιον κατασχεῖν, αὐτῶν παραδιδόντων, (ἦσαν γὰρ οὐκ ἀδύνατοι ποιεῖν,) πρῶτον μὲν αὐτοῖς πιστώσασθαι δι' ὄρκου, τῆς τε ὑπερησείας ἐφ' ἣν νῦν τελεῖ τὸν μέγαν ἀποστήσαι λογοθέτην τὸν* 15 *Μετοχίτην καὶ διὰ βίου παντός δι' ὄργης ἔχειν καὶ συγγνώμην μηδέποτε παρασχεῖν. ἔπειτα δὲ καὶ ἕτεροῦ ἅττα ὅσα αὐτοὶ ἠτοῦντο, ἐκπληροῦν. κὰν ταῦτα αὐτοῖς πιστώσῃται δι' ὄρκου, μηδὲν ἀναβαλλόμενον ἤκειν, ὡς ἅμα τῷ ἐλθεῖν παραληφόμενον τὴν πόλιν. ἐφ' οἷς ἀπεκρίνατο ὁ βασιλεὺς, τοῦ* 20 *μὲν μήτε αὐτὸν ἐν τῷ νυνὶ πολέμῳ αἰτίαν παρεσχῆσθαι, μήθ' ὑφ' ἑτέρων μάλιστα ἐθέλειν κινήθῃναι τὴν ἀρχήν, καὶ κινή-*
- V. 144 *θέντος δὲ, πάντα τρόπον ἐπινενοηκέναι καὶ μηχανήν, δι' ὧν*

10. πρεσβυτέρῳ ED. P. pro πρεσβυτέρων.

de nominibus et si quid ab imperatore petant, interrogat: quandoquidem pro benevolentia in illum aliquo digni munere apparebant. Respondent, unum Camarin, alterum Castelianum appellari; nihil petere, sed gratuito honestatis et communis emolumentī causa hoc operis aggressuros. Ubi, domestico iterum potestatem petendi quod vellent offerente, se nihil petere autumarunt, ad imperatorem eos adducit: cui propior factus, Deus, inquit, cui tu paulo ante obtulisti quae habes, quae vult nunc tibi rependit: et simul rei cuiusdam, quam non ita pridem patrauerat, cum commonfacit.

57. Etenim cum adhuc Thessalonicae moraretur, ex optimatibus avi sex conspirantes cum eo occulte egerunt, si placeret occupare Byzantium, ipsis tradentibus, quod poterant, primum se illis iureiurando obstringeret, munere, quo nunc fungeretur, magnum logothetam amoturum atque illi in perpetuum succensurum neque unquam ignoturum: deinde alia quaedam, quae postularent, praestitutum. Ita si fecisset, sine mora veniret; simul enim venturum et urbem in potestatem accepturum. Super quibus respondit imperator, neque se huic bello caput fuisse, neque omnino ab aliis id suscitari voluisse; et eo suscitato, modum viamque omnem excogitasse, quibus

ᾧτε αὐτὸν δυνήσεσθαι καταλύειν, θεὸν τε εἰδέναι, τὸν πάν- A.C. 1328
 τα καὶ πρὶν γενέσθαι εἰδόντα, καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα μονο- P. 180
 ουχὶ φωνὴν ἀφιέντα μαρτυρίων, καὶ ὑμεῖς δ' αὐτοὶ συμμαρ-
 τυρήσετε ἂν ἐμοὶ, ἐὰν θέλητε λέγειν τάληθῆ. ἐπεὶ δ' οὕτω
 5 τὰ ἡμέτερα πράγματα συνεσκευάσθη, ὥστε ἀνάγκη εἶναι,
 μηδ' ὄλως βασιλέως παραδεχομένου τὴν εἰρήνην, ἢ τὸν ἕτε-
 ρον ἐκπεσεῖσθαι τῆς ἀρχῆς ἢ διαφθείρεσθαι τὸ ὑπήκοον δι-
 στάμενον πρὸς ἑκατέρους, βούλομαι ἀναγκαίως, ἢ ὑμῶν προα-
 τόντων ἢ τινων ἑτέρων, ὑπ' ἑμαυτὸν ποιήσασθαι Βυζάντιον,
 10 ὡς, ἂν μὴ τοῦτο γένηται, τῶν ἐμφυλίων οὐ πανσομένων πολέ-
 μων. ἐπὶ τοιούτοις μέντοι οἶα αὐτοὶ αἰτεῖσθε, οὐ Βυζάντιον
 μόνον, ἀλλ' οὐδ' εἰ τόσαι πόλεις ἦσαν ὅσοι πύργοι Βυζαντίου, B
 ἠθέλησα ἂν κατασχεῖν. τὸ μὲν γὰρ τὸν μέγαν λογοθέτην ἀπο-
 στήσαι τῆς ὑπηρεσίας, ἐφ' ἣν νῦν τελεεῖ, οὐ μόνον διὰ τὸ αἰ-
 15 τεῖν ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἄλλως πρὸς τὸ ἀηλλάχθαι πραγμάτων,
 ἐπράξα ἂν, ὑπ' ἐμοὶ γενομένων τῶν πραγμάτων. τὸ μέντοι
 γε αὐτοῦ καταψηφίσασθαι διὰ βίον ἀπαραίτητον ὄργην, ἀδυ-
 νατώτατον τῶν πάντων. μὴ γὰρ οὕτω μαυεῖν ὥστε διὰ τῆς
 εἰς ἐκεῖνον ἀπαραίτητον ὄργῆς ἑμαυτῶ ἀποκλεῖσαι τὰ φιλάν-
 20 θρωπα σπλάγχνα τῆς ἀγαθότητος τοῦ θεοῦ. ἐπειδὴ ᾧ μέτρῳ
 μετρήσομεν τοῖς συνδούλοις, ἀντιμετρήσειν ἀπεφάνητο ἡμῖν
 καὶ ταῦτα οὐκ ἐξίσσης τῶν ἡμῖν ἡμαρτημένων ὄντων, ἀλλ' C
 ἀπειροπλασίῳ τινὶ ὑπεροχῇ τῶν ἐμοὶ πρὸς θεὸν ἡμαρτημένων
 διαφερόντων. τοιγαροῦν τὸ μὲν ὑπ' ἑμαυτῶ ποιήσασθαι Βυ-

3. μαρτυρίων sensu caret; lego μαρτυρεῖν.

id posse dissipari arbitraretur; idque Deum nosse, qui norit omnia, antequam fiant, resque ipsas tantum non missa voce testificari id ipsum; quin et eos ipsos, si vera dicere velint, testimonium sibi laturus. Quia vero ea conditio rerum sit, ut avo pacem funditus reiectante, necessario aut alter illorum imperio depelli aut subiecti dissidiis intestinis ad perniciem vocari debeant, velle se, idque ex necessitate, aut ipsorum aut aliorum ope sub ius suum redigi Byzantium: quod nisi fiat, nunquam bellis civilibus defuturam materiam. Ob ea autem, quae rogassent, non Byzantio dumtaxat potiri nolle; sed neque tot urbibus, quot sunt Byzantii turres. Magno logothetae dignitatem, qua nunc fungeretur, non solum quia illi peterent, sed alioqui etiam ut molestiis liberaretur, abrogatum fuisse, si penes se summa imperii fuisset. Ut autem iram inexorabilem in omni vita adversus eum retineret, id esse unum, quod omnium minime fieri posset. Egone ita delirem, inquit, ut per implacabilem iram adversus illum mihimet divinae bonitatis benigna viscera praeccludam? siquidem qua mensura conservis nostris mensi fuerimus, eadem se nobis remeasurum pronuntiavit: idque cum peccata nostra contra deum infinitis partibus ea superent, quae ab hominibus con-

A.C. 1328 ζάντιον καὶ πάνν βούλομαι τοῦ κοιῆ λυσιτελοῦντος ἔνεκα. τούτου δὲ τοῦ αἰτήματος ἀπόντος, καὶ εἶγε καὶ ὑμῖν συνδοκεῖ, τότ' ἤδη καὶ περὶ τῶν ἐπιλοίπων ὑμῶν ἀκούσομαι αἰτημάτων." Τούτων μὲν οὖν ὁ μέγας τότε δομέστικος ἀνεμίμησε βασιλέα, καὶ ἕτερο' ἄττα πρὸς αὐτὸν διαλεχθεῖς, προσῆγε τοὺς ἄν-5 δρας. οἱ δὲ καὶ πρὸς βασιλέα διεiléχθησαν τὰ ἴσα καὶ ἦ μὴν διῶσχυρίζοντο αὐτοὶ δυνήσεσθαι τὴν πόλιν παραδώσειν. ἐπαι- Δνέσας δὲ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ εἴ τι ἐπνυθάνετο αἰτοῦεν· οἱ δ' ἐπειθοντο αἰτεῖν οὐδὲν, πολλὰ δὲ πολλάκις παρὰ βασιλέως ἐκβιασθέντες, ἤτήσαντο γῆς εἴκοσι πλέθρα. γελᾶσας δὲ πρὸς 10 τὴν αἴτησιν ὁ βασιλεὺς, „ἀλλ' ἐγὼ" εἶπε „θεοῦ διδόντος, ἀξί- αν ὑμῖν ἀποδώσω τῆς εὐγνωμοσύνης τὴν εὐεργεσίαν." ἔτι δὲ αὐτῶν περὶ τῶν τοιούτων διαλεγομένων, ἐκ Σκοπέλου παρὰ τοῦ ἄρχοντος ἄγγελος ἦκε μηνύων, ὡς ὁ τῶν Μουσῶν βασι- λεὺς Μιχαὴλ ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων ἡγεμο- 15 νίας ἐλθὼν, παρὰ πόλιν αὐτῷ ὑπήκοον Διάμπολιν προσαγο- ρευομένην ἐστρατοπέδευσε, καὶ συμμαχίαν ἐπαγόμενος ἐκ Σκυ- θῶν, οἱ παρὰ Ῥωσοκάστρω εἰσὶν ἐστρατοπεδευμένοι. ὧν ἀκού- σας ὁ βασιλεὺς, ἐβουλεύετο ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ ὅ, τι δεοῖ ποιεῖν, καὶ ἐδόκει χεῖρα ἐλθεῖν παρὰ τὴν Λόγους οὖσαν ὄρει- 20 νήν ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Βυζαντίου, ὅπως τὰ πρὸς τὴν παράληψιν πράττηται αὐτοῖς, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸ μὴ κύ- κλωσιν παρέχειν τὸ χωρίον δυσπρόσοδον ὄν, ὥστε ἔχειν, ἄν

13. Haec *Scopelus* Thraciae urbs est. *ED. P.* 18. *Gregorae* Ῥου- σόκαστρον dicitur. *ED. P.* 20. In MS. ad v. *Λόγους* adscri- ptum erat, *Φρούριόν τι παρὰ τὸ στόμα τοῦ Ἐδξείνου Πόντου*, id est, *Castellum quoddam ad ostium Ponti Euxini situm. ED. P.*

tra nos peccantur. Proinde Byzantium sibi pro communi utilitate subiectum percipere; hac autem petitione excepta, si qua alia ipsis petenda viderentur, auditurum. Hoc illi magnus domesticus in memoriam revocabat: et plura cum eo disserens, viros producebat, qui eadem apud imperatorem loquebantur, asseverantes, se illi urbem tradere posse. Quibus collaudatis, quaesivit, num quid ab se peterent. Ii nihil petere constituerant: sed cum imperator instaret saepius, viginti iugera petiverunt. Tum ridens ille, At ego, inquit, divino concessu probitati vestrae digna praemia persolvam. Medio in sermone advolat Scopelo a praefecto nuntius, Michaellem Moesorum regem in suis et Romanorum confiniis apud urbem suam nomine Diampolin castra locasse, Scytharum comitatum auxiliis, qui iuxta Rhosocastrum tentoria habent. Imperator quid faciendum, magni domestici consilium exquirat: ad castellum Logos in montanis situm progrediendum decernunt, tum quod Byzantio propinquum et ad eius occupationem parandam opportunum, tum quod locus accessu difficili- bus hostibus cingendi facultatem eriperet: ut et invadentibus resistere

τις ἐπίη, ἀμύνεσθαι τε, ἂν ἔξῃ, καὶ ἡσυχίαν ἄγειν πρὸς τὰ A.C. 1328
 καρτερώτατα ἀποχωρήσαντας. οἱ μὲν οὖν οὕτω βουλευσάμε-
 νοι, τὸν Κάμαριν μὲν ἐκέλευον ἔπεσθαι αὐτοῖς, ὡς ἂν εἰδέ-
 ναι ἔχη τὸ στρατόπεδον βασιλέως ὅπῃ εἴη· τὸν δ' ἕτερον εἰς
 5 Βυζάντιον ὡς καὶ τοῖς ἑτέροις τὰ πεπραγμένα ἀπαγγελοῦντα
 ἀπιέναι. ἐλθόντες δὲ παρὰ τὸν Μέλανα ποταμὸν, ἔνθα καὶ
 ἡ λοιπὴ στρατιὰ ἅμα πρωτοστράτορι ἐστρατοπεδευμένη ἦν,
 τὰ τε περὶ τῶν πραιτόντων τὴν ἄλωσιν αὐτῷ ἐκοινοῦντο Βυ- Β
 ζαντίου, καὶ ὅσα πύθοιντο περὶ τῶν Μυσῶν καὶ περὶ τῆς εἰς
 10 Λόγους στρατοπεδείας, προστιθέντες καὶ τὰς αἰτίας. καὶ ἐπει- V. 145
 δὴ καὶ αὐτῷ ἐδόκει καλῶς ἔχειν, ἄραυτες ἐκείθεν, ἐστρατο-
 πεδεύσαντο ἐν Λόγους. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἠγγέλθη αὐτοῖς,
 ὡς στρατεύμα Μυσῶν περὶ τρισχιλίους ἵππους ἦκεν εἰς Βυ-
 ζάντιον κατὰ συμμαχίαν τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ· ἠγείται δὲ
 15 αὐτῶν Ἰβάνης ὁ Ῥῶς. ἐθορύβησε μὲν οὖν οὐ μετρίως τοῦτο
 τὸν νέον βασιλέα. ἐξετάζοντι δ' αὐτῷ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομε-
 στικῷ καὶ πρωτοστράτορι ὃ, τι τὸ πείσαν τὸν βασιλέα Μυσῶν
 τὰς μὲν πρὸς αὐτὸν σπονδὰς ἠθετηκέναι καὶ τοὺς ὄρκους, ἀδελ- C
 φῆς ὄντα σύνοικον, τῷ πρεσβυτέρῳ δὲ βασιλεῖ συμμαχεῖν,
 20 ὕπενόουν μὴ ἀληθεῖς εἶναι τὰς γεγενημένας συνθήκας καὶ τὴν
 συμμαχίαν, ἀλλὰ συνιδόντα τὸν Μυσὸν, ὡς ὁ πρεσβύτερος βα-
 σιλεὺς ἅμα μὲν ἔχθει τῷ πρὸς τὸν ἕγγονον, ἅμα δὲ καὶ δέει
 τοῦ μὴ τοὺς συνόντας αὐτῷ Ῥωμαίων διεφθάρθαι ὑπ' ἐκείνου
 καὶ ἐπιβουλεύειν αὐτῷ, ἔῃον ἂν παραδέξαιτο ἐν βασιλείοις
 25 φρουρὰν Μυσῶν, οἴομενος οἷα ξένους καὶ συμμάχους αὐτῷ
 μᾶλλον εὐνοεῖν, πέμψαι τὸν στρατὸν, πρόφασιν μὲν, ὡς μα-

et in secessu natura munitissimo tuto possent quiescere. Hoc de-
 liberato, Camarin sequi, ut sciret, ubinam imperator se teneret; alte-
 rum Byzantium abire et sociis acta referre iubent. Cum ad Melanem
 flumen venissent, ubi reliquum copiarum cum protostratore manebat,
 cum eodem de iis, qui se Byzantium prodituros pollicentur, et quae
 de Moesis cognovissent, ac de castrametatione in Logos, causis eliam
 recensitis, communicarunt. Cum et ille assentiretur, eo perrexe-
 runt. Die altero intellectum est, circiter tria millia equitum Moeso-
 rum imperatori avo Byzantium, ducente Ibane Russo, auxilio mitti:
 id quod nepotem non modice perturbavit. Investigantes autem causam
 ipse, magnus domesticus et protostrator, qua adactus Moesorum rex,
 quamvis sororis maritus, foedus secum sancitum violaret seniorique
 suppetias adveniret, suspicati sunt, non vere illos, non vere animo foe-
 deratos, nec verum esse auxilium: sed cum sciret Moesus, seniore
 partim odio in nepotem, partim metu, ne qui secum essent proce-
 res Romani ab illo corrumpentur sibi que insidias struerent, facilius
 Moesorum custodiam in palatium admissurum, ratum, se tamquam

A.C. 1328 γοιμένους ἡμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ, τῇ δ' ἀληθείᾳ, εἰ δύναιντο τῶν βασιλείων κρατῆσαι κατ' ὀλίγους εἰσελθόντες· εἶτα καὶ αὐτὸς Δπανστρατιᾷ ἔλθων, Βυζαντίους τε ποιήσεσθαι ὑποχειρίους καὶ οὕτως ἤδη καὶ τῇ ἄλλῃ ἐπιδήσεσθαι Ῥωμαίων ἡγεμονία. καὶ τεκμήριον ἐποιοῦντο τὸ ἐπάγεσθαι καὶ Σκύθας συμμάχους δέει5 τοῦ μὴ βοηθεῖν αὐτοῖς ἐς Βυζάντιον, εἴ τι γένοιτο τοιοῦτον. τοιαῦτα μὲν αὐτοῖ ἐκ λογισμῶν περὶ τῆς συμμαχίας ὑπενόουν. ἦσαν δὲ καὶ ἀληθῆ, ὡς ὕστερον ἀκριβῶς ἐξεγένετο μαθεῖν. ὑπετίθει δὲ τὴν βουλὴν τῷ βασιλεῖ Μυσῶν ἐκ τῶν αὐτομόλων παρ' αὐτῷ Ῥωμαίων τις καὶ ἐπηγγέλλετο αὐτῷ καὶ τὸ 10 ἔργον καταπράξεσθαι αὐτός. διὸ καὶ ἤρέθη πρὸς τὴν συμμαχίαν πρεσβευτής. πείρας δὲ ἔνεκα ὁ βασιλεὺς πέμψας πρὸς Ἰβάνην, ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν ἐκ τῆς Ῥωμαίων σπονδῶν γὰρ οὐσῶν αὐτῷ πρὸς βασιλέα Μυσῶν τὸν γαμβρὸν, αὐτὸν εἰς P. 182 τὴν Ῥωμαίων παρεληλυθέναι ἔχοντα στρατιάν. εἰ μὲν οὖν 15 αὐτῷ βοηθήσων ἦκει, εἰς τὴν ἰδίαν ἀναχωρεῖν μὴ δεῖσθαι γὰρ αὐτοῦ· εἰ δὲ πολεμήσων, ἐκδέχεσθαι αὐτὸν ὡς ἐπὶ μάχην. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε πειρώμενος Ἰβάνη. ἐδόκει γὰρ οὐ λυσιτελεῖν ἐν τῷ τότε πόλεμον ἄρασθαι πρὸς Μυσούς. Ἰβάνης δὲ ὄρκους ἐγγράφοις διεβεβαιοῦτο πρὸς βασιλέα, μήτε 20 τὸν αὐτοῦ δεσπότην παρεσπονδηκέαι, ἀλλ' ἐμμένειν ταῖς σπονδαῖς ταῖς πρὸς αὐτὸν, μήτ' αὐτὸν καὶ τὴν στρατιάν κατ' αὐτοῦ ἐνθάδε ἦκειν. ἀναγνοὺς δὲ τοὺς ὄρκους ὁ βασιλεὺς, μᾶλλον ἐπερῆώσθη πρὸς τὸ ἀληθῆ εἶναι ἃ αὐτὸς ὑπενόει περὶ τῆς

24. Videtur deesse ὑπολαμβάνειν, aut quid eiusmodi. ED. P. Ego nihil ad integritatem desidero.

hospites atque commilitones perbenevolos experturum, turmas misisse; sub obtentu quidem, ut contra ipsos pugnaturus, re autem vera, ut si possent, palatium occuparent, pauci ingressi: deinde ipse toto agmine superveniens, Byzantios subigeret et sic reliquum quoque Romanorum principatum invaderet. Pro indicio erat, quod et Scytharum secum subsidia duceret: quia timeret, ne si quid tale fieret, Moesi adversus Byzantium operam conferre detrectarent. Haec illi de ista societate probabiliter suspicabantur: veramque fuisse suspicionem, postea perspicue patuit. Atque istuc Moeso quidam transfuga Romanus suasit, pollicitus, se ei rem effectam daturum: quocirca etiam pro interprete societatis huius delectus est. Periculi faciendi imperator iunior mittens ad Ibanem, Romanorum finibus ut excederet imperavit. Iunxisse enim se foedus cum rege Moesorum, quicum sua soror sit: atque ideo ipsum cum exercitu fines Romanorum ingredi non debuisse. Si opem sibi laturus veniat, in Moesiam recedat: non enim ope eius indigere: si pugnaturus, se illum ad pugnam exspectare. Haec tentandi causa dicebat: non enim tum expedire putabat cum Moesis configere. Iba-

συμμαχίας τῶν Μυσῶν. καὶ αὐτίκα τὸν Πεπαγωμένον Γεωρ- A.C. 1328
 γιον πέμπας πρὸς βασιλέα τὸν πάππον, ἔδειτο αὐτοῦ μὴ τοὺς Β
 λόγους ὑποπεύειν ὡς πολεμίου, ἀλλὰ πείθεσθαι καὶ Ῥω-
 μαίοις καὶ αὐτῷ συμβουλευόντι λυσιτελοῦντα. καὶ τοῖς κατὰ
 5 συμμαχίαν ἤκουσι Μυσοῖς πρὸς μὲν τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον
 ὅ, τι ἂν βούλοιο χρῆσθαι, βασιλείων δὲ ἐντὸς μήτε ἅμα
 πλείους δέχεσθαι Μυσῶν, μήτε ὀπλισμένους· ἀλλ' εἴ ποτε
 καὶ ἐσίοιεν, ὀλίγους τε καὶ κατὰ διαδοχάς, ἵνα μὴ δοκοῖεν
 προπηλακίζεσθαι σύμμαχοι ὄντες, καὶ ὕπλων χωρὶς, μάλιστα
 10 δὲ ἐν ἀρίστου τῇ ὥρᾳ πλείω ποιεῖσθαι φυλακῆν. οὐ μὴν ἀλλὰ
 καὶ βασιλείων ἐντὸς στρατιὰν ἐγκαθιδρῶσαι ἀξιόμαχον Ῥω- C
 μαίων, καὶ ἐν φυλακῇ πάσῃ ἑαυτὸν τε καὶ τὴν πόλιν τηρεῖν.
 ὑπονοεῖν γὰρ ἐκ τῶν πραγμάτων, ὡς τῇ στρατιᾷ Μυσοῖς πρὸς
 τοῦ σφετέρου βασιλέως εἶη προστεταγμένον, τὰ βασιλεία, εἴ V. 146
 15 δύναιτο, δόλῳ κατασχεῖν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸν πανστρα-
 τιᾷ καὶ συμμαχοῖς ἅμα Σκύθαις ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ καὶ
 Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐστρατοπεδεῦσθαι, ὡς εἰ κατορθοῖτο ἢ
 προσετέτακτο Ἰβάνῃ, ἐν ὀλίγῳ ἐπιβοηθοίῃ καὶ αὐτὸς. ἀκού-
 σας δὲ ὁ βασιλεὺς ἢ μὴνόιτο παρὰ βασιλέως τοῦ ἑγγόνου,
 20 τῷ Πεπαγωμένῳ μὲν ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν αὐτῷ τὰ ἴδια εὖ
 τίθεσθαι, καὶ μὴ ἑτέροις ὑπὸ φιλοτιμίας εἶναι βούλεσθαι δι-
 δάσκαλον. οὐχ ἥσσαν γὰρ αὐτὸς εἶναι ἔμπειρος πραγμάτων, D

18. ἐπιβοηθοίῃ ED. P. pro ἐπιβοηθείῃ.

nes iuramento scripto confirmare, neque dominum suum contra foe-
 dus egisse, neque se huc cum exercitu contra ipsum advenisse.
 Lecto iuramento, imperator tanto magis de Moesorum societate sus-
 picionem suam esse veram credidit, et confestim Georgio Pepa-
 gomeno ad avum misso, rogavit, ne verba sua veluti hostis suspecta
 haberet: quin, ut Romanis et ipsi utilia suadenti pareret. Et Moe-
 sis quidem ipsi auxilio venientibus adversum se in bello pro arbi-
 trio uteretur, in palatium vero neque simul plures, neque armatos
 acciperet; sed si quando ingrederentur, paucos et per vices, ne
 exclusi probro affici videantur, cum sint socii, et sine armis in-
 gredi sineret: praecipue tamen prandii hora maiorem diligentiam
 custodiae adhiberet. Neque hoc solum: sed etiam intra palatium
 cohortem Romanorum collocaret, quae posset se pugnae opponere
 et omni ratione ipsum urbemque defendere. Se ex ipsa re suspi-
 cionem ducere, Moesis ab rege mandatum, palatium, si queant,
 dolo occupent: atque idcirco ipsum quoque cum toto exercitu et
 auxilio Scythico in confinibus sedere, ut si Ibani imperata bene
 procedant, paulo post cum subsidio superveniant. Avus, his auditis,
 Pepagomenum nepoti renuntiare iussit, uti suas res curaret et ne
 ambitione quadam captus, aliis niteretur magister fieri: non enim
 minorem rerum usum sibi esse, quam ille se adeptum existimaret.

A.C.1328 ἢ ἑαυτὸν οἶται αὐτός. αὐτίκα δὲ τοῖς βασιλείοις ἐπέστησε φρουρὰν καὶ εἶχε διὰ φυλακῆς ἀσφαλοῦς, καὶ πάντα ἔπρατ-
 τεν ὅσα ὁ ἔργονος παρήνει.

νή. Βασιλεὺς δὲ ὁ νέος πρὸς Μιχαὴλ τὸν βασιλέα Μυ-
 P.183 σῶν τὸν Ῥουντζέριον Ἰωάννην πέμψας πρεσβευτὴν, ἀκηκοέ-5
 ναι ἔφρασκεν, αὐτὸν ἐν ὁρίοις τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας στρα-
 τοπεδεύειν ἀγνοεῖν μέντοι τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ ὃ, τι εἶη. εἰ μὲν
 οὖν λύσας τοὺς ὄρκους καὶ τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν,
 πόλεμον ἄρασθαι βούλεται, μαθεῖν ἐθέλειν, ὅπως καὶ αὐτός
 παρασκευάζοιτο ἐκ τοῦ ὁμοίου· εἰ δὲ του ἑτέρου ἕνεκα ἡ10
 ἐκστρατεία εἶη, μὴ ἀγνοεῖν. ὅμως μέντοι γε τό, τε ἄκλητον
 ἦκειν τεκμήριον ποιεῖσθαι τοῦ κατ' αὐτοῦ χωρεῖν, καὶ τὸ Βυ-
 ζαντίοις συμμαχίαν ἅμα Ἰβάνῃ ἐς τρισχιλίους στρατιώτας
 πέμψαι οὐσι πολεμίους, φανερωῶς αὐτῷ πολεμοῦντος εἶναι.
 Β θαυμάζειν δὲ αὐτοῦ, εἰ πνθόμενος περὶ Βυζάντιον διατρέ-15
 βοντος αὐτοῦ, τοσοῦτους πέμψει στρατιώτας συμμαχήσον-
 τας τοῖς πολεμίους· ἢ ἀγνοεῖν ὡς οὐ στρατεύματι χρήσεται
 πρὸς αὐτοὺς εἰδόσι πολεμεῖν, ἀλλὰ τοῖς γεωργοῖς κελεύσας,
 ἀδυνατωτέραν θήσουσι τὴν ἐπάνοδον αὐτοῖς ἢ ἔξ ἄδου πν-
 λῶν. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα ἐπρεσβεύετο. Μιχαὴλ δὲ20
 ἐπεὶ τὸν τε βασιλέα ἐπύθετο πρὸς τὸ Βυζάντιον ἀφιγμένον
 καὶ τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς οὐ μακρὰν ἐστρατοπεδευμένον, ἐθο-
 ρυβήθη τε σφοδρῶς τῶν σφετέρων ἕνεκα στρατιωτῶν, καὶ σω-
 τηρίας αὐτοῖς ἐλπίδα οὐδεμίαν συνεώρα, εἰ μὴ τάχιστα πείσειε
 C βασιλέα, ὅτι τε οὐ λύσειε τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν, καὶ25

Tum illico custodes palatio apposuit, tutatusque est diligenter fecit-
 que omnia, quae nepos consulerat.

58. Imperator iunior ad Michaellem Moesorum regem Ioannem Rhuntzerium legat: Se comperisse, ipsum in finibus Romanorum habere militem; nescire tamen, quid tandem sit. Avere igitur nosse, an, rupto foedere, bellum sibi intendet, ut similiter se comparet. Sin aliam ob causam suscepta sit expeditio, se id quoque ignorare nolle. Verumtamen cum non vocatus veniat, documento sibi esse, contra se venire, et Byzantiis hostibus suis, duce Ibane, ad ter mille equites misisse manifesti hostis indicium esse. Mirari autem, quomodo, cum audierit, se iuxta Byzantium versari, interim tantum numerum adversariis suis opitulatum miserit. Nescisse forsitan, se non exercitata copia in illum usurum, sed rusticis negotium daturum, qui ei reditum difficiliorem, quam ab inferorum portis efficiant. Haec imperator. At Michael, ubi eum prope Constantinopolin esse, nec longe ab exercitu suo distare cognovit, suorum causa sane quam conturbatus, nullam aliam spem salutis videbat, nisi quam citissime, se foedus servare et copias illas non contra eum, sed aliam ob causam

τὴν στρατιάν οὐκ αὐτῇ πολεμησεύουσιν, ἀλλ' ἑτέρον του A.C. 1328
 ἕνεκα εἰς Βυζάντιον ἐλθεῖν. αὐτίκα τε ἃ εἶχεν ἐν τοῖς κόλ-
 ποῖς ἄγια ἕξενεγκῶν ἐπὶ τοῦ προεσβευτοῦ, καὶ ὃς ἦν ἐν αὐ-
 τοῖς σταυρὸν ἐγχειρίσας, „τοῦτ'” ἔφη „κομίσας πρὸς βασιλέα,
 5 ὁμνύειν ἐμὲ εἰς τὸν ἐν αὐτῇ παγέντα σαρκὶ δι' ἡμᾶς εἰπέ, ὡς
 οὔτε λέλυκα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν, οὔτε κατ' αὐτοῦ
 πέπομφα τὴν στρατιάν. διὸ καὶ δέομαι μὴ κακῶς αὐτοὺς
 παθεῖν. ὅτι δὲ οὐ τῶν πολυτελεῶν ἐγκολπίων, πολλῶν ἐμοὶ
 παρόντων ὡς ὄρεῖς, ἀλλὰ τουτοῖ τὸν σταυρὸν ἐξ εὐτελοῦς
 10 πεποιημένον ὕλης (ἦν γὰρ χαλκοῦς) πέπομφα, μὴ θανάσιον·
 ἐπὶ θανάσιον γὰρ παρὰ πᾶσι διαβεβήθηται Μυσοῖς, ἃ πολλὰ D
 μὲν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ περιόντος ἔτι πατρός, πολλὰ δὲ καὶ
 ἐπ' ἐμοῦ παρ' αὐτοῦ τελεῖται νυντ' ὡς οὐκ μᾶλλον ἀξιόχρεων V. 147
 εἰς πίστιν ἔπεμψα αὐτόν. κἂν με φωροσὴ ἀπατῶντα ἢ ψευ-
 15 δόμενον, ἐμοὶ τοῦτον λαβῶν ἐπιέτω, ὡς αὐτοῦ συμμαχοῦν-
 τος νικήσω καὶ διαφθερῶν. ὅτι δὲ οὐ σκῆψις ταῦτα οὐδὲ
 πρόφασις εὐπρεπής, τὸν ἀπάξοντα τὴν στρατιάν ἐκ τῆς Ῥω-
 μαίων ἕξαυτῆς ἀποστελεῶ.” καὶ αὐτίκα τῷ μὲν προεσβε-
 τῇ παρεῖχεν ἵππους τῶν τροφομένων ταχυδρόμων παρ' αὐ-
 20 τῷ, κελεύσας ὡς τάχιστα ἀνύειν τὴν ὁδὸν, πρὶν φθάσῃ κα-
 κώσας ὁ βασιλεὺς τὴν στρατιάν. καὶ τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ συ-
 ἐξέπεμψεν ἕνα τῷ προεσβευτῇ γράμματα ἔχοντα, κελεύοντα
 Ἰβάνη ἀπάγειν τὴν στρατιάν, καὶ πτερόν πυρὶ περιπεφλεγμέ- P. 184
 νον τοῦτο γὰρ παρὰ Μυσοῖς ταχυτῆτος σημεῖον. ἐπεὶ δὲ ἀφί-

Byzantium adductas, imperatori persuaderet: statimque e sinu sanctorum reliquias coram legato proferens et ex iis crucem ei in manus tradens, Istuc ad imperatorem portabis, inquit, et me per illum, qui in eo propter nos suffixus est, iurare dices, nec foedus cum ipso percussus solvisse, nec milites contra illum misisse. Quocirca orare me, ne quid illis noceat. Quod autem non de multis ac pretiosis monilibus suis quae cerneret, sed hanc crucem e vili materia confectam (erat enim ex aere fabrefacta) illi mitteret, mirari non debere: esse enim apud Moesos ob miracula percelebrem, quae multa, adhuc parente suo superstite, ediderit, multa, se regnante, edat. Tamquam igitur fidelissimam testem se illam mittere. Si ipsum fallacem mendacemve deprehenderit, ea cruce correpta se invadat, qua adiutrice victoriam sit consecuturus. Ut autem intelligat, non esse haec praetextum neque speciosum quoddam velamentum, protinus missurum qui e finibus Romanorum suos continuo abducat. Moxque legato imperatoris equos ex cursoribus, quos alebat, attribuit, iubens, celeritate summa iter prius conficere, quam imperator exercitui suo incommodaret. Praeterea unum de familiaribus ministris cum eodem mittit, ferentem litteras, quibus Ibanis praecipiebat, uti exercitum reduceret, et alam flammantem, quod apud Moesos velocitatis signum est. Postquam ad imperatorem

Α. C. 1328 κοντο πρὸς βασιλέα τὸν τε σταυρὸν φέροντες καὶ ἀπαγγέ-
 λοντες ὅσα ἀπολογήσοιτο ὁ Μιχαὴλ, βασιλεὺς μὲν πρὸς Ἰβή-
 νην καὶ τοὺς Μυσσοὺς τὰ τοῦ σφετέρου βασιλείως γράμματα
 πέπομφε καὶ τὸ πτερόν. οἱ δὲ ἰδόντες ἀνεχώρησαν εὐθύς ἐπ'
 οἶκον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοῦτο ἐτελεύτα· βασιλεὺς δὲ ἐν αἰς 5
 ἡμέραις αἱ πρεσβεῖαι ἐγίνοντο πρὸς τοὺς Μυσσοὺς, κλίμακάς
 τε καὶ ὅσα ἄλλα ἐπιτήδεια ἦν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν παρε-
 Β σκευάζετο Βυζαντίου. καὶ ἐπειδὴ πάντα ἐπεπόριστο, εἰς Βυ-
 ζάντιον ὁ Κάμαρις ἐλθὼν, ἀπήγγελλε τοῖς ἐταίροις. καὶ νύκτα
 τηρήσαντες ἀπὸ συνθήματος, ἐν ἧ τῶν τειχῶν αὐτοὶ ἐμελλονιο
 ἔσεσθαι ἐν φυλακῇ, ἡμέρα πρώτη τῆς ἐβδομάδος, καθ' ἣν ἡ
 τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος καθόδου τελεῖται ἑορτῇ, πρὸς βασι-
 λέα αὖθις ὁ Κάμαρις ἐλθὼν ἐκάλεε πρὸς τὸ ἔργον. τελεσθεί-
 σης δὲ τῆς θείας μυσταγωγίας, ἔτι δὲ καὶ τῶν ὕμνων τῶν
 ἐσπερινῶν, ἄραντες ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ ἐν Λόγους καὶ 15
 τό, τε ἐπίλοιπον βαδίσαντες τῆς ἡμέρας καὶ τὸ πλεόν τῆς νυ-
 κτός, γενόμενοι ἐν χωρίῳ Κλέπτα ἐγχωρίως προσαγορευομένην,
 C τό, τε ἐπίλοιπον τῆς νυκτός καὶ ἄχρι δῆλης ἡμέρας ἠύλισαντο
 ἐκεῖ. καὶ μετὰ τοῦτο ἄραντες ἐκεῖθεν, ἕως ἐπεγένετο ἡ νύξ,
 ἦλθον εἰς τι χωρίον οὐ πολὺ ἀπέχον Βυζαντίου, τοῦ Ἀμβλυώ-20
 που προσαγορευόμενον. καὶ καρτερήσαντες ἐκεῖ, διεκόσμου
 τὴν στρατιάν, καὶ τὰς μὲν κλίμακας οὔσας δύο ἕκ τε κάλων
 καὶ ξυλίων βαθμίδων πεποιημένας, ὧν τῆς μὲν ἦρχεν ὁ βα-
 σιλεὺς, ὁ μέγας δὲ δομέστικος τῆς ἐτέρας, δυοκαίδεκα στρα-

3. Legebatur σφετέρων.

venerunt qui crucem ferebant, Michaelis responsum nuntiarunt: qui
 ad Ibanem et Moesos regis ipsorum litteras cum ala misit. Iis con-
 spectis, domum statim abire coeperunt. Et haec quidem hunc finem
 nacta sunt. Imperator autem quibus diebus legatus apud Moesos
 erat, iis ipsis scalas et alia ad oppugnandum Byzantium accom-
 modata apparabat. Paratis omnibus, Camaris eo regressus, sociis
 rem indicavit. Et nocte de compacto observata, qua ipsi excubias
 in muris erant acturi, prima die hebdomadis, quae sancti Spiritus
 descendit memoria celebris est, rediens ad imperatorem Camaris,
 ad opus eum vocat. Absoluta ergo divina mystagogia, praeterea
 hymnis vespertinis, castra Logis moventes, ac per reliquum diei
 plurimumque noctis gradientes, et ad locum ab indigenis Clepta
 nominatum pervenientes, usque ad claram lucem ibi quieverunt.
 Inde rursus usque ad noctem ambulantes, Amblyorum (loci voca-
 bulum est haud procul Byzantio) venerunt. Illic morantes, in or-
 dinem exercitum digerebant. Et quidem scalas binas, tum e funi-
 bus, tum e ligneis gradibus, quarum unis praecerat imperator, alteris
 magnus domesticus, duodenis militibus utramvis imposuerunt: quo-
 rum octo Romani, reliqui ex Aemania Latini. Intelligens autem

τιώταις ἐπέθηκαν ἑκατέραν. ὧν ἦσαν ὀκτώ Ῥωμαῖοι, οἱ λοι- A. C. 1328
 ποὶ δὲ ἐξ Ἀλαμανίας Λατῖνοι. ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς, ὅτι καὶ
 Ἀλαμανοὶ εἰσὶν ἐπὶ τῷ ἔργῳ τεταγμένοι, τὸν μέγαν δομέστι-
 κὸν προσκαλεσάμενος, τοὺς τε Ἀλαμανοὺς ἐκέλευεν ἀπὸ τῶν
 5 ἐν ταῖς κλιμάξι τεταγμένων ἐξαλλάττειν καὶ Ῥωμαίους εἰσά- D
 γειν ἀντ' αὐτῶν ἀπὸ τε τῶν εὐγενῶν μηδένα εἶναι ἐν τοῖς
 μέλλουσι πρώτως ἀναβήσεσθαι ἐπὶ τὰ τείχη, ὡς ἂν μήτε οὗτοι
 κατεπαίρωνται τῶν ταπεινοτέρων, μήθ' ἡ εὐδοξία πρὸς Ἀλα-
 10 μανοὺς διαβαίῃ, ἀλλὰ μόνων ἢ Ῥωμαίων τὸ ἔργον. ταῦτα
 ὁ μὲν οὖν ἢ προσετέτακτο ἐτελεῖτο, καὶ Ῥωμαίοις τῶν μέσων
 δυοκαίδεκα ἑκατέρας ἐγχειρισθείσης τῶν κλιμάκων, προσετέ-
 15 τακτο αὐτοῖς, ἐπειδὴν ἐν χοῦ γένοιτο τοῦ τείχους, ὑπὸ τῶν
 ἔνδοθεν πρασσόντων καλωδίσις τῶν κλιμάκων ἀνεκκυσθαισῶν,
 αὐτοὺς ἀναβαίνειν πρώτους καὶ ἀμύνεσθαι, ἂν τις ἐπίῃ, ὡς
 20 ἂν οἱ μετ' αὐτοὺς ἀναβαίνοιεν κατὰ σχολήν. μετ' ἐκείνους δὲ
 οὐ πολὺ ἀπέχων ἑκατὸν λογάδας ἄγων ἐβάδιζεν ὁ βασιλεὺς
 περὶ ἢ, καὶ μετ' αὐτὸν ὅσον μὴ συμμίγνυσθαι ἀλλήλοις, ἑτέρους
 25 τοσοῦτους ὁ μέγας δομέστικος εἶχε. τοὺς γε μὴν τῶν διακοσίων P. 135
 ἵππους ἑτεροὶ ἔφιπποι τοσοῦτοι ἄγοντες ἕκαστος ἕνα παρείποντο
 30 οὐκ ἐγγύθεν, ὡς ἂν μὴ τοῖς ἀπὸ τοῦ τείχους αἰσθησιν παρά- V. 148
 σχοιεν τοῦ ψόφου, ἀλλ', ἦν τι ἀδόκητον συμβῆ, τοὺς τε ἵπ-
 πους παράσχοιεν τοῖς διακοσίοις ἐπιδραμόντες καὶ ἐπιβοηθοῖεν
 αὐτοῖ τὰ δυνατά. ἑτεροὶ τε πεντακόσιοι ἦσαν ἀπέχοντες οὐ
 πολὺ αὐτῶν, τῆς αὐτῆς καὶ αὐτοὶ ἕνεκα αἰτίας. ἐπὶ δὲ τοῦ

22. ἐπιβοηθοῖεν ED. P. pro ἐπιβοηθεῖεν.

imperator, etiam Alemanos huic labori delectos, advocato magno domestico, eos iubet eximi eorumque loco Romanos suffici, et ex nobilibus nullum inter primos murum ascendere: ut neque hi supra humiliores se extollerent, neque gloria ad Alemanos derivaretur, sed Romanorum dumtaxat opus esset. Fiebant iussa. Cum itaque et has et illas scalas e media conditione Romani duodecim traditas sibi accepissent, praeceptum datur illis, ut ubi proxime ad murum accessissent, ab iis, qui intus pro ipsis laborabant, scalis per funem attractis, primi ascenderent: et si quis se contra ferret, eum repellerent, ut reliqui deinceps paulatim ascenderent. Ceterum post illos haud longo spatio centum electos agens, incedebat pedibus imperator: post quem, ne permiscerentur, totidem magnus domesticus. Qui vero ducentorum illorum equos ducebant, quisque unum, ipsi quoque in equis, non pauciores ducentis, consequebantur, quamquam non prope: ne hi, qui in moenibus erant, strepitum sentirent: sed ut, si quid improvisum accideret, accurrerent, ac ducentis illis equos praerberent, et ipsi quoque pro virili sua in partem laboris venirent. Quingenti alli eadem de causa non procul distabant. Apud Amblyopum protostrator reliquum exercitum in armis ordinatum

Α. C. 1328 Ἀμβλυόπου ὁ πρωτοστράτωρ ἦν, τὴν ἄλλην ἅπασαν ἔχων στρατιὰν ἐν ὄπλοις παρατεταγμένην. οὕτω δὴ διακοσμήσαντες Βτὴν στρατιὰν, ἤσαν ἡσυχῆ, ὅπως μὴ τοῖς φυλάττουσιν αἰσθησὶν παράσχοιεν ἀπὸ τῶν τειχῶν.

νθ'. Οἱ μὲν οὖν τὰς κλίμακας ἔχοντες τέτταρες καὶ εἴκοσι λαθόντες τοὺς φύλακας, θραδίως τοῖς τείχεσι προσέμιζαν τοῦ Καμάριδος ἡγούμενον κατὰ τοὺς πύσσοντας τὴν ἄλωσιν. καὶ ἐπεὶ αὐτοὺς προσδοκῶντας οὐκ ἦν λαθεῖν, τὰς κλίμακας ἀνείλκυσαν καλωδία καθιέντες, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων ἐξῆψαν. καὶ οἱ δυοκαίδεκα πρῶτον ἐφ' ἑκατέρας κλίμακος ἀνῆλθον. βα-10 σιλεύς δὲ καὶ ὁ μέγας δομέστικος ἅμα οἷς ἦγον, ἐπεὶ πανσέληνος ἦν καὶ ἡ σελήνη διέφαινε λαμπρῶς, ὅμως διὰ τὴν ἀπὸ τῆς πληρώσεως μεταβολὴν νεφελῶν οὐ κατὰ τὸ συνεχές, ἀλλὰ διεσπασμένως τὸν ἀέρα ὑποτρεχουσῶν, ὅτε μὲν ἦν ἡ νεφέλη κατ' αὐτοὺς, ἐβάδιζον ὑπὸ τῆ σκιᾷ· ἐπειδὴν δὲ παρέλθοι, κα-15 τακλινόμενοι εἰς γῆν, ἑτέραν περιέμενον νεφέλην. καὶ οὕτω βαδίζοντες κατὰ μικρὸν, ἦλθον ἐγγὺς τειχῶν. ἐπεὶ δὲ ὅσον ἐφικέσθαι τόξῳ ἀπέῤῃχον, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν τειχῶν αἰσθόμενοι βοῆ τε ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς καὶ Βυζαντίους ἐκάλουν ἐπὶ τὰ τείχη, ὡς παρόντων πολεμίων οἱ δὲ ἔξωθεν ἐπέδραμον ἐπί-20 τὰς κλίμακας ἀφειδοῦντες ἤδη τῶν ψόφων, ὡς τῶν ἔνδον ἡσθημένων, καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐν αὐταῖς, αὐτὸς τε ὁ βασιλεὺς προὔθνυμειτο πρῶτος ἀναβαίνειν καὶ τὸν μέγαν δομέστικον

continebat. Sic itaque dispositis copiis, silentio progrediebantur, ne a moenium custodibus audirentur.

59. Qui igitur scalas habebant, quatuor et viginti, fallentes custodes, facile ad murum Camaris ductu proxime accesserunt eo, ubi ipsorum studiosi excubabant, a quibus agebatur, ut urbs caperetur. Et quia ipsos, utpote expectantes, latere non poterant, summissis funibus, quos ex pinnis murorum aptaverant, scalas sursum attrahebant: ita duodecim illi utrimque primi ascenderunt. Imperator autem et magnus domesticus cum suis centuriis, quamvis luna pleno lumine tum luceret, tamen propter densarum interpositionem nubium non continenter, sed sparsim ac divulsim coelum permeantium, quando lux occultabatur, sub tenebris incedebant: quando eius aspectus reddebatur, recubantes humi, aliam nubem, quae lunam tegeret, expectabant. Sic sensim gradientes, moenibus successerunt: a quibus adhuc spatio, quo telum adigi potest, remotos sentientes qui in muro erant, inconditos clamores sustulerunt, civesque ad moenia, ut hostibus praesentibus, advocarunt. Qui foris erant, ad scalas, non iam caventes tumultum, utpote ab oppidanis auditi, accurrebant. Interea imperator ipse alacriter primus ascendebat, magnumque domesticum ad sequendum hortabatur: ratus, si ipsi in muros evasisent, etiamsi quis hostium contra iret, non ausuros

ἔπεσθαι οἱ παρεκάλει, οἰόμενος ὡς, ἂν αὐτοὶ γένονται ἐπὶ A. C. 1328
 τὰ τείχη, κἄν τις ἐπὶ τῶν πολεμίων, οὐκ ἂν ποτε τολμήσῃ
 εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἐλθεῖν· ἀλλ' ἀποσχῆσεται γνωρίμων γενο-
 μένων, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τοῖς σφετέροις ἔσεσθαι ἀντὶ
 5 πολλῶν. ὁ μέγας δὲ δομῆστικός οὐκ ἐπέτρεπεν, ἀλλ' ἄμαρ-
 τάνειν αὐτοὺς ἔφασκε τοῦ δέοντος, ἂν ταῦτα ποιῶσι. „τῶν γὰρ
 ὑπολειφθέντων ἀναβήσεται οὐδείς, οὐκ ἀτολίμῃ τῇ πρὸς τὰ
 δεινὰ, οὐδὲ κακονοίᾳ, ἀλλ' ἕκαστος πρῶτος ἀναβαίνειν ἀξιῶν, P. 186
 ὑπὸ φιλονεικίας πάντες ὑπ' ἀλλήλων κωλυθήσονται. καὶ οὐ
 10 μόνον ἀναβήσεται οὐδείς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ συστραφέντες ἀλλή-
 λους συμπεσοῦνται καὶ διαφθεροῦσιν ἀλλήλους, ἀμελήσαντες
 τῶν πολεμίων. οὗ δὴ ἔνεκα ἡμᾶς κάτω μένειν δέον ἀναβιβά-
 ζοντας αὐτοὺς ἐν τάξει καὶ τὴν ἔριν διαλύοντας.” τοιαῦτα τῷ
 μεγάλῳ εἰπόντι δομῆστικῷ ἐπέθτετο ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν ἄνοδον
 15 ἐπέτρεπε τοῖς περὶ αὐτόν. πολλῶν δὲ ἐν ταύτῃ προσφόντων
 καὶ ἄμα ἀναβαίνειν πειρωμένων, ἣ τοῦ βασιλέως κλίμαξ τὸ V. 149
 βάρους οὐκ ἐνεγκοῦσα κατέπεσε, τῶν κάλων φραγόντων· καὶ B
 μόνῃ καταλέλειπτο ἣ τοῦ μεγάλου δομῆστικού, καὶ δι' αὐτῆς
 ἀνήσαν καθ' ἓνα καὶ σχολῇ, πρὸς τὴν ἀνάβασιν ἀμφοτέρων
 20 ὀφειστώτων καὶ οὐκ ἀπειλαῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ πληγαῖς ἐπε-
 χόντων τὸν ἄγαν ὠθισμὸν. ἐπεὶ δὲ ὀλίγῳ δέοντες ἀνῆλθον
 ἑκατὸν, ὁ τὴν τῶν φυλάκων ἐπιμέλειαν ἐπιτετραμμένος
 Συναδηρὸς ὁ τοῦ Μαρούλη πρὸς τὴν βοήν ὀξέως ἄμα διακο-
 σίοις ἐπιβοηθήσας, οὐπω νομίζων ἐπὶ τοῦ τείχους εἶναι τοὺς

manum conserere, sed velut a notis refugiturum, atque hac ratione
 suis instar multorum fore. Verum magnus domesticus id non per-
 mittebat, aiebatque, se et illum ab officio discessuros, si hoc face-
 rent: nam ex reliquis neminem ascensurum: non quia ad res arduas
 periculosasque ignavi essent, neque malignitate aliqua, sed cum
 unusquisque primus ascendere cupiet, ex aemulatione omnes invicem
 impeditum iri. Neque solum nullum ascensurum, sed ibi conden-
 satus inter se pugnaturus dissidentesque ac litigantes, hostem neglec-
 turos. Quare nos infra manentes, inquit, ut illi ordine ascendant,
 facere et contentionem praecidere oportet. Obtemperavit monitis
 imperator, et iis, qui circum se erant, ascensum concessit. Cum autem
 multi adhaerentes simul ascendere conarentur, scalae imperatoris
 ponderi impares, ruptis funibus, quibus attrahebantur, deciderunt,
 solaeque relictæ sunt magni domestici: per quas sigillatim et pau-
 latim ascenderunt, amobus astantibus, nec minis tantum, sed pla-
 gis quoque se impellentes cohibentibus. Ubi paulo minus centum
 ascenderunt, praefectus vigilum Synadenus, Marulae filius, ad cla-
 morem propere cum ducentis subsidio accurrens, nondum hostes in
 moenibus esse, sed foris adhuc oppugnare, arbitratus, cum paucis,

A.C. 1328 πολεμίους, ἀλλ' ἔξωθεν ἐπιχειρεῖν, ἅμα ὀλίγοις ὧν ἦγεν ἀνέ-
 βαινεν ἐπὶ τὸ τεῖχος, ὃ, τι εἶη τὰ δρώμενα βουλόμενος μαθεῖν.
 C καὶ αὐτὸς τε ἕλω καὶ οἱ συναναβάντες ὑπὸ τῶν ἐφροστώτων.
 μαθόντες δὲ, ὅτι αὐτὸς ἄγοι τὴν στρατιάν, τοῖς κάτω ἐπε-
 φώνουν ὑπεῖκιν καὶ μὴ ἀνθίστασθαι τῷ νέῳ βασιλεῖ ἤδη ἐν-5
 τὸς ὄντι τειχῶν, μάλιστα δ' ὅτι, καὶ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν
 ἑλωκότος, οὐκ ἂν διαφύγοιεν τὸ δοῦναι δίκην ἐς τὴν ὑστε-
 ραίαν, ἐάν τι ἐπιχειρῶσι βλάπτειν. ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ κάτω-
 θεν, ὅτι αὐτῶν τε ὁ στρατηγὸς ἕλω καὶ ὁ νέος βασιλεὺς
 ἐντὸς εἶη τειχῶν, μεταβαλόντες εὐθύς εὐφήμονν τε τὸν νέον¹⁰
 βασιλέα καὶ ἔτοιμοι ἦσαν συναίρεσθαι τὰ δυνατά. καὶ κατὰ
 τὸ ἐπίλοιπον τοῦ τείχους ἠρέμα ἤδη διὰ πάντων ἦει ἢ τοῦ
 νέου βασιλέως εὐφημία. ὃ δὴ βασιλεὺς τε καὶ ὁ μέγας δομέ-
 στικός ἀκούοντες, οὐκέτι ἔφασαν δεῖν τῇ κλίμακι προσέχον-
 D τας ταλαιπωρεῖσθαι, ἀλλὰ τοῖς ἀναβαῖσι προσεταττόν σφισι¹⁵
 τὰς πύλας ἀνοιγνύναι. καὶ ἐπεὶ ἀνεῴχθησαν, ἅμα τοῖς ἐπι-
 λοιποῖς εἰσῆει καὶ ὁ βασιλεὺς, μετὰ μικρὸν δὲ καὶ ὁ πρωτο-
 στρατῶρ ἅμα σὺν παντὶ εἰσῆλθε τῷ στρατῷ. καὶ πρὸς τὰ
 βασίλεια ἐλθὼν ὁ νέος βασιλεὺς, τὸν βασιλέα καὶ πάμπαν
 προσεκίνησεν, ὡσπερ ἦν ἕθος αὐτῷ, καὶ καθεσθέντες μι-²⁰
 κρὸν, ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς ὡσπερ ἐπὶ τοῖς συμβαῖσι κα-
 ταμειφόμενος ἑαυτὸν, μεμνηῆσθαι ἔλεγε καλῶς τῶν λόγων
 τῶν αὐτοῦ, αἰνιττόμενος ὡς τὰ λυσιτελῆ καὶ δέοντα συμβου-
 λεύοντι οὐκ ἐπείθετο αὐτῷ. ἐξ ἀρχῆς μέντοι ἴσην καὶ ὁμοίαν

quos duxit, in murum ascendit, volens noscere quid ageretur. Cap-
 ptus est autem ipse cum sociis, qui simul ascenderunt, ab iis qui
 iam super muro visebantur. Qui ut didicerunt, ipsum cum exercitu
 adesse, coeperunt acclamare his, qui adhuc infra erant, cederent,
 nec repugnarent imperatori, qui iam intra muros esset; praesertim
 duce iam eorum capto: non enim die crastina poenam vitaturos, si
 quid hostile auderent. Qua voce commoti inferni, statim mutatis
 animis, imperatori faustis acclamationibus gratulati sunt, parati eum
 adiuvare quantum possent: serpebatque per reliqua moenia inter
 milites in imperatorem laeta acclamatio. Quod ipse et magnus do-
 mesticus audientes, non iam scalis haerendo laborandum dicebant,
 et ut qui ascenderant portas reserarent, succlamabant. Quibus aper-
 tis, cum reliquo agmine introivit imperator, pauloque post proto-
 strator cum toto qui restabat exercitu. Progressus ad palatium nepos,
 avum consueto more venerabundus salutavit; et cum aliquamdiu con-
 sedissent, avus velut propter ea, quae acciderant, semet incusans,
 bene se meminisse aiebat verborum eius, innuens, se utilia et ne-
 cessaria suadenti non obtemperasse. Ab initio autem idem et simile
 semper diabolo esse studium nocendi hominibus, semperque eum
 malefacere. Et cum fallatur decipiaturque saepius, in quibusdam

τῆ διαβόλῃ εἶναι τὴν σπουδὴν περὶ τὸ βλάπτειν τοὺς ἀνθρώ- A. C. 1328
 πους καὶ ἀεὶ κακῶς ποιεῖν ἐπιχειρεῖν. καὶ σφάλλῃσθαι μὲν P. 187
 τὰ πλείω· ἔστι δὲ ἐν οἷς καὶ ἐπιτυγχάνειν ὥσπερ καὶ ἐπὶ
 τοῖς νυνὶ συμβεβηκόσι. καὶ ὁ νέος βασιλεὺς συνετίθετο οὕτως
 5 ἔχειν παρῶν δ' αὐτοῖς διαλεγομένοις καὶ Μετοχίτης ὁ μέγας
 λογοθέτης, „ἀλλ' ἕως πότε” ἔφησεν „ἔσονται τοιαῦτα; ἐὰν
 γὰρ μὴ αὐτοὶ ὁμονόησητε, τῶν δεόντων γενήσεται οὐδέν.”
 βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἀπεκρίνατο μὲν οὐδέν, ἐθαύμαζε δὲ ὅ,τι
 ταῦτα βούλονται αὐτῷ, ὥσπερ ἂν εἰ μὴ παρῆν αὐτὸς τοῖς
 10 ἰογυνομένοις καὶ τὰ πραττόμενά σαφέστερον τῶν ἄλλων μᾶλ-
 λον ἤδει. πρὸς μέντοι βασιλέα καὶ πάππον εἰς προσκύνησιν
 τῆς τοῦ Θεοῦ μητρὸς τῆς Ὁδηγητρίας ἀπελθεῖν ἐπυνθάνετο B
 εἰ κελεύοι. ἐπεὶ δὲ ἐπέτρεπεν, εἰς τὸ τῆς Ὁδηγητρίας τέμενος
 ἐλθὼν προσεκύει τε καὶ τῶν εὐεργεσιῶν τῶν εἰς αὐτὸν πολ-
 15 λὰς εὐχαριστίας ἀπεδίδου. ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὴν τῶν Μαγκάνων
 ἀφίκετο μὲν, καὶ τὰ τε ἐν αὐτῇ τῶν τοῦ Χριστοῦ ὁσπη-
 ρίων παθῶν τεθησαυρισμένα σύμβολα προσκυνήσας, καὶ πα-
 τριάρχῃ τῇ Ἡσαΐα δι' αὐτὸν ἐγκεκλεισμένῳ ὅσον τε ὁ και-
 ρὸς ἐδίδου εὐχαριστήσας καὶ εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἐφ' ἵππου
 20 βασιλικῶς κεκοσμημένον ἀγαγὼν, ἐπανῆκεν αὐθις εἰς τὰ βασι-
 λεια καὶ ἐν τοῖς τοῦ Πορφυρογενήτου οἴκοις τῶν βασιλείων
 ἠύλισατο ἐγγύς. ἡ μέντοι στρατιὰ, ἡ μὲν ἔνδον ἐσκήρωσε Βυ-
 ζαντίου, ἡ πλείων δὲ, προστάζαντος βασιλέως, ἐν τοῖς παρὰ C
 τὴν τῆς Καμῆλου γέφυραν λειμῶσιν ἐστρατοπεδεύσατο ἐλ- V. 150
 25 θουσα. ἀρπαγὴ δὲ πραγμάτων ἐγένετο οὐδεμία, πλην εἰ μὴ

tamen voto suo potiri, ut in his quae nunc venerint. Haec nepos
 assensu confirmavit. Tum magnus logotheta Metochites, qui eorum
 sermoni intererat, Quousque tandem haec patiemur? inquit: nisi
 enim vos in concordiam redieritis, nihil fiet e re publica. Iunior
 imperator tacere, mirari autem, quid sibi cum his verbis vellet;
 quasi non adesset ipse illis, quae fiebant et quae agerentur nosset
 melius omnibus. Deinde ex avo quaerebat, num se ad Dei Matrem
 Hodegetriam adorandam abire permetteret. Eo annuente, ingressus
 templum, eam precibus veneratus, pro collatis beneficiis amplas
 gratias egit. Inde in Manganense monasterium se contulit, et pie
 cultis quae in eo salutiferae mortis Christi monumenta pro thesauro
 asservabantur, ac patriarchae Isaiae sua causa incluso pro tempore
 gratis actis, eoque super equo regie ornato in patriarchium reducto,
 ad palatium rediit et in acedibus Porphyrogeniti palatio vicinis noc-
 tem egit. Exercitus pars intra Byzantium mansit: maior pars, iussu
 imperatoris, in pratium iuxta pontem Cameli recessit ibique castra
 posuit. Domus nulla praeterquam magni logothetae, idque nescio
 imperatore, direpta est. Hoc modo bellum inter imperatores Roma-

A.C. 1328 τῆς μεγάλου λογοθέτου οἰκίας, καὶ τοῦτο παρὰ γνώμην βασιλέως. οὕτω μὲν ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν Ῥωμαίων βασιλείων πόλεμος συνέστη τὴν ἀρχὴν, καὶ τσοαύτας ἔσχε τὰς μεταβολὰς, καὶ τελευταῖον εἰς τοιαῦτα ἔξέβη· καὶ οὕτω συνεγράφησαν ὡς ἐγένοντο μετὰ ἀκριβείας ἀπάσης καὶ ἀληθείας, ὥσπερ⁵ ἔξ ἀρχῆς ἐπηγγειλάμεθα. ἐπολέμησαν δὲ ἐν ἐνὶ μηνὶ καὶ ἔτεσιν ἑπτὰ, ἀρξαμένων ἀπὸ τοῦ ἑνάτου καὶ εἰκοστοῦ ἔτους ἐπὶ **Δ**τοῖς ὀκτακοσίοις καὶ ἑξακισχιλίοις ἐν τετάρτῃ Ἰνδικτιῶνι, ἐν νεακαίδεκάτῃ ἄγοντος Ἀπριλλίου, ἄχρι τοῦ ἕκτου καὶ τριακοστοῦ ἔτους ἐπὶ τοῖς ὠ καὶ **ς** ἐν πρώτῃ ἐπὶ δέκα Ἰνδι-**10** κτιῶνι Μαΐου ἑνάτῃ ἐπὶ δέκα.

7. ἑπτὰ non dubitavi pro ἔξ ponere, cum bellum inde ab indictione quarta usque ad Maium undecimae durasse ipse discrete scribat. Hunc et qui statim infra legebantur errores, iam pridem a Boivino ad Niceph. L. IX. c. 7, 1. notatos, ex numerorum signis male intellectis fluxisse puto. 9. Indictionem undecimam cum anno M. 6836. congruere, non verisimile est Cantacuzenum ignorasse. Unde pro πέμπτου, quod ut reliqua in his extremis depravata praeter ms. P. etiam Interpretis liber habuit, recte mihi videor ἕκτου correxisse. 10. Pro **ς** antea **χ'**, errore manifesto.

nos a principio erupit, tot mutationes habuit, et tandem in hunc finem desit. Sic autem omnia uti contigerunt, verissime accuratissimeque conscripta sunt: id quod in exorsu historiae nos facturos promisimus. Belligerarunt annos septem, mensem unum, incipientes nimirum anno ab orbe condito vicesimo nono supra sex millia et octingentos, Indictione quarta, decimo tertio Kalendas Maias, et ad annum sextum et tricesimum supra sex millia et octingentos, ad Indictionem undecimam et decimum quartum Kalendas Iunias perducentes.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Β.

IOANNIS CANTACUZENI

HISTORIARUM LIBER II.

PERIOCHA.

Quid superiore libro memorarit quidque proxime sequenti memorandum sit, per transitionem significat. Nepotis occupato Byzantio in avum cura, reverentia, honos, liberalitas. Magno logothetae ignoscitur: in protostratorem urbis praefectura confertur. Petit imperator a patriarcha, uti in gratiam redeat cum episcopis, a quibus fuerat vehementer offensus. Quo pacto Marcus Caballarius, maledicentiae in ipsum reus, eius conspectu tremefactus fuerit et corruerit (Cap. 1). Mittit suo loco magnum domesticum, qui patriarcham flectat. Frustra. Dies Synodo dicitur. Domesticus episcoporum patronus supplicibus verbis patriarcham expugnat. Imperatori de beneficio gratias actum eunt. Eiusdem imperatoris in benemeritos totamque civitatem munificentia (2). Moesorum in Thraciam superiorem, vicissim Romanorum in Moesiam impressio, et capta Diampolis. Alia Moesorum in Thraciam irruptio, Buceli occupatio, Probatii obsidio. Romani foedus violatum obiciunt, minas intentant. Moesus causam indicat, cur partem de imperio Romano sibi cupiat. Ostenditur magnitudo Romani exercitus, qua territus Moesus pacem promittit. Quare tam audacter in Thraciam Moesi praedabundi irruerent. Romanus miles, spoliis aegre carens, pugnam non commissam dolet. Redintegratur inter Moesum et imperatorem amicitia (3). Magnus domesticus Syrgianni tolerabilem carcerem, dehinc libertatem exorat. Amor mutuus imperatoris et domestici, qui divisae petitionis rationem reddit. Magistrum suum militarem celebrat. Syrgiannes custodia liberatur (4). Xena imperatoris mater a magno domestico se celatam irascitur. Germani pecuniarum egentes, propter vetus hospitium cum imperatoribus Constantinopolitanis, subsidium petunt; sed ob exhaustum aerarium nihil impetrant: copiasque accipere quarum causa pecuniam petere videbantur, nolunt. Domesticus parte onerum suorum Apocaucho humeros supponente levatur. Pluribus de causis imperator Cyzicum vadit. Pax cum Zamerchane satrapa, urbes orientis infestante (5). Res adversum barbaros in Bithynia vario eventu, nec sine Romanorum gloria administrata (6). Nuntius ad protostratorem Byzantium. Naves ut sint paratae iubetur. Castra custodiuntur (7). Laus Romanorum ex ore hostium. Senes Persarum procures loci mutationem dissuadent et qua cautione in eodem infamiae vitandae causa manendum, edisserunt. Rumor de imperatoris obitu, fuga militum. Imperator Constantinopolin lembo transducitur. Apud Philocrenen

Romani cladem accipiunt (8). Amor imperatoris in Cantacuzenum declaratus: et quo pacto per se perque alios laboravit, ut eum imperii collegam haberet. Ille tamen singulari modestia oblatam dignitatem semper repudiat (9). Zacharias Genuensis Chium ab imperatore seniore concessam, sibi posterisque suis propriam facit. Calothesus dynasta matri magni domestici eius recuperandae viam pandit et in eam rem auxilium suum pollicetur. Consilium domestici, quomodo agendum cum Martino, qui tunc insulam obtinebat (10). Quanto navium numero et qualibus epilatibus eodem navigatum. Navarchorum in apparatus pompa aemulatio. Conditiones, quibus imperator Martino insulae praefecturam relinquere voluit. Benedictus castellum tradit. Martinus quoque se dedens beneficio domestici mortem evadit: ipse in carcerem ducitur, uxor et familia solum vertunt, milites eius, data venia, ex duabus conditionibus posteriorem eligunt. Imperator etiam benevolentibus, non benemeritis tantum, gratiam referendam putat et populo Chionus tributarium imminuit (11). Benedicti insignis pertinacia et arrogantia intolerabilis, omnes condiciones, quamvis honestissimas asperrantis, nisi insula sibi in peculium detur (12). Imperator apud Phocaeam veterem a Persis satrapis colitur: Phocaea nova ei traditur. Benedictus denuo Chium subiugare infelici successu aggreditur (13). Sequitur locus perelegans et patheticus de morbo et instante imperatoris obitu apud Didymotichum, ubi magnus domesticus sibi iam tertio delatum imperium abnuuit: cui ipsum et una imperatrix a moribundo imperatore commendantur. Omnibus ordinibus valedicit. Ingens exoritur comploratio. Pulatium ad extremam morituro salutem dicendam patet cuilibet. Ante mortem habitum monasticum postulat (14). De Xena matre quamvis semel iterumque admonitus, nihil constituit. Magnus domesticus pro consuetudine in morte imperatorum solenne iuramentum exigit. Constantinum despotam, quamvis multum rogatus, nec vita, nec oculis privare sustinens, occulte liberum dimittit. Constantinopolitani iurant (15). Andronicus senior timens, ne extincto nepote ipse habeatur pessime, ultro ad monachos se aggregat. Iunior a monastico schemate per magnum domesticum impeditur: qui cum medicis expostulat, imperatorem terret. Mandatum ultimum imperatoris de exanimi suo corpore (16). Ob imperii pondus et molestiarum molem magnum domesticum miseratur. Mortis indicia. Aqua de fonte Matris Dei cum omnium incredibili gaudio sanatur (17). Narrantur ei quae interim gesta sint: probat omnia praeter missionem Syrgiannis in occidentem: quam tamen postea non improbat. Syrgiannis a domestico alienatus animus. Recensetur, quid despotae Constantino acciderit; e carcere eximitur. Nepos Andronicus avum induisse monachum tristatur: cui domesticus solatium suggerit (18). Poenitet, non ei reddidisse imperium, quemadmodum cogitavit: qua de re cum domestico consultans (19), ab eo poenitudine deducitur, argumentis partim quae movere potuerint, partim quae moverint dissolutis. Deiparae de recepta sanitate gratias agit (20). Persae populares vincuntur. Achris a Triballis obsidentibus asseritur. Moesus et imperator in Triballorum fines irrumpunt, Moesus ex vulnere interit. Regina, Michaelis coniux, imperatoris soror, cum liberis pellitur. Moesia ab imperatore vastatur: quaedam oppida deditionem faciunt. In locum Isaiae patriarchae Ioannes presbyter magni domestici suasu ab episcopis surrogatur (21). Persae vastatores male mutantur. Syrgiannis sociorumque in domesticum et imperatorem con-

iuratio. Maiestatis a Zamplacone arcessitus, crimen negat (22). In summo discrimine ad misericordiam domestici confugit: qui ei ingratum animum exprobrans, aliquatenus auxilium promittit stultitiamque facti ipsius apologo festivissimo ante oculos ponit (23). Nicaeae ab Orchane Persa obsessae succurritur, pax componitur. De Syrgianne iudicium exercetur: ampliacionem petit: Galatam fugit, ubi diligenter quaesitus, non invenitur. Inde Eubocam, inde ad Cratem abit, cui adversus Romanos dat operam (24). Sphranzes contra Syrgiannem se imperatori offert: qui, qua ratione vivus ac sine pugna in potestatem veniat, consultatur. Negotium Sphranzi datur. Persae in Macedonia victi. Sphranzes Syrgiannem astu occidit: ab imperatore praemio afficitur. Cum Crate concordia resarcitur, civitates ab eo captae ad fidem redeunt: eidem auxilium ab imperatore mittitur (25). Regina Moesiae per duos proceres regno exigitur. Alexander Michaelis ex sorore nepos rex declaratur; qui urbes, quae se imperatori dediderant, magno collecto exercitu recuperare contendit. Persae Nicomediam obsessuri terrentur. Imperator Moesiam invadit. Pax sancitur. Pro urbibus ablatis digladiatio, Anchiolo Diampolis permutatur (26). Alexander Scythas, sibi auxilio contra patrum venientes, dolo in Romanos mittit vel praemittit potius. Atrociter pugnatur. Matrimonium cum Maria imperatoris filia bis petitur, bis recusatur. Foedus feritur. Convivium initur et de strenuitate Romani commendantur (27). Amurio Ioniae satrapa Thraciam incursans, illaesus abit. Senior imperator et mater iunioris hac luce defunguntur, Monomachus Thessaliae gubernator rebellat. Montani Thessali imperatori salutem dicunt, obsequia sua ei deferentes. Cum Crate imperator aliquot dies hilariter et in epulis consumit (28). Lesbus a Genuensibus occupatur: eo imperator cum classe magna proficiscitur. Delii a Genuensibus deficiunt: nec ii cum Romanis confligere audent. Pincerna ad Mitylenen oppugnandam relinquitur: cetera oppida Romanis se dedunt. Contra Phocaeam et Mitylenen imperator Sarchanis satrapae auxilium invocat. Phocaeensium in se defendendo constantia. Tres filii satrapae Ioniae imperatori fidem suam pollicentur. Nobilium Romanorum clandestina in imperatorem perfidia (29): ingens eidem a Persis auxilium. Magni domestici cum Amurio Persa colloquium, et epulatio, et quantum gratia apud eum potuerit. Domesticus amicum quendam Genuensem ad tabernaculum suum invitat, cui Phocaeae deditionem egregia oratione suadet (30). Ille de suorum obstinatione conqueritur, consilium poscit. Magnus domesticus auctor est, ab imperatore veniam orent; Persas obsides ei donent; Phocaeam et Mitylenen reddant: multa item bona enumerat, quibus ab eo afficiendi sint. Urbes cum obsidibus redduntur, ita Lesbus recipitur (31). Albani tumultuantur, civitatibus vicinis depopulationes inferunt, domantur immensaque praeda congeritur. Acarnanum procerum de imperatore recipiendo dissensio (32): reginae sententia approbatur. De nuptiis cum principe Nicephoro et domestici filia assentitur imperator; libertatem negat. Dedit se provincia imperatorisque mansuetudinem ac beneficentiam commemorabilem experitur. Puer Nicephorus a malevolis ad dominam Tarenti transferitur. Rebus confectis, imperator Thessalonicam redit. Alexander rex Moesorum super matrimonio legatos mittit, cui quamvis barbaro, publici causa commodi filiam suam despondet (33). Persae raptores a domestico et imperatore caeduntur, capiuntur, sugantur. Nuptiarum apud Adrianopolin celebritas. Acarnanum defectio. Nicephorus a rebellibus repetitur atque a Taren-

tina principe, filiarum altera ei desponsa, dimittitur. Quenam et qualis illa mulier fuerit, exponitur. Duo duces in Acarnaniam cum copiis mittuntur, imperator sequitur et ibi eius acta (34). Artaeos domesticus ut praefractus reprehendit: quantum damni fecerint, ostendit; gravia comminatur (35): Rhogios contra eorum contumelias defendit. Quo iure Acarnania Romanorum sit, demonstratur. Artaei se dedunt. Imperator et milites morbo affliguntur (36). Thomocastriorum obsidio, et eorum superbia atque contumacia. Ad deditioem eos domesticus cohortatur et eo scopo cum paedagogo quoque principis pueri, viro prudente ac nobili, agit. Ad concilium res refertur. Deditio decernitur. Laudantur a magno domestico (37). Ab imperatore honorifice accipiuntur. Magni domestici filius Matthaëus Thessalonicae Demetrii despotae filiam uxorem ducit: Apocauchus monachismi profitendi facultatem rogat: eius voluntas exploratur. Classem contra Persas piratas petit. Esse ignavum et improbum hominem, imperator domesticum monet. Datur classis: apparet eius fraus et calliditas. Urbes et castella, quae partim construxerit, partim instaurarit imperator, recensentur (38). Barlaamus monachus Calaber turbas Thessalonicae dat. Gregorii Palamae et fratrum eius virtus. Monetur Barlaamus, ne monachorum institutum convitiis laceret. De lumine, quod aliquando sanctos viros circumfundit. Item de lumine Christi transfigurati in monte Thabor, cum oculis corporeis conspectum sit, an increatum fuerit. Barlaamus negat, et bene quidem (39). Contra eum Synodus cogitur, cui respondet. Canit palinodiam Barlaamus, cui petenti venia datur: et datur cum significatione caritatis egregia. Novas turbas ciet eius discipulus Gregorius Acindynus, qui altera Synodo coacta damnatur. Imperatoris morbus. Apocauchus magnum domesticum sollicitat, ut insignia imperatoria assumat et ut filium eo inducat; matrem quoque tentat: sed ab utrisque reiiicitur. Sermo domestici cum Anna imperatrice, et imperatoris ex hac luce emigratio (40). Singularia et inprimis notabilia in hoc libro sunt haec: exempla caritatis ac veniae in inimicos, qualia libro primo in pecuario Syrmano et imperatore iunior adversus panhypersebastum mirifica duo vidimus, et rursus libro tertio quaedam eximia videbimus; tot Persarum irruptiones, quibus res semper male cessit; testificatio crebrior et ἐναργεστάτη amoris incomparabilis inter imperatorem et magnum domesticum; imperatoris morbus gravissimus et divina per Deiparam sanatio; Syrgiannis coniuratio, iudicium, trucidatio; Chius, Lesbus, Acarnania recuperatae; monachismi praeclarum aliquoties encomium, ut etiam saepe in tertio et quarto potissimum; contentio Barlaami cum monachis Graecis et Synodi duae; imperatoris e vita discessus.

A. C. 1328   *ἀ.* Ἄ μὲν οὖν πολεμοῦσί τε ἀλλήλοις τοῖς βασιλεῦσι
 P. 191 καὶ μετὰξὺ διαλλαττομένοις ἐπράχθη μετ' ἀλλήλων, τοιαῦτά
 V. 155 ἔστι· νῦν δὲ εἶναι μοι δοκεῖ λοιπὸν διηγνητέον καὶ ἂ τῷ νέῳ Ἀν-

1. **Q**uae ab imperatoribus bello mutuo paceque redintegrata gesta sint, explanavimus. Sequitur ut quae iunior Andronicus, totius iam potens imperii seorsum patraverit, enarremus. Die altera

δρονίκοι ἤδη τὴν πᾶσαν ἀρχὴν Ῥωμαίων ὑποποιησαμένω ἐπρά- A. C. 1328
 χθη καθ' ἑαυτόν. ἐς γὰρ τὴν ὑστεραίαν μετὰ τὴν τοῦ Βυ-
 ζαντίου λήψιν πρὶν ἄλλης τινὸς ἀφασθαι διοικήσεως πρα-
 γμάτων, ἐν ὁποίοις τισὶ χορὴ τὸν βασιλέα καὶ πάππον κατέ-
 50στρε διάγειν. καὶ τὴν μὲν ἀρχὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν
 πραγμάτων ἀπένειμεν ἑαυτῶ, τῶν ἄλλων δὲ οὐδὲν ὑφείλε βα-
 σιλέως. ἀλλὰ τοὺς τε Ῥωμαίους ὅσων ἤρχε προσέταξεν αὐτῶ
 ὡς βασιλεῖ προσέχειν καὶ τὴν ἴσιν ἀποδιδόναι τιμὴν, καὶ D
 ὅποτε βούλοιντο πρὸς αὐτὸν ὡς προσκνήσοντες ἰέναι, καλύ-
 10οεσθαι παρ' οὐδερός· καὶ παῖδας καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς
 βασιλέως εἰς τὰ βασίλεια εἰσιόντας αὐτῶ συνδημερεῦειν καὶ
 συνεῖναι καθόσον βούλοιντο· καὶ τὴν θεραπείαν πᾶσαν ἀκί-
 νητον μένειν ὅση ἦν, καὶ ἐπ' αὐτῶ εἶναι ὅ,τι ἂν κελεύῃ ποι-
 εῖν. καὶ ἀναλωμάτων ἕνεκα αὐτοῦ τε καὶ οἰκετικοῦ ἀπὸ τε
 15τῶν δημοσίων φόρων τὴν λεγομένην παρεσχετο τοπικὴν, φέ-
 ρουσαν ἐπ' ἑνιαυτὸν δισχιλίους ἐπὶ μυριάσις χρυσοῦς, καὶ
 ἕτερα χρήματα ἴσα ἐκ τοῦ βασιλικῶ ἐκέλευσε χορηγεῖσθαι
 ταμιεῖον· καὶ ταῦτα εἶναι ἐπ' ἐκείνω ἢ ἂν ἐθέλοι χορηγεῖσθαι.
 τῶν τε βασιλείων παρεχώρησεν αὐτῶ· αὐτὸς δὲ εἶποτε ἐπι-
 20δημοίῃ τῇ Κωνσταντίνου, ἕως ὃ πάππος περιῆν, ἐν τοῖς Δη- P. 192
 μητρίου τοῦ δεσπότου διέτριβεν οἴκοις. καὶ πρὸς βασιλέα ἐρ-
 χόμενος συχνῶς, ὁμίλει τε αὐτῶ γνησίως καὶ ἐβουλευέτο περὶ
 τῶν πραγμάτων καὶ οὐδὲν ἤτιον ἢ πρότερον αἰδῶ καὶ τιμὴν

15. πικὴν ms. Intrap. pro τοπικὴν, male. Infra L. IV. p. 880. C. eiusdem vectigalis mentio: καὶ ἐκ τῶν ἐν Βυζαντίω δημοσίων φόρων τὴν τοπικὴν ὀνομασμένην, μυριάσις χρυσοῦν ὀλίγω πλείους ἐτησίως φέρουσαν.

a capto Byzantio, antequam ullam partem administrationis attingeret, rationes avi in posterum sibi constituendas existimavit. Ac principatum quidem eiusque moderationem ipse sumpsit, reliquorum nullo eum multavit: sed Romanos quotquot ditione sua continerentur, illi non secus quam imperatori obedire, eundem quem sibi honorem tribuere, et quoties eum adire adoratum vellent, ne a quoquam arcerentur edixit. Praeterea ipsius liberos aliosque cognatos palatium celebrare, totos dies cum eo consumere et quamdiu placeret versari; de numero et obsequiis ministrorum nihil mutari, et licere illi quae liberent omnia. Deinde in sumptus eius et familiae de publicis vectigalibus, quam τοπικὴν vocant, ferentem in annos singulos duodena aureorum millia, et alterum tantum e fisco decrevit. Huius pecuniae dispensandae modum penes illum reliquit. Palatio quoque cedens quamdiu superfuit, in aedibus seu palatio Demetrii despotae habitavit. Saepius illum visens, extra simulationem sincereque sermones et consilia cum eo conferebat, nihiloque inferiore quam antea reverentia, ut decebat, et honore illum prosequabatur.

A. C. 1328 παρέειχε τὴν προσήκουσαν αὐτῷ. οἱ δ' ἄλλοι Ῥωμαῖοι, καί-
 τοι παρὰ τοῦ νέου βασιλέως οὐ πρὸς εἰρωνείαν, ἀλλ' ἀληθῶς
 προστεταγμένον τὸ πάντα τὸν ἐθέλοντα πρὸς βασιλέα ἔρχε-
 σθαι καὶ ἀκολούτως προσκυνεῖν αὐτὸν, ὅμως οὐ προσήεσαν,
 δεδουκότες μὴ τι διὰ ταῦτα ὑποπιευσθῆ νεωτερίζειν. τὸν μέ-5
 γαν δὲ λογοθέτην ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς εἰς Διδυμότειχον ἐλ-
 B θόντα, ἐν ἐνὶ τῶν αὐτόθι φροντιστηρίων διατρίβειν. καὶ ἦν
 ἄχρι τινός· ἔπειτα συγγνώμης καὶ αὐτὸς τυχὼν, εἰς Βυζάντιον
 ἐπανελθὼν διέτριβεν οἴκοι. τὴν Βυζαντίου δὲ ἀρχὴν τῷ πρω-
 τοστράτορι παρέσχεν ὁ βασιλεὺς. ἐπεὶ δὲ καθ' ὃν ἐπολέμουν 10
 ἀλλήλοις χρόνον οἱ βασιλεῖς πολλὰ τῶν προσόντων τοῖς συν-
 οῦσιν ἐκατέρω ὑπ' ἀλλήλων διηρπάσθη, ἵνα μὴ διαφοραὶ γί-
 γνουντο μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὰ οἰκεῖα ἐπανασώζειν
 πειρωμένων, προμηθεύμενος ὁ βασιλεὺς περὶ μὲν τῶν κινου-
 μένων ἐκέλευσε μηδένα ἐξεῖναι μηδενὶ ὀχλεῖν, ἀλλ' ἔᾶν τοὺς 15
 ἔχοντας καρποῦσθαι· τὰ δ' ἀκίνητα ἐπανασώζεσθαι τοῖς ἐξ
 C ἀρχῆς κυρίοις. καὶ τούτου ἐπιμελητὴν τὸν πρωτοστράτορα
 τοῦ Βυζαντίου ἀρχόντα ἐκέλευσεν εἶναι. μετὰ τοῦτο ἀπῆλθεν
 εἰς πατριάρχην, ἅμα μὲν εὐχαριστήσων αὐτῷ καὶ οἰκείως καὶ
 φιλικῶς προσομιλήσων· (κατὰ γὰρ τὴν πρώτην συντυχίαν, 20
 τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων οὐκ ἐόντων, ὅσον ἀφοσιώ-
 σασθαι μόνον ἐποίησαντο τὴν ὁμιλίαν·) ἅμα δ' ἵνα καὶ τοῖς
 ἀρχιερεῦσιν, οἳ αὐτοῦ ἐκβαλλομένον τοῦ πατριαρχείου καὶ εἰς
 δεσμοκτήριον οἶονεὶ ἀπαγομένου, οὐ μόνον ἀντέστησαν οὐδὲν

Verum enimvero, quamquam imperator non ficto, sed ex animo mandaverat, ut liberi essent ad avum aditus ac salutationes, accedere tamen Romani non audebant: quod formidarent, ne ob id quasi rerum novarum cupidi suspicione laborarent. Magnum logothetam Didymotichum abduci et in aliquo monasterio vitam agitare iussit. Et agitavit quidem ibi ad tempus, donec etiam ipse veniam consecutus Byzantiumque postliminio reversus, illic reliquum aetatis exegit. Praefectura urbis protostratorem cohonestavit. Et quoniam, bello durante, utraque partium sequaces multa invicem diripuerant, ne lites et controversiae nascerentur, dum sua recuperare et hi et illi student, provide statuit, ut de mobilibus nemini cuiquam liceret exhibere negotium, sed habentibus relinquerentur: res soli autem ad veteres possessores redirent, eamque procurationem protostratori dedit. Post haec ad patriarcham adiit, tum ut ei gratias ageret, familiariterque et amanter cum eo colloqueretur, (id enim priore congressu, quia tempus et res non sinebant, perfunctorie fecerant,) tum ut veniam episcopis impetraret, qui, dum ipse e patriarchio eiectus velut in carcerem concluderetur, non modo se non opposuerant, verum etiam pro virili sua, ut concluderetur, adiuverant,

ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ συγκατειργάσαντο, τό γε εἰς αὐτοὺς A.C. 1328
 ἦκον, τὴν κάθειρξιν ἐκείνου, δοῦναι συγγνώμην δεηθῆναι αὐτοῦ.
 ἦν γὰρ κατ' αὐτῶν πολὺς φερόμενος ὁ πατριάρχης καὶ δίκας
 ἀξιώων λαβεῖν παρ' ἐκείνων τῆς προδοσίας τῆς εἰς αὐτόν. καὶ D
 5 δεηθεῖς αὐτοῦ πολλὰ περὶ αὐτῶν οὐκ ἠδυνήθη πείσαι συγ-
 γνώμην παρασχεῖν αὐτοῖς, τὰ ἔσχατα λέγων ἠδικῆσθαι ὑπ'
 αὐτῶν, καὶ δεῖν αὐτοῖς δίκην λαχεῖν τῆς προδοσίας. ἐπεὶ δὲ
 ἐπανῆκεν εἰς βασιλεία ὁ βασιλεὺς, τὸν μητροπολίτην μετακα-
 λεσάμενος Φερῶν καὶ χαρτοφύλακα τὸν Κοντάλην καὶ τὸν V. 156
 10 ἰοτῶν μοναστηρίων ἄρχοντα Κυβεριωτὴν, οἷα δὲ αὐτὸν δεσμω-
 τήριον οἰκήσαντας ἐπὶ χρόνον τινὰ, τὰ τᾶλλα ἠὲ χαριστή-
 σε καὶ εὐεργεσίαις ἡμίψατο πολλαῖς, τὸν δὲ χαρτοφύλα-
 κα, ἐπεὶ μὴ ἠβούλετο ἀπὸ τῆς τοῦ χαρτοφύλακος ἀξίας εἰς
 15 ἑτέραν μείζονα μετενεχθῆναι, αὐτὴν ἑαυτῆς ἐποίησεν ἐντιμο-
 15 τέραν, μέγαν χαρτοφύλακα προσαγορεύσας· καὶ ἀπ' ἐκεί-
 νου εἰς δεῦρο τῷ χαρτοφύλακι διασώζεται τὸ μέγας. Μάρ-
 κον δὲ Καβαλλάριον τὸν τοῦ Βάρδα, ὃς ἦν ἀπὸ τῶν τειχῶν P. 193
 πρότερον πρὸς ὕβριν βασιλεῖ διειλεγμένος, ἐκέλευσεν ἀχθῆ-
 ναι πρὸς αὐτόν ὁ βασιλεὺς. ὁ δὲ καὶ πρὶν ζητηθῆναι, οἷα
 20 ἐφθέγγετο εἰδῶς, ἅμα τῷ πνθεῖσθαι ἐντὸς εἶναι Βυζαντίου
 βασιλέα, ἐν ὑπονόμοις καὶ ἀδύτοις τισὶ κατέκρουσεν ἑαυ-
 τόν. πολλὴν δὲ τὴν περὶ τὴν αὐτοῦ ζήτησιν οἱ προστεταγμέ-
 νοι εἰσενεγκόντες σπουδῆν, εὐρίσκουσί τε καὶ ἄγουσιν εἰς βα-
 25 σίλεια. φήμης δὲ διαδραμούσης, ὡς ὁ ὕβριστὴς ἐκεῖνος βασι-
 λέως εἰς τὰ βασιλεία ἄγεται κολασθησόμενος, συνέδραμεν ἡ

Stomachabatur enim patriarcha magnopere, et ut proditoribus sup-
 plicia irroganda arbitrabatur. Verum enimvero precibus quamvis mul-
 tis locum nullum relinquebat, quod dictitaret, indignissima se ab
 ipsis affectum iniuria et proditionem eos luere oportere. Ubi domum
 rediit imperator, metropolitam Pherarum cum Cutale chartophylace
 et Cyberiota monasteriorum praeside, qui quod ab eo stetissent, ali-
 quamdiu in custodia fuerant, accivit: de officio praestito gratias
 retulit et honoribus eos ornavit. Chartophylaci, quia maiores hono-
 res capessere nolebat, munus effecit splendidius, magnumque charto-
 phylacem nominavit; quod epitheton chartophylaci usque hodie ma-
 net. Deinde Marcum Caballarium Bardae filium, qui de muro in
 ipsum contumeliam torserat, ad se adducendum curavit. Is haud im-
 memor, quae blaterasset, antequam investigaretur, simul imperato-
 rem Byzantium invisisse audivit, in foveis quibusdam locisque sub-
 terraneis se abscondit, ut ad conquirendum delecti, multo tandem
 labore eum invenerint, quem in palatium perduxerunt. Fama disse-
 minata, petulantem illum convitiatorem imperatoris in palatium ad
 poenas abduci, urbs tota ad spectandam miseri necem concursat. Ut

Α.Σ. 1328 πόλις πανδημεί, ὁποῖω τρόπῳ ὑψόμενοι ἀποθανεῖται. βασι-
 Β λεύς δὲ ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι· καὶ ἐπειδὴ τῶν τοῦ οἴκου
 θυρῶν ἐγένετο εἶσω, εἰς βασιλέα ἰδὼν, τρόμῳ τε ἐλήφθη καὶ
 περιδινηθεὶς κατέπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν. ἀναστήσαντες δὲ οἱ ἄγον-
 τες, ἐγγὺς ἤγαγον βασιλέως δακρύων τε ὑπόπλεων καὶ πρὸς 5
 τὴν γῆν νενευκότα, καὶ μὴ δυνάμενον ὄλως εἰς βασιλέα ἰδεῖν,
 ἀλλ' αὐτίκα προσδοκῶντα πείσεσθαι τὰ δεινότετα. σιωπὴ δὲ
 βαθεῖα κατέσχε τὸ πλῆθος πᾶν, καὶ πάντες ἦσαν μετέωροι
 πρὸς τὴν ἐπενεχθησομένην τῷ Μάρκῳ καταδίκην. ὁρῶντες δὲ
 αὐτὸν οὕτως ἰστάμενον ὑπότρομον καὶ περιδεῆ, οἱ μὲν αὐτῶν 10
 καὶ ἀπὸ τῆς θέας μόνης περιαλοῦντες, εἰς δάκρυα κατεφέ-
 ροντο καὶ οἰμωγὰς· ὅσοι δὲ καὶ συνετώτεροι τῶν πολλῶν ἦσαν,
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995
 1000
 1005
 1010
 1015
 1020
 1025
 1030
 1035
 1040
 1045
 1050
 1055
 1060
 1065
 1070
 1075
 1080
 1085
 1090
 1095
 1100
 1105
 1110
 1115
 1120
 1125
 1130
 1135
 1140
 1145
 1150
 1155
 1160
 1165
 1170
 1175
 1180
 1185
 1190
 1195
 1200
 1205
 1210
 1215
 1220
 1225
 1230
 1235
 1240
 1245
 1250
 1255
 1260
 1265
 1270
 1275
 1280
 1285
 1290
 1295
 1300
 1305
 1310
 1315
 1320
 1325
 1330
 1335
 1340
 1345
 1350
 1355
 1360
 1365
 1370
 1375
 1380
 1385
 1390
 1395
 1400
 1405
 1410
 1415
 1420
 1425
 1430
 1435
 1440
 1445
 1450
 1455
 1460
 1465
 1470
 1475
 1480
 1485
 1490
 1495
 1500
 1505
 1510
 1515
 1520
 1525
 1530
 1535
 1540
 1545
 1550
 1555
 1560
 1565
 1570
 1575
 1580
 1585
 1590
 1595
 1600
 1605
 1610
 1615
 1620
 1625
 1630
 1635
 1640
 1645
 1650
 1655
 1660
 1665
 1670
 1675
 1680
 1685
 1690
 1695
 1700
 1705
 1710
 1715
 1720
 1725
 1730
 1735
 1740
 1745
 1750
 1755
 1760
 1765
 1770
 1775
 1780
 1785
 1790
 1795
 1800
 1805
 1810
 1815
 1820
 1825
 1830
 1835
 1840
 1845
 1850
 1855
 1860
 1865
 1870
 1875
 1880
 1885
 1890
 1895
 1900
 1905
 1910
 1915
 1920
 1925
 1930
 1935
 1940
 1945
 1950
 1955
 1960
 1965
 1970
 1975
 1980
 1985
 1990
 1995
 2000
 2005
 2010
 2015
 2020
 2025
 2030
 2035
 2040
 2045
 2050
 2055
 2060
 2065
 2070
 2075
 2080
 2085
 2090
 2095
 2100
 2105
 2110
 2115
 2120
 2125
 2130
 2135
 2140
 2145
 2150
 2155
 2160
 2165
 2170
 2175
 2180
 2185
 2190
 2195
 2200
 2205
 2210
 2215
 2220
 2225
 2230
 2235
 2240
 2245
 2250
 2255
 2260
 2265
 2270
 2275
 2280
 2285
 2290
 2295
 2300
 2305
 2310
 2315
 2320
 2325
 2330
 2335
 2340
 2345
 2350
 2355
 2360
 2365
 2370
 2375
 2380
 2385
 2390
 2395
 2400
 2405
 2410
 2415
 2420
 2425
 2430
 2435
 2440
 2445
 2450
 2455
 2460
 2465
 2470
 2475
 2480
 2485
 2490
 2495
 2500
 2505
 2510
 2515
 2520
 2525
 2530
 2535
 2540
 2545
 2550
 2555
 2560
 2565
 2570
 2575
 2580
 2585
 2590
 2595
 2600
 2605
 2610
 2615
 2620
 2625
 2630
 2635
 2640
 2645
 2650
 2655
 2660
 2665
 2670
 2675
 2680
 2685
 2690
 2695
 2700
 2705
 2710
 2715
 2720
 2725
 2730
 2735
 2740
 2745
 2750
 2755
 2760
 2765
 2770
 2775
 2780
 2785
 2790
 2795
 2800
 2805
 2810
 2815
 2820
 2825
 2830
 2835
 2840
 2845
 2850
 2855
 2860
 2865
 2870
 2875
 2880
 2885
 2890
 2895
 2900
 2905
 2910
 2915
 2920
 2925
 2930
 2935
 2940
 2945
 2950
 2955
 2960
 2965
 2970
 2975
 2980
 2985
 2990
 2995
 3000
 3005
 3010
 3015
 3020
 3025
 3030
 3035
 3040
 3045
 3050
 3055
 3060
 3065
 3070
 3075
 3080
 3085
 3090
 3095
 3100
 3105
 3110
 3115
 3120
 3125
 3130
 3135
 3140
 3145
 3150
 3155
 3160
 3165
 3170
 3175
 3180
 3185
 3190
 3195
 3200
 3205
 3210
 3215
 3220
 3225
 3230
 3235
 3240
 3245
 3250
 3255
 3260
 3265
 3270
 3275
 3280
 3285
 3290
 3295
 3300
 3305
 3310
 3315
 3320
 3325
 3330
 3335
 3340
 3345
 3350
 3355
 3360
 3365
 3370
 3375
 3380
 3385
 3390
 3395
 3400
 3405
 3410
 3415
 3420
 3425
 3430
 3435
 3440
 3445
 3450
 3455
 3460
 3465
 3470
 3475
 3480
 3485
 3490
 3495
 3500
 3505
 3510
 3515
 3520
 3525
 3530
 3535
 3540
 3545
 3550
 3555
 3560
 3565
 3570
 3575
 3580
 3585
 3590
 3595
 3600
 3605
 3610
 3615
 3620
 3625
 3630
 3635
 3640
 3645
 3650
 3655
 3660
 3665
 3670
 3675
 3680
 3685
 3690
 3695
 3700
 3705
 3710
 3715
 3720
 3725
 3730
 3735
 3740
 3745
 3750
 3755
 3760
 3765
 3770
 3775
 3780
 3785
 3790
 3795
 3800
 3805
 3810
 3815
 3820
 3825
 3830
 3835
 3840
 3845
 3850
 3855
 3860
 3865
 3870
 3875
 3880
 3885
 3890
 3895
 3900
 3905
 3910
 3915
 3920
 3925
 3930
 3935
 3940
 3945
 3950
 3955
 3960
 3965
 3970
 3975
 3980
 3985
 3990
 3995
 4000
 4005
 4010
 4015
 4020
 4025
 4030
 4035
 4040
 4045
 4050
 4055
 4060
 4065
 4070
 4075
 4080
 4085
 4090
 4095
 4100
 4105
 4110
 4115
 4120
 4125
 4130
 4135
 4140
 4145
 4150
 4155
 4160
 4165
 4170
 4175
 4180
 4185
 4190
 4195
 4200
 4205
 4210
 4215
 4220
 4225
 4230
 4235
 4240
 4245
 4250
 4255
 4260
 4265
 4270
 4275
 4280
 4285
 4290
 4295
 4300
 4305
 4310
 4315
 4320
 4325
 4330
 4335
 4340
 4345
 4350
 4355
 4360
 4365
 4370
 4375
 4380
 4385
 4390
 4395
 4400
 4405
 4410
 4415
 4420
 4425
 4430
 4435
 4440
 4445
 4450
 4455
 4460
 4465
 4470
 4475
 4480
 4485
 4490
 4495
 4500
 4505
 4510
 4515
 4520
 4525
 4530
 4535
 4540
 4545
 4550
 4555
 4560
 4565
 4570
 4575
 4580
 4585
 4590
 4595
 4600
 4605
 4610
 4615
 4620
 4625
 4630
 4635
 4640
 4645
 4650
 4655
 4660
 4665
 4670
 4675
 4680
 4685
 4690
 4695
 4700
 4705
 4710
 4715
 4720
 4725
 4730
 4735
 4740
 4745
 4750
 4755
 4760
 4765
 4770
 4775
 4780
 4785
 4790
 4795
 4800
 4805
 4810
 4815
 4820
 4825
 4830
 4835
 4840
 4845
 4850
 4855
 4860
 4865
 4870
 4875
 4880
 4885
 4890
 4895
 4900
 4905
 4910
 4915
 4920
 4925
 4930
 4935
 4940
 4945
 4950
 4955
 4960
 4965
 4970
 4975
 4980
 4985
 4990
 4995
 5000
 5005
 5010
 5015
 5020
 5025
 5030
 5035
 5040
 5045
 5050
 5055
 5060
 5065
 5070
 5075
 5080
 5085
 5090
 5095
 5100
 5105
 5110
 5115
 5120
 5125
 5130
 5135
 5140
 5145
 5150
 5155
 5160
 5165
 5170
 5175
 5180
 5185
 5190
 5195
 5200
 5205
 5210
 5215
 5220
 5225
 5230
 5235
 5240
 5245
 5250
 5255
 5260
 5265
 5270
 5275
 5280
 5285
 5290
 5295
 5300
 5305
 5310
 5315
 5320
 5325
 5330
 5335
 5340
 5345
 5350
 5355
 5360
 5365
 5370
 5375
 5380
 5385
 5390
 5395
 5400
 5405
 5410
 5415
 5420
 5425
 5430
 5435
 5440
 5445
 5450
 5455
 5460
 5465
 5470
 5475
 5480
 5485
 5490
 5495
 5500
 5505
 5510
 5515
 5520
 5525
 5530
 5535
 5540
 5545
 5550
 5555
 5560
 5565
 5570
 5575
 5580
 5585
 5590
 5595
 5600
 5605
 5610
 5615
 5620
 5625
 5630
 5635
 5640
 5645
 5650
 5655
 5660
 5665
 5670
 5675
 5680
 5685
 5690
 5695
 5700
 5705
 5710
 5715
 5720
 5725
 5730
 5735
 5740
 5745
 5750
 5755
 5760
 5765
 5770
 5775
 5780
 5785
 5790
 5795
 5800
 5805
 5810
 5815
 5820
 5825
 5830
 5835
 5840
 5845
 5850
 5855
 5860
 5865
 5870
 5875
 5880
 5885
 5890
 5895
 5900
 5905
 5910
 5915
 5920
 5925
 5930
 5935
 5940
 5945
 5950
 5955
 5960
 5965
 5970
 5975
 5980
 5985
 5990
 5995
 6000
 6005
 6010
 6015
 6020
 6025
 6030
 6035
 6040
 6045
 6050
 6055
 6060
 6065
 6070
 6075
 6080
 6085
 6090
 6095
 6100
 6105
 6110
 6115
 6120
 6125
 6130
 6135
 6140
 6145
 6150
 6155
 6160
 6165
 6170
 6175
 6180
 6185
 6190
 6195
 6200
 6205
 6210
 6215
 6220
 6225
 6230
 6235
 6240
 6245
 6250
 6255
 6260
 6265
 6270
 6275
 6280
 6285
 6290
 6295
 6300
 6305
 6310
 6315
 6320
 6325
 6330
 6335
 6340
 6345
 6350
 6355
 6360
 6365
 6370
 6375
 6380
 6385
 6390
 6395
 6400
 6405
 6410
 6415
 6420
 6425
 6430
 6435
 6440
 6445
 6450
 6455
 6460
 6465
 6470
 6475
 6480
 6485
 6490
 6495
 6500
 6505
 6510
 6515
 6520
 6525
 6530
 6535
 6540
 6545
 6550
 6555
 6560
 6565
 6570
 6575
 6580
 6585
 6590
 6595
 6600
 6605
 6610
 6615
 6620
 6625
 6630

ζητῶν, καὶ τότε πάντας ὄρων τῆ σκητῆ ταύτῃ σωφρομισθέν- A. C. 1328
 τας, μικρὸν ἐπισχῶν, „τί παθῶν, ὦ Καβαλλάριε” εἶπε „το-
 σαῦτα ὕβρικας καὶ πρὸς παρόντα; ἦν γὰρ ἄν τις πρὸς ἀπόντα
 γινομένων τῶν ὕβρεων συγγνώμη.” ὁ δὲ ὑπὸ τῆς τοῦ βασι-
 5λέως φωνῆς καταπλαγείς, εἰς γῆν τε κατέπεσεν εὐθύς καὶ τῆ
 γῆ τὴν κεφαλὴν προσαράσσω, προσδόκιμος ἦν καὶ τὴν ψυχὴν
 ἀφείναι ὑπὸ δέους. πάλιν δὲ ὁ βασιλεὺς σιγήσας ἐφ’ ἱκανόν,
 τὸν Μάρκον ἐκέλευεν ἀναστῆναι. ὁ δὲ εἶτε καὶ τῶν λεγομένων
 οὐκ αἰδοθάνομενος, εἶτε καὶ μὴ δυνάμενος ἀναστῆναι ὑπὸ τοῦ
 10δέους ἐκλυθεὶς, τῆ γῆ προσεκυλινδεῖτο, μὴδ’ ὄρων μῆτε φθρευ-
 γόμενος μηδέν. βασιλεὺς δ’ ἐσήμαινε τῆ χειρὶ τοὺς κατέχοντας P. 194
 ἀμιστῶν ἐπειδὴ δὲ ἀνέστη, ἐπανέρχεσθαι τε ἐκέλευεν εἰς ἑαυ-
 τὸν καὶ προσέχειν τοῖς λεγομένοις. εἶπέ τε πρὸς αὐτὸν ὁ βα-
 σιλεὺς· „τὸ μὲν δεδοικέναι καὶ τρέμειν καὶ τὰ δεινότερα πεί-
 15σεσθαι προσδοκᾶν, δίκαιόν τε ὁμοῦ καὶ σοὶ προσῆκον· ἄξια V. 157
 γὰρ ἐφθέγξω πολλῶν τιμωριῶν. ἐγὼ δὲ ἐμαντῶ πολλά συνει-
 δὼς πρὸς τὸν ἀπάντων κύριον καὶ βασιλέα ἡμαρτημένα, καὶ
 δεόμενος συγγνώμης ὡσπερ καὶ σὺ νῦν, μᾶλλον δὲ καὶ πλείο-
 νος πολλῶ, ὅσω καὶ τὰ ἡμαρτημένα χεῖρω, καὶ οὐ πρὸς σύν-
 20δουλον ὡσπερ σὺ, ἀλλ’ εἰς τὸν ἐκ μὴ ὄντων παραγαγόντα B
 προσκεκρουκῶς καὶ δεόμενος καὶ αὐτὸς ἐλέον, ἀφίημί τε τὰ
 ἡμαρτημένα σοὶ καὶ συγγνώμην παρέχω. δυοῖν δὲ ἔνεκα τὸ σέ
 τε εὐρεῖν καὶ ἐνθάδε ἀγαγεῖν ἐποιησάμην περὶ πλείστου· ἐνὸς
 25τεῖς εἶναι περὶ τὴν γλῶτταν μὴδὲ ῥαδίως ἐκφέρεσθαι πρὸς

fuisti? nam contumeliis absentī impositis ignosci possit. Hac voce Marcum animus relinquit: humi repente cadit et eam capite pulsans prae timore spiritum editurus putabatur. Imperator post longius silentium iacentem iubet surgere. At ille, sive quia non audiebat quod dicebatur, sive quia solutis pavore membris surgere e terra non valebat, volutabatur, nec oculos aperiens, nec verbum emittens. Imperator apparitoribus manu signum dat, uti eum attollant: sublatum, ut se colligat et dictis mentem adhibeat, hortatur et sic eum alloquitur: Quod pavitas et tremis gravissimaque tormenta exspectas, id quod aequum et te dignum est, facis: multis namque cruciatibus luenda exprompsisti. Ego vero ipsi mihi multorum adversus universorum dominum imperatoremque admissorum conscius, illum veniam quemadmodum tu nunc me, rogitans, ac tanto quidem maiorem, quanto magis deliqui ego, qui non conservum uti tu, sed eum, qui me e nihilo condidit, offendi et mihi quoque ut ignoscatur obsecro, tua tibi peccata condono et ignosco. Duabus porro de causis conquisitum huc adduci maximopere concupivi: una, ut multi tuo exemplo linguae imperare discerent, nec facile ad probra se effunderent, idque

- A. C. 1328 ὕβρεις, καὶ τὰυτα, πρὸς ὑπερέχοντας καὶ τιμῆς ἀξίους γινομέ-
 νας, καὶ τὸ κρείσσον ἀπὸ ὕψους ἢ ἀπὸ γλώσσης πεσεῖν, ὑπὸ
 τῶν σοφῶν τινος καλῶς εἰρημένον, ἔργῳ διδαχθῶσιν, ὀρῶντες
 εἰς οἶον βάραθρον ἐξ ἀκρασίας περιπέτωκας αὐτός· δεύτερον
 δὲ, τοῦ σὲ διὰ βίου φόβων καὶ κινδύνων ἀπαλλαγῆναι. εἴθ' 5
 C γὰρ μὴ νῦν ἐνθάδε ἀχθεῖς ἐτύγχανες συγγνώμης, κατ' οὐδὲν
 ἀνεκτότερον ἂν ἔζης τοῦ Κάϊν βίον, στένων καὶ τρέμων ἐπὶ
 τῆς γῆς καὶ παρὰ παντός τοῦ προστυχόντος οἰόμενος αὐτίκα
 ἀπολεισθαι. νυνὶ δὲ συγγνώμης τυχὼν, ἡδέως βιώσεις καὶ
 ἀδεῶς, οὐδενὸς ἔτι δυναμένου τῶν εἰς ἐμὲ ἡμαρτημένων εὐθύ-10
 νας ἀπαιτεῖν." Τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς πρὸς Μάρκον εἶπεν.
 οἱ παρόντες δὲ ἀλλόκοτον μὲν τινα ὕπεσθαι ἰδέαν θανάτου
 προσδοκῶντες, ἔπειτα ἐξαίφνης παρὰ δόξαν τὸν εἰς τὸν Μάρ-
 κον τοῦ βασιλέως ἔλεον καὶ τὴν σώζουσαν ψῆφον ἰδόντες ἐξε-
 D νηρηγμένην, ἐθαύμαζόν τε τῆς συμπαθείας τὸν βασιλέα καὶ 15
 τῷ Μάρκῳ συνέχαιρον τῆς σωτηρίας, καὶ οἰκτεῖν ἕκαστος οἰ-
 ῶμενοι τὴν εὐεργεσίαν, σοὶ προσήκειν ἔλεγον, βασιλεῦ, πατέρα
 τὸν θεὸν ἐπικαλεῖσθαι καὶ μετὰ παρρησίας τῶν ἡμαρτημένων
 τὴν συγγνώμην αἰτεῖν, ὡς ἀφιέντι τῷ προσκεκροκότι τὰ ὀφει-
 λόμενα. τούτων καὶ τινῶν ἐτέρων τοιούτων ὑπὸ τοῦ πλήθους 20
 εἰρημένων, σὺν ἐκπλήξει καὶ χαρᾷ ὁ σύλλογος διελύθη.
- P. 195 β'. Βασιλεὺς δὲ τὸ καὶ τοὺς τῷ πατριάρχῃ προσκεκρου-
 κότας ἀρχιερέας μὴ τυχεῖν συγγνώμης ἡγούμενος οὐκ ἀνεκτόν,

contra superiores, quos colere ac venerari debent; et quod a quodam sapiente praeclare dictum est, praestare ab alto, quam a lingua cadere, re ipsa docerentur, intuentes, in quale barathrum tu ex intemperantia linguae praecipitasses: altera, ut te per omnem vitam timore periculoque liberarem. Etenim nisi modo huc pertractus, veniam et pacem esses consecutus, tibi perpetuo gementi trementique super terram et a quovis obvio ictum lethiferum metuenti nihilo tolerabilior vita, quam ipsi Caino fuisset. Nunc venia donatus, iucunde secureque annos traduces, cum nemo amplius poenas in me commissorum abs te repetere possit. Hactenus Marco imperator. Qui praesentes aderant, cum se novum quoddam genus mortis visuros crederent, viderent autem praeter opinionem misericordiam Marco tribui cumque absolvi, et imperatorem de istac sympathia admirabantur, et Marco salutem gratulabantur. Cumque singuli in eo beneficium sibi accepisse viderentur, exclamabant: Tibi, imperator, Deum patrem appellare convenit et ab eo libere peccatorum veniam poscere, qui debitori tuo debita dimisisti. His ac similibus iactatis, conventus cum stupore et gaudio solutus est.

2. Ceterum imperator indignum ratus, non etiam a patriarcha ignosci episcopis, a quibus erat offensus, magnum domesticum mittit, qui velut suo nomine cum eo de reconciliatione ageret; ac per se,

τὸν μέγαν δομέστικον ἔπειμψε πρὸς τὸν πατριάρχην διαλεξό- A. C. 1328
 μενον μὲν αὐτῷ καὶ ὡς ἔξ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πρὸς τοὺς ἀρχιε- B
 ρέας διαλλαγῆς, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ καθ' ὅσον ἂν οἶόν τε ἦ
 ἐπιμελησόμενον τῆς εἰρήνης. ὅς πρὸς πατριάρχην ἐλθὼν καὶ
 5πολλὰ πολλάκις ὑπὲρ τῶν ἀρχιερέων δεηθεὶς, ἐπεὶ ἦννε μη-
 δὲν, ἀλλ' ἀπαραιρήτως ὁ πατριάρχης εἶχετο τῆς ὀργῆς καὶ
 οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο συγγνώμην ἔλεγε παρασχεῖν, εἰ μὴ δίκην
 δοῖεν πρότερον τῶν τετολημμένων· καὶ οὐδὲ ἀδικεῖν ἔλεγεν εἰ
 ἐπὶ δίκην προκαλεῖται· ὑπολαβὼν ὁ μέγας δομέστικος, „ἀλλ' V. 158
 10οὐκ ἂν εἶη σοί τε κἀκεῖνοις ἔξ ἴσου τὰ τῆς δίκης” ἔφη „εἰ σὺ
 μὲν καθεδῆ δικάζων τε ἅμα καὶ ἐγκλιῶν, αὐτοὶ δὲ τῷ αὐ- C
 τῷ δαιτητῇ τε ἅμα ἀναγκάζονται χρῆσθαι καὶ κατηγορεῖν. εἰ
 δὲ μὴ παρόψεσθαι τὸ δίκαιον αὐτῶν, μήτε μὴν ὀργῇ μᾶλλον
 ἢ αὐτῇ τῇ δυνάμει τοῦ δικαίου τὰ πράγματα δικάσειν ἐπαγγέλ-
 15λη, ἀπαντήσουσιν ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἡμέρα τακτῆ.” ὁ πατρι-
 ἀρχης δὲ „τὸ μὲν ἐμοὶ τὴν δίκην προσήκειν τῶν τοιούτων καὶ
 τοῖς λοιποῖς ἀδελφοῖς τοῖς ἀρχιερεῦσιν, οὐκ ἂν οὐδ' αὐτὸς” εἶπεν
 „ἀρνηθεῖς. ὅτι δὲ αὐτὸς ὡς ἡδικημένος εἰς δικαστήριον ἔλκω
 νῦν, οὐ δικαστῆς, ἀλλὰ κρινόμενος καθεδοῦμαι, τῶν ἄλλων δικα-
 20ζόντων ἀρχιερέων. εἰ δ' ἄρα δικάζοιμι καὶ αὐτὸς, μὴ ποτε το-
 σοῦτον μανείην, μηδ' ἀτοπίας εἰς τοσοῦτον ἐξελάσαιμι, ὥστε
 ὀργῇ δικάζειν καὶ μὴ τοῖς ὀρθοῖς περὶ τῶν πραγμάτων λογι- D
 σμοῖς, καὶ μάλιστα νυνὶ, ὅτ' οὐχ ὑπὲρ ἑτέρου, (ἦν γὰρ ἂν τις
 συγγνώμη,) ἀλλ' ὅτε περὶ ἑμαυτοῦ τὴν ψῆφον ἐξάγειν μέλ-
 25λω.” καὶ τάξαντες ἡμέραν ἐν ἧ παρεσονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς,

18. ἀρνηθείης, quod Intrp. quoque legit, corr. ED.P. pro ἀρνηθείην.

quantum fieri posset, paci iungendae operam daret. Domesticus magnis et iteratis precibus pro episcopis orans nihil effecit. Tenebatur enim ira irrevocabili profitebaturque, non se ante ignotum, quam illi audaciae suae poenas persolvissent, etiamsi coelum rueret. Neque se idcirco scelus facere, si ad iudicium eos provocaret. Tum magnus domesticus: Atqui impar erit in hoc iudicio litigantium conditio, si tu iudex simul et accusator sedeas, ipsique eundem experiri adversarium et arbitrum cogantur. Siu fidem das, te ius eorum non neglecturum, neque ex ira potius quam ex aequitate res iudicaturum, die dicta se sistent. Contra patriarcha, Causarum huiusmodi cognitionem meam reliquorumque fratrum episcoporum esse, ne te quidem latet. Tamen quia nunc ipsos ut laesus in iudicium pertraho, non iudex, sed reus, aliis episcopis ius reddentibus, sedebo. Quod si vel ipse iudicium exercerem, nunquam eo insaniae insolentiaeve progrederer, ut iram magis, quam rectam rationem in iudicando ducem sequeretur: nunc potissimum, quando non pro alio, (esset enim aliqua venia,) sed pro me sententiam laturus essem. Die igitur

A.C. 1328 ὡς τῆς δίκης ἑσομένης, ὁ μέγας μὲν δομῆστικός τῆ πατρι-
 ἀρχῆ συνταξάμενος, οἴκαδε ἀπεχώρει ὁ πατριάρχης δὲ πρὸς
 τοὺς παρόντας ἀγνοεῖν ἔφη ὅ,τι τῷ μεγάλῳ δομῆστικῷ τὴν
 πρὸς τὴν δίκην ἐπαγγελίαν νοεῖν, ἢ τίνι θαρρόοντα πρὸς
 τὴν δίκην ἀπαντήσεσθαι τοὺς ἀρχιερεῖς φάναι, οὕτως αὐτο-5
 κατακρίτους ὄντας, εἰ μὴ τι καινότερον ἐπινενοήται αὐτῷ. οἱ
 παρόντες δὲ, οἱ μὲν οὐδ' αὐτοὶ ἔφασαν τί δύνασθαι συνεῖναι,
 οἱ δὲ ὑπώπτενον, μὴ οὐκ ἀληθῆ τὴν περὶ τῶν πραγμάτων
 P.196 ἔσχεν ἀπαγγελίαν, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν καὶ συνεχῶν περιῶρέο-
 μενος φροντίδων, οὐκ ἀκριβῆ τὴν ἐξέτασιν ἐποιήσατο τῶν 10
 ἀκουσθέντων. οὐ γάρ ἐστιν εἰκὸς πυθόμενον περὶ αὐτῶν, ὡς
 ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει, ἀλλὰ μόνῃ τῇ προστάξει πειθόμενοι
 βασιλέως, αὐτὸν τε ἐξήλασαν ἐλθόντες τῆς ποίμνης δι' ἑαυτῶν
 παρὰ πάντα τὸν τοῦ δικαίου λόγον καὶ κατέκλεισαν ἐν φρουρᾷ
 ὥσπερ τινὰ τῶν ἐπὶ δεινοτάτοις ἐαλωκότων, αὐτοὶ τε ὑφ' ἑαυ-15
 τοῖς ἐποιήσαντο τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὰ μέγιστα ἀδικοῦντες καὶ
 πλεονεκτοῦντες ἐδίδασκον τὸν λαὸν περὶ ἀρετῆς, μὴ δὲ ἐρυ-
 B θρωῖντες, ἀλλὰ καὶ σεμννόμενοι τῇ ἀρπαγῇ, ἐπαγγέλλεσθαι
 αὐτοὺς ἀπαντήσιν εἰς τὴν δίκην· αὐτὸς γὰρ ἂν αὐτῶν ἀπά-
 σαις πρότερον κατέγνω. ὁ πατριάρχης δὲ νοῦν μὲν αὐτοὺς ἔφη 20
 λόγον ἔχοντα εἰρηκέναι, αὐτὸν δὲ μὴ πείθεσθαι οὕτως εἶναι,
 ἀλλὰ τι τὸν μέγαν δομῆστικὸν ἐπινενοήκεναι, βαθελαῖς, καθά-
 περ ἴσμεν, κεχρημένον ταῖς φρεσίν, ὃ νῦν ἡμᾶς μὴ δύνασθαι

12. Legebatur πυθόμενοι et 13. αὐτοὶ τε.

praefinito, quo episcopi iudicium obirent, magnus domesticus valedixit ac discessit. Tum patriarcha praesentibus, Nescire se, quid sibi velit, quod domesticus ad iudicium condicat: aut qua re confisus, episcopus adeo suo ipsorum iudicio iam damnatos, ad causam dicendam occursuros promittat, nisi novi quippiam fabricetur. Pars respondere, Ne se quidem prospicere, quorsum eat: pars, se suspicari, haud illi rem vere nuntiatam esse: sed variis assiduisque negotiis et curis circumfluentem, quae audisset, diligenter examinare ac perpendere non potuisse. Neque enim probabile apparere, si accepisset, quomodo nullam patriarchae culpam, sed mandatum dumtaxat imperatoris praetendentes venerint, eumque per se a grege contra omne ius et fas abegerint et non secus, quam dirissimo scelere notatum, in carcerem condiderint: sibi autem in ecclesiam auctoritatem arrogarint; et cum essent ipsi iniustissimi atque avarissimi, populum perfricta fronte de virtute docuerint: quin etiam ob rapinas suas gloria se et praedicatione extulerint, tales in iudicium venturos promissurum ac non potius ipsum omnibus prius calculis eos condemnaturum fuisse. Excepit patriarcha, Haud absurde locutos; se nihilo minus nondum adduci, ut credat, ita se rem habere: sed illum cumulatae prudentiae virum, quod sciant omnes, aliquid ex-

νοεῖν. ἐπεὶ δὲ ἐπηγγειλάμεθα τοὺς ἀρχιερέας πάντας εἰς τὴν A. C. 1328
 τεταγμένην ἡμέραν συνελθεῖν, ὃ ἐπηγγειλάμεθα καὶ ἔργοις
 ἀναγκαῖον ἐκπληροῦν. Τῆς προθεσμίας δὲ ἐλθούσης, ἐν ἧ τῶν
 ἀρχιερέων τὴν σύνοδον ἔδει εἶναι, οἱ μὲν ἐν πατριαρχείῳ
 5 παρῆσαν πάντες, ὁ μέγας δὲ δομέστικος τοὺς ὑπευθύνους τῶν C
 ἀρχιερέων παραλαβὼν καὶ παραγγείλας αὐτοῖς σιωπᾶν καὶ
 φθέγγεσθαι μηδὲν, ὡς ὑπὲρ αὐτῶν αὐτοῦ τοὺς λόγους ποιη-
 σομένου, ἤλθε σὺν αὐτοῖς ὡς ὑπὲρ ὧν ἐνεκαλοῦντο ἀπολογη-
 σομένοις. πάντων δὲ γενομένων ἐν ταύτῳ, τοὺς ἐγκαλουμένους
 10 ἀρχιερέας ὁ πατριάρχης ἠτιάτο ὑπὲρ τοῦ τῶν θρόνων ἀπελα-
 σθῆναι ὑπ' αὐτῶν, ἀδικήσαντα μηδὲν, καὶ προσέτι γε εἰρ-
 χθῆναι. οἱ μὲν οὖν ἐγκαλούμενοι ἀπεκρίναντο οὐδέν· σιωπῆς
 δὲ βαθείας γενομένης ἐπιπολὺ, ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν „ὁ
 κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις εἶπεν „ἐάν D
 15 μὴ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν περισσεύσῃ πλέον τῶν γραμματέων καὶ V. 15g
 Φαρισαίων, οὐ δύνασθε εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρα-
 νῶν.” τὸ δὲ „πλέον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων,” ὡς ὑμῶν
 ἀκούω διδασκόντων ἐγὼ, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸ μὴ μόνον τὸν
 ἀδικοῦντα μὴ ἀμύνεσθαι ἐκ τοῦ ἴσου, ἀλλὰ καὶ εὖ ποιεῖν
 20 καθ' ὅσον ἂν οἶόν τε ἦ. διὸ καὶ τοὺς σωτηρίους νόμους τιθεῖς,
 τὸν ἐλκόμενον εἰς δικαστήριον ὑπὲρ τοῦ τὸν χιτῶνα ἀφαιρε-
 θῆναι καὶ τὸ ἱμάτιον προσέταξε προσαποδύσασθαι, καὶ τὸν
 πατάξαντα ἐπὶ κόρῃς μὴ μόνον εὐθύνας οὐκ ἀπαιτεῖν, ἀλλὰ
 καὶ τὴν ἑτέραν ἐμπαρέχειν, καὶ ἄλλα ὅσα τῆς αὐτῆς ἐξέχεται

8. ἀπολογησόμενος conī. ED. P.

14. Matth. 5. ED. P.

cogitasse, quod in praesens ipsi non perspiciant. Quia vero com-
 promiserit, episcopus omnes die praestituta affuturos, id facto com-
 plere oportere. Ubi dies habendae synodo nominata illuxit, qui
 in patriarchio erant, praesto fuerunt. Magnus autem domesticus as-
 sumptis episcopis reis iussisque ne mutire quidem, quandoquidem
 ipse eorum causam acturus esset, cum illis veluti se defensuris ad-
 ventavit. Congregatis iam eodem in loco universis, patriarcha epi-
 scopos accusare, quod immerens de throno ab ipsis depulsus et in-
 super carceri mandatus esset. Accusati nihil responderere. Post altum
 et longum silentium magnus domesticus ita infit: Dominus noster
 Iesus Christus in evangelis ait: *Nisi iustitia vestra abundaverit plus
 quam scribarum aut Pharisaeorum, non intrabitis in regnum coe-
 lorum.* Illud autem *plus quam scribarum aut Pharisaeorum*, ut vos
 docentes audio, nihil est aliud, quam non solum iniurias inferenti
 par non referre, sed eidem etiam quantum possis benefacere. Quo
 circa idem dum salutare leges conderet, trahenti in iudicium propter
 auferendam tunicam, pallium quoque dimitti iussit: et percutienti
 unam maxillam citra vindictam porrigendam et alteram; et alia de-

A. C. 1328 διανοίας. παραθήγων δὲ ἡμᾶς εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν σωτηρίων
 P. 197 νόμων, ποτὲ μὲν εἶπε „μὴ γνῶτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἢ δε-
 ξιά σου” καὶ „εἰσελθὼν εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, πρόσθεν εἶ τῇ πατρί
 σου τῇ ἐν οὐρανῷ” καὶ προσέτι „κλείσας τὴν θύραν,” ποτὲ δὲ
 ὅτι „λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως
 ἴδωσι τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα.” καίτοι γε τῇ δοκεῖν τὰ τοιαῦτα
 παραγγέλματα ἀντίκεινται ἀλλήλοις, ἐμοὶ δὲ δοκεῖν, τοῖς μὲν
 ἀτελέσιν ἡμῖν καὶ δυναμένοις ἐκ τῆς ἐπιδείξεως τῶν καμάτων
 τὰ ἔπαθλα ἀποστρεφῆσθαι, τὸ ἐπικρύπτεσθαι αὐτὰ εἰρησθαι
 παντὶ σθένει τοῖς διδασκάλοις δὲ ὑμῖν καὶ κοινὸν παράδειγμα
 B ὄρθου καὶ σώφρονος βίου προκειμένοις, τὸ λάμπειν ὑμῶν τὰ
 καλὰ ἔργα, ὅπως οἱ πολλοὶ ὄρωντες, τὸν πατέρα ἡμῶν δοξάζ-
 ωσι τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. εἰάν τοίνυν ὑμεῖς, οἱ φῶς ἡμῶν
 τῶν μαθητευομένων καὶ ταῖς ἀπάταις τοῦ βίου καὶ μερίμναις
 καὶ ἡδοναῖς προσισχομένων δίκαιοι ὄντες εἶναι, δεινοὶ καὶ
 ἀπαραιτήτοι καὶ μηδεμίαν παρέχοντες συγγνώμην τοῖς ἀδική-
 σασι καὶ κακῶς ὑμᾶς διαθεῖσι φανῆτε, οὐ θηρίων ἀνημέρων
 ἀγριωτέρους ἡμᾶς καὶ ὠμοτέρους παρασκευάσετε γενέσθαι;
 καὶ συμβήσεται ὑμῖν, ὥσπερ τοῦ καλοῦ παράδειγμα γινομένοις
 ὑπὲρ τῆς πάντων ὠφελείας παρὰ τοῦ φιλανθρώπου καὶ δι-
 20 καίου βραβευτοῦ στεφάνου ἀξιοῦσθαι καὶ γερῶν, οὕτω νῦν
 C ὄφλειν οὐ τὰς τυχοῦσας δίκας ὑπὲρ τοῦ πᾶσι βλάβης ἀφορ-
 μὴν παρεσχηκέναι. ἐγὼ δὲ παράδειγμα φιλανθρωπίας καὶ ἀπό

2. Matth. cap. 6. ED. P.

num, quae in eandem sententiam sequuntur. Exacuens porro nos ad servanda praecepta saluifera, aliquando dixit: *Nesciat sinistra tua, quid faciat dextra tua.* Et, *Ingressus cubiculum tuum, clauso ostio ora Patrem tuum, qui in coelis est.* Aliquando autem: *Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona.* Hae leges quamvis secum pugnare videantur, tamen nisi aberrat opinio, nobis imperfectis et qui possumus ex ostentatione laborum nostrorum praemia amittere dictum est, uti ipsos totis viribus abscondamus: vobis autem magistris et communibus rectae inculpataeque vitae exemplaribus, ut luceant opera vestra: quo multi, dum ea intuentur, Patrem nostrum, qui in coelis est, glorificent. Si itaque vos qui lux nostra, nostra, inquam, qui discipuli sumus et fallacis, sollicitudinibus ac voluptatibus huius vitae implicati tenemur, merito esse debetis, duri et inexorabiles eritis et mala irrogantes venia nulla prosequemini, nonne feris immitibus immitiores ac saeviores nos facitis? Quare quemadmodum si ad omnium fructum probitatis exemplaria fieretis, a pio et iusto certaminis arbitro coronis et praemiis dignaremini: sic nunc, quia omnibus nocendi aliis occasionem datis, non vulgaribus poenis condemnabimini. Atqui ego exemplum humanitatis de nobis, huic vitae affixis, proponam vobis, quod recentis-

τῶν τῷ βίῳ προσηλωμένων ἡμῶν παρέξομαι ὑμῖν οὕτω χθές A. C. 1328
καὶ πρώην γεγενημένον. ὁρᾶτε γὰρ τὸν βασιλέα, τοσοῦτο μὲν
ἀρχῆς μέγεθος περιβεβλημένον, οὕτω δ' ἐν αὐτῷ τῷ τῆς νέ-
τητος ἄνθει, ὅτε μάλιστα ἂν τις, καὶ πολλὴν ποιούμενος ὀρ-
5 θοῦ βίου φροντίδα, ῥᾶστα καὶ ὑπὸ ἡδονῶν κρατοῦτο καὶ πρὸς
ἀμετρίαν ἐξάγοιτο θυμοῦ, πρὸς τὸν ὑβριστὴν καὶ τὰ δεινότα-
τα τετολμηκότα Μάρκον ὁποῖα, μηδενὸς ἂν προσδοκῆσαντος,
ἡμερότητι ἐχρήσατο καὶ φιλανθρωπία. εἰ οὖν ἐκεῖνος νέος ὢν, D
ὡσπερ ἔφημεν, καὶ βασιλεὺς καὶ τοῖς τοῦ βίου πράγμασι
10 ἰοπροσέχων, οὕτω συνέγνω τῷ πταίσαντι ῥαδίως, οὐ καὶ σὺ
διδάσκαλός τε ὢν κοινὸς καὶ οἶονεὶ παράδειγμα προκείμενος
ἐναρέτου βίου, τοῖς ὑπὸ ῥαθυμίας προσκεκροκόσι συγγνώμην
παρέξεις ἀδελφοῖς; ἀλλ' οὕτω διακαρτερήσεις ἀπαραιτήτως
τῶν ἡμαρτημένων δίκας ἀπαιτῶν, μήτε πρὸς τὰς ἡμετέρας
15 καμπτόμενος δεήσεις, μήτε οἶκτον μηδένα λαμβάνων ἀτυχούν-
των αὐτῶν καὶ τῆς παροινίας ἤδη δεδωκότων ἀξίας δίκας, ἐπὶ
τοσοῦτον χρόνον εἰς δικαστήρια ἐλκομένων καὶ παρὰ πάντων
περιορωμένων καὶ τὰ ἔσχατα πείσεσθαι προσδοκούντων; μὴ,
παρακαλῶ. ἀναμνήσω δέ σε καὶ τινος ἐπαγγελίας ἧς ἐπηγγέλω P. 198
20 πρὸς ἐμέ. καὶ γὰρ ὅτε πρώτον πρὸς σέ ἀφῆμαι ὑπὲρ τούτων
δεόμενος τῶν ἀρχιερέων, ἐπεὶ πολὺς αὐτὸς ἐνέκεισο ἐπὶ δίκην
καλῶν, ἀλλ' ὄρα, ἔφην, μὴ σὺ, καὶ δικαστὴς καὶ κατήγορος ὢν, V. 160
τὸ τῶν δικαζομένων δικαίωμα παρίδης. τότε μὲν οὖν μὴ παρό-
ψεσθαι ἐπηγγέλω· νῦν δ' ἤδη καιρὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων τὴν

17. Pro παρὰ ed. P. πέν, quod corr. Editor Ven.

sime contigit. Videtis imperatorem, quamquam in tanto tamque
amplo imperio collocatum, nihilo minus in ipso aetatis flore, quan-
do quis, etiam plurimum de vita recte instituenda sollicitus, facillime
et a voluptatibus pessumdari et ad iram immoderatam impelli
possit, adversus protervitatem Marci, omnium mortalium scelestissimi-
mi, quali quamque omnibus inopinata mansuetudine et clementia
usus sit. Si ergo ille et aetate iuvenis et imperator, ut diximus, et
negotiis huius vitae involutus, tam libenter offensam condonavit, tu
communis praeceptor et tamquam sanctioris vitae speculum proposi-
tus, fratribus, ignavia quadam male de te meritis, nonne ignoscas?
an ita obfirmatus in repositendis a sontibus poenis, neque nostris
precibus inflexus, neque ulla infelicitum miseratione captus persistes?
qui dementiae suae pretium condignum iam tulerunt, tali tempore
ad tribunal pertracti et ab omnibus despecti et ultima supplicia se
passuros formidantes? Ah noli, obsecro. Redigam autem tibi in me-
moriā promissum quoddam, quod mihi dedisti. Ut primum ad te
pro his episcopis oratum accessi, quia vehementer iudicium urgebas,
Vide, inquebam, ne tu iudex et accusator simul firmamenta reorum
negligas. Ac tunc quidem te id minime facturum recipiebas. En tem-

A. C. 1328 ἐπαγγελίαν ἐκπληροῦν. τὸ γὰρ δικαίωμα αὐτῶν ἀφῆγμαι ἔχων
 ἐγώ." καὶ ἀναστὰς εὐθύς, ἐπεὶ ὁ, τε πατριάρχης καὶ οἱ
 λοιποὶ συνανέστησαν πάντες, τοὺς ἐγκαλουμένους παραλα-
 βῶν ἀρχιερέας, ἅμα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις παρακελευσάμενος τὰ
 Βῖσα δρᾶν καὶ τῆς δεήσεως συνεφάρπτεσθαι αὐτοῖς, πρὸς τοὺς 5
 πόδας ὁμοῦ πάντες τοῦ πατριάρχου κατακλιθέντες, „συχώρη-
 σον ἡμῖν τοῖς ἐπταικόσιν" ἔλεγον „πάτερ, ἄφες, ἵνα καὶ σοὶ
 παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐν οὐρανοῖς τὰ ὀφειλήματα ἀφεθῆ." οἱ
 μὲν οὖν τοιαῦτα ἐποιοῦν· ὁ πατριάρχης δὲ „ἀφύκτοις" ἔφη
 „λίνοις ὑπὸ σοῦ, μέγα δομέστικε, περισχεθεῖς, ἐπεὶ μηδένιο
 ἔξεστιν ἔτι δρᾶν ἢ ὅπερ αὐτὸς ποιῆ διὰ σπουδῆς, τὸ ἀντιλέ-
 γειν ἀφείς, ὅπερ ἐθέλεις αὐτὸς ποιήσω." καὶ αὐτίκα συγγνώ-
 μην τε ἐδίδου καὶ τῆς αἰτίας ἠφίει τοὺς λελυπηκότας, καὶ
 παρὰ τοῦ θεοῦ συγχώρησιν αὐτοῖς τῶν ἡμαρτημένων ἔξη-
 C τεῖτο, καὶ τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ πολλὰ ἐπηύχετο ἀγαθὰ τῶν 15
 λόγων ἕνεκα, ὧν διεξῆλθε πρὸς αὐτούς. ἠσπάζετό τε τοὺς
 λελυπηκότας ἀρχιερέας καθ' ἓνα καὶ εὐλογίας ἤξιον, δεῖγμα
 καθαρᾶς διαλλαγῆς. μετὰ δὲ τοῦτο πατριάρχης μὲν διέλυσε
 τὸν σύλλογον, βραχέα τινὰ διαλεχθεῖς· οἱ αἰτιαθέντες δὲ ἀρ-
 χιερεῖς εἰς βασιλέα ἐλθόντες, πολλὰς ὠμολόγουν χάριτας 20
 αὐτῷ τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἐπιμελείας καὶ σπουδῆς καὶ ἐπηύχοντο
 πολλὰ ἀγαθὰ. βασιλεὺς δὲ ἰδίᾳ τοῖς τε ἐν τέλει καὶ τοῖς στρα-
 τιώταις καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύουσιν πολλὰς παρεχομένῳ τὰς
 εὐεργεσίας, οὐκ ἐδόκει δεῖν μὴ καὶ δημοσίᾳ τῷ δήμῳ καὶ
 D πᾶσιν τῇ πόλει χάριν καταθέσθαι τινὰ, καὶ τὰς τε βιαιοτέ- 25

pus adest, ut quod promisisti, id re ipsa praestes: nam praesidia causae ipsorum ego mecum afferro. Cum dicto surgens, (surrexerunt autem et patriarcha et reliqui omnes,) episcopos accusatos accipit et alios illos quoque ad preces secum coniungendas hortatur, atque ita simul omnes ad pedes patriarchae procidunt, clamantes: Ignosce lapsis nobis, pater: ut et tibi a patre coelesti debita ignoscantur. Haec illi faciebant. Patriarcha vero, Inextricabili, inquit, reti abs te comprehensus, magne domesticae, quia aliud facere non licet, quam quod tibi studio est, omittam repugnare tibi que parebo. Mox veniam largitur et crimine absolvit, a quibus fuerat violatus, et a Deo illis impunitatem postulat: magno domestico pro cohortatione multa bona comprecatur; singulosque episcopos, a quibus offensus erat, complexus, etiam benedictione (argumento utique non fucatae reconciliationis) impertit. Post haec pauca effatus, coetum dimittit. Episcopi absoluti imperatorem adeunt; de cura et diligentia in ipsorum causa declarata gratias amplissimas agunt: divinorum ei munerum copiam exoptant. Cui separatim primores, milites aliosque amicos ac necessarios munifice remuneranti, visum est non committendum, quo minus

ρας ἐκώλυσε συνεισφοράς, καὶ ὅσοι ἀμπέλους ἢ οἰκήματα ἐν Α. C. 1328 δημοσίοις χωρίοις εἶχον, ἐφ' οἷς συνετέλουν πρόσδόν τινα τακτὴν εἰς τὸ κοινὸν, τούτους ἐκέλευσε μηδὲν παρέχειν, ἀλλ' ἄνευ φόρων καρποῦσθαι, καὶ χρυσόβουλλον δικαίωμα ἐπὶ 5τῇ εὐεργεσίᾳ παρασχῶν.

γ'. Ἐπὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ὁ τῶν Μυσῶν P. 199 βασιλεὺς Μιχαὴλ πανστρατιᾷ ἐσέβαλεν εἰς τὴν Ῥωμαίων, ἄγων καὶ Σκύθας συμμάχους, καὶ τὰς ἄνω τῆς Θράκης ἐδήλωσε πόλεις ἐφ' ἡμέραις ἰκαναῖς. ἐπεὶ δὲ ἐπύθετο ὁ βασιλεὺς τὴν 10εἰσβολὴν, ὅσῃν ἐξῆν ἀθροίσας στρατιάν, ἦλθεν εἰς Βιζύην B κατὰ τάχος, κακεῖ παρεσκευάζετο πρὸς μάχην. Μιχαὴλ δὲ ἐπεὶ πρὸς τῶν σφετέρων μάθοι κατασκόπων ἐν Βιζύῃ παρασκευάζεσθαι τὸν βασιλέα, (ἔτι γὰρ ἐν τῇ Ῥωμαίων καθήμενος ἐδήλου,) δεισας μὴ ἐπελθόντα οὐχ οἷός τε ἀμύνεσθαι 15ῆν, ἔγνω δεῖν ἐξαπατηῆσαι. καὶ πέμψας πρεσβευτήν, ἀκηκοέ- V. 161. ναι ἔφασκεν εἰς Βιζύην ἀφιγμένον, στοχάζεσθαι γέ μὴν ἐκ τῶν εἰκότων μάχεσθαι οἱ ὠρμημένον ἐπιέναι. οὐ δεῖν οὖν κατατρίβειν τὴν στρατιάν μακρὰν ἀνίοντα ὁδόν. αὐτὸν γὰρ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα ἔω ἀφίξεσθαι ἐς Βιζύην ὡς ἐς μάχην. 20ὁ μὲν οὖν πρεσβευτὴς τοιαῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε. Μιχαὴλ δὲ ἄρας τῷ στρατῷ, τῆς τε ἡμέρας τὸ λοιπὸν καὶ τὴν ἐπιούσαν C νύκτα βαδίσας συντόμως, ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐν ὄρει τῆς ἰδίας ἡγεμονίας ἦν. βασιλεὺς δὲ ἅμα προῦ τὴν τε στρατιάν κελεύσας ἐν τοῖς ὄπλοις εἶναι καὶ τὴν ἐφοδὸν τῶν βαρβάρων πε-

etiam populo civitatisque universae publice aliqua gratia referretur. Itaque vectigalia onerosiora sustulit; et quicumque vineas aut domicilia in locis publicis tributaria possidebant, iis pensionem remisit et beneficium istuc data aurea bulla constabilivit.

3. Sub idem tempus Moesorum rex Michael cum omnibus copiis suis et Scytharum auxiliis in fines Romanos irrupit superiorisque Thraciae oppida diebus multis depopulatus est. Eo comperto, imperator quam maximos potuit delectus egit, et Bizyam properans, ibi se ad proelium instruxit. Quod cum ex speculatoribus suis Michael didicisset, (adhuc enim Romanam provinciam devastabat,) metuens, ne adventantem sustinere non posset, ad fraudem confugiendum censuit. Misso igitur legato, dici iussit, audisse se, cum Bizyam advenisse. Ducere coniecturam e verisimilibus, hostili animo venisse, secum proeliandi ardore inflammatum. Ne igitur militem suum longo itinere delasset, se cum diluculo crastino Bizyam ad manum conserendam accessurum. His nuntiatis legatus discessit. At Michael inde se movens et per reliquum diei noctemque continenter ambulans, die altero fines sui principatus attigit. Imperator suis praecepit, uti mane in armis hostem expectarent: et ipse conflictui necessaria curans, nonnul-

- A. C. 1328 ριμένειν, ἐξηρτόετο καὶ αὐτὸς τὰ πρὸς τὴν μάχην. καὶ στρατιώτας ἐπεμψέ τινας ὡς τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων κατασκευομένους. περὶ μεσημβρίαν δὲ οἱ κατάσκοποι ἤκον στρατιῶται, ἄγοντες καὶ Μυσοὺς δοριαλώτους ἕξ· οἱ ἀνερευνώμενοι, τὸν βασιλέα ἔφασαν σφῶν τῇ προτεραία ἄρματα τῇ στρατιᾷ οἴχεσθαι εἰς τὴν οἰκίαν, αὐτοὺς δὲ ἀρπαγῆς ἕνεκα περι-
D λειφθέντας, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἄλῶναι. οὕτω μὲν Μιχαὴλ κατεστρατήγησε βασιλέα. οὐ πολλὰς δὲ ὕστερον ἡμέραις καὶ αὐτὸς εἰσέβαλεν εἰς τὴν Μυσίαν, καὶ τᾶλλα τε ἐκάκωσεν αὐτὴν καὶ Διάμπολιν εἶλεν ἕξ ἐφόδου καὶ πορθήσας αὐτήν,¹⁰ ἐπανέζευξεν εἰς τὴν οἰκίαν. ὁ Μιχαὴλ δὲ μετὰ ἐξηκοστὴν ἡμέραν τῆς βασιλείως εἰσβολῆς πάλιν καὶ αὐτὸς εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ῥωμαίων. καὶ γενόμενος ἐν Ὀδρουσίς, τὸ Βουκέλου προσυγορευόμενον πόλισμα εἶλε προδοσίᾳ, τῶν φυλάκων νυκτὸς καταπροδόντων καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἐν αὐτῷ ἀδικήσας μη-
P. 200 δέν. βασιλεὺς δὲ Διδυμοτείχῳ ἐνδιατρίβων, ἐπεὶ ἐπύθετο τὴν εἰσβολὴν, εἰς Ἀδριανούπολιν ἦλθε κατὰ τάχος, κακεῖ συνήθροισε τὴν στρατιάν ὡς μαχούμενος Μυσοῖς. καὶ ὁ Μιχαὴλ ἐν Βουκέλου ἐστρατοπεδευμένος, παρεσκευάζετο καὶ αὐτὸς, ἐκ τῆς οἰκείας στρατιάν μεταπεμπόμενος. καὶ ὕστερον²⁰ ἡμέραις ὀλίγαις τὸ Προβάτου καὶ αὐτὸ πόλισμα ἐγγὺς ὃν περιστρατοπεδευσάμενος ἐπολιόρκει. οὕτω μὲν ὅν ἄλλήλοις ἀντεστρατοπεδεύοντο ἐπὶ τριάκοντα ἡμέραις ἐξαρτνόμενοι τὰ πρὸς τὴν μάχην. ἐπεὶ δὲ ἤδη πάντα ἐπεπόριστο καὶ ἔδει ἐπιέ-
B ναι, πρεσβείαν πέμψας ὁ βασιλεὺς πρὸς Μιχαὴλ, οἴεσθαι²⁵ ἔλεγεν ἐπιελῆσθαι αὐτὸν τῶν τε ὄρκων καὶ τῶν συνθηκῶν,

los ad castra Moesorum exploranda dimittit: qui sub meridiem cum sex Moesis captivis revertuntur. Il interrogati, regem pridie cum exercitu domum regressum, se praedandi causa relictos et ita captos memorant. Sic Michael strategemate imperatorem delusit. Non multi dies intercesserunt, cum ipse quoque imperator Moesiam incursans, et cetera infestam habuit et Diampolin primo impetu expugnavit, atque ita in provinciam suam reversus est. Die ab hac incursione sexagesimo rursus Michael in Romanos praedabundus invadit, et in Odrysis Bucelum oppidulum per proditionem excubitorum capit ibique castra sine maleficio ponit. Imperator Didymotichum incursione perlata, Adrianopolin festinat, ubi militem ad pugnam colligit. Michael quoque domo cohortes Bucelum evocat seseque ad certamen comparat. Post paucos dies Probatum vicinum oppidulum obsidione cingit. Sic usque in tricesimum diem castra castris opposcentes, ad proelium sese instruebant. Paratis iam omnibus, cum ad manus veniendum esset, mittit legationem ad Michaelen imperator, cuius haec summa fuit: Videri ipsum foederis et iurisiurandi, quod inter se apud Tzer-

ὅτι ἐγένοντο αὐτοῖς συγγενομένοις ἐν Τζερνομάνου, καὶ διὰ A.C. 1328
 τοῦτο τῇ τε Ῥωμαίων πρῶτον ἐσβεβληκέναι καὶ τὸν πόλεμον
 κεινηκέναι, αὐτὸν δὲ μεμνησθαί τε τῶν συνθηκῶν καὶ ἐμ-
 μέναι τὰς σπονδαῖς. ἀδικούμενον δὲ καὶ προεπιβουλεύομε-
 νον ἀμύνεσθαι, καὶ ἄκοντα ἐς τὸν πόλεμον καθίστασθαι,
 τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ ἡ ἑκατέρωθεν στρατιὰ τῆς αὐτῆς εἰσι θρη-
 σκείας, οὓς οὐ πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ μετ' ἀλλήλων ἔδει τοῖς
 ἀσεβοῦσι περὶ τὸν θεὸν βαρβάρους ἐπιέναι· τοῦτο δ', ὅτι καὶ
 αὐτὸν ἀδελφῆς ὄντα σύνοικον τῆς ἑαυτοῦ οὐ βούλοιο πολέ-
 10ιομιον, ἀλλὰ φίλον ἔχειν. πλὴν ἐὰν τὸ πόλισμα ἀποδῶ, ὃ λα- C
 βῶν ἔχει προδοσίᾳ· ἐὰν δὲ μὴ ἀποδιδῶ, τὸν σταυρὸν, ὃν
 πρότερον πέπομφε πρὸς αὐτὸν, ἐπὶ τῆς σημαίας ἀναθεῖς,
 ἐλεύσεται ἐπ' αὐτόν. ὁ Μεχαήλ δὲ καὶ αὐτὸς ἀντεπρεσβεύετο
 πρὸς βασιλέα, τὸν ἴσον τρόπον αὐτόν τε εἶναι τοῦ σφετέρου
 15παῖδα πατρὸς καὶ τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν. προσήκειν οὖν αὐτὸν
 τὴν πατρίαν ἔχοντα πᾶσαν ἄρχῆν, καὶ τὴν ἀδελφὴν κατὰ
 τὸν τοῦ δικαίου λόγον μέρους τινὸς τῶν πατριῶν κληρονο-
 μεῖν. ὁ βασιλεὺς δὲ καὶ πάνυ βούλεσθαι τοῦτο ἔφη, καὶ μὴ
 μόνον τὸ Βουκέλον πόλισμα, ἀλλὰ καὶ πόλεις ἑτέρας ὡς τοῦ
 20πατριῶν κλήρου καὶ αὐτῶ συμμετέχοντι παρασχεῖν· πλὴν D
 κατὰ τὸν ἄνωθεν ἐπικράτησαντα Ῥωμαίοις νόμον. οὗτος δέ V. 162
 ἐστὶ, τὸ τῶν παίδων βασιλέως τὸν μὲν προήκοντα τῷ χρόνῳ
 βασιλέα τε ἀναγορεύεσθαι καὶ τῶν ἄλλων ἄρχειν, τοὺς δ' ἄλ-
 λους ἀδελφοὺς ὑπεῖκιν τε τῇ πρώτῳ καὶ δουλεύειν ἀκριβῶς.

6. Mendose in MS. Intpr. Θράκης: quia uterque exercitus Thra-
 ces sint. ED. P.

nomianum dedissent, oblivione captum, atque ideo et Romanam re-
 gionem incursasse et bellum commovisse: se pactorum meminisse nec
 ea temerare: sed inique laesum prioremque insidiis appetitum, velle
 a se vim arcere ac depellere, et invitum ad hoc proelium adigi: et
 quia uterque exercitus eandem religionem sectetur, quos non se mutuo,
 sed iunctim impios in Deum barbaros armis lacessere oporteret, et quia
 soror sua cum eo nupta sit, quem proinde amicum sibi, non hostem cu-
 priat; dummodo oppidum proditione occupatum restituat: sin minus,
 cum cruce, quam antea ab eo missam acceperit, in summo vexilli collo-
 cata, illum invasurum. Michael per legatos in hanc sententiam respon-
 det, Ipsum imperatorem et sororem eius eiusdem patris esse liberos:
 decere igitur et iustum esse, quando ipse paternum imperium omne
 teneat, sororem quoque portionem aliquam paternae hereditatis cernere.
 Ad haec imperator, Id se percipere: nec Bucelum tantummodo, sed
 alias urbes insuper ei tamquam paternorum bonorum consorti tradere;
 salva tamen ipsa iam vetustate corroborata Romanorum lege, quae
 sic habeat: Ex filiis imperatoris qui aetate antecesserit, imperatorem
 salutanto, et is fratribus imperato, et hi seniori cedunto seduloque

- A. C. 1328 εἰ οὖν ἀρεστόν αὐτῷ κατὰ τὸν ἐπικρατήσαντα τουτοῖ Ῥωμαίων νόμον, δούλω καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι βασιλέως, καὶ αὐτὸς ἔτοιμος εἶναι ὡς ὑπὸ τὴν οἰκείαν ἀρχὴν τελούτη καὶ πόλεις καὶ χώρας παρασχεῖν. Μιχαὴλ δὲ ἐπεὶ ἐγγὺς ἔστρατοπεδεύετο καὶ αὐτὸς, δι' ὀλίγον τὰς ἀποκρίσεις ποιού-5
μενος, οὐκ ἔφη προσήκειν καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι, ὅφ' ἕτερον βασιλέα τελεῖν ἀλλ' εἰ βούλοιο τὸ Βουκέλον πόλισμα ἀπολαβεῖν, τὴν Σωζόπολιν κατὰ τὸν Εὐξείνου Πόντου πολυάν-
P. 201 θρωπον οὔσαν καὶ μεγάλην πόλιν ἀντ' ἐκείνου δοῦναι. βασιλεὺς δὲ τότε μὲν ἀπεκρίνατο οὐδὲν, ἀλλ' ἐκέλευσε τοὺς πρὸς-10
σβεις εἰς τὸ στρατόπεδον ἀναπαύλης τυχεῖν· εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἅμα ἐφ' τὴν στρατιὰν ἐκέλευσεν ὀπλίσασθαι πᾶσαν. καὶ ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις πάντες, οὐ μόνον αὐτοὶ λαμπρῶς καὶ διαπρεπῶς κεκοσμημένοι, ἀλλὰ καὶ ἵπποι, οἱ μὲν θώραξιν ἐκ βύρσης πεποιημένοι, οἱ δὲ ἀλυσειδωτοῖς. καὶ ἦν ἰδεῖν οὐ μόνον ὄπλων καὶ ἵππων ἕνεκα πολυτελεῶς μάλιστα παρεσκευασμένην τὴν Ῥωμαίων στρατιὰν, ἀλλὰ καὶ πλήθει, ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου οὐπω ἄχρι καὶ τότε τοσαύτην συνελθοῦσαν εἰς
B. 201 ἔν. ἣ τε γὰρ ἐκ τῆς ἐσπέρας πᾶσα παρῆν καὶ Μακεδόνες καὶ Θραῖκες, καὶ ὅσοι ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἑω τοῖς Ῥωμαίοις ὑπὴρ-20
κίων πόλεων ἦσαν καὶ ἐκ Βυζαντίου δὲ αὐτοῦ οὐ μόνον ἱππεῖς, ἀλλὰ καὶ πεζοὶ πολλοί, ὀπλίται τε καὶ τοξόται ψιλοί. ἐπεὶ δὲ κατὰ φάλαγγας ὡς ἐς μάχην παρετάξαντο, τοὺς Μυσῶν μεταπεμψάμενος πρέσβεις ὁ βασιλεὺς, „τὴν μὲν στρατιὰν

15. Scr. ἀλυσειδωτοῖς.

serviunto. Quamobrem si ei placeat, iuxta hanc fixam et confirmatam legem imperatoris servum et esse et appellari, se vicissim paratum esse, illi velut ex proprio ac debito principatu urbes et regiones addicere. Michael, quia cum copiis haud longe distabat, statim respondit, Cum ipse quoque rex sit, absurdum videri, in alterius regis arbitrio esse. Si Bucelum recipere velit, Sozopolin ad Pontum Euxinum amplam et populosam urbem contra dedat. Imperator tum nihil respondens, legatos in castris corpora cibo somnoque curare iussit. In diem sequentem omnibus suis arma imperat, nec ipsi solum, sed equi etiam splendide ornati instructique: et alii quidem e corio, alii hamatis thoracibus induti apparebant. Erat porro videre Romanum exercitum non tantum qua armis, qua equis instructum sumptuosissime; sed etiam numero tantum, quantus iam pridem nunquam in unum convenerat. Occidentalis quippe totus aderat cum Macedonibus et Thracibus: et ex orientis urbibus, quae quidem Romanis subessent, atque etiam e Byzantio equitatus et peditatus multus, gravisque armaturae et sagittarii. Postquam vero per phalangas tamquam ad certamen obeundum fuerunt dispositi, accitis Moesorum

ὄρατε τὴν ἐμὴν" ἔφη „ὡς παρεσκευάσται πρὸς μάχην ἀπελ- A.C. 1328
 θόντες δὲ ἀπαγγείλατε βασιλεῖ τῷ ὑμετέρῳ, ὡς, ἐγὼ μὲν ἀπα-
 ζόμενος τὴν εἰρήνην πρότερον πολλάκις διεπρεσβευσάμην πρὸς
 σε περὶ αὐτῆς· σοῦ δὲ οὐδὲν ἐπιεικὲς ἀποκρινόμενον, τῆ τοῦ
 50 σταυροῦ δυνάμει θαρσύνων, ὃν αὐτὸς ἐγγυητὴν ἐμοὶ παρέσχον C
 τοῦ μηδέποτε παρασπονδῆσαι, βαδιοῦμαι ἐπὶ σέ." βασιλεὺς
 μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν. οἱ πρέσβεις δὲ ἢ τάχους εἶχον, πρὸς
 βασιλέα ἀφιγμένοι τὸν ἑαυτῶν, τοὺς τε λόγους ἀπήγγελλον
 βασιλέως, καὶ ὡς ἡ στρατιὰ τοσαύτη τε οὔσα καὶ οὕτως ὀπλι-
 10 σμένη ἐν ὁδοῖ εἰσιν ἤδη τῆ πρὸς αὐτούς. Μιχαὴλ δὲ πρότε-
 ρον μὲν οὐκ ἂν οἰόμενος εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἵναί τ' Ῥωμαίους
 ὑπομῆναι, τότε δὲ ἤδη ὄρων αὐτοὺς ὠρημένους πρὸς τὴν
 μάχην, τό, τε πληῆθος καὶ τὴν παρασκευὴν πυθόμενος ὅση ἦν,
 οὐκ ἔγνω δεῖν ἐν πολεμίᾳ εἰς προὔπτον κίνδυνον καθιστᾶν
 15 ἑαυτόν. καὶ πέμψας πάλιν τοὺς πρέσβεις ἢ ἐδύνατο τάχιστα D
 πρὸς βασιλέα, τό, τε πόλισμα Βουκέλου ἐπηγγέλλετο παραδώ-
 σειν καὶ εἰρήνην ἄξειν τοῦ λοιποῦ, καὶ ἐδεῖτο βασιλέως εἰς τὸ
 οἰκεῖον στρατόπεδον ἀπαγαγεῖν τὴν στρατιάν. βασιλεὺς δὲ
 ὄρων αὐτοῖς ἐν καλῷ τῷ σχήματι τὴν ἀναχώρησιν γινομένην
 20 καὶ τὴν νίκην ἀναιμωτὶ προσγινομένην, ἄσμενος ἀνεχώρησε
 πρὸς τὸ στρατόπεδον. τό, τε γὰρ πρότερον μὴ λόγοις καὶ τῆ
 τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου κρίσει τὸν Μιχαὴλ πεισθῆναι τὸ Βου-
 κέλου ἀποδοῦναι, ἀλλὰ νῦν καὶ τὸ, ἤδη πρὸς μάχην παραι-
 ταγμένης τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς, τὴν ἐφοδὸν αὐτῶν οὐχ
 25 ὑπομῆναι, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς συμβολῆς ἠττηθῆσαι ταῖς γνώ-

legatis imperator, Exercitum meum ut sit ad dimicationem paratus
 videtis, inquit. Ite ergo regique vestro nuntiate, me iam antea
 pacis cupidissimum, non semel ad illum super ea legatos misisse;
 eum nihil aequum ac tolerabile respondisse. Itaque crucis virtute
 fretum quam sibi velut pignus constantiae suae in foedere servando
 dederit, adversus illum processurum. Haec imperator. Legati ad
 regem celerrime reversi, quid imperator dixerit, quomodo ingentes
 copiae et sic armatae contra ipsum in via sint, retulerunt. Michael,
 qui antea rebatur Romanos secum decertare haud ausuros, intelligens
 eos iam non parvo exercitu et magno apparatu ad proelium proce-
 dere, statuit, non debere in aliena regione praeviso discrimini se-
 met obiectare. Quapropter denuo missis legatis, idque cum celeri-
 tate maxima, Bucelum redditurum et de cetero pacem servaturum
 spondet: rogatque, uti militem in castra reducat. Imperator animad-
 vertens hunc receptum sibi fore honorificum, cum incruenta victo-
 ria libens castra repetit. Nam nuper nec verba, nec aequi boni-
 que sensus ut Bucelum restitueret, ei persuadere potuissent, quod
 nunc restitueret, quodque Romani exercitus per ordines ad pu-

A. C. 1328 *μαῖς καὶ δεισαντας ἀπαγορεῦσαι τὴν μάχην, τὸ Ῥωμαίων ἤτιτῆσθαι φανερωῶς ὁμολογούντων ἦν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ βασιλεὺς ἐδόκει χρῆσθαι τῷ καιρῷ καὶ μὴ πέρα τοῦ προσήκοντος φιλο-
P. 202 νεικεῖν. ἐν γὰρ τοῖς προτέροις χρόνοις, Ἀνδρονίκου τοῦ πρε-
V. 163 σβυτέρου βασιλέως ἄρχοντος, πολλὰς ἐς τὴν Ῥωμαίων ἐσβολὰς τῶν Μυσῶν ποιησαμένων, ἐπεὶ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπεξῆλθεν, ἀλλὰ πρὸς βεβαίαις καὶ λόγοις πιθανοῖς διελύετο τὰς πρὸς αὐτοὺς διαφορὰς ὁ βασιλεὺς, ὥντο ὡς τισιν ἀμάχοις μηδὲ προσβλέπειν ἐπι δυνῆσεσθαι τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας. τότε δὲ ὁ Μιχαὴλ ὄρων ἤδη βασιλέα ἐπιόντα πολλῇ τε καὶ ἀγαθῇ τῇ στρα-10
τιᾷ, οὐ τὰς αὐτὰς εἶχε γνώμας, ἀλλ' ἐδόκει δεῖν ὑποχωρεῖν. τοιοῦτον γὰρ τὸ βαρβαρικὸν ἄπαν, τοῖς τε οὐχ ὑπομένουσιν ἐπελαύνον ἀκρατῶς καὶ μετὰ πολλῆς ἐπικείμενον ὀρμῆς, καὶ τοῖς Βμῆ ἐκπληττομένοις, ἀλλὰ μένουσιν ἐν τῷ πολεμεῖν, οὐκ αὐτοὶ ἀντεπιόντες. ἡ μέντοι στρατιὰ Ῥωμαίων μονονοχὶ τὰ ἀπὸ 15
τῶν πολεμίων σκῦλα οἰόμενοι ἀποστερεῖσθαι, ἠνιῶντο, ὅτι μὴ συνέβαλον Μυσοῖς· τοσαύτη προθυμία κατέσχε πάντας πρὸς τὴν μάχην. ὁμοῦς τῶν περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν γεγενημέων, τό, τε Βουκέλου ἀπέδωκεν ὁ Μιχαὴλ πρὸς βασιλέα, καὶ ἔφιπποι εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐνωθέντες, τὴν τε φιλίαν ἀνενω-20
σαντο, καὶ Ῥωμαίοις καὶ Μυσοῖς οὐκέτι πόλεμος ἐκινήθη, ἀλλ' εἰρήνην ἤγον τοῦ λοιποῦ. συνθέμενοι δὲ ἀλλήλοις ὡς εἰς τοῦπιὸν ἐν ταύτῳ γενήσονται ὅποι ἂν δοκῇ, ὁ μὲν εἰς Μυσίαν,*

1. δεισαντα male coni. ED.P.

gnam distributi accessum non tulisset, sed ante conflictum animo victus et timore percussus pugnam recusasset, confessio manifesta erat, Romanos superiores esse. Quare et imperator occasione utendum, nec ultra quam fas contendendum iudicavit. Etenim ante id tempus, Andronico seniore imperante, cum in Romanorum provinciam saepius impressionem fecissent, nemoque illis occurrisset: sed legationibus et sermonibus dumtaxat fuissent diremptae controversiae, opinabantur, Romanos imperatores eorum, ut bello insuperabilium, ne aspectum quidem laturos esse. Tum vero magno atque strenuo exercitu tendentem in se imperatorem cernens Michael, aliter sensit et pedem omnino referendum duxit. Tale nimirum universe barbarorum ingenium est, effrenato impetu instare cedentibus: intrepidus et in acie stans aggredi non audere. Romani milites quod concurrere et hostium spolia, quae tantum non de manibus sibi erepta putabant, legere non licuisset, tristabantur: tanta dimicandi cupido omnes ceperat. Tamen pace constituta et foedere novo confirmata, Michael Bucelum reddidit; et die sequenti in equis convenientes, amicitiam renovarunt; nec deinde inter Romanos et Mocos bellum, sed perpetua pax fuit. Cumque pepigissent, in po-

βασιλεὺς δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκον, καὶ ἡ στρατιὰ διελύθη- A. G. 1328
σαν κατὰ πόλεις. C

δ'. Τοῦ Συργιάννη δὲ ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως
Ἀνδρονίκου, καθάπερ ἔφθμεν εἰπόντες, ἐν δεσμοτηρίῳ φρου-
5 ρουμένον ὑπὸ κλοιοῖς, ἐπεὶ ὁ νέος βασιλεὺς Βυζάντιον ἔλθων D
τῆς ἀπάσης ἀρχῆς ἤδη ἐγκρατῆς ἦν, ὁ μέγας δομέστικος Συρ-
γιάννη μνησθεὶς καὶ πρὸς αὐτὸν εἰς τὸ δεσμοτήριον ἐλθὼν,
ἐπεὶ τὴν τε ἄλλην ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου κακοπάθειαν καὶ
μάλιστα τὴν ἀπὸ τῶν κλοιῶν πιέζουσαν αὐτὸν ἑώρα, βασιλέως
10 ἐδεδήθη πρῶτα μὲν ἀφεθῆναι τῶν κλοιῶν ἔπειτα δὲ καὶ ἀπὸ
τοῦ δεσμοτηρίου, ἐν ᾧ ἔφρουρεῖτο, εἰς τὸν τοῦ Ἀνεμᾶ κα-
λούμενον πύργον γυναικὶ καὶ τέκνοις συνδιαγεῖν καὶ κατεπρά-
ξατο αἰτήσας. ἔτι μέντοι ἐφρουρεῖτο κατὰ δὲ τὴν ἐκ Θρά-
κης πρὸς Βυζάντιον ἐπάνοδον αὐτῶν αὐθις βασιλέως ὁ μέγας
15 δομέστικος ἐδεῖτο, τελείως τῆς εἰρκῆς ἀπολυθῆναι Συργιάν-
νην. μικρὸν δὲ ἐπισχὼν ὁ βασιλεὺς, λελυτῆσθαι ἔλεγε καὶ P. 203
πάνυ παρ' αὐτοῦ νυνὶ, καὶ τὰς αἰτίας προσετίθει, ἀνα-
ξίας φάσκων τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας τὰς διανοίας ἔχειν αὐτόν.
τοσοῦτον γὰρ αὐτῷ περιεῖναι τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας, ὥστ'
20 εἰ καθ' ἡντιναοῦν αἰτίαν οἰκείους ἔδοξεν αὐτῷ καὶ φίλους καὶ
περιουσίαν πᾶσαν, αὐτὰ τε τὰ τιμιώτατα καὶ τὰ φίλτατα
καταλιπόντα, ἐπὶ ξένης οἰκῆν ἐλέσθαι, αὐτὸν μὲν πείθειν
ἀποσχέσθαι τοῦ πράγματος ἐπιχειρεῖν, τὴν ἀτοπίαν ὅση ἐκ-
διδάσκοντα· εἰ δὲ μὴ δύναιτο κωλύειν, μὴ ῥᾶστα τὴν διάζευ-

sterum conventuros, quo loco complacuisset, ille in Moesiam, impe-
rator Byzantium iter arripuit, et miles oppidatim diffluit.

4. Syrgiannes, ut supra docuimus, a seniore Andronico in vin-
cula compactus fuit. At postquam iunior Byzantio potitus, totum
imperium obtinuit, magnus domesticus eius viri recordatus et ad
eum in carcerem ingressus, ubi loci paedorem squaloremque et bo-
iarum inprimis cervici eius inductarum pondus aspexit, imperato-
rem oravit, primum quidem ut iis levaretur: deinde ut etiam ex
ipso quo tenebatur carcere in arcem, Anemae vocatam, cum uxore
liberisque victurus dimitteretur. Et valuerunt preces. Nihilo minus
adhuc custodiebatur. In reditu autem e Thracia Byzantium iterum
imperatorem rogavit, ut Syrgiannes e custodia prorsus ac perfecte
eximeretur. Imperator se colligens, modo ab illo summa se affec-
tum molestia dixit causamque adiunxit: quod nempe suo erga
ipsum amore domesticus indigna cogitaret. Adeo quippe excellenter
se illum amare, ut si is quacunq̄ tandem de causa propinquis,
amicis, omnibus fortunis, pretiosissimis atque carissimis quibusque
relictis, in peregrino solo potius degere vellet, conaturus esset ut
rem illaudabilem dissuadere; si id nequiret, disiunctionem corporum

Δ. C. 1328 ξιν ἂν ὑπερεγκεῖν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ ὁμοίου πᾶσιν εἶ-
 V. 164 πόντα χαίρειν, τὸ σὺν αὐτῷ κλανᾶσθαι μᾶλλον ἐλέσθαι. ἔτι
 B δὲ εἰ αἴρεσις αὐτῷ προὔτεθῃ παρὰ τοῦ τὰ τοιαῦτα πάντα
 δυναμένον ὥστε τὸν ἕτερον αὐτῶν ἀπαλλάττεσθαι τοῦ ζῆν,
 ἀπάσαις ἂν εἴλετο τὸ πρὸ αὐτοῦ ἀποθανεῖν. ἀλλὰ μὴν εἶγε⁵
 καὶ οἰκείους ὄμμασιν ἑώρα ξίφος ἔχοντα αὐτῷ ὡς ἀποκτε-
 νοῦντα ἐπιέναι, εἶθ' ὑπ' ἄλλης τινὸς αἰτίας καὶ πάνυ μὴ
 βουλόμενον συμβέβηκε κεκωλύσθαι, μηδ' οὕτω δυνηθῆναι ἂν
 ποτε ἀπεχθᾶς διακείσεσθαι αὐτῷ. καὶ ὅλως μηδὲν εἶναι ὃ
 καθ' ἡδονὴν ὄν αὐτῷπραχθῆναι, μὴ αὐτὸν σὺν πάσῃ προ-10
 θυμῷ παρασχεῖν, ὡς ἅττα ἂν αὐτῷ ἀρέσκη, καὶ αὐτῷ ἡδέων
 φαινομένων. τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, ὥσπερ καὶ αὐτὸν
 σαφῶς οἶεσθαι πεπεῖσθαι, θανμάξειν ὅτι μὴ, κατὰ γνώμην ὄν
 C αὐτῷ Συργιάννην ἀπολυθῆναι τῆς εἰρκτῆς, ἐλευθέρως καὶ ἀπε-
 ριέργως εἶπεν ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' ὥσπερ τινὰς τιθέμενον ἀναβα-15
 σμούς, πρῶτα μὲν εἰπεῖν, τῶν κλοιῶν αὐτὸν ἀνεθῆναι, εἶτ'
 ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου πρὸς ἕτερον ἐπιεικέατερον μετενεχθῆναι,
 ὥστε δύνασθαι αὐτῷ καὶ τὰ τέκνα συνεῖναι καὶ τὴν γυναικα,
 νυνὶ δὲ παντάπασιν ἀπολυθῆναι τῆς εἰρκτῆς. „δέον γὰρ μετὰ
 τῆς σοι προσηκούσης παῤῥησίας εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὸ βούλημα²⁰
 ποιῆσαι φανερόν, καὶ μὴ διατεμόντα εἰς πολλὰ κατὰ μέρος
 ποιεῖσθαι τὰς αἰτήσεις· σὺ δ' ὥσπερ ἢ ἐμοῦ πολλὴν μικρολο-
 γίαν καὶ ἀφιλοτιμίαν κατεγγνωκὼς περὶ τοὺς φίλους, ἢ σав-

2. ἔτι δὲ scripsi pro ἔτι τί, ED. P. προσέει εἰ aut ἔτι καὶ εἰ.

non ferentem, similiter omnia valere iussurum et cum eo potius in-
 certis sedibus vagaturum. Insuper si optionem daret is, qui haec
 absolute potest, ut alter pro altero moreretur, se pro illo huius lucis
 usura libentissime cariturum. Quinimmo, si stricto ense occiden-
 di causa in se cuntem videret, ac deinde impedimento aliquo licet
 maxime repugnans prohiberetur, ne sic quidem posse unquam sibi
 odiosum fieri. Denique quidquid carum et iucundum sibi praestari
 velit, id se quam cupidissime praestiturum. Nam quae eius animo
 placeant, eadem et sibi suavia atque amoena videri. Quae cum
 ita sint, quemadmodum et ipsemet certo sciat, mirari se, cum Syr-
 giannem custodia liberatum desideraret, quomodo id non a principio
 ingenuè simpliciterque aperuerit: sed gradatim ascenderit ac primum
 collarium detrahi petiverit: dein hominem in carcerem tolerabiliorem
 transferrī, ubi nati et coniux cum eo degere queant: nunc autem
 omnino e carcere dimitti. Par fuisse pro ea qua apud se gratia au-
 ctoritateque valeat, statim a principio voluntatem suam declarare li-
 berrime: nec ea divisa in partes, sic pro reo precari. Eum autem
 perinde verba fecisse, ac si vel in amicos sordidum et honoris eo-
 rum negligentem ipsum iudicaret; vel se parum posse sentiret. At-

τῆ ἀδυναμίαν συνειδώς, οὕτως ἐποιήσω τοὺς λόγους. οὗ δὴ A.C. 1328
 ἔνεκα καὶ ἀχθεσθῆναι εἶπον. νυνὶ δ' ἐπεὶ σοι φίλον ἀπολυθῆ- D
 ναι Συργιάννην, τὸ κωλύον οὐδέν. ἅττα γὰρ ἂν αὐτῷ σοι
 καὶ βέλτεστα δοκῆ καὶ ἡδέα, οὐκ ἔσθ' ὅπως μὴ ἐκ τοῦ ἴσου
 5 ὅμοια κάμοι δοκεῖν." Ὁ μέγας δὲ δομέστικος „ἀληθῆ γε εἴ-
 ρηκας" εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν οὐδέν,
 ὃ θελήσαντος ἐμοῦ πραχθῆναι, ἐναντίαν οἴσεις ψῆφον αὐ-
 τός. καὶ τοῦτο οὐκ ἀπὸ τῶν πρὸς ἐμὲ εἰρημένων νυνὶ λόγων,
 ἀλλὰ πολὺ πρότερον ἔξ αὐτῶν τῶν ἔργων ἐμοί τε πρώτον
 10 καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἔστι καταφανές. ὅτι δὲ τὸν ἴσον τρό-
 πον ἔχω καὶ αὐτὸς πρὸς σέ, οὐδ' ἀποδείξεως δεήσεσθαι δοκῶ
 αὐτὸς γὰρ μοι φθάσας πρότερον συννεμαρτύρησας καλῶς. ἐγὼ P. 204
 δὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν φιλίαν παραβάλλον, τῷ μὲν
 ὄγκῳ τῆς ἀρχῆς καὶ τῷ μεγέθει ἐλασσοῦσθαι νομίζω καὶ
 15 παρὰ πολὺ τοῖς λοιποῖς δὲ ἅπασιν λείπεσθαι οὐδ' ὅπως οὖν.
 οὐ μόνον γὰρ ἃ προείρηκας αὐτὸς, ἀλλ' εἴ τι καὶ τούτων μετ-
 ζον, καὶ ποιεῖν καὶ ὑπομένειν ὑπὲρ τῆς πρὸς σέ φιλίας ἔτοι-
 μος εἶναι. καίτοι γε κατ' ἐμαυτὸν πολλάκις τοὺς παρὰ ποιη-
 ταῖς καὶ συγγραφεῦσι παρὰ πάντα τὸν χρόνον ἐπὶ φιλίᾳ
 20 οὐμνουμένους ἐξετάζων, καὶ παραβάλλον τοῖς ἡμετέροις τὰ ἐκεῖ-
 νων, καίτοι γε δοκούντων τῆ φιλοτιμίᾳ τῶν ποιητῶν καὶ πέρα
 τοῦ ἀληθοῦς καὶ προσήκοντος ἠὔξῃσθαι, ὅμως κατ' οὐδέν B
 ἀποδέοντα, εἰ μὴ καὶ μείζω τὰ ἡμέτερα εὐρίσκω. εἰ δέ ποτε
 συμβαίῃ τοιούτοις λογισμοῖς περιπεσεῖν, ὥστε ἀμφιβάλλειν εἴ

que hoc esse, quod sibi molestum accidere testatus sit. Nunc quoniam optet, Syrgiannem e carcere educi, educeretur: quaecunque enim ipse in bonis et iucundis numeraret, fieri non posse, quin ab se quoque numerarentur. Tum magnus domesticus: Vera sunt haec, imperator; nihil enim est, nihil, inquam, est, quod si fieri velim, tu non concedas; idque non ex hac oratione tua, sed ex factis ipsis mihi inprimis, deinde aliis omnibus pridem constat. Me autem eodem esse in te animo, pluribus demonstrandum non opinor; tu enim alias mihi praeclarum huius rei testimonium impertivisti. Ego vero cum mutuum amorem nostrum comparo, magnitudine et maiestate imperii multum superari, ceteris rebus ne tantillum quidem abs te vinci me existimo. Neque enim ea solum quae commemorasti, sed si quid iis maius excogitari potest, pro eo quantum te diligo, et facere et perpeti en paratum habes. Et quamvis saepenumero per me ipse consideravi atque cum nostra coniunctione contuli, quos in omni memoria a poetis et historicis ab amicitia celebratos invenio, (etsi poetae ambitiosius supraque verum et plus quam decet rem exaggerasse videantur,) nihilo minus caritatem nostram si non maiorem, certe haud minorem illorum caritate invenio. Quod si aliquando in eam cogitationem ve-

- A.C. 1328 τις ἔστιν ἰδέα φιλίας ἢ τρόπος ἕτερος, ὃν ἡμεῖς οὐκ ἐπεδειξάμεθα ἀλλήλοις, ἢ εἰ μὴ πρὸς τὸ ἀκρότατον ἀφίγημα αὐτῆς, ἢ ἀποπνίγεσθαι ἀνάγκη καὶ πνευστιᾶν ὑπὸ τῆς ἀγωνίας καὶ μηδὲ ζῆν ἐθέλειν, εἰ περὶ τὸ οὕτω καλὸν δεύτερός τινος φαινοίμην, ἢ ἀποπηδᾶν τῶν τοιούτων λογισμῶν καὶ τὴν ψυχὴν πείθειν⁵ ἰσχυροτέροις ἢ, ὅ φασιν, ἀνάγκαις γεωμετρικαῖς, ὡς οὔτε ἔστιν,
- V. 165 οὔτε γεγένηται τις ἰδέα φιλίας, ἣν οὐ πρὸς ἀλλήλους αὐτοὶ ἐπε-
C δεϊξάμεθα καὶ μεθ' ὑπερβολῆς. καὶ τοῦτο συνιδόντα καὶ τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην ἐννοῶ τοῖς ἀνθρώποις παραγγέλλειν, τὴν ἴσιν ὥσπερ πρὸς τοὺς φίλους, οὕτω δὴ καὶ πρὸς τὸν θεόν¹⁰ ἐνδείκνυσθαι ἀγάπην. εἰ γὰρ ὥσπερ αὐτὸς ἐξήρηται τῆς σῆς γνώμης καὶ πάντα δεύτερα ἤγηται τῆς θεραπείας τῆς σῆς, οὕτω διεκείμην καὶ πρὸς τὸν θεόν, ποῦ οὐκ ἂν προήλθον ἀρετῆς, ἢ ποῖαν οὐκ ἂν εἰσήνεγκα σπουδὴν καὶ προθυμίαν ὑπὲρ τοῦ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ σὺν πάσῃ προθυμίᾳ ἐκπληροῦν; εἰ δὲ σὺ μὲν,¹⁵
- D ὥσπερ εἶρηκας, πάντα δεύτερα τῆς πρὸς ἐμὲ ἡγῆ φιλίας, ἐγώ τε τοῦ παντὸς τιμῶμαι τὰ σοὶ φίλα καὶ λογιζέσθαι καὶ πράττειν, πῶς ἂν ἔχοι χώραν, ἃ ἐνόμιζον ἀνιᾶν, ταῦτ' ἐξεπίτηδες λογιζέσθαι ποιεῖν; ὃν δὲ τρόπον ἔσχε τὰ περὶ Συργιάννην, αὐτὸς ἐρῶ. τὰς μὲν αἰτίας ἐφ' αἷς ἀλούς κατεχορίθη δε-
20 σμωτήριον οἰκεῖν ὑπὸ βασιλείᾳ τοῦ πάππου τοῦ σοῦ, οἶσθα καὶ αὐτὸς. ἐγὼ δὲ μετὰ τὸ Βυζάντιον ἡμᾶς ποιήσασθαι ὑφ'

9. Ἐν νοῦ legatur.

nirem, ut dubitarem, ecquid esset alia quaedam species aliusve modus in amicitia, quem inter nos non usurpassemus, an ad summum eius fastigium pervenissemus: aut aegre spirare ac paene suffocari me prae angore animi vitamque acerbam putare me oporteret, si in rem tam honesta tamque liberali alicui secundus inveniret: aut resilire ab huiusmodi cogitatis et animum firmioribus, quam, quod dicunt, geometricis demonstrationibus convincere, non esse, non fore ullam amicitiae formam perfectionemque, quam inter nos non expresserimus ita, ut accedere nihil possit. Hoc et Ioannes evangelista videns, uti opinor, hominibus praecepit, talem erga Deum caritatem ostendere, qualem erga amicos. Si enim ego quemadmodum a tua voluntate totus pendo, omniaque prae tuo cultu et observantia parvi pendo, sic erga Deum afficerer, quo non virtutis processissem aut quod studium, quam cupiditatem ad mandata eius hilarissime obeunda non adhibuissem? Si porro tu, sicut dixisti, omnia amori nostro postponis, et vicissim in amore tui mihi sunt omnia, ut quae tu vis, ea et cogitem et agam, qui potui, quae molestiam tibi paritura crederem, ea de industria facere? Iam quis status Syrgianis fuerit, edicam. Quorum criminum compertus, ab avo tuo carcere damnatus sit, tu quoque nosti. Atqui ego, subacto a nobis Byzantio, vehementer durum et a commiseratione alienum censui,

ἑαυτοῖς, ἀσυμπαθὲς ἔκρινα καὶ δεινῶς ἄγνωμον, εἰ μὴ τιμᾶ A. C. 1328
 ἄλλω, τῇ πρὸς αὐτὸν γοῦν ἐπιδημίᾳ τὴν συμφορὰν εἰς ὅσον
 οἶόν τε ἐπικουφίσει καὶ παραμυθίαν παρασχεῖν τινα, μὴ
 παντελῶς ἀπερῶνθῆναι ἐλπίσαντα παρὰ τῶν φίλων. γενό-
 5 μενος δὲ ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν τε ἄλ- P. 205
 λην κάκωσιν τὴν ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου καὶ μάλιστα τὴν ἀπὸ
 τῶν κλοιῶν ἐωρακῶς, δεινῶς τε ἤλγησα ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πα-
 ραμυθίαν τινα εἰ οἶόν τε αὐτῷ προῦθυμῆθην ἔξευρεῖν. καί
 σοι προσελθὼν, περὶ τῶν κλοιῶν ἐδεόμην μόνων, ἀρκοῦσαν
 10 ἡγούμενος εἶναι ὡς ἐν δεινοῖς παραμυθίαν. ἐπεὶ δὲ ἐγεγόμεν
 ἐν συνηθείᾳ καὶ συχνῶς ἐφοίτων πρὸς αὐτὸν, ἐκεῖνος μὲν οὐδ'
 οὐτῶ πρὸς ἐμὲ ἐμνήσθη τῶν κακῶν ἀπαλλαγῆς, οὐ μόνον τὴν
 σὴν περὶ τὸ συγγινώσκειν τοῖς προσκεκροκόσι φιλοτιμίαν οὐκ
 εἰδῶς, ἀλλὰ καὶ ἑαυτῷ τὰ δεινότατα συνειδῶς καὶ διὰ τοῦτο B
 15 τὴν παραίτησιν ἀπαγορεύων. ἐγὼ δ' ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς συν-
 ηθείας ἐπικαμπτόμενος πρὸς τὴν αὐτοῦ κακοπραγίαν, φήθη
 δεῖν ἀπὸ τε τοῦ δεσμοτηρίου εἰς ἕτερον ἐπιεικέστερον μετα-
 γαγεῖν καὶ τὴν τῆς μητρὸς καὶ γυναικὸς καὶ τῶν φιλάτων
 συνδιαγωγὴν αὐτῷ ἐφεῖναι, νομίζων οὕτως ἂν ἡμῖν τε εἶναι
 20 ἀσφάλειαν τοῦ μὴ τι ἐπιβουλεύεσθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν
 οὐδὲν ἦττον ἢ εἰ παντάπασι τοῦ δεσμεῖσθαι ἀπολέλυτο, ἡδέως
 βιώσεσθαι καὶ ἀνειμένως. τοῦτο μὲν οὖν αἰτήσας παρὰ σοῦ,
 ἔπραξα αὐτῷ· ἡ δὲ μήτηρ μὲν αὐτοῦ, θεία δὲ ἐμῇ, ὅπερ
 οὐδ' ἂν ποτε ἤλπισεν ὀρῶσα γεγενημένον, καὶ ταῦτα ὑπ' οὐ-

non aditu saltem et collocutione eius acrumnam aliquantum allevare
 et consolatione aliqua miserum delinire, si aliud non liceret; spe-
 rantem ita, se non penitus contemptum ab amicis et abiectum.
 Cum venissem autem in carcerem vidissemque quantopere cum ipso
 loco perquam horrido, tum vinculis collo iniectis affligeretur, eius
 vicem etiam atque etiam dolui et solatium ei, si quod possem, im-
 pertire studui: teque adiens, de vinculis tantum detrahendis oravi:
 quod in his malis hoc levamentum sufficere arbitrabar. Ubi crebri-
 nus ad eum ventitans, familiarius agere coepi, ille ne sic quidem
 liberationis mentionem apud me intulit; non solum tuae ad inimicis
 ignoscendum incitatae voluntatis nescius, sed etiam sibi nefandorum
 facinorum conscius, ob quae effectum deprecationis desperabat. At
 ego ex illa consuetudine magis sortem hominis miseratus, in carce-
 rem mitiorem transferendum, matris, uxoris carissimorumque libe-
 rorum convictum ei permittendum existimavi: ratus, nos etiam sic
 ab eius insidiis tutos fore ipsumque perinde ac si custodia omni li-
 ber esset, vitam placidam et iucundam victurum. Hoc igitur illi
 precibus apud te meis impetravi. Hic mater eius eademque conso-
 brina mea factum videns, quod nunquam speravisset, idque per me

- A.C. 1328 δενός ἐμοῦ παρακεκλημένον, εὐελπὶς καὶ πρὸς τὰ λείποντα γε-
 C γεννημένη, προσῆλθέ τε καὶ ἐδεήθη περὶ τῆς τοῦ υἱοῦ ἐλευ-
 θερίας. ἐγὼ δὲ ὅτι τε συγγενῆς ἐστὶν ἐμὸς ἐνθυμηθεὶς καὶ
 τὴν ἀρχαίαν φιλίαν καὶ τὴν ἐν ταῖς στρατείαις συνδιατριβὴν,
 (ὅφ' ἐνὶ γὰρ καθηγεμόνι τῷ ἡμετέρῳ θείῳ Ἀγγέλῳ τῷ μεγάλῳ⁵
 στρατοπεδάρχῃ τὰ πολέμια ἐδιδασκόμεθα, ὃς οὐ μόνον τοὺς
 νῦν ἐν ταῖς στρατηγίαις παρήλασε πολλῶ τῷ μέτρῳ, ἀλλὰ καὶ
 τοῖς πάλαι ὑμνομένοις ἐν ταῖς συγγραφαῖς Ῥωμαίων στρα-
 τηγοῖς ἤρισεν ἂν περὶ πρωτείων,) καὶ ὡς ἐν ἡμέρᾳ τῇ αὐτῇ
 D πολεμίους πρῶτοις (Πέρσαι δὲ ἦσαν) συνήλθομεν εἰς χεῖρας·¹⁰
 τὸ δέ με πάντων μάλιστα πείσαν, ὅτι εἰ τοσαῦτα ὅσα σύνοιδεν
 V. 166 αὐτῷ προσκεκροκότι συγγνώμην παράσχοις αὐτὸς, πάσης αἰ-
 τίας ἀπολύσας, μεταβαλεῖν ἂν ἐνόμισα καὶ αὐτὸν, ἐκ τῶν
 πραγμάτων αὐτῶν διδασχθέντα περὶ οἷον ἠγνωμόνει, καὶ τοῦ
 λοιποῦ μενεῖν εὖνον καὶ φίλον πιστόν· ὡς ἐντεῦθεν δύο τὰ¹⁵
 μέγιστα ἐξεργάσθαι, σοὶ τε φιλανθρωπίας καὶ ἡμερότητας
 παρασχόντα ἀφορμὴν καὶ προσέτι χρήσιμον ἐν πολλοῖς ἄνδρα
 προσαγαγόντα, ὃς δι' οἰκείαν ἀγνωμοσύνην ἀπολώλει, καὶ αὐ-
 τῷ μεγίστων ἀγαθῶν αἰτιώτατον ὄφθέντα, ἐπειθόμην τε αὐτοῖς
 δεομένοις, καὶ σοὶ προσελθὼν περὶ τῆς παντελοῦς αὐτοῦ ἐλευ-²⁰
 P. 206 θερίας διειλέχθην. ἐπεὶ ἄλλως γε εἰ ἐπὶ τῆς αὐτῆς μοχθηρίας
 καὶ τοῦ λοιποῦ αὐτὸν ὑπενόουν μενεῖν, οὐχ ὅτι γε αὐτὸς, ἀλ-
 λά καὶ ἑτέρου πράττοντος ἐκώλυσα ἂν τὴν ἐλευθερίαν. τοῖς

13. νομίσαν legebatur; ED. P. coni. νομίσαντα.

sollicitatum a nemine, magna spe in futurum quoque subnixa, de reliqua libertate filio impetranda mecum egit. Ego meum consobrinum esse cogitans, veterisque amicitiae et commilitii memor, (sub uno enim magistro avunculo nostro Angelo magno stratopedarcha militiae rudimenta posuimus, qui non modo huius aetatis ductores longo intervallo superavit, sed etiam cum priscis Romanorum ducibus, quos historiarum monumenta loquuntur, de palma contenderit,) et in memoriam regrediens quo pacto eodem die primum cum hostibus (erant autem Persae) pedem contulerimus; quodque me praecipue movebat, confisus, si tam multa, quorum sibi in te commissorum esset conscius, ignosceres et omni crimine absolveres, ipsum quoque mores mutaturum, re ipsa doctum videlicet, in qualem virum adeo peccavisset, ac de cetero in fide et benevolentia mansurum, ut hinc duo quaedam eximia conficerem; et tibi nimirum humanitatis ac mansuetudinis exercendae occasionem darem praetereaque virum ad multa idoneum conciliarem, quem scelus suum perdidderat; et ipsi maximorum bonorum summus auctor fierem: illius rogatu, matris inquam, de eius plena liberatione te allocutus sum. Alioqui si in eadem pravitate perseveraturum suspicatus fuisset, non modo non ipse libertatem ei petivisset, sed quovis alio petente ne libe-

γὰρ εὐνοοῦσί σοι φίλος εἶναι οὐ μᾶλλον προήρημαι ἔξ ἀρχῆς A.C. 1328
 ἢ πολέμιος τοῖς ἐπιβουλευούσι.” Τοιαῦτα μὲν πρὸς ἀλλήλους
 διειλέχθησαν αὐτοί· ἐπεὶ δὲ ἐκεκύρωτο τὸν Συργιάνην τοῦ
 δεσποτηρίου ἀφελθῆναι, ἢ τοῦ βασιλέως μήτηρ βασιλῆς ἢ Ξένη
 5 πνυθομένη, ὅτι βασιλεῖ τοιαῦτα ἔδοξε περὶ αὐτοῦ, ἐδυσχέραινε
 τε οὐκέτι ἀνεκτῶς καὶ τὸν μέγαν δομῆστικον εἶχεν ἐν αἰτίαις,
 οὐ μόνον ὅτι πολεμῖν ὄντι βασιλέως καὶ διὰ τοῦτο δικαίῳ ὄν-
 τι δεσμοῖς ἀφύκτοις διὰ βίου ἔχεσθαι παντὸς αὐτὸς συνείπε B
 πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ’ ὅτι μήτε πρότερον αὐτῇ μηδὲν μήτε
 10 προεῖπε, μήτε ἐβουλεύσατο περὶ αὐτοῦ. ὁ μέγας δὲ δομῆστι-
 κος αἰτίας ἀπολύων ἑαυτὸν, ἀγνοεῖν τε ἔφρασκεν ὅτι μὴ εἴη
 κατὰ γνώμην τὰ πραττόμενα αὐτῇ, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν περὶ
 τούτου πρότερον αὐτῇ διαλεχθῆναι. ὁμοῦς ἐπεὶ ἔδοξεν, ἀπελύε-
 τό τε τῶν δεσμῶν ὁ Συργιάνης καὶ εὐμενεῖας ἀπέλαυε καὶ εὐ-
 15 ποιίας τῆς παρὰ βασιλέως. C

ἑ. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ἔξ Ἀλαμανῶν ἀφί-
 κητο πρὸς βασιλέα τὸν πρεσβύτερον πρεσβεῖα χρήματα αἰτοῦν-
 τες, λέγοντες, κατὰ παλαιὰν συμμαχίαν καὶ φιλίαν τῆς σφε-
 20 τέρως τε καὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, ὅταν του δέονται, προσ-
 ῥήκειν ἑκατέροις κομιζέσθαι παρ’ ἀλλήλων. Γεμπλίνοις γὰρ
 πᾶσι φιλίαν εἶναι πρὸς τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας, καὶ σπουδά-
 ζεσθαι αὐτοῖς ὅσα ὠφέλειάν τε καὶ τιμὴν Ῥωμαίοις περιποιεῖ D
 ννὴ δὲ χρημάτων δεομένους, ἀναγκαιῶς πρὸς βασιλέα ἤκειν,

20. *Gembliνοι nil aliud quam Geblini sive Gibelini sunt. Ceterum senior Andronicus subsidia Gibelinis misit contra pontificios, ut ex Ioanne Villani Florentino lib. 9. patet. ED.P.*

raretur, impedivissem. Haud enim magis tibi benecupientes amare, quam insidiantes odisse ab initio fixum certumque habui. Haec illi inter se sermocinabantur. At Xena imperatoris mater, filium Syrgianni dimissionem decrevisse audiens, id passa est aegerrime, accusabatque magnum domesticum, non solum quod hosti imperatoris et idcirco sempiternis vinculis iure constringendo ipse ad libertatem patrocinaretur: sed quod se rem celasset penitus, neque super illo se consulisset. Domesticus culpam ab se removens, nescisse respondit, id eam nolle: ideo nihil prius cum ea communicasse. Ceterum Syrgiannes carere pro decreto solutus imperatorisque humanitatem ac beneficentiam expertus est.

5. Sub idem tempus ex Alemania ad seniore[m] imperatorem legati veniunt, pecuniam petentes, quod ex veteri societate et amicitia, quae ipsis cum Romanis intercederet, consentaneum videretur, alteros ab alteris, si quo egerent, adiuvari. Geblinis enim omnibus cum Romanis imperatoribus hospitium esse; qui studiose curarent quaecumque Romanis emolumentum ac decus afferrent. Nunc pecuniae egentes, ad imperatorem compulsos confugere, suae inopiae

- A.C. 1328 *Φαῖξοῦντας ὡς λήφονται ὅτου ἂν δέωνται. ἐπεὶ δὲ Ἀνδρόνικον τὸν πρεσβύτερον βασιλέα εὗρον τῆς ἀρχῆς ἐκβεβλημένον, πρὸς τὸν νέον ἐποιοῦντο τὴν πρεσβείαν. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐπύθετο περὶ ὧν ἤκοιεν, ἐπέτρεπε τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ πρὸς αὐτοὺς ποιήσασθαι ἀπολογίαν ἣ ἂν δόξειε μάλιστα τὸ εὐλογονῆσαι ἔχειν. ὁ δὲ μετακαλεσάμενος τοὺς πρέσβεις, βασιλέα τε ἔφασκεν ἀκηκοέναι περὶ ὧν ἤκουσι πρεσβεύοντες καὶ αὐτὸν, καὶ τὴν μὲν παλαιὰν συμμαχίαν καὶ φιλίαν αὐτῶν πρὸς τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας καὶ αὐτὸν εἰδέναι, καὶ ὡσπερ εἶ μίαν ἡγεύοντιαν ἀμφοτέρως τὰς βασιλείας νομίζειν, καὶ δίκαιον ἅμα καὶ προσῆκον ἡγεῖσθαι, ὅτου ἂν δέωνται ἐκάτεροι, ὠφελῆσθαι παρ' ἀλλήλων. χρημάτων δὲ ἃ αἰτοῦσι νῦν, εἰ πρὶν τὸν πρὸς ἀλλήλους τῶν Ῥωμαίων βασιλέων πόλεμον κεκινήσθαι ἦκον, ἐκομίσαντο ἂν ἣ ἐβούλοντο ἀρκοῦντα πρὸς τὴν χρείαν. νυνὶ δὲ ἀναλωθέντων εἰς τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον, χρημάτων μὲν τὸ νῦν εἶναι οὐκ εὐπορεῖν· ἕτερον δὲ τρόπον δύνασθαι ἰάσασθαι τὴν ἀπορίαν τῶν χρημάτων. στρατιὰν γὰρ ἂν παρασχεῖν πολλήν τε καὶ ἀγαθὴν, συμμαχῆσουσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. οἴεσθαι δὲ μηδὲ αὐτοὺς ἕτερου τοῦ ἕνεκα ἢ τῆς στρατιᾶς δεῖσθαι τῶν χρημάτων, καὶ εἰ τούτου τύχοιεν, τὸ σπουδαζόμενον αὐτοῖς ἡνύσθαι. οἱ πρέσβεις δὲ χρημάτων ἕνεκα ἦκειν ἔλεγον, οὐ στρατιᾶς. τὴν γὰρ αὐτῶν πολλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς τρέφειν οἷς ἔξεστι χρῆσθαι τῷ σφετέρῳ βασιλεῖ, ἀναλωμάτων εὐποροῦντι. τοὺς μὲν οὖν πρέσβεις οὕτως εὐφρῶς*

ab ipso consultum iri confidentes. Sed cum Andronicum seniore imperio motum reperirent, ad iuniorum adierunt. Is causa adventus eorum percepta, magno domestico quae convenientissima putaret respondendi partes dedit. Ille vocatis ad se legatis, sibi et imperatori quamobrem adessent, intellectum esse et vetustam eorum cum Romanis societatem amicitiamque haud se ignorare dixit: et utrorumque imperium quodammodo unum principatum sibi videri; iustum item et cum officio coniunctum esse, ambos invicem utilitates afferre. Quod ad pecuniam attineret, si venissent antequam bellum inter imperatores gereretur, quantum pro necessitate voluissent, accepturos fuisse. Nunc idem bellum exhausisse aerarium. Verumtamen alia via posse huic ipsorum sumptuariæ difficultati occurrere: exercitum enim magnum ac fortem contra hostes militiae socium praebituros. Sic namque se existimare, non alius, quam exercitus causa ipsos quaerere pecuniam. Hunc ergo si adipiscantur, quod tam diligentia opera conarentur invenire, iam inventum habere. Contra legati, se pecuniae, non exercitus causa missos: regionem ipsorum multos alere strenuosque milites, quibus uti eorum regi liceat, si sumptus tantum in stipendia non desit. Hunc in modum legatos

ὁ βασιλεὺς ἀπεπέμψατο, δώροις φιλοφρονησάμενος εἰς ἕσπον A.C. 1328
 ἔξῃν μεγαλοπρεπῶς· τὴν δὲ πρὸς τοὺς πρέσβεις τοῦ μεγάλου
 δομestικού πυθόμενος ἀπολογία, νῦν μὲν ἔλεγε πρὸς αὐτὸν
 ἀρμόζουσαν φαίνεσθαι τὴν πρὸς τοὺς Λατίνους ἀπολογία
 5 πεποιῆσθαι δοκοῦσαν φίλοις αὐτοῖς οὓσιν ἐπαγγέλλεσθαι τινα
 ὠφέλειαν παρέξειν, εἰ δὲ αὐτοῖς ἐδόκει τὴν ἐπηγγελμένην C
 στρατιὰν ζητεῖν, ἀπορεῖν ἧς ἂν εὐπόρησεν ἀπολογίας. ὁ μέ-
 γας δὲ δομestικός καὶ αὐτὸς μὲν εἶπεν ἐπὶ νῦν ταύτην ἐσχη-
 κέναι ἀπορίαν πρὸς ἐκείνους ποιούμενος τοὺς λόγους, πλὴν τὸ
 10 μὲν ἀπορεῖν χρημάτων εἰπεῖν οὐδεμίαν αὐτοῖς ἂν φέρειν αἰ-
 σχύνην, ἅτε δὴ καὶ αὐτῶν ἀπορούντων καὶ δεομένων παρ' αὐ-
 τῶν. στρατιὰν δὲ παρέχεσθαι ἐπηγγέλλεται, μάλιστα μὲν ὅπερ
 ἦν καὶ αὐτὸν οἴομενον, οὐ στρατιᾶς ἐρεῖν, ἀλλὰ χρημάτων δεῖ-
 σθαι. εἰ δ' ἄρα καὶ πρὸς τὰ δεύτερα χωροῖται, νῦν μὲν εἰπεῖν
 15 οὐ ῥᾶδιον παρασχεῖν, καιροῦ δεομένην πρὸς παρασκευήν, ἄλ-
 λως τε οὐδ' ἀκριβῶς εἰδότας, εἰ κατὰ γνώμην εἴη τῷ σφετέρῳ D
 βασιλεῖ· εἰ δ' ἀπελθόντες πρὸς τὴν οἰκειάν ἀπαγγείλωσι περὶ
 τῆς στρατιᾶς καὶ δέοιτο αὐτῆς, τότε ἤδη τοὺς παραληφόμενους
 ἦκειν. χρόνιου γὰρ οὔσης καὶ ὑπερορίου τῆς στρατείας, καὶ
 20 χρόνον δεῖσθαι συχνοῦ πρὸς τὴν παρασκευήν. Ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν τοιαῦτα. ἔξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου, ἔξ ὅτου βασιλεὺς ὁ νέος
 τοῦ πάππου καὶ βασιλέως διαστάς, εἰς Ἀδριανούπολιν ἦκεν
 ἄχρι καὶ τότε, τοῖς τε ἄλλοις ἅπασιν τοῖς πραττομένοις καὶ
 δὴ καὶ τοῖς βασιλικοῖς γράμμασιν, ἃ ἐπὶ βεβαιώσει ἐγίνετό

imperator dextre et donis quam potuit magnificis humaniter donatos
 ab se dimisit; auditoque quid respondisset iis magnus domesticus,
 opinari se affirmavit, apte et convenienter Latinis respondisse, cum
 tanquam amicis subsidium aliquod promissum esset: qui si voluis-
 sent promissa exigere, non videre se, quid responderi potuisset. Et
 magnus domesticus, sibi quoque inter respondendum eandem dubi-
 tationem exortam. At enim quod pecuniam deficere dixerit, pudori
 minime futurum, quando et ipsi ea careant, atque aliunde petant.
 Copias autem datum iri pollicitum, quantumvis perbene sciret, id
 quod erat, non militem illos desiderare: sed nummaria paupertate
 laborare. Si tamen ad alterum etiam processissent, dicturum fuisse,
 nunc difficulter dari posse, quod mora ac tempore ad colligendum
 opus foret. Ad haec nondum liquido sciri, an id ipsorum regi pla-
 citurum sit. Reversi igitur domum, super exercitu certiorum face-
 rent: et si quidem indigeret, tum venirent qui eum abducerent.
 Quippe cum lentum ac longum negotium sit, copias peregrinas et e
 locis remotissimis contrahere, tempore diuturniore opus habere. Et
 haec quidem isto modo acta sunt. Ex quo autem nepos ab avo dis-
 sidens Adrianopolin venit, usque ad illum diem rebus omnibus agun-
 dis, atque etiam imperatoriis diplomatis, quae ad aliquid confirman-

- A. C. 1328 τινος, δι' ἑαυτοῦ τοῦ μεγάλου δομεστίκου ἐπιστατοῦντος δέει τοῦ μή τι τῶν μὴ προσηκόντων γενέσθαι ἢ διὰ θαυμάσιαν ἢ
- P. 208 διὰ κακόνοιαν τῶν ἐπιτετραμμένων, καὶ οὐ μικρόν τινα διὰ ταῦτα τὸν πόνον ὑφισταμένου, ὅμως ἀναγκαίαν τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν ἐπὶ πᾶσι φροντίδα λογιζομένου καὶ φέροντος τὸν κά-5 ματον σιγῆ, τότε δὲ τῶν ἐμφυλίων πολέμων λυθέντων καὶ πεπαισμένων τῶν ἐπιβουλῶν καὶ ὑπονοιῶν, ἔγνω δεῖν καὶ αὐτὸς τῶν πόνων ἑαυτὸν ἀνεῖναι μικρόν. καὶ βασιλεῖ προσελθὼν, τὸν τε ἐπὶ τοῦ προτέρου χρόνου πρὸς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων διηγείτο πόνον καὶ ὡς, τῶν ἐμφυλίων κακῶν ἡδη10 πεπαισμένων καὶ ὑποψίας οὔσης οὐδεμιᾶς, δέον πρόνοιάν τινα
- B ποιήσασθαι ὥστε τὰ τε πράγματα ὥσπερ πρότερον καλῶς καὶ
- V. 168 ὡς δέον διοικεῖσθαι, καὶ αὐτὸν ἀναπαύλης τινὸς τυγχάνειν. τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, εἰ τὴν τε τῶν βασιλικῶν γραμμάτων ἐπιστασίαν καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ τῶν βασιλικῶν χρημάτων ταμείου,15 ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐπὶ τῶν εἰσπραττόντων τοὺς δημοσίους φόρους ἀναθείη ἑτέρῳ τινὶ, ὃν ἂν ἐκλέξεται αὐτός. βασιλεὺς δὲ οὐδὲ αὐτὸς ἔφρασκεν ἀγνοεῖν, ὅσον ἐπὶ τοῦ προτέρου χρόνου ὑφίστατο τὸν πόνον, πᾶσιν αὐτὸς ἐφρονητικῶς, ἀλλὰ εἰδέναι τε καλῶς, καὶ οὐχ ἥκιστα θαυμάζειν, εἰ πρὸς τοσαύτην20 διοίκησιν πραγμάτων εἷς ὢν αὐτὸς ἔξαρκεῖ, ἔτι δὲ καὶ ἀλγεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸν κάματον ὃν ὑπέμενεν ἐννοῶν. ὅπερ δὲ
- C αὐτὸς ἔφησ' λογιζόμενος καὶ αὐτὸς, ὡς τῶν ἐμφυλίων ἔνεκα πολέμων καὶ τῶν ἐπιβουλῶν ἀναγκαῖον ἐφ' ἅπασί σε παρεῖ-

16. ἀναθείη ED. P. pro ἀναθεῖεν.

dum scriberentur, per se magnus domesticus praefuerat; ne quid per socordiam malignitatemve aliorum, quibus ea committerentur, sinisterius fieret: nec leves in eo labores sustinuerat, quos nihilo minus, quia curam sollicitudinemque in omnibus necessariam iudicabat, silentio perferebat. Tunc vero, sepultis iam bellis civilibus insidiisque ac suspicionibus, sibi quoque occupationes aliquantum minuendas esse constituit. Quocirca imperatori praeteriti temporis laboriosam administrationem suam exponit ac monet, malis civilibus et suspiciosis temporibus iam praeteritis, providendum, uti res quemadmodum ante, bene decenterque procurantur, et sibi quietem ac remissionem aliquam concedendam. Concessurum autem, si imperatoriarum litterarum et fisci et exactionum praefecturam in alterum transferat, quem suo arbitratu delegerit. Respondit imperator, Nec se ignorare, quantos ille labores hactenus subiisset, cum unus omnibus praecisset: sed probe nosse, et summopere admiratum, solum tantae negotiorum molis sustinendae parem esse potuisse. Praeterea doluisse fortunam eius, cum quibus premeretur oneribus secum cogitaret. Sed cum ipse quoque consideraret, quod dixerat, quomodo propter bella civilia et insidias eum adesse omnibus et per eum fieri omnia oporteret,

ναι καὶ πάντα πράττεσθαι διὰ σοῦ, καὶ ἄκων παρῆειν σιγή A. C. 1328
 τὸν χρόνον. νυνὶ δὲ ἣ ἐβούλετο τοῦ θεοῦ τὰ πράγματα κα-
 ταστήσαντος, ὃν ἂν αὐτὸς ἐθέλης μᾶλλον πρὸς τὴν διοίκησιν
 ὧν ἔφης πραγμάτων ἐλοῦ· οὐ μὴν ἐκείνῳ παντάπασιν ἐπι-
 στρέψαι τὰ πράγματα χρή, ἀλλὰ καὶ αὐθις αὐτὸν ἐφίστασθαι
 τοῖς ἀναγκαίοις, καὶ πάντα πράττεσθαί σοι κατὰ γνώμην.
 οὕτω γὰρ ἂν τὰ τε πράγματα διοικηθῆσεσθαι καλῶς, καὶ αὐ-
 τὸν ἀναπαύλης τυγχάνειν οὐ μικρῶς τινος. Ὁ δὲ μέγας δο-
 μέστικος τοῖς τε λεγομένοις ἐπέθετο πρὸς βασιλέως, καὶ πα-
 10ρακοιμώμενον τὸν Ἀπόκαυχον ἐπὶ τῇ διοικήσει τῶν εἰρημέ-
 νων ἤρειτο πραγμάτων καὶ βασιλεὺς συνεπεψηφίζετο αὐτὸς·
 ἀποδειχθεὶς δὲ τῶν κοινῶν πραγμάτων ὁ παρακοιμώμενος διοι-
 κητῆς, ὅσα μὲν ἦν ἀναγκαῖα καὶ τῆς τοῦ μεγάλου δομestίκου
 κρίσεως ἐδεῖτο, ταῦτα πρὸς αὐτὸν ἀνάγων, ἣ αὐτὸς ἐπέτρε-
 15πεν ἐπράττετο, ἣ μόνος ἣ καὶ μετὰ βασιλέως ἔνια ἐξετάζων·
 ἃ δὲ οὐ τοιαῦτα, παρακοιμωμένῳ ἐφεῖτο πράττειν. Ἐπὶ δὲ
 τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ βασιλεὺς εἰς Κύζικον ἐπεραιώθη, ἅμα
 μὲν τὴν τῆς θεομήτορος ἀχειροποίητον εἰκόνα, ἣ πρὸς τὸν ἐν
 Ἐφρασίᾳ ναὸν ἦν, προσκνήσων, ἅμα δὲ κατοψόμενος καὶ
 20τὴν χώραν, οὐπω πρότερον ἰδῶν. τὸ δ' ἔτι τούτων αἰτιώτε- p. 209
 ρον, ἵνα τὸν Φρυγίας ἄρχοντα Ταμηρχάνην τὸν τοῦ Γιαῶν
 ταῖς κατὰ τὸν Ἑλλησποντον ἐφάσι πόλεσιν ἐπικείμενον οὐσαις
 ὑπηκόοις βασιλεῖ, πρὸς συμβάσεις πείσῃ χωρῆσαι· ὃ καὶ κατὰ
 γνώμην ἐτελεῖτο βασιλεῦ· ἀπὸ γὰρ Κυζίκου εἰς Πηγὰς πόλιν
 25τὴν κατὰ τὸν Ἑλλησποντον ἐλθὼν, μετεκαλεῖτο τὸν Ταμηρ-

etiam nolentem tempus extraxisse. Nunc quoniam Deus rem publicam
 ordinasset atque constituisset, ipse potius ad ea, quae nominasset mu-
 nera obcunda quem vellet deligeret, cui tamen non omnimodis abso-
 luteque res committendae sint: sed cum rursus necessariis praesesse
 et omnia ex eius iudicio administrari debere. Sic enim negotia prae-
 clare curatum iri et ipsum sat quietis consequenturum. Assentitur ma-
 gnus domesticus et Apocauchum sacri cubiculi praefectum his functio-
 nibus deligit; imperator auctor fit. Apocauchus creatus rerum com-
 munitium administrator, quaecumque erant necessaria seu maioris mo-
 menti, et iudicem magnum domesticum requirebant, ea ad illum re-
 ferens, quatenus ipse committeret, aut solus conficiebat aut cum im-
 peratore quaedam discutebat. Quae huiusmodi non erant, eius
 arbitrio transigenda permittebat. Sub idem tempus imperator Cyzicum
 traiecit, simul ut Deiparae signum non manufactum, in templo apud
 Hyrtacium asservatum veneretur: simul ut regionem nondum visam
 lustraret et, quod caput erat, ut satrapam seu principem Phrygiae
 Tamerchanem Giaxae filium, orientalibus ad Hellespontum urbibus
 Romanorum incumbentem, ad pacificationem adduceret: quod etiam

A. C. 1328 χάριν, καὶ ὅς ἀφῆκό τε κατὰ τάχος καὶ μετὰ πολλῆς τῆς με-
 τριότητος καὶ, ὅσον εἶπεῖν, δουλείας συνεγένετο τῷ βασιλεῖ.
 ὡς γὰρ ἐγγὺς ἐγένετο ὅσον ὄραϊν τε τὸν βασιλέα καὶ ὄρασθαι
 παρ' αὐτοῦ, αὐτὸς τε καὶ ἄλλοι Πέρσαι τῶν ἵππων καταβάν-
 Βτες καὶ προσελθόντες ἐπὶ μικρὸν, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἄπωθεν⁵
 τὸν βασιλέα προσεκύνουν, τὰς κεφαλὰς ἐρείσαντες ἐπὶ τὴν
 γῆν· αὐτὸς δ' ἄχρι βασιλέως ἐλθὼν πεζῆ, προσεκύνει τε καὶ
 ἡσπάζετο τὸν βασιλέως πόδα, ἔπειτα ἔφιππος γενόμενος, μό-
 νος μόνῳ συνεγένετο τῷ βασιλεῖ. πολλά δὲ πρὸς αὐτὸν περὶ
 εἰρήνης διαλεχθέντος βασιλέως καὶ εὖ ποιήσειν ἐπαγγελιαμέ-¹⁰
 νου, αὐτὸς μὲν εἰς τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον, βασιλεὺς δ' εἰς
 Πηγὰς τὴν πόλιν ἐπανῆλθε. καὶ ἐς τὴν ὕστεραιάν πάλιν ἐλ-
 θὼν ὁ Ταμηρχάνης καὶ προσκνήσας βασιλέα καὶ ἐπαγγειλά-
 μενος εἰρήνην ἄξιον τοῦ λοιποῦ καὶ τοῖς κατὰ τὴν ἔω Ῥω-
 μαίοις μηδέποτε ἐπιστρατεύσειν, δώροισ τε ἀμειψαμένου βα-¹⁵
 σιλέως ἀξίως ἑαυτοῦ, ὃ μὲν ἐπανέξενε εἰς τὴν οἰκείαν,
 C ἄπερ ἐπηγγείλατο ἀληθῆ ἐπὶ τῶν ἔργων ἀποδεικνύς· οὐκέτι
 γὰρ οὐδὲν ἠδίκησε Ῥωμαίους· βασιλεὺς δὲ εἰς Βυζάντιον
 ἐπανῆκεν. ἔνθα διατρίβοντι ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Μιχαήλ
 V. 169 μεμνηνκεν, εἰ ἀρεστὸν αὐτῷ εἴη, συνελθεῖν τε αὐτῷ καὶ τύς²⁰
 σπονδὰς ἀνανεώσασθαι καὶ τὴν εἰρήνην. τὴν γὰρ πρότερον ἐν
 Ἀδριανουπόλει γενομένην συντυχίαν, τοῦ καιροῦ καὶ τῶν
 πραγμάτων οὐκ ἐόντων διὰ τὸν συμβεβηκότα τότε πόλεμον,
 ἐπ' ὀλίγον τε γεγενῆσθαι καὶ τεταραγμένως. καὶ ἐπεὶ κατὰ

20. καὶ scripsi pro τὸ.

ex sententia successit. E Cyzico enim Pegas ad Hellespontum pro-
 fectus, eum accersivit. Qui celeriter praesens, magna moderatione
 et quodammodo subiectione cum imperatore congressus est. Nam
 cum propius abesset, ut iam ipsum videre et ab ipso videri posset,
 cum Persis suis ab equis descendit: paulumque progressi, ceteri qui-
 dem omnes imperatorem, antequam appropinquarent, capitibus humi
 submissis adorabant; ipse ad eum pedibus accedens et adorabat et
 pedem illius osculabatur. Deinde equo conscenso, solus cum solo
 verba miscuit. Imperator ubi multis cum eo de pace egit et gra-
 tiam relaturum promisit, Pegas, ille in castra sua rediit. Postridie
 revertens, salutato imperatore, pacem in posterum et Romanis in ori-
 ente non amplius molestum futurum promisit: donisque ab eo pro
 dignitate cultus, ad suos se recepit; et promissa ad rem conferens,
 nunquam deinde Romanis nocuit. Imperator Byzantium remeavit.
 Ibi cum esset, Michael Moesorum rex ei significat, si placeret, cu-
 pere se illum convenire et foedus instaurare. Adrianopoli enim tem-
 poribus non sinentibus, (propter tumultus videlicet bellicos,) brevem
 et perturbatum fuisse congressum. Cum placuisset imperatori, So-

γνώμην ἦν καὶ βασιλεῖ, μεταξύ Σωζοπόλεως καὶ Ἀγχιάλου ἐν Δ. C. 1328 τοῖς λεγομένοις Κρημοῖς ἐποιήσαντο τὴν συντυχίαν καὶ σπονδὰς ἔθεντο βεβαίως διὰ βίον καὶ συμμαχίαν, καὶ διαλυθέν- D
τες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

5 ε'. Βασιλεὺς δὲ ἐν δεινῷ τιθέμενος τὸ Πέρσας μὲν αἰεὶ Ῥωμαίοις ἐπιστρατεύειν, αὐτοὺς δὲ ἐκείνοις μηδαμῶς, ἔγνω δεῖν πρὸς τὴν ἑω περαιωθεῖς, τοῖς κατὰ Βιθυνίαν βαρβάροις ἐπιθέσθαι· ἔτι γὰρ ἐσκήνον ἐν τοῖς πεδίοις, ἕα- P. 210
ρος ἤδη μεσοῦντος κατὰ μῆνα Μαΐου καὶ μετακαλεσάμενος Δ. C. 1329
10 τὸν τῆς Μεσοθηρίας ἄρχοντα τὸν πρωτοκυννηγὸν Κοντοφρὲ, ἐβουλευέτο περὶ τῆς κατὰ τῶν βαρβάρων εἰσβολῆς. ἦν γὰρ δὴ ὁ Κοντοφρὲ οὐ διὰ τὸ Μεσοθηρίας ἐπιτροπεύειν μόνον πείραν ἔχων τῶν κατὰ τοὺς βαρβάρους πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πολλῶν πολέμων ἔμπειρος καὶ
15 μάλιστα τῶν Περσικῶν, οἷα δὴ ἐκ' πρώτης ἡλικίας τοῖς ἡγεσί τε καὶ ταῖς διατριβαῖς αὐτῶν ἐντραφεῖς. Κοντοφρὲ δὲ ἐπέ-
ῤωσέ τε τὸν βασιλέα πρὸς τὸν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον, καὶ ἠδέως ἔλεγεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἂν ἰδεῖν, ἐν ᾗ ἀπὸ τῶν Β
βαρβάρων ἐξέσται Ῥωμαίοις, ὧν εἰς αὐτοὺς ὑπῆρξαν, πολ-
20 λῶν ἀδικιῶν δίκας λαβεῖν. ὑπετίθει τε μὴ μέλλειν, ὥς ὅσον οὐπω τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῶν πεδινῶν ἐπὶ τὰ ὄρεινότερα ἀναχωρησόντων, τὴν ἄλεαν ἐκκλινόντων τὴν ἀπὸ τοῦ θέρους

7. *Buθυνίαν* ms., nescio an errore librarii, an aevi, quamquam apud Gregoram, qui Cantacuzeno coaevus, et apud Codinum, qui etiam inferior est, legatur *Βιθυνία*. ED. P. Atque ipse Cantacuzenus aliis multis in locis *Βιθυνία* habet. Quare librarii errorem hic et infra correxi.

zopolin inter et Anchialum apud Κρημοῦς, qui dicuntur, conveniunt, ibique foedus et societatem perennem iniverunt, digressiveque domos recesserunt.

6. Imperator porro indignatus, Persas toties Romanis praedatorem immittere exercitum, cum ab iis nihil patiantur mali, in orientem traiciendum, et barbaros in Bithynia adoriundos sibi duxit: adhuc enim, adulto vere, mense, inquam, Maio, in tabernaculis per campos habitabant; de qua impressione advocatum Contophrem Messotheniae praefectum, venatorum principem, consuluit; quandoquidem is non solum ob praefecturam Messotheniae res barbarorum noverat; sed et vir bonus alioqui et bellicae disciplinae, praesertim Persarum, minime rudis erat; utpote a pueritia moribus et institutis eorum innutritus. Is imperatorem ad barbaros armis coercendos confirmare et libenter diem illum visurum autumare, quo liceret Romanis tot iniurias sibi illatas rependere. Admonebat autem, ne procrastinaret, quod barbari e campestribus in editiora loca, aestivos calores declinantes, propediem successuri essent; sic enim illos

- A. C. 1329 οὕτω γὰρ εἶναι αὐτοῖς ἔθος οὕσι νομάσιν. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο ἐπιστρατεύειν τοῖς βαρβάροις καὶ μὴ μέλλειν, τὴν ἐκ Βυζαντίου καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ἀδριανουπόλεως καὶ Θράκης συναθροίσας στρατιάν, (οὐ γὰρ ἐξῆν τὴν τε ἐκ Μακεδονίας καὶ τῆς ἄλλης ἐσπέρας μετακαλεῖσθαι κατήπειγε γὰρ ὁ καιρὸς⁵ καὶ ὁ Κοντοφρὸς πάλιν ἐκ Μεσοθηνίας ἐλθὼν καὶ φάσκων Ἐνῶν εἶναι καιρὸν ἐπιθέσθαι τοῖς βαρβάροις, ὡς ὅσον οὐπω πρὸς τὰς δυσχωρίας ἀποχωρήσουσι τῆς ὄρεινῆς,) τὴν ἠθροισμένην στρατιάν λαβὼν ὁ βασιλεὺς, ἐπεραιώθη πρὸς τὴν ἔω, λήγοντος ἤδη ἕαρος, κατὰ τὸ Σκουτάριον προσαγορευόμενον.¹⁰ ἐπεὶ δὲ ἠγγέλθη τοῖς βαρβάροις ἡ τοῦ βασιλέως ἔφοδος, ὅσοι μὲν ἦσαν νομάδες κατὰ τὴν Βιθυνίαν διεσκεδασμένοι σκηνας τε ἀναλαβόντες καὶ βοσκήματα καὶ τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν, ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα ἀνῆλθον τῶν ὄρων, καὶ πορθώτερον ἢ ἐξ ἔθους ἦν αὐτοῖς. Ὀρχάνης δὲ ὁ τῶν αὐτόθι Περσῶν σατράπης,¹⁵ ὅση ἦν αὐτῷ πεζὴ καὶ ἵππικὴ δύναμις ἀναλαβὼν, ἐπεὶ D ἐπύθετο, τὸν βασιλέα διὰ Μεσοθηνίας μέλλοντα ἰέναι, πολλὰς V. 170 ἐχούσης δυσχωρίας καὶ ὀχυρότητας αὐτοφνεῖς, οὐ τῇ σφετέρᾳ δυνάμει μᾶλλον ἢ τῇ θέσει θαρσύνσας τοῦ τόπου, εἰς Μεσοθηνίαν ἐλθὼν, ὑψηλοῖς χωρίοις καὶ δυσπροσόδοις ἐγκαθίδρυσεν²⁰ τὴν στρατιάν. βασιλεὺς δὲ ἀπὸ Σκουταρίου δυνεῖν ἡμερῶν ὁδὸν ἀνύσας, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ἐπεὶ πάλιν τῆς αὐτῆς εἶχοντο ὁδοῦ, καὶ ἡ Περσικὴ στρατιὰ ἐφάνη ἄνωθεν ἐν χωρίοις ὑψηλοῖς ἐγκαθιδρυμένη. ὀλίγον δὲ προελθὼν ὁ βασιλεὺς, ἐστρατοπέδευσε καὶ αὐτὸς ἐν χωρίῳ Πελεκάνῳ προσαγορευομένῳ,²⁵

consuesse, cum sint nomades. Ut animo stetit infesto petendos agmine, Byzantio, Didymoticho, Adrianopoli et e Thracia coactis copiis, (non enim Macedonicas reliquasque orientis licebat cogere, quod tempus urgebat: et simul Contophres e Mesothenia reversus, nunc esse maturum confirmabat barbaros aggredi, antequam ad impedita montium loca recederent, quod mox facturi essent,) in orientem, exeunte iam vere, navigans, ad Scutarium, ut appellatur, naves appulit. Intellecto hostili imperatoris adventu, quotquot erant nomades per Bithyniam dispersi, cum tabernaculis et pecore ceteraque suppellectili ad alta montium, et longius quidem quam pro consuetudine sua properarunt. Orchanes Persarum in Bithynia satrapa sive princeps, assumptis quos habebat pedestribus equestribusque copiis, postquam rescivit imperatorem per Mesotheniam venturum, locum multis difficultatibus et naturalibus munimentis impeditum, non magis suis viribus, quam hac re fretus, in Mesotheniam veniens, in excelsis et paene inaccessis exercitum collocavit. Imperator Scutario bidui itinere profectus, cum tertio die mane pergeret, Persas procul in edito sedentes conspexit, paulumque ultra progressus, et ipse in lo-

καὶ τοὺς ἐν τέλει συναγαγὼν, ἐβουλευόντο ὅ, τι δέοι ποιεῖν. Α. C. 1329
 ἐδόκει δὴ περαιτέρω μὴ προβαίνειν, ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ
 τοὺς νομάδας Πέρσας οἷς ἐπήεσαν ὡς ἔξανδραποδισόμενοι,
 τὴν ἔφοδον αἰσθημένους διαδραῖναι, ἅμα δ' ὅτι, τῶν τε P. 211
 5 χωρῶν δυσβάτων καὶ στενῶν ὄντων, δι' ὧν ἔμελλον διῆ-
 ναι, καὶ στρατιᾶς ἀντιστρατοπεδευομένης πεζῆς τε καὶ ἵπ-
 πικῆς, οὐκ ἀναγκαῖον διακινδυνεύειν ἐπὶ κέρδει οὐδενί.
 ἵνα δὲ μὴ δοκοῖεν τῷ δέει τῶν βαρβάρων ἀναστρέφειν,
 εἰς τὴν ὑστεραίαν ἅμα ἐπὶ ὀπλισμένους ἐπὶ τοῦ πεδίου
 10 κατέναντι τῶν βαρβάρων παρατάξασθαι ὡς εἰς μάχην. καὶ
 μὲν αὐτοὶ τῆς δυσχωρίας ἀποστάντες, ἐπὶ τοῦ ὀμαλοῦ θελή-
 σωσι διαγωνίσασθαι αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἐπιδείξασθαι τὴν οἰ-
 κείαν ἀρετὴν ἐὰν δὲ μὴ αὐτοὶ τῆς δυσχωρίας ἀφιστῶνται,
 τῆς εἰς Βυζάντιον ἔχασθαι φερούσης τεταγμένως, ἔργῳ δει-
 15 ξαντας, ὡς οὐ διὰ δειλίαν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἔχειν οἷσισι συμβα- B
 λοῦσιν, ἀνέξεν εἰς τὴν οἰκίαν. οὕτω μὲν δὴ ἐδέδοκτο καὶ
 ἠύλισαντο τὴν νύκτι ἐκείνην κατὰ τὸν Πελεκάνον, ἅμα δὲ ἐπὶ
 μετὰ τοὺς εἰωθότας ὕμνους πρὸς θεὸν τῇ σάλπιγγι ἐκέλευεν
 ὁ βασιλεὺς τῇ στρατιᾷ τὴν ἐφόπλισιν σημαίνειν. ἐπεὶ δὲ ὀπλί-
 20 σαντο, κατέναντι τῶν βαρβάρων ἦλθον, παρατεταγμένοι ὡς
 εἰς μάχην, ἧ ἐδέδοκτο τῇ προτεραίᾳ. Ὀρχάνης δὲ καὶ αὐτὸς
 ἰδὼν τὸν βασιλέα ἐπιόντα, ἀντιπαρέτατε καὶ αὐτὸς τὴν
 στρατιάν. καὶ μέρος μὲν τι κατέκρουσεν ἐν λόχοις, ὡς ἂν, εἰ
 οἱ Ῥωμαῖοι ὑπερσχόντες ἐπίωσιν αὐτοῖς, οἱ ἐν ταῖς ἐνέδραις
 25 ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ἐπελθόντες, ἐκπλήξωσί τε διὰ τὸ ἀπροσδόκη- C

co, cui Pelecano nomen est, castra fecit; coactisque primoribus, quid facto opus exquisivit. Sententia fuit, non esse ulterius progrediendum; tum quod Persae nomades, in quos tendebant, in servitutum abrepturi, id sentientes fugerent: tum quia locis, per quae essent transituri, inviis et angustis pedestrique et equestri exercitu contra occursuro, non videbatur necessarium nullo cum fructu adire periculum. Ne tamen metu barbarorum regredi putarentur, postridie matutini in planitie, velut ad pugnam contra barbaros consisterent. Et si quidem hostes e locis arduis digressi, aequo campo cum ipsis velent concurrere, virtutem suam contra ostentarent: sin autem, Byzantium viam ordinatim capesserent: re docentes, non quia tincerent, sed quia quibuscum pugnarent non haberent, domum reversos. Hoc illi decreverunt et apud Pelecantum pernoctarunt. Posteaquam pulsus tenebris diurna lux affulsit, laudibus Deo de more dictis, imperator militibus tuba signum ad arma capienda dari iussit. Armati igitur iuxta hesternum decretum contra barbaros in acies dispositi, tanquam ad proclium conserendum procedunt. Eo viso Orchanes suos item instruit partemque in insidiis occultat: ut si Romani in hos praevalentes irruerent, illi derepente prosilientes, eos perterrefacerent

A.C. 1329 τον καὶ τρέψονται αὐτούς· τὴν δ' ἄλλην ἅπασαν δύναμιν ἀναλαβὼν, ἔστη ἐπὶ μετεώρου. τριακοσίους δὲ ἀπολεξάμενος τοὺς παρ' αὐτῆ μαχιμωτάτους ἵπποτοξότας, ἵππους ἔχοντας τῶν μάλιστα θείειν ἀγαθῶν, ἐκέλευσεν αὐτοῖς οὐ κατὰ συστάδην, ἀλλ' ἐξ ἐφόδων συμπλέκεσθαι τῇ βασιλείῳ στρατιᾷ, καὶ ἐπιόντας μὲν μὴ ὑπομένειν, ἀλλὰ φεύγοντας τοξείαις χρῆσθαι, ἀναχωροῦσι δὲ αὐδὶς ἐπιτίθεσθαι. συμβέβηκε δὲ τὸ μεταξὺ τῶν στρατευμάτων ἀμφοτέρων ὅσον μὲν ἦν κατὰ τοὺς Ῥωμαίους ὁμαλὸν τε εἶναι καὶ ῥάδιον πρὸς τὰς ἱππηλασίας, τὸ δὲ κατὰ τοὺς Πέρσας οὐ μόνον ἄναντες καὶ δυσπρόσοδον, ἀλλὰ **10** **D** καὶ τάφροις αὐτοφρέσι πανταχόσε διατετμημένον ὃ καὶ μᾶλλον οἱ βάρβαροι πεποιθότες ἐπήρσαν Ῥωμαίοις. τούτοις μὲν οὖν τοῖς τριακοσίοις προσετέτακτο τὸν τρόπον τοῦτον συμπλέκεσθαι Ῥωμαίοις. ἐτέρους δὲ χιλίους ἔπισθεν αὐτῶν ἐπέστησε κατὰ τὰς τάφρους καὶ τὰς δυσχωρίας, ὡς ἂν, εἰ διώ- **15** κοιντο οἱ τριακόσιοι πρὸς τῶν Ῥωμαίων, αὐτοὶ πρὸς τὰ στενὰ ἐστῶτες ἀμύνωσιν αὐτοῖς· ἐκατέρωθεν τε αὐτῶν χιλίους ἐφ' ἐκάστῳ μέρει τῆς αὐτῆς ἔνεκα αἰτίας. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ εἶδρα τοὺς Πέρσας ἀπὸ τοῦ λόφου κατιόντας, τριακοσίους καὶ αὐτὸς ἐπιλεξάμενος ἐκ τῶν ἰδίων καὶ περιστησάμενος ἐαυτῷ, **20** τοιαύτην τινὰ παραίνεσιν ἐποίησατο πρὸς αὐτούς· „ἄνδρες στρατιῶται, τὴν μὲν εὐκλειαν τῶν Ῥωμαίων καὶ τὴν δόξαν, ἣν ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ τοῖς πολεμίοις εἶναι ἐκτήσαντο ἐξ ἀρχῆς, οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε· οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ μικροῦ δεῖν πᾶσαν **P. 212** παραστησάμενοι τὴν οἰκουμένην, καὶ πάντα γένη καὶ Εὐρω- **25**

atque in fugam compellerent. Reliquis itaque sibi adiunctis, in sublimi stabat. Secretis porro trecentis equitibus sagittariis pugnacissimis, in equis velocissimis, imperavit eis, ne cominus et stataria pugna, sed ex incurso invadentes, cum Romanis depugnarent rursusque fugerent et tela in tergum torquerent; deinde conversi, redirent hostemque denuo lacerarent. Contigit autem, ut spatium medium versus Romanos aequale et equiti idoneum; versus Persas non acclive solum accessuque laboriosum, sed et fossis nativis undiquaque interceptum esset. Qua commoditate barbari potissimum fidentes, in Romanos audacius se inferebant. His igitur trecentis, ut hoc modo cum Romanis dimicarent, mandavit, alios mille a tergo eorum ad fossas et angustias, qui Romanos insequentes exciperent, et eadem de causa mille in utroque latere locavit. Imperator ubi Persas de colle descendisse conspexit, etiam ipse trecentos de suis elegit, a quibus stiparetur, eosque talibus verbis accendit: Quam gloriam, milites, quod decus Romani inde ab initio ex eo sibi compararint, quod hostibus formidabiles fuerunt, nec vobis est ignotum. Hi enim sunt, qui totum paene orbem omnesque gentes subegerunt, et Europae

παῖα καὶ τὰ ἐπὶ τῆς Ἀσίας ἀναγκάσαντες αὐτοῖς δουλεύειν. A.C. 1329
 ὅτι δὲ ἡμᾶς οὐκ ἐπὶ πολὺν τινα χρόνον οὐκ ὀλίγα τινὰ τῶν V. 171
 βαρβάρων συμβέβηκεν ἐλαττωθῆναι, οὐδὲ χρῆ διὰ ταῦτα καὶ
 πρὸς τὰ ὑπόλοιπα ἀπαγορεύειν. οὐδὲ γὰρ κατὰ τὴν ἡμετέραν
 5 κακίαν τὸ ἡσῆσθαι προσεγένετο, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ πρὸς ἔκτι-
 σιν ὧν προσκεκρούκαμεν αὐτῷ, διὰ τῶν βαρβάρων τιμωρου-
 μένου. οὐ δὴ δίκαιον τοὺς τὴν γνώμην μὴ κατὰ κράτος νι-
 κηθέντας, ἔχοντας δὲ τινα αὐθις κρείττονα ἐλπίδα τῆς συμ-
 φορᾶς τῇ ἀποβάσει ἀμβλύνεσθαι νομίσαι δὲ ἐν μὲν ταῖς
 10 προᾶξεσιν ἐνδέχεσθαι σφάλλεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, ταῖς δὲ B
 γνώμαις αἰεὶ τοὺς αὐτοὺς ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι, καὶ μὴ διὰ
 τὴν προτέραν ἤτταν, τοῦ ἀνδρείου παρόντος, εἰκότως ἂν ἐν
 τινι κακοῦς ὀφθῆναι. ὑμεῖς δὲ οὔτε ἐμπειρία τῇ πρὸς τὰς
 μάχας λείπεσθε τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ τῇ τόλμῃ πολὺ
 15 προέχετε αὐτῶν. ὄρατε γὰρ αὐτοὺς κατεπτηχότας καὶ κατα-
 δυομένους πρὸς τὰ κοῖλα τῶν ὄρων καὶ μηδαμοῦ τῆς δυσ-
 χωρίας ἀποστῆναι βουλομένους, μηδὲ ἐκ τοῦ ἴσου διαγωνί-
 σασθαι ἡμῖν τολμῶντας. γίνεσθε δὴ ἄνδρες ἀγαθοὶ καὶ τὴν
 καταπεσοῦσαν ἤδη δόξαν τῶν προγόνων ἀνορθώσατε αὐτοὶ,
 20 καὶ μὴ νομίσητε ὑπὲρ μηδὲν προσηκούσης γῆς ὑμῖν διαγωνί-
 ζεσθαι πρὸς τοὺς βαρβάρους, ἀλλ' ὑπὲρ ἐλευθερίας μάλιστα C
 καὶ τῆς οἰκείας ἑκαστος πατρίδος. ἐὰν γὰρ ἐνταῦθα ἀξίως
 ἑαυτῶν ἀγωνιζόμενοι νικήσωμεν αὐτοὺς, πρὸς οἷς ἀφηρήμεθα
 πρότερον ὑπ' αὐτῶν καὶ τὴν οὔσαν καρπωσόμεθα ἀδεῶς.
 25 πρὸς τούτοις δὲ εἰ μὲν καὶ αὐτὸς συνηγωνιζόμεν ὑμῖν ἐν τῷ

Asiaeque iugum imposuerunt. Quod autem nos brevi tempore non
 pauca a barbaris detrimenta accepimus, non propterea de cetero
 animis frangi debemus. Haud enim ignavia, sed peccatis nostris,
 Deo nos per barbaros ulciscente, victi sumus. Non igitur fas est,
 quorum spiritus nulla vis devicit et quos rursus maior spes alit ca-
 lamitate, eos hebetari atque languescere: cum rectius sit arbitrari,
 in actionibus homines frustrari ac decipi: animis vero semper aequae
 ac vere generosos esse posse: nec quia prius manus dederint, ideo in
 praesens merito imbelles videri debere. Quin vos barbaris nec usu
 militari ceditis: et audendo multum antecellitis. Cernitis, quemad-
 modum trepidantes in cava montium se abdant et ab illis anfractibus
 atque angustis locorum secingere se nusquam audent, nec aequo
 campo nobiscum congedi. Quamobrem estote viri fortes et colla-
 psam maiorum vestrorum gloriam instaurate: neve cum barbaris pro
 regione ad vos nihil attinente, sed pro libertate inprimis et unum-
 quemque pro patria sua dimicaturum existimatote. Si enim hic, ut
 nobis dignum est, pugnantes eos debellaverimus, praeter ea quae prius
 ipsi nobis abstulerunt recuperata, etiam nostra regione tuto fruemur.

- A. C. 1329 παρόντι, πρόφασις ἂν ἦν τινι κακῶ γενέσθαι λήσειν οἰομέ-
 νῃ· ἐπεὶ δὲ αὐτὸς ἔξω ἔσθηκα τῶν ἄλλων βραβευτῆς, ἔξεστι
 σκοπεῖν ἐκάστω ὡς, εἰ μὲν κακὸς ὄφθειη, κολασθήσεται τῇ
 πρεπούσῃ ζημίᾳ· οἱ δὲ ἀγαθοὶ τιμηθήσονται τοῖς προσήκου-
 σιν ἄθλοις τῆς ἀρετῆς. τὴν δὲ συμπλοκὴν ὁποῖαν τινὰ χρῆσ-
 ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ αὐτοὶ μὲν ἴστε ἐκ παι-
 D δὸς πολεμίοις ἔργοις ἐντεθραμμένοι παραινέσω δὲ καὶ αὐτός.
 εἰ μὲν γὰρ τεταγμένοι κατὰ φάλαγγας ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ αὐ-
 τοὶ ἐμάχοντο ἡμῖν, ἦν ἀναγκαῖον καὶ ἡμᾶς τὴν τάξιν φυλάτ-
 τοντας αὐτοῖς ἐπιέναι· ἐπεὶ δὲ, ὅσον ἀπὸ τῶν γινομένων ἐστίν 10
 εἰκάζειν, οὐκ εἰς χεῖρας ὑμῖν ἵεναι διανοοῦνται, ἀλλ' ἄπω-
 θέν τε βάλλειν καὶ ἐπιόντας οὐχ ὑφίστασθαι, ἀλλ' ὑπανα-
 χωρεῖν πρὸς τὰς δυσχωρίας καὶ τοὺς τεταγμένους ἐν αὐταῖς,
 θέον καὶ ὑμᾶς μέχρι μὲν τοῦ ἐν ἐφικτῶ τῶν τοξευμάτων γί-
 νεσθαι σχολῇ βαδίσειν καὶ τεταγμένως, ἐπειδὰν δὲ γένησθε 15
 ἐγγύς, ὀξύτητι πάσῃ χρῆσθαι καὶ εὐψυχίᾳ, ἅμα μὲν τὸ με-
 ταίχιμον συναιροῦντας ὡς ἂν μὴ κατὰ σχολὴν βάλλησθε τοῖς
 βέλεσι συχνοῖς, ἅμα δ', ἵνα καὶ τὴν ἀναχώρησιν τῶν βαρβά-
 P. 213 ρων φθάνοντες αὐτοὺς κακῶς ποιῆτε· τὴν δίωξιν δὲ μὴ ἐπι-
 πολὺ ποιεῖσθαι, μηδὲ θρασύτητι ἐπαιρομένους, ἑαυτοὺς εἰς 20
 τοὺς κινδύνους εἰσωθεῖν· ἀλλ' ἐπειδὰν ἐν τοῖς ἐπιτάκτοις γέ-
 νησθε ἐκείνοις, πάλιν ὑπαναχωρεῖν πρὸς τὸ πεδῖον, τὴν τά-
 ξιν τε φυλάττειν καὶ ἐπιόντας ἀμύνεσθαι τοὺς βαρβάρους.”

3. κολασθήσεται em. ED. P. pro κολασθήσεσθαι.

Adhaec siquidem ego nunc vobisem una in hostem pugnarem, daretur imbelliae alicui occasio, dum se posse latere existimaret. Sed quoniam extra proelium arbiter et iudex certaminis sum, licet quisque secum cogitet, si ignavus fuerit, poenas debitas luiturum: strenuos autem paribus virtuti suae praemiis honoratum iri. Sed qua ratione cum barbaris pugnanda sit, ipsi etiam a pueritia bellicis assuefacti operibus non ignoratis: tamen admonebo. Si ipsi in acies distributi proelium inibunt, nos quoque acie ordinata illis occurramus necesse est. Quia vero, quantum coniectura provideo, non dexteras conserere, sed iacula eminus spargere et ubi in nos incurserint, non subsistere, sed ad loca impedita ibidemque in insidiis subsidentes refugere meditantur, et vos extra teli coniectum sitis, lenteque servatis ordinibus incedatis oportet. Ubi autem propiores fueritis, omnem acrimoniam et virtutem animi expromatis; simul spatium in medio contrahentes, ne per moram telis crebris feriamini: simul barbaros receptu prohibentes et ipsos male multantes. Ne porro illis fugientibus valde instate neve confidentia elati, in discrimen vos conicite sed postquam ad triarios seu subsidiarios eorum veneritis, in campum revertimini, servatisque ordinibus, eos incurstantes propulsate.

Τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς παρεκελεύσατο τοῖς στρατιώταις, A. C. 1329
 ἅμα καὶ βοήθειαν τὴν ἐκ τοῦ κρείττονος καὶ νίκην ἐπευξά-
 μενος αὐτοῖς. οἱ δὲ προσκυνήσαντες τε βασιλέα καὶ ἡ καλῶς
 νικήσειν ἢ εὐκλεῶς τεθνήξασθαι εἰπόντες, σταυροῦ τε καθο-
 5 πλίσαντες ἑαυτοὺς, ἐχώρουν κατὰ τῶν βαρβάρων τεταγμένως B
 καὶ κατὰ σχολὴν. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἐξώτροχος ὁ μέγας
 ἑταιρειάρχης. ἀπεπέησαν δὲ καὶ οἱ βάρβαροι αὐτοῖς ὁμοίως.
 ἐπειδὴ δὲ ἦσαν ἐγγὺς ἀλλήλων ὅσον ἐφικνεῖσθαι τοῖς τοξεύ-
 10 μασιν, οἱ Ῥωμαῖοι μὲν, ἧ αὐτοῖς προσετέτακτο πρὸς βασι-
 ολέως, ὅλους ἀνέντες χαλινούς, ὅσον ἐνῆν ὀξέως ἐπεφέροντο
 τοῖς Πέρσαις· οἱ βάρβαροι δὲ καρτερήσαντες μὲν ἐπὶ μικρὸν V. 172
 καὶ βέλη κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἀφέντες, οἰόμενοι οὕτως ἂν
 ἀποτρέψαι τῆς ὀρμῆς, ἐπεὶ ἰώρων αὐτοὺς ἀτρέπτως ἐπιόντας
 καὶ οὐδὲ ὀλίγα φροντίζοντας τῶν οἰστῶν, εἰς φυγὴν ἐτρά-
 15 ποντο εὐθύς. ἐν δὲ τῇ φυγῇ ἀπέθανον περὶ τεσσαράκοντα
 αὐτῶν, οἱ λοιποὶ δὲ διεσώθησαν πρὸς τὰς δυσχωρίας καὶ
 τοὺς τεταγμένους ὀπισθεν καταφυγόντες. Ῥωμαίων δὲ ἀπέ- C
 θανεν οὐδεὶς οὔτε ἐτρώθη· ἵπποι δὲ ἐγένοντο ὀλίγοι τραυμα-
 τῖαι. ἀναχωρήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς διώξεως, ἔστησαν ἐπὶ τοῦ πε-
 20 δινοῦ πάλιν ὡς ἐπὶ βαλβίδος, τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων περι-
 μένοντες· οἱ Πέρσαι δὲ μικρὸν ἐνδιατρίψαντες τοῖς οἰκείοις
 καὶ πλείους τῶν πεσόντων προσλαβόμενοι ἑτέρους, ἤεσαν ἐπὶ
 τοὺς Ῥωμαίους. καὶ ἐπεὶ πάλιν ὡσπερ καὶ πρότερον ἐγένοντο
 ἐγγὺς, τῇ ἴσῃ καὶ ὀξύτητι καὶ προθυμίᾳ τῶν Ῥωμαίων χορη-
 25 σμημένων, ἐτράπησάν τε αὐθις εἰς φυγὴν οἱ βάρβαροι καὶ

His imperator suos hortatus, et a Deo auxilium ipsis victoriamque
 precatus est. Qui vicissim eum venerati, et se aut honeste victuros,
 aut cum laude occubituros, professi, signoque crucis obarmati, in
 hostem lento passu et ordine, Exotrocho magno hetaeriarcha ducente,
 procedebant. Similiter barbari gradum inferebant. Cum spatio iam
 distarent, quo telum adici potest, Romani, ut imperatum erat, immis-
 sis penitus habenis quam acerrime in Persas incurrebant. Illi aliquamdiu
 persistentes, tela in Romanos contorquebant: sperantes se illorum
 incursum ita repressuros. Sed ubi eos constanter premere sagittarum-
 que securos viderunt, tum in fugam se penetrarunt, in qua circiter
 quadraginta ceciderunt: reliqui ad angustias locorum et subsidiarios
 retro collocatos pervenerunt; Romanorum nemo neque occubuit, ne-
 que vulnus accepit: pauci equi consauciati. Regressi, in planitie
 rursus hostem, quasi intra carceres exspectantes constiterunt. Per-
 sae aliquantisper inter suos morati, pluribus quam oppetierant assump-
 ptis, in Romanos denuo vadunt. Sed illis parem priori impetum ala-
 critatemque adhibentibus, iterum fugam arripiunt, in qua circiter
 triginta cadunt, Romanorum nullus desideratus, nec vulneratus est;

- A. C. 1329 *περὶ τριάκοντα αὐτῶν ἀπέθανον ἐν τῇ διώξει· Ῥωμαίων δὲ*
Δουδείς, οὔτε ἐτρώθη, εἰ μὴ ἔνιοι τῶν ἵππων. Ὁρχάνης δὲ
ὄρων ἀπὸ τοῦ λόφου τοὺς ἰδίους ἤδη ἡσσημένους δις, παρε-
θάρσυνέ τε τοὺς βαρβάρους καὶ ἐπεβοήθει πέμψας στρατιάν.
βασιλεὺς δὲ ἐπήγει τε τοὺς ἰδίους καὶ αὐτὸς τῆς εὐψυχίας
ἔνεκα καὶ τῆς ἀνδρίας καὶ παρεκάλει μὴ ὑφίεσθαι τῆς τόλ-
μης, ὡς αἰεὶ κρείττους τῶν βαρβάρων ἔσομένους, ἔπεμπέ τε
καὶ στρατιάν ἀξιόμαχον πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ γενομένων
ἔγγυς τῶν στρατευμάτων, πάλιν ἀντέσχον μὲν οἱ Πέρσαι ἐπὶ
πλέον ἐκβιασθέντες δ' ὁμως ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἐτρώπησαν εἰς 10
φυγὴν πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ ἔπεσον ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν. τοιαύ-
τας μὲν δὴ τὰς συμπλοκάς καὶ τὰς ἀναχωρήσεις οἱ Πέρσαι
πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐποιοῦντο ἄχρι δείλης τῆς ἡμέρας ἐν
ἀρχαῖς μάλιστα τοῦ θέρους, Ἰουνίου μηνὸς ἐνισταμένου. καὶ
κατὰ πάσας μὲν τὰς συμβολὰς ἐνίκων οἱ Ῥωμαῖοι· κατὰ κρά- 15
τος δὲ αὐτῶν περιγενέσθαι οὐκ ἠδύνατο, ἅμα μὲν διὰ τὸ φά-
ραγγας βαθείας περιβεβλησθαι τὴν Περσῶν στρατιάν καὶ μη-
δεμίαν κύκλωσιν παρέχειν τοῖς Ῥωμαίοις, ἅμα δ' ὅτι καὶ τὸ
πεδίον, ἐν ᾧ κατιόντες διηγωνίζοντο οἱ Πέρσαι, τάφροις αὐ-
τοφρέσι καὶ αὐτὸ διατετημημένον ἦν πανταχοῦ, ἐν οἷς τοξόται 20
ἰστάμενοι πολλοὶ τὴν τελείαν νίκην ἀφηροῦντο Ῥωμαίους, βάλ-
λοντες ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων τὴν τε στρατιάν αὐτοῖς πᾶσαν βα-
σιλέα οὐκ ἔξῃν ἐπαγαγεῖν διὰ τοῦ τόπον τὴν ἀνωμαλίαν. ἐξ
ἐκείνου δὲ ὁ Ὁρχάνης νομίσας καιρὸν εἶναι καὶ σφοδροτέρας
προσβολῆς, χιλίους ἑτέρους ἀπολεξάμενος τῶν Περσῶν, ἐκέ- 25

vulnerati tamen equi aliquot. Orchanes e tumulto suos iam bis victos conspiciens, animos addit, manumque auxiliariam submittit. Imperator quoque suos de magnanimitate ac fortitudine commendat, hortaturque, ne quid de ea, utpote semper barbaris superiores futuri, deminuant; mittitque contra illos parem copiam. Ut sibi appropinquarunt, Persae denuo acrius resistunt: sed Romanorum virtuti succumbentes, ad suos refugiant; pauci in fuga animas amittunt. Huiusmodi pugnae Persarum cum Romanis et refugia usque ad diei vesperam perducebantur, principio maxime aetatis, Iuniō mense incunte, et in omnibus congressibus Romanus vincebat; summo autem proelio ideo nequibat eos vincere, quod exercitus Persarum profundis vallibus cingeretur, nec circumveniri posset, quodque campus, in quem certaturi descendebant, fossis naturalibus ubique intersectus erat: in quibus magno numero stantes sagittarii, plenam Romanorum victoriam impediabant, inde ut ex munitionibus iaculantes, cum propter inaequalitatem loci universum exercitum in cas immittere imperatori non liceret. Ex illo Orchanes vehementioris impressionis tempus esse statuens,

λευσεν εἰς τὸ πεδίον καταβάντας ἅμα τοῖς τριακοσίοις προσ- A.C. 1329
 βαλεῖν Ῥωμαίοις. βασιλεὺς τε ἐπεὶ ἐκείνους ἐώρα κατιόντας, B
 τοῖς τε πρότερον μαχομένοις στρατιώταις τῆς ἀνδρίας ἔνεκα
 εὐχαριστήσας τὰ εἰκότα καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Ἐξώτρο-
 5χον ἐπαινέσας καὶ τῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς τόλμης, ἔπεμπε
 καὶ στρατιὰν ἐτέραν, ἧς ἤρχε Τάγαρις Μανονῆλ ὁ μέγας στρα-
 τοπεδάρχης, ὡς σὺν αὐτοῖς ἀντιστησομένην τοῖς βαρβάροις.
 καὶ γενομένης ἐπιπολὺ μάχης ἰσχυρᾶς ἔξ ἑκατέρων τῶν με-
 ρῶν, τῶν μὲν Ῥωμαίων ἵππων ἐτρώθησαν πολλοὶ, στρατιῶται
 10οὗ δὲ ἐγένοντο ὀλίγοι τραυματῖαι, τέθνηκε δὲ εἷς. Περσῶν δὲ
 ἔπεσον πενήτηντα παρὰ τὴν μάχην. Ὀρχάνης δὲ ἐν ᾧ ἡ
 μάχη συνεκροτεῖτο, τὴν στρατιὰν, ἣν εἶχε, πῦσαν ἔσθησεν
 ἐπὶ μετώπῳ, (πρότερον γὰρ μέρος τι αὐτῆς πολὺ ἐν ταῖς C
 ἐνέδραις κεκρυμμένον ἦν,) ὡς εἶναι καταφανῆ καὶ Ῥωμαίοις
 15καὶ βαρβάροις, οἷόμενος ἐκείνοις τε προθυμίαν καὶ Ῥωμαίοις
 ἔκκληξιν τὸ τοιοῦτον ἐμποιῆσειν. ὡς δὲ ἐώρα τῆς ἐπινοίας
 ἀπονάμενος οὐδὲν, (οἱ Ῥωμαῖοι γὰρ οὐδὲν ἤττον ἐμάχοντο
 εὐψύχως καὶ ἤδη περιεγίνοντο τῶν πολεμίων,) Παζαρλοῦν
 τὸν ἀδελφὸν πανστρατιᾶς ἐκέλευσε τοῖς Ῥωμαίοις συμβαλεῖν
 20μικρὸν δὲ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ λόφου καταβάς, πάλιν ἔστη μετ' V. 173
 ὀλίγων ὃ, τι ἂν ἀποβαίῃ σκοπῶν. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐώρα παν-
 στρατιᾶς πρὸς τὴν μάχην τοὺς βαρβάρους ὠρημένους, τὰς D
 μὲν ἄλλας ἐκέλευε τάξεις μένειν πάσας ἀτρεμονύσας, αὐτὸς δὲ
 25ἐπὶ μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ὁ μέγας δομέστικος, τὸ ἀριστερὸν

rursum delectis mille Persis in aequor campi descendere et cum aliis
 illis trecentis in Romanos se inferre iussit. Imperator eos descen-
 disse conspicatus, militibus, qui prius dimicaverant, propter forti-
 tudinem, ut par fuit, gratis actis, et Exotrocho eorum duce ob ex-
 perientiam interritamque mentem laudato, aliam cum ipsis manum
 ad barbaros excipiendos misit, cui Manuelem Tagarim magnam
 stratopedarcham praeposuit. Cum utrimque animose diuque pugna-
 tum esset, multis Romanorum equis, paucis militibus vulneratis,
 unus vitam reliquit, Persae obtruncati quinquaginta. Orchanes porro,
 dum pugna committitur, omnem exercitum suum in fronte locat, cum
 prius magnam eius partem in insidiis occultasset, ut a Romanis atque
 barbaris cerneretur, confisus, his animos facturum, illis terrorem
 incussurum. Quo commento cum nihil se proficere animadverteret,
 (Romani siquidem nihilo minus acriter proeliabantur hostemque devin-
 cebant), Pazarlo fratri mandat, totis copiis cum Romanis confligat:
 pauloque post et ipse e tumulo paucis comitatus descendens, rursum
 constitit, quo res evaderet observans. Imperator ut barbaros quot-
 quot erant in pugnam ruere vidit, reliquas acies omnes manere ac

A. C. 1329 δὲ εἶχεν ὁ Ἄγγελος Ἰωάννης ἑξάδελφος αὐτοῦ, βασιλεὺς δὲ ἐπέτρεχε τὸ μέσον. καὶ συμβαλόντες τοῖς βαρβάροις, ἐτρέψαντό τε κατὰ κράτος, μηδὲ ἀντισχεῖν τὴν πρώτην δυνηθέντας ὁρμὴν καὶ τὰς δυσχωρίας πάσας ὑπερβάντες, ἄχρι τῶν ἄκρων κατεδίωξαν τοῦ λόφου, ἔνθα καὶ Ὀρχάνης ἦν ἐστώς. ἔπεισόν δὲ παρὰ τὴν μάχην Περσῶν μὲν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, Ῥωμαίων δὲ οὐδεὶς, ἀλλ' οὔτε ἐτρόθη, οὔτε στρατιώτης οὔτε ἵππος. βασιλεὺς δὲ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, τὸ βιάζεσθαι πρὸς τὸν λόφον οὐχ ἠγούμενος λυσιτελεῖν, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἐλθὼν, ἐκέλευεν ἕκαστον τὴν ἣν εἶχεν ἐξ ἀρχῆς τάξιν φυλάττειν. οἱ βάρβαροί τε ἐπὶ τοὺς πρόποδας ἕστησαν τοῦ ὄρους, τὸ περαιτέρω προβαίνειν οὐχ ἠγούμενοι λυσιτελεῖν.

B ζ'. Βασιλεὺς δὲ ὁρῶν τοὺς βαρβάρους οὐκέτι διαουμένους εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἰέναι, ἐβουλεύετο μετὰ τῶν ἐν τέλει ὄ,τι δέοι ποιεῖν αὐτούς. παρελθὼν δὲ ὁ μέγας δομέστικος, ἐβουλεύετο τοιαύδε· „τὰ μὲν πράγματα ἡμῶν ἢ αὐτοῖ τε ἐβουλευσάμεθα ἐξ ἀρχῆς, καὶ πρὸς πέρας ἐχώρησεν ἀγαθόν. παρεταξάμεθά τε γὰρ αὐτοὶ ἐλθόντες ὡς πρὸς μάχην πρώτοι, ὡς ἂν μὴ δοκοίημεν τῷ δέει τῶν βαρβάρων ἀναχωρεῖν, οἳ τε πολέμιοι φανερωῶς μὲν ἀντιτάξασθαι οὐκ ἐτόλμησαν ἡμῶν, μαρτυρήσαντες ἐναργῶς, ὡς οὐκ ἀξιωμαχοὺς ἑαυτοὺς ἐνόμισαν ἡμῶν, οὐκέτι δὲ ἀπέσχοντο τοῦ μὴ καὶ πείραν λαβεῖν συμπάσης τῆς δυνάμεως αὐτῶν. εἰ γὰρ μὴ καὶ Ὀρχάνης αὐτὸς παρεγένετο πρὸς τὴν μάχην ὅπως τινὰ ἡμῶν ἔτι ὑπολίποιο ἐλ-

bonum habere animum iubet: cum tribus turmis pugnatum prodit, dextroque cornu magno domestico, sinistro Iohanni Angelo eius consobrino commisso, ipse medium tenet. Collatis signis, barbari nec primum impetum sustinentes, vi ac virtute in fugam vertuntur, quos Romani per inuia quaeque usque ad verticem collis, ubi Orchanes stabat, insecuti sunt. In eo conflictu Persarum centum quinquaginta caesis, e Romanis nec miles nec equus vulneratus est. Imperator inde se recepit, cum ad collem occupandum eniti non arbitraretur conducere; et in campum veniens edixit, ut quisque servaret ordinem suum, quem ab initio obtinisset. Barbari in prominentia seu crepidine montis stantes, prodire ulterius haud tutum opinabantur.

7. Desperationem barbarorum intelligens imperator, ad proceres quid faciendum esset retulit. Progressus in medium magnus domesticus ita disseruit: Res nobis, sicut ab initio inter nos optabamus, exitu felici terminatae sunt. Acie enim instructa, priores ut ad proelium prodimus, ne metu barbarorum recedere videremur: qui aperte aciem contra dirigere non sunt ausi, quo se nobis cedere manifeste docuerunt: non tamen quieverunt, quin totas copias suas experirentur. Et quamvis Orchanes ipse proelio non interfuerit, ut timorem

πίδα τοῦ δυνήσεσθαι τι πλεον αὐτὸς παρῶν, ἀλλ' ἡμῖν γε A. C. 1329
 δῆλον ἐξ αὐτῶν κατέστη τῶν πραγμάτων, ὡς οὐδὲν ἂν ἔσοιτο
 πλεον αὐτοῦ παρόντος. ὅτε τοίνυν τὸ μὲν εἰς χεῖρας ἡμῖν ἰέ-
 ναι φανερώς ἐξέκλινεν αὐτὸς, ἐν δὲ ταῖς κατὰ μέρος συμπλο-
 5 καῖς αἰεὶ τὸ πλεον ἔσχομεν ἡμεῖς, (ὕπερ τετρακοσίους γὰρ πε-
 σόντων βαρβάρων, Ῥωμαίων τέθνηκε μόνος εἷς,) ποῖαν ἂν
 τις ἀπόδειξιν ζητοίη μείζονα καὶ περιφανεστέραν τοῦ καὶ ταῖς
 γνώμαις τοὺς βαρβάρους καὶ τοῖς σώμασιν ἡμῶν ἡσσησθαι;
 κάκεινο δὲ τις μέγιστον ἂν τεκμήριον τιθεῖη τοῦ οἶεσθαι ἡμᾶς
 10 τοὺς βαρβάρους δυνατωτέρους ἑαυτῶν· τοῦ γὰρ ὑπηρετικοῦ D
 τῆς στρατιᾶς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ἐγγὺς αὐτῶν τροφήν τοῖς
 ἵπποις συλλεγόντων, οὐδὲ ἐπεχείρησαν οἱ βάρβαροι κωλύσαι,
 καίτοι γε τὰ ἄλλα ὄντες τοῦ δέοντος μᾶλλον φιλοπόλεμοι καὶ
 φιλοκερδεῖς· ἐπειδὴ δὲ ὅσον οὐπω καὶ ὁ ἥλιός ἐστι πρὸς δυ-
 15 σμῆας, ἄριστον εἶναι μοι δοκεῖ, εἰς τὸ στρατόπεδον ἐλθόντας ἀ-
 λίσασθαι τὴν νύκτα, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα πρῶτ' τὰ ὅπλα
 ἔχοντας, τεταγμένως τὴν ἐς Βυζάντιον ἰέναι. κὰν μὲν οἱ βάρ- V. 174
 βαροι τῆς δυσχωρίας ἀποστάντες ἐπὶ τοῦ πεδίου ἐθελήσωσι
 διαγωνίσασθαι πρὸς ἡμᾶς, θεῶ μελήσει τὴν νίκην ὀποτέροις
 20 ἂν παράσχοι. ἂν δ' ἐπὶ τοῦ λόφου μένοντες, ἀπόσχωνται τῆς
 μάχης, ᾧ καὶ μοι μᾶλλον ἔπεισι πείθεσθαι, ὡς διὰ πεδίου
 μέλλομεν ἰέναι ἐνθνυμονμένῳ, μετὰ βελτίστον τοῦ σχήματος ἢ P. 216
 ἐπάνοδος κείσεται ἡμῖν, ἀμφοτέρωθεν ἔχουσι τὴν νίκην, ἔκ τε
 ὧν τῇ προτεραίᾳ ἀγωνισάμενοι τὸ πλεον ἔσχομεν αὐτῶν καὶ

aliquem haberemus, plus ipsum praesentem posse, tamen ipsius prae-
 sentiam nihilo plus effecturam re ipsa cognovimus. Quando igitur
 palam certamen subterfugit, et in particularibus pugnis nos semper
 victoriam retulimus, (pro trecentis enim barbaris unus dumtaxat de
 Romanis occubuit,) quam quaeso demonstrationem quisquam luculentio-
 rem desideret, et corporibus et animis nobis succubuisse barbaros?
 Illud quoque pro indicio certissimo haberi potest, eos nos sibi ut po-
 tentiores antepone, quod cum militum nostrorum servitia toto die
 prope ipsos equis pabula legerent, quamquam alioqui et belli et lucri
 incredibiliter cupidi, tamen prohibere ea aggressi non sunt. Et quia
 sol occasui proximus est, consultissimum puto in castra reversos, ibi
 noctem agere, crastinoque diluculo captis armis et agmine composito,
 Byzantium viam inire. Et si quidem barbari impeditiora illa loca
 deserentes, in planitie confligere nobiscum voluerint, Deo curae
 erit, utris victoriam largiatur. Sin restantes in tumultis, pugnam
 reformidaverint, quod magis futurum credo, iam incessum nostrum per
 campum cogitatione concipiens, honestissima nobis relinquitor rever-
 sio, utrimque scilicet victoribus: tum quod hesternae luce manus
 cum ipsis consentes vicerimus; tum quod postridie ad certamen

A.C. 1329 ἔξ ὧν εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐτοὶ μὲν ἔργῳ προῦκαλούμεθα εἰς μάχην· ἐκεῖνοι δ' οὐκ ἀξιόχρεως αὐτοὺς νομίζοντες, ἔμειναν ἐστῶτες ἐπὶ τῶν ὀχυρωμάτων." Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομestίκου βουλευσαμένον, ὅ, τε βασιλεὺς ἐπέθετο αὐτίκα καὶ τοῖς ἄλλοις ἄριστα ἐδόκει. καὶ τῶν σημείων ἀρθέντων ἅμα καὶ τῆς σάλπιγγος ἀνὰ ζευξίν σημηνάσης, πρὸς τὸ στρατόπεδον ἐχώρου, παιωνίσαντες ὡς ἐπὶ νίκῃ. Ὀρχάνης δὲ αὐτὸς μὲν ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ λόφου τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς ἔχων, μέρος δὲ τι πέμψας παρέπεσθαι ἐκέλευσε Ῥωμαίοις ἄχρι στρατοπέδου. ἔκ δὲ τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς οἱ μάλιστα ἠβῶντες, οὐ τῶν εὐγενεστέρων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς, τοὺς Πέρσας αὐτοῖς ὀρῶντες ἐπομένους, οἷα νέοι καὶ δυσκάθεκτοι ταῖς ὀρμαῖς, τῶν τάξεων ἐξιόντες τῶν σφετέρων, ὑπελείποντο ὀπίσω καὶ τοῖς βαρβάροις συνεπλέκοντο ἔξ ἐφόδων. ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὴν τε ἀκαιρίαν ὑποπτεύων, (ἤδη γὰρ ὀψὲ ἦν,) καὶ δειδιῶς περὶ τοῖς στρατιώταις μὴ τι τοῖς βαρβάροις κακουρηθῆναι περὶ αὐτοὺς, ἄλλως τε καὶ δι' ὀργῆς αὐτοὺς ποιούμενος ὅ, τι μῆτε βασιλέως προστεταχότος, μῆτ' αὐτοῦ τῆς Ῥωμαίων συμπάσης στρατηγούντος στρατιᾶς, ἀτάκτως καὶ συνθήματος χωρὶς τοῖς βαρβάροις συμπλέκονται λειπόμενοι ὀπίσω, τὴν μὲν σημαίαν καὶ τὸ τάγμα τὸ ὑπ' αὐτὸν ἐνὶ τῶν ὑποστρατηγούτων αὐτῷ παραδούς, εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκέλευε χωρεῖν· αὐτὸς δὲ ὀλίγους λογάδας παραλαβὼν, ἐχώρει πρὸς τοὺς μαχομένους τοῖς βαρβάροις, ἅμα μὲν τῆς μάχης ἀποστήσων καὶ ἄξων μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς τὴν στρατιάν, ἅμα δὲ καὶ δίκην ἐπι-

eos provocaverimus, illi vero se impares iudicantes, in illis locorum claustris haerere perrexerint. Huic consilio imperator statim assensit, ceterique ut optimum amplexi sunt; sublatisque signis, cum tubae clangore in castra triumphum canentes redierunt. Orchanes cum corpore exercitus in collibus subsistens, partem aliquam dimisit, quae Romanos usque ad castra insectaretur. Ex Romanis autem qui aetate vigeabant maxime, non de nobilioribus modo, sed gregariis etiam, Persas sequi conspicientes, ut iuvenes et impotentes animi, ordinibus desertis, retro ex itinere cum iis concurrebant. At magnus domesticus ob tempus incommodum (serum enim diei erat) formidans, ne quid milites a barbaris acciperent mali: iratus insuper, quod neque imperatoris, neque sua, qui totum Romanum exercitum duceret, auctoritate, confuse et incomposite cum barbaris retro subsistentes dimicaret, vexillum et agmen suum uni sub se ducum tradens, in castra ut pergeret mandavit; ipse cum paucis delectis ad eos, qui cum barbaris pugnabant, properavit; et ut coepto revocatos secum ad reliquum exercitum reduceret: et ut poenam ordinum desertoribus debitam imponeret. Eadem cogitatio imperatoris fuit, qui suas co-

Θήσων τὴν προσήκουσαν τοῖς ἀτάκτοις. τοῖς ἴσοις δὲ λογι- A. C. 1329
 σμοῖς χορησάμενος καὶ βασιλεὺς, τὸ ἴδιον τάγμα καὶ αὐτὸς καὶ
 τὴν σημαίαν τὴν βασιλικὴν Ἀσάνη Μανουὴλ τῷ Ἀνδρονίκου
 υἱῷ ἔξαδέλφῳ ὄντι αὐτοῦ παραδούς καὶ χωρεῖν πρὸς τὸ στρα-
 5τόπεδον κελεύσας, λογάδας καὶ αὐτὸς παραλαβὼν τινας, ἐβά- D
 διζεν ὀπίσω. οὕτω δὲ συμβάν, γενόμενοι ἀλλήλοις ἐν ταύτῃ
 καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ὑποστροφῆς πυθόμενοι εἶναι τὴν αὐτὴν,
 ἐπεὶ ἐδόκουν καιρίως πεποιῆσθαι, ἄχρι τῶν μαχομένων ἦλθον
 καὶ τῆς συμβολῆς μὲν ἀπέστησαν ἐκείνους, αὐτοὶ δὲ καὶ ἄκον-
 10τες τοῖς βαρβάροις συνεπλέκοντο. οἱ γὰρ βάρβαροι τὴν μὲν
 στρατιὰν ὀρῶντες ἤδη οὐκ ὀλίγον αὐτῶν ἀφεστηκυῖαν, τοὺς
 ὑπολειπομένους δὲ ὀλίγους, καὶ νομίσαντες καιρὸν εἶναι αὐ-
 τοῖς ἐπιθεμένους διαφθεῖραι, λογάδες καὶ ἕξ αὐτῶν καὶ πολ-
 λάκις τόσοι ἐπιθέμενοι, ἐν χρῆ κατέστησαν αὐτοὺς κινδύνου.
 15δομέστικός τε γὰρ ὁ μέγας, τοῦ ἵππου αὐτῷ ἐν ταῖς ἐκδρο-
 μαῖς καὶ ἀναστροφαῖς πεσόντος, μικροῦ ἐδέησεν ἀποθανεῖν, εἰ
 μὴ βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων περιστάτων, ἐφ' ἕτερον ἀννήχθη.
 καὶ τὸν βασιλέως ἵππον ἔτρωσαν μὲν τραύμασι καιρίοις, ἐπέ- P. 217
 σησε δὲ ὅσον ἀπαλλάξαι τῶν βαρβάρων. ἐτρώθη δὲ καὶ ὁ βα-
 20σιλεὺς βέλει τὸν μηρὸν, ἄγαν εὐψύχως μαχόμενος τοῖς βαρ-
 βάροις, καὶ διῆλθε τὸ βέλος ἀμφοτέρας τὰς ἐπιφανείας. κίν-
 δυνον δὲ τὸ τραῦμα οὐδένα ὑπενόει, ἀλλὰ μετὰ δεκάτην τῆς
 πληγῆς ἡμέραν αὐθις ὑγιῆς ἦν, ὡς ἂν εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν
 ἐτρώθη. πλὴν εὐψύχως καὶ γενναίως ἀγωνισάμενοι καὶ βαρ-
 25βάρους ὀλίγους μὲν, τῶν ἐπιφανῶν δὲ ἀνελόντες καὶ διαλυ- V. 175

hortes et signum imperiale Manuēli Asani, Andronici filio cognato suo, committens, et in castra abducere iubens, ipse similiter cum selectis aliquot retro concessit. Ita contigit, ut alter in alterum inderet, et eandem sibi retro redeundi causam fuisse intelligerent, factumque probarent; ad pugnantem accederent, eosque abstrahentes, ipsi, quamvis nolentes, cum barbaris proeliarentur. Nam barbari, cum exercitum Romanum iam non modico ab ipsis intervallo distantem cernerent et relictos esse paucos: censerentque maturum esse, eos invadere et mactare, eorum quoque aliquot selecti et numero longe plures, in summum illos discrimen adduxerunt. Magnus quippe domesticus, equo in tot cursibus et recursibus praecipitante, ferme vixisset, nisi ab imperatore aliisque proximis in alium equum continuo sublatus fuisset. Et imperatoris quidem iumentum licet letali fossom vulnere, ita tamen cecidit, ut rex a barbaris se eriperet. Accepit etiam luculentam plagam fortissime cum iis dimicans imperator, adacto per femur telo, verum sine periculo; post decimum namque diem consanuit femur, ut si nunquam vulnēraturum fuisset.

Α. C. 1329 θέντες ἀπ' ἀλλήλων, οἱ μὲν ἀπελείποντο ὀπίσω, ὡσπερ πυρὸς
 Β τῆς Ῥωμαίων ἀπεχόμενοι στρατιᾶς, καὶ μὴδ' ἐγγὺς ὑπομέ-
 νοντες γενέσθαι. βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν, ἐνοχλοῦντος
 μηδενός, πρὸς τὸ στρατεύμα γενόμενοι, τὴν ἐπὶ τὸ στρατόπε-
 δον ἐχώρουν. Σεβαστόπουλος δὲ τις τῶν ὑποτεταγμένων βα-5
 σιλεῖ, τὸ γένος μὲν Μυσός, τριακοσίων δὲ ἄρχων στρατιωτῶν
 οὐ πάνυ ὤπλισμένων, οὐδὲ ἵπποις χρωμένων ἀγαθοῖς, ἀλλὰ
 τὴν ἐσχάτην χώραν ἐπεχόντων ἐν τῇ στρατιᾷ, τοὺς τε ἰδίους
 ὅσοι ἦσαν παραλαβὼν καὶ πεζοὺς προσεταιρισάμενός τινας,
 τὴν ἄλλην στρατιὰν ἀπολιπὼν, δρόμῳ κατὰ Περσῶν ἐχώρει. 10
 συνιδόντες δὲ οἱ Πέρσαι, ὡς ἐπὶ κακῷ τῷ σφετέρῳ τὴν ἐφο-
 δον ποιοῦνται ταυτηνὴ καὶ ἀποστῆσαι τῆς στρατιᾶς βουλόμενοι
 ἐπιπολὺ, τὴν ἤτιάν τε προσεποιοῦντο καὶ φεύγειν ἐδόκουν.
 C οἱ δ' ἐφείποντο ἀνοήτως. εἶτ' αἰφνίδιον οἱ βάρβαροι συστρα-
 φέντες, βοῆ τε ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς καὶ τοῖς Ῥωμαίοις 15
 ἐπεφέροντο ὀξέως· οἱ δὲ μὴ ἐνεγκόντες τῶν βαρβάρων τὴν ὀρ-
 μὴν, ἐτράποντό τε καὶ κατέστησαν εἰς φυγὴν. καὶ εἴκοσι μὲν
 ἀπέθανον ἐκ τῶν ἵππεων, πέντε δὲ καὶ ἕτεροι τοσοῦτοι πε-
 ζοί· οἱ δ' ἄλλοι διεσώθησαν, ἐκ τῆς στρατιᾶς πολλῶν ὀξέως
 ἐπιβοηθησάντων. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐστρατοπεδεύσατο πάλιν 20
 κατὰ τὸν Πελεκάνον, εἰς Βυζάντιον εὐθύς τοὺς μνηύσοντας
 ἔπεμπε πρωτοστράτορι τὰ γεγενημένα, ἐκέλευέ τε ναῦς ἔχειν
 παρεσκευασμένας πρὸς τὸν πόρον, ὡς τῆς στρατιᾶς μετὰ μίαν
 D ἡμέραν ἢ δευτέραν περραιωθησομένης. δείσας δὲ μὴ, ὅπερ

Jam vero cum virilliter generoseque decertassent, et paucos quidem
 barbaros, illustres tamen occidissent, discesserunt. Persae autem Ro-
 manis amplius non magis quam igni appropinquare eosque tangere
 ausi sunt. Rex cum suis, nullo obturbante, ad exercitum reversus
 castra petiit; at quidam Sebastopulus imperatori parens, genere Moe-
 sus, trecentorum militum non valde armatorum, neque bonos equos
 habentium praefectus et in extremo agmine militantium, omnibus suis
 assumptis et peditibus aliquot in auxilium ascitis, reliquo exercitu
 deserto, cursim in Persas tendebat. Illi hanc incitationem ad suam
 perniciem pertinere rati et longius eos ab exercitu volentes abstrahere,
 perinde ut victi fugam simulabant. Sebastopulus temere et inconsulto
 insequitur. Tum barbari de improvviso converti, lactos clamores tol-
 lere et in Romanos violenter irruere. Qui impressionem non susti-
 nentes in fugam se effuderunt. Trucidati equites quinque supra vi-
 ginti, pedites totidem: ceteros subitum, nec exiguum ab exercitu
 missum subsidium conservavit. Imperator rursus in Pelecano castra-
 metatus, confestim Byzantium protostratori acta nuntiatum misit:
 cum mandatis, uti naves ad transducendum post unum alterumve diem
 exercitum paratae essent. Et cum vereretur, ne (quod accidit) alia
 quam pro vero de vulnere suo fama divulgaretur, de eo quoque pro-

ἐγένετο, περὶ τοῦ τραύματος αὐτοῦ ἕτερος ἢ ὡς ἔχει φήμι- A. C. 1329
 σθῆ, ἐδήλου καὶ περὶ αὐτοῦ, ὡς τραυθεῖη μὲν τὸν μηρὸν, οὐ-
 δεμίαν δὲ τὸ τραῦμα ἔχειν ὑποψίαν, οὐδὲ διὰ τοῦτο τὴν ἐπά-
 νοδον ποιῆσθαι, ἀλλ' οὕτω δόξαν λυσιτελεῖν καὶ πρὶν τραυθεῖ-
 ναι. ὁ μέγας δὲ δομέστικος, ἐπεὶ τὰ περὶ τὴν στρατοπεδείαν
 κατέστησάτο καλῶς, ὅσους ἔδοξεν αὐτῷ τῆς στρατιᾶς παραλα-
 βῶν, κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἐπεφύκει κα-
 λῶς καθάπερ ἰσθμὸς οὐσα στενὴ, τοῦ ἔνδοθεν ἐπιπολι πλα-
 τυνομένου, ἠύλισάτο τὴν νύκτα φυλακῆς ἕνεκεν τῆς στρατιᾶς.
 10 ἢ. Ὁρχάνης δὲ, ἐπεὶ ἐπελάβετο ἡ νύξ, τοὺς ὑπ' αὐτὸν P. 218
 σατραπίας πάντας συναγαγὼν, „τὴν μὲν ἐμπειρίαν” εἶπε „καὶ B
 τὴν τόλμαν τῶν Ῥωμαίων τὴν κατὰ τὰς μάχας οὐδένα σῆ-
 μερον ὑμῶν οἶομαι ἠγνοηκέναι. δοκῶ δέ μοι καὶ αὐτοὺς ἂν
 ἐμοὶ συνομολογῆσαι, ὡς οὐτ' ἐφ' ἡμῶν, οὐτ' ἐπὶ τῶν ἡμετέ-
 15 ρῶν προγόνων ἕτεροὶ τινες Ῥωμαίων οὕτως εὐκλεῶς ἄγαν ἠγω-
 νίσαντο καὶ μετὰ πάσης ἐμπειρίας. διὰ πάσης γὰρ ἡμέρας
 ἡμῶν ἢ ἀπάτη ἢ ἐκπλήξει ἢ ὄρμηϊ καὶ θρασύτητι παραβόλῃ
 ἢ ἐνὶ γέ τῃ τρόπῳ εἰς ἀταξίαν αὐτοὺς πειρωμένων ἐμβαλεῖν,
 οἱ δ' οὐδὲν μᾶλλον ἐκινήθησαν τοῦ προσήκοντος φρονήματος
 20 αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμπειρία μὲν ἐφύλαξαν τὴν τάξιν, ἀνδρία δὲ καὶ V. 176
 εὐψυχία κρείττους αἰεὶ φαινόμενοι ἡμῶν, ἀπέκτειναν μὲν πολ-
 λούς ἡμῶν, ἐκείνων δὲ ἀπέθανον οὐδὲ ὀλίγοι. καὶ τὸ δὴ θαν-
 μαστότερον, ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀνάξενξιν τῆς στρατιᾶς ὀλίγων
 τινῶν ὀπίσω ὑπολιπομένων, πολλαπλασίους ἐκ τῶν ἡμετέρων

tostratorem certiore esse voluit: vulneratum se quidem in femore, at non periculose, neque idcirco se redire: sed quod etiam ante vulnus ita e re fore statuisset. Magnus vero domesticus, commode castris constitutis, sumptis quot voluit militibus, in eorum aditu natura pulcre angusto et isthmo simili, lato admodum interiore spatio, per noctem excubias egit.

8. Orchanes, postquam contenebravit, coactis satrapis suis, talia verba disseruit: Quam sint belli scientes manique prompti Romani, neminem vestrum hodie nescire opinor, novique pro certo, et vos mihi assensuros, neque nostris, neque maiorum nostrorum seculis Romanos alios cum tanta nominis sui gloria tamque singulari peritia decertasse. Cum enim per totum diem aut fallacia aut terrore aut impetu audaci ac repentino aut alio denique modo ordines eorum disturbare conaremur, ipsi nec tantillum a propria sibi altitudine animi deflexerunt: sed qua valent disciplina, stationes servarunt: fortitudine autem animique praestantia semper nobis meliores, complures nostrum orco demiserunt, ne paucis quidem de eorum numero desideratis. Quodque mirabilius est, etiam in castra se recipiente exercitu, cum haud ita multi rediissent eosque de nobis multo plures in vasis-

- A. C. 1329 ἐπιθέμενοι αὐτοῖς, οὐ μόνον οὐ περιεγέγοντο αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκείων ἀπέβαλον τοὺς ἀνδρῆς μάλιστα προέχοντας καὶ τόλμη. καὶ μετ' αὐτοὺς πάλιν ἐτέρων καίτοι γε ἀνοήτως προσβαλόντων καὶ φραύτως ἀγωνισαμένων τὸ δοκεῖν, ὡς ἐμὲ οἰηθῆναι πάντας αὐτοὺς διαφθερεῖν ἡμᾶς, ὅμως πλὴν ὀλίγων⁵
- D τῶν πεσόντων, οἱ ἄλλοι πάντες παρὰ δόξαν διεσώθησαν. ὧν μοι καὶ δοκεῖ τὸν στρατηγὸν ὁ βασιλεὺς τῆς ἀταξίας ἕνεκα εἰς τὴν σωτηρίαν ζημιώσκειν. ἐκ τοίνυν τούτων πάντων εἰκὸς τὸν βασιλέα οἴεσθαι εἰς τὴν ὑστεραίαν μᾶλλον ἢ πρότερον θαρρόντα ἡμῖν ἐπιστρατεύσειν, ἡμᾶς δὲ μὴ δυναμένους πρὸς¹⁰ τὴν μάχην ἀντισχεῖν, φεύγειν ἀνάγκη ἡττηθέντας αἰσχυρῶς καὶ ἀγεννῶς. εἰ δὲ παρὸν ἀκινδύνως σώζεσθαι καὶ προσέτι καὶ τὴν ἐκ τῆς ἡττης ἀδόξίαν διαφυγεῖν, (οὐδεὶς γὰρ ἂν ἡμῖν μέμψαιτο τῶν νοῦν ἔχόντων τὸν προὔπτον παραιτησαμένοις κίνδυνον,) ἔπειθ' ὑπὸ φιλονεικίας εἰς τοὺς ἐσχάτους ἑαυτοὺς¹⁵ καταστήσομεν κινδύνους, οὐκ ἄρα δόξομεν ἀνοηταίνειν καὶ
- P. 219 ἐπιβουλεύειν ἑαυτοῖς; διὸ δὴ μοι καὶ δοκεῖ, τουτί μὲν τὸ στρατόπεδον καταλιπεῖν, ἐτέρας δὲ πολλὰς ἀναχωρήσεις ὄχρωτάτας καὶ δυσπροσόδους ἔχοντος τοῦ τόπου, εἰς τινα αὐτῶν ἐλθεῖν κάκεῖ τὸ ἀποβησόμενον περιμένειν. βέλτιον γὰρ μετὰ²⁰ ἀδείας ἀναχωρεῖν, ἢ φεύγειν, τῶν Ῥωμαίων διωκόντων." Τοιαῦτα μὲν Ὀρχάνης μετὰ τῶν ἐν τέλει ἐβουλεύετο Περσῶν, καὶ ἐδόκει ἄριστα εἶναι καὶ λυσιτελοῦντα ἑαυτοῖς καὶ ἐπεψηφίζοντο πάντες. Κολαούζης δὲ Σαλιγγαριὶ καὶ Καταγιάλος

sent, tantum abest, ut eos vicerint, etiam de suis virtute et alacritate longe praecipuos amiserunt. Post eos cum alii, tametsi imprudenter, in nos incurrissent, infausteque, ut apparebat, pugnassent, ut crediderim omnes ad unum manibus nostris interfectum iri, tamen demptis non ita multis, ceteri omnes praeter opinionem evaserunt: quorum etiam ducem imperator, propter ordinem non servatum, salutariter multaturus videtur. Ex his verisimile fit, illum maioribus quam antea spiritibus luce crastina nos aggressurum; nos autem utpote ad resistendum imbecilles et victos, illiberali ac turpi fuga salutem volentes nolentesque petiuros. Quod si cum vitato discrimine salvus esse et ignominia, quae victos sequitur, carere liceat, (nemo siquidem prudentium reprehendet, si praevisum periculum a nobis detestemur,) ex aemulatione extrema pericula nobismet creaverimus, an non desipere et ipsi capitibus nostris pestem struere censebimur? Quamobrem hinc discedendum, et quoniam regio alios complures munitissimosque et impervios recessus habet, aliquem occupandum et illic eventum expectandum iudico. Impune enim et cum securitate recedere, quam persequentibus Romanis fugere, praestat utique. Haec Orchanes ad Persas proceres; quae ut recta valde et utilia omnium suffragiis con-

Πατατούρης, ἔξωροι μὲν ἤδη τὰς ἡλικίας ὄντες καὶ Ἀτουμά- A. C. 1329
 νῷ τῷ Ὀρχάνῃ πατρὶ ἡλικιωῖται, πολλῶν δὲ ἔμπειροι πολέμων
 καὶ κινδύνων, οὐκ ἔφασαν αὐτοῖς ἀρέσκειν τὰ βεβουλενμένα, B
 οὐδὲ, ἔξόν ἀκινδύνως ἀποπειραῖσθαι Ῥωμαίων, ἔτι ὑπὸ κα-
 5κοβουλίας ἀναιμωτὶ τὴν νίκην αὐτοῖς παραδιδόναι. τὸ γὰρ τὸ
 στρατόπεδον ἐκλιπεῖν οὐδὲν ἄλλο ἐπὶν ἢ ἠτιῆσθαι προφα-
 νῶς. τὸ μὲν οὖν μὴ ἀντιστῆναι δύνασθαι πρὸς βασιλέα, οὐδ'
 αὐτοὶ ἀρνηθεῖμεν, εἶπον, ἂν, καὶ πάντα μᾶλλον διανοητέον
 ἢ κατὰ στόμα προσυπαντᾶν Ῥωμαίοις. τὸ δὲ φεύγειν, ἀνάγκης
 10 μὴ παρουσίας, μηδ' ἐπὶ μικρὸν λυσιτελεῖν. ἀλλ' ὅσα μὲν πε-
 ριττὰ καὶ τὴν ἄλλην τῶν στρατιωτῶν ἀποσκευὴν ἐν ἀσφα-
 λείᾳ καθιστᾶν ὅποι ἂν δοκῆ, αὐτὸν δὲ εὐσταλῆ καὶ κούφην
 ἔχοντα τὴν στρατιάν, ἐπὶ τῶν αὐτῶν τόπων μένειν. ἐμφανῆ
 μέντοι μηδαμῶς ποιεῖν τὴν στρατιάν, ἀλλ' ἐν νάπαις καὶ ταῖς C
 15 κοιλίαισι κατακρύπτειν, ἐπιεικῶς πρὸς τοῦτο ἔχοντος τοῦ τόπου
 εὐφυῶς. ὥσπερ δὲ τινὰς σκοποὺς ἑκατὸν ἀπολεξάμενον στρα-
 τιώτας, ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐστάναι τόπων κελεύειν, οὗ αὐτὸς πα-
 ρεστέτετο τῇ προτεραίᾳ, καὶ εἰ μὲν βασιλεὺς ἐν τῷ στρατο-
 πέδῳ ἡσυχάζοι, καὶ αὐτοὺς ἐνταῦθα κρύπτεσθαι ἄχρις ἂν
 20 ἡμῖν ἐμφανὲς καταστῆ πρὸς ὅ,τι τράπηται κἀκείνος. εἰάν δὲ
 ἡμῖν ἐπίγῃ, πρῶτον μὲν οὐ δυνατόν αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον
 εἰλεῖν, τὰς δυσχωρίας παραιτουμένους καὶ τὰς ὀχυρότητας
 τὰς ἐκ τῶν τόπων. ἐμπειρίας γὰρ ἴδιον στρατηγικῆς οὐ μό- D
 νον τὴν στρατιάν διατάττειν κοσμίως, ἀλλὰ καὶ καιρῶν στο- V. 177

firmabantur. Ceterum Colauzes Salingaris et Cataegialus Pachatūres
 aetate confecti et Osmani patri Orchanis coevi, multis expeditionibus
 periculisque bellicis exerciti, non sibi probari aiebant hanc sententiam:
 neque cum adhuc Romanos tentare cum securitate liceat, per-
 verso consilio incruentam illis victoriam concedendam: castra namque
 relinquere, nihil videri aliud, quam aperte victos ac superatos esse.
 Imperatori ab ipsis resisti non posse, ne se quidem negare; et omnia
 excogitanda potius, quam ut Romanis sermonem dent. Fugam vero,
 cum fugiendī necessitas nulla sit, ne paulum quidem profuturam.
 Sed quaecunque supervacanea et militum supellectilem in tuto collo-
 caret, ubi placeret, ipse cum exercitu leviter instructo et expedito
 eodem in loco persisteret, sic, ut se nequaquam ostenderet: verum in
 saltibus et vallibus occultaret, loci ingenio ad id mire apposito. Prae-
 terca milites centum deligeret, qui, ubi ipse pridie constitisset, pro
 speculatoribus starent. Si imperator castris suis se contineret, ipsi
 quoque tamdiu ibi laterent, donec constaret, quo ille se verteret.
 Si in ipsos latitantes moveret, primum quidem directo itinere venire
 non posse, difficultate et impedimentis locorum naturalibus prohibitum:
 esseque peritiae imperatoriae, non modo exercitum bene disporre;

- A. C. 1329 χάζεσθαι καὶ τόπων, ἐξ ὧν πλείοστα τοὺς τε πολεμίους δυνή-
 σονται βλάψαι καὶ τοὺς φίλους ὠφελῆσαι. εἰ δ' ἄρα τοσοῦ-
 τον ἐκοπήσονται τῶν ὀρθῶς ἐχόντων λογισμῶν, ὥσθ' ἑαυτοὺς
 θρασέως οὕτωσὶ καὶ παραβόλως ἐπὶ τὰ κρημνὰ τῶν ὄρων καὶ
 τὰς χαράδρας εἰσωθεῖν, τοῦτ' ἂν μάλιστα βουλοίμεθα ἡμεῖς⁵
 καὶ εὐχῆς ἂν ἔργον ἰδεῖν φεγενημένον εἶη. τὴν νίκην γὰρ ἡμῖν
 παραδώσουσιν ἀπονητὶ διαφθαρέντες. τοῦτο μὲν οὖν τοιοῦτον
 ὄν οὐδὲ αὐτοὺς οἰόμεθα ἀγνοῆσαι, πείραν ὡς ὀρώμεν πολεμί-
 ων ἔργων ἔχοντας. λείπεται δὴ περιελθόντας τὴν ἄκραν τῶν
 ὄρων, ἐκ θατέρου μέρους προσβαλεῖν ἡμῖν, πεδινῷ τε ὄντος¹⁰
- P. 220 καὶ ῥαδίαν παρέχοντος τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῖς. στοχάζεσθαι
 δὲ ἔξεστι παντὶ τῷ βουλομένῳ, ὡς ἄχρισ ἂν αὐτοῖς ἢ ὁδὸς
 διανυσθῆ, δυνατὸν ἡμῖν ἔξω τε κινδύνων καὶ φόβου παντὸς
 ἑαυτοὺς καθιστῆν πρὸς τὰ καρτερώτατα ἀναχωρήσαντας, καὶ
 προσέτι προσέσται τὸ μὴ διὰ τὴν ἐκείνων ὀρθῶσδιαν φεῦγειν¹⁵
 δοκεῖν, ἐν ᾗ μάλιστα ἐστὶ τὸ αἰσχρὸν, ἀλλ' ἐμπειρία στρατη-
 γῶν χρωμένους, τὴν ἀσφάλειαν τοῖς οἰκείοις ἐκπορίζειν. οὓς
 μέντοι ἔφημεν ὥσπερ σκοποὺς ἐστάναι ἑκατὸν, τὸν βασιλέα
 περιμείναντας ἄχρισ ἂν ἐγγὺς γένηται αὐτῶν, τότε ἤδη καὶ
 αὐτοὺς ἀσφαλῶς ἀποχωρεῖν, οὐδενὸς ἂν ἐπιθησομένου διὰ τὸ²⁰
- B εὐσταλεῖς εἶναι καὶ κούφους καὶ ἵπποις χρῆσθαι ἀγαθοῖς.
 Τοιαῦτα τῶν βαρβάρων βουλευσαμένων, Ὀρχάνης τε ἐπέθιτο
 καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ἐδέδοκτο μένειν ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν τὰ
 βεβουλευμένα ἐκτελέσοντας. εἰς δὲ τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον

verum etiam tempora et loca conicere, unde hostibus plurimum noceat et amicis plurimum prosit. Si a recta ratione adeo discesserint, ut tam confidenter ac temere in praeruptos montes et profundissima vallium semet intrudant, hoc et ipsos vehementer velle, nec posse quidquam optatius evenire; victoriam enim nullo labore interemptos quasi in manum tradituros. Haec ita se habere, ne illos ipsos quidem Romanos, usu belli doctos, videri ignorare. Relinqui igitur, ut ubi montium crepidines seu extrema circuierint, ex altera parte, qua planities est et ad aggradiendum commoditas, invadant. Coniectare autem cuivis licere, si volet, donec illi circuierint, posse se ad munitissima loca interim sedentes, omni vacare timore atque periculo. Accedere huc etiam, quod non illorum timore perculsi fugere, in quo summa insit turpitude, sed peritia ducis usi, securitatem suis quaerere videbuntur. Quos vero centum tanquam in specula stare debere dixerint, imperatorem dum accederet observantes, tum quoque ipsos secure secessuros, quo^s ut levi armatura praeditos et in equis expeditis nemo sit aggressurus. Hac oratione Orhani ceterisque manendi voluntas iniecta est, decreveruntque die sequenti consulta praestare. Interca Romanorum castra rumor pervasit, imperatorem ex letali

διήει φήμη, ὡς βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ τραύματος πονήρως ἔχει, A.C. 1329
 καιρίως πληγείς. ὅσοι δὲ ἦσαν ἔτι καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ βασι-
 λεῖ προσκείμενοι τὰς γνώμας, διεφήμισαν ὡς τεθνηξόμενον
 ὅσον οὐδέπω βασιλέα· εἶτε δὲ καὶ ἀληθῶς οὕτως ἔχειν οἰηθέν-
 5τες, εἶτε καὶ πρὸς ἔχθραν τὰ τοιαῦτα διεθρύλλησαν, ἐν ἀδήλω
 κατελείφθη, τοῦ βασιλέως ὕστερον διὰ τὸ μὴ δοκεῖν τῆς εἰς
 τὸν πάππον ἔνεκα εὐνοίας ἀμύνεσθαι αὐτοὺς ἀβασάνιστον C
 καταλιπόντος τὸ τοιοῦτον. τέως οὖν διεθρύλλθη παρ' αὐτῶν,
 καὶ τοῖς ἐκ Βυζαντίου στρατιώταις συνεβούλευον, τοῦ στρατο-
 10πέδου πρὸς τὰς παρακειμένας τῆς Βιθυνίας ἀναχωρεῖν πόλεις,
 ὡς εἴ τι συμβαίῃ περὶ βασιλέα πάντων αὐτῶν ὑπὸ Περσῶν δια-
 φθαρησομένων. ἔνιοι δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον
 ἐλθόντες, οἷα δὴ εὐνοί, συνεβούλευον ἀπαγαγεῖν τὴν στρατιὰν
 πρὸς τὰς πλησίον πόλεις ὡς ἤδη τεταραγμένην ὑπὸ τῆς φήμης
 15καὶ ὅσον οὐπω καὶ ἀταξία χρησομένην. ὁ δὲ ἀνένεκέ τε πρὸς
 τὸν λόγον καὶ μὴ λυσιτελοῦντα ἔφρασκε βουλευέσθαι αὐτούς·
 ὡς δὲ οὐκ ἔπειθον πολλὰ δεόμενοι, καὶ βασιλεῖ κοινοῦσθαι D
 τὴν γνώμην ὑπετίθεντο, ὡς ὁ, τι ἂν αὐτῷ δοκοίῃ πραχθησομέ-
 νου. τοῦτο μὲν δὴ ἔπειθον οἰόμενον καὶ αὐτὸν ἀναγκαῖον τὰ
 20γινόμενα γνωρίζαι βασιλεῖ. καὶ δὴ πρὸς βασιλέα ἀπελθὼν,
 ἀπήγγειλεν ὅσα οἱ ἐν τέλει εἶπον περὶ τοῦ λυσιτελεῖν δοκοῦν-
 τος. βασιλεὺς δὲ ἀσυμφωρώτατόν τε ἠγείτο καὶ ἐδυσχέραινεν
 οὐ μετρίως, ἐκέλευέ τε ὅτι τάχιστα πρὸς τοῦ στρατοπέδου τὴν
 εἰσβολὴν ἐλθόντα, κατέχειν τὴν στρατιὰν καὶ μηδαμῶς ἀτα-
 25κτεῖν ἔαν, ὡς ἄνευ πολεμίων αὐτοὺς ἐφ' ἑαυτοὺς διαφθαρη-
 19. οἰόμενοι legebatur.

vulnere laborare. Quicunque autem adhuc seniori favebant, iam-
 iam animam exhalaturum dicitabant. Utrum quia sic esse putarent,
 an ex odio famam istam spargerent, in ambiguo mansit: nam impera-
 tor postmodum, ne quod avo bene vellent, eos punivisse existimaretur,
 rem indiscussam reliquit. Dum haec per ora volverent, etiam
 Byzantinos milites impulerunt, uti e castris in urbes Bithyniae vicinas
 se conferrent: alioqui, si quid humanitus imperatori accidisset, omnes
 a Persis trucidandi. Quidam insuper amici ad magnum domesticum
 adeuntes hortabantur, militem in oppida propinqua deduceret, tan-
 quam malis nuntiis conterritum, et illico tumultuaturum. Domesticum
 eos repellente, multis precibus rogare institerunt, uti sententiam
 eorum cum imperatore communicaret, fieretque quod illi placuisset.
 Hoc obtinuerunt, quando et ille imperatorem quid ageretur, omnino
 monendum sentiebat. Protinus vadit, ut ei nuntiet, quid optimates
 e re publica futurum arbitrentur. Imperator id ipsum fore damno-
 sissimum ducere, nec leviter stomachari ac praecipere, quam primum se
 ad portam castrorum obiiceret, milites coliberet ac neutiquam tumul-

- A. C. 1329 σομένους. τοῦτο μὲν οὖν ἢ προσετέτακτο ἐποίει κατὰ τάχος. ἔλθων δὲ παρὰ τὴν εἰσβολὴν, τὴν στρατιὰν εὗρε πᾶσαν ἤδη ὠρημένην πρὸς τὰς πόλεις φεύγειν. οἱ γὰρ ἐκ Βυζαντίου μηδὲ τὴν ἐκ βασιλέως ἐπάνοδον περιμεΐναντες αὐτοῦ, ἀλλὰ νομί-
- P. 221 σαντες τεθνηκῆναι βασιλέα, σκηναί τε καὶ ἄλλα ὅσα ἐπεφέρον-5
το ἀράμενοι, ἐχώρουν πρὸς τὰς εἰρημένας πόλεις. ὀρῶντες δὲ
- V. 178 καὶ οἱ λοιποὶ, οὐκέτι μένειν οὐδὲ αὐτοὶ ἐδύνατο ἐπὶ τοῦ
στρατοπέδου, ἀλλὰ κεκίνητο ἤδη πᾶσα πρὸς φυγὴν ἢ στρατιά.
ὁ μέγας δὲ δομῆστικός ἐν δεινῷ μὲν τὰ γινόμενα ἐποιεῖτο καὶ
ὠρητο τοὺς πρώτους τῆς φυγῆς ἀρξάμενους ἀναστρέφειν. ὡς 10
δὲ οὐδὲν τῶν προσηκόντων ἴσχυε πράττειν, (πᾶσα γὰρ ἤδη
κεκίνητο ἢ στρατιά,) τῶν ἄλλων ἀμελήσας, διὰ σπουδῆς ἐποι-
εῖτο πάσης καὶ φροντίδος τὴν βασιλέως σωτηρίαν, καὶ ἢ τά-
- B χιστα εἶχε, πρὸς τὴν βασιλέως σκηρὴν ἔλθων, τοῦτον μὲν οὐχ
εὗρεν. ἢ γὰρ θεραπεία ἢ περὶ αὐτὸν τὴν μὲν στρατιὰν ἤδη πᾶ-15
σαν ὀρῶντες ὠρημένην πρὸς φυγὴν καὶ τὸ στρατόπεδον ἔρη-
μον καταλειφθὲν, τὸν τε βασιλέα ἀδυνάτως ἔχοντα διὰ τὸ
τραῦμα ἵππῳ χρῆσθαι, δείσαντες περὶ αὐτῷ, ἄραντες ἐπὶ τά-
πητος, ἐνὶ τῶν παρατυχόντων ἐνέβαλον λέμβῳ καὶ ἐκέλευον
τοῖς ναύταις εἰς Βυζάντιον ἐλαύνειν. ἀναστρέψας δὲ ἐχώρει 20
καὶ αὐτὸς εἰς Φιλοκρήνην. εἰς τέτταρα δὲ ἢ στρατιά διαιρε-
θεῖσα, τὸ μὲν αὐτῆς ἐχώρησεν εἰς Φιλοκρήνην, εἰς Νικητιά-
του δὲ τὸ λοιπὸν, εἰς Λακίβιζαν δὲ τὸ τρίτον, καὶ τὸ τέταρ-
τον εἰς τὸ Ῥιζίου. Ὀρχάνης δὲ τῶν γινομένων μηδὲν εἰδὼς,

tuari omniaque confundi sineret: ne sine hostibus ipsi semet ipsos perderent. Ubi ad aditum castrorum venit, (venit autem, uti mandatum erat, festinus,) totum exercitum ad fugam in urbes incumbentem invenit. Nam Byzantini ne exspectato quidem eius reditu ab imperatore, quem obisse putabant, tabernaculis cum omni instrumento sublatis, ad urbes quas diximus iter capesebant. Quo conspecto, alii ne ipsi quidem manere poterant: sed cuncti iam fugam moliebantur. Magnus domesticus rei indignitatem iniquo passus animo, principes fugitores ad reditionem inducere nitebatur. Cum nihil obtineret, (totum quippe agmen iam seditione fervebat,) reliqua in postremis ponens, omni studio curaque ad salutem imperatoris se dat et quam celerrime potest, ad eius tabernaculum accurrens eum non reperit: quod ministri, dum exercitum ad fugam efferri, castra deserere, ipsum propter illatum vulnus equo insidere non posse cernerent, eius saluti metuentes, tapeti impositum ac lembo forte fortuna occurrenti creditum, Constantinopolin pervehendum curaverant. Reversus ipse quoque Philocrenen concessit. In quatuor autem agmina divisit militibus, unum Philocrenen, alterum Nicetiatum, tertium Diacibizam, quartum Rhitzium discessit. Orchanes horum omnium

ὁμοῦ Παρζαλοῦν τὸν ἀδελφὸν μετὰ τινων Περσῶν ὀλίγων A.C. 1329
 ἐκέλευσεν ἐλθόντα κατασκέψασθαι τὴν βασιλέως στρατιάν. C
 ᾗτο γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ τὴν νύκτα καθευδήσειν ἀμεριμένως,
 ἀλλ' ἐπιχειρήσειν τι πρὸς κάκωσιν αὐτῶν. ὁ δ' ὑπὸ τὸ σκό-
 5τος ὡς ἐνῆν μάλιστα λαθῶν καὶ γενόμενος ἐγγὺς τοῦ στρατο-
 πέδου, ἐπεὶ ἠσοθάνετο τὴν στρατιάν κεκινημένην, ταχέως Ὀρ-
 γάνη τῷ ἀδελφῷ ἐδήλου. τῷ δ' ἐδόκει μὲν εὐθύς οὐκ ἐπ' ἀγα-
 θῷ τῷ σφαιτέρῳ κίνησις τῆς στρατιᾶς καὶ διεσέσειστο τοὺς
 λογισμούς· μετὰ μικρὸν δὲ Παρζαλοῦς καὶ δευτέρον πέμψας
 10 ἄγγελον, ἐδήλου τὴν Ῥωμαίων στρατιάν ἀτάκτως καὶ πεφρυ-
 μένως ἀναστᾶσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, μὴ τὴν εἰς Βυζάντιον D
 τραπέσθαι, ἀλλὰ τὴν πρὸς τὰς εἰρημένας τῆς Βιθυνίας πόλεις.
 ὁ δ' ἐπεὶ ἐπύθετο, ἐπεὶ καὶ περὶ ὄρθρον ἦν ἡ νύξ, ἄρας καὶ
 αὐτὸς πανστρατιᾶ, ἦλθεν εἰς Φιλοκρήνην περὶ ὥραν τῆς ἡμέ-
 15 ρας μάλιστα δευτέρον. Ῥωμαῖοι δὲ οἱ εἰς αὐτὴν ἐλθόντες,
 ἐπεὶ συνέβη τὸ κλειῖθρον τῆς πύλης ἀπολέσθαι, ἀναμιξῆς ἐστῶτες
 μετὰ τῶν σκενοφόρων, ὡς οἱ Πέρσαι ἤδη κατάδηλοι ἦσαν ἐπιόν-
 τες, πρῶτα μὲν οὐκ ἠδυνήθησαν εἰς τάξιν καταστῆναι καὶ ἀμύ-
 νασθαι τοὺς βαρβάρους, κωλυόμενοι ὑπὸ τε τῶν ἀχθοφόρων καὶ
 20 τοῦ ἄλλου οἰκετικῷ ἀναπεφυρμένου αὐτοῖς. ἐπεὶ δὲ τῶν κλει-
 θρων εὐρημένων, ἀνεψόχθησαν αἱ πύλαι, οἱ πλείους ἀθροοὶ ὄρ-
 μησαν ἐντὸς ἐλθεῖν. γενομένου δὲ ὄθρισμοῦ πολλοῦ κατὰ τὴν
 εἴσοδον καὶ συνθλιβομένων ὑπ' ἀλλήλων καὶ συμπατουμένων,
 ἀπέθανον μὲν τρεῖς κατὰ τὰς πύλας, τῶν ἄλλων εἰσελθόντων,
 25 ἕξω δὲ ὑπὸ τῶν βαρβάρων δύο μὲν ἀπέθανον καὶ τριάκοντα P. 222

ignarus, nihilo minus Parzalum fratrem cum Persis aliquot ire exer-
 citumque imperatoris speculari iussit: nam eos ne somnum quidem
 placatum ea nocte visuros, sed ad cladem ipsorum quippiam machi-
 naturos opinabatur. Ille tenebris quam maxime dabatur tectus, et
 castris vicinus, ubi milites turbare sensit, e vestigio nuntium ad
 fratrem mittit; quo ille nuntio percussus, motus hosce nihil suis ap-
 portare boni est auguratus. Paulo post per secundum nuntium eum
 docet, Romanos perturbate ac mixtim castris consurrexisse: nec By-
 zantium, sed versus supra dictas urbes aufugisse. Quo cognito, sub
 auroram ipse quoque motis castris, circa horam ab orto sole secun-
 dam Philocrenen venit. Romani, qui eo se receperant, quoniam
 clavēs portae casu perditae fuerant, confuse cum calonibus et lixis
 vasa et onera portantibus stantes, cum iam Persae certo in ipsos
 graderentur, in ordinem redigi ad resistendum non poterant, a bain-
 lis servitiisque aliis intermistis impediti. Ubi clavibus inventis por-
 tae patefactae sunt, plures confertim introrumpabant. Cumque se
 in ipso introitu vehementius contruderent ac mutuum comprimerent

- A.C. 1329 ἔξ ὧν ἦσαν δύο τῶν ἐπιφανῶν, Μανουὴλ ὁ Ταρχανειώτης καὶ ὁ Καντακουζηνὸς Νικηφόρος, τοῦ μεγάλου δομestίκου καὶ ἀμφοτέρω τυχάνοντες ἀνεψιοί. ἔάλωσαν δὲ καὶ ζῶντες πενήκοντα καὶ ἑκατὸν, ὧν οἱ πλείους ἐκ τῶν ὑπηρετούντων τοῖς στρατιώταις ἦσαν. ἵπποι δὲ οἱ ἀφαιρεθέντες ἐγένοντο ὡς τε-5
τρακόσιοι. ἔπειτα οἱ ἄλλοι συστραφέντες, συνεπλάκησάν τε τοῖς βαρβάροις καὶ ἀπέκτειναν ἔξ αὐτῶν ὀλίγη δέοντας διακοσίων. Ὁρχάνης δὲ ὄρων ἤδη τοὺς Ῥωμαίους ἀμυνομένους, μὴ δυνάμενός τι δράσαι πλέον, ἀπήγαγέ τε τὴν στρατιάν τῆς Β Φιλοκρήνης καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἐκεῖ. τοσοῦτοι μὲν ἀπέθανον 10
κατὰ τὴν Φιλοκρήνην καὶ ἔάλωσαν ζῶντες. τῇ προτεροαίᾳ δὲ κατὰ τὰς μάχας οἱ σύμπαντες ἀπέθανον ἵππεῖς τε καὶ πεζοὶ ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα, καὶ ὁ μέγας ἐταιρειάρχης Ἐξώτροχος κατὰ τὴν τελευταίαν συμπλοκὴν, ὃς καὶ ἐλέγετο οὐχ ὑπὸ βαρβάρου, ἀλλ' ὑπὸ Ῥωμαίου τινὸς πληγῆναι, εἴτε ἀγνοήσαν-15
V. 179τος αὐτόν, (ἤδη γὰρ ἐπελάβετο ἡ νῦξ,) εἴτε καὶ κατὰ τινα διαφορὰν ἀμυνομένου, τοῦ σκότους συνεπικρύπτοντος τὴν κακουργίαν. ὑπωπτεύθη δὲ ὑπὸ Ῥωμαίου πληγῆναι, ὅτι ἀνακεχωρηκότες ἤδη οἱ Πέρσαι ἦσαν, ὅτε ἐκεῖνος τὴν κεφαλὴν εὐρέθη πεπληγμένός ξίφει, ἔφιππος ἔτι ὢν, ἀφωνία δὲ κατεσχέθη, 20
C τοῦ ἐγκεφάλου ἀψαμένης τῆς πληγῆς, καὶ ἐτελεύτησε μετὰ μικρόν. ἡ μέντοι κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις διεσκεδασμένη στρατιὰ Ῥωμαίων τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὡσερ ἐκ συνθήματος εἰς

7. Scr. ὀλίγου δέοντας διακοσίους. 11. Interpres corrigit ὕστεραι. ED. P.

et conculcarent, tres obtriti, foris autem a barbaris duo et triginta ferro perempti sunt: e quibus duo illustres, Manuel Tarchaniota et Nicephorus Cantacuzenus, ambo cognati magni domestici: capti item centum quinquaginta, maiorem partem servi militum. Equi ablati quadringenti. Reliqui facto globo cum barbaris conflixerunt et ex illis paulo minus ducentos occiderunt. Orchanes cernens Romanos iam se defendere, cum aliud non posset, copias a moenibus abducens in proximo castra fecit. Qui igitur illic partim occisi, partim capti sunt, numero tot fuerunt. Pridie in pugna equites ac pedites simul omnes septem supra quadraginta occubuerunt, et ad extremum magnus hetaeriarcha Exotrochus, quem non a barbaro, sed Romano aliquo ictum ferebatur; sive quod cum non agnosceret, (iam enim nox intervenerat,) sive quod ob dissidium nescio quale se ulcisci vellet, tenebris maleficium occultantibus. Suspicio fuit a Romano vulneratum, quia Persae tum recesserant, quando ipse caput gladio diffissus ac cerebro patente, etiamnum in equo, sine voce inventus est: nec diu post animam exhalavit. Per reliqua porro oppida dispersus Romanus exercitus, eodem die velut ex composito Philocre-

Φιλοκρήνην συνελθόντες, ἐκεῖθ' ἐν τε οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ στρα- A. C. 1329
τοπέδου Ὀρχάνη παριόντες, ἦλθον εἰς Σκουτάριον καὶ ἐπεραι-
ώθησαν εἰς Βυζάντιον ἀδεῶς ἐκεῖθ' ἐν τε ἀνεχώρησαν ἕκαστος
ἐπ' οἶκον. βασιλεὺς δὲ τοὺς εἰς τὸ στρατόπεδον διαθρουλλήσαν-
5τας ὡς ἐτεθνήκει, ἐν αἰτίαις μὲν ἐποίησατο καὶ κατηγόρησε
πολλὰ, οὐκέτι δὲ καὶ ἐτιμωρήσατο ἀξίως τῆς κακουργίας ἐαν-
των, δέει τοῦ μὴ δοκεῖν τῷ πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα D
ἔχθει ἀμύνεσθαι αὐτούς.

9. Ὀλίγας δὲ ἐνδιατρίψας ἡμέρας Βυζαντίῳ, ἐπεὶ καὶ
100 μῆρὸς αὐτῷ ἀπὸ τοῦ τραύματος εἶχεν ὑγιῶς, ἐξελθὼν ἦλ-
θεν εἰς Διδυμότειχον καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀδριανοῦ. διατρίβων
δὲ ἐκεῖ, καὶ πάντοτε μὲν ἡδέως εἶχε τῷ μεγάλῳ δομestικῷ
συνεῖναι καὶ ὀμιλεῖν, ὡς καὶ διημερεύειν αὐτούς πολλάκις καὶ P. 223
διανυκτερεύειν ἐν ταῖς ὀμιλίαις· καὶ τότε δὲ ὀμιλῶν αὐτῷ,
15 τῆς ἀρχαίας τε ἀνεμίμησεν αὐτὸν πρὸς ἀλλήλους φιλίας
καὶ τῆς κατάκρας συναφείας οὐκ ἐν παρέργῳ, ἀλλὰ μετὰ τι-
νος φροντίδος καὶ σπουδῆς, καὶ ὧν μικρῷ πρόσθεν εἰρήκει
πρὸς αὐτὸν, ὅτε περὶ Συργιάννη ἐδεῖτο τῆς εἰρηκτῆς ἀπολυθῆ-
ναι, ὡς, οὐτ' ἂν εἴη τι τῶν πάντων ὃ κατὰ γνώμην αὐτῷ
20 τραχθῆναι ὃν αὐτὸν ἐθελῆσαι ἂν ποτε κωλύσαι, ἀλλὰ συγκα-
τεργάσεσθαι πάσῃ σπουδῇ, οὔτε εἰ κατὰ δὴ τινα τρόπον δό-
ξειεν αὐτῷ τῆς οἰκίας ἀποστάντα καὶ φιλότων καὶ γυναικὸς
καὶ συμπάντων εἰπεῖν χρημάτων, ἐπ' ἀλλοτριᾶς διατρίβειν, B
δυνήσεσθαι ἂν ποτε ἀποστήσεσθαι αὐτοῦ, ἀλλὰ τὴν μὲν

nen convenit: indeque non procul a castris Orchanis transeuntes, Scutarium accesserunt, et Byzantium libere traiecerunt, unde ad suos quisque lares remeavit. Imperator eos, qui de morte sua in castris fabulam disseminarant, criminis damnabat ille quidem magnopereque accusabat: non tamen pro merito multabat; veritus scilicet, ne odio avi id facere videretur.

9. Diebus non adeo multis Byzantii commoratus, femore iam persanato, Didymotichum et Adrianopolin excurrit. Ibi, cum antea semper cum magno domestico tam iucunde in sermone versari sole- ret, ut saepe dies, saepe noctes confabulando consumerentur, dum colloctioni vacant, veteris amicitiae et arctissimae coniunctionis, non per transennam, sed cogitato et de industria eum commonefacit: illorum praetera, quae nuperrime pro Syrgianne e carcere liberando roganti responderat: nihil penitus fore scilicet, quod si ille factum vellet, non idem ipse vellet; et in quo efficiendo non etiam omni studio elaboraret: neque si quo modo relicta patria, uxore, liberis, denique rebus omnibus, in solo peregrino aevum traducere institue- ret, posse unquam ab eo divelli: sed prius cum docturum, quam id intempestive atque insolenter faceret. Si ab ista cupiditate avertere

- A. C. 1329 ἀκαιρίαν τοῦ πράγματος καὶ τὴν ἀτοπίαν ὅση ἐκδιδάξειν. ἐὰν δὲ μὴ δύναίτο τῆς ὀρμῆς ἀφιστᾶν, καὶ αὐτὸν εἰπόντα πῦσι χαίρειν, αἰρήσεσθαι τὴν ἐπὶ ξένης πλάνην ἔτι τε εἰ αἴρεσις αὐτῷ δοθείη, πάντως δὲ παρὰ τοῦ τὰ τοιαῦτα δυναμένου θεοῦ τὸν ἕτερον αὐτῶν παρὰ τοῖς πλείοσι γενέσθαι, ἀπάσαις ψή-5 φοις αὐτὸν ἂν ἐλέσθαι τὴν ἐν ἄδου διατριβὴν, ὑπὲρ τοῦ αὐτὸν μακροῦ βίου ἀπολαύειν καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις, εἰ καθ' ἡγνιασοῦν αἰτίαν ξίφος αὐτὸν γυμνώσαντα συνέβη κατ' αὐτοῦ χωρῆσαι ὡς ἀποκτενοῦντα πάντως, ἔπειτα ἄκοντα εἰς τέλος C ἀγαγεῖν τὴν ἐπιχείρησιν κωλυθῆναι, μέμψασθαι μὲν ἂν τὴν 10 πρᾶξιν, ὡς οὐκ ἀγαθὴν, αὐτὸν δὲ δυνήσεσθαι μηδέποτε μισῆσαι. Μεταξὺ δὲ τῶν τοιούτων λόγων ἐπικόπτων τὴν ὀρμὴν, πάντων μὲν ἔλεγε τούτων ὁ μέγας δομῆστικός μεμνησθαι, καὶ V. 180 μᾶλλον ἢ τινῶν ἄλλων οἶεσθαι δὲ καὶ ψυχᾶς εἰ τις αἰσθησις καὶ μνήμη τῶν κατὰ τὸν βίον μετὰ τὴν ἐνθὲνδε ἀπαλλαγὴν, 15 πάντων μᾶλλον αὐτὸν ἐπιλήσεσθαι τῶν ἄλλων ἢ τῶν λόγων τουτωνὶ ἀνεξάλειπτα τῇ διανοίᾳ ἐγκεκολαμμένων. Ὅ, τι δὲ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα δύνασθαι νοεῖν, νῦν ἀγνοεῖν. Εἰκότως, εἰρηκεν ὁ βασιλεὺς· ἔτι γὰρ ἑαυτῷ τῶν τοιούτων τὴν δύναμιν D ἄδηλον παρακατέχειν, νυνὶ δὲ ποιήσειν φανεράν. τὴν γὰρ ἐν-20 δοθεν πρὸς αὐτὸν ἀκραιφνῆ καὶ καθαρὰν φιλίαν αὐτῷ μὲν εἶναι καὶ πάλαι δῆλῃν ἐκ πολλῶν βούλεσθαι δὲ νῦν καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οὐ Ῥωμαίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ἑσχατιαῖς γῆς βαρβάροις ἐνδηλον καὶ φανεράν ποιήσαι.

7. Num πρὸς ἔτι τούτοις?

11. ἀγαθὴ legebatur.

mentem eius non posset, se quoque rebus universis remisso nuntio, vitam cum illo vagam in locis exteris victurum. Deinde si a Deo, in cuius unius manu id est, optio sibi daretur, ut pro illo hac luce decederet, se omnimodis de annis suis ad illius annos additurum. Adhaec si quacunq̄ tandem de causa contingeret, ipsum stricto ense in se ad caedem ipsam ruere ac invitum reprimi, facinus quidem, ut malum, reprehensurum; eum tamen idcirco nunquam odio prosecuturum. Hic cursum orationis interrumpens magnus domesticus, omnium horum magis quam aliorum quorundam meminisse dixit; et arbitrari, si quis animis post fata rerum humanarum sensus et memoria restet, omnia potius, quam sermonem hunc, menti suae notis indelebilibus insculptum, oblivioni traditurum. Quid autem nunc ista sibi velint et quorsum spectent, haud assequi. Tum imperator: Recte; hactenus enim ipsum eorum vim celasse, quam nunc manifeste proditurus sit. Quam sincere ac pure illum corde suo amet, iam pridem multis argumentis cognovisse: cupere autem nunc eundem amorem suum ceteris quoque omnibus et Romanis et barbaris per terras ultimas clarum conspicuumque reddere: quod

τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, εἶγε καὶ αὐτὸς πορφύραν ἐνδύς καὶ πα- A.C. 1329
 ρασήμοις κοσμηθεὶς βασιλικοῖς, συμβασιλεύσει Ῥωμαίων καὶ
 συνεδριάζων αὐτῷ φανέεται καὶ χρηματίζων βασιλικῶς. καί-
 τοι τοῦτο δόξαι μὲν ἂν τοῖς ἔξωθεν ὑπερφύς, ὥσπερ δῆτα
 5 καὶ ἔστι, τῇ δὲ ἐνδοθεν πρὸς σέ μου διαθέσει παραβάλλων τις,
 ἠτιώμενον εὐρήσει παραπολύ. τὸ μὲν γὰρ κοινωνὸν ἐλέσθαι
 τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς εὐδοξίας μεταδοῦναι, καὶ ἄλλοις ἂν τισιν
 εὐροὶ τις εἰργασμένον πρὸ ἡμῶν τῇ δὲ φιλίᾳ καὶ τῇ συμ- P. 224
 πνοίᾳ, ἣν ἐν ἀλλήλοις ἐκτησάμεθα ἡμεῖς, καὶ τοὺς παρὰ
 10 ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσιν ἐπὶ φιλίαις ὑμνουμένους οὐκ ἐπ'
 ὀλίγον νομίζω παρηκοντικένας. ὅθεν εἴ τι καὶ τῶν θανα-
 σίων δοκεῖ εἶναι τοῖς ἄλλοις πῦσι, τῶν μετρίων ἔμοιγε φαί-
 νεται καὶ ὀλίγων, οὐ διὰ τὸ μάλιστα βούλεσθαι μόνον καὶ
 ὥσπερ τι δεῖγμα οἶεσθαι μικρὸν τῆς ἐνδοθεν στοργῆς τῆς
 15 περὶ σέ, ἀλλ' ὅτι καὶ Ῥωμαίους οὐ μικρὸν εἰς τὰ πρόγματα
 λυσιτελήσει. Βασιλεὺς μὲν οὖν ἐκ τούτων ἐπεχειρεῖ τὸν
 μέγαν δομέστικον πείθειν αὐτῷ συμβασιλεύειν καὶ συνδιέπειν
 τὴν ἀρχὴν ὃ δὲ καὶ αὐτὸς μὲν ἔλεγε τὴν ἴσῃν καὶ ὁμοίαν B
 ἔχειν περὶ τὸ πρῶγμα δόξαν, καὶ μέγα μὲν οἶεσθαι καὶ θαν-
 20 μασιὸν καθ' ἑαυτό τε εἶναι καὶ δοκεῖν τοῖς ἄλλοις ὥσπερ τις
 κορωνὶς τῶν ἐν ἀνθρώποις εὐτυχημάτων ὄν, τῇ φιλίᾳ δὲ
 αὐτῶν παραβαλλόμενον τῇ πρὸς ἀλλήλους, οὐδὲν τῶν θαν-
 μασιῶν εἶναι, οὐδὲ τῶν εἰκότως ἂν ἐκπλήξαι δυναμένον. ὃ
 γὰρ τὴν αὐτοῦ ζωὴν τῆς οἰκείας προτιθεὶς καὶ μεθ' ὅσης ἂν

quidem futurum sit, si et ipse purpuram indutus et imperatoriis in-
 signibus ornatus, una secum Romanis imperitet, sibi palam assi-
 deat, secum more imperatorio respondeat. Et quanquam hoc extra,
 inquit, singulare quiddam et eximium, ut sane est, videbitur: tamen
 si cum interiore mea erga te affectione comparetur, multo illa in-
 ferius reperietur. Nam et alii ante nos consortem imperii elegerunt,
 maiestatemque communicarunt: ab amicitia autem et voluntatum con-
 spiratione etiam a poetis historicisque praedicatos, non parum a
 nobis superatos opinor. Quamvis igitur aliis omnibus mirabile,
 mihi tamen mediocre et exiguum quiddam apparet: non solum quia
 maxime tibi volo et id tanquam parvum aliquod documentum in-
 trinseci summique amoris erga te mei existimo: sed etiam quia
 id Romanae rei publicae maiorem in modum proderit. His ratio-
 nibus imperator magnum domesticum permovere nitebatur, ut im-
 perii collega simul ad clavum sederet. Ille vero idem se prorsus
 sentire respondit; et magnum quiddam ac suspiciendum esse
 imperium Romanum per se, et aliis humanarum felicitatum quasi
 coronidem quandam et fastigium quoddam videri. Si tamen cum
 eorum mutua caritate conferatur, nec admirabile, nec merito ob-

A. C. 1329 ἡδονῆς τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀνθελόμενος ἀποθανεῖν, τί θαυμαστόν, εἰ καὶ βασιλείας μεταδοίη, ἢ εἴ τις καὶ τούτου θαυμασιωτέρου; τῆς δὲ εὐεργεσίας ἕνεκα ταυτησί πολλὰς μὲν ὀφείλειν χάριτας ὁμολογεῖν, καὶ λόγοις τε καθύσον οἷον τε τὴν ὑπὲρ αὐτῆς χάριν ἀφοσιῶν, ἔργοις τε ἀμείβεσθαι τοῖς ἴσοις, τὴν ὁμοίαν καὶ αὐτὸν ἐκ τῆς καρδίας αὐτῷ προσάγοντα καὶ φιλίαν καὶ στοργήν. ὃ δὲ αὐτῷ προστάττει νῦν δέχεσθαι τε καὶ ὡς τετελεσμένον νομίζειν ἤδη. τὸ γὰρ εἰς αὐτὸν ἤκον, οὐδὲν ἑλλείπειν τοῦ πεποῶσθαι, ἔργῳ δὲ τελεῖν μῆτε δύνασθαι, μῆτε κατὰ γνώμην αὐτῷ εἶναι μῆτε καθ' ἡδονήν. διὸ αὐτὸν τε παύεσθαι πείθειν ἐπιχειροῦντα περὶ τούτου καὶ αὐτῷ παραιτουμένῳ συγγινώσκειν. Βασιλεὺς δὲ οὐχ οὕτως ἔφρασκεν ἀπροφασίστως παραιτεῖσθαι χρῆναι, ἀλλὰ τὰς αἰτίας διδάξαντα πρῶτον καὶ τὴν ἀξίωσιν πείσαντα ὡς παραλόγον, οὕτως ἤδη ἀπολύεσθαι αἰτίας· πρὶν δὲ ταῦτα ποιεῖν οὐδὲ συνετόν, οὐδ' ἄγαν φιλοῦντος οὕτως ἕξ οὐδεμιᾶς αἰτίας ἰσχυρίζεσθαι τὸ μὴ πεισθῆναι ἂν ποτε. καίτοι γε εἰ μὴ τι ἄλλο, τὸ γοῦν ἀεὶ διαβεβαιοῦσθαι μηδὲν εἶναι μῆτε μεῖζον μῆτε ἔλαττον ὃ, θελήσαντος ἐκείνου, μὴ ἂν εἰς πέρας ἀγαγεῖν, αὐτὸν ἀξίον καταναγκάζειν πείθεσθαι αὐτῷ. εἰ δ' οὐχ οὕτως ἔχεις, δίκαιον διδάσκειν, ὡς ἂν εἰδείην τὸν πρότερον ἠπατημένος χρόνον. Οὕτως ἔφρασκεν ὁ μέγας δομέστικος ἔχειν, καὶ ἀεὶ τε διῖσχυρίζεσθαι πάντα πράττειν ἐθέλειν,

stupescendum esse. Qui enim alterius vitam suae antetulit et pro eodem summa cum voluptate emori elegit, quid mirum, si cum hoc imperium, aut si quid imperio praestantius est, dividat? De hac autem beneficentia multum se illi debere, idque ingenue confiteri, et verbis quam religiosissime possit gratias agere: re ipsa referre, cum animo eandem illi benevolentiae amorisque magnitudinem remetiat. Quod vero nunc sibi imponat, id se admittere et pro confecto ducere, (quod enim ad se attineat, nihil deesse, quo minus confectum sit,) re tamen nequire perficere: neque allubescere sibi, neque ullam iucunditatem parere. Quamobrem coeptis desistat sibi que recusanti ignoscat. Tum imperator, Non ita praecise nulloque praetextu recusandum: verum causas asserendas et quod postuletur cum ratione non congruere demonstrandum, atque ita demum culpam ab se amovendam: alioqui nec prudentis, nec valde amantis esse, asseverare simpliciter, nunquam sibi persuasum iri. Ac si non aliud, hoc unum certe, quod semper prae se ferat, nihil esse tam parvum aut magnum, quod eo volente non sit facturus, iure ad dandas manus posse compellere. Si aliter sit, par esse, ut demonstret, quo se hactenus dolis ductatum fuisse intelligat. Tum magnus domesticus, Non aliter esse, et semper sese affirmare factu-

ἅττα ἂν βούλοίτο αὐτός, καὶ νῦν οὐδὲν ἤτιον πρὸς τοῦτο A.C. 1329
 παρεσκευασμένος εἶναι. ἐφ' οὗ δὲ πείθειν νῦν ἐπιχειρεῖς,
 οὐ σώζειν τὴν ἀκολουθίαν τὸν λόγον. πᾶν γὰρ ἐθέλειν ποι- P. 225
 εἶν φαίην ἂν, ὃ οὐ δι' ἐμὲ ἂν γίγνοιτο, διὰ σὲ δέ· περὶ
 50 οὗ δὲ νῦν ὁ λόγος δι' ἐμὲ ὄντος, οὐ δίκαιον οὐδ' ἀναγκαῖον
 εἰς πειθῶ τῷ λόγῳ χρῆσθαι, ἄλλως τε καὶ αὐτὸν ὡσαύτως
 διακείμενον περὶ ἐμὲ καὶ τοῖς ὁμοίοις καὶ αὐτὸν χρώμενον
 λόγοις, οὐκ εὐλογον πρὸς ἐμὲ μὲν ἰσχυρὸν τὸν λόγον ἡγεῖσθαι,
 πρὸς σὲ δὲ μὴ δύνασθαι τὰ ἴσα. εἰ δ' ἐν ἀμφοτέροις ὁμοίαν
 10 ἔχει τὴν ἰσχύν, δίκαιον καὶ σὲ ὃ μᾶλλον ἐγὼ βούλομαι ποιῆ-
 σαι, ἄλλως τε καὶ περὶ ἐμοῦ τοῦ ζητουμένου ὄντος. Τοιού-
 των δὴ τινων καὶ πλειόνων ἑτέρων πρὸς ἀλλήλους εἰρημένων,
 βασιλέως μὲν ἐπιχειροῦντος πείθειν δέχεσθαι τὴν βασιλείαν, B
 τοῦ μεγάλου δομestίκου δὲ μήτε βουλομένου μήτε πειθομέ-
 15 νου, τὸ νῦν μὲν ἔχον διελύθησαν, οὗτ' ἀπαγορεύσαντος εἰς
 τέλος βασιλέως, οὔτε τοῦ μεγάλου δομestίκου ἀποσχέσθαι
 τοῦ πράγματος πείσαι δυνηθέντος βασιλέα. βασιλεὺς δὲ αὐ-
 τὸν οὕτως ἀνθιστάμενον ὄρω, δεῖν ἔγνω καὶ ἑτέρους πρὸς
 πειθῶ παραλαβεῖν, εἴ πως δυνηθεῖη δι' αὐτῶν πείσαι δέξα-
 20 σθαι τὴν βασιλείαν, καὶ παραλαβῶν Ἀνδρόνικον τὸν Ἀσά-
 νην, ὄντα τοῦ μεγάλου δομestίκου πενθερὸν, καὶ τὸν πρωτο-
 στρατόρα Συναδηγὸν, καὶ αὐτοῦ μεγάλου δομestίκου παρόν-
 τος, μετὰ τὸ διαλεχθῆναι περὶ τινων ἑτέρων πρὸς αὐτούς,
 ἤδη καὶ περὶ τοῦ προκειμένου προοιμιαζομένου, ὃ μέγας δο- C

rum quae ille velit omnia, et in praesens nihilo minus ad hoc ipsum
 paratum esse. Ceterum quod modo a se conetur impetrare, in eo
 non dici cohaerentia. Omnia enim prompte me executurum dixerim,
 inquit, quae non propter me, sed propter te fiant. Cum porro id, de
 quo nunc sermonem habemus, propter me sit, neque iustitia sinit,
 neque necessitas flagitat quidquam te verborum amplius persuasionis
 ergo proloqui. Nam quia tu ita affectus es erga me, ut ego erga te,
 et idem quod ego profiteris, non est secundum rationem existimare,
 orationem tuam apud me valere debere, meam apud te non item. Si
 igitur in utroque eandem vim habet idemque valet, decet ut tu quoque
 quod ego malim, id praestes, cum praesertim de me sit negotium. His
 et pluribus ultro citroque dictis, imperatore id agente, ut eum ad im-
 perii societatem capessendam induceret, magno vero domestico prorsus
 abnuente, in praesens digressi sunt: cum nec ille spem omnino abiice-
 ret: nec hic tantum valeret, ut a sententia illum detorqueret. Videns
 ergo adeo refractarium imperator, alios insuper in partem laboris huius
 vocare statuit, si forte per eos quod volebat consequeretur. Igitur
 Andronicum Asancem, ipsius socerum, et protostratorem Syradenum
 assumit: domesticoque coram praesente, postquam super aliis nonnul-

- A. C. 1329 μέστικός περι ὧν ἔσονται οἱ λόγοι συμβαλῶν, ἀνίστη τε τὸν βασιλέα τοῦ συνεδρίου, ὡς περί τινος ἀναγκαίου μέλλον διαλέξεσθαι, καὶ μόνον παραλαβὼν, ὥρμηξε τὸν θεόν, μηδὲν πρὸς τοὺς εἰρημένους περι ὧν βούλοιο εἰπεῖν, ὡς ὠφελείας οὐδεμιᾶς ἐκ τῶν λόγων ἐσομένης. εἰ γὰρ ἐνῆν ὑπὸ τινων⁵ πεισθῆναι, μᾶλλον ἂν τῶν ἄλλων πάντων ἐπειθετο αὐτῷ· αὐτοῦ δὲ ἐκ πολλῶν καὶ συνεχῶν ὁμιλιῶν πλέον ἤνυκτος οὐδὲν, θανμάζειν εἰ ἑτέροις τισὶν ἤλπισε τοῦτο γενέσθαι δυνατόν. βασιλεὺς δὲ ἤλγησε μὲν οὐκ ἐπ' ὀλίγον, ὄρων ἤδη τὴν
- D ἐπιχείρησιν οὐκ ἐσομένην ἀννοθῆναι δυνατόν. καὶ διετέλεσεν¹⁰ ἡμέρας οὐκ ὀλίγας ἀλγῶν τε καὶ πολλὰ τὸν μέγαν δομestικὸν καταμεμφόμενος τῆς ἀπειθείας καὶ τῆς οὐ καλῆς φιλοεικίας. ὅμως μέντοι τοῖς ἐκείνου πειθόμενος λόγοις ἀπέσχετο τοῦ λέγειν περι ὧν ὥρμητο πρὸς τοὺς εἰρημένους. καὶ αὐτοὶ δὲ ὅ, τι μὲν ἐμελλεν εἰρεῖν οὐκ ἤδεισαν ἀκριβῶς ὁ βασιλεὺς,¹⁵ ὅμως δὲ ἐκ τῶν εἰκότων στοχαζόμενοι ὡς, περί τινων μεγάλων διαλέξεσθαι μέλλοντος αὐτοῖς, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομestικὸν κωλυθείη· ἐν αἰτίαις τε αὐτὸν ἐποιοῦντο καὶ τὰ ἔσχατα ἠδικῆσθαι διετείνοντο ὑπ' αὐτοῦ. μηδεὶς δὲ ταῦτ' ἀκούων, ἀνεξέλεγκτα οἰέσθω ψεύδεσθαι ἡμᾶς διὰ τὸ μὴ πᾶσι μέχριστο
- P. 226 νῦν τὰ τοιαῦτα κατάδηλα γενέσθαι. ἴστω γὰρ θεὸς ὁ πάντα ἐφορῶν καὶ πᾶσι τοῖς γινομένοις αἰεὶ παρὼν καὶ τῶν ἀδήλων καὶ κεκρυμμένων ἀγνοῶν μηδὲν, ὡς οὐτ' ἐπὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς συγγεγραμμένοις ἀπῆσιν οὐτ' ἔχθραν οὔτε φιλίαν οὐτ' ἄλλο

lis eos compellavit, rem propositam exorsus est. Domesticus divi-
nans, quo de argumento texeretur oratio, e concilio imperatorem, ac
si quiddam necessarium haberet dicere, evocat; et seducens eum, per
Deum obtestatur, ne quid eorum quae decrevisset ad praesentes
proferret: utpote utilitate nulla inde consecutura. Nam si ab ullo
mortalium eo perpelli potuisset, ab ipso potuisse. Et quia multis
assiduisque congressibus actum egisset, mirari se, quomodo alios id
sibi effecturos speraverit. Imperator quoniam conatum suum fore
inanem cernebat, magno in dolore per dies complures fuit, deque
magni domestici inobedientia et parum honesta pertinacia querimo-
niam habuit. Verumtamen precibus eius obsecutus, de re tantopere
cupita conticuit. Illi alii, quid imperator voluisset, non satis norant:
nisi quod verisimiliter coniectabant, de arduis negotiis cum ipsis
acturum, a domestico impeditum fuisse: quam rem ei vitio vertebant
secumque iniquissime actum contendebant. Nemo autem qui ista
audit, nullo argumento probata nos scribere ac mentiri putet, quod
haec usque hodie non publice innotuerunt. Testor enim omnia in-
spectantem et universis, quae fiunt, semper praesentem incertorumque
et occultorum nihil nescientem Deum, me neque in ceteris omnibus,

τῶν πάντων οὐδὲν τῆς ἀληθείας προεθέμεθα, νῦν τε οὕτως A. C. 1329
 ὡς ἐγένετο περὶ τοῦ πράγματος τὴν διήγησιν ἀποδιδόμεν V. 182
 ὑμῶν, ὡς οὐχ ἄπαξ οὐδὲ δις καὶ τετράκις, ἀλλὰ καὶ πολ-
 λάκις βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ νέος Καντακουζηνὸν τὸν μέγαν
 5δομέστικον ὄλη γνώμη καὶ πάσῃ σπουδῇ τοῖς βασιλικοῖς
 ἠθέλησε κοσμήσαι παρασήμοις καὶ συγκάθεδρον αὐτῷ καὶ
 συμβασιλεύοντα ἀποδειῖξαι. αὐτοῦ δὲ παραιτουμένου ἰσχυ- B
 ρῶς καὶ μὴδ' ἂν εἴτι γένοιτο, πεισθήσεσθαι ἰσχυρίζομέ-
 νου, ἠγλησέ τε σφοδρῶς ὁ βασιλεὺς ἐπιπολὺ καὶ τῆς ἁκαί-
 10ρου κατεμέμψατο φιλονεικίας. τῷ μὲν δὴ ἔξωθεν σχήματι
 καὶ τῇ περιβολῇ οὐχ ἢ ἢ ἡξίου ἐγεγόνει ὁ βασιλεὺς· ἔργοις
 δὲ οὐδὲν ἦν σχεδὸν διαφέρων βασιλέως. ἢ τε γὰρ διοί-
 κησις τῶν πραγμάτων πᾶσα ὑπ' αὐτῷ ἦν, καὶ τὰ βασιλέως
 προστάγματα οὐχ ἤττον ἢ αὐτὸς βασιλεὺς ἐρυνθραῖς ὑπεση-
 15μαίνεται ὑπογραφαῖς, καὶ ἂ ἐξεφέρετο παρ' ἑαυτοῦ, τὴν ἴσῃν
 καὶ ὁμοίαν δύναμιν τοῖς βασιλέως εἶχεν, καὶ τᾶλλα ὅσα βα-
 σιλέως ἔργα ἦν, καὶ αὐτῷ ἔξῃν. στρώμασί τε γὰρ ἐφύπνωτε C
 βασιλέως, εἴποτε στρατευομένῳ συνέβαινε τοῖς αὐτοῦ σκευο-
 φόροις μὴ παρεῖναι, καὶ τῇ βασιλέως κλίῃ, ἢ μηδὲ νίῳ καὶ
 20βασιλεῖ, εἰ μὴ ἐπιτραπεῖή, ἔξεστιν, αὐτὸς ἀνεκλίνετο ἀκωλύ-
 τως ὁμοίως τε ἀπόντος καὶ παρόντος βασιλέως, ἐμβάσι τε
 ἐχρηῖτο ταῖς βασιλικαῖς ἀδεέστερον ἢ ταῖς ἰδίαις, ὅποτε συν-
 διανυκτερεύσει βασιλεῖ, καὶ πάντα ἐπραττε βασιλικῶς, ὡς

22. ἢ add. ED. P. συνδιανυκτερεύσει legebatur.

quae narravi, vel odium vel gratiam vel aliud quidquam veritati prae-
 posuisse: et nunc rem gestam ut gesta est vobis tradidisse. Neque
 vero semel bisve quaterve, sed saepius Andronicus iunior imperator
 Cantacuzenum magnum domesticum toto pectore et omni conatu or-
 namentis imperatoriis condecorare, sibi que assessorem et collegam coo-
 ptare contendit. Quo nimio opere detrectante confirmanteque, quo res
 cumque caderet, nunquam se obtemperatum, diu in gravi aegritonia
 versatus est et immodicam eius obstinationem in reprehensione posuit.
 Exteriores quidem habitu vestituque non eo incedebat, quo imperator
 postulabat: sed actionibus propemodum nihil ab eo differebat. Nam
 et rerum tota administratio penes illum erat; et edictis imperatoriis
 aequae ut ipse imperator minio seu cinnabari subscribebat: quaeque
 ipse protulisset, perinde accipiebantur, atque si ab ore imperatoris
 prodissent: et reliqua demum, quaecumque imperator faceret, ead-
 em ipsi licebant. Nam et in eius stragula veste somnum capiebat,
 si quando in expeditione contigisset ministros suppellectilem seu im-
 pedimenta portantes non adesse: et in grabatulo eiusdem (quod nec
 filio, et quidem imperatori, nisi id ei parens deferret, fas erat) ipse
 liberrime, idque eo tam praesente, quam absente, meridiabatur: et

A. C. 1329 καὶ βασιλέα δρῶντα τὰ τοιαῦτα ἤδεσθαι τε ἄγαν ὑπερφυῶς καὶ τοῖς ἄλλοις ἐνδείκνυσθαι ὡς εἶη αὐτῷ καθ' ἡδονήν. τὰ τοιαῦτα δὲ οὐδὲ τῇ βασιλίδι Ἄννη ἄγνωστα ἦν, ἀλλὰ παρούσης καὶ αὐτῆς, ἐπράττετο πολλάκις, ὡς καὶ βασιλέα πρὸς Δτὸν μέγαν δομέστικον λέγειν, ὅτι „τί δ' ἂν εἶη δεινόν, εἰ ἂν ἰδιά, ταῦτα καὶ δημοσίᾳ πραχθεῖη καὶ τοῖς πᾶσι γένοιτο καταφανῆ”; ὁ δ' οὐδὲν ἤττον ἢ πρότερον ἀπεωθεῖτο, ἀρκεῖσθαι τοῖς παροῦσι φάσκων. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τῆς ἀληθείας ἕνεκα τοσαῦτα εἴρηται ἡμῖν.

P. 227 *ι.* Οὐ πολλοῖς δὲ ἔτεσι πρότερον Ζαχαρίας Μπενέτος 610 ἐκ Γεννοῦας τῇ Χίῳ ἐπιθέμενος ἐκράτησεν αὐτῆς. βασιλεῖ δὲ Ῥωμαίων τῷ προεσβυτέρῳ Ἀνδρονίκῳ διὰ τὰς συχνὰς ἐφόδους τῶν Περσῶν κατὰ τῶν πρὸς ἑω τοῖς Ῥωμαίοις ὑπηκόων πόλεων οὐ ῥαδίως ἔχοντι πολέμῳ τὴν νῆσον Ῥωμαίοις ἀνακτᾶσθαι, ἔδοξε λωσιτελεῖν εἰρηνικὰς πρὸς Ζαχαρίαν σπονδὰς 15 θέσθαι, ὥστε Χίον μὲν ἐπὶ δέκα ἔτεσι κατέχεσθαι παρ' αὐτοῦ καὶ μηδένα βασιλεῖ παρέχειν φόρον, ὀνομάζεσθαι δὲ μόνον βασιλέως καὶ σημαίας ἐπὶ τῶν τειχῶν ἀνάγεσθαι βασιλικὰς, μετὰ δὲ τὴν δεκαετίαν πάλιν Ῥωμαίοις τὴν νῆσον ἀποδιδόναι. τοιαύτας μὲν βασιλεὺς τὰς πρώτας σπονδὰς ἔθετο 20 πρὸς Ζαχαρίαν ἐν τοῖς αὐτοῖς δὲ ἔτεσιν αὐτὸς περιποιεῖ τε V. 183 τὴν νῆσον ἑαυτῷ ὑποποιοῦμενος τοὺς Χίους, καὶ Ὠχύρου τὴν πόλιν τὰ τε πεπονηκότα ἀνοικοδομῶν, καὶ εἶπου δέοι, τοῖς

si quando simul pernoctassent, cothurnis eius licentius quam suis utebatur, agebatque imperatorie omnia: ut imperator intuens, etiam atque etiam vehementerque lactaretur et gaudium suum nec apud alios tacitum habere posset. Nec ista Annam imperatricem latebant: in cuius conspectu eadem saepe faciebat: ut imperator ei nonnunquam diceret, Quid tandem foret mali, si quae privatim agis, publice fierent, noscerenturque ab omnibus? Ille nihilo minus ut semper renitebatur, praesentibus se contentum autumans. Ac de his quidem veritatis testificandae causa tantum dixisse sufficiat.

10. Non multis ante annis Benedictus Zacharias Genuensis Chium invadens, ea potitus est. Cum vero seniori Andronico propter frequentes et infestas Persarum in urbes orientales Romanorum incursiones difficile esset insulam recuperare, pacem cum Zacharia composuit, sub ea conditione, ut is Chium retineret per decennium, nec esset tributarius: tantum ut insula imperatoris vocaretur et in muris signa eius figerentur: eo tempore finito, Romanis restitueretur. Hoc foedus primum cum Zacharia percussit imperator. Intra eodem annos Zacharias, Chiis subactis, insulam sui iuris fecit: Ochyrum oppidum et alia vetustate ruinosam instauravit: et sicubi opus erat, muros in altitudinem maiorem eduxit: fossas, item et

τείχεσιν ὕψος προστιθεῖς, καὶ τάφρους τε καὶ ἄλλα ἔξαρτύο- A. C. 1329
 μενος ἃ ἐμελλε λυσιτελήσειν, εἰ κατασταίῃ πρὸς τὸν πόλεμον. C
 μετὰ δὲ ταύτας τὰς δεκαετιεῖς οὐ ῥαδίαν ὄρων ὁ βασιλεὺς τὴν
 παράληψιν τῆς Χίου διὰ τὸ ὠχυρῶσθαι, ἄλλως τε καὶ Ζα-
 5 χαρίου προσειβίαν πέμπαντος καὶ βασιλέως δεομένου μὴ περὶ
 τῆς νήσου ἐνοχλεῖν, ἐτέρας ἔθετο πενταετιεῖς ἐπὶ τοῖς ἴσοις
 καὶ ὁμοίοις, καὶ μετ' αὐτὰς ἐτέρας πάλιν. καὶ τετελευτηκότος
 Ζαχαρίου, τῆς τε Χίου καὶ τῆς πανουργίας οἱ παῖδες κατα-
 λειφθέντες κληρονόμοι, οὕτω διεπαιδαγώγουν βασιλέα, πρὶν
 10 τὰς οὖσας ἐξικέσθαι ἐτέρας τιθέμενοι καὶ ἔργῳ μὲν αὐτοῖ
 καρπούμενοι τὴν Χίον, ψιλῆ δὲ προσηγορία βασιλεῖ παρέχον- D
 τες αὐτῆς κυρίῳ εἶναι. τῶν σπονδῶν δὲ αὐτοῖς τότε πρὸς
 ἔξοδον ἤδη οὖσῶν, Καλόθετος τῶν παρὰ Χίοις δυνατῶν ὁ
 μάλιστα διαφορώτατος, τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ οἴκῳ προσω-
 15 κειωμένος ἐκ πολλῶν ἐτῶν, (πατέρες τε γὰρ ἐκείνου τοῖς με-
 γάλῳ δομεστικῷ πατράσιν ἐς τὰ μάλιστα ἦσαν φίλοι καὶ
 οἰκεῖοι, καὶ αὐτὸς αὐτῶ,) οὗτος δὲ ὁ Καλόθετος τῆ τοῦ μεγά-
 λου δομεστικῷ μητρὶ τότε προσελθὼν Διδυμοτείχῳ ἐνδιατρι-
 βούσῃ καὶ τὴν τε κακουργίαν τῶν Λατίνων ἀπαγγείλας, ἧ
 20 χρώμενοι ἀπεστέρησάν τε Ῥωμαίους τῆς Χίου τὴν ἀρχὴν
 καὶ νῦν ἐπὶ τοσοῦτον κατέχουσιν ἔξαπατῶντες, πρᾶγμα οὐκ
 εὐκαταφρόνητον, οὐδ' οἷον ῥαδίως τινὰ αὐτὸ καταπρόεσθαι
 (δύο γὰρ πρὸς ταῖς δέκα μυριάσι χρυσίου ἐτησίους τελεῖ φό- P. 228
 ρους,) τὴν τε εὐνοίαν αὐτοῦ τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν συνήθειαν

alia adornavit, quae usui essent, si bello peteretur. Elapso hoc
 decennio cum videret imperator, Chium sic munitam haud sine
 magno labore posse recipi: et accessisset praeterea legatio a Zacha-
 ria, qua rogabatur, ne sibi propter insulam negotium exhiberet,
 quinquennium sub iisdem conditionibus adiecit: rursumque aliud
 quinquennium. Zacharia autem mortuo, filii eius ut Chii, ita paternae
 calliditatis haeredes et imperatorem instar pueri tractantes, priusquam
 anni concessi finirentur, alios paciscebantur: et cum re quidem ipsi
 insula fruerentur, solo nomine imperatorem esse dominum sinebant.
 Iam foedus exhibat, cum Calothesis unus de Chiis dynastis maxima-
 rum opum, cui cum domo magni domestici vetus et summa erat
 necessitudo (avi enim eius domestici maioribus amicissimi coniun-
 ctissimique fuerant, ut et ipse domestico) hic igitur Calothesis ad
 matrem eius per id tempus Didymotichi manentem adiit, Latinorum
 ei scelus indicavit, qui Romanos insula spoliassent, quam per frau-
 dem tamdiu occuparent: et rem haud contemnendam, neque temere
 de manibus dimittendam videri, cum in annos singulos centum vi-
 ginti aureorum millia pensitet. Benevolentiam quoque suam et con-
 iunctionem consuetudinis cum ipsa et eius filio in medium attulit,

A. C. 1329 τὴν τε πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν υἱὸν· τελευταῖον συνεβούλευεν ὡς εἰ εἴη δυνατὸν βασιλέα στόλῳ εἰς τὴν Χίον βοηθῆσαι, αὐτὸν τὰ μέγιστα ἂν συνάρασθαι πρὸς τὸ ἀνακτησάσθαι τὴν νῆσον, τὰ πρῶτά τε δυνάμενον παρὰ Χίοις καὶ πολλοὺς ἑτέρους προσεταιρισάμενον καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν. εἶναι δὲ καὶ ἀφορμὰς οὐκ ἀγεννεῖς τοῦ πρὸς Μαρτῖνον πολέμου τό, τε πρὸς ἔξοδον ἤδη εἶναι τὰς σπονδὰς, καὶ τὸ, βασιλέως ἀγνοοῦντος, ἀκρόπολιν ἐπὶ τῇ Χίον βία κατασχεῖν οἰκοδομεῖν.

B ἐδεῖτό τε αὐτῆς σκέπασθαι περὶ αὐτοῦ πρότερον καλῶς, ὅπως μὴ αὐτῇ ἐς κίνδυνον τὰ πράγματα χωρήσει, βασιλέως οὐ μετὰ 10 τῆς προσηκούσης δυνάμεως ἐκεῖ ἐλθόντος. περὶ πλείστου μὲν γὰρ ποιεῖσθαι καὶ τὸ Χίον Ῥωμαίοις προσχωρῆσαι, ὠφέλειαν παρέξουσιν οὐ τὴν τυχοῦσαν· οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν οἰκείων προνοεῖσθαι, ὡς εἰ μὴ κατὰ γνώμην αὐτῇ τὰ πράγματα χωρήσει, πανοικεσία διαφθορησομένου, εἰ κα- 15 τὰδηλον γένοιτο Λατίνοις, ὅτι αὐτοῦ πράττοντος ἐπεστράτευσεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς. οὗ δὲ ἔνεκα αὐτῇ τὴν γνώμην ἀναθεῖναι πρώτη, ὡς ἅττα ἂν αὐτῇ δοκοίη ἐκείνου διαπραξομέ- 20 νου. Τοιαῦτα μὲν ὁ Καλόθετος τῇ μητρὶ τοῦ μεγάλου δομestίκου κρύφα περὶ Χίου διειλέχθη· ἣ δὲ ἐπέβρωσέ τε μάλ- 20 λον πρὸς τὸ ἔργον αὐτὸν καὶ καλῶς ἔφρασκε καὶ λυσιτελοῦντως βεβουλεύσθαι καὶ Ῥωμαίοις καὶ ἑαυτῷ. ἔπει δὲ αὐτῇ τὴν πρᾶξιν ἀναθεῖναι πρώτη διὰ τὴν ἀρχαίαν οἰκειότητα καὶ

4. πρῶτά τε ED. P. pro πρώτα τό.

ac tandem auctor fuit, ut, si posset, imperator classem subsidiariam in Chium mitteret: ipse vero qui per se plurimum opibus et gratia valeret, multosque alios tum amicos, tum cognatos ad societatem aggregaturus esset, ad insulam vindicandam vires suas coniungeret. Praeclaram autem occasionem belli contra Martinum fore, tum quod foederis tempus iam exspiraret; tum quod, imperatore inscio, arcem ad Chium vi subiugandam exstrueret. Orabat tamen illam, negotium prius perpenderet diligenter, ne ipse caput et fortunas suas in periculum adduceret, si imperator cum copiis non iustus eo adnavigaret. Sibi quidem nihil esse optatius, quam Chium quoque non mediocriter fructuosam sub Romanorum ditionem succedere: nihilo minus se sibi ac propinquis suis prospicere. Si namque res secus evenirent, cum tota stirpe vita et facultatibus exutum iri; nempe Latinis resciscentibus, eius impulsu imperatorem cum hostili classe advenisse. Ideo porro se ipsi ante omnes mentem suam aperire, quod imperator per omnia ex eius iudicio arbitrioque acturus sit. Haec matri magni domestici clam de Chio Calothenus; quae stimulos ei maiores subiecit bonumque et utile tum Romanis tum sibimet quoque consilium dedisse affirmavit. Et quia ad se primum pro

τὴν εὐνοίαν ἣν ἔσχηκεν ἐκ παλαιῶν πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν Α. C. 1329
 υἱὸν, αὐτὴ καὶ διαπράττειται ὅπως ἄριστα αὐτῷ ἔξει. Ἐκείνη
 μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε· πέμψασα δὲ ἐκ Βυζαντίου βασιλέα
 καὶ τὸν υἱὸν εἰς Διδυμότειχον ἐκάλει, ὡς ἀναγκαίων περὶ
 5 διαλεξομένη. οἱ δ' εὐθύς, τῶν ἄλλων ἀμελήσαντες, εἶχοντο
 ὁδοῦ· γενόμενοι δὲ ἐν Διδυμοτείχῳ, ἐπεὶ ἐπύθοντο περὶ ὧν D
 καλοῦντο, ἠδέως τε ἐδέξαντο τοὺς λόγους καὶ ἐδόκει δεῖν V. 184
 ὡς περὶ ἀναγκαίου τῆς Χίου παρασκευάζεσθαι τὰ πρὸς τὸν
 πόλεμον προθύμως. τὸν τε Καλόθετον ἰδίᾳ μετακαλεσάμε-
 10 νοι, ἐκάτερος αὐτῶν λόγοις τε ἐπέρρωσαν πρὸς τὸ ἔργον ἐπα-
 γωοῖς καὶ δάροις φιλοφρονησάμενοι ἀξίως ἑαυτῶν, ἐτι δὲ καὶ
 ἐπαγγελάμενοι αὐτὸν τε καὶ γένος εὖ ποιήσειν, ἐξέπεμψαν πρὸς
 Χίον, ὡς ὧν ἂν δέοιτο παρασκευασόμενον πρὸς τὸ Λατίνοις, ἣν
 δέη, ἐπιθέσθαι. αὐτοὶ δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπαναστρέψαντες,
 15 τριήρεις τε ἐναυπηγοῦντο, καὶ τᾶλλα παρεσκευάζοντο ὡς πλεν-
 σούμενοι ἐς Χίον. σκεπτομένοις δὲ αὐτοῖς ἦντινα ἐξέσται τοῦ
 πολέμου εὐπρόσωπον ἀρχὴν λαβεῖν, ὃ μέγας δομέστικος συνε- P. 229
 βούλευε τὰς μὲν τριήρεις ναυπηγεῖσθαι καὶ τὰ ὄπλα ὧν δέονται
 παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικὸν συλλέγειν, οἱ ἐπιβήσονται, καὶ
 20 ὀπλίτας. ἐπεὶ δὲ αἱ τε σπονδαὶ τῷ Μαρτίνῳ ἐν ἐξόδῳ εἰσὶν
 ἤδη, καὶ ἄκραν, βασιλέως μὴ ἐπιτρέψαντος, οἰκοδομεῖ ἐπὶ τῷ
 καταδουλώσασθαι τὴν νῆσον, πρόσταγμα πρὸς ἐκεῖνον αὐτοῦ
 πεμφθῆναι, ἅμα μὲν αὐτὸν αἰτιωμένου ὡς τὴν ἄκραν, αὐτοῦ
 μὴ συνειδότος, οἰκοδομοίῃ, κελεύοντός τε τὸ οἰκοδομεῖν ἔσῃ

23. αἰτιωμένου ED. P. pro αἰτιώμενον.

familiaritate, quae illi secum et cum filio inde a maioribus inter-
 cessisset, referendum putavisset, se rem optime confecturam. Haec
 illa. Inde imperatorem et filium Byzantio Didymotichum, ut de
 necessariis quibusdam cum ipsis actura, accersit; qui illico in viam
 se dederunt. Audita causa, ob quam essent evocati, laetitiam ce-
 perunt bellumque pro Chio, ut rem praecipui momenti, prompte
 comparandum decreverunt. Accitum quoque Calothetum uterque
 verbis efficacibus confirmarunt et pro dignitate munerarunt: da-
 tisque promissis, se ipsi et generi eius benefacturos, Chium dimi-
 serunt, ut quibus opus foret ad Latinos in tempore adoriundos praepararet; ipsi Byzantium reversi, triremes fabricandas locarunt et
 cetera, tamquam Chium navigaturi, curaverunt. Dum vero circum-
 spicerent et honestum aliquod belli principium quaererent, magnus
 domesticus, triremes et arma necessaria conficienda, copiamque na-
 valem et gravis armaturae militem, qui conscenderet, colligendum
 suadebat. Et quoniam foederis cum Martino terminus adesset, ipse-
 que inconsulto imperatore arcem ad insulam servitute opprimendam
 exaedificaret, mandatum illi mittendum, quo tum de facto incusare-

A. C. 1329 καὶ περαιτέρω μὴ προβαίνειν ἅμα δὲ καὶ τὰς σπονδὰς ὡς εἰ βούλοιο ἐτέρας θέσθαι, τῶν οὐσῶν ἤδη ἐξηκουσῶν, εἰς Βυζάντιον ἔλθειν. κὰν μὲν παύσηται τε οἰκοδομεῖν καὶ γενόμενος ἐν Βυζαντίῳ περὶ ἐτέρων δέοιτο σπονδῶν, ὅ, τι ἂν εἴη σκεψαμένοις βέλτιον ποιεῖν. ἢ γὰρ μηκέτι Χίου Μαρτίνου⁵ ἄρχειν δίκαιον εἶναι, ἀλλ' ἕτερον τρόπον εὖ ποιεῖν, τὴν νῆσον δὲ τελεῖν ὑπὸ Ῥωμαίους· ἢ σπονδὰς οὐ κατὰ τὰς προτέρας, ἀλλ' ἐφ' οἷς ἂν αὐτοῖς βέλτιον δοκοίη τίθεσθαι, ὥστε αὐθις Μαρτίνον Χίου ἄρχειν ἐπὶ χρόνον τινα ῥητόν. εἰ δὲ μῆτε παύηται οἰκοδομῶν, σπονδῶν τε μὴ δέοιτο ἐτέρων, ὡς¹⁰ ἤδη βεβαίως τῆς νήσου ἐχομένης, τότε παρεσκευασμένων ἑπτὰ τριήρων οὐσῶν, τὴν ταχίστην ἐπιπλεῖν· πέμπειν δὲ καὶ ἕτερα γράμματα Χίοις, κελεύοντα καὶ αὐτοῖς ἀποσχέσθαι τοῦ οἰκοδομεῖν, ὡς ἢ παύοιτο καὶ ἄκων, οὐκ ἔχων τοὺς συναιρομένους, ἢ εἰ βιάζοιτο καὶ ἄκοντας, μᾶλλον ἐκπο-¹⁵ λεμωθεῖεν πρὸς αὐτόν. Οὕτω βουλευσαμένοις ἐδόκει δεῖν τά τε γράμματα εἰς Χίον πέμπειν, καὶ τριήρεις τὰς τε οὕσας ἐπισκευάζειν καὶ ἐτέρας ἐπιναυπηγεῖν. τὰ μὲν οὖν γράμματα βασιλέως ἀφιγμένα πρὸς Μαρτίνον, πλέον ἤνυσαν οὐδὲν, ἀλλ' ἀναγνοὺς, μᾶλλον ἔργου εἴγετο καὶ πᾶσαν ἐπεδεί-²⁰ κνυτο σπονδὴν, ὥστε τὴν ἀκρόπολιν ἀπαρτίσαι ὧν ἂν δέοιτο τὴν βασιλέως φθάσας ἐφοδόν. ἤδη γὰρ ὑπόπτειε καὶ αὐτός.

D Μπενέτος δὲ ὁ Μαρτίνου ἀδελφὸς ἐν διαφορᾷ πρὸς ἐκείνον καταστάς, ὅτι χρυσίων ἐξακισχιλίων ἀποστεροῖτο παρ' αὐτοῦ,

tur et exstructione desistere iuberetur: tum, si foedus novum cuperet, priore iam exacto, Byzantium venire moneretur. Si aedificare cessarit, et Byzantium profectus, pacta nova rogaverit, quod re considerata melius censebitur, se facturos. Etenim aut iustum esse, non pati Martinum Chio imperare: sed alio modo de illo mereri insulamque Romanis parere: aut foedus non in eas condiciones, in quas antea, sed quibus ipsis libuerit, ineundum: nempe, ut Martinus rursus ad tempus certum praesit: et si neque aedificare destiterit, neque foedera nova quaesierit, ac si iam firma sit ei insulae possessio, tum instructis triremibus primo quoque tempore illuc contendendum; mittendasque insuper litteras, quae Chios in aedificando pergere ventent: ut hac ratione aut invitus desinat, ab operis desertus; aut si etiam nolentes coegerit, sibi infensiores reddat. Itaque consilium ceperunt, ut Chiis scriberent, et paratas triremes armarent novasque adderent. Ac epistola quidem Martino reddita, frustra fuit: ea siquidem lecta, operi magis institit, summa adveniens, ut arx absolveretur, et ut quibus esset opus, iis ademptum imperatoris, quem iam suspicione et ipse praecipiebat, anteverteret. Benedictus porro cum Martino fratre litigans de sex aureorum millibus, quae

ἂ ἐχοῖν αὐτὸν ἐκ τῶν δημοσίων τῆς Χίου φόρων λαμβάνειν A. C. 1329
 ἐτησίως, προσήκοντα ἐκ πατρῶου κλήρου, ἦκεν ὡς βασιλέα τὴν
 ἀδικίαν ἐγκαλῶν τῷ ἀδελφῷ καὶ τυχεῖν δεόμενος ἐπικουρίας.
 γραμματεῖά τε ἐδείκνυ ἂ σαφῶς πολλὴν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τὴν
 5 ἀδικίαν κατηγορεῖ καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην. βασιλεὺς δὲ ἐπηγγέ-
 λετό τε τιμωρήσειν αὐτῷ ἐφ' οἷς ἀδικεῖται ἀφικόμενος ἐκεῖ, καὶ
 αὐτὸς οὐδὲν ἤττον ἂ παρὰ Μαρτίνου ἀδικεῖται ἀπολήψεσθαι.

ια. Παρεσκευάζετο μὲν οὖν στόλος πέντε καὶ ἑκατὸν νεῶν, P. 230
 ὧν ἦσαν ὀλίγῳ ἐλάσσους εἰς τὰς δύο μοίρας διήρεις καὶ τριή- V. 185
 10 ρεις, ἔξ ὧν ἦσαν ἵππαγωγοὶ ὀκτὼ ἄγουσαι τριακοσίαν ἵππον· Β
 αὶ λοιπαὶ δὲ μονήρεις ἦσαν. ἐπεὶ δὲ παρεσκευασμένοι ἦσαν,
 τὴν τε ἵππον ἐσεκόμιζον καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια. ἦν τε ἄμιλλα
 πολλὴ τοῖς τριηράρχαις, ἐκάστου φιλονεικοῦντος πολυτε-
 λεία καὶ λαμπρότητι παρασκευῆς τοὺς ἄλλους ὑπερβαλέσθαι.
 15 καὶ τὰ τε ἄλλα ἐξηρτύοντο πρὸς τὸ μεγαλοπρεπέστερον καὶ
 τὰ πληρώματα ἐκόσμου ἰδίους παρασήμοις ἐν τε ὄπλοις καὶ
 ἀσπίσιν. ἦσαν γὰρ οὐ τῶν τυχόντων, ἀλλὰ τῶν τε εἰγενῶν C
 καὶ μεγάλα δυναμένων. συνέπλεον δὲ τῷ βασιλεῖ οὐ μόνον
 ὀπλίται καὶ ψιλὸς πολὺς, ἀλλὰ τῶν τε συγκλητικῶν οὐκ ὀλί-
 20 γοι, καὶ στρατιωτῶν οὐ μόνον οἱ χρησόμενοι τοῖς ἵπποις,
 ἀλλὰ καὶ ἄλλος ἕμιλος πολὺς. ἐπεὶ δὲ πάντα ἤδη ἐπεπόριστο
 καὶ οὐδὲν ἐνέδει ἔτι, ἄραντες ἐκ Βυζαντίου ἐπλεον ἐπὶ Χίον.
 γνώμην δὲ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ὡς ἦν ὁ Μαρτίνος τὸν ἐπίπλου
 πυθόμενος, πρὶν εἰς τὴν νῆσον καταῤῃαι, ἀφίκηται πρὸς αὐ-

sibi in annos singulos hereditario iure de publicis vectigalibus de-
 bebantur, quibusque ab eodem fraudatus erat, ad imperatorem se con-
 tulit, fratris iniquitatem accusans et auxilium flagitans: quin etiam
 litteras exhibens, quibus magna illius iniustitia improbitasque coar-
 guebatur. Imperator et se, ubi eo venisset, scelus vindicaturum, et
 Benedictum pecuniam intersersam recepturum promisit.

11. Itaque classis centum et quinque navium comparabatur, e
 quibus paulo pauciores erant duorum generum, biremes et triremes
 videlicet, et ex his hippagogi octo, in iis equi trecenti, reliquae
 uniremes. His paratis, equitatum et cibaria imposuit. Tum non
 levis contentio trierarchis incidit, dum quilibet ceteros sumptuoso
 apparatu superare nititur, et cum alia magnifice instruit, tum classia-
 riorum arma et clypeos suis insignibus exornat: nec enim de in-
 fima plebe, sed viri nobiles et admodum copiosi erant. Navigabant
 porro cum imperatore non modo gravis et levis armaturae multi,
 verumetiam de proceribus non pauci, et praeter equites multitudo
 item non spernenda. Omnibus rite paratis, Byzantio vela in altum
 dantes, cursum in Chium dirigunt. Statuerat vero imperator, ut si
 Martinus, adventu classis audito, priusquam in insulam descendere-

A. C. 1329 τὸν καὶ δεηθῆ περιὲ αὐτῆς, τὴν μὲν ἀκρόπολιν, ἣν αὐτὸς
 ἀποδοῦμαι, τὰ ἐλλείποντα ἐπισκευάσας, κατασχεῖν φρουρᾷ τῆς
 εἰσέπειτα ἀσφαλείας ἕνεκα· Μαρτίνῳ δὲ τῆς ἄλλης νήσου ἐπι-
 τρέψαι ἄρχειν, ἀποδίδοντι ἐτησίως Μπενέτῳ ἢ πρότερον χρή-
 D ματα ἀπεστέρει. ὁ δ' οὐ μόνον ἐποίει τῶν δεόντων οὐδὲν, ἀλλ' 5
 ἐπεὶ ἐπύθeto ὅσον οὐδέπω ἐπιπλέοντα τὸν στόλον, τὰς μὲν τριή-
 ρεις ἃς εἶχε (τρεῖς δὲ ἦσαν,) εἰς τὴν θάλασσαν κατέδυσσε κενάς·
 Ῥωμαίων τε τοῖς τὴν νῆσον κατοικοῦσι μηδενὶ ἐκέλευσεν ἐξεῖ-
 ναι ὄπλοις χρῆσθαι, θάνατον δὲ εἶναι τὴν ζημίαν τῇ χρωμένῳ.
 αὐτὸς δὲ τὰς τε πύλας τῆς πόλεως ἀσφαλισάμενος καὶ τὰ ἄλλα 10
 καταστήσας ἢ αὐτῷ ἄριστα ἐδόκει ἔχειν, ἅμα ὀκτακοσίοις οὐς
 εἶχε, φραζάμενοι ἀνῆλθον εἰς τὰ τεῖχη ὡς ἀμυνόμενοι ἐπι-
 όντα βασιλέα. ἤδη γὰρ ἀντίσταντο ἀναφανδόν, καὶ οὐδὲ ση-
 μαίᾳς τὰς βασιλικὰς ἤξιώσαν ἀναγαγεῖν ἐπὶ τὰ τεῖχη, ὥσπερ
 ἦν ἔθος, ἀλλὰ τὰς Μαρτίνου μόνας, ὡς βεβαίως ἤδη τῆς νή- 15
 P. 231 σου ἐχομένης. Καλόθητος δ' ἅμα τοῖς περιὲ αὐτὸν, ὄπλοις μὲν
 οὐκ ἐτόλμων χρῆσθαι τῇ δέει τῶν Λατίνων· παρεσκευασμέ-
 νοι δὲ ἦσαν ὡς ἐπιθησόμενοι αὐτοῖς, ἐπειδὴν ὁ βασιλεὺς εἰς
 τειχομαχίαν καταστῆ. Μαρτίνος μὲν οὖν οὕτω τοῖς ὀκτακο-
 σίοις πεποιθὼς, ἀντικατέστη πρὸς τὴν μάχην. βασιλεὺς δὲ τῆ 20
 νήσῳ ὡς προσέσχεν, ἀπόβασίν τε ἐποιεῖτο τῆς γῆς εὐθὺς
 κρατῶν, καὶ τὴν ἵππον ἐξάγων παρεσκευάζετο πρὸς τὴν τει-
 χομαχίαν. Μπενέτος δὲ ὁ Μαρτίνου ἀδελφὸς φρουρίον τε

5. ὁδ' οὖν vitiose pro ὁ δ' οὐ legebatur.

tur, pro ea rogatum veniret, reliquum arcis aedificare et pro secu-
 ritate in futurum praesidium illi imponere: Martino, restituenti
 Benedicto ceterorum annorum quam ei detraxerat pecuniam, reliquae
 insulae praefecturam committere. Qui tamen non solum nihil eorum
 fecit, quae debuit: sed ubi appropinquare classem intellexit, ternas
 triremes suas, easque vacuas in mare demersit, Romanisque insulam
 habitantibus, mortis poena proposita, armis interdixit: urbis portas
 communiit et cetera quam visum est optime constituit, octingen-
 tosque armatos quos habebat, in muris ad imperatoris impetum
 repellendum collocavit: iam enim non dubie rebellabatur, nec signa
 imperatoria in moenibus pro consuetudine, sed Martini dumtaxat
 figebantur: quasi insula ab eo certo iam acquisita et mancupio
 obtenta esset. Calothesis cum suis Latinorum metu corripere arma
 ultro non audebat: sed ad operam praestandam, ubi imperator
 oppugnare urbem coepisset, parati erant. Martinus octingentis illis
 confisus, se defendere instituebat. Imperator ad litus appulsus, et
 excussione facta, terra statim potitus, producto equitatu ad oppu-
 gnationem accingebatur. Benedictus Martini germanus castellum
 iactu lapidis ab oppido dissitum tenens, venit, illudque imperatori

καὶ αὐτὸς κατέχων οὐ μακρὰν τῆς ἄλλης πόλεως ἠχοδομημέ- A. C. 1329
 νον, ἀλλ' ὅσον ἀφ' ἑκατέρου πρὸς τὸ ἕτερον λίθῳ σχεδὸν
 ἐξικνεῖσθαι, ἐνεχείρισεν ἐλθὼν τῷ βασιλεῖ, πολλὰ τοῦ ἀδελ- B
 φοῦ κατηγορῶν ὡς καὶ ἀνόητα καὶ ἄδικα πράττειν ἐγνωκό-
 5τος τοῦτο μὲν, εἰ πρὸς τσαύτην δύναμιν ἀντισχῆσειν ἤλ- V. 186
 πισε, μὴ αὐτὸς ἐξ ἴσης ὀρμώμενος παρασκευῆς· ἀδικίαν δὲ
 κατεγίνωσκεν αὐτοῦ, εἰ πολλὰ πρὸς βασιλέως εὐεργετηθεῖς,
 Χίον διενοήθη αὐτοῦ ἀποστερῆσαι. βασιλεὺς μὲν οὖν εἰς τὸ
 φρούριον εἰσῆλθε, Μπενέτου τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἐπαινέσας,
 10 καὶ μετὰ μικρὸν ἐξελθὼν διεκόσμη τὴν στρατιὰν ὡς ἐς τει-
 χομαχίαν. Μαρτῖνος δὲ πρὸς τε τὴν βασιλέως στρατιὰν ἤδη
 ἑαυτὸν οὐκ ἀξιομαχὸν ὄρων, ἐκ τε τῶν Χίων ἐπικουρίαν οὐ-
 δεμίαν προσδοκῶν διὰ τὸ οὐχ ἥσσον αὐτοῦ ἀφεστηκέναι ταῖς C
 γνώμαις ἢ καθ' ὅσον εὖνοι ἦσαν βασιλεῖ ὑποπτευκέναι, ἄλ-
 15 λως τε καὶ Μπενέτου προσχωρήσαντος καὶ τὸ φρούριον παρα-
 δόντος, ὃ οὐκ ἔλαττον ἠδύνατο ἀποτεχισμοῦ οὕτω πλησίον
 ἠχοδομημένον, σφοδρῶς τε ἐθορνεβεῖτο καὶ τὰς σωζούσας ἀπε-
 γίνωσκεν ἐλπίδας. ἐπεὶ δὲ τὰ τε σημεῖα ἤδη ἤρετο καὶ ἤρ-
 χον μάχης οἱ Ῥωμαῖοι, πρεσβείαν πέμψας ὁ Μαρτῖνος, ἐδεῖτο
 20 βασιλέως συγγνώμης τυχεῖν καὶ πρὸς συμβάσεις χωρῆσαι οἷας
 ἂν δοκῆ βασιλεῖ. βασιλεὺς δὲ ἀπέωσατό τε τὴν πρεσβείαν καὶ
 οὐκ ἔφασκε δεῖν, τῆς στρατιᾶς πρὸς τὴν μάχην παρατετα-
 γμένης, διαλέγεσθαι περὶ συμβάσεων. πρότερον γὰρ αὐτῷ
 ἐξῆν πρὶν ἐνθάδε ἤκειν συγγνώμην τε αἰτεῖν καὶ σπονδὰς τί- D
 25 θεοθαι εἰρημικάς, νῦν δὲ ὅπως ἂν αὐτῷ δοκῆ ποιεῖν, ἐπεὶ τῇ

tradit, et fratrem ut iniustum ac stolidum accusat; si quidem appa-
 ratu multo inferior, tantis copiis resistere se posse speravisset: et
 pluribus ab imperatore beneficiis obligatus, Chio ipsum spoliare
 meditatus esset. Imperator castellum ingreditur, Benedictum de
 officio commendat: pauloque post exercitum ad oppugnandam urbem
 ordinat ac disponit. Martinus iam se illi imparem aspiciens et nul-
 lum a Chiis subsidium exspectans, quod eorum animos non minus
 a se aversos, quam in imperatorem conversos coniecitabat, cum
 etiam Benedictus, deditione castelli facta, quod quidem muro valido
 cinctum et firmatum urbiq̄ vicinum, acque resistere poterat, eius
 fidei potestatique se permisisset, medullitus conturbatus, de spe,
 qua se adhuc consolabatur, decidit. Cum Romani iam signa velle-
 rent pugnamque ordirentur, missis legatis Martinus veniam precari
 et pactis, quae vellet imperator, se staturum promittere. Ille lega-
 tos repudiare ac dicere, stante iam in procinctu milite, importunum
 esse de pactis agere: integrum ei fuisse, antequam huc iretur, et
 veniam rogare et de pace secum convenire. Nunc facere se quod
 luberet: quando ipse sua fretus potentia, contra se arma capere

- A. C. 1329 σφραγίστρα πεποιθὸς δυνάμει ὄπλα αὐτῷ ἀντήρε. Βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε· Μαρτῖνος δὲ ἤδη πᾶσαν ἐλπίδα περιηρημένος σωτηρίας, δείσας μὴ καὶ τὸ ζῆν ἀφαιρεθεῖη, ἑαυτὸν ἐνεχείρισε βασιλεῖ καὶ τὴν στρατιάν, τῆς πόλεως ἐξελεθῶν. οἱ Χῖοι δὲ αὐτὸν ὁρῶντες ἤδη πρὸς αἰχμαλώτου τύχην κατα-5 στάντα, ὄρμησαν ὡς ἐπὶ τοῦ βασιλέως ἀποκτενοῦντες, ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀπειλήσας αὐτοὺς τὰ δεινότατα διαθήσειν, εἴ τι νεωτερίζοιεν περὶ αὐτὸν, ἀπαθῆ διετήρησε κακῶν. βασιλεὺς δὲ αὐτὰν πολλὰ καταμεμψάμενος τῆς ἀβουλίας, ὅμως οὐ διεθήκεν αὐτὸν κακῶς, ἀλλὰ τὴν μὲν γυναῖκα αὐτοῦ ἐκέ-10 λευσε καὶ παῖδας, ἔτι δὲ καὶ θεραπαινίδας ὅσαι ἦσαν, αὐτὰς
- P. 232 μὲν ἐπιφορτίσασθαι ὅσον ἀνύσαι δυνατὸν ἐκ τῶν ἐκείνῳ προσόντων χρημάτων τε καὶ ἄλλων ἐπίπλων καὶ σκευῶν πολυτελῶν, τοὺς δὲ δούλους στρώματά τε καὶ τάπητας ἄραι καὶ ἄλλα ὅσα ἐπιτήδεια πρὸς τὸ καθεύδειν τῆς νυκτός, καὶ ἐξελ-15 θόντας Χίου πορεύεσθαι ὅποι ἂν δοκῆ· Μαρτῖνον δὲ ἐκέλευσεν εἰροχθῆναι. καὶ τοῦτο μὲν τοῦτον ἐπράχθη τὸν τρόπον, καὶ σχεδὸν ὅσα Μαρτῖνῳ ἦσαν αἱ θεραπαινίδες ἅμα γυναικὶ ἐπεφορτίσαντο· τοὺς συνόντας δὲ αὐτῷ ὀκτακοσίους συγγνώμης τε ἠξίωσεν ὁ βασιλεὺς, ἀδικήσας μηδὲν, καὶ προὔθηκεν20 αἴρεσιν αὐτοῖς τοιαύτην, ὥστε τοῖς τε βουλομένοις τὰ ὄντα Βλαβρόντας ἐξεῖναι ἀναχωρεῖν, τοῖς τε μένειν ἐθέλουσι μηδένα ἐνοχλεῖν, ἀλλὰ τὴν μισθοφορὰν λαμβάνοντας, δουλεύειν βασιλεῖ. ὀλίγοι μὲν οὖν ἐκείνων ἀπῆραν ἐκ τῆς Χίου, οἱ λοιποὶ δὲ, οἱ μὲν ἔμειναν ἐν Χίῳ αὐθις μισθοφοροῦντες, οἱ δὲ τοῖς25

non dubitasset. Martinus omni iam spe deperdita timens ne insuper morti dederetur, urbe egressus, seque exercitumque suum imperatori transdidit. Chii hominem nunc ad captivi fortunam redactum cernentes, insurgere, ut eum ante oculos imperatoris mactarent. At magnus domesticus se pessimis modis illos accepturum comminatus, si quid ei nocuissent, vivum incolumemque servavit. Imperator de amentia obiurgatum, nulli supplicio subiecit: sed uxorem, liberos et famulas quotquot erant tollere iussit quantum ferre possent de illius rebus pretiosaque suppellectile: famulos autem toralia, tapetes ac reliqua omnia ad nocturnam quietem requisita, et Chio excedentes ire, quo voluntas duceret, Martinum autem in vincula duci. Et haec quidem hoc modo patrata sunt: ac ferme omnia quae Martinus habebat, ministrac et uxor in humeros sublata extulerunt. Octingentos autem illos, qui eidem militabant, venia et impunitate dignatus est; tali optione data, ut qui vellent, cum re familiari sua libere insula demigrarent: qui manere mallent, iis nemo esset molestus, et imperatoris militiam mercede tolerarent. Paucis Chium deserentibus, ceteri omnes aut ibidem acra merere perrexerunt:

βασιλέως συνηριθμήθησαν οικήταις. Χίος μὲν οὖν οὕτως αὖ- A. C. 1329
 θις γέγονεν ὑπὸ Ῥωμαίοις. βασιλεὺς δὲ Μπενέτον τε δί-
 καιον ἔκρινεν ἀμείβεσθαι τῆς εὐνοίας καὶ τῆς προθυμίας τῆς
 εἰς αὐτὸν, καὶ τῶν Χίων τοὺς δυνατοὺς καὶ τὸν δῆμον. εἰ
 5 γὰρ καὶ μηδὲν εἰς τὸν πρὸς Μαρτίνον πόλεμον εἰσῆνεγκαν
 αὐτοί, ἀλλὰ ταῖς γνώμαις οὕτως ἦσαν παρεσκευασμένοι, ὡς
 ἦν δέη, πᾶσαν ἐπιδειξόμενοι σπουδὴν καὶ προθυμίαν ὑπὲρ C
 βασιλέως. διὸ καὶ Καλόθετον μὲν καὶ γένος τὰ τε ἐν Διδυ-
 μοτείχῳ προεπηγγελμένα, ὅτε περὶ Χίου κρούφα διειλέχθη,
 10 καὶ προσέτι πλείω εὐηργέτει, καὶ τοὺς ἄλλους καὶ τιμαῖς V. 187
 ἡμείβετο καὶ δωρεαῖς· τὸν δῆμον δὲ τῶν δημοσίων ἀνῆκεν
 εἰσφορῶν, ὅσαι μάλιστα ἐπιέζον.

ιβ'. Μπενέτον δὲ μετακαλεσάμενος τὸν Μαρτίνου ἀδελ- D
 φὸν ἀνεμίμησκέ τε ὦν πρὸς Βυζάντιον ἐλθὼν τοῦ ἀδελφοῦ
 15 κατηγόρει, ὡς ἀποστεροίη μὲν τῶν ἑξακισχιλίων χρυσίων, ἃ
 προσῆκεν αὐτῷ ἀπὸ τῶν δημοσίων προσόδων τῆς Χίου λαμ-
 βάνειν, αὐτὸς δὲ τὴν νῆσον σφετεριζόμενος ἀποστεροίη τοῦ
 πατρῷου κλήρου, καὶ ὡς ἐδεῖτο τῆς δυνατῆς τυχεῖν ἐπικουρίας·
 ὦν τε αὐτὸς ἐπαγγείλατο, ὡς ὅσον ἤδη γενόμενος ἐν Χίῳ τῆς P. 233
 20 τε εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀδικίας εἰσπράξεται Μαρτίνον
 δίκαις. ὦν δὲ νῦν καλῶς καὶ ὡς προσῆκεν ἀποβάντων καὶ
 Μαρτίνου Χίου ἐξεληλαμένου, δίκαιον ἡγεῖσθαι εἶναι τὰς τε
 ἐπαγγελίας ἐκπληροῦν τὰς εἰς αὐτὸν, καὶ τῆς εὐνοίας ἀμείβε-
 σθαι ἧς πρὸς ἐλθόντα ἐνεδείξατο, τὸ φρονήριον παραδούς. οὗ

aut in ministros eius domesticos relati sunt. Hac ratione Chius in Romanorum ius mancipiumque rediit. Imperator deinde et Benedicto pro navata benevolentia ac prompta voluntate, et Chiorum principibus populoque gratiam rependi aequum iudicavit. Qui quamquam ad bellum contra Martinum nihil contulissent, tamen is erat eorum sensus atque animus, ut necessitate flagitante, omnem operam ad imperatorem strenue adiuvandum collaturi fuerint. Quare et Calothetum et genus eius tum iis, quae apud Didymotichum de Chio clandestino secum disserenti promiserat, tum aliis praeterea pluribus remuneratus est: atque alios donis et honoribus auxit; populum vero tributorum onere, quo gravissime premebatur, levavit.

12. Accersitum quoque Benedictum Martini fratrem accusationis admonet, quam ei Byzantium veniens intenderat de sex aureorum millibus, quae pro paterna sorte de publicis Chii redditibus capere debuisset, ab illo autem, qui insulam sibi vindicasset, privatus fuisset. Et quo pacto auxilium, si quod posset, afferri petivisset; quae ipse promisisset, quam severe nimirum in Chium delatus et sibi et illi iniuriam illatam ulturus foret. Quod quoniam feliciter atque ut par erat evenit et Martinus insula exactus sit, consenta-

A. C. 1329 δὴ ἔνεκα τῆς τε Χίου ἐπιτρέπειν τὴν ἀρχὴν, καὶ τῶν προσό-
δων αὐτῆς τῶν δημοσίων οὐκ ἔλαττον χρυσαίου μυριάδων
δυοκαίδεκα οὐσῶν, εἰς μὲν ἐπιμέλειαν τῆς νήσου καὶ φυλα-
κῆν, ἔτι τε λοιπὴν ἀναγκαίων ἀναλωμάτων χρεῖαν ὅσα ἂν
Βαυτῶ σκεψαμένῳ βέλτιον δοκοίη ἔχειν ἀναλοῦν· τὰ δὲ ὑπο-5
λειφθέντα χρήματα, τὰ ἡμίση μὲν τῷ βασιλικῷ ταμείῳ εἰσ-
κομίζειν, αὐτὸν δὲ τὰ ἐπίλοιπα καρποῦσθαι. ἄδηλον δὲ ὄν
ἀνθρώπῳ παντὶ ὁπότε ἀπροσδόκητον ἦξει τὸ τέλος τῆς ζωῆς,
δίκαιον ἅμα καὶ λυσιτελὲς ἡγεῖσθαι εἶναι, τὴν ἀκρόπολιν, ἣ
πρὸς Μαρτίνου ὤκοδομεῖτο, ἐπισκευασθεῖσαν ὣν δέοιτο, φρου-10
ρᾶ κατασχεθῆναι παρ' αὐτοῦ, ὡς εἶ τι περὶ αὐτοῦ, οἷα τὰ
ἀνθρώπινα, συμβαίη καὶ γένοιτο ἔξ ἀνθρώπων, μὴ τὴν Χίον
Ῥωμαίους ἀποστερηθῆναι, πολλοὺς ἔχουσιν οὐ πόρρωθεν μό-
νον, ἀλλὰ καὶ ἐγγύθεν ἐπιβούλους καὶ μάλιστα τοὺς ἐκ Δή-
λου Σπιταλιώτας. Τοιαῦτα πρὸς Μπενέτον διεξιόντος βασι-15
Cλέως καὶ μικρᾶς εὐνοίας χάριν μεγάλην κατατιθεμένου, οἱ
μὲν ἄλλοι πάντες κατεπλήττοντο τὴν περὶ τὰς εὐεργεσίας τοῦ
βασιλέως φιλοτιμίαν, ὅτι μικρᾶς ἔνεκα εὐνοίας τοσαύτην ἀντι-
παρέσχε χάριν, μήτε ὧν ἀνάλωσε χρημάτων πρὸς τὴν παρα-
σκευὴν τοῦ στόλου καὶ τῆς συνεπομένης ἄλλης στρατιᾶς ὑπο-20
λογισάμενος τὸ πλῆθος, μήτε ὧν ἐκ Χίου ἐμελλεν ἐτησίως
ὁ Μπενέτος ἀποφέρεσθαι, καὶ ταῦτα, ὀλίγα ἢ οὐδὲν πρὸς
τὸν ὑπὲρ τῆς Χίου πόλεμον εἰσενεγκῶν. Μπενέτῳ δὲ οὐδὲν
ἄρα ἤρκει, ἀλλ' ἀδικεῖσθαι ἠγγεῖτο καὶ ἀποστερεῖσθαι, μὴ μει-

15. Σπιτάλη in Graeco barbaro hospitium est. ED. P.

neum sibi videri promissa persolvere et castello sponte dedendo declaratam erga se propensionem compensare. Quocirca se illi praefecturam Chii deferre. Cumque reditus insulae centum ac viginti millium aureorum summam plane conficerent, ad eius procurationem, ad praesidia ususque necessarios, quantum re perspecta merito requiri putaret, impenderet: de reliquo dimidium unum in imperatoris fiscum inferret: altero ipse frueretur. Et quoniam suus quemque dies latet, aequum se et utile arbitrari, arcem a Martino inchoatam perfici et a se cum praesidio occupari; quo, si quid, ut sunt res humanae, sibi acciderit et inter homines esse desierit, Romani Chium, cui multi et remoti et vicini praesertimque Delii Hospitalenses insidientur, ne amittant. Haec cum imperator diceret parvoque officio illius ingenti beneficio suo responderet, reliqui omnes eius tam fervens beneficiendi studium obstupescebant, quando tam modica tam magnis pensaret, non reputans, neque quantos sumptus in aedificanda ornandaque classe et in classarios fecisset: neque quam grandem pecuniam Benedictus anniversarie reportaturus esset; idque cum parum aut nihil bello pro Chio commodasset. Sed Benedicto nihil sufficie-

ζόνων ἀξιούμενος. διὸ καὶ τὴν βασιλείως δωρεὰν ἀπερωθεῖτο. A. C. 1329
 μὴ δεῖσθαι φάσκων μήτ' ἐπιτροπεύειν Χίον, μήτ' ἐφ' οἷς
 ὁ πατὴρ αὐτῷ, μήθ' ὁ ἀδελφὸς Μαρτίνος καὶ αὐτὸν κατέχειν V. 188
 ἀλλ' εἰ μὲν αὐτῷ παντάπασι τῆς Χίου βασιλεὺς παραχωροίη, D
 5 ὥστ' ἰδίαν αὐτῷ ἀρχὴν εἶναι καὶ μηδαμῶς τελεῖν ὑπὸ Ῥω-
 μαίους, πολλὴν ἂν εἰδείη τῆς εὐεργεσίας χάριν. εἰ δὲ μὴ
 τοῦτον βούλοιο τὸν τρόπον, μηδεμιᾶς ἑτέρας εὐεργεσίας με-
 μνησθαι, ὡς πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ οὐκ ἐσομένης, ἀλλ' αὐτὸν ὅ,
 τι ἂν δοκῆ δεσπότην ὄντα περὶ τῆς νήσου πράττειν. Βασι-
 10 λεὺς δὲ οὐ δίκαια αἰτεῖν ἔφασκε Μπενέτον, οὐδ' οἷα τυχεῖν.
 ἐχρῆν μὲν γὰρ εἰ καὶ τοὺς ἑξακισχιλίους ἐλάμβανε χρυσοῦς,
 ὧν παρὰ Μαρτίνου ἡδικεῖτο, ἀγαπᾶν καὶ πολυπραγμονεῖν
 μηδέν. εἰ δὲ οὐ τοσαῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλαπλασίω τού-
 των καὶ προσέτι τὴν ἀρχὴν ἔχειν ἔξεστι τῆς νήσου, πῶς
 15 ἂν εἶη δίκαιον ἐνδεᾶ τὴν χάριν τοῦ προσήκοντος νομίζειν; P. 234
 ἔτι δὲ οὐδὲ ἑαυτῷ τὸ παντάπασιν αὐτῷ παραχωροῦσαι Χίου
 ἐν καλῷ τοῦ σχήματος ἔφη κείσεσθαι ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ φιλο-
 τιμίαν καὶ μεγαλοψυχίαν, ἀλλὰ παραπληξίαν καὶ ἀκρισίαν
 περιάψειν ἑαυτῷ. εἰ γὰρ ἔδει τοσοῦτον πόνον αὐτὸν τε καὶ
 20 Ῥωμαίους ὑπομέναντα καὶ τοσαῦτα κατὰ τὴν παρασκευὴν
 τοῦ στόλου χρήματα οὐκ αὐτὸν μόνον ἐκ τῶν βασιλικῶν,
 ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων τῶν ἐπιφανῶν πολλὰ ἀναλωκότων
 ὥστε κρατῆσαι Χίου, ἔπειτα αὐτῷ παραχωροῦσαι ἐς τοσοῦτον,
 ὥστε μήτε νῦν μήθ' ὕστερον μὴ μόνον μὴ μετεῖναι Ῥωμαίους
 25 τῆς ὠφελείας τῆς αὐτῆς, ἀλλὰ μηδὲ προσρήματι ψιλῷ κυ- B

bat: qui se etiam iniuria affici et suis spoliari censebat, quod maio-
 ribus dignus non haberetur. Quare donationem imperatoris reiiciebat
 profitebaturque, non se iis indigere: nec Chium procurare velle,
 nec retinere iis conditionibus, quibus aut pater aut frater retinu-
 issent. Si imperator eam totam omnimodis pro peculiari principatu,
 a Romanorum imperio prorsus exemptam, sibi cedat, tum demum
 illi ut beneficio gratiam magnam habiturum. Si nolit, ne ullius
 beneficii mentionem faciat, audire enim non posse. Verum cum
 ipse insulae dominus sit, ageret pro arbitrato. Respondit imperator,
 Benedicti petitionem nec aequam, nec impetrabilem esse: oportuisse
 enim sex aureorum millibus a Martino recipiendis contentum, alie-
 nis se non implicare. Cum vero non tantum modo, sed multo
 etiam plura et insuper insulae praefecturam consequi liceat, qui
 tandem munus hoc eius meritis impar iuste videri queat? Ad hoc
 si totam insulam ei in mancipio det, id ne sibi quidem laudi fore:
 neque gloriae cupidum et magnanimum, sed vaesanum et nullius
 cerebri visum iri. Si enim necesse erat tot laboribus et a se susce-
 ptis et a Romanis atque in classe instruenda non a se dumtaxat

Α. C. 1329 οἷους ὀνομάζεσθαι αὐτῆς, πολλῶ τῷ μέτρῳ βέλτιον καὶ λυσι-
 τελέστερον ἦν, τὴν ἀπραγμοσύνην καὶ τὴν ἡσυχίαν αἰρεῖσθαι,
 Μαρτινόν τε εἶν κατέχειν καὶ μὴ παρενοχλεῖν. ἐκείνως μὲν
 γὰρ πρὸς τῷ μὴ κόπτεσθαι καὶ ταλαιπωρεῖν ἐν στρατείαις,
 καὶ ταῦτα διαποντίοις, καὶ τὰ ἀναλωθέντα χρήματα ἐξῆν⁵
 κερδαίνειν καὶ προσέτι γε εἰ μὴ νῦν, ἀλλ' ὕστερόν ποτε δύ-
 ναμιν κτησαμένοις τοῖς Ῥωμαίοις τὴν νῆσον ἂν ἐξῆν ἀνακα-
 λεῖσθαι ὡς ἀδικουμένοις, καὶ ἡ αὐτῆς τῶν ἀδικούντων κρα-
 τήσασι τυγχάνειν, ἢ ἐλάσσοσι τῶν ἀντιπάλων γενομένοις μὴ
 C ἀδικεῖν νομιζεσθαι, μηδὲ παρασπονδεῖν. εἰ δ', ὥσπερ νῦν¹⁰
 ἀξιοῖς αὐτὸς, σοὶ παραχωρήσομεν τῆς νήσου, οὐ μόνον εἰκῆ
 καὶ μάτην τὸν τε πόνον ἐσόμεθα πεπονηκότες καὶ τὰ χρή-
 ματα ἀναλωκότες, ἀλλ' οὐδ' ἐλπίδα ὑπολειψόμεθα Ῥωμαίοις
 τοῦ ἀνασώσασθαι ἂν ποτε τὴν νῆσον· ἢ δοκεῖν ἀδικεῖν καὶ
 παρασπονδεῖν εἰάν τε κρατήσωσιν, εἰάν τε μί. δι' ἃ δὴ πάντα¹⁵
 μήτ' αὐτὸν μήτε δίκαια μήτε δυνατὰ αἰτεῖσθαι, μήτ' αὐτὸν
 δύνασθαι παρέχεσθαι· ἀλλ' ἃ ὑπ' αὐτοῦ πρότερον ἐκρίθη,
 δυνατὰ τε εἶναι καὶ Ῥωμαίοις καὶ αὐτῷ λυσιτελῆ. Μπενέ-
 του δὲ πάντων μὲν φάσκοντος ἀκηκοέναι τῶν βασιλέως λόγων
 καὶ προσεσχηκέναι αὐτοῖς, μηδεὶ δὲ πείθεσθαι αὐτῶν, ἀλλὰ²⁰
 τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἐμμένειν δεδογμένοις, καὶ μηδεμίαν ἡγεῖσθαι
 D χάριν προσήκουσαν αὐτῷ ἢ τὴν παντελῆ παραχώρησιν τῆς

e fisco suo, sed ab illustribus quoque separatim impensa non me-
 diocri facta, ut Chius reciperetur, deinde eam illi relinquere, adeo,
 ut Romani neque nunc, neque posthac quidquam inde emolumentum
 perciperent, imo nec verbo saltem illius domini appellarentur, longe
 utique melius et conducibilis fuisse, procul negotiis quietem per-
 sequi Martinumque eam retinere perpeti et nihil turbarum excitare.
 Sic namque et defatigatione ac labore expeditionis huius, et quidem
 maritimae, et praeterea consumptae pecuniae supersederi potuisse.
 Adde quod, si non hoc tempore, at aliquando Romanis, ut iniuriam
 passis, comparato exercitu insulam recuperare licebit; et vel ea
 potitis ius suum obtinere, vel potentia adversariorum superatis,
 neque perperam egisse, neque foedus violasse existimari. Sin,
 quod tu nunc postulas, insula tibi cesserit, praeterquam quod tem-
 pus et impensa perit, nulla spes eius unquam recipiendae Romanis
 relinquetur; aut contra fas agere et foedifragos haberi oportebit,
 sive eam obtinuerint, sive non obtinuerint. His de causis nec tu
 iusta et quae fieri possunt petis, nec ego possum concedere. Quae
 autem prius a me statuta sunt, ea fieri queunt et cum ex Romano-
 rum, tum etiam ex re tua sunt. Hic Benedictus, audisse attente
 omnia, quae dixisset imperator; sed iis nec hilum commoveri per-
 stareque in prima sententia et ita sentire, nisi tota insula detur,
 nulla posse meritis suis digna praemia rependi. Solent, excipit

νήσου, Οὐδὲν, ἔφη, θαυμαστόν, ὁ βασιλεὺς, εἴ τινα περὶ πρῶ- A. C. 1329
 γματός τινος βουλευομένου νῦν μὲν τοιαύδε τινα λογίζεσθαι
 παρασταίη, μικρὸν δὲ ὕστερον τάναντία ἢ βελτίω ἢ χείρω
 σκεπτομένου φαίνοιτο ἐκ τῶν πραγμάτων. διόπερ οὐδ' αὐτὸν
 5 δίκαιον νῦν πρῶτον τῶν πρὸς αὐτὸν ἀκηκόετα λόγων, ἀπερι-
 σκέπτως οὕτως ἀπαγορεύειν, ἀλλὰ δεῖον εἰς δευτέραν καὶ
 τρίτην μετὰ τῶν φίλων σκεψάμενον ἡμέραν, οὕτως ἦκειν
 ἀπαγγέλλοντα ὅσα ἔδοξεν. ἴσως γάρ τι τῶν δεόντων ἢ μετὰ
 τῶν φίλων καὶ οἰκείων συνδιάσκεψις εὐρήσει. Ἐπιχειροῦντος
 10 δὲ αὐθις ἀντιλέγειν τοῦ Μπενέτου, ἐπέσχεν ὁ βασιλεὺς, τῆς
 καθέδρας τε ἐξαναστάς καὶ πρὸς αὐτὸν εἰπὼν, ὡς οὐκ ἀκού- P. 235
 σεται πρὶν μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενον ἦκειν. Μπενέτος V. 189
 μὲν οὖν οὕτως οἴκαδε ἀπῆλθεν, ἀνάπλεως ταραχῆς· εἰς τρί-
 την δὲ ἡμέραν μεταπεμψάμενος αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, τῶν τε
 15 πρῶτον ἀνεμίμησεν εἰρημένων καὶ ἕτεροῦ ἄττα προσετίθει,
 τὴν τε εὐμένειαν τὴν πρὸς αὐτὸν ἔνδηλον ποιῶν καὶ ὅσῃν
 ἔχει περὶ τὸ εὖ ποιεῖν αὐτὸν τὴν προθυμίαν. συνεβούλευέ
 τε πείθεσθαι αὐτῷ ὡς λυσιτελοῦντα βουλευομένου. ὁ δὲ τῆς
 τε ἐξ ἀρχῆς εἶχετο γνώμης καὶ βασιλεῖ παρήγει μὴ εἰκῆ πο-
 20 νεῖν, μὴδ' ἄλλο τι πείθειν ἐπιχειρεῖν. ἀλλ' εἰ μὲν αὐτῷ τῆς
 νήσου πᾶσαν παραδοίῃ τὴν ἀρχήν, εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ τόγε δεύ- B
 τερον, τῶν τριήρων ὅσων δέοιτο ἐδεῖτο παρῴσχειν, ὡς ἂν
 εἰς Γαλατᾶν ἀφίκηται, ἐνθήμενος τὰ ὄντα. βασιλεῖ δὲ ἐδό-
 κει δεινὸν, εἰ μήπω πᾶσι φανερᾶς τῆς εἰς αὐτὸν εὐεργεσίας

imperator, de re aliqua deliberantibus iam haec, paulo post con-
 traria in mentem venire, quae aut meliora, aut deteriora appareant.
 Quare nec ipsum decere, primis ab se auditis sermonibus, adeo
 inconsiderate desperare; verum cum amicis ac propinquis biduo tri-
 duove ubi consuluerit, tum demum venire et quid probetur expo-
 nere; fortassis enim ea consultatione, quid facere par sit, inven-
 turum. Benedictum adhuc parantem contradicere imperator solio
 exsurgens cohibuit, testificans, non se ante aures illi daturum,
 quam communicato cum amicis negotio redierit. Sic ille domum
 perturbatissimus abiit. Tertia luce vocatum imperator et dictorum
 admonuit, et alia quaedam adiecit, quibus et animum suum erga
 ipsum et quantopere de homine bene mereri cuperet, declaravit:
 hortatusque est, ut sibi utile danti consilium obsecundaret. Bene-
 dictus a pertinacia non discedere, imperatoremque monere, ne dum
 aliud suadere conetur, oleum atque operam perdat: sed si quidem
 plenum totius insulae principatum sibi det: sin autem, rogare se,
 triremes quot indigeret daret, quibus facultates suas imponeret Gala-
 tamque traiceret. Imperator odiosum arbitrari, si, cum de sua in
 illum beneficentia nondum constaret palam, aut ipse veritatem eclare

A. C. 1329 καθεστηκυίας, ἢ τάληθές αὐτὸς ἐθέλων ἀποκρύπτειν, ἢ ἑτεροί τινες τῶν γενομένων περὶ μηδὲν εἰδότες, οἰήσονται τὸν βασιλέα βούλεσθαι μὲν ἀπελαύνειν Μπενέτον Χίου, εὐπροσώπου δὲ προφάσεως οὐκ εὐπορεῖν, καὶ διὰ τοῦτο ἀσμένως λαβόμενον τοῦ λόγου, τὰς τε τριήρεις παρέχειν καὶ τὴν ἔξοδον⁵ ἐπιτρέπειν. διὸ καὶ αὐθις ἐφ' ἑτέραις τρισὶν ἡμέραις περὶ τοῦ πράγματος ἐκέλευε διασκέπασθαι, δίκαιον δὲ εἶναι μὴ

C πρὸς τὴν ἐκείνου μικροψυχίαν ἀπιδεῖν, ἀλλὰ τὴν αὐτῷ προσήκουσαν ἐνδείξασθαι μεγαλοψυχίαν καὶ καρτερίαν. ἴσως γὰρ ἐν αὐταῖς τῶν δεόντων τι βουλευσάσθαι δυνήσῃ. Μπενέτος¹⁰ δὲ μηδὲν ἔτι προσθεῖς, θυμοῦ γέμων, οἴκαδε ἀπεχώρει ὡς τὰ ἔσχατα ἡδικοημένος. βασιλεὺς δὲ ἐπὶ τοῖς γινομένοις δυσχεραίνων, τῶν παρόντων ἐπνυθάνετο Ῥωμαίων, εἰ μὴ τὴν προσήκουσαν εὐεργεσίαν κατατίθεται Μπενέτῳ, μικρὰ ἢ οὐδὲν πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς Χίου πόλεμον συναραμένῳ, ἢ εἰ δι-¹⁵καίᾳ ἢ ἀξίωσις αὐτοῦ καὶ σὺν λόγῳ γινομένη. αὐτὸν γὰρ μὴ δύνασθαι συνεῖναι, ὅ,τι ταῦτα αὐτῷ τὰ ῥήματα νοεῖ. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι Μπενέτον τε κατηγιῶντο καὶ πολλὴν κατεγίδνωσκον αὐτοῦ ἀβελτηρίαν· ὁ μέγας δὲ δομέστικος „τὴν μὲν ἀλογίαν” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, καὶ τὴν παράνομιαν τῶν Μπενέ-²⁰του ζητημάτων πάντες τε ἴσασι σαφῶς καὶ τὴν ὁμοίαν ψήφον φέρουσι περὶ αὐτοῦ. διὸ οὐδὲ πολυπραγμονεῖν ἐξετάζοντας χρῆ, ὅ,τι βουλόμενος ἀνενδύτως ἔχει περὶ αὐτὰ· οἶε-

15. πρὸς ED. P. pro πέρ.

vellet: aut quidam alii, rei transactae prorsus ignari existimarent, imperatorem Benedictum Chio expulsam cupere: verum causa aliqua in speciem honesta non suppetente, libenter ex eius verbis occasionem arripuisse et, tremibus suppeditatis, abitionem illi permittere. Itaque rursus alio triduo rem deliberationi iussit committere aequum censens, non ad eius illiberalem animum respicere: sed personae suae convenientem mentis celsitatem patientiamque prae se ferre, forsitan enim illo spatio quippiam opportunum posse statuere. Benedictus verbum non amplius addens et ira aestuans, quasi intoleranda vexatus iniuria, domum recessit. Imperator factu indignatus, praesentes Romanos percunctatur, num Benedicto meritis gratias non retulerit, qui tamen ad bellum Chium tenui aut nullo auxilio fuerit: et, numquid non iusta et ad praescriptum rationis ab eo requireret: se enim non percipere, quid eius verba significent. Aliis igitur in hominem invehentibus et ut insigniter recordem condemnantibus, magnus domesticus ita disseruit: Quam a ratione alienum ac delirum sit Benedicti desiderium, omnes perspectum habent. Ideo quid spectans tam rigidus in eo et praefractus perseveret, non est curiosius inquirendum. Censendum vero, furio-

σθαι δὲ αὐτὸν τοῖς μαινομένοις προσεικέναι, οἳ μῆτε περὶ Α. C. 1329
 ὧν λέγουσι, μῆτε πρὸς οὓς ποιοῦνται ἴσασι τοὺς λόγους, ἀλλ'
 ἢ ἂν τὸ δαιμόνιον κινοίη, φθέγγονται ἀδιανόητα τοῖς πᾶσιν.
 ὡς ἂν δὲ μὴδ' ὕστερον αὐτός ποτε μὴδ' ἕτερός τις τὴν ἀλή-
 5θειαν ἐθέλων ἀφανίζῃεν δύναιτο τῷ ψεύδει χρῆσθαι καὶ τὰ
 οὐκ ὄντα λογοποιεῖν, κακίαν δῆθεν προστριβόμενος ἡμῖν τινα,
 ἃ μοι δοκῶ ποιητέα, εἶγε καὶ αὐτῷ σοι συνδόξειεν εἶναι, ἐρῶ. P. 236
 τῇ Χίῳ νυνὶ πολλῶν ἐπιδημούντων, οὐ Ῥωμαίων μόνον, ἀλλὰ
 καὶ ἐκ Γεννοῦας καὶ Βενετίας κατ' ἐμπορίαν, καὶ Νικολάου
 10 Σανούτου τοῦ τῶν Κυκλάδων ἄρχοντας, ὃς ἦκε κατὰ φιλίαν
 σὲ προσκυνήσων, ἔτι δὲ καὶ ἐκ Λατίων ἀρχιερέως, ὃς τὴν
 τῆς Χίου παρὰ τοῦ πάπα ἐπιτέτραπτο ἐπισκοπὴν, καὶ Φρε-
 ρίων τινῶν καθ' ἱστορίαν, κέλευσον ἐκ πάντων ἐκκλησίαν
 ἀθροισθῆναι πάντων δὲ παρόντων γενέσθαι τοὺς λόγους
 15 πρὸς Μπενέτον. κὰν δέξῃται πεισθεὶς τὴν εὐεργεσίαν, παντα-
 χόθεν ἂν ἔχοι καλῶς· ἐὰν δὲ τῇ προτέρᾳ παρανοίᾳ χρώμενος, B
 τῶν μὲν ἐν χερσὶν ἀπόσχηται ἀγαθῶν, τῶν δὲ μῆτε ὄντων V. 190
 μῆτε ἐσομένων ἐπιθυμοίη, εἰ μὴ αὐτὸν ὡς ἀδύνατα ἀξιοίη
 πείσαι δυνησόμεθα, ἀλλὰ τοὺς γε παρόντας οὐ μάρτυρας
 20 μόνον ἔξομεν, ἀλλὰ καὶ κήρυκας καὶ τῆς σῆς καλοκαγαθίας
 καὶ φιλοτιμίας περὶ τὰς εὐεργεσίας, βασιλεῦ, καὶ τῆς ἐκεῖνου

12. Φερίριοι non sunt Ferrarienses, ut Intrp. vertit; quo enim? nam
 et Ferraria Graecis, ut in C. Florentino, dicitur Φερίρια; sed
 est vox Gallica *freres*; erant autem equites Hierosolymitani, te-
 stante Niceta pag. 145. primae editionis: πρὸς τῶν Ἱεροσολυμι-
 τῶν λυθείς, οὗς Φερίριους φασίν. ED. P.

orum esse similem, qui neque quid, neque apud quos loquantur,
 norunt: sed quatenus a cacodaemone exagitantur, cogitationibus
 humanis abhorrentia effutiunt. Ut autem in posterum nec ipse, nec
 alius veritatem mendacio obscurare queat et inanes comminisci fabu-
 las, quo nobis labem aliquam improbitatis inurat, quae mihi vide-
 antur, si forte eadem tibi probabuntur, eloquar. Quia in praesens
 non Romani dumtaxat, sed et Genuenses, et Veneti in hac insula
 negotiantur, et Nicolaus Sanutus Cycladum praefectus, qui amicitiae
 ergo te salutatum venit: item ex Latinis episcopus, cui a papa Chii
 pontificatus commissus est, et aliquot Milites Templi qui terram hanc
 lustrare student; conventum omnibus istis indicito, et in eorum
 praesentia Benedictum compellari iubeto: qui si quod offers, muta-
 tus admiserit, optatissimum acciderit: sin priore adhuc obstrictus
 amentia, quae in manibus habet bona abiecerit; quae autem nulla
 sunt, neque erunt, concupierit, et nos illi fidem facere nequibimus,
 ea ipsum postulare, quae dari non possint, certe praesentes quidem
 non solum testes, verum etiam integritatis tuae ac studii in benefa-
 ciendo et illius insaniae praecoones habebimus: et hinc praecipuam

A. C. 1329 παραπληξίας, καὶ δύο τὰ μέγιστα ἐντεῦθεν κερδανούμεν, ἡμᾶς
 τε αὐτοὺς ἀπαλλάττοντες ἀδοξίας οὐ προσηκούσης καὶ τοὺς
 ἄλλους τῆς ἐκ τοῦ ψεύδους ἐλευθεροῦντες προσγενησομένης
 βλάβης.” Τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δομέστικος εἶπε· βασιλεὺς
 δὲ ἐπέθετό τε εὐθὺς τοῖς εἰρημένοις ὡς καλῶς ἔχουσι, καὶ 5
 C αὐτῷ ἐπέτρεπε τὴν προᾶξιν, προσθεῖς, ὡς εἰ μὴ βούλοιο κατὰ
 τὰ διατεταγμένα πρότερον ἄρχειν ὁ Μπενέτος Χίου, καὶ δευ-
 τέραν αἴρεσιν εὐεργεσίας αὐτῷ προθεῖναι, ἐλάττονος ἢ κατὰ
 τὴν προτέραν οὐδαμῶς. τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ἐκκλησίαν ὁ μέγας
 δομέστικος ἔκ τε Ῥωμαίων καὶ τῶν ἐπιχωριαζόντων Λατί- 10
 νων συναγαγὼν, παρόντος καὶ αὐτοῦ Μπενέτου καὶ τῶν Μαρ-
 τίνῃ τῶ ἀδελφῶ πρότερον συνόντων οὐκ ὀλίγων, εἰς λόγους τε
 καθίσταντο καὶ διηγεῖτο ἄνωθεν ἀπ’ ἀρχῆς, ὅπως τε εἰς Βυζάν-
 τιον ἀφίκοιτο πρὸς βασιλέα ὁ Μπενέτος κατηγορῶν τοῦ ἀδελ-
 φοῦ ἐφ’ οἷς ἡδικεῖτο παρ’ αὐτοῦ, ὅσα τε αὐτῷ λεχθεῖη πρὸς 15
 D βασιλέως, καὶ τὴν εὐνοίαν, ἣν ἐνεδείξατο πρὸς αὐτὸν ἀφικό-
 μενον πρὸς Χίον, καὶ ὡς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἕνεκα ὁ βα-
 σιλεὺς ἀμείβεται τοιαύταις εὐεργεσίαις. Μπενέτος δὲ αὐθις
 τὴν τε δωρεὰν ἀπεωθείτο τὴν βασιλέως, ἀναξίαν κρίνων ἑαυ-
 τοῦ, καὶ εἰ μὴ παντάπασιν αὐτῷ παραχωρήσει Χίου, τῆς 20
 Ῥωμαίων ἀφελόμενος ἡγεμονίας, μηδεμιᾶς ἐτέρας εὐεργεσίας
 φάσκων δεῖσθαι παρ’ αὐτοῦ, καὶ μηδὲ τρίβεσθαι εὐχὴ καὶ
 μάτην ἀδύνατα ἐπιχειροῦντας πείθειν. οἱ μὲν οὖν παρόντες
 καὶ μάλιστα οἱ ἐκ Λατίνων, πολλὴν ἀκρισίαν κατεγίνωσκον

eamque bipartitam utilitatem hauriemus; quod nos ipsos nimirum ab immerita infamia servabimus: et aliis a nocumento mendacii cavebimus. Haec ubi effatus est magnus domesticus, imperator protinus in eius sententiam ivit, et rei conficiendae negotium illi dedit: atque hoc amplius, nisi Benedictus ex priori decreto Chium administrare vellet, ut aliam ei ex liberalitate conditionem, prima nequam deteriore, proponeret. Die praestituta cum magnus domesticus ex Romanis et Latinis advenis conventum coegisset; praesente etiam Benedicto et non paucis, qui antea cum Martino fratre eius familiariter vivebant, ad verba ventum est: altiusque repetito principio, domesticus narravit, quo pacto Benedictus Byzantium ad imperatorem confugiens, fratrem iniuriarum postulasset, quidque imperator supplicii respondisset, et qua is benevolentia postea eundem imperatorem in Chio complexus esset: atque hanc esse causam, quare imperator tantam ei gratiam referret. Benedictum autem iterato quasi se indignam reiecisse; ac nisi Chio a Romano imperio avulsa sibi penitus cederet, nullo se alio eius beneficio egere iactasse: et ne irritus ac temerarius labor impossibilibus sibi suadendis susciperetur, monuisse. Qui aderant, Latini praesertim, fatuum adeo

Μπενέτου καὶ ἡγιῶντο φανερωῶς, καὶ τὴν βασιλείωσ θανυμύ-^{A.C. 1379}
 ζοντες φιλοτιμίαν καὶ τὴν αὐτοῦ κακοβουλίαν, καὶ συνεβού-^{P. 237}
 λενον πείθεσθαι βασιλεῖ, ὡς, εἰ μὴ πεισθείῃ νῦν, πολλὰ πολ-
 λάκις ὕστερον μεταμελήσοντος αὐτῷ. ὁ δ' οὐδὲν μᾶλλον
 5 ἐπειθέτο αὐτοῖς, ἀλλὰ τοῖς προτέροις ἐνέμενε λογισμοῖς. ὄρων
 δὲ αὐτὸν ὁ μέγας δομέστικος οὕτως ἔχοντα ἐφ' οἷς ἡξίου
 ἀμεταμελήτως „οὐκοῦν” εἶπεν „εἰ μὴ σοι ταῦτα ἀρεστὰ δο-
 κοίῃ, ἀλλ' εἰ μὴ τύχοις ὧν αὐτὸς ἀξιοῖς, καὶ τῆς Χίου παν-
 τάπασι κέρικας ἀποστῆναι δεῖν, καὶ δευτέραν αἴρεσιν σοι
 10 προοθήσομαι εὐεργεσίας, ἣν αὐτὸς ἐκέλευσε βασιλεύς. οἰκίας
 γὰρ σοι λαμπρὰς καὶ πολυτελεῖς χαρίζεται ἐν Βυζαντίῳ, καὶ
 τῶν συγκλητικῶν Ῥωμαίων ἓνα κελεύει εἶναι, καὶ ἀξιώματι B
 τῷ προσήκοντι τιμήσει καὶ ἀρχὴν ἐγχειρίσει τῶν παρὰ Ῥω-
 μαίοις νενομισμένων, καὶ τᾶλλα ὅσα τοῖς εὐγενεστέροις Ῥω-
 15 μαίων καὶ αὐτῷ προσήκοντα ἔσται· καὶ τούτων πάντων χω-
 ρίς προσόδων ἐτησίων ἕνεκα ἐκ τῶν τῆς Χίου φόρων μυριά-
 δας χρυσίου λαμβάνειν δύο. Τούτων ἀκούσας ὁ Μπενέτος,
 οὐκέτι οὐδὲ καθεκτὸς ἐδόκει εἶναι, ἀλλ' ὥσπερ τὰ μέγιστα
 ἀδικούμενος, ἀχθόμενος καὶ δυσανασχετῶν, καὶ ὄρκους ἐαν-
 20 τὸν κατελάμβανε καὶ ἀραῖς ταῖς παλαμναιοτάταις, εἴτι παρα-
 δέξαιτο τῶν λεγομένων, εἰ μὴ ἄπερ ἔξ ἀρχῆς ἡτήσατο πα-
 ράσχοι βασιλεύς. τρεῖς δὲ ἡτεῖτο τριήρεις ἐκ τῶν βασιλι-
 κῶν ὡς πανοικεσία πλευσούμενος ἐς Γαλατᾶν. ὁ μὲν οὖν C
 τοιοῦτους παραπληξίας γέμοντας προῆει λόγους· οἱ δ' ἀκροώ-

Benedicti iudicium insectabantur et damnabant apertissime; atque ut imperatoris honestissimum conatum, sic huius perversum consilium admirabantur, et ad parendum imperatori impellebant: quod ni faceret modo, fore ut in futurum saepe vehementerque poeniteret. At enim surdo fabula canebatur: quippe qui animo obstinaverat non cedere. Tum magnus domesticus usque eo in proposito suo pertendentem videns, Igitur, inquit, si haec tibi non placent; sed, nisi quae vis adipiscare, Chio omnino emigrare decrevistis, en alteram tibi iussu imperatoris optionem do; aedes enim tibi magnificas et sumptuosas donat Byzantii, et inter proceres Romanos te allegit, proque dignitate te honorabit, et consuetos Romanis magistratus tibi mandabit: quaecumque etiam nobilioribus Romanis, eadem tibi similiter tribuentur. Praeter haec omnia in annuum pensionem ex Chii vectigalibus viginti nummum aureorum millia accipies. His auditis Benedictus e potestate videbatur exiisse, et tamquam mirifice laesus, aeger animi, semet iureiurando astringebat dirissimisque precibus detestabatur, si quid eorum, quae promittebantur, admitteret: nisi, quae a principio petivisset, imperator daret. Quapropter iterum ternas de imperatoria classe triemes orabat, quibus cum tota familia sua Galatam navigaret. Tales ille sermones vesaniae

A. C. 1329 *μενοι τῶν εἰρημένων βασιλέα μὲν ἐθαύμαζον καὶ ἐπῆρουν*
 V. 191 *καὶ τῆς μεγαλοψυχίας καὶ τῆς φιλοτιμίας, Μπενέτου δὲ πολ-*
λὴν κατεγίνωσκον ἀγνωμοσύνην. καὶ ὁ σύλλογος διελέλυτο
ἐπὶ τούτοις. πυθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ὅσα τε εἶποι καὶ ὧν
ἀκούσειε Μπενέτος, ἐπεὶ μηδὲν ἔτι συνεώρα λειπόμενον τῶν
προσηκόντων, ἐκείνῳ μὲν τρεῖς παρέσχετο τριήρεις, ὥσπερ
ἤτεῖτο, αἷς ἐνθήμερος ὅση ἦν αὐτῷ περιουσία, ἦλθεν εἰς
 D *Γαλατῶν.*

ἢ. Αὐτὸς δὲ ὅσα ἐξῆν πρὸς φυλακὴν ἐξαρτυσάμενος
τῆς νῆσου, ἄρας ἐκεῖθεν ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν, ἦλθεν εἰς Φώ-10
καιαν τὴν παλαιὰν, οὗσαν ὑπήκοον Ῥωμαίοις καὶ ἀπόβα-
σιν ποιησάμενος ἐφ' ἡμέρας τινὰς συνεγένετο Σαρχάνῃ, τῶν
 P. 238 *τῆς προσηκούσης αὐτῷ προσελθόντι μετριότητος καὶ, οἷον*
εἶπεῖν, δουλείας. ὃν καὶ δώροις φιλοφρονησάμενος ὁ βασι-15
λεὺς μεγαλοπρεπῶς, ἀπέστειλεν ἔνσπονδον Ῥωμαίοις. Αἰτί-
νης δὲ καὶ αὐτὸς Καρίας ὧν σατράπης, πρὸς βασιλέα μὲν
οὐ παρεγένετο ὑπὸ νόσου χρονίου κωλυθείς· τῶν ὑπ' αὐτὸν
δὲ Περσῶν οὐκ ὀλίγους πέμπας ἅμα δώροις πρὸς βασιλέα,
τὴν νόσον, ὡς ὑπ' αὐτῆς κεκωλυμένος, ἠτιάτο, προσκυνῆσαι
 20 *βασιλέα. βασιλεὺς δὲ λόγοις τε εὐχαριστήσας καὶ δωροῖς*
ἀμειψάμενος αὐτὸν, ἀπέστειλε τοὺς ἐλθόντας. ἐκεῖθεν δὲ
ἐξελθὼν, εἰς Φώκαιαν τὴν νέαν ἦλθεν. αὕτη δὲ Ῥωμαίους
 B *μὲν οἰκοῦντας εἶχεν ἐξ αἰτίας δὲ τινος ὥσπερ Ζαχαρίας*

plenos effundebat. Qui intererant, imperatorem suspicientes, eius laudabile studium excelsumque animum commendabant, ac Benedictum valde improbum ingratumque pronuntiabant. Ita conventus est solutus. Imperator ut didicit quae Benedictus audivisset ac respondisset, quoniam nihil aequitatis videbat praetermissum, tres illi triremes quas petebat attribuit: iis omni instrumento suo imposto, Galatam pervenit.

13. Imperator quantis potuit praesidiis in insula constitutis, Phocaeam antiquam, Romanis parentem, navibus delatus, ibi dies aliquot cum Sarchane Persarum in Ionia satrapa familiariter versatus est; qui cum qua par erat modestia, et, ut ita dicam, subiectione humili convenerat. Quem splendidis muneribus amice donatum et Romanis foedere sociatum dimisit. Actines porro Cariae satrapa, morbo diurno prohibitus, ad imperatorem ipse non venit: sed Persarum quibus praeerat missa non parva manu cum donis, valetudinem excusavit: qua detentus ad eum salutandum proficisci nequivisset. Imperator, gratis actis, vicissim dona ei portanda dedit. Inde Phocaeam novam accessit, quam Romani habitabant quidem: ex quadam vero causa, ut Zacharias Chio, sic ipsi Andreas Cataniae

Χίου, οὕτω δὴ καὶ αὐτῆς Ἀνδρέας Κατανίας ἐκ Γεννούας κρα- A.C. 1329
 τήσας, ἀκρόπολιν τε οἰκοδομησάμενος καὶ κατασχωὼν φρουροῦ,
 τῆς ἄλλης πόλεως ἤρχεν ἀσφαλῶς. τότε μὲν οὖν Ἀνδρέας
 οὐ παρῆν, ἀλλ' εἰς Γέννουαν κατὰ τινα χρεῖαν ἀπεδήμει.
 5 Ἀρχηγος δὲ Ταρταρῶ, ὃς ἦν Ἀνδρέου θεῖος, Φωκαίας ἤρχεν
 ἀντ' αὐτοῦ ὃς ἰδὼν τὸν βασιλέα προσιόντα, Φωκαίας τε
 ἐπέσπευδεν εἰς ὑπάντησιν βασιλέως ἐξελθεῖν, ἀνοίξας τὰς πύ-
 λας, καὶ αὐτὸς ἅμα σὺν αὐτοῖς ἐξῆλθε καὶ προσεκύνει βασι-
 λέα. ἐπεὶ δὲ γένοιτο ἐντὸς τειχῶν, τοὺς τὴν ἀκρόπολιν φρου-
 10 ροῦντας (ἦσαν δὲ ἐκ Γεννούας Λατῖνοι,) ἐξελθόντας ἐκέλευε
 βασιλεῖ παραδιδόναι. οἱ δὲ ἐξήρχοντό τε προσκνυῶντες, καὶ C
 παρεδίδουσαν τὴν ἄκραν. βασιλεὺς δ' ἐν αὐτῇ δύο αὐλισά-
 μενος ἡμέρας, εἰς τὴν τρίτην ἅμα ἔφ' τὸν Ἀρχηγὸν μεταπεμ-
 ψάμενος, καὶ τὰ κλεῖθρα τῆς πόλεως τοὺς τοὺς πελέκους ἔχον-
 15 τας βαράγκους κελεύσας ἀγαγεῖν (τούτους γὰρ ἔθος τὰ κλεῖ-
 θρα τῶν πόλεων ἔνθα ἂν ἐπιδημοῖ βασιλεὺς, κατέχειν,) Ἀρχηγῷ
 ἐκέλευε παραδιδόναι, πρὸς αὐτὸν εἰπὼν, ὡς ἂν μὲν
 εἰς Φωκαίαν ἐμοὶ ὑπήκουον οὐσαν ἐλθῶν, ἔμεινα ἔφ' ὅσον
 ἡβουλόμην. αὐτῆς δὲ ἐξερχόμενος, τὴν πόλιν παραδίδωμί
 20 σοι, καὶ διὰ σοῦ τῷ Ἀνδρέᾳ, ὥστε ἄρχειν αὐτῆς ὡσπερ καὶ
 πρότερον ἐπιτροπεύοντα καθ' ὅσον ἂν χρόνον ἐμοὶ βουλομένη
 ᾖ." δώροισι τε αὐτὸν καὶ τοὺς τὴν ἄκραν φρουροῦντας φιλο- D
 φρονησάμενος, καταλιπὼν ἐκεῖ πολλὰς αὐτῷ τῆς εὐεργεσίας

9. δ' ἐγένετο coni. ED. P. 15. Alii scriptoribus βάραγγοι δι-
 cuntur; erantque Angli, ut ex his Codini verbis discere est: πολυ-
 χρονίζουσι καὶ οἱ βάραγγοι κατὰ τὴν πατριον καὶ οὗτοι γλωτ-
 ταν αὐτῶν ἤγουν ἰγκλιμισί. ED.P. Vide supra p. 200. v. 11.

Genuensis subiugata, arceque constructa et praesidio firmata, secure dominabatur. Ac per id tempus quidem negotii curandi Genuam peregre abierat. Interim Aregus Andreae patruus pro eo cum potestate praeerat. Is ut imperatorem adventantem conspexit, portis apertis cives ad occurrendum urgere institit: ipseque simul exiens, venerabundus eum salutavit. Ubi intra moenia ventum est, praesidarios egressos (erant autem Latini et Genuenses) arcem imperatori transdere iussit. Illi egredientes, capita venerabundi submitunt arcemque dedunt. Duobus diebus in arce exactis, die tertio mane Arego accersito, securigeros barangos claves urbis afferre (hos enim urbium claves imperatore praesente custodire solenne erat) et Arego tradere imperavit, cum in hanc sententiam alloquens: Nunc quidem Phocaeam mihi subiectam veni, mansique quam diu volui: rursus discedens, urbem tibi commendo, et per te Andreae, uti eam quemadmodum prius ceu praefectus gubernet, quamdiu mihi volenti erit. Deinde donis illum ac praesidium humaniter auxit:

- A.C. 1329 χάριτας ὁμολογοῦντας, ἄρας σὺν ἅμα παντὶ τῷ στόλῳ ἦλθεν εἰς Βυζάντιον καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν. ὀλίγον δὲ ἐνδιατρίψας
- V. 192 Βυζαντίῳ χρόνον, ἐξελθὼν ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον. ἐνθα διατρίβοντι ἠγγέλθη ὡς ἐκ τῆς ἑω στρατιὰ Περσῶν πεζὴ περαιωθείσα ἐβδομήκοντα ναυτὶ, τὰ περὶ Τραιανούπολιν⁵ λήζεται καὶ Βήραν. συμβέβηκε δὲ διὰ τὸν εἰς Χίον ἀπόπλου πάντων οἴκαδε διαλυθέντων ἀναπαύλης χάριν, βασιλέα ἅμα δομestικῆ τῷ μεγάλῳ σὺν ὀλίγοις τισὶν εἶναι στρατιώταις ὅσους δὲ ἐνῆν ὡς τάχιστα συναγαγόντες ἐκ τῶν πέριξ πόλεων, ἀπροσδοκῆτως ἐπέθεντο τοῖς Πέρσαις, καὶ μάχη κρα-10 τήσαντες παρὰ πολὺ, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ
- P. 239 καὶ εἶλον ζῶντας. ὅσοι δὲ ἠδυνήθησαν διαφυγεῖν, ἐμβάντες εἰς τὰς ναῦς, (ἐπεὶ τοτηνικάδε ναυτικὴ δύναμις οὐκ ἦν Ῥωμαίοις παρεσκευασμένη) ἐπεραιώθησαν πρὸς ἑω καὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ τὴν νίκην εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπανῆλθεν. Μπε-15 νέτος δὲ ὁ Μαρτίνου ἀδελφὸς ἐκ Χίου κατασχὼν εἰς Γαλατῶν, γνώμην ἔχων ὡς ἦν δύνηται ἀμυνόμενος βασιλέα, τριήρεις ἐκ Γεννοῦας εὐρῶν ἐφορμούσας ὀκτώ, τὰ ὄντα πάντα διαθήμενος, πείθει μισθῶ τοὺς τριηράρχας, αὐτῶ κατὰ Χίου ἐννεκπλεῦσαι, ἐλπίσας αἰρήσειν θαδίως, ὡς βασιλέως οὐ τα-20 χέως βοηθήσοντος, τῆς ναυτικῆς αὐτῶ δυνάμεως διεσκεδασμένης. ἐπεὶ δὲ προσέσχον τῇ Χίῳ, ἀπέβαινόν τε τῶν νεῶν
- B καὶ ὀπλισάμενοι ἐχώρουν πρὸς τὴν πόλιν ὡς τῶν τειχῶν ἀποπειράσοντες. Χιοὶ δὲ ἐξελθόντες πανδημεὶ ἐκράτησάν τε

singularesque de liberalitate gratias agentes relinquens, cum tota classe Byzantio successit ac militi missionem dedit. Brevi tempore illic posito, Didymotichum inivit. Eo nuntiatum, ex oriente Persarum peditatum navibus septuaginta transiecisce, agrumque Traianopolis et Beres depraedari. Evenit autem, propter reditum e Chio omnibus domum ad requiescendum dimissis, cum imperatore magnoque domestico paucos esse milites. Verumtamen quotquot licuit, quam maturime ex finitimis oppidis cogentes, improviso in Persas feruntur, eosque facillime victos partim occidunt, partim captivos ducunt. Qui effugere potuerant, conscensis navibus (tunc enim Romani a navali manu et apparatu instructi non erant) in orientem recurrerunt, et imperator parta victoria Traianopolin se retulit. Benedictus Martini frater e Chio Galatam appulsus, imperatorem ulcisci volens, si posset, inventis in portu octo Genuatium triremibus, constitutis rebus suis omnibus, mercede persuadet trierarchis, uti secum contra Chium navigent; sperans, se eam levi negotio subacturum, quod imperator dispersis classiariis, tarde opem insulani esset allaturus. Postquam Chium naves tetigerunt, excensione facta, armati ad oppidum, veluti periculum murorum facturi processerunt. At Chii crumpentes, quum multi erant, Latinos congressu

μάχη τῶν Λατίνων, καὶ φεύγοντας αἰσχυρῶς ἐνέβαλον εἰς τὰς A.C. 1329
 ναῦς· ἀπέκτειναν δὲ αὐτῶν ὀλίγῳ πλείους τριακοσίῳ. οἱ δὲ
 λοιποὶ ἀναχθέντες, ὠρμίσαντο ἐπ' ἀγκυρῶν, καὶ ἐς τὴν ὕστε-
 ραίαν, οὐκέτι ἀγαθὰς ἔχοντες τὰς ἐλπίδας περὶ Χίου, ἐπ'
 5 οἴκου ἀνεχώρουν. Μπενέτω δὲ ὡς πᾶσα ἐλπίς περιηρεῖτο,
 ἐπιληψία κατεσχέθη καὶ πρὶν ἐβδόμην ἤκειν ἐτελεύτησεν. C

ιδ'. Ὀλίγον δὲ παρωχηκότος χρόνου, συμβέβηκε βασι-
 λέα Διδυμοτείχῳ ἐνδιατρίβοντα ὄξει νοσήματι περιπεσεῖν, ὃ
 παῖδες ἰατρῶν κεφαλικὸν σύμπτωμα καλοῦσιν. ἰατροὶ μὲν
 10 οὖν ἐκ πρώτης προσβολῆς τὴν ὀξύτητα δεῖσαντες τῆς νόσου,
 οὐκ ἀγαθὰς εἶχον τὰς ἐλπίδας· καὶ βασιλεὺς δὲ αὐτὸς τὴν D
 ἀθρόαν καταβολὴν ὑπόπτειε μὴ οὐκ ἄνευ κινδύνου τελευ-
 τήσειν. δευτέρῳ δὲ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν προσβολὴν τὸν μέγαν
 δομέστικον μετακαλεσάμενος „σὺ μὲν” εἶπεν „οἶσθα, ὅσάκις
 15 ἐμοῦ πείθειν ἐπιχειρήσαντος παρασήμοις σε κοσμηθῆναι βα-
 σιλικῶς, ὡς τι πλέον αὐτὸς εἰδὼς, τοὺς μὲν ἐμοὺς διεκρούσω
 λόγους, καίτοι λυσιτελοῦντα πᾶσιν ἀξιοῦντος· ἃ δὲ αὐτὸς
 ᾧου βελτίῳ εἶναι, ταῦτ' ἔθου διὰ σπουδῆς ἀκατάλυτα τηρεῖν.
 νῦν δὲ αὐτὸς ἔοικα μᾶλλον ἢ σὺ στοχάζεσθαι τῶν συμφε-
 20 ρόντων. εἰ γὰρ ὅσα αὐτὸς ἤξιόν ἐτελεῖτο, νῦν οὐκ ἂν ἐν
 θορόβῳ πολλῷ καὶ ταραχῇ αὐτὸς τε ἦν καὶ τὰ Ῥωμαίων P. 240
 πράγματα τοὺς ἐσχάτους ὑπόπτειε κινδύνους. εἰ γὰρ με συμ-
 βαίῃ νῦν ὑπὸ τῆς νόσου κατεργασθέντα τελευτῆσαι, ὅπερ οὐδὲ

deverunt, lethoque datis paulo plus trecentis, turpiter ad naves
 fugere compulerunt. Qui restabant, ora soluta a litore recedentes,
 ancoris naves fundabant. Postridie, cum de insula potiunda nihil
 bonae spei haurirent, domum viam remensi sunt. Benedictum de-
 speratione fractum epilepsia invasit, et ante diem septimum vita
 defunctus est.

14. Non multum temporis intercessit, cum imperator Didymo-
 tichi in morbum acutum incidit, quem cephalicum symptoma nomi-
 nant medici. Igitur ex prima eius accessione gravitatem metuentes,
 parum bene sperabant: et imperator ipse crebriores accessiones
 interitum sibi allaturas formidabat. Postero igitur die post accessio-
 nem magnum domesticum advocans, his eum verbis alloquitur:
 Memoria tenes, quo pacto, cum ego saepius te flectere enisis sim,
 ut insignia imperatoria ne recusares, tu velut longius quam ego
 prospiciens, dicta mea, quamquam ad communem fructum spectantia,
 repudiaris: quae autem ut meliora probasses, ea studiose constan-
 terque servare constitueris. At nunc quid e republica sit, melius
 quam tu conicere videor. Nam si tunc obtinuissem, quae iure postu-
 labam, nec ego iam in tantis curis ac perturbatione, nec Romanum
 imperium in extremorum periculorum metu versaretur. Si enim modo

A.C. 1329 πόρρω προσδοκίας, ἄδηλον εἰ μὴ εἰς πράγματα ὑμῶν καὶ τα-
 V. 193 ραχὰς ἢ ἐμὴ τελευτὴ χωρήσει. διὸ καὶ δεῖν οἴομαι, αὐτῶν
 νυνὶ σαφῶς τὰ δέοντα τῶν πραγμάτων διδασκόντων, τὴν μὲν
 ἄκαιρον φιλονεικίαν καὶ τὴν οὐ προσήκουσαν ἔνστασιν κατα-
 λιπεῖν· αὐτὸν δὲ ὑπ' ὀφθαλμοῦς ὅσοι πάρεσι Ῥωμαίων ὑπο-5
 δήμασί τε βασιλικοῖς καὶ πῖλῳ τῷ ἐμῷ, ἃ δοκεῖ βασιλείας
 σύμβολα εἶναι, κοσμηθῆναι ἐπ' ἐμοῦ. κἂν μὲν καὶ αὐτὸς
 περιγένομαι τῆς νόσου, καινὸν οὐδὲν ἂν εἴη εἰργασμένον. ἃ
 B γὰρ προὔθεμν ἕξ ἀρχῆς καὶ διὰ σπουδῆς εἶχον ἔλθειν εἰς
 πέρας, ταῦτα ἔσται εἰργασμένα· εἰ δ' ἕξ ἀνθρώπων γένομαι, 10
 τὴν ἡγεμονίαν πᾶσαν ἀναδέξασθαι Ῥωμαίων σὲ, καὶ μὴ διὰ
 τὴν ἀναρχίαν εἰς στάσεις καὶ πολέμους χωρῆσαι, ἕξ ὧν δια-
 φθαρῆσονται." Βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα συνεβόουλεν καὶ
 προσετίθει, ὡς, εἰ μὴ ἀνιᾶν βούλοιο αὐτὸν, καὶ ταῦτα νο-
 σοῦντα νῦν, τὸ κελευόμενον ποιεῖν. ὁ δ' οὐδὲν ἔλαττον τῶν 15
 ἕξ ἀρχῆς εἶχετο λογισμῶν καὶ γνώμην εἶχεν, ὡς οὐδ' ἂν εἴ τι
 γένοιτο εἰς βασιλέως σχῆμα κατασταίῃ. συνιδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς
 ὡς οὐκ ἂν δύναίτο πείθειν αὐτὸν ἀμείβειν τὸ σχῆμα, ἔγνω δεῖν
 C μὴ πέρα τοῦ δέοντος φιλονεικεῖν, ἐν οὕτω στενῷ κομιδῇ τῶν
 πραγμάτων καθεστῶτων, ἀλλ' αὐτοῖς πράγμασι διάδοχόν 20
 αὐτὸν τῆς βασιλείας καταλιπεῖν, καὶ τοῖς παρεστῶσιν ἐκέλευε
 τοὺς τε προὔχοντας τῆς συγκλήτου πρῶτον καὶ τοὺς ἄλλους
 εὐγενεῖα διαφέροντας, ἔπειτ' ἐφεξῆς καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι
 παρῆσαν Ῥωμαίων συγκαλεῖν. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον καὶ περι-

vī morbi confectus emoriar (id quod ante fores est) forsitan mors
 mea molestias vobis et turbas creabit. Itaque cum iam res ipsa offi-
 cium satis doceat, va!ere iubenda intempestiva pertinacia et inde-
 cens in repugnando perseverantia: patiendumque, ut te in conspectu
 quotquot adsunt Romanorum, sandaliis imperatoriis et tiara mea,
 quae imperii habentur symbola, exornem. Et si quidem convalu-
 ero, nihil novi factum fuerit: sed quod a principio mihi erat in
 animo quodque studebam ad opus perducere, hoc iam opere ipso
 perfectum conspicietur. Quod si ab hominibus demigravero, tu
 totum imperium susceperis, neque (ut solet, cum nullus est princeps)
 Romani seditionibus et bellis ad mutuum perniciem miscebuntur.
 Haec imperator hortabatur: addebatque, si se et quidem nunc aegro-
 tum contristare nollet, ne detrectaret, quo invitaretur. Sed dome-
 sticus semel susceptae sententiae affixus, omnia potius velle experiri,
 quam ornamenta imperatoria capessere. Sentiens porro imperator
 fieri non posse, ut in habitus mutationem consentiret, non ultra
 quam fas cum eo contendendum, rebus in tantas angustias redactis:
 sed factis ipsis imperii successorem relinquendum censuit: et astan-
 tibus praecepit, principes primum aulicorum procerum et alioqui
 nobilitate praestantes, deinde alios ordine Romanos qui aderant accire.

ἔστησαν αὐτὸν, καὶ Ἄνναν τὴν βασιλίδα ἐκέλευε παρεῖναι. A. C. 1329
 ὡς δὲ καὶ αὐτὴ παρῆν, ὡς μάλιστα εἶχεν ἐπιθρόωσας ἑαυτὸν,
 ὀλίγα ἄττα διειλέχθη πρὸς αὐτούς. ἔφη γάρ· „Τὴν μὲν
 εὐνοίαν, ᾧ φίλοι, τὴν περὶ ὑμᾶς καὶ ὡς τοῦ παντός ἂν ἐτι-
 5μησάμην, οὐ μόνον κοινῇ πάντας, ἀλλὰ καὶ ἕκαστον ὑμῶν
 ἰδίᾳ τὰ μέγιστα εὐεργετῆσαι, καὶ ὡς οὐκ ἐν παρέργῳ, ἀλλὰ D
 πάσῃ σπουδῇ τῇ κοινῇ Ῥωμαίων τι λυσιτελήσειν ὑμῖν χρώ-
 μενος συναεργῶς προϋθέμην, νομίζων εἰ ἀποθανοῦμαι τοῖς
 βαρβάροις μαχόμενος ὑπὲρ αὐτῶν, πάσης ἥδιον καὶ μακαριώ-
 10τερον ζῶης, αὐτὸς ἂν εἰδείη θεός, ὃ τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κεκρυμ-
 μένα τῶν ἀνθρώπων εἰδὼς καὶ καρδιῶν καὶ φρενῶν ἔταστής.
 ἐπεὶ δὲ οἷς οἶδε κρίμασιν αὐτὸς τοῦτο μὲν οὐ κέκρικε δεῖν,
 ἀλλ' ὡς ὁρᾶτε περιέστησεν ἡμῖν τὴν τελευταίην, πάντας πείθων
 ἔργοις αὐτοῖς, ὡς οὔτε χρήμασιν οὔτε δόξῃ οὔτε τοῖς λοιποῖς
 15ἕσθα τῶν θεόντων καὶ φθειρομένων, χρεῶν προσέχειν, ἀλλ'
 ἐνὸς μόνου γίνεσθαι τοῦ διὰ βίου παντός προσέχειν θεῷ καὶ
 πρὸς τὸν ἐκεῖθεν βίον ἑαυτὸν ἕκαστον μεταρῥυθμιζέειν καὶ P. 241
 μεταρμόζειν, πρῶτον μὲν ὑμᾶς ἀσπάζομαι τὰ τελευταῖα δὴ
 ταῦτα, ἄδηλον ὂν εἰ ἐτι προσφθέζομαι ὑμῖν, καὶ δέομαι
 20ῦμῶν, εἴ τις ὑμῖν κέεται χάρις ἐμοῦ, ἰκεσίαις ἰλεώσασθαι τὸ
 κρεῖττον ἐμοί, τῇ πολλὰ πολλάκις αὐτῷ προσκεκρονότι, μά-
 λιστα νυνὶ δεομένῳ τῆς ἐπικουρίας ταυτησί· ἔπειτα δὲ ἡγε-
 μόνα καὶ προστάτην ἀντ' ἐμοῦ τὸν μέγαν δομéstικον ἀφίημι
 ὑμῖν.” Μετὰ δὲ τοῦτο τῶν αὐτοῦ λαβόμενος χειρῶν καὶ ταῖς

Ubi affuerunt lectulumque circumsteterunt, etiam Augustam vocari iussit. Qua praesente, ut maxime potuit, se confirmans, pauca ad eos his verbis locutus est: Meum erga vos propensum animum, amici, et quomodo me felicissimum iudicassem, si non solum in omnes communiter, sed in unumquemque vestrum seorsum potuissem quamplurimum benignitatis conferre: nec leviter, sed summo conatu reipublicae Romanorum, vobis adiutoribus, prodesse aliquid apud animum certum ac fixum habuerim, ratus omni vita suavius ac beatius, si pro iis contra barbaros decertans oppeterem, ipse, qui occulta et abscondita hominum perspicit, quique corda ac renes scrutatur, Deus novit. Quia vero is hoc fieri non debere statuit, (quo iudicio, ipse scit) sed, ut aspiciatis, morte nos circumdedit, omnes manifesto exemplo commonens, nec pecuniae, nec reliquis quibuscumque fluxis ac pereuntibus incumbendum: verum uni tantum Deo servendum, eique quamdiu supersis adhaerendum, et ad illam caelestem vitam cuique mores suos corrigendos aptandosque, primum quidem hoc sermone extremum vobis valedico, cum dubitem, ecquid vos de cetero allocuturus sim: rogoque, si quid me amatis, ut numen toties et tam graviter a me offensum, precibus vestris mihi tali tempore potissimum tali auxilio indigenti propitietis. Deinde duccem ac prae-

A. C. 1329 *χερσὶ τῆς βασιλίδος περιαγαγὼν, ἐχοῦσης ἐν γαστρὶ Μαρίαν τὴν θυγατέρα, ἣ καὶ ὕστερον Μιχαὴλ πρὸς γάμον ἐξεδόθη Β τῷ Μυσῶν βασιλέως Ἀλεξάνδρου, καὶ τῆς εἰκόνας ἐφρεστηκνίας τῆς ὑπερφυῶς διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν τετοκνίας θεὸν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν „σοὶ ταύτην” ἐφρῆ5*

V. 194 „*παραδίδωμι καὶ πάντα Ῥωμαίους, καὶ τοαποτοῦδε σοὶ μελήσει περὶ αὐτῶν.*” *Θρηῆνος μὲν οὖν εὐθύς ὑπὸ πάντων ἤροτο λαμπρὸς καὶ πάντες ἐτρόποντο πρὸς οἰμωγὰς, καὶ οὐδὲν ἦν ὄραν εἰ μὴ κοπτομένους καὶ κατατιλλομένους, καὶ ὁ διὰ πάντων ὀλοφυρμὸς ἐπιπολὺ τοῦ ἀέρος ἐχώρει καὶ πάντα ἰο ἐξηκούετο συμμιγῆ· καὶ οὐδεὶς εἰ μὴ ἀντολιθίνην εἶχε ψυχὴν, ἰσχυσεν ἂν ἐγκρατὴς ἑαυτοῦ γενέσθαι καὶ μὴ ἐπιδακρῦσαι τοῖς γινομένοις. ἐφ’ ἱκανὸν μὲν οὖν πάντες ἐνέμειναν τοῖς C ὀλοφυρμοῖς, οὐδενὸς ἰσχύσαντος ἀπολογίαν πρὸς τὰ εἰρημένα παρασχεῖν· ὁψὲ δὲ ἀναλαβόντες ἑαυτοὺς, συνέθεντο τὰ δια-15 τεταγμένα ἐκπληροῦν, καὶ προσαγορεύοντες τὰ τελευταῖα ἑκαστος βασιλέα, δάκρυσι περιῶρέομενοι ἀνεχώρουν. διὰ πάσης δὲ τῆς ἡμέρας ταυτησὶν, οὕτω προστεταγμένον ὑπὸ βασιλέως, τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις θυρῶν ἀναπετασθεισῶν, πάντες εἰσιόντες ἀκολύτως προσηγόρευον βασιλέα καὶ ἠσπάζοντο τὰ τελευ-20 ταῖα, καὶ αὐτὸς ἀντασπαζόμενος αὐτοὺς, τὰ διατεταγμένα ὑπ’ αὐτοῦ παρηγγύα στέργειν. οὕτω μὲν οὖν διὰ πάσης τῆς ἡμέρας τοῖς πᾶσι συνταττόμενος διετέλεσεν ὁ βασιλεύς. μετὰ D δὲ τοῦτο προσκαλεσάμενος τοὺς ἰατροὺς, ὠρκιζεν αὐτοὺς*

sidem loco meo magnum domesticum vobis relinquo. Haec fatus, comprehensam eius dexteram dexterae imperatricis, tum Mariam filiam utero gestantis, quae postea Michaeli, Alexandri Moesorum regis filio nupsit, implicuit et ante illius imaginem, quae supra naturam ad salutem humani generis Deum Iesum Christum peperit, Tibi, inquit, hanc et Romanos omnes trado atque commendo: tibi ex hoc curae erunt. Illico se omnes in lamenta et gemitus effundere: nec videre licebat, nisi pectora ferientes et crinem laniantes. Tollebatur ad aethera communis eiulatus, et confusae omnium voces exaudiebantur: nec quisquam in tanto luctu, nisi e silice natus esset, a fletu temperare poterat. Diutule igitur universi ploratibus indulgebant: nec ad ea, quae audierant, respondere valebant. Ubi sero se collegerunt, praecepta imperatoris servare inter se decreverunt, eique ultimum vale singuli multis cum lacrymis dicentes recesserunt. Per diem vero totum imperatoris iussu apertis palatii portis, quicumque volebant, ingressi, salve et vale ei dicebant: ipseque vicissim valedicens hortabatur, uti a se sancita boni consulerent. Sic itaque diem omnibus valedicendo consumpsit. Post advocatis medicis, per Deum vivorum ac mortuorum iudicem eos adiuravit, ne ipsum vetarent sancto habitu monachorum indui. Hoc se petere, non quod

θεὸν τὸν ζῶντας κρινούντα καὶ νεκρούς, μὴ ἀποστερήσαι τοῦ Α. C. 1329
 σχήματος τῶν μοναχῶν, ἀλλ' ἐπιτρέψαι οἱ τούτου ἀξιοθῆναι.
 ἔφασκε δὲ μὴ ὡς ἤδη τελευτῶν ἐφίεσθαι τοῦ τοιούτου βίου,
 μηδ' αὐτοὺς πρὸς ἐκεῖνο ἀποβλέπειν, ὡς εἰ μὲν μηδεμίαν
 5 εἶη τοῦ περιγενήσεσθαι αὐτὸν ἐλπίς, ἐπιτρέπειν, τὸναντίον
 δὲ κωλύειν, ἀλλ' ἤδη πράττειν μηδὲν ἀναβαλλομένους· τοῦτο
 γὰρ αὐτῶ μᾶλλον εἶναι πρὸς ἡδονήν· καὶ ὄρκους ἰσχυρίζετο,
 ἢ μὴν αἰρεῖσθαι μᾶλλον ἐν τούτῳ τῷ σχήματι ὅσα δήποτε
 10 εἴη ἐπιβιούς ὑπὲρ τῶν πρότερον πεπλημμελημένων εὐθύνειν
 εἰ αὐτὸν καὶ διὰ μετανοίας θεῶ προσοικειοῦν, ἢ ἅμα τῷ περι-
 βαλέσθαι ἀπελθόντα μὴ προσεπεργάσασθαι τῷ χαρίσματι.
 Ἀσκληπιάδαι δὲ πρῶτα μὲν παρεμυθούντο, ὡς μηδενὸς δει- P. 242
 νοῦ συμβησομένον, ἔπειτα ὡς ἐπέκειτο σφοδρῶς, καὶ ἂ ἐδεῖτο
 ὑπισχυροῦντο πράττειν· ὁ δ' οὐδὲν μᾶλλον ἐπέθετο, εἰ μὴ
 15 καὶ ὄρκους αὐτοὺς καταλάβοι, ἢ μὴν αὐτὸν τῆς καλῆς ἐπιθυ-
 μίας μὴ ἀποστερήσειν.

16. Ἡ νόσος δὲ ἐπετείνετο μᾶλλον καὶ προέκοπτεν ἐπὶ Β
 τὸ χεῖρον· ἡ θεία δὲ αὐτῷ Παλαιολογίνα παροῦσα ἢ Καν-
 τακουζηνῆ ἤρθετο περὶ τῆς μητρὸς τῆς βασιλίδος Ξένης, εἰ τι
 20 διατάττειτο περὶ αὐτῆς. ἀποκρινάμενον δὲ „μηδὲν”, νομίσασα
 ὑπὸ τῆς νόσου μὴ ἐπαισθάνεσθαι τῶν λεγομένων, αὐτὴς περὶ
 τῶν αὐτῶν ἐπανήρθετο, καὶ τρίτον ὁ δ' ἀπεκρίνατο, μὴ δύ-
 νασθαι δύο τοῖς πράγμασιν ἐφιστάναι, καὶ ταῦτα γυναῖκας
 οὔσας. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἔξελθὼν, ὄρκους προσέταξε

iam morti proximus huiusmodi genus vitae desideraret: neque quod
 eos eo vellet respicere, ut si quidem sanitatis spes nulla esset, hoc
 ipsi concederent: sin aliqua, prohiberent; sed quod iam nihil cun-
 ctandum ac differendum putaret, quo facto esset opus, et hoc sibi
 iam potius esse voluptati. Quin cum sacramento asseverabat, potius
 eligere se in hoc habitu quotquot annis superviveret pro commissis
 antchac se punire, ac per poenitentiam Deo sese coniungere, quam
 potentia septum, nec divinae gratiae cooperatum emori. Medici
 primum eum consolari et affirmare, nihil gravius metuendum. Cum
 instaret vehementius, quae peteret, se facturos promittere. At ille
 nihilo magis quiescere, nisi et iureiurando eos adigeret, ipsum tam
 honesto desiderio non fraudaturos.

15. Ingravescente morbo et in deterius proficiente, Palaeologa
 Cantacuzena eius cognata astans interrogabat, quid de Xena matre
 decerneret. Cum responderet, Nihil: existimans illa, saevitia morbi
 non percepisse quae dicebantur, interrogationem iteravit et quae-
 sivit etiam tertium. Tum ait, non posse duos imperare, idque
 feminas. Magnus autem domesticus egressus, pro inveterata con-
 suetudine in morte imperatorum sacramenta indixit, super his capi-

- A. C. 1329 γίνεσθαι κατὰ τὸ ἐπικρατῆσαν ἐξ ἀρχῆς ἔθος ἐπὶ τῇ βασιλείῳς
 C τελευτῇ. καὶ ἐγίνοντο ἐπὶ τοῖσδε· στέργειν Ἄνναν τὴν βασι-
 λίδα, κυρίαν καὶ δεσπόζουσαν τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν πί-
 στιν αὐτῇ καθαρὰν καὶ ἄδολον τηρεῖν· πείθεσθαι δὲ πάντα
 καὶ μεγάλην δομεστικῶν καὶ τὰ κελευόμενα ὑπ' αὐτοῦ μηδέν⁵
- V. 195 ἀντιλέγοντας ποιεῖν. οὕτω μὲν οὖν ἐγίνοντο οἱ ὄρκοι, πάντων
 ὁμνούντων ἐφεξῆς. αὐτὸς δὲ τὰ πράγματα διοικεῖ ἢ αὐτῷ
 ἄριστα ἐδόκει ἔχειν καὶ τὰς ἀρχὰς ἐπέτρεπε τῶν πόλεων, οἷς
 ἔκρινε δεῖν· τῶν δὲ ἀφηρεῖτο. ὅσοι δὲ Ῥωμαίων εἰς Δι-
 δυμότειχον ἔτυχον τότε παρόντες, οὐ τῆς συγκλήτου μόνον,¹⁰
 ἀλλὰ καὶ τῆς στρατιᾶς, τὸν μέγαν δομεστικὸν ἠνάγκαζον συν-
 ελθόντες τὰ βασιλικά σύμβολα περιθέσθαι· τὰ τε ἄλλα ἰσχυ-
 ροῦσθαι δίκαιον εἶναι καὶ ὅτι οὕτω διατάξαιτο βασιλεὺς. ὁ
 δ' ἀνένεκέ τε καὶ ἐκέλευε μὴ παρενοχλεῖν ὡς ἀδύνατα ἀξιοῦσι.
 Κωνσταντῖνος δὲ ὁ δεσπότης, ὃν ἐν ἀρχαῖς τῆς ἱστορίας μά-¹⁵
 λιστα ἐκ Θεσσαλονίκης ἔφημεν ἀχθῆναι δεσποῦσθαι, σχῆμά τε
 ἡμφιεσμένον μοναχῶν καὶ Κάλλιστον ὠνομασμένον, ἔτι μὲν
 ἐν δεσποτιῳίῳ κατὰ τὸ Διδυμότειχον ἐφρουρεῖτο. δεῖσαντες
 δὲ οἱ παρόντες τῶν συγκλητικῶν καὶ τῆς στρατιᾶς, μὴ, τοῦ
 βασιλέως τελευτήσαντος, ὁ δεσπότης τοῦ δεσποτιῳίου δια-²⁰
 δράς, στάσιν πάλιν τοῖς Ῥωμαίοις ἐγερεῖ καὶ τὰ πράγματα
 διαφθερεῖ, πόλεμον ἐμφύλιον κινήσας, τὴν βασιλείαν ἐναντῷ
 P. 243 περιποιούμενος, πρὸς τὸν μέγαν δομεστικὸν ἐλθόντες ἐδέοντο
 αὐτὸν ἀποκτινύναι. τοῦτο γὰρ μάλιστα τοῖς πράγμασι λυ-

tibus scilicet: Se Annam imperatricem dominam ac rerum principem agnoscere, eique fidem integram ac sinceram praestituros. Magno domestico in omnibus libenter obtemperaturos. Sic iuramenta concipiebantur, dabanturque ordine ab omnibus. Ipse porro in regunda republica quod optimum iudicabat, id sequebatur: et urbium praefecturas mandabat, quibus mandandae, et auferebat, quibus auferendae videbantur. Quotquot vero Romanorum tunc Didymotichi degebant, non optimatum modo, verumetiam de ducibus exercitus, ad illum accedentes urgebant ad usurpanda insignia imperatoria: asserentes, et aliis de causis id iustum esse, et quia imperator ita decrevisset. Renebat domesticus petebatque, ne postulantes quae ipse facere nequiquam posset, molestiam sibi exhiberent. Constantinus despota, quem non longe a principio huius historiae Thessalonica in vinculis, cultu monachi adductum et Callistum appellatum demonstravimus, adhuc Didymotichi in carcere attinebatur. Timentes igitur qui aderant primores et principes exercitus, ne imperatore defuncto, despota e custodia elapsus, novam inter Romanos seditionem concitaret civilique bello sato imperium sibi ascisceret et rempublicam perderet, magnum domesticum adeuntes precantur, uti hominem e medio tollat; id enim communi

σιτελεῖν. ὁ μέγας δὲ δομέστικος δεινῶς τε ἀπάνθρωπον ᾔετο A. C. 1329
 τὸ πρῶγμα καὶ ὤμον, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπεχείρει πείθειν, μη-
 δέποτε λέγων παραστῆναι ἂν αὐτῷ περὶ αὐτῶν τοιαῦτα καὶ
 βουλευσασθαι καὶ εἰπεῖν περὶ δεσπότου. εἰ γὰρ μὴ καὶ ἀφ'
 5 ἑαυτῶν αὐτοὶ συνεῖναι τὰ δέοντα ἦσαν ἱκανοὶ, ἀλλὰ τῷ γε
 βασιλεῖ ἐξῆν χρῆσθαι διδασκάλῳ αὐτοῖς πράγμασι παιδεύοντι
 ἄχρι νῦν, θεῶ δὲ θαυροῦν ὡς καὶ εἰς τοῦτιον συνεσομένη
 καὶ παιδεύσοντι ἄχρι πολλοῦ, μὴ ὤμους μηδὲ φονικούς εἶναι,
 καὶ ταῦτα πρὸς ὁμοφύλους. τίνος γὰρ κατεψηφίσατο θάνα- B
 10 τον ὁ βασιλεὺς, καὶ ταῦτα οὐκ ὀλίγους αὐτῷ ἐπιβουλεύοντας
 εὐρῶν καὶ αὐτόχειρας μονονουχί; εἰ δὲ αὐτὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ
 τοσαύτη ἐχρήσατο φιλανθρωπία, οὐδ' ἡμᾶς ὑπὲρ αὐτοῦ δί-
 καιον θηρίων ἀγριωτέρους ὄφθῆναι, ἀλλ' ἀποστάντας τῶν
 15 τοιούτων λογισμῶν, ἡμερώτερα καὶ μετριώτερα βουλευσασθαι
 περὶ τ' ἀνθρώπων. οἱ δ' ἔφρασαν οὐ περιόψεσθαι ἐκόντες εἶναι
 εἰς πολέμους ἐμφυλίους καὶ στάσεις καὶ ταραχὰς τὰ πρά-
 γματα χωρήσοντα Ῥωμαίοις. αὐτοὶ γὰρ εἰδέναι ὅποσα ἐλυ-
 μήνατο τοῖς πράγμασιν ὁ τῶν βασιλέων πρὸς ἀλλήλους πό-
 λεμος. διὸ μάλιστα μὲν αὐτοῦ δεῖσθαι τὰ ὑφορομοῦντα κακὰ
 20 ἐκποδῶν ποιεῖν, καὶ μὴ τοὺς περὶ βασιλείας ἐρίζοντας ζῆν C
 ἔαν. εἰ δὲ μὴ, τὰ τε δεύτερα, ἐκτυφλοῦν ὡς ἂν μὴτ' αὐτοὶ
 στερείσκωνται τοῦ ζῆν, μὴτ' αὐτοῖς αἴτιοι γίνωνται πολλῶν
 κακῶν. Οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπον καὶ παρεσκευασμένοι

22. Pro auctoꝛis Intpr. legebat ἄλλοις.

maximopere profuturum. Illi res plena inhumanitatis et crudelitatis
 visa: idque ipsum alii ut crederent, perficere nitebatur, autumans,
 nunquam se cogitaturum fuisse, eos in despotam istiusmodi ausuros
 meditari ac proloqui. Nam si ipsi per se, quid officii ratio exigeret,
 videre non possent: at imperatore licuisse pro magistro uti, qui
 usque nunc factis eos docuisset, et, quod Deo fidendum, etiam
 diutius affuturus, et in longinquum tempus eos docturus esset, ne
 saevi et ad civilem potissimum sanguinem fundendum proclives sint.
 Quem enim morte damnasset imperator, quamvis non paucos sibi
 insidiatos et tantum non sua manu eum iugulare cupientes inve-
 nerit? Quare si ipse pro se ipso tanta est usus humanitate, inquit,
 nec nos aequum est in nostra ipsorum causa belluarum immanitatem
 superasse existimari: sed his cogitationibus depositis, mansuetius
 ac moderatius in illum consulere. Tum Romani, haud se volentes
 imminetia bella civilia, seditiones rerumque omnium perturbationes
 passuros: nosse enim, quam diram cladem patratum inter impera-
 tores bellum communi invexerit. Idcirco vehementer etiam atque
 etiam orare, malis impendentibus obviam eat, nec imperii aemulos
 vivere sinat: aut saltem oculos illis effodiat, ut hac ratione nec ipsi

- A. C. 1329 ἦσαν ὡς, εἰ μὴ πείθοιτο ὁ μέγας δομέστικος αὐτοῖς, καὶ ἄκοντος ἐν δεσποτηρίῳ τὸν δεσπότην ἀποκτενοῦντες. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν λόγων συνορῶν καὶ βουλόμενος αὐτοὺς ἀποτρέψαι τῆς ὁρμῆς. Τὸ μὲν ἀποκτινύναι, εἶπεν, οὐδενὶ ἐξέσται τρόπῳ, οὐδὲ περιιδεῖν ἂν αὐτὸς τὴν βασιλέως ψυ-5 χὴν φόνῳ συγγενικῶ δι' αὐτὸν καταχρανθεῖσαν. τὸ δὲ ἀποστερεῖν τῶν ὀφθαλμῶν, μάλιστα μὲν οὐδὲ αὐτῷ βούλεσθαι Δέκων εἶναι ὡς ἂν δὲ μὴ ὑποψίαν παρέχῃ στάσεως καὶ τα-ραχῆς, σκεψαμένῳ τῆς νυκτός, ὃ, τι ἂν λυσιτελοῖη τοῖς πρά-γμασι ποιήσῃ εἰς τὴν ὑστεραίαν. Οἱ μὲν οὖν ἐπειθοῦτο τοῖς 10 λόγοις, οἴομενοι ἀπαλλάξεσθαι πραγμάτων, εἰάν τῶν ὕψων ὁ δεσπότης ἀποστερηθῆ. αὐτὸς δὲ νυκτός τρισὶ τῶν πιστοτάτων οἰκετῶν, τὸν δεσπότην ἐκέλευεν ἐκ τοῦ δεσποτηρίου
- V. 196 λαβόντας, ἐν μυχοῖς κατακρύψαι γῆς ἀσφαλέστατα εἰς ὅσον μάλιστα ἂν ἐξῆ· κατὰ δὲ τὸν παραρρόνοντα ποταμὸν, ὃς Ἄδρα 15 καλεῖται, ἀκατίον ἀνατρέψαι, φήμην δὲ κρύφα διαδοῦναι, πρῶτα μὲν ὡς διαδράσειε τοῦ δεσποτηρίου ὁ δεσπότης, ἔπει-
- P. 241 τα δὲ ὡς ἀποπνιγείη κατὰ τὸν ποταμὸν. οἱ μὲν οὖν ἐποίουν κατὰ τὰ κεκελευσμένα καὶ ὁ δεσπότης ἐκέκρυπτο ἐν ἀδύ-τοις γῆς. ἅμα δὲ πρῶτ' τοῦ ὄρθρου φήμην διεδόθη, ὡς δια-20 δράσειε τοῦ δεσποτηρίου ὁ δεσπότης· καὶ πάντες ἦσαν ἐν θορύβῳ καὶ ταραχῇ, οἴομενοι ἤδη τὰ πράγματα εἰς στάσιν χωρεῖν. ἐπεὶ δὲ ἐπίθοντο περὶ τοῦ ἀνατετραμμένου ἀκατίου

2. ἄκοντος ED. P. pro ἄκοντες.

vitam amittant; et aliis multorum incommodorum auctores ne fiant. Haec fuit eorum postulatio. Quod nisi magnus domesticus unneret, vel invito ipso, despotam in carcere contrucidare constituerant. Id cum et ipse ex eorum sermone animadverteret, et eos ab hoc turbulento animi motu avocare cuperet, occidi illum nullo modo permissurum dixit; nec passurum, imperatoris animam cognati caede sua opera contaminari. Ut autem vel lumina ei effodiat, etiam huc adigi nequiquam posse. Verum ut ne seditionis ac tumultus materiam ministrare videatur, noctu se capturum consilium, et die crastino facturum, quod e republica fuerit. Quibus illi verbis pacati, omni iam molestia defunctos se arbitrabantur, si despota exocularetur. Ea nocte famulis tribus, iisque fidissimis mandat, despotam carcere educant: loco subterraneo quam liceat tutissime abscondant: in Adra praeterlabente fluvio naviculam evertant; rumorem clanculum serant, primum quidem e custodia profugisse, deinde in flumine summersum periisse. Famuli iussa facessunt, despotam sub terra locis secretissimis occulunt. Simul atque luxit, fama diditur, despotam e carcere evasisse. Ingens statim tumultus ac turbae: et res omnium iudicio ad seditionem spectare. Sed ubi de subverso

κατὰ τὸν ποταμὸν, λογισάμενοι αὐτὸν ἐκ προνοίας ἀποπεπνῆ- A. C. 1329
 γθαι, κατεστέλλοντό τε θορυβοῦντες καὶ οὐκέτι περὶ στάσεως
 προσδοκίαν οὐδεμίαν εἶχον. ὁ δεσπότης μὲν οὖν οὕτω διέ-
 φυγε τὸ ἀποθανεῖν πρὸς τῆ μηδὲ τῶν ὄψεων ἀποστερηθῆναι.
 5 Λάσκαριν δὲ τὸν Καλαμάνον ὁ μέγας δομέστικος εἰς Βυζάν- B
 τιον πέμπας πρωτοστράτορι ἐπιτροπεύοντι αὐτοῦ τὰ περὶ
 βασιλέως ἐδήλον· ἐκέλευέ τε αὐτὸν τε ὀμνύειν τὸν προειρη-
 μένον ὄρκον, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτρέπειν τῶν συγκλητικῶν
 καὶ τοῖς δυνατοῖς τῶν Βυζαντίων· καὶ ὅς μελλήσας μηδὲν,
 10 ἐποίει τὰ προσεταγμένα.

15. Ἀνδρόνικος δὲ ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς πυθόμενος C
 περὶ βασιλέως τοῦ ἐγγόνου, ὡς νοσήματι ὄξει κατασχεθεὶς
 προσδοκίμὸς ἐστὶν ἀποθανεῖν, ὄρων δὲ καὶ τοὺς τελουμένους
 ὄρκους, οὓς ἐπὶ βασιλέως ἤδει γινομένους τελευτῆ, δείσας
 15 μὴ τελευτήσαντος αὐτοῦ νεωτερισθῆ τι περὶ αὐτὸν καὶ ὑπό
 τινων ἀποστερηθῆ τὸ ζῆν οἰησομένων ἐπιθήσεσθαι πάλιν τῆ
 ἀρχῆ Ῥωμαίων, ἤτήσατο γενέσθαι μοναχὸς, οἴομενος οὕτως D
 ἂν διαφυγεῖν τὸ ἀποθανεῖν, ἂν ὁ ἔγγονος τελευτήσῃ· ἐνδόν-
 τος δὲ καὶ πρωτοστράτορος, ῥάκη τε ἐνέδν καὶ Ἀντώνιος ἐξ
 20 Ἀνδρονίκου μετωνομάσθη. Ἀνδρόνικος δὲ ὁ βασιλεὺς τῆ νό-
 σω συνεχόμενος δεινῶς καὶ ὅσον οὐπω νομίζων αὐτὸν ἀπο-
 λείψειν καὶ τὸ ζῆν, τοὺς ἰατροὺς προσκαλεσάμενος „ὑμεῖς”
 εἶπεν „ἴστε σαφῶς ὅσα τε διεiléχθην πρὸς ὑμᾶς ἀπὸς τοῦ
 τῶν μοναχῶν ἐφιέμενος σχήματος ἐπιτυχεῖν, οὐχ ὡς ἤδη

actuariolo auditum est, divinitus aquis praefocatum rati, turbas
 facere et seditionem timere desierunt. Itaque despota et mortem et
 oculorum orbitatem effugit. Domesticus Calamanum Lascarim Byzantium
 ad protostratorem praefectum super statu imperatoris significando
 misit: praecipitque, ut et ipse, de quo dixi, iuramentum ederet, atque
 eo principes civitatis obligaret; qui maturime paruit.

16. Andronicus porro senior, nepotem difficili morbo conflictan-
 tem prope a ianua lethi abesse accipiens et iam, ut in obitu impe-
 ratorum mos est, sacramenta dici: timensque, ne eo extincto quid-
 piam novi se fieret: et reperirentur, qui sibi animam extorquerent,
 quod ipsum rursus imperium invasurum putarent, rogavit in nume-
 rum monachorum referri: quod ita demum se vitam retenturum
 confideret, et protostratoris permissu vestem detritam induit, muta-
 toque nomine, pro Andronico Antonius appellatus est. At imperator
 cum ob morbi magnitudinem spiritum ultimum iamiam se ducturum
 crederet, coactis medicis, Probe recordamini, inquit, quae vobis
 ad monasticam vestem obtinendam dixerim: non quia de vita prorsus
 desperassem; sed quia arbitrarer, etiamsi firmam spem sospitatis
 haberem, in utramque partem id mihi bono fore. Sive enim vivo-

- A. C. 1329 παντάπασιν ἀπηγορευκῶς τὸ ζῆν, ἀλλ' εἰ καὶ βεβαίως ἔχοιμι τοῦ περιέσεσθαι τὰς ἐλπίδας, οἴομενος ἔχειν ἀμφοτέρωθεν καλῶς. ἂν τε γὰρ ἀπέλω πρὸς τοὺς πλείους, ἐν καλῷ μοι
- P. 245 κείσεται τῷ ἀδεκάστῳ κριτῇ τὸ τῆς μετανοίας ἔχοντα σχῆμα ὀφθῆναι ἐπὶ τῆς δίκης ἐκείνης τῆς φοβεραῦς· ἂν τε περιγέ-5
νωμαι τῆς νόσου, μᾶλλον βέλτιον, ὅσῳ καὶ καιρὸν εὐρόσω μετανοίας ἀπολύσασθαι τὰ πεπλημμελημένα. ὅσα τε ἐπηγ-
γεῖλασθε αὐτοί, καὶ ὄρκους ἐπιβεβαιώσαντες τοὺς λόγους
- V. 179 μὴ τοῦ τοιούτου καλοῦ ἀποστερήσειν, νυνὶ δὲ τοῦναντίον ἅπαν ὁρῶ γινόμενον. αὐτός τε γὰρ ἤδη ὀλίγον ἀποδέω τοῦ 10
ἀψύχους ἑοικέναι, καὶ ὑμᾶς πάντα μᾶλλον ἢ τὸ τὰ συμφέ-
ροντα καὶ φίλα ἔμοι διανοουμένους πράττειν ὁρῶ. διὸ δὴ
καὶ δέομαι ὑμῶν, μὴ ἐπὶ πλεῖον καταχρήσασθαι τῇ ἀμε-
λείᾳ, οὐ μέτρια τίνα, ἀλλ' εἰς αὐτὰ τὰ καιριώτατα βλα-
B ππούση· ἀλλ' ὁ μὴ πρότερον, νυνὶ σπουδάσαι καταπράξα-15
σθαι πρηνὴ τὸ τέλος ἐπιστῆ.” Βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα
εἶπεν· οἱ δὲ ἰατροὶ μέγα ἀνοιμώξαντες καὶ πολλὰ πολλὰίς
ἐπευξάμενοι, εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ἐν ἐπιστήμῃ τῆς θεραπεντι-
κῆς ἐγένοντο, ὥστε τοιαῦτα ἐπιδεῖν, ἐπέτρεπον ὅ, τι ἂν βού-
λοιτο βασιλέα πράττειν περὶ ἑαυτοῦ. ὁ δὲ ἀκούσας, ἔνθους 20
τε ἐγένετο ὑφ' ἡδονῆς, καὶ ὡς ἤδη λαμπρὰ τίνα εὐτυχηκῶς,
τὸν μέγαν δομέστικον μετεκαλεῖτο καὶ μετὰ σπουδῆς ἐκέλευε
πατέρα τὸν πνευματικὸν καλεῖν τὸν ἑαυτοῦ· ὁ δὲ τῶν γεγενη-
μένων εἰδὼς μηδὲν, ἐπνυθάνετο τὴν αἰτίαν τῆς κλήσεως ἧτις

16. πληνὴ ed. Par., πρὶν ἢ ed. Ven.

rum numero exemptus fuero, proderit mihi coram incorrupto iudice in terribili illo iudicio cum poenitentium habitu apparere: sive convaluero, multo melius erit, concessum vivendi spatium in peccatis meis per poenitentiam expiandis consumere. Ceterum vos, qui iurati promisistis, non me tali bono privaturos, nunc omnino pugnancia facitis, ut video. Nam cum ego paulum distem a mortuis, vos alia potius omnia, quam quae mihi utilia et iucunda sint, cogitatis. Quamobrem oro, ne diutius negligentes, me non mediocri, sed summo detrimento multetis: et quod hactenus omissum est, nunc resarcire studeatis, priusquam finis vitae superveniat. Hactenus imperator. Medici erumpentes in lacrymas multumque ac saepe optantes, artem medendi nunquam didicisse, ne talia intuerentur, imperatorem suo sibi arbitrio permiserunt: qui prae lactitia vix mente constans, ac velut dona beata consecutus, magnum domesticum accersit, patremque suum spiritualem vocatum celeriter ire iubet. Ille ignarus omnium, quam ob causam accersendus sit quaerit: qua intellecta, se facturum recipit: rem indigne fert, medicos acerrime increpat. Hora propemodum transacta et patre spirituali

εἶη. ἐπεὶ δὲ μάθοι, βασιλεῖ μὲν ὑπισχεῖτο τὰ κελευόμενα A. C. 1329
 ποιεῖν, τοῖς ἰατροῖς δὲ ἐπετίμα τε οὐ μετρίως καὶ αὐτὸς ἦνευ- C
 κεν οὐκ ἀνεκτῶς. τριβομένης δὲ ἐπιπολὺ τῆς ὥρας καὶ τοῦ
 πνευματικοῦ πατρὸς οὐ παραγινομένου, αὐτὸς τε ἐπέσπευδε
 5 τὴν ἄφιξιν καὶ τοὺς ἰατροὺς τὴν αἰτίαν τῆς μελλήσεως ἠρώτα.
 συννεῖς δὲ ἀπὸ τῶν λεγομένων ὑγιᾶς μηδὲν αὐτοὺς λέγειν,
 ἐστοχάζετο παρὰ τοῦ μεγάλου δομειστικου κωλύεσθαι τὴν προ-
 ξιν, καὶ μετακαλεσάμενος αὐτὸν, τῆς τε ἐκ πρώτης ἡλικίας
 πρὸς ἀλλήλους αὐτὸν ἀνεμίμνησκε φιλίας καὶ τοῦ μηδέπω μη-
 10 δαμῶς παρὰ πάντα τὸν βίον οὐδέτερον ἑτέρῳ ταραχῆς καὶ
 σκανδάλου ἀφορμὴν παρεσχηκένοι. νυνὶ δὲ ἀπορεῖν ὄφειν ὀρμώ-
 μενος οὕτως ἐξεπίτηδες ἐβουλήθη ἀχθόμενον αὐτῷ εἰς ἄδην D
 παραπέμψαι. „μὴ δὴ τοιαῦτά με ἐργάση κακὰ, ὧ φίλων”
 ἔλεγεν „ἄριστε, μηδὲ καταπρόη μοι τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας,
 15 ἀλλ’ ὥσπερ πολλάκις ὑπὲρ τοῦ δυστήνου σώματος τουτουῖ
 πάσῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ σεαυτὸν ἐνέβαλες εἰς τοὺς κιν-
 δύνους, οὕτω νῦν πολλῶ πλεον κινδυνεύοντος κατὰ ψυχὴν,
 πρόστηθι πάσῃ προθυμίᾳ, οὐ μόνον διὰ τὴν φιλίαν, ἀλλ’
 ἵνα μὴ καὶ δίκας ὑπόσχῃς τῷ πάντων κριτῇ, τό γε εἰς σὲ
 20 ὄηχον ἀποστερήσας αὐτὸν ψυχῆς, ὑπὲρ ἧς αὐτὸς θάνατον εἴλετο
 καὶ σταυρόν. μηδὲ κατὰτριβε τὸν καιρὸν, οὕτως ἀναγκαῖον
 ὄντα, ὃν αὔθις εὐρεῖν οὐκ ἐξέσται διαφυγόντα νῦν, ἀλλ’
 εὐχῶν τε πολλῶν δεόμενον καὶ σπουδῆς οὐ τῆς τυχούσης. P. 246
 ἐγὼ γὰρ καὶ ὃν ἀναλίσκω σοὶ διαλεγόμενος χρόνον, ζημίαν

12. Intpr. leg. αὐτὸν.

nondum veniente, imperator ut adveniret instabat; et ex medicis
 causam cunctationis sciscitabatur. Sed cum nihil sincerum ac simplex
 responderetur, a magno domestico moras obiiici negotiumque impediri
 coniciebat. Quem adesse iussum, amicitiae a parvis institutae ad-
 monuit et quomodo nunquam in omni vita alter alteri aut turbationi
 aut offensionis fuisset. Nunc autem nescire se, quo impulsu sic de
 industria se tanto gravatum pondere ad inferos velit transmittere.
 Ne, inquit, amicorum optime, tanto malo me mactaveris: neve salutis
 meae spem prodideris; sed quemadmodum crebro pro hoc misero
 corpore cupidissime studiosissimeque in discrimina te obtulisti: sic
 nunc multo in maiore periculo versantem animam meam defende:
 idque non propter amicitiam nostram solum, verumetiam ne univer-
 sorum iudex poenas abs te reposit, qui, quantum in te fuit, ani-
 mam illi abstuleris, pro qua ipse in cruce suffixus necem pertulit.
 Noli hoc tempus, quaeso, tam necessarium quodque in multis preci-
 bus cum studio singulari ponendum est, negligere atque conterere:
 quod si nunc praeterierit, frustra requiretur. Ego vero quod hoc
 quantumcumque intervallum tecum loquens consumo, mihi damno-

- Α. C. 1329 ἤγῃμαι τὴν ἔσχατῃν." Ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀποκρίνασθαι μὲν ἴσχυσεν οὐδὲν, τῆς ψυχῆς ἤδη τῇ λύπῃ καταβεβαπτισμένης· ἔξω δὲ ἐλθὼν ἀνήμωξέ τε πικρῶς καὶ τὸν φίλον ἀνεκαλεῖτο, καὶ μικροῦ μὲν ἐδέησεν ἀφεῖναι καὶ τὴν ψυχὴν ἐπὶ τοῖς θρήνοις· ὁμῶς δ' ἀνελάμβανέ τε πάλιν ἑαυτὸν καὶ τὰς ὄψεις ὑδάτι τῶν δακρῶν ἀποκαθαίρων, ὥσπερ ἄλλου πάσχοντος ἀδάκρυτος ὠρᾶτο βασιλεῦ. ὡς δὲ ὁ βασιλεὺς συγγνούς ἀγγέλους ἐπιπέμπων, τὴν τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἀφιξίν ἐπέσπενδεν, ὁ μέγας δομέστικος πέμπσας τὸν μὲν πνευματικὸν Β ἐκέλευεν ἔξω Διδυμοτείχου χωρεῖν καὶ διατρίβειν ἐν προαστείοις ἄχρις ἂν αὐτὸς τὴν εἴσοδον ἐνδῶ, πρότερον δὲ μὴ εἰσιεῖναι, μὴδ' εἰ πάντες ἄνθρωποι ἐπιτρέποιν· ἕτερον δὲ ἀντ' ἐκείνου παραλαβὼν, εἰσῆγαγεν ὡς βασιλέα. ἔφασκέ τε τὸν μὲν εἰωθότα τῆς πόλεως ἀποδημεῖν, καὶ ὄρκους προστιθεὶς ὡς ἀληθεῖνοι, τουτονὶ δὲ εἰσαγαγεῖν οὐδαμῶς ὄντα σοι ἐν σπηθείᾳ, καὶ V
- V. 198 πᾶν ἄκοντα διὰ τὸ βιάζεσθαι ὑπὸ σοῦ. Βασιλεὺς δὲ αὐτὸν προσαγορεύσας „ὦρα σοι, πάτερ," ἔλεγε „τοῖς πνευματικοῖς χρῆσθαι φαρμάκοις καὶ τὴν ἐπιστήμην ἐπιδεικνυσθαι τὴν πασῶν φιλανθρωποτάτην, καὶ ψυχὴν ὀδυνωμένην καὶ κακῶς πάσχουσαν ὑπὸ πολλῶν τραυμάτων καὶ πταισμάτων ἀνακαλεῖσθαι 120
- C καὶ πρὸς σωτηρίους τρίβους καθοδηγεῖν, καὶ μετανοίας ἐνδύμασι καὶ πράγμασι τὸν κριτὴν ἴλεωσιν αὐτῇ προκατασκευάζειν." ὁ δ' ἀντησπάζετο μὲν βασιλέα καὶ αὐτὸς, μὴ ἔξεῖναι δὲ αὐτῶν ἔλεγεν, ἔτι ζῶντος τοῦ πατρὸς, ᾧ φέρων ἑαυτὸν ὑπέταξας

sissimum iudico. Ad haec magnus domesticus dolore absorptus obmutuit; egressusque foras, amici nomen inter amaras lacrymas ingeminavit; quas tam largiter profudit, ut cum ipsis pene animam profunderet. Verumtamen se collegit iterum, ablutaque facie, imperatori, velut alio quopiam, non se aegrotante, ne flevisse quidem visus est. Qui cum nuntios duplicans, spiritualem patrem ad se accelerare iuberet, magnus domesticus per certum hominem patrem illum monuit, ut Didymoticho exiens, in suburbio tantisper maneret, quoad ipse ingressum illi permitteret: citius caveret ingredi, quamvis id omnes mortales ei demandarent. Alium vero in eius locum subornatum ad imperatorem introducit, narrans, ordinarium abesse peregre: et addit iuramentum, se vera loqui; hunc autem etsi minimae consuetum, eius coactu ab se invito ac nolente adduci. Imperator eo salutato, Tempus est, inquit, pater, ut spiritualem mihi medicinam facias scientiamque in me exerceas omnium humanissimam: animamque multis molestiis disruciata et afflicta sanes atque in salutarem semitam deducas, et poenitentiae indumentis operibusque iudicem illi ad misericordiam praepares. Ille imperatorem resalutans, non ei licitum esse dixit, vivo etiamnum patre, cui se in spiritua-

πνευματικῶς, ἕτερον ἀνθαιρεῖσθαι, καὶ ταῦτα ἐν καιροῖς μάλιστα τοιούτοις, ὅτε βούλει μεταλλάξασθαι τὸν βίον καὶ πρὸς ἀγγελικὴν μετατάξασθαι πολιτείαν, ἐπεὶ καὶ διὰ βίου παντὸς τούτῳ χρῆσθαι δίκαιον διδασκάλῳ καὶ ὡς τῶν κρειττόνων τινὶ 5 προσέχειν, ἀλλὰ μὴ ἀπλῶς οὕτω καὶ ὑπερισκέπτως ὑπὸ τοῦ τυχόντος τὰ τοιαῦτα μυσταγωγεῖσθαι. Τοιαῦτα γὰρ ἦν διδασγόμενος λέγειν. βασιλεὺς δὲ ἐδυσχέραине μὲν οὐ μετρίως πρὸς τοὺς λόγους καὶ τὸν μέγαν δομéstικον ἐν αἰτίαις ἐποιεῖτο, ὑπ' αὐτοῦ φάσκων καλύεσθαι σωτηρίας τυχεῖν. συνηγοροῦντος δὲ 10 αὐτοῦ τοῖς εἰρημένοις ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ καὶ διαβεβαιουμένου μὴ παρεῖναι ἐκεῖνον, ᾧ δίκαιον τὰ τοιαῦτα ἐπιτρέπειν, ἔτι τε ἐπαγγελλομένου ὡς, εἴ ποτε ἐπανήξει, μηδὲν ἀναβαλλόμενος παρέσται, ἤσυχασε πεισθεῖς ὁ βασιλεὺς. Βαρὺς δὲ, τῶν ἱατρῶν ὁ μάλιστα ἐμπειρότατος, δεινὰ ἐποιεῖτο καὶ οὐδὲ ἀνέξεσθαι 15 ἐδόκει, εἰ βασιλεὺς ἀποστερήσοιτο τῆς σωτηρίας ἐν χρῆσιν κινδύνου καθεστῶς, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομéstικου παραχθείς, ὡρμητό τε δῆλα βασιλεῖ ποιεῖν ὅσα τε περὶ τὸν πνευματικὸν πατέρα συσκευασθεῖη καὶ ὡς οὐδὲν ἂν εἴη κόλυμα, εἰ μὴ πα- 20 ρεῖη ὁ πνευματικὸς ἐκεῖνος, ἕτερον τὰ ὅμοια ποιεῖν, τῆς αὐτῆς ἐξουσίας ὑπὸ τοῦ παντοῦρου πνεύματος πᾶσι πνευματικοῖς πατράσιν ἐξίσσης κεχορηγημένης. συνιδὼν δὲ ὁ μέγας δομéstικος ὅ, τι βούλεται ὁ Βαρὺς, εἰς τὸ ἐξώτερον οἶκμα παραλαβὼν, „στοχάζομαι σε” εἶπε „βούλεσθαι βασιλέα παρακινεῖν τὸ μο-

21. κεχορηγημένης ed. Par., recte ed. Ven.

libus subiecisset, alium pro eo deligere: tali praesertim articulo, quo hinc migraturus et inter ordines angelicae reipublicae collocandus esset: quandoquidem et in omni vita eo praeceptore uti et tamquam Deo alicui auscultare iustum sit: nec ita obiter et temeritate quadam a quocumque his sacris initiari: huiusmodi enim ut loqueretur, edoctus erat. His verbis non parum irritatus imperator magnum domesticum in crimen vocavit, ab eo salutem suam impediri affirmans. Quicum suffragaretur his, quae spiritualis dixerat, testareturque abesse illum, cui oporteret talia committere, et insuper polliceretur, si quando rediret, sine procrastinatione affuturum, credens imperator, quievit. Ceterum Barys medicorum longe experientissimus indignari viderique haud passurus, imperatorem, cuius vita in extremo discrimine esset, a magno domestico delusum, salutem amittere. Atque imperatorem docere instituit, quae circa patrem spirituales per technam conficta essent: nihilque impedire, quo minus alius absentis munus fungeretur, cum omnium opifex omnibus patribus spiritualibus ex aequo eandem potestatem condonaverit. Domesticus odoratus, quid Barys coqueret, cum extra conclave educit et, Quantum coniectura praecipio, inquit, imperatorem dementare vis, ut

- A. C. 1329 *ἰαχῶν ἐνδύναί σχῆμα ὑφ' ὅτου ἂν τόχοι πατρός πνευματικοῦ. σὺ δ' αὐτὸς καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς τοῦτο παρώρμησας βασιλέα. τότε μὲν οὖν ἡ ἀπειρία καὶ ἡ ἄγνοια παρητήσατό σε μὴ κακῶς Β παθεῖν· ἂν δ' αὖθις τοῖς αὐτοῖς ἢ καὶ χείροσιν ἐπιχειρῆς, ἴσθι μὴ ἄνευ τιμωρίας ἀπαλλάξων. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἔξῃ ἀγορᾶς ἔστιν ὠνήσασθαι βασιλέα, ἂν τοῦ ὄντος ἀποστερηθῶμεν, ἔπειτα εἰ καὶ τοῦτ' ἔξῃ, ἀλλ' οὐκ ἂν τοιοῦτω γε ἐνετύχομεν τὰ πάντα βελτίστῳ. τοὺς γὰρ μέλλοντας τοσαύτην προστασίαν ἐγχειρισθῆσθαι πραγμάτων ὃ τὰ πάντα προσορώμενος θεὸς ἀναλόγους πρὸς τὸ τῆς ἀρχῆς μέγεθος δημιουργεῖ. 10 ἄλλως τε, πόσοις τῶν νοσήμασι δεινοῖς παλαιόντων, ὑπὸ μὲν τῶν ἰατρῶν συμβέβηκεν ἀπαγόρευθῆναι καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἔσχατον δοκοῦν κατηντηκέναι τῆς ζωῆς, ὑπὸ δὲ τοῦ τὰ πάντα οἰκονομοῦντος καὶ μετασκευάζοντος ἢ βούλεται, ἀνεβίωσάν τε Καῦθις καὶ θάϊσαντες οὐκ ἐλάσσω τῶν προτέρων ἔτη ἐπεβίωσαν; τί οὖν θαυμαστόν, εἰ θεοῦ βουλομένου, τοιαῦτα παρα-*
- V. 199 *πλήσια καὶ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου συμβῆσεται βασιλέως; οὗ δὲ ἔνεκα σοὶ λέγω, ἤρημειν καὶ μὴ βασιλέα παρενοχλεῖν, ἀλλ' ἔαν οὕτως ὅπως ἔχει σχήματος. κὰν μὲν θεὸς Ῥωμαίοις ἴλεον ἐπιβλέψας, τὸν σφέτερον χαρίσσηται βασιλέα, αὐτῷ τε τὰς δυνά- 20 νατὰς ἀποδώσομεν εὐχαριστίας καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἀντὶ μεγίστης εὐτυχίας τὴν ὑγείαν λογιούμεθα βασιλέως· ἂν δ', ὃ μὴ γένοιτο, κρίμασιν οἷς οἶδεν αὐτὸς, ἐκ τῶν προσκαίρων καὶ ἐπι-*

habitum monasticum e cuiuscumque patris spiritualis manibus induat, ad quod illum iam pridem extimulasti. Ac tunc quidem quod expertus tale quidquam non esses, conditionemque rei ignorares, a supplicio excusabare: si denuo quippiam huiusmodi aut deterius aliquid conabere, scito tibi non sic abiturum. Primum enim si hoc imperatore orbemur, non dabitur nobis in foro rerum venalium emere alium. Atque ut daretur, in talem, id est omnimodis optimum, non incidemus. Nam quorum in manus tantum imperium tradendum est, eos omnia prospiciens Deus pro rata portione ad principatus magnitudinem condere atque aptare consuevit. Ad hoc, quam multi cum periculosis morbis luctantes et a medicis desperati atque ad extremum, ut apparebat, halitum redacti, ab eo qui regit commutatque omnia prout vult, integritati vitae ac valetudinis restituti, praeteritis annis non pauciores supervixerunt? Nihil ergo novum, si Dei nutu imperatori nostro idem contigerit. Quam ob causam praedico tibi, quiescas, nec illum obturbes: sed hunc quem gerit habitum gerere sinas. Et si quidem Deus Romanos propitio lumine respiciens, imperatorem illis redonavit, et quantas mens nostra capit gratias agemus et sanitatem eius in maxima felicitatis parte numerabimus. Sin, quod absit, occulto Dei iudicio ab hisce fluxis terrenisque ad meliora ac durabilia palatia evolarit, qui est iustus iudex et cordium

γείων πρὸς τὰ βελτίω καὶ μονιμώτερα βασιλεία καταστήσει, A. C. 1329
 δίκαιος ὢν κριτῆς καὶ καρδιῶν καὶ λογισμῶν ἐταστῆς, τὴν τε D
 πρόθεσιν κρινεῖ καὶ τῶν ἴσων ἀξιώσει γερωῶν τοῖς μοναχοῖς,
 ὅτι μὴ προθέσει τῇ σφετέρῃ, ἀλλ' ἀπατηθεὶς ἀπεστέρηται τοῦ
 5 τοιούτου καλοῦ." Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομestίκου εἰρηκότος,
 ὁ Βαρύς οὐ καθεκτὸς ἦν, ἀλλ' οὐ περιώψεσθαι ἔφρασκε βασι-
 λεῖ οὕτως ἐν ἐσχάτοις κινδύνοις ὄντι μὴ τὴν δυνατὴν βοή-
 θειαν εἰσενεγκεῖν· οὐ μόνον ὡς ἰατρός ὢν, εἰ μὴ τὰ δέοντα
 παραινέσει, τὰς ἐσχάτας τίσων δίκας, ἀλλ' ὅτι καὶ ὄρκους
 10 πρὸς βασιλέως κατελήφθη ἐνδηλα αὐτῷ ποιῆσαι τὰληθῆ περὶ
 ἑαυτοῦ. νυνὶ δὲ ἤδη οὐδενὶ τρόπῳ βασιλέως ἐν τοῖς ζῶσιν
 ἐσομένου, τί χρὴ τῆς ψυχῆς τῆς σωτηρίας ἀμελεῖν ἐλπῖσι κε-
 ναῖς αἰωρουμένους; Τοιαῦτα λέγοντι Βαρεὶ καὶ ἤδη ὄρμη- P. 248
 μένῳ βασιλεῖ δῆλα ποιεῖν ὁ μέγας δομestικός ἠπειλήσεν ἀπο-
 15 κτενεῖν, εἰ μὴ παύοιτο τοιαῦτα δρῶν. εἰδὼς τε αὐτὸν δειλό-
 τατον ὄντα καὶ θορυβῆσαι διανοηθεὶς, ἐξαγαγὼν ἔξω, τοῖς
 παροῦσι Ῥωμαίων εἶπεν· „Ἄνδρες Ῥωμαῖοι, ἰατρός οὐτοσὶ
 ἐμοὶ μὲν πείθεσθαι βούλεται οὐδαμῶς, ἑαυτῷ δὲ πεποιθὼς
 ὡς δὴ τις ὢν τῶν τε τὰ ὄντα καὶ τὰ ἐσόμενα εἰδόντων, ὄρμη-
 20 ται ἡμῖν τὸν βασιλέα μονάζοντα ἐκ βασιλέως ἀποδειξαι. εἰ
 δὴ τὰ πραττόμενα ὑμῖν κατὰ γνώμην, εἰδείητε ἂν αὐτοί". οἱ
 δ' ἀντίκα περιστάντες τὸν ἰατρὸν, ἐθορύβησάν τε οὐ μετρίως
 καὶ καινήν τινα αὐτῷ ἠπειλήσαν ἰδέαν ἐξευρήσειν θανάτου, B

cogitationumque scrutator, de eius proposito sententiam feret: eum-
 que non sua sponte, sed aliena fraude hoc bono privatum pari cum
 monachis praemio dignabitur. Haec ubi dicta domesticus dedit,
 Barys impotenter erumpens ait, non se in extremo periculo versan-
 tem imperatorem deserturum; sed quam posset opem ei allaturum:
 non modo quia nisi salutaria suaserit ut medicus, gravissimas poe-
 nas luiturus sit; sed etiam quia sacramento ei sponderit, verita-
 tem de ipso non celaturum. Nunc cum nequaquam vita illi de ce-
 tero suppeditura sit, cur ab inani spe pendendum et salus animae
 illius negligenda? Haec loquentem Baryn et iam imperatori paran-
 tem quod res erat patefacere, magnus domesticus, nisi facto super-
 sederet, se interfectorum minabatur. Cumque sciret hominem esse
 timidissimum et qua via eum perterreret mente agitare, foras edu-
 cit, praesentesque Romanos ipso audiente sic alloquitur: Medicus
 iste, viri Romani, mihi morem gerere omnino recusat, sibi que mul-
 tum tribuens, perinde quasi unus sit eorum, qui praesentia et fu-
 tura norunt, id agit, ut nobis imperatorem monachum reddat. Quod
 num animis vestris iucundum accidat, ipsi noveritis. Illi repente
 medicum circumfundunt, tumultuosius fremunt ac nisi coepta dese-
 rat, inaudito genere mortis se illum deleturos comminantur. Qui-
 bus minis perterritus, sententia decessit. Verum enimvero impera-

A. C. 1329 εἰ μὴ παύοιτο τοιοῦτοις ἐγχειρῶν. ὁ δὲ ἔδρασε τε καὶ ἐπέ-
 θετο τοῖς ἀπειλοῦσι. βασιλεὺς δὲ, καίτοι τῶν νοσήματος ἀν-
 ξανομένου καὶ προσθήκην οὐ μικρὰν ὄσημέραι δεχομένου,
 ὁμως εἶχεν ὑγιῶς τὰς φρένας καὶ οὐδὲν ὑπὸ τοῦ νοσήματος,
 καίτοι περὶ τὴν κεφαλὴν ὄντος, παρεβλάπτετο· καὶ τὸν πνευ-5
 ματικὸν πατέρα συνεχῶς ἀνεκαλεῖτο καὶ ἐρωτικῶς εἶχεν ἀτό-
 πως περὶ τὸ Ναζιραίων σχῆμα, τῷ τε παρόντι ἐπέτρεπε
 πνευματικῶν τὸ ἔργον· οὐδὲν εἶναι λέγων θαυμαστὸν, εἰ ἀπόν-
 τος ἐκείνου τοῦ συνήθους, αὐτὸς τὰ ἴσα δρώη. ὁ δὲ ἀνεβάλλε-
 λετό τε ἰσχυρῶς καὶ ἔφασκεν οὐκ ἐγχειρήσειν, εἰ μὴ βούλοιοιτο
 C καὶ αὐτῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖσθαι, ὡς ἐκθέσμιως καὶ παρα-
 νόμως ἐγχειρῶν τοῖς ἱεροῖς. οὕτω γὰρ εἶναι τοῖς θεοῖς πα-
 τράσι νενομοθετημένον. ὁ δ' ἐπείθετο μὲν, βαρέως δὲ ἤνεγκε
 τοῦ σχήματος τὴν ἀποτυχίαν. σιωπήσας δὲ ἐπὶ μικρὸν καὶ
 τῶν τε πεπλημμελημένων εἰς ἔννοιαν ἐλθὼν καὶ ὡς πάντων 15
 ἐκείνων ὑπέξει δίκας ἐπὶ τοῦ ἀδελκάστου καὶ φρικτοῦ δικα-
 στηρίου, δάκρυνά τε ἠφίει τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐθρήνησεν αὐ-
 τὸν ἐφ' ἱκανόν. εἶτα τῇ περὶ αὐτὸν ἐπέσκηπτε θεραπεία τε-
 λευταίας ἐντολάς, καὶ ὠρkiζεν αὐτοῖς τὸν θεόν, ὡς ἐπειδὴν
 ἀναλύσαντα τοῦ σώματος ἐπὶ τῷ ὀσίᾳ ἀπάγωσιν ἀξιῶσαι, 20
 ἐπὶ τὴν μεγάλου δομεστίκου οἰκίαν ἀγαγόντας πρῶτον, καὶ
 D καταθέντας χρόνον τινὰ, οὕτως ἐκεῖθεν ἀραμένους, ὑπὸ λί-
 θου κατακρύψαι, ὡς ἂν γένοιτο πᾶσι καταφανὲς, ὡς οὐδ'

7. Dicitur et Ναζιραῖος et Ναζιρ, ut Iudicum c. 13. v. 3. ED. P.
 Infra c. 39. hanc monachorum sectam item Ναζιραίους vocat.
 Vid. Ducang. Gloss. gr. s. v.

tor, etsi morbus quotidie non parvis incrementis augeretur, tamen animo valebat, et is ab illo, quamquam capitis, affectu nihil lacerabatur, spiritualemque patrem sine intermissione inclamans, habitum Nazaraeorum, velut quispiam amores suos efflictim et indecore deperibat: praesentique spirituali negotium committebat; nihil esse absurdum dicens, si in absentia consueti et ordinarii illius, ipse eas partes implet. At enim is differendo contra niti seque id facturum negare: alioqui sacerdotio motum iri, ut qui sacra sibi vetita ini-que usurparit: sic enim a sanctis patribus lege sancitum esse. Accepit excusationem imperator, et se habitu frustratum acerbè tulit: paulisperque conticescens et peccata sua secum reputans, pro quibus omnibus apud inflexibile illud et horribile tribunal iudicium esset subiturus, manantibus per ora lacrymis semet diu deploravit. Deinde famulorum turbae astanti ultima mandata dedit; per Deum obtestans, ut ubi corpus anima vacuum cum funere extulerint, ad aedes magni domestici primum efferant: ibique aliquamdiu depositum denuo tollant et sub lapide recondant: quo omnes intelligant, nec ipsam mor-

αὐτὸς ὁ τῶν τῆδε πάντων θάνατος ἐπιλανθάνεσθαι ποιῶν, A. C. 1329 ἴσχυσεν αὐτοῦ τὴν πρὸς ἐκεῖνον φιλίαν ἀμβλῦναι. οἱ μὲν οὖν παρόντες ἐθρήνησάν τε ἐπὶ τοῖς λεγομένοις καὶ τὴν ὑπερβολὴν ἐθαύμασαν τῆς πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν φιλίας, ὅτι καὶ 5 ἄχροι τελευτῆς οὕτως ἐν ἀκμῇ διετηρήθη.

15 ιζ'. Μετὰ τοῦτο δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν μέγαν δομέστικον P. 249 μετακαλεσάμενος „οἶδα μὲν” εἶπεν „ὦ φίλων ἄριστε, σαφῶς, V. 200 ὡς ἡ νῦν ἡμέρα οὐ μόνον ἀποφράδος πάσης ἐχθίων σοι φανέται, ἀλλὰ καὶ μεγάλας οἴσει τὰς δυσχερείας καὶ περιοτά- B
10 οισεις. ἀνάγκη γὰρ πρὸς τε τὴν πρόνοιαν τῆς ἀρχῆς μερίζεσθαι Ῥωμαίων, δεδοικότι μὴ διὰ τὴν ἐμὴν τελευτὴν τῶν καθεστηκότων τι κινήθῃ, καὶ πρὸς τὴν ἐμὴν ἀποστέρησιν οὐδ-
15 εμίαν ὑπερβολὴν ἀθυμίας ἀπολείπειν, λογιζόμενον εἰκότως ὅτι τὸν πάνυ φίλτατον καὶ ὃν οὔτε χρόνος ὁ πάντ' ἀπορῥέειν
20 καὶ ἀπανθεῖν ποιῶν, οὔθ' ἡ τῶν πραγμάτων ἕστατος καὶ ἀβέβαιος φύσις, οὔτ' ἀνάγκη τις οὐδεμία τῆς σῆς ἴσχυσε φιλίας ἀποστῆσαι καὶ πρὸς βραχὺ, νῦν ὁ καὶ αὐτῆς φύσεως ἰσχυρότερος θάνατος ἐπελθὼν ἀποτέμνει τε καὶ διαζεύγνυσιν
ἀνημέρωσ· καὶ σὲ μὲν ἀπολείπει σῶμα χωρὶς ψυχῆς, ἐμὲ C
20 δὲ ἀνερέργητον ψυχὴν παραλαμβάνει πικρῶς ὀδυνωμένην τὴν διάζευξιν. ἀλλὰ τί ἂν τις πάθοι; στέργειν γὰρ ἀνάγκη τοὺς παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τῆς φύσεως κειμένους θεσμούς. οὐ μὴν

19. Scr. σοὶ et ἐμοί, quod Intpr. quoque legisse videtur.

tem, quae omnium istarum rerum oblivionem affert, suum erga illum amorem hebetare potuisse. Quotquot igitur praesentes aderant, dictis eius illacrymantes, incredibilem inter eos caritatem admirabantur, quae etiam usque ad obitum ita vivida permansisset.

17. Postea imperator accito magno domestico, Equidem praeclare scio, inquit, amicorum optime, praesentem diem non solum quovis nefasto die odiosiore tibi visum iri: sed molestias quoque et afflictiones ingentes pariturum. Necessae namque erit, propter administrationem Romani imperii animum nunc huc, nunc illic per varias sollicitudines dividere: formidantem, ne propter excessum meum quippiam meorum constitutorum violetur: et quia me orbaris, tristitiam tantam capere, ut ad eam addi nihil queat; cogitantem, et merito, longe carissimum et quem neque tempus, quo omnia defluunt ac deflorescunt, neque mutabilis et inconstans rerum natura, neque ulla necessitudo ab amicitia tua vel ad momentum seiungere potuit, nunc per mortem ipsa natura potentiosem abs te crudeliter abrumpi ac separari. Ac tibi quidem corpus exanimum relinquit, meam autem animam bonis operibus vacuam et ista diremptione etiam atque etiam dolentem aufert. Sed quid agas? Leges a naturae conditore latas aequi bonique faciamus necesse est. Verum quia modicum tempus

- A. C. 1329 ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ λειπόμενον ὀλίγον τῆς ζωῆς, τοῖς ἄλλοις πᾶσι
 χαίρειν εἰπὼν, ἐπὶ τῆς κλίνης ἀνακλίθητι τῆς ἐμῆς καὶ τὴν
 σοὶ φιλάτην κεφαλὴν τοῖς γόνασιν ἐπίθετο καὶ χεῖρας ἐπίβαλε
 τοῖς ὀφθαλμοῖς. ἴσως τοῦτο παραμυθίαν τινὰ προξενήσει τῇ
 ψυχῇ τοῦ σώματος χωριζομένη, πολλὰς, ὡς λέγουσιν, ὑφι-5
 σταμένη τὰς ὀδύνας· μᾶλλον δ' ἴν' αἰσθάνηται διπλῶν τῶν
 D ὀδυνῶν, σοῦ τε καὶ σώματος χωριζομένη, καὶ μὴδ' ἐν ἄδου
 σοῦ δύνηται ἐπιλαθέσθαι, εἴ τις αἰσθησις τῶν τῆδε ψυχᾶς
 μετὰ τὴν ἐνθρόνου ἀπαλλαγὴν." Τούτων ὁ μέγας δομέστικος
 ἀκούσας, ἀνώμωξέ τε πικρὸν, οὕτω πρότερον ἄχρι τότε τοῦτοιο
 παθῶν ἐπὶ τοῦ βασιλείως, ἄλλ' αἰεὶ μὲν ἔξω κοπτόμενος καὶ
 Θρηῶν, ἔνδον δὲ μάλιστα σπονδάζων ἐγκρατῆς εἶναι ἑαυτοῦ·
 τότε δὲ ὑπὸ τοῦ πάθους ἤδη λαμπρῶς νενικημένος, ἕστενέ τε
 βύθιον ἐκ καρδίας καὶ τὸν ἑταῖρον ἀνεκλαίετο, ὡς καὶ τοὺς
 ἔξωθεν αἰσθομένους τῆς ὀλωλυγῆς, τετελευτηκέναι νομίσαι 15
 P. 250 βασιλεία. ἐπιπολὺ μὲν οὖν ὁ Θρηῆνος παρετάθη, καὶ τῶν ἄλ-
 λων τῶν παρόντων πάντων συνθηρονούτων· ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς
 εἶχεν, αὐτῷ ὁ βασιλεὺς αὖθις, τὸ μὲν Θρηνεῖν, εἶπεν, εἴην
 οὐκ ἂν κατὰ καιρὸν, ἐπὶ τῆς κλίνης δὲ ἀνεκλόντα, τὸ προσ-
 τεταγμένον ποιεῖν. ἐπειδὴν δὲ ὁ τοῦ Θρηνεῖν ἀφίκηται και-20
 ρὸς, σύ τε κλαύση πολλὰ πολλάκις καὶ αὐτὸς ὡς νεκρὸς ἀπὸ
 καρδίας ἐπιλησθήσομαι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· εἶθε δὲ καὶ
 τῆς σῆς μέρος τι μικρὸν τῆς μνήμης τῆς ἐμῆς ἠδυνήθην ἐκ-
 βαλεῖν! Ἀνηλθε μὲν οὖν ὁ μέγας δομέστικος ἐπὶ τῆς βασι-

vivendi superest, ceteris curis omnibus sepositis, super lectulo meo reside et tibi carissimum caput genibus tuis et manus oculis meis impone: forsitan hoc animae solatium aliquod conciliabit, quae dum a corpore discedit, multum, ut praedicant, dolorem sustinet. Imo vero, ut duplicem dolorem sentiat, quae et abs te et a tabernaculo suo divellitur, ne apud inferos quidem poterit non meminisse tui; si quis animis, ubi hinc emigrariet, eorum quae hic fiunt sensus restat. Ad haec magnus domesticus flevit miserabiliter, quod illi eo usque coram imperatore nunquam acciderat: sed etsi foris aliquando lacrymas daret, intus tamen maxime studebat, ut se in potestate haberet. Tum vero affectus immensitate prorsus devictus, et imo pectore trahebat gemitus, et amicum tanto fletu lugebat, ut cum id exaudirent qui extra erant; imperatorem iam excessisse arbitrarentur. Duravit diu haec lacrymatio, aliis etiam, quotquot coram erant collacrymantibus. Postquam finem fecit, rursum imperator, desineret ab intempestivis lamentis: ad lectulum autem ascendens, imperata perficeret. Quando flendi tempus advenit, inquit, tum saepe ac multum flebis, et ego, ut mortuus e corde, aliorum hominum oblivioni tradar: utinam autem et de tua

λέως κλίνης· καὶ τῆς κεφαλῆς ἡμίμενος, τὸ μέλλον ἀπεσκό- A.C. 1329
 πει, δάκρυα προχέων ἀποσφητί. ἤδη δὲ ἠορμημένης τῆς νυκτός, B
 τό, τε σφύζειν παντελῶς ἀπέλιπε βασιλέα καὶ οὐκέτι ἀμφι- V. 201
 βάλλειν ἦν περὶ τῆς τελευτῆς. περὶ δὲ ὥραν αὐτῆς τετάρτην
 5 ἐπυρθάνετο τῶν ἰατρῶν ὁ βασιλεὺς τὸν χρόνον ὅποσον ἂν
 αὐτῇ νομίζοιεν διαρκέσειν τὴν ζωὴν, καὶ ἐκέλευε σὺν ἀλη-
 θεία ἀπαγγέλλειν. οἱ δ' ἅμα καὶ θρηνοῦντες ἄχρι νύκτα ἔλε-
 γον οἴεσθαι ἐξήκειν. οὐ πολλοῦ δὲ χρόνου διαλιπόντος, τὰ
 τε ἄκρα ψύχεσθαι ἤρχετο, ἀπολείποντος τοῦ ζωτικοῦ, καὶ
 10 αὐτὸς ἤδη καὶ τὰ μέλη παρεῖτο καὶ τὴν φωνήν. καὶ κνήμαι
 μὲν ἐμελαίνοντο ἄχρι γονάτων, πῆχυς δὲ χειρῶν οὐδὲν ἦσαν
 ἀψύχων ἀπεοικυῖαι, βλέφαρά τε τῶν φυσικῶν ἐκλυθέντα τό-
 νων, καθιέντο τοῦ μέτρου πλέον, καὶ ἥϊς ἀπώξυνετο ἐπιπολὺ C
 καὶ κρόταφοι συνεπεπτώκεσαν, καὶ πάνθ' ὅσα τελευτῆς τεκμή-
 15 ρια παῖδες ἴσασιν ἰατρῶν γινόμενα ἦν ὄραν, ὡς καὶ αὐτοὺς
 καὶ τῆς προθεσμίας οἰηθῆναι πρότερον τελευτήσειν. ὅσα μὲν
 οὖν ἦν ἀναγκαῖα πρὸς ταφήν, πάντα ἤδη ἐπεπόριστο, καὶ
 οὐδὲν ἦν ἕτερον οὐδένα προσδοκᾶν πλήν ταφῆς. βασιλεὺς δ'
 ἀμυδρᾶ φωνῇ καὶ οἶον ἤδη ἐκλειπούση, εἰ τῶν ἱερῶν ὑδάτων
 20 τῶν ἐκ τῆς ἀεννάου καὶ σωτηρίου πηγῆς τῆς θεομήτορος ἐκ-
 βλυζόντων εὗρεθῆναι ἠρώτα δυνατόν. Φακρασίνα δὲ τῶν τῇ
 βασιλίδι συνουσῶν μία γυναικῶν εὐγενῶν τῆς ἑσπέρας ἔφα-
 σκεν ἡμοντα ἐκ Βυζαντίου τῶν αὐτῆς τινα οἰκετῶν, τῶν ἰε- D

11. πῆχεις coni. ED, P.

memoria partem aliquam memoriae meae possem eiicere. Ascendit itaque domesticus ad lectulum, et contacto eius capite, quid futurum esset praevidebat, tacitus emittens lacrymas. Ut nox serpere coepit, venarum pulsus imperatorem penitus destituit: nec erat cur de eius morte amplius dubitaretur. Sub horam quartam medicos interrogat, quamdiu se victurum adhuc putarent, iubetque verum dicere. Qui non sine lamento, cum nocte vivere desitutum respondent: ut ipsi quidem existiment. Non longo spatio intermisso, extrema corporis, deficiente spiritu vitali, frigore corripì coeperunt; et iam membra resolvebantur, vox tenuabatur, tibiae genuum tenus nigrescebant, et brachiorum cubiti nihil differebant mortuis. Supercilia naturali intentione laxata, nimium demittebantur; nasus multum acuebatur; tempora recesserant: et omnia demum, quae medicis indicia mortis sunt, apparebant: ut et ipsi ante horam praenuntiatam moriturum opinarentur. Iamque parata erant funeralia, cum aliud praeter sepulturam non exspectaretur. Imperator autem exili, et velut iam deficiente voce quaerit, si quid de laticibus illis sacris ex pereuni salutiferoque fonte Dei matris habere liceat. Ibi Phacrasina femina nobilis e gynaeco imperatricis, ad vesperam unum de famulis suis Byzantio venisse et de aqua illa apportasse: curriculoque affert ac bi-

A.C. 1329 ῥῶν ὑδάτων κεκομικέναι ἅμα δὲ καὶ φέρουσα παρείχετο σὺν σπουδῇ. προσυχθέντων τε τῷ στόματι βασιλέως ἐδόκει μὲν καταβροχθίσαι, καὶ ἐθανμύζετο παρὰ πάντων, ὅτι καίτοι τὰ τελευταῖα πνέων, οὐκ ἀπέσχετο τῆς περὶ τὰ σεβάσματα καὶ πίστεως καὶ τιμῆς. ὅμως δὲ οὐδὲν ἦττον ἐγγίζειν ἐδόκει ταῖς 5 ἄδου πύλαις· χρισθείσης δὲ αὐτῷ καὶ τῆς σαρκὸς ἐξ ἐκείνων τῶν ὑδάτων, ἤσυχασέ τε παντελῶς καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἄφρονός τε καὶ ἀκίνητος ἔμεινεν ὄρθρου ἄχρι παντελῶς, ζῆν μόνῳ πιστευόμενος τῷ ἀναπνεῖν. περὶ ὄρθρον δὲ ὡς περ ἐκ

P. 251 τεθνεώτων ἀναβιοῦς „δόξα σοι, ὦ θεός,” εἶπεν. ἐρομένου 10 δὲ ὅπως ἔχει τοῦ μεγάλου δομestίκου, αὐτὸς μὲν εἶπεν οὐκ εἰδέναι, εἰδείη δ' ἂν ὁ πάντα γινώσκων θεός. προσελθὼν δ' ὁ τῶν ἰατρῶν προέχων καὶ τῆς χειρὸς ἀψάμενος τῆς βασιλέως, ἐδόκει μὲν σφύζειν ἀμυδρῶς· τῷ παραλόγῳ δὲ τοῦ πράγμα-τος οἰόμενος ἠπατησθαι (οὐδεμίᾳ γὰρ ὑπελείπετο ἐλπίς τοῦ 15 ζῆσσεσθαι αὐτὸν) ἀνηρεύνα τε αὐτῆς ἐπιμελῶς καὶ περιεργάζετο τοὺς σφυγμοὺς καὶ τὰς χεῖρας περιέψυ. ὡς δὲ ἐπέιθετο οὐκ ἠπατημένος ὢν, ἐξεπέπληκτό τε τοῦ πράγματος τῷ παραδόξῳ καὶ „μέγας ὁ θεός” ἀνεβόησεν „ὁ μόνος δυνάμενος

Βεῖς ἄδου κατάγειν πύλας καὶ ἀνάγειν αὐτῆς ἐκεῖθεν.” περι- 20 στησάμενος δὲ καὶ τὸν ἄλλον ὄμιλον τῶν ἰατρῶν ὡς περ ὑπ' ἐκπλήξεως οὐδ' ἐαντῷ θαρσύνων, εἰ καὶ αὐτοῖς τὰ ἴσα περὶ βασιλέως ἐπνυθάνετο δοκεῖ. συνθεμένων δὲ καὶ αὐτῶν, ἐκπληξίς μὲν πάντας εἶχε καὶ χαρὰ οὐδεμίας δευτέρα· ἀναλαμ-

bendam porrigit. Quam visus est hausisse, omnibus admirantibus, quod cum extremam pene animam duceret, a fide honoreque rebus venerabilibus exhibendo non abstinisset. Tamen ad portas mortis nihilo secus appropinquare cernebatur. Deinde ea lympha eius corpore perlito, secuta est quies tranquillissima: ut exinde usque ad auroram nec vocem mitteret, nec se quoquam commoveret et vitam sola respiratione testaretur. Diluculo autem, ac si a mortuis existeret, Gloria tibi, Deus, exclamat. Tum percunctante magno domestico, ut se haberet, nescire se dixit: Deum scire, qui nihil nesciat. Accedit medicus primarius, tactaque manu sentit venam micare exiliter: et se tam inopinata re deceptum veritus (in desperatissimis enim salutem eius posuerat) venae pulsum manu iterum contrectata diligenter et curiose explorat. Ut se minime deceptum vidit, obstupefactus miraculo, clara voce, Magnus est Deus, inquit, qui solus potest ad inferos deducere et reducere. Et quia prae stupore nondum sibimet plane credebat, aliorum medicorum turba convocata lectulum circumdans quaerit, ecquid idem de imperatore ipsis videatur. Quibus assentientibus, omnes obstupere immortalique gaudio exilucere. Coepit vero imperator e morbo recreari ac refici et quasi a portis iuferi

βάνειν δὲ ἤρξατο αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ ὡσπερ ἀναστρέφειν A. C. 1329
 ἐξ ἄδου πυλῶν. καὶ μέχρι τρίτης τῆς ἡμέρας ὥρας οἱ τε
 σφυγμοὶ διεφαίνοντο ἤδη καθαρῶς, ἐξίτηλοι μὲν καὶ ἀτονοῦν-
 τες, ἴσοι δὲ ὅμως καὶ ὁμαλοί. καὶ αὐτὸς ῥάων ἦν καὶ πάνθ'
 5 ὁμοῦ διελέλυτο τὰ δεινά. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀνα-
 κτώμενος ἑαυτὸν κατὰ μικρὸν, εἰς τελεωτάτην καὶ καθαρὰν
 ἤλθεν ὑγείαν. τοσαύτη δὲ παρὰ πᾶσιν ἦν ἡ τῆς ἐκπλήξεως C
 ὑπερβολή, ὥστ' οὐ μόνον ἀκούοντες ἠπίστουσαν τοῖς λεγομένοις,
 οἰόμενοι τεθνάναι βασιλέα, ἀλλὰ καὶ σχεδὸν ὄρωντες οὐ ῥα-
 οδίως ἑαυτοῖς πιστεύειν εἶχον. ὅσοις μέντοι Ῥωμαίων εὐνοία
 πρὸς βασιλέα καθαρὰ καὶ ἄδολος ἦν, οὐδ' ἡ χαλεπὴ νόσος V. 202
 ἐκείνη καὶ ἡ παρὰ δόξαν ὑγεία ἀκερδῆς διέμεινε παντελῶς,
 ἀλλ' οἰκείαν ἕκαστος λογιζόμενος τὴν εἰς βασιλέα παραδοξο-
 ποιῶσαν, ἔργοις ἀγαθοῖς ἠμείβοντο τὸν θεόν. οἱ μὲν ἀφιστά-
 5 μικοι οἷς συνείχοντο κακοῖς, οἱ δ' ἐλεημοσύναις καὶ λύτροις
 αἰχμαλώτων καὶ ἐγκρατεῖα βρωμάτων ἐπὶ καιρὸν τὴν εὐγνω-
 μοσύνην ἐνδεικνύμενοι καὶ τὴν εὐχαριστίαν. οὕτω μὲν ὁ βα- D
 σιλεὺς εἰς αὐτὸ τὸ ἀκμαιότατον ἔφθασε τοῦ κινδύνου, οὕτω
 δ' αὐθις παραδόξως διεσώθη.

10 *ιη.* Ἐπεὶ δ' ἐρῥάϊσεν, ἕκαστα καθ' ὅ,τι προχθεῖν παρὰ
 τοῦ μεγάλου διεπνυθάνετο δομestίκου, καὶ αὐτοῦ διηγουμέ- P. 252
 νου κατὰ μέρος, πᾶσιν ὡς λυσιτελῶς καὶ προσηκόντως εἰρ-
 γασμένοις ἐπεψηφίζετο ὁ βασιλεὺς. ἐπεὶ δὲ ἀπαγγεῖλαι ὡς
 καὶ Συργιάννην τῆς ἐσπέρας ἐκπέμψει στρατηγὸν, οὐκέτ'

redire: et ab hora diei tertia pulsus tenues illi quidem et languiduli,
 pariter tamen aequaliterque et manifeste sentiebantur, ipseque levaba-
 tur et, malis omnibus dissipatis, ab illo die magis magis se confirmandus,
 perfectam et integram valetudinem recuperavit. Tanta porro erat rei
 admirabilitas, ut omnes non audientes solum dictis diffiderent, obi-
 disse imperatorem credentes: sed propemodum etiam intuentes non
 facile oculis suis fidem contraderent. Quicumque porro Romanorum
 in imperatore candido erant sinceroque animo, iis morbus hic sae-
 vus insperataque sanitas non usquequaque infructuosa fuerunt, cum
 unusquisque tamquam suo corpori praestitum hoc miraculum ducens,
 pia facta Deo rependeret; et alii quidem vitia, quibus constricti te-
 nebantur, desererent; alii egentibus largiendo et lytro captivis re-
 dimendis ciborumque ad tempus abstinentia agnitionem accepti benefi-
 cii gratumque animum demonstrarent. Ergo imperator ita in summum
 periculum delapsus et ita rursus praeter opinionem clapsus est.

18. Ubi ex tam perditā valetudine emersit, quo pacto interim
 gesta sit respublica, ex magno domestico singillatim sciscitatur. Illo
 distincte narrante omnia, imperator recte et ordine gesta confirmavit.
 Sed cum referret de Syrgianne, quem copiis occidentalibus ducem

A. C. 1329 εἶχεν ἐπαινεῖν, ἀλλ' ἤτιᾶτο τοῦτο μόνον ὡς οὐ διαπεπραγμένον συνετώς. βέλτιον γὰρ εἶναι Συργιάννην ἐπὶ τοῦ προτέρου μένειν σχήματος καὶ μὴ πρὸς κακίαν ἐναγοῦσης ὕλης εὐπορεῖν. ὁ δ' „οὐκοῦν” ἔφασκεν „εἴ σοι βέλτιον δοκοίη, γραμμασι μὲν αὐτὸν τῆς ἐσπέρας παραλύσω τῆς ἀρχῆς· ἐπὶ δὲ τῶν προ-5 τέρων πάλιν καταστήσω.” ἐπαινέσαντος δὲ τοῦ βασιλέως, ὁ Β μὲν ἐχώρει πρὸς τὸ τὰ κεκελευσμένα ἐκπληροῦν. μεταμεληθεῖς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκέλευε τε ἀναστρέφειν καὶ Συργιάννην ἔξιν ἐφ' ἧς ἐτέτακτο ἀρχῆς, ὡς οὐ δίκαιον ὄν οὐδὲ κατ' ἡδονὴν αὐτῷ τῶν ἄλλων πάντων ἢ αὐτῷ πέπρακται στεργομένων, 10 ταύτην μόνην τὴν πράξιν ἄκυρον ὀφθῆναι. ὁ δ' ἐπέθετο εὐθύς· τῶν παρόντων δὲ ἐκεῖ τινες κρύφα Συργιάννην ἐδήλουν γραφῇ ὡς βουληθεῖη μὲν ὁ μέγας δομῆστικός παραλύσαι τῆς ἀρχῆς, μεταγνοὺς ὅτι ἐνεχείρισε καὶ τὴν ἀρχὴν, κωλυθεῖη δὲ ὑπὸ βασιλέως· καὶ, τὸ μὲν εἰς ἐκεῖνον ἦκον, ἤδη τῆς ἀρχῆς 15 ἐκβεβλημένον εἶναι, βασιλεῖ δὲ ὀφείλειν χάριτας κεκωλυκότη. C τοιαῦτα πυθόμενος ὁ Συργιάννης, τῶν μὲν ὑπηρογμένων αὐτῷ παρὰ τοῦ μεγάλου δομῆστικῆς ἡμνημόνησεν ἀγαθῶν, διὰ ταῦτα δὲ, καίτοι γε οὐκ ὄντα ἀληθῆ, ὄργῃ φερόμενος εἰργάσατο ἢ δηλώσει προῖων ὁ λόγος. τότε δὲ πάντα ἀπαγγέλλων 20 ὁ μέγας δομῆστικός βασιλεῖ, καὶ περὶ δεσπότην τοῦ Καλλίστου διηγεῖτο, ὡς κινηθεῖη μὲν ἡ στρατιὰ κατ' αὐτοῦ, δεισαντες μὴ τοῦ δεσποτηρίου διαδράς μετὰ τὴν σὴν τελευτήν

misisset, id laudare non potuit atque hoc solum ut minus prudenter factum reprehendit: praestare enim, Syrgiannem in sua pelle quiescentem, idoneam facultatem ad improbe agendum nunquam adipisci. Tum domesticus: Si haec tua mens est, datis litteris praefecturam occidentis ei adimam et in ordinem redigam. Probante imperatore, ille ut iussa confecturus, abibat; cum imperator factum mutans, abeuntem revocat et Syrgianni mandatam praefecturam relinquit iubet: quod nec aequum, nec sibi incundum sit, cetera eius, domestici inquam, acta confirmasse omnia, hoc solum rescidisse. Obtemperatum subito. Verum ex iis qui aderant, nonnulli clam Syrgianni scribunt, magnum domesticum semet accusare, et absque imperatore fuisset, traditam praefecturam illi adimere voluisse. Quare quod ad ipsum attineret, Syrgiannes iam dignitate sua se deiectum sciret. Imperatori gratias debere, qui id impedivisset. His cogitis Syrgiannes collatorum in se a magno domestico beneficiorum memoriam deposuit, atque ob ea, quamquam falsa erant, ira transversim actus perpetravit, quae procedens narratio declarabit. Dum omnia imperatori recenset magnus domesticus, etiam de despota Callisto iniicit: nempe ut milites in illum insurrexerint, quod timerent, ne e custodia fugitivus, imperatore defuncto res novas moliretur; et

τι νεωτερίση, καὶ ὡς βουλευθεῖεν ἀποκτεῖναι, αὐτὸς δὲ μηχα- A. C. 1329
 ναῖς χρησάμενος καὶ ἀπάταις διασώσειέ τε αὐτὸν καὶ νῦν ἐν
 ζῶσιν εἶναι. ἡδέως δὲ ἄγαν ἐπὶ τούτοις διατεθεὶς ὁ βασιλεὺς
 καὶ τὸν μέγαν δομestικὸν ἐπαινέσας καὶ συγγνώμης ἡξίωσεν
 5 ζεκεῖνον ἀπολύσας τῆς εἰρκτῆς. καίτοι γε καὶ πρότερον πολλά- D
 κίς ἡβουλήθη τοῦ δεσμοτηρίου ἀπολίειν ὄρκους πιστωσάμενον
 ὡς τοὺς ἐν Θεσσαλονίῃ κακῶς διαθέντας καὶ δεσμώτην ἀπο-
 δείξαντας οὐκ ἀμνηεῖται καιροῦ τυχόν· ὁ δὲ οὐκ ἐπέιθετο, V. 203
 ἀλλ' ἰσχυρίζετο φανερώς, ὡς ἀμννούμενος αὐτοὺς ἀξίως, ἂν
 10 τὴν δύναμιν προσλάβηται τοῦ ἀντιδρῶν. διὰ ταῦτα δὲ ἔτι
 ἐφρουρεῖτο· τότε δὲ βασιλέως παραινέσαντος ὅσα ἐχρῆν,
 καὶ συνθεμένου καὶ αὐτοῦ ἀμνηστήσειν τοῖς προσκεκροκούσι,
 τοῦ δεσμοτηρίου ἀπηλλάττετο. Περί γε μὴν Ἀνδρονίκου τοῦ
 πρεσβυτέρου βασιλέως βασιλεὺς ὁ ἔγγονος ἐνθυμηθεὶς, ἐπην- P. 253
 15 θάνετο τοῦ μεγάλου δομestικὸν ὅπως περὶ τὴν αὐτοῦ δια-
 τεθείη νόσον. ὁ δ' ἔφρασκε μοναχῶν τε ὑποδῦναι σχῆμα καὶ
 Ἀντώνιον ἐξ Ἀνδρονίκου προσαγορευθῆναι. ἐκπλαγεὶς δὲ ὁ
 βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν τε ἠρώτα τῆς μεταβολῆς καὶ εἰ ἐκὼν
 εἶναι μεταλλάττοιο τὸν βίον ἢ παρὰ τον βιασθεὶς. ὁ δ' ἔφα-
 20 σκεν εἰδέναι μὲν τᾶληθὲς οὐκέτι ἔχειν. μήτε γὰρ ἀξιόλογόν
 τινα ἀπαγγελοῦντα ἐκεῖθεν ἀφῆχθαι, μήτε πρωτοστράτορα
 γράμμασι δεδηλωκένας. τοῦτο δὲ μόνον τῶν ἐκεῖθεν ἀφικνου-
 μένων ἀγγελιαφόρων ἀκηκοέναι, ὡς πύθοιο μὲν ὁ βασιλεὺς
 περὶ τῆς νόσου τῆς σῆς ὡς εἶη τῶν πρὸς θάνατον ἀγουσῶν· B

quomodo cum neci dedissent, nisi ipse, machinis et dolis adhibitis, hominem conservasset. Hoc sermone mirum in modum delectatus imperator et magno domestico laudem impertivit et Callistum venia dignatus custodia liberavit. Tametsi et antea saepius liberare voluit, fide cum iureiurando ab eo exacta, Thessalonicenses, a quibus male habitus et vinctus fuisset, etiam oblata opportunitate non ulturum. Sed frustra illi canebatur; quin palam affirmavit, se vires nactum, talibus meritis par pretium redditurum. Quam ob causam adhuc custodiebatur. Verum tunc imperatore quantum oportebat admonente, illoque promittente, se a quibus esset offensus, eorum iniurias oblivione contriturum, e carcere dimissus est. Sed Andronici senioris memor nepos, interrogat magnum domesticum, quem is animum se aegrotante prae se tulisset. Respondet, monachi habitu copertum et pro Andronico Antonium appellatum. Attonitus imperator causam huius mutationis et spontene sua an ab alio coactus genus vitae mutarit, percunctatur. Ille nondum se veritatem rei comperire potuisse; neque enim quemquam adhuc inde nuntiatum venisse, cuius magni sit facienda fides, neque protostratorem quidquam super eo scripsisse: hoc solum a Constantinopolitanis rumigerulis audivisse, ayum de morbo eius, esse videlicet mortiferum,

A. C. 1329 δείσας δὲ μὴ μετὰ σὴν τελευταίην τῶν ἀνηκέστων τι τολμηθῆ
περὶ αὐτὸν, ὑποδύσασαί τε τὸ σχῆμα τῶν μοναχῶν. βασιλεὺς
δὲ ἤχθητό τε πρὸς τὴν ἀγγελίαν καὶ ἐδυσχέρασεν οὐ μετρίως,
οὐ κατὰ γνώμην αὐτῷ λέγων εἶναι τὰ γεγενημένα. ὁ μέγας
δὲ δομέστικος ὄρων αὐτὸν ἀλγοῦντα ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι
καὶ δείσας μὴ τι πρὸς τὴν νόσον ὑπὸ τοῦ ἀλγεῖν παραβλαβῆ,
ἀνελάμβανέ τε αὐτὸν καὶ παρεμυθεῖτο, τὴν μὲν αἰδῶ καὶ τι-
μὴν ἣν αὐτὸς ἔχων περὶ βασιλέα διατελεῖ, καὶ ὡς πολλοῦ ἂν
ἐτιμῆσατο μὴ τοιαῦτα περὶ αὐτὸν συμβεβημένα, ἀλλ' ἐπὶ
C τοῦ προτέρου διαμένειν σχήματος πάντων μᾶλλον αὐτὸς εἰδέ-
ναι καὶ συνεπιμαρτυρεῖν εἰπών. εἰ δὲ ἀδύνατον τὰ γεγενη-
μένα ἀναλῦσαι, τί χρὴ περὶ αὐτῶν πολλὴν ποιούμενον φρον-
τίδα, ἐκείνοις μὲν οὐδεμίαν ἐξευρίσκειν ὄνησιν, ἡμῖν δὲ αὐ-
τοῖς οὐ τὴν τυχούσαν βλάβην προξενεῖν; ἐγὼ δὲ, εἴγε ἐξῆν,
ἐμαντιῶ δίκας οὐ μικρὰς ἐτιμῆσάμην, ὅτι οὕτως ἀπερισκέπτως
ἢ ἀνοήτως μᾶλλον εἰπεῖν, ἐπ' οὐδενὶ κέρδει ταραχὴν σοι προσ-
ῆγαγον καὶ λύπην οὐδαμῶς ἐν τῷ νυνὶ προσήκουσαν καιροῦ.
κἂν γὰρ τῶν πρὸς θάνατον ἀπηλλάγημεν φόβον καὶ ὑπονοι-
ῶν, ἀλλ' οὐπω καθαρᾶς ὑγείας οὐδ' ἀσφαλείας ἀπολαύειν
D ἔδεξι. βασιλεὺς δὲ ἀμικροῦ πρόσθεν περὶ βασιλέα τὸν πάππον
διεκοεῖτο δρᾶν ἀνεμίμνησεν αὐτὸν, ὡς „εἴ γε ἐκεῖνα” λέγων
„εἰς ἔργον προὔβη, νῦν οὐκ ἂν συνέβαινε τοιαῦτα.” ὁ δ' ἔφα-
σκε καὶ αὐτὸς, ὡς „τοιαῦτα μὲν οὐκ ἂν ἐδράτο. ἕτερα δὲ
πολλῶ χειρόνα καὶ ἀλυσιτελέστερα ἴσως ἂν συνέβη.”

accepisse: formidantemque, ne eo mortuo in se atrocissimum aliquid designaretur, monachum induisse. Hic nuntius imperatori aegrimoniae atque indignationi fuit non mediocri: ac voce ipsa non sibi placere factum indicavit. Magnus domesticus illum tali eventu dolere cernens, sollicitusque, ne quid hic dolor ad morbum renovandum momenti afferret, admonere et consolari dicereque, se melius omnibus nosse et una testificari posse, quanta reverentia honoreque avum semper coluerit: et quanto redemisset, ne istuc evenisset: sed vestitum pristinum senex retinisset. Quia vero facta infecta fieri nequirent, cur ob ea multis curis angeretur, quae nec ipsis proficerent et animis non levi nocumento essent? Ego vero, inquit, si per te liceret, non vulgari me poena afficerem, quod tam imprudenter seu, ut rectius dicam, tam insipienter et inutiliter hoc nuntio te perturbarim contristarimque, quod huic tempori minime omnium congruebat. Etsi enim mortis metu suspicioneque liber, nondum tamen consummata incolumitate securus es. Imperator autem quid paulo ante de avo facere cogitarit, domestico in memoriam redigens, dicebat, si illud ad rem collatum fuisset, quae nunc evenerunt, eventura non fuisse. Et domesticus, Huiuscemodi quidem, non: alia vero multo deteriora, minusque commoda fortassis evenissent.

ιθ'. Ἐπεὶ δ' ὦν περὶ βασιλέα τὸν πάππον ὁ νέος διανο- A. C. 1329
 εἶτο, ἐμνήσθημεν, βασιλεὺς, ἀναγκαῖον βραχέα καὶ περὶ αὐ- P. 254
 τῶν διαλαβεῖν, ὡς ἂν μὴ λυμαίνοιτο τῷ σώματι τῆς ἱστορίας V. 204
 ἢ τῶν δοκούντων τινῶν παράλειψις ἀναγκαίων, ὡς γὰρ ὁ βα-
 5σιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ νέος, καθάπερ ἔφθημεν εἰπόντες, τῆς B
 βασιλείας διανοήθη κοινῶν τὸν μέγαν δομέστικον παραλα-
 βεῖν καὶ τῷ τῆς ἀλουργίδος ἄνθει καὶ βασιλικοῖς κοσμησάαι
 παρασήμοις, καὶ πολλὰ πολλάκις περὶ τούτου γε αὐτῷ δια-
 λεχθεῖς, οὐδὲν ἠδυνήθη πλέον, ἀλλ' ἀμετάθετον τὴν γνώμην
 10 ἔχοντα ἐώρα πρὸς τὸ μηδέποτε αὐτῷ πεισθέντα κρᾶττειν ἢ
 ἡξίου, ἐκείνου μὲν ἀπέσχετο καὶ αὐτὸς, ἀνηνύτοις οἰόμενος
 ἐπιχειρεῖν· ὕστερον δὲ οὐ πολλῷ τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ πᾶ-
 σαν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας
 ὥσπερ καὶ πρότερον παρέστη ἐγχειρίσαι, οὕτω δὲ διανοηθέντι
 15 ἐδόκει δεῖν προάγειν καὶ εἰς ἔργον, καὶ τῷ μεγάλῳ δομestί-
 κῳ ἐκοινοῦτο τὰ τῆς γνώμης, ὡς εἰ λυσιτελοῖη καταπραξόμο-
 νος. τῷ δ' εὐθύς μὲν ἐδόκει πείραν αὐτοῦ ποιεῖσθαι βασι- C
 λέα, οἰόμενον ὡς ἂν τοιαῦτα περὶ βασιλέως τοῦ πάππου
 πύθηται βουλόμενον, ῥαδίως ὑπέξει πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ γε-
 20 νέσθαι βασιλεὺς, ὅπερ ἀνεβάλλετο πρὶν, καὶ ἐδήλου ἂ ὑπε-
 ροίε βασιλεῖ. ὡς δὲ ἐκεῖνος τοιοῦτον μὲν ἔφρασκε διανοη-
 σθαι μηδὲν, ἀπλῶς δ' οὕτως καὶ πανουργίας τινὸς χωρὶς
 καλὸν τε οἶεσθαι καὶ βούλεσθαι προάγειν καὶ εἰς ἔργον, ἃ
 μέγας δομέστικος ὑπολαβὼν· „ἀλλ' ἔμοιγε” εἶπεν „οὐκ ἀγα-

19. Et quoniam eorum mentio facta est, quae de avo imperator
 mente volutasset, res postulat, ut pauca de iis separatim dicamus:
 ne totius historiae corpus vitiosum ac mutilum reddat quorundam,
 ut videtur, necessariorum praetermissio. Posteaquam, ut supra com-
 memoravimus, magnum domesticum imperii consortem sibi adiungere,
 eumque purpura et imperatoriis ornare insignibus meditatus,
 crebrius et pluribus cum eo agens nihil obtinuit, et in voluntate
 nunquam cedendi hac in parte obduruisse vidit, ne contra torrentem
 niteretur, urgere non perrexit. Non diu post totum imperium et
 administrationem Romani principatus, ut et antea, avo restituere in
 mentem venit. Sic igitur sentienti, visum ad opus procedendum.
 Tamen prius cum magno domestico sententiam contulit, ut si ille
 expedire putaret, cogitata exsequeretur. Cui statim occurrit, Se ab
 imperatore tentari, qui existimaret, hac de avo deliberatione audita,
 sine mora facile se ab ipso imperatorem renuntiarum passurum, con-
 tinuoque suspicionem suam aperuit. Autumante imperatore, nihil
 tale animo versasse; sed sic candide nullaque vafrutiae bono id fore
 censere et velle in rem deducere, magnus domesticus excipiens, At-
 qui mihi, ait, secus videtur; neque quod ad me attinet, tamquam

A. C. 1329 θὸν εἶναι δοκεῖ, οὐδὲ, τόγε εἰς ἐμὲ ἦκον, ὡς λυσιτελοῦν βου-
 λείσασθαι πραγθῆναι ἄν. εἰ δὲ σοί γε ἔδοξε τοιαῦτα περὶ
 βασιλέως καὶ παντὶ τρόπῳ βούλει ἐκτελέσαι, βέλτιον ὃ παρὰ
 Ὅσοι κέκριται καλὸν τοῦ παρ' ἐμοὶ μὴ τοιούτου φαινομένου
 τὸ πλέον ἔχειν. εἰ μὲν γὰρ σαντῶ τε καὶ Ῥωμαίοις καὶ προσ-5
 ἦκοντα καὶ λυσιτελοῦντα ἐβουλεύσω, θεὸς ὃ πᾶσιν ἀγαθοῖς
 ἔργοις ἐνηδόμενος καὶ τὴν σὴν ἂν ἐπιβρώσειε πρὸς τοῦτο
 ψυχῆν, καὶ οὐδ' εἰ πάντες ἄνθρωποι κωλύειν ἐπιχειροῖεν πεῖ-
 σαι δύναιντ' ἂν σε ἀποσχέσθαι· εἰ δ' ἄρα ταῦτα μὲν ἀσύμ-
 φρονα πάντη καὶ Ῥωμαίοις καὶ σαντῶ, θεῶ δ' ἔδοξε τοιαῦτα 10
 πείσαι ὥστε πρόφασιν πολέμων ἐμφυλίων καὶ στάσεως καὶ
 ταραχῆς Ῥωμαίοις εὐρεθῆναι, τίς οὕτως ἂν εἴη παντάπασιν
 ἔρημος φρενῶν, ὥσθ' ἂ ἔδοξε θεῶ, ταῦτ' αὐτὸν ἂν ποτε δυ-
 P. 255 νηθῆναι ἀναλῦσαι νομίσαι; σκέψαι τοίνυν παρὰ σαντῶ, κἂν
 ἴδης ἀπάσαις ψήφοις πρὸς τοῦτο ῥέπουσαν τὴν σὴν ψυχῆν, 15
 τί χρῆ καὶ βουλευέσθαι περὶ αὐτοῦ; εἰ δ' ἄρα τοιοῦτον μὲν
 οὐδὲν κέκριται παρὰ σοι, σαντῶ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπηκόοις
 λυσιτελῆ τε ὁμοῦ καὶ δίκαια ποιεῖν ἐθέλων τὸ πάλιν ἀνακα-
 λείσθαι βασιλέα καὶ τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων ἐγχειροῦσιν διεσκέ-
 ψω, οὐχ ἀπλῶς οὕτω καὶ ἀπερισκέπτως ὡς τι τῶν μηδενός 20
 ἀξίων πράττειν χρῆ· ἀλλὰ πρότερον πολλὰ πολλάκις σκεψά-
 μενον περὶ αὐτοῦ καὶ διακωδωνίσαντα ἀκριβῶς, οὕτω χωρεῖν
 ἐπὶ τὸ πράττειν, μὴ πῶς τι τῶν ἀδοκῆτων ὕστερον συμβᾶν
 B (πολλὰ δ' ἂν γένοιτο τοιαῦτα) τοῖς τε ἄλλοις καὶ πρό γε αὐ-

6. ἐβούλευσα coni. ED. P. idemque Intrpr. legit: *si ego susasi*. Non opus correctione.

utile, velim fieri. Quod si ita de illo statuisti modisque omnibus exsequi vis, praestat vincere quod tu bonum interpretaris, quam quod mihi tale non apparet. Nam si quae tibi et Romanis decora et utilia sunt decrevistis, Deus qui omnibus egregie factis delectatur, animum tuum ad ea aggredienda corroboret: et, si omnes mortales conentur, te ab iis avertere non queant. Sin autem ad haec, tibi et Romanis prorsus incommoda, Deo tamen placuit te impellere, ut tumultus ac seditionis bellorumque civilium nasceretur occasio, quis ita penitus a ratione desertus inveniatur, ut se unquam dissolvere ac retexere posse confidat, quae Deus ipse texuerit? Circumspice igitur sollicitè, et si mentem tuam omnibus veluti suffragiis eo ferri ac propendere videris, aliorum iudicium ne exquiras. si autem tale nihil statuisti: sed rem iustam tibi et sub ditione tua constitutis frugiferam efficere volens, avum in imperium revocare deliberasti, haud istuc ita temere et inconsiderate, ut nugatorium aliquid, conficiendum est, sed ubi antea multum ac frequenter omnia perpenderis accurateque exploraveris, sic demum ad opus veniendum: ne, si post-

τῶν ἡμῖν ἀβουλίαν καὶ ἀπραγμοσύνην καταγινώσκειν ἐαντῶν A. C. 1329
 πρόφρασιν παράσχη." Τούτων οὕτως εἰρημένων, ἐπεΐθετο ὁ V. 205,
 βασιλεὺς καὶ ὡς καλῶς ἔχοντα ἐπήγει, ἐπέτρεπέ τε βουλευέ-
 σθαι περὶ αὐτοῦ. ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὰς αἰτίας πρότε-
 ρον ἔφρασκε μαθεῖν ἐθέλειν, ἐξ ὧν εἰς τοῦτο ἐναχθείη. κὰν
 μὲν καὶ αὐτῷ λόγον ἔχουσαι δοκοῖεν καὶ πείθειν ἰσχυραί, τί
 χρῆ περαιτέρω πονεῖν εἰκῆ βουλευομένους; τὸ κωλύον γὰρ
 οὐδὲν τὰ καλῶς δοκοῦντα ἔχειν ποιεῖν. ἂν δ' ἄρα μὴ τοιαῦτα
 φαίνοντο, πάλιν αὐτὸν ἐξ ἀντιστρόφου δι' ἃ μὴ λογίζοιτο αὐ-
 10 τὸς λυσιτελεῖν τὴν προᾶξιν, προτιθέναι. κὰν μὲν τοῦ ὁρθῶς καὶ C
 δικαίως ἔχοντος φαίνεται ἡμιμένα, πείθεσθαι τε αὐτὸν καὶ ἀφί-
 στασθαι τοῦ μὴ τὰ δεόντα ποιεῖν· ἐὰν δὲ ἐνδεῶς ἢ ὥστε δύνα-
 σθαι πείθειν ἔχουσι καὶ ἀγγώματος ἢ μάχη καταστῆ, τότε αὐ-
 τὸν τῆς νίκης αὐτῷ προχωρεῖν, ὥσπερ τοὺς Ἀθηναίους, τῆς
 15 Ἀθηναῖς προστιθεμένης ψήφου, λόγος ποιεῖν. τριῶν δὲ ὄντων
 ἃ ἂν σε μάλιστα δύναίτο πρὸς μεταμέλειαν τῶν γεγενημένων
 ἐνάγειν, τοῦ τε μὴ δικαίως δοκεῖν πεπροᾶχθαι, καὶ τοῦ μὴ
 τοῖς πράγμασι λυσιτελοῦντως, καὶ τρίτου, τοῦ τινα τῶν δεόν-
 των γίνεσθαι ἀμελεῖσθαι διὰ τὸ μὴ βασιλέα τοῖς πράγμασιν
 20 ἐφεστάται, σκεψώμεθα ἕκαστον αὐτῶν. καὶ πρῶτόν γε πάν- D
 τες ἂν ἐμοὶ συμφαῖεν ὡς μάλιστα πέπρακται δικαίως. πρό-
 τερόν τε γὰρ αὐτὸς οὐκ ἤρξας πολέμου, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πραγμά-

21. δικαίως ED. P. pro δίκαι.

modum inopinatum quidpiam acciderit, (multa autem accidere que-
 ant,) id et aliis et ante alios nobismetipsis ad temeritatem inertiam-
 que nostram condemnandam fiat occasio. Dicta approbavit imperator
 et negotium consultationi permisit. At magnus domesticus momenta
 prius nosse desideravit, quibus motus in hanc voluntatem descendis-
 set: quae si sibi quoque haud absurda et ad fidem valida videbuntur,
 ultra non fore, cur in consultando opera frustra consumatur; nihil
 enim obstaturum, quin, quae bene habere visa sint, peragantur. Si
 vero talia non reperientur, tum vicissim ex altera parte se rationes,
 propter quas factum non profuturum arbitretur, expositurum: quas
 si a recto et iusto aptas iudicarit, obtemperet et contra officium com-
 mittere parcat. Quod si satis virium ad persuadendum non habebunt
 fueritque pugna anceps, tum se victoriam illi cesserum, quomodo
 Athenienses solere fama est, cum Minervae calculus accesserit. Cum
 igitur tria sint potissimum, quae te ad poenitudinem facti possint in-
 ducere: quod non iuste factum; quod non cum utilitate reipublicae;
 quod nonnulla necessaria negligantur, quoniam avus non imperet;
 unumquodque eorum, quantum valeat dispiciamus. Ac primum qui-
 dem nemo mihi non assentietur, iustissime abs te factum. Tu enim
 bellum non incepisti: sed ab illo inceptum, coactus es gerere. Et

A. C. 1329 των αὐτῶν ἐκβιουσθεῖς. καὶ τότε μὲν ἄκων, ἀνεχώρησας δ' οὐκ ὄμωσ, βασιλέως τὸν κίνδυνον ἀποδιδράσκων καὶ ὕστερον ἀμννόμενος ἀναγκαίως καὶ, τοῦ Θεοῦ συναιρομένου, ἐπεὶ τὰ πράγματα γεγένηται ὑπό σοι, καίτοι γε ἐξὸν τὴν σύμπασαν ἀρχὴν ἔχειν καὶ προσεῖναι τὸ δικάίως διὰ τὸ ἐκεῖνον πολέμου⁵ ἄρξαι, (οὐδεὶς γὰρ ὁ κωλύων νόμος τὰ τῶν πολεμίων τοὺς νενηκτότας ἄθλα τῆς ἀρετῆς κεκῆσθαι,) οὐκ ἔφθασε μνησθεῖς εἰρήνης, καὶ σὺ τὰ δίκαια ποιῶν ἀπεδίδους τὴν ἀρχήν. ὥστε

P. 256 καὶ ἐξ ὧν πρότερον ἀπεστεροῦ μηδὲν ἀδικῶν, καὶ ἐξ ὧν ὕστερον κρατῶν τῶν ἀντιπάλων οὐκ ἀπεστέρεις τῶν δικαίων,¹⁰ ὁμοίως σοὶ τὸ δικάϊον εἶναι περιέσται. ὅτι δὲ καὶ τοῖς πράγμασι λυσιτελεῶς, οὐδ' ἀποδείξεως δεήσεσθαι οἶμαι. τίς γὰρ οὐκ οἶδε, τῶν ἀπάντων εἰ μὴ τῶν πραγμάτων ἔξω κατοικεῖ, τὸν πρὸς τοὺς ὁμοφύλους πόλεμον λύμην οὔσαν τοῖς χρωμένοις καὶ φθορὰν, ὥσπερ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ὁμόνοιαν τοῦ¹⁵ ναντίον ἅπαν, ὠφέλειαν καὶ πρὸς τὸ βέλτιον ἐπίδοσιν τῶν κοινῶν; ἀλλὰ μὴν ὅτι γε οὐδὲ τῶν δεόντων οὐδὲν παραλείπομεν ἡμεῖς διὰ τὸ μὴ ἐκεῖνον τῶν πραγμάτων ἐξηγεῖσθαι, πειθράσομαι ἀποδεικνύναι. δύο γὰρ ὄντων ἃ προσήκει βασιλευσιν ἔργων, τοῦ τε περὶ τὰ πολέμια διατρίβειν, ἀμννόμενον²⁰ μὲν τοὺς ἐπιόντας πολεμίους καὶ τὴν οἴκησιν παρέχοντα τοῖς ὑπηκόοις ἀσφαλῆ, εἰ δὲ πον δέοι, καὶ ἐπιστρατεύοντα τοῖς πρότερον ἐπελθοῦσι, καὶ τοῦ περὶ δίκας ἀσχολεῖσθαι καὶ θεσμούςς ἐν τῆς εἰρήνης τοῖς καιροῖς καὶ τὰ οἰκεῖα εὖ τίθεσθαι,

tum quidem invitus, tamen secessisti, periculum fugiens, quod ab illo tibi impendebat: et postea te necessario defendisti. Et postquam Deo opitulante omnium evasisti potens, quamvis liceret cum iustitia retinere imperium, quod ab illo bellum esset inchoatum, (nulla quippe lex vetat, ne victores hostium bona, tamquam virtutis praemia, possideant,) non prior pacem petivit et tu iustus iniusto imperium reddebas. Itaque dum neque propter ea quibus antea privatus es, quidquam contra fas egisti: neque propter eam, quam postmodum de adversariis consecutus es victoriam, quemquam spoliasti, utrinque iustitia tibi superat. Quod autem et cum utilitate reipublicae, demonstrandum non opinor. Quis enim nescit, nisi forte extra mundum habitet, bellum civile cladem et perniciem esse civibus? sicut contra, pacem et concordiam norunt omnes esse utilitatem et incrementum reipublicae. Porro nos nullum officii munus praetermittere, quamvis ipse non moderetur imperium, conabor ostendere. Cum enim duo sint imperatorum munera, unum, rebus bellicis occupari, praedones arcendo et subiectis habitationem tutam praestando et, si ferro opus sit, hostibus cum exercitu occurrendo: alterum, tempore pacis iuri et legibus intendere animum

ἐν οὐδετέρῳ τὸ πλεόν ἔχων ἡμῶν ἐκεῖνος ἂν φανεῖη, μᾶλλον A. C. 1329
 δὲ τῆ μὲν οὐδαμῶς λείπεσθαι βασιλέως, τῆ ἐτέρῳ δέ σοι
 συμβέβηκε νικῆν παραπολύ. τῆς γὰρ ἄλλης τῶν πραγμάτων
 διοικήσεως οὐδὲν ἔλαττον ἢ πρότερον ὡς προσῆκον γινομένης,
 5 ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις πολὺ προέχεις, αὐτὸς ἐφ' C
 ἅπασι παρῶν καὶ στρατηγῶς χρώμενος βελτίσιον ἢ ἐκεῖνος,
 ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ἐγένετο καταφανές, αὐτοῦ ταπολλὰ
 καὶ πρότερον οἰκουροῦντος ὡσπερ νῦν". Ἐτι δὲ τὸν λόγον βου-
 λόμενον τοῦ μεγάλου συνείρειν δομestίκου καὶ διὰ πολλῶν V. 206
 10 ἀποδεικνύει μὴ ὄν λυσιτελές πρὸς τῶν πραγμάτων τὴν ἀρ-
 χὴν αὐτῶς ἐπανάγειν τὸν πρεσβύτερον Ἀνδρόνικον, ὁ νέος ἐπι-
 κόπτων βασιλεὺς, ταῦτα μὲν ἔφη καὶ αὐτὸς οἶεσθαι ὀρθῶς
 ἔχειν, καὶ τούτων ἕνεκα οὐδενὸς τῆ πάπῳ ἐθέλειν ἐγχειρί-
 ζειν τὴν ἀρχήν· ἀλλὰ πρῶτον μὲν, τοῦ μὴ τοὺς πάντα εὐ-
 15 χερεῖς καὶ φαίλους καὶ διεφθορότας ὡς ἐκ προνοίας αὐτὸς
 καὶ σκέψεως ἐπιβούλου τὴν ἀρχὴν παρειλόμην, βασιλέως μη- D
 δεμίαν πρόφασιν πρὸς τὸν πόλεμον παρεσχημένον, δύνασθαι
 λογοποιεῖν καὶ πείθειν τοὺς πολλοὺς· δευτέρου δὲ, τοῦ μά-
 λιστα βούλεσθαι καὶ διὰ σπουδῆς ἔχειν, ἅττα ἂν ἢ μάλιστα
 20 πρὸς ἡδονὴν καὶ τιμὴν τῆ βασιλεῖ, ταῦτα καταπράξασθαι
 ἐμέ. οἶομαι δὲ μηδὲ βασιλέα πρὸ τοῦ ἄρχειν τῶν πραγμά-
 των ἕτερόν τι μῆτε βούλεσθαι μῆτε ἄγειν.

κ'. Αὐτῶς δὲ ὁ μέγας δομestικός τὸν λόγον ἀναλαβὼν P. 257
 „Τὴν μὲν ἐμὴν” εἶπεν „εὐνοίαν πρὸς βασιλέα καὶ σπουδὴν,

urbanaque recte administrare, in neutro ipse nobis superior videri
 queat: imo vero in altero nihil illi cedere, in altero longo intervallo
 illum antegredi contigit. Nam cum civilis tua administratio acque
 proba sit, ut illius ante fuit, virtute prudentiaque militari multum
 antecellis, ipse praesens omnibus et praestantiores duces habens,
 quam ille habuit: id quod rebus ipsis patuit, cum ipse, quemad-
 modum nunc, ita antea domi plerumque delituerit. Volebat dome-
 sticus sermonem continuare ac pluribus docere, incommodum fore,
 seniori Andronico imperium reddere, cum interpellans iunior, se
 his astipulari dixit: ob nullam tamen harum causarum avo decrevisse
 imperium restituere: sed primum, ne levissimi, improbissimi atque
 corruptissimi homines ipsum velut de industria et cum insidiosa
 machinatione avum insontem imperio exuisse comminisci et aliis
 commentum suum persuadere possint. Deinde quia impense concu-
 piscat et studiose conetur, ut quae illi iucunditati et honori sint,
 ea praestet: credat autem, eum nihil neque malle, neque melius
 ducere, quam imperare.

20. Excipiens magnus domesticus sic ait: Benevolentiam atque
 studium meum erga imperatorem avum, et quomodo nihil optarium

A. C. 1329 και ὡς ἐπιούμην περὶ πλείστου μὴ μόνον ἀνήκεστον οὐδὲν
 Βεῖς αὐτὸν ἰδεῖν ἐλθόν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρχῆς κρατεῖν καὶ παρὰ
 πᾶσι καὶ θανμάζεσθαι καὶ ἐπαινεῖσθαι, οὐδένα μοι μᾶλλον
 ἢ σὲ οἶομαι συνειδέναί. καὶ ὅτε γὰρ τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἑ-
 μῶν μάλιστα φρομένου πολέμου ἐβουλευόμεθα περὶ τοῦ ἧ5
 χρή τὸν πόλεμον διαθέσθαι, τῶν ἄλλων παραινούτων εἰρ-
 γειν, ἢ καὶ ἀποκτινύναι, καὶ ὀλίγῳ χρόνῳ πολλῶν ἀπαλλάτ-
 τεσθαι πραγμάτων, οἶσθα ὅποσα φιλάνθρωπα αὐτός τε ἐ-
 βουλευέσω περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸν πόλεμον καταστάν-10
 τες περιγεγνόμεθα αὐτοῦ καὶ ἅπαξ καὶ δις, οἶσθα ὅσῃν ἐπε-
 δεῖξάμεθα περὶ αὐτὸν καὶ τὴν εὐνοιαν καὶ τὴν αἰδῶ ἐκ μέ-
 C σων ἐξαργάσαντες τῶν κινδύνων καὶ οὐ μόνον ἐν ἀσφαλείᾳ
 καταστήσαντες, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὶν εὐδαιμονίαν, ὅσα γε ἐξῆν,
 φυλάξαντες αὐτῷ, τῶν ἄλλων ἀπάντων βουλευομένων τάναν-15
 τία καὶ δεομένων πεῖθεσθαι αὐτοῖς. διό με οὐδὲ οἶεσθαι
 χρή τινα ἀπεχθεῖα τῇ πρὸς αὐτὸν τοὺς λόγους ποιεῖσθαι του-
 τουσί, ἀλλὰ τῇ κοινῇ προσέχοντα λυσιτελεῖ ἄλλως τ' οὐδὲ
 τῷ μάλιστα τοὺς τρόπους συκοφαντικῷ διαβολὰς ἐξέσται ῥά-
 πτειν, ὡς ἐμαντῷ περιποιούμενος τὴν βασιλείαν καλῶν τοῦ20
 μὴ ἐγχειρίζειν ἐκείνῳ τῶν πραγμάτων τὴν ἀρχήν. πρότερόν
 τε γὰρ ἐξῆν, εἴπερ ἐβουλόμην, καὶ νῦν ἔτι κεῖται ἐπ' ἐμοί,
 D σοῦ παρασχόντος ἂν προθύμως εἰ βουληθεῖην ὥστ' οὐδὲ τοῦ

9. Interpres ἐβούλευσα: *super eo disseruerim.*

ardentius, quam eum videre non solum nihil immane perpeti; sed etiam tenere imperium esseque in ore et admiratione omnium, nemo melius te uno iuxta mecum novit. Nam et cum maxime bello inter vos exorto, quo pacto illud gereretur, consilia conferebamus, hortarenturque nonnulli, ut eum carcere clauderemus, aut etiam necarem et brevi tempore multis nos molestiis eximeremus, scis quam multa humanitatis plena et ipse super eo disserueris; et ego tibi que perlibens assenserim teque pro parte quoque adiuverim. Bello flagrante, cum semel iterumque vicissemus, recordaris quanta in ipsum inclinatio atque observantia nostra fuerit: quando e mediis ereptum periculis, non tutum modo praestitimus, verumetiam pristinam, quantum licuit, felicitatem ei conservavimus, ceteris omnibus reclamantibus, et ut ipsis in contrarium obsequeremur, flagitantibus. Quod cum ita sit, non me odio aliquo stimulatam, sed communes utilitates intuentem, haec effari existimandum est, praesertim cum nec callidissimus calumniator hoc in me consuere possit mendacium, ideo me impedire, ne ei tradatur imperium, quia id mihi studeam acquirere. Nam et prius copia erat, si libuisset; et adhuc mei arbitrii est sumere, quod tu cupide mecum communicaturus es.

ξυνοίσοντος ἰδίᾳ τι ξμοὶ τοιαῦτα συμβουλεύω. ὅτε τοίνυν ἔξ Α. C. 1329
 αὐτῶν ἀποδείκνυται τῶν πραγμάτων, μήτε πρὸς χάριν ἐμαν-
 τῷ μήτε πρὸς ἀπέχθειαν ἐκείνῳ λέγειν, δέον ἦν τι τῶν δεόν-
 των πείθεσθαι φαίνομαι συμβουλεύων. ἔφησ τοιγαροῦν δυοῖν
 5 ἕνεκα μάλιστα ἐνάγεσθαι πρὸς τοῦτο τοῦ τε μὴ κακῶς ἀκού- V. 207
 ειν παρὰ φαύλων ἀνθρώπων καὶ διεφθορότων, καὶ τοῦ μάλ-
 ιστα βούλεσθαι τῶν πρὸς αἰδῶ καὶ τιμῇν καὶ ἡδονὴν ἐσο-
 μένων βασιλεῖ, ὅ,τι ἂν ἔξῃ ποιεῖν τὸ μὲν οὖν θεραπεύειν
 βασιλέα, δίκαιόν τε φαίην ἂν καὶ αὐτὸς καὶ σοὶ προσῆκον. P. 258
 10 ἔξεστι δὲ πολλοῖς τρόποις ἐπιδεικνυσθαι τὴν θεραπείαν. τό,
 τε γὰρ τιμᾶν ὡς πατέρα ἀναγκαῖον καὶ τὸ πρόνοιαν αὐτοῦ
 τὴν δυνατὴν ποιεῖσθαι ὥστ' αὐτόν τε καὶ οἰκετικὸν διάγειν
 ἐν ἀφθόνοις. εἰ δὴ τὰ ἀποτεταγμένα χρήματα αὐτῷ τῆς χρεΐ-
 ας δοκεῖ ἐλάσσω εἶναι, φθόνος οὐδεὶς καὶ ἕτερα τσαῦτα ἢ
 15 καὶ διπλασίῳ προστιθέναι καὶ ἕτερο' ἄττα ἂ αὐτῷ μὲν ἂν
 εἶη καθ' ἡδονὴν, βλάβην δὲ ἑτέροις μὴ παρέχη. ἄρχοντα δὲ
 ἀποδεικνύει τῶν πραγμάτων, οὗτ' ἂν αὐτὸς πεισθεῖην τῶν
 κοινῇ λυσιτελούντων εἶναι, οὗθ' ἑτέρῳ συμβουλεύσαιμι. τῶν
 κακῶν δὲ οὐδένα λόγον οἶμαι ποιεῖσθαι δεῖν. ἢ σφέλιον
 20 ἂν εἶη, εἰ τῶν μὲν ἀγαθῶν οὐδένα ποιησόμεθα λόγον, τοῖς B
 δὲ κακοῖς τοσοῦτον χαριούμεθα, ὥστε καὶ ἂ λυσιτελῆ καὶ
 δίκαια δοκοῦμεν εἶναι, ταῦθ' ἐκόντες ὄντες προησόμεθα ἀ-
 τοῖς. φέρε γὰρ πρὸς θεοῦ, εἴ γε πάντες οἱ τοὺς τρόπους
 ἀγαθοὶ ἐκκλησίαν συναθροίσαντες, ἡμᾶς ἐπὶ δίκῃ προκαλοῖντο,

Non igitur ut inde privata ad me redeat utilitas, hoc dabo consilium.
 Et quia ex rebus ipsis liquet, me neque mihi ad gratiam, neque
 illi ad invidiam verba facere, aequum est, si frugifera consulere
 iudicabor, mihi auscultare. Aiebas, duabus potissimum de causis
 te ad hoc incitari, et ne male tibi dictarent improbi corruptique
 mortales; et quod maximopere praestare velles, quantum quidem
 posses, quae ad reverentiam, honorem et laetitiam avi pertinerent.
 Colere igitur et observare illum ego quoque et iustum et ex officio
 tuo esse affirmarim. Sed cultum istum et observationem multis
 aliis rationibus declarare conceditur. Nam et illum honorare ut pa-
 rentem oportet et providere quamdiligentissime, ut cum ipsi, tum
 eius familiae res ad vitam sustentandam necessariae affatim suppedi-
 tent. Ergo si separatim ei decreta pecunia eius necessitates explere
 non putatur, haud recusandum, quin alterum tantum, aut etiam
 plus duplum tribuatur; et adiciantur alia, quae illi voluptati, cete-
 ris nullo detrimento fuerint. At vero rerum dominum illum insti-
 tuere, hoc est, quod reipublicae interesse nec quisquam mihi per-
 suaserit, nec ego cuiquam suadere velim. Improborum autem voces
 contemnendas opinor; aut rem nefariam desiguabimus, si honorum

A. C. 1329 λέγοντες, ὡς, ἄδικα καὶ βίαια ποιεῖτε, πολέμους ἡμῖν δημοφύλοις ἐπεγείροντες. εὐθύς τε γὰρ ἐξ ἀρχῆς, ἅμα τῷ βασιλεῖ καθ' ὑμῶν τὸν πόλεμον κεινηθέναι, ὁρῶντες ὡς ἄδικα πάσχετε ὑμεῖς, συνηγήσαμεν τε μάλιστα ὑμῖν καὶ συνηγωνισάμεθα προθύμως. καὶ ἐπειδὴ θεοῦ συναιρομένον, ῥᾶστα κε-5
 C τούς προτέρους ἄρξαντας τῆς ἀδικίας καὶ ἡμᾶς πραγμάτων ἀπαλλάττειν, οὐκ ἠθέλησατε ὑμεῖς, ἀλλ' ὥσπερ κακῶν ἐπιθυμοῦντες, βασιλέως μέτρια αἰτοῦντος καὶ σώζεσθαι μόνον δεομένου, ὑμεῖς ἐπὶ κακῶ τῶν ὑπηκόων καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἄ-10
 τοπα φιλοτιμούμενοι, τῆς ἀρχῆς ὀλίγον δεῖν ἀπάσης παρεχωρήσατε αὐτῷ, ἡμῶν ἀπαναινομένων καὶ τὴν ἀβουλίαν ἐπιμαρτυρομένων. ὁ δ' οὐ πολλοῦ χρόνου παρεθύνηκός, ἀν-
 D θις ἐπεχείρησε τοῖς ἴσοις, ὥσπερ ἐπιλελησμένος εἰς ὅσον ἤ-
 λασε κινδύνου, καὶ πόλεμον ἀκήρυκτον ἐπήνεγκεν ἡμῖν. ὁρῶν-15
 τες δὲ ἡμεῖς οἷ κακῶν τὰ πράγματα χωρήσει καὶ ὡς ἄοδην
 D ἀπολείται τὸ Ῥωμαϊκόν, πρεσβείαν οὐκ ἰδίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ
 κοινήν ὑμῖν ἐποιησάμεθα πρὸς βασιλέα, δεόμενοι, μὴ περι-
 ἴδειν ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ πρὸς ἀλλήλους πολέμου διαφθαρσομένους·
 ἀλλ' εἴ τι καὶ ἐγκαλεῖν ὑμῖν ἔχει, δίκη διαλύεσθαι. ὁ δ' 20
 οὐδ' ἄκροις ἠνέσχετο ὡσὶ τῶν περὶ τῆς εἰρήνης λόγων. πάν-
 τοθεν δὲ ἡμεῖς ἀπορία συσχεθέντες, ἀνθις ἐνεβάλλομεν ἑαν-
 τούς εἰς τοὺς κινδύνους καὶ πόλεμον ἁράμενοι δεύτερον πρὸς

4. ὑμῖν pro ἡμῖν corr. ED. P. legitque Intpr.

spreto iudicio, malis tantopere gratificabimur, ut etiam quae com-
 moda et iusta numeramus, ea volentes propter ipsos abiciamus.
 Age enim, per Deum immortalem, si boni omnes coeant nosque ad
 iudicium vocatos accusent hunc in modum: Iniuste et violenter
 agitis, dum nobis bellum civile excitatis. Mox enim a principio,
 simul atque senior imperator arma in vos movit, iniquam condi-
 tionem vestram cernentes, mirifice vobiscum doluimus, alacriterque
 auxiliati sumus. Ubi autem, Deo favente, hostium labore nullo
 potiti sumus, cum gradu depellendi et puniendi essent, qui facere
 coepissent iniuriam, nosque molestiis exsolvendi, vos nolulistis:
 sed quasi malorum sitientes, imperatore mediocria petente et vitam
 tantummodo orante, vos cum subiectorum vestroque ipsorum damno,
 stulta quadam gloriae cupiditate totum ferme imperium nobis de-
 precantibus et amentiam vestram testantibus ei dedistis. Ille non
 longo post tempore eadem tentavit, ac veluti oblitus, in quod se
 antea periculum obiecisset, bellum non ante indictum nobis intulit.
 Tum nos perspicientes, quo malorum res procederet ac Romanorum
 rempublicam funditus perituram, legationem non pro vobis dum-
 taxat privatim, sed pro communi quoque ad imperatorem suscepi-

αὐτὸν νενικήκαμεν αὖθις καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἢ καὶ μείζω A.C. 1329
 συνηλάσαμεν ἀπορίαν. ὄρωϊν δὲ ἐκεῖνος ὡς οὐκ ἄνευ κινδύνων P. 259
 ὁ πόλεμος αὐτῷ τελευτήσῃ, αὖθις ἐπροσβέυετο ὑμῖν περὶ εἰ-
 ρήνης, ὁ μὴδὲ ἴχνος πρότερον ἀνεχόμενος αὐτῆς. ὑμεῖς δὲ
 5 οὐκ οἶδ' ὅ,τι παθόντες, δέον ἐκ τῶν προτέρων διδαχθέντας
 σωφρονεῖν, ὑμεῖς δὲ τὰναντία τῶν δεόντων ἐποιεῖτε, καὶ τὴν
 ἀρχὴν παρεδίδοτε αὐτῷ πᾶσαν καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῶν πρα-
 γμάτων καὶ προσέτι φέροντες ὑμᾶς αὐτούς, (εἰ γὰρ λέγειν
 10 οὐκ οἶδ' ὅ,τι παθόντες, δέον ἐκ τῶν προτέρων διδαχθέντας
 σωφρονεῖν, ὑμεῖς δὲ τὰναντία τῶν δεόντων ἐποιεῖτε, καὶ τὴν
 ἀρχὴν παρεδίδοτε αὐτῷ πᾶσαν καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῶν πρα-
 γμάτων καὶ προσέτι φέροντες ὑμᾶς αὐτούς, (εἰ γὰρ λέγειν
 καὶ ἡμᾶς τοὺς ὑπηκόους, πολλὰ δυσανασχετοῦντας καὶ μονον-
 οῦ τὴν ἀδικίαν ὀδυρομένους,) ἄδικοι καὶ προδόται σχεδὸν
 περὶ ἡμᾶς γεγενημένοι, οἴομενοι κὰν οὕτω πᾶσαν πολέμου V. 208
 πρόφασιν περιαιρήσειν. ὁ δ' ὥσπερ στενὴν αὐτῷ τῆς γῆς τὴν B
 οἰκῆσιν παρεχούσης εἰ ταύτην οἰκείῃ μεθ' ὑμῶν, αὖθις ἐπολέ-
 μησε, καὶ τρίτον μὴδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν, οὐκέθ' ὥσπερ πρότε-
 15 ρον ἀπαρασκευῶς καὶ ἐξ ἑφόδου, ἀλλὰ πολλὰ πρότερον συν-
 εσκευασμένος περὶ τὴν ἐσπέραν, καὶ στρατιὰν ἐπαγαγὼν ἡ-
 μῖν πλήθει οὐκ ὀλίγον ὑπερέχουσαν ἡμῶν οὐκ ἐξ Ἑλλήνων μόνον
 τῶν αὐτόθι κατοικούντων, ἀλλὰ καὶ τῶν προσοίκων βαρ-
 βάρων συμμαχίδα. ὄρωϊντες δὲ ταῦθ' ὑμεῖς, ἐλθόντες εἰς
 20 Βυζάντιον, ἐδείσθε βασιλέως περὶ εἰρήνης. ὁ δ' οὐδὲν ἤττον ἢ
 πρότερον ἦν ἀδύνατος πεισθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαίως πρὸς
 τὸν πόλεμον καὶ τρίτον ἐχωρήσατε ὑμεῖς. καὶ ἡμεῖς τὴν ὑπερ- C

mus, suppliciter rogantes, ne nos mutuis caedibus interire patere-
 tur. Sed si quod etiam crimen vobis intentaret, in iudicio disso-
 luturos. Is mentionem pacis nec ad summas aures admisit. Nos
 undique difficultatibus coarctati, rursus discrimen adimus: et altero
 adversus illum bello iterum vincimus et ad priores eum, aut ma-
 iores etiam angustias redigimus. Qui bellum citra summum peri-
 culum suum haud finitum iri animadvertens, de pace vos per legatos
 appellat: cum alias ne nomen quidem eius sustinuisset. Vobis au-
 tem nescio quid mali mala obiectum est manu. Nam cum debuis-
 setis ex antegressis sapere, desipuistis: imperiumque totum et ad-
 ministracionem rerum et vosmetipsos insuper ei in manus tradidistis,
 (omitto enim dicere, et nos subditos, aegre admodum istuc
 patientes et iniuriam tantum non lamentantes,) iniusti et propemo-
 dum proditores nostri effecti, dum saltem ista via omnem vos belli
 occasionem amputaturos creditis. At ille perinde ac si tellus ei non
 sufficeret, si hanc vobiscum habitaret, de integro ac tertium ad
 arma venit, cum nihil esset quod loco criminis obiectaret. Nec
 iam imparatus et velut ex itinere ut alias, sed multo antea in-
 structus in occidente, exercitumque contra nos non ex Graecis so-
 lum illic incolentibus, sed ex vicinis quoque barbaris auxiliarium,
 nostro non paulo numerosiore adduxit. Quo comperto, Byzantium
 profecti, pacem rogavistis, cum postulata aeque ut ante reiecta

- A. C. 1329 βολὴν βδελυξάμενοι τῆς ἀδικίας, προθύμως συνηράμεθα ὑμῖν καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπεμείναμεν καὶ πόνοους· εἴτ' αὖθις μετὰ τὴν μακρὰν ἐκείνην πλάνην καὶ τοὺς περιδρομίους τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν ἐκ τῆς χρονίου κακοπάθειαν στρατείας, καὶ τῆς κρείττονος δυνάμεως ἡμῖν τὸν πόλεμον συγκατεργαζομένης, 5 τῶν τε πολεμίων κεκρατήκαμεν ἤδη καθαρῶς καὶ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν συγκατεκτησάμεθα ὑμῖν. νυνὶ δ' αὖθις τῶν πολέμων πεπαυμένων καὶ εἰρήνης τὰ Ῥωμαίων κατεχούσης πράγματα, ὁρῶντες ὑμᾶς τῶν προτέρων μειζοσι κακοῖς ἐπιχειροῦν-
 D. τας ἡμᾶς ἐμβάλλειν, παραγγέλλομεν ὑμῖν μὴ αὖθις καινὰ δια-10 νοεῖσθαι, μηδ' ἀφορμὰς παρέχειν τῷ κάκιστ' ἀπολουμένῳ πολέμῳ πρὸς τοὺς ὁμοφύλους. Εἰ ταῦτ' ἔλεγον καὶ ὡσπερ κορωνίδα προσετίθεσαν, ὅτι, εἰ μὲν δέχεσθε ἐπὶ τούτοις, εἰ δὲ μὴ, σκοπεῖτε μὴ οὐχ ἡμῖν μᾶλλον ἢ ὑμῖν αὐτοῖς αἴτιοι μειζόνων γενήσεσθε κακῶν· Εἰ δὲ δὴ καὶ προσέθηκαν, ἕω γὰρ εἰπεῖν, ὅτι, 15 εἰ μὲν βασιλεὺς οὕτως ἔχει γνώμης ὥστ' ἐφ' ἑκάτερα ἡαδίως μεταβάλλεσθαι καὶ μικρᾶς ἔνεκα ἢ καὶ οὐδεμιᾶς αἰτίας πόλεμον ἄρχειν, τί δεῖ τῷ τοιούτῳ ἀφορμὰς ταραχῆς καὶ στάσεως ἐπὶ λύμῃ καὶ φθορᾷ τοῦ κοινοῦ παρέχειν. εἰ δ' ἐτέρους πείθεται συκοφάνταις καὶ διεφθοροῖσι καὶ οὐδὲν ἀμείνο-20
 P. 260 σιν ἀνθρώποις ἀνδραπόδων, οὐδ' οὕτω δίκαιον οὐδὲ λυσιτελὲς τοῖς οὕτως ἔχουσιν, ἐν μοίρᾳ Καρὸς ἡμᾶς ὑποτάττειν ἑαυτούς· Ἄλλ' εἰ προσέθηκαν τοῖς λόγοις ἐκεῖνο μόνον, ὅτι,

sunt; unde vos ad bellum tertium compulsi descendistis, nosque sceleris magnitudinem execrati, per multa discrimina laboresque impigre vobis succurrimus. Postmodum denuo post longam illam vagationem variasque ambages et afflictionem diuturnae expeditionis, cum etiam divina nos virtus adiutaret, iam de hostibus perfecte triumphavimus et Romanum principatum vobiscum recuperavimus. Nunc hostibus quiescentibus, pacemque agitante republica cum cernamus vos iterum laborare, ut in mala prioribus graviora praecipitetis, iubemus, ne rursus nova meditemini, neve bello infelicissimo, hoc est, civili, materiam suggeratis. Si haec dicerent, inquam, et tamquam coronidem adderent haec: Si quidem propter has rationes dicta nostra admittitis et approbatis, bene est: sin autem, videte, ne vobis potius, quam nobis perniciem accersatis. Quod si adderent etiam, non dicam tale quid: Si imperator eo sit ingenio, ut in utramque partem facile mutetur et propter causam vel parvam vel nullam bellum incipiat, quid huic perturbatio- nis ac seditionis ad pestem et interitum reipublicae opportunitatem porrigere opus est? Si autem sycophantis perversisque hominibus ac nihilo melioribus mancipiis pessimis obsequitur, nec sic iustum atque utile censemus, sic affectis ut Cares nos subiicere, Non dicam, si istuc, sed si orationi suae illud unum modo adiungerent

εἰ νῦν τοιαῦτα περὶ βασιλέως ἐγνώκατε ἡμεῖς, ἀλλ' ἡμῖν οὐδ' A.C. 1329
 δίκαια οὐδὲ λυσιτελῆ βουλευέσθαι δοκεῖτε, κἂν τι συμβαίῃ
 τῶν ἀδοκῆτων, ἡμεῖς ἔξω κινδύνων καὶ πραγμάτων καταστή-
 σαντες ἑαυτοὺς ὡσπερ θεαταὶ καθεδούμεθα τῶν γινομένων.
 5 Ἄρ' ἢ πρὸς τὴν ἀξίωσιν ὡς οὐ δίκαια δυνησόμεθα ἀντειπεῖν,
 ἢ ἐν οὐδενὶ θησόμεθα τοὺς λόγους ὡς ἀκαίρως εἰρημένους;
 μὴ γὰρ ὅτι πάσης μὲν προφάσεως πολέμων ἐκ βασιλέως ἔξ
 ἀρχῆς κεινημένης, ῥαδίου δὲ ὄντος φύσει πρὸς μεταβολάς, B
 τῆς Ῥωμαίων δὲ ἡγεμονίας πολλὰ τοῖς ἐμφυλίοις τετραχω-
 10 ιομένης πολέμοις, ἀπάντων δὲ οὐκ ἂν οἰσόντων ῥαδίως τὴν με-
 ταβολὴν, ἀλλ' εἰ πάντων μὲν ἀμφοτέροις μετῆν ἐπίσης, ἐν
 μηδενὶ δὲ διενήνοχεν ἄτερος ἑτέρου, ἔδει δὲ ἐκ τῶν ὑπαρ-
 χόντων σκεψαμένους τὸν προσήκοντα ἐλέσθαι μᾶλλον ἄρχειν,
 οὐ σοὶ προστίθεσθαι προσήκον πάντα ὄντινοῦν οὐ μόνον διὰ
 15 τὴν προήτητα καὶ μεγαλοψυχίαν, ἣν παρὰ πάντα ἐπεδείξω
 τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐψυχίαν καὶ τὴν
 τόλμαν τὴν ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ τὸ μάλιστα δεῖσθαι τὰ Ῥω-
 20 μαιῶν πράγματα νυνὶ, οὐκ ἐμπείρου καὶ δεινοῦ μόνον στρα- V. 209
 τηγοῦ, ἀλλὰ καὶ σπουδαίου καὶ τὰ πολέμια ἐξησκημένου; C
 20 εἰμοὶ μὲν οὖν πανταχόθεν ἐξετάζοντι, οὐδεμίᾳ τις αἰτία φαί-
 νεται ἀρκοῦσα πείθειν ὡς λυσιτελὲς αὐτὸν ἀποστάνα τῆς
 ἀρχῆς τῇ ἀπάπῃ ἐγχειρίζειν. διὸ καὶ συμβεβούλευκα προθύ-
 μως τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος ἔνεκα. σὲ δὲ εἰ μὴ τὰ λελε-
 γμένα πείθειν ἱκανὰ, ἔξῃστι καὶ ἑτέροις ἅμα καὶ συνετωτέροις

dicerentque, Si vobis. ea mens est de imperatore, nobis certe iuste
 utiliterque consulere non videmini: ac si quid praeter exspectatum
 contigerit, nos periculis nosmet subtrahentes, ut otiosi spectatores
 tragoediarum vestrarum sedebimus; num eorum postulato ut iniquo
 adversari aut eorum verba ut intempestiva villipendere possemus?
 Non solum enim, quod omnium bellorum occasio ab eo manarit et
 natura sit inconstanti ac mutabili, imperiumque Romanum bellis
 civilibus nimio opere attritum, et nemo mutationem aequo animo
 passurus sit; sed si omnia in utroque essent aequalia, alterque ab
 altero in nullo differret, oporteretque rerum statu considerato,
 aptiorem ad imperandum eligere, non esset iustitiae consentaneum,
 tibi quemquam anteponi: non ob mansuetudinem animique altitudinem
 solum, quae toto belli tempore in te eluxerunt; sed etiam
 ob fortitudinem strenuitatemque bellicam; et praecipue, quod Ro-
 mana res nunc non tantum perito et acri, sed et probo etiam ex-
 ercitoque duce indiget? Mihi itaque omnia perpendenti nulla
 causa satis idonea videtur, ob quam te ab imperio removeas et in
 avum illud transferas. Quare boni communis ergo id fidenter dis-
 suadere non dubitavi. Tibi licitum est, si quae dixi, non suffi-

A.C. 1329 καὶ ἐμπειροτέροις συμβούλοις χρησαμένῳ, μὴ τοῦ δέοντος ἀμαρτεῖν.” Τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δομεστικός εἶπε· βασιλεὺς δ’ ὡσπερ εἶωθε μικρὸν ἐπισχῶν „συνετώς μὲν εἰρησθαι τοὺς λόγους,” εἶπεν „οὐκ ἂν ἕξαρονος γενοίμην· ἔτι δέ μοι δοκεῖ καὶ κατὰ σχολὴν εἶναι βουλευτέον περὶ αὐτῶν, εἴπως τι βέλ-5
Δτιον ὁ μεταξὺ χρόνος ἔξευρήσει.” ἐπαινέσαντος δὲ καὶ τοῦ μεγάλου δομεστικού, τὸ νῦν μὲν ἔχον διελύθησαν. ἐς τρίτην δὲ ἡμέραν πάλιν συνελθόντες, ἐπνιθάνοντο ἀλλήλων εἴτι πλέον ἐν τῷ μεταξὺ ἔξευρηκότες εἶεν χρόνῳ· μηδὲν δὲ ἀμφοτέρων εἰρηκότεων ἐπεψηφίσαντο τὴν βουλήν, καὶ οὕτω παρ’ ὀλίγονιο ἔλθὼν τὸ βασιλέα τὸν πρεσβύτερον αὐθις ἄρχοντα γενέσθαι τῶν πραγμάτων, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομεστικού ἐκωλύθη. ὦν ὕστερον εἰς μὴμηρὸν ἔλθων ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ ἐπίθετο αὐτὸν τὸν μονήρη βίον ἀνηρημένον ἠνίττετο τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ, ὡς „εἰ ἂ πρότερον ἐβουλευόμεθα εἰς ἔργον ἦκον, νῦν οὐκ ἂν15
συνέβαινε τοιαῦτα.” πρὸς ἂ ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο, ὡς „τοιαῦ-
P. 261τα μὲν οὐκ ἂν συνέβη, ἴσως δ’ ἕτερα χεῖρω καὶ ἀλυσιτελέστερα πολλῶν.” βασιλεὺς δ’ ἐπεὶ τῆς νόσου ἤδη ἀπὸ πηλάγῃ καθάρως, ἐκ Διδυμοτείχου εἰς Βυζάντιον ἦκεν ἀποδώσων τὰς εὐχαριστίας τῇ πανάγῳ μητρὶ τοῦ θεοῦ τῇ ζωοδόχῳ πηγῆ20
τῇ μᾶλλον ἰάματα ἢ νάματα βρουούσῃ· ἧς τυχῶν ἀπὸ πηλάκτο καὶ αὐτὸς τῆς χαλεπῆς ἐκείνης νόσου. Βυζάντιοι δὲ πανδημειὶ πρὸς ὑπάντησιν τοῦ βασιλέως ἔξελθόντες, ἔτι δὲ καὶ οἱ

11. τὸ corr. ED. P. pro τοῦ. 16. τοιαῦτα πρὸς & ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο. Ὡς τοιαῦτα legebatur.

ciant, aliis item et peritioribus uti consiliariis, ut a recta semita ne declines. Adhaec imperator, more suo paulum cunctatus, Non negaverim, inquit, prudenter dicta omnia; nihilo minus de iis per otium deliberandum mihi videtur; si forte mora temporis meliora suggererit. Quod cum et magnus domesticus probasset, ita discessum est. Post diem tertium congressi, vicissim percunctantur, num aliud interea occurrerit. Cum uterque negaret, consilium ratum fecerunt. Sic quod pene factum erat, ut imperator senior imperium reciperet, a magno domestico impeditum est. Quorum in memoriam postea rediens imperator, ubi avum monasticam vitam sectari audivit, magno domestico ea sub hoc verborum integumento significata voluit, Si quae prius volebamus, opere perfecta fuissent, ista nunc non evenissent. Quibus ille respondit, Ista quidem non, fortassis autem alia deteriora longeque magis incommoda evenire potuisse. Imperator confirmata iam valetudine, Didymoticho Byzantium abiit, ut castissimae Ceiparae vitali fonte sanitates magis quam aquas emananti, quibus et ipse lethali illo morbo levatus esset, gratias ageret. Venienti frequentissimus Byzantium populus, et

τῶν πέριξ χωρῶν τε καὶ πόλεων κατὰ Θέαν βασιλέως (πᾶσι A.C. 1329 γὰρ οὐκ ἐπέραστος μόνον, ἀλλὰ καὶ θαύματος ἄξια ὄψις ἦν, ὥσπερ ἐκ νεκρῶν ἐγηνερμένος,) ἄχρι μὲν Ῥηγίου προῆκον ὑπ' ἀλλήλων συνωθούμενοι καὶ ἠσπάζοντο βασιλέα προσκυνοῦντες. B
5 ἔκειθεν δὲ δι' αὐτῶν ἰὼν ὁ βασιλεὺς ἄχρι τοῦ πρὸ τῆς πό-
λεως τεμένους τῆς ἀεννάου πηγῆς ἦλθε συνωθούμενος ὑπὸ τοῦ
πλήθους· ἀποδοὺς δὲ τὰς εὐχαριστίας θεῶν, ἦλθεν εἰς τὰ βα-
σίλεια ἔκειθεν καὶ διέτριψεν ἐν Βυζαντίῳ ἕξ ἐκείνης εἰς
ἕξηκοστὴν ἡμέραν. αὐθις δὲ ἐξελθὼν, περιήει τὰς τῆς Θρά-
κης πόλεις.

κά. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ στρατιὰ Περσῶν C
ἰππικὴ τὸν Ἑλλήσποντον περαιωθεῖσα, ἐληΐζετο τὴν Θράκην.
πυθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς συνήθροιζε τὴν στρατιάν ὡς ἀμυ-
νούμενος αὐτούς. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελεῖτο, οἱ μὲν πολλοὶ τῶν
5 Περσῶν, ἀναστρέψαντες ἐπεραιώθησαν πρὸς ἑω. πεντακίσιοι
δὲ αὐτῶν καὶ χίλιοι λογάδες ἔμειναν ἐπὶ τῆς Θράκης· βασι- V. 210
λέως δὲ αὐτοῖς ἐπιστρατεύσαντος, ἔπεσον πάντες μάχῃ νικη- D
θέντες. οὐ πολλὰς δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐκ τῆς ἐσπέρας ἡγ-
γέλθη βασιλεὺς παρασκευάζοιτο στρατιὰ Τριβαλῶν τῇ Ἀχρί-
οδι ἐπιθέσθαι πόλει ἐσπερίῳ ὑπὸ τὴν Πιερίαν τὸ ὄρος κειμένη,
καὶ μετὰ μικρὸν οἱ Τριβαλοὶ δηώσαντες τὰ περὶ αὐτὴν,
περικαθήμενοι ἐπολιόρκουν· βασιλεὺς δὲ ἐβοήθει κατὰ τάχος.
αἰσθόμενοι δὲ οἱ Τριβαλοὶ, τὴν πολιορκίαν ἐκλιπόντες, ἀνε-
χώρησαν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀχρίδα παρελ-

ex locis vicinis atque urbibus permulti eius videndi causa obviam usque Rhegium processerunt, (erat quippe aspectus eius non amabilis tantum, sed admirabilis etiam, ut si ab inferis redivivus extitisset) ac sese invicem comprimentes et impellentes prae multitudine eumque adorantes consalutarunt. Ille per medium agmen incedens, ad templi ante urbem positi fontem perennem accessit, compressus a turba; actisque Deo gratias, inde in palatium se contulit; et usque ad diem sexagesimum Byzantii mansit; post quem Thraciae urbes lustravit.

21. Sub id tempus equestris Persarum manus Hellespontum transducta, Thraciam depopulabatur. Quod ubi rescivit imperator, delectum ad eos propulsandos habuit. Interea de Persis multi in orientem renavigarunt. Selecti, qui in Thracia remanerent, mille quingenti: quibuscum pugna congressus imperator, omnes ferro concidit. Diebus paucis ex occidente affertur, Triballos ad Achridem urbem occidentalem, sub monte Pieria sitam, armis adoriendam sese comparare: quam paulo post agro circumcirca devastato, obsidio circumdederunt. Imperator cum subsidio adest celeriter. Quod Triballi sentientes, obsidione soluta domum recedunt. Imperator

- A. C. 1329 θῶν πρόνοιάν τε ἐποιήσατο τῆς πόλεως ὄση δυνατὴ καὶ ἐκ τῶν παρακειμένων αὐτῇ φρουρίων τινὰ ὄντων ὑπηκόων Τριβαλοῖς, εἶλεν ἕξ ἐφόδου· τῶν τε ἐσπερίων ἐτέρων πόλεων
- P. 262 προνοησάμενος, αὐθις εἰς Διδυμότειχον ἐπανῆκε. Μιχαὴλ δ' ὁ τῶν Μνυσῶν βασιλεὺς ἐκ τινων διαφορῶν πρὸς Κράλην τὸν Τριβαλῶν ἄρχοντα ἐκπολεμωθεὶς, παρεσκευάζετο ὡς αὐτῷ ἐπιστρατεύσων. εἰδὼς δὲ καὶ βασιλέα πολέμιον αὐτῷ ὄντα, πέμψας πρεσβείαν πρὸς αὐτὸν, ἐδεῖτο αὐτοῦ ἐπιθέσθαι Κράλη, ὡς ὑπ' ἀμφοτέρων ῥαδίως ἐκτριβησομένη. ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καὶ βασιλεῖ καιρὸν εἶναι δίκας παρὰ Τριβαλῶν λαβεῖν ἰοῶν ἡδίκησαν Ῥωμαίους, Μιχαὴλ μὲν ὑπέσχετο τὴν ἐκστρατείαν, προσθεὶς ὡς εἰ μὴ παρεκάλει καὶ αὐτὸς, ἀλλ' αὐτὸς
- B διενοεῖτο στρατιᾷ ἐπὶ Τριβαλοὺς ἐλθεῖν ὡς τὰ μέγιστα ἡδικημένος ὑπ' αὐτῶν· αὐτὸς δὲ ἀθροίσας τὴν στρατιάν καὶ πάν-
- A. C. 1330 τα ἐκπορισάμενος ὧν ἐδεῖτο, διὰ Πελαγονίας ἐσέβαλεν ἐς 15 τὴν γῆν τῶν Τριβαλῶν καὶ ἔτεμέ τινα αὐτῆς. καὶ Βουτζοῦνιν μὲν τι φρούριον προσαγορευόμενον εἶλεν ἕξ ἐφόδου, Δεϋριτζαν δὲ καὶ Δουβροῦνιν καὶ Καβαλλάριον καὶ Σιδηρόκαστρον, φρούρια καὶ αὐτὰ, παρεστήσατο ὁμολογία. Μιχαὴλ δὲ καὶ αὐτὸς διὰ Παιονίας πανστρατιᾷ ἐπιστρατεύσας Τριβα-20 λοῖς, ἐστρατοπέδευσεν ἐν τόπῳ Βελμάσδιν ἐγχωρίως προσαγορευομένη, περιορῶμενος τοὺς πολεμίους, ὡς οὐκ ἂν τολμήσσαντας προσβαλεῖν αὐτῷ. Στέφανος δὲ Κράλης ὁ τῶν Τριβαλῶν ἄρχων, ἐπεὶ ἐκατέρωθεν συνεώρα τῷ πολεμίῳ πυρὶ

urbi quantum potest providet et ex finitimis ei castellis, Triballo-
rum ditioni subiectis, quaedam primo impetu capit: reliquis item
occidentis urbibus prospiciens, Didymotichum revertitur. Michael
Moesorum rex ob quasdam lites Triballorum principi infensus, ad
bellum ei inferendum se instruebat. Cumque imperatorem quoque
illi hostem esse non nesciret, per legatos rogat, ut Cralem invadat;
ut ita amborum viribus haud aegre contereretur. Ubi imperatori
maturum visum est, a Triballis iniurias Romanis irrogatas persequi,
Michaeli expeditionem promisit: addens, etiamsi illum ad istam
societatem non invitasset, per se in Triballos, a quibus intolerabilia
damna accepisset, ducturum fuisse. Imperator contracto exercitu,
omnibusque necessariis comparatis, per Pelagoniam profectus,
Triballorum provinciam infestam habet; partem aliquam conculcatis
et succisis segetibus arboribusque deformat: Butzunin oppidulum ex
itinere capit, Deuritzza, Dubrunin, Caballarium, Siderocastrum, et
ipsa oppidula, se dedunt. Michael ipse quoque per Paenoniam totis
copiis in Triballos tendens, in loco quem indigenae Belmasdin vocant,
castra facit, despectis hostibus, ut ei resistere non ausuris.
Stephanus Crales Triballorum princeps cum hinc et hinc hostilibus

περισχεθεῖς, ἑκατέροις μὲν ἀντιταξασθαι τοῖς βασιλεῦσι, διε- A. C. 1330
 λόμενος τὴν στρατιὰν, οὐκ ᾔετο εἶναι δυνατός· εἴλετο δὲ
 μᾶλλον τὸν Μυσῶν βασιλέα ἀνταγωνιστὴν καὶ πανστρατιᾷ
 καὶ αὐτὸς ἔλθων παρεστρατοπέδενσε μὲν αὐτῷ, ἐν ἐπικαίρῳ
 5 δὲ χωρίῳ, στενὴν ἔχοντι τὴν διόδον καὶ σκληρὰν, ἣ ἐπέστησε
 στρατιὰν πεζὴν φρουρεῖν, ὡς μὴ τις δύναιτο δι' αὐτῆς ἰέναι
 ἐπ' αὐτόν. ἐπικηροκευσάμενοι δὲ ἀλλήλοις, ἐπεὶ ἀσυμβάτως
 εἶχον καὶ ἐδόκει πολεμητέα εἶναι, ἐκεχειρίαν ἄγειν συνέθεντο
 ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὡς μαχοῦμενοι ἐς τὴν ὕστεραίαν. ἐπὶλε- D
 ολοιπότος δὲ ἤδη οἴτου τῷ στρατοπέδῳ τῶν Μυσῶν, ὁ βασι-
 λεὺς Μιχαὴλ ἔγνω δεῖν καθ' ἣν τὴν ἐκεχειρίαν ἦγον, στρατιὰν
 ἀπολεξάμενος, πέμψαι ἐπὶ οἶτον· καὶ διεσκεδάστο τὸ πλεῖον
 τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τὰ παρακείμενα χωρία ἐφ' ἀρπαγὴν. ὄρων
 δὲ ὁ Κράλης τὴν Μυσῶν διεσκεδασμένην στρατιὰν καὶ νομί-
 5 σσας καιρὸν εἶναι ἐπιθέσθαι Μιχαὴλ καταστρατηγηθέντι ὑπ'
 αὐτοῦ, ὡς εἶχε τάχους, ὠπλισμένην τὴν στρατιὰν ἀναλαβὼν
 καὶ τριακοσίους ἐξ Ἀλαμανῶν ἐπαγόμενος καταφράκτους, ὀ-
 λίγα τῶν συνθηκῶν φροντίσας, ἐπὶ Μυσσοὺς ἐχώρει. Μιχαὴλ
 δὲ ὄρων τὴν Τριβαλῶν στρατιὰν ἐπαγομένην, ἔγνω μὲν ἡπατη-
 10 μένος, πλὴν ὡς εἶχε τάχους καὶ αὐτὸς τὴν στρατιὰν ὀπλίσας,
 ἐξῆγγεν ὡς ἐς μάχην· καὶ πρὶν εἰς τάξιν καταστῆναι, οἱ Τρι- P. 263
 βαλοὶ ἐπιπεσόντες, ἐτρέψαντό τε τοὺς Μυσσοὺς καὶ ἐνίκων
 κατὰ κράτος. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν παρὰ τὴν μά-
 χην, ὅσοι δὲ ἐάλωσαν ζῶντες, γυμνούμενοι τῶν ὀπλων, ἀ- V. 211

7. ἀσυμβάτως ED. P. pro ἀσυμβάστως.

flammis circumdatum se videret, nec putaret divisus copiis utrun-
 que regem sustinere posse, iis integris contra Moesum ire maluit
 iuxtaque eum castra fixit; loco autem opportuno, ubi angustus et
 asper transitus, ne quis irrumperet, custodiae causa peditum glo-
 bum collocavit. Ceterum ultro citroque missis de pace caduceato-
 ribus, eum transigi nihil posset et placeret confluere, illo die ma-
 nus mutuum abstinere pacti sunt, ut postridie concursuri. Moesis
 commentu iam defectis, Michael rex illo die de exercitu delegit,
 quos ad victum quaerendum dimisit: maiorque pars militum ad
 praedas agendas per agros adiacentes se effudit. Cernens Crales dis-
 sipatum Moesorum exercitum, et arbitratus adesse tempus aggre-
 diundi Michaelis eiusque astu bellico opprimendi, armato milite et
 cum trecentis ex Alemania gravis armaturae, pactorum securus, in
 Moesos graditur. Michael venientes Triballos conspicatus, sibi data
 verba intellexit; verumtamen et ipse celeriter ad pugnam contendit
 occurrere. Triballi, priusquam ille instrueret aciem, impressionem
 faciunt, vi devincunt Moesorumque partem in fugam compellunt,
 partem congressi occidunt: captos armis nudant ac dimittunt. Nam

A. C. 1330 πελύνοντο. οὐ γὰρ ἔξεστιν αὐτοῖς ἀλλήλους ἀνδραποδίζειν ὄν-
 τας ὁμοφύλους. βασιλεὺς δὲ ὁ Μιχαὴλ τραυματίας γενόμε-
 νος καιρίως ἐάλω μὲν ἔτι ζῶν καὶ ἀπήχθη παρὰ τὸ στρατό-
 πεδον τῶν πολεμίων. ἐτελεύτησε δὲ μικρὸν ἐπιβιούς. τὸ δὲ
 στρατόπεδον τῶν Μυσῶν ἐπόρθησαν οἱ Τριβαλοί. ἡ δ' ἐπί-
 τὸν σῆτον διεσκεδασμένη στρατιὰ, τοῦ σφετέρου βασιλέως πυ-
 B θόμενοι τὴν ἤτταν, οἱ μὲν αὐτῶν ἄλλοι ἄλλοσε καταλαμβα-
 νόμενοι διεφθείροντο, οἱ πλείους δὲ αὐτῶν φυγῇ ἐπορίσαντο
 τὴν σωτηρίαν. ὁ Κράλης δὲ μετὰ τὴν νίκην βασιλεῖ μὲν οὐκ
 ἐπεστράτευσεν Ῥωμαίων ἐπικειμένῳ ὁμοίως καὶ πολιορκουῦντι
 τὰς ἐν τοῖς μεθορίοις αὐτοῦ τε καὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας
 πόλεις, ἀλλ' ἔμεινεν ἐστρατοπεδευμένος οὐκ ἐγγύς· εἴτε δὲ μεί-
 ζονα συναθροίζων στρατιάν, ὡς τῆς οὐσῆς οὐκ ἀξιωμαχου
 Ῥωμαίοις δοκούσης εἶναι, εἴθ' ἕτερόν τι διανοούμενος, ἔμει-
 νεν ἐν ἀδήλῳ. μετὰ μικρὸν δὲ ἠγγέλλετο τῷ βασιλεῖ, ὡς οἱ 15
 δυνατοὶ παρὰ Μυσοῖς, τοῦ σφετέρου βασιλέως Μιχαὴλ ἀ-
 C ποθανόντος, εἴτε Στέφανον θεραπεύοντες τὸν Κράλην, εἴθ' ὁ,
 τι ἕτερον διανοούμενοι, τὴν μὲν βασιλέως ἀδελφὴν ἀπήλασαν
 μετὰ τῶν τέκνων, τῇ δὲ ἀδελφῇ Στεφάνου, ἢ πρότερον συν-
 ὄκει Μιχαὴλ, ἅμα τέκνοις τὰ τε βασίλεια παρέδωκαν τῶν 20
 Μυσῶν καὶ τὴν ἀρχήν. βασιλεὺς δὲ ἐκκλησίαν συναθροίσας
 μετὰ τῶν ἐν τέλει, ὅ, τι δεοὶ ἐβουλεύετο ποιεῖν. καὶ ἐδόκει
 δεῖν τὰ ἐνταῦθα μὲν καταλιπεῖν, ὡς ὀλίγα ἢ οὐδὲν δυνησο-

13. τῆς ED. P. pro τοῖς.

quoniam homophyli sunt, inter se captivos facere et in servitutum redigere, moribus eorum nefas est. Michael lethali tactus vulnere et ad castra hostium perductus, brevi exspiravit. Mocsorum castra Triballi diripiunt. Qui praedae intenti vagabantur, audito, regem suum esse victum, alii alibi comprehensi contrucidabantur: plures fuga salutem adipisciebantur. Crales potitus victoria, in imperatorem Romanum, ipsum quoque ad urbes in confiniis expugnandas intentum, nihil molitus est: sed remotius castris se continuit: utrum quod maiores copias conduceret, quando quas habebat, Romanis impares viderentur; an quod aliud quiddam in pectore voluaret, cognosci non potuit. Paulo post imperatori nuntiatur, dynastas Moesorum, rege illorum mortuo, seu quia Stephanum Cralem hoc officio sibi devincire conarentur seu alius ergo imperatoris sororem, Michaelis coniugem, una cum liberis expulisse: sorori autem Stephani, quae prius cum Michaele nupta fuerat, ipsi liberisque eius regiam Moesorum regnumque reddidisse. Imperator optimatum concilio convocato, quid ageret, disceptare instituit. Iudicatum, rebus praesentibus, aut parvo aut nullo fructu responsuris (cum Crales bello contra Moesos iam liber, suam provinciam vexantibus levi

μένους ξαντοῖς περιποιήσασθαι, τοῦ Κράλη ἤδη τοῦ πρὸς A. C. 1330
 Μυσσοῦς πολέμου ἀπηλλαγμένον καὶ δυνηθέντος ἂν ἑαδίως
 ἀμύνεσθαι αὐτοὺς κακοῦντας τὴν αὐτοῦ· πρὸς δὲ τὴν Μυ-
 σίαν ἀπαίρειν τὴν ταχίστην, ὡς ἐλπίδων ἐκεῖ μεγάλων ὑπο-
 5 φαινομένων. πρόφασιν δὲ πολέμου εἶναι οὐ μικρὰν, τὸ τὴν D
 βασιλέως ἀδελφὴν ἀπελαθῆναι τῆς ἀρχῆς, δικαιότεραν οὖσαν
 ἄρχειν, ἅτε τῆς Κράλης ἀδελφῆς ὑπὸ περιόντος εἴη ἐκβληθεί-
 σης Μιχαήλ. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο ἀναχωρεῖν τοῖς τε προσχω-
 ρήσασιν ἀρτίως πολιχνίοις φρουρὰς ἐγκαταστησάμενος ὁ βα-
 10 σιλεὺς, τῶν τε λοιπῶν πέρι τὴν ἄκραν πόλεων ὅσης ἐδέοντο
 πρόνοιαν ποιησάμενος, καὶ στρατιὰν ἅμα στρατηγῷ Συργιάν-
 νη καὶ τῆς ἄλλης ἐσπέρας ὄντι καταλιπὼν, ὥστε ἀμύνε-
 σθαι ὑπὲρ αὐτῶν ἂν ἐπίωσιν οἱ Τριβαλοὶ, τὴν ἄλλην στρα-
 τιὰν ἀναλαβὼν, εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπανῆλθεν· οὐ πολλὰς
 15 δὲ ὕστερον ἡμέραις καὶ τὴν ἐπίλοιπον Ῥωμαίων στρατιὰν
 ὅση ἦν συναγαγὼν, ἐσέβαλεν εἰς τὴν Μυσίαν, καὶ τὰ τε ἄλλα P. 264
 μάλιστα τὴν χώραν δηρώσας καὶ ἐκ τῶν ὑψηλῶν πόλεων Μυ-
 σοῖς τὴν Ἀγχιάλον καὶ Μεσημβρίαν καὶ Ἄετον Κτένιά τε
 καὶ Ῥωσόκαστρον καὶ Διάμπολιν παραστησάμενος ὁμολογίᾳ,
 20 οἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε. διατρέβοντι δὲ ἐκεῖ, ἐπεὶ καὶ ἡ Βυ-
 ζαντίων ἐκκλησία χηρεύουσα ἦν ἀρχιερέως, τοῦ πατριάρχου
 Ἡσαίου οὐ πολλῷ πρότερον χρόνῳ τετελενηκότος, ἐδόκει τῶν
 ἀναγκαίων τοῖς πατριαρχικοῖς θρόνοις τινὰ ἐγκαθιδρῶσαι. πολ-
 λῆς δὲ ζητήσεως περὶ τούτου γινομένης καὶ ἄλλων ἄλλους

opera posset obsistere) supersedendum et in Moesiam, ubi magnae
 spes ostentarentur, quamprimum discedendum. Occasionem belli
 gravem offerri: sororem scilicet imperatoris regno depulsam, quae
 iustius imperaret, quum soror Cralis a Michaelē adhuc vivente ma-
 trimonio multata fuerit. Postquam igitur recedere complacitum
 fuit, tum oppidulis, quae recens in eius se potestatem tradiderant,
 praesidiis impositis: tum reliquis urbibus in confiniis, cura quanta
 egebant curatis, parteque exercitus cum Syrgiane etiam, reliqui
 occidentis duce relictis, ut illas adversus Triballorum vim tueretur,
 cum altera parte Adrianopolin rediit. Diebus aliquot praeterlapsis,
 allectis quantae erant copiis, in Moesiam irrumpit, et cum cetera
 regionem vastat maxime; tum Anchialum, Mesembriam, Aeton,
 Ctenia, Rhosocastrum et Diampolin civitates per deditionem accipit
 Byzantiumque revertitur. Quia vero tum ecclesia Byzantina epis-
 copo suo viduata erat, quod Esaias patriarcha nuper de vita exierat,
 visum omnino faciendum, ut alius in eius throno locaretur. Cum
 igitur diutius controversando alii alium nominarent, magnus dome-
 sticus imperatori auctor fuit, uti Ioannem presbyterum designaret:
 quem quamquam apud Apros obscuris ortum natalibus, tamen ut

- A. C. 1330** προβαλλομένων, ὁ μέγας δομέστικος συνεβούλευε βασιλεῖ, τὸν πρεσβύτερον Ἰωάννην ἀποδείξαι πατριάρχην, ὃν τῆς Ἀπριῶν Β μὲν ὄντα πόλεως πολίτην καὶ ἐξ ἀσήμεων, κατὰ δὲ τὴν ἱερατικὴν λειτουργίαν μάλιστα δοκοῦντα ἔχειν εὐφρωῶς, ὁ μέγας δομέστικος ἐνέγραψε τοῖς οἰκείοις καὶ περὶ τὴν ἱεράν ἐχοῦντος ταύτην λειτουργίαν. ὕστερον δὲ οὐ πολλῶν χρειᾶς γενομένης, τῷ βασιλικῷ ἐνέγραψε κλήρω, μηδὲν τῶν παρ' αὐτοῦ χορηγούμενων προσόδων ἀποστερήσας, ἀλλ' ἐκείναις τὰς βασιλικὰς προσθεῖς. καὶ διετέλεσέ γε κάκει περὶ τὰ τοιαῦτα μάλιστα εὐδοκιμῶν καὶ διὰ τοῦτ' ἀπέλανε τῆς βασιλείως εὐμενείας. 10 βασιλεὺς δὲ ἐπήρει τε τὸν λόγον καὶ ἐπιχειρητέα ἔλεγεν εἶναι, **C** εἶγε ἀνυσθῆναι δυνατὸν. ὡς δὲ τοῖς λοιποῖς ἀρχιερεῦσι τὸν περὶ τούτου προσῆγον λόγον, οἱ μὲν εὐθύς ὥσπερ ἀπὸ συνθήματος πάντες ἀπωθοῦντο καὶ οὐδὲ ἠνείχοντο τῶν περὶ τούτου λόγων· βασιλεὺς δὲ αὐτοὺς οὕτως ἄγαν ὀρῶν ἐνισταμέ-15 νους, τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ τὴν περὶ τούτου ἐπιχειρήσιν ἐπέτρηπεν. ὁ δὲ οὐδὲν μελλήσας ἐκκλησίαν συνῆθροισεν ἐκ τῶν ἀρχιερέων ἐν τῷ τῶν θείων ἀποστόλων Χριστοῦ νεῷ, καὶ καταστάς εἰς λόγους, ἐπεχείρει πείθειν, ὡς δεῖ τὸν πρεσβύτερον Ἰωάννην ἐπὶ τὸ πατριάρχην δέχεσθαι ψηφίζεσθαι· οἱ δ' ἀντε-20 πεχείρουν, ὡς οὔτε δίκαιον, οὔτε λυσιτελὲς ἂν τῇ ἐκκλησίᾳ εἶη τοῦ θεοῦ. πολλῶν δὲ ἐξ ἑκατέρου μέρους λόγων εἰρημέδων, τέλος ἀνέστησαν ἀσύμφωνοι ταῖς γνώμαις, τῶν μὲν οὐδα-

6. τούτῳ conl. ED. P. 13. προσῆγε Inlpr. 18. Ἀποστόλων i. e. Petri et Pauli. Templum illud Constantini opus, in eoque, ut et Helena mater, sepultus est; de eo saepius Zonaras lib. 3. ED. P.

in sacerdotali ministerio dexterrimum et ad id accommodatissimum, idem domesticus inter suos domesticos adscripserat, qui sibi a sacris esset. Non diu post, cum ita usus posceret, in clerum imperatoris eundem cooptavit, pensionem suam ei relinquens et insuper imperatoria pensione cumulans. Ibi quoque semper bene audit et imperatoris gratiam est consecutus: qui consilium probavit et ita faciendum dixit, si modo perfici possit. Ubi ad episcopos super eo retulit, illi statim quasi conspirassent, ad unum omnes reniti neque audire velle. Imperator usque adeo repugnantes cernens, negotium magno domestico committit, qui nihil cunctatus, episcoporum in sanctorum apostolorum templo conventum agit; ibi exorsus loqui, impetrare ab illis laborat, uti Ioannem pro patriarcha suscipiendum decernant. Illi contra asserere, id neque iustum neque ecclesiae Dei frugiferum fore. Multis ab utraque parte dictis, tandem surgunt, discrepantibus sentiis, dum hi nequaquam ferendum existimant, vitae curis implicitum, uxori et filiis cohabitantem, in excelsissimam magisterii cathedram evehere; ille sic eos refellit: Si alioqui ad hanc functionem idoneus et habilis sit, hoc

μῶς οιομένων εἶναι ἀνεκτὸν, τὸν ἔτι τοῖς τοῦ βίου πράγμασι A.C. 1330
 συνισχημένον καὶ γυναικὶ καὶ τέκνοις συνοικοῦντα, εἰς τὸν
 ὑψηλότατον τῆς διδασκαλίας ἀνάγειν θρόνον τοῦ δ' ἀντεπι-
 χειροῦντος, ὡς οὐδὲν ἂν εἴη τοῦτο κώλυμα, καθάπαξ ἀποστη-
 5σομένου, ἂν τᾶλλα ἱκανὸς τε καὶ ἀρμόζων πρὸς τὸ ἔργον ἦ. τέ-
 λος δὲ ὁ μέγας δομέστικος τὴν ἐκκλησίαν διαλύων, νῦν μὲν
 ἕκαστον ἐκέλευεν οἴκαδε ἀπελθόντα, ἀναπαύλης τυχεῖν οὐκ
 ὀλίγον πόνον ὑπομείναντας· αὐτίς δὲ συνελθόντας περὶ τῶν
 αὐτῶν ποιήσεσθαι τοὺς λόγους. οἱ μὲν οὖν ἕκαστος ἐπ' οἴκου
 10διελύοντο, ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀπήγγελλε τῇ βασιλεῖ ἐλ-
 θῶν, ὅσα τε λέξαι τοὺς ἀρχιερέας πείθειν ἐπιχειρῶν καὶ
 ὧν παρ' αὐτῶν ἀκούσειεν ἀντιλεγόντων, καὶ τέλος, ὡς συν-
 τεθεῖη καὶ δευτέραν ἐκκλησίαν συναθροῖσαι τούτου ἕνεκα.
 μετὰ δεκάτην δὲ ἡμέραν αὐτίς ἐκέλευεν ἀθροῖζεσθαι ἐν τῇ P. 265
 15αὐτῇ ναῷ· καὶ ἐπειδὴ πάντες ἠθροισμένοι ἦσαν, οὐκέτι μὲν
 ἐκ τῶν ὁμοίων ἐπεχείρει πείθειν, (ἦδει γὰρ οὐ πείσω,) ἀλλ'
 ἕξ ὧν μάλιστα ἤθετο ὑποκλέπειν τὴν πειθῶ αὐτοῖς. ἔφη γὰρ
 τὸ μὲν περὶ Ἰωάννου τοῦ πρεσβυτέρου πείθειν εἰς τὸν πατρι-
 20αρχικὸν ἀνάγειν θρόνον, οὐδ' αὐτῷ δοκεῖν εἶναι δεῖν, μάλι-
 στα βουλομένη τὰ κατὰ γνώμην αὐτοῖς ποιεῖν καὶ μηδὲν ἀηδὲς
 μήτ' ἀβούλητον προσαναγκάζειν· ἐτέρας δὲ ἐκκλησίας σκέψα-
 σθαι εἶγε δίκαιον προστάτην ἀποδεῖξαι. πάντως δὲ οὐδ' ἂν
 εἴη τοῦ τοιούτου κώλυμα, ἕως ἂν μηδεὶς αὐτῷ ἔχη περὶ τῆς B
 25ἱερωσύνης ἔγκλημα ἐπενεγκεῖν. οἱ δὲ μηδὲν τῶν μελλόντων
 ὑποπεύσαντες, μηδὲ τοῦτο ἐννοήσαντες, ὡς τοῖς σφετέροις

ei impedimento non futurum, quandoquidem illo se penitus extri-
 cabit. Tandem coetu soluto, quemque redire domum et non parum
 defatigatos, corpus recreare iussit; iterumque super eadem delibe-
 ratione concilium indixit. Illi domos redeunt. Magnus domesticus
 imperatori exponit et quae ipse, ut episcopis persuaderet, dixerit
 et quomodo illi contradixerint: postremoque convenerit, ut altero
 coetu super eadem quaestione coirent. Post decimum itaque diem
 in eodem templo omnibus iam eius iussu congregatis, non iisdem
 usus est argumentis, cum se nihil consecuturum sciret; sed unde
 potissimum velut per cuniculum eorum animis obreperet: sic enim
 aiebat: Suadere quemquam, Ioannem presbyterum in sedem pa-
 triarchicam extollendum, ne sibi quidem placere, qui ipsis summo-
 pere gratificari vellet, et ad nihil quod quidem eorum animis in-
 iucundum esset quodque nollent, cogere. Considerandum vero, an
 is alius ecclesiae pastor merito creetur, quod, quo minus fiat, nihil
 omnino vetare, quamdiu in sacerdotium commissum piaculum ne-
 mo illi obiectare possit. At episcopi non praevidentes quorsum ille
 collimaret, neque hoc cogitantes, suis se laqueis irretitum iri,

- A. C. 1330 αὐτῶν ἀλώσονται βρόχοις, αὐτοὶ ἠδέως τε ἐδέξαντο τοὺς λόγους οἴομενοι κεκρατηκέναι καὶ ἐπεψηφίζοντο προθύμως, Θεσσαλονίκης ἱεράρχην ἀποδεῖξαι τὸν Ἰωάννην. ἐπεὶ δὲ εἰς ἐν συνῆλθον ἅπαντες ταῖς γνώμαις, ἐκέλευε γράμμασι τὰ ἐψηφισμένα ἐπιβεβαίουν· οἱ δ' ἔγραφον τὸ ψήφισμα αὐτίκα. ἐπεὶ δ' ἐν χερσὶ τοῦτο εἶχεν ὁ μέγας δομέστικος λαβῶν, „τοῦτο μὲν” εἶπε „καλῶς καὶ ἢ προσῆκεν ἐγεγόνει, καὶ χάριν ἂν ὑμῖν εἰ-
C δεῖν καὶ αὐτὸς τούτου ἔνεκα πολλήν. ἀνθέσθαι δὲ ὑμῶν βούλομαι ἐκείνο· ἂν ἔρηται ὁ βασιλεὺς, ὅτι, εἰ τοῖς ἀρχιερεῦσι πολλὰ σκεψαμένοις καὶ τὰ δίκαια ποιοῦσιν ἔδοξε τὸν **10** πρεσβύτερον Ἰωάννην ψηφίσασθαι ἀρχιερέα κατ' οὐδεμίαν τις ἐφάνη αἰτία κωλύσαι δυνατὴ, ἀλλὰ πᾶσιν ἔδοξεν ὁμοῦ ψήφω κοινῇ τῆς ἱεραῆς ἄξιος λειτουργίας ταυτησίν, ἀνθ' ὅτου μὴ καὶ πρὸς τὸν πατριαρχικόν, ἑμοῦ βουλομένον, ἀναχθεῖν θρόνον; ἂν ταῦτα λέγῃ, τί ἐροῦμεν ἢ τίνα εὐπρόσωπον ἀπολογίαν **15** ἀποδώμεν ἂν; διδάξατε αὐτοί.” Τῶν δὲ φαιμένων, ὅτι „ἐπει-
V. 213 δὴ τὸ ψήφισμα ἐπὶ τούτοις ἐποιησάμεθα, ὅτι Θεσσαλονίκης μὲν ἢ τις ἄλλης ἐκκλησίας ἡγεμόνα δέχεσθαι τὸν Ἰωάννην, **D** πατριαρχὴν δὲ μὴ”· „οὐκοῦν ἔδει” εἶπε „καὶ ἀνάγκην τινὰ προσεῖναι τῷ λόγῳ. εἰ μὲν γὰρ ἄλλην τινὰ χάριν ἢ δύναμιν **20** ἄνωθεν ἐκ ταμίου δωρεῶν δέχεται ὁ πατριαρχὴς, ἣν οὐκ ἔξεστι λαμβάνειν καὶ τοῖς ἄλλοις ἱεράρχαις, ἔχοι ἂν τίνα πρόφασιν ὁ λόγος· εἰ δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἔστι, πᾶσι δὲ ἐπίσης καὶ τῆς μείζονος καὶ τῆς ἐλάσσονος πόλεως ἐπισκόποις μέτεστι δω-

libenter istuc audierunt, rati se iam vicisse: suffragiaque extemplo inierunt, ut Ioannes Thessalonicensis hierarcha crearetur. Ut omnes sententia congruerunt, etiam chirographo decretum suum eos confirmare voluit. Illi decretum statim conscripserunt. Quod simul in manibus habuit, Pulcre, inquit, decenterque factum et vobis idcirco amplas ago gratias. Velim autem mihi dicatis, si imperator sic loquatur: Si episcopis, re diligenter perpensa et praestito quod debent officio, visum est Ioannem presbyterum in collegium episcoporum asciscere, nullaque causa apparuit, quae impedire posset: sed ab omnibus concorditer sacra liturgia dignus est iudicatus, cur non etiam me volente ad patriarchicum thronum ascendat? Si hoc, inquam, dixerit, quid respondebimus, quaeso, aut quod velum honeste obtendemus? Doceatis licet. Cum illi, satis esse, quod decreto suo effecissent, ut Ioannes Thessalonicensis, aut alterius ecclesiae episcopus, non autem patriarcha, institui posset, Hoc, inquit domesticus, demonstrare oportet. Si enim patriarcha aliquam aliam gratiam virtutemve ex caelestium donorum promptuario accipit, quam aliis antistitibus accipere non licet, valeret aliquid oratio: si autem secus est, omnesque et maiorum et minorum urbium episcopi aequaliter gratiae participes sunt: honor autem ac splendor

ρεῖς, αἱ τιμαὶ δὲ καὶ αἱ λαμπρότητες τῶν θρόνων κεῖνται A. C. 1330
 παρὰ βασιλεῖ καὶ ἔξιστιν αὐτῷ καὶ τὸν μικρῶς πόλεως ἐπισκο-
 πεῖν ἄξιον κριθέντα ἐπὶ τὴν μείζονα ἀνάγειν, τί δεῖ ἀπέραντα
 πονοῦντας, ἀπολογίας οὕτω σαθρὰς καὶ εὐκαταλύτους συνα-
 5 γείρειν καὶ προσκρούειν εἰκῆ δοκεῖν τῷ βασιλεῖ; ἐφ' ἃ μὴ δέον
 ἀντιλέγοντας, ἀλλὰ μὴ μικρὸν τῆς φιλοεικίας ὑπενδόντας, P. 266
 ψηφίσασθαι τὰ κατὰ γνώμην βασιλεῖ, καίτοι γε τοῦ δικαίου
 καὶ εὐλόγου οὐ μακρὰν ἀφεστηκότα. τὸ γὰρ ἡμέτερον ἔσθ', εἰ
 δὴ τις χάρις καὶ ἔμοῦ κεῖται παρ' ὑμῖν". Τοιαῦτα εἰρηκότος
 10 πρὸς αὐτοῦς, μῦλις μὲν, νοῦν δὲ ὅμως ἔσχον, ὡς τοῖς οἰκεί-
 οῖς ἐάλωσαν πτεροῖς καὶ ἀναλῦσαι οὐκ ἔστι τὰ ἐψηφισμένα.
 καὶ πρὸς ἀλλήλους μὲν ἐώρων ὡς ἠπατημένοι, ὅμως δὲ καὶ
 ἄκοντες ἐπεψηφίζοντο τὸν Ἰωάννην πατριάρχην, πολλὰ τοῦ
 μεγάλου δομεστίκου πρότερον καὶ πρὸς ἕκαστον ἰδίᾳ καὶ πᾶσι
 15 κοινῇ διειλεγμένου καὶ πείθοντος, τοὺς μὲν, ὅτι ἦσαν εὖνοι
 πρότερον αὐτῷ, τοὺς δ', ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐδέοντο αὐτοῦ τοῖς B
 πράγμασιν ἐφεστηκότος τὴν εἰς τὸ μέλλον οἰκείωσιν προῖνω-
 μένους αὐτοῖς. οὕτω μὲν δὴ ὁ Ἰωάννης σπουδῇ πολλῇ τοῦ
 μεγάλου δομεστίκου πατριάρχης ἐψηφίσθη, οὐδενὸς ἂν ἑτέρου
 20 πείσαντος, εἰ μὴ αὐτὸς παρῆν, καὶ ἐχειροτονήθη μετὰ μικρόν.

κβ'. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἢ κατὰ Βυζάντιον αὐτῷ διατριβῆ C
 εἶχεν ἰκανῶς, ἐξῆι πρὸς τὰς κατὰ Θράκην πόλεις. ἔνθα δια-
 τριβόντι ἠγγέλθη ὡς τὸν Ἑλλήσποντον διαβάσα στρατιὰ Περ-
 σῶν ἱππικὴ καὶ εἰς δύο διαιρεθεῖσα, οἱ μὲν αὐτῶν περὶ Κισ-

sedium penes imperatorem est, licetque ipsi parvae urbis episco-
 patu dignum iudicatum ad maiorem provehere, quid necesse est
 sine modo ita putidas solutuque faciles responsiones congerere: vi-
 derique temere imperatorem offendere, in quibus non solum non
 contradicere, sed nec paulum adversari, verum quae ei ut a iustitia
 et recta ratione non adeo abhorrentia probantur, decernere oportet?
 De me enim nihil dico, si quis honos mei vestrum tangit animum.
 Haec ubi profatus est, etsi vix, tamen suis se pennis captos intel-
 lexerunt decretaque revocari non posse; et inter se ut circumducti
 aspiciebant. Nihilominus, quamvis inviti, Ioannem patriarcham
 renuntiabant, cum ante magnus domesticus, et cum singulis seorsum
 et cum omnibus communiter multum egisset, flexissetque hos, quia
 prius propenso erant in illum animo, illos, quod et ipsi eius,
 utpote summi rerum praesidis, ope indigerent et in futurum sibi
 eius amicitiam conciliarent. Hoc igitur modo Ioannes contentione
 magni domestici patriarcha decretus, (quod sine eo nullus potuisset)
 pauloque post consecratus est.

22. Imperator postquam Byzantii diu satis mansisse sibi visus
 est, Thraciae urbes obire instituit. Quod dum facit, nuntiatur,
 equitatum Persicum transito Hellesponto bipartito divisum, alios

A. C. 1330σὸν καὶ Πολύβοτον καὶ Ἀκονίτην, πόλεις Θρακικὰς, ἐπερχόμενοι δηρῶσιν· ἢ δ' ἐχώρησε πρὸς Ῥαιδεστόν. συναθροίσας δὲ στρατιάν ὅσην μάλιστα ἐνῆν ἐπὶ Ῥαιδεστόν ὀξέως ἐβολήθει. καὶ συμβαλὼν τοῖς τὰ ταύτη χωρία ληΐζομένοις, ἐκράτησε **Διμάχη**, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινεν αὐτῶν, τοὺς δὲ ἠνδραποδίσαστο, διαδράντων τινῶν εὐαριθμητῶν. ἢ δὲ κατὰ τὸ Πολύβοτον ἐτέρα μοῖρα τῶν Περσῶν πνυθόμενοι ὡς βασιλεὺς τοὺς ἐτέρους ἀνδραποδισάμενος χωρεῖ καὶ κατ' αὐτῶν, τὴν λείαν τάχιστα καὶ ὅσοι ἦσαν αἰχμάλωτοι λαβόντες, ἐπεραιωθήσαν πρὸς ἔω. βασιλεὺς δὲ ἐλθὼν ὑστέρησεν αὐτῶν. **Συργιάννης** 10 δὲ ἐσπέρας στρατηγὸς ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομεστικού ἐπιτραπέις, ἠνίκα ὁ βασιλεὺς ἐνόσησε τὴν νόσον ἐκείνην τὴν σφοδρὰν, πρῶτα μὲν ἐδόκει εὖνους εἶναι καὶ χάριτας ὁμολόγει· ἔπειτα ὡς ἐπύθετο ὡς, ῥαῖσαντος ἀπὸ τῆς νόσου βασιλέως, ὄρημητο **V. 214** μὲν ὁ μέγας δομεστικός αὐτὸν παραλύειν τῆς ἀρχῆς, ἐπέ-15 σχε δὲ ὁ βασιλεὺς, ψευδῶς οὕτως εἰρημένου, τῶν μὲν **P. 267** προτιέρον ἀγαθῶν, ὧν ἦν παρ' αὐτοῦ τετυχηκῶς, οὐδενὸς μεμνημένος ἦν. ὀργῇ δὲ φερόμενος πρὸς αὐτὸν διὰ τὰ εἰρημέ-
να, ἐταιρείαν ἤρξατο συναθροῖζειν καὶ ἐαυτῷ περιποιεῖν, οἴομενος, ὡς ἐὰν δύναιμι ἐαυτῷ ἐκ φίλων μάλιστα πολ-20 λῶν καὶ οἰκετῶν συστήσῃται ἀρκοῦσαν, οὐ δυνασομένου τοῦ μεγάλου δομεστικού κακῶς αὐτὸν ὅταν βούληται ποιεῖν. τοῦτο μὲν οὖν ὡς μάλιστα ἐνῆν ἐσπονδάζετο αὐτῷ, ἐν ἀπορ-
ρήτῳ δὲ καὶ τῶν μάλιστα οἰκειοτάτων συνειδότεων. καὶ διέλα-
θέ γε ἀγνοούμενος ἐπὶ καιρὸν· ἔπειτα ὑπ' αὐτῶν τινος τῶν25

circum urbes Cisson, Polybotum, Aconiten, urbes Thracias, agros depopulari: alios Rhaedestum invadere. Eo quanta poterat coacta manu opitulatum occurrit, collatoque pede, praedones illos vincit: paucisque fuga se eripientibus, ceteros partim interficit, partim capit. Pars altera apud Polybotum, audiens imperatorem captis sociis in se movere, statim cum praeda et captivis in orientem traiecerunt, atque ita imperator iis frustratus est. Syrgiannes porro dux occidenti a magno domestico praefectus, cum imperator aegrotaret morbo illo gravissimo, amicum prae se ferebat animum et agebat gratias. Quo iam sospite, ut didicit, domesticum sibi magistratum abrogare voluisse; sed imperatorem intercessisse (quod tamen falsum et commentitium erat) omnium beneficiorum, quibus fuerat ab ipso affectus, oblitterata memoria, et ira impotenti subactus, sodalitiū contrahere ac parare coepit; existimans, si ex amicis plurimis servisque domesticis sufficientem numerum conflasset, futurum, ut magnus domesticus, quando vellet, incommodare sibi non posset. Hoc igitur illi tanto studio erat, quanto maximo poterat: arcano tamen et familiarissimis tantum consciis. Ac latuit quidem

συνειδότητων τῷ μεγάλῳ δομestίῳ ἐμηνύθη. καὶ κατέγνω μὲν πολ- A. C. 1330
 λὴν αὐτοῦ ἀχαριστίαν καὶ ἀμνημοσύνην τῶν καλῶν, ὅμως δὲ
 σπουδάζων ἴσος εἶναι ἑαυτῷ καὶ ὅμοιος ἐπὶ τῷ ἄτρεπτος μέ- B
 νειν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς, οὔτε ἐβουλεύσατο αὐτῷ τι δυσχερὲς, οὔτε
 5 εἰόργαστο. ἀλλὰ τὰ τε ἄλλα ἦν προσκεκροenkῶς αὐτῷ οὐδὲν,
 καὶ τῆς ἐσπέρας τὴν ἀρχὴν ἐφ' ἱκανὸν παρεῖχε χρόνον ἄρχειν.
 ὁ δ' ἔτι μᾶλλον βουλόμενος βεβαίους αὐτῷ τοὺς φίλους εἶναι,
 καὶ ὅρκους κατελάμβανε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ὁμοίου παρεῖχεν.
 ἐγίνοντο δὲ οἱ ὅρκοι ἐπὶ τούτοις. Συργιάννην καὶ αὐτὸν τινα
 10 φίλους εἶναι βεβαίους καὶ μηδένα ὑπ' οὐδεμιᾶς ἀνάγκης τὸν
 ἕτερον προδιδόναι. ἂν δ' ἐνὶ γέ τῃ τελευτήσῃ τρόπῳ ὁ βασι-
 λεύς, μὴ ἕκαστον ὅ,τι ἂν οἴηται δίκαιον καὶ λυσιτελὲς ποιεῖν, C
 ἀλλὰ κοινῇ βουλευσαμένους ὅ,τι ἂν δοκῇ Συργιάννῃ πράττειν
 καὶ μηδένα ἀντιλέγειν, ἀλλὰ πείθεσθαι αὐτῷ ὡς τὰ κοινῇ συμ-
 15 ψέροντα βουλευσομένῳ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον, ὕστερον
 δὲ οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ διατρέβοντι βασιλεῖ κατὰ τὴν Χαλκιδικὴν
 τὴν ἐν τῇ Θράκῃ, συνῆσαν μὲν τῶν ἐν τέλει πολλοί· παρῆν δὲ
 καὶ Συργιάννης. Ἀρσένιος δὲ Τζαμπλάκων ὁ μέγας παπίας πα-
 ρελθὼν ἐπὶ τοῦ βασιλέως, ἐδίωκε τὸν Συργιάννην ἀπιστίας,
 20 δι' ὅσυχριζόμενος ὡς ἀπελέγξεν ἐπὶ τῆς δίκης. Συργιάννης δὲ
 εὐθὺς πρὶν βασιλέα φθέγγασθαι τι, καταφενύεσθαι τε ἔφασκεν
 αὐτοῦ Τζαμπλάκωνα καὶ ἀποδείξεις παρέξειν τοῦ ψεύδους D

16. Χαλκιδικήν. Ad oram MS. legebatur: ὁ γὺν καλεῖται Βο-
 λερόν i. e. quae nunc dicitur Volerum. ED. P.

res ad tempus ignorata, donec a quodam de illis magno domestico
 patefacta est. Qui quamquam Syrgiannem ingrattissimum meritorum-
 que immemorem iudicaret, nihilo minus solitam in malis aequabi-
 litatem atque constantiam servare studens, nihil ei vel faciebat,
 vel meditabatur molestius: sed et alioqui nihil ei iratus, occidentis
 praefecturam diu indulisit. Ille volens sibi amicos stabilire, ius-
 iurandum poscebat: idemque ipse praestabat. Iurabatur autem verbis
 conceptis, Syrgiannem et illum et illum amicos in fide permansuros:
 neminemque ulla necessitate adactum, alterum proditurum. Quod
 si forte moreretur imperator, nullum quod sibi, sed quod habito
 consilio Syrgianni pro aequo et bono placuisset, id facturum et ne-
 minem repugnaturum: verum illi ut communitati fructuose consu-
 turo obedituros. Sed haec prius gesta sunt. Non multo post im-
 peratore apud Chalcidicen Thraciae commorante, aderant ibidem
 qui magistratibus fungebantur complures, inter quos et Syrgiannes.
 Arsenius autem Zamplaco magnus pappias eius nomen ut perfidi ad
 imperatorem detulit: affirmans, se eum iudicio convicturum. Syrgi-
 annes confestim imperatoris verba praeveniens, Zamplaconem men-
 tiri seque mendacium illius firmis argumentis probaturum dixit.
 Tum Zamplaco non opus esse inanibus verborum pugnis, dum alter

- A. C. 1330 ἰσχυράς. ὁ δ' οὐ δεῖν ἔφασκεν εἰκῆ λογομαχεῖν ἀλλήλοις ἀντε-
πάγοντας τὸ ψεύδεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς δίκης καταστάντας ἐκά-
τερον ὧν ἀξιοῖ παρέχεσθαι τὰς ἀποδείξεις. βασιλεὺς δὲ πρό-
τερον μὲν ἠσύχασεν ἐπὶ μικρὸν πρὸς τὰ εἰρημένα· οὐδὲ γὰρ
ἦν πω πρότερον οὐδὲν ἀκηκῶς περὶ Συργιάννη· ἔπειτα ἄχθε-5
σθαι μὲν εἶπε καὶ πάνυ πρὸς τοὺς τοιοῦτους λόγους. οὐ γὰρ
βούλεσθαι αὐτῷ τοὺς ὑπηκόους, τοὺς μὲν ἀπιστίας φεύγειν,
τοὺς δὲ διώκειν, ἀλλὰ πάντας τε αὐτῷ εὖνους εἶναι καὶ μη-
δένα μηδ' ὑφ' ἐνὸς κατηγορεῖσθαι· ἐπεὶ δὲ εἴρηται τοιαῦτα,
οὐθ' οὕτως ἔχειν ὥστε πάνυ πιστεύειν δεῖ, οὐθ' ὥστε ἀπιστεῖν, 10
- P. 268 ἀλλὰ βασάνῳ τὸ πρᾶγμα δόντας, τᾶληθῆς ἀνερευνᾶν. εὐχο-
μαι δὲ Τζαμπλάκωνα παραχθέντα μᾶλλον τὰ μὴ ὄντα λέγειν
ἢ σὲ τοιοῦτοις οἷσις αὐτὸς φησιν ἐνέχεσθαι κακοῖς. Συργιάν-
νης δὲ ἐδεῖτο βασιλέως μόνον τῶν δικαίων τυχεῖν καὶ μὴ διὰ
συνκοφαντίαν ἐρήμην ἀλῶναι· τοὺς δὲ ψευδεῖς τουτουοὶ καὶ 15
πεπλασμένους λόγους ἠγεῖσθαι τε μηδὲν καὶ σὺν οὐδενὶ πόνη
ὑπερ εἰσι ῥαδίως ἀποδείξειν. βασιλεὺς δὲ καὶ αὐτὸς ἔφασκε
κατὰ γνώμην αὐτῷ εἶναι μᾶλλον ἀπολύσασθαι τὰς κατηγορίας
καὶ μηδ' ἐπὶ μιᾷ αὐτῶν ἀλῶναι ἀληθῶς· ἄδικον δὲ ψῆφον
οὐκ ἂν ποτε αὐτῷ ἐπενεγκεῖν, οὐ μόνον ὥσπερ νῦν περὶ ψυχῆς 20
- B ἀγωνιζομένῳ, ἀλλ' οὐδ' εἰ περὶ τῶν φανλοτάτων τινὸς ἐλάγ-
- V. 215 χανε τὴν δίκην. Τζαμπλάκωνι δὲ ἐκέλευσεν ἃ Συργιάννη
ἐγκαλοῖ εἰς μέσον ἄγειν· οὐδὲ γὰρ πω ἤδει περὶ αὐτῶν οὐ-
δέν. Τζαμπλάκων δὲ ἄνωθεν ἀρξάμενος, οὕτως ἐποιεῖτο τὴν

alterum mentiri clamat: sed in iudicium veniendum et ab utroque ad id quod velit ostendendum, rationes in medium adducendas. Ad haec imperator primum quidem aliquantisper siluit: nihil enim hactenus de Syrgianne audierat: deinde permolestos sibi hos sermones esse dixit: quoniam nollet subiectos suos alios quidem infidelitatis crimen intendere, alios causam dicere: sed amari ab omnibus et neminem ab ullo ullius sceleris accusari. Quae vero dicta sint, nec talia esse, ut valde credenda: nec talia, ut omnino credenda non sint: quocirca examinanda et veritatem inquirendam. Optare autem se, Zamplaconem potius quae non sint obicere, quam Syrgiannem obiectorum criminum reum esse. Syrgiannes rogare imperatorem, tantum ut iure secum agatur, ne per calumniam indicta causa damnetur. Falsis autem hisce et confictis sermonibus nihil se turbari nulloque labore id quod essent demonstraturum. Tum imperator, sibi quoque probari magis, uti crimina diluat et ne unius quidem vere vincatur. Iniquam autem sententiam nunquam in eum laturum: non solum, ut in praesens de vita in periculum vocatum: sed neque de aliqua re abiectissima iudicium suum subeuntem. Tum Zamplaconi mandavit exponere, quorum Syrgiannem insimularet: adhuc enim ea nesciebat. Ille altius re-

κατηγορίαν „Συργιάννης ούτοσι” λέγων „ὦ βασιλεῦ, τὴν τῆς A. C. 1330
 ἐσπέρας ἀρχὴν ἐπιτετραμμένος, πρῶτα μὲν ἐποιεῖτο διὰ σπου-
 δῆς καὶ ἔργον ἦν αὐτῷ τῶν πάντων περισπουδαστότατον ἐται-
 ρεῖαν συστήσασθαι περὶ αὐτὸν καὶ πάντας, εἰ δύναιτο, αὐτῷ
 5 πείσαι προσέχειν καὶ ἐν τοῖς μάλιστα τῶν φίλων ἄγειν. ἡμεῖς
 δὲ τὰ τοιαῦτα ὁρῶντες μάλιστα ἐν ταῖς ἀρχαῖς, οἴομενοι αὐ- C
 τὸν δόξης ἐπιθυμοῦντα καὶ ἐπαίων, εἰς ἃ μάλιστα ἐπτόηται
 οἱ δοκοῦντες εὐτυχεῖν, τοῖς τοιούτοις ἡσχολῆσθαι, ἐποιοῦμεθα
 τὰ πραττόμενα οὐκ ἐν δεινῷ· ὡς δὲ τοῦ χρόνου τριβομένου,
 10 τὴν ἐν τοῖς τοιούτοις σπουδὴν μεῖζω τοῦ προσήκοντος γινομέ-
 νην ἐωρῶμεν, ὑποπεύειν ἐπήει, μὴ οὐχὶ εὐδοξίας ἕνεκα τὰ
 τοιαῦτα αὐτὸν ἐπιτηδεύειν, ἀλλὰ τινος ἑτέρου χάριν ἀπορῶη-
 τοτέρου, καὶ περιεργότερον προσείχομεν τοῖς γινομένοις. ὡς δὲ
 τὰ τοιαῦτα ἐρευνῶσιν ἐμηνύετο, ὡς οὐδὲ ἀπλῶς καὶ ἀπεριέρ-
 15 γως αἱ φίλῃαι γίνονται τῶν συνισταμένων πρὸς αὐτὸν, ἀλλ’
 ὄρκους δίδοντων πίστεισ ἰσχυρὰς καὶ λαμβανόντων παρ’ αὐτοῦ,
 τότ’ ἤδη ἐν πλείονι ἤμεν ὑποψία τοῦ μεγάλα τινὰ κακουργεῖν D
 αὐτὸν, καὶ τοὺς ὄρκους ἐφ’ ὁποίοις γίνονται ἀκριβῶς διηρευ-
 νῶμεν. ἐμηνύετο δ’ ὑπ’ αὐτῶν τῶν τὰ τοιαῦτα συνειδόντων,
 20 ὡς πρῶτον μὲν γίνοντο οἱ ὄρκοι ἐπὶ τῷ αὐτοῦ φίλους εἶναι
 Συργιάννη καὶ αὐτὸν αὐτοῖς, καὶ τὰ συνοῖσοντα ἀλλήλοις ἐκ
 παντὸς τρόπου πράττειν ἑκατέρους· ἔπειτα ἂν συμβῆ βασιλέα
 τρώπῳ δὴ τινι τελευτῆσαι, μὴ ἕκαστον ἐφ’ ἑαυτοῦ ὅ,τι ἂν
 δοκῆ συνοῖσον πράττειν, ἀλλὰ κοινῇ σκεψαμένους, τὰ δοκοῦντα

petens, accusationem sic ordiri: Syrgiannes hic, imperator, occi-
 denti praefectus, primum quidem studiose fecit atque omni ope
 elaboravit, ut sodalitiū sibi constitueret ac, si posset, omnes eo
 impelleret, uti se ad ipsum applicarent et inter amicissimos nume-
 rant. Quod cum a principio statim videremus, arbitrati eum
 gloriae laudumque cupiditate (quas homines beati praecipue admi-
 rantur et obstupescunt) isti occupationi se dedisse, rem haud in-
 digne ferebamus. Cum autem tempore procedente eius in his dili-
 gentiam ultra aequum crescere observarem, incidit nobis suspicio,
 non gloriae, sed cuiuspiam occultioris rei desiderio in hoc eum
 operam ponere: et accuratius ad ea quae agitabantur attendebamus.
 Ut vero negotio indagato comperimus, aggregantes se ad illum non
 inconsulte in amicitiam recipi, sed fidem suam iuramento astringere
 ipsumque vicissim suam illis sacramento obligare, tum nobis aucta
 est suspicio, hominem magna quaedam scelera moliri, diligenterque
 condiciones et capita in quae iuratum esset, inquisivimus. Narra-
 batur autem a consciis, primum iurasse Syrgianni amicitiam et
 Syrgiannem illis, et omnimodis inter se profuturos. Deinde si quid
 imperatori humanitus contigisset, non unumquemque quod sibi con-
 ducibile appareret, sed quae post communem deliberationem Syrgi-

- A. C. 1330 Συργιάννη λυσιτελεῖν ποιεῖν. ὅτι δὲ ἀληθῆ, μάρτυρας πα-
 ρέξομαι τῶν λεγομένων. σὺ μὲν οὖν ἂν εἰδείης, ὃ βασιλεῦ,
 ὅ,τι χρὴ ἀποφαίνεσθαι περὶ αὐτῶν. ἐμοὶ δὲ ἐδόκει τῶν ἀτο-
 P. 269 ποτάτων, ὑπὸ βασιλέα τινὰ τελουῖντα καὶ δουλείαν ὁμολογοῦν-
 τα ὀφείλειν, τοιούτοις ἐγχειρεῖν. ἐπνθόμην δὲ καὶ τῶν προῶ-5
 των τῶν ἐμῶν ἐγώ, ὡς τὰ τοιαῦτα τολμώμενα παρὰ τῶν
 ὑπηκόων ἀποστασίαν καὶ ἀπιστίαν πάντων μάλιστα ἂν αὐτῶν
 κατηγοροίη. διὸ οὐδὲ ἠνεσχόμην σιγῇ φέρειν, ἀλλ' ἐπὶ σοῦ
 τὰ τοιαῦτα κατηγορήκα αὐτοῦ, νομίζων οὐκ ἔλαττον εἶναι τοῦ
 συμπράττειν πρὸς τὰ φαῦλα τὸ συνειδῶτα μὴ ἐλέγχειν εἰς κα-10
 τηγορίας λόγον." Τοιαῦτα Τζαμπλάκωνος διεξιόντος, ἀδικεῖ-
 σθαι καὶ συκοφαντεῖσθαι διετείνεται ὁ Συργιάννης καὶ κατα-
 ψεύδεσθαι Τζαμπλάκωνα αὐτοῦ, πλασάμενον διαβολὰς ἔχθει
 B παλαιῶ τῇ πρὸς αὐτόν, ὅτι τοὺς υἱοὺς, βασιλέως ἀποστάντας,
 στρατηγὸς κατ' αὐτῶν ἐκπεμφθεὶς χειρώσασαί τε καὶ δεσμώτας 15
 πρὸς βασιλέα ἀπαγάγοι. Τζαμπλάκων δὲ τῶν μὲν υἱῶν αὐ-
 τῇ μέλειν ἔλεγεν ὀλίγα ἢ οὐδέν, ὡς οὔτε ὄνησόντων οὐδέν, ἂν
 βελτίους ὦσιν, οὔτε προστριβομένων τινὰ ἀισχύνην, ἂν φαί-
 νωνται κακοί. βασιλεῦ γὰρ μελήσειν ὅπῃ ἂν διάθῃται τὰ κατ'
 αὐτοὺς, ὄντας ὑπηκόους. ἔχθει δὲ τῇ πρὸς ἐκεῖνον κατηγορη-20
 κέναι, οὐκ ἂν ἔξαρκος γενέσθαι. οὐ γὰρ ἂν δύναιτο κακῶ γε-
 νομένῳ περὶ βασιλέα μὴ ἐχθραίνειν. ἐδεῖτό τε βασιλέως μη-
 C δένα αὐτῶν ἐᾶν οἴκαδε ἀναχωρεῖν, ἀλλ' αὐτῷ συνδιατρίβειν,

10. τοῦ συνειδῶτα legebatur pro τὸ συνειδῶτα.

annes pro utilibus haberet, ea demum facturos. Haec a me vere
 asseverari testes dabo. Tu igitur, imperator, quid de his pronun-
 tias, monitore non eges: mihi quidem insolentissimum est visum,
 aliquem imperatori parentem subiectumque se confidentem, talia
 machinari. Audivi etiam a maioribus meis subditorum huiusmodi
 ausus nefarios, maxime omnium eorum perfidiam defectionemque
 arguere. Proinde cum tacere non possem, horum ipsum apud te
 accusavi: opinatus, perinde esse atque si mala simul perpetres,
 nisi ea conscius accusando detegas. Ubi Zamplaco conticuit, Syr-
 giannes affirmare, iniuriam sibi fieri et se calumniose oppugnari
 mentirique Zamplaconem, qui ista ex odio inveterato confinxerit;
 quia scilicet filios Zamplaconis, qui ab imperatore defecerant, dux
 contra eos missus, captos et vinctos ad imperatorem adduxerit.
 Zamplaco sibi filios parvae aut nulli curae dixit esse: quod nec
 profuturi sint quidquam, si meliores: nec maculam sibi aspersuri,
 si mali fuerint: imperatori cordi fore, quo pacto eos tractet, cum
 illi subsint. Odio autem commotum accusasse, non inficiaturum:
 nec enim posse, qui se improbe erga imperatorem gesserit, non
 odisse: orabatque eundem, ne eorum quemquam domum dimitte-

ἄχρις ἂν μεταπεμψάμενος τοὺς μαρτυρήσοντας τοῖς εἰρημένοις, Α. C. 1330
 ἀπελέγξῃ διαθρόγην, ὡς οὐδὲν ἂν εἶη ὢν κατηγορήκε πλάσμα
 καὶ σικοφαντία, ἀλλ' αὐτὰ τὰ γεγενημένα ὑπ' αὐτοῦ. βασιλεὺς V. 216
 δὲ δίκαιά τε Τζαμπλάκωνα ἐπεψηφίζετο ἄξιον καὶ προσέτα-
 5 τεν οὕτω πράττειν. ἄξιόντος δὲ καὶ Συργιάννη προσκαλεῖ-
 σθαί τινος, οἱ ἀδικούμενον αὐτὸν καὶ σικοφαντούμενον ἀπο-
 φανοῦσιν, ἐπέτρεπε καὶ αὐτῷ πᾶν ὅπερ ἂν ἦ πρὸς ἀπόδειξιν
 τῆς ἀληθείας ἐξεῖναι πράττειν. τοὺς μὲν οὖν συμμαρτυρήσον-
 τας αὐτοῖς ἐπὶ τῆς δίκης αὐτίκα ἔπεμψαν τοὺς κομιοῦντας· αὐ-
 10 τοὶ δὲ συνόντες βασιλεῖ, παρεσκευάζοντο ὡς ἐπὶ δίκην. D

κγ'. Τῆς ἡμέρας δὲ ἐκείνης παρελθούσης, ἐπεὶ ἐπεγένετο
 ἢ νύξ περὶ μέσσην, ὃ Συργιάννης εἰς τὴν οἰκίαν τὴν μεγάλου
 δομεστίκου ἀπελθὼν, εἶδετο μὴ περιῦδειν ὑπὸ σικοφαντίας τὰ
 ἔσχατα προσδοκῶντα πείσεσθαι δεινὰ, ἀλλὰ χεῖρα σώζουσαν
 15 παρασχεῖν καὶ μὴ διὰ τὸ προσκεκρουκέναι ἀφειδῆσαι κινδυν-P. 270
 νεύοντος, ἀλλὰ πρόνοιάν τινα ποιήσασθαι αὐτοῦ. αὐτῷ μὲν
 γὰρ ὁμολογεῖν προσκεκρουκέναι, πεισθέντα φαύλοις ἀνθρώποις
 καὶ διεφθοροῖσι καὶ ψευδομένοις ὡς τὰ πολλά, καὶ διὰ τοῦτο
 αὐτόν τε ἑαυτοῦ κατηγορεῖν πολλὴν ἀγνωμοσύνην καὶ αὐτῷ
 20 ἐφίεσθαι ἢν ἂν ἐθέλοι δίκην λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ. περὶ βα-
 σιλέα δὲ μηδὲν ἑαυτῷ κακῶ γενομένῳ συνειδέσθαι, ἀλλ' ἄκρατον
 εἶναι τὴν διαβολήν. οὗ δὲ ἔνεκα αὐτοῦ δεῖσθαι συγγνώμῃ τε
 αὐτῷ τῆς περὶ αὐτὸν ἀδικίας καὶ ἀγνωμοσύνης καὶ τὴν προσ-
 δοκωμένην λύειν συμφορὰν αὐτὸν δὲ ὄρκους οἷς ἂν ἐθέλοι τὸ

ret, donec ipse, testibus evocatis, nihil se calumniandi libidine
 fictum, sed ipsissima eius facta in accusatione sua posuisse mani-
 feste ostenderet. Imperator Zamplaconem aequum petere censens,
 ita facere iussit. Mox et Syrgiannes oravit acciri quosdam, qui se-
 cum per calumnias inique actum testarentur. Concessum est, quae ad
 veritatem demonstrandam liceret, experiretur omnia. Subito itaque
 missi, qui testes in iudicio utrique adfuturos adducerent: ipsi in-
 terea apud imperatorem haerentes, ad actionem se comparabant.

23. Sub medium noctis sequentis, Syrgiannes in aedes magni
 domestici adventans, orat, ne se ob falsam criminationem atrocis-
 sima pertimescentem supplicia despiciat. sed salutarem sibi manum
 porrigat; neve propter offensionem animi sui periculo iactatum
 aspernetur: sed aliqua sui cura tangatur. Fateri, se nequam et per-
 ditis hominibus et ut plurimum mentientibus nimis credulum, in
 eum deliquisse. Ideo semet magnae improbitatis condemnare
 et aestimationem poenae in eius arbitratu ponere. At in im-
 peratorem nullius facinoris sibi conscium meramque calumniam
 esse. Quamobrem rogare, ut iniustitiae et ingratitude suae
 gratiam sibi faciat imminentemque cervicibus suis calamitatem

- A. C. 1330 *μη δια βίου παντός κακὸν ὀφθῆναι περὶ αὐτὸν, ἀλλὰ πάντα Βαυτῇ πιστώσασθαι ὑπείκειν. Συργιάννης μὲν οὖν τοιαῦτα ἐδεῖτο ὁ μέγας δὲ δομέστικος αὐτῇ ὑπετίθετο θαρσύνειν, ὡς ἰὸν ἀποστερήσοιτο τῶν δικαίων· οὐδὲ διὰ συκοφαντίαν αὐτῷ ἀπαντήσει δυσχερὲς οὐδέν. οὔτε γὰρ βασιλέα ἀνασχέσθαι ἂν ποτε 5 καταψηφίασθαι συκοφαντουμένου, μήτ' αὐτὸν περιιδεῖν. τὸ δ' ὄρκους παρασχέσθαι ἐπηγγέλθαι, ἂν σοι νῦν περὶ τὰς προσδοκωμένας τύχας χρήσιμος ὀφθῶ, ὥστε διὰ βίου παντός ἐμοὶ ὑπείκειν καὶ μηδέποτε ἀγνωμονῆσαι, μηδὲ εἰς λήθην τῶν εὐεργεσιῶν ἐλθεῖν, ἐν ἴσῳ μοι δοκεῖς καὶ ἀδύνατα ἀξιοῦν. ὁ γὰρ 10*
- C *μητε πρότερον μήτ' ὕστερον ἀγαθὸς γενόμενος περὶ τοὺς φίλους, ἀλλὰ μικρᾶς καὶ φανύλης τινὸς ἔνεκα αἰτίας ἢ οὐδὲ μικρᾶς, Εὐριπίου δίκην μεταφερόμενος καὶ ἀστατῶν, πῶς ἂν εἰς δίκαιος πιστεύεσθαι περὶ τοῦ μέλλοντος παρεχόμενος τὰς πίστεις; οἴσθα γὰρ ὡς φιλίας ἡμῖν ἄνωθεν ἐκ παίδων προσεγενημένης, 15 ἐγὼ μὲν ἐσπούδασα αἰεὶ μηδεμίαν πρόφασιν δικαίαν σοι διαστάσεως παρασχέειν καὶ ταραχῆς, καὶ διετήρησά γε ἔμμαντὸν ἄχρι νῦν ἐπὶ τῆς ὁμοίας προαιρέσεως καὶ τοῦ θεοῦ συναιρομένου· σὺ δὲ καὶ ἅπαξ καὶ δις μηδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν, ἀντὶ φίλου καὶ συήθους πολέμιος ἐξαίφνης ἀνεφάνης καὶ οὐδενός, τό γε 20*
- D *εἰς σὲ ἦγον, τῶν λυπεῖν ἀπέσχον δυναμένων. ἂ νῦν ἐμοιγε ὀνειδίξειν οὐ κατὰ καιρὸν δοκεῖ, περὶ αὐτῶν ἅπαξ συνεγνω-*
- V. 217 *κότι· τὰ τελευταῖα δὲ νῦν ταῦτα ὑπὸ κλοιοῖς ἐν δεσμοτηρίῳ ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως κατεχομένη καὶ μηδεμίαν ἐλ-*

avertat: per omnem deinceps aetatem nihil in eum mali attentaturum, eius auctoritati in omnibus obsecurum atque huius promissi fidem, si velit, dicto sacramento facturum. Haec Syrgiannes. Quem magnus domesticus admonet bonum habere animum, salva illi esse iura sua: nec propter sycophantiam quidquam incommodorum ei nasciturum. Neque enim imperatorem, ut calumniis tantummodo oppugnatus damnetur, unquam passurum: neque eius res neglecturum. Quod autem iuraturum promittis, inquit, si nunc afflicto tibi succurrero, te in omni reliqua vita in auctoritate mea permansurum: nihil adversum me improbe admissurum: neque beneficiorum immemorem futurum, videris eadem oratione impossibilia petere. Qui enim amicis nunquam fidus, sed ob causam modicam et inanem, imo ne modicam quidem, ut Euripus variabilis et inconstans fuit, quomodo hic, quamvis fidem dederit, de cetero fidem mereatur? Certe nosti, quo pacto cum inde usque a pueris inter nos amaverimus, ego semper studuerim, ne tibi iustam dissidii ac perturbationis occasionem darem: et in hunc usque diem, Deo adiuvante, in suscepto consilio perstiti. Quid tu? cum semel atque iterum non haberes, quod nos accusares, pro amico et familiari repente hostis

πίδα ἔχοντι τῆς τῶν δεινῶν ἀπαλλαγῆς, τῆς μὲν σῆς ἀγνω- A. C. 1330
 μουσύνης οὐδὲ ἐπεμνήσθην, τῆς δὲ ἐμῆς πρὸς σὲ φιλίας καὶ συν-
 ηθείας ὡσπερ εἶωθα μεμνημένος, ἀπερ οὐδ' ἂν ποτε αὐτὸς
 ἠλπισας, οὐδ' ἂν ἐτέρου λέγοντος ἐπέιθου ὡς εἴη ἀληθῆ, τοι-
 θαῦτα καὶ διενόηθην καὶ εἰργασάμην ὑπὲρ σοῦ καὶ οὐ μόνον
 τοῦ δεσμοτηρίου ἀπήλλαξα καὶ τῶν κλοιῶν, καίτοι γε πολλὰ
 καὶ βασιλίδος τῆς βασιλέως μητρὸς τῆς εἰς σὲ προνοίας ἔνεκα
 αἰτιωμένης, καὶ βασιλέως αὐτοῦ δι' οὐδὲν ἕτερον ἢ διὰ τὸ
 ἐμὲ βούλεσθαι μόνον τὴν ἄδειαν παρεσχήμενον, ἀλλὰ καὶ ἔκ P. 271
 10101ε τῶν κοινῶν ὠφέλησα πολλὰ, προσόδους τε παρέχων ἐτησίους
 ἐκ χωρίων καὶ ἄρχοντα πόλεων καθιστάς, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων
 οὐδὲν ἔλαττον· ἂ νῦν ἕκαστα ἀπαριθμεῖν, ἀγεννὲς ἂν εἴη καὶ
 οὐδαμῶς ἐγγὺς τοῦ ἡμετέρου τρόπου· ἐκέينو ἐννοῶν, ὡς αὐτὰ
 τὰ πράγματα διδάξαι δυνατὰ οἶον φίλον ἰδίᾳ φανλόττη τρό-
 15 πων ἀπολωλεκότει, τῆ σφετέρ' αὐτοῦ καλοκαγαθία πάλιν ὑπῆρξεν
 ἀνασώσασθαι· καὶ τελευταῖον ἀπὸ μικροῦς τινος καὶ εὐτελοῦς
 ἀρχῆς ἐπὶ πᾶσαν τῆς ἐσπέρας ἀνῆγον τὴν ἡγεμονίαν. σὺ δ' ἀντὶ
 πάντων τούτων θαυμασίαν τινὰ καὶ μάλιστα σοὶ προσήκου- B
 20 σαν ἀπεδίδους τὴν ἀντιμισθίαν. δέον γὰρ ἔργοις τε καὶ λόγοις
 20εὐεργέτην ἀναγράφεσθαι καὶ σωτῆρα καὶ κηδεμόνα, πᾶν ἐποί-
 εις τούναντίον, ὡς ἐπὶ πολέμιον καὶ πολλὰ δεινὰ εἰργασμένον
 παρασκευαζόμενος καὶ προσεταιριζόμενος πολλοὺς, ὡς ἂν εἰ
 βουληθείην ὡσπερ δὴ καὶ πρότερον ἀδικεῖν καὶ κακῶς ποιεῖν,
 αὐτὸς εἴης δυνατὸς ἀμύνεσθαι τῆ προπαρασκευασμένη χρώμενος

evasisti et quantum in te fuit, nihil ad dolorem nobis ingeneran-
 dum omisisti; quae nunc exprobrandi tempus non est, cum ea semel
 condonarim. Denique cum imperante seniore in custodia vinculis
 constrictus tenerere, nulla spe evadendi, sceleris tui immemor et
 amicitiae nostrae consuetudinisque, ut soleo, recordatus, quae tu
 nec speravisses, nec ab alio narrata credidisses, ea ego tua causa
 et cogitavi et feci: nec solum e carcere et vinculis te eripui (quam-
 quam imperatoris mater eam tui curam in me reprehenderet; et im-
 perator non ob aliud, quam quod ego ita vellem, hanc licentiam
 daret) verumetiam de publico haud parum tibi profui, annuos tibi
 redditus e locis certis suppeditans, urbiumque praefectum te consti-
 tuens: nec minus de meis facultatibus tibi consulens: quae nunc si-
 gillatim recensere, nec ingenuum et moribus meis alienum esset. Res
 enim ipsae docere te possunt, qualem amicum cum tuo vitio perdi-
 distes, ipsius bonitate recuperaveris. Postremo e tenui ignobilique
 praefectura ad totius occidentis procurationem te provexi. At tu pro
 istis omnibus admirabilem quamdam et ingenio tuo convenientem in
 primis gratiam rependisti. Cum enim me benemerentem servatorem-
 que ac tutorem tuum dictis et factis profiteri debuisses, prorsus
 contra egisti, tamquam in hostem nocentissimum te instruens et

A. C. 1330δυνάμει. ἔξ ὧν ὥσπερ αὐτοὶ λέγουσιν οἱ κατηγοροῦντες, εἰς πολλῶν χαλεπώτερον καὶ χειρόν βάραθρον κατεκορημίσθης· σὺ δὲ ἤδη συνορῶν οἱ κακῶν ὑπ' ἀβουλίας συνηλάθης, ἃ σοὶ C ἔδοξε μόνᾳ δυνατὰ πρὸς τὴν παροῦσαν ἀνάγκην ἀποχρήσειν, ταῦτα ἤκεις ἐσκεμμένος λέγειν. ἐγὼ δὲ μηδὲν ἀποκρυψάμενος, 5 ὅπως τε διάκειμαι πρὸς σέ, καὶ οἷα ποιήσω, ἔρω. οὐθ' οὐτως ἔγω ὥστε ποτὲ τοῖς φίλοις σε συντάττειν τοῖς ἐμοῖς καὶ ὑπὲρ σοῦ τῶν προσηκόντων τοῖς φιλοῦσι πρᾶττειν τι, οὐθ' ὡς πολεμῶ χρῆσθαι βλάπτων ὅσα δυνατὰ· ἀλλ' ἐπὶ τῆς δίκης γενομένου καὶ ὑπὲρ ὧν κατηγορῆ τὰς ἀπολογίας ποιουμένου, 10 αὐτὸς μακρὰν ἐξασκήσω σιωπὴν, φθεγγόμενος μηδέν. κὰν μὲν τῶν κατηγορῶν περιγένη καὶ τὴν δίκην διαφύγης, ἀγαπήσω καὶ αὐτὸς καὶ οὐ φθονήσω τυχόντι τῶν δικαίων· ἂν δ' ἤττων φαίνη παραπολὺ καὶ ἀλίσκεν ἀδικῶν, ἂν μὲν ἀπειρία λόγων ἢ ἀδικία τῶν συκοφαντῶν, ἢ τρόπῳ δὴ τινι ἑτέρῳ ἀπο- 15 D στερεῖσθαι συμβαίῃ τῶν δικαίων, προσθήσομαι προθύμως, καὶ οὐ περιόψομαι ἄδικον ψῆφον ἐνεχθεῖσαν κατὰ σοῦ, οὐ σοῦ γε ἕνεκα μᾶλλον, ἢ αὐτοῦ δικαίου· ἂν δὲ προσῆ τὸ δικαίως τῇ κατὰ σοῦ ἐξαγομῆν ψήφῳ, μηδεμίαν ἐπικουρίαν προσδόκα παρ' ἐμοῦ. ἔξ ὅτου γὰρ αὐτὸς ἀπώσω τὴν φιλίαν τὴν ἐμὴν 20 καὶ πολεμίον ἔργα εἶλον πρᾶττειν, καὶ αὐτὸς τοῦ νομίζειν φίλον ἀπεσχόμεν· ἐμμαντῶ δ' ὥσπερ πολιτείαν ἀρχαίαν τὸ μηδενὶ πολέμιος εἶναι συντηρῶν, οὔτε σοὶ μέχρι νῦν, οὐθ' ὕστερον γενήσομαι· ἀλλ' οὐτ' ἀδικούμενον περιόψομαι ὥσπερ ἔφην,

multos in sodalitium aggregans: ut si iterum vexare te vellem, poses te comparatis ad id viribus tueri atque defendere. Unde, ut accusatores tui dictitant, in barathrum longe deterius atque exitiosius temet deturbasti. Iam vero intelligens, quo miseriarum tua te amentia adegerit, quae sola ad levandam praesentem calamitatem suffectura iudicasti, haec ut diceres, meditatus advenisti. Atqui ego nihil te celans, quo sim in te animo, et quid decreverim, enuntiabo. Neque ita affectus sum, ut aliquando te in amicos referre tuaque causa quid de officiis amantium praestare cogitem: neque hostis loco te habere, quantaque possim detrimenta tibi iniungere velim. Sed cum te in iudicio stiteris, et ad capita accusationis responderis, ego longum silebo. Et si quidem cofutatis accusatoribus absolveris, placebit id mihi quoque: nec tibi ius tuum adepto invidebo. Sin multo adversariis inferior, causa cecidisse videbere: et aut imperitia dicendi, aut iniquitate calumniatorum, aut alio quodam modo iure tuo excidere contigerit, patrocinium tui perlibens arripiam, et iniusta te feriri sententia non sinam: neque id tibi magis, quam acquitati dabo. Sin iure damnaberis, nullam a me defensionem expectabis. Ex quo enim tu amicitiam meam proiecisti, hostesque imitari maluisti, ex eo ego

οὐτ' ἀδικοῦντα ἔξαρκάσω τῶν κινδύνων. πρὸς δὴ ταῦτα ὕπηA. C. 133o
 ἄν σοι δοκῇ τοῖς πράγμασι χρῆσθαι, συννετός τε ὢν καὶ πεῖ- P. 272
 ραν ἔχων καὶ λόγων καὶ πραγμάτων." Συργιάννην μὲν οὖν
 εὐθύς οὐκ ὀλίγον ἐθορύβησαν οἱ λόγοι, νομίσαντα ἤδη ἐν χροῶ
 5 κινδύνου καθεστάναι. ὁμως δὲ ἔτι πειρώμενος αὐτοῦ εἰ δύ-
 ναιτο ἀποθέμενος τὴν πρὸς αὐτὸν ὀργὴν στήσαι τὴν προσδο-
 κωμένην συμφορὰν „Ἐγὼ μὲν ὦμην" εἶπε „μέχρι λόγων μοι
 σε τὴν τιμωρίαν τῶν ἡμαρτημένων στήσειν, καὶ μὴ διὰ μι-
 κροψυχίαν, ἐφ' ἣ μοι καὶ πρότερον πολλὰ πολλάκις συνέγγως,
 10 προήρησεσθαι τοῖς συκοφαντοῦσι νῦν. ὁρῶ δὲ ἤδη τὸν ὄλεθρον
 κατ' οὐδὲν ἐλλείποντα ἐμοί. εἴαν γὰρ πεισθῶ σαφῶς, ὅτι σε B
 οὐ πείσω δυνατόν δεηθεῖς ὑφεῖναι μοι τὴν ὀργὴν καὶ ὁμοίας
 ὥσπερ πρότερον κηδεμονίας ἀξιοῦν, οὐδὲν λοιπὸν ἢ κακοῖς
 τοῖς ἐσχάτοις περιπεσεῖσθαι προσδοκᾶν." ὁ δ' ἔφασκεν „οὐ
 15 χρεῖαν εἶναι λόγων περιττῶν· αὐτὸς δὲ πρότερόν τε λόγοις
 ὀλίγοις τὴν διάνοιαν δεδηλωκένας, καὶ νῦν οὐδὲν ἧττον τὸ αὐ-
 τὸ ποιήσειν· ἀνεπίφθονον δὲ εἶναι, εἰ διὰ παραδειγμάτων τὴν
 ἀπόδειξιν ποιήσομαι τοῦ λόγου. εἰκέναι γὰρ νομίζειν, ἐμὲ
 μὲν γαληνῶ τινι λιμένι προσεσηρησμένη πέτρα, σὲ δὴ νηὶ κά-
 20 λων ἐξ αὐτῆς ἀναψαμένη καὶ πολλῆς ἀπολανοῦσῃ τῆς εὐδίας·
 νομίσαντα δὲ, ἂν αὐτῆς ἀπολυθῆσῃ, πλέον τι καὶ κερδαλεώ- C
 τερον εὐρήσειν, ἀφεῖναι ἐπὶ τοῦ πελάγους ἀποστάντα, κλυ-

8. Intrpr. corr. *μεγαλοψυχίαν*, sed melius ex superioribus *μικρο-*
λυπίαν, quod Nicetae verbum est. ED. P.

quoque te amicum agnoscere desii: et vetus quoddam vitae insti-
 tutum mihi custodiens, ut nemini scilicet inimicus sim, neque tibi
 hactenus fui, neque in posterum ero: et quomodo inique laesum,
 ut promisi, non deseram: sic inique laedentem discrimine haud ex-
 pediam. Igitur cum prudentia et rerum verborumque exercitatione
 valeas, quemadmodum tibi videtur, sic age. Syrgiannem illico non
 parum haec conturbavit oratio, existimantem se iam velut in ipsis
 periculi faucibus versari. Tamen iterum experiens, si posset efficere,
 ut ille ira deposita, formidatum a se malum depelleret, equidem pu-
 tabam, inquit, te peccata mea verbis tenuis puniturum: nec ob ani-
 mum generosum, ob quem alias toties mihi ignovisti, calumniatori-
 bus modo obiecturum. Sed iam me nihil perditius. Si enim plane
 credam, tibi persuaderi non posse, ut iram adversum me remittas,
 perindeque ut antea curae habeas, quid superest, nisi ut extrema
 exspectem? Nil opus est, inquit magnus domesticus, supervacaneis
 sermonibus. Nam et ante complusculis verbis mentem meam expli-
 cavi et nunc nihilo minus idem faciam. Non erit porro absurdum,
 si rem exemplo declaravero. Me petrae, tranquillissimo portui ad-
 haerescenti, te navigio funibus eidem alligato et placidissimo caelo
 quiescenti similem arbitror: teque, quoniam, si inde solvereris,

A. C. 1330 δωνίῳ δὲ περιπεσόντα καὶ σαφῶς τὴν ἀβουλίαν ἔγνωκότα, τῆς πέτρας δεῖσθαι τοῦ κλύδωνος ἐπὶ τοῦ πελάγους ἐλθοῦσαν ἔξαρχάσαι· τὴν δὲ ἀποκρίνασθαι, οὐ δυνατὰ αἰτεῖσθαι· ἀλλ' εἴτι δέοιτο τῆς παρ' αὐτῆς γαλήνης, αὐτὸν μᾶλλον ἐλθόντα πρὸς αὐτήν, τὰ πρυμνήσια ἀνάγειν. τοῦτο δὲ οὐ λόγους, ἀλλὰ μᾶλλον ἔργοις ἐπιδείκνυσθαι οὐδεμίᾳ γὰρ ἔσται τις ὠφέλεια ἀπὸ τῶν λόγων, εἰ μὴ αὐτὸς ἔργῳ προσομιήσῃ τῷ λιμένι. τὸ νῦν μὲν οὖν ἔχον; μηδένα παρ' αὐτοῦ μήτε κίνδυνον ὑφορᾶσθαι, **Δ** μήτ' ἐπικουρίας τυχεῖν ἐλπίζειν. εἰ μὴ ἔργοις εἰς τὸ ἐπιὸν ἐπιδείξῃται τὴν πρὸς αὐτὸν στοργήν, (λόγους γὰρ οὐ πιστεύειν, ἤδη δὲ καὶ τρεῖς ἀποδεδειγμένοις ἔχειν ὑγιᾶς οὐδὲν,) τότε ἤδη τὰ παρ' ἑαυτοῦ καὶ αὐτὸν προσθήσειν. Συργιάννης μὲν οὖν τοσαῦτα εἰπὼν καὶ ἀκούσας, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, οὐκ ὀλίγα ἀνιῶμενος ὅτι μὴ δυνηθεῖη πείσαι τὸν μέγαν αὐτῷ δομέστικον προσέχειν.

P. 273 κδ'. Βασιλεὺς δὲ ἐκ τῆς Χαλκιδικῆς ἄρας, ἦλθεν εἰς Βυζάντιον· συνείποντο δὲ καὶ Συργιάννης καὶ Τζαμπλάκων, ὡς ἐκεῖ γενησομένης δίκης. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον καὶ οἱ παρ' ἑκατέρου προσκεκλημένοι μάρτυρες παρήσαν. ἐπεὶ δὲ ἐπόθετο ὁ βασιλεὺς, ἐκέλευεν εἰς τὸ δικαστήριον ἀπαντᾶν. μελλόντων δὲ ἤδη, ἠγγέλλετο ἐκ Βιθυνίας ὡς Ὀρχάνης ὁ τῶν αὐτότι Περσῶν σατραπῆς τὴν κατὰ τὸν Ἀστακηνὸν κόλπον Νικομήδειαν, πόλιν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον, στρατιὰν πολ-

maius quiddam et lucrosius inventurum somniasset, in vastum pelagus processisse et in fluctus incidisse. Cumque perspicue stultitiam tuam agnoveris, nunc rogare petram, uti in altum mare veniat et e fluctibus te educat; illam respondere, ab se peti, quod in manu sua non sit: verum si eius secreta tranquillitate frui desideres, uti tu potius ad se accurras et retinacula a se aptes: id quod non verbis, sed opere magis ostendendum; nihil enim verba proderunt, nisi re ipsa ad portum hunc confugeris. In praesens itaque nec a me ulla tuis timere periculum; neque ullum sperabis auxilium. Quod si posthac factis tuum erga me et eximium quidem amorem demonstraveris (verbis namque non credo, quae iam bis terque falsitatis comperta sunt) tum ego quoque officium meum non praetermittam. His a se dictis et a domestico auditis, Syrgiannes admodum moestus discessit, quod cum precibus ad se tuendum flectere nequivisset.

24. Imperator Chalcidice Byzantium venit, Syrgianne et Zamplacone sequentibus, ad iudicium illic obeundum: brevique vocati ab utroque testes affuerunt. Quod ut rescivit imperator, uti ad tribunal omnes praesto adessent, mandavit. Cum inibi res esset, nuntiatur e Bithynia Persarum illic satrapam Nicomediam in sinu Astaceno urbem amplam et frequentem, frequentem exercitu circumsedere admotisque machinis oppugnare; cui mature opem ferendam

λὴν περικαθίσας, καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας, πολιορκεῖ. ἐδό-Α. C. 1330
 κεί δὲ βασιλεῖ βοηθητέον εἶναι κατὰ τάχος. καὶ στρατιὰν ἐν-
 θέμενος, οὐ μόνον τριήρεσιν, ἀλλὰ καὶ φορητοῖς ναυσὶ πε- V. 219
 ζήν τε καὶ ἵππικῆν, ἔπλει πρὸς τὴν Νικομήδους, ὡς ἔξαιρησό- C
 5 μενος τῶν κινδύνων. ἔτι δὲ ὄντος μετεώρου τοῦ στόλου, καὶ
 μέλλοντος εἰς Νικομήδειαν καταίρειν, Ὀρχάνης πρεσβείαν
 πέμψας, πρῶτα μὲν ἠσπάζετο βασιλέα· ἔπειτα ἐμήνηεν ὡς βού-
 λουτο τὸν πόλεμον καταθέσθαι, εἰ καὶ αὐτῷ κατὰ γνώμην
 ἢ εἰ καὶ δὲ μάχην συνάπτειν προθυμοῖτο, μαχεῖσθαι καὶ αὐ-
 10 τόν. ὁ δ' ἀντησπάζετο μὲν καὶ αὐτὸς αὐτὸν, ἐδήλον τε ὡς
 τοῦ μὲν ἦκειν παρεσκευασμένος ὡς εἰς μάχην, οὐκ ἂν δύναίτο
 ἔξαιρος γενέσθαι, εἰς αὐτῶν τῶν πράγματων ὄντος φανεροῦ.
 εἰ καὶ αὐτὸς βούλουτο τὸν πόλεμον καταθέμενος εἰρήνην ἄγειν,
 οὐδ' αὐτὸν ἀπόσασθαι αὐτήν. καὶ λόγων γενομένων περὶ σπον- D
 15 δῶν διὰ τῶν πρέσβων, (οὐ γὰρ αὐτοὶ συνῆλθόν γε ἀλλήλοις,)
 συνέβησάν τε καὶ ἔθεντο σπονδὰς εἰρηνικὰς, ὥστε Ὀρχάνην
 βασιλέως εἶναι φίλον καὶ τὰς κατὰ τὴν ἑω πόλεις, ὅσαι ἔτι
 ἦσαν ὑπήκοοι Ῥωμαίοις, ἀδικεῖν μηδὲν· ἔπειτα ἀλλήλους ἡ-
 20 μείβοντο δώροις, Ὀρχάνης μὲν ἵππους πέμψας καὶ κύνας
 20 θρηνητικὰς τάπητάς τε καὶ παρδάλεων δοράς· βασιλεὺς δὲ
 ἐκπώματά τε ἄργυρᾶ καὶ ὑφάσματα οὐκ ἔξ ἑρίων μόνον, ἀλλὰ
 καὶ Σηρικὰ, καὶ τῶν βασιλικῶν ἐπιβλημάτων ἐν, ὃ περὶ πλεί-
 στον παρὰ τοῖς βαρβάρων σατραπαις ἄγεται ἀεὶ καὶ τιμῆς
 εἶναι δοκεῖ τεκμήριον καὶ εὐμενείας· ἐφ' ᾧ τότε καὶ αὐτὸς
 25 ὑπερήσθη τε τῶν ἄλλων μᾶλλον καὶ χάριτας ὁμολόγει βασιλεῖ.

imperator statuit. Ergo non in triremes dumtaxat, sed in onerarias quoque peditibus et equitibus impositis, eo cursum intendit. Verum antequam classis Nicomediense litus teneret, Orchanes missa legatione primum imperatori salutem dicere: tum indicare, se arma positurum, si illi quoque eadem sit voluntas; si decertare aueat, se non recusaturum. Resalutat eum imperator significatque, negare non posse, se ad pugnam instructum adventare, quod ipsa res loquatur: sed si ipse pacem amplectatur, se quoque non repudiaturum. Collocutis inter se legatis, (nam principes non convenerunt) consensu pax foedere constituta est, cum his conditionibus: ut Orchanes imperatoris esset amicus, et urbibus per orientem, quotquot adhuc Romanis parebant, nullo maleficio incommodaret. Postea inter se donaverunt, Orchanes equos et canes ad venandum, tapetas et pelles pardalinas; imperator argentea pocula, textilia non lanea modo, sed et Serica, et unum ex imperatoriis amiculis: quod satrapae barbarorum plurimi aestimant et honoris ac benevolentiae argumentum interpretantur: quo et ipse tum Orchanes supra cetera laetatus, imperatori gratias egit, et in sedes suas recessit. Imperator exscen-

- A. C. 1330 μετὰ τοῦτο Ὁρχάνης μὲν ἐπανεξέυξεν εἰς τὴν οἰκίαν, βασι-
 P. 274 λεὺς δὲ ἀπόβασιν ποιησάμενος καὶ ἐφ' ἡμέραις ἑπτὰ περὶ τὰ
 ἐκεῖσε χωρία διατρίψας, (οὐπω γὰρ ἄχρι τότε ταῦτα ἦν
 ἠωρακῶς,) καὶ τὸν οἶτον ὅσος ταῖς ναυσὶν ἐνήν, Νικομηδεῦσι
 παρασχῶν, ἅμα παντὶ τῷ στόλῳ εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε· καὶ
 μηδὲν ἀναβαλλόμενος εὐθὺς τὴν περὶ τοῦ Συργιάννη δίκην
 ἐποιεῖτο. καὶ Τζαμπλάκων μὲν ὅσα καὶ πρότερον αὐτῷς κα-
 τηγόρει καὶ μάρτυρας παρείχετο τῶν λεγομένων· Συργιάννης
 δὲ καὶ αὐτὸ μὲν ἐκ τοῦ ὁμοίου παρεισήγε τοὺς συνεροῦντας
 αὐτῷ περὶ ὧν ἀπελογεῖτο· ἐδόκει δὲ οὐδὲν προσφέρειν ἰσχυρόν, 10
 ἀλλ' ἐπλανᾶτο περὶ τὰς ἀποδείξεις καὶ ἀδύνατος ἐδόκει εἶναι.
- B βασιλεὺς μὲν οὖν καὶ οἱ ἄλλοι παρόντες τῶν συγκλητικῶν ἐβα-
 σάνιζόν τε τὰ λεγόμενα παρ' ἑκατέρων καὶ ἐπειρῶντο ἀπὸ τῆς
 συζητήσεως τάληθῆ ἀνερευνᾶν· ὁ μέγας δομέστικος ἐφθέγγε-
 το οὐδὲν, ἀλλὰ καθῆστο μόνον ἀκροώμενος τῶν λεγομένων. 15
 τρεῖς δὲ καὶ τετράκις γενομένου συλλόγου περὶ τῶν αὐτῶν,
 ἐπεὶ ὁ Συργιάννης συνεώρα τὴν νίκην πρὸς Τζαμπλάκωνα χω-
 ροῦσαν, ἐδόκει δεῖν διακρούσασθαι τὴν δίκην καὶ ἐδεῖτο βα-
 σιλέως προθεσμίαν αὐτῷ ἔτι παρασχεῖν ἐπὶ τῷ μάρτυρας ἐτέ-
 ρους ἀγαγεῖν, οἳ δυνήσονται αὐτῷ συνάρασθαι πρὸς τὸ διαφρ- 20
 γεῖν τὴν καταδίκην. βασιλεὺς δὲ παρέσχετο προθύμως καὶ
- C ὅ,τι ἂν ἕτερον δοκοίῃ δυνάμενον αὐτῷ ἐπικουρίαν παρασχεῖν
 τινα μηδὲν ἀναβαλλόμενον κελεύσας ἐκπορίζειν ἑαυτῷ. Τζαμ-
 πλάκων δὲ κατεβόα τοῦ δικαστηρίου καὶ δεινὰ ἐποιεῖτο, εἰ

sione facta, et diebus septem locis illis, quae nondum viderat, im-
 moratus, quantum erat in navibus commeatus, Nicomediensibus dil-
 largitus, cum tota classe Byzantium relegit; nihilque procrastinans,
 de causa Syrgiannis iudex sedit. Et Zamplaco quidem accusationem
 iterans, testibus praesentibus dicta sua astruebat. Syrgiannes vicis-
 sim testes pro se inducebat. At enim nihil solidum afferre, sed
 ambagibus uti in refutando, deterioremque causam habere visus est.
 Quare imperator et qui ei aderant in consilio, utriusque partis dicta
 discutientes inter se disquirendo veritatem indagare conabantur, ma-
 gno domestico cum silentio, quae dicebantur, audiente. Cum ter-
 que quaterque super eodem conveniretur, videretque Syrgiannes vic-
 toriam ad Zamplaconem inclinare, ampliandum censuit, rogans im-
 peratorem, sibi diem praefiniret, ad quem alios testes apponeret,
 quorum opera damnationem effugeret: quod imperator prompte fecit:
 hortans insuper, ut si quid praeterea putaret auxilio esse posse,
 id sibi propere pararet. Zamplaco iudicium fidem implorare et indi-
 gnum ducere, si Syrgiannes testium praetextu evaderet ac supplicio
 iure infligendo se eximeret, nam diem praestitutum nihil ei adiumenti
 allaturum; testes enim neque plures, neque meliores habiturum iis,

προφάσει χρώμενος τοῖς μάρτυσι Συργιάννης διαφύγοι τὴν Δ. C. 1330
ἐπὶ τῇ δίκῃ τιμωρίαν διαδράς. οὐ γὰρ ἄλλο τι δύνασθαι αὐτῷ
τὴν προθεσμίαν· μάρτυρας γὰρ αὐτῷ οὔτε πλείους οὔτε βελ-
τίους εἶναι τῶν παρηγεμένων. ἐδεῖτό τε βασιλέως, εἰ μὴ
5 πλείεστα βούλοιο χαρίζεσθαι Συργιάννη, δεσμοτηριῶ ἀμφο-
τέρους ἐμβληθέντας φρουρεῖσθαι τὴν ἄφιξιν τῶν μαρτύρων
περιμένοντας. δίκαια δὲ φάσκοντος βασιλέως τὸν Τζαμπλά-
κωνα ἀξιοῦν, „Ἄλλ’ οὐ καλὸν” εἶπεν ὁ Συργιάννης „εἰκὴ καὶ
μάτην εἰργομένους ταλαιπωρεῖσθαι, ἔξῃ ἐγγυητὰς παρασχο- V. 220
10 μένους ἀμφοτέρους τοῦ μὴ ἀποδρᾶναι ἀναπαύλης ἀπολαύειν, D
οἴκοι διατρούβοντας”. ὡς δὲ καὶ τοῦτο ἀσφαλείας ἐνέχυρον ἄξιον
ἐδόκει εἶναι, τὸν σύλλογον μὲν διέλυσε ὁ βασιλεὺς, τοὺς ἐγ-
γυητὰς δὲ ἐκέλευε παρέχειν τοῖς δικαζομένοις. ἐς τὴν ὑστε-
ραίαν δὲ ὁ Συργιάννης γενόμενος ἐν τῇ τοῦ μεγάλου δομεστί-
15 κκου οἰκίᾳ „Τὰ μὲν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ” ἔφη „εἰρημένα πρὸς ἐμὲ
πέρας ἤδη ἔσχεν ἃ καὶ πρότερον πιστευόμενα, γῦν μᾶλλον ἢ
πρότερον ἐπὶ τῶν ἔργων βέβαια ἐφάνη. πρὸς οὐδὲν γὰρ ἐπὶ
τῆς δίκης ἐναντία πράττων ἢ φθεγγόμενος ἐμοὶ ἐφάνης· ἔδει
δὲ μηδ’ οὕτω παντάπασι κινδυνεύοντα ἀβοήθητον καταλιπεῖν.
20 ννὶ δὲ μάλιστα ἀναγκαιῶς ἐπικουρίας δεομένῳ μὴ περιῦδειν
παρακαλῶ· ἀλλ’ ἐπὶ τοῖς πρότερον ἡμαρτημένοις συγγνώμην P. 275
παρασχόντα, βοηθεῖν τὰ δυνατά. ἤτεῖτο τε ἐγγύας παρασχεῖν
ὑπὲρ αὐτοῦ, ἄχρις ἂν πέμψας ὧν δεοίτο μάρτυρας ἀγάγοι.
ἐπαγγεिलाμένου δὲ προθύμως ἃ ἤτεῖτο ἐκπληρώσειν, ἐκεῖθεν
25 μὲν πολλὰς αὐτῷ χάριτας ἀνεχώρησεν ὁμολογῶν. ἐπιγενομέ-

quos introduxisset. Orabat igitur imperatorem, nisi plurimum Syrgianni gratificari vellet, uti utrumque in custodiam tantisper mitteret, dum testes advenirent. Imperatore Zampplaconis petitionem pro iusta agnoscente, Syrgiannes occurrit, non esse aequum, frustra ac sine causa carcere afflicti, cum ab utroque sponsores exigere liceat, non fugituros, sed interim domi quieturos. Ubi et hoc conveniens securitatis pignus apparuit, imperator reis, ut sponsores darent, imperavit conventumque dimisit. Postridie in aedibus magni domestici Syrgiannes, Quae apud Chalcidicen mihi dicta sunt, inquit, iam evenerunt: quae tametsi prius credita, nunc tamen certiora, utpote re ipsa comprobata evaserunt: quandoquidem in iudicio nihil quidquam pro me aut egisti, aut locutus es, cum ne sic quidem periculis undique circumventum deserere oportuerit. Nunc ut me opis tuae maxime egentem ne abiicias, sed priora delicta ignoscens, quantum potes me adiuves, etiam atque etiam te oro. Contendebat vero ut pro se fideiuberet donec vocati quibus egebat, testes adessent. Promisit magnus domesticus libenter facturum quae peteret; ille singularibus actis gratiis discessit. Ceterum noctu, priusquam satiadaret, Byzantio quam potuit

Α. C. 1330νης δὲ νυκτὸς, ἐκ Βυζαντίου ὡς μάλιστα ἐνῆν λαθῶν πρὶν ἐγ-
 γίας παρασχεῖν, εἰς Γαλατῶν ἐπεραιώθη καὶ κατέκρουσεν ἐαν-
 τὸν ἐν ἀσφαλεῖ. ἐπεὶ δὲ διεθρολλήθη ἀποδεδρακέναι Συργιάν-
 νην, πάντα χρήματα ἐξηρηνάτο καὶ ἐζητεῖτο πανταχοῦ· ἀπό-
 ρου δὲ ἤδη τῆς εὐρέσεως γινομένης, οἴηθεις ὁ βασιλεὺς ἀμε-5
 Βλεία τῶν ζητούντων αὐτὸν διαδιδράσκειν, ἑαυτοῦ αὐτὸς τὴν
 ζήτησιν ἐποιεῖτο. καὶ παρελθὼν εἰς Γαλατῶν ἅμα ὅσοις ἔτυχε
 Ῥωμαίων, ἐπεὶ μηδὲν εἶχον οἱ Λατῖνοι ἀντιλέγειν, τὰς οἰκίας
 πέμπων διηρηνάτο καθ' ἑκάστην· ὁ δ' ἴσα καὶ ἄδου ὑπο-
 δύντι κνην, ἀνέροτος ἦν. ὅμως δὲ ἐκέκρουτο ἐν Γαλατῶν10
 ὑπὸ φαύλου τινὰ οἰκίαν, ἣ διὰ φαυλότητα οὐδὲ ἀνηρηνήθη,
 καίτοι γε βασιλέως ἐπ' αὐτῆς ἐσιῶτος καθ' ὅσον χρόνον αἱ λοι-
 παὶ διηρηνῶντο. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς ὡς
 ἀδύνατον ἀπαγορεύσας τὸ ζητεῖν, ὁ Συργιάννης ἐπιβάς νεῶς
 C ἐπ' Εὐβοίαν πλεύσας, ἐκεῖ ἀπεκομίσθη πρῶτον· ἔπειτα ἐκεῖ-15
 θεν διὰ Λοκρῶν καὶ Ἀκαριάνων εἰς Ἀλβανούς, οἱ περὶ
 Θετταλίαν οἰκοῦσιν αὐτόνομοι νομάδες, διεσώθη κατὰ φι-
 λίαν παλαιάν, ἣν πρὸς αὐτοὺς ἦν πεποιημένος, ὅτε τῆς ἐσπέ-
 ρας ἐστρατήγειν κἀκεῖθεν ἀγωγῶν παρ' αὐτῶν τυχῶν, ἦλθεν
 εἰς Κράλην ἄρχοντα τῶν Τριβαλῶν φηγίας. καὶ ἐπηγγέλλετο20
 πολλὰ τοῖς Ῥωμαίοις ὑπήκοα αὐτῷ ὑποποιήσειν· Κράλης
 δὲ ὑπεδέξατο αὐτὸν ἀσμένως, ἅμα μὲν ἰκέτην γεγεννημένον,
 ἅμα δὲ ἐλπίσας δι' αὐτοῦ τὰ Ῥωμαίων πράγματα ὡς μάλ-
 ιστα κακώσειν. καὶ τὰ τε ἄλλα φιλοτίμως μάλιστα προσ-
 Deφέρετο αὐτῷ, καὶ στρατιάν ὄσης ἐδέετο παρεῖχεν ἐπι25
 τῷ τὰς ὑπηκόους τοῖς Ῥωμαίοις πόλεις καταδουλοῦσθαι. καὶ

occultissime Galatam traiciens, tuto se abscondit. Ubi rumor dis-
 sipatus est, Syrgiannem aufugisse, omnibus locis pervestigatis, in-
 quirebatur. Cum angulus nullus restaret ubi amplius quaeretur,
 ratus imperator indagatorum negligentia elapsus, per semet hominem
 quaerere instituit, Galatamque cum Romanis obviis profectus, quo-
 niam Latini id recusare non poterant, domos singulas perscrutatum
 misit. Ille vero quasi Orci galeam subiisset, nusquam inveniebatur.
 Tamen Galatae in vili casa latitabat atque idcirco ibi non est quae-
 situs: etsi dum per ceteras domos vestigaretur, ad eam imperator
 venisset. Simulatque Galata inventione penitus desperata discessit,
 Syrgiannes conscensa navi, quae Euboeam solvebat, eo primum
 portatus est. Dein per Locros et Acarnanes ad Albanos (qui circum
 Thessaliam habitantes, homines agrestes et pastoritii, suis utuntur
 legibus) pro veteri amicitia, quam adhuc praetor occidentis cum il-
 lis iniverat, confugit. Inde viae duces ab ipsis nactus, ad Cralem
 Triballorum principem profugus venit, cui multa Romanorum oppida
 acquisitum recepit. Crales ut supplicem et quia per eum Romanis

ἄλλα τε μάλιστα πολίσματα προσεποιήσατο, καὶ Καστορίαν Δ. C. 1330
 πόλιν μεγάλην κατὰ τὴν Βοτταίαν ὠκισμένην. πυθομένῳ δὲ
 βασιλεῖ ὅσα κατὰ τὴν ἐσπέραν Συργιάννη νεωτερισθεῖη,
 ἤρεμειν οὐκ ἦν, ἀλλ' ἐκ Βυζαντίου εἰς Διδυμότειχον ἐλθὼν,
 5 συνέλεγε τὴν στρατιάν, ὡς εἰς τὴν ἐσπέραν ἐκστρατεύσων.

κέ. Ἀσχολοιμένοι δὲ αὐτοῦ περὶ τοῦ στρατεύματος τὴν P. 276
 συλλογὴν, Σφραντζῆς ὁ Παλαιολόγος τῶν συγκλητικῶν εἷς, V. 221
 οὐ πάνυ δὲ τῶν ἐπ' εὐγενείᾳ λαμπρονομένων, βασιλεῖ νυκτὸς B
 προσελθὼν, προσκεκρουκέναι τε ὠμολόγει πολλὰ καὶ δίκης ἄ-
 10 ξία, συγγνώμης τε καὶ εὐεργεσίας ἀνθ' ὧν ἔδει τυχεῖν τιμω-
 ριῶν. ἀνθ' ὧν βούλεσθαι μὲν καὶ αὐτὸν καὶ προθυμείσθαι
 ἄξιον φανῆναι τῆς εὐεργεσίας καὶ εὐγνώμονα περὶ τὸν οὐ-
 τως ἀγαθὸν δεσπότην· καιροῦ δὲ μὴ παρασχόντος, ἀτελῆ μέ-
 χρι νῦν καταλείπεσθαι τὴν προθυμίαν· νυνὶ δὲ μάλιστα τῶν
 15 πραγμάτων ἐνδιδόντων καὶ δεομένων εὐνῶν οἰκετῶν καὶ πι-
 στῶν, ἤκειν καὶ αὐτὸν πρὸς τὸν κατὰ Συργιάννη πόλεμον δι-
 δόντα ὅ,τι βούλοιτο χρῆσθαι βασιλεῖ. ἔτοιμον δὲ εἶναι μὴ C
 μόνον πόνοις πολλοῖς καὶ προθυμίᾳ καὶ σπουδῇ, ἀλλὰ καὶ
 αἵματι τῆ σφετέρῳ ἀλλαττόμενον, καταπράττεσθαι τὰ κατὰ
 20 γνώμην βασιλεῖ. βασιλεὺς δὲ „Τῶν μὲν προτέρων ἕνεκα ἁμαρ-
 τημάτων” ἔφη „καίτοι γε μεγάλων ὄντων, μηδεμίαν εἶναι δίκαι-
 ον παραίτησιν ποιέσθαι νῦν, ἐκ πολλοῦ συνεγνωσμένων· εὐ-
 νοίας δὲ ἕνεκεν τῆς πρὸς αὐτὸν πράττειν τῶν δεόντων τι καὶ

vehementer nociturum sese sperabat, haud nolens suscepit: et cum
 cetera honorificentissime illum tractavit, tum exercitum ei ad subiugandas
 Romanorum urbes attribuit. Ergo et alia oppida, et Castoriam
 urbem magnam Botiaeae Crali subiecit. Imperator intelligens quas res
 novas Syrgiannes in occidente machinatus esset, quiete posthabita, Di-
 dymotichum abiit illucque exercitum in occidentem ducturus contraxit.

25. Huic rei dum impendit operam, Sphranzes Palaeologus,
 unus ex optimatibus, non ita conspicuus genere, ad imperatorem no-
 cte adit, multa se in eum piacula admisisse confitetur: pro iis tamen
 veniam ab eo consecutus et beneficiis auctum. Quocirca se vicissim
 velle et gestire beneficiis dignum et erga tam bonum dominum non in-
 gratum videri. Quia vero hactenus occasio defuerit, promptam vo-
 luntatem hucusque effectum caruisse: quam cum nunc res ipsae porri-
 gant, ministrisque fidelibus ac benevolis indigeant, venire se quoque,
 suique ad bellum contra Syrgiannem pro arbitrio utendi, imperatori
 potestatem facere et paratum esse, non solum multis laboribus, id-
 que cum omni alacritate et quam studiosissime, verum etiam cum pro-
 fusione sanguinis, quod illi placeat, efficere. At imperator, prio-
 rum quidem delictorum quamquam grandium, nunc veniam peti non
 debere; quae iam pridem ipse ignoverit. Pro isto autem in se animo
 cupere vehementissime quippiam in eum officii conferre: quod in

- ▲. G. 133ο μάλιστα βούλεσθαι οὐ μόνον ὅτι δίκαιον εὖνον εἶναι καὶ
 πρόθυμον περὶ αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα καὶ μᾶλλον ἐπισπάσῃται τι-
 μάς τε παρέχειν καὶ προσηκούσας τὰς εὐεργεσίας· ἃ δὲ νῦν
 ἔφησ εἰς τὸν κατὰ Συργιάννη πόλεμον χρήσιμος ὄφθῃσεται
 D ἡμῖν, βούλεσθαι μαθεῖν ὅποτ' αἴτια, ὡς ἂν ἐκ τῶν λεγομένων
 ἢ διαγινώσκειν, ἂν τε λυσιτελοῦντα τὰ βεβουλευμένα εἴη, ἂν
 τε μή." Σφραντζῆς δὲ οὐδὲν μὲν ἤκειν ἔφρασκεν οἴκοθεν αὐ-
 τὸς βεβουλευμένος πλὴν τοῦ προθυμότετον ἑαυτὸν ἐφ' οἷς ἂν
 κελουθεῖν παρασχέσθαι· ἐπ' αὐτῷ δὲ εἶναι ἐφ' ὅτι ἂν δο-
 κοίη λυσιτελεῖν σκεψαμένῳ χρῆσθαι. βασιλεὺς δὲ ἐπῆνει τει¹⁰
 αὐτὸν τοῦ βουλευματος καὶ οἴκαδε ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν, ὡς ἐς
 τὴν ὑστεραίαν αἴτια ἂν δοκοίη βέλτιστα ὑπόδησόμενος. τὸν
 μέγαν δὲ δομέστικον παραλαβὼν, ἐβουλευόντο ὅπως δεοί τὸν κα-
 τὰ τοῦ Συργιάννη πόλεμον διαθέσθαι· ὧντο δὲ πρὶν παρασκευ-
 ασαμένους ἤκειν ἀντιπάλῳ στρατιᾷ οὐ μέμψιν τινὰ δικάειν εἶναι,¹⁵
 P. 277 εἶγε χωρὶς ὅπλων καὶ κινδύνων ἀπάτη τὸν πολέμιον συσχόντες
 δυνήσονται τὸν πόλεμον πρὶν συστῆναι καταλῦσαι. τὰ γὰρ τοι-
 αῦτα κλέμματα καλλίστην δόξαν ἔχειν, ἃ μάλιστα ἂν τις τὸν πο-
 λέμιον ἐξαπατήσας, ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ὑπήκοους ὠφελήσῃε.
 διὰ ταῦτα δὴ ἐδόκει Σφραντζῆ τῶν παρακειμένων τῇ Καστο-²⁰
 ρία πολυχρίων ἐγχειρίζειν τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐπειδὴν γένηται ἐκεῖ,
 Συργιάννην μὲν οὐκ ἀνέξεσθαι εὐθύς μὴ προσπέμψαι πρὸς αὐ-
 τὸν καὶ παρακαλεῖν αὐτῷ προσθέσθαι ἀποστάντα βασιλέως·

talem virum non solum amicum et promptum gerere animum, sed
 etiam, quo magis eum sibi devinciat, honoribus ac donis congruenti-
 bus eius dignitatem amplificare iustum sit. Cupere porro scire, in
 quibus se modo operam sibi in bello contra Syrgiannem navaturum
 profiteretur; ut eo indicante, utile necne consilium ceperit, cognosci
 possit. Tum Sphranzes, haudquaquam per se meditatam venire, nisi
 ut se quam promptissimum ad imperata praebeat. In ipso situm esse,
 ubi re circumspecta operae pretium facturum putaverit, ibi potissi-
 mum suo labore uti. Imperator de sententia laudatum, redire do-
 mum iussit; se die sequenti, quid optimum fore iudicasset, eum
 edoctrum. Post magnum domesticum in consilium de bello adversus
 Syrgiannem instituendo adhibuit: visumque factum iusta repre-
 hensione cariturum, si priusquam instructo exercitu contraireretur, abs-
 que armis et periculo, per dolum aliquem hoste capto et con-
 stricto, bellum ante finire possent, quam incipere. Huiusmodi nam-
 que furta belli gloriosissima sunt, quibus hoste circumvento, sibi
 quispiam ac subditis plurimum commodat. Quapropter Sphranzi
 oppidorum Castoriae vicinorum praefecturam dandam censuerunt. Quo
 cum venerit, Syrgiannem non temperaturum, quin sine mora mittens,
 ab imperatore eum ad suas partes transire hortetur. Sphranzem au-
 res praebiturum libenter, et cum illo amicitiam societatemque con-

τὸν δὲ ὑπακούσαντα προθύμως, φιλίαν θέσθαι πρὸς αὐτὸν καὶ A.C. 1330
 συμμαχίαν· καὶ ἐπειδὴν γέγονται ἐν συνηθείᾳ καὶ φοιτῶσι V. 222
 παρ' ἀλλήλους ἀδεῶς, τότε ἤδη φυλάξαντα καιρὸν ἐν ᾧ μὴ B
 μεθ' ἑτέρων ἂν εἴη πολλῶν ὁ Συργιάννης, (πάντως δὲ τοιού-
 5τους πολλοὺς εὐρήσειν,) εἰς ἐν τῶν φρουρίων κατασχόντα δῆ-
 σαι· φρουρεῖν τε ἀσφαλῶς ἄχρῳς ἂν ἐλθόντι ἐγχειρίσῃ βασι-
 λεῖ· οἶεσθαι δὲ ἔσεσθαι αὐτοῦ ῥαδίαν καὶ τὴν φυλακὴν ἅτε τῆς
 ἐπομένης στρατιᾶς οὐκ οἰκειάς, ἀλλ' ἐξ Ἀλβανῶν καὶ Τριβα-
 λῶν οὔσης συμμαχίδος, οἳ οὐ βουλήσονται ὑπὲρ Συργιάννη
 10 διακινδυνεύειν, τὸ φρούριον πολιορκοῦντες, ἀλλὰ διαλυθῆ-
 σονται ἐπ' οἴκου, ἄσμενοι τῶν ἐκ τῶν πολέμων κακῶν ἀπηλλα-
 γμένοι. τοιαῦτα μὲν ἐδόκει ἀμφοτέροις ἐπιχειρητέα εἶναι· C
 καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν τὸν Σφραντζῆν μεταπεμφάμενος ὁ βα-
 σιλεὺς, τὰ βεβουλευμένα τε διηγείτο, καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ,
 15 εἰ καὶ αὐτὸς λυσιτελῆ τε καὶ δυνατὰ ἤγοιτο· ὁ δ' ἔφασκε τοι-
 αῦτα μὲν αὐτὸς οὐδὲ ἐνθυμηθῆναι τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ἕτερό' ἄττα
 πολλῶν ἀποδέοντα αὐτῶν· ἃ δὲ ἐβουλευσάντο αὐτοῖ οὐ λυσιτε-
 λοῦντα μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾶστα καὶ αὐτὸς νομίζειν διὸ μηδὲ
 μέλλειν, ἀλλ' ἔργον ἄπιεσθαι ἤδη ἀναγκαῖον. ἐπεὶ τοίνυν ἐκε-
 20 κύρωτο ἡ βουλὴ, Δρομορᾶν μὲν τινα ἐς τὰ μάλιστα φίλον
 τῷ Σφραντζῆ, αὐτοῦ δεηθέντος, προσέταξεν ὁ βασιλεὺς, ὡς
 ἐπειδὴν ἐμφανῶς ὁ Σφραντζῆς εἰς Συργιάννην ἀποστῆ, κτή-
 ματά τε ὅσα πρόσεστι καὶ βοσκήματα καὶ τὴν ἄλλην περιου- D
 σίαν δημοσιώσαντα φυλάττειν, ἵνα μὴ ὑπό τινων ἄρπασθέντα

in iuncturam. Ubi iam nata consuetudo et familiaritas alterius ad alterum aditus liberos ac securos praestiterit, tum capto articulo, quo Syrgiannem pauci stipabunt (omnino enim talem occasionem saepius futuram) oppressum, et vinctum in castellum aliquod abducturum, ibique, donec venienti imperatori tradat, tuto custoditurum. Facilem autem illius fore custodiam: quippe quem non proprius, sed ex Albanis et Triballis auxiliarius sequatur exercitus: qui pro Syrgiannis capite castello obsidendo vitae aleam experiri neutiquam volent: sed bellicae miseriae immunes, domum cupidus repedabunt. Tali arte rem aggrediendam ambobus placuit. Ergo postridie imperator Sphranzen vocat, quid placeat enuntiat: et num ipse quoque id fieri, et utiliter fieri posse arbitretur, exquirat. Respondet, prorsus non haec, sed alia quaedam multum diversa sibi in mentem venisse. Eorum autem consulta non utilia modo, sed etiam effectu expeditissima sibi videri; quare nihil cunctandum, sed opus urgendum. Stabilita hac sententia, Dromorae cuidam, Sphranzi amicissimo, eo petente, imperator hoc munus imposuit, ut postquam Sphranzes palam ad Syrgiannem defecisset, quidquid haberet possessionum, quidquid pecoris, et reliquas facultates proscriberet, easque, ne direptae perderentur,

A. C. 1330 διαφθαρή· λόγῳ μὲν ὡς διαφέροντα βασιλεῖ, τῇ δ' ἀληθείᾳ τῷ φίλῳ Σφραντζῆ τὴν χάριν κατατιθέμενον τῆς φυλακῆς· αὐτῷ δὲ γράμματα παρασχόμενος βασιλικά, ἃ τῶν φρουρίων Σωσκοῦ τε καὶ Δεύρης καὶ Σταριδόλων καὶ Χλερηνοῦ ἐπέ-
 τρεπε τὴν ἀρχὴν, ἐξέπεμπεν ἐκ Διδυμοτείχου κατὰ τάχος· 5
 αὐτὸς δὲ περιμείνας οὐ πολλὰς ἡμέρας, ἀλλ' ὅσας ὤετο Σφραν-
 τζῆ ἀνακοχῆν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν παρέξειν, ἄρας καὶ αὐτὸς
 τὴν πρὸς Θεσσαλονίκην ἦει σχολῆ βαδίζων. Σφραντζῆ δὲ ἐπεὶ
 τῆς ἐγκειρισμένης ἀρχῆς ἐγκρατῆς ἦν, προσέπεμπεν εὐθύς

P. 278 τοὺς ἀποστήσοντας ὁ Συργιάννης· ὁ δὲ ἀρχῇ τε φέρεσθαι δο-
 κῶν πρὸς βασιλέα καὶ αὐτῷ εὐνοῦς εἶναι ἐκ πολλοῦ συνθή-
 κας θέμενος καὶ ὄρκους πρὸς αὐτὸν, προσεχώρησεν εὐθέως.

Συργιάννης δὲ ὑπερήσθη τε τῇ πρὸς αὐτὸν ἀποστασίᾳ τοῦ
 Σφραντζῆ, καὶ μηδὲν μελλήσας, παραλαβὼν αὐτὸν, ἀφίκετο
 πρὸς Κράλην, ἅμα μὲν ἐνδεικνύμενος ὡς τὰ πράγματα αὐτῷ 15
 ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροίη, ὡς καὶ τῶν συγκλητικῶν ἤδη βασιλέως
 πρὸς αὐτὸν ἀφισταμένων· ἅμα δ' ἐν' ἐφελκυσῆται καὶ δι'
 αὐτοῦ πρὸς τὸ παρεῖναι καὶ αὐτὸν πανστρατιᾶ καὶ συμμα-
 χεῖν. ἐδεδίει γὰρ μὴ, βασιλέως ἐπελθόντος, ἀδύνατος ὢν ἀν-

B θίστασθαι αὐτὸς, διαφθαρῆ καὶ ἀπόληται καταπολεμηθεῖς· 20
 καὶ ἐπεισέ γε ὑποτιθέμενος· ὡς ἂν ἐλθόντες αὐτοὶ στρατοπε-
 δεύσωνται ἐν Θεσσαλονίκῃ, αἱ μὴπω προσκεχωρηκῦναι τῶν
 ἐσπερίων πόλεων ἀπογνοῦσαι τὴν ἐκ βασιλέως ἐπικουρίαν,
 ὀρώσασί τε ἤδη αὐτοὺς τὰ ἔμπροσθεν αὐτῶν πολέμῳ κτωμέ-

custodiret: et verbō quidem imperatori eas servaret, re autem vera in amicum Sphranzen huius tutelae gratiam conferret: traditque diplomate, quo oppidulorum Sosci, Deures, Staridorum, et Chlereni praefectus declarabatur, Didymoticho eum mature dimisit: ipse post dies paucos, quot Sphranzen velut per inducias ante facinoris aggressionem consumpturum putabat, lento itinere Thessalonicam petiit. Ad Sphranzen praefecturae iam potentem Syrgiannes continuo mittit qui eum ad defectionem sollicitent. Is ira ingenti in imperatorem, et antiqua iam in Syrgiannem benevolentia simulata, sancito foedere, statim se cum illo coniungit. Qua coniunctione Syrgiannes mirum in modum gavisus cum eodem ad Cralem proficiscitur: tum ut ostenderet rem belle procedere, (utpote iam etiam consiliariis imperatoris ad se transeantibus) tum ut per eum commotus omnibus copiis suis bello interesset. Metuebat siquidem ne superveniente imperatore, cum ad resistendum haud satis valeret, victus cum suis periret. Et persuasit, monuitque, si profecti apud Thessalonicam castrametarentur, occidentales urbes, quae se nondum dedissent, auxilium imperatoris desperantes, cernentesque ipsos Syrgiannem et Cralem ante se positas urbes iam armis domuisse, inter-

νοὺς, αὐτοὶ ἔναπειλημένοι μέσοι προσχωρήσουσιν εὐθέως. A. G. 1330
καὶ παραλαβόντες αὐτὸν πανστρατιᾷ ἐλθόντες, ἐστρατοπεδεύ-
σαντο παρὰ τὸν Ἄξιον ποταμὸν. καὶ ὁ βασιλεὺς διὰ Μακε-
δοῦνίαν μέρος τῆς Ῥωμαίων ἐπαγόμενος στρατιᾶς, (οἱ πλείους
5 γὰρ εἶναι ἐν παρασκευαῖς ἦσαν διὰ τὸ ταχεῖαν γεγενῆσθαι τὴν
στρατείαν,) μεταξὺ Θεσσαλονίκης καὶ Ῥεντίνης φρουρίου τι- V. 223
νὸς, ὃ παρὰ τῇ Βόλβῃ λίμνῃ κεῖται ἐπὶ λόφου ἰδρυμένον, C
ἐστρατοπέδευσεν ἐν χωρίῳ τινὶ τῶν Κρητῶν προσαγορευομέ-
νω, ὅτι στρατιὰ ἐκ Κρήτης αὐτὸ κατόικον δι' αἰτίαν τινὰ
10 ἐκ τῆς νήσου ἀναστάντες. ἐκεῖσε δὲ ἐστρατοπεδευμένῳ ἠγγέλ-
λετο ὑπὸ τινος δρόμῳ πρὸς τὴν ἀγγελίαν ὠρημένην, ὡς πε-
ρὶ τὴν Σερμυλίον πόλιν, πάλαι μὲν ὠκισμένην, νυνὶ δὲ ὑπὸ
τινος ὡς εἴκοι πολέμου κατεσκαμμένην, μεταξὺ Παλλήνης
καὶ Ἄθω, ἐξήκοντα προσέσχοι νῆες Περσικαί, καὶ τὰ ἐκεῖσε
15 χωρία πορθοῦσιν ἀποβάντες. τὸν μέγαν δὲ δομέστικον με-
τακαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς, περὶ τῆς στρατιᾶς ἐπυνθάνετο τῆς
ἐκεῖ ἐστρατοπεδευμένης, εἰ ἀρκοῦσα πρὸς τὴν τῶν βαρβάρων
δοκοίη συμπλοκήν. ὃ δ' ἔφασκεν, ἀκριβῶς μὲν οὐδὲ αὐτὸς τὸν D
ἀριθμὸν εἰδέναι. διὰ γὰρ τὸ ἐγγὺς Θεσσαλονίκης ἤδη γεγενῆ-
20 σθαι πολὺ προσεῤῥυηκέναι αὐτῇ στρατιᾶς πορισμοῦ τῶν ἐπι-
τηδείων ἕνεκα· παρήνει δὲ εἰ καὶ αὐτῷ βέλτιον δοκοίη, τὴν
οὐσαν παραλαβόντι στρατιάν, τῆς πρὸς Πέρσας φερούσης
ἔχασθαι ὁδοῦ· ὡς αὐτοῦ τάχιστα ἐκ τῶν παρακειμένων χω-

3. τὸν Ἄξιον. Ad oram MS. τὸν νῦν Βαρδάριον καλούμενον,
ἢ μᾶλλον Βιστριτίζα, id est, quem Bardarium dicunt, seu poti-
us Bistrizam. Ceterum legitur et Ἄξειός. Vide Gregoram lib.
8. ED. P. 13. μεταξὺ Παλλήνης. Ad oram MS. τῆς Κασαν-
δρείας, id est, quae nunc Cassandria dicitur. ED. P.

clusas in medio statim se dedituras. Crale igitur cum totis copiis
assumpto, iuxta flumen Axium castra ponunt. Imperator per Mace-
doniam adducens partem exercitus (propter festinatam quippe expe-
ditionem plures adhuc se comparabant) inter Thessalonicam et Rhe-
tinen castellum quoddam, iuxta Bolben paludem in colle situm, ca-
strametatur, in loco Cretensium appellato, quod illic e Creta insula
nescio quam ob causam, pulsī milites habitaverant. Ibi a quodam
curriculo ei nuntius perfertur, prope urbem vetustam Sermyliorum,
nunc bello ut apparet subversam, inter Pallenen et Atho Persas
sexaginta navibus appulsos, agro vastitatem inferre. Advocato igitur
magno domestico, de praesenti copia percunctatur, num ad conflu-
endum cum barbaris sufficiat. Negat ille explorare se nosse quanta
sit: nam quia Thessalonicae iam appropinquarint, ob facilitatem
commicatus frequentes affluxisse. Hortabatur igitur ut, si placeret,
viam contra Persas capesseret, quod e locis adiacentibus brevissimo

A. C. 1330 **ορίων συλλέξοντος καὶ ἑτέραν ἀρκοῦσαν πρὸς τὸ ἔργον. Ἐπί-**
θετο μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς εὐθύς, καὶ τῆς πρὸς Πέρσας εἶχετο
ὁδοῦ. ὁ δὲ ὡς μάλιστα ἐνῆν, ὕξέως ἀθροίσας στρατιάν, συν-
έμιξε τῷ βασιλεῖ καὶ μετὰ μέσσην ἡμέραν καθ' ἃ οἱ Πέρσαι
ἐληΐζοντο ἐγένοντο χωριά. καὶ γενομένης αὐτόθι συμβολῆς, 5
ἐπιπολὺ μὲν ἀντέσχον οἱ Πέρσαι διὰ τὸ δυσπρόσοδα εἶναι
τὰ χωριά καὶ ὑλώδη ἐφ' ἃ ἐγεγένητο ἡ μάχη· ὅπερ οὐκ ὀλί-
γον συνεβάλλετο στρατιᾷ τῇ Περσικῇ οὔση πεζῇ. τέλος δὲ
P. 279 κατὰ κράτος νικηθέντες διεφθάρησαν, οἱ μὲν ἀλόντες ζῶντες,
οἱ δὲ πεσόντες παρὰ τὴν μάχην· ὅσοι δὲ εἰς τὴν ὕλην ἠδυνή- 10
θησαν διαφυγεῖν, ἐς τὴν ὑστεραίαν γενόμενοι παρὰ τὰς ναῦς
τὰς ἑαυτῶν, τὰς μὲν λοιπὰς ἀπάσας ἐνέπρησαν πυρὶ· δύο δὲ
πληρώσαντες (μόνοι γὰρ τοσοῦτοι ὑπελείποντο) ἀνεχώρησαν
ἐπ' οἶκον. Ῥωμαίων δὲ κατὰ τὴν μάχην ἔπεσον μὲν ὀλίγοι,
τραυματῖαι δὲ ἐγένοντο καὶ ἄνθρωποι καὶ ἵπποι πλείστοι. 15
ἐκεῖθεν δὲ ὁ βασιλεὺς εἰσελθὼν εἰς Θεσσαλονίκην, ἠγλίστατο
ἐκεῖ ἐφ' ἱκαναῖς ἡμέραις. Συργιάννης δὲ ἀπὸ τοῦ στρατο-
πέδου τῶν οἰκειῶν ἕξ παραλαβὼν καὶ Σφραντζήν, τριάκοντα
B καὶ αὐτὸν ἐπαγόμενον τῶν οἰκετῶν, εἰς ποταμὸν τινα οὐ τῶν
ἀενάων Γαλυκὸν ἠνομασμένον οὐ μακρὰν Θεσσαλονίκης ῥέ- 20
οντα, ῥᾶστώνης ἦλθε χάριν καὶ παραψυχῆς. Σφραντζῆς δὲ
αὐτὸν μόνον ἤδη ἀναπειλημένον, καὶ τὸ μὲν συλλαμβάνειν
οὐ μάλιστα ὄν εὐχερὲς, (ἐδεδίει γὰρ μὴ αἰσθήσεως γενομέ-
νης ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀπόλλωνται διαφθαρέντες) ῥᾶστον δὲ

tempore aliam manum, quanta rei sufficeret, collecturus esset. Paret actutum imperator, in Persas viam molitur. Domesticus quam potest celeriter ad eum milites congregat: ac secundum meridiem ubi in ea ipsa loca devenerunt, quae Persae depopulabantur, commisso proelio hostes diu se defenderunt: propterea quod ea regio propter nemorum densitatem difficile habebat aditus: id quod Persis, cum essent pedestres, non parum proderat. Tandem vi summa victi, partim ceciderunt, partim capti sunt. Quotquot autem in silvas se abdere potuerunt, postera luce ad naves suas reversi, reliquis inflammatis, duas compleverunt (tot enim de praedonibus illis tantummodo restabant) ac domum properarunt. Romanorum pauci desiderati; plurimi et milites et equi vulnerati. Idem imperator Thessalonicam ingressus, dies ibi complures agitavit. Syrgiannes cum sex de suo exercitu assumptis, et Sphranze, quem et ipsum triginta comitabantur, ad fluvium quemdam non perennem, Galycum vocabulo non procul a Thessalonica, animi levandi accessit. Sphranzes solum iam et interceptum videns, eumque comprehendere, haud esse facile (quod timeret, ne si id in castris sentiretur, cum suis sibi pericundum esset) trucidare autem facillimum, imperatoriae praeceptionis

τὸ ἀποκτείνειν, τῶν βασιλέως παραινέσεων ἀμνημονήσας, τοῖς A.C. 1330
 τε αὐτῇ συνοῦσι περὶ τοῦ ἀποκτείνειν Συργιάννην κρούφα δι-
 αλεχθεῖς καὶ πείσας, (πρότερον γὰρ οὐδέπω οὐδενὶ τὴν βου-
 λὴν κατάδηλον ἦν πεποικῶς,) ἀποκτείνουσί τε αὐτὸν ἀγνοή-
 5σαντα τὴν ἐπιβουλήν, καὶ φεύγοντες ἤκον εἰς Θεσσαλονίκην. C
 βασιλεὺς δὲ ἐμέμψατο μὲν Σφραντζὴν τῆς μικροψυχίας· μάλ-
 λον γὰρ ἠβούλετο δεσποῦν ἀγαγεῖν ζῶντα Συργιάννην ἢ ἀ-
 ποκτείνειν· ἐπεὶ δὲ ἀναλῦσαι τὰ γεγενημένα οὐκ ἔνῃν, τὸν μὲν
 φόνον ἐλογίζετο τῇ ἀνάγκῃ τῇ ἀπὸ τῶν πραγμάτων, αὐτὸν δὲ
 10 ἡμίβετο καὶ τοὺς συνόντας τῆς τε εὐψυχίας ἕνεκα καὶ τόλ-
 μης, καὶ τοῦ σφᾶς αὐτοὺς προδήλοις κινδύνοις ἐμβαλεῖν ὑπὲρ
 αὐτοῦ· καὶ Σφραντζὴν μὲν τῇ τοῦ μεγάλου στρατοπεδάρχου
 τετίμηκεν ἀξία· προσόδους τε παρέσχεν ἐτησίους ἐκ χωρίων
 ἀναλόγως, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὡς ἕκαστοι. Κράλης δὲ ἐπεὶ
 15 ἐπέθετο πεσόντα Συργιάννην, πέμψας μὲν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ
 στρατόπεδον ἐμπνέοντα ἔτι· ἀποθανόντα δὲ μετὰ μικρὸν ἐ-D
 θρήνησέ τε ἐφ' ἱκανὸν ὡς ἄνδρα φίλον, καὶ ἔθαψε μεγαλο-
 πρεπῶς. πρεσβείαν δὲ εἰς βασιλέα πέμψας, σπονδὰς ἔθετο V. 224
 πρὸς αὐτὸν εἰρηνικὰς καὶ συμμαχίαν, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν
 20 οὐ μακρὰν Θεσσαλονίκης παρὰ τὸν Γαλυκὸν ποταμὸν συγγε-
 νόμιοι τῇ βασιλεῖ, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν οἰκίαν. πόλεις δὲ
 ὅσαι πρότερον ἐγένοντο ὑπὸ Συργιάννην, πεσόντος αὐτοῦ, συγ-
 γνώμην παρασχομένου βασιλέως καὶ ἀμνηστίαν τῆς ἀποστα-
 σίας, προσεχώρησαν ἐκοῦσαι πάλιν. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρό-

immemor, cum satellitibus de nece Syrgianni afferenda secreto col-
 loquitur. Quibus persuasis (nondum enim consilium suum cuiquam
 aperuerat,) hominem huiusmodi insidiarum prorsus ignarum interfici-
 unt, et Thessalonicam perfugiunt. Imperator Sphranzen ut imbel-
 lem castigat: malebat enim vivum et vinctum potius ad se perducī,
 quam iugulari. Sed quoniam facta infecta nequibant fieri, caedem
 rerum necessitudini adscribens, ipsi et administris eius ob imper-
 territam animi fortitudinem, et quod se periculis manifestis pro ipso
 obiecissent, gratiam rependit. At Sphranzen quidem magni strato-
 pedarchae dignitate condecoravit, reditusque respondentes e certis
 locis in annos singulos illi destinavit: ceteros quoque, unumquem-
 que pro persona et merito muneravit. Crales Syrgiannem percus-
 sum in castra adhuc spirantem deportandum curavit. Paulo post
 extinctum diu ut amicum deslevit, et splendide funeravit, missisque
 legatis, foedus et societatem cum imperatore pepigit: et die altero,
 haud procul a Galycō flumine cum eodem sermone collato, domum
 rediit. Urbes quotquot sub Syrgianne fuerant, eo caeso, veniam et
 ἀμνηστίαν ab imperatore consecutae, ad illius auctoritatem et obe-
 dientiam redierunt. Sub idem tempus etiam Ungrorum princeps,

- A. C. 1336 *ουος και ὁ τῶν Οὐγκρων ἄρχων, ὃν ῥῆγμα καλεῖν οἶδεν ἡ Λα-
τῖνων φωνή, στρατιᾷ μεγάλη ἐστράτευσεν ἐπὶ Κράλην, περὶ
γῆς ὄρων πρὸς αὐτὸν διενεχθεῖς· δείσας δὲ ὁ Κράλης μὴ
ἀδύνατος εἶη ἀμύνεσθαι αὐτὸν, πρεσβείαν ὡς βασιλέα πέμ-
P. 280 ψας, ἤτειτο συμμαχίαν. ἤσθεις δὲ ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν πρε-5
σβείαν, στρατιὰν ἀπολεξάμενος πολλὴν τε καὶ ἀγαθὴν, ἔπεμ-
ψεν εἰς Κράλην συμμαχίαν. ὁ ῥῆξ δὲ Οὐγκρίας, ἐπεὶ ἐγένε-
το ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ καὶ Τριβαλῶν ἀρχῆς, πρὶν εἰς τὴν
πολεμίαν ἐσβαλεῖν, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν οἰκείαν. λόγος δὲ ἦν
ὡς πυθόμενος ἐκ βασιλέως ἦκειν συμμαχίαν ἀνεχώρησεν· εἰ-10
τε δὲ τούτου ἕνεκα εἶτε καὶ ἑτέρου τινός, ἔμεινεν ἐν ἀδήλω.
καὶ ὁ Κράλης δὲ τῆς αὐτῆς ἕνεκα αἰτίας οἰόμενος ἀνακεχωρη-
κέναι ῥῆγμα, βασιλεῖ τε ὁμολογεῖ χάριτας πολλὰς, καὶ τοὺς
B στρατηγούς ἅμα καὶ τὴν στρατιὰν δώροις φιλοφρονησάμενος
ἀξίως, χαίροντας ἀπέστειλεν εἰς τὴν οἰκείαν. καὶ ὁ βασιλεὺς 15
τὸ ἔτος ἐκεῖνο διεχείμασεν ἐν Θεσσαλονίκῃ.*
- A. C. 1331 *κς. Ἄμα δὲ ἦρι ἀρχομένῳ γράμματα ἦκε βασιλεῖ ἐκ
C Βυζαντίου ἀγγέλλοντα, ὡς δύο τῶν παρὰ Μυσοῖς δυνατῶν,
Ῥαξίνας ὁ πρωτοβεστιάριος καὶ Φίλιππος ὁ λογοθέτης, πρὸς
τὴν βασιλεύουσαν αὐτῶν τοῦ Μιχαὴλ γαμετῆν, θείαν οὖσαν 20
Κράλη τοῦ Στεφάνου, διαστασιώσαντες ἐξήλασαν τῆς ἀρχῆς·
καὶ αὐτὴ μὲν φεύγουσα ἅμα τέκνοις, πρὸς Κράλην τὸν ἀδελ-*

17. ἅμα δὲ ἦρι. Ad oram MS. adscriptum erat: ταῦτα πρὸ τῶν
εἰρημένων περὶ Συργιάννη συνέβη, id est: Haec prius acciderunt
quam quae de Syrgianne supra memorata sunt. Quod ita vide-
tur ex libb. 9. et 10. Nicephori Gregorae. ED. P.

quem Latina lingua regem nominat, magno cum exercitu Cralem, quicum ei de finibus erat controversia, appetivit. Formidans Crales, ne se adversus illum tueri non posset, imperatorem subsidium per legatos rogavit. Qua petitione delectatus imperator delectu confecto, ingens et animosum agmen confecit, eique auxilio misit. Ungriae autem rex, cum in confiniis regni sui ac Triballorum tenderet, priusquam in hostilem regionem irrueret, propter submissas Triballo ab imperatore copias (ut fama fuit) converso itinere domum rediit: quod utrum hac, an alia de causa fecerit, incompertum mansit. Crales certe idcirco eum abiisse ratus, imperatori summas gratias egit: et duces exercitumque dignis donis humaniter donatos, domum lactabundus remisit. Imperator illius anni hiberna Thessalonicae egit.

26. Ineunte vere, Byzantio accipiuntur literae, duos Moesorum dynastas, Rhaxinam protovestiarium, et Philippum logothetam, reginam suam, defuncti Michaelis uxorem, et Crales Stephani materteram,

φιδούν ἦκει. ἐκεῖνοι δὲ ἅμα καὶ τοὺς ἄλλους πείσαντες δυνα-Α. C. 1331
 τοὺς τῶν Μυσῶν, τὸν ἀδελφιδούν τοῦ προβεβασιλευκότος
 Μιχαήλ, Ἀλέξανδρον τὸν Στρεαντζιμήρου ἀπέδειξαν βασιλέα
 ἑαυτῶν· ὃς ἅμα τῷ ἐγκρατῆς γενέσθαι τῆς ἀρχῆς τὴν τε
 5 στρατιάν ὅση ἦν Μυσοῖς παραλαβὼν, καὶ ἐκ Σκυθῶν κατασυμ-
 μαχίαν οὐκ ὀλίγην, ταῖς πρότερον ἐπεστράτευσε πόλεσι προσ-
 χωρησάσαις βασιλεῖ· καὶ πλὴν Μεσημβρίας τὰ μὲν τῶν
 ἄλλων τοῖς ὅπλοις, τὰ δὲ παρεστήσατο ὁμολογία. τοιαῦτα δὲ
 10 πυθομένῳ βασιλεῖ, οὐκέτι ἀνεκτὸν ἐδόκει μένειν ἐν Θεσσα-
 ιολογίῃ· ἀλλ' ἄρας ἐκεῖθεν, εἰς Βυζάντιον ἀφικνεῖται. καὶ
 πρῶτα μὲν Συναδηρὸν τὸν πρωτοστράτορα εἰς Μεσημβρίαν
 ἀρχοντα ἐκπέμπει· δείσας μὴ καὶ Μεσημβριανοὶ ἄχρῳ ἂν ἡ
 στρατιὰ ἀποσταῖεν παρασκευασθῆ. ἐκέλευέ τε εἰς Βυζάντιον
 ἀθροῖζεσθαι τὴν στρατιάν· καὶ αὐτὸς παρεσκευάζετο ὡς τοῖς
 15 Μυσοῖς πολεμησεῖον. μεταξὺ δὲ παρασκευαζομένον, ἡγγέλλε-
 το ἐκ τῆς ἑω, ὡς στρατιὰ Περσῶν εἶη παρεσκευασμένη ἐπι-
 θέσθαι Νικομηδεῦσι. Νικομήδεια δὲ ὅπλοις μὲν ἀνάλωτος ἦν
 καὶ βία χειρῶν, τειχῶν τε καρτερωτάτων περιβολῆ καὶ τῇ
 ἄλλῃ τοῦ τόπου φύσει εὐφυῶς πρὸς ὀχυρότητα ἐχούση· ἐδε-Ρ. 281
 20 οδίει δὲ τὴν ἔνδειαν τὴν ἐκ τοῦ σίτου. ὃ δὴ καὶ οἱ βάρβαροι
 συνιδόντες, τῶν τειχῶν μὲν ἡμέλουν ὡς ἀναλώτων ἐσομένων
 ἐκ τειχομαχίας, τῆς παρόδου δὲ ἐσπούδαζον κρατῆσαι, δι'
 ἧς ἐτρέφετο ἡ πόλις. καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ ὁμοίως ὅ,τι διανο-
 οῦνται οἱ βάρβαροι σαφῶς εἰδὼς, διὰ σπουδῆς ὑπάσης τρο-

regno per seditionem expulisse: quae cum liberis ad Cralem sororis
 suae filium se contulit. Illi et aliis Moesorum principibus in suam
 sententiam adductis, Alexandrum Stranzimero et Michaelis sorore
 natum, regem sibi legunt. Is simul ac regnum inivit, quidquid erat
 in Moesia copiarum, adiuneto praeterea Scytharum non exiguo nu-
 mero, contra civitates, quae se imperatori tradiderant, eduxit; ac
 praeter Mesembriam alias armis, alias deditioe occupavit. Haec
 ut ad imperatorem perlata sunt, Thessalonicae minime haerendum
 censens, Byzantium discessit. Principio protostratorem Synadenum
 Mesembriam pro praefecto mittit: timens ne et Mesembriani, dum
 exercitus cogitur, deficerent. Copias Byzantium congregari iussit,
 et ipse ut in Moesos pugnaturus se comparabat. In ipso belli appa-
 ratu fit certior, Persarum copias ad Nicomediam adorandam paratas
 esse. Quae urbs manu et armis inexpugnabilis, moeniumque firmis-
 simorum ambitu et reliqua ipsius loci natura munitissima, frumento
 et cetero commeatu haud abundabat. Quo perspecto barbari muris
 desperatis vias nitebantur obsidere, quibus cibaria in urbem impor-
 tabantur. Imperator exploratum habens, quid illi conarentur, omni-
 modis vicissim laborabat, ut premente barbaro Nicomediensibus ali-

A. C. 1331 φὴν παρέχειν Νικομηδεῦσιν ἐπιόντων τῶν βαρβάρων ἐποιε-
 το· ὡς εἰ τοῦτο παρή, ῥᾶστα τὴν λοιπὴν οἰσόντων πολιορ-
 κίαν. καὶ τότε οὖν πυθόμενος ἐστρατοπεδεῦσθαι τοὺς βαρ-
 βάρους παρ' αὐτὴν, τῆς μὲν κατὰ τῶν Μυσῶν ἡμέλει εἰσβο-
 B λῆς· στόλον δὲ ἐξαρτυσάμενος ἔκ τε τριήρων καὶ φορτίδων νεῶν 5
 ἑτέρων, στρατιάν τε ἐνθέμενος καὶ σῆτον, ἔπλει ἐπὶ Νι-
 κομηδείαν. πρὶν δὲ καταῖραι, οἱ βάρβαροι αἰσθόμενοι, σκηρὰς
 ἀναλαβόντες καὶ τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν, ἀνεχώρουν εἰς τὴν οἰ-
 κίαν, δεισαντες τὴν βασιλέως ἔφοδον. Ὀρχάνης γὰρ αὐτῶν
 ὁ σατράπης ἔτι οὐ παρῆν. ἀπόβασιν δὲ ποιησάμενος ὁ βασι- 1
 λεὺς καὶ Νικομηδέας λόγοις τε καὶ ἄλλαις φιλοφροσύναις ἐ-
 πιρῶσας, τὸν τε σῆτον παρασχὼν, ἠϋλίσατο ἐκεῖ ἐπὶ δυσὶν
 ἡμέραις. ἅμα δὲ ἔφ' εἰς τὴν τρίτην παντὶ τῷ στόλῳ ἐπανέ-
 πλεεν εἰς Κωνσταντίνου. καὶ διατρίψας ἐν αὐτῇ ἡμέρας οὐ
 πολλάς, ἐπεὶ καὶ ἡ στρατιὰ πᾶσα ἤδη παρῆν, καὶ ὅσα ἔδει 1
 C ἐπεπόριστο, ἄρας ἐκ Βυζαντίου, οὐ πολλαῖς ὕστερον ἡμέ-
 ραις ἐσέβαλεν εἰς τὴν Μυσίαν καὶ ἐδήλωσέ τινα αὐτῆς· ὑ-
 περβάς τε τὸν Αἴμον, τὰ μὲν ἄλλα πολιόμενα ὅσα ἦν καὶ
 πρότερον ἔχων, παρεστήσατο ὁμολογία πάλιν· Ἀγχιάλος δὲ
 ἔτι ἐφρουρεῖτο παρὰ τῶν Μυσῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ὁ τῶν 2
 Μυσῶν βασιλεὺς, αἰσθόμενος τὴν βασιλέως εἰσβολὴν, ἐβόη-
 θει κατὰ τάχος πανστρατιᾶ ἄγων τοὺς Μυσούς. καὶ ἐλθὼν
 ἐστρατοπεδεύσατο παρὰ τὸ Ἄειτον, οὐ πολὺ ἀπέχων βασιλέ-
 ως παρὰ τὸ Ῥωσόκαστρον ἐστρατοπεδευμένον· πλὴν ὅτι στε-
 νή τις καὶ ἀπόκροτος δίοδος τὰ στρατεύματα ἀμφοτέρω διεῖρ- 2

menta submitteret: quibus suppeditantibus, deinceps eos obsidionem commodissime toleraturos confidebat. Cum itaque didicisset hostes prope urbem castra constituisse, expeditione in Moesos omissa, classeeque ex triremibus et onerariis adornata, et militibus commeatuque impositis, Nicomediam solvit. Sed antequam portum subiret, barbari eius adventu cognito prae formidine correptis tentoriis et impedimentis, Orchane eorum duce nondum praesente, in sedes suas reverterunt. Excscendens imperator Nicomedienses tum alloquio, tum omni genere humanitatis confirmavit, et commeatu eos impertivit, mansitque apud eos biduum. Die tertio in ipso lucis primordio Constantinopolin cum tota classe remeavit: unde diebus haud ita multis, exercitu iam praesente, et necessariis instructus omnibus, in Moesiam irrupit, ac loca quaedam devastavit: Haemumque praeteregressus, alia quidem oppidula, quae prius habuerat, per deditionem recepit; Anchialum autem adhuc Moesi praesidiarii tuebantur. Alexander siquidem Moesorum rex imperatoris impressionem sentiens, cum exercitu quantus erat ad arcendum accurrit, iuxtaque Actum non procul ab imperatore, qui apud Rhosocastrum tendebat,

γεν· ἦν φθάσας ὁ Ἀλέξανδρος, ἐφρούρει πέζην ἐπιστήσας A.C. 1331
στρατιάν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο Ἀλέξανδρον ἐγγὺς ἐστρα-
τοπεδευκέναι, ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα ἐῶ ἐκέλευεν ὀπλιζέσθαι
τὴν στρατιάν· καὶ ἐπειδὴ ἦσαν ὀπλισμένοι, παραλαβὼν αὐ-
5 τοὺς ὡς μάχην παρατεταγμένους, ἐγγὺς τῆς διόδου ἦλθεν,
ἣ παρὰ Ἀλεξάνδρου ἐφρουρεῖτο, καὶ προῦκαλεῖτο ὡς ἐς μά-
χην τοὺς Μυσοὺς. προσβάλλειν γὰρ αὐτῶν τῷ στρατοπέδῳ
οὐκ ἔνῃν διὰ τὴν διόδον οὖσαν τραχεῖαν καὶ στενὴν καὶ φρου-
ρουμένην ὑπ' αὐτῶν. διημερεύσας δὲ ἐκεῖ ἐν ὀπλοῖς, ἐπεὶ
10 οὐδείς ἀντεπεξῆει, εἰς τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον πάλιν ἐπανήλθε.
καὶ ὑστερον ἡμέραις οὐ πολλαῖς πάλιν ἤκεν ἄγων ὀπλισμένην
τὴν στρατιάν ἐπὶ τὴν μάχην, καὶ διημέρευσεν ὥσπερ καὶ
πρότερον πρὸς τῶν στενῶν τὰς εἰσβολάς. Μυσοὶ δὲ οὐδ' οὐ-
τως ἐτόλμησαν εἰς τὴν εὐρυχωρίαν ἐξελθόντες ἐκ τοῦ ἴσου
15 διαγωνίσασθαι πρὸς βασιλέα. ὁ δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ P. 282
οἰκεῖον πάλιν ἐπανέζευξε καταπλήξας τῇ τόλμῃ τοὺς βαρβά-
ρους. Ἀλέξανδρος δὲ ὄρων ἤδη ἀδύνατος ὢν ἐκ παρατάξεως
ἀντιστῆναι βασιλεῖ, πρεσβείαν πέμψας διελέγετο περὶ εἰρήνης.
ἠξίου τε ἔχοντας ἐκάτερον ἢ ἔχουσι, πολέμον ἀποσχέσθαι.
20 βασιλεὺς δὲ οὔτε πολέμον ἔφασκεν αὐτὸς ἄρξαι, οὔτε ἀπο-
στερεῖσθαι τινὰ τῶν Μυσοῦς διαφερόντων· ἀλλ' ἀδικούμενος
ὑπ' αὐτῶν πολέμον ὑπαρχόντων, ἀμύνεσθαι τε ἀναγκαίως,
καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀφηρημένα ἀνασώζεσθαι. ἀποστερεῖσθαι
δὲ ἔτι Ἀγχιάλου, ἦν εἰ ἀπολήψεται, σπονδὰς θέσθαι ἔτοιμος
25 εἶναι πρὸς αὐτοὺς εἰρηνικὰς· καίτοι γε ἐχρῆν εἰ φιλόνομικος ἦν

castra locat, angusto quodam et aspero transitu ambos exercitus di-
rimente: quem Alexander peditibus aliquot ibi dispositis custodire
occuparat. Imperator Alexandrum in vicino castra metari intelligens,
postridie diluculo suos capere arma iussit. Armatos deinde veluti pu-
gnaturos, et per acies digestos, ad transitum illum deduxit, ac Moe-
sos ad manum conserendam provocavit. Nam quia transitus ille sale-
brosus et arctus erat, et ab ipsis servabatur, in castra irrumperе
commode nequibat. Toto igitur die ibi transacto, quia nemo hosti-
um contra exibat, in sua castra pedem retulit: paucisque diebus in-
structis ad proelium militibus rediit, ac eodem modo ad introitum
angustiarum die quam longa est constitit, cum Moesi ne tum quidem
in planitiem se dare foras, et aequo campo lacessere Martem auderent.
Imperator itaque perterrefactis audacia sua barbaris, ut antea castra
subiit. Alexander cernens, si acie congregaretur, fore imparem, per
legatos oravit, ut facta pace, sua uterque retineret. Respondit im-
perator, neque se priorem arma movisse: neque quidquam Moesis
abstulisse: verum ab ipsis prius lacessitum, compelli resistere et
ablata recuperare. Insuper Anchialum sibi eripi, qua reddita, pa-

A.C. 1331 καὶ ἀπαραίτητος πρὸς τὰς ἀντιδόσεις, πᾶσαν ἐπιδείξασθαι
 Βσπονδὴν, ὥστε καὶ αὐτὸν ἐκ τῶν αὐτοῖς διαφερόντων τινὰ
 κήσασθαι πολέμῳ. διὰ δὲ τὸ τὰ στρατεύματα ἀμφοτέρω τῆς
 V. 226 αὐτῆς ἔχεσθαι θρησκείας· ἄλλως θ' ὅτι καὶ ἡ εἰρήνη παντὸς
 πολέμου εἶναι δοκεῖ αἰρετωτέρα, μᾶλλον αὐτὴν αἰρεῖσθαι, εἴ
 τὰ οἰκεῖα μόνον ἀπολήψεται. Ἀλέξανδρος δὲ ἰσχυρίζετο ἀδι-
 κεῖν οὐδὲ αὐτὸς Ἀγχιάλον τε γὰρ καὶ τὰ ἄλλα πολίσματα, ἃ
 ἦν ἀφηρημένος, οὐ Ῥωμαίοις προσήκειν μᾶλλον ἢ Μυσοῖς.
 τοῖς γὰρ πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκόσιν ἐξ ἱκανοῦ εἶναι ὑποχέ-
 ρια τοῦ χρόνου. διὸ καὶ μᾶλλον βασιλέα ἀδικεῖν πρὸς οἷσι
 C ἀφῆρηται ἀπαιτοῦντα καὶ Ἀγχιάλον. βασιλέως δὲ ἀποκρινα-
 μένου μὴ δεῖν τὴν ἀδικίαν ἐν δικαιώματος ποιεῖσθαι λόγῳ,
 μηδὲ ὅτι ἐπὶ χρόνον ἀπεστέρησαν, οἶεσθαι διὰ τοῦτο δίκαιον
 εἶναι καὶ διηνεκῶς ἀποστρεφεῖν. τὰς γὰρ τοιαύτας πόλεις οὐ
 μόνον ἄνωθεν ἐκ παλαιοῦ ὑπηκόους Ῥωμαίοις εἶναι, ἀλλὰ
 καὶ αὐτῶν τὰς πλείους ὑπ' αὐτῶν τε ἐκτίσθαι καὶ κατοικεῖσθαι
 ἀποικίας πεπομφότων· οὐπω δὲ χθὲς καὶ πρώην ὑφ' ἑαυτοῦς
 πεποιῆσθαι Μυσοῦς ἐκ τῶν Σφεντισθλάβου τοῦ βασιλέως χρό-
 νων, ὅς ἦν τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν γεγαμηκῶς, τοῦ πρὸς Κατε-
 λάνους καὶ Πέρσας τοῖς Ῥωμαίοις πολέμου κεννημένον· ὅς
 D πλεῖστα δὴ ἐκάκωσε τὰ πράγματα αὐτοῖς, δι' ὃν οὐδὲ ταῦτα
 ἀνασώσεσθαι ἠδυνήθησαν ἐξ αὐτῶν. νυνὶ τε αὐτὸν ἀδικεῖν
 D οὐδὲν, ἀλλὰ τὰ τε ὄντα ἔχειν καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀπαιτεῖν, ἃ

20. πολέμου. Sub Andronico seniore, de quo bello Gregoras in
 7. Obit autem Sphentistlabus, qui Sphendosthlabus, eodem anno,
 quo in iuniorum Andronicum anathema pronuntiatum est. ED. P.

cem foedere firmaturum. Atqui oportuisse, si in rebus suis pertinax
 et implacabilis esset, nervos omnes ad par pari referendum intende-
 re, et armis sibi vicissim quaedam de illorum rebus vindicare. Quo-
 niam vero utrique eandem religionis sanctitatem colant, et pax
 cuilibet bello praeponderet, ipsam se bello huic antepouere: modo
 sua sibi restituantur. At Alexander, nec se iniuste agere: Anchialum
 enim ceteraque oppidula, quae adempta sibi quereretur, non
 Romanis potius quam Moesis deberi: nam regibus antecedentibus
 perdiu subdita fuisse. Idcirco imperatorem esse iniurium, qui prae-
 ter ea quae abstulerit, etiam Anchialum postulet. Tum imperator,
 iniustitiae non imponendum nomen iustitiae: neque quia ad tempus
 alios spoliaverint, ideo existimandum licere perpetuo spoliare. Has
 urbes non solum ex antiquo tempore Romanorum ditione contineri;
 sed etiam complures earum ab ipsis esse conditas, deductasque col-
 onias. Moesis vix heri et nudius tertius eas sub imperium suum
 redegisse, a regno Sphentisthlabi sororis suae mariti videlicet, dum
 Romanis cum Persis, et Catalanis bellum esset, qui rex Romanos
 vehementer afflixerit: propter quem haec ipsis tum extorquere non

εἰ μὲν εἰρήνης ἐπιθυμοίη ἀποδιδόναι· εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' αὐτὸν γε A.C. 1331
 μὴ δύνασθαι προέσθαι, τρῶπῳ δὲ παντὶ πειράσεσθαι διασώζειν
 τὴν ἀρχὴν, ὃ Ἀλέξανδρος, (ἐπεὶ ἐγγὺς ἐστρατοπεδεύοντο ἀλ-
 λήλων καὶ δι' ἐλαχίστου τὰς ἀποκρίσεις ἐποιοῦντο,) οὐκ ἔφα-
 50σε δεῖν περὶ ἀρχῆς τινα διαλεγόμενον ἀποδειξέσει χρῆσθαι
 καὶ λόγοις πιθανοῖς, ἀλλ' ὄπλοις καὶ χειρὶ βιαιοτέρῳ τὰ δί-
 καια βραβεύειν. οἷς καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ ὑπερέχοντος χρώμε-
 νον νυνί, περὶ γῆς ὄρων διαλέγεσθαι ἀσφαλῶς ἐγὼ δὲ παρε-
 χώρησα ἂν καὶ Ἀγχιάλου ἐκ τοῦ ῥήματος, εἰ μὴ πολλὴν ἐμοι
 100τε καὶ στρατιᾷ τὴν ἀτολμίαν καὶ τὴν μέμψιν ἐπῆγγε. πρὸς
 γὰρ τῷ μὴ ἀντιστῆναι τολμῆσαι, μηδὲ ἐκ παρατάξεως δια- P. 283
 γωνίσασθαι ὑμῖν, καίτοι γε ἅπαξ καὶ δις πρώτοις ἐπελθοῦσιν,
 εἰ καὶ Ἀγχιάλου ἐπ' οὐδεμιᾷ παραχωρήσομεν ἀντιδόσει, σα-
 φέστατα δὴ ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογήσομεν τὴν ἤτταν.
 15ἀλλὰ τινος ἔνεκα αἰσχύνῃς προκαλύμματος εἰ βούλοιο Διάμ-
 πολιν ἀποδόντα, τὴν Ἀγχιάλον ἀπολαμβάνειν. πάντως δὲ
 εἰδέναι ἀκριβῶς, ὡς, ὃ φασι, χάλκεα χρυσείων ἀντιλλάττε-
 ται. τούτου δὲ γενομένου, αὐτὸν τε ἔχειν ἃ συμβήσεται αἰτεῖ
 καὶ αὐτὸν αἰσχύνῃς ἀπηλλάχθαι, ἴσ' ἀντ' ἴσων δοκοῦντα ἔ-
 20χειν. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐδόκουν οἱ λόγοι προσηγεῖς τε εἶναι
 καὶ ἄξιοι παραδέχεσθαι, τοῦτο μὲν Ἀγχιάλου, Διαμπόλεως B
 οὐδ' ὅσον εἰπεῖν διαφερούσης, τοῦτο δ' εἴτι καὶ πρόοιτο τῆς
 εἰρήνης ἔνεκα, οὐδεμίαν αὐτῷ μέμψιν ἂν οἰηθεῖς ἐπαγαγεῖν
 ἄλλως τε καὶ σιτίων τῇ στρατιᾷ ἐπιλιπόντων, καὶ ἐνδείας οὐ-

potuerint. Nunc se citra cuiusquam iniuriam et sua tenere, et
 quae suis desunt repetere: quae, si pacem cupiat, restituat: sin
 minus, se ea non posse relinquere, moturumque omnem lapi-
 dem, uti principatum tueatur atque conservet. Alexander (castris
 erant propinqui, et per minimum intervallum responsabant) non
 oportere dixit quemquam de imperio litigantem demonstrationi-
 bus, et probabilibus conclusionibus, sed ferro et manu fortiore
 de iure statuere: quibus cum ipse nunc plus satis polleat, de im-
 periorum finibus secure disserat: se porro et Anchialo non gravate
 cessurum fuisse, ni ea res et sibi et exercitui magnae timiditatis
 reprehensionem pareret. Nam si praeter hoc, quod resistere et ac-
 cie contra certare, quamquam semel iterumque ab ipsis accedentibus
 provocati, non fuissent ausi, etiam Anchialo absque compensatione
 cederent, apertissime omnibus mortalibus sese victos ostensuros.
 Verumtamen pro tegumento quodam dedecoris sui, si velit, traditurum
 Anchialum, et Diampolin recepturum; quamvis certissimo sciat, se,
 ut est in proverbio, aurea aereis permutare. Ita futurum, ut et
 imperator habeat quod petit: et ipse probri expers sit, cum aequalia
 pro aequalibus possidere videbitur. Imperator, quoniam orationem

- A. C. 1331 σης ἤδη λαμπρῶς τῷ στρατοπέδῳ καὶ δεομένων ἢ διαγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους, ἢ ἀναχωρεῖν, ὥστε καὶ αὐτὸν τὴν ἔνδειαν συνορῶντα πολλοῖς τὴν ἐς τὰ οἰκεῖα ἐπιτρέψαι ἀναχώρησιν, προσεδέξατό τε τὴν πρεσβείαν, καὶ ἐγένοντο αἱ συνθήκαι ἐπὶ τούτοις, ὥστε Ῥωμαίους καὶ Μυσσοὺς ποιήσα-5 σθαι σπονδὰς, καὶ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν· ἀλλ' Ἀγχίαλον C μὲν ἀπολαβεῖν Ῥωμαίους, ἀποδοῦναι δὲ Διάμπολιν, καὶ τοῦ λοιποῦ εἰρήνην ἄγειν ἔχοντας ἃ ἔχουσιν ἑκατέρους· τοιαῦτα μὲν ἀμφοτέροις τοῖς βασιλεῦσιν ἐγεγένητο αἱ σπονδαὶ ἐβδόμη καὶ δεκάτῃ μηνὸς Ἰουλίου ἱσταμένου· καὶ οἱ ἀποληψόμενοι 10 τὰς πόλεις καὶ τοὺς ὄρκους παρήσαν ἑκατέροις παρ' ἀλλήλων.
- V. 227 κζ. Τῆς αὐτῆς δὲ νυκτὸς καθ' ἣν ἔμελλον εἰς τὴν ὕστε- Δραίαν τελεσθῆσεσθαι οἱ ὄρκοι, ἦκον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον κατὰ συμμαχίαν στρατιὰ ἀπὸ Σκυθῶν. ἦν γὰρ δὴ αὐτοὺς προσκε- κλημένος ἐπὶ Μπελαουῶρον τὸν θεῖον, ὃς διαστασιάσας πρὸς 15 αὐτὸν καὶ μέρος τῆς ἀρχῆς παρασπασάμενος, λυπηρὸς ἦν καὶ κακῶς ποιῶν τὴν χώραν. νομίσας δὲ εἰς δέον χρήσεσθαι τῷ καιρῷ, εἰ τούτους ἐξαπατήσας ἐπαγάγοι βασιλεῖ, τὸν θεῖον ἔλεγεν αὐτοῖς ἐγγὺς παρεῖναι, ᾧ δέον πρὶν αἰσθῆσθαι ἐπελθεῖν· ἐκείνον δὲ μηδὲν εἰδῶτα τῶν γεγενημένων προθύ- 20
- P. 28 ἄμωσ καταστῆναι εἰς τὸν πόλεμον εἰκός· τούτου δὲ γενομένου, ἐκείνον τε διαφθαρήσεσθαι ῥᾶστα κρατηθέντα ὑφ' ἡμῶν ὄντων πολλαπλασιῶνων καὶ ἡμᾶς πόνων ἀπαλλάξεσθαι μακρὰν ἀ-

non inhumanam et admittendam censebat; et quia Anchialus Diampoli praestat, quantum dici non potest: deinde quia si quid etiam pacis gratia de suo iure remitteret, non id sibi vitio datum iri opinabatur: cum praesertim et commeatus exercitum defecisset, et luculenta penuria in castris laboraretur, militesque aut cum hoste committi, aut reduci obsecrarent; ut et ipse misericordia impulsus, multis missionem daret, legationi locum reliquit, pacemque in has condiciones fecit: ut Romanis et Moesis foedus esset, ac nihil vicissim iniuriarum inferrent: illi Anchialum reciperent, et pro ea Diampolin reponerent: ac de cetero utrique suum sibi habentes, pacem, concordiamque colerent. His legibus foedus inter reges sexdecim Kalendas Sextiles iunctum est, cum uterque et urbi, et sacramento pro se recipiendis vicarios dedisset.

27. Ea porro nocte, cui dies iurisiurandi illuxit, Scythae Alexandro suppetias venerunt contra patrum Belaurum ab eo invitati, qui seditione concitata, parteque regni ad se avulsa, et reliqua divexanda importunus erat. Existimans autem se ista commoditate opportune usurum, si eos fallacia quadam in imperatorem immitteret, patrum prope adesse dixit, et eum improvise aggrediendum: quem rei totius ignarum, acriter pugnaturum sit verisimile; sed a multo pluribus facillime superatum, et interfectum iri: et ita ipsos a labore

νύειν μέλλοντας ὁδόν. καὶ ἔπεισέ γε τοὺς βαρβάρους μὴ συνι- A. C. 1331
 δόντας τὴν ἀπίτην· βασιλεῖ γὰρ οὐκ ἂν ἐπῆλθον, εἴπερ ἔγνω-
 σαν, διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τὰς σπονδὰς, οὓς ἦσαν νεωστὶ πρὸς
 αὐτὸν πεποιημένοι. ἅμα δὲ ὄρθρω ὀπλισάμενοι, ἐχώρουν
 5 διὰ τῶν στενωῶν ἐπὶ Ῥωμαίους. αἰσθόμενοι δὲ οἱ βασιλέως
 σκοποὶ, (αὐτόθι γὰρ ἦσαν τεταγμένοι,) ἀπήγγελλον τὴν ἔφοδον
 κατὰ τάχος· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκέλευεν ὀπλιζέσθαι τὴν στρα-
 τιάν. ἐπεὶ δὲ ὀπλίσαντο, ἐξῆσαν τεταγμένοι κατὰ φάλαγγας
 10 ἕξ οὔσας πρὸς ταῖς δέκα. ἦρχε δὲ τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρως ὁ Β
 ἰοπροτωστράτωρ, τοῦ δὲ ἀριστεροῦ Τζαμπλάκων ὁ μέγας πα-
 πίας, τὸ μέσον δὲ αὐτὸς ἐπεῖχεν ὁ βασιλεὺς. ἕξ δὲ φάλαγ-
 γες τὸ μέτωπον ἐπλήρουν ἅπαν· καὶ μετ' αὐτοὺς ἦσαν αἱ
 δέκα τεταγμένοι ὡς ἕκαστοι μετὰ τῶν στρατηγῶν. βασιλεὺς
 δὲ ἡνιάτο μὲν ἠπατημένος ὡς πολὺ τῆς στρατιᾶς διὰ τὴν
 15 τῶν συνθηκῶν ἐλπίδα ἐπιτρέψας οἴκαδε ἀναχωρεῖν. ὁμοῦ
 δὲ πρὸς μόνους τοὺς Μυσοὺς τὸν ἀγῶνα ἔσεσθαι νομίζων,
 ἐπῆει θαυδῶν αὐτοῖς. ἀπιούσι δὲ ἤκούετο σάλπιγξ ἠχοῦσα
 Σκυθική. ἤχει γὰρ οὐ κατὰ τὰς ἄλλας, ἀλλ' ἄγριόν τι καὶ
 ἀπηχῆς, ὅποιον ἰκανὸν εἶναι τοὺς βαρβάρους ἐρεθίζειν πρὸς
 20 θυμὸν. διὸ καὶ γνώριμός ἐστι καὶ πόρρωθεν ἀκονομένη. νο-
 μίσας δὲ ὁ βασιλεὺς οὐ Σκύθας εἶναι, (οὐδὲ γὰρ ἂν ἤθετη- C
 κέναι τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν,) ἀλλὰ τοὺς πέραν Ἰστρου
 Γέτας, οἱ ὁμόσκενοι τοῖς Σκύθαις ὡς τὰ πολλά εἰσιν ἵπο-
 τοξοῦται, κατὰ συμμαχίαν παρόντας πρὸς ἔκκληξιν τῇ Σκυθι-

longi itineris adhuc emetiendi fore liberos. Isto modo barbaris fu-
 cum fecit: nam si scissent, propter foedus recenter cum imperatore
 inicum nunquam in eum se intulissent. Die igitur ex oriente, armis
 induti angusto calle in Romanos procedunt. Speculatores ibi col-
 locati celeriter hostium adventum in castra nuntiant. Imperator ar-
 ma expedire iubet et cum sedecim dispositis phalangibus occurrit.
 Dextrum cornu protostrator, Zamplaco magnus pappias sinistrum te-
 nebat, medio agmine imperator ipse emicabat. Senae phalanges
 frontem totam implebant: post eas reliquae decem, singulae cum
 ducibus suis erant dispositae. Imperator vero delusum se ideo do-
 lebat, quod bonae parti militum propter spem foederis missionem
 concesserat. Veruntamen cum solis Moesis sibi pugnandum ratus,
 fidenter in eos gradiebatur. Et ecce dum incedunt, tubam Scythi-
 cam exaudiunt, quae non instar aliarum tubarum, sed horridum
 quiddam et absonum sonat: quale barbaris ad Martem accendendum
 sufficit. Quare quamvis procul audiatur illud tubae genus, statim
 agnoscitur. Putans tamen imperator, non esse Scythas (neque enim
 pacem secum pactam dissolvisse,) sed trans Istrum Getas, qui iisdem
 quibus Scythae armis utentes, plerique omnes sunt sagittarii, Getas

- A. C. 1331 κῆ σάλπιγγι χρῆσθαι, οἷς θαρρόυντα καὶ Ἀλέξανδρον προθύμους πρὸς τὸν πόλεμον χωρεῖν, ἀντεπῆει καὶ αὐτὸς θαρρόων. ἐπεὶ δὲ ἐγγύς ἀλλήλων ἦσαν ὅσον ὁρᾶσθαι, ὅτε ἥλιος τὸν ὀρίζοντα ὑπερβιάς, ἐνεργεστέραν ταῖς ὕψεσι τὴν δύναμιν παρεῖχε, τότε ἤδη καθαρώς ἐφαίνετο Σκυθικὴ εἶναι ἢ ἐπιούσας στρατιά· οὐ γὰρ ἦσαν τεταγμένοι μετὰ τῶν Μυσῶν, ἀλλ' ἰδίαν αὐτοὶ ἐπέχον τάξιν. ἐπεὶ δὲ ἐγγύς ἦσαν ὅσον ἐμβαλεῖν, Δοὶ Σκύθαι τὸν μὲν βασιλέα μετὰ τῶν προτάκτων παρεξέκλιναν ἐπὶ δὲ τοὺς ἐπιτάκτους ἐχώρουν καὶ ἐτρέψαντο ἀντισχόντας ἐπ' ὀλίγον καὶ τὴν διώξιν ἐποιήσαντο ἄχοι Ῥωσοκάστρου. ἐκεῖ δὲ 10 συστραφέντες οἱ Ῥωμαῖοι, ἡμύνοντο τοὺς βαρβάρους ἔξω τῶν τευχῶν. βασιλεὺς δὲ ἅμα ταῖς προτεταγμέναις ἔξ φάλαγξι, καίτοι τῶν ὀπίσω τετραμμένων εἰς φυγὴν, οὐδὲν μᾶλλον ὑπεχώρησεν,
- V. 228 ἀλλ' ἦ κατευθῦ Μυσῶν, καὶ συνέβαλον ὀλίγοι πρὸς πολλαπλασίους. μάχης δὲ καρτερωτάτης ἐφ' ἱκανὸν γεγενημένης, 15 καὶ χειρὸς ἔργα καὶ τόλμης ἄξια πολλὰ τῶν Ῥωμαίων ἐπιδειξαμένων, τέλος ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν Μυσῶν ἐκβιαζόμενοι καὶ ἐν κινδύνῳ ἤδη καθεστῶτες, ὑπεχώρησαν ὀπίσω. βα-
- P. 285 σιλευς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestikῷ καὶ Ἀσάνῃ τῷ Μανουῆλ τῷ τῆς μεγάλου δομestikοῦ γυναικὸς ἀδελφῷ, ὃς τῆς 20 βασιλικῆς τάξεως ἦρχε, καὶ ἑτέροισι ἄγων πεντήκοντα ἐκ τῶν ἐπιφανῶν λογάδας, πρῶτα μὲν ἐτρέψαντο τοὺς κατ' αὐτούς. ἔπειτα σφοδροῦ προσερόυνηκός τοῦ πολέμου καὶ πολλῶν

inquam, qui Moesis ad auxilium adessent, et ad terrorem incutendum Scythica tuba clangerent: quorum virtute nixus Alexander hilariter ad certamen prodiret: ipse quoque bona spe plenus contra ingreditur. Postquam inter se conspexerunt, et sol altius supra finitorem elatus, rerum discrimina clarius ostendit, tum liquido apparuit, adventantium agmen Scythas esse: nam Moesis non intermixti, suos ordines obtinebant. Cum iam facienda esset impressio, Scythae imperatorem cum iis qui erant in fronte, paulum declinantes, succenturiatos invadere; quos parum resistentes in fugam dederunt et usque Rhosocastrum fugientibus inhaeserunt. Ibi conversi Romani facto cuneo barbaros a muris abstinuerunt. Imperator licet posteriores fugae se mandassent, cum sex primis phalangibus nihilo magis se abducens, recta in Moesis ibat, confligebantque pauci cum multo pluribus. Cum in longa et acerrima pugna Romani strenue dimicassent multaque virilia facinora edidissent, postremo Moesorum multitudine vehementius instante, et praesenti periculo cogente, retrocesserunt. At imperator cum magno domestico et Manuele Asane fratre uxoris domestici (qui imperatoriam regebat aciem et alios de nobilibus quinquaginta selectos ducebat) primum quidem in se irruentes fugaverunt. Post ingravescente certamine, multis circumfusis, cum testudinem servare amplius nequirent, dispersi quisque ut potuit

περιχυθέντων, οὐκ ἠδυνήθησαν τηρῆσαι τὸν συνασπισμὸν, ἀλ- A. C. 1331.
 λά διαλυθέντες ὡς ἠδύναντο ἕκαστος, ἀνεχώρουν, τῶν δύο
 μόνων ὑπολειμμένων βασιλέως καὶ μεγάλου δομestίκου ἐν
 ταύτῳ· κακῆνοι δὲ διαιρεθέντες ἐπ' ὀλίγον, πάλιν τάχιστα
 5 εἰς ἐν συνῆλθον, ὡς καὶ τὸν μέγαν δομestικὸν εἶπεῖν πρὸς
 βασιλέα· „καιρὸς εὐψυχίας καὶ τόλμης, ὃ βασιλεῦ· χρῶ B
 τοίνυν τῇ χειρὶ, καὶ ἄξια ἔργα ἐπιδείκνυσο σαυτοῦ.” τὸν
 δ' ἀποκρίνασθαι, μηδὲν ὄφελος εἶναι τῆς ἀνδρίας καὶ τῆς
 τόλμης τῆς αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἀπάντων τετραμμένων εἰς φυ-
 10 γήν· ὅμως βασιλεύς τε καὶ ὅσοι εἰς χεῖρας ἦλθον τοῖς Μυ-
 σοῖς, καίτοι καὶ γενομένης τῆς τροπῆς, οὐ νῦτα βάλλεσθαι
 παρέσχον φεύγοντες ἀμεταστρεπτί· ἀλλ' ἀμνόμενοι καὶ πε-
 ρισώζοντες ἑαυτοὺς, ἦλθον ἄχρι Ῥωσοκάστρου· ἐκεῖ δὲ τῇ
 λοιπῇ στρατιᾷ γενόμενοι εἰς ἐν, ἡμύνοντο ὁμοῦ προθύμως
 15 πρὸς τε Σκύθας καὶ Μυσοὺς ἄχρι τρίτης τῆς ἡμέρας ὄ-
 ρας· μηδὲν δὲ πλέον οἱ βάρβαροι δυνάμενοι ἀνύσαι, (οὐδὲ
 γὰρ αὐτὸς Ῥωσοκάστρου ἴσχυσαν βιάσασθαι ἐλθεῖν,) διαλυ- C
 θέντες, εἰς στρατόπεδον τὸ οἰκεῖον ἐπανῆλθον. ἔπεσον δὲ
 παρὰ τὴν μάχην καὶ ἐζωργήθησαν Ῥωμαίων ἀπὸ μὲν τῶν
 20 οἰπέων ἑπτὰ καὶ τριάκοντα· ὧν ἦσαν ἕξ τῆς τάξεως τῆς
 βασιλικῆς· πεζοὶ δὲ πέντε πρὸς τοῖς ἑξήκοντα· καὶ τούτων
 οἱ πλείους ἢ σύμπαντες σχεδὸν ὑπὸ τῶν Σκυθῶν ἐάλωσαν
 ἢ ἀπέθανον. ἀπέθανον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν Μυσῶν ὀλίγῳ πλεί-
 25 Μυσοῖς διὰ τὸ μὴ τοὺς Ῥωμαίους ἀντισχεῖν, ἀλλὰ τραπέν-

fugerunt, imperatore et magno domestico simul relictis: qui paulum
 disiuncti, rursus et celerrime coierunt; ut domesticus imperatorem
 sic compellaret: Nunc tempus est audendi viriliter: nunc utere dex-
 tra imperator, et quae tua persona digna sunt, perpetra. Qui vir-
 tutis suae nullum fore fructum respondit; quandoquidem ceteri
 omnes in fugam se dedissent. Nihilo minus et ipse et quotquot
 cum Moesis manus contulerant, quamquam fugerent, non tamen sine
 ulla conversione terga ad vulnera insequentibus praebebant: verum a
 fronte nihilo minus se tuentes Rhosocastrumque pervenientes,
 coniuncti cum reliquis, simul contra Scythas atque Moesos usque
 ad horam tertiam praeliabantur alacriter. Barbari quia nihil agebant
 (nec enim per vim Rhosocastrum irrumpere poterant) palantes in
 tentoria sua reverterunt. Ceciderunt captique sunt de Romanis equi-
 tes quidem septem et triginta, et hi ex turma imperatoria: pedites
 quini et sexageni, paucis occisis, pene omnes a Scythis capti sunt.
 E Moesis paulo plures Romanis occubuerunt. Ceterum victoria sine
 controversia penes Moesos stetit: propterea quod Romani non resi-
 stentes, vage et sparsim Rhosocastrum fugerunt. Circa meridiem

- A. C. 1331 τας ἀτάκτως εἰς Ῥωσόκαστρον ἔλθειν. περὶ δὲ μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς τῶν παρ' αὐτῷ ἐπιφανῶν τὸν Ἰβάνην πέμψας πρὸς βασιλέα προ-
- D σβευτήν, ἠξίου τὰς γεγενημένας τῇ προτεραίᾳ συνθήκας ἀλύτους μένειν, καὶ πλείονος ἕνεκα φιλίας καὶ ἀσφαλείας τῆς 5 πρὸς τὰς σπονδὰς τὴν θυγατέρα τὴν αὐτοῦ τῷ υἱῷ ἐκείνου κατεγγυῆσαι. βασιλεὺς δὲ τὸ μὲν τελεσθῆναι τὰς γεγενημένας σπονδὰς, καὶ αὐτῷ εἶναι ἀπεκρίνατο κατὰ γνώμην, ἐπεὶ καὶ πρότερον οὐ πρὸς ἀνάγκην, ἀλλὰ διὰ τὸ λυσιτελεῖν νομιζέειν τὴν εἰρήνην γεγενῆσθαι. τὴν δὲ συγγένειαν μὴ βούλε-10 σθαι. δόξαι γὰρ ἂν πᾶσι δι' ἀνάγκην ἢ φόβον τοιαῦτα πράττειν οἷα δὴ νενικημένον ὑπὸ σοῦ. καίτοι τὸ μὲν τραπῆναι συμβέβηκεν ἡμῖν μόνοις ὑπὸ πλειόνων βιασθεῖσιν. ἀποστερήσει δὲ τῶν οἰκείων οὐδὲν διενηνόχαμεν ἀλλήλων. πλείους γὰρ ἀπεβάλετε ὑμεῖς. ὅμως αὐτοῦ γε ἕνεκα τοῦ ἡσῶσθαι 15 δοκεῖν ἡμᾶς οὐ βούλομαι τὴν συγγένειαν ποιήσασθαι νυνί,
- P. 286 ἀλλ' εἰρήνην μόνον καὶ σπονδὰς. ἀναστρέψαντι δὲ εἰς τὴν οἰκείαν, πρεσβείαν περὶ τῆς ἐπιγαμίας ποιῆσθαι καὶ σκεψαμένῳ ὅ,τι ἂν λυσιτελεῖν δοκοῖη καθ' ἡσυχίαν πράττειν. Ἰβάνης μὲν οὖν ἐπανῆλθεν ὡς βασιλέα τὸν οἰκεῖον, τὰς ἀποκρίσεις 20 τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως ἄγων. καὶ μετὰ μικρὸν ἐπανῆλθε πάλιν ἄγων καὶ συμπρεσβευτήν τὸν Ἀλέξανδρον τοῦ βασιλέως θεῖον Συναδητὸν, τὰ ἴσα πρεσβεύοντα καὶ αὐθις. περὶ τε
- V. 229 τοῦ κήδους πολλὰ διαλεγόμενοι ἐπαγωγὰ, ἐξ ὧν ὦντο τὸν βασιλέα πείσαι. ὁ βασιλεὺς δὲ τοῖς προτέροις καὶ αὐθις ἐχρῆ-25

Alexander Moesorum rex de proceribus suae gentis Ibanen seu Iannem ad imperatorem legat, et ut foedus pridie susceptum valeat, atque ad amicitiam securitatemque augendam filiam suam ipsius filio despondeat, precatur. Cui imperator, manere foedus sibi quoque non displicere: siquidem et prius non necessitatis, sed utilitatis causa compositam pacem existimaret: affinitatis coniunctionem in praesentia nolle: neminem enim aliter iudicaturum, quam vel necessitate vel timore, quia ab illo victus sit, conciliatam: etsi non ob aliud fugerint, quam quod pauci pluribus pares esse non potuerint. In amissione autem suorum nullum esse discrimen: imo ipsos plures amisisse. Sed ne victus ab illis habeatur, nolle nunc affinitatem contrahere; pacem dumtaxat et foedus non recusare: ubi domum redierit, legationem super matrimonio missurum: et quod sibi re discussa expedire visum fuerit, in tranquillitate et requie facturum. Ibanes cum hoc responso ad regem suum reversus, paulo post cum socio Alexandri patruo Synadeno rediit, Caput legationis idem quod ante: disserueruntque de affinitate ista multa probabilitate, quibus se imperatorem flexuros opinabantur. Verum is denuo in

το λόγους· καὶ τὴν μὲν εἰρήνην ἔφρασκεν αἰρεῖσθαι, καὶ θέσθαι A. C. 1331
 βούλεσθαι περὶ αὐτῆς σπονδᾶς· τὴν συγγένειαν δὲ οὐ νυνὶ
 ποιήσειν, ἀλλ' ἐς ὕστερον ἢν αὐτῷ δοκῆ. ἂν μὲν οὖν καὶ αὐ- B
 τοῖς τὰ τοιαῦτα κατὰ γνώμην ἦ, διαλέγεσθαι περὶ τῶν συν-
 5 θηκῶν· ἂν δ' ἑτερά τινα διανοῶνται, ἀπελθόντας παρασκευά-
 ζεσθαι καθ' ὅ,τι ἂν δοκῆ. οἱ δ' ἐπεὶ ἐώρων βασιλέα ἀμεταστρε-
 πτὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐχόμενον λογισμῶν, τὴν μὲν συγγένειαν τὸν
 αὐτῶν ἔφρασαν βασιλέα περὶ πλείστον ποιεῖσθαι· καὶ αὐτοῖς
 προστεταχέναι περὶ ἐκείνης πᾶσαν ἐπιδειξασθαι σπουδὴν· ἂν
 10 δὲ μὴ προσχωροίη μηδὲ πείθοιτο ὁ βασιλεὺς, τότε ἤδη τοὺς
 μὲν περὶ ἐκείνης λόγους εἰς τὸ μέλλον ὑπερθέσθαι ὡς καιρῷ
 τῷ προσήκοντι γενησομένους· αὐτοὺς δὲ περὶ τῆς εἰρήνης
 ποιεῖσθαι τὰς συνθήκας. καὶ γενομένων παρ' ἀμφοτέρων C
 λόγων οὐ πολλῶν, συνέβησάν τε καὶ τὰς σπονδὰς ἐποίησαντο
 15 αὐθήμερον· καὶ ὄρκους ἐποίησαντο ἐπ' αὐταῖς οἱ βασιλεῖς
 κατὰ τὸ ἔθος· καὶ τοὺς περιόντας τῶν Ῥωμαίων δοριαλώ-
 τους ἔλυσαν ἄνευ λύτρων· οὕτω γὰρ ἦν ἐν ταῖς συνθήκαις
 εἰρημένον· εἰς τὴν ὕστεραίαν τε γινόμενοι ἐν ταῦτῳ, συνηρί-
 στησάν τε ἀλλήλοις καὶ συνδιέτριψαν διὰ πάσης τῆς ἡμέρας
 20 περὶ τῶν γεγενημένων τῇ προτεραίᾳ κατὰ τὴν μάχην ὁμι-
 λούντες. ἐκπληξίς γὰρ εἶχεν Ἀλέξανδρόν τε καὶ Μυσσοῦς
 τῆς Ῥωμαίων τόλμης καὶ τῆς εὐψυχίας, ὅτι ὀλίγοι πρὸς
 πολλαπλασίους ἀγωνιζόμενοι, καὶ τῶν μετ' αὐτοὺς τεταγμέ-
 νων ἡττημένων ἤδη λαμπρῶς, οὐδὲν μᾶλλον ὑφῆκαν τῆς ἀν-

eamdem sententiam respondet, pacem quidem se amplecti eamque
 foedere interposito confirmaturum: affinitatem autem non modo,
 sed cum sibi placuerit ingressurum. Si igitur eadem sit illorum vo-
 luntas, quaerendum de Scythia, cur illi videlicet pacem ruperint.
 Sin alia omnia cogitent, eant et se quatenus libuerit comparent.
 Legati ut imperatorem nihil a primo immutatum animadverterunt,
 affinitatem eius dixerunt regem ipsorum exoptare summopere sibi-
 que imperasse, ut in ea concilianda nullam diligentiam praeter-
 mitterent. Sin iret in alia omnia, tum de ea sermonem in aliud
 tempus opportunius relicerent: interim pacem foedere sancirent.
 Paucis utrimque dictis, res convenit eademque die inter reges foe-
 dus iureiurando solenni more firmatum, et captivi Romanorum, ut
 in conditionibus expressum erat, absque pretio dimissi. Diem sequen-
 tem totum compradendo et de pugna pridiana confabulando exe-
 gerunt. Alexander et Moesi Romanorum virtutem cum stupore
 praedicabant, qui non multi cum longe pluribus decertassent: et
 cum postremum agmen manus plane dedisset, nihil tamen animo
 fracti, quasi nihil contigisset novi, constantissimo spiritu cum ho-
 stibus concurrissent compulsique postea ab instantium catervis, ita

A. C. 133 ἰδρίας καὶ τῆς τόλμης, ἀλλ' ὥσπερ μηδενὸς καινοῦ γεγονότος, Δατρεπίῳ φρονήματι συνέβαλον τοῖς πολεμίοις· καὶ βιασθέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους μετὰ ταῦτα ἐπεὶ ἀνεχώρουν, οὐ πρὸς φυγὴν παντάπασιν ἀπεῖδον, ἀλλ' ἠμύνοντο ἀπιόντες, ὅπερ καὶ μάλιστα διέσωσεν αὐτούς. διεβεβαιούτό τε Ἀλέξανδρος καὶ ὕρ-5 κους προστιθείς, ὡς εἰ χρόνον τινὰ ἔτι ἐνέμειναν μικρὸν ἐπὶ τοῦ σχήματος, καὶ μὴ ἐγένετο ἡ τροπὴ, οὐκ ἂν ὑπέμειναν αὐτοῖ, ἀλλ' ὄχοντο φεύγοντες, ἐκπεπληγμένοι τὴν τόλμαν αὐ- τῶν καὶ τὴν καρτερίαν καὶ μάλιστα βασιλέως. τοιαῦτα καὶ ἕ-10 τερ' αἴτια διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ὁμιλήσαντες, πρὸς ἑσπέραν ἰο συνταξάμενοι ἀλλήλοις, Ἀλέξανδρος μὲν ἐπανάεζυξεν εἰς τὴν οἰ- κείαν, βασιλεὺς δὲ Ῥωσοκάστρω ἡμέρας ἐνδιατρίψας οὐ πολλὰς, ἄρας ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον, καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν.

P. 287 κη. Καὶ μετὰ πεντεκαίδεκάτην ἡμέραν ἠγγέλλετο αὐτῷ ὡς ὁ Σμύρνης καὶ Ἐφέσου καὶ ἄλλων τῶν κατὰ τὴν Ἰωνίαν 15 πόλεων σατράπης Ἀμοῦρ, πέντε ἄγων καὶ ἑβδομήκοντα στό- λων νεῶν, τὸν Αἰγαῖον διαβαλὼν Σαμοθράκη προσέσχε προ- τόν· κακεῖθεν πρὸς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον περαιώθεις, τὰ ἐκεῖ παράλια τῆς Θράκης παραπλεῖ, ἄδηλος ὢν ὅποι ἀπο- βήσεται. αὐτίκα τε ἐκ τῶν παρόντων ὄσους ἐνῆν συναγαγὼν, 20 πρὸς τὰ παράλια ἐχώρει τῆς Θράκης ὡς τῷ Περσικῷ στόλῳ κώλυμα ἐσόμενος τοῦ μὴ ἀποβάντας κακοῦν τὴν χώραν. συμβέβηκε δὲ βασιλέα τε κατὰ τὰ Κομμοντζηνὰ πόλισμα τῆς Θράκης οὐ πολὺ ἀπωκισμένον τῆς θαλάσσης ἀυλίσασθαι τὴν νύκτα, καὶ Ἀμοῦρ κατὰ τὴν Ποροῦν παράλιον τῆς Θράκης 25

recessissent, ut non fugam spectarent, sed abeuntes se defenderent: quod illis ad salutem sane quam profuisset. Et asseverabat Alexander, sacramento addito, si adhuc aliquantisper in eo statu res durasset, nec fugissent Romani, sustineri non potuisse, sed Moesos eorum virtute ac tolerantia praecipueque imperatoris attonitos, fugam arrepturos fuisse. Haec et alia toto die colloquiis agitantes, ad vesperam inter se valedixerunt. Et Alexander quidem in regnum suum discessit, imperator Rhosocastri diebus aliquot moratus, Didymotichum inde profectus, militem dimisit.

28. Post diem quintumdecimum nuntius venit, Amurium Smyrnae, Ephesi aliarumque urbium Ioniae satrapam cum classe quinque et septuaginta navium Aegaeo pelago transmissa, primum ad Samothracen appulsum, deinde ad oppositam continentem advectum, illic cram Thraciae legere, esseque incertum, ubi descensurus sit. Extemplo igitur cum praesenti copia quanta quanta erat, ad Thraciae littora Persas populatione prohibiturus imperator contendit: quem Cumutzenis oppido non procul a mari pernoctare contigit, et Amurium apud Porum, locum maritimum e regione Cumutzenorum

χάραν καταντικρὺ Κομουτζηνῶν τὴν ἀπόβασιν ποιήσασθαι· Α. C. 1331
 ἐξελεθόντα τε αὐτὸν πανστρατιᾷ ὡς ἐπὶ λείαν, καὶ βασιλέα ἐπὶ V. 230
 τὸ κωλύσαι προελθεῖν, συντυχεῖν ἀλλήλοις κατὰ τι χωρίον C
 ὠνομασμένον Παναγίαν. ὃ ὕπτιον μὲν ἦν καὶ ὀμαλόν, καὶ
 5 μάλιστα επικαιρότατον ἰππεῦσι πρὸς πέζους διαγωνίζεσθαι,
 καὶ διὰ τοῦτο βασιλεῖ παρεῖχε προθυμίαν συμπλέκεσθαι τοῖς
 βαρβάροις. ἀπέτρεπε δὲ αὐθις τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν, οὐ τρεῖς
 καὶ τετρακίς, οὐδὲ δεκάκις, ἀλλὰ καὶ πλεονάκις τοσοῦτων ὄντων ἢ
 ὕσους ἤγεν αὐτὸς, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἀφίστασθαι αὐτῶν ἢ-
 10 δύνάτο ὄρῶν οὐκ ἀνέλπιστον τὴν ἐπιχείρησιν αὐτῶν· τό, τε
 συμπλέκεσθαι ἐποιεῖτο ἐν δεινῷ, εἰ ὀλίγους ἄγων πρὸς το-
 σοῦτους διακινδυνεύσοι. ἐλπίζων δὲ ἀφίξεσθαι καὶ ἄλλην D
 στρατιάν, ἢ ἣν προστεταγμένη πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, περιέμενε
 ἐκεῖ, ὡς εἰ ἀφίξοιτο τοῖς βαρβάροις συμβαλὼν. οὕτω γὰρ
 15 ὄ, τε μέγας δομέστικος καὶ ὁ τούτου πενθερὸς Ἀσάνης συνε-
 βούλευεν ἐκεῖ παρών. οἱ τε βάρβαροι τῇ φύσει μὲν τοῦ τόπου
 οὐκ ἐθάύζον διὰ τὸ μηδεμίαν εἶναι ἀναχώρησιν πρὸς τι καρ-
 τερόν, εἰ βιάζοιντο ὑπὸ τῶν ἰππέων· τῷ πλήθει δὲ ὄρῶντες
 ἑαυτοὺς ὑπερέχοντας πολὺ τῶν πολεμίων, ἔκαρτέρον, μήτε
 20 ἄρχοντες αὐτοὶ πόλεμον, μήτε ἀναχωροῦντες, ἵνα μὴ θάρσος
 παρέχωσι Ῥωμαίοις ἐπιφέρεισθαι αὐτοῖς. οὕτω μὲν οὖν ἀμ-
 φότερα τὰ στρατεύματα εἰστήκει ἀλλήλοις ἀντιπαρατεταγαμέ-
 νοι, γνώμην ἔχοντες ἐκάτεροι μὴ προεπιχειρεῖν, ἀλλ' ἀμύνε-
 σθαι τοὺς ἐπιόντας. ἐπεὶ δὲ ἤδη περὶ δείλην ἢ ἡμέρα ἦν,
 25 οἱ βάρβαροι πρότερον Ἑλληνιστὶ πρὸς Ῥωμαίους εἶπον, ὡς P. 288

descendit. Dumque is ad praedas agendas cum omnibus suis, et
 imperator ad praedones cohibendos procedunt, in loco Panagia ap-
 pellato sibi occurrunt, regione plana et aequali equitique contra
 peditem aptissima: id quod imperatori cupiditatem cum barbaris de-
 praeliandi iniiciebat. Sed rursus ab ea mente eorumdem multitudo,
 non ter, quater, sed decies, imo pluries sua maior, ipsum revocabat.
 Atque idcirco abscedere non poterat, cum in abscedentes impetum
 facturos credibile fieret: et configere haud aequum iudicabat, quod
 exiguos numero tam multis periculose obiceret. Aliam vero manum,
 quam venire iusserat, exspectans, illic manebat: ut ubi ea affuis-
 set, cum barbaris congrediretur: id enim et magnus domesticus et
 eiusdem domestici socer Asanes illic praesentes suadebant: barbari-
 que naturae loci mores fidebant, quod nihil erat munitum, quo se
 reciperent, si ab equitibus urgerentur. Cum porro se hostibus longe
 numerosiores viderent, durabant, neque pugnam auspicantes, neque
 discedentes: ne Romanis in tergis haerendi ansam porrigerent. Sic
 igitur ambo exercitus sibi stabant oppositi, et utrique mens eadem
 non prius invadere, sed invadentes repellere. Sole in occasum ver-

A. C. 133, οὐ δέον ἀργούς οὕτω διὰ πάσης ἐστάναι τῆς ἡμέρας· ἀλλ' ἢ μάχην συνάπτειν, ἢ ἀναχωρεῖν σπονδὰς θεμένους. μηδὲν δὲ ἀποκριναμένων τῶν Ῥωμαίων, οἱ βάρβαροι μικρὸν διαλιπόντες, ἐπυθάνοντο πάλιν, ὅθεν εἶη τε ἡ στρατιὰ καὶ τίς ὁ ἐξηγούμενος αὐτῆς. κελύσαντος δὲ βασιλέως, ἀπεκρί-5 νατο, τὴν μὲν στρατιὰν ἐκ τῶν παρακειμένων πόλεων ἐγχωρίων εἶναι συνειλεγμένην· στρατηγεῖν δὲ αὐτῆς τὸν ἐκ βασιλέως ἐπιτετραμμένον τὴν τῶν πόλεων ἡγεμονίαν. αὐτοὶ δὲ τὸν μὲν στρατηγὸν ἀπεκρίναντο οὐκ ἀγνοεῖν, ἀλλὰ σαφῶς εἰ-10 θῆναι ὅστις εἶη· μὴνύειν τε αὐτῷ τὸν αὐτῶν σατράπην Ἄ-10 μούρῳ, ὡς αὐτοὶ μὲν ἤκοιεν κέρδους ἕνεκα ἐνταῦθα, οἴομενοι κώλυμα οὐδὲν ἔσεσθαι αὐτοῖς πρὸς τὴν δομῆν. ὑμῶν δὲ ἐμποδῶν γεγενημένων, διὰ πάσης μὲν ἡμέρας ἐστάναι ἐνταυθοῖ, ἔργῳ δεικνύντας, ὡς οὐκ ὀρθόδοϋμεν τὴν μάχην τὴν πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' οὕτω παρεσκευάσμεθα, ὡς διαγωνιούμενοι ὑμῖν,15 ἂν πρῶτοι ἄρχητε πολέμου· κλινοῦσης δὲ ἡδὴ τῆς ἡμέρας, καιρὸν εἶναι πρὸς τὰς ναῦς καὶ τὸ στρατόπεδον ἀναχωρεῖν· κὰν μὲν καὶ ὑμῖν δοκοίη βέλτιον ἀποσχέσθαι μάχης, ἀγαπήσειν καὶ αὐτούς, ἂν δ' ἐθέλητε συμπλέεσθαι, ἀμυνεῖσθαι καὶ αὐτούς τὰ δυνατὰ. τοιαῦτα εἰπόντες, ἀναστρέψαντες ἤσαν20 Ἐπεταιγμένοι πρὸς τὰς ναῦς· βασιλεῖ δὲ καὶ τοῖς συνοῦσιν ἀρκεῖν ἐδόκει τὸ φθορᾶς τσοαύτης τὴν χώραν ἀπαλλάττειν καὶ μὴ διὰ φιλονεικίαν ἑαυτούς εἰς κίνδυνον ἐμβάλλειν, ὀλίγους συμπλεκομένους πρὸς πολλούς. ἀλλ' ἐπεὶ κεναιῖς χερσίν οἱ βάρβαροι ἀπήλλαξαν καὶ τῶν ἰδίων τινὰς ἀποβαλόντες, (τι-25

gente, barbari Romanos Graece compellant, non oportere ita inertes totum diem stare, sed vel manum miscere, vel icto foedere abire. Quibus tacentibus, barbari parvo interiecto spatio rursus percunctantur: unde exercitus, et quis eius ductor. Imperatoris iussu responsum est, indigenam esse, ex oppidis in circuitu collectum. Ducem autem ab eo quem imperator earundem urbium praefectum creavisset. Tum illi, ducem se approbe nosse: quem ipsorum satrapa Amurrius certiores faciat, eos illuc sua lucra quaesitum venisse putasseque nihil sibi ad explendum desiderium impedimento fore. Et quoniam ab ipsis impediuntur, eapropter ibi totum diem consistentes re docere se illos non timere: sed si velint initium facere, se pugnatuos. Iam autem, quia lucis extremum esset, ad naves et ad castra redeundum. Si ipsis praestare videatur pugna abstinere, idem sensuros; si pugnam velint, pro viribus concertatuos. His dictis composito agmine ad naves recesserunt. Imperatori et comitibus visum sufficere tanta vastitate regionem prohibere: nec per aemulationem dum pauci cum multis dimicant, sese in discrimen conicere: sed cum barbari vacuis manibus discedant, amicis etiam

νὰς γὰρ αὐτῶν ἀπέκτειναν οἱ Ῥωμαῖοι, περὶ τι χωρίον ἔσκε- A. C. 1331
 δασμένοις ἐντυχόντες,) ἀγαπᾶν καὶ αὐτοὺς ἀναιμωτῶ τὴν νίκην
 καρπουμένους. διὸ καὶ ὡσπερ ἀπὸ συνθήκης ἀπέσχοντο τῆς
 μάχης. καὶ Ἀμούρπεκις μὲν ταῖς ναυσὶν ἐμβὰς, ἀπέπλει
 5 πρὸς Ἀσίαν· βασιλεὺς δὲ εἰς Διδυμότειχον ἐπανῆκε, καὶ
 διήγαγεν ἐνιαυτὸν, μῆτε ἀπὸ τῶν ἐσπερίων μῆτε τῶν ἐφῶν
 βαρβάρων πόλεμον μηδένα ἔχων. μετὰ δὲ τοῦτο μηνὶ Φε- D
 βρουαρίῳ ἰνδικτιῶνι πέμπτῃ ἐπὶ δέκα, ἔτι τεσσαρακοστῇ ἐπὶ A. C. 1332
 ὀτακοσίοις καὶ ἑξακισχιλίοις, Ἀντώνιος ἐτελεύτησεν ὁ βασι- V. 231
 10 λεύς, δύο καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονώς. καὶ μετὰ ἡμισυν
 καὶ ἓνα ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῆς βασιλείας τελευτῆς ἡ Ἀνδρονίκου A. C. 1333
 τοῦ βασιλέως μήτηρ βασιλὶς ἡ Ξένη ἐτελεύτησεν. ὑπὸ δὲ τοὺς
 αὐτοὺς χρόνους μετὰ μικρὸν καὶ ὁ Θετταλίας δεσπότης τῆς
 ὁμόρου τῆ Βοττιαίᾳ Γαβριηλόπουλος Στέφανος ὁ σεβαστοκράτωρ
 15 ἐτεθνήκει. Θεσσαλονίκης δὲ ἐπιτροπεύων ἐν τῷ τότε ὑπαρχος
 ὁ Μονομάχος, συνέσει τε ἀγαθὸς καὶ πράγμασιν εἰδὼς χρῆ-
 σθαι, τὰ τε κατὰ τὰς στρατείας ἐξησχημένος καὶ στρατηγεῖν
 ἰκανὸς, συνιδὼν καιρὸν εἶναι ἐπιθέσθαι Θετταλίᾳ, ὡς ἂν
 ὑπαγάγοι βασιλεῖ, στρατιὰν ὄσπην ἐνῆν ἀθροίσας ἐκ Θεσσαλο-
 20 νίκης, ἐσέβαλεν εἰς αὐτήν, οὕσαν τεταραγμένην διὰ τὴν τοῦ
 δεσπότης τελευτήν. καὶ εἶλε τὸν τε Γόλον καὶ Καστρίν καὶ P. 289

7. In MS. sequentia annotarat quispiam studiosus: τρισκαιδε-
 κάτῃ Φεβρουαρίου περὶ ὥραν ἑβ' τῆς νυκτὸς ἐν μοναχῶν στή-
 μαι διαγαγὼν ἐνιαυτοὺς δύο παρ' ὀλίγον, προαιεσθηκῶς καὶ
 τὰς κόρας ἀπὸ φασικῆς τινος πάθους, id est, decimotertio Fe-
 bruarii circa horam noctis duodecimam (obiii), peractis duobus
 circiter annis in veste monastica, oculisque morbo quodam ante
 corruptis. Vide Gregoram lib. 9. ED. P.

de suis aliquot, quos Romani per agros dispersis occurrentes intere-
 merant, ipsos quoque incruenta victoria contentos esse debere. Quo-
 circa tamquam ex foedere a pugna se represserunt: et Amurius
 Pecis naves conscendens, in Asiam: imperator Didymotichum re-
 vertit annoque integro neque ab occidentalibus, neque ab orienta-
 libus bello petitus est. Post haec mense Febuario, indictione quin-
 tadecima, anno quadragesimo supra sexies millesimum et octingentis-
 simum, Antonius imperator avus diem clausit ultimum, natus annos
 septuaginta duos. Deinde anno et dimidio post Xena mater Andro-
 nici iunioris vitam explevit. Sub idem tempus Thessaliae qua Bo-
 tiaeae confinis est, despota Gabriel Stephanus Sebastocrator mortem
 obiit. Thessalonicae autem tum praefecturam gerens Monomachus,
 vir prudentia et usu rerum insignis, in armis exercitatus et dux
 egregius occasionem Thessaliae invadendae et imperatori subdu-
 cendae oblatam videns, Thessalonica cum delectu quam maximo in
 eam principis obitu perturbatam incursavit; eius oppidula Golum,

A. C. 1333 *Λυκόστομον πολίσματα αὐτῆς. Σταγούς δὲ καὶ Τρίκαλα καὶ Φανάριον καὶ Δαμάσιον καὶ Ἐλασσῶνα, ἃ ὑπὸ Γαβριηλόπουλον ἐτέλουν, καὶ ἕτερα φρούριά τινα ὃ τῆς Ἀκαρνανίας ἄρχων ὃ δεσπότης Ἰωάννης ὃ δούξ φθάσας παρεστήσατο ὁμολογίῃ. καὶ κατασχὼν φρουραῖς, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀκαρνανίαν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο τὰ κατὰ Θετταλίαν, ἔγνω δεῖν ἐκεῖ παραγενέσθαι. καὶ ὀλίγῳ ὕστερον ἐλθὼν, εἶλε πάντα ὅσα ὑπεποιήσατο ὃ δούξ. καὶ τοὺς φρουροὺς ἐκβαλὼν, ἠδίκησεν οὐδέν· ἀλλ' εὖ ποιήσας, ἀπέπεμψεν εἰς τὴν οἰκείαν. δια-
 Β τριβόντα δὲ ἐν Θετταλίᾳ βασιλεῖα οἱ τὰ ὄρεινὰ τῆς Θεττα-10
 λίας νεμόμενοι Ἀλβανοὶ ἀβασίλευτοι Μαλακάσιοι καὶ Μπού-
 ἴοι καὶ Μεσαρίται ἀπὸ τῶν φυλάρχων προσαγορευόμενοι, περὶ
 δισχιλίους καὶ μυρίους ὄντες, προσεκύνθησαν ἐλθόντες καὶ
 ὑπέσχοντο δουλεύσειν. ἐδεδοίκεσαν γὰρ μὴ, χειμῶνος ἐπελ-
 θόντος, διαφθαρεῶσιν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἅτε πόλιν οἰ-15
 κοῦντες οὐδεμίαν, ἀλλ' ὄρεσιν ἐνδιατριβόντες καὶ χωροῖς
 δυσπροσόδους, ὧν ἀναχωροῦντες τοῦ χειμῶνος διὰ τὸ κρύος
 καὶ τὴν χιόνα, ἄπιστόν τινα ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐκείνοις νιφομέ-
 νην, εὐπελιχίρητοι ἔσσεσθαι ἐδόκουν. βασιλεὺς δὲ ἐκεῖθεν ἀ-
 ναξεύσας ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην. καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέ-20
 ρας πρεσβείαν πρὸς αὐτὸν ὃ Κράλης πεπομφῶς, ἡξίου καθ'
 C ὄν ἂν δοκοίη τόπον γενομένους ἐν ταυτῷ φιλίας ἐνεκα, ἀλ-
 λήλοις τε συνησθῆναι καὶ ὁμιλίας τῆς ἀλλήλων καὶ συντυχί-
 ας ἀπολαῦσαι. ἐπεὶ δὲ καὶ βασιλεὺς τοῦτο ἐδόκει κατὰ γνώ-*

11. De his Albanis et aliis inferioribus Chalcocondylas lib. 7.
 ED. P.

Castrin, Lycostomum cepit. Stagos vero, Tricala, Phanarium, Damasin, Elasonem, quae in ditione Gabrieliis erant, et alia quaedam castella Acarnaniae despota Ioannes dux antea per deditionem occuparat, iisque praesidio firmatis, in Acarnaniam reverterat. Imperator rerum Thessalicarum nuntiis excitus eo proficiscendum statuit; pauloque post veniens omnia quae dux subegerat recepit eictosque praesidiarios inoffensos, et recte quidem, domum remisit. Versantem in Thessalia imperatorem, qui montana eius nullo rege incolunt Albani, Malacasioi, Bovii et Mesaritae a tribunis sic cognominati, ad duodecim millia, salutatum venerunt et sua eidem obsequia detulerunt: timebant enim ne per hiemem praesentem a Romanis delerentur, utpote urbem nullam habitantes, sed in montosis et in viis victitantes, a quibus per hiberna propter frigus et nives in montibus illis altissimas digressi, facile opprimi se posse arbitrabantur. Imperator inde Thessalonicam repetivit. Brevi intervallo Grales per legatos petit, ut in quo placeret loco, amicitiae, hilaritatis et commercii colloctionumque causa convenirent. Cum idem

μην καὶ ἐπένευε πρὸς τὴν ἀξίωσιν, συνέθεντο μετὰ τῶν A. C. 1333
 πρέσβειων ἐν Βαϊμί τὴν ἔνωσιν γενέσθαι χωρὶς Μακεδονικῶν.
 ὁ Κράλης μὲν οὖν, ἐπεὶ ἐπύθετο τὸ σύνθημα, ἐκ τῆς οἰκείας
 ὀρμηθεὶς πρὸς τὸ συντεθειμένον χωρίον ἦει· βασιλεὺς δ'
 5 ὡσπερ ἐκπληξίην τινα βουλευθεὶς τῷ Κράλῃ ἐμποῖησαι ἢ μάλ-
 λον ἀδόλου καὶ καθαροῦς φιλίας πίστει παρασχεῖν, τὸ μετὰ
 παρασκευῆς καὶ ἀντιρρόπου στρατιᾶς εἰς τὸν ὠρισμένον τό-
 πον ἐλθεῖν καταλιπὼν, τριακοσίους τῶν ἰδίων ἀπολεξάμενος, D
 καὶ ἐκ τῶν ἐπιφανῶν τινὰς ὀλίγους χωρὶς τῶν πρὸς ὑπηρε-
 10 σίας τεταγμένων, ἔτι περὶ μέσσην τὴν οἰκείαν διατρίβοντι
 τῷ Κράλῃ κατὰ τὸ Ῥαδοβόσδιον προσαγορευόμενον, ἠγγέλλε-
 το ὁ βασιλεὺς ἐξαίφνης προσιῶν. πρῶτα μὲν οὖν ἐθορυβή-
 θη δείσας τὴν βασιλέως ἔφοδον, μὴ οὐ κατὰ φιλίαν εἶη. ὡς
 δὲ ἐπύθετο τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπομένων καὶ τὴν γνώμην βα-
 15 σιλέως ἦν ἔχων μετὰ τοσοῦτων ἦκει, ὑπερηγάσθη τε τὸν
 βασιλέα τῆς ἀδόλου γνώμης καὶ τῆς πρὸς τοὺς φίλους ἐλευ-
 θερίας, καὶ συνήδετο ἐαυτῷ τοιοῦτον κησαμένῳ φίλον. εἰ-
 στίαςέ τε αὐτὸν φιλοτίμως μάλα καὶ βασιλικῶς, καὶ παρα-
 κατέσχεν ἐαυτῷ ἐφ' ἡμέραις ἑπτὰ. πολλὴν τε ἐπιδειξάμενος
 20 φιλοφροσύνην καὶ μετρίως ἐς τὰ μάλιστα καὶ οἷα δεσπότη
 προσενεχθεὶς τῷ βασιλεῖ, μετὰ τὴν ἐβδόμην αὐτὸς μὲν ὑ-
 πελείπετο εἰς τὴν οἰκείαν, βασιλέα δὲ χαίρων χαίροντα οἶκα- P. 290
 δε ἀπέπεμπε. κατὰ ταύτην δὲ τὴν συντυχίαν καὶ μεγάλῳ
 δομestικῷ ἐγένετο πρὸς Κράλην φιλία ἰσχυρὰ πείραν ἐαυτοῦ
 25 παρασχομένῳ.

optaret imperator, petitioni annuit et cum legatis Baimi castellum
 Macedoniae elegit. Ita convenisse intelligens Crales, eodem e sua
 provincia proficisci maturavit. Imperator velut terrefacere Cralem,
 seu potius germanae ac sinceræ amicitiae argumentum exhibere
 volens, in locum definitum cum apparatu et comitatu se digno ve-
 nire omittens, delectis trecentis et paucis de nobilitate (praeter mi-
 nistros et caculas videlicet) adhuc prope in medio regionis, Rhado-
 bosdii repentino adventu suo eum oppressit. Crales huius inexpectati
 adventus nuntio primum conterritus timuit, ne fide non bona
 secum ageretur. Ut autem de numero qui sequeretur, et quo fine
 cum tam paucis advenisset, cognovit, imperatorem de candore et
 libertate erga amicos magnopere admiratus, sibi que de tali amico
 gratulatus est; epulisque splendide et regaliter acceptum dies septem
 apud se detinuit, humanissimeque et summa cum summissione ac
 tamquam dominum suum tractatum, ipse domi manens a se gau-
 dens gaudentem dimisit. In hoc conventu etiam magnus domesticus
 cum specimen ingenii ac morum suorum prae buisset, firma cum
 Crale amicitia copulatus est.

A. C. 1333 κθ'. Βασιλεὺς δὲ ἐκεῖθεν εἰς Θεσσαλονίκην ἔλθων καὶ
 V. 232 οὐ πολὺ ἐνδιατρίψας, ἦκεν εἰς Βυζάντιον. καὶ οὐ πολλὰς
 B ἡμέραις ὕστερον ἠγγέλλετο, ὡς Δομένικος ὁ Ἀνδρέου τοῦ
 Κατάνια, ὃς τῆς νέας Φωκαίας ἦρχε, βασιλέως παραδόντος
 κατὰ χάριν, τοῦ πατρὸς αὐτῷ ἀποθανόντος, κληρονόμος τῆς
 οὐσίας καταστάς, (πλούσιος δὲ ἦν,) τοῖς χρήμασι φουσηθεῖς,
 Λέσβον διανοηθεὶς Ῥωμαίων ἀφελόμενος, ἰδίαν ἑαυτῷ πε-
 ριποιήσασθαι ἡγεμονίαν, μίαν καὶ δέκα ἐκ Γεννοῦς οἰκείους
 C χρήμασι πληρώσας τριήρεις καὶ ἐκ Σικελίας μίαν προσεται-
 ρισάμενος Δηλίους τε πείσας πέντε παρασχεῖν, ἀκηρότως¹⁰
 ἐπέπλευσε Λεσβίοις. καὶ Μιτυληναίους μὲν εἶλε τειχομαχίᾳ,
 ἀπαρασκευάτους προσπεσὼν καὶ καταπλήξας τῷ ἀπροσδοκῆτῳ·
 ἐκράτησε δὲ καὶ τῶν ἄλλων φρουρίων συμπάντων ὅσα ἦν
 κατὰ τὴν νῆσον· Ἐρρесоῦ δὲ καὶ Μηθίμνης ἀπεπειράσαν
 μὲν, ἦττους δὲ ὀφθέντες τῶν τειχῶν ἀπέσχοντο, καὶ νῦν¹⁵
 ταῦτα μόνον τὴν πρὸς βασιλέα εὐνοίαν καὶ δουλείαν ἀποσω-
 ζει. τοιαῦτα περὶ Λέσβου πνθόμενος ὁ βασιλεὺς, Λατίνοις
 μὲν τοῖς κατὰ Γαλατᾶν ἀποίκους οὓσι Γεννοῦτῶν πολλὴν
 D ὤνειδισε τὴν πονηρίαν καὶ τὴν νεωτεροποιίαν, καὶ διεμαρ-
 τύρατο ὅτι παρὰ τὰ συγκείμενα Ῥωμαίοις καὶ αὐτῶν τῆ²⁰
 βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ οἰκεία χρώμενοι μοχθηρία καὶ πανουργία
 πράττουσιν, ἐξ ὧν οὐ ζημίας μόνον, ἀλλὰ καὶ πόνους καὶ
 κινδύνους τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι προξενουῦσιν. οἷς οὐδὲ
 αὐτοὶ εἶχον ἀντειπεῖν ὡς δικαίως οὐ κατηγοροῦνται. αὐτὸς

4. Gregorae dicitur Catanes. ED. P. 14. Μηθίμνης scriptum in MS. ED. P.

29. Imperator Thessalonicam et paucis diebus Byzantium venit: ubi audit Dominicum Andreae Cataniae filium, qui suo beneficio Phocaciam novam obtinebat, patre divite mortuo hereditatem crevisse; et opibus inflatum, Lesbos Romanis erepta, proprium sibi principatum instituere meditatum. Is Genua undecim triremibus sumptu suo adornatis, e Sicilia una sibi adiuncta et a Deliis quinque impetratis, bello non indicto, Lesbos adnavigabat. Ac Mitylenaeos quidem, utpote imparatos insperatoque casu perterritos expugnavit: et reliqua quotquot erant per insulam oppidula in potestatem redegit. Eressum et Methymnam tentavit ille quidem, sed perspecta suarum imbecillitate virium abstinuit; hodieque haec sola oppida in fide et subiectione imperatoris manent. His itaque de Lesbos ad se perlatis, imperator Galataeis Genuensium colonis improbissimum facinus et rerum novarum molitionem exprobrat: Deum hominesque testes appellans, eos pacta inter Romanos et ipsorum populum ac senatum privata nequitia calliditateque violare: unde non detrimenta solum, sed etiam labores et pericula Romanorum

δὲ ἐν ἡμέραις εἴκοσι ταῖς πάσαις τεττάρων καὶ ὀγδοήκοντα A. C. 1333
 νεῶν στόλον ἐξηρτύετο, ὧν ἦσαν αἱ τέτταρες καὶ τετταρά-
 κοντα διήρεις καὶ τριήρεις· αἱ λοιπαὶ δὲ μονήρεις ἦσαν.
 εἶποντο δὲ καὶ νῆες φορητοὶ ἄγουσαί τε στρατιώτας πεζο-
 5 μαχους καὶ σῖτον καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ. καὶ
 ἐπεὶ πάντα παρεσκευασμένα ἦν καὶ οὐδὲν ἐνέδει ἔτι, ἄραν-
 τες ἐκ Βυζαντίου ἐπλεον ἐπὶ Λέσβον. γενομένοις δὲ αὐτοῖς
 κατὰ τὴν Καλλιούπολιν τὴν πρὸς Ἑλλάσποντον, οἱ ἀπὸ τῆς P. 291
 Λέσβου τῶν Λατίνων σκοποὶ οἱ παρῆσαν αὐτόθι μακροῦ νηῖ
 10 ταχυναντούση, φυλάσσοντες τὴν βασιλέως ἔφοδον, πρότεροι
 ἐλθόντες διὰ τὴ ταχυτήτα τῆς νηὸς καὶ τὸ μάλιστα ἐπισπεύ-
 δειν τὸν πλοῦν, ἐμήνυον βασιλέως τὸν ἐπίπλουν ὡς οὐ πολὺ
 ὕστερον ἐσόμενον. ἐκείνοις δὲ τὸ πλῆθος μὴ εἰδοῖσι τῶν βα-
 15 σιλικῶν νεῶν, ἐδόκει μαχητέα πρὸς βασιλέα εἶναι· καὶ πα-
 ρασκευάζοντο ὡς ναυμαχῆσοντες. οἱ Δῆλιοι δὲ ὄρωντες αὐτοὺς
 παρασκευαζομένους, ναυάρχῳ τῷ σφετέρῳ τὴν γνώμην κατὰ-
 δηλον ἐποιοῦν, φάσκοντες ὡς πᾶσι μᾶλλον ἀνθρώποις ἢ βα- B
 σιλεῖ τῷ Ῥωμαίων ὄπλα ἀνταίρειν εἶεν δυνατοί. οὗ δὴ ἔνεκα
 καὶ πρὶν καταστῆναι ἐς τὴν μάχην, φανερὰν αὐτῷ τὴν βου-
 20 λὴν ποιεῖν, ὅπως τάχιστα τὰ δέοντα βουλευέσθαι καὶ μὴ ἀ-
 ναγκασθῆ φεύγειν αἰσχροῦς καὶ ἀγενῶς, μήτε ὄπλα ἀνταιρόν-
 των αὐτῶν μήτε ἀμυνομένων. ὁ δὲ αὐτοὺς μὲν τῆς ἀληθείας V. 233
 ἔνεκα ἐπῆρσε καὶ χάριν ὡμολόγησε πολλήν. Δομενίκῳ δὲ
 τῷ παντὸς ἄρχοντι τοῦ στόλου, καὶ τοῖς ἄλλοις ναυάρχοις

imperatoribus creent. Quibus ne ipsi quidem, quasi immerito ac-
 cusarentur, habebant quod opponerent. Ipse vero totis viginti die-
 bus quatuor et octoginta navium classem instruxit, quarum quatuor
 et viginti biremes et triremes, ceterae uniremes erant; onerariae
 item, peditum, commeatum et alia exercitui necessaria portantes
 sequebantur. Paratis plane omnibus, Byzantio Lesbum solvunt. Ubi
 Callipolin iuxta Hellespontum delati sunt, praesentes ibidem e Lesbo
 Latinorum speculatores, longa et celeri nave imperatoris adventu
 explorato, per eam celeritatem et summam in navigando festinatio-
 nem primi affuturum nuntiarunt. Genuensibus navium numerum
 nescientibus, placuit cum imperatoria classe fortunam experiri; iam-
 que se ad nauticum certamen accingebant. Id aspicientes Delii,
 nauarcho suo sensum suum aperiunt affirmantque, contra quemvis
 mortalem potius, quam contra Romanorum imperatorem arma ferre
 posse. Quare ante pugnam se illi voluntatem suam detegere, ut
 quam primum quae in rem sint decernat, et ne turpiter atque igna-
 viter cogatur fugere, ipsis nec vim illaturis, nec illatam repulsu-
 ris. Nauarchus eos de confessione veri collaudat: gratias magnas
 agit: ad Dominicum totius classis imperatorem ceterosque Latino-

A. C. 1333 τῶν Λατίνων προσελθῶν, οὐκ ἔφασκε δεόντως βεβουλεύσθαι πρὶν ἀκριβῶς ἐκμαθεῖν ὁπόσας ἄγοι τριήρεις ὁ βασιλεύς, ἀπερισκέπτως πρὸς τὴν ναυμαχίαν οὕτω καὶ θρασέως χωρεῖν. C εἰς γὰρ συμβαίῃ ἤτηθη, οὐδὲν ἄλλο λείπεται ἢ παντάπασιν διαφθαρεῖναι, πάντων τῶν ἐνθάδε πολεμίων ὄντων καὶ 5 συνενπιθησομένων. οὗ δὲ ἕνεκα ἐχρῆν πρότερον τὴν δύναμιν βασιλέως ἐρευνᾶν ὁπόσῃν ἄγει. κἂν μὲν οἷοί τε ἦτε διανυμαχεῖν, ἂν δὲ μὴ, καταφυγὴν τινα ὕπῃ σωθήσεσθε ζητεῖν. ἐγὼ δὲ προθύμως μὲν ἂν πρὸς τὴν ναυμαχίαν συνηγωνισάμην παρῶν ὑμῖν. Δηλίους δὲ οὐδὲν ἐστι τὸ πείσον ὕπαιιο ἀνταῖρειν βασιλεῖ, ἀλλὰ πάντα μᾶλλον αἰρετέα, ἢ πρὸς βασιλέα αὐτοῖς πολεμητέα εἶναι λέγουσι. βιάζεσθαι μὲν οὖν 10 Δοῦκ ἔξεστιν αὐτοὺς πάντας ἐπίσης τὴν ὁμοίαν γνώμην ἔχοντας. ἔδοξε δέ μοι βέλτιον σκεψαμένῳ, πρὶν βασιλέα ἦκειν, ἀναχωρεῖν. εἰς γὰρ ὀφθέντος φεύγωμεν, αἰσχύνῃ οὐ τὴν 15 τυχοῦσαν προστριψόμεθα Σπιταλιώταις. μελήσει δὲ ὑμῖν ὅπως ἂν βέλτιστα διάθησθε τὰ καθ' αὐτοῦς. ὁ μὲν οὖν τῶν Δηλίων ναύαρχος τοιαῦτα εἰπὼν καὶ συνταξάμενος αὐτοῖς, ἀπέπλευσεν εἰς Αἴηλον. Δομενίκῳ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπολειφθεῖσιν οὐκέτι ἔδοκει ναυμαχεῖν· ἀλλὰ πέντε μὲν 20 τῶν τριήρεων ἔπεμψαν εἰς Καλλονὴν φρούριόν τι κατὰ τὴν Λέσβον ἐπὶ τῷ σῆτον τε εἰσαγαγεῖν καὶ φρουρὰν· ἐδεδίεσαν γὰρ περὶ αὐτοῦ μὴ ὑπὸ βασιλέως ἔξ ἐπιδρομῆς ἀλφῶ· αὐτοῖ

rum nauarchos accedit; non eos bonum cepisse consilium dicit, priusquam exacte didicerint, cum quot triremibus Romanus adveniat, ita improvide confidenterque navale cum ipso praelium committere. Nam si vinci contigerit, nihil superesse, quam desperire funditus: cum omnes qui in insula sint, ipsorum hostes sint unaque cum Romanis ad eorum exitium incubituri videantur. Quare imperatoris vires et potentiam prius indagandam: et si se contra non infirmos sentiant, tum demum conflegendum: sin minus, salutis aliquod perfugium quaerendum. Quod ad me attinet, inquit, cupide vobiscum ad hanc navalem pugnam aggrederer: Delios autem, ut imperatori armis resistent, nemo adducet: qui citius omnia sibi perpetienda, quam adversus eum pugnandum testantur. Cogere igitur illos fas non est, quando ex aequo omnes ita sentiunt. Mihi porro re considerata conducibilis apparet, antequam adsit imperator, recedere. Si enim ante eius conspectum fugerimus, non qualemcumque labem Hospitalensibus inuremus. Vobis curae erit, ut illis optime consulatur. Haec postquam dicta dedit, eos valere iussit ac Delum cucurrit. Dominico ceterisque ducibus non amplius fuit sententia navibus decertare; sed triemes quinque quidem in castellum quoddam Lesbi, Callonem vocabulo, ad comteatum et praesidium importandum mittunt, quod ab imperatore per incursionem captum

δὲ ταῖς λοιπαῖς ἐφρούρουν Μιτυλήνην. βασιλεὺς δὲ ἄμα A.C. 1333
 παντὶ τῷ στόλῳ ἦλθεν εἰς Ἐρεσσόν· ἐπαινέσας δὲ Ἐρεσσίους P. 292
 τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἔνεκα, καὶ προνοίας ὅσης ἐδέοντο ἀξιώ-
 σας, ἄρας ἐκεῖθεν ἔπλει ἐπὶ Χίον. ἀπὸ σκοπιᾶς δὲ τις μεγα-
 5 βρωῶν ἐπυρθάνετο περὶ στόλου ὄτων εἶη. ἀποκριναμένων δὲ,
 ὡς εἶη βασιλέως, αὐτὸς τε πάρεστιν ὁ βασιλεὺς. „αἱ δὲ ἐν
 τῷ κόλπῳ τῆς Καλλονῆς” ἔφη „τριήρεις τίνος;” ἐκ τοῦ λόγου
 δὲ συνεῖς ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν εἰς Μιτυλήνην οὐσῶν εἶναι
 φρουρούσας Καλλονήν, ἀναστρέψας ἤλαυνεν ἐπ’ ἐκείνους.
 10 ἤδη δὲ ἐπελάβετο ἡ νύξ. Λατῖνοι δὲ ὡς εἶδον βασιλέα προσε-
 λαύνοντα, τότε φεύγειν ἄπορον ὄρωντες, καὶ τὸ διαγωνίζε-
 σθαι ἀδύνατον, ἔξωσαν εἰς τὴν γῆν τὰς ναῦς, καὶ αὐτοὶ κατε-
 κρύβησαν ὑπὸ τὴν ὕλην, σννηρεφοῦς τοῦ τόπου πεφυκότος,
 ἄμα δὲ συνεργοῦντος καὶ τοῦ σκότους. καὶ τὰς μὲν τριήρεις
 15 εἴλκυσαν κενὰς οἱ βασιλικοί. ἀποβάντες τε καὶ διερευνησά-
 μενοι τὴν λόχμην, ὑπὲρ ἡμίσεις αὐτῶν τοὺς μὲν ἀπέκτει-
 ναν, τοὺς δὲ καὶ εἴλον ζῶντας. ὅσοι δὲ ὑπὸ σκότος ἠδυν-
 νήθησαν διαφυγεῖν, εἰς Μιτυλήνην διεσώθησαν πρὸς τοὺς
 οἰκείους. βασιλεὺς δὲ ἐκεῖ πιγκέρονην τὸν Φιλανθρωπηγὸν κατα-
 20 λειπὼν ἄμα στρατιᾷ πεζῇ τε καὶ ἵπικῇ τὴν Μιτυλήνην πο-
 λιορκεῖν, ἀπέπλευσεν εἰς Φώκαιαν, ἧς ἦρχε τῷ τότε
 Ντουναρδος. οἱ μὲν οὖν εἰς Λέσβον καταλειφθέντες τὰ μὲν
 λοιπὰ φρούρια πάντα παρεστήσαντο ὁμολογία, Μιτυλή-
 νην δὲ ναυσὶ τε καὶ πεζῷ περικαθήμενοι ἐπολιόρχουν. βασι-

iri metuebant: ipsi cum reliquis Mitylenen tuebantur. Imperator cum tota classe Eressum tenens, civium erga se studium commendavit et eorum rebus pro necessitate prospexit: inde Chium navigavit. E specula porro quidam altum vociferans quaesivit, cuiusnam classis esset: responsum, imperatoris esse et eum praesentem adesse. At enim quae in sinu Callones sunt triremes, inquit, cuius sunt? E quibus verbis colligens imperator de iis esse, quae apud Mitylenen erant, ad Callonem tuendam missae videlicet, reversus in ipsas ferebatur. Iam nox rebus incubuerat, cum Latini illi imperatorem allabi cognoscentes, quia fuga nusquam patebat, et contra pugnare non dabatur, naves ad terram appellunt, et ipsi se in silva proxima, loco natura umbroso et opaco, tenebris etiam eos adiuvantibus, abscondunt. Ac triremes quidem vacuas Romani trahentes descendunt locaque insidiosa perscrutati, supra dimidium eorum partim trucidant, partim capiunt. Qui per tenebras effugere potuerunt, Mitylenen ad suos salvi pervenerunt. Imperator, pincerna Philanthropeno ad Mitylenen pedestri et equestri manu obsidendam relicto, Phocaciam cursum intendit, cui tunc Dunardus sive Odoardus praeerat. In Lesbo igitur relictis oppida cetera ad unum in deditionem reci-

- A. C. 1333 λέως δὲ πρεσβείαν πρὸς Σαρχάνην πέμψας, ὃς ἦρχε τῆς ἑω-
τῆς κατὰ τὴν Φώκαιαν, σπονδὰς ἔθηκε πρὸς αὐτὸν καὶ συμ-
μαχίαν, ὥστε Σαρχάνην μὲν ἐπικουρίαν βασιλεῖ παρασχεῖν
περὶ τὴν τε καὶ ναυτικὴν πρὸς τὴν τῆς Φωκαίας καὶ Μιτυλήνης
V. 234 πολιορκίαν, βασιλέα δὲ τὸν παῖδα Σαρχάνη Σουλμὴν καὶ
τοὺς λοιποὺς παῖδας τῶν Περσῶν, οἱ κατὰ Φώκαιαν ἐν προ-
σχῆματι ὁμήρων ἐφρουροῦντο, ἐλευθεροῦν. οἱ γὰρ εἰς Φώ-
καιαν ἐκ Γεννοῦσας Λατῖνοι δόλω Σουλμὴν τὸν παῖδα Σαρ-
D χάνη καὶ τέτταρας καὶ εἴκοσιν ἑτέρους τῶν παρὰ Πέρσαις
εὐγενῶν κρατήσαντες παῖδας, ἔφασαν οὐκ ἐπὶ δουλείᾳ κεκρα-10
τηκέαι, ἀλλ' ὥστε ὁμήρους ἔχειν βεβαίως ἕνεκα εἰρήνης.
Σαρχάνης δὲ μὴ ἔχων ὅτι δοῦν, ἠσπάζετο καὶ ἄκων τὴν εἰ-
ρήνην διὰ τὸ πρὸς τοὺς παῖδας φίλτρον. τότε δὲ ἐπαγγελια-
μένου βασιλέως ἐλευθεροῦν, ἂν συναγωνίσηται προθύμως πρὸς
τὸν πόλεμον τὸν κατὰ τῶν Λατίνων, ἐλπίδι τῆς τῶν παίδων15
ἐλευθερίας συνήρατο πρὸς τὸν πόλεμον τῷ βασιλεῖ, καὶ εἰς
Φώκαιαν καὶ αὐτὸς ἐλθὼν ἅμα στρατιᾷ περὶ τὴν τε καὶ ἱπικῆν,
προσεκύνησέ τε καὶ ἠσπάσατο βασιλέα, καὶ συνδιήγεν αὐτῷ
Φώκαιαν πολιορκῶν. παρεῖχέ τε ἄφθονον ἀγορὰν τῇ βασιλέως
στρατιᾷ, ταῖς ὑπ' αὐτὸν κελεύσας πόλεσι καὶ χώραις τὰ ἐπι-20
P. 293 τήδεια εἰς Φώκαιαν κομίζειν. πέμπτος μὲν οὖν ἦνύετο μὴν
Φωκαίων καὶ Μιτυληναίων πολιορκουμένων, μάλιστα δὲ κατὰ
τὴν Φώκαιαν συχραῖ τε καὶ καρτεραὶ ἐγένοντο τειχομαχίαι καὶ

1. Σαρχάνην. Fuit hic satrapes Turca, cui obtigerunt, quae a Philadelphia et Antiochia Maeandri usque ad Smyrnam et maritimam Ioniae oram patent. Gregoras lib. 7. incunte. ED. P.

piunt: Mitylene terra marique obsidetur. Imperator missis legatis ad Sarchanem orienti circum Phocaeam imperantem, foedus et societatem cum eo pepigit, ut ipse pedestri et navali subsidio se ad Phocaeam et Mitylenen obsidendas adiuveret: imperator vicissim Sulimanum Sarchanis et reliquos Persarum filios, qui nomine obsidum apud Phocaeam tenerentur, libertate donaret. Nam qui erant Phocaeae Genuates, cum Sulimanum atque alios quatuor et viginti nobilium Persarum filios dolo cepissent, non se illos servitutis causa, sed ut pacis obsides haberent, cepisse aiebant. Sarchanes cum aliud non posset, ingratum pacem accepit propter caritatem filiorum videlicet. Cum autem imperatoris promissio de libertate illis reddenda accederet, si se in bello contra Latinos promptly adiuveret, spe libertatis id fecit, ac Phocaeam per se cum pedestri et equestri copia veniens, imperatorem venerabundus salutavit et cum eo urbem obsedit: subiectisque sibi urbibus et locis mandans, ut cibaria Phocaeam adveherent, imperatoris exercitui forum uberrimum praebuit. Iam quintum mensem Phocaeensium ac Mitylensium obsidio

ἐλεπόλεις προσήγοιτο καὶ ἄλλαι μηχαναὶ πρὸς ἄλλωσιν πόλεων A. G. 1334
 ἐξευρημέναι. ἐκπολιορκῆσαι δὲ οὐκ ἠδύναντο αὐτοὺς διὰ τὴν
 καρτερότητα τειχῶν καὶ τὸ εὐρώστως ἀμύνεσθαι Λατίνους καὶ
 μὴ ἐνδιδόναι. μηχανομένης δὲ τῆς πολιορκίας ἐπὶ πλέον, ἐπεὶ
 5 ὅ, τε σῆτος αὐτοῖς ἐνέδει ἤδη, καὶ τὴν πολιορκίαν ὑπώπτενον
 οὐ ταχέως λύσειν βασιλέα πρὶν ἢ λιμῶ ἢ τειχομαχίᾳ παρα-
 στήσεται αὐτοὺς, μηχανώμενοι τὸ ἐπὶ πλείονα χρόνον ἀντι-
 σχήσειν, τοὺς μὲν Ῥωμαίους ὅσοι Φώκαιαν κατέκουν ἐξήλασαν B
 πανοικεσία, αὐτοὶ δὲ τὸν σῆτον καὶ ὅσα ἕτερα ἦν ἐπιτήδεια συν-
 10 αγαγόντες, εἰσήγαγον εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἣν αὐτοὶ ἐφρούρουσαν,
 καὶ χρώμενοι αὐτοῖς ὑπέμενον τὴν πολιορκίαν. διατρίβοντί τε
 κατὰ τὴν Φώκαιαν βασιλεῖ οἱ τοῦ Ἀϊτίνης παῖδες, ὃς ἦν σατρά-
 πης Ἰωνίας, Χετῆρ καὶ Ἀμούρ, ὃν φθάσαντες πρότερον εἰρή-
 15 κಾಮεν στόλῳ καταπεπλευκέναι εἰς Θράκην, καὶ τρίτος Σουλαί-
 μιάσας ὠνομασμένος, προσῆλθόν τε κατὰ φιλίαν καὶ προσεκύ-
 νησαν καὶ ἐπηγγείλαντο εὖνοι ἔσσεσθαι καὶ φίλοι βασιλεῖ, βασι-
 λεύς τε αὐτοὺς τῆς εὐνοίας ἕνεκα δώροις ἀμειψάμενος καὶ εὐερ-
 γεσίαις, οἴκαδε ἀπέστειλεν. ἐν τούτοις δὲ ὄντων τῶν πραγμά- C
 των, ἠγγέλλετο ἐκ Βυζαντίου βασιλεῖ ὡς ἐκ Γεννούας κατὰ
 20 τινὰ ἑτέραν χρεῖαν τριήρεις ἑκκαίδεκα προσέσχον Γαλατᾶ,
 ὧν τῇ ναυάρχῳ καὶ τοῖς τριηράρχαις τινὲς τῶν παρὰ Ῥω-
 μαίοις ἐπιφανῶν κρύφα διαλεχθέντες, ἔπεισαν δώροις καὶ
 ὑποσχέσει πολλὰς προσεταιρισμένους καὶ τὰς λοιπὰς ἕξ αἱ

13. Ioniam infestarat, Aladino etiamnum vivente. ED. P.

duraverat, et Phocaeae praesertim tormentis muralibus machinisque oppugnatoriis crebra erat et valida moenium adhibita oppugnatio: nec tamen propter soliditatem et quod Latini fortiter constanterque se tuerentur, expugnari poterat. Sed cum obsidio produceretur longius, quoniam eos commectus iam destituebat et hostes ab oppugnatione non ante desituros suspicabantur, quam ipsi fame aut armis subigerentur, quidam machinati sunt, quo se tueri diutius possent. Romanos quotquot Phocaeam incolebant, unumquemque tota cum domo exegerunt: annonam corporique sustentando requisita in arcem, praesidio a se munitam, collegerunt et comportarunt: quibus victitantes, obsidionem tolerarent. Ad imperatorem apud Phocaeam filii Aitinis Ioniae satrapae, Cheterus et Amurius (quem supra in Thraciam classe devectum docuimus) et tertius Sulaimasas appellatus, amicitiae ergo veniunt, eumque venerati, benevolentiam ac fidem pollicentur. Quos ille donis ac muneribus affectos domum remisit. In hoc rerum statu Byzantio nuntiatur, Genua sedecim triremes alia quadam de causa Galatam appelli; quorum cum nauarcho et trierarchis quidam nobiles Romani clam collocuti, donis et promissis multis eos pellexerint, ut adiunctis etiam sex aliis, quas Galatae

A. C. 1334 εἰσιν ἐγγώριοι, ἔπειτα καὶ τὰς κατὰ τὴν Μιτυλήνην ἔξ παραλαβόντας, ἐπιθέσθαι αὐτῷ κατὰ τὴν Φώκαιαν. ταῦτα δὲ τοὺς Ῥωμαίους συνεσκευακέναι οὐ τῆς τῶν Γεννουιτῶν προνοίας ἔνεκα, ἀλλ' ἐπίβουλοι καὶ προδοταὶ βασιλέως γεγεννημένοι, καὶ τῆς ἀρχῆς κρατῆσαι βουληθέντες ἔξ ὧν ὧν-5
 Δτο δυνήσεσθαι διαφθεῖραι ἔπραττον.

V. 235 λ'. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο τοιαῦτα, τὴν τε οὖσαν παρεσκευάζε δύναμιν ὡς ἦν δέη ναυμαχίσεων, καὶ ἑτέραν ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν Ἰωνίαν βαρβάρων προσεπορίζετο ὅση δυνατή. καὶ Σαρχάνης μὲν τέτταρας καὶ εἴκοσι παρῆσχετο 10

P. 291 ναῦς καὶ στρατιὰν πολλὴν πεζὴν τε καὶ ἵππικὴν, ἣ ἐλθοῦσα ἔστρατοπεδεύετο παρὰ τὴν Φώκαιαν. Ἀμοῦρ δὲ ὁ τοῦ Ἀιτίνης, τοῦ μεγάλου δομestίκου πείσαντος, τριάκοντα ναυσὶ συνεμάχει βασιλεῖ. ὁ γὰρ μέγας δομestικός καὶ πρότερον μὲν εἶχε πρὸς Ἀμοῦρ φιλίως καὶ γράμμασιν αὐτῷ ὁμίλει καὶ 15 τὴν εὐνοίαν ἐπεδείκνυτο, συνεγένετό τε καὶ ἐπὶ μικρὸν ὀλίγῳ πρότερον, ὅτε κατὰ Φώκαιαν πρὸς βασιλέα ἦκε. τότε δὲ τῆς χρείας καλούσης, πρεσβείαν πέμψας πρὸς αὐτὸν, οὐ δίκαιον ἔφρασκεν εἶναι οὐδὲ καθ' ἡδονὴν αὐτῷ γράμμασι καὶ ἀγγελίαις ὡσπερ πρότερον καὶ αὐθις ὁμίλειν. πρότερον γὰρ αἰτίαν 20

βεῖναι τῆς τοιαύτης συντυχίας τὸ πολὺ ἀλλήλων διεστάναι. νυνὶ δὲ ἐγγὺς διατριβόντων, δίκαιον εἶναι, εἶγε καὶ αὐτῷ κατὰ γνώμην εἶη, ἐν ὠρισμένῳ τινὶ τόπῳ συγγενέσθαι καὶ τῆς ἀλλήλων ὁμιλίας ἀπολαῦσαι καὶ τὴν οὖσαν ἐπιβεβαιώσα-

reperirent, et illis idem sex apud Mitylenen, Phocaeae ipsum imperatorem adorirentur. Talia Romanos struxisse, non ut Genuensibus consulerent, sed insidiatores et proditores factos et imperium affectantes, unde se ipsum imperatorem vita spoliare posse arbitrarentur, id agere ac moliri.

30. His auditis imperator et quas secum habebat copias ut ad pugnam navalem instruebat, si opus foret: et alias insuper a barbaris ex Ionia quantas poterat conquirebat. Ac Sarchanes quidem naves quaternas et vicenas peditumque et equitum magnam vim subministravit, qui prope Phocaeam tetenderunt. Amurius vero Aitinis filius, impulsus magni domestici, cum triginta navibus imperatori auxiliatum venit. Domesticus enim et ante Amurium diligebat amoremque suum crebris ei litteris declarabat: et cum eodem ad imperatorem Phocaeam veniente paulo ante familiariter congressus fuerat. Tum autem re ita iubente, legatos ad eum misit, qui dicerent, nec iustum, nec sibi iucundum esse, rursus nuntiis et litteris cum eo velut ante colloqui. Nam huiuscemodi colloquiorum causam prius fuisse, quod inter se longius distarent. Nunc quoniam viciniore sint, aequum esse, si idem illi probetur, in loco aliquo certo con-

σθαι φιλίαν. ὁ μέγας μὲν οὖν δομέστικος τοιαῦτα ἔπρεσβεύε-**A.C. 1334**
 το· Ἄμοῦρ δὲ, ὡς ἤκουσεν, εὐτυχίας οὐδεμιᾶς ἐνόμισε δευ-
 τέραν τὴν περὶ τῶν τοιούτων ἀγγελίαν, ἀλλὰ τὰ μέγιστα οἶ-
 ὄμενος εὐεργετεῖσθαι, τῶν ἄλλων πάντων ἀμελήσας, κατὰ τὰς
 5 Κλαζομενᾶς γενόμενος συνεγένετο αὐτῷ, καὶ ἀποβάντα τῶν
 νεῶν εἰστιάσέ τε φιλοτίμως καὶ πολλὴν ἐπεδείξατο φιλοφρο-
 σύνην. ἐπὶ τέσσαρσι δὲ ἡμέραις ὁ μέγας δομέστικος αὐτῷ
 συνδιατρίψας, βασιλεῖ τε ἔπεισε προσέχειν ὡς δεσπότη καὶ **C**
 τῶν ὑπ' ἐκείνῳ τελούντων ἐπιφανῶν Ῥωμαίων νομιζειν ἕνα,
 10 καὶ ἑαυτῷ συνέδησεν ἀρρήκτοις φιλίας δεσμοῖς. τὰς τε ναῦς
 παρήγει πέμπειν ὡς τάχιστα βασιλεῖ δεομένῳ συμμαχίας, αἱ
 καὶ ἐπέμψθησαν μετ' οὐ πολὺ. καὶ Φιλαδελφεινοῖς ἐκέλευσε
 φίλον εἶναι καὶ σύμμαχον ἀντὶ πολεμίου, καὶ μηδένα φόρον
 λαμβάνειν ὃν παρείχοντο αὐτῷ ὅτε ἦσαν ἐν σπονδαῖς, καὶ οὐ-
 15 δὲν ἦν ὁ, κελεύσαντος τοῦ μεγάλου δομεστίκου, μὴ καθ' ἡ-
 δονὴν αὐτῷ πράττειν ἢν πρὸς τῷ καὶ χάριν εἰδέναι καὶ τὰ
 μέγιστα οἶσθαι εὐεργετεῖσθαι. ἐκεῖθεν δὲ ὁ μέγας δομέστικος
 συνταξάμενος Ἄμοῦρ, ἤκεν ὡς βασιλέα. καὶ ἐπεὶ καὶ αἱ παρὰ **D**
 τοῦ Σαρχάνη παρῆσαν νῆες, παρεσκευάσαντό τε πρὸς τὴν ναυ-
 20 μαχίαν καὶ ἠγιῶντο ὅτι οὐ παρῆσαν οἷς ναυμαχοῦνται. Λα-
 τῖνοι δὲ, εἴτε τὴν παρασκευὴν βασιλέως δείσαντες, εἴτε καὶ
 διὰ τὸ τοὺς ἐνάγοντας Ῥωμαίους καταφόρους γενομένους
 ὑποπτῆσαι, (ἢ γὰρ τοῦ μεγάλου δομεστίκου μήτηρ ἄμα βα-

11. παρήει legebatur et 14. οὐ pro ὄν. Utrumque recte ed. V.

venire mutuaque consuetudine frui et susceptam confirmare amicitiam. Haec fuit legatio magni domestici. Amurius hosce nuntios summam felicitatem interpretari et in maximo beneficio ducere: relictisque ceteris omnibus, Clazomenis cum eo miscere colloquium; ubi de navi descendantem convivio delicatissimo adhibuit et perhumaniter habuit. Quatriduo cum illo versatus magnus domesticus, persuasit, ut imperatori non secus ac domino deditus, se unum de nobilibus Romanis ei subiectis duceret: et sibi vinculis insolubilibus hominem adstrinxit. Naves autem ut quamprimum mitteret hortabatur, quod imperator suppetiis indigeret: quae brevi missae sunt. Praeterea ut Philadelphiensibus amicus et pro hoste socius esset, nullumque ab iis tributum acciperet, quod illi pendebant, cum foederati essent. Demum nihil erat, quod, hortante magno domestico, non cum voluptate praestaret: quin etiam gratias habebat et se beneficiis ornari putabat. Amurio igitur valedicens domesticus, ad imperatorem se recepit. Cum naves a Sarchane iam venissent, ad nau-machiam se comparabant dolebantque, quod quibuscum pugnarent nondum adessent. Latini vero, an quod apparatu imperatoris terrentur, an quod Romanis, a quibus incitabantur, deprehensis, pavore

- A. C. 1334 σιλίδι αἰσθόμεναι τὴν ἐπιβουλὴν, ὡς μάλιστα ἐνῆν ἡσφαλισαντο τὰ τε βασιλεία καὶ τὴν ἄλλην ἀρχὴν,) ἀποσχόμενοι ὧν διεννοῦντο, διελύθησαν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο διαλυθέντας, τοὺς μὲν παρὰ τοῦ Ἀμουρο παρόντας κατὰ συμμαχίαν, ἀπέστειλεν εὐεργετήσας· αὐτὸς δὲ συντονώτερον εἶ-
 V. 236 χετο τῆς πολιορκίας· ἤδη γὰρ καὶ ὁ καιρὸς ἤπειγε περὶ
 P. 295 φθινόπωρον ὧν. τριβομένου δὲ τοῦ χρόνου κατὰ τὴν πολιορκίαν συμβέβηκε τὸν μέγαν δομέστικον παρὰ τὴν τῆς Φωκαίας πύλην ἰδεῖν ἐστῶτα Ντζουὰν ντὲ Σπίνιὰ τινα ὀνομασμένον, ὃς ἦν αὐτῷ γνώριμος πρότερον καὶ συνήθης, ἕκ τε τῶν παρὰ Λα-
 10 τίνους ἐπιφανῶν ὄντα καὶ παιδείας τῆς παρὰ Ῥωμαίοις ἰκανῶς μετσαχηκότα. καὶ πέμψας αὐτὸν μετεκαλεῖτο, κελύων ἤκειν πρὸς αὐτὸν μηδὲν ὑποπεύοντα δεινόν. ὁ δ' ἤκεν εὐθύς πεισθεῖς. προσαγορεύσας δὲ ὁ μέγας δομέστικος αὐτὸν καὶ ἀγνωμοσύνην ἐγκαλέσας, ὅτι φίλον ἀρχαῖον ὄντα καὶ συνήθη καὶ τοσοῦτον
 B ἤδη χρόνον διατρίβοντα πρὸς ταῖς πύλαις ταῖς αὐτῶν, οὐδὲ ἀπαξ πρὸς αὐτὸν ἠθέλησεν ἐλθεῖν οὐδὲ ἀσπάσασθαι οἷα φίλον, καὶ ἕτερ' ἅττα ὅσα ἦν ἀρμόζοντα προσθεῖς τῷ χρόνῳ, (ἤδη γὰρ ὄψε τῆς ἡμέρας ἦν,) τὸ νῦν μὲν ἔχον οἴκαδε ἀπέπεμπεν, εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἐκέλευσεν, εἶγε καὶ αὐτῷ καθ' ἡδονὴν εἶη,
 20 πρὸς αὐτὸν πάλιν ἐλθεῖν, ὡς ἂν κατὰ σχολὴν καὶ περὶ τοῦ παρόντος πολέμου διαλεχθῶσιν ἅττα ἂν ἐκάστῳ δοκοίη δίκαια ἔχειν πρὸς αὐτόν. Ντζουὰν μὲν οὖν ἀποδεξάμενος τοὺς λόγους οἴκαδε ἀπῆλθεν· εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἅμα πρῶτ' εἰς

tenerentur (magni quippe domestici mater et imperatrix præcipientes insidias, quam maxime poterant palatium reliquumque imperium communiverant) depositis cogitationibus illis, dissipati sunt. Quod ut accepit imperator, submissos ab Amurio cum donativo dimisit: ipse obsidioni contentius instare cepit: iam enim et dies urgebat, autumno appetente scilicet. Dum ita per obsidionem tempus labitur, forte magnus domesticus propter portam quandam Ioannem de Spinia sive Spinulam sibi antea notum ac familiarem stare videt, hominem inter Latinos nobilem et Romanis tinctum litteris. Hunc uti ad se nihil metuens accedat, invitat. Ille fidem habens accedit. Salutatur eum domesticus factumque inhumanum exprobrat, quod ad veterem amicum et familiarem et tanto tempore ad portas eorum commoratur, ne semel quidem adisset, nec pro amicitia salutare voluisset. Alia demum temporis accommodata subiungens, in praesentia domum (iam enim diei serum erat) remittit. Postridie ut redeat, si placuerit, hortatur, quo per otium de hoc bello quae iusta censuerint colloquantur. Ioannes reversionem pollicitus abit. Altera luce mane in magni domestici tabernaculum venit. Facta consalutatione, solum domesticus sic aggreditur: Quavis occasione bellum

τὴν μεγάλου δομestίκου ἤκει σκηνὴν καὶ προσηγόρευεν αὐτόν. A. C. 1334
 ἀντιπροσειπὼν δὲ καὶ αὐτὸς αὐτόν καὶ μόνον παραλαβὼν,
 λόγου ἤρχε πρὸς αὐτὸν τοιοῦδε· „οὔτε τὸ ἐπὶ προφάσει πάση
 πολεμεῖν τῶν ἐπαινετῶν ἂν τις τιθεῖται σωφρονῶν, οὔτε τὸ εἰ- C
 5 ρήνην ἄγειν· ἀλλ' ἐκάτερα βελτίω ἢ χείρω παρὰ τὰς αἰτίας
 νομίζοιτ' ἂν δικαίως. εἰ δὲ τις πολέμου ἄρχων, μείζουσιν ἢ
 καθ' ἑαυτὸν πράγμασιν ἐπιχειροῖη, πρὸς τῷ ἀδικεῖν καὶ ἄνοϊαν
 προσοφλήσειεν ἂν παρ' εὐφρονούσι κριταῖς. σκεψόμεθα δὴ
 10 ἀδικοῦντα βασιλέα, εἰ μετὰ βελτίονος τοῦ σχήματος προσγε-
 νήσεται ὑμῖν. πρῶτον μὲν γὰρ μηδὲν ὑπὸ βασιλέως ἀδικού-
 μενοι, πρῶτοι ἐπήλθετε τῇ Λέσβῳ οὔση ὑπηκόω βασιλεῖ
 ἀδικοῦντες καὶ πλεονεκτοῦντες, οὔπερ οὐδὲ αὐτοὺς οἶμαι ἔξ-
 15 ἄρτους δυνήσεσθαι γενέσθαι· ἔπειτα δὲ οὐδὲ ἀνοίας καὶ
 ἀβουλίας κατελίπετε ὑπερβολήν. τὸν γὰρ ἄρχοντα πολέμου.
 οὐ χροῖ τοῦτο μόνον σκοπεῖν ὅπως ἀδικήσῃ, ἀλλὰ πρῶτον μὲν
 εἶγε μάλιστα αὐτῷ τοῦτο δυνατὸν, ἔπειτα δὲ εἰ καὶ ἀροκοῦσαν
 δύναμιν ἔχει πρὸς τὸ τὰ ἀδικηθέντα διασώζειν. ὑμῖν δὲ πρὸς
 20 τὸ τὰ ἀλλότρια ἀρπάζειν ἢ δύναμις ἐνδεής καὶ πρὸς τὸ τὰ
 ἡρπασμένα διασώζειν ἐλαχίστη. Λέσβῳ μὲν γὰρ ἐπιόντες,
 Δηλίους ἐπέισατε καὶ Σικελιώτας συμμαχεῖν. βασιλέως δὲ
 ἐπιστρατεύσαντος ὑμῖν, οἱ σύμμαχοι ἤρχοντο ὑμᾶς ἀπολιπόν-
 25 τες, οὐδὲ ὄπλα ἀνταίρειν δυνηθέντες. ὑμῶν δὲ μόνων ὑπο-
 λελειμμένων, οἱ μὲν ἀπόλοντο κατὰ τὴν Καλλονὴν ἐν πέντε
 12. βασιλεία legebatur, unde ED. P. conii. βασιλέα.

gerere aut in pace vivere, nemo sanae mentis commendaverit, cum
 utriusque laus et vituperatio ex causis merito spectanda sit. Quod
 si quis bellum ordiens viribus suis maiora suscipit, praeterquam
 quod iniustus est, prudentium iudicio etiam stultus habebitur. Con-
 sideremus igitur et istuc bellum, quod contra imperatorem nulla
 in re ab eo laesi suscepistis, num honeste et utiliter a vobis gera-
 tur. Primum enim nullam passi iniuriam Lesbum ei subiectam in-
 vasistis, vexastis ac diripuistis: quod nec ipsimet negare poteritis.
 Deinde temeritatis et vecordiae modum nullum tenuistis. Nam qui
 bellum incipit, non hoc solum providere debet, quomodo per nefas
 aliena occupet: sed primum quidem, satisne istuc commode possit.
 Tum, an ad ea quae per vim occupavit conservanda sufficiens ei
 facultas adsit. Vobis autem et ad aliena rapienda vires sunt parvae
 et ad rapta conservanda parvissimae. Etenim Lesbum invasuri, De-
 liorum Siculorumque auxiliis indiguistis: et imperatoria classe adven-
 tante, socii imbelles diffugerunt ac vos solos reliquerunt: et alii
 quidem vestrum apud Callonem in quinque triremibus perierunt: alii

- A.C. 1334 καιαν ἀποκεκλεισμένοι πολιορκεῖσθε, οὐδεμίαν ἔχοντες ἐλπίδα βεβαίαν σωτηρίας. μὴ θανατώσεως δὲ, εἰ μηδεμίαν εἶπον ἐλπίδα βεβαίαν σωτηρίας ὑμᾶς ἔχειν, καίτοι καρτερώτατα ἀμυνομένους
- P. 296 ἀπὸ τῶν τειχῶν καὶ μηδεμίαν ἢ ὀλίγην βλάβην ὑπομένοντας ἀπὸ τε τῶν ἐκπιπτόντων τῆς μηχανῆς λίθων καὶ τῶν κλιμάκων καὶ τῶν ἄλλων μηχανῶν τῶν κατὰ τὰς συχνὰς τειχομαχίας προσ-
αγομένων. ἀποδείξω γὰρ σαφέστατα ὑμᾶς οὐ πολὺ ἀπέχον-
τας τοῦ ἐν ἐσχάτοις κινδύνοις εἶναι. τριῶν γὰρ ὄντων, ἃ ἂν
μάλιστα διασώζωειν δύναίτο τοὺς πολιορκουμένους, τοῦ τέ πο-
θεν ἔξωθεν ἐπελθοῦσαν δύναμιν τοὺς πολιορκοῦντας ἀνιστᾶν, 10
καὶ τοῦ ἀφθονίαν σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἔχοντας
μετὰ ἠσπυγῶν τὴν πολιορκίαν διαφέρειν, καὶ τρίτον, τοῦ
Βτὸν πολιορκοῦντα ἀδύνατον εἶναι προσκαθεζέσθαι ἢ δι' ἀπο-
ρίαν ἀναλωμάτων ἢ διὰ μικροψυχίαν ἢ τίνα αἰτίαν ἄλλην,
ἐγὼ ὑμῖν προσὸν ἀποδείξω τούτων οὐδὲ ἓν. τὴν μὲν οὖν 15
V. 237 ἴσως ἂν ἐπελθοῦσαν ἔξωθεν βοήθειαν ὑμῖν οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν
ἂν τις οἰηθεῖν ἢ ἐκ Γεννοίας, οἷα δὲ ὁμοφύλων ὄντων ὑμῖν καὶ
συγγενῶν· τούτο δὲ τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ εἶναι ἀληθὲς ἢ ὑ-
μᾶς οἶεσθαι ἐλπίζειν, ὥστε τούναντίον μᾶλλον ἐφ' ὑμᾶς ἐλεύ-
σονται ἐκεῖνοι ἐκπολιορκήσοντες ὡς πολεμίους τῷ κοινῷ, ἀν 20
κελεύη βασιλεύς. ἴστε γὰρ δὴ σαφέστατα ὑμεῖς ὡς ἐν ταῖς
συνθήκαις καὶ τοῖς ὄρκοις, οὓς πρὸς τὴν βασιλείαν Ῥωμαίων
C ἢ βουλή καὶ ὁ δῆμος ἔθετο Γεννοίας ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ, πρὸς
τοῖς ἄλλοις περιεῖληπται καὶ τούτο, τὸ μὴ μόνον τὸ κοινὸν
αὐτῶν μηδεμίαν βλάβην ἢ ζημίαν ἐπάγειν τῇ Ῥωμαίων βα- 25
σιλείᾳ πρόφασιν πολέμου οὐ πυρεχομένη, ἀλλὰ καὶ ἐάν τις

intra Mitylenen et Phocaeam conclusi cum incerta spe salutis obside-
mini. Ac nolim te mirari quod dixerim nullam vos salutis certam
spem fovere, tametsi vos e moenibus fortissime defendatis, nec ullum
aut leve damnum accipiatis a saxis, quae e tormentis iaciuntur, a
scalis ceterisque machinis, quae in tam crebris oppugnationibus ad
muros admoventur: demonstrabo enim luculentissime vos ab extremo
discrimine haud longe esse. Nam cum tria sint, quae obsessos
servare tuerique potissimum queant: primum aliunde superveniens
auxilium, quo obsessi erigant animos: alterum frumenti ac reliqui
commeatus abundantia, unde facile perfertur obsidio: tertium, quan-
do hostis diutius assidere aut sumptibus defectus aut animo fractus
aut alia de causa non potest, ego docebo nihil horum vobis adesse.
Forsitan igitur auxilium vobis submissum et non aliunde quam Ge-
nua, utpote a civibus cognatisque vestris, submissum quis existi-
maverit. Atqui hoc tam remotum est a veritate tantumque abest ut
id sperandum vobis sit, ut timendum potius ne contra vos illi ven-
turi et hortante imperatore ut inimicos reipublicae obsessuri sint. Sci-

ιδιωτῆς Ῥωμαῖον ἀδικήσῃ, ἀπὸ τῶν προσόντων αὐτῷ κτημά- A.C. 1334
 των ἢ πραγμάτων τὴν ζημίαν ἀπολαμβάνειν τὸν Ῥωμαῖον.
 ἂν δὲ καὶ τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων τὴν ζημίαν προσενῆ ἢ νῆ-
 σον διαρπάζων ἢ πόλιν τινὰ παράλιον ἢ τι ἕτερον, τὸν ἴσον
 5 τρόπον ἀπὸ τῶν ἐκείνων κτημάτων καὶ πραγμάτων, εἰ πολλοὶ
 εἶεν ἢ εἷς, τὴν ζημίαν ἀποτίννυσθαι βασιλεῖ, αὐτὸν δὲ ψη-
 φίζεσθαι πολέμιον τῷ δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ, καὶ στρατεύειν D
 ἐπ' ἐκεῖνον ὡς ἄπιστον καὶ προδότην τοῦ κοινοῦ. οὗ δὲ ἕνε-
 κα καὶ βασιλέα πρεσβείαν πρὸς Γέννουαν ἀπεσταλκέναι, ὥστε
 10 μὴ μόνον τὰ κτήματα ὑμῶν τῶν χρημάτων ἕνεκα ὧν ἀνάλωσε
 πολέμων ὑμῖν παραλαβεῖν, ἀλλὰ καὶ τριήρεις κελεῦσαι πέμ-
 ψαι καθ' ὑμῶν κατὰ τὰ συγκείμενα καὶ τοὺς ὄρκους. ὥστε
 ἐκ Γεννούας οὐ μόνον ἐπικουρίαν οὐδεμίαν, ἀλλὰ καὶ πόλε-
 μον καὶ ἐπίπλουν προσδοκᾶν χρή. ὅτι δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων
 15 νῦν τε ἐνδεεῖς ἐστε καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιλείψει παντελῶς ὑ-
 μᾶς, ἐξ αὐτῶν ἂν τις τῶν πραγμάτων ἀληθέστατα τεκμηρίαι-
 το. οἱ γὰρ ἐξελαθέντες τοῦ ἄστεος ὑφ' ὑμῶν Ῥωμαῖοι, ὧν
 αὐτοὶ τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες χοῦσθε, τὸ μέτρον τῆς τροφῆς P. 297
 πρὸς τὸ τῶν πολιορκουμένων πλήθος λογιζόμενοι, ἐντὸς ὀλί-
 20 γου χρόνου παντάπασί φασιν ὑμᾶς τὰ σιτία ἐπιλείψειν. λεί-
 πεται δὲ μίαν ὑπολείπεσθαι ἐλπίδα σωτηρίας, τὸ βασιλέα
 ῥαθυμήσαντα ἢ διὰ τὸ τῶν ἀναλισκομένων πλήθος χρημάτων

tis enim planissime pactis et foederibus, quae cum Romano imperio senatus populusque Genuatium pacis causa fecit, praeter alia hoc etiam contineri, ut commune ipsorum non modo nullum Romano imperio detrimentum damnumve importet, si nullam belli occasionem dederit, sed si quis etiam privatus Romanum quempiam laceret, ut de possessionibus aut facultatibus eius Romano multa solvatur. Siu imperio Romano detrimentosus extiterit, aut insulam aut maritimam urbem aut aliud diripiens, ut eadem ratione de eorum possessionibus aut facultatibus, seu plures seu unus dumtaxat fuerit, imperatori satisfiat ipseque a senatu populoque Genuensi hostis iudicetur, et arma in illum ut perfidum ac reipublicae proditorem capiantur. Cuius rei gratia et imperatorem ad Genuenses legationem misisse nostis, non solum ut fundos et villas vestras ad reficiendos sumptus, dum vobiscum belligerat, toleratos recipiat, sed eos insuper ad triemes secundum conventa et iuramenta contra vos mittendas impulsisse. Quamobrem non subsidium Genua, sed bellum et hostilis adnavigatio magis exspectanda vobis est. Porro et victus inopia vos laborare, pauloque post quod haesitatis non habituros, ex re ipsa duci argumentum certissimum potest. Quos enim urbe exegistis Romani, quorumque alimentis fruiimini, mensuram alimoniae cum obsessorum multitudine contententes, intra breve tempus omnimodis commeatu vos carituros affirmant. Ergo haec una spes salutis

A. C. 1334 ἢ διὰ τὴν κατὰ τὴν στρατείαν κακοπάθειαν λύσειν τὴν πολιορκίαν ἢ διὰ τὸ χειμῶνα ἐπιγίνεσθαι ἤδη προσδοκῶν. ἐγὼ δὲ καὶ περὶ τούτου προδότης γενήσομαι ἡμῶν αὐτῶν καὶ μὴνύσω προῖκα ἅπαν τάληθές. καίτοι γε πολλοῦ ἂν ἐπρίωσθε αὐτοί, εἴ οἶδα, εἰ ἂν διανοοῦμεθα περὶ ὑμῶν, ἀληθῶς ἔξεγέ-
 Βνετο μαθεῖν. ἐγὼ δὲ ὑμῖν καὶ τοῦτο χαρινοῦμαι. βασιλεὺς μὲν γὰρ καὶ ἡμεῖς καὶ τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς οἴκαδε ἀπελευ-
 σόμεθα, ἵνα μὴ εἰκῆ καὶ μάτην κατατριβώμεθα ἐνταῦθα, ἄλλως τε καὶ τῶν ἐκεῖσε πραγμάτων ἐπιμελείας δεομένων, ἣν οὐκ ἔξον ποιῆσθαι μὴ ἐκεῖ ἐπιδημοῦντας. ἐνταυθοῖ δὲ πρὸς τὴν πολιορκίαν δέκα καταλείψομεν τριήρεις καὶ μονήρεις εἴκοσι καὶ ἑτέρας τέτταρας καὶ εἴκοσι τὰς τοῦ Σαρχάνη ναῦς, μισθὸν παρασχόντες διαρκέσοντα ἄχρι ἤρος. οἱ ὑμᾶς τε καὶ Μιτυληναίους ἀσφαλῶς πολιορκήσουσιν ἐφορμοῦντες ἐκ θαλάσσης, ἐκ δὲ ἡπείρου ὑμῖν μὲν ἀρκέσουσιν ἢ τοῦ Σαρχάνη παρακειμένη στρα-
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995
 1000
 1005
 1010
 1015
 1020
 1025
 1030
 1035
 1040
 1045
 1050
 1055
 1060
 1065
 1070
 1075
 1080
 1085
 1090
 1095
 1100
 1105
 1110
 1115
 1120
 1125
 1130
 1135
 1140
 1145
 1150
 1155
 1160
 1165
 1170
 1175
 1180
 1185
 1190
 1195
 1200
 1205
 1210
 1215
 1220
 1225
 1230
 1235
 1240
 1245
 1250
 1255
 1260
 1265
 1270
 1275
 1280
 1285
 1290
 1295
 1300
 1305
 1310
 1315
 1320
 1325
 1330
 1335
 1340
 1345
 1350
 1355
 1360
 1365
 1370
 1375
 1380
 1385
 1390
 1395
 1400
 1405
 1410
 1415
 1420
 1425
 1430
 1435
 1440
 1445
 1450
 1455
 1460
 1465
 1470
 1475
 1480
 1485
 1490
 1495
 1500
 1505
 1510
 1515
 1520
 1525
 1530
 1535
 1540
 1545
 1550
 1555
 1560
 1565
 1570
 1575
 1580
 1585
 1590
 1595
 1600
 1605
 1610
 1615
 1620
 1625
 1630
 1635
 1640
 1645
 1650
 1655
 1660
 1665
 1670
 1675
 1680
 1685
 1690
 1695
 1700
 1705
 1710
 1715
 1720
 1725
 1730
 1735
 1740
 1745
 1750
 1755
 1760
 1765
 1770
 1775
 1780
 1785
 1790
 1795
 1800
 1805
 1810
 1815
 1820
 1825
 1830
 1835
 1840
 1845
 1850
 1855
 1860
 1865
 1870
 1875
 1880
 1885
 1890
 1895
 1900
 1905
 1910
 1915
 1920
 1925
 1930
 1935
 1940
 1945
 1950
 1955
 1960
 1965
 1970
 1975
 1980
 1985
 1990
 1995
 2000
 2005
 2010
 2015
 2020
 2025
 2030
 2035
 2040
 2045
 2050
 2055
 2060
 2065
 2070
 2075
 2080
 2085
 2090
 2095
 2100
 2105
 2110
 2115
 2120
 2125
 2130
 2135
 2140
 2145
 2150
 2155
 2160
 2165
 2170
 2175
 2180
 2185
 2190
 2195
 2200
 2205
 2210
 2215
 2220
 2225
 2230
 2235
 2240
 2245
 2250
 2255
 2260
 2265
 2270
 2275
 2280
 2285
 2290
 2295
 2300
 2305
 2310
 2315
 2320
 2325
 2330
 2335
 2340
 2345
 2350
 2355
 2360
 2365
 2370
 2375
 2380
 2385
 2390
 2395
 2400
 2405
 2410
 2415
 2420
 2425
 2430
 2435
 2440
 2445
 2450
 2455
 2460
 2465
 2470
 2475
 2480
 2485
 2490
 2495
 2500
 2505
 2510
 2515
 2520
 2525
 2530
 2535
 2540
 2545
 2550
 2555
 2560
 2565
 2570
 2575
 2580
 2585
 2590
 2595
 2600
 2605
 2610
 2615
 2620
 2625
 2630
 2635
 2640
 2645
 2650
 2655
 2660
 2665
 2670
 2675
 2680
 2685
 2690
 2695
 2700
 2705
 2710
 2715
 2720
 2725
 2730
 2735
 2740
 2745
 2750
 2755
 2760
 2765
 2770
 2775
 2780
 2785
 2790
 2795
 2800
 2805
 2810
 2815
 2820
 2825
 2830
 2835
 2840
 2845
 2850
 2855
 2860
 2865
 2870
 2875
 2880
 2885
 2890
 2895
 2900
 2905
 2910
 2915
 2920
 2925
 2930
 2935
 2940
 2945
 2950
 2955
 2960
 2965
 2970
 2975
 2980
 2985
 2990
 2995
 3000
 3005
 3010
 3015
 3020
 3025
 3030
 3035
 3040
 3045
 3050
 3055
 3060
 3065
 3070
 3075
 3080
 3085
 3090
 3095
 3100
 3105
 3110
 3115
 3120
 3125
 3130
 3135
 3140
 3145
 3150
 3155
 3160
 3165
 3170
 3175
 3180
 3185
 3190
 3195
 3200
 3205
 3210
 3215
 3220
 3225
 3230
 3235
 3240
 3245
 3250
 3255
 3260
 3265
 3270
 3275
 3280
 3285
 3290
 3295
 3300
 3305
 3310
 3315
 3320
 3325
 3330
 3335
 3340
 3345
 3350
 3355
 3360
 3365
 3370
 3375
 3380
 3385
 3390
 3395
 3400
 3405
 3410
 3415
 3420
 3425
 3430
 3435
 3440
 3445
 3450
 3455
 3460
 3465
 3470
 3475
 3480
 3485
 3490
 3495
 3500
 3505
 3510
 3515
 3520
 3525
 3530
 3535
 3540
 3545
 3550
 3555
 3560
 3565
 3570
 3575
 3580
 3585
 3590
 3595
 3600
 3605
 3610
 3615
 3620
 3625
 3630
 3635
 3640
 3645
 3650
 3655
 3660
 3665
 3670
 3675
 3680
 3685
 3690
 3695
 3700
 3705
 3710
 3715
 3720
 3725
 3730
 3735
 3740
 3745
 3750
 3755
 3760
 3765
 3770
 3775
 3780
 3785
 3790
 3795
 3800
 3805
 3810
 3815
 3820
 3825
 3830
 3835
 3840
 3845
 3850
 3855
 3860
 3865
 3870
 3875
 3880
 3885
 3890
 3895
 3900
 3905
 3910
 3915
 3920
 3925
 3930
 3935
 3940
 3945
 3950
 3955
 3960
 3965
 3970
 3975
 3980
 3985
 3990
 3995
 4000
 4005
 4010
 4015
 4020
 4025
 4030
 4035
 4040
 4045
 4050
 4055
 4060
 4065
 4070
 4075
 4080
 4085
 4090
 4095
 4100
 4105
 4110
 4115
 4120
 4125
 4130
 4135
 4140
 4145
 4150
 4155
 4160
 4165
 4170
 4175
 4180
 4185
 4190
 4195
 4200
 4205
 4210
 4215
 4220
 4225
 4230
 4235
 4240
 4245
 4250
 4255
 4260
 4265
 4270
 4275
 4280
 4285
 4290
 4295
 4300
 4305
 4310
 4315
 4320
 4325
 4330
 4335
 4340
 4345
 4350
 4355
 4360
 4365
 4370
 4375
 4380
 4385
 4390
 4395
 4400
 4405
 4410
 4415
 4420
 4425
 4430
 4435
 4440
 4445
 4450
 4455
 4460
 4465
 4470
 4475
 4480
 4485
 4490
 4495
 4500
 4505
 4510
 4515
 4520
 4525
 4530
 4535
 4540
 4545
 4550
 4555
 4560
 4565
 4570
 4575
 4580
 4585
 4590
 4595
 4600
 4605
 4610
 4615
 4620
 4625
 4630
 4635
 4640
 4645
 4650
 4655
 4660
 4665
 4670
 4675
 4680
 4685
 4690
 4695
 4700
 4705
 4710
 4715
 4720
 4725
 4730
 4735
 4740
 4745
 4750
 4755
 4760
 4765
 4770
 4775
 4780
 4785
 4790
 4795
 4800
 4805
 4810
 4815
 4820
 4825
 4830
 4835
 4840
 4845
 4850
 4855
 4860
 4865
 4870
 4875
 4880
 4885
 4890
 4895
 4900
 4905
 4910
 4915
 4920
 4925
 4930
 4935
 4940
 4945
 4950
 4955
 4960
 4965
 4970
 4975
 4980
 4985
 4990
 4995
 5000
 5005
 5010
 5015
 5020
 5025
 5030
 5035
 5040
 5045
 5050
 5055
 5060
 5065
 5070
 5075
 5080
 5085
 5090
 5095
 5100
 5105
 5110
 5115
 5120
 5125
 5130
 5135
 5140
 5145
 5150
 5155
 5160
 5165
 5170
 5175
 5180
 5185
 5190
 5195
 5200
 5205
 5210
 5215
 5220
 5225
 5230
 5235
 5240
 5245
 5250
 5255
 5260
 5265
 5270
 5275
 5280
 5285
 5290
 5295
 5300
 5305
 5310
 5315
 5320
 5325
 5330
 5335
 5340
 5345
 5350
 5355
 5360
 5365
 5370
 5375
 5380
 5385
 5390
 5395
 5400
 5405
 5410
 5415
 5420
 5425
 5430
 5435
 5440
 5445
 5450
 5455
 5460
 5465
 5470
 5475
 5480
 5485
 5490
 5495
 5500
 5505
 5510
 5515
 5520
 5525
 5530
 5535
 5540
 5545
 5550
 5555
 5560
 5565
 5570
 5575
 5580
 5585
 5590
 5595
 5600
 5605
 5610
 5615
 5620
 5625
 5630
 5635
 5640
 5645
 5650
 5655
 5660
 5665
 5670
 5675
 5680
 5685
 5690
 5695
 5700
 5705
 5710
 5715
 5720
 5725
 5730
 5735
 5740
 5745
 5750
 5755
 5760
 5765
 5770
 5775
 5780
 5785
 5790
 5795
 5800
 5805
 5810
 5815
 5820
 5825
 5830
 5835
 5840
 5845
 5850
 5855
 5860
 5865
 5870
 5875
 5880
 5885
 5890
 5895
 5900
 5905
 5910
 5915
 5920
 5925
 5930
 5935
 5940
 5945
 5950
 5955
 5960
 5965
 5970
 5975
 5980
 5985
 5990
 5995
 6000
 6005
 6010
 6015
 6020
 6025
 6030
 6035
 6040
 6045
 6050
 6055
 6060
 6065
 6070
 6075
 6080
 6085
 6090
 6095
 6100
 6105
 6110
 6115
 6120
 6125
 6130
 6135
 6140
 6145
 6150
 6155
 6160
 6165
 6170
 6175
 6180
 6185
 6190
 6195
 6200
 6205
 6210
 6215
 6220
 6225
 6230
 6235
 6240
 6245
 6250
 6255
 6260
 6265
 6270
 6275
 6280
 6285
 6290
 6295
 6300
 6305
 6310
 6315
 6320
 6325
 6330
 6335
 6340
 6345
 6350
 6355
 6360
 6365
 6370
 6375
 6380
 6385
 6390
 6395
 6400
 6405
 6410
 6415
 6420
 6425
 6430
 6435
 6440
 6445
 6450
 6455
 6460
 6465
 6470
 6475
 6480
 6485
 6490
 6495
 6500
 6505
 6510
 6515
 6520
 6525
 6530
 6535
 6540
 6545
 6550
 6555
 6560
 6565
 6570
 6575
 6580
 6585
 6590
 6

ὑμῖν πᾶσι δι' ὄρκων αἵρεσιν προθεῖναι, ἢ μένοντας ἐντὸς Ἀ. C. 1334
 τειχῶν πολεμίους αὐτῷ τε εἶναι καὶ τῷ κοινῷ Γεννοῦας, ἢ
 ἔξω γενομένους καὶ καταλιπόντας ὑμᾶς, μὴ μόνον παρὰ βα-
 σιλέως τυχεῖν συγγνώμης καὶ ἀμνηστίας ὧν ἐξημαρτήκασιν, D
 5 ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ κοινῷ Γεννοῦας ἀζημίους εἶναι, βασιλέως
 τὴν ἀδειαν παρασχομένου. ὅπερ ὅτι πολλοὺς τῶν ὑμῖν συμ-
 πολιορκουμένων πείσει ἀποστῆναι, οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖς. ὅτε
 τοίνυν ἔξ ἀρχῆς τε οὐ δίκαια ποιοῦντες τὸν πόλεμον κεινῆ-
 κατε τουτονί, νῦν τε τῶν πραγμάτων ἐναντίως ἢ αὐτοὶ προσ-
 10 εδοκάτε χωρησάντων, οὐ μόνον ἀβουλίας καὶ ἀσυνεσίας ὄ-
 φλετε κατηγορίαν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐσχάτοις κατέστητε κινδύνοις,
 ποῦ λυσιτελὲς ἢ σωφρονούντων ὅλως ἀνθρώπων, μὴ μετα-
 βουλεύεσθαι περὶ τῶν κακῶς βεβουλευμένων καὶ σωτηρίαν
 τινὰ αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐνόητων ἐκπορίζειν, ἀλλὰ διὰ φιλονει- P. 298
 15 κίαν καὶ ἀλαζονείαν νοῦν οὐκ ἔχουσαν αὐτοὺς τε ἀπόλλυσθαι
 κακῶς καὶ τοῖς οἰκείοις οὐ πενίαν μόνον καὶ ἀποστέρησιν τῶν
 ὄντων, ἀλλὰ καὶ ἀδοξίαν προστρέβεσθαι διὰ βίου; ἐγὼ δὲ
 καὶ τούτων ἀπάντων χωρὶς οὐδαμῶς λυσιτελοῦντα τὸν πρὸς
 βασιλέα πόλεμον ὑμῖν ἀποφανῶ. εἰ γὰρ καὶ μήτε ὄπλοις,
 20 μήτε λιμῶ, μήθ' ἐτέρῃ μηχανῇ τινι παραστήσασθαι δυνασό-
 μεθα ὑμᾶς, οὐδ' οὕτω τὸ πολιορκεῖσθαι λυσιτελήσειεν ἂν ὑ-
 μῖν. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἐπὶ τῷ διηνεκῶς πολιορκεῖσθαι καὶ
 ἐνδεία καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐκ τοῦ πολέμου κακοῖς πιέζεσθαι B

obsessis omnibus alterius optionem esse iuratis, aut intra moenia
 manentes, ipsi et Genuensium reipublicae hostes haberi: aut egres-
 sos et a vobis secedentes, non ab imperatore dumtaxat commissorum
 veniam et ἀμνηστίαν, sed etiam apud commune Genuensium impu-
 nitatem eius auctoritate consequi. Quod quam multis inter obses-
 sos ad defectionem incitamento futurum sit, non te fugit. Quando
 igitur et ab initio praeter fas hoc bellum suscitastis: et nunc rebus
 contra spem cadentibus non insipientiae solum audaciaeque culpam
 sustinetis, verum etiam in gravissimum discrimen devenistis, qui
 tandem conducet, aut quomodo mente sua constantium erit, mala
 consilia non permutare melioribus et aliquid inde ad salutem ido-
 neum elicere: sed per stolidam contentionem et arrogantiam semet-
 ipsos ire perditum, et propinquis ac necessariis non inopiam et a-
 missionem facultatum tantummodo parere, verum etiam ignominiam
 perpetuam inurere? Adhuc praeter isthaec omnia cum imperatore
 bellum ducere, nequaquam vobis prodesse ostendam. Etsi enim ne-
 que armis, neque fame, neque alia quadam via ad deditionem vos
 compellere poterimus, tamen ne sic quidem vobis conducet obside-
 ri. Primum non ut semper obsidcremini, et penuria victus ceteris-
 que bellorum incommodis premeremini, Lesbi tanto cum impendio
 potiundae cupido vobis incessit: sed ut impensas multo maioribus

A. C. 1334 *Λέσβου κρατῆσαι ὑμῖν ἐπῆλθε τοσαῦτα χρήματα ἀναλωκό-
σιν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ πολλαπλασίῳ τῶν ἀναλωμένων κτησαμένους,
καὶ τῆς νῆσου ἔχειν τὴν ἀρχήν. τοῦτο δ' ἐναντίως ἢ αὐτοῖ
συμβέβηκε προσδοκᾶτε. τὰ τε γὰρ χρήματα ἀνάλονται εἰς
τὰς τριήρεις καὶ ἡ νῆσος ὑπὸ βασιλείᾳ αὐθις τελεῖ πλήν Μι-5
τυλήνης, ἣν δεῖ καὶ Φωκαίαν φρουρεῖν μισθοφόρους τρέφον-
τας χιλίων οὐκ ἐλάσσους. πόθεν οὖν ποριεῖσθε τὴν τροφήν
αὐτοῖς; οὔτε γὰρ χρήματα εἴχετε ἐν ταῖς ναυσὶν ἢ διαρκέσει
πρὸς τὴν πολιορκίαν, οὔτε ἐκ Γεννούας ἐλπίς ἐλθεῖν. τὰ γὰρ
ἐκεῖσε κτήματα ὑμῶν, ἃ παρεῖχε τὰς προσόδους, ὑπὸ βασι-10
Cλέα ἔσται· αἶ τε ἐκ Φωκαίας προσγιγόμεναι πρότερον πρόσ-
οδοι ὑμῖν ἀφῆρηνται διὰ τὸν πόλεμον. ἐμπορία τε γὰρ ἐκ-
λέλοιπε πᾶσα, θαλασσοκρατούντων ἡμῶν, καὶ γεωργίας ἀπείρ-
γομεν, οὐδὲ τὸ πυλῶν προβαίνειν ἀκίνδυνον ὄν ὑμῖν. ὥστε
πάντοθεν συμβαίνει περιῖστασθαι τὸν κίνδυνον, ἂν τε κρα-15
τῆσθε τοῖς ὅπλοις, ἂν τε μή· ὡς οὖν περὶ σωτηρίας ὑμῖν
βουλευσομένοις οὐκ ἐν παρέργῳ χρὴ ποιεῖσθαι τὴν βουλήν,
D ἀλλὰ μετὰ τῶν φίλων σκεψαμένους τὰ δέοντα ἐλέσθαι.”*

V. 239 *λα΄. Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομεστίκου εἰρηκότος, Ντζι-
ουανᾶν ἐπιπολὺ μὲν ἦν σιωπῶν, ἐκπεπληγμένος ὅτι δὴ σαφέ-20
στατα περὶ τῶν κατ' αὐτοὺς πραγμάτων διειλέχθη. συνεώρα
τε ἤδη καὶ αὐτὸς τὸν κίνδυνον ὡς ἐν χρῶ. ἔπειτα ἀνενεγκὼν
„ὡς μὲν ἀδικοῦμεν πολέμου ἄρχοντες” ἔφη „οὐδὲ αὐτοῖ δυ-*

2. πολλαπλασίῳ legebatur.

divitiis consolantes, insulae quoque dominatum obtineretis: in quo multum plane vestra vos delusit opinio. Nam pecuniam in triremes absumpsistis: et insula, Mitylene excepta, imperatorem rursus principem suum agnoscit: quam ut pariter ac Phocaeam defendatis, praesidiarios mercede conductos non pauciores mille oportet alere. Unde igitur alimenta illis suppeditabitis? Neque enim in navibus tantum pecuniae habebatis, quantum obsidioni tolerandae sufficeret: neque Genua missum iri sperandum est. Nam quae illic possidetis et unde vectigalia capiebatis, imperatori adiudicabuntur: et quae prius Phocaea vobis pendebat, bellum sustulit. Etenim mercatura omnis, nobis mare tenentibus, conquievit; et agricultura per nos usque adeo arcemini, ut ne porta quidem urbis secure pedem efferre possitis. Quare sive armis subiugemini, sive non, undeunde periculis cingimini. Ergo quoniam salus vestra agitur, non obiter et velut per transennam, sed cum amicis res perpendenda et utilitati consulendum est.

31. Hactenus magnus domesticus: cuius sermone percussus Ioannes, diu siliit, quod suorum conditionem disertissime explicatam videbat et iam ipse quoque periculum esse in cervicibus intelligebat. Postquam se deinde collegit, ita fari exorsus est: Perperam nos agere,

νάμεθα ἀντειπεῖν. πλὴν ἐλπίδι ἐπαρθέντες τοῦ τε ἔγκρα-A.C. 1334
 τεῖς γενήσεσθαι τῆς Λέσβου τοῦ τε ἀμνηεῖσθαι βασιλέα ἀνΡ. 299
 ἐπίη, (οὐ γὰρ τοσαύτην γε ὄψεσθε δύναμιν ἀθροίσειν ναυτι-
 κήν,) ἤράμεθα· νυνὶ δὲ ἤδη τὰ τε χρήματα ἀνάλωται ἡμῖν
 5καὶ αὐτοὶ πολιορκούμεθα, οὐκ ἀγαθὰς ἔχοντες ἐλπίδας περὶ
 τῶν μελλόντων. ἐπεὶ δὲ ὡς ὄρω, τοῦ θεοῦ κεκμηκότος, εἰς
 τοὺς περὶ τούτων προήχθης λόγους, δέομαι ἅ λυσιτελεῖ δοκεῖ
 καὶ δέοντα βουλευσασθαι περὶ τοῦ μέλλοντος. τὰ γὰρ πα-
 ρελθόντα οὐκ ἔστιν ἄλλως διαθῆσθαι ἢ ὡς ἔτυχε γεγενημένα.”
 10ὁ μέγας δὲ δομῆστικός, „εἰ μὲν καθ’ ἑαυτοὺς αὐτοὶ περὶ τῶν
 ὑμετέρων” ἔφη „βουλευέσθε πραγμάτων, οὐδὲν ἂν ἐκάλυνεν Β
 εἰρήνην ἢ τὸν πόλεμον ἐλέσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐμοὶ περὶ τῶν ὑμε-
 τέρων ἐπιτρέπετε βουλευέσθαι πραγμάτων, ἅ μοι δοκῶ ὑμῖν
 συμφέροντα εἶναι. ὑμῖν δὲ ἐξέσται ἢ αἰρεῖσθαι τὰ βεβουλευ-
 15μένα ἢ διωθεῖσθαι. οἶμαι δὲ οὐδὲ πολλῶν δεήσεσθαι λόγων
 περὶ τῶν ὑμῖν πείθοντα δοκούντων λυσιτελεῖν. ἅ γὰρ διει-
 λέχθην πρότερον, πολλῶν κακῶν ὑμῖν τὸν πόλεμον αἰτιώτα-
 τον γεγενημένον ἀποφαίνων καὶ ἔτι μέλλοντα, τούτοις ἐξεστι
 κατασκευάζειν ὡς αἰρετέα ἢ εἰρήνην. τὸν τρόπον δὲ ὃν ἂν
 20ὑμῖν μάλιστα λυσιτελήσειεν ὑφηγήσομαι ἐγώ. πρὶν εἰς το-
 σοῦτον κινδύνου ἦκειν ὥστε δοκεῖν καὶ ἄκοντας προσιέναι
 βασιλεῖ, ἐνδείξασθε εὐνοϊάν τινα ἀντίρροπον πρὸς τὴν προτέ-
 ραν ἀδικίαν, καὶ πρεσβείαν πέμψαντες πρὸς βασιλέα, συγγνώ- C
 μην αἰτήσατε ἐφ’ οἷς προσκεκρούκατε κατὰ τὸν πόλεμον. φύ-

dum ad arma profiores prosilimus, nemo vel nostrum inficias ire potest. Ceterum Lesbi insulae adipiscendae, et imperatorem, si impedire conaretur, depellendi fiducia elati (haud enim tantam classem comparaturum credebamus) bellum hoc ausi sumus. Nunc et pecuniis exhausti et insuper ipsi obsessi, bonas spes omnes perdidimus. Quia vero divino ut arbitror afflatu de his rebus disseruisti, te oro, ut quae utilia nobis in posterum et necessaria duxeris, ea consulas: quando praeterita corrigere non licet. Ad haec magnus domesticus: Si, inquit, vobiscum ipsi de re vestra consulissetis, nihil ad pacem bello praefendam obtitisset. Sed quia mihi in causa vestra iudicium omne permittitis, quae profutura opinor, non tacebo: vobis aut parere consilio meo, aut id repudiare integrum erit. Existimo autem explicationem consilii mei longa oratione haud egere. Nam quaeque prius a me dicta sunt, quibus bellum hocce praecipuum et solum complurium malorum vestrorum fontem fuisse probavi, quaeque adhuc dicturus sum, iisdem pacem complectendam esse, confirmari potest. Modum autem, quo id fructuosissime faciatis, exponam. Antequam eo necessitatis compellamini, ut etiam inviti ad imperatorem vos adiungere videamini, praesenti benevolentia praeteritam

- A.C. 1334 *σει δὲ ὧν ἐκεῖνος πρῶτος καὶ τοῖς ἀδικοῦσιν ἔτοιμος παρέχειν συγγνώμην, ἃν παραιτῶνται τὴν ὀργήν, καὶ ὑμῖν συγγνώσεται ῥαδίως, καὶ ἐμοῦ πρὸς τοῦτο μάλιστα ἐνάγοντος. ἐπειδὴν δὲ τὴν βασιλέως ἐκμειλίξησθε ὀργήν, τὸν παῖδα Σαρχάνη καὶ τῶν ἄλλων Περσῶν, οἳ ἐν ὀμήρων προσχήματι φρουροῦνται παρ' ὑμῶν, λαβόντες ὥσπερ δῶρα προσκομίσαιτε τῷ βασιλεῖ καὶ Μιτυλήνην καὶ Φωκαίαν παραδοτε. κἀκεῖνος ἀμειβόμενος ὑμᾶς τῆς*
- D *εὐνοίας ἕνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν, μετὰ τῆς συγγνώμης, ἣν παρῆξεται, καὶ τὰ τε ἀναλωθέντα χρήματα εἰς τὸν πόλεμον τὸν καθ' ὑμῶν καὶ ἃ ἐζημιώσατε Λεσβίους, ἃ τὸ κοινὸν Γεννοῦ-10*
- ας ἐκ τῶν ὑμετέρων κτημάτων κατὰ τὰς συνθήκας ὀφείλει ἀποτίνειν, χαριεῖται. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πολεμίους ἀναγεγραμμένους τῷ κοινῷ καὶ δίκας ὀφείλοντας τῆς ἀπιστίας, ἀπάθειαν κακῶν καταπράξεται ὑμῖν, τῇ βουλῇ συγγνώμην κελύσας πα-*
- V. 240 *ρασχεῖν, ὥστε ἀδεῶς πάλιν ἐμπολιτεύεσθαι αὐτοῖς ἀποστέρη-15*
- θέντας τῶν οἰκείων μηδενός. πρὸς τούτοις δὲ καὶ Φωκαίας ὥσπερ πρότερον καὶ αὐθις ἄρχειν ἐπιτρέψει, ὡς ὑπηκόου μὲν Ῥωμαίοις οὕσης, ὑμῖν δὲ παρέχοντος βασιλέως τὴν ἀρχήν, ἄχρις*
- P. 300 *ἂν αὐτὸς ἐθέλῃ. καὶ σπονδὰς ὑμῖν πρὸς Σαρχάνην θήσει, ὥστε καὶ αὐθις τὰς προσόδους, ἃς καὶ πρότερον εἶχετε, ἐκ τῆς χώ-20*
- ρας τῆς αὐτοῦ καρποῦσθαι. καὶ κατὰ πάσας νήσους καὶ τὰς πόλεις, αἱ ὑπήκοοί εἰσι Ῥωμαίοις, ἀκώλυτον ὑμῖν τὴν ἐμπορίαν κελύσει εἶναι. σκοπεῖτε οὖν ὅποσα μὲν ὑμῖν ὁ πόλεμος ἐπήνεγκε κακὰ, ἴσως δὲ καὶ χεῖρονα ἐπάξει· ὅπως δὲ ἀγαθῶν ἢ εἰρήνῃ*

iniuriam exaequate ac per legatos bellicarum istarum offensarum veniam flagitate. Qui cum sit mitis ingenio et in se peccantibus promptus ignoscere, si eius iram fuerint deprecati, etiam vobis, meo insuper accedente impulsu, libenter ignoscet. Ubi eum placaveritis, Sarchanis Persarumque aliorum filios, quos obsidum nomine custoditis, eidem in muneris loco offertote; Mitylenen praeterea et Phocaeam restituite. Ille vero vestrum hoc erga se studium compensans, una cum venia, qua vos impertiet, etiam sumptus a se in hoc bellum collocatos et Lesbiis per vos damna irrogata, quae respublica Genuensis ex foedere de facultatibus et bonis vestris resarcire debet, benigne remittet. Neque hoc tantum, sed et tamquam hostibus reipublicae declaratis ac proscriptis et perfidiae poenam commeritis, impunitatem impetrabit, senatum ad veniam tribuendam cohortatus: quo nulla re spoliatis, denuo in republica libere negotium suum agere liceat. Adde quod Phocaeae Romanorum propriae principatum et usumfructum sicut prius, quamdiu voluerit, vobis permittet. Quin et vestra causa cum Sarchane foedus feriet, ut ex eius provincia pristinos fructus percipiatis: perque omnes insulas ac civitates Romanorum mercaturae faciendae licentiam dabit. Dispicate igitur, quot infortuniis hoc

γενήσεται ἄξια, ἂν πείθῃσθε ἐμοί. ταῦτα δὲ ὑμῶν ἢ σήμε-^{A. C. 1334}
ρον πράττειν ἢ εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐξέσται. εἰ γὰρ οὐκ ἀ-
ναγκαῖα λογιζόμενοι ὑπέρθησθε, οὐκέθ' ὁμοίως εὐρήσετε βα-
σιλέα ῥάδιον πρὸς τὰς καταλλαγάς. εἰ γὰρ τὰ χρήματα
5 διαδοθῆ τοῖς τριηρίταις καὶ τοῖς ἄλλοις μισθοφόροις, οἱ μέλ-^B
λουσι τοῦ χειμῶνος ὑμᾶς πολιορκεῖν, ἂ νυνὶ βασιλεὺς μὲν
ἐκέλευσε διαδιδόναι τοῖς ταμίαις, ἐγὼ δὲ ἐκώλυσα τουτωνὶ
τῶν λόγων ἔνεκα, δέδοικα μὴ οὐ προσδέξῃται τὴν πρεσβείαν
μετὰ ταῦτα, λογιζόμενος ὡσπερ εἰκὸς, ὡς παραστήσεται ὑμᾶς
10 ἕν ἀνδραπόδων μοίρα, ἄχρῃς ἂν ὁ χρόνος τῆς μισθοφορᾶς ἀ-
ναλωθῆ, καὶ τὰ χρήματα ἀπολήσεται πρὸς τοῖς νῦν καὶ τὰ
πρότερον ἀναλωμένα. ὡς οὖν ἀναγκαιῶν πέρι ἐσομένης τῆς
βουλῆς καὶ τριβῆν τοῦ χρόνου οὐκ ἐνδεχομένου, ταχέως τε
αὐτοὶ βουλευέσθε καὶ ἡμῶν τὰ βεβουλευμένα γνώριμα ποιεῖτε".
15 Τοιαῦτα μὲν Λατίνοις ὁ μέγας δομέστικος ὑπετίθετο ποιεῖν.
Ντιζιῶν δὲ ὡς ἤκουσε περὶ τοῦ παρελθόντος ἡμιᾶτο χρόνου,^C
ὅτι μὴ πρότερον μεγάλῃ δομεστικῇ συνεγένετο ἢ γὰρ ἂν αὐ-
τός τε πολλῶν ἀπῆλλακτο κακῶν καὶ τοῖς ἄλλοις αἴτιος κατέ-
στη. ὁμῶς μέντοι ἔφρασκε, τὰ μὲν γεγενημένα ἀναλῦσαι
20 οὐκ εἶναι δυνατόν. δεῖν δὲ οἶεσθαι εἰς Φώκαιαν ἐλθόντα
καὶ τοῖς ἄλλοις δῆλῃν τὴν βουλήν ποιεῖν, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν
ἐλθόντα, ἂ πᾶσιν ἂν κοινῇ δόξειεν ἀπαγγέλλειν. καὶ ἐπεὶ
ἐπετέτραπτο, εἰς Φώκαιαν ἐλθὼν, Ντεάρδῳ τε καὶ τοῖς λοι-

23. Idem qui supra Ντιονάρδος. *ED. P.*

bellum vos mactaverit, ac forsitan deterioribus mactabit: et quot
vicissim bona vobis pax suppeditatura sit, si me audiveritis. Quod
autem suadeo, id vel hodie, vel cras exsequi poteritis. Etenim si
quasi non necessarium distuleritis, imperatorem deinde ad reconci-
liationem non perinde promptum invenietis. Nam si stipendia re-
mīgibus et aliis mercenariis, qui vos per hiemem obsidebunt, nume-
rata fuerint, quae iam quaestoribus imperavit, ego vero propter ea
quae dixi, ne darent prohibui, timeo ne postea legationem non
admittat, illud secum reputans ut est credibile, posse vos ad con-
ditionem mancipiorum redigere, dum tempus merendi exeat, et cum
modo, tum alias impensam pecuniam recipere. Itaque ut de neces-
sariis deliberaturi, et tempore moras non ferente, quam primum
concilium celebrate, et nobis quid statueritis significatote. Sic ma-
gnus domesticus Latinos admonuit. Ioannes tam sero se cum illo
in colloctionem venisse doluit: multis enim profecto malis carere et
aliis carenti auctorem esse potuisse. Verumtamen praeterita non
revocari: oportere autem se postridie in urbem reversum, aliis quo-
que hoc indicare consilium et omnium sententias communiter ex-
quirere. Annuente magno domestico, Phocaeam regressus, Odoardo
et ceteris quid is consuleret exposuit. Quod cum et ipsis ut opti-

- A. C. 1334 ποῖς ὅσα ὑπόθωτο ὁ μέγας δομέστικος ἀπαγγείλας, ἐπειδὴ κἀκείνοις ἄριστα καὶ λυσιτελοῦντα ἑαυτοῖς ἐδόκει τὰ βεβουλευμένα καὶ ἔτοιμοι ἦσαν πράττειν, αὐθις πρὸς τὸν μέγαν Δομέστικον ἐλθὼν, Ντεάρδῳ μὲν καὶ τοῖς λοιποῖς ὅσοι κατὰ Φώκαιαν πολιορκοῦνται, ἀρέσκειν ἔφασκε τὰ βεβουλευμένα⁵ καὶ μάλιστα ἐθέλειν ὡς βασιλέα ἐλθόντας, ὑπὲρ τῶν ἡμαρτημένων δεῖσθαι συγγνώμην παρασχεῖν. δεῖν δὲ καὶ Δομενίκῳ τῷ κατὰ τὴν Μιτυλήνῃν πολιορκουμένῳ τὰ πρῶτα μάλιστα φερομένῳ παρ' αὐτοῖς, κοινὴν ποιήσασθαι τὴν γνώμην. μηδὲ γάρ ἂν δύνασθαι πράττειν μηδὲν, ἐκείνου μὴ συνεπι-¹⁰ψηφιζομένου. καὶ παρασχεθείσης αὐτῷ νεῶς, εἰς Μιτυλήνῃν ἦλθε· συγγενόμενός τε Δομενίκῳ καὶ περὶ τῆς εἰρήνης διαλεχθεῖς, ἐπεὶ κἀκείνῳ ἀσμένως ἐγίνοντο οἱ λόγοι καὶ πολλὰς χάριτας ὠμολόγει βασιλεῖ τῆς ἀνεξικακίας, ἀναστρέψας ἐκεῖθεν, εἰς Φώκαιαν ἐπεραιώθη, ἄγων καὶ ἕτερόν τινα, ὃς ἐμελλεν¹⁵ ἐκ προσώπου Δομενίκου βασιλέα προσκνήσειν. ὅσοι δὲ τῶν
- P. 301 ἐπιφανεστέρων ἦσαν ἐν Φωκαίᾳ πολιορκούμενοι, καὶ τὸν υἱὸν Σαρχάνῃ καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσοι ἦσαν σὺν αὐτῷ, ὥσπερ δῶρον ἐπαγόμενοι, ἤκουσιν εἰς βασιλέα. προσκνήσαντάς τε καὶ περὶ ὧν κατὰ τὸν πόλεμον ἐξήμαρτον τυχεῖν συγγνώμης δεη-²⁰θέντας βασιλεὺς μὲν ἡμέρως προσεδέξατο καὶ προσηνώς, συγγνώμην τε παρέσχετο εὐθύς καὶ ὅσα πρότερον ἐπηγγείλατο αὐτοῖς ὁ μέγας δομέστικος ἔργῳ ἐπληροῦτο, καὶ αὐτῶν Μιτυλήνῃν παραδόντων βασιλεῖ, ἐκβληθέντων τῶν φρουρῶν·
- V. 241 Σαρχάνῃ τε ὁ βασιλεὺς τὸν παῖδα ἀποδοὺς καὶ τοῖς ἄλλοις²⁵

mum atque utilissimum probaretur seseque obsecuturos ostenderent, ad magnum domesticum rediens narrat, Odoardo et obsessis omnibus placere sententiam, et omnino ad imperatorem accedere ab eoque admissorum veniam petere constituisse. Tamen cum Dominico nihilo minus qui Mitylenae obsideretur et inter eos principis locum dignitatemque obtineret, rem communicandam: nihil enim citra eius assensum confici posse. Itaque data sibi nave Mitylenen volavit, congressusque cum Dominico et apud eum de pace locutus, et suffragantem atque etiam imperatori de patientia gratias agentem nactus, Phocaeam revertit, alio secum adducto, qui pro Dominico imperatorem venerabundus salutaret. Quotquot autem nobilitate clari inter Phocaeenses obsidebantur, filium Sarchanis aliosque obsides, velut donum secum adducentes, ad imperatorem adeunt, eumque adorantes, veniam super bello male sumpto precantur. Eos ille placide ac leniter accepit, venia statim donavit et promissa magni domestici re complevit. Cumque educto praesidio Mitylenen reddidissent, Sarchani aliisque Persis filios, gratias

Πέρσαις, χάριτας αὐτῷ πολλὰς τῆς ἐλευθερίας τῶν παιδῶν A.C. 1334
 ἕνεκα ὁμολογοῦσιν, αὐτὸς εἰς Βυζάντιον ἀπέπλευσε, Λέσβον B
 ὑπὸ Λατίνοις ἤδη γεγενημένην Ῥωμαίοις ἀνασώσας.

λβ'. Ὀλίγου δὲ παρελθόντος χρόνου, ἠγγέλλετο ἐκ τῆς A.C. 1335
 5 ἑσπέρας παρὰ τῶν ἐπιτροπευόντων ἐκεῖ, ὅτι οἱ περὶ Βαλά-
 γριτα καὶ Κάνινα νεμόμενοι Ἄλβανοί, εὐχερεῖς ὄντες πρὸς C
 μεταβολὰς καὶ φύσει νεωτεροποιοὶ, ἅς πρὸς βασιλέα ἐποιή-
 σαντο συνθήκας παραβαίνοντες, ταῖς ἐκεῖσε πόλεσιν ἔξ ἐφόδου
 ἐπιόντες, κακῶς διατιθέασιν καὶ λεηλατοῦσιν. οἱ καὶ πρότερον
 10 ἰοιοιαῦτά τινα ἐτόλμων καὶ συνισταμένοι πολλοὶ καὶ ἄποροι,
 τὰς πόλεις κακῶς ἐποιοῦν ἄχρῃς ἂν στρατιὰν ἐπ' ἐκείνου
 πέμψας βασιλεὺς, ἀναγκάσειεν εἰρήνην ἄγειν καὶ τοὺς ἐσπε-
 ρίους ἀδικεῖν μηδέν. ἐπειδὴν δὲ ἡ στρατιὰ ἐπ' οἶκον διαλυ-
 θεῖη καὶ τὸ θῆρος ἐπιγένειτο, οὐκέτι οἰοί τε ἦσαν ἡρεμεῖν,
 15 ἄλλὰ ληστείας καὶ φανεραῖς ἐπιδρομαῖς ἐπιέζον τὰς πόλεις
 τὰς ἐκεῖ. τότε δὲ πολλοὶ τε καὶ ὁμοίας περὶ τὸ ἀδικεῖν τὰς
 γνώμας ἔχοντες συστάντες, Βαλάγριτά τε καὶ Κάνινα ἐκακούρ- D
 γουν πάντ. καὶ φρούριόν τι Σκρεπάριον ὠνομασμένον καὶ τὴν
 Κλεισοῦραν, Τίμωρον δὲ φρούριόν τι καὶ αὐτὸ ἐσπέριον περὶ
 20 Βαλάγριτα ᾧκισμένον παρεστήσαντο ἤδη καὶ βεβαίως εἶχον
 πρὸς τε τὰς ληστείας καὶ τὰς συχνὰς ἀπειρηκὸς ἐπιδρομὰς.
 διὰ ταῦτα οὖν ἐδόκει βασιλεῖ αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν. προσεπιγε-
 νομένη δὲ ὑπὸ τοῖς αὐτοῖς χρόνοις καὶ ἡ Ἰωάννου τοῦ Δούκα
 τῆς Ἀκαρνανίας ἄρχοντος τελευτῇ μᾶλλον ἐξώρμησε τὸν βα-

7. Ἐς scripsi pro αἰ, idemque habet ed. V.

pro eorum libertate agentibus, restituit: et Lesbo recepta atque
 ad imperium Romanum denuo adiuncta, Byzantium navigavit.

32. Brevi post tempore a praefectis ex occidente adest nuntius,
 Albanos ad Balagrita et Canina habitantes, instabiles animis et na-
 tura rerum novarum cupidos, fracto foedere urbes illas ex itinere
 adorientes male multasse ac diripuisse. Qui et alias huiusmodi faci-
 nus ausi, magno numero homines egestate perditii coiverant civi-
 tatesque attriverant, donec imperator, misso contra eos exercitu, a
 vexandis occidentalibus desistere cogeret. Quo exercitu domum regres-
 so; in ipsa iam aestate quiescere amplius non poterant: sed popu-
 lationibus et incursionibus urbes occidentis palam infestabant. Tunc
 porro multi eadem male faciendi voluntate praediti, facta manu Ba-
 lagrita et Canina, Sceparium sive Screparium et Clisuram, castella ve-
 hementer affligebant, Timorumque et ipsum prope Balagrita oppidum
 occidentis iam ad deditionem compulerant: et depraedandi incursan-
 dique finem nullum faciebant. In illos igitur movendum imperator
 censuit. Et quia sub idem tempus Ioannes ducas Acarnaniae princeps
 in fata concesserat, hoc magis ad occidentalem expeditionem exarsit,

- A. C. 1335 σιλέα πρὸς τὴν ἑσπέραν, ἐλπίσαντα Ἀκαρνανίαν ὑποποιήσειν
 ἑαυτῶ. τοιαῦτα δὲ βουλευομένῳ καὶ συμμαχίαν ἐδόκει δεῖν
 ἐξ Ἰωνίας μεταπέμπεσθαι Περσικὴν ἕνεκα τῶν Ἀλβανῶν πε-
 P. 302 ζήν. ὄρη γὰρ δυσπρόσοδα νεμόμενοι καὶ μεγάλα καὶ πολλὰς
 ἔχοντα ἀποφυγὰς καὶ καταδύσεις, οὐ ῥαδίως ὑπὸ τῶν ἰππέων
 βλάπτεσθαι ἐδύναντο, καὶ μάλιστα ἐν θέρει εἰς τὰ ἀκρότατα
 ἀνιόντες τῶν ὄρων, ὅπου καὶ πεζοῖς ἀντιτάξασθαι οὐκ εὐ-
 χερὲς διὰ τὴν ὀχρρότητα τοῦ τόπου καὶ τὸ ὑπὲρ κεφαλῆς
 τοὺς ἐπιόντας τοὺς ἀμυνομένους βάλλειν. καὶ πέμψας πρὸς
 Ἀμοῦρ, ἤτειτο συμμαχίαν πεζήν. ὁ δὲ ἄσμενός τε προσεδέ-10
 ξατο τὴν πρεσβειάν βασιλέως, (ἦν γὰρ ἄγων περὶ πλείστον τὸ
 κατὰ γνώμην τι βασιλέως πράττειν,) καὶ τὴν στρατιὰν εὐθύς
 ἔπεμπεν εἰς Θεσσαλονίκην. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν Ῥω-
 B. μαίων ἄγων στρατιὰν ἀφίκετο ἐκεῖ, καὶ τὴν Περσικὴν παρα-
 A. C. 1336 λαβὼν διὰ Θετταλίας ἐπὶ Ἀλβανούς ἐχώρει. καὶ μέχρι Ἐπι-15
 δάμνον ἦλθε ληϊζόμενος αὐτούς. διεφθάρησάν τε ἐξ αὐτῶν
 πολλοί. πυθόμενοι γὰρ τὴν βασιλέως ἔφοδον καὶ νομίσαντες
 μόνην ἐκ Ῥωμαίων ἰππικὴν εἶναι στρατιὰν, πρὸς τὰ ὄρη κατέ-
 φυγον καὶ τὰς δυσχωρίας, οἴομενοι διαφεύξεσθαι τὸν ὄλεθρον.
 ἐπελθόντες δὲ οἱ Πέρσαι ψιλοὶ τε ὄντες καὶ τοξόται, οἷς μά-20
 V. 242 λιστα ἔστι ῥαδία ἢ πρὸς τὰς δυσχωρίας μάχη, ῥᾶσά τε ἐκρά-
 τησαν αὐτῶν οὐ μόνον διὰ τὸ ἀόπλους ὄντας πόρρωθεν βαλ-
 λομένους πίπτειν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἄηδες καταπλαγέοντας τῶν

1. ἐλπίσαντα recte ed. V. pro ἐλπίσαν.

sperans se Acarnaniam ad fidem et imperium suum reducturum. Haec secum meditantē etiam auxilium Persicum, et pedestre quidem propter Albanos, ex Ionia visum est accersendum. Nam quia montes incolēbant magnos accessuque difficiles, in quibus multa latibula atque perugia, haud facile ab equitibus laedebantur, aestivis praesertim mensibus, cum iuga summa conscenderent, ubi vel peditatus ob loci nativa munimenta, et quod subeuntium capita saxis e superiore loco a propugnatoribus petuntur, non commode pugnare potest. Quare Amurium pedestre subsidium rogat. Is legatum audit humaniter (nihil siquidem ei optabilius, quam imperatori gratum facere) et militem protinus Thessalonicam mittit. Postquam et ipse imperator Romanos ducens eo venit, Persico supplemento assumpto, per Thessaliam contra Albanos contendit eosque vicissim depopulando Epidamnum accessit; nec pauci ex eis interempti sunt. Audito enim imperatoris adventu, rati tantummodo equitatum Romanum esse, ad montes et loca impedita confugerunt, ubi se ab exitio tutos fore confidebant. Verum supervenientes Persae levis armaturae et sagittarii, quibus pugnare in locis invisus promptissimum est, nullo eos negotio devicerunt: non solum quod cum inermes essent, procul icti concidebant: sed etiam

βαρβάρων. καὶ πλείστους τε ἀπέκτειναν αὐτῶν καὶ εἶλον. A. C. 1336
 αἰχμαλώτους. ὅσοι δὲ ἠδυνήθησαν διαφυγεῖν τέκνα καὶ γυ-
 ναῖκας καὶ τὴν ἄλλην κτῆσιν ἐκλιπόντες, ὅπη γῆς ἐκρύπτοντο
 ἦσαν ἀφανεῖς. γυναῖκας δὲ καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαν οἱ
 5 Πέρσαι, ὧν μέρος μὲν τι οἱ ὁμόφυλοι ἐλύσαντο, ὅσοι μὴ
 προσκεκρουκότες ἦσαν βασιλεῖ, λύτρα παραιοχόμενοι τοῖς Πέρ-
 σαις. ἔλυσε δὲ οὐκ ὀλίγους καὶ ὁ βασιλεὺς λύτροις, τῶν οἰ-
 κείων προσελθόντων καὶ δεηθέντων. ἔλυσε δ' ἂν καὶ πλεί-
 ουσ ἢ σύμπαντας, εἰ πρότερον προσῆλθον, ἕως ἔτι οἱ Πέρσαι
 10 συνείποντο μετὰ τῆς ἄλλης στρατιᾶς. ἐπεὶ δὲ μετὰ τὴν
 ἐκείνων ἀναχώρησιν προσῆλθον, ἔλυσεν ὁ βασιλεὺς πέμψας
 ὅσους μάλιστα ἐνῆν. τοὺς πλείους δὲ εἰς ἕω ἤγαγον ἐπὶ
 δουλείᾳ. Ῥωμαῖοι δὲ ἀνθρώπους μὲν οὐκ ἐξηνδραποδίζοντο.
 οὐδὲ γὰρ ἔξεστιν αὐτοῖς, εἰ μὴ ἀπὸ βαρβάρων εἶεν τῶν τῆ
 15 σατῆρος Χριστοῦ ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομίᾳ μὴ πεπιστευκῶτων.
 βοσκημάτων δὲ ἐκράτησαν σχεδὸν ἀριθμὸν ὑπερβαινόντων,
 ἐπίπλων τε καὶ ἄλλων τινῶν χρημάτων οὐκ ὀλίγων. ἐλέγετο
 δὲ, καὶ ἦν ἀληθές, ὡς ὕστερον ἐξ αὐτῶν τῶν κακῶς παθόν-
 των βασιλεῖ προσελθόντων, μετὰ τὴν συμφροῶν ἐκείνην τὴν
 20 μεγάλην ἀριθμούντων τὰ αὐτῶν, ἐγένετο καταφανές ὡς κρα-
 τήσειαν οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν λείαν βοῶν μὲν τριάκοντα μυ-
 ριάδων, πεντακισχιλίων δὲ ἵππων, προβάτων δὲ μυριάδων P. 303
 εἴκοσι καὶ ἑκατόν. τοσαῦτα δὲ ὄντα τὸ πλήθος ἄγειν μὲν
 οὐκ ἠδύνατο ἡ στρατιὰ, ἀλλὰ τοὺς ἔχοντας μόνον ἀπέλασαν-

quod barbarorum ignoratione perterriti erant. Ac plurimos partim
 occiderunt, partim ceperunt. Quibus fuga patuit, liberis, uxoribus
 ac fortunis relictis, nescio ubi terrarum se absconderunt. Persae uxores
 et filios in servitutem rapiabant: quorum partem contribules, quod
 imperatorem non offenderant, dato Persis pretio, asseruerunt. Nec non
 complures et ipse imperator, propinquis eorum venientibus et supplici-
 ter rogantibus, sua pecunia redemit: redempturus plures ac fortassis
 omnes, si citius ad se ventum esset, dum adhuc nimirum Persae cum
 reliquo milite sequebantur. Sed quia post eorum discessum venie-
 bant, misit et liberavit quotquot omnino licuit: maior pars servitum
 in orientem abducta. Romani neminem captivum traxerunt; id enim
 illis nefas; nisi e barbaris, qui Christi Servatoris oeconomia non
 credunt. Pecoris autem numero quodam infinito, praeterea suppel-
 lectile aliisque rebus plurimis potiti sunt. Ferebatur porro, nec se-
 cus erat, postmodum ex ipsis spoliatis, qui se imperatori dedidissent
 et post calamitatem illam magnam sua recensuissent, cognitum esse,
 Romanos in praeda adeptos boum trecenta, equorum quinque, ovium
 duodecies centena millia. Tam immensos greges agere exercitus non
 poterat: sed dominos tantum abripientes, sine pastoribus eos vagari

Α.Ε. 1336 *τες, κατέλιπον φέρεσθαι ἀνόμεντα ὡς ἔτυχεν. αἱ τε πόλεις ὅσαι πρότερον κακῶς πάσχουσαι ἦσαν ὑπὸ Ἀλβανῶν, ἐξερχόμενοι ἦγον ὅσα ἕκαστος ἐβούλετο, κωλύοντος οὐδενός, αὐτοὶ τε οἱ ἔχοντες μετὰ τὸ ὑπὸ βασιλέα γενέσθαι καὶ ἐπαγγεῖλασθαι δουλείαν πολλῶν ἐγένοντο αὐθις κύριοι κατὰ νάπας καὶ τὰς φάραγγας εὐρόντες διεσκεδασμένα, ὠνήσαντό τε καὶ ἀπὸ τῆς στρατιᾶς πολλὰ, ὑπὲρ πεντακοσίων ἕνα παρέχοντες χρυσῶν προβάτων, ὑπὲρ βοῶν δὲ ἑκατόν. ἔθους δὲ ὕψος πρότερον τῆ στρατιᾶς ἐπειδὴν τινος κρατήσωσι λείας ἢ πλείονος ἢ ἐλάσσονος, τὴν πέμπτην μοῖραν παρέχειν ἀριστεῖον βασιλεῖ, καὶ μετ' ἐκείνον τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ ἴσην οἷα δὴ τῆς συμπάσης ἡγουμένην στρατιᾶς, τότε οὐδὲν ἐποιοῦν τῶν εἰωθότων. οὐδέ τις ἠνώχλει αὐτοῖς περὶ τῆς πέμπτης, ἀλλ' ὥσπερ ἔξ ἀεννάων ποταμῶν ἐξῆν ἕκαστῷ ὅσων ἂν βούλοιστο κύριος γενέσθαι. τοιαῦτα μὲν Ἀλβανοὶ πρότερον τοὺς ἑσπερίους ἡδίκουν, τοιαύτην δὲ ἔδωσαν τὴν δίκην ὑπὲρ ὧν ἡδίκουν ὕστερον. πόλεις δὲ αἱ πρότερον πάσχουσαι κακῶς διπλῆς ἀπήλαυσαν εὐεργεσίας, ἐπηρείας τε τῆς παρὰ Ἀλβανῶν ἀπηλλαγμένοι καὶ τῆς βασιλείας ἀπολαύσαντες ἐπιδημίας καὶ προνοίας. ὃ μείζω καὶ λαμπροτέραν αὐτοῖς τὴν ἡδονὴν ἐποίει καὶ ἐορτὴν ἦγον τὴν πασῶν χαριεστάτην. ἀπὸ γὰρ τῶν Κομνηνοῦ τοῦ Μανουὴλ βασιλέως χρόνων ἄχρις Ἀνδρονίκου τῶν Παλαιολόγων τοῦ δευτέρου βασιλέως ἕτερος βασιλεὺς οὐκ ἐπεδήμησεν αὐτοῖς οὐδὲ προ-*

sinebant. At urbes ab Albanis indigna perpessae accurrentes, unaquaeque quantum libebat, nemine obstante, auferebat. Ipsi possessores, cum de cetero subiunctionem spondissent, non parum recuperarunt, per silvas et valles dispersa invenientes, et ab exercitu quoque multa mercati, pro quingentis ovibus unum, pro totidem vero bobus centum aureos numeraverunt. Consueverat antea exercitus aliqua praeda capta, quantumcumque foret, quintam partem imperatori in fortitudinis praemium seu honorarium offerre, ac secundum illum aequae tantum magno domestico, velut duci summo totius exercitus. Hanc consuetudinem tunc penitus omisit: neque fuit, qui de quinta parte non reddita conquireretur: sed quasi e perennibus fluviiis cuivis quantum sibi pro peculio vellet, tollere integrum erat. Has Albani occidentalibus iniurias irrogarunt, et hanc postea mercedem pro male factis retulerunt. Urbes vero prius diriptae duplicem fructum perceperunt: et rapinis Albanorum liberatae: et quod illis uberiorem liquidiorumque voluptatem affererat, imperatoris adventu procurationeque perfruitae. Quocirca et festum diem omnium in vita iucundissimum agebant. Nam a temporibus Manuelis Comneni imperatoris usque ad hunc Andronicum Palaeolo-

νοίας ἤξιωσε τσαύτης. διὸ καὶ τὴν ἐπιδημίαν αὐτοῦ οὐχ Α. C. 1336
ὡς τῶν ἐπιγείων τινός, τῶν κρειπτόνων δὲ ἦγον. τοὺς μὲν
οὖν Πέρσας μετὰ τὸ καταδουλώσασθαι Ἀλβανούς ἀπέπεμπεν
ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν οἰκίαν, οἳ καὶ διὰ Θετταλίας καὶ Βοτ-V. 243
5 τιαίας εἰς Θεσσαλονίκην κατανήσαντες, ἐκεῖθεν ταῖς ναυσὶν D
ἐπεραιώθησαν πρὸς Ἰωνίαν. αὐτὸς δὲ διενοεῖτο ὡς εἰς Ἀκαρ-
νανίαν ἐμβαλῶν. ἔτι δὲ κατὰ τὰ Βαλάγριτα διατρίβοντι λό-
γος Ἀκαρνασί πολὺς ἐγένετο περὶ αὐτοῦ. φήμη γὰρ διήει ὡς
αὐτοῖς ἐπιστρατεύσει. οἳ μὲν οὖν μὴ δέχεσθαι ταῖς πόλεσιν
10 ἠξίου, μὴδὲ τῆς παλαιᾶς εὐνοίας τῆς πρὸς τοὺς Ἀγγέλους
ἀποστάντας, πολὺν ἤδη χρόνον ἄρξαντας αὐτῶν, ὑπὸ βασιλεῖ
ὑποχειρίους γίνεσθαι, ἀλλὰ τῇ δεσπότου Ἰωάννου γυναικὶ τῇ
βασιλίσῃ Ἀννῇ, ἣ πρωτοβεστιαρίου θυγάτηρ ἦν Ἀνδρονίκου
15 τῷ Παλαιολόγου, ὃν ἱστορήκαμεν τοῦ πρὸς ἀλλήλους τελευ-
τον, καὶ Νικηφόρῳ τῷ ἐκείνου παιδὶ τὴν πίστιν τηρεῖν βε-
βαίαν. οἳ δὲ ἀντέλεγον, καὶ δεῖν ἐβουλεύοντο δέχεσθαι βα-P. 304
σιλέα καὶ μὴ πόλεμον κινεῖν. προσχωρήσαντας γὰρ νῦν τῷ
20 τῷ ἐκείνης παιδὶ παρὰ βασιλέως τὰ συμφέροντα αἰτήσιν· ἐὰν
δὲ καταστῶσι πρὸς τὸν πόλεμον, πρῶτον μὲν οὐ δυνήσεσθαι
πρὸς βασιλέα ἀντιστῆσαι, οὐ μόνον διὰ τὸ πολλὴν ἄγειν

gorum secundum alius ad eos imperator non venit, neque tam so-
llicite illis prospexit. Unde etiam non e terris aliquem mortalem,
sed tamquam divum quempiam e caelis ad se venisse interpretati
sunt. Persas, compressis Albanis, imperator dimisit: qui per Thessa-
liam et Botiacam Thessalonicam devenientes, inde navibus in Io-
niam transmiserunt. Ipsum autem cura de irruptione in Acarnaniam
versabat: quo adhuc apud Balagrita morante, de infesto eius adventu
fama iam divulgata, multus inter Acarnanas sermo fuit. Erant igitur,
qui longo iam aevo ipsis imperitassent, benevolentia desciscendum
atque imperatori deinceps parendum, sed potius reginae Annae,
coniugi Ioannis despotae, filiae protovestiarii (quem postremum inter
imperatores bellum potissimum excitasse docuimus) et Nicephoro eius
filio constanter fidem servandum esse censebant. Alii contra impe-
ratorem omnino recipi ac belli sementem tolli volebant. Cui si
nunc se tradidissent, et regionem et semetipsos bellicarum miseriarum
immunes conservaturos, reginaeque ac Nicephoro eius gnato
conducibilia ab imperatore petituros: sin ad arma veniatur, primum
quidem illi resistere non posse, non modo quia exercitum frequen-
tem adducat: verum etiam quoniam qui illi cum copiis occurrat, qui-

A. C. 1336 στρατιῶν, ἀλλ' ὅτι καὶ ὁ ἀντιστρατηγήσων αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἀντικαταστησόμενος οὐκ ἔστι, Νικηφόρου τοῦ δεσπότη τοῦ παιδὸς οὕπω ἔτη ἑπτὰ γεγενημένον. εἰ δὲ καὶ ἀντιστῆναι Βδυνήσονται πρὸς χρόνον, οὐδὲν λυσιτελήσειν πλέον, ἢ ὅσον τῆς τε χώρας ἀναστάτου γινομένης καὶ τῆς στρατιᾶς διε-5 φθαρμένης, τελευταῖον βασιλεῖ καὶ αὐτοὺς ὑπ' ἀνάγκης προσχωρεῖν οὐκ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὥσπερ νῦν, ἀλλὰ χεῖροσι πολλῷ, ὀργῇ φερομένου βασιλέως πρὸς αὐτοὺς διὰ τὸν πόλεμον. τοιαῦτα δὲ αὐτοῖς ἐπῆει λέγειν, οὐ μόνον οἰομένοις ἑαυτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν βουλὴν λυσιτελεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ βασι-10 λέως πράττουσιν ἀφανῶς, κρύφα διὰ γραμμάτων πρὸς αὐτοὺς διειλεγμένον καθ' ὅσον χρόνον ἐληΐζετο καὶ ἐπόρθει Ἀλβανούς. οὕτω δ' ἑκατέροις αὐτοῖς βουλευομένοις ἀλλήλοις ἐναντία ἐδόκει δεῖν καὶ βασιλίσει τὴν βουλὴν ἀνατιθέσθαι ὡς

Καίτα ἂν ἔλοιτο αὐτῇ, διαπραξομένων καὶ αὐτῶν. ἡ δὲ πρῶ-15 τα μὲν ὠμολόγει χάριτας αὐτοῖς πολλὰς, ὡς οὐχ ὑπὲρ ἑαυτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς καὶ τοῦ παιδὸς πρόνοιαν ποιουμένοις. συνεβούλευε τε μὴ πρὸς βασιλέα πόλεμον κινεῖν ὡς οὐκ ἀπαλλάξοντας καλῶς, οἷα δὴ αὐτῆς μὲν οὔσης γυναικὸς, τοῦ παιδὸς δὲ νηπίου, αὐτῶν δὲ διὰ τὴν ἀναρχίαν στασια-20 σόντων πρὸς ἀλλήλους καὶ διαφθαρσομένων· ἀλλὰ πρεσβείαν πρὸς βασιλέα πέμπειν, τοὺς συνειτωτάτους ἑαυτῶν καὶ μάλιστα εἰδότας πράγμασι χρῆσθαι ἀπολεξαμένους, καὶ πρῶτα μὲν Δαίτεν τὴν μεγάλου δομεστικου θυγατέρα Νικηφόρῳ τῷ ἐκεί-

17. ποιουμένοις em. ED. P. pro ποιουμένους.

que contra stet, nemo sit, Nicephoro despotae filio annum septimum nondum nato. Quod si etiam aliquamdiu se queant defendere, nihilo plus profecturos, quam ut regione devastata et conciso exercitu, tandem et ipsi non iisdem quibus nunc, sed longe intolerabilioribus conditionibus, imperatore, quia bellum maluerint, iratissimo, deditionem facere cogantur. Haec illis quae dicerent, occurrerunt, sperantibus non sibi solum et aliis, sed et imperatoris studiosis, ad quos clanculum arcanas litteras missitarat, quo tempore Albanis populationem vastitatemque inferebat, consilium prospere eventurum. Cum sic studia in contraria scinderentur, placuit ad reginam quoque referre, ut quo ipsa propenderet, eo omnes sequerentur. Quae primum gratis actis, quod non sibimet dumtaxat, sed ipsi quoque et eius filio providerent, arma dissuasit, quibus non essent bene defuncturi: quando ipsa sit mulier, filius infans, illi propter interregnum factionibus distracti ac perituri. Verum de ipsis prudentissimos gerendaeque reipublicae scientissimos deligendos, qui ad imperatorem legati petant primum, ut magni domestici filiam Nicephoro filio suo despondeat: post, si fieri queat, ut eos suis vi-

νης παιδί κατεγγυῶν· ἔπειτα, εἰ μὲν οἶόν τε ἦ, αὐτονόμους A. C. 1336
 ἔαν, τὴν ἰδίαν ἀρχὴν ἢ βούλονται διοικεῖν αὐτοί· στρατιὰν
 δὲ παρέχειν ὅση πάρεστι πολεμησεῖονσαν οἷς ἂν κελείοι βα-
 σιλεὺς, καὶ αὐτὸν ὁμοίως ἂν τις αὐτοῖς ἐπὶ, συμμαχίαν
 5πέμπειν. ἂν δὲ μὴ βούλοιο ἐπὶ τούτοις βασιλεὺς, ἀλλ' ἕφ'
 ἑαυτῶ παντάπασι τὴν ἡμετέραν ποιεῖσθαι ἀρχὴν φιλονεικίῃ,
 ὅσαπερ ἂν δοκοῖ ἔμοι τε καὶ υἱῶ καὶ ὑμῖν λυσιτελεῖν αἰτη-
 σαμένους, τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν πόλεων παραχωρεῖν καὶ μὴ
 διὰ φιλονεικίαν ἑαυτούς τε καὶ τὴν χώραν τοῖς ἐκ τοῦ πο-
 10λέμου κακοῖς ἐσχάτοις περιβάλλειν.

λγ'. Τοιαῦτα μὲν βασίλισσα παρήγει Ἀκαρονάσιν. ἐπεὶ P. 305
 δὲ πλείους ἦσαν οἱ βουλόμενοι τὰ ἴσα, (ὀλίγοι γὰρ ἦσαν V. 244
 οἷς πρὸς βασιλέα πολεμητέα ἐδόκει εἶναι,) ἐπεψηφίζετο ἡ B
 βουλή, καὶ πρᾶξιαν ἀπελέξαντο ἑαυτῶν τοὺς μάλιστα συνε-
 15τωτάτους, οἷς ἐπετέτραπτο πρὸς βασιλέα ἀπελθοῦσιν ἅττα
 ἂν μάλιστα συμφέρειν πᾶσι κοινῇ καὶ ἢ δυνατὰ πράττειν.
 οἱ καὶ εἰς Βαλάριτα ἐλθόντες προσεκύνησάν τε βασιλέα
 καὶ διειλέχθησαν περὶ ὧν ἦκον. βασιλεὺς δὲ τὸ μὲν Νι-
 κηφόρῳ τῷ δεσπότην παιδί τὴν μεγάλου δεσποτικῶν θυγατέ-
 20ρα πρὸς γάμον συνάπτειν, καὶ αὐτῷ εἶναι κατὰ γνώμην εἶπε,
 καὶ τὸν γάμον ἐπιτρέπειν· καὶ περιόντος γὰρ ἔτι δεσπότην
 τοῦ Νικηφόρου πατρὸς πρᾶξιαν τούτου ἔνεκα πεπομφότος
 πρὸς αὐτὸν ἐπιτετραφέναι. βασίλισσῃς τε τῆς ἐκείνου μη-
 25τρὸς καὶ θυγατέρων πρόνοιαν τὴν προσήκουσαν ποιήσεσθαι, C
 ἀποστάσης τῆς ἀρχῆς, ὥστε διάγειν ὅποι ἂν αὐτῷ βέλτιον

2. βούλονται coni. ED. P. 3. πρόσεστι legebatur.

ventes legibus regnum administrare pro arbitrio patiat. Copias
 praesentes tradituros, quibus quo vellet uteretur: et ipse vicissim si
 illi egerent, auxilium suppeditaret. Sin regnum sibi omnimodis
 subiicere contenderet, petitis quae in suam et filii et illorum rem
 sint, ei cedendum: ne et se et regionem gravi bello involvant.

33. Tale consilium regina Acarnanibus dabat. Et quoniam
 paucis bellum praeoptantibus, maior pars cum ea sentiebat, ratum
 fuit, lectique ex ipsis qui legatione fungerentur, intelligentissimi,
 quibus quaecumque omnibus communiter maxime conducerent et
 fieri possent, commissa sunt. Legati Balagrita ingressi et impera-
 torem venerati, legationem exposuerunt. Is cum Nicephoro despo-
 tae filio magni domestici gnatam coniungi, sibi quoque non displicere
 respondit, et nuptias permissurum: quod etiam superstiti Ni-
 cephori parente et id per legatos rogante concesserit. Reginam
 vero matrem cum filiabus, ubi se principatu abdicaverint, pro di-
 gnitate curaturum, ut ubi collibuerit, vitam traducat: ipsos legatos

- A.C. 1336 δοκῆ. αὐτοὺς τε εὐεργετήσῃν τιμαῖς τε καὶ προσόδοις ἐτη-
 σίοις ὧν ἂν ἕκαστος ἄξιος κριθῆ. αὐτονόμους δὲ αὐτοὺς ἔ-
 χοντας Ἀκαρνανίας τὴν ἀρχὴν, οὐκ ἂν παρόψασθαι, ἀλλ'
 ἐπιχειρήσῃν παντὶ τῷ τρόπῳ καταδουλοῦν καὶ ὑπάγειν ἑαυ-
 τῷ. καὶ βασιλέας γὰρ τοὺς αὐτοῦ προγόνους πολλὴν φρον-5
 τίδα πεποιῆσθαι τοῦ Ἀκαρνανίαν ὑφ' ἑαυτοὺς ποιῆσθαι, ἀ-
 δίκως ἀποτετημένην τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, τῶν πρώτως
 αὐτὴν ἀποστησάντων ἀθθαδεῖα καὶ ἀγνωμοσύνη τῇ πρὸς βα-
 D σιλέα εἰς ἰδίαν ἑαυτοῖς ἀρχὴν περιποιησαμένων καὶ κρατυ-
 ναμένων ἐπὶ χρόνον ἤδη συχνόν τινά διὰ τὸ βασιλέας εἰς 10
 ἔθνων τινῶν πολέμους ἐτέρους ἡσχολῆσθαι. νυνὶ δὲ αὐτὸν
 ἀμελήσαντα τῶν ἄλλων, ἐνθάδε ἤκειν. εἰ μὲν οὖν ἐθέλωσιν
 ἄνευ πόνων καὶ κινδύνων τὰς πόλεις αὐτῷ παραδιδόναι, αὐ-
 τὸν τε πραγμάτων ἀπαλλάξῃν καὶ σφίσι αὐτοῖς αἰτίους γε-
 νήσεσθαι μεγάλων ἀγαθῶν. ἐὰν δὲ μὴ, ὡς πολεμήσοντας αὐ-15
 τῷ παρσκευάζεσθαι ἀπελθόντας. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦ-
 τα εἶπεν· οἱ πρέσβεις δὲ ὄρωντες, ὡς εἰ μὴ πείθοντο τοῖς
 βασιλέως λόγοις, οὐδενὸς ἐτέρου λειπομένου ἢ διαφθειρομέ-
 νην ὑπὸ τοῦ πολέμου τὴν γῆν αὐτῶν ὄραν, παρεσκευασμένης
 ἐσβαλεῖν οὐσης τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ 20
 P. 306 τὰς πόλεις συνέβησαν παραδιδόναι· καὶ μετ' οὐ πολὺ βασι-
 λέως ἐκεῖ γενομένου, αἱ τε πόλεις πᾶσαι προσεχώρησαν ἐκοῦ-
 σαι καὶ ἡ στρατιὰ ἅμα τοῖς δυνατοῖς τῶν Ἀκαρνανίων. βα-

19. Ita corr. ED. P. pro παρεσκευασμένος.

ac principes honoribus et annuis redivibus, unumquemque suae personae convenienter affecturum. Ut autem nullius imperio subiecti, Acarnaniae principatum retineant, id se minime passurum: sed omni ope enisurum, ut eum ditioni suae subiugent atque subdat. Nam et maiores suos imperatores admodum cordi habuisse, uti Acarnaniam iniuste a Romano abscissam imperio eodem revocarent: quae quorundam superbia et scelere adversus imperatorem principio ab eius fide ayocata, deinde in eorum dominatum, iam longinquo tempore, dum imperatores bello cum aliis aliquot gentibus occupantur, corroboratum, conversa sit. Nunc aliis posthabitis, huc se profectum. Si igitur citra labores periculaque urbes sibi tradere velint, et se molestiis liberatum iri, et eos ingentia sibimet bona conciliaturos fore. Sin minus, abirent et viderent, quomodo fortunae suas tuerentur. Haec imperator. Legati cernentes, nisi paterent, nihil superesse aliud, quam ut regionem suam hostiliter devastatam aspicerent, parato ad irruptionem Romano exercitu, seque urbesque tradituros annuerunt: ac brevi civitates omnes unaque militares copiae et Acarnanum principes in praesentis adhuc potestatem libentes concesserunt. Imperator egrégiam in illos mansuetu-

σιλεύς τε ἐπιδεικνύμενος πρὸς αὐτοὺς πολλὴν τὴν πραότητα A. C. 1336
καὶ φιλοτιμίαν, οὐ μόνον τοὺς τῶν πόλεων δῆμους κοιναῖς
εὐεργεσίαις ἐθεράπευσεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς δυναμένους παρ' αὐ-
ταῖς τιμαῖς τε καὶ προσόδοις ἐτησίοις καὶ ἄλλαις ἡμείψατο εὐ-
εργεσίαις. Νικηφόρῳ τε τῷ δεσπότην παιδὶ τὴν μεγάλου δο-
μεστίου κατηγγύησε θυγατέρα, πάντα τε διαθέμενος ὡς ἂν
αὐτῷ ἔχειν ἄριστα ἐδόκει, τὰς πόλεις πάσας τῆς Ἀκαρνανίας
περιῆει οὐ μόνον ἱστορίας ἕνεκα, ὅπως πρότερον ἑωρακῶς, V. 245
ἀλλὰ καὶ προνοίας ἀξιώσων τῆς δεούσης. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι B
10πάντες ἠγάπων ὑπὸ βασιλεῖα τεταγμένοι. οἷς δὲ καὶ πρότε-
ρον ἐδόκει μᾶλλον ὁ πόλεμος αἰρετέος, οὐκ ἠγείχοντο εἰ μὴ
νεωτερίζοιεν· οἴομενοι δὲ αὐτοῖς δύναμιν πρὸς τὸν πόλεμον
παρέξειν τὸ Νικηφόρον τὸν δεσπότην παῖδα πρότερον ἐκ-
θέσθαι, ὡς ἂν αὐτοὶ τε ὑπὲρ τοῦ παιδὸς δοκοῖεν πολεμεῖν,
15καὶ τοὺς ἄλλους πείθοιεν συναίρεσθαι, ὅταν κατιστωῶσιν εἰς
τὸν πόλεμον, τὸν τοῦ παιδὸς ἔπεισαν παιδαγωγὸν Ῥιτζάρ-
δον ἅμα καὶ τισιν ἑτέροις, Νικηφόρον τὸν δούκαν ὑπεκθέ-
σθαι, καὶ παραλαβόντες νυκτὸς πλοίου τε τὸν Ἰώνιον πε-
ραιουμένον ἐπιβάντες, εἰς τὴν Τάραντος κρατοῦσαν προηκί-
20πισσαν διαφεύγουσι. πυθόμενος δὲ τὸν δρασμὸν ὁ βασι-
λεύς καὶ μήτε τῶν συνεσκευακώτων τὴν ἐπιβουλήν εἰδὼς,
ἀνακαλεῖσθαι τε τὸν παῖδα ὃν οὐ δυνατόν διὰ τὸ πολὺ
Ἀκαρνανίας Τάραντα διεστηκέναι, ἐπ' ὀλίγον ταῖς πόλεσιν
ἐκείναις ἐνδιατρίψας καὶ πάσαις ἡγεμόνας ἐπιστήσας ἐφ' ἑ-

13. τὸν Νικηφόρον et 14. δοκεῖεν legebatur.

diuem declarans, non modo populos novis congiariis delinivit, verum etiam summates honoribus aliisque rebus remuneratus est, Nicephoroque magni domestici filiam despondit, et omnibus arbitrato et opinione sua rectissime ordinatis, urbes Acarnaniae singulas non lustrandi tantum gratia, quod eas ante non vidisset, sed etiam ut pro necessitate illarum rebus consuleret, obivit. Ac ceteri quidem omnes imperatoris iugum aequis animis accipiebant. Quibus autem antea bellum potius arriserat, a rebus novandis non se abstinere poterant: existimantesque bello se valituros, si Nicephorum puerum prius emisissent, ut et ipsi pro eo pugnare viderentur et alios ad armorum societatem permoverent, Richardum pueri paedagogum et alios quosdam eo perpulerunt, ut Nicephorum ducam clandestina fuga subducerent: quem noctu in navim Ionium pelagus traiecturam imponunt, et ad principem seu dominam Tarentinam transfugiunt. Qua fuga audita, imperator, artificum insidiis necdum cognitis, et propter Tarenti longam ab Acarnania distantiam puerum revocare laud potis, paulum urbibus illis immoratus, et in singulas praesidiis institutis eorumque omnium

A.C. 1336 κάστη, τὸν τε πρωτοστράτορα Συναδηρὸν ἐπὶ πᾶσιν ἀποδεί-
 ξας στρατηγὸν καὶ τᾶλλα πάντα ὡς ἂν αὐτῷ ἐδόκει διοικη-
 σάμενος, ἄρξας ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην, χαίρων ἅμα
 καὶ θεῶ τῆς εὐεργεσίας χάριτας ὁμολογῶν, ὅτι ὁ πολλοῖς ἀνα-
 D λώμασι καὶ πόνοις ἐκ τῶν Ἀλεξίου τοῦ Ἀγγέλου χρόνων τῆς 5
 Ῥωμαίων ἀποτμηθὲν ἡγεμονίας οἱ τούτου πρόγονοι βασιλεῖς
 ἀνασώσασθαι οὐκ ἴσχυσαν, τούτῳ νῦν ἄνευ πολέμων καὶ
 κινδύνων παρέσχε κατορθῶσαι. Μιχαὴλ τε γὰρ ὁ πρῶτος
 ἐκ Παλαιολόγων ἄρξας πολλὴν ἐνεδειξάτο σπουδὴν Ἀκαρνα-
 νίας ἐνεκα καὶ Θετταλίας, καὶ στρατιὰν ἀπώλεσε πολλήν τειο
 καὶ ἀγαθὴν πολλάνικε καὶ θαυμασίους στρατηγούς Ἀκαρνασί
 καὶ Θετταλοὺς πολεμῶν· καὶ μετ' αὐτὸν Ἀνδρόνικος ὁ υἱός.
 τούτῳ δὲ ὀλίγα πραγματευσαμένῳ καὶ οὐδὲν ὑποστάντι διὰ
 τὸν πόλεμον δεινὸν, οὐ μόνον Ἀκαρνανίαν, ἀλλὰ καὶ Θεττα-
 λίαν ἐξεγένετο παραστήσασθαι καὶ τῇ λοιπῇ συνάψει ἡγεμονία 15
 τῇ Ῥωμαίων ἐπ' ἔτισι πολλοῖς ἀποτμηθέντα. ἐκεῖθεν δὲ οὐ
 P. 307 πολὺ ὕστερον ἦκεν εἰς Ἀδριανούπολιν. διατρίβοντί τε ἐκεῖ
 ὁ τῶν Μουσῶν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἔπεμψε πρεσβείαν ὦν
 πρὸς αὐτὸν ἐν Ῥωσοκάστρῳ περὶ τοῦ κήδους διεiléχθη λόγων
 ἂν ἀναμιμνήσκων, νυνὶ τε εἰ κατὰ γνώμην αὐτῷ εἶη τὴν ἐπιγα- 20
 μίαν ποιεῖσθαι εἰδέναι ἀξιῶν. βασιλεὶ δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἦν
 καθ' ἡδονήν. μᾶλλον γὰρ ἐβούλετο τὴν θυγατέρα οἴκοι δια-
 τριβεῖν, ἢ Ἀλέξανδρον τῷ υἱεῖ εἰς κοινωνίαν ἐκιδιδόναι γάμον,
 τὴν παρὰ τοῖς βαρβάροις διατριβὴν εἰδὼς οὐκ ἐσομένην πρὸς

19. ἀμιμνήσκων legebatur.

duce protostratore Synadeno declarato, et aliis demum omnibus pro
 arbitrio administratis, Thessalonicam discessit: gaudens simul ac
 Deo gratulans, quoniam quod a Romano imperio, idque sub Alexio
 Angelo semel abstractum, multis sumptibus et defatigationibus ma-
 iores sui imperatores recuperare nequiverant, id nunc sine bellicis
 offensionibus prospero successu perficere sibi annuisset. Nam et
 Michael, qui ex Palaeologis primus imperavit, Acarnaniae et Thes-
 saliae causa enixe laboravit, qui et magnos saepe et strenuos ex-
 exercitus eximiosque duces cum Acarnanibus et Thessalis depraeli-
 ando perdidit: et post illum Andronicus filius. Huic autem parva
 molitione et nihil belli causa durum perferenti, non solum Acarn-
 aniam, sed Thessaliam quoque subigere, et iam pridem sciunctas
 provincias cum reliquo imperio Romano denuo consociare contigit.
 Paulo post Adrianopolin se contulit, ubi Moesorum rex Alexander,
 verborum, quae Rhosocastri ad eum super affinitate habuisset, me-
 moriam ei per legatos redintegavit: certiorque fieri voluit, ecquid
 hoc matrimonium ei cordi esset. Legatio haec imperatori parum
 iucunda fuit: filiam quippe suam domi retinere, quam Alexandri
 filio in communionem thori tradere maluisset: cum sciret, puellae,

ἡδονὴν τοῖς ἤθεσι καὶ νόμοις Ἑλληνικοῖς ἐντεθραμμένη καὶ A. C. 1336
 βασιλικοῖς τῷ κοινῷ δὲ Ῥωμαίων τὸν γάμον οἰόμενος τῆς
 θυγατρὸς λυσιτελεῖν, ὑπέσχετο ποιήσειν. οἱ μὲν οὖν Ἀλε-
 ξάνδρου τοῦ βασιλέως πρέσβεις πρὸς τὴν οἰκείαν ἐπανῆκον B
 ἤχαιροντες, ὅτι βασιλέα πείσαι ἠδυνήθησαν περὶ τοῦ κήδους.
 αὐτὸς δὲ βασιλεὺς ἐκ τῆς Ἀδριανοῦ πρὸς τὸ Βυζάντιον ἤκεν,
 ὡς τῆς θυγατρὸς ἔξαρτυσόμενος τοὺς γάμους.

λδ'. Ὅντος δὲ ἤδη περὶ ἐκβολὰς τοῦ θέρους, ἠγγέλλετο A. C. 1337
 ἐκ Τριγλείας τῆς πρὸς Ἑλλάσποντον, ὡς στρατιὰ Περσῶν πε- V. 246
 10ζῆ ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἕω πόλεων λογάδες, ὧν Ὁρχάνης ἐστὶ C
 σατραπῆς, ἕξ καὶ τριάκοντα ναυσὶ πρὸς τὰ περὶ Βυζάντιον
 χωρία εἰσὶ παρεσκευασμένοι περαιοῦσθαι ἢ ταύτη καθ' ἣν
 ἠγγέλλετο τὴν νύκτα ἢ ἐς τὴν ὑστεραίαν. εἶναι δὲ οὕτω πα-
 ρεσκευασμένους ὡς οὐ ταχέως ἐπανῆξοντας οὐδὲ λαθραίαν
 15τὴν ἀρπαγὴν ποιησομένους, ἀλλ' ἀναίδην καὶ μετὰ πολλοῦ D
 τοῦ περιόντος ἅπαντα ληϊσομένους. παρασκευάσασθαι μὲν
 οὖν ἀντίρροπον δύναμιν πρὸς τὴν Περσικὴν οὐκ ἐνῆν, οὐκ
 ἐνδιδόντος τοῦ χρόνου διὰ τὴν ταχεῖαν τῶν βαρβάρων ἔφο-
 20δον· ὅμως δὲ τὴν τότε παρατυχοῦσαν ἐν Βυζαντίῳ στρατι-
 οὐκ ἐνδιδόντος τοῦ χρόνου διὰ τὴν ταχεῖαν τῶν βαρβάρων ἔφο-
 25δον· ὅμως δὲ τὴν τότε παρατυχοῦσαν ἐν Βυζαντίῳ στρατι-
 οὐκ ἐνδιδόντος τοῦ χρόνου διὰ τὴν ταχεῖαν τῶν βαρβάρων ἔφο-
 25σια προσαγορευομένῳ ἔγκαθίδρυσεν τὴν στρατιάν· κατασκό-

1. ἐντεθραμμένη corr. ED. P. pro ἐντεθραμμένοις.

moribus ac legibus Graecis et imperatoriiis educatae, convictum
 barbarorum delectabilem non futurum. Tamen eas nuptias Romanae
 reipublicae commodaturas arbitratus, virginem suam despondit. Le-
 gati, quod imperatori affinitatis coniunctionem persuadere potuis-
 sent, laeti recedunt: ipse Byzantium nuptias adornaturus rediit.

34. Praecipiti iam aestate a Triglia iuxta Hellespontum perfe-
 runt nuntii, pedites Persas ex orientis urbibus delectos, Orchane
 duce, sex et triginta navibus ad loca Byzantio vicina aut ea ipsa,
 aut certe postera nocte traicere paratos esse. Sic autem instructos,
 ut non mox reversuri, neque furtim ad rapinas incubituri; sed im-
 pudenter et avarae nimis omnia direpturi videantur. Quia igitur
 festinatus barbarorum adventus et temporis angustiae aequalem exer-
 citum colligere non sinebant, nihilo minus qui tunc erat Byzantii
 exiguus, eum mandavit magno domestico ut acciperet et ad maritima
 urbis loca venientium impetum exciperet: ipse simul e mari invasu-
 rus, triremes armabat. Itaque domesticus, loco cui nomen Ennacosis

A. C. 1337 πους τε καταστήσας ἔφ' ὅσα μάλιστα χωρία ἀπόβασιν ὑπό-
 πτενε τῶν Περσῶν, διενυκτέρευεν ἐκεῖ. περὶ δὲ ὄρθρον ἐκ
 P. 308 τῶν κατασκοπῶν τινὲς ἀπήγγελλον, ὡς οἱ βάρβαροι τοῖς ἐκεῖ
 αἰγιαλοῖς τὴν ἀπόβασιν ἐποιήσαντο, καὶ τεκμήριον ἀληθὲς τῆς
 ἀγγελίας ἐποιοῦντο τὸ τραυματῖαι γεγενῆσθαι παρ' αὐτῶν. οἱ 5
 βάρβαροι δὲ οὐκ ἔφ' ἐνὶ χωρίῳ προσέσχον πάντες, ἀλλ' οὐ
 μακρὰν ἀλλήλων διεστηκότες, δύο ναυλοχίας ἐποιήσαντο· οἱ
 μὲν οὖν ἐκ τῆς μιᾶς μερίδος πρὸς ἕτερα ἐτράποντο χωρία,
 οἱ δὲ τῆς ἑτέρας ὥσπερ σκοπούς τινὰς ὀλίγους ἑαυτῶν προ-
 πέμψαντες, οἱ λοιποὶ συντεταγμένοι ἦσαν, ὡς διὰ τῶν χω- 10
 ρίων ἐκείνων ἐλευσόμενοι, οἷς ὁ μέγας δομéstικος ἐνήδρευεν.
 ὡς δὲ οἱ προτεταγμένοι ἐκεῖνοι ἐγένοντο πλησίον τῆς Ῥω-
 μαίων στρατιᾶς, πλὴν ὀλίγων πάντες ἔπεσον, ἀπροσδοκῆτοις
 B ἐμπροσθέντων· ὅσοι δὲ διεσώθησαν, εἰς τὴν αὐτῶν ἐλθόντες
 στρατιᾶν, ἀπήγγελλον ὡς διαφθαροῖεν, στρατιᾶ περιτυχόντες 15
 ὀλίγη μὲν, ὡς φήθημεν, (καθαρῶς οὐκ ἔχοντες διὰ τὴν νύ-
 κτι διαγνῶναι,) ἀγαθῇ δὲ καὶ τὰ πολέμια κρατίστη. ὁ δὲ
 καὶ οἱ τῆς Περσικῆς ἄρχοντες πυθόμενοι στρατιᾶς, πυρεσκευ-
 ᾶσαντο ὡς ἐπὶ μάχην. ἐπιγενομένης δὲ ἤδη καὶ ἡμέρας, συν-
 ἐπλέκοντο οἱ τε Ῥωμαῖοι καὶ οἱ βάρβαροι ἀλλήλοις καὶ ἀν- 20
 τέσχον μὲν ἐπὶ πολὺ, τῶν παρὰ Πέρσαις ἐπιφανῶν ὄντες
 καὶ γνωρίμων πάντες· ὁμως νικηθέντες κατὰ κράτος, πλὴν
 ἐπτά οἱ μὲν ἀπέθανον παρὰ τὴν μάχην, οἱ δ' ἐάλωσαν. τῇ
 C αὐτῆς δὲ ὥρας καὶ ὁ βασιλεὺς δυοὶ τριήρεσι παρέπλει, αἷς

23. οἱ δὲ αλωσαν legebatur.

cohortibus suis collocatis et speculatoribus constitutis, ubi potissimum Persas descensuros suspicabatur, ibi pernoctat. Sub diluculum quidam speculatores narrant, barbaros illic in littus exisse; fidemque narrationi accepta ab illis vulnera astruebant. Ceterum barbari non omnes ad unum locum appellentes, duas navium stationes haud longo intervallo faciebant: et alii quidem ex una parte alio se diffundebant: alii ex altera, velut speculatores quosdam paucos de suis praemittentes, agmine composito incedebant, quasi locos a magno domestico insessos transituri. Ut primum Romanis appropinquarunt, demptis aliquot, omnes, quod in hostem improvisum incidissent, letho occubuerunt. Qui evaserant, ad suos retrogressi, memorabant, quemadmodum commilitones cecidissent, cum in quasdam copiolas, ut videbatur (nam per noctem clare internoscere non potuisse) sed animosas et bello invictas incidissent. Re intellecta, Persarum duces ad conflictum accinguntur, luceque orta, manus conseruntur. Persae diu se defenderunt. Verum vi victi, praeter septem omnes vel in pugna ceciderunt, vel vivi in potestatem venerunt. Eadem hora etiam imperator duabus triremibus, quas noctu impleverat (re-

ἦν τῆς νυκτὸς πεπληρωκῶς· ἕτεραι γὰρ οὐκ ἔτυχον οὕσαι Δ. C. 1337
 πλωῖμοι. πνθόμενος δὲ ὡς οἱ μὲν τῶν βαρβάρων ἠτηθεῖεν
 παρὰ μεγάλου δομεστίου καὶ τῆς στρατιᾶς, ἐπὶ δὲ τοὺς ἑ-
 τέρους ἤδη παρασκευάζονται χωρεῖν, ἀποβὰς τῆς τριήρεως, V. 247
 5 ἐπεὶ τῶν βασιλικῶν οὐ παρῆσαν ἵπποι, τοῦ μεγάλου δομεστί-
 ου ἵππων ἐπιβὰς, ἄγων καὶ τὴν στρατιὰν ἐχώρει κατὰ τῶν
 Περσῶν σπουδῇ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ. καὶ γενόμενος καθ' ἃ
 οἱ Πέρσαι ἐλήθοντο χωρία, συνέβαλλέ τε καὶ ἐνίκα κατὰ
 κράτος. πλὴν γὰρ ὀλίγων καὶ αὐτοὶ οἱ μὲν ἔπesson κατὰ τὴν
 10 μάχην, οἱ δ' ἐάλωσαν. ὅσοι δὲ τὸ διαφθαρεῖν ἠδυνήθησαν
 διαφυγεῖν, παρὰ τὰς ναῦς τὰς ἑαυτῶν ἐλθόντες, μίαν μὲν ἐ-
 πλήρουσι, δυοὶ δὲ ἑτέροις, τῇ μὲν ὀκτώ, δέκα δὲ τῇ ἑτέρᾳ D
 ἐπιβάντες, ἰστία τε ἄραντες καὶ πνεύματος εὐτυχηκότες ἐπι-
 φόρον, παρὰ δόξαν διέφυγον τὸ ἀπολέσθαι, οὕτως ἄνωθεν
 15 τοῦ θεοῦ καὶ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἤτταν τοῖς βαρβάροις
 προτανεύοντος. αἱ γὰρ μετὰ βασιλέως ἐλθοῦσαι δύο τριή-
 ρεις, ἐπεὶ τὰς Περσικὰς εἶδον ἀραμέναις πρὸς τὸ πέλαγος
 ἰστία ἐπὶ φυγῇ, τῇ εἰρεσίᾳ τὴν δίωξιν ἀπαγορεύσαντες διὰ
 τὸ μηκόθεν τὰς Περσικὰς ὄρα ἑπιφόρον πνεύματι χρωμέναις,
 20 αἰρεῖν ὠρηγνο ἰστία καὶ αὐτοὶ, ἅμα δὲ αἰρόντων, τῶν μὲν
 ἐρῶαγῆσαν οἱ κάλω οἷς ἀνήγον τὴν κεραίαν· τῶν ἑτέρων
 δὲ ἡ κεραία καταχθεῖσα κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ καταστροφώματος.
 καὶ οὕτως ἀπέσχοντο τὸ διώκειν ἀπειπόντες. αἱ λοιπαὶ δὲ
 πέντε τρεῖς καὶ τριάκοντα οὕσαι νῆες Περσικαὶ κατελείφθη-P. 309

liquae enim tum navigationi non erant idoneae) adnavigabat: com-
 pertoque, barbarorum aliis a magno domestico fuis, eum in ceteros
 iam iter moliri, triremi exscendens, quoniam imperatorii equi
 non aderant, in equum domestici interea ascendit et cum suis in-
 genti studio ardoreque contra Persas vadit. Ubi ad locum venit,
 in quo illi direptionibus ac praedis agundis vacabant, conflixit
 vicitque viriliter. Nam et ipsos extra paucos aut interemit aut
 captivos duxit. Qui necem effugere potuerunt, ad naves recurren-
 tes, unam quidem compleverunt, duabus aliis, uni octo, alteri de-
 cem imponentes, vela sustulerunt, ac ventos secundos adepti, exiti-
 um praeter opinionem suam evaserunt: sic Deo caelitus barbaris et
 ut vincerentur, et ut servarentur, ambo, inquam, haec dispensante.
 Nam quae cum imperatore venerunt triremes binae, ut Persicas na-
 ves viderunt pedem fecisse et fugisse, remigatione fugientes asse-
 qui posse diffisi (quod procul eas flamine prospero ferri viderent)
 festinarunt et ipsae cum antennis vela tollere. Dum tollerent, horum
 funes, quibus antennam attrahebant rumpebantur: illorum antenna,
 vento deiecta in tabulatum decidebat: atque ita re desperata, perse-
 cutione abstiterunt. Quae restabant quinque et tricenae Persarum

A.C. 1337σαν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ κεναί. βασιλεὺς δὲ μετὰ τῆς στρατιᾶς καὶ αἱ τριήρεις ἠδύσαντο αὐτοῦ τὴν νύκτα σκυλεύοντες τοὺς νεκροὺς τῶν πολεμίων. τῆς αὐτῆς δὲ νυκτὸς περὶ μέσσην ἔτεροι βάρβαροι ἑννέα ναοὶ, μηδὲν εἰδότες τῶν γεγενημένων, κατέπλεον ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς αἰγιαλοὺς ὡς συμμίζοντες τοῖς ἄλλοις. ἀπροσδοκῆτως δὲ ταῖς δυοῖ τριήρεσι περιπεσόντες τῶν Ῥωμαίων κατεπλάγησαν μὲν τῷ ἀδοκῆτῳ· πλὴν διὰ τὴν ὀλιγότητα θαρσύναντες αὐτῶν, συνεπλέκοντο πρὸς μάχην. καὶ παρ' ὀλίγον μὲν ἦλθον τὰς τριήρεις διαφθεῖραι. ἐπέβησαν **B** γὰρ οἱ βάρβαροι καὶ τῆς μιᾶς. πλὴν πρὸς ἄλλην τραπόμε-10 νοι οἱ τριηρέται ἐνίκησάν τε καὶ πασῶν ἐκράτησαν Περσικῶν νεῶν, μιᾶς διαδρᾶναι δυνηθείσης. ἦσαν δὲ καὶ οὗτοι ὥσπερ καὶ οἱ πρότεροι λογάδες τῶν παρὰ Πέρσαις ὀνομαστωτάτων. ὄθεν καὶ οἱ στρατιῶται τοὺς ἀλόντας αὐτῶν πολλῶν ἔλυσαν χρημάτων ἐκ τῶν οἰκείων μεταπεμπομένους. οἱ **15** μὲν δὴ βάρβαροι οὕτως ἀπόλοντο κακοὶ κακῶς. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰ πρὸς τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς πάντα παρεσκευασμένα ἦν, ἄρας ἐκ Βυζαντίου, ἦκεν εἰς Ἀδριανούπολιν, ἐκεῖ τοὺς γάμους ἐκτελέσων. ἦκε δὲ καὶ ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἄγων καὶ τὸν υἱὸν Ἀσάνην **Μιχαήλ**, βα-20 **C** σιλέα καὶ αὐτὸν χειροτονημένον ὑπ' αὐτοῦ. καὶ εὐλογίαι μὲν καὶ ὅσα ἱερῶς νερόμισται ἐπὶ τοῖς γάμοις ἔνδον ἐτελοῦντο τῆς πόλεως Ἀδριανοῦ· εὐωχίαι δὲ καὶ πότοι καὶ ὅσα πρὸς τέρψιν ἐξεύρηντο τῆς ἑορτῆς, παρὰ τοὺς τῆς Κομνηνῆς προσ-

naves, vacuae in littore manserunt. Imperator et sui, cum triremibus illic noctem agentes, cadavera hostium spoliabant. Circa medium eiusdem noctis alii barbari, rei gestae ignari, novem navibus ad eandem oram delati sunt, ut se prioribus coniungerent. Improviso autem Romanis triremibus occurrentes, eo casu obstupuerunt. Tamen ex earum paucitate sumpta audacia, pugnam tentarunt: parumque abfuit, quin illas perderent: nam in alteram iam insiluerant. Verumtamen classarii a viribus suis petentes auxilium, eos devicerunt omniumque Persicarum navium, una solum effugiente, potiti sunt. Atque hi quoque, ut priores, delecti erant et domi suae nominatissimi. Quare et milites Romani, si qui a propinquis peterentur, grandi pecunia eos vendebant. Hunc in modum barbari male mali perierunt. Imperator, rebus omnibus ad filiae nuptias praeparatis et instructis, Byzantio Adrianopolin ad eas ibidem praerendas profectus est. Eodem rex Moesorum Alexander cum filio Michaelē Asane, rege iam a se nominato, venit. Et appreciationes quidem seu benedictiones et quaecumque super nuptiis sacrae leges praecipiant, in urbe fiebant. Convivia vero et comotationes et quae ad laetitiam festorum connubialium inventa sunt, in pratis

αγορευομένους λειμῶνας οὐ πολὺ τῆς πόλεως διεστηκότας A. C. 1337
 παρὰ τὴν Τουντζαν ὠνομασμένον ποταμόν. ὅκτω δὲ ἡμέραις
 Ῥωμαίων τε καὶ Μυσῶν τοὺς τῶν σφετέρων βασιλέων γάμους
 συνεορτασάντων, τῇ ἐνάτῃ ἅμα ἐν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος καὶ
 5 Μυσοὶ τὴν βασιλέως θυγατέρα, βασιλίδα δὲ αὐτῶν Μαρίαν
 τὴν Παλαιολογίαν παραλαβόντες, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Μυσί-
 αν· εἶποντο δὲ αὐτῇ καὶ Ῥωμαίων ἐκ τῶν ἐπιφανῶν πολλοὶ
 ἄχρι Τρινόβου. ἐκεῖ δὲ ὑπολειμμένων τῶν παρὰ βασιλέως D
 τεταγμένων ἀεὶ τῇ θυγατρὶ συνεῖναι, οἱ λοιποὶ ἀνεχώρησαν
 10 ἐπ' οἶκον. μετὰ δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον οἱ παρὰ Ἀκαρνασί A. C. 1338
 μὴ βουλόμενοι δουλεύειν βασιλεῖ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους πρό-
 τερον ἐξορμῶντες πρὸς τὸν πόλεμον, καιρὸν ἑαυτοῖς πρὸς νεώ-
 τερισμὸν εἶναι τὴν βασιλέως ἀποδημίαν οἰθθέντες καὶ ἐτέ-
 ρους προσεταιρισάμενοι πολλοὺς, Ἄρτιαν μὲν, ἣ τῆς Ἀκαρ-
 15 νανίας ὡς παρὰ κεφάλαιον τῶν πόλεων ἐστι, Νικόλαος ὁ Βα-
 σιλίτζης κατέσχευε, ἅμα Καβασίλα ἀποστήσας βασιλέως, καὶ V. 248
 τὸν πρωτοστράτορα αὐτόθι διατρίβοντα εἰς δεσμοτήριον ἤ-
 γαγον ὑπὸ φρουρᾷ· Ἀλέξιος δὲ Καβασίλας τὴν Ῥωγῶ.
 τεσσαράκοντα δὲ τῆς αὐτῆς συνωμοσίας ἕτεροι τὸ Θωμόκα·
 20 στρον ὀνομαζόμενον παράλιον ὃν κατὰ τὴν θάλασσαν τὴν
 πρὸς Ἀδρίαν, τῶν ἄλλων ἀπάντων οὐκ ἀποστάντων βασι- P. 310
 λέως, ἀλλὰ τὴν εὐνοίαν ἀκμάζουσιν τηρούντων. ἦσαν δὲ
 οὐκ ὀλίγαι πόλεις, τότε Μεσοπόταμον ὀνομαζόμενον, καὶ ὁ
 Σοποτὸς καὶ ἡ Χειμάρῳρα· πρὸς τούτοις τε τὸ Ἀργυρόκα-

16. Καβάσιλας et 19. συνωμοσίας legebatur.

Comnenes appellatis non procul ab urbe prope Tunzam fluvium obibantur: diebusque octo a Moesis et Romanis in his sacris nuptialibus consumptis, die nono Alexander rex et Moesi imperatoris filiam, reginam suam Mariam e gente Palaeologorum assumentes in Moesiam abducunt, multis eam ex Romana nobilitate usque Trinobum prosequentibus: ubi remanentibus quos ei pater perpetuos honorarios attribuerat, ceteri revererunt. Multo post id tempus, qui se apud Acarnanas imperatori nolebant subiicere et ceteros quoque ad arma stimulabant, eius absentiam ad res novandas opportunam statuentes, complures in sodalitiū suū pellexerunt. Et Artam quidem urbium Acarnaniae velut caput, Nicolaus Basilitzes et Cabasilas a fide imperatoris aversam occupaverunt ac protostratorem illic degentem in carcerem, adhibitis custodibus, compegerunt. Alexius Cabasilas Rhogum vendicavit. Quadraginta porro eiusdem coniurationis satellites et administri Thomocastrum ad mare Adrianum: cum nullum praeterea oppidum deficeret, sed recenti semper studio benevolentiaque erga imperatorem floreret. Erantque oppida illa non pauca sane, Mesopotamum, Sopotus, Chimarra, Argyrocastrum,

A. C. 1338 *στρον καὶ ἡ Πάργα καὶ ὁ Ἅγιος Δονάτος καὶ Ἀγγελόκα-
στρον καὶ Ἰωάννινα, ὅ,τε Εὐλόχος καὶ τὸ Βάλτον καὶ ἕτεροι
ἅττα φροῖρια οὐκ ὀλίγα. ἐκεῖνοι δὲ οἱ ἀποστάντες βασιλέως
πρεσβειάν πρὸς πριγκίπισσαν τὴν Τάραντος δεσπότην πέμ-
ψαντες, Νικηφόρον τε τὸν παῖδα ἠτοῦντο δεσπότην ὡς σφῶν
ἄρξοντα κατὰ πατρῶον κληρον, καὶ συμμαχίαν, μεθ' ἧς καὶ
Βτὰς ἄλλας δυνήσονται πόλεις ἀποστῆσαι βασιλέως, ἢ ἐκούσας
προσχωρησάσας ἢ βιασάμενοι τοῖς ὅπλοις. πριγκίπισσα δὲ
ἠδέως τε ἐδέξατο Νικηφόρον φηγόντα πρὸς αὐτήν, (ἤλπισε
γὰρ Ἀκαρνανίας κρατήσειν δι' αὐτοῦ,) καὶ πάλιν ἐπεὶ ἐπύ-10
θετό τινος βασιλέως ἀποστάνας καὶ προσχωρήσαντας αὐτῷ,
ἐξέπεμπε προθύμως, καὶ μίαν ἐκείνῃ τῶν θυγατέρων (δύο
δὲ ἦσαν αὐτῇ) κατεγγνήσας συμμαχίαν τε παρασχομένη ὄση
δυνατή. ἢ γὰρ πριγκίπισσα αὕτη δὴ ἀπόγονος οὕσα Βαλ-
δουίνου, ὃς Βυζαντίου ἐβασίλευσεν ἐπὶ καιρὸν, καθ' ὃν ὑπὸ 15
Λατίνοις ἐάλω χρόνον, τὸν τε πρόγονον ὡς βασιλέα Ῥωμαίων
διεθρόλλει καὶ ἑαυτὴν βασιλίδα προσηγόρευε Ῥωμαίων ὡς
ἀπόγονον ἐκείνου. διὸ καὶ διὰ σπουδῆς ἀπάσης ἐποιεῖτο μέ-
Cρους ἄρξαι τινὸς τῆς ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας οὕσης ἀρ-
χῆς. οὗ δὲ ἔνεκα καὶ τότε Νικηφόρον ἐξέπεμπε διὰ σπουδῆς 20
καὶ δύναμιν παρασχοῦσα ναυτικὴν, οἰομένη ἂν Ἀκαρνανίας
αὐτὸς ἄρξῃ τῇ θυγατρὶ ἐκείνης συνοικῶν, τὴν ἐπιθυμίαν ἠνυκέ-
ναι, ὃς δὴ καὶ Θωμοκάστρῳ ἐνδιῆγεν ὄντι παραλίῳ. βασιλεὺς
δὲ ἐπεὶ ἐπίθετο περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν, στρατεύειν*

Parga, Sanctus Donatus, Angelocastrum, Ioannina. Item Eulochus, Baltum et alia castella compluria. At enim desertores illi per legatos a domina Tarentina Nicephorum despotae filium sibi ut parentis legitimum successorem imperatorum repetebant; et simul auxilium, quo et alias urbes, si sponte sua nollent, ad defectionem cogere possent, flagitabant. Tarentina princeps Nicephorum ad se confugientem laeta exceperit; quod per ipsum se in Acarnania regnaturam confideret. Post, ubi audivit quosdam ab imperatore ad illum descivisse, non invita cum una filiarum (duas enim habebat) eidem desponsa et subsidio quanto potuit dimisit. Erat haec femina e minoribus seu posteris Balduini, qui Byzantio a Latinis capto, aliquamdiu ibidem imperavit: et illum familiae suae auctorem Romanum imperatorem seque imperatricem Romanorum, quippe illius neptem, palam praedicabat. Hinc elaborabat, ut in parte saltem Romani principatus imperare posset. Quam ob causam etiam Nicephorum cupide cum navali copia dimisit: arbitrans, si is filiae, suae maritus Acarnaniae dominus esset, habituram se quod concupivisset: qui et Thomocastri urbe maritima degebat. Imperator statum rerum Acarnanensium percepto, sibimet in praesens, senescente iam

μὲν αὐτὸς οὐκ ἦτο δεῖν τὸ νῦν ἔχον ἐπ' αὐτούς, ἤδη περὶ ἐκ-**A. C. 1338**
 βολὰς τοῦ φθινοπόρου ὄντος· Ἰωάννην δὲ Ἄγγελον τὸν πιγ-
 κέρην ἅμα Μονομάχῳ ἐκέλευσεν ἀναλαβόντα στρατιὰν χωρεῖν
 ἐπὶ Ἀκαρνανίαν, κακεῖ διαχειμάζειν, ἅμα μὲν ταῖς ὑπὸ βασι-**D**
 5λέα τελούσαις ἔτι πόλεσι δύναμιν παρέχοντας καὶ δέος τοῦ μὴ
 συναφίστασθαι ταῖς ἄλλαις· ἅμα δὲ καὶ τὰς ἀφεστηκίας εἰ
 μὴ τελείως, ἀλλ' ἐκ μέρους πολιορκήσοντας λεηλασίαις, ὡς ἂν
 ἅμα ἦρι βασιλεῖ ἐπιστρατεύσαντι ῥάδιαι εἴεν παραστήσασθαι,
 προτεταλαιπωρηκῆναι τοῦ χειμῶνος καὶ πολλῶν ἀναπεπλη-
10ισμέναι κακῶν ἐκ τοῦ πολέμου. πιγκέρνης μὲν οὖν κατὰ τὰ
 προστεταγμένα ὑπὸ βασιλέως ἅμα στρατιᾷ εἰς Ἀκαρνανίαν
 διαχειμάσας, τὰς τε οὔσας ὑπηκόους βασιλεῖ πόλεις διεφύλαξε
 καὶ τὰς ἀποστάσας ἐκάκων. ἅμα δὲ ἦρι καὶ ὁ βασιλεὺς παν-**A. C. 1339**
 στρατιᾷ ἐπὶ Ἀκαρνανίαν ἦλθε. καὶ τοὺς μὲν τῶν ἄλλων
15πόλεων δῆμους καὶ τοὺς δυνατοὺς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἔνεκα
 ἡμείβετο πολλαῖς εὐεργεσίαις, τὴν στρατιὰν δὲ διελόμενος τριχῆ,
 τὰς ἀποστάσας πόλεις συντονότατα ἐπολιόρκει. **Θωμόκαστρον** **P. 311**
 μὲν οὖν, ἔνθα καὶ Νικηφόρος διῆγεν ὁ δουξ, διέφερε ῥαδί-
 ως τὴν πολιορκίαν, ἅτε ἐξ ἠπίρου τῶν Ῥωμαίων μόνον πο-
20λιορκούντων· κατὰ γὰρ τὴν θάλατταν ὅσων ἐδεῖτο εἰσῆγέ τε
 καὶ ἐξῆγε, δύναμιν μὴ ἔχοντος βασιλέως ναυτικὴν. Ἄρτα δὲ
 καὶ Ῥωγῶ οὔσαι ἠπειρώτιδες, πολλὴν ὑπέμενον τὴν ἐνδειαν
 ἐκ τῆς πολιορκίας, οὐδὲν πλέον δυνάμενοι ἐπεισάγειν πλὴν τῶν
 ἐπὶ τοῦ χειμῶνος πρὶν βασιλεῖ ἀφικέσθαι παρεσκευασμένων, **V. 249**

autumnno, cum exercitu eo proficiscendum non putavit: Ioannem
 autem Pincernam et Monomachum illuc cum copiis contendere ius-
 sit ibique hibernare, et simul urbibus adhuc fidem praestantibus
 opem ac praesidium: et iisdem, ne aliarum exemplo deficerent, timo-
 rem asserre: simul desertrices, si non omnino obsidere, at saltem popu-
 lationibus exagitare, ut vere incipiente et imperatore eodem cum
 exercitu veniente, per hiemem prius aerumnis conflictatae multis-
 que ab hostibus cumulatae miseris, facilius subiugarentur. Pincerna
 mandata facessens, in Acarnania hiemat; parentes adhuc imperatori
 civitates custodit; rebelles affligit. Vere primo imperator ipse cum
 agmine infesto adest: et aliarum quidem urbium populos atque opti-
 mates pro fide et benevolentia in se multis donis cohonestat: ex-
 ercitu autem trifariam diviso, urbes perfidas assiduissima obsidio-
 ne urgere pertendit. Thomocastrum itaque, ubi Nicephorus dux
 agebat, obsidionem facile tolerabat, utpote a continente tantum-
 modo Romanis oppugnantibus; nam qua mare, ad usum necessa-
 ria et importabantur et exportabantur omnia, quod imperator clas-
 sem non haberet. Arta autem et Rhogus, quod in continente
 erant sitae, magnam ex obsidione penuriam sustinebant: cum prae-

A. C. 1339 καὶ φλαύρως εἶχον σίτου τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἀπο-
 ρία. καίπερ δὲ οὕτω πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀνεπιτηδείως πα-
 B ρεσκευασμένοι, οὐδὲν μᾶλλον ὑφείσαν τῆς πικρίας, οὐδὲ ἠνεί-
 χοντο ἀκρι λόγων το ὑπέεικιν αὐθις βασιλεῖ· ἀλλὰ πάντα
 μᾶλλον ᾔοντο ὑπομενετέον εἶναι καὶ τῶν πρὸς τροφήν ἀ-5
 θεμίτων ἀπτεσθαι, ἢ παραδιδόναι βασιλεῖ τὰς πόλεις. βα-
 σιλεὺς δὲ Ἄρταν ἐπολιόρκει αὐτὸς παρῶν καὶ τειχομαχίας
 τε ἐποιεῖτο καρτερὰς καὶ συνεχεῖς καὶ μηχανήματα πάντα,
 ἐξ ὧν ᾔετο παραστήσεσθαι, προσῆγεν. Ἄρταῖοι δὲ πρωτο-
 στρατόρα μὲν τοῦ δεσμωτηρίου ἐκλαβόντες, ἐξέπεμψαν ὡς 10
 βασιλέα, εἴτε μὴ τι νεωτερισθεῖη παρ' αὐτοῦ τινων δέισαν-
 τες συστάντων πρὸς αὐτὸν, εἴτε τι διανοηθέντες ἕτερον· αὐ-
 τοὶ δὲ ἀπὸ τῶν τειχῶν ἠμύνοντο καρτεροῶς καὶ ἀπράκτους
 ἀπεδείκνυον πάσας μηχανὰς καὶ τειχομαχίας. τριβομένου δὲ
 C τοῦ χρόνον κατὰ τὴν πολιορκίαν, (ἀπὸ γὰρ ἤρος μάλιστα ἀρ-15
 χῆς ἄκρι ἐκβολῆς τοῦ θέρους ἐπολιορκοῦντο,) ἔγνω δεῖν ὁ
 βασιλεὺς Καβασίλα εἰς Ῥωγῶ ἀπελθὼν δι' ἑαυτοῦ διαλε-
 χθῆναι, νομίζων πείσειν ὑπενδοῦναι τῆς φιλονεικίας καὶ τὴν
 πόλιν παραδοῦναι ἀμαχεί. ὁ δὲ τοσοῦτον ἐδέησε τοῦ πείθε-
 σθαι αὐτῷ ὥστε καὶ ἠπέιλησεν, ὡς εἰ συμβαίῃ καθ' ἠγνιαοῦν 20
 αἰτίαν βασιλέα ἐγκρατῆ Ῥωγοῦς γενέσθαι, κατακρημνίσειν ἑαν-
 τὸν ἀπὸ τοῦ πύργου, ἵνα μὴ ζῶν ἀλοῦς, ἀναγκασθῆ δουλεύειν
 D αὐθις βασιλεῖ. τοσοῦτον ἀπεχθείας αὐτῷ καὶ μῆνιδος περιῆν.

10. ἐκβαλόντες legebatur.

ter, ea quae sibi ante imperatoris adventum in hieme conquisissent, invehere nihil possent et cum a frumento, tum a reliquo victu essent perquam inopes. Quamquam vero ad obsidionem perpetiendam adeo non instructae essent, nihilo tamen magis acerbiter minuebant: neque de cetero verbis tenuis imperatori cedendum et obsequendum, sed omnia patiunda, et victu abominando utendum potius censebant, quam ut sese dederent. Imperator Artam praesens obsidebat, murosque valide continenterque oppugnans, machinas omnes expugnationi idoneas admovebat. Artaei protostratorem carcere eductum ad illum mittunt: sive timentes, ne quid inceptaret novi, quod quidam cum eo conspirassent: sive aliud quiddam cogitantes: ipsi e muris fortiter se tuentur omnesque machinas et impetus vanos irritosque demonstrant. Longo tempore in obsidione contrito (nam a principio maxime veris usque ad exitum aestatis duraverat) imperator Rhogum se conferre et cum Cabasila coram colloqui decrevit, persuasurum confisus, ut sensim emollitus, urbem citra pugnam ultro traderet. Qui usque adeo monitis non obtemperavit, ut minaretur etiam, si quavis tandem de causa imperatorem Rhogi compotem fieri contingeret, semet de turri praecipitaturum, ne captus iterum illi servire cogeret. Tantum in eo odium et ira valebant.

λέ. Ὁ μέγας δὲ δομέστικος μεμνημένος ὡς Καβασίλας A.C. 1339 οὗτος, ὅτε πρῶτον Ἀκαρνανίαν προσεποιήσατο αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, πολλὰ αὐτοῦ πολλάκις ἐδεήθη τοῖς φίλοις συναριθμηθῆναι αὐτοῦ καὶ τοῖς οἰκείοις, καὶ πολλῆς ἀπέλαυσε προνοίας τῆς αὐτοῦ πεισθέντος πρὸς τὴν αἴτησιν, ἐλπίσας τέ τι ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀνύσειν Καβασίλα φιλίας, τῶν οἰκείων ὀλίγους P. 312 παραλαβὼν, ἦλθεν εἰς Ῥωγῶ. Καβασίλας δ' ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ἑώρα προσιόντα, πέμψας ἐδεῖτο, μὴ ἐγγὺς τειχῶν γενέσθαι. ἢ γὰρ ἀνάγκη συντυγχάνειν παρὰ γνώμην, (πεπει- 10 κέναι γὰρ ἑαυτὸν καθάπαξ ἀφίστασθαι Ῥωμαίων,) ἢ ἀπο- θεῖσθαι· ὃ καὶ αὐτὸ παντὸς ἐπαχθέστερον κακοῦ, καὶ οὐχ ἥκιστα παντὸς ἀνιαρώτερον. ὁ μέγας δὲ δομέστικος οὐδὲν ἔ- φασκε τοὺς λόγους εἶναι πρὸς αὐτόν. αὐτὸς γὰρ ἐπαγγελιά- μενος Καβασίλα εἶναι φίλος, τὰ προσήκοντα φίλοις μὴ κα- 15 στοκνεῖν ποιεῖν. ἂν δ' αὐτὸς διωθῆται προσιόντα, τῇ σφετέ- ρα δόξῃ λυμανεῖσθαι, ἀγνώμονα περὶ τοὺς φίλους καὶ τὴν B γνώμην εὐμετάβολον ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν, καὶ ταῦτα πρότε- ρον αὐτὸν δεηθέντα καὶ πείσαντα τοῖς φίλοις τοῖς ἐμοῖς κα- ταγραφῆναι. Καβασίλας δὲ καὶ αὐτὸς διύσχυρίζετο, μήτε 20 βούλεσθαι, μήτε δύνασθαι τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν ἀπειπεῖν, καὶ δεινὰ πάσχειν καὶ τῇ πρὸς αὐτὸν φιλίᾳ τυραννεῖσθαι, οὐ μετρίως ἀνιῶμενον, ὅτι μὴ δι' ἑαυτοῦ αὐτὸς, ἀλλὰ δι' V. 250

2. ποιήσατο legebatur. 10. ἀποθανεῖσθαι coni. ED. P. idemque legit Intpr.: *nam induxisse in animum semel, cum Romanis nil habere negotii, aut emori.* Male.

35. Magnus autem domesticus, memor quomodo hic Cabasilas, cum primum Acarnaniam reciperet imperator, saepe multumque rogasset, uti cum amicis ac familiaribus suis allegeret, et quo pacto eius petitioni annuens, sua cura ac providentia singulari magnum homini fructum attulisset, conceptaque spe, propter eam amicitiam aliquid effecturum, paucis comitatus familiaribus Rhogum adit. Cabasilas accedentem de muro conspicatus, misit oratum, ne propius moenia veniret: nam aut contra animum sibi colloquendum esse, cum semel statuisset, cum Romanis nil habere negotii; aut eum depellere se oportere: quod omnium malorum odiosissimum esset atque tristissimum. Tum magnus domesticus, nihil ad se ista verba pertinere. Nam cum se Cabasilae amicum fore spondisset, non pigrari officium amici praestare. Si ipse se convenientem repelleret, gloriam suam corrupturum; dum semet in amicos inconstantem atque improbum ostenderet: cum tamen petivisset prius et impetrasset, ut ab eo in amicorum numerum referretur. Cabasilas affirmare nec velle nec posse initam cum eo amicitiam retractare. Et ob eam excruciarī et quasi tyrannidem quandom experiri contristari- que non mediocriter, quod non ipse per se, sed per alios hoc tem-

A. C. 1339 ἑτέρων τὸν παρόντα χρόνον ὀμιλεῖ. δεδοικέναι δὲ μὴ οὐχ οἷός τε ἢ κρατεῖν ἑαυτοῦ, συγγενόμενος ἐκείνῳ, ἀλλὰ ταυ- τὸν τοῖς μαινομένοις πάθῃ, οἳ ἤδονται κατακόπτοντες ἑαυτοὺς, ἀγνοοῦντες ὅτι πάσχουσι διὰ τὴν νόσον. „τοῦτου μὲν οὖν ἔνεκα” ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν „ἐπαινω, ὅτι φιλίας ἤττησαι το-5 C σοῦτον, ἧς ἤδεται ἠττώμενος πᾶς τις σωφρονῶν. εἰ δέ σοι φορτικὸν καὶ ἐπαχθὲς τὸ τελείως ἐμοὶ συνελθεῖν, ἀλλὰ τό γε δεύτερον, παρὰ τὴν γέφυραν ἐλθὲ τοῦ ποταμοῦ, ὡς ἂν ἐξ ἑκατέρου μέρους ὀμιλήσαντες ἀλλήλοις, ἐμοὶ τε τὸ σοὶ ὀμι- ληκέναι, καὶ σοὶ τὸ μὴ ἐγγὺς ἐμοῦ γενέσθαι, ὃ μάλιστα δέ-10 δοικας, περισώζοιτο.” ἐπεὶ δὲ ἦκε παρὰ τὴν γέφυραν πει- σθῆεις, ἄλλα τε διειλέχθησαν ὅσα τις ἂν εἴποι πρὸς ἄνδρα φίλον, καὶ περὶ τῆς ἀποστασίας τῶν πόλεων ὁ μέγας δομέ- στικος αὐτοῦ κατηγορεῖ ὡς αἰτιωτάτου μάλιστα γεγεννημένου. ἐφ’ οἷς ἀπελογεῖτο καὶ αὐτὸς ὡς λυσιτελοῦντα δράσειεν ἑαν-15 τῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις Ἀκαρνασί τῆς δουλείας αὐτοὺς ἔλευ- D θερῶν Ῥωμαίων, καὶ τὴν πάτριον αὐτοῖς τῶν Ἀγγέλων ἀρ- χὴν ἐπανασώζων. Τοιαῦτα καὶ ἑτερά τινα διαλεχθέντες, ὁ μὲν εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐς τρίτην ἡμέραν αὐθις ἤξειν ἐπαγ- γειλάμενος, ὁ δ’ εἰς τὴν πόλιν, τὴν δευτέραν συντυχίαν ἀπει-20 πάμενος, διελύοντο. ἐς τρίτην δὲ ἡμέραν ὁ μέγας δομέστικος αὐθις ἦλθεν εἰς Ῥωγῶ ἐπὶ τῷ Καβασίλᾳ αὐθις συγγενέσθαι. ὁ δ’ ἀναβαλλόμενος ἐπὶ μικρὸν, ἐπεὶ οὐκ ἀφιστάμενον ἐώρα, ἐξεληθὼν καὶ αὐθις, τὴν τε γέφυραν διαβάς, εἰς ἔν αὐτῷ συν-

pore cum eo colloquatur. Timuisse vero, si cum illo sit, ne se cōtinere nequeat, sed idem sibi quod furiosis usu veniat, qui cor- pora sua cum voluptate dilaniant, propter morbum quid faciant ignorantes. Ergo se illum laudare, inquit magnus domesticus, cum tantopere ab amicitia victus sit, qua se victum prudens quilibet laetatur. Quod si onerosum ac molestum sit proxime secum con- gredi, certe ad pontem fluminis accedat, ut ex intervallo se appellent et sibi detur cum eo collocutum esse, et illi, quod maxime timeat, non appropinquasse. Ubi morem gerens ad pontem accessit, cum alia, quae inter amicos solent, ultro citroque dicta sunt, tum ma- gnus domesticus de urbium defectione questus est, cui rei ipse pup- pis et prora fuisset. Ille defendendi sui refert, se Acarnanibus e Romanorum servitute asserendis et patrio Angelorum principatu ipsis recuperando sibi aliisque commodare voluisse. His aliisque inter se dictis, domesticus ad exercitum, tertio die reversionem pol- licitus, Cabasilas in oppidum, secunda congressione recusata, digressi sunt. Tertia luce magnus domesticus Rhogum, cum Cabasila acturus, redit. Qui paulum cunctatus, postquam vidit eum nolle discedere, rursum egressus, ponte transito, ad eum accessit, quem licet longa

ἦλθεν. ἐφ' ἰκανόν τε ὁ μέγας δομέστικος αὐτῇ διαλεχθεὶς, A.C. 1339
 πείσαι μὲν οὐκ ἴσχυσε προσχωρῆσαι βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν
 παραδοῦναι. ὁμῶς δὲ διέσεισεν αὐτοῦ τοὺς λογισμοὺς τοῦ
 μὴ τῶν ἀπηγορευμένων παντάπασι τὸ ὑπὸ βασιλέα οἰεσθαι
 5 τελεῖν, μηδ' αἰρετώτερον ἡγεῖσθαι τῆς δουλείας τὸ ἀποθνή- P. 313
 σκειν πολιορκουμένους. συνταξάμενος δὲ αὐτῇ καὶ αὐθις
 ἤξειν προσιπὼν μετ' οὐ πολὺ, ὁ μὲν εἰς τὸ στρατόπεδον, ὁ δὲ
 εἰς τὴν πόλιν ἀνεχώρησαν. μεθ' ἡμέρας δέ τινας καὶ αὐθις
 προσελθὼν καὶ συνδιημερεύσας αὐτῇ ἔξω γενομένη τῶν τει-
 10 γῶν, ἔπεισε προσχωρῆσαι βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν παραδοῦναι.
 ἐπεὶ δὲ εἶχε πεπεισμένον, αὐτὸν μὲν ἐν Ῥωγοῖ κατέλιπεν
 αὐθις. αὐτὸς δὲ πρὸς βασιλέα παρὰ τὴν Ἄρταν ἐστρατο-
 πεδευμένῳ ὅτι παραδοίῃ Καβασίλας Ῥωγῶ ἀπαγγελῶν ἐχώ-
 ρει. ὁδεύοντι δὲ αὐτῇ, ἐπεὶ ἐγένετο κατὰ τινα πηγὴν ψυ-
 15 χρὸν ἅμα ῥέουσαν καὶ διειδὲς καὶ ἠδιστον πιεῖν, ἐδόκει δεῖν
 τῶν ἵππων ἀποβάντας, ἄριστον ἐλέσθαι, καὶ ἀποβάντες κα- B
 τεκλίνοντο. μετὰ μικρὸν δὲ καὶ ὁ Καβασίλας σπουδῇ ὠρᾶτο
 προσελαύνων, καὶ ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦν, πρὶν τι φθέγγασθαι αὐ-
 τόν „οἶόμαι” ὁ μέγας δομέστικος εἶπε „σοὶ τῶν ἐταίρων μεμ-
 20 φομένων καὶ πολλὴν κατηγορούντων εὐκολίαν ὅτι πρὸς ἐμὲ
 πολέμιον δοκοῦντα εἶναι, μηδὲν ἔχων ἐνέχυρον ἀσφαλείας,
 ἀπερισκέπτως οὕτω τὸ δοκοῦν φοιτᾶς, βουληθεὶς ἔργοις ἀπο-
 δεῖξαι ὡς οὐκ ἀμαθῶς οὐδὲ θρασέως, ἀλλ' εὖ εἰδὼς ὅτινι
 πιστεύεις σεαυτὸν, τὰ δέοντα ποιεῖς, ἐκείνους μὲν καταλιπεῖν

11. Ῥωγοῖ em. ED. P. pro Ῥωγῶ. 15. ἀμαρῆουσαν legebatur.

oratione domesticus flectere non potuit, ut se urbemque imperatori dederet: tamen animum eius terruit, ne existimaret sub imperatore vivere plane desperatorum nec obsessum mori subiectione optabilius esse: dictaque salute, cum paulo post tertium se affuturum praedixisset, uterque quo ante se receperunt. Lapsis diebus aliquot, adest, et cum eo extra muros die consumpto, persuadet tandem, ut in fidem imperatoris, urbe tradita, veniat. Ita persuasum Rhogi relinquit: ipse ad imperatorem ad Artam castra habentem, Cabasilam Rhogum traditurum nuntiaturus, ire pergit. In itinere ubi ad fontem quemdam aqua frigida ac pellucida haustuque dulcissima manantem venit, placuit ab equis descendere et corpus cibo reficere. Descendunt ac recumbunt: nec mora longa et Cabasilam prope adequitantem conspiciuntur. Quo iam vicino, priusquam verbum ederet: Opinor, ait magnus domesticus, te, aliis quiritantibus ac nimiam facilitatem tuam accusantibus, quod ad me, qui hostis esse videor, nullo securitatis pignore tam inconsulto, ut apparet, adeas, volentem facto ipso docere, quod non imperite neque confidenter, sed probe sciens, cui te credideris, et cui officium praestes, illos quidem cum stultis cogitationibus restu-

- A. C. 1339 ἀνόητα ἐνθυμουμένους, παρ' ἡμῶς δὲ ἦκειν, οὓς κέκρικας τῶν
 C ἄλλων μᾶλλον πιστοτέρους." ὁ δ', εἰ μὴ πρῶτος, ἔβασκεν, αὐ-
 τὸς ἀφίκτο μετὰ τοὺς ἐκεῖ ρηθέντας λόγους, οὐ πιστεῦσαι
 ἂν θαδίως μὴ τινα τῶν λόγων ἐκείνων ἄγγελον ἐλθεῖν. τού-
 των γὰρ αὐτῶν ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους εἰρημένων, καταλιπὼν⁵
 αὐτοὺς, ἦκω παρὰ σέ· αὐτὸς δ' ἂν εἰδείης ὅτι πράττειν
 βέλτιον ἐμὲ, καὶ ἢ πρὸς βασιλέα ἦκειν ἅμα σοὶ, ἢ ἐνταῦθα
 μένειν, ἄχρῃς ἂν αὐτὸς κελεύης. ἐγὼ γὰρ, εὖ ἴσθι, βασιλεῦ
 μὲν οὐκ ἂν ποτε προσεχώρησα, ἀλλ', ὅπερ ἔφην πρὸς ἐκεῖ-
 νον, μᾶλλον ἂν ἀποθανεῖν εἰλόμην, ἢ ἐκείνῳ ὑποχείριος γενέ-¹⁰
 σθαι· τῆς σῆς δὲ φιλίας ἠττησθαι παρὰ πολὺ ὁμολογῶ, καὶ
 V. 251 τούτου γε ἕνεκα ἐμαντόν τε καὶ πολίτας ἐγκεχειρικέναι τοὺς
 D ἐμοὺς, ὡσθ' ἅ σοι κατὰ γνώμην, ἐξείναι πράττειν περὶ ἡμᾶς".
 Ὁ μέγας δὲ δομέστικος πολλὴν αὐτῷ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας
 χάριν ὁμολογήσας, εἰς Ῥωγὴν ἐκέλευεν αὐτῆς ἐπιεῖναι, ὡς τὴν¹⁵
 ὑστεραίαν αὐτοῦ μετὰ τῶν βασιλικῶν ἀφίξομένου δωρεῶν
 καὶ αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους παραληψομένου. ὁ δὲ πει-
 σθεὶς αὐτῆς ἐπανῆλθεν εἰς Ῥωγὴν. ἐκεῖθεν δὲ ὁ μέγας δο-
 μέστικος εἰς βασιλέα ἐλθὼν καὶ περὶ Καβασίλα καὶ Ῥωγοῦς
 ὡς προσεχώρησαν ἀπαγγείλας, ἐπιτραπέις τε παρ' ἐκείνων²⁰
 ὅσα ἂν ἦ δίκαια καὶ συμφέροντα εὐποΐας ἕνεκα πράσσειν
 πρὸς αὐτοὺς, εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐτῆς εἰς Ῥωγὴν ἐλθὼν, εἰσ-
 ἐδέχθη τε παρὰ τῶν Ῥωγίων τὴν πόλιν παραδόντων, καὶ
 αὐτὸς ἐκάστω κατ' ἄξιαν τὰς βασιλέως παρέσχετο εὐεργεσίας·

quere et ad nos, quos alii fideliores iudicasti, advenire. Respon-
 dit Cabasilas, nisi primus ipse post sermones Rhogi habitos adve-
 nisset, difficile crediturum fuisse, neminem eos ibidem dictorum
 nuntium accepisse. His enim ipsis inter nos prolatis, inquit, reli-
 ctis illis, ad te advolo. Tu noveris quid me facere melius sit: te-
 cumne ad imperatorem progrediar, an hic, quamdiu iusseris, subsi-
 stam? Ego enim, scias velim, nunquam imperatori me dedidissem:
 sed quemadmodum illi dixeram, mori quam ei subiici maluissem.
 In amore autem tui prorsus me expugnatum confiteor proptereaque
 me ipsum cum civibus tradidisse, ut integrum tibi sit, de nobis sta-
 tuere quod voles. Magnus domesticus, tam benevolae voluntati actis
 gratiis ingentibus, Rhogum Cabasilam remittit; se crastina luce cum
 donis regalibus venturum ipsumque et ceteros pro imperatore in
 potestatem accepturum. Inde ad imperatorem tendit, de Cabasila
 et Rhogo, quemadmodum se tradidissent, commemorat nactusque
 auctoritatem quaecumque iusta et commoda duceret in illos benefi-
 centiae causa conferendi, die sequenti Rhogum init: quem Rhogii
 urbe tradita accipiunt: ipse dona imperatoris, ut quoque dignum
 erat, distribuit, assumtisque, quorum inter eos praecipua vigeat

συμπαραλαβῶν τε αὐτῶν τοὺς μάλιστα ἐν λόγῳ Καβασίλαν A. C. 1339
 τε, σὺν αὐτοῖς βασιλέα ἦκε. προσκνήσασί τε αὐτοῖς καὶ ὠ-P. 314
 μολογηκόσι τὴν δουλείαν καὶ ὁ βασιλεὺς ἡμείβετο λόγοις ἡ-
 μέροις καὶ προσηέσι καὶ τῆς πρὸς τὰ βελτίω μεταβολῆς
 5 ἐπέηκει καὶ πρὸς εὐνοίαν μάλιστα προσήγετο. Καβασίλας δὲ
 τοῖς μὲν ἄλλοις ἔφρασκε προσήκειν τοὺς πρὸς βασιλέως εἰρημέ-
 νους λόγους, αὐτῷ δὲ μή. εἰ γὰρ τι καὶ εἴργασται τῶν κατὰ
 γνώμην βασιλεῖ, οὐκ ἐκείνῳ μᾶλλον ἢ μεγάλῳ δομestίκῳ λο-
 γίζεσθαι τὴν χάριν. ἔκεινον μὲν γὰρ, ὥσπερ ἔπεισέ τε ἐξ ἀρ-
 10 χῆς αὐτὸν καὶ πρὸς βασιλέα εἰς Ῥωγὸν ἐλθόντα εἶπεν, ὡς
 μᾶλλον ἂν ἔλοιτο ἀποθανεῖν ἢ ὑπὸ βασιλέα γενέσθαι αὐτίς, B
 τὴν ἴσην καὶ ὁμοίαν γνώμην ἐσχηκέναι ἄχρι προτεραίας. ἀ-
 γνοεῖν δὲ ὅπως τοῖς μεγάλῳ δομestίκῳ λόγοις κατάκρας ἠττη-
 θεῖς, τὰναντία πράξει ὧν προεῖλετο. ἔκεινο δὲ εἰδέναι μόνον
 15 σαφῶς, ὡς δεσμώτης ἀχθείη τοῖς ἐκείνου λόγοις, γνώμην τε
 ἀντὶ τῆς προτέρας ἐσχηκέναι νῦν, ὡς οὐδ' ἂν εἴ τι καὶ γένοιτο,
 ἕως ἂν περιῆ, τῆς πρὸς αὐτὸν τε βασιλέα καὶ τὸν μέγαν δο-
 μέstικον εὐνοίας ἀποσταίη. Τοιαῦτά Καβασίλα εἰπόντος,
 20 τὴν πραότητα ἐπιδεικνύμενος καὶ τὴν εὐμένειαν τὴν πρὸς αὐ-
 τὸν, καὶ τῷ μεγάλῳ κοροσταύλου ἀξιώματι ἐτίμα, καὶ τοὺς
 ἄλλους ἀναλόγως. οἱ πολιορκούμενοι δὲ κατὰ τὴν Ἄρταν C
 Καβασίλαν καὶ Ῥωγίους ὄρωντες προσκεχωρηκότας βασιλεῖ,
 ὕβριζόν τε εἰς αὐτοὺς ὡς προδότας τῶν κοινῇ λυσιτελούντων

4. καὶ τοῖς πρὸς legebatur. 10. Ῥωγῶς ed. P., recte ed. V.

existimatio, simulque Cabasila imperatorem adit, quibus subiectionem profitentibus leni oratione respondit et ad se diligendum mirifice illexit. Cabasilas eius verba in alios, in se minime quadrare autumavit. Quamquam enim gratum aliquid ipsi fecerit, non sibi magis quam magno domestico ob id gratiam deberi. Se enim, quod ab initio statuisset et imperatori Rhogum venienti affirmasset, malle mori quam denuo illi subesse, id ipsum eodem plane modo usque ad diem hesternum in animo fixum habuisse. Nescire autem, quomodo sermone magni domestici omnino devictus, decretum suum fregerit. Illud solum pulcre scire, verbis magni domestici iniecta sibi vincula, quibus duceretur quo is vellet; et nunc priori contrariam induisse mentem, ut quicumque casus extiterit, quamdiu spiritus suppeditaverit, ab imperatoris et magni domestici amicitia nunquam desciscat. Haec locutum Cabasilam laudibus ornavit imperator et multis respondens humanitatem ac propensionem illi suam ostendit: ac ipsum quidem magni Contostauli honore, alios pro portione aliis ornamentis cohonestavit. Artaci obsessi Cabasilam et Rhogios ad imperatoris auctoritatem rediisse cognoscentes, maledictis eos, ut

A.C 1339 καὶ ἰδίων ἔνεκα κερδῶν τὰ κοινῇ συμφέροντα προΐεμένους, καὶ πολλὴν κατεγίνωσκον τὴν μοχθηρίαν καὶ τὴν φανλότητα αὐτοῖς τῶν τρόπων. ἤσαν τε οὕτω παρεσκευασμένοι ὡς οὐκ ἐνδύσονται πρὸς τὴν πολιορκίαν οὔτε φόβῳ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου κακῶν οὔθ' ὑποσχέσει μνησίων ἀγαθῶν. 5

V. 252 λς'. Οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις μετὰ τὸ Ῥωγίους προσχωρῆσαι παρὰ τὰς πύλας Ἄρτας ὁ μέγας δομέστικος προσελθὼν, εἰς λόγους ἐλθεῖν ἤειπε Βασιλίτζῃ ἐπιτροπεύοντι αὐτῆς. ἐλθόντι δὲ καὶ αὐτῷ πρὸ τῶν πυλῶν, οὐ δέον ἔφασκεν αὐτοὺς νοῦν ἔχοντας καὶ λογισμοῖς χρωμένους, οὕτω 10

P. 315 φέρεσθαι ἀλόγως, ὥστε μήτε πρότερον βουλευσασθαι τι τῶν δεόντων, καίτοι παραινούντος καὶ ἐμοῦ, μήθ' ὕστερον μεταβάλλεσθαι μετὰ τὴν πείραν τῶν δειῶν. εἰ γὰρ, ὅτε πρῶτον πρὸς ὑμᾶς ἤκομεν, πρὶν ἄρξασθαι πολιορκίας, ἐμοὶ παραινούντι τὰ δεόντα ἐπέθεσθε, αὐτοὶ τε ἂν ἦτε τῶν ἐκ τῆς πολιορκίας κακῶν ἀπηλλαγμένοι, ἢ τε χώρα ἄτμητος ἔτι οὐσα διεσώζετο ἂν ὑμῖν, ἀφ' ἧς αὐτοὶ τε οἱ δυνατοὶ εἶχετε πολλὰς προσόδους καὶ ὁ δῆμος ἀφθόνων ἀπέλαυε τῶν ἐπιτηδείων. νυνὶ δὲ ὑμᾶς τε αἱ πρόσοδοι ἐκλελοίπασι, διεφθαρμένων 15

B τῶν κτημάτων, καὶ ὁ δῆμος ἐνδεία κινδυνεύει ἀπολέσθαι. ταῖς 20 γὰρ ἡπειρώτισι ταύταις πόλεσιν, ἂν τὴν χώραν ὑπὸ τοῦ πολέμου ἢ ἑτέρου ὄπουσιν συμβαίῃ ἀπολέσθαι, ἑτέρωθεν ποθεν οὐ ῥάδιόν ἐστιν ἰάσασθαι τὴν ἐνδειαν. καίτοι εἶγε μάλιστα ἐνῆν τρόπῳ δῆ τι ἀναστήσαντας ἡμᾶς ἐκ τῆς πολιορκίας

communis emolumentī proditores et qui propter compendia propria communes utilitates in postremis ducerent, incessabant ac pro nequissimis ignavissimisque mortalibus damnabant, erantque sic animati, ut quamvis obsiderentur nec tantillum tamen vel timore malorum bellicorum vel promissione millium bonorum vellent cedere.

36. Non diu post Rhogiorum deditiōnem magnus domesticus ad portas Artae gradum ferens, Basilitzis praefecti alloquendi copiam petit. Quo ante portam exeunte, domesticus ita coepit: Non oportebat vos intelligentia consilioque praeditos, usque eo caeco raptari impetu, ut neque antea, quamquam hortante me, quidquam ex usu deliberaveritis, neque postea, suadente malorum experientia, sententiam mutaveritis. Si enim, quando primo adventu nostro, priusquam obsideremini, mihi recta monenti paruissetis: et ipsi nullum ex obsidione detrimentum pertulissetis, et ager vester, ex quo et vos optimates largos reditus et plebs rerum victui opportunarum ubertatem percipiebat, integer vobis intactusque servaretur. Nunc et vos propter illatam possessionibus vestris calamitatem vectigalia defecerunt et plebs ob egestatem proxima est interitui. Nami urbium mediterranearum inopiae aliunde succurrere, si agrum bellum aut

διάγειν ἐν ἀδείᾳ, οὐδ' οὕτω λυσιτελούντως σφίσιν αὐτοῖς ἀνΑ. G. 1339
 ἔδοκέιτε βεβουλεῦσθαι παρὰ σωφρονοῦσι διὰ τὴν γεγενημένην
 βλάβην· νυνὶ δὲ συμβαίνει δεινότερα πείσεσθαι προσδοκᾶν
 ὑπαρξάντων. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν οὐδὲν, εἰ μὴ τι πα-
 50 ράλογον ἔξ οὐρανοῦ πρὸς σωτηρίαν ὑμῶν παραχθείη, ὃ τοῦ
 πολιορκεῖν ἡμᾶς πείσει ἀποσχέσθαι, ὥστε εἰκὸς πρὸς τῆ ἡχώ-
 ρα καὶ τὴν πόλιν ὑμᾶς προσάπολεῖν. θαυμάζω δὲ ὑμῶν, εἰ C
 τοῖς αὐτοῖς ἢ καὶ μείζοσι κακοῖς ἐνεχόμενοι Ῥωγίοις καὶ μέλ-
 λοντες ὑπ' ἀνάγκης ὅσον οὐδέπω βασιλεῖ προσχωρεῖν αὐτοῖ,
 10 οὐ μόνον οὐκ ἐπαινεῖτε ὡς καλῶς καὶ συμφερόντως ἑαυτοῖς
 βεβουλεμένους, ὅτι πρὶν εἰς ἔσχατον κινδύνου ἤκειν σωτηρίαν
 καὶ ὠφέλειαν ἐπορίσαντο ἑαυτοῖς ἐκ τῆς μεταβολῆς, ἀλλὰ καὶ
 ὑβρεις καταχέετε αὐτῶν πολλὰς, ὅτι οὐ τῆς αὐτῆς ὑμῶν ἀβου-
 λίας εἶλοντο εἶναι κοινωνοί. καίτοι σκέψασθε ὡς οὔτε δίκαια οὐ-
 15 τε συμφέροντα οὐδ' ἑαυτοῖς οὔτε τοῖς ἄλλοις Ἀκαρνάσι αὐτοῖ
 ποιεῖτε τῆς αὐτῆς ἐχόμενοι ἐννοίας. αὐτοῖ τε γὰρ ἀπολώλατε
 διαφθαρέντες ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι βλά- D
 βης οὐ μετρίας αἴτιοι κατέστητε, καίτοι γε ὑμῶν βασιλέως οὐ
 συναποστάσας. στρατιὰ γὰρ ἐπὶ ξένης διατρέψουσα καὶ μά-
 20 λιστα τσαυτὴ τὴν μὲν πολεμίαν κείρει ἀφειδῶς· ἐκ δὲ τῆς
 συμμαχίδος καὶ οἰκείας τρεφομένη, λιμὸν αὐτῇ αἰφνίδιον ἐ-

20. Pro ἐκ legebatur ἐν, quod corr. ed. V.

alia quaecumque clades affligerit, non est facile. Quamquam si
 maxime liceret, nobis aliquo modo obsidione depulsis, secure vivere,
 ne ita quidem ob accepta damna videlicet vobis ipsis utiliter con-
 sultuisse, a sapientibus videremini. Atqui graviora prioribus in po-
 sterum exspectanda sunt. Non enim est, non est, inquam, nisi
 quid praeter opinionem de caelo ad salutem vestram expediendam
 impetretis, quod nos ab oppugnatione revocaverit: ut vos cum agro
 urbem quoque amissuros verisimile fiat. Miror autem, quod, cum
 iisdem vel gravioribus etiam malis quam Rhogii exercemini et vel-
 litis nolitis propediem in imperatoris ius ac potestatem venturi sitis,
 non solum eos, (ut qui suis rationibus bene honesteque prospexerint,
 dum antequam in extremum delaberentur discrimen, salutem et
 commodum consilii mutatione sibi quaesierunt,) non commendetis,
 sed multas potius contumelias in ipsos effuderitis, quia temeritatis
 ac stultitiae vestrae socii esse noluerunt. At enim intuemini pau-
 lisper, quam iniqui, quam damnosi et vobismet ipsis et reliquis
 Acarnanibus sitis, dum in hac cogitatione persistitis. Ipsi quippe
 bello consumpti periistis, et aliis oppidis, tametsi defectionis vestrae
 haud participibus, nocumenta non vulgaria invexistis. Exercitus
 enim ac praesertim tantus, in externa regione haerens, hostium agros
 inclementer depopulatur. Sui autem e sociorum suaque provincia
 alimoniam capiat, repentinam illi famem inducit. Agitis porro iui-

- A. C. 1339πάγει. ἀδικεῖτε δὲ τὰ ἔσχατα, ἀντὶ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας, ἢ σχεδὸν αὐτοῖς ἐκ τῶν Καίσαρος χρόνων πατριός ἐστι, τὴν
- V. 253 Ταραντίνων αὐτοῖς ἀνθρώπων βαρβάρων ἐπάγοντες ἀρχὴν. Νικηφόρος γὰρ, ὑπὲρ οὗ μάλιστα αὐτοὶ οἴεσθε τὸν πόλεμον
- P. 316 αἰρεῖσθαι, οὗθ' ὑμῖν οὗθ' ἐαντιῶ οἷός τέ ἐστιν ἔξαρκεῖν πρὸς 5 τὴν ἐλευθερίαν· ἀλλὰ Ταραντίνους προσφυγόν, τῇ ἐκεῖθεν οἶεται δυνάμει Ἀκαρνανίας βασιλέα ἐξελάσειν. τοῦτο δὲ οὔτε δυνήσεσθαι οἴεσθαι αὐτὸν εἰκὸς, οὔτ' εἰ δυνήσεται, ἄνευ πόρων μεγάλων καὶ κινδύνων. τοὺς οὖν πόλεμον τοιοῦτον ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς βασιλέα ἀναδεξαμένους, εἰ κρείττους δυνήσονται 10 γενέσθαι, οὐκ οἴεσθε ὑμᾶς τῆς ἀρετῆς ἄθλον καὶ τῶν ἀγῶνων σχήσειν τῶν πολλῶν; οὐκ ἄρα δόξετε ὀρθῶς φρονεῖν. ἐγὼ δὲ, εἰ καὶ καθ' ἐαυτοὺς ὑμεῖς Ἀκαρνανίας τὴν ἀρχὴν
- B Νικηφόρῳ ἠδύνασθε περιποιεῖν, ἀδικοῦντας ἂν τὰ μέγιστα βασιλέα ἀπέφηνα ὑμᾶς. Ἀγγέλους γὰρ οὐκ ἀπὸ βαρβάρων 15 Ἀκαρνανίαν ἐλευθερώσαντας κτήσασθαι συνέβη τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ὑποχειρίους ὄντας Ῥωμαίων βασιλεῦσι καὶ παρ' ἐκείνων ἐτήσιον ἀρχὴν τῆς χώρας ἐπιτετραμμένους, σφετερίζασθαι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸν ἐπενεχθέντα τότε παρὰ Λατίνων Ῥωμαίοις πόλεμον· ὧν δὴ τοῦ κρείττονος συγχωρήσει 20 Βυζαντίου κρατησάντων καὶ Θράκης ἀπάσης καὶ τῶν κατὰ Μακεδονίαν πόλεων πολλῶν, βασιλεία μὲν ἡ Ῥωμαίων

22. βασιλέα legebatur.

quissime, qui pro Romanorum imperio, quod a Iulii Caesaris ferme temporibus ipsis patrium est, Tarentinorum, hominum barbarorum, dominationem introducit. Nicephorus enim, cuius potissimum causa hoc bellum vos militare profiteremini, ad libertatem neque vobis neque sibimet pariundam satis habet virium: verum ad Tarentinos cum per-
fugerit, inde adiutus ex Acarnania imperatorem se expulsurum opinatur. Hoc autem se posse, nec illos fas est opinari: nec si poterunt, sine magnis laboribus periculisque poterunt. Qui igitur tale bellum pro vobis adversus imperatorem gerendum suscipient, si superiores evadere qui-
verint, nonne provinciam vestram tamquam virtutis certaminumque mul-
torum praemium habituros arbitramini? Non recte sapitis, si hoc non creditis. Ego vero, etiamsi per vos Nicephoro Acarnaniae principatum acquirere possetis, in imperatorem iniuriosissimos esse pronuntia-
rem. Angeli enim, non a barbaris Acarnania asserta, principatum consecuti sunt: sed iam tum subiectam Romanorum imperatoribus, cum ab eis annuam eius procurationem haberent, propter bellum, quod Latini Romanis intulerunt, eam sibi ut propriam vendicarunt. Quibus, Latinis inquam, concessu numinis Byzantio, universa Thracia mul-
tisque urbibus Macedoniae potitis, Romanorum quidem imperium in orientem sese contraxit. Acarnaniam autem Angeli alique alias

ὑπεχώρησε πρὸς ἔω· Ἀκαρνανίας δὲ τὴν ἀρχὴν Ἄγγελοι προσ- A.C. 1339
 ἐποιήσαντο ἑαυτοῖς καὶ ἄλλοι ἄλλας τῶν ἐσπερίων ἐπαρχιῶν,
 ὧν ἕκαστοι ἔτυχον ἐπιτροπεύοντες, διὰ τὸ βασιλεῦσι Ῥωμαί-
 ων δίοδον οὐκ εἶναι πρὸς αὐτοὺς διὰ Θράκης καὶ Μακεδο- C
 ζνίας οὐδῶν ὑπὸ Λατίνοις. ὕστερον δὲ ἔτεσι πολλοῖς ὑπὸ τῶν
 Παλαιολόγων ἰθυνομένης τῆς Ῥωμαίων βασιλείας, Λατίνους
 μὲν αὖθις, τοῦ θεοῦ συναιρομένον, τῆς Ῥωμαίων ἐξήλασαν
 ἡγεμονίας καὶ Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην, ὅσης ἦρχον, εἰς ἔν συν-
 ἦψαν· Ἀκαρνανίαν δὲ Ἄγγελους ἀπαιτοῦντες, οὐκ ἠδύ-
 10 ιοιαντο ἀπολαβεῖν, ἀλλ' ἄδικα καὶ βίαια ποιοῦντες, ἀπεστέρουν
 καὶ στρατιὰν πολλάκις ἐπ' ἐκείνους πέμψασιν ὅπλα ἀντήροντο
 καὶ τοὺς περιοίκους συμμάχους ἐπήγοντο βαρβάρους. τὸν βα-
 σιλεύοντα δὲ νυνὶ ἐπιστρατεύοντα ὑμῖν καὶ τῇ ἄνωθεν ἐπι- D
 κουρίᾳ δουλωσάμενον οὐκ ἀδικεῖν ἂν τις φαίη τὴν ἐτέρων
 15 παραιρούμενον ἀρχὴν, ἀλλὰ μάλιστα τὰ δίκαια ποιεῖν ἀπο-
 λαμβάνοντα τὴν πατρίαν. εἰ γὰρ Νικηφόρῳ δίκαιον τὸ ἐκ
 προγόνων οὐ πολλῶν ὄντων τὴν ἀρχὴν κατάγεσθαι, πολλῶ
 μᾶλλον βασιλεῖ τῶν ἐξ ἀρχῆς βασιλευσάντων Ῥωμαίων ὄντι
 ἀπογόνῳ κατὰ τὸν λόγον τῆς διαδοχῆς. εἰ δὲ τὸ τοῦ χρόνου
 20 μῆκος ἀξιοχρεῶν δοκεῖ πρὸς δικαίωσιν ὑμῖν, ἵστε τὰναντία
 λογιζόμενοι τῶν ὄντων· μᾶλλον γὰρ διὰ τοῦτο δίκης ἄξιοι,
 ὅτι τοσοῦτον χρόνον ἠδικεῖτε. εἰ οὖν μηχανῇ τε οὐδεμιᾶ τὸ
 ἀλῶναι οὐ δύνασθε διαφυγεῖν, εἴ τε καὶ δύναμις ὑμῖν παρῆν P. 317

1. ὑπεχώρησε πρὸς ἔω. Theodoro Lascari imperatore designato,
 circa Nicæam Bithyniæ. ED. P.

occidentales provincias, quarum praetores erant, sibi subdiderunt: propterea quod Romanis imperatoribus, Thraciam et Macedoniam Latinis tenentibus, ad illas transitus non patebat. Tandem post annos plurimos, cum imperium Romanorum a Palaeologis regeretur, Latinos, Deo opitulante, principatu depulerunt et Asiam atque Europam, quousque imperabant, iterum coniunxerunt: Acarnaniam ab Angelis frustra repetiverunt, qui per vim et scelus eam retinentes, saepius contra se missis exercitibus, cum vicinis barbaris ad auxilium invocatis restiterunt. Imperatorem autem hunc, qui nunc vos caelesti fultus ope armis subegit, nemo iniustum esse dixerit, dum alios imperare non patitur, sed iustissimum, qui paternam hereditatem reposcat. Si enim aequum est, Nicephorum a maioribus haud ita multis principatum deducere, quanto aequius imperatorem, imperatorum, qui ab initio Acarnaniam tenuerunt, nepotem successorumque legitimum? Quod si longinquitatem temporis causae vestrae satis patrocinari censetis, scitote vos falsum ratiocinari: nam ob id magis supplicio digni estis, qui tamdiu in facienda iniuria perseveraveritis. Ergo si nulla fraude evadere potestis, quin convincamini,

- A.C. 1339' *Ακαρνανίας βασιλέα ἐξελαύνειν, τὸ ἀδικεῖν οὐκ ἂν ἦν διαφυγεῖν, τί δεῖ ἀνήνυτα πονουῦντας τὴν κακοπραγίαν ἐπιτείνειν ἑαυτοῖς, καὶ μὴ πειθομένους ἔμοι τὰ βελτίω συμβουλεύοντι, σφίσι μὲν αὐτοῖς αἰτίους γενέσθαι μεγάλων ἀγαθῶν, ἡμᾶς δὲ ὀλίγου πόνου ἀπαλλάξαι, ὃν ὑπομενοῦμεν ὑμᾶς καταστρεφόμενοι. ὅτι δὲ ἡ ἐμὴ παραίνεσις συμφέρουσα ὑμῖν, ἔξεστι χρήσασθαι συμβούλοις τοῖς συγγενέσι καὶ ἑταίροις ὑμῶν Ῥωγίοις, οἳ ἔμοι πάντα ἀναθέμενοι τὰ κατ' αὐτοῖς, ὅσης ἀπή-
 Βλαυσαν εὐνοίας καὶ προνοίας τῆς πρὸς βασιλέως, μαρτυροῦσιν αὐτοί. εἰ οὖν καὶ ὑμεῖς τὰ ὑμέτερα ἀνάθησθε ἔμοι, 10*
- V. 254 *εἴσεσθε καλῶς ὡς ἀληθεῖ καὶ δικαίῳ καὶ δυναμένῳ εὖ ποιεῖν ἐπιστεύσατε ἀνδρί. ἀπολογίαν μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις ἀπαιτεῖν οὐ δίκαιον νυνί, τῶν πλειόνων τε ἀπόντων καὶ ὑμῶν ἀμελετήτων πρὸς τοὺς λόγους ὄντων· ἐκκλησίαν δὲ ἀθροίσαντες καὶ βουλευσάμενοι περὶ τῶν δεόντων, ἐς τὴν ὑστεραίαν, 15*
*εἰ δοκεῖ, ἀπόδοτε τὸν λόγον." Ὁ μὲν οὖν εἰπὼν τοιαῦτα πρὸς Ἄρταίους, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ στρατόπεδον, Καβασίλαν καὶ τοὺς ἄλλους Ῥωγίους διαλέγεσθαι αὐτοῖς καταλιπὼν, ὡς ἂν ὑπ' ἐκείνων μάλιστα ἐνάγοιντο προσχωρεῖν τῇ βασιλεῖ. Ἄρ-
 Cταῖοι δὲ ἐκ τῶν πυλῶν ἀναχωρήσαντες, ἐκκλησίαν ἐποιοῦντο 20*
καὶ ἐπεὶ ἐφαίνετο αὐτοῖς τὰ πράγματα εἰς τέλος ἦξοντα οὐκ ἀγαθόν, ἐδέδοκτο διὰ μεγάλου δομestίκου προσχωρεῖν τῇ βασιλεῖ. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν πρὸς τῆς πόλεως γενόμενοι τὰς πύλας, ἐπεὶ καὶ ὁ μέγας δομestικός παρῆν τὸν λόγον ἀπαι-

et si viribus ad imperatorem Acarnania eiiciendum valeretis, non possetis tamen iniuriae opinionem effugere, quid, quaeso, inaniter laborantes, miseriam vobis producit? Quin mihi salutaria monenti obsequentes, et vobis uberrimum fructum adipiscimini et nos a tantillo labore, quem vobis edomandis sustinebimus, liberos esse sinitis? Ceterum cohortationem meam ut non inutilem rebus vestris, Rhogii cognati ac socii vestri testabuntur, si eos adhibere consiliarios volueritis: qui cum in arbitrio meo sua posuissent, quanta cura benevolentiaque ab imperatore dignati sint, ipsi loquentur. Si item vos vestra mihi permiseritis, efficiam ut ea homini veraci et iusto et qui benefacere possit, permisisse praeclare intelligatis. Responsonem in praesens non postulo, quando maior pars abest et vos ad respondendum non estis meditati. Ubi acto conventu de summa rerum deliberaveritis, crastino die, si libebit, respondete. His Artaeos allocutus, in castra rediit, Cabasila et Rhogiis quibusdam relictis, quorum imprimis sermonibus ad imperatoris obedientiam reducerentur. Artaei a porta digressi, concilium convocant, in quo, ut res ad finem non bonum spectare visa est, placuit sequestre magno domestico ad imperatorem transire. Itaque die altero pro porta urbis stantes, do-

τῶν, „ἡμεῖς” ἔφασαν „οὐ μεγάλα τινὰ φόμεθα βασιλεῖ προσ- A. C. 1339
 κεκρουκέναι, οὐδ’ οἶα αὐτὸν πρὸς ὄργην ἐκκαλέσασθαι τοσαύ-
 την, ὥστε καταψηφίσασθαι ἡμῶν πανωλεθρίαν. Ἀκαρνανίαν
 γὰρ εἰδότες πολὺν ἤδη χρόνον ὑπὸ τοῖς Ἀγγέλοις ἀγομένην
 5 καὶ τῆς Ῥωμαίων παντάπασιν ἡγεμονίας ἀποτετμημένην, νυ-
 νὶ δὲ ὄρωντες βασιλέα καταδουλωσάμενον αὐτήν, Νικηφόρον D
 τε τὸν παῖδα παντάπασιν τὴν ἀρχὴν ἀποστερήσαντα πατρόθεν
 προσήκουσαν αὐτῷ, ἐκείνόν τε ἀδικεῖν οἰόμενοι καὶ αὐτοὺς
 ἀγνωμοσύνην ὄφλειν τὴν ἐσχάτην, εἰ μὴ πάσῃ δυνάμει συνα-
 10 ροῖμέθα Νικηφόρῳ πρὸς τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρός κλη-
 ρον, τὸ ἔργον ὑπέστημεν τοῦτ’ καὶ τὰς πόλεις βασιλέως ἀπε-
 στήσαμεν, οὐδὲ αὐτὸν οἰόμενοι ποιήσεσθαι τοσοῦτον ἐν δεινῷ,
 εἰ τὴν ἐκ πολλῶν ἤδη βασιλέων μὴ προσοῦσαν τῇ Ῥωμαίων
 ἡγεμονίᾳ γῆν, καὶ ὑπ’ αὐτοῦ ὑπ’ ἑτέρου ἄγοιτο, ὃ μάλιστα
 15 προσήκει κατὰ τὴν διαδοχὴν. νυνὶ δὲ αὐτὸν ὄρωντες σφόδρα
 καθ’ ἡμῶν ἐξωρισμένον καὶ πολιορκοῦντα χρόνον ἤδη συ-
 χνόν, ἄλλως τε καὶ τῇ προτεραίᾳ παρὰ σοῦ καὶ τινῶν ἑτέρων
 τῶν φιλίως πρὸς ἡμᾶς διακειμένων δεδιδαγμένοι, ὡς ἐν δεινῷ P. 318
 βασιλεὺς τὴν ἀποστασίαν ἡμῶν ποιεῖται καὶ οὐ παύσεται πο-
 20 λιορκῶν, εἰ μὴ προσχωρήσῃμεν ἑκόντες, ἄχρῃς ἂν ἢ λιμῷ ἢ
 ὄπλοις παραστησάμενος ἐκπορθῆσῃ, οὐκέτι μένειν ἔγνωμεν
 ἐπὶ τῶν προτέρων λογισμῶν, οὐδὲ βασιλεῖ καὶ πᾶσιν ὑμῖν οὔσι
 τηλικούτοις ὄπλα διηνεκῶς ἀνταίρειν, δείσαντες μὴ καὶ ἀνά-

23. Pro δείσαντες legebatur δειήσαντες.

mestico praesente et responsum poscente, Nos, inquiunt, ut puta-
 mus, non ita magis in rebus imperatorem offendimus, nec quae
 illum in nos tantum effere debeant, ut extremam nobis perniciem
 intentet. Nam cum sciremus Acarnaniam a Romano imperio penitus
 abiunctam, plurimis annis in Angelorum potestate fuisse, et videre-
 mus modo imperatorem eam sibi subiecisse Nicephorumque puerum
 paterno principatu exuisse, statueremus autem nos illi facere iniuriam
 et nefandi sceleris reos fore, nisi eidem in patrimonio suo tuendo
 totis viribus daremus operam, hoc facinus suscepimus et urbes ab
 imperatore alienavimus, ne ipsum quidem adeo indignaturum rati,
 si provincia, quae a multis iam imperatoribus sub ditione Romano-
 rum non fuisset, etiam sub ipso ab alio regeretur, cui successionis
 nomine imprimis deberetur. At nunc animadvertentes eum nobis
 summopere iratum, tamdiu obsidionem continuare, adhaec heri abs
 te et aliis quibusdam amicis nostris edocti, illum defectionem no-
 stram pro re iniuriosa habere haberique velle: nec obsidione desti-
 turum, donec aut fame aut vi subactos expugnaverit, nobis stat
 sententia mutare factum, nec imperatori et vobis adeo multis conti-
 nenter armis resistere, timentibus, ne vastationem pro libertate in

A.C. 1339 στατον ἀντὶ ἐλευθέρως θήσομεν τὴν πατρίδα καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς
 διαφθεροῦμεν σὺν αὐτῇ. διὸ καὶ τοῦ πρὸς βασιλέα ἤδη ἀπο-
 στάντες πολεμεῖν, σφᾶς αὐτοὺς τε καὶ τὴν πόλιν παραδιδού-
 B. 1339 μεν διὰ σοῦ· αὐτὸς δ' ἂν εἰδείης ὅτῳ τρόπῳ διοικησάμενος
 τὰ καθ' ἡμᾶς ἡμῖν τε καὶ πατρίδι τῆς ἐλευθερίας ἠδίω τὴν
 πρὸς βασιλέα δουλείαν ἀποδείξεις." ἐπαινέσας δὲ αὐτοὺς ὁ
 μέγας δομέστικος ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, „εἰ μὲν μὴ πρὸς τέλος”
 ἔφη „συνετὸν ἢ ἀπολογία κατέληγεν ὑμῖν, εἶχον ἂν αὐτὸς,
 ὡσπερ καὶ τῇ προτεραίᾳ, διὰ πολλῶν οὐκ ἀδικοῦντα ἀποφαί-
 νειν βασιλέα, ἀλλὰ πρότερόν τε ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων ἀδικού-10
 μενον πολὺν ἤδη χρόνον Ἀκαρνανίας ἀπεστερηκότων, καὶ νῦν
 ὑφ' ὑμῶν ἀφισταμένων οὐ δικαίως, ἀλλὰ πᾶν ὅτιοῦν ὑφί-
 στασθαι δικαίων ὄντων, ὅτι τοσοῦτων ἀναλωμάτων καὶ πό-
 νων αἴτιοι κατέστητε αὐτῷ. ἐπεὶ δὲ εἴ ποιοῦντες τῆς ἀκαί-
 C. 1339 ρου φιλονεκίας καὶ τῆς οὐδένα νοῦν ἐχούσης ἐνστάσεως ἀπέ-15
 στήτε καὶ προσεχωρήκατε βασιλεῖ ἐκόντες ὄντες, χάριτας ὑμῖν
 ἐγὼ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ὁμολογῶ πολλὰς· ἐνός μὲν, ὅτι βασι-
 λεῖ προσεχωρήσατε καὶ οὐ τῇ ἀρχαίᾳ ἐνεμείνατε ἐνστάσει,
 V. 255 ὑφ' ἧς ἴσως κἂν ἀπώλεσθε· δευτέρου δὲ, ὅτι δι' ἐμοῦ, ὡς
 ἂν ἔχω καθαρὰν τὴν ἡδονὴν καὶ σώσας αὐτὸς καὶ βασιλεῖ20
 προσαγαγὼν τρίτου δὲ, ὅτι τὰ δέοντα καὶ σφίσιν αὐτοῖς καὶ
 πατρίδι βουλευσάμενοι λυσιτελοῦντα, καὶ ἑαυτοὺς σεσώκατε

12. ὑμῶν, quod Intrp. quoque legit, dedi pro ἡμῶν. 17. Pro
 ὅτι legebatur ἔτι.

patriam inferamus et cum ipsa simul dispereamus. Ideo bello cum imperatore iam supersedentes, nos ipsos urbemque per te dedimus. Tu quo pacto res nostras administres nobisque et patriae subiectionem istam ipsa libertate iucundiozem reddas, haud nescies. Probata responsione, magnus domesticus, Si, inquit, dicta vestra prudenti clausula terminata non fuissent, poteram, ut etiam hesterno die, copiose docere, imperatorem nihil contra aequitatem committere, sed et prius sub Angelis, longo iam tempore Acarnaniam per nefas possidentibus, iniuriam pertulisse et nunc a vobis, qui improbe defecistis, cum quidvis pati potius merito debuissetis, tantarumque illi impensarum ac molestiarum causa fuistis. Quia vero, ut decuit, ab importuna contentione et insipienti pertinacia discessistis, voluntariaque deditioe imperatori vos obtulistis, gratias ego vobis et vestra causa ingentes ago. Primum, quod ad imperatorem vos adiunxistis nec in pristina obstinatione perdurastis, quae pestem forsitan vobis peperisset. Deinde, quod id per me fieri cupistis, ut liquida voluptate perfundar, quoniam et vos servaverim et ad imperatoris auctoritatem fidemque revocarim. Postremo, quia honesta et patriae frugifera constituentes, et vos et patriam conservatum

καὶ πατρίδα· ὧν τὰ σωστρα ὑμῖν ὀφείλειν αὐτὸς ὁμολογῶ, A.C. 1339
 διὰ τὴν εὐμένειαν τὴν πρὸς ὑμᾶς πάνθ' ὅσα πρὸς ὑμᾶς
 ἦκει ἀγαθὰ λογιζόμενος διαφέρειν ἑμαυτῷ." Τοιαῦτα καὶ ἕτερό
 ἄττα πολλῆς γέμοντα προότητος καὶ χάριτος πρὸς αὐτοὺς δια- D
 5λεχθεῖς, ἅμα Βασιλίτζη τῷ τῆς πόλεως ἄρχοντι καὶ τοὺς ἄλ-
 λους ὅσοι ἦσαν ἐν λόγῳ παραλαβὼν, ἤγαγεν ὡς βασιλέα· συγ-
 γνώμης τε ἐφ' οἷς ἀπέστησαν τυχόντες καὶ πολλῶν ἐτέρων
 εὐεργεσιῶν, ἐπανελθόντες καὶ ἀναπετάσαντες τὰς πύλας, εἰσε-
 δέξαντο βασιλέα καὶ τὴν ἄλλην στρατιάν, τὴν πόλιν παρα-
 10δόντες· βασιλεὺς δὲ καὶ πρότερον μὲν ἐκεκῶκωτο τὰ σπλάγ-
 χνα καὶ διέκειτο πονήρως ὑπ' αὐτῶν, τότε δὲ ἐκ τῆς κακοπα-
 θείας τῆς κατὰ τὴν στρατείαν, μάλιστα δὲ καὶ διὰ τῶν ἀέρων
 τὴν ἀήθειαν, παρὰ πάντα τὸν τῆς πολιορκίας χρόνον ἐνόσει
 καὶ ἡ ἄλλη δὲ πᾶσα στρατιὰ διαρῥοίαις κατεχόμενοι καὶ πυ-
 15βερετοῖς καὶ κεφαλῶν ἀλγήμασιν ἐπασχον κακῶς καὶ ὀλίγοι ἦσαν
 οἱ διαφνυόντες τὸ κακόν· ἐτεθνήκει δὲ οὐδεὶς ὑπὸ νόσου, εἰ P. 319
 μὴ Σφραντζῆς ὁ μέγας στρατοπεδάρχης· ἐπὶ χρόνον δὲ συ-
 χνὸν παλαιότες τῇ νόσῳ, ἀπηλλάττοντο, ἵπποι δὲ καὶ ἡμίθ-
 νοι, καὶ εἴ τι τῶν ἀλόγων ἕτερον ἦν, χαλεπῶς διέφευγε τὸ
 20ἀποθνήσκειν· διὸ καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγοι ἵππους ἔχοντες ἀνέ-
 ζευξαν· τότε δὲ ἐπεὶ ἡ Ἄρτα προσεχώρησε, βασιλεὺς μὲν
 διὰ τὴν νόσον καταλέλειπτο ἐκεῖ.

λζ'. Ὁ μέγας δὲ δομέστικος στρατιάν ἀναλαβὼν ἦλθεν
 εἰς Θωμόκαστρον καὶ πρότερον πολιορκούμενον, ἐνθα καὶ Νι-

17. Σφραντζῆς em. ED. P. pro Σφραντζῆς.

ivistis: quorum vobis pretia deberi confiteor, qui amore quodam
 vestri omnia ad vos bona confluentia mea bona iudico. Talia et
 plura suavitatis gratiarumque plena cum disseruisset, Basilitzem
 praefectum et alios civitatis principes ad imperatorem adducit, qui
 venia ac donis insuper affecti redeuntes, portis reclusis, cum exer-
 citu eum intromiserunt urbemque dederunt. Imperator cum antea
 quoque intestinorum dolore torqueretur et ex eis vehementer labo-
 raret, tunc ex incommodis expeditionis et praesertim ex caeli inso-
 lentia toto obsidionis tempore aegrotabat. Exercitum praeterea to-
 tum alvus citata exercebat febresque et dolor capitis divexabant:
 ac pauci huius mali expertes manebant. Nemo tamen praeter
 Sphranzem magnum stratopedarcham interiit; sed diutius cum mor-
 bo colluctati, convalescebant. Equi, muli et si quid aliud anima-
 lium erat, difficulter vitam retinebant. Quare de multis haud multi
 cum equis redierunt. Arta recepta, imperator ibidem ob afflictam
 valetudinem mansit.

37. Magnus domesticus exercitum Thomocastro ante iam obsessio
 admovet, ubi puer Nicephorus, despotae filius, Tarento cum aliis

- A.C. 1339 κηφόρος ὁ δεσπότης παῖς ἐκ Τάραντος ἐλθὼν μετὰ τῶν ἄλλων τῶν φρυγῶν ἐτι νήπιος ὢν ἐπολιορκεῖτο. οὗτοι δὲ ἄτε καὶ ἐν ἀφθόνοις ὄντες διὰ τὸ θαλασσοκρατεῖν, τριήρων οὐ παροουσῶν βασιλικῶν, καὶ δυσπειθέστεροι τῶν ἄλλων μᾶλλον
- C ἦσαν καὶ οὐδὲ λόγου γούν ψιλοῦ ἤξιον τοὺς πολιορκοῦντας. 5 καὶ γὰρ καὶ τοῦ μεγάλου δομεστίκου ἐν δύο καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, αἱ μετὰ τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ παρῆλθον, προσπέμποντος αἰεὶ τινὰς αὐτοῖς καὶ τὴν αἰτίαν ἐρομένου, δι' ἣν οὕτως ἀσυμβάτως ἔχουσι πρὸς βασιλέα καὶ πάντα μᾶλλον αἱ ὑπομένειν ἢ ὑπ' αὐτὸν τελεῖν, οὐδεμίαν παρέσχον ἀπολογίαν· ἅμα μὲν 10 καὶ διὰ τὸ μὴ ἐκατέρωθεν γῆς πολιορκεῖσθαι καὶ θαλάσσης· ἅμα δὲ καὶ συμμαχίαν ἐκδεχόμενοι ἐκ Ταραντίνων ἤξειν, ἣν ἴφοντο αὐτοῖς λύσειν τὴν πολιορκίαν τοὺς Ῥωμαίους ἐκφοβήσαντας. μετὰ δὲ τὴν δευτέραν καὶ εἰκοστὴν ἡμέραν ἦγον ἐκ τοῦ Τάραντος αἱ προσδοκώμεναι δέκα τριήρεις καὶ πεντηκόντοροι 15
- D τρεῖς· αἳ ἰδόντες οἱ πολιορκούμενοι ἐν Θωμοκάστρῳ, ἡδονῆς τε ἦσαν ἔμπλεω καὶ σωτήρια ἐώρταζον καὶ ἐπαιάνιζον ἀπὸ τοῦ τείχους, ὡς ἤδη τῶν κακῶν ἀπηλλαγμένοι. οἱ δὲ ἦσαν
- V. 256 οὐδὲν μᾶλλον ἐν ἐλάττωσι κακοῖς. ὁ μέγας μὲν γὰρ δομεστικός καίτοι ἐγγὺς ἐστρατοπεδευμένος τῆς θαλάσσης, οὐδὲν μᾶλλον 20 ἐκινήθη, ἀλλ' ἀτρέμας τῆς πολιορκίας εἶχετο. Ταραντῖνοι δὲ ἐπ' ἀγκυρῶν ἐφώρμουν, τῆς τε γῆς ἀπεχόμενοι ὡς πολεμίας καὶ πρὸς τῇ πόλει οὐδεμίαν ποιούμενοι ἀπόβασιν.

9. Pro αἰ, quod nihili est, ED. P. conii. αἰρούονται. 12. Ταραντίνων legebatur; ED. P. conii. Τάραντος.

fugitivis reversus, obsidebatur. Thomocastrii velut copiis omnibus circumfluentes, quod mare obtinerent, ubi imperatoriae triremes nullae erant, multo plus ceteris calcitrabant nec verbis saltem nudis obsessores dignabantur. Etenim cum magnus domesticus per dies duos et vicos ab adventu suo ad eos quotidie mitteret et causam exquireret, cur adeo nullam cum imperatore compositionem paterentur et quidvis quam ei parere mallerent, nihil responsi dabant: simul quia non utrimque, terra marique, oppugnabantur: simul quia Tarento auxilium exspectabant, quod, Romanis perterritis, obsidione eos liberaret. Post secundum autem et vicesimum diem Tarento venerunt exspectatae triremes decem et tres aliae, quarum singulae quinquaginta remis agebantur. Earum conspectu obsessi plurimum exhilarati, diem festum agebant ac de muro divinas laudes, ut iam malis defuncti, concinebant: qui tamen nihilo magis minoribus erant in malis. Magnus siquidem domesticus, etsi propter mare castra posuisset, nec tantillum se commovit obsidionemque perpetuavit. Tarentini stantes in ancoris, ad terram ut hostilem naves appellere ac prope urbem descendere non audebant. Tertio post die suspicā-

εἰς τρίτην δὲ ἡμέραν ὕστερον ὁ μέγας δομέστικος ὑποπεύ-Α. C. 1339
 σας τοῖς ἐν Θωμοκάστρῳ τὸ φρονημα ὑπενδοῦναι, ἐπεὶ οὐδὲν
 ἀπώνατο τῆς βοηθείας Ταραντίνων, προσῆγεν αὐτοῖς τοὺς
 λόγους προσπέμπων τοὺς διαλεξομένους. ἔφρασκε τε θαυμάζειν P. 320

5 μάλιστα αὐτῶν, ὅτι συνετοί τε ὄντες καὶ πράγμασιν εἰδότες
 χρῆσθαι, ὡς περὶ αὐτῶν ἀκούειν ἔξοστιν, (ὀλίγους γὰρ αὐ-
 τῶν ἑωρακένας κατὰ τὴν πρῶην τὴν ἔφοδον,) νῦν οὐ προσή-
 κοντα ποιοῦσιν ἑαυτοῖς, οὐδ' ἔξ ὧν μάλιστα ἂν ἀπολούοντο
 αἰτίας. αὐτοῦ γὰρ δὴ ἐπὶ πέντε καὶ εἴκοσιν ἡμέραις περι-
 10 καθημένον καὶ τὴν αἰτίαν ἐθέλοντος μαθεῖν, ἧς ἔνεκα αὐτοῖς
 τὸ ὑπὸ βασιλεῖ τετάχθαι νομίζεται τῶν πάνν ἀδυνάτων, μήτε
 παρέχεσθαι ἀπολογία μνηδεμίαν, μήτε ἔξ ὧν πρᾶττουσιν
 ὑποψίαν ἐνδιδόναι, ὡς σωφρόνων ἀνθρώπων χρῶνται λογι-
 σμοῖς, ὅφ' ὧν ἢ ἡμᾶς κακώσουσι τοὺς πολεμίους ἢ σφίσι.
 15 αὐτοῖς πορίσονται τινα ἀπαλλαγὴν τῶν ἀλγεινῶν. ἀλλὰ ταῦ-Β
 τὸν πάσχειν οἷον τοὺς πολυπόδας φασιν, οἱ ἐπειδὰν ἐξέλκων-
 ται τῆς θαλάμης, ἂν συμβαίῃ τινὸς ἐπιλαβέσθαι, οὐ ραδίως
 μεθιᾶσιν, ἄχρις ἂν ἢ ἐπιλείψωσί τι ἑαυτῶν, ἢ παρασπάσωνται
 τῶν ἡμμένων. τοιοῦτον δὴ τι συμβαίνειν καὶ περὶ αὐτούς.
 20 ἀπαῖξ γὰρ ὡς οὐ βασιλεῖ προσθήσονται εἰπόντες, τοῖς αὐτοῖς
 λόγοις χρῶνται διηρηκῶς καὶ οὐδεμίαν ἐπιδέχονται μεταβο-
 λήν. καίτοι εἰ μὲν περὶ ἀκινήτων πραγμάτων ἦσαν τοὺς λό-
 γους ἔσκεμμένοι, εἶχεν ἂν τινα λόγον ἐμμένειν τοῖς βεβουλεν-

17. θαλάσσης ed. V. vitiose. Respicit Hom. Od. V, 432. 18.
 παρασπάσων legebatur, unde ED. P. conii. παρασπάσωσι.

tus magnus domesticus, Thomocastriis spiritus paulatim comprimi, quandoquidem Tarentino subsidio non fruerentur; per internuntium eos in hanc sententiam verbis est aggressus. Se illos non posse satis admirari, quod cum viri prudentes ac rerum usu triti sint, ut quidem fama praedicentur, (nam adhuc recenti adventu suo paucos eorum vidisse,) nunc existimationi suae minime servire ac neutiquam ea facere, unde se omni crimine prorsus liberent. Ipso enim circiter quinque et viginti dies ad muros sedente et avente causam noscere, ob quam subesse imperatori prorsus intolerabile videatur, eos nihil plane respondere: neque ex his, quae faciant, suspicionem afferre, quasi aut hostibus incommodum aut sibimet ipsis molestiarum vacuitatem prudenter meditentur: sed idem illis, quod polyphis accidere, qui egressi e latibulo, si quid apprehenderint, non facile dimittunt, donec aut per se aut vi abstracti, quod constrinxerant; dimiserint. Sic ipsos, cum semel imperatorem se nolle principem agnoscere testati sint, idem semper et prae fracte testari. Quamquam si de rebus immutabilibus ita meditato loquerentur, haberent rationem aliquam, cur in iis perseverarent, quae a principio sta-

A.C. 1339 μένοις ἐξ ἀρχῆς· νῦν δ' ἐξεσι συνορᾶν, ὡς οὐδ' ἐπὶ μιᾷ ἡμέρᾳ τῶν αὐτῶν μενόντων, ἀλλὰ ποικίλας δεχομένων τὰς μεταβολὰς, ποιοῦνται. ὥστε ἐχρῆν αὐτοῖς καὶ τοὺς περὶ ἐκείνων λόγους ὁμοίως τοῖς πράγμασι μεταρμόζεσθαι πρὸς τὸ λυσιτελοῦν. παρήγει τε αὐτοῖς τῶν συνετωτέρων παρ' αὐτοῖς τινὰ πέμψαι πρὸς αὐτὸν, ὥστε ἂν αὐτοῖς οἴεται λυσιτελοῦντα ὑποθέσθαι. κὰν μὲν καὶ αὐτῷ συμφέροντα δοκῆ· εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' αὐτοῖς γε ἐξεῖναι πάλιν ἂν ὀνήσειν οἴεται ἐλέσθαι. Τοιούτους μὲν ὥσπερ δι' ἀκροβολισμῶν πρὸς ἐκείνους ἐποίησατο τοὺς λόγους· ἐκείνοι δὲ ἀποκρινάμενοι ὡς εἰ δοκεῖ αὐτοῖς συμβουλευσαμένοις, πέμπουσι τινὰ εἰς τὴν ὑστεραίαν, πέμπουσι Ριτζάρδον τὸν Νικηφόρου παιδαγωγὸν ἐπιφανέστερον τε καὶ συνετώτερον τῶν ἄλλων ὄντα. καταστάντων δὲ εἰς λόγους, τοιαῦτα πρὸς αὐτὸν ὁ μέγας δομέστικος διειλέχθη· „οὐδένα οἴομαι τῶν πάντων, εἰ μὴ παντάπασι ἀπεστέ-
 15 ρηται φρενῶν, μὴ πρὸς τι τέλος ἀποβλέποντα ὀφωδήποτε ἐπιχειρεῖν. διὸ τὴν τε ἀποστασίαν πρῶτον καὶ τὴν ἐπὶ τῇ πολιτορχίᾳ νῦν δοκοῦσαν μεγαλοψυχίαν οὐκ ἄλλον του ἔνεκα ἐλέσθαι ὑμᾶς νομίζω ἢ ὥστε Νικηφόρῳ τῷ τοῦ δεσπότητος παιδί εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ὑμῖν αὐτοῖς εἰς εὐπραγίαν ὠφέλειάν τινα ἐργά-
 20 σασθαι. σκεψώμεθα δὴ ἐπ' ἀμφοτέρων· κὰν μὲν τινα ἐκ τῶν εἰργασμένων ἢ ἐξ ὧν αὐτοὶ ἐλπίζετε δυνώμεθα εὐρεῖν, ταῦτα πράττειν ἐξ ὧν ἂν εἰς πέρας ἔλθοι τὰ βεβουλευμένα· ἂν δ' P. 321 ἐναντίως ἔχοντα ἢ αὐτοὶ ὑπονοήτε, μὴ μόνον μὴ ἀφίστασθαι

tuisent. Nunc palam esse, eos de iis loqui, quae nec unum diem sunt eadem, sed varie commutantur. Quare et verba cum rebus ad eorum utilitatem oportuisse congruere: admonebatque, ut e prudentioribus aliquem mitterent, quem, quid ipsis expediret, docere posset. Et si quidem is sibi assentiretur, bene: sin autem, rursus eis integrum fore, ea persequi, quae profectura ducerent. Sic ille verbis quodammodo cum ipsis velitabatur. Qui cum respondissent, missuros aliquem, si concilio placuisset, postridie Richardum, Nicephori paedagogum, ceteris nobiliorem ac prudentiorem mittunt. Congressus cum eo magnus domesticus, sic ait: Neminem ego mortalium, nisi a mente desertissimum, non ad finem aliquem in quibuscumque actionibus suis respicere iudico. Quod igitur primum fidem prodidistis et nunc in obsidione istam animi, quae videtur, altitudinem adhibetis, non alia de causa id facere vos autumo, quam ut Nicephoro despotae filio ad principatum et vobis ipsis aliquid ad felicitatem adiumenti afferatis. Ergo age, utrumque consideremus: ita, ut siquidem ex iis quae facta sunt, aut ex iis quae speratis, invenerimus quippiam, quo consulta vestra finem suum sortiantur, id ne omittatis: sin contra invenerimus, quam vos suspicamini, ut

τῶν μὴ ὀρθῶς ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ ἐμοὶ πείθεσθαι παραινοῦντι Δ. C. 1339
 τὰ συνοίσοντα. ὑμεῖς τοίνυν βασιλέως ἀποστάντες οὐδὲν εἰς
 ὑμᾶς ἀγνωμονήσαντος, προσεχωρήσατε τοῖς Ταραντίνοις οὐχ
 ἀπλῶς οὐδὲ ἀλόγως, ἀλλ' οἰόμενοι τῇ ἐκείνων συμμαχίᾳ Ἀκαρ-
 5 ναϊαν δυνήσεσθαι ὑπάγειν ἑαυτοῖς. τοῦτο δὲ οὐδὲ ὀλίγου
 δεῖ τοῦ εἶναι δυνατόν. αὐτοὶ γὰρ ἀφ' ἑαυτῶν ἰδίᾳ κινούμενοι V. 257
 πλεονεξία πολλάκις Ἀκαρναῖσι στρατιῶ μεγάλῳ ἐπεστράτευσαν
 καὶ τὴν χώραν ἐκάκωσαν ὅσα μάλιστα ἐξῆν· πόλειος δὲ οὐ-
 10 δεμιάς ἠδυνήθησαν κύριοι γενέσθαι, οὔτε ὄπλοις βιασάμενοι
 οὔτε πολιορκία ἀναγκάσαντες ὁμολογίᾳ παραδοῦναι, ἀλλ' ἀνε- B
 χώρησαν ὧν ἦγον ἀποβαλόντες οὐκ ὀλίγους, πλὴν εἰ μὴ ὧν
 αὐτοῖς ἐκόντες οἱ Ἀκαρνανίας ἄρχοντες παρεχώρησαν, Βον-
 15 τίτζης καὶ Ναυπάκτιον καὶ Βοθρεντοῦ, ὥστε ἔχειν αὐτοὺς
 συμμάχους πρὸς τὸν πρὸς βασιλέα Ῥωμαίων πόλεμον. οἱ οὖν
 Ἀκαρναῖσι μόνοις πολεμοῦντες οὐδὲν ἠδυνήθησαν ἀνίσαι
 πλέον, τίς ἐλπίς περιγενέσθαι νῦν καὶ βασιλέως παρόντος
 ἅμα στρατιᾷ, ὃς πρότερόν τε καὶ νῦν ῥᾶον ἐξαρκεῖ Ἀκαρ-
 20 ναῖσιν ὁμοῦ καὶ Ταραντίνοις πολεμεῖν; οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ ὑμῖν
 ἐλπίς Ἀκαρνανῶν τινὰς συναποστῆναι· καὶ οἱ γὰρ πρότερον
 Ῥῶγιοι καὶ Ἀρταῖοι συναπέστησαν, καλῶς περὶ σφῶν αὐτῶν C
 βουλευσάμενοι τὰ δέοντα, βασιλεῖ τὰς πόλεις παραδόντες
 προσεχώρησαν καὶ σφίσι τε αὐτοῖς αἴτιοι ἐγένοντο εὐπραγίας.
 πολλῶν γὰρ ἐπέτυχον τῶν βασιλέως εὐεργεσιῶν καὶ τοῖς πο-
 λίταις τοῖς αὐτῶν. ὡς μὲν οὖν εἰ καὶ ἤξουσι Ταραντίνοι,

non solum, quod verum et rectum non est deseratis, sed et mihi bene consulenti obtemperandum existimetis. Vos itaque nullo imperatoris peccato offensi, ad Tarentinos transfugistis: nec id simpliciter et inconsulto, sed rati illorum opibus Acarnania potituros. Hoc autem quantum ab effectu abest? Ipsi enim sua privatim cupiditate et avaritia impulsī, saepius in Acarnanas cum magno profecti exercitu, regionem quidem populationibus et maleficiis infestam habuerunt, urbem tamen nullam nec armis expugnando ceperunt, nec obsidendo ad deditionem coegerunt, sed copiis non parum imminutis, remearunt: paucas nempe Bontitzen, Naupactum et Bothrentum excipio, quibus Acarnaniae principes, ut eos belli contra imperatorem socios haberent, cesserunt. Qui igitur cum Acarnanibus solis bello contententes, nihil egerunt, quae spes superaturos nunc praesentem imperatorem cum exercitu, qui et alias potuit et nunc facilius potest cum Acarnanibus et Tarentinis simul bellum gerere? At neque vobis sperare licet, Acarnanum aliquos vestro exemplo defecturos. Nam qui prius vobiscum defecerant Rhogii et Artaei, rebus suis probe consulentes, imperatori se addixerunt multaue sibi ac civibus suis ab eo dona consecuti, felicem statum invene-

A.C. 1339 ὀλίγα ἢ οὐδὲν λυσιτελήσουσιν ὑμῖν, δέδεικται ἡμῖν· ὅτι δὲ οὐδὲ ἤξουσι τὴν ἀρχὴν, αὐτόθεν ἤδη πειράσομαι κατάδηλον ποιεῖν. πᾶς γὰρ ὄστισοῦν ἰδίων ἔνεκα ἐγκλημάτων ἢ ἑτέροις συμμαχῶν ἀπτόμενος πολέμου, ἐν ἀρχαῖς μὲν μάλιστα καὶ χρήμασι καὶ ὕλοις ἐρῶόμενος ἔχεται προθύμως· ἐὰν δὲ ἅπαξ καὶ δις ἐπιχειρήσας σφαλῆ, ἀμβλύνεται. προηκίπισσα Διοιγαροῦν, ὡς αὐτοὶ τε οἴεσθε καὶ ἡμεῖς οὐκ ἂν ἔξαρνοι γενοίμεθα, προθύμως τοῦ ὑπὲρ ὑμῶν πολέμου ἀπτομένη ἐν ἐνιαυτῷ μάλιστα, ᾧ πολεμεῖσθε ὑφ' ἡμῶν, παρασκευαζομένη, νῦν τὰς δέκα ταύτας πέπομφε τριήρεις, οἳ οὐχ ὅτιγε ὑμῖν, ἀλλ' οὐδὲ ἑαυτοῖς ἀμύνειν οἳοί τε εἰσιν. ἐμοῦ γὰρ παρὰ θάλασσαν ἔστρατοπεδευμένου, οὔτε ἀπέβησαν οὔτε ἀποβῆναι οἳοί τε εἰσιν, ἀλλ' ὀλίγον ἀπειόκασιν ἀψύχων. λείπεται δὴ οὖν κενᾶς χερσὶ πρὸς τὴν πέμψασαν ἐπανελθεῖν. ἐκείνη δὲ ὄρωσα ὡς οὐκ ὀλίγων τινῶν ἀναλωμάτων οὐδὲ φάυλης πραγματείας ὁ πρὸς βασιλέα δεῖται πόλεμος, ἀποσχῆσεται ἐπιχειροῦσα ἀδυνάτοις· ὑμῖν δὲ ἐρήμοις τῆς ἐκεῖθεν βοήθειας λειπομένοις

P. 322 οὐδὲν ἄλλο λείπεται ἢ σφᾶς αὐτοὺς ἐν ἀνδραπόδων μοίρᾳ παραδοῦναι ἐνδείᾳ πιεσθέντας καὶ δούλους καὶ ἀναστατούς γενέσθαι, ἢ πολιορκουμένους ἐνταῦθα ἀπολέσθαι πανδημεῖ ἐν φρουρίῳ πνιγροῦ καὶ πλήρει δυσωδίας κατακεκλεισμένους. ἔξεστιν οὖν συνορᾶν τὴν ὠφέλειαν, ἧς αὐτοὶ τε καὶ Νικηφό-

8. ὑμῶν ED. P. pro ἡμῶν.

runt. Tarentinos itaque, etiamsi venerint, parum aut nihil vobis operae navaturos demonstratum est: prorsus autem non venturos, inde conabor ostendere. Quicumque aut propter privatas offensiones aut ut socius bellum capessit, principio quidem, dum ab armis et pecunia est instructissimus, impigre opus invadit: si semel iterumque id frustra fecerit, languescit impetus. Princeps igitur Tarentina vestra opinione et vero etiam nostra, prompte pro vobis bellum capessens, uno hoc anno, quo a nobis oppugnaminī, comparatas triremes hasce misit: quae tantum abest, ut vos defendant, ut nec se ipsas queant defendere. Me enim iuxta mare castrametante, nec descenderunt classarii, nec quasi essent mortui descendere potuerunt. Reliquum est, ut vacuis manibus ad eam redeant, a qua missi sunt. Quae cum intelliget, bellum adversus imperatorem nec modicis sumptibus et magnis egere laboribus, de cetero quae effici non possunt, non tentabit. Vobis vero illo frustratis auxilio, aliud nihil restabit, quam ut vexati et rerum egestate oppressi, pro mancipiis vos tradatis, ac sedibus vestris profugi servitutem serviat, aut hic in oppidulo aestuoso ac foetoris pleno obsessi et conclusi, cum populo universo intereatis. Quamobrem hinc utilitatem, quam vobiscum despota vester ex hac defectione capturus sit, perspicere licet. Quod

ρος ὁ ὑμῶν δεσπότης ἀπολαύσεται ἐκ τῆς ἀποστασίας. εἰ δ' Ἀ. C. 1339
 ἄρα καὶ συγχωρήσασιν παρασκευῇ μεγάλῃ Ταραντίνους ἐκ
 τῆς οἰκείας ὀρηθέντας ἐνθάδε ἦκειν, ἄδηλον μὲν εἰ καὶ
 οὕτω δυνήσονται ἡμᾶς Ἀκαρνανίας ἐξελάσαι, οἱ οὐδὲ πρὸς
 5 μόνους Ἀκαρνανίας, καίτοι γε πολλάκις ἐπιχειρήσαντες, ἴσχυ-
 σαν χωρὶς ζημίας ἀπαλλάξαι πολεμοῦντες. εἰ δ' ἄρα καὶ B
 τοῦτο δοίημεν, τὸ ἡμῶν αὐτοὺς ὀφθέντας κρείττους παρα-
 στήσασθαι τὰς πόλεις, τότε γε ὑμῖν τὰ πράγματα οὐδεμιᾶς
 βέλτιον ἔξει δυσπραγίας. ἀνάγκη γὰρ ὑμᾶς αὐτοῖς δουλεύειν.
 10 οὐ γὰρ δήπου γε ἀνοηταίνουσι τοσοῦτον, ὥστε οὐ πολλάκις
 ἐπεθύμησαν, μετὰ τοὺς μεγάλους πόνους καὶ κινδύνους εἰ
 παρέσται, ἀνάγκης οὐδεμιᾶς παρουσίας ὑμῖν προσέσθαι. ὅποια
 δὲ ἢ Ταραντίνων καὶ τῶν ἄλλων Λατίνων δουλεία, αὐτοῖ
 ἴστε πείρα βέλτιον ἡμῶν. ὥστε εἴτε συμμαχήσουσιν ὑμῖν οἱ V. 258
 15 Ταραντῖνοι, εἴτε μὴ, εἴτε νικήσουσιν ἡμᾶς, εἴτε ἠττηθήσον-
 ται αὐτοῖ, οὐδὲν ὑμῖν ἐλλείπει τοῦ μὴ εἰς ἔσχατον κινδύνου
 ἀφικέσθαι. οὐ μὴν ἄλλ' οὐδὲ ἡμᾶς ὀλιγορήσαντας διὰ τὸν C
 χρόνον ἀποστήσεσθαι τῆς πολιορκίας οἴεσθαι, νοῦν ἐχόντων
 ἐστὶν ἀνθρώπων. οὐ γὰρ δὴ αὐτοῖ καθεδούμεθα μέχρι παν-
 20 τὸς ὑμᾶς πολιορκοῦντες. νῦν μὲν γὰρ βασιλεὺς οἰόμενος ἔξ
 αὐτῶν διδαχθέντας τῶν πραγμάτων, ὡς οὐ λυσιτελοῦντα
 ἐβουλευσασθε ὑμῖν αὐτοῖς, μεταγρόντες προσχωρήσετε αὐτῷ,
 αὐτός τε ἔτι περιμένει καὶ οὐδὲ τὰς κτήσεις ὑμῶν τὰς ἐν
 ταῖς ἄλλαις πόλεσι παρέσχετο ἑτέροις· ἂν δὲ ἀπογνῶ τὴν με-

si etiam concederemus, cum ingenti apparatu concitatos huc venire Tarentinos, incertum est, num et sic nos Acarnania queant depellere: qui nec a solis Acarnanibus, quamvis eos saepe aggressi, sine detrimento potuerunt discedere. Quod si et hoc daremus, illos nobis potentiores existimatos, urbes subacturos: nihilo minus tum quoque misera erit vestra et infelix conditio. Necessario enim illis servietis. Non enim profecto adeo insipientes sunt, ut quod saepe numero cupierunt, si id post magnos labores et pericula assequantur, citra ullam necessitatem vobis condonent. Quale autem et quam durum Tarentinorum aliorumque Latinorum imperium sit, vos experientia ipsa melius quam nos cognovistis. Quocirca sive adiuvabimini a Tarentinis, sive non: sive nos vicerint, sive a nobis vincuntur, nihil aberit, quominus in extremis malis versemini. Sed neque nos diuturnitate remissionis factos obsidionem soluturos arbitrari prudentis est hominis. Nos ipsi quidem non semper vobis assidebimus. Nunc enim imperator, arbitrans ipso eventu doctos, quam de vobismet male merueritis, mutata voluntate ad se accessuros, et ipse adhuc exspectat, et quas in aliis urbibus habetis facultates, nondum in alios dispertit. Si vos calculum reducturos de-

- A.C. 1339 ταμέλειαν ὑμῶν, οὐ μόνον τὰ ὑμέτερα κτήματα, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν ὑμῶν τοῖς δυνατωτάτοις Ἀκαρνανῶν παραδώ-
 D σει· οἱ κέρδους ἕνεκα ἰδίου καὶ ὑπὲρ δύναμιν πολεμήσουσιν ὑμῖν ὡς πολεμιωτάτοις καὶ ὀλίγην ἔχοντες ἐκ βασιλέως στρατι-
 ἂν, καὶ οὐκ ἀνήσουσι πολιορκοῦντες ἄχρις οὗ παραστησάμενοι 15
 αὐτοὺς τε καὶ γυναῖκας καὶ τέκνα, θήσουσιν ὑπεροχίους· βασι-
 λεὺς δὲ καὶ ἡμεῖς οἴκαδε ἀναχωρήσομεν· σκέψασθε οὖν οἱ κακῶν
 ὁ πρὸς βασιλέα πόλεμος ὑμῖν χωρήσει· ἐὰν δ' ἔμοι τὰ βελτίω
 παραινοῦντι πείθησθε καὶ ἑαυτοὺς βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν πα-
 ραδῶτε, πρῶτον μὲν, ὅπερ αὐτοὶ διὰ σπουδῆς ποιεῖσθε, τὸ 10
 Νικηφόρῳ τῷ ὑμῶν δεσπότη ὠφέλειάν τινα ἐξευρεῖν, ἐξέσται.
 Ἐγὼ γὰρ αὐτῷ τὴν ἐμὴν κατεγγυήσω θυγατέρα· ὅπερ ὅτι
 γε οὐδενὸς δεύτερον εἰς εὐτυχίας λόγον οὐδ' αὐτοὶ ἀγροεῖτε
 P. 323 δῆπου· ἐγὼ τε γὰρ ὡς υἱὸν ἐκθρέψω, καὶ βασιλεὺς τῆς εἰς
 ἐμὲ εὐνοίας ἕνεκα τιμαῖς τε καὶ πολλαῖς εὐεργεσίαις περιφανῆ 15
 παρὰ Ῥωμαίοις θήσει· ἔπειτα καὶ ἑαυτοῖς οὐκ ὀλίγων τινῶν
 ἀγαθῶν αἴτιοι γενήσεσθε· ἐνταῦθά τε γὰρ ὑμᾶς εὖ ποιήσει
 βασιλεὺς, οἷς εἴχετε πρότερον καὶ ἕτερα προσθεῖς· καὶ τῶν
 Νικηφόρῳ τῷ ὑμῶν δεσπότη ἀπονεμηθησομένων ἀπολαύσετε
 τὸ μέρος· πλείω μὲν οὖν οὐκέτι δεῖν οἴομαι συνείρειν· ἱκανὰ 20
 γὰρ παρ' εὖ φρονοῦσι καὶ τὰ εἰρημένα, ὅσων τε κακῶν ὑμῖν
 ὁ πόλεμος αἴτιος ἔσται καταμαθεῖν καὶ ὅσων ἀγαθῶν τὸ προσ-
 χωρῆσαι βασιλεῖ· ὑμῖν δὲ ἐξέσται διασκεψαμένοις, τῶν εἰ-

16. ὀλίγον legebatur.

speraverit, non vestras dumtaxat, sed et cognatorum vestrorum fortunas Acarnanum potentissimis gratis dabit. Qui sui quaestus cupidine commoti, vel ultra vires animosi et parvo ab imperatore accepto praesidio, ut perniciosissimos hostes vos oppugnabunt, nec obsidere cessabunt, quoad subactos cum coniugibus et liberis patria extorres reddiderint. Nos cum imperatore domum revertemur. Videte igitur, quibus casibus hoc bellum vos obiectabit. Si me meliora suadentem audieritis, vosque et urbem imperatori dedideritis, primum quidem, quod studetis, Nicephoro despotae vestro commo- dare licebit: ego enim filiam meam ei uxorem coniungam, quod in summa felicitate ponendum, nec vos nescitis. Praeterea, ut filium meum educabo: et imperator, qui mihi bene vult, mea causa honoribus ac beneficiis apud Romanos amplitudinem eius illustrabit. Adde quod et vobis non pauca hinc emolumenta parabit. Nam et hic opes vestras cumulabit imperator, et quae Nicephoro despotae vestro assignabuntur, ex iis fructum aliquem capietis. Plura acervanda dictis non censeo, cum ex his qui sapiunt possint intelligere, quantam vim malorum bellum, quantam vicissim bonorum copiam deditio allatura sit. Vos considerate et utrumvis eligitote, Ut absolvit

ρημένον προσθέσθαι ὀποτέροις." Τοιαῦτα διειλεγμένου τοῦ Α. C. 1339
 μεγάλου δομεστίκου, ὁ Ῥιτζάρδος τῶν μὲν Νικηφόρῳ συμ- B
 παρόντων ἄλλων ὠμολόγει καὶ αὐτὸς προέχειν· δεῖν δὲ ἔφα-
 σκε καὶ ἐκείνους περὶ τῶν εἰρημένων πυθομένους, κοινῇ τῶν
 5πρακτέων τὴν ψῆφον ἐξαγαγεῖν. ἐπαινοῦντος δὲ καὶ τοῦ με-
 γάλου δομεστίκου, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πόλιν, ἐπαγγελιάμενος
 εἰς τὴν ὑστεραίαν ἦξειν ὡς λόγον ἀποδώσων. ἐκκλησίαν δὲ
 συναθροίσας ἐκ τῶν συνόντων, ἐβουλεύετο ἅμα αὐτοῖς εἰ δεοί
 βασιλεῖ σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν ἐγχειρίζειν. καὶ ἐδόκει
 10αἰριετέα εἶναι ἅ αὐτοῖς ὁ μέγας δομεστικός παρήνει. ἐπεὶ δὲ
 ἐδέδοκτο, εἰς τὴν ἐπιούσαν ὁ Ῥιτζάρδος αὐθις τῷ μεγάλῳ C
 δομεστικῷ προσελθὼν, ἐμαρτύρητο θεὸν, ὡς οὔτ' ἀπεχθῶς
 διακείμενοι πρὸς βασιλέα, οὔθ' ἑαυτοῖς τινα οἰόμενοι ὠφέ-
 λειαν ἐκ τῆς ἀποστασίας προξενήσειν, εἰλόμεθα ἀποστῆναι
 15βασιλέως· οἰόμενοι δὲ, ἂν αὐτοὶ πρῶτοι ἀποστῶμεν, καὶ τοὺς
 ἄλλους Ἀκαρνανὰς συνέψεσθαι ἡμῖν καὶ τὴν πατρῴαν ἀρχὴν
 Νικηφόρῳ ἀποδώσειν, ἐκόντες ὄντες εἰσῆχθημεν εἰς τοὺς κιν-
 δύνους, εὐκλειάν τε ἑαυτοῖς καὶ ὠφέλειαν τῷ ἡμετέρῳ δε-
 σπότη οἰόμενοι προξενήσειν. τῶν πραγμάτων δὲ ἀντεστραμ-
 20μένων, ἀπέβη τὰναντία ἢ αὐτοὶ προσεδοκῶμεν. νῦν οὖν καὶ
 ἡμῖν πολλὰ περὶ τῶν παρόντων διασκευαμένοις λυσιτελέστε-
 ρον οὐδὲν ἐν τῷ παρόντι οὔθ' ἡμῖν οὔτε Νικηφόρῳ ἢ ὧν D
 συνεβούλευσας αὐτὸς, εὐρέθη. οὗ δὲ ἕνεκα σφᾶς τε αὐτοὺς
 καὶ τὴν πόλιν διὰ σοῦ παραδιδούμεν βασιλεῖ· αὐτὸς δ' ἂν
 25εἰδείης ὅτῳ τρόπῳ βέλτιστα ἡμῖν τὰ πράγματα παρασκευά-

11. Pro αὐθις legebatur αὐτοῖς.

domesticus, Richardus inter familiares Nicephori primas tenere se, ipse quoque non negabat: tamen ad illos quoque referendum et communiter, quid agi conveniret, discernendum. Approbante magno domestico, die sequenti rediturum responsumque relaturum pollicitus, in urbem se recepit. Coacto e praesentibus conventu, quaerunt, eequid se et oppidum tradant: magnique domestici monitis obsequelam faciendam consensu firmant. Postridie rediens Richardus Deum testatur, ipsos neque odio imperatoris, neque sui quaestus causa eius fraenos excussisse: sed opinantes, si primi deficerent, reliquos Acarnanas secuturos et hoc modo paternum regnum Nicephoro restitutum iri, ultro se periculo involvisse, ut Nicephoro auxilio essent et sibi decus compararent. Rebus autem retro sublapsis, contra expectationem evenisse. Nunc ipsis quoque diligenter statum suum contemplatis, nihil in praesens vel sibi vel Nicephoro repertum utilius, quam quod ipse susasset. Quapropter et se et urbem eos per manus eius imperatori tradere: nosse ipsum, quid

- A.C. 1339 σεις ἔχειν. Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν· ὁ μέγας δὲ δομέστι-
 V. 259 κος ἐπαινέσας τῆς μεταβολῆς αὐτοῦς καὶ ὧν ἐδέοντο ἐπιγ-
 γειλάμενος πράξειν αὐτοῖς παρὰ τῷ βασιλεῖ, ἐκέλευεν ἐλθόντα
 εἰς τὴν πόλιν καὶ Νικηφόρον καὶ τοὺς ἄλλους παραλαβόντα
 ἦκειν πρὸς αὐτόν. 5
- P. 324 λή. Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν ὑστεραίαν ἅμα καὶ Νικηφόρον ἄ-
 γοντες τὸν δούκαν εἰς τὸ στρατόπεδον παρῆσαν, καὶ τῶν Τα-
 Βραντίνων ἔτι παρόντων ταῖς ναυσὶ καὶ ὀρώντων τὰ πραιτό-
 μενα, Θωμοκάστρω μὲν ἐγκατέλιπε φρουρὰν τοῦ μὴ παρὰ
 τῶν Ταραντίνων τι ἀδικηθῆναι, τῆς στρατιᾶς ἀναχωροῦσης· 10
 αὐτὸς δὲ Νικηφόρον τὸν δούκαν ἅμα τοῖς ἄλλοις παραλαβὼν,
 ἐπανέξευξεν εἰς βασιλέα. βασιλεὺς δὲ ἀσμένως ἐδέξατο αὐ-
 τοὺς καὶ πολλαῖς ἡμείψατο εὐεργεσίαις· Νικηφόρον δὲ τὸν
 δούκαν τῷ τε τοῦ παννερσεβάστου τετίμηκεν ἀξιώματι καὶ
 πολλῆς ἡξίωσεν εὐμενείας καὶ οἰκειότητος τῆς πρὸς αὐτόν. 15
 διατρίψας δὲ ἐν Ἀκαρνανίᾳ ἕξ ἐκείνου ὑπὲρ εἴκοσιν ἡμέρας,
 καὶ ὅσα μάλιστα ἔδει πρὸς ἀσφάλειαν ταῖς πόλεσι καταστή-
 C σας, ἐπανέξευξεν εἰς Θεσσαλονίκην, χειμῶνος ἤδη ἀρχομένου,
 Νοεμβρίου μηνὸς ἐπισταμένον, καὶ διεχείμασεν ἐκεῖ. κατὰ
 δὲ τὸν αὐτὸν χειμῶνα καὶ οἱ Ματθαίου τοῦ Καντακουζηνοῦ, 20
 τοῦ μεγάλου δομεστικού πρώτου νόου, ἐτελοῦντο γάμοι ἐν
 Θεσσαλονίκῃ. ἔγχε γὰρ τὴν Δημητρίου τοῦ δεσπότη θυγα-
 τέρα, ὅς ἦν βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ πρώτου τῶν Παλαιο-
 λόγων παῖς. τελεσθέντων δὲ τῶν γάμων πολυτελεῶν τε καὶ
 A.C. 1340 περιφανεστάτων, ἐπεὶ καὶ ὁ χειμὼν ἤδη περὶ ἐκβολὰς ἦν, 25

rebus eorum quam optime faciat. Tum magnus domesticus illorum ad partes meliores conversionem laudavit, et quibus egerent, ab imperatore impetratum fidem dedit iussitque, ut in urbem regressus, cum Nicephoro et aliis ad se reverteretur.

38. Postquam die altero Nicephorum ducam secum adducentes in castris affuerunt, Tarentinis adhuc cum classe praesentibus et quae fierent aspicientibus, domesticus Thomocastri praesidiariam manum reliquit, ne quid, exercitu recedente, Tarentini per iniuriam molirentur: ipse cum Nicephoro duca aliisque ad imperatorem rediit. Quos ille accipit humaniter et muneribus multis honorat: Nicephorum Panhypersebasti dignitate condecorat praecipuaque benevolentia et familiaritate dignatur. Cumque in Acarnania dies adhuc plus vicenos mansisset, et quae ad urbes tutandas potissimum pertinebant, praescripsisset, hiemis initio, mense Novembri instante, Thessalonicam revertens, ibidem hiberna egit. Eadem Matthaei Cantacuzeni primogeniti magni domestici nuptiae cum filia Demetrii despotae, Andronici Palaeologi senioris filii, Thessalonicae sumptuosissime splendidissimeque peractae sunt: secundum quas hieme iam praeci-

παρεσκευάζετο βασιλεύς ὡς εἰς Βυζάντιον ἐπανήξων. μεταξὺ **A. C. 1340**
 δὲ παρασκευαζομένῳ καὶ ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκαυχος ἐκ
 Βυζαντίου ἦκεν. οὐ πολλὰς δὲ ὕστερον ἡμέραις τῇ μεγάλῃ
 δομestikῇ προσελθὼν, ἀνεμίμησκέ τε παλαιῶν εὐεργεσιῶν **D**
 5ῶν ὑπῆρξεν εἰς αὐτὸν καὶ νῦν ἐδεῖτο, τῶν μὲν ἐτησίων προσ-
 ὄδων, ἃς αὐτὸς καρποῦται, βασιλέως παρασχόντος, κληρονό-
 μους εἶναι παῖδας τοῦς αὐτοῦ· αὐτὸν δὲ ἀδείας τυχόντα ἐκ
 βασιλέως, φροντιστηρίῳ προσελθεῖν, πᾶσι τοῖς τοῦ βίου χαί-
 ρειν εἰπόντα, μίαν δὲ ποιοῦμενον φροντίδα τὸ τὴν ψυχὴν ἐκ
 10τῶν πολλῶν κηλίδων, ἃς αὐτῇ προσετρίψατο ἐκ τῶν πραγμά-
 των, ἐκκαθάραι. εἰς τοῦτο γὰρ ἐκ Βυζαντίου ἦκειν, οὐδεμίαν
 ἑτέραν τῆς ἐπιδημίας ἔχοντα αἰτίαν. ὁ μέγας μὲν οὖν δομέ-
 στικός οἰόμενος τὰ εἰρημένα εἶναι ἀληθῆ, αὐτὸς τε ἔφρασκεν
 οὐκ ἂν ἐνδώσειν, μήτε βασιλεῖ περὶ τούτου διαλέξασθαι. ὁ δὲ
 15αὐθις καὶ πολλάκις προσελθὼν, ἐδεῖτο περὶ τῶν αὐτῶν καὶ
 ὄρκους προσετίθει ὡς οὐ πλάττεται τὴν αἴτησιν, ἀλλὰ προὔρ-**P. 325**
 γου παντὸς αὐτῷ ἢ ἀναχώρησις τοῦ κόσμου καὶ ὡς οὐδ'
 ἂν εἴ τι γένοιτο μεταβάλοι τῆς προθέσεως. διὸ καὶ ταύτην
 ἰκέτευε τελευταίαν εὐεργεσίαν καταθεῖναι ἐπὶ πολλὰς ταῖς
 20πρότερον γεγενημέναις. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα μετὰ σπουδῆς ἐ-
 δεῖτο ὡς ἐδόκει. ὁ μέγας δὲ δομέστικός ἀλγῶν μὲν καὶ τὴν **V. 260**
 ψυχὴν δακνόμενος ἐπὶ τῇ τούτου ἀναχωρήσει, ὅμως δὲ ἀ-
 ναγκαίαν τὴν αἴτησιν ὄρων, ἀπήγγελλε βασιλεῖ ὅσα ὁ παρα-
 κοιμώμενος ἐδεῖτο. βασιλεύς δὲ ὑποπεύσας, ὑπερ ἦν, ὡς

9. εἰπόντα ed. V. recte pro ἀπόντα.

piti, dum se imperator ad reversionem Byzantium instruit, Apocau-
 chus cubiculo sacro praefectus inde veniens, paucis diebus magnam
 domesticum adit, quibus olim beneficiis ultro ab eo esset obligatus
 in memoriam redigit: rogat, ut filii sui redituum, quos in singulos
 annos caperet, imperatoris concessu heredes instituuntur, sibi au-
 tem eiusdem bona venia monasterium liceat ingredi, valedicentem
 rebus huius vitae omnibus et in una tantummodo solitudine ver-
 santem, quo pacto ex anima sua tot maculas quotidianis actionibus
 inustas eluat: et hanc unam causam perfectionis huius sibi extitisse.
 Magnus domesticus illum vera narrare opinatus, nec se id permis-
 surum, nec cum imperatore super ea re locuturum asseveravit. Apo-
 cauchus rursus ac saepius accedere, idem flagitare et iurare, se ex
 animo petere sibi que tam frugiferum nihil posse contingere, quam
 a mundo secedere: nec susceptam voluntatem depositurum, quo res
 cumque ceciderit. Orabat igitur suppliciter, ut ad multa in se be-
 nefacta hoc postremum adicere ne gravaretur. Itaque ille quidem
 serio videbatur hoc poscere. Magnus autem domesticus quia pe-
 titionem videbat momenti maximi, eam imperatori exponit, quem

A.G. 1340 οὐκ ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, ἀλλὰ τινος ἕνεκα αἰτίας πλάττεται
 Βέτερας, θανμάζειν ἔλεγε τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ, εἰ ταῦτα ὄν-
 τως οἶεται εἶναι ἀληθῆ. τοῦ δὲ διίσχυριζομένου, μὴ ἂν ἄλ-
 λως ἔχειν, „οὐκοῦν” αὐτῷ ἔφασκε „πείρας ἕνεκα φράσον ὡς
 βασιλεῖ μὲν οὐκ ἂν εἴη κατὰ γνώμην, ἀλλὰ καὶ ἄχθοιτο
 μᾶλλον, τοῦ βίου σου ἀναχωροῦντος. ὡς ἂν δὲ μὴ πράγμα-
 τος οὕτω καλοῦ καὶ θεοφιλοῦς κώλυμα αὐτὸς ὄφθεις δοκῆ
 βασκαίνειν τοῖς καλοῖς, ἐνδίδωσιν”. ὁ μέγας δὲ δομεστικός
 μὴ πείρας ἕνεκα τοιαῦτα λέγειν ἔφασκε δέον, ὡς οὐκ ἂν
 φθάνοι τὴν ἀπολογίαν εἰληφῶς, καὶ συνταξάμενος ἀναχωρή-10
 σει· ἀλλὰ μᾶλλον εἴ τι δέοιτο αὐτοῦ, κωλύειν. βασιλεὺς δὲ
 καὶ αὐθις ἔφασκε τὰ προειρημένα λέγειν πρὸς αὐτόν· καὶ
 C γὰρ ἀκούσεται τε τῶν λόγων καὶ μενεῖ ἐπὶ τοῖς πρότερον. ὁ
 μὲν οὖν ἐπειθετό τε βασιλεῖ καὶ παρακοιμωμένῳ ἐξήγγελλε
 τοὺς βασιλέως. ὁ δὲ μηδὲ ὄλους σχεδὸν ἀκοῦσαι ἀναμεί-15
 νας, οἶεσθαι ἔφασκε μάλιστα κατὰ γνώμην εἶναι βασιλεῖ
 τὴν ἐκείνου ἀναχώρησιν καὶ ὅλη προθέσει ἐπιτρέπειν· ἐ-
 πεί δὲ οὐ φίλον αὐτῷ, οὐδ’ αὐτόν ποιήσειν. ὁ μὲν οὖν
 ὡς ἐπὶ τοῖς πρότερον λεγομένοις ἐξηπατάτο συνειὶς, βασιλεῖ
 μετὰ παιδιᾶς προσελθὼν ἀπήγγελλεν ὅσα ὁ παρακοιμώμενος20
 ἀποκριθεῖη. βασιλεῖ δὲ διατριβὴν τε/οὐ μετρίαν παρέσχοντο
 οἱ λόγοι καὶ τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ παίζων ἔλεγεν, ὡς νῦν
 γοῦν ἂν πεισθεῖη, ὀξύτερόν τε νοεῖν ὄντα αὐτοῦ καὶ μᾶλλον
 D ἐκ τῶν λόγων εἰδόμενα καταστοχάζεσθαι γνώμας ἀνδρῶν. ὁ δ’

suspicio vera incessit, rem non ita se habere, sed alia quapiam de
 causa totum fingi. Proinde mirari se dixit magnum domesticum, si
 fidem possit tribuere. Quo asseverante, esse aliter non posse: Er-
 go tu, inquit, pericliteris velim eique dicas, non probaturum,
 sed moleste laturum potius imperatorem, si a vita communi se re-
 moverit. Verumtamen ne rem adeo honestam Deoque amabilem im-
 pediendo videatur ei bona invidere, non repugnaturum. Non opus
 est, excipit magnus domesticus, tentandi gratia haec ei dicere: simul
 enim responsum audiet, valedicet ac secedet: sed potius, si quid
 eo egeat, coepto prohibendum. Imperator iterato iubet eadem dici:
 nam audientem fore et in statu priore perstiturum. Paret domesti-
 cus: imperatoris responsum Apocaucho renuntiat. Qui nec totum
 quidem audire sustinens, putare se ait, secessum suum imperatori
 etiam atque etiam iucundum accidere eiusque facultatem libentissi-
 me concedere: quia vero ipsi domestico displiceret, non se facturum.
 Is verbis eius antea se circumscriptum fuisse intelligens, imperatori
 iocabundus, quid ille responderit narrat. Unde non medio-
 criter delectatus imperator, domestico per ludum, Saltem nunc cre-
 des, inquit, me solertiozem esse te magisque nosse, ex hominum

ἔφασκε, πάλαι τε πεπεῖσθαι οὐδὲ τοσοῦτον ὅσον λανθάνειν δια- A.C. 1340
 φέροντα, καὶ νῦν μάλιστα ὁμολογεῖν ὡς ἀπάσαις ψήφοις αὐ-
 τοῦ κρατεῖ πρὸς τὸ φρονεῖν. οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα πρὸς ἀλλή-
 λους διειλέχθησαν ἐν παιδιᾷ. Ἀπόκαυχος δὲ οὐ μετὰ πολλὰς
 5 ἡμέρας αὐτοῖς τῇ μεγάλῃ δημοσίῳ προσελθὼν, „τὸ μὲν ἀπο-
 στήναι” ἔφασκε „παντάπασι τοῦ κόσμου, καίτοι μάλιστα κατὰ
 γνώμην ὄν, οὐκ ἔξεγένετο. δεύτερον δὲ, ὃ φασιν, ἐπῆλθέ
 μοι πλοῦν, τὴν οὐσίαν τοῖς παισὶ διελομένῳ, τὴν διαφέρου-
 σαν ἐμοὶ τοῦ πλούτου μοῖραν εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πό-
 10 λεμον ἔξαναλωσαι. οἶσθα γὰρ ὡς ἤδη καὶ αὐτοὶ στόλοις ὄ- P. 326
 λους χρώμενοι, νήσους τε ἤδη ἐξηνδραποδίσαντο σχεδόν, καὶ
 πρὸς Θράκην περαιοῦμενοι καὶ τὴν ἄλλην Μακεδονίαν, οὐ
 μὴν ἀλλὰ καὶ Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον κακῶς ποιοῦσιν. εἰ
 οὖν σοὶ πρῶτον, ἔπειτα καὶ βασιλεῖ πυθομένῳ δόξειε λυσιτε-
 15 λεῖν καὶ παρὰ σοὶσθε Βυζαντίου τε καὶ τῶν νήσων τὴν ἀρ-
 χὴν καὶ χρήματα ἐκ τῶν κοινῶν ὅσα ἂν ὑμῖν βουλομένοις ἦ,
 στόλον ἔξαρτύσομαι αὐτοῖς, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων προσαναλώσας, καὶ
 πάσῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ πολεμήσω τοῖς βαρβάροις. οἶμαι
 δὲ Ῥωμαίοις τε ὠφέλειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν τὴν ναυτικὴν ταύτην
 20 προξενήσειν δύναμιν θαλασσοκρατοῦσαν καὶ ἀπειροῦσαν τοὺς B
 βαρβάρους τοῦ μὴ τὰς νήσους καὶ τὴν ἡπειρον κακορογεῖν·
 καὶ πρὸς τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς τὰ μέγιστα συμβα-
 λέσθαι, ἂν οἶονεὶ λύτρα τὰ χρήματα παρεχομένῳ ὑπὲρ τῶν

1. πεῖσθαι legebatur.

verbis eorum sensa conicere. Tum domesticus, et iam pridem cre-
 didisse, nec ita excellere ipsum iudicio, ut lateret: et nunc maxi-
 me confiteri, se ab eo intelligendi prudentia longe victum esse.
 Haec illi inter se iocantes. Apocaucho paucis diebus intericctis,
 denuo magnum domesticum conveniens, mundo penitus nuntium re-
 mittere non sibi licuisse dixit, quantumvis id ardentissime cupivisset:
 verum secundam, quod aiunt, navigationem sibi occurrere, ut
 divisim inter filios facultatibus, divitiarum sibi partem potiore[m] re-
 tineat, quam in bellum Persicum conferat. Scis enim, inquit, quo-
 modo plenis classibus insulas iam prope in servitutem redegerint:
 quomodo Thraciam et Macedoniam, eo traicientes, imo et Hella-
 dem ac Peloponnesum incursent. Quare si tibi primum, deinde im-
 peratori abs te persuaso conducere videbitur, ut Byzantii insularum-
 que praefectum me declaretis pecuniamque ex aerario, quantam vo-
 lueritis, subministretis, ego addens de meo, classem instruam omni-
 que diligentia et alacritate cum barbaris decertabo. Puto autem
 navalem istam expeditionem mare obtinentem barbarosque cocercentem,
 ne in insulas et continentem grassentur, cum Romanis non
 parum profuturam: tum ad animae meae salutem momentum prae-

A.C. 134ο μελλόντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀποκτίνυσθαι καὶ ἔξανδραποδίζεσθαι. ὡς οὖν εἷς τε τὸ κοινὸν Ῥωμαίων τῆς ἐκεῖθεν ὠφελείας διαβαινούσης καὶ ἰδίᾳ ἐμοὶ οὐκ ὀλίγης ἔσομένης εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς, δέομαι βασιλέως τε καὶ σοῦ, τὴν χάριν ταύτην παρασχεῖν". Ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἐαυτῷ τε

V. 261 καὶ τῷ κοινῷ λυσιτελοῦντα οἰόμενος παρακοιμώμενον αἰτεῖν, αὐτὸς τε ἐπέθτετο καὶ ἐπηγγέλματο ποιήσῃν, καὶ βασιλεὶ ἀ-
C πῆγγελλε προσελθὼν, ἅμα καὶ ἐνάγων πρὸς τὸ δεῖν τὴν ἄξιω-
σιν αὐτοῦ λυσιτελοῦσαν πράττειν τῷ κοινῷ. βασιλεὺς δὲ εἰ
σπουδάζων ταῦτα καὶ μὴ εἰρωνευόμενος λέγει ἐπνυθάνετο· ὡς 10
δ' ἤκουεν, οὐκ ἐν παρέργῳ, ἀλλὰ μετὰ σπουδῆς λέγειν, θαν-
μάξειν ἔφασκεν αὐτοῦ πολλὰ, εἰ πρὸς τοιαύτην ἐπιχείρησιν
ἀξιόχρεων ᾗθήθη ἔσσεσθαι Ἀπόκανχον. εἰ μὲν γὰρ οἰόμενος
σοὶ φίλον εἶναι ταύτην ἐβουλεύσω αὐτῷ τὴν χάριν καταθεῖναι,
ἴσθι σεαυτὸν ἔξαπατῶν· οὐδὲν γὰρ ἦττον ἐγὼ σοὶ πολέμιος, 15
ἢ ἐκεῖνος φίλος· εἰ δὲ ὡς τῷ κοινῷ λυσιτελήσουσα τὸν κατὰ
Περσῶν πόλεμον ἐγχειρίζῃν παραινεῖς, ἔτι μᾶλλον θανμά-
D ζειν, ὅθεν ὀρμώμενος αὐτὸς τε ἐπέσθης καὶ ἐμοὶ προείλου
τὰ ἴσα συμβουλεύειν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ παρὰ πάντα τὸν βίον
οὔτε κατεπράξατό τι στρατιώτῃ πρόπον, οὔτε ἐμέλλησεν, 20
ἀλλὰ φόρων τε εἰσπράξεις δημοσίων καὶ χρημάτων καὶ προσό-
δων διοικήσεις φίλοι, αἷς ἐγγεγηρακῶς, εἰκότως ἐν τοῖς τοι-

2. Post ἔξανδραποδίζεσθαι excidit ἐξέσται. 7. αὐτόν legebatur.

cipium allaturam, si mihi argentum meum ad futura tamquam ly-
trum peccatorum impendenti, a barbaris aut captivum abduci aut
interfici contigerit. Quando igitur ad commune Romanorum et ad
me seorsum, ad salutem animae non parva ex hoc redundatura est
utilitas, imperatorem et te rogo, uti hoc apud me beneficium
ponere velit. Magni domesticus Apocauchum sibi et reipub-
licae commoda petere iudicans, assensus et facturum spon-
dit: reque ad imperatorem relata, eum ad petitioni huic, ve-
luti reipublicae salutari, obsequendum impellere institit. Impe-
rator, num ex animo ista citraque dissimulationem dicat scisci-
tatur: audiensque non quasi aliud agentem, sed dedita opera dixisse:
Equidem te impense miror, inquit, cum ad huiusmodi conatus A-
pocauchum idoneum censuisti. Si enim arbitratus esse amicum tibi,
hoc in eum collocare meritum voluisti, crede mihi, tute tibi met il-
ludis. Tam enim ego tibi inimicus atque hostis, quam ille amicus.
Si autem bellum ei contra Persas aggrediendum suades, amplius mi-
ror, undenam tu persuasus, idem mihi persuadere nitare. Nunquam
hic homo, nunquam in omni vita sua militare aliquod facinus edidit
neque edet: sed tributorum publicaeque pecuniae et reddituum co-
actiones procurationesque eum delectant: in quo munere quoniam

ούτοις ἐμπειρίαν ἐκτήσατο πολλήν. τὰς δὲ τοιαύτας πρᾶ-^{A.C. 1340}
 ξεις καὶ τὰς ναυμαχίας ἀνδρὸς δεῖσθαι μάλιστα τοῖς ὄπλοις ἐν-
 τραφέντος καὶ σαφεῖς τὰς ἀποδείξεις ἐν πολλοῖς παρεσχημένου
 τῆς τε τόλμης καὶ τῆς ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὰς μάχας. Ὁ δ' ἔφα-
 5 σκε τὰ ἴσα μὲν καὶ αὐτὸς εἰδέναι περὶ παρακοιμωμένου. οὔτε γὰρ
 ἑαυτὸν ἤσκει παρὰ τὸν βίον ἐν τοῖς προσήκουσιν ἔργοις στρατιώτη,
 οὔτε ἀπόδειξιν τινα παρέσχετο οὐδεμίαν οὔτε τόλμης οὔτε ἐμ-^{P. 327}
 πειρίας· ὅθεν οὐδὲ οἷα ἀξιόχρεων πρὸς στρατηγίας τὸν κατὰ
 Περσῶν πόλεμον αὐτῷ ἐγχειρίζειν παραινεῖν. ἀλλ' εἰδὼς μάλι-
 10 οστα τοὺς Πέρσας πεζομαχίας μὲν καὶ ἵππομαχίας ἐμπειροτά-
 τους καὶ δεινοῦ δεομένους τοῦ ἀντιστησομένου στρατηγοῦ, ἐν
 ναυμαχίαις δὲ ἀτολμοτάτους δι' ἀπειρίαν καὶ ῥαδίους τῷ προσ-
 τυχόντι παντὶ ἠτιᾶσθαι, ἄλλως τε καὶ τριήρεσι ταῖς ἡμετέ-
 ραις πολλοὺς παρεσομένους ἐμπειροτάτους καὶ ναυμαχιῶν καὶ
 15 πεζομαχιῶν, οἷς χρήσεται παρακοιμώμενος διδασκάλοις πρὸς
 τὸν πόλεμον, αὐτὸς τε ᾗθησεν μὴ δεῖν ἀμβλύνειν τὴν προθυμί-
 αν αὐτοῦ τὴν περὶ τὰ καλὰ καὶ σοῦ ἤκω δεησόμενος τὴν στρα-^B
 τηγίαν ἐπιτρέπειν. ἴσως γὰρ ἢ προθυμία τῇ ἀτολμῇ καὶ ἀ-
 πειρία ἀντιῶχος ὄφθεισα, χρήσιμον πρὸς τι τῶν δεόντων
 20 ἀποδείξει. πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς „ὄρω μὲν σε” εἶπε „μά-
 λιστα προθυμούμενον Ἀποκαύχω τῶν τριήρεων ἐγχειρίζειν
 τὴν ἀρχήν, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ πολὺν περὶ αὐτοῦ βούλομαι
 ποιεῖσθαι λόγον, ἀλλ' ὃ προεῖλον πρᾶττε. εὐχομαι δὲ μὴ καὶ
 τοῖς τοιούτοις αὐτὸς φανεῖσθαι ἀληθεύων.” Τοιαῦτα πρὸς

consenuit, iure multam experientiam est adeptus. Haec autem ne-
 gotia et praelia maritima virum quaerunt maxime, qui militiam a
 puero toleraverit claraque fortitudinis et bellicae exercitationis do-
 cumenta saepe dederit. Tum ille, se quoque haud nescire, Apocau-
 chum, quamdiu adhuc vixerit, in nullo opere militari versatum, ne-
 que ullum vel generosi animi vel usus bellici specimen prodidisse.
 Quocirca non se auctorem esse, ut tamquam accommodato duci bel-
 lum Persicum mandetur: sed cum videat Persas pedestri equestrique
 pugna valere plurimum, quibus dux bene peritus opponi debeat,
 navali autem conflictu eosdem propter insolentiam timidissimos faci-
 leque a quovis obvio superari: adhaec in Romanis triremibus fore
 navalis et terrestri praelii scientissimos, quos ille magistros capere
 poterit, ideo se existimasse, eius ad res praeclaras impetum retundi
 non oportere: et ut navalis exercitus imperator fiat, rogatum venisse.
 Forsitan enim ardorem eius timiditatem pristinam et inscitiam com-
 pensaturum, et alicui rei agundae aptum atque utilem redditurum.
 Rursum imperator, Quia te ad triremium praefecturam Apocaucho
 mandandam mire propensum cerno, plura non dicam: tu quod de-
 liberatum habes, facias licet. Utinam falsus vates reperiar. Post

- Α. C. 1340 ἀλλήλους αὐτῶν διειλεγμένων, ἐπεὶ ἐδέδοκτο παρακοιμωμένῳ Βυζαντίου καὶ τῶν νήσων ἐπιτρέπειν τὴν ἀρχὴν ἅμα τοῖς ἐκ τούτων ἐτησίοις φόροις, γράμματα ἐγράφετο βασιλικά, ἀρχοντα ὑποδεικνύντα παρακοιμώμενον τοῦ στόλου τοῦ κατὰ C Περσῶν, καὶ ἀπὸ τῶν δημοσίων κελεύοντα λαμβάνειν χρυσίου μυριάδας δέκα ὥστε ἔχειν ἕκ τε τούτων καὶ ἀπὸ τῶν ἰδίων, ὡς] ὑπέσχετο, τριήρεις τε παρασκευάζειν καὶ τὸ μισθοφορικὸν τρέφειν τὸ ἐν ταύταις. ἐπεὶ δὲ τὰ τε γράμματα εἰλήφει καὶ τὴν ἀρχὴν ἐνεχειρίσθη, πρὸς Βυζάντιον ἐλθὼν, τὰ μὲν βασιλικά γράμματα οὐ παρέσχετο ἀναγινώσκεισθαι ἐπ' 10 ἐκκλησίας, ὡς ἂν εἶδεεν πάντες ὡς τῆς περὶ αὐτοὺς εὐνοίας εἴη καὶ κηδεμονίας βασιλέως ὁ στόλος ἔργον ἕκ τε τῶν βασιλικῶν χρημάτων ἢ δαπάνῃ, ἵνα καὶ ἡ εὐφημία τῶν πολλῶν καὶ ὁ ἔπαινος πρὸς βασιλέα ᾗ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀφανεία πα- D ρεδίδου· αὐτὸς δὲ τὰ μὲν βασιλικά χρήματα παρὰ τῶν τὰ 15
- V. 262 δημόσια πραττόντων λαμβάνων κρύφα, οἴκοθεν δὲ ἀναφανδὸν μεταπεμπόμενος, ἐπλήρου τὰς τριήρεις. ἐξ ὧν αὐτὸς μὲν ἐθροῦτο τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ πλήθους, καὶ πολὺς ἦν ἀδόμμενος παρὰ πᾶσιν ὡς τῶν οἰκείων οὐ φειδόμενος οὔτε χρημάτων οὔτε πόνων ὑπὲρ τῶν κοινῇ λυσιτελούντων. βασιλεῖ δὲ, 20 ὥσπερ εἶκός, προσετίβeto τὴν μέμψιν καὶ τὸν γογγυσμὸν τὸν παρὰ τῶν πολλῶν ὡς τῶν λυσιτελούντων ὑπηκόοις μηδεμίαν ποιουμένῳ πρόνοιαν. ὅμως δὲ πληρώσας τὰς τριήρεις περιέπλευσε τὰς νήσους μέχρι Χίου, καὶ ἐννέα ναυσὶ Περσικαῖς

colloquium istuc, ubi certum fuit, Apocaucho Byzantii insularumque praefecturam cum earum vectigalibus committere, instrumentum imperatoris nomine confectum est, quo ille classis contra Persas ductor designabatur et de aerario centum aureorum millia sumere iubebatur, ut hinc et ex propriis, quod pollicebatur, triremes compararet ac mercenariis militibus de victu provideret. His litteris acceptis et praefecturam consecutus, Byzantium venit: nec eas in conventu legendas exhibuit, ut omnes nossent, classem imperatoriae erga illos benevolentiae ac sollicitudinis opus esse, sumptumque de imperatoris pecunia suppeditari: quo proinde illum vulgus admurmurationibus et laudibus prosequeretur: sed eas quidem occultavit: ipse cum a quaestoribus clam pecuniam acciperet, domo sua manifeste aliam petebat et triremes instruebat: ac popularem auram captabat magnopereque celebrabatur ab omnibus, quod nec pecuniis suis nec laboribus adiuvandae reipublicae causa parceret. Contra imperatorem autem, ut erat consentaneum, apud plebem querelae murmuraeque excitabantur, ut qui subiectorum commoda nullo loco haberet. Apocauclus instructis triremibus insulas usque Chium circumnavigans, cum in novem Persicas naves incidisset, iis cum ipsis vectoribus

περιτυχῶν ἐκράτησεν αὐτάνδρων καὶ πάλιν ἀπέπλευσεν εἰς A. C. 1340
 Βυζάντιον. πυθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ὅσα αὐτῷ περὶ τὰ βα-
 σιλικὰ γράμματα κακουργηθεῖη, καὶ ὡς λόγους διαδοίη, μὴ
 βασιλέως, ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδίων εἶναι τὴν δαπάνην τῶν τριήρε- P. 328
 5ων, ὄργῃ τε ἐφέρετο πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν μέγαν δομέστι-
 κον, ὡς ὑπὲρ ἐκείνου πράττοντα αἰεὶ. „ὄρῳς” ἔφη „οἷα Ἀπό-
 καυχος τυρεῦει; ἐγὼ δὲ καίτοι πολλάκις ὀρμηθεὶς τὰ δέοντα
 ποιεῖν, σοῦ κωλύοντος, ἀπεσχόμην. νυνὶ δέ μοι δοκῶ μηδὲν
 ἐμποδῶν ἔσεσθαι ἂν αὐτὸς οἶομαι λυσιτελεῖν ποιεῖν.” βασι-
 10λεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν ὀργιζόμενος. ὁ δ' ἑαυτῷ συνει-
 δῶς μάλιστα αἰτίῳ τῶν παρόντων ὄντι, (αὐτὸς γὰρ παρέσχετο
 Ἀποκαύχῳ τὴν ἀρχὴν, βασιλέως ἀντιλέγοντος,) σιωπῇ παρῆλ-
 θε μηδὲν ἀποκριθεὶς. βασιλεὺς δὲ ἄχρι ἤρως ἀρχομένου δια- A. C. 1341
 15τρύψας ἐν Θεσσαλονίῃ, ἄρας ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Διδυμότει- B
 5χον καὶ μετὰ μικρὸν ἐγένετο ἐν Βυζαντίῳ. ἐνδιατρίψας δὲ
 καὶ Βυζαντίοις χρόνον τινὰ οὐχὶ συχρὸν, ἔμελλεν αὐθις εἰς
 Θράκην ἐξελθὼν πόλιν παλαιὰν κατεσκαμμένην, ἧς φασιν
 Ἀρκαδίον εἶναι οἰκιστὴν τὸν Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ἔξ οὔ
 καὶ τὴν προσηγορίαν ἔλαχεν, Ἀρκαδίου προσαγορευομένη πό-
 20λις, αὐθις ἀνοικοδομεῖν, ἔστιν οὗ καὶ ἄχρι νῦν περιωζομέ-
 νων τῶν τειχῶν, ἀγασθεὶς τοῦ τόπου τὴν εὐφυΐαν. ἦν γὰρ
 καὶ περὶ τὰς οἰκοδομὰς φιλότιμος ὁ βασιλεὺς, οὐ μόνον χρεΐ-
 ας ἕνεκα, ἀλλὰ καὶ ψυχαγωγίας ὧν ἔτοιμος ἀναλοῦν. περὶ

3. λόγου legebatur.

potitus, Byzantium relegit. Imperator, ut eius in litteris supprimendis nequitiam, et quomodo in vulgum voces sparsisset, non imperatoris, sed suam esse pecuniam, quae in triremes impenderetur, rescivit, in hominem excandescens, magnum domesticum, ut eius perpetuum factorem, his verbis compellat: Sentin' quid Apocauchus struat? Ego vero tametsi frequens quod erat mearum partium volui, abs te impeditus omisi. Nunc mihi ad ea quae e republica fore iudico facienda, nihil erit impedimento. Haec ille irarum plenus. Domesticus sibi conscius ut auctori huius tragoediae (ipse namque, imperatore nolente, praefectura illum auxerat) cum silentio discessit. Imperator usque ad vernam tempestatem Thessalonicae moratus, inde Didymotichum et paulo post Byzantium se contulit, ubi cum haud diu mansisset; rursum in Thraciam erat egressurus, ut antiquam urbem iam eversam, alicubi muris usque hodie adhuc integris (cuius Arcadium Theodosii magni filium conditorem ferunt, a quo et nomen invenit, Arcadiopolis dicta) reaedificaret, loci natura delectatus videlicet. Erat siquidem imperator etiam aedificationum percupidus paratusque non necessitatis modo, sed et voluptatis causa in aedificia sumptus impendere. Certe prope Thessalonicam a fun-

A. C. 1341 μὲν γὰρ Θεσσαλονίκην οὐπω πρότερον ὄν τὸ Γυναικόκαστρον
 Προσαγορευόμενον ἐτείχισε, καὶ πύργον ἐπιστήσας μεγέθει
 τε μέγιστον καὶ καρτερώτατον ἀντισχεῖν πρὸς πολεμίων μη-
 χανὰς· ὅθεν ἔλαχε καὶ τὴν προσηγορίαν, ὡς καὶ γυναικείας
 οὔσης φρουρᾶς, κρείττων ἐσόμενος παντοίας πολεμίων προσ-5
 βολῆς. καὶ περὶ Φερᾶς ἕτερον Σιδηρόκαστρον, καὶ αὐτὸ διὰ
 τῶν τειχῶν τὸ εὐπαγές καὶ λίαν ὄχυρόν ὠνομασμένον. Ἀμ-
 φίπολιν δὲ τὴν ἐν Στρυμόνι πόλιν Ἑλληνίδα παλαιὰν, ἐκ πολ-
 λῶν ἐτῶν κατεσκαμμένην αὖθις ἐτείχισεν ὁ βασιλεὺς καὶ συν-
 ῥίκτισεν ἐκ τῶν πέριξ πόλεων πέμψας ἀποικίας. οὐ μὴν ἀλ-10
 λὰ καὶ περὶ Θράκην παρὰ λίαν ἐτέραν πόλιν κατεσκαμμένην
 Δικαὶ αὐτὴν, ἧς φασιν Ἀναστάσιον βασιλέα Ῥωμαίων οἰκι-
 στήν καὶ ἐξ ἐκείνου προσαγορευομένην, ἀνέστησεν αὖθις οὐ
 πᾶσαν, ἀλλ' ὅσον μάλιστα ἐνήν ἀπολαβὼν, καὶ Περιθεώριον
 προσηγόρευσεν. ἕτερον δὲ φρούριον ἐδείματο, οὐ πολὺ ἀφε-15
 στηκὸς θαλάσσης, Διπόταμον προσαγορευθέν. ἃ δὲ πάντα
 οὐ μᾶλλον φιλοτιμίας ἢ ἀσφαλείας τῶν χωρίων ἕνεκα, ἐν οἷς
 ἐκτίσθησαν, ἐτείχισεν ὁ βασιλεὺς. Ἀρκαδιούπολιν δὲ διὰ τὰς
 ἐκ τῶν Σκυθῶν ἐφόδους ἀναγκαίαν οὔσαν, ἀνοικοδομηῖσαι ἡ-
 βουλήθη πολυτελῶς καὶ οἰκίητορας ἐκ τῶν ἐπιφανῶν ἐγκαθι-20
 δρῦσαι, εὐδαίμονά τε καὶ ὀλβίαν ἀποδείξαι καὶ τῶν κατὰ
 τὴν Θράκην ἄλλων πόλεων ὑπερέχουσας πολλῶν μετὰ τὴν με-
 γάλην πόλιν.

8. Στρυμόνι legebatur. Supra p. 267, 16. recte Στρυμόνος.

damentis Gynaecocastrum appellatum construxit, et turrim magni-
 tudine maxima atque ad hostium machinas excipiendas validissimam
 imposuit: unde et nomen sortita est, quia quamvis a foeminis defen-
 sa, quemvis hostium impetum elusura sit. Iuxta Pheras Sideroca-
 strum excitavit, et ipsum ab murorum soliditatem egregiam sic no-
 minatum. Amphipolim autem ad Strymonem fluvium, urbem Grae-
 cam et vetustam, multis abhinc annis dirutam instauravit et ex ur-
 bibus finitimis coloniam eo deduxit. Quin et aliam Thraciae mari-
 timam urbem ab Anastasio imperatore, ut fama est, conditam et
 ab eo dictam, tum autem destructam restituit, non totam illam qui-
 dem, sed quantum potuit, moenibus complexus, et Peritheorium in-
 digitavit. Praeterea haud procul a mari castellum Dipotamum aedi-
 ficavit. Atque haec omnia non gloriae causa magis, quam ut loca,
 in quibus ea construebat, segura ac tuta redderet. Arcadiopolim
 vero, Seytharum incursionibus prohibendis necessariam, maioribus
 impendiis instaurare, et nobilibus incolis ibidem collocatis, felicem
 ac beatam et inter civitates Thraciae secundum magnam illam urbem
 longe principem efficere voluit.

19. Συμβάσης δέ τινος ταραχῆς περὶ τὴν ἐκκλησίαν, A.C. 1341
 περιμεινάς ὥστε τὰς προφάσεις τῆς ταραχῆς ποιῆσαι ἐκπο- P. 329
 δῶν, ἐτελεύτησε μετὰ μικρὸν, μηδὲν ὧν ἐσκέπτετο εἰς ἔργον V. 263
 ἀγαθῶν. μοναχὸς γὰρ τις ὁρμώμενος ἐκ Καλαβρίας τοῖς B
 5 Λατίνων ἦθεσι καὶ νόμοις ἐντραφεὶς, ὄνομα Βαρολαῦμ, ἄλ-
 λως δὲ νοῆσαι τε ὄξυς καὶ τὰ νοηθέντα ἐξηγήσασθαι ικανώ-
 τatos, καὶ τὰ Εὐκλείδου καὶ Ἀριστοτέλους καὶ Πλάτωνος ἐκ-
 μελετήσας καὶ διαβόητος περὶ ταῦτα ὧν, ἐπὶ κακῇ τῇ Ῥω-
 μαίων ἐπεδήμησε βασιλείᾳ. πολλῶν γὰρ ἐνέπλησε καὶ μεγά-
 10 λων στάσεων εἰρήνην ἄγουσαν τὴν ἐκκλησίαν. ὑποκρινάμε-
 νος γὰρ τὰ Λατίνων ἀποσεῖσθαι, λόγους τε συνεγράφετο καὶ
 αὐτῶν καὶ ἀπεδείκνυε λογικῶς περὶ τὴν πίστιν σφαλλομένους,
 καὶ τοῖς ἡμετέροις ἔχαιρεν ἦθεσι καὶ νόμοις καὶ ὅλως σαφεῖς
 ἐδόκει παρέχεσθαι τὰς ἀποδείξεις τοῦ κατεγνωκέαι τὰ Λα- C
 15 τίνων ἀληθῶς. διὰ ταῦτά τε οὖν καὶ τὴν ἄλλην σοφίαν τῆς
 τε παρὰ βασιλείως ἀπέλαυεν εὐμενείας καὶ τιμῆς, καὶ παρὰ
 μέγαλον δομestίκου οὐδὲν ἦττον ἠγαπᾶτο καὶ προνοίας ἤξι-
 οῦτο, καὶ οὐδὲν ἐνέδει αὐτῷ τοῦ μὴ ἐν εὐπραγίαις εἶναι. οὐ-
 20 τος δὴ ὁ Βαρολαῦμ εἴτε καὶ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὴν ὁμοίαν γνώ-
 σασθαι ἔχων, εἴτε ἕστερον μεταβαλὼν, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τοῦ κοι-
 νοῦ τῶν Χριστιανῶν πληρώματος πολεμίου ἐναγόμενος, πρό-
 φασίν τινα ζητῶν, ἐξ ἧς τὰ ἡμέτερα διακωμωδήσει καὶ πρὸς
 πόλεμον χωρήσει φανερῶς, ὡς δὴ μαθητιῶν τιτι προσῆλθε

5. ἐκτραφεὶς legebatur.

39. Ceterum quibusdam turbis in ecclesia excitatis, paulo post,
 dum earum occasiones amputandi commoditatem exspectat, vita ex-
 cedit, infectis omnibus quae fuerat meditatus. Monachus enim
 quidam e Calabria profectus, Latinorum moribus et legibus educa-
 tus, nomine Barlaamus, acutus alioqui et perspicax et ad intelli-
 gentiam explicandam disertissimus: insuper in Euclide, Aristotele,
 Platone volutatus et ob id illustri fama, ad calamitatem Romani im-
 perii Thessalonicam advenit: multis enim magnisque seditionibus
 ecclesiam pacatam implevit. Qui cum se Latinorum dogmata proflig-
 aturum simulasset, libellis adversum illos compositis, demonstrabat,
 eos in religionis doctrina falli, nostrisque gaudebat institutis et a se
 Latinorum dogmata ex animo damnari apertissima dabat indicia, ut
 apparebat. Ob hanc igitur sacram et illam aliam civilem eruditio-
 nem imperator honore et amore eum dignabatur, et magnus quoque
 domesticus curabat et diligebat: nec illi quidquam ad felicitatem
 deerat. Hic ergo Barlaamus sive statim a principio ea opinione im-
 butus, sive postea immutatus, vel ut dicam rectius, a communi
 Christianorum hoste instinctus, occasionem quamdam affectans, qua
 nostra quasi per comaediam traduceret et bellum nobiscum apertum
 gereret, velut discendi causa ad quemdam ex iis qui dicuntur quie-

- A.C. 1341 τῶν ἡσυχάζόντων, λόγου τε ἀπεστερημένῳ παντελῶς καὶ ὀλίγον διαφέροντι ἀλόγων καὶ οὐδὲ φρονήσεως γοῦν μετεσχηκῶτι προεπούσης ιδιώτῃ· καὶ ὑπεκρίνετο βούλεσθαι μαθητεῦσαι παρ' αὐτῆ καὶ τὴν ὁδὸν τῆς ἡσυχίας ἐκδιδάσκεσθαι καὶ τοὺς νόμους τῆς ὑποταγῆς. ἔπεισέ τε δεηθεὶς καὶ διέτριψε παρ' 5 αὐτῆ ἡμέρας οὐ πολλὰς. καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ ἀμαθοῦς ἐκείνου ἐδεῖτο διδάσκειν περὶ ἡσυχίας καὶ ὅτι τῷ τρόπῳ καὶ αὐτὸς ἐν ἡσυχασταῖς αὐθήμερον τελείσειεν ὑποθέσθαι. ὁ δὲ τὸν τε δόλον μὴ συνιδῶν, ὑπὸ τε τῆς ἄγαν κουφότητος ἐπαρθεὶς, ἄλλα τε ἐδίδασκε τὸν πονηρότατον ὁ ἀνόητος καὶ 10
- P. 330 ὡς προκόπτοντες κατὰ μικρὸν οἱ ἡσυχάζοντες καὶ προσευχόμενοι ἀθουρύβως, ἡγαλλιάσιν τέ τινα καὶ ἄρῳρον ἡδονὴν καὶ θείαν ἐπιδέχονται ἐν τῇ ψυχῇ καὶ φῶς ὁρῶσι τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς ἀστράπτειν περὶ αὐτούς. ἐπὶ μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις πολλὴν κατεγίνωσκεν ὁ Βαβυλαῖος ἄνοιαν τοῦ ἀνδρός καὶ ἀμαθίαν 15 φῶς δὲ ἀκούσας ὁρῶμενον ὀφθαλμοῖς σωματικοῖς, οὐκέτι οὐδὲ ἤρεμεῖν ἠέσχετο, ἀλλὰ κοινήν ἐποιεῖτο τῶν ἡσυχάζόντων καταδρομὴν, ἀπατεῶνας καλῶν καὶ ψευδομένους καὶ Μασσαλιανούς καὶ Ὀμφαλοψύχους καὶ τὰ ὄρθα τῆς ἐκκλησίας δό-
- V. 264 Βήματα διαστρέφοντας καὶ εἴ τι ἕτερον τοιοῦτον, καὶ διεμαρτύ-
- V. 264 ρετο ἀναφανδὸν ὡς δεῖ πάντα ὄντινοῦν ἀπέχεσθαι αὐτῶν 20 πλανώντων τε καὶ πλανωμένων, οὓς ἔδει τὴν τε ἀρετὴν τελείους εἶναι καὶ περὶ τὰ δόγματα μάλιστα ἀσφαλεῖς, ὡς τῶν ἀνθρώπων τὰς ψυχὰς αὐτοῖς διὰ τὴν δοκοῦσαν εὐλάβειαν

scentes sive solitarii, mente ac ratione plane vacuum paulumque a bruto differentem, neque idiotae saltem instar prudentem, accessit, seque ab ipso institui et modum vitae solitariae ac praecpta obedientiae ab illo discere velle simulavit. Quem precibus vicit paucosque apud eum dies mansit. Posthaec ab imperito illo contendit, ut se genus illud vitae doceret, et quomodo ipse quoque vel ipso illo die inter solitarios referri posset. Qui dolum haud olfaciens et nimia levitate elatus, cum alia hominem improbissimum ipse stultus docuit, tum quo pacto paulatim proficientes solitarii et tranquille precationibus intenti, exultatione animi et divina quadam inexplicabilique voluptate perfundantur, et oculis corporeis lumen se circumfulgens aspiciant. Barlaamus et alioqui hominem valde indoctum amentemque iudicare, et lumen audiens cerni oculis corporeis, non sibi temperare, quin communiter solitarios insectaretur, eos impostores, mendaces, Massalianos et Omphalopsychos germanorumque ecclesiae dogmatum corruptores, et similibus vocabulis appellans; palamque testificans, omnes ab eorum consuetudine refugere debere, qui seducerent et seducerentur: quos oportebat virtute perfectos et doctrinae religionis peritissimos esse, utpote quibus ceteri

ἐμπιστευόντων. ταῦτα δὲ οὐ λόγοις μόνον διεθρύλλει κοινῶς A.C. 1341
 κατὰ τῆς ἡσυχίας, ὡς αἰτίου τῆς πλάνης γινομένης, ἀλλὰ καὶ
 συνεγράφετο, ἵνα ἔς αἰὲ ἀνάγραπτος ἢ ὕβρις εἴη. ταῦτα δὲ
 ἐπράττετο ἐν Θεσσαλονικῇ ἐν οἷς καιροῖς καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ
 5 Ἀκαρνανίαν ἀπεδήμει. ἐν ταύτῃ δὲ ἄλλοι τε παρῆσαν ἡσυ-
 χάζοντες πολλοὶ, οἱ δεινὰ ἐποιοῦντο τὰ Βαρλαάμ διαθρυλ-
 λούμενα, καὶ μάλιστα Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὃς καὶ ὕστερον
 εἰς ἀρχιερέας ἐτέλεσε Θεσσαλονίκης. ὃς ἐξ Ἀσίας ὦν τὸ γέ- C
 νος καὶ βασιλείοις αὐλαῖς ἐντεθραμμένος, ἅμα δυσὶν ἐτέροις
 10 ἰοῦ ἀδελφοῖς ἐπὶ πάνν παιδικῇ τῇ ἡλικίᾳ κτῆσιν καὶ γονέας καὶ
 τὴν ἄλλην περιφάνειαν τοῦ βίου καὶ τὰς ἐκ βασιλέως τιμὰς
 ὡς ὀλίγον ἢ οὐδενὸς ἐκλιπόντες ἄξια, Χριστῶ εἶλοντο μόνῳ
 ἀκολουθεῖν καὶ τὴν ἐκεῖθεν λαμπρότητα ἐπιζητεῖν. καὶ Να-
 15 ζαράοι τῷ Θεῷ γεγεννημένοι, τὴν πτωχείαν μᾶλλον εἶλοντο τὴν
 15 δὲ αὐτὸν καὶ τὴν ἀκτησίαν καὶ τὴν δουλείαν. καὶ πρὸς Ἀθῶ τῷ
 ἱερῷ γενόμενοι ὄρει, ὅπερ οὐκ ἂν τις ἀμάρτοι πόλιν προσει-
 πὼν οὐράνιον, ἐκδεδώκασιν ἑαυτοὺς ὑποταγῇ πατρὸς πνευμα- D
 τικοῦ. οὗ δὴ τὸν πνευματικὸν ἀγωνιζομένων δίαυλον καὶ Θε-
 ὄντων τὸν περὶ ψυχῆς, ὁ τελευταῖος ἐξέλιπε τῶν ἀδελφῶν
 20 πρῶτος χωρήσας πρὸς τὰ βραβεῖα τῆς ἄνω κλήσεως, καὶ μετ'
 ἐκεῖνον ὁ διδάσκαλος ὀλίγῳ ὕστερον ἀπηλλάττετο τῶν δεσμῶν
 τοῦ γεώδους τούτου καὶ ταπεινοῦ σαρκίου καὶ πρὸς ὃν ἐπό-
 θησε μετέβαιεν ἐξ ἀρχῆς. Γρηγορίῳ δὲ καὶ τῷ ἀδελφῷ ἐκ
 πατρὸς καταλειφθεῖσιν ὄρφανοῖς οὐκ ἐδόκει δεῖν ἔτι πιστεῖ-

mortales propter eam quam prae se ferrent pietatem animas suas
 credidissent. Atque haec non verbis tantum publice contra statum
 solitarium ut causam erroris disseminabat; sed in litteras quoque
 redigebat, ut extarent semper eius contumeliae. Haec Thessalonicae
 acta sunt, quo tempore imperator in Aearnaniam abierat. Ibi cum
 multi solitarii versarentur, qui iactatos a Barlaamo sermones ferebant
 graviter, tum praesertim Gregorius Palamas, qui postea archiepisco-
 pus Thessalonicensis renuntiatus est, genere Asiaticus et in aula
 imperatoria educatus. Hic et duo fratres eius aetate admodum pue-
 rili possessiones, parentes et quidquid est in hominum vita conspi-
 cum et admirabile, et honores ab imperatore promissos ut parvi
 aut nullius momenti reliquerant, Christumque solum sequi et quae
 in caelis est claritatem expetere instituerant: ac Nazaraei Christo
 facti, paupertatem magis possessionumque inopiam et subiectionem
 illius causa elegerant. Atque apud Atho sanctum montem degentes,
 quem qui caelestem civitatem appellavit, non erraverit, patris ibidem
 spiritualis arbitrio seu obedientiae se consecrarant. Ubi nimirum
 in spirituali circo illis certantibus et cursum pro animae salute cur-
 rentibus, minimus natus primus decessit, ad bravium supernae voca-

A.C. 1341 εἰν τῇ ἡλικίᾳ, ἀλλ' ἑτέρω φέροντες ὑπέταξαν πατρὶ πνευματικῷ. ὑφ' ᾧ ὑπὲρ ὅκτω τέλεισαντες ἔτη, ἐπεὶ κάκεινος τῶν τῆδε ἀπηλλάττετο, πρὸς τῇ κατὰ Βεῤῥόϊαν Σκήτη φροντιστηρίου οἰκοδομήσας ὁ Γρηγόριος καὶ κατακλείσας ἑαυτὸν πᾶσαν τε ἀποθέμενος φροντίδα γῆνιν, ἑαυτῷ δὲ μόνῳ καὶ 5 θεῷ προσαδολεσχῶν, δέκα διετέλεσεν ἔτη, πολλὰ τὴν σάρκα παιδαγωγήσας καὶ ὑποτάξας τῷ πνεύματι· ὡς ἐκ τῆς συντονωτάτης καὶ ἄγαν ἀνευδότης ἀσκήσεως καὶ τοῦ σπηλαίου τῆς πρὸς ψυχὸς ἀσυμμετρίας νόσῳ δεινῇ περιπεσόντα, οὐ μακρὰν γενέσθαι τοῦ ἀποθανεῖν. οὐ μετὰ τὰ δέκα ἔτη ἀ-10 ποστὰς, τῶν ἐκεῖσε διακριτικῶν πατέρων κελευσάντων, οἷς οὐκ ἔξῃν τὰ βελτίω συμβουλευόνσι μὴ πειθεσθαι, πρῶτα μὲν B ἔφ' ἱκανὸν ἐν τοῖς κατὰ τὸν Ἄθω διέτριψε φρονιστηρίοις, ἔπειτα τῆς περὶ τὸ σῶμα νοσοκομίας ἐπειγούσης, ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην. οὗτος δὴ ἅμα τοῖς ἄλλοις οὐ μετρίως δυσχε-15 ράναντες κατὰ Βαρλαάμ τὰ τῆς ἱεῤῥᾶς ἡσυχίας ἐξορχουμένου καὶ πολλὰς αὐτῆς καταχέοντος τὰς λειδορίας, τισὶ τῶν φίλων πρὸς αὐτὸν χρησάμενοι πρεσβευταῖς, ἐδέοντο παύεσθαι τοῦ τοιαῦτα καὶ φρονεῖν καὶ λέγειν κατὰ τῶν ἡσυχάζόντων, καὶ μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν ἐνὸς τὰ ἴσα πάντων καταψηφίζεσθαι 20 καὶ, τὸ γε εἰς αὐτὸν ἦκον, τοῦ ἀκροτάτου βίου καὶ τῆς τελειωτάτης πολιτείας τοὺς ἀνθρώπους ἀποστερεῖν, τὰ οὐκ ὄντα καταψευδόμενον καὶ ὡς κακῶν αἰτίαν διαβάλλοντα καὶ πεί-

tionis profectus. Non diu post illum magister vinculis terrenaе huius et abiectae carunculae exsolutus, ad eum, quem ab initio concupierat, evolavit. Gregorio autem et fratri, quasi orphanis a patre relictis, visum est, non oportere iam aetati credere: quare alteri patri spirituali se subdunt, sub quo octo annis transactis, postquam et ille ab his rebus moriens recessit, apud Sceten Berrhocae aedificato monasterio se Gregorius includit, omnique labentium ac per-euntium cura deposita, secum solo et cum Deo colloquens, decennium ibi traducit, studens vehementer frangere appetitiones suas et spiritui eas subiicere: adeo ut ex assiduissima asperrimaque pietatis exercitationum usurpatione et speluncae frigus in difficilem morbum delapsus, non procul ab interitu abesset. Inde cum post annum decimum auctoritate patrum illic discretorum, quorum optimis consiliis refragari nefas erat, discessisset, primum quidem diu in monasteriis apud Atho montem vixit: deinde curatione morbi urgente, Thessalonicam venit. Hic ergo aliique monachi Barlaamo sacrae quietis instituto insultanti multisque conviciis illud cumulanti succensentes, quibusdam amicis ad illum pro legatis usi, rogabant, ut talia et sentire et loqui adversus quiescentes sive solitarios desineret, et ne propter unius imperitiam omnes damnaret, quodque ad ipsum attineret, supremo ac perfectissimo vitae genere homines pri-

θοντα ἀπέχεσθαι αὐτῆς. ἀλλ' εἰ μὲν τι καὶ παρὰ τὸ προσῆ- A.C. 1341
 κον ἤκουσται αὐτῷ, τῇ ἀπειρίᾳ τοῦ εἰπόντος προσλογίζεσθαι· C
 αὐτὴν δὲ ἠγεῖσθαι θεῖόν τι χρῆμα καὶ ἱερὸν, καὶ τοῦ τε κατ'
 αὐτῆς παύεσθαι λέγειν. ἀλλὰ καὶ εἴ τι συναρπασθεῖς συνέ-
 βραψε κατ' αὐτῆς, ὡς ἀπωλείας ἄξια παραδιδόναι πυρί. οὐδὲ
 γὰρ ὅσιον οὐδὲ ἄλλως νοῦν ἔχον, γεωμετρίαν μὲν καὶ ἀστρο-V. 265
 νομίαν καὶ ἀριθμῶν ἀναλογίας βουλόμενόν τινα ἐκδιδάσκε-
 σθαι, μὴ τῷ ἀμαθεστάτῳ, ἀλλὰ τῷ δεινοτάτῳ περὶ ταῦτα
 φοιτᾶν· τῆς δὲ ὄντως φιλοσοφίας καὶ τῆς περὶ οὐρανίων
 10πραγμάτων γνώσεως τῷ περὶ ταῦτα ἀμυήτῳ χρῆσθαι διδα- D
 σκάλῳ. ἔχρῃν γὰρ αὐτὸν ὄντα φιλόσοφον καὶ τῶν πολλῶν
 ὑπερέχοντα συνέσει, εἶγε περὶ τοιούτων ἐδεῖτο μαθεῖν πρα-
 γμάτων, ἢ πρότερον διερευνησάμενον τῷ παρὰ θεῶ τῆς τοιαύ-
 της χάριτος ἤξιωμένῳ, (οὐ γὰρ δὴ ἀνθρωπίνῃ γε συνέσει ἢ
 15σπουδῇ τὰ τοιαῦτα περιγίνεται,) ἀδόλῳ γνώμῃ καὶ πάσης ἀ-
 πηλλαγμένη κακουργίας προσελθεῖν καὶ περὶ ὧν ἐβούλετο δεῖ-
 σθαι μαθεῖν· (ἢ γὰρ ἂν ἐκεῖνος σοφὸς ὧν τὰ θεῖα καὶ μέτρα
 μαθημάτων ἐκάστῳ προσήκοντα εἰδὼς κατὰ τὴν τῆς καθάρ-
 σεως ἀναλογίαν, οὐκ ἂν ἐνεπίστευσεν ἀκοῇ σαθρᾷ βροντῆς
 20ἤχον ἐκ προοιμίων εὐθύς, ἀλλὰ βίου πρότερον ἀκριβεῖα καὶ
 πολλῇ φιλοσοφίᾳ καὶ πασῶν γηίνων ἐννοιῶν εὐλόγων τε καὶ P. 332
 μὴ τοιούτων ἀποθέσει τὴν ψυχὴν ἂν πρότερον ἐδίδαξεν ἐκκα-
 θῆραι καὶ οὕτω τῶν ἱερῶν προθύρων τῆς θείας ταυτησὶ σο-

vatum iret, dum quae non essent mentiretur et calumniis, ut nescio
 quorum malorum originem, oppugnaret, abstinendumque ab eo per-
 suadere conaretur. Sed si quid audisset incertius, inscitiae di-
 centis adscriberet: ipsam vitae rationem sanctam et divinam duceret
 et ei oblatrare desisteret. Si quid etiam adversus eandem, affectu
 non bono a recto detortus, conscripsisset, ut perditione dignum flam-
 mis aboleret. Nec enim esse fas nec secundum rationem, quem-
 piam geometrica, astronomica et numerorum proportiones volen-
 tem percipere, nedum ad indoctissimum, sed ad doctissimum venti-
 tare: in vera autem philosophia et cognitione rerum caelestium pro-
 fanum ac non initiatum magistrum adhibere. Oportuisse enim illum
 ut philosophum et intelligentia praestantem multis, siquidem talia
 discere cupiebat, aut prius quaesisse a Deo huiusmodi gratia digna-
 tum (non enim humano intellectu studiove ista acquiruntur) et sin-
 cero animo atque ab omni malignitate vacuo accedere, et de qui-
 bus vellet, rogare doceri (qui utique divinarum rerum gnarus et
 quantum quisque huius disciplinae caperet, haud nescius, iuxta di-
 vinae purgationis modulum non statim ab initio aures flaccidas toni-
 trui sonitu imbuisset: sed vitae prius accuratione multaue scientia
 et omnium cogitationum terrenarum ac rationi consentientium repu-

A.C. 1341 φίας ἐπιβαίνειν, δεόμενον καὶ Θεοῦ πολλὰ καὶ ἀνδρῶν τῶν
 τὰ τοιαῦτα δύνασθαι ἡξιωμένων συνάρασθαι πρὸς τὸ ἔργον
 οὕτως ὃν ὑψηλὸν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπερβαῖνον δίναμιν)
 ἢ ἐπειδὴ γε διὰ ῥαθυμίαν ἀπερισκέπτως τῷ προστυχόντι προσ-
 εχώρησε, τῇ ἐκείνου ἀμαθία προσλογίσασθαι τοὺς λόγους, 5
 ἀλλὰ μὴ ὡσπερ ἐξεπίτηδες ὡσπερ τινὸς ἐρμαίου λαβόμενον
 τῶν λόγων, αὐθαδῶς καὶ θρασέως κατ' αὐτῆς τῆς ἱερᾶς χω-
 B ρῆσαι ἡσυχίας καὶ τοῖς ἡσυχάζουσι πολλὰ προστρίψασθαι
 ὄνειδῆ, ἀπατεῶνας καλοῦντα καὶ ψευδομένους καλοῦντα καὶ
 Μασσαλιανούς, ἐκ τοῦ φῶς περιαστράπτειν τοὺς ἀγίους ἀκη- 10
 κοῆναι τὰς ἀφορμὰς εἰληφότες τῶν πολλῶν λοιδοριῶν. καίτοι
 γε τῷ διδάξαντι περὶ ἄλλων μὲν ἂν τις μέμφοιτο δικαίως, πε-
 ρὶ τούτου δὲ οὐδεὶς. ἄλλους τε γὰρ περιήστραψε πολλοὺς τὸ
 θεῖον τοῦτο φῶς ἐν τοῖς τοῦ διωγμοῦ καιροῖς ἀγωνιζομένους
 ὑπὲρ Χριστοῦ, καὶ Ἀντώνιον τὸν θεῖον οὐ πρὸς τυράννους, 15
 ἀλλὰ τοὺς δεινότερους τυράννων δαίμονας παρατεταγμένον,
 ὡς ἐκ τῶν περὶ αὐτοῦ συγγεγραμμένων ἔξεστι μαθεῖν. οὐ
 C μὴν ἀλλ' εἰ δεῖ καὶ ταῦτα πάντα παραδραμόντας πρὸς τὸ
 πρῶτον παράδειγμα ἀναδραμεῖν, σαφῶς ἔξεσται τοῦ δυνατὸν
 εἶναι τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς θεῖον καὶ ἄκτιστον φῶς θεά- 20
 σασθαι τὴν ἀπόδειξιν λαβεῖν. παραλαβὼν γάρ, φησιν, ὁ κύ-
 ριος πρὸ τοῦ πάθους τοὺς προκρίτους τῶν μαθητῶν καὶ ἀνελ-
 θῶν ἐπὶ Θαβὼρ, μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ ἔλαμψε

gnantiumque depositione animum expurgare docuisset et ita ad sacra vestibula huius divinae sapientiae accedere, multa Deum, multa viros hac perfectione dignos habitos precantem, ut ad opus tam sublime et humana facultate superius, adiumento sibi esse ne recusarent;) aut postquam propter desidiam suam inconsulto ad proximum accessisset, auditum sermonem illius incitiae tribuere: nec velut dedita opera et tamquam insperatum lucrum ea verba arripere arroganterque et proiecte in sacram quietem invadere, et ea fruentes maledictis conscindere, impostores, mendaces, Massalianos nuncupare, ex eo quod audisset, sanctos lumine circumfundi, plurium contumeliarum ansa arrepta videlicet. Quamquam doctorem istum de aliis quidem merito forsitan, de hoc autem a nemine posse reprehendi. Nam et alios multos persecutionis temporibus pro Christo dimicantes, hoc divinum lumen convestisse et sanctum Antonium, non contra tyrannos, sed contra daemones tyrannis horribiliores in acie stantem; id quod ex historia eius vitae pateat. Verum enimvero, si his omnibus praeteritis ad primum exemplar recurrendum sit, posse fieri ut oculis corporeis quispiam divinum et increatum lumen contempletur, perspicue demonstrare licere. Evangelistam enim scribere, dominum ante mortem suam principes discipulos as-

τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος· οὐδὲ μὴ φέροντες τὴν λαμ- A.C. 1341
 πρότητα ὄρα ἃν οἱ μαθηταὶ κατέπεσον ἐπὶ τὴν γῆν. εἰ οὖν
 κακεῖνοι ἄνθρωποι τε ὄντες καὶ ἔτι ἀτελέστερον διακείμενοι,
 τὸ περιαστράψαν αὐτούς θεῖον καὶ ἄκτιστον φῶς ἠδυνήθησαν
 5 ἵδεῖν, τί θαυμαστόν εἰ καὶ νῦν τοὺς ἀγίους φαίμεν φῶς D
 ὄρα ἃν ἄνωθεν ἐλλαμπομένους ἐκ θεοῦ; διὸ δὴ σου καὶ δεόμε-
 θα περὶ τῶν τοιούτων μήτε λέγειν μήτε λογογραφεῖν, ὡς
 ὀλίγα ἢ οὐδὲν περὶ αὐτῶν εἰδῶτα· ἀλλὰ καὶ τὰ γεγραμμένα
 ἀφανίζεις, ὡς πολλοῖς αἷτια βλάβης παρεσόμενα οὐ τῆς τυ-
 10 χούσης. Τοιαῦτα μὲν Γρηγόριος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν διεπρε-
 σβεύοντο πρὸς Βαρλαάμ, οἰόμενοι τὴν παραίνεσιν αὐτῷ τὴν
 γλωσσαλγίαν στήσειν. τὸ δ' ἐναντίως ἢ αὐτοὶ ᾤήθησαν ἀπέ- V. 266
 βη. ὡς γὰρ τοὺς λόγους ὁ πρεσβεύων διῆει πρὸς αὐτὸν, ἐν
 μὲν τοῖς ἄλλοις ἠσυχίαν ἤγε, τὸ ἐν Θαβωρίῳ δὲ λάμψαν φῶς
 15 ἄκτιστον ἀκούσας „τῆς ἀτοπίας!“ ἀνεβόησε „καπνὸν γὰρ φεύ- P. 333
 γοντες, ἐμπεπτώκαμεν εἰς πῦρ. ἄκουε οὐρανὸν καὶ ἐνωτίζου
 ἢ γῆ· τὸ ἐν Θαβῶρ φῶς ἄκτιστον καὶ τί ἄλλο ἢ θεὸς καθ'
 ὑμᾶς! οὐδὲν γὰρ ἄκτιστον ὅτι μὴ θεός. εἰ οὖν μήτε κτίσμα
 τὸ φῶς ἐκεῖνο, μήτε θεοῦ οὐσία, (θεὸν γὰρ οὐδεὶς ἐώρακε πῶ-
 20 ποτε,) τί λοιπὸν ἢ δυσὶ λατρεύειν θεοῖς, ἐνὶ μὲν, τῷ πάντων
 δημιουργῷ, ὃν καὶ ἀόρατον πᾶς τις ἂν ὁμολογήσειε, δευτέρῳ
 δὲ, τῷ καθ' ὑμᾶς ὀρωμένῳ ἀκρίστῳ τούτῳ φωτί; ἐγὼ δὲ οὔτε

sumpsisse: et cum ascendisset in montem Thabor, transfiguratum esse ante eos resplenduisseque faciem eius sicut solem. Cuius fulgorem discipulos non sustinentes intueri, in terram cecidisse. Si igitur illi et homines et adhuc imperfecti, circumfulgens ipsos divinum et increatum lumen videre potuerunt, quid mirum si et nunc sanctos superne a Deo collustratos dicamus lumen cernere? Quocirca se illum oratum velle, ut de his rebus et loquendo et scribendo supersedeat, quippe qui de iis pauca aut nihil noverit: imo vero etiam scripta iam, ut multis non vulgariter nocitura, disperdat. Haec Gregorius et socii Barlaamo per oratorem cum spe, admonitionem hanc petulantiam eius linguae coercituram. Quod secus evenit. Ut enim legatus patrum verba ei recensuit, ad cetera quidem se continuit, lucem autem in Thabor increatam audiens: O rem absurdam, exclamat: fumum enim fugientes, in ignem incidimus. Audi caelum et auribus percipe terra: lux in Thabor increata! quid ergo illa aliud, nisi Deus secundum vos? Nihil enim increatum, nisi Deus. Si autem lumen illud neque res condita, neque Dei natura est, (Deum enim nemo vidit unquam) quid reliquum, nisi vos duobus diis servire, uni quidem, omnium fabricatori, quem et inaspectabilem omnes confitemur: alteri vero, ex sententia vestra sub aspectum cadenti et increato lumini? Ego vero haud unquam, quidquid tan-

A. C. 1341 πρότερον οὐθ' ὕστερόν ποτε ἀνασχοίμην ἂν ὀπωσοῦν τι διαφέ-
ρον τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ ἄκτιστον ἡγεῖσθαι." ἐκ τούτων δὴ
Βτωῶν λόγων ὥσπερ ἀφετηρίας ὀρμηθεῖς, πολλὰ καὶ εἶπε καὶ
συνεγράψατο κατὰ Γρηγορίου καὶ τῶν ἄλλων μοναχῶν, πρὸς
τοῖς πρότερον καὶ διθεΐαν ἐγκαλῶν. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνοί γε⁵
ἡμέλουν τοῦ μὴ ἀντιλέγειν φανερώς καὶ διεφθαρμένα δόγμα-
τα εἰσάγοντα ἀποδεικνύειν καὶ τοῖς Θεοσόφοις λόγοις ἐναντία.
Βαρλαάμ δὲ οἰόμενος καὶ τῶν ἀρχαίων Θεολόγων σοφία λό-
γων καὶ πειθοῦ κρατήσῃ, εἰς Βυζάντιον ἐκπλεύσας, Ἰωάννη
τῷ πατριαρχεῦοντι τότε τὰ κατὰ τῶν μοναχῶν συγγράμματα¹⁰
ἐγχειρίζει καὶ σύνοδον ἐδεῖτο συναθροίζῃν κατ' αὐτῶν, ὡς
τοῖς ὀρθοῖς δόγμασιν ἐναντία καὶ φρονοῦντας καὶ λέγοντας
ἐλέγξων, καὶ πολὺς ἦν ῥέων κατ' ἐκείνων, καὶ τὴν διθεΐαν
C ἐγκαλῶν. πατριάρχη δὲ περιορᾶν οὐ δεῖν ἐδόκει τὰ τοιαῦτα,
ἀλλὰ γραμμασιν ἐκάλει τοὺς μοναχοὺς ἐκ Θεσσαλονίκης ἀ-¹⁵
παντᾶν ἐπὶ τὴν δίκην· καὶ παρῆσαν καὶ αὐτοὶ τῶν λόγων
ὑφέξοντες εὐθύνας. ἐν τούτοις δὲ αὐτοῖς τῶν πραγμάτων,
καὶ θορύβου πολλοῦ καὶ ταραχῆς τὴν ἐκκλησίαν κατεχούσης,
καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς εἰς Ἀκαρνανίαν στρατείας εἰς Βυζάντιον
ἐπανῆκε. καὶ πνθόμενος ὅσα Βαρλαάμ διαφέροιο καὶ οἰο²⁰
μοναχοί, πρῶτα μὲν κατασιγάξῃν ἐπειρᾶτο, ἐκατέροις παραι-
νῶν τῆς ἀντιλογίας ἀποσχέσθαι καὶ τὴν ἔχθραν καταλύσαντας,
D ὥσπερ καὶ πρότερον ἀλλήλοις εἶναι φίλους καὶ μὴ διὰ φιλο-
νεικίαν σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ταραχὴν παρέχειν

dem sit, a divina essentia diversum ac discrepans, increatum arbi-
trator. Ex his sermonibus velut a carceribus effusus, contra Gre-
gorium aliosque monachos multa verbo et scripto blateravit, praeter
cetera etiam divinitatem duplicatam ipsis crimini dans. At enim
nec patres se palam tueri parcebant et ostendere, illum corruptam
doctrinam et divina sapientia eruditae theologiae contrariam introdu-
cere. Barlaamus autem antiquos etiam theologos doctrina et vi
persuadendi se superaturum confisus, Byzantium navigat, Iohanni per
id tempus patriarchae commentarios suos contra monachos tradit
et synodum adversus eosdem congregari instat, ut cum rectis dog-
matis pugnantia illos sentire ac docere probaturus: in quos verbo-
sius invehens, de geminata deitate eos accusabat. Patriarchae res
visa minime negligenda: quare monachos Thessalonica per litteras
ad iudicium citat. Illi causam dicturi adsunt. In his ecclesiae tu-
multibus ac motibus imperator ab expeditione in Acarnaniam Byzan-
tium redit, certiorque factus de Barlaami et monachorum contro-
versiis, primum quidem silentium eis imponere studuit, utrosque
hortatus, uti altercationibus modum facerent inimicitiasque cum
pristina concordia mutarent, neve per rixas sibimet et aliis turbas

ὡς δὲ ἐπεΐθοντο οὐδέτεροι, ἀλλ' ὅ,τε Βαρλαάμ διεφθαρούμενα Α. C. 1341
 ἰσχυρίζετο δοξάζοντας ἀποδείξειν Γρηγόριον καὶ τοὺς περὶ
 αὐτὸν καὶ ἐπέσπευδε τὴν δίκην, ὅ,τε Γρηγόριος ἀδικεῖσθαι
 διετεινέτο καὶ οἱ περὶ αὐτὸν καὶ ἤθελον ἐπὶ τῆς δίκης ἑαυτοὺς
 5 ἐγκλημάτων ἀπολύειν, συνιδῶν καὶ ὁ βασιλεὺς ὡς ἐλέγχων
 χωρὶς οὐκ ἂν δύναίτο παύειν τὴν φιλονεικίαν, ἐπέτρπε τὴν
 σύνοδον.

μ'. Καὶ γίνεται κατὰ τὸν Θεῖον τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας P. 334
 νεῶν. καὶ προκαθημένον βασιλέως καὶ Ἰωάννου τοῦ πατριάρχου-V. 267
 10 χου, καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐν τέλει πολλῶν καὶ Β
 συγκλητικῶν συνεδριαζόντων, λέγειν ὁ Βαρλαάμ ἐπετράπη
 πρῶτος· ἐκεῖνος γὰρ ἦν ὁ Γρηγόριον καὶ τοὺς μοναχοὺς τὴν
 διαστροφὴν τῶν δογμάτων ἐγκαλῶν. πολλὰ δὲ πρότερον διεξ-
 15 ελθὼν καὶ τὴν αἰτίαν ἀφ' ἧς πρὸς ταῦτα ὄρωμητο διηγῆ-
 σάμενος, ἔπειτα καὶ τὸ βιβλίον, ὃ περὶ τούτων ἦν συγγεγρα-
 φῶς, παρῆχετο ἀναγνώσκεσθαι· ἐπεὶ δὲ ἀνεγνώσθη πᾶν,
 ἄλλα τε ἐπέειπεν, ὅσα αὐτῷ ἐδόκει πρὸς τὰ προκείμενα λυσι-
 20 τελεῖν, καὶ τελευταῖον κατηγορήκε τῶν μοναχῶν ὡς οὐδὲ τὴν
 εὐχὴν, ἣν αὐτοὶ φασιν εὔχεσθαι καθ' ἑαυτοὺς, ἀνελλιπῶς C
 20 προφέρουσι καὶ προσηκόντως, ἀλλὰ τινος προσθήκης δεομέ-
 νην, ἣν ἐκεῖνος προσετίθει, τὸ ἐνδέον, ὡς ἔφρασκεν, ἀναπλη-
 ρῶν. μετὰ τούτου δὲ καὶ οἱ μοναχοὶ πρὸς τὰς κατηγορίας
 ἐπετράπησαν ἀπολογεῖσθαι. ἐπεὶ δ' ἑαυτῶν ἐκεῖνοι Γρηγό-
 ριον προεστήσαντο τὸν Παλαμᾶν, (ἦν γὰρ δὴ τῶν ἄλλων οὐ

concièrent. Cum autem verba in ventum irent et Barlaamus se docturum affirmaret, Gregorium cum monachis suis perverse sapere, et iudicium urgeret, Gregorius contra cum suis iniuriam sibi fieri contenderet velletque in iudicio crimina diluere, intelligens imperator contentione citra probationes sedari non posse, synodo negotium commisit.

40. Fit igitur in sacrosancto divinae Sapientiae templo synodus, imperatore cum Ioanne patriarcha praesidentibus, reliquis episcopis multisque proceribus et senatoribus assidentibus. Prior dicendi locus Barlaamo datus est: ille siquidem Gregorium et monachos propter adulterina dogmata in iudicium vocaverat. Multa igitur praefatus, et causa, quae illum huc impulisset, narrata, deinde libellum de iis rebus a se conscriptum porrexit: quo toto ab ipsis perlecto, adiecit alia, quae ad rem propositam accommodata sentiebat. Postremo monachos criminatus est, quod neque precationem, quam se celebrare dicerent, absque defectu et convenienter proferrent, sed egeant additamento aliquo, idque ipse adiciebat, ut quod deesset suppleret: sic enim aiebat. Post haec monachis respondendi potestas facta. Qui cum Gregorio Palamae hoc honoris detu-

- A. C. 134 ἰλόγοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ τὰ τοῖς θεολόγοις περὶ Θεοῦ δε-
δογμένα ἐξηκριβωκέναι διαφέρων,) καταστάς πρὸς τοὺς λό-
γους καὶ αὐτὸς, σαφεῖς καὶ βεβαίαις παρείχετο τὰς ἀποδείξεις
τῶν λεγομένων, οὐ συλλογισμοῖς χρώμενος καὶ γεωμετρικαῖς
ἀνάγκαις, (οὐδὲ γὰρ οἶόν τε ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀποδεικνύναι 5
D τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς,) ἀλλὰ τοῖς λόγοις τῶν ἁγίων καὶ θεολόγων
ἀνδρῶν, οὓς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐχρημάτισε δι' αὐτῶν, ἧ
πάντα ἐρευνᾶται καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. ἀπεδείκνυ τε ἐκ
πολλῶν τῶν λεγομένων τὸ κατὰ τὸ Θαβώριον τοὺς μαθητὰς
περιαστράψαν φῶς δόξαν ἄναρχον τοῦ Θεοῦ καὶ φῶς Θεότητος 10
καὶ Θεότητα καὶ φυσικὸν καὶ αἰδίου τοῦ Θεοῦ φῶς καὶ ὅσα
τοιαῦτα παρὰ τοῖς θεολόγοις πιστευόμενόν τε καὶ προσαγο-
ρευόμενον. εἶτα ἐκ τῶν ῥήσεων τῶν θεολογικῶν συνεπέρινε
καὶ αὐτὸς, ὡς τὸ αἰδίου καὶ φυσικὸν τοῦ Θεοῦ οὐκ ἂν εἶη
κτιστὸν, οὐδὲ ἡ ἄναρχος δόξα καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, οὐδ' 15
P. 335 ὅσα πρὸς τῶν θεολόγων τὸ φῶς ἐκέينو ὑμνηται. ἐπὶ τούτοις
δὲ καὶ τὸν ὑπὸ τῶν κατὰ τὸν Ἄθω ὁσίων ἀνδρῶν συντεθει-
μένον παρῆγε τόμον, ὃς αὐτῷ μὲν συνηγόρει ὡς τὰ ἴσα τοῖς
ἁγίοις φθεγγομένῳ, Βαρλαάμ δὲ βλασφημίαν καὶ κακοδοξίαν
κατηγόρει πολλήν. ἐπεὶ δὲ ἐκ πολλῶν τῶν λεγομένων ἡ νίκη 20
πρὸς Γρηγόριον ἀπέβλεπε καὶ τοὺς μοναχοὺς, πάντων ἤδη
πεπεισμένων τοῖς ἁγίοις ἐπεσθαι καὶ θεολόγοις καὶ μὴ τοῖς ἐκ
κοιλίας εἰρημένους Βαρλαάμ, συνεώρα τε καὶ αὐτὸς ὡς οὐκ ἂν
διαδράσειε τῆς γλωσσαλγίας καὶ τῆς βωμολοχίας δοῦναι δίκην,

lissent, (erat enim non in dicendo solum eximius, sed etiam theo-
logicis litteris eruditissimus,) is perspicue et firme probabat senten-
tiam suam non syllogismis et geometricis conclusionibus, (neque
enim poterat ex iis, quae sunt apud nos, demonstrare quae supra
nos,) sed sanctorum et theologiae peritorum hominum effatis, quae
illis Spiritus sanctus suggestit, quo omnia indagantur, etiam profun-
da Dei: docebatque copiose, lumen in Thabor, quod discipulos col-
lustravit, esse gloriam Dei principio carentem, et maiestatem eius
et lumen divinitatis et deitatem et naturale aeternumque Dei lumen
et quaecumque talia a theologis de eo creduntur dicunturque. Post-
modum ex pronuntiatibus theologicis et ipse concludebat, aeternum
et naturale Dei non esse conditum, nec eius gloriam et maiestatem,
nec quidquid a theologis illud lumen esse praedicatur ac laudatur.
Praeterea tomum a sanctis viris apud Atho habitantibus compositum
promovebat, quo eum cum sanctis consentire docebatur et Barlaami
blasphemiae perversaque doctrina redarguebatur. Cum iam post
longam disputationem victoria ad Gregorium et monachos inclina-
ret, persuasis universis, sanctorum et theologorum placita, non
autem ex cerebro Barlaami profecta commenta amplectenda, videret-

τῷ μεγάλῳ δομestikῷ συνεδριάζοντι ἐκεῖ τῷ βασιλεῖ προσελ- A. C. 1341
 θῶν, σύντομόν τινα ἤτεῖτο καὶ βοήθειαν καὶ βουλὴν, ἐξ ἧς τὴν B
 προσδοκωμένην διαφυγεῖν ἐξέσται δίκην. ὁ δὲ πρότερόν τε
 ἔφασκε τὰ δέοντα βεβουλεύσθαι, αὐτῷ παραινῶν τῆς πολλῆς V. 268
 5 φιλονεικίας ἀποσχέσθαι καὶ πείθεσθαι τοῖς μοναχοῖς ὡς τὰ
 τοιαῦτα σοφωτέροις, καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον βουλευέσθαι
 καὶ πράξειν τὰ συνοίσοντα ὑπὲρ αὐτοῦ. εἰ γὰρ μήτε ἀντιλέ-
 γειν ἔτι πρὸς τὰ προτεινόμενα ἔχει, πέπεικέ τε ἑαυτὸν ὡς
 βελτίω καὶ δικαιοτέρα καὶ τοῖς ἀγίοις συνῶδὰ φθέγγονται οἱ
 10 μοναχοί, τί δεῖ τὴν ψῆφον κατ' αὐτοῦ ἐξαγομένην περιμένειν
 κατιδεῖν, ἀλλὰ μὴ πρότερον ἐξαναστάντα, τὴν τε προτέραν
 ἄγνοιαν ἐπὶ πάντων ὁμολογεῖν καὶ τὴν νῦν ἐπίγνωσιν τῆς ἀ-
 ληθείας, καὶ τοῖς τε ἀγίοις πείθεσθαι συνθέσθαι καὶ τὴν
 ἔχθραν καταλύειν τὴν πρὸς τοὺς μοναχοὺς; εἰ γὰρ ταῦτα C
 15 πειθόμενος αὐτῷ ποιήσει, οὔτε βλάβη τις ἔψεται ἐκ τῶν λό-
 γων οὐδεμία, βασιλεύς τε καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἐπαινέσονται
 τῆς πρὸς τὰ βελτίω μεταβολῆς. οὐ γὰρ τοσοῦτον τὸ τῆς
 ἀληθείας ἀποπλανηθῆναι κατηγορίας ἄξιον, ὅσον τὸ πρὸς αὐ-
 τὴν ἐπανελεθεῖν τοῖς ἀγίοις πειθόμενον καὶ θεολόγοις ἐ-
 20 παινετόν. καὶ οἱ μοναχοί δὲ τοῖς πνευματικοῖς πειθόμενοι
 νόμοις, μεῖζονα ἐνδείξονται νυνὶ τὴν φιλίαν πρὸς σὲ καὶ τὴν
 εὐγνωμοσύνην, ἢ καθ' ὅσον πρότερον ἐνεδείκνυντο τὴν πικρίαν
 καὶ τὴν ἔχθραν, ὡς οὐ τῶν εἰς αὐτοὺς ἔνεκα λοιδοριῶν, ἀλλὰ
 τῆς τῶν δογματίων ἀμννόμενοι διαστροφῆς ὧν καλῶς καὶ ὡς
 25 προσῆκεν ἀποδεδειγμένων εἰ καὶ σὺ πεισθείης, οὐδὲν οὐδ' D

que ipse, non effugiturum se, quin loquacem maledicentiam et scur-
 rilitatem suam lucret, ad magnum domesticum imperatori assidentem
 accedens, compendiarium quoddam ab eo auxilium et consilium fla-
 gitabat, quo imminentem poenam evaderet. Tum ille et antea se
 opportuna suasisse, dum a longa eum digladiatione deterreret et ad
 credendum monachis, utpote in his sapientioribus, hortaretur: et
 nunc nihilo minus suasurum facturumque quod illi prodesse possit.
 Si enim nec ad allata in medium refellendi causa quidquam dicere
 haberet amplius crederetque, monachos meliora et iustiora et
 sanctis consentanea disserere, quid opus esset expectare, donec
 atro calculo se damnari videret? quin potius exsurgeret prio-
 remque inscitiam et agnitam veritatem palam confiteretur, et
 sanctis assentiretur inimicitiasque cum monachis poneret. Si se
 audiret, neque detrimenti quidquam secuturum, et imperato-
 rem ceterosque conversionem eius laudaturos. Non enim tam dignum
 esse accusari qui a veritate aberraverit, quam commendari, qui ad
 eam sanctis viris et theologis credens redierit, et monachos secun-
 dum leges ipsorum spirituales maiore in posterum caritate candoreque

- A.C. 1341 αὐτοὶ ζητήσουσι περαιτέρω, ἀλλ' ἀξίαν ἀμοιβὴν τῶν πολλῶν πόνων καὶ κινδύνων νομοῦσιν ἔχειν τὴν διόρθωσιν τὴν σὴν. Βαρλαάμ δὲ καὶ αὐτῷ μὲν ἔφρασκεν ἀρίστην φαίνεσθαι ταύτην τὴν βουλήν, δεδοικέναι δὲ μὴ οὐκ ἐξαρκέσουσιν οἱ λόγοι πρὸς τὸ τῶν κινδύνων ἐξαρκάσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ὁμο-5 λογίαν ἀτιμία τις αὐτοῦ καταψηφισθῆ, οἷα δὴ κατὰ τῶν ὀρθῶν δογματῶν ἐξηγηγεμένον. καὶ τότε ἄτιμον εἶναι συμβήσεται αὐτῷ καὶ μηδ' ἀπολογίαν τινὰ ὕστερον ἔχειν ὡς οὐ δικαίως τοιαῦτα πάθοι, οἷα δὴ καὶ αὐτὸν κατεψηφισμένον ἐ-
 P. 336 τὴν δίκην ἐνεγκεῖν, ὥστε καὶ εἰσαυθις ἠδικῆσθαι λέγειν δύνασθαι καὶ τὴν δίκην ἀνακαλεῖσθαι. ὁ μέγας δὲ δομέστικος παρεθάρσυνέ τε καὶ μὴ τοιαῦτα παρῆναι δεδοικέναι, ὡς αὐτοῦ παρόντος, οὐδενὸς γενησομένου τοῦ λυπεῖν αὐτὸν δυνησομένου. ὃ καὶ πειθόμενος ὁ Βαρλαάμ, παρελθὼν εἰς μέ-15 σους, τὴν τε προτέραν ἄγνοιαν ὠμολόγει καὶ συγγνώμην ἐπὶ τοῖς εἰρημένους ἤτειτο, ὡς οὐ φιλονεικίας ἕνεκα λέγων οὐδὲ τοῦ μὴ πείθεσθαι τοῖς ὑπὸ τῶν θεολόγων εἰρημένους περὶ θεοῦ εἰς τοὺς τοιούτους τῶν λόγων ἐξηγηγῆσαι, ἀλλ' ὑπ' ἀγνοίας οἰόμενος τοὺς ἄλλους ἀμαρτάνειν, ἕνεκα τοῦ διορθώσα-20 σθαι πᾶσαν εἰσῆγον σπουδὴν καὶ προθυμίαν. νυνὶ δὲ ἤδη πεπει-
 B σμένος ἀκριβῶς, ὡς αὐτοὶ βέλτιον ἐφρόνουσι περὶ ὧν ἠμφισβητοῦμεν, περὶ τε τῶν ἄλλων οὐδενὸς διαφέρομαι πρὸς αὐτούς, καὶ

animi in eum futuros, quam prius amaritudine et simultate fuerint: quippe qui non conviciis in se effusis, verum perversitati doctrinae ecclesiasticae resistent: quibus bene atque ut decet demonstratis, si ei facta sit fides, nihil amplius desideratur, sed correctionem ipsius multorum laborum periculorumque suorum operae pretium interpretaturos. Barlaamus affirmare, sibi quoque optimum videri istud consilium: timere tamen, ne verba ad se periculo liberandum satis non sint, sed post confessionem quoque aliqua multetur ignominia, cum probatis et receptis dogmatis se opposuerit. Tum infamem fore nec locum defensionis relictum iri, quasi id iniuste patiatur, quandoquidem se ipsum damnaverit: ut proinde si talia passurus sit, melius videatur silentio ferre iudicium, ut et in posterum sibi factam iniuriam dicere queat et iudicium revocari possit. At magnus domesticus illum confirmare monereque, ne quid huiusmodi metuat: se praesente, nihil ei triste eventurum. Cui obtemperans Barlaamus, in medium prodit, praeteritam ignorantiam confitetur: veniam ob stulte dicta petit: se non contentionis causa, neque quod Theologorum de Deo decretis non crederet, ad hos sermones provectum, sed cum ipse errans alios errare opinaretur, ad eorum errorem emendandum omnem diligentiam impigre adhibuisse. Nunc plane credere, illos de controversia melius sapere, et in aliis nihil

τὸ ἐν Θαβωρίῳ τοὺς μαθητὰς περιλάμπαν φῶς αἰδίδιον καὶ πε- A. C. 1341
πίστευκα καὶ εἶναι ὁμολογῶ. Ἐπὶ τούτοις καὶ Γρηγόριος ὁ Παλα-
μᾶς καὶ ὅσοι σὺν αὐτῷ ἦσαν ἀναστάντες, περιέβαλλον τε Βαρλα-
ὰμ καὶ συγγνώμην ἐπὶ τοῖς προτέροις ἄσμενοι παρεῖχον ἐπήρουν
5 τε τῆς καλῆς μεταβολῆς καὶ τῷ Θεῷ τῆς ὁμοιοῖας ὁμολογοῦν
χάριτας, φάσκοντες, οὐδ' αὐτοὶ γηίνων ἔνεκα καὶ φθειρομέ-
νων πραγμάτων τοσοῦτον ἐνοστήσασθαι ἀγῶνα, ἀλλ' ἵνα μὴ,
εἰς πλείους διανεμηθέντος τοῦ κακοῦ, ἢ διεφθαρμένων δο-
γμαμάτων ἀνάπλευς γένηται ἢ ἐκκλησία, ἢ διαστασιάση πρὸς C
10 ἑαυτήν, τῶν μὲν τούτοις, τῶν δὲ ἐκείνοις προστιθεμένων,
καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῦ μετρίου πέρα ὀφθῆναι φιλονεικούς, ἅτε
δὴ ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν πράοις εἶναι δεδιδασμένους καὶ
ταπεινοῖς· ἐν οἷς δὲ Θεὸς ἐστι τὸ κινδυνεύομενον, ὅξεις εἶναι V. 269
καὶ ἀπαραιτήτους, καὶ μῆτε πρὸς τὴν ἀδοξίαν δυσχεραίνειν,
15 μῆτε πρὸς τὸν παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἔπαινον μαλακίζεσθαι.
ἐπεὶ δὲ ὁ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμοιοῖας Θεὸς εἰς ἐν συνῆψε
τὰ διεσιῶτα, αὐτοὶ τε προθύμως ἀποστήσονται φιλονεικίας,
καὶ αὐτῷ πολλὴν εἰδήσουσι τὴν χάριν, μάλιστα αἰτιωσάτω
τῆς εἰρήνης νυνὶ γεγεννημένη. Ἐπὶ τούτοις καὶ βασιλεὺς τε
20 καὶ πατριάρχης ὅσα ἔδει διαλεχθέντες περὶ εἰρήνης πρὸς ἐ- D
κατέρους, διελύσαντο τὴν σύνοδον. Βαρλαὰμ δὲ ὀλίγας Βυ-
ζαντίῳ ἐνδιατρίψας ἡμέρας, ἐπεὶ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησε
μετὰ μικρὸν, καὶ τὰς περὶ τὰ δόγματα ἀμφισβητήσεις οὐδὲν
ἤπτον ἐχόμενος ἢ πρότερον, τῆς δίκης ὡς ἐκδεδιχημένης

ab eis dissidere, et quod in Thabor lumen discipulos circumfulsit, gloriam Dei, principii expertem et aeternum esse lumen credere se atque confiteri. Mox Gregorius Palamas cum coetu suo surgentes Barlaamumque complexi, veniam praeteritis libenter dederunt et praeclaram istam mutationem praedicarunt, Deoque pacis et concordiae gratias egerunt, profitentes, nec se terrenarum ac pereuntium rerum gratia tam acriter pugnassee: sed ne, in plures malo propagato, aut perversorum dogmatum ecclesia repleretur, aut factionibus et dissidiis in se ipsa divideretur, dum alii his, alii illis adhaerent. Ac propterea immodice litigiosos se apparuisse, qui in aliis omnibus ad mansuetudinem et animi submissionem eruditi sint: ubi autem Deus in periculum vocatur, ibi promptos esse et inexorabiles: et neque ad opprobrium aegrescere, neque ad laudem humanam emollescere. Quoniam vero pacis et concordiae Deus distantia copularit, et se prompte a contentione desistere et illi gratias habere, qui pacis huius auctor imprimis fuerit. Postmodum imperator et patriarcha utrosque de pace, ut oportebat, allocuti, synodum dimiserunt. Barlaamus haud longum tempus Byzantii moratus, imperatore brevi defuncto, aequo ut prius de dogmatis litem movit, iudicium

- A.C. 1341 πολλά καταβοῶν, ἀποδράς ὄχητο πρὸς Ἰταλίαν, καὶ συμφρο-
νήσας Λατίνοις ὡσπερ καὶ πρότερον, ἐπίσκοπος ὑπ' αὐτῶν
Ἰέρακος ἀνεδείχθη. καὶ οὐ πολλῶ ὕστερον Γρηγόριός τις ἕτερος
μοναχὸς Ἀκίνδυνος ἐπικεκλημένος, ὁμιλητὴς Βαρλαάμ κατὰ
τὴν ἔξω σοφίαν γεγεννημένος καὶ πολὺν αὐτῷ φοιτήσας χρόνον,⁵
τῶν ἐκείνου διαφορῶν ὧν διηρέχθη πρὸς Παλαμᾶν ἀντεποιήθη·
P.337 συνέβαινε δέ τι γελοῖον περὶ αὐτόν. Βαρλαάμ μὲν γὰρ ἀπεσεί-
ετο τῷ λόγῳ, κἄν τις πρὸς αὐτόν ὡς τὰ ἐκείνου φρονοῦν-
λέγοι, τὴν κοινωνίαν τε ἀπεωθεῖτο καὶ κατηγορεῖ Βαρλαάμ
ὡς κακῶς φρονοῦντος καὶ ἀπεναντίως τοῖς ἁγίοις τῇ δ' ἄλη-10
θεία κατάκρας ἐκείνῳ ἠκολούθει καὶ οὐδὲν ἢ μικρὸν ἢ μεί-
ζον διεφέρετο. αὐθις δὲ στάσεως κατὰ τὴν ἐκκλησίαν ἀνα-
φρομένης, ἐν δεινῷ τιθέμενος ὁ πατριάρχης, εἰ διὰ τὴν τι-
νων φιλονεικίαν νοσοίῃ καὶ ταράπιτο τὰ τῆς ἐκκλησίας,
σύνοδον καὶ αὐθις δευτέραν συναθροίζει κατὰ τὸν αὐτόν τῆς¹⁵
θεοῦ Σοφίας νεῶν, συνεδριάζοντος αὐτῷ καὶ μεγάλου δομε-
στικῶ καὶ ὅσοι ἐπεδήμουν Βυζαντίῳ τῶν συγκλητικῶν.
B πολλά δὲ πρὸς ἀλλήλους τῶν Γρηγορίων ἀντειπόντων, ἐπεὶ ὁ
Ἀκίνδυνος ἐφαίνετο τὰ ἴσα Βαρλαάμ καὶ λέγων καὶ φρονοῶν,
ψῆφος μὲν ἐξενήνεκται κοινῇ ἐπίσκοπων τε καὶ τῶν συγκλη-20
τικῶν κατὰ Ἀκινδύνου καὶ τῶν αὐτῷ φρονοῦντων ἴσως, ὡς
τὰ αἰρετικῶν φρονοῦντων καὶ λεγόντων. ἀφορίζονται δὲ καὶ
τῆς κοινωνίας τῶν ὀρθοδόξων, εἰ μὴ ἐπιστρέφοιεν, ἀλλ' ἐπι-

valde claudicasse clamitans: et aufugiens in Italiam, cum Latinis, ut antea, sensit ab eis que Hieracis episcopus creatus est. Non multo post alius quidam Gregorius monachus, Acindynus cognominatus, Barlaami in profana doctrina longo temporis spatio discipulus, dissensionem eius et litem cum Palama, ut successor, arripuit, cui quiddam ridiculum contigit. Barlaamum quidem verbo repudiabat et ut male sanctisque patribus contraria sententiam accusabat: re autem vera prorsus eum sequebatur nihilque omnino ab eo differebat. Rursum itaque seditione ac tumultu in ecclesia ex oriente, patriarcha iniquum ducens, propter quorundam rixosa ingenia ecclesiae statum perturbari, synodum in idem Sophiae templum cogit, assidente ipsi et magno domestico et quotquot Byzantii erant senatoribus. Cum Gregorii diu controversati essent, ubi animadversum est Acindynum Barlaami cantilenam canere, ab episcopis et senatu communiter contra Barlaamum eiusque sectatores ut haereticos lata est sententia: et nisi resipiscerent, ab orthodoxorum communione uterque segregatus. Nec illi solum, sed et si quis alius de cetero talia auderet et Palamae aliisque quasi male de religione sentientibus crimen inferret. Praeter haec et tomo pro veteri synodorum more composito, Ioannes pa-

μένοιεν τῇ κακίᾳ· οὐ μὴν ἐκεῖνοι μόνοι, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄλ- A.C. 1341
 λος ὕστερον τοῖς ἴσοις ἐπιχειρήσοι καὶ Παλαμᾶ καὶ τοῖς λοι-
 ποῖς ὡς οὐκ ὀρθῶς φρονοῦσιν αἰτίαν ἐπαγάγοι, ὑπὸ τὴν αὐ-
 τὴν ἐπιτιμίαν εἶναι, εἰ μὴ μεταβάλλοι καὶ αὐτός. ἐπὶ τού-
 5 τοῖς δὲ καὶ τόμον συνθέντες κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῶν συνόδων
 ἔθος καὶ ὑπογράψαντες αὐτὸν ὅ,τε πατριάρχης Ἰωάννης καὶ C
 ἀρχιερέων ὅσοι τότε παρῆσαν, (ὕστερον γὰρ καὶ ἕτεροι πολλοὶ
 τοῖς προτέροις ὑπογεγραμμένοι σύμψηφοι γεγεννημένοι,) Παλαμᾶ
 καὶ τοῖς αὐτῶ συνουσίᾳ ἐγγχειρίζουσιν εἰς δικαίωσιν. ἀλλὰ ταῦ-
 10 τα μὲν ὕστερον. τότε δὲ ἡ σύνοδος ἐπεὶ διελέλυτο, τῶν ἄλλων
 ἐκάστων διεσκεδασμένων, ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν ἐν τῇ μονῇ τῶν
 Ὀδηγῶν ἀναπαύλης τινὸς τυχεῖν· καὶ γενόμενος ἐκεῖ, εἰς τὴν
 ὕστεραίαν ἤρξατο πυρέττειν ὀμαλῶς καὶ ἐδόκει τοῖς τῶν
 15 ἰατρῶν παισὶ τὴν κατὰ τὴν σύνοδον ταραχὴν καὶ ἀσιτίαν
 πυρετοῦ αἰτίαν γεγενῆσθαι. δευτέρᾳ δὲ ἡμέρᾳ πρὸς τῇ
 κεφαλῇ ἐνοκῆψαν τὸ κακὸν πονηρὰς παρεῖχε τὰς ἐλπίδας.
 ἐφαίνετο γὰρ τῶν ὄξυτάτων εἶναι. τρίτῃ δὲ τῇ μετ' αὐτὴν D
 ἔωθεν μὲν ἐδόκει ἐνδιδόναι καὶ τοῖς ἰατροῖς ὑπέφαινε χρη-
 στάς ἐλπίδας· ἐπεὶ δὲ ἤδη περὶ μεσημβρίαν ἦν, μεταβαλὼν
 20 ἔξαιφνης οὐ μετὰ πολὺ ἀποτεθνήξασθαι ἐδήλου βασιλέα, καὶ
 ἰατροῖς οὐδεμία σωτηρίας ὑπελείπετο ἐλπίς. ἐπεὶ δὲ τοιαῦτα
 διεθρολλήθη, τῷ μεγάλῳ δομestικῷ Ἀπόκανχος ὁ παρακοι-
 μώμενος προσελθὼν, συνεβούλευεν ἔχασθαι τῶν πραγμάτων
 καὶ παρασήμοις κοσμεῖσθαι βασιλικοῖς μετὰ τὴν βασιλέως τε-
 25 λευτὴν βασιλέα γὰρ ἐν ζῶσιν ἔτι μὴ εἶναι προσδοκᾶν. πάν- V. 270
 τως δὲ οὐδὲν καινὸν ποιήσειν, ἀλλ' ὅπερ αὐτός τε πολλὰκις

triarcha et praesentes tum episcopi subscripserunt: postea et alii
 multi prioribus assensu subscripserunt: quem tomum Palamae et
 consortibus eius, quo se defenderent, tradiderunt. Sed haec postea
 evenerunt. Tunc autem, ut dicere coeperamus, soluta synodo et
 aliis singulis alio dispersis, imperator sibi in monasterio viae mon-
 stratorum requiescendum censuit, ubi postridie continenter febricitare
 coepit, iudicaruntque medici, ex perturbatione in synodo et
 inedia febrim extitisse. Die tertio malum in caput invadens, quia
 dolor acutissimus videbatur, spem parum bonam afferebat. Rursum
 tertio post die a mane visus dolor remittere, et medicis bona spes
 affulsit. Circa meridiem repentina mutatio imperatorem vita mox
 cariturum significat, et medici quoque salutem eius desperant. Cum
 haec vulgarentur, ad magnum domesticum adiens Apocauchus, sacri
 cubiculi praefectus, hortatur, uti rempublicam capessat et insignia
 imperatoria post eius obitum (iam enim conclamatum esse) induat.
 Plane nihil facturum novi, sed quod ipse imperator eum cogere

A.C. 1341 ἠνάγκασεν ὁ βασιλεὺς καὶ Ῥωμαίων οὐκ ὀλίγοι ἴσασιν οὐ-
 δαμῶς ἐλάττω τιμὴν ἀποδιδόντες βασιλέως. οὐ μὴν οὐδὲ
 πολλοὺ δεήσεσθαι πόνου καὶ ἀγώνων, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον εἰ-
 P. 338 πέν, καὶ πάντας ἔχειν ὑπακούοντας ἐτοιμίως. αὐτὸν τε πρό-
 τερόν τε παρὰ πάντα τὸν βίον καὶ νῦν οὐχ ἧττον ἐτοιμον⁵
 εἶναι τὰ λυσιτελεῖν αὐτῷ ποιεῖν δοκοῦντα, οὐ μόνον χρημά-
 των καὶ καμάτων ἀφειδοῦντα, ἀλλὰ καὶ ψυχὴν προθύμως
 ὑπὲρ τῶν ἰδία τι αὐτῷ διαφερόντων προϊέμενον, πάντων αὐ-
 τῷ μάλιστα ὄντα ὀφειλέτην. πολλῶν γὰρ ἀπολελαυκέναι τῶν
 εὐεργεσιῶν τῶν παρ' αὐτοῦ, οὐ βασιλεῖ μόνον τὴν ἀρχήν¹⁰
 καὶ προσαγαγόντα καὶ οἰκειώσαντα, ἀλλὰ καὶ ὕστερον βασι-
 λέως ὄργισμένον παραιτησάμενον αὐτὸν καὶ τοῦ δεσποτη-
 ρίου ἀπαλλάξαντα, καὶ μέχρι νῦν εἰς ὕπερ ἐστὶ σχῆμα δι'
 Βαυτοῦ ἠγμένον. Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε. μικρὸν δὲ ὁ μέ-
 γας δομέστικος ἐπισχὼν, Οὐκ ἂν μοι δοκῶ τοιαῦτα, εἶπε,¹⁵
 παραστῆναι περὶ σοῦ ποτε, μηδ' εἰς τοσοῦτον ἦκειν ἐμὲ φαν-
 λόγητος ἠγεῖσθαι τρόπων, ὥστε, βασιλέως ἔτι ζῶντος ἢ καὶ
 μετὰ τελευτήν, ἢ σοὶ πεισθῆσεσθαι ἢ ἑτέρῳ ὀτρωοῦν, τῆς
 μὲν εἰς ἐμὲ βασιλέως φιλίας ἢ μᾶλλον εἰπεῖν συμπορίας
 ἀμνημονῆσαι, τῶν ἰδία δέ τι ἐμοὶ ζητεῖν διαφερόντων, ἀ-²⁰
 μελήσαντα τῶν κοινῇ τοῖς βασιλέως παισὶ καὶ βασιλίδι συμ-
 φερόντων. διὸ καὶ μάλιστα σου κατεγνωκέναι, εἰ τοιαῦτα
 παραινῶν ἠλπίσας πείσειν. Τοῦ δ' αὖθις ἐπιχειροῦντος ὡς

saepius voluerit quodque Romani non pauci norint, qui non mi-
 norem ei quam imperatori honorem semper habuissent. Neque
 vero multo labore et certamine rem indigere: verbo tantum volun-
 tatem suam declaret, statimque libenter se subdituros. Quod ad
 se attineret, et ante in omni vita et hoc tempore non minus para-
 tum esse eius utilitatibus inservire, non solum non parcentem pe-
 cuniis et fortunis suis; sed et sanguinem cupide pro eius rationi-
 bus effusurum, cum omnium ei plurimum debeat: multis enim be-
 neficiis eius usum, quando eum non modo a principio imperatori
 commendarit familiaremque reddiderit, sed etiam postea iram illius
 ab eo deprecatus sit et carcere liberarit, et in hanc conditionem,
 in qua hodie sit, perduxerit. Hactenus Apocachus. Magnus dome-
 sticus paulum silens, Non puto, inquit, talia de te aliquando occur-
 risse animo meo: nec eo me improbitatis processisse existimandum,
 vt imperatore adhuc vivo aut etiam eo mortuo, vel abs te vel ab
 alio quocumque inducar, vt amoris mei erga illum, sive ut melius
 dicam, consensus atque conspirationis immemor sim, et neglectis
 quae communiter eius liberis et Augustae conducant, privata con-
 sector commoda: teque summae damno stultitiae, si talia mihi te
 persuasurum speravisti. Illo denuo sententiam suam ut utilem urgeat-

τὰ βελτίω πείθειν συμβουλευέει, „παῦσον” εἶπε „τοιαῦτα λέγειν. A. C. 134
 ὃς γὰρ, τοῦ φίλου τεθνεῶτος, μὴ τοὺς φιλίας τηρεῖ θεσμοὺς, C
 οὗτος οὐδὲ ζῶντος ἦν φίλος ἀληθής.” πρὸς μὲν οὖν τὸν μέ-
 γαν δομέστικον οὐδὲν ἔτι εἶπεν, οὕτως ἐμβριθῶς ἀποκρινά-
 5 μενον τῇ μητρὶ δὲ αὐτοῦ προσελθὼν, τὰ ἴσα ἐπεχειρεῖ πείθειν,
 οἰόμενος, ἂν ταύτην πείσαι δυναθῇ, τὸ σπουδαζόμενον ἡνυκέναι,
 ὡς οὐκ ἂν ἀντειπόντος τοῦ νιοῦ ὅ,τι ἂν τῇ μητρὶ δοκοίη καὶ λυ-
 σιτελὲς ὁμοῦ καὶ δίκαιον. ὡς δὲ καὶ παρ’ ἐκείνης τῆς ἴσης
 ἔτυχεν ἀπολογίας ἢ καὶ ἀσθηροτέρας, μὴ τοιαῦτα κελευού-
 10 σης συμβουλευέειν, ἃ μὴ συμφέρει πράττειν τὸν υἱὸν, παντελῶς
 ἀπέσχετο τῆς πείρας. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ὄρων ἤδη βασιλέα
 ἐν χορῶ κινδύνου καθεστῶτα, καὶ συνιδὼν ὡς μάλιστα προσῆκον D
 τῶν βασιλέως παίδων πρόνοιαν ποιήσασθαι καὶ τῆς ἀρχῆς, Ἄν-
 νη τῇ βασιλίδι προσελθὼν θρηνοῦσῃ καὶ ὀδυρομένῃ, „ὁ μὲν πα-
 15 ρῶν” εἶπε „καιρὸς οὐ πένθους οὐδὲ δακρύων εἶναι μοι δοκεῖ.
 ὕστερον γὰρ ἡμῖν ἐξέσται, εἰ μὴ θεὸς ἀπαλλάξει τῆς προσδοκω-
 μένης συμφορᾶς ἴλεων ἡμῖν ἄνωθεν ἐπιβλέψας, ὀδυρμῶν
 καὶ δακρύων ἀναπίμπλασθαι κατὰ σχολήν· τὸ δὲ νῦν ἔχον
 εἶναι μοι δοκεῖ προσῆκον ἀσφάλεια ποιήσασθαι τῶν βασιλέως
 20 παίδων. μάλιστα μὲν γὰρ οὐδένα Ῥωμαίων ἐπιβουλεύσειν
 οἶεσθαι ἡμῖν, μάλιστα ζῶντος ἐμοῦ καὶ παρόντος ἐνθάδε
 νῦν· εἰ δ’ ἄρα καὶ τοιοῦτον συμβαίῃ τι, βέλτιον περὶ σοῦ
 μόνην εἶναι μοι τὴν φροντίδα, καὶ μὴ πάντων ὁμοῦ καὶ παί- P. 339

19. βασιλέων legebatur.

te, Cessa, inquit: qui enim amico mortuo leges amicitiae non ser-
 vat, hic nec vivo vere amicus erat. Sic Apocachus gravitate res-
 sponsi deterritus, magno domestico molestus esse desiit. Sed matrem
 eius conveniens, idem illi persuadere nitebatur, ratus, si id conse-
 queretur, quod studuisset perfectum habiturum: non enim filium
 matri contradicendum, si quid illa ut utile et iustum probavisset.
 Postquam ab illa simile vel etiam severius responsum tulit, iubente
 ne talia suaderet, quae facere filio non conduceret, a tentatione
 prorsus abstinuit. Magnus porro domesticus imperatorem iam letho
 proximum cernens et providendum maxime eius liberis et imperio
 intelligens, ad Annam Augustam flentem ac lamentantem accedens,
 Non mihi iam luctus et lacrimarum tempus videtur, inquit: adhuc
 enim licebit, nisi Deus ab impendente calamitate nos liberet ac pro-
 pitius de caelo respiciat, eiulatus et ploratus satis diu indulgere.
 In praesens aequum iudico, pueros imperatores in tuto collocare.
 Me quidem vivo et hic nunc praesente, neminem Romanorum nobis
 insidiarum putandum est. Sin aliquid huiusmodi contigerit, quid
 praestabilius, te solam mihi curae esse, an omnia simul, te, inquam
 et filios et imperium. Tum Augusta, sibi mirum accidere, quod

A.C. 1341 δὼν καὶ τῆς ἀρχῆς." ἡ βασιλις δὲ θανμάζειν ἔφρασκεν αὐ-
 τοῦ, εἰ, τοιαύτης ἀνάγκης περιϊσταμένης, ἐνόμισεν εἶναι τῶν
 δεόντων καὶ αὐτῆς πυνθάνεσθαι, εἴ τι βούλοιο τῶν συμφε-
 ρόντων εἰς τοὺς βασιλέως παῖδας πρῦττειν καὶ τὴν ἀρχὴν.
 ἐπέτρεπέ τε ἂ ἂν αὐτῷ δοκοίη κοινῇ λυσιτελεῖν μηδενὸς ἀ-5
 μελεῖν. ὁ δ' εὐθὺς Ἰωάννην τε βασιλέα, τὸν βασιλέως υἱὸν,
 καὶ τὸν ἀδελφὸν Μιχαὴλ παραλαβὼν, ἤγαγεν εἰς τὰ βασι-
 V. 271 λεία· θεραπείαν τε αὐτοῖς τὴν γινομένην προστάξας εἶναι
 καὶ φρουρὰν τοῖς βασιλείοις ἕκ τε τῆς στρατιᾶς οὓς μάλι-
 B στα ἤδει εὐνουστάτους τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν οἰκειῶν τοὺς 10
 πιστοτάτους τῶν ἰδίων περὶ πεντακοσίους τὸν ἀριθμὸν κατα-
 λιπὼν, καὶ τοὺς τοὺς πελέκους ἔχοντας βαράγγους ὅσοι ἦσαν,
 καὶ αὐτὸς διενυκτέρευσεν ἐκεῖ, τῶν βασιλέως παιδῶν τὴν δυνα-
 τὴν ἀσφάλειαν ποιούμενος. εἰς ἑσπέραν δὲ τῆς τετάρτης ἡμέρας,
 τῇ τοῦ νοσήματος ὀξύτητι κατεργασθεὶς, ἐτελεύτησεν ὁ βασι- 15
 λεὺς, πεντεκαίδεκάτῃ μηνὸς Ἰουνίου ἰσταμένον, τοῦ ἑννάτου
 καὶ τεσσαρακοστοῦ ἔτους ἐπὶ τοῖς ὀκτακοσίοις καὶ ἑξακισχιλίοις,
 ἑννάτης οὔσης Ἰνδικτιῶνος.

12. τοὺς alterum om. ed. V., sed vid. supra p. 389, 14.

in tanta rerum necessitate oportere duxerit ipsam interrogare, num
 quid eum filiis imperatoris et imperio conducibile velit facere. Com-
 mittit igitur illi, quae in commune videantur prodesse, eorum ni-
 hil negligere. Qui confestim Ioannem imperatorem et fratrem Ma-
 nuelem in palatium duxit iussitque illis adesse ministros et custo-
 diri palatium a militibus, quos puero imperatori benevolentissimos
 noverat. De suis quoque famulis fidelissimos ibi reliquit et secu-
 rigeros Barangos, quotquot erant, omnes numero quingentos. Ibi-
 dem ipsemet pernoctans, filios imperatoris quantum poterat custo-
 diebat. Ad vesperam autem die Mercurii, decimosextimo Kalen-
 das Quintiles, anno quadragesimo nono supra octingentos et sex
 millia ab orbe condito, indictione nona, morbi saevitia confectus,
 ex hac luce imperator migravit.

Corrigenda.

P. 29. v. 23. pro 15. scribe 17. 39, 3. et 25. lege vte. 123, 14.
 Συργιάννης. 144, 25. requiescere. 305, 21. Προφύρογεννήτου.
 352, 17. δι, μήτε. 379, 24. παραδούς. 400, 9. in marg. V. 197.
 499, 8. Ἀχαρνᾶσι. 506, 23. τῆς αὐτῆς.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

DF
503
C6
v.23

Corpus scriptorum historiae
byzantinae

19

